T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 37

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi: V

7 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(975-976 / 1567–1569)

< Özet - Transkripsiyon - İndeks >

I

ANKARA–1998

Yayına hazırlayanlar

Hacı Osman YILDIRIM

Vahdettin ATİK

Dr. Murat CEBECİOĞLU

Hasan ÇAĞLAR

Mustafa SERİN

Osman USLU

Numan YEKELER

Baskıya hazırlama

Murat ŞENER

ISBN. 975-19-2227-5 (Tk. no.)

ISBN. 975-19-2228-3 (1. cilt)

7 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(975-976 / 1567–1569)

< Özet - Transkripsiyon - İndeks >

I

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

İÇİNDEKİLER V

ÖNSÖZ VII

SUNUŞ IX

KISALTMALAR .....

HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI 1

Ö N S Ö Z

Türkler, devletlerin hafızası olarak niteleyebileceğimiz arşivlere Uygurlar döneminden başlayarak büyük bir önem atfetmişlerdir. Anadolu Selçuklu Devleti ile devam edip, Osmanlı Devleti döneminde -arşiv belgelerinin adeta bir hazine gibi değerlendirilerek- bu belgelerin saklandığı "Hazine-i Evrâk" binasının kurulması ile zirveye ulaşan arşiv tesis etme geleneği, büyük önder ATATÜRK tarafından kurulan ve bu sene 75. kuruluş yılını kutladığımız genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile devam etmektedir.

Genç Türkiye Cumhuriyeti, devralmış olduğu Osmanlı arşiv malzemelerine ilaveten, Millî Mücadele, onu takip eden dönem ve Cumhuriyet'in ilanından bugüne kadar teşekkül etmiş olan arşiv malzemesi ile dünya arşivleri arasında zengin bir potansiyele ve müstesna bir yere sahip bulunmaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'nde bulunan üç yüz bin defter ve yüz elli milyona yakın belge ile adeta bir belge okyanusuna sahip bulunmaktadır. Bu milyonlarca belgenin, bir taraftan muhafaza ve tasnifi süratle yapılırken, diğer taraftan da bu belge ve defter koleksiyonlarının yerli ve yabancı ilim dünyasına tanıtımı için yayın faaliyetleri sürdürülmektedir.

Bu çerçevede öncelikli olarak, Osmanlı Devleti'nde en üst karar organı olan, bugünkü Bakanlar Kurulu'nun görev ve yetkilerini hâiz Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülüp, karara bağlanan ve gereğinin yapılması için ilgililere gönderilen ferman, berat, emir, nişan gibi belgelerin kayıtlarının yazıldığı Mühimme Defterleri'nin yayınlanmasına başlanmıştır.

Bugüne kadar, "Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri" dizisinden Kanunî Sultan Süleyman devrine ait olan 3, 5 ve 6 numaralı Mühimme Defterleri ile II. Selim devrine ait 12 Numaralı Mühimme Defteri'ni yayınlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, bu defa da yine II. Selim devrine ait H. 975-976 (M. 1567–1569) tarihli "7 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayına hazırlamış bulunmaktadır.

Yayınlanan bu defter, Osmanlı Devleti'nin coğrafî sınırlarının en geniş olduğu döneme ait olup; Açe (Endonezya) Sultanı Alâeddin'in Portekizliler'e karşı Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi ve bunun sonucu Hind Denizi'nde Portekizliler'le büyük mücadelelerin yapılması, Ejderhan (Astrahan)'ın fethi, Don ve Volga nehirlerinin bir kanal ile birleştirilmesi, Yemen'de İmam Mutahhar'ın isyanı ve bu isyanın bastırılmasına ait hükümleri ihtiva etmesi bakımından ayrı bir ehemmiyeti hâizdir.

Eserin yayınının, Türk kültür ve medeniyet tarihinin zenginliğine ışık tutacağını ve önemli bir katkı sağlayacağını ümit ediyorum. Bu müstesnâ çalışmayı yayına hazırlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personelini tebrik eder, çalışmanın ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Bu vesileyle çalışmalarımızda her türlü teşvik ve desteği bizlerden esirgemeyen Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Sayın Ömer KAYIR'a teşekkürlerimizi sunmayı borç biliriz.

İsa ÖZKUL

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

S U N U Ş

Devletlerin, milletlerarası siyasî platformlarda ve ülke içinde karşılaştığı iç ve dış meselelerin ancak eldeki arşiv malzemesinin değerlendirilmesiyle çözülebileceği; bu sebeple bütün siyasî, ekonomik, idarî, kültürel ve diğer millî meselelerle ilgili alınacak her türlü kararda arşivlerin yararlanılacak en güvenilir ve objektif kaynak olduğu, bugün devletler hukukunun da kabul ettiği bir gerçektir.

Devletler, yalnız çözüme kavuşturulması gereken acil meseleleri için değil; daha geniş mânâda kültür politikaları ve milletlerarası münasebetler bakımından da arşivlerinden yararlanmalıdır.

Kuruluşunun 75. yılını kutlamakta olduğumuz Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nden devralmış olduğu altı yüz yıllık zengin tarihî miras ve Cumhuriyet döneminde teşekkül eden arşiv malzemesi ile bugün, dünyanın en zengin ve en eski arşivlerine sahip ülkelerden biri konumundadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin sahip olduğu Başbakanlık Osmanlı Arşivi ise, çok köklü bir tarihe ve zengin bir kültüre sahip olan Osmanlı Devleti'ne ait arşiv malzemesinin en fazla bulunduğu müessese olma hüviyetine sahiptir. Zaman itibariyle kesintisiz olarak devam eden ve uzun bir süreyi içine alan Osmanlı belge ve defter koleksiyonlarının bir benzeri, dünyanın pek çok arşivinde mevcut değildir. Yaklaşık 150 milyon belge ve 300 bin deftere sahip olan Osmanlı Arşivi'nin emsalleri arasında çok müstesna bir yeri vardır.

Osmanlı Arşivi'nin en büyük hususiyeti, Türkiye'nin olduğu kadar, bugün müstakil birer devlet olan Suriye, Irak, İsrail, Ürdün, Bulgaristan, Yunanistan, Arnavutluk, Makedonya, Romanya, Bosna-Hersek, Sırbistan, Hırvatistan, Macaristan, Mısır, Libya, Tunus, Cezayir, Sudan, Suudi Arabistan, Kuveyt, Yemen, Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan vs. gibi Orta ve Yakın-doğu, Balkan, Akdeniz, Kuzey Afrika, Arab ve Kafkas ülkelerinin kültür, iktisat ve siyasî tarihlerinin gün ışığına çıkarılması, milletlerarası hakların ispatı ve korunması, ayrıca vatandaşlık

haklarının hukukî mesnedi olması bakımından sahip bulunduğu müstesnâ değeridir.

Osmanlı Arşivi'nde kayıt tarzına göre; tahrir, mazbata, hülâsa kayıt, aynen kayıt, vâride, sâdıra, jurnal başlıkları altında değişik türlerine rastlanılan defterler, Osmanlı bürokrasisi ve arşivciliğinde temel unsurdur.

XVI. yüzyılın ortalarından XX. yüzyılın ilk yıllarına ulaşan bir dönem içinde ortalama 350 yıllık zaman dilimi itibarıyla, hiç bir Doğu ve Batı devletinde bulunmayan kültür ve tarih zenginliğini ihtiva eden Mühimme Defterleri, Osmanlı Arşivi defter serileri içinde şüphesiz çok önemli bir yer tutmaktadır.

Sadrazamın başkanlığında, kubbe vezirleri, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri, defterdar ve nişancının katıldığı Divân-ı Hümâyun toplantılarında müzâkere edilen dahilî ve haricî meselelere ait siyasî, askerî, içtimaî ve iktisadî önemli kararların kaydedildiği defterlere "Mühimme Defterleri" adı verilmiştir. Osmanlı Arşivi'nde 961-1323 (1553-1905) tarihleri arasında tutulmuş 266 adet Mühimme Defteri mevcuttur.

*

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü olarak başlamış olduğumuz "Dîvan-ı Hümâyûn Sicilleri"ni yayınlama çalışmalarına, Kanunî Sultan Süleyman dönemine ait olan; 1993 yılında neşretmiş olduğumuz "3 Numaralı Mühimme Defteri", 1994 yılında neşretmiş olduğumuz "5 Numaralı Mühimme Defteri", 1996 yılında neşretmiş olduğumuz "6 Numaralı Mühimme Defteri" ve II. Selim dönemine ait olup, 1997 yılında neşretmiş olduğumuz "12 Numaralı Mühimme Defteri"nden sonra, bu defa da yine II. Selim dönemine ait ve ağırlıklı olarak Açe (Endonezya) Sultanı Alâeddin'in Portekizlilere karşı Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi ve bunun sonucu Hind Denizi'nde Portekizliler'le büyük mücadelelerin yapılması, Ejderhan (Astrahan)'ın fethi, Don ve Volga nehirlerinin bir kanal ile birleştirilmesi teşebbüsü, Yemen'de İmam Mutahhar'ın isyanı ve bu isyanın bastırılması ile ilgili hükümleri ihtiva eden "7 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayınlayarak devam etmekteyiz.

7 Numaralı Mühimme Defteri H. 975-976 (1567-1569) yıllarına ait olup 1016 sayfadır. Defterde 2771 hüküm ve bu hükümlerin sûretlerinin gönderildiği yerlerin kayıtlarını ihtiva eden sûret kayıtları mevcuttur.

Defterin cildi orijinal olmayıp daha sonradan yapılmış olup, 17.5 x 24.5 ebadında ve 8 cm. kalınlığındadır. Defter, 1. sayfanın başındaki "[Yev]mü'l-hamîs, fî 26 şehr-i Cumâde'l âhıre, sene: 976" ibaresi ile başlamakta olup; ilk hüküm Sığacık beyine 16 Rebîu'l-âhır, sene 976 tarih ve 2771 numaralı son hüküm ise Tatar Hânı Devlet Giray Hân'a yazılmıştır.

Tarihler, Dîvan'ın akdolunduğu veya hükümlerin deftere geçirildiği günü işaret eden başlıklar halinde görülmektedir. Bu tarihlerde; gün ve yıl rakamla, ay ve gün adları ise "Yevmü'l-ahad fî 17 Ramazânü'l-mübârek" misalinde olduğu gibi Arabça olarak yazılmış olup, gün adının son harfi satır sonuna kadar uzatılmıştır.

Defterin sayfa numaraları orijinal olmayıp, sonradan kurşun kalemle sayfaların üst kısımlarına ve ortalı olarak verilmiştir. Defterin hüküm numaraları da orijinal olmayıp, her hükmün başına sonradan kurşun kalemle verilmiştir.

Her bir hükmün başında, kayıtların temize çekilerek ferman şeklinde düzenlendiğini belirten "yazıldı" notu bulunmaktadır. Ayrıca, hükümlerin üst kısmında dikey bir şekilde yazılmış olarak "Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi", "Mahmûd nâm yeniçeriye virildi. Fî 7 B. sene: 976", "Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Safer, sene: 975" ve benzeri şekillerde ferman ve beratın muhatap makama ulaştırılmak üzere teslim edildiği görevliyi ve teslim tarihini bildiren kayıtlar bulunmaktadır. Moskova kralı, Beç kralı, Leyh kralı, Erdel kralı, Françe padişahı, Kırım hânı, Mekke-i Mükerreme emîri vb. gibi devlet yöneticilerine gönderilen bazı fermanların, gönderildiği makamın önemine göre mühürlü kese veya madenî kozalaklar içinde gönderildiği de defterde geçen "Altun kozalak ile ve ser-â-ser kîse ile ..... virildi", "Altun kîse ile gümüş kozalak virildi", "..... ile gönderildi, ser-â-ser kîse, gümüş kozalak ile ....." gibi kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Bazı hükümlerin üzerinde bulunan "Beğ-zâde Mahmûd Çelebî hattıyla", "Konevî Alî Çelebî'nün hattıyla" gibi ifadelerden devrin dîvan kâtiblerinin isimlerine ulaşmamız da mümkündür.

Defterin dili, sade ve anlaşılabilir bir Türkçe olup; 187, 849, 1192, 1193, 1524, 2483 ve 2484 numaralı hükümler Arabça olarak kaleme alınmıştır. Defterin neşrinde Arabça olan bu hükümlerin tercümesi verilmiştir. Defterde kullanılan kâğıt âharlı, kalın ve sarımtrak renkli olup, bazı sayfalarda yer yer yıpranma görülmektedir.

Defter, XVI. yüzyıl resmî yazışmalarındaki karakteristik divânî kırması hattı ile kaleme alınmıştır. Defterin kaligrafisinden, yazıların farklı kâtibler tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Yazıların genellikle okunabilir özellikte olmasına karşılık, bazen aynı sayfada çok güzel bir yazının yanında, bozuk ve okunması çok zor yazılar da yer almaktadır.

Devrin kâtibleri tarafından, kayıtlar üzerine sonradan tashih maksadıyla yapılan ilâveler noktasız ve bozuk olduğundan, ibareler güçlükle okunabilmektedir. Satırlar çoğunlukla sık yazılmıştır. Satır sıklığının yanı sıra, sayfalarda, mümkün olduğunca boş yer bırakmamak için yatık ve iç içe girdirilmiş hüküm kayıtlarının da sayfa tertibine sığdırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Hükümlerin yazıldığı emre muhatap olan makam tek olabildiği gibi, birden fazla da olabilmektedir. Birden fazla makamı ilgilendiren emirlerde, hükümlerin hemen altında yer alan "bir sûreti ..." kaydından, dağıtımın nerelere ve kimlere yapıldığını görmek mümkün olmaktadır.

*

Defterin kaleme alındığı H. 975-976 (M. 1567-1569) yıllarında Osmanlı Devleti'ni meşgul eden uluslararası olayları kısaca şöyle sıralayabiliriz:

1-Ejderhan Seferi ve Don–Volga kanalının açılması teşebbüsleri:

Altınordu Hanlığı'nın yıkılmasıyla iyice güçlenen Moskova Knezliği'nin çarlarından IV. İvan 1552'de Kazan, 1556'da da Altınordu Hanlığı'nın merkezi olan Ejderhan'ı zaptetmiştir.

Kazan ve Ejderhan'ı zapteden Rus çarı, Volga havzasındaki hıristiyan Kazak, Çerkez ve Nogaylar vasıtasıyla Kırım'a akınlar düzenletmiş, 1559'da Azak'ı muhasara ettirmiş, Hazar, Kafkasya ve Karadeniz arasındaki yollara hâkim yerlerde de kaleler yaptırmaya başlamıştır.

Harzem Hânı Hacı Mehmed Hân 1556'da II. Selim'e gönderdiği mektupta; "Acem şâhının Türkistan'dan Mekke'ye giden hacıları tutuklattığını, Ejderhan'ı alan Ruslar'ın da hacılar ve tüccarlara yol vermeyip güçlük çıkardığını" bildirerek Orta Asya-Ejderhan-Kırım yolunun güvenliğinin sağlanmasını istemiş; ayrıca Semerkand ve Buhara hânları ile Kırım hânı ve Nogaylar da II. Selim'e mektuplar göndererek Ejderhan-Kırım yolunun güvenliğinin sağlanmasını istemişlerdir. II. Selim de Harzem Hânı Mehmed Hân'a gönderdiği mektupta "İran şahının tutuklatmış olduğu hacıları kurtarıp, Ejderhan yolunu da açacağını" bildirmiştir.

Rus Çarlığı'nın Hazar'ın kuzeyindeki faaliyetlerinden ciddî şekilde rahatsız olan Osmanlı Devleti, 1562'de Batı'da Avusturya ile sulh yaptıktan sonra Kuzey'e bir askerî hareket yapmaya karar vermiştir.

Şıkk-ı Sanî Defterdarı Kasım Bey Kefe sancakbeyi tayin edilerek Kefe'ye gönderilmiştir. Kasım Bey, Don ile Volga'nın birbirine en çok yaklaştığı yere bir teknik heyet göndererek kanal yerini tespit ettirmiş ve heyetin kendisine sunduğu raporu Sokollu'ya göndermiştir.

Sefer hazırlıklarından sonra 1569 senesi ilkbaharında Kefe Beyi Kasım Bey komutasında donanma ve ordu Kırım sahiline gönderilmiş. Ordu gemilerle Don nehrine girerek Don ile Volga'nın birbirlerine en çok yaklaştığı Prevolok mevkiine gelmiş ve askerlerin çevrede güvenlik önlemlerini almalarıyla beraber işçiler kanal için tespit edilen yeri kazmaya başlamışlardır.

Kanal yerinin zemininin sert olması sebebiyle kazma işi yavaş gitmiş, mevsim ilerleyip kuzeyin soğukları başladığı halde kanalın üçte biri ancak kazılabilmiştir. Bu esnada Ejderhan'dan gelen murahhasların Kasım Paşa'yı Ejderhan üzerine gitmeye ikna etmeleri üzerine Kasım Paşa da kanal kazma işini bırakarak Fatih'in İstanbul muhasarasında yaptığı gibi gemileri karadan yürütüp Volga nehrine indirmiş ve Yeni Ejderhan şehri üzerine gitmiş fakat, toplar gelmediği için şehri muhasaraya cesaret edememiştir. Bunun üzerine Eski Ejderhan'da bir kale yaptırarak kışı burada geçirip, ertesi sene Ejderhan'a taarruz etmeyi plânlamıştır.

Bu esnada Kırım askerleri ve Devlet Giray Hân'ın el altından yaydıkları "bu yerlerin çok soğuk olduğu, bu bölge halkının kış mevsiminde askerleri doyuramayacağı" şayialarının etkisi altında panikleyen askerler orduda bozguna sebep olmuş, yola dökülen askerler Kuzey Kafkasya

steplerini güçlükle geçip, perişan bir halde Azak'a dönmüşler ve böylece bu büyük proje başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Bu proje gerçekleşip Don-Volga nehirleri birbirine bağlansa idi: Karadeniz'den Hazar denizine gemilerle geçilecek; Orta Asya-Kafkasya-Kırım ticaret yolu güvenlik altına alınacak; Ejderhan, Kazan ve Volga havzası Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetine girecek; Anadolu Türkleri ile Orta Asya Türkleri arasında ticarî, iktisadî, siyasî ve kültürel bağlar kurulacak; İran'la olan savaşlar sırasında Azerbaycan, Kafkasya ve Şirvan'da yerleşen Osmanlı kuvvetlerine gemilerle asker ve malzeme gönderilebilecek; Hazar denizinde tesis edilecek donanma ile İran arkadan kuşatılmış olacaktı.

2-Yemen İsyanları:

Yavuz Sultan Selim, Mısır'ı fethettiği sırada Yemen Memlûk Devleti'nin hâkimiyeti altında idi. Zebid şehri ile dolaylarının valisi olan Memlûk Emîri İskender, Kahire'de bulunan Yavuz'a elçi ve hediyeler göndererek bağlılığını bildirmiş ve bundan dolayı da görevinde bırakılmıştır. Böylece Yemen'in Memlûk Devleti'ne ait olan bölgelerinde onların vârisi sıfatı ile Osmanlı Devleti'nin ilk hâkimiyeti başlamıştır.

Yavuz'a itaat eden Emîr İskender'in, daha sonra Kanunî'ye itaat etmeyip isyan etmesi üzerine; Kemal Bey, İskender'in üzerine yürümüş, yapılan savaşta İskender yenilmiş ve öldürülmüştür.

İskender'in ölümü ile Yemen'de tekrar karışıklıklar çıkmış ve bu durum Mısır Beylerbeyi Hadım Süleyman Paşa'nın 1538'de çıkmış olduğu Hint Seferi'ne kadar sürmüştür. Hadım Süleyman Paşa Hint Seferi'ne giderken Yemen'in Aden Limanı'na uğramış; uygulamış olduğu bir plânla Aden Emîri Âmir b. Davud'u elegeçirip adamları ile birlikte idam etmiş ve Behram Bey'i Aden'e sancakbeyi tayin ederek Hint sularına açılmıştır. Süleyman Paşa Hint Seferi dönüşünde, 1540'ta Yemen'in eyalet teşkilatını yapmış ve ilk beylerbeyiliğine Gazze Sancakbeyi Mustafa Paşa'yı tayin etmiştir.

1547'de Zeydî İmamı Şerefüddîn'in kışkırtmaları sonunda Yemen'de büyük bir isyan çıkmış; Portekizliler'le işbirliğine dayanan bu ilk Zeydî isyanını o zaman yeni beylerbeyi tayin olunan Ferhat Paşa ile Özdemir beyler, iki yıl süren bir askerî harekâttan sonra 1549'da

bastırarak Yemen'de tekrar Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetini tesis etmişlerdir.

1549'dan 1564'e kadar Yemen'de huzur hüküm sürmüş, 1564'te Mahmud Paşa'nın yerine Rıdvan Paşa beylerbeyi tayin edilmiştir. 1565'te ise Yemen, merkezleri Sana ve Zebid olmak üzere iki beylerbeyiliğe ayrılmıştır. Merkezi Sana olan onyedi sancaklı Sana Beylerbeyiliği'ne Rıdvan Paşa, merkezi Zebid olan oniki sancaklı Yemen Beylerbeyiliği'ne de Murad Paşa tayin edilmiştir.

Zebid beylerbeyiliğine tayin olunan Murad Paşa 1566'da Zebid'e gelmiş ve İmam Mutahhar'la mücadele eden Rıdvan Paşa ile işbirliği yapması gerekirken işbirliği yapmamıştır. Rıdvan Paşa da, Yemen'in ikiye bölündüğü haberinin kendisine ulaşması üzerine müteessir olup hemen mal toplamaya ve servet edinmeye başlamıştır. Bu olayı fırsat bilen İmam Mutahhar'la kardeşi Ali, galeyana gelen halkı el altından kışkırtıp büyük bir isyan çıkartmışlardır.

İki beylerbeyi isyanları bastırmak için işbirliği edip tedbir alacakları yerde birbirlerini hükûmete şikâyete başlamışlar; hükûmet, Mahmud Paşa'nın desteklediği Murad Paşa'nın şikâyetlerini kabul ederek Rıdvan Paşa'yı beylerbeyilikten azletmiş ve yerine Mısır'da sancak tasarruf eden Rus Hasan Paşa'yı tayin etmiştir. Bu tayin ve aziller olurken Yemen'in önemli şehirleri birer birer İmam Mutahhar kuvvetlerinin eline geçmeye başlamış; Hasan Paşa daha Yemen'e varmadan, Murad Paşa Sana'nın imdadına giderken Ağustos 1567'de yolda isyancılar tarafından şehit edilmiştir.

Murad Paşa'nın şehâdeti üzerine Yemen'in tamamının muhafazası Hasan Paşa'nın üzerinde kalmış ve Hasan Paşa'nın beylerbeyiliği zamanında Zebid'in dışında kalan bütün Yemen şehirleri hemen hemen Zeydîler'in eline geçmiştir.

Bu olaylar üzerine Sokollu Mehmed Paşa, Şam Beylerbeyi Lala Mustafa Paşa'yı Yemen Serdarlığı'na tayin ettirmiş; Rıdvan Paşa'dan boşalan Sana Beylerbeyliği'ne de Habeş Beylerbeyi Özdemiroğlu Osman Paşa tayin olunmuştur.

Yemen Serdarlığı görevinin kendisini İstanbul'dan uzaklaştırmak için verildiğini anlayan Lala Mustafa Paşa yeni görevine hemen gitmeyerek dört ay sonra Şam'dan hareket edip Kahire'ye gelerek burada

Özdemiroğlu Osman Paşa, Mısır Beylerbeyi Koca Sinan Paşa ve Süveyş Kaptanı Kurdoğlu Hızır Hayreddin Bey'lerle buluşarak Yemen isyanını müzakere etmek için bir divân toplantısı yapmıştır. Bu divânda, Yemen isyanlarını bastırma konusunda alınacak tedbirler konuşulup müzakere edilmiş ve Mustafa Paşa Yemen isyanlarını bastırma konusunda serdarlarla ihtilafa düşmüştür. Serdarlarla ihtilafa düşmesi üzerine hükûmet Lala Mustafa Paşa'yı serdarlıktan azlederek, yerine 15 Ağustos 1568'de Mısır Beylerbeyi Koca Sinan Paşa'yı tayin etmiştir. Koca Sinan Paşa, Yemen serdarı tayin olununca Kahire'den Mısır askeri ile Süveyş Limanı'na gelerek buradan gemilerle Yemen'e hareket etmiştir.

Özdemiroğlu Osman Paşa Süveyş Limanı'ndan gemilerle hareket edip Hudeyde'ye gelerek 1569'da on aydır Zeydîler'in elinde bulunan Taiz şehrini fethetmiş, daha sonra da Kahiriyye Kalesi üzerine yürüyüp bu tarihî kaleyi muhasara etmiş ve Serdar Koca Sinan Paşa'nın da yardımıyla Nisan 1569'da Kahiriyye Kalesi zaptedilmiştir.

Kahiriyye Kalesi'nin fethinden sonra Aden muhafızı Kasım bin Şevî'nin yardım istemesi üzerine yirmi adet Portekiz gemisi Aden Limanı'na hareket etmiş, bunu haber alan Kurdoğlu Hızır Hayreddin Bey de on iki gemi ile Aden üzerine yönelmiştir. Kurdoğlu Hızır Hayreddin Bey'in Aden üzerine gelmekte olduğunu haber alan Portekizliler'in karşı koymayıp kaçmaları üzerine Kurdoğlu, Aden açıklarında karadan gelmekte olan askeri beklemeye başlamıştır. Memi Bey komutasındaki kara askeri gelince, kara ve denizden muhasara edilen Aden, 13 Mayıs 1569'da Kasım bin Şevî'nin elinden alınmıştır.

Sana'nın fethine sıra geldiğinde Koca Sinan Paşa'nın, anlaşamadığı için görevinden azlettiği Özdemiroğlu Osman Paşa Yemen'den ayrılıp İstanbul'a dönmüştür.

1569 Haziran'ı sonlarında Serdar Koca Sinan Paşa; İmam Mutahhar'ın Sana'yı terketmesi üzerine kolayca Sana'ya girmiştir. 16 Mayıs 1570'de Kevkeban'ın da Osmanlı kuvvetleri eline geçmesi üzerine İmam Mutahhar, Sinan Paşa ile yapılan müzakereler sonunda aşağıdaki anlaşmayı yapmak zorunda kalmıştır.

Yapılan bu anlaşmaya göre: Bütün Yemen'de hutbe padişah adına okunacak, para padişah adına basılacak, devlet daha önce sahip olduğu yerleri alacak, Ben ovası ile Amran vilâyeti ise Mutahhar'a bırakılacaktır. Böylece, Yemen toprakları ikiye ayrılmıştı. Bunlardan biri,

doğrudan doğruya bir Osmanlı vilâyeti, diğeri de Osmanlı Devleti hâkimiyeti altında bir beylikti. Yani Yemen'in Hudeyde, Sana, Taiz, Zebid ve Aden şehirleri ile bu şehirlere bağlı yerler Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetinde, Yemen'in doğusu ile kuzey-batı bölgeleri ise İmam Mutahhar'ın hâkimiyetinde idi.

İmam Mutahhar'la anlaşma yapıldıktan sonra Hasan Paşa'nın yerine Gazze Sancakbeyi Behram Paşa Yemen Beylerbeyi tayin edilmiş, Koca Sinan Paşa da Kahire'ye dönmüştür.

1571'den 1598'e kadar Yemen'de ciddî bir olay olmamıştır. 1598'den itibaren İmam Kasım Yemen'e tayin olunan beylerbeyilerle mücadeleye başlamış, daha sonra İmam Kasım'ın yerine imam seçilen oğlu Müeyyed, Beylerbeyi Haydar Paşa'nın gafletinden istifade ederek önce Sana ile Taiz'i elegeçirmiş; 1635'te de Zebid'in düşmesi ile Yemen'de Osmanlı Devleti'nin idaresi sona erip, Yemen Zeydîler'in eline geçmiştir.

Yemen'de Zeydî imamların idaresinin kısa zamanda dağılması üzerine Yemen'in her şehir ve kasabası birbirinden bağımsız ayrı ayrı şeyh, seyyid ve şerifin idaresine geçmiştir. İki yüz seneye yakın süren Yemen'in bu fetret devri 1835'e kadar sürmüş, 1835'te Kavalalı Mehmed Ali Paşa, Yemen'i Mısır'a bağlamıştır.

15 Temmuz 1840'ta imzalanan Londra Antlaşması ile Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın, Yemen'i boşaltmak zorunda kalıp Yemen'den askerlerini çekmesini müteakip, Mekke Emîri Muhammed bin Avn ile yardımcısı Tevfik Paşa'nın, Yemen'in Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına alınmasına dair teklifini Osmanlı Hükûmeti uygun görmüştür. Osmanlı Hükûmeti tarafından Mekke Emîri Muhammed bin Avn ile yardımcısı Tevfik Paşa Yemen'i fethedip devletin hâkimiyeti altına almaları için görevlendirilmiş, bunlar Osmanlı ordusunun yardımı ile 1849'da Yemen'i fethedip ikinci kez Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına almışlardır.

Osmanlı Devleti'nin ikinci kez hâkimiyeti altına girdikten sonra, Yemen'de Asîr Emîri Âiz iki sefer isyan etmiştir.

Âiz'den sonra Yemen'de ikinci isyanı 1872'de İsmailîler çıkartmışlar, Yemen Vali ve Kumandanı olan Ahmed Muhtar Paşa isyanı bastırdıktan sonra Sana halkına yayınladığı beyannâmede; "İmamlığı kaldırdığını, bütün Zeydî ülkelerinin devletin hâkimiyeti altında olduğunu" ilan

etmiştir. Bu beyannâmeye Yemen'in Zeydî mezhebinden olan halkı büyük tepki göstermiş; fakat o sıralarda devlet güçlerine karşı bir şey yapamayacak olduklarından her hangi bir harekete geçememişler; devletin zayıf bir zamanını kollamayı tercih etmişlerdir.

Ahmed Muhtar Paşa'nın vali ve kumandanlığı zamanında Yemen'de, Sana merkez olmak üzere VII. Ordu kurulmuş; 1872-1873 senelerinde yapılan bir düzenleme ile de Yemen'in vilâyet teşkilatı yapılmıştır. Bu vilâyet teşkilatına göre Yemen vilâyetinin merkezi Sana şehri olacaktır. Bu vilâyete Sana, Hudeyde, Taiz ve Asîr sancakları bağlanmıştı. Zeydî imamları daha çok Kuflete'l-Azer'de oturmakta idiler. Yemen'in ünlü liman şehri olan Aden ise 1839'da İngilizler'in hâkimiyeti altına girmiş olup, bu tarihlerde İngilizler'in hâkimiyeti altında idi.

XIX. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı Devleti'nin Arablar'la meskûn olan vilâyetlerine girmeyi başaran Katolik, Protestan, Ortadoks ve Yahudi misyonerler, Yemen'e girmeyi de başarmışlar ve görüşme fırsatı buldukları şeyh, seyyid, şerif gibi Yemen'in önde gelenlerine; "Türkler'in Arablar'ı aşağıladıkları, Arablar'ı insan saymadıkları, Türkler'in samimi müslüman olmadıkları, Arablar'ın hakkı olan halifeliği Türkler'in zorla aldıkları, Türkler'in barbar ve medeniyet düşmanı oldukları; Avrupalılar'ın ise medenî oldukları ve insanlara hizmet için çalıştıkları, Arablar'ın kendilerini aşağılayan Türkler'den kurtulmalarının zamanının geldiği"ni söyleyerek Yemenliler'i her fırsatta Türkler'e karşı isyana kışkırtmaktan geri durmamışlardır.

3-Uzak-Doğu'da Açe Devleti ile Olan İlişkiler:

Osmanlı Devleti XVI. yüzyılın ortalarında yalnız Avrupa'da değil, Doğu'da Orta Asya ve Hint Okyanusu'nda Sumatra'ya kadar olan yerlerde de etkili bir siyaset ve faaliyet yürütmüştür.

XVI. yüzyılın başlarından itibaren Portekizliler, Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan yolunu keşfetmişler; gelişmiş gemileri ve ateşli silahlarıyla Yemen kıyılarından Sumatra'ya kadar olan sahillerin stratejik mevkilerine, Hindistan'dan Basra Körfezi ile Kızıldeniz ve Doğu Afrika limanlarına yolcu ve baharat taşıyan gemilere saldırmışlar; onların bu saldırılarından çok zarar gören Hint Okyanusu'na civar ve kıyısı bulunan çoğu müslüman olan Asya milletleri, Osmanlı padişahlarından yardım istemek zorunda kalmışlardır.

Portekizliler'in saldırılarına uğrayıp Osmanlı Devleti'nden yardım isteyen devletlerden birisi de Açe İslâm Devleti'dir. Açe, bugün Endonezya'nın özel otonom bölgelerinden birisi olup, kuzeyden ve doğudan Malaka Boğazı'na, batıda Hint Okyanusu, güneyden Sumatra'nın orta kesimlerine komşu bir bölgedir; bu otonom bölgenin merkezi Benderaçe'dir; önemli şehirleri, Mölbah, Tapaktuan ve Sinkil'dir.

Açe'de ilk devleti XIII. yüzyılda müslümanlar kurmuşlardır. Bu devletin ilk hükümdarı el-Melikü's-Salih'tir. Portekizliler Sumatra sularına geldikleri zaman Açe hükümdarı olan Sultan Alâeddin uzun zaman Açe'ye saldıran Portekizliler'le mücadele etmiştir. Çevresindeki komşu hükümdarların kendisinden ayrılıp Portekizliler tarafına geçerek onlarla işbirliği yapmaları üzerine yalnız kalmış; gelişmiş gemiler ve toplara sahip olan Portekizliler'le tek başına mücadele edemeyeceğini anlayarak bir elçisini, yardım isteğini ihtiva eden bir mektup, bazı değerli eşya ve hediyelerle İstanbul'a göndererek o sırada dünyanın en güçlü İslâm devleti olan Osmanlı Devleti'nin Padişahı Kanunî Sultan Süleyman'dan Portekizliler'e karşı yardım istemiştir. Kanunî de Sultan Alâeddin'in istemiş olduğu yardımı küçük bir filo ile Açe'ye göndermiştir. Kanunî'nin göndermiş olduğu bu küçük filo 1564'te bir Portekiz filosu ile Açe sularında savaşa tutuşmuş; yapılan savaşta Portekizliler bir gemiyi batırmış ve beş yüz müslümanı esir almışlardır. Açe hükümdarı, Portekizliler'in bu savaşı kazanması üzerine Portekizliler'i Açe sularından atmak için Kanunî'den daha büyük çapta yardım istemek zorunda kalmış; bu sefer Hüseyin adındaki elçisinin başkanlığında bir heyeti kıymetli eşya, hediyeler ve bir mektupla Yemen-Hicaz-Süveyş yolu ile İstanbul'a göndermiş ve Kanunî'den, mürettep bir donanma, teknik elemanlar, gemi ve top ustaları ile hisareri göndermesi talebinde bulunmuştur.

Açe heyeti İstanbul'a geldiğinde Kanunî Sigetvar seferinde olduğundan, heyet İstanbul'da Kanunî'yi beklemiş; fakat Kanunî Sigetvar seferinde vefat ettiğinden yerine II. Selim Belgrad'da padişah olmuştur. II. Selim Belgrad'dan İstanbul'a geldikten sonra Sultan Alâeddin'in elçisi huzura çıkarak Sultan Alâeddin'in Kanunî'ye göndermiş olduğu kıymetli eşya ve hediyeler ile yardım isteyen mektubunu II. Selim'e sunmuştur. II. Selim, Açe heyetine iyi davranmış, Sultan Alâeddin'in elçisini dikkatle dinleyerek elçiye, gerekli yardımları yapacağı vaadinde bulunmuş ve elçi Hüseyin'e, Sultan Alâeddin'e

yapacağı yardımları ihtiva eden bir mektup ile bazı eşya ve hediyeler verip, Rodos-Mısır-Yemen yolu ile memleketine göndermiştir.

Sultan Alâeddin'in Kanunî'ye göndermiş olduğu mektubu epey uzun olup aslı Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'ndedir; 1 Temmuz 1566 tarihli olan bu mektupta Açe Hükümdarı Sultan Alâeddin kısaca; "Biz bu bölgede Portekizliler'le savaşıyoruz. Çok sıkışık duruma düştük, bu fakir ve yetim, düşman arasında yalnız kalmıştır. Bu bendelerine şefkat edip Allah için gazâ yolunda bize yardım edin. Portekizliler ve bağlaşıkları sizinle mektuplaştığımızı öğrendiği için bize saldırmalarından korkuyoruz. Allah ve peygamber aşkına bize ve Mekke'ye giden hacılara Portekizliler gelmeden yardım edin. Biz, sizin her türlü yardımı yapacağınıza güveniyoruz.

Diva denilen adalar yirmi dört bin adettir; bunların on iki bininde yaşayan insanlar Şâfî mezhebindendir. Oruç tutar, namaz kılarlar ve hutbelerde isminizi zikrederler. Portekizliler bu adaları elegeçirip fakir halkı yılda yirmi dört bin kantar kumbar ipi vermeye mecbur ettiler, adalar arasındaki yolları tutup hacı ve tüccar gemilerini esir aldılar, esir edilmeyenleri ise top ateşi ile batırdılar.

972 (1564) yılında adamalarınız bu tarafa gelip yardım ettikleri zaman onlar ile büyük bir gemiye karabiber, ibrişim, karanfil, kâfûr ve bölgenin kıymetli ürünlerini Mekke tarafına gönderdik. Adamlarınız Portekiz gemileri ile dört gün dört gece savaştılar. Portekizliler uzaktan ateş açarak gemide bulunan beş yüz müslümanı esir aldılar ve bir gemiyi de batırdılar.

İnşâallah yüce himmetiniz ile doğudan batıya kadar mevcut olan bütün kâfirler ortadan kaldırılır. Âlet ve techizatla müretteb Donanma-i Hümâyun gönderirseniz bu taraftaki Portekizliler'in mahvolacağını biz taahhüt ederiz. Yardım etmezseniz mahvoluruz ve hacıların yolu da Portekizliler tarafından kesilmiş olduğu için müslümanlara büyük zarar olur; bu taraftaki ve Hindistan'daki padişahlar Portekizliler'in yardımını istemekte, fakat bizim dileğimiz yalnız sizden yardım istemektir.

Lütfen kale dövecek toplar gönderiniz. Mısır ve Yemen beylerbeyilerine, Aden ve Cidde beylerine emir verin ki, adamlarımız o taraflara geldiklerinde bekletilmeden yüce makamınıza çıkarsınlar. Açe sizin köylerinizden biridir ve ben de hizmetkârınızdan birisiyim. Gücerat'ın eski valilerinden Karamanoğlu Abdurrahman yarar bir adamdır; elçiniz Lütfi Bey ile yanındaki adamlarının gemi ücretini cebinden para ödeyerek bu tarafa gönderdi.

İhsan ettiğiniz topçular bu tarafa gelmişlerdir ve onların yeri yanımızda çok yüksektir. Eğitim görmüş bir kaç at, hisareri ve kadırga yapıcılar rica olunur" demektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere II. Selim, Açe hükümdarının bu mektubunda istemiş olduğu yardımları göndereceğini bildiren cevabî bir mektup ile Açe'deki câmilerde okunmak üzere bir de hutbe sûretini sultanın Elçisi Hüseyin'e verip, elçiyi memleketine göndermiştir. II. Selim'in Açe elçisi ile Sultan Alâeddin'e göndermiş olduğu bu mektubu, yayınladığımız bu defterin 244 numaralı hükmü olup; bu mektubunda II. Selim, Açe Hükümdarı Sultan Alâeddin'e kısaca; "İstediklerini yerine getirmek hem dinî, hem de ananevî bir görevdir. Süveyş'ten on beş kadırga, iki barça, hâssa topçulardan bir topçubaşı ve emrinde yedi topçu, Mısır'dan yeteri kadar asker ve kale dövecek top, tüfek ve harp levâzımâtı göndermek için emir verilmiştir. Bu donanmanın başına Kurdoğlu tayin edilip bu taraftan gönderilecek adamlara size itaat etmeleri için kesin emir verilmiştir. Bu kuvvetin büyüğü ve küçüğü herkes emrinizi yerine getirecektir. Siz de kâfirlerle savaşarak müslümanların rahatça yaşamaları ve işlerini görebilmeleri için üzerlerinden düşmanların kötülüğünü kaldırmak yolunda üstün gayretinizi gösterin.

Mektubunuz geldiğinde babam Sultan Süleyman Sigetvar Kalesi'ni muhasara edip küffar ile savaşmakta idi. Kalenin fethinden sonra vefat etti ve vazifelerini bana bıraktı. O tarafa saldıran düşmanların hakkından gelmek ve onları ortadan kaldırmak için size her zaman asker göndereceğiz; siz o tarafta olup bitenleri âdetiniz olduğu üzere ayrıntıları ile bize bildiriniz" demektedir.

Bu mektupta da görüleceği üzere başta II. Selim olmak üzere Osmanlı devlet adamları Açe'ye yapılacak yardıma çok önem vermişlerdir. II. Selim, elçisi ile Açe sultanına yukarıdaki mektubu gönderdikten sonra hemen İskenderiye Kaptanı Kurdoğlu Hızır Reis'e Açe seferi ile ilgili görevleri ve yapması lâzım gelen hazırlıklara dair bir nişân-ı hümâyun göndermiştir. Ayrıca Mısır beylerbeyine de müteaddid hükümler gönderip Açe'ye gönderilecek gemi, personel ve malzemenin hazırlanması ile Açe'ye gidecek gönüllülere yardımcı olmasını emretmiştir. Rodos beyi, Mekke şerifi ve Yemen beylerbeyine de ayrı ayrı hükümler gönderilip Açe Elçisi Hüseyin ile yanındaki adamlarının istedikleri şeyleri almaları hususunda onlara yardım edilmesi bildirilmiştir.

Mısır beylerbeyi ile Kurdoğlu Hızır Hayreddin Reis Açe'ye gönderilecek olan asker, gemi, top ve silah ustalarını tedarik ederek, bunları tertip edilen bir filo ile Süveyş'ten Açe'ye gönderecekleri sırada Zeydî İmam Mutahhar Yemen'de büyük bir isyan çıkararak Yemen'in büyük bir kısmını elegeçirmiştir. Bu olay üzerine Açe seferi müteakip seneye bırakılmış ve İskenderiye'de bulunan Açe elçisine de seferin tehir edildiği, Açe'ye gidecek donanmanın müteakip sene gideceği bildirilmiştir.

Açe seferine gidecek olan donanma Yemen isyanını bastırmakla meşgul olurken, Açe için hazırlanan top, tüfek vs. malzemeler ile personeli iki gemi Açe'ye götürmüştür. Götürülen malzemeler Açe sultanına teslim edilmiş; gemi, top ve silah ustaları ile sanatkarlar Açe İslam Devleti'nin hizmetine girip orada yerleşmişlerdir.

Cava adasının Patavya şehrinde şehbender olan Reşit Bey'e; 1911 yılında görüştüğü Açe sultanı ailesinden birisi: "Kanunî'nin bize gönderdiği gemilerin bayrakları ve topları Hollandalılar'la 25 sene evvel yaptğımız son muharebeye kadar bizde muhafaza ediliyordu. O vakit iki Türk gemisi Türkiye'ye dönmemişti. Türkler'in çoğu burada kaldı ve bize öğretmen oldular. Türkler burada bir de köy kurdular. Bu köyün ahalisi kendilerinin Türk olduklarını hâlâ bilirler, fakat Türkçe'yi unutmuşlardır. Padişahınızın racamıza gönderdiği ferman da şimdi Ambon'da sürgünde bulunan son racamızdadır. Gelen heyetin Reisi Seyyid Kemal idi ki, bu sonra bir vilâyete bey tayin edilmiştir" demiştir.

1898'de Açe'ye giden bir seyyah da Melabuh Sultanı Toku Süleyman'a eski Türk toplarını sormuş; Toku Süleyman da toplar hakkında: "Bu toplardan birisi bugün Sumatra Hükûmet Konağı'ndadır. Bir tanesini de Cava'da gördüm" demiştir.

II. Selim'in Açe câmilerinde okunmak üzere göndermiş olduğu hutbe sûreti de XX. yüzyıl başlarına kadar Açe'deki câmilerde okunurken, daha sonra Hollandalılar tarafından yasaklamıştır.

*

Defterde kayıtlı hükümleri (İlk 1191 hüküm), muhtevalarına göre genel olarak şu ana başlıklar altında değerlendirebiliriz:

1- Açe Padişahı Sultan Alâeddin'in, Südde-i Saâdet'e elçi gönderip Portekizliler'in müslümanlara saldırılarda

bulunduklarını şikâyet ederek Osmanlı Devleti'nden yardım talep etmesine dair hükümler:

Bender-i Süveyş'ten on beş kadırga, iki barça ve yeteri kadar askerin Açe'ye gitmek üzere görevlendirilmesi; Kurdoğlu Hızır'ın bu gemi ve askerlere başbuğ tayin edilmesi (hkm. 233, 234, 236, 244); Açe'ye gönderilecek gemilere reis tayinleri ve gemilerde görevlendirilecek reisler ile diğer görevlilerin, hizmetlerini kusursuz olarak yerine getirdiklerine dair alacakları temessük karşılığı eski ulûfelerinin yine tasarruf ettirilmesi (hkm. 474, 491); Açe padişahının Südde-i Saâdet'e gönderdiği elçi dönüşte Yemen, Cidde ve Aden'den at, silah, bakır vs. götürmek isterse kendisine izin verilmesi (hkm. 237).

Açe padişahının Mısır'dan talep ettiği dülger, demirci, kalafatcı, nakkaş, vs. ustaların Açe'den gelen elçiler ile beraber gönderilmesi (hkm. 238); Açe'den gelen elçi ile adamlarının erzak ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması (hkm. 240, 242, 243); kendi istekleriyle Açe'ye gitmek isteyen Mısır kullarına engel olunmaması (hkm. 239).

Açe padişahına, istediği yardımların gönderildiği hakkında padişah tarafından yazılan nâme (hkm. 244).

2- Ejderhan Seferi'ni hazırlayan sebepler ve sefer hazırlıklarına dair hükümler:

Buhara ve Semerkand taraflarından hacca gitmek isteyenler ile ticaret için gelecek tâcirlere Nogay Tatarları elinde bulunan Ejderhan vilâyetinde engel olunması üzerine Ejderhan'ın fethedilmesi düşünüldüğünden, fetih için gerekli araştırma ve hazırlıkların yapılması (hkm. 667, 671, 838).

Ejderhan taraflarından hacca gelenlerin yol emniyetleri olmadığından, dönüşlerinde isterlerse İstanbul, Samsun ve Sinop iskelelerinden birinden Kefe'ye geçip, oradan Kırım hânının yardımıyla memleketlerine gidebilecekleri (hkm. 671).

Ejderhan Seferi için Kastamonu, Sinop, Trabzon, Çorum, Canik, Köstendil, Silistere ve Niğbolu'dan hisareri, cenkçi ve sipahi görevlendirilmesi (hkm. 4, 6, 7, 10, 11, 18, 20, 21, 22, 23).

3- Bölge halkını Portekizliler'den korumak üzere Hindistan taraflarına gönderilecek donanma ile ilgili hükümler:

Hindistan taraflarında bulunan müslümanlara yardım etmek, o taraflardan hacca gelecek müslümanları Portekizliler'in saldırılarından korumak, Haremeyn etrafındaki asî grupları yok etmek üzere Hindistan taraflarına bir donanma gönderilmesi; donanma için top, mühimmat ve gemi malzemeleri temin ve tedarik edilmesi (hkm. 721, 725, 751).

Hindistan'a gönderilecek yardım geciktiğinden, yardımın bir an önce gönderilebilmesi için Akdeniz'den Süveyş Denizi'ne bir kanal açılmasının mümkün olup olmadığı; mümkünse uzunluğu, genişliği, ne kadar zamanda ve kaç kişiyle açılabileceği hakkında araştırma yapılması (hkm. 721); Hint Denizi'ne gönderilecek gemiler için gerekli urganların Mısır'a gidecek gemilerle gönderilmesi (hkm. 610); Donanma-i Hümâyun ile daha önce Hindistan taraflarına giderken hava muhalefeti nedeniyle Kaliküt Benderi'nde bırakılan topların mirî için zaptolunması (hkm. 659).

4- İmam Mutahhar'ın Yemen'de devlete isyan girişimi, isyanın bastırılması için gönderilen askerler ve bunların muhtelif ihtiyaçlarının karşılanmasına dair hükümler:

Yemen'de Beylerbeyi Rıdvan Paşa'nın azlinden sonra, Şeyh Mutahhar'ın etrafına topladığı Arab eşkiyası ile isyan edip bazı kaleleri ve nahiyeleri elegeçirmesi üzerine, Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın Sereskerlik ünvanı ile isyanı bastırmakla görevlendirilerek Yemen'e gönderildiği (hkm. 606, 613, 614, 699, 796).

Yemen'deki kargaşa ve isyanın bastırılması için Mısır'dan görevlendirilen bey, müteferrika, çavuş ve gönüllüler ile gönüllüler ağasının Yemen'e giderek Mustafa Paşa'nın emrinde görev yapmaları (hkm. 584); Yemende görevlendirilen askerler ile diğer görevlilerin erzak, zahire, silah, mühimmât ve akçelerinin tedarik edilerek gönderilmesi (hkm. 595, 597, 608, 617, 634).

İskenderiye Kaptanı Hızır ile Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'in, Hint Denizi'ne gitmesi emrolunan gemiler ile Moha'ya giderek Vezir Mustafa Paşa'ya yardımcı olmaları (hkm. 614, 616); Yemen'e gidecek kul tâifesinin ikişer yıllık mevâciblerinin tedarik edilmesi (hkm. 801); Yemen'deki isyan sırasında devlete sadakat gösteren Mîrâbîler Şeyhi İbrahim'in bu davranışının memnuniyet verici olduğu (hkm. 702); Mısır'da bulunan Yemen Şeyhlerinden Şeyh Hablas, Ömer oğlu Ali ve Şeyh Atıyye'nin Yemen'deki askerler için deve tedarik etmeleri (hkm. 850);

Bender-i Süveyş ve Cidde'de bulunan bakır, kalay ve gümüşün Yemen darphânesine gönderilmesi (hkm. 813); Yemen'e gönderilecek top ve gemi mühimmâtı ile diğer malzemelerin Mısır'dan tedarik edilmesi (hkm. 1168, 1169).

5- Kırım ve Kırım hânı ile ilgili hükümler:

Rodos'a gönderilen sâbık Kırım Hân, Kırım'a mektup göndererek karışıklığa sebep olduğundan, yanına gelip gidenlerin gizlice takip edilmesi ve kendisine gelen mektuplar hakkında bilgi verilmesi (hkm. 88); Devlet Giray Hân küffar üzerine sefere çıktığında Menköp ve Suğdak kadılıklarından yardım isterse kendisine yardım edilmesi (hkm. 96); İzmir meyveleri isteyen Devlet Giray Hân'a meyve gönderilmesine engel olunmaması (hkm. 124); Kırım hânının cülûs-ı hümâyun tebriki ve Çerkeslerle Rusların ittifak ettiklerini bildiren mektubunun alındığı (hkm. 75, 335).

6- Devletlerarası münasebetler, yabancı devletlerin Dersaâdet'e gönderilen elçilerinin karşılanma törenleri, iâşeleri ve diğer ihtiyaçlarının temin edilmesine dair hükümler:

Erdel kralının, Boğdan Voyvodası Aleksandra'nın, Erdel'de mutasarrıf olduğu mülklerini tasarruf etmesine izin vermesi (hkm. 868); Boğdan voyvodasının hanımını tedavi edecek olan Hekim Ergiri oğlu Todoş'a yolda müdahale edilmemesi (hkm. 344, 349); Boğdan voyvodasının Leh kralına gönderdiği adamı yaralayan şahsın bir elçi ile gönderileceği ve zararın tazmin edileceği (hkm. 103); Boğdan Voyvodası Aleksandra'nın vefatı üzerine voyvodalığın oğluna tevcih edildiği ve kendisine sancak gönderildiği (hkm. 1147).

Serhadde olan sancakbeylerinin Beç Kralı Maksimilyanoş'a verilen ahidnâmeye aykırı hareket etmekten kaçınmaları (hkm. 1080); Beç elçisi için Edirne'de bir mesken kiralanması (hkm. 332).

Ticaret için Erdel'e gelen Dubrovnik tâcirlerine müdahale edilmemesi (hkm. 1099); Dubrovnik'ten gelen elçi ve adamlarına Edirne'den Dubrovnik'e varıncaya kadar gerekli kolaylığın gösterilmesi ve güvenliklerinin sağlanması (hkm. 705); Dubrovnik'te müslümanlarla diğer dinlerdeki vatandaşlar arasında ortaya çıkan davalarda daima müslümanların haksız çıkartıldığı ve oraya bir nâib tayin edildiği takdirde

davaların adaletlice görülebileceğinin bildirilmesi üzerine oraya bir nâib tayin edildiği (hkm. 1042).

Leh vilâyetine gönderilen Nakşa dükasının adamlarına gerekli yardımın yapılması (hkm. 1184).

Başaçık Melik'in kendi memleketiyle ilgili gönderdiği bilgilerin alındığı ve kendisine bir hilat gönderildiği (hkm. 911).

Cezayir gemilerinin Fransız topraklarına ve kalelerine saldırmaması (hkm. 355, 365).

Basra İskelesi'ne Yemen, Hind ve Acem'den gelen tâcirlerden vefat edenlerden terekesi elli bin akçeden fazla olanların da davalarının İstanbul'da görülmesi (hkm. 369).

Şahkulu Sultan'dan gelen mektubun alındığı, elçisi Osmanlı sınırına geldiğinde geciktirilmeden Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 176).

Harzem hânının adamı Haydar Bahadır'a Edirne'den itibaren gideceği yere kadar gerekli yardımın yapılması (hkm. 829).

Açe'den gelen elçi ile adamlarının erzak ve diğer ihtiyaçlarının karşılanarak sağ salim Mısır'a ulaşmalarının sağlanması (hkm. 240, 242).

Kars sınırından İran'a, İran'dan da Kars'a geçişin yasaklanması, yasağa uymayanların haklarından gelinmesi (hkm. 431); İran'dan gelecek elçi için yapılan karşılama ve uğurlama hazırlıklarının memnuniyet verici olduğu (hkm. 733); İran elçisinin konaklama ihtiyaçlarının karşılanması, konaklayacağı yerlerde gerekli tedbirlerin alınması ve konaklarda erzak hazırlanması (hkm. 744, 745, 746, 747, 756, 843); İran elçisinin Üsküdar'dan İstanbul'a geçişinde yeniçerilerin tam techizatlı olarak iskelede bulunup elçiyi karşılamaları ve kalacağı eve götürmeleri (hkm. 594, 619).

7- Düşman faaliyetlerinin takip edilmesi ve düşman hakkında bilgi toplanması gayesiyle yapılan istihbarat faaliyetlerine dair hükümler:

Lazar adlı müfsidin Coşet Kalesi'ni almaya hazırlandığına dair Erdel kralından gelen haberler hakkında Tımışvar beylerbeyinin

gönderdiği mektubun alındığı; düşmanın herhangi bir hazırlığının olup olmadığının araştırılarak bildirilmesi (hkm. 637).

Nemçe kralının Erdel'den bazı kaleleri almak üzere hazırlıklar yaptığı hakkında Erdel kralının gönderdiği mektubun alındığı (hkm. 662).

Dubrovnik beyleri tarafından gönderilen bilgilerin alındığı ve memnuniyet verici olduğu, bundan sonra da düşman donanmasının durumu ile diğer gelişmelerin bildirilmesi (hkm. 704).

Van beylerbeyinin İran ahvâline dair gönderdiği mektubunun alındığı, aynı şekilde bilgi toplanarak gönderilmeye devam edilmesi (hkm. 317); İran hakkında gönderilen bilgilerin alındığı, bilgi toplanıp ulaştırılmaya devam edilmesi (hkm. 99, 321, 490).

Kırım hânının, Çerkesler'le Ruslar'ın ittifak yaptıklarına dair gönderdiği mektubunun alındığı (hkm. 75).

Donanmanın çıkacağı sefer için düşman tarafına levend gemileri ve casuslar gönderilerek sağlıklı haberler gönderilmesi (hkm. 630).

Mağrib Trablusu Beylerbeyi Ali Paşa'nın, reâyanın emniyette olduğu, fakat İspanya tarafından doksan yedi kadırga, Anapoli'de ise altmış barça hazırlandığı ve baharda Trablus taraflarına saldıracakları yolunda gönderdiği haberlerin alındığı (hkm. 653); Mağrib Trablusu beylerbeyinin, Tâcûrâ halkının düşman ile işbirliği yaparak Cebre ve Kastelü'l-vâd kalelerini basmaya hazırlandıklarını haber alarak denizden ve karadan üzerlerine hücum ettiği ve tehlikenin ortadan kaldırıldığı hakkında gönderdiği mektubunun alındığı (hkm. 740).

Cezâyir-i Garb'da yeniçeriler ile azebler arasında anlaşmazlık olduğu ve Kostantin'deki reâyanın isyan ettiği yolunda gönderilen haberlerin alındığı (hkm. 655).

8- Balkanlar'da çevre köyleri basan, vergi vermemek için isyan eden ahali ve köyler ile bu isyanların bastırılmasına dair hükümler:

Karacadağ'da isyan ederek Venedik kalelerine sığınanların iade edilmesi, aksi halde Venedik ile yapılan ahidnâmenin bozulacağı (hkm. 78).

Başkaldırdıkları bildirilen Manya Burnu'ndaki kâfirlerin haraç ve vergilerini verip vermediklerinin ve gerçekten isyan edip etmediklerinin araştırılması (hkm. 631).

Delvine'nin Kurveleş nahiyesinde isyan edip çevre köyleri basan ve devlete vergi vermeyen köylerdeki isyanın bastırılması için gerekenin yapılması (hkm. 765, 783, 811).

Trablus beylerbeyinin, sâbık Beylerbeyi Mehmed Paşa zamanında isyan eden Tâcûrâ'nın isyanını bastırmasında gösterdiği hizmetten dolayı bir kabza kılıç ve hilatle ödüllendirildiği, bundan sonra da aynı gayreti göstermesi (hkm. 250).

9- Arab aşiretlerinin ve Arab eşkiyanın muhtelif yerlerdeki isyanları ile eşkiyalık faaliyetlerinin önlenmesi ve suçlu görülenlerin haklarından gelinmesine dair hükümler:

Leccun, Nablus, Kudüs ve Kerek'te isyan eden Arab aşiretlerini etkisiz hale getiren Şam beylerbeyinin gayretlerinin devam etmesi (hkm. 29).

Sana bölgesinde isyan eden Arab eşkiyasına karşı, devlete bağlı bazı Arab beylerinin yaptıkları yardımın memnuniyet verici olduğu, bundan sonra da aynı şekilde hizmette bulunmaları (hkm. 645).

Mısır'da İbrim denilen mıntıkanın, beylerbeyiler ve diğer idareciler tarafından iyi yönetilememesinden dolayı asî Arablar'la başa çıkılamadığı (hkm. 271).

Adana ve İçel dahilinde yol kesip adam öldüren ve gasb faaliyetlerinde bulunan Melleş, Umurlar ve Şâmiler Arabları'nın faaliyetlerine engel olunması (hkm. 35, 36, 359).

10– Ülke genelinde yapılan tahrirler, tahrirlerde görevlendirilen şahıslarla ilgili yazışmalar, tahrir edilen yerlerin tevzîi ve tahrire karşı çıkan köylerde alınacak tedbirlere dair hükümler:

Kiğı, Kuzıçan ve diğer sancakların tahririnin tamamlanıp, hâssa yapılacak ifrazdan sonra tevzîinin yapılması (hkm. 561).

Karahisar-ı Sahib ve Sultanönü sancaklarının tahriri yapılırken yaya ve müsellemlerin de yeniden tahririnin yapılması (hkm. 710).

Eskihisar-ı Zağra'nın tahriri sırasında Söğütlü ve Alibey köylerindeki çeltik tarlalarının dikkatlice tetkik edilmesi (hkm. 840).

Hamideli'nin tahriri sırasında Kemer kazasına bağlı Hacıköyü ahalisinin tahrire gelmedikleri ve vergilerini vermedikleri şikâyet edildiğinden, vergilerin tahsil edilerek köyün tahririnin yapılması (hkm. 276, 277).

Karesi ve Biga sancaklarını tahrir eden Mihaliç Kadısı Piyale'nin yaya, müsellem ve doğancıların da tahririni yapması (hkm. 347).

Erzurum'un tahririyle görevlendirilen Mamrevan Beyi Ömer Bey'in tahrir ettiği yerlerin icmal defterini Südde-i Saâdet'e göndermesi (hkm. 912).

Tımışvar vilâyeti tahrir olunacağından, Semendire sancağı bölgesindeki reâyanın bu tarafa geçmelerine ve perakende olmalarına engel olunması (hkm. 439).

Göle sancağının tahriri sırasında tahrire gelmeyen ve cizyelerini vermeyerek isyan eden köylerin ahalisinin haklarından gelinmesi (hkm. 432).

11- Sınır anlaşmazlıkları, sınırların tespiti ve bu işle görevlendirilen şahıslara dair hükümler:

Zağra'nın Pembeci ve Koğaklı köyleri arasındaki sınır anlaşmazlığının mahallinde halledilip sınırların işaretlerle belirtilmesi (hkm. 154).

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Şam'da bulunan dört adet vakıf köyünün sınırlarının bizzat Şam kadısı tarafından mahalline gidilerek tespit edilmesi (hkm. 407).

Tımışvar'a tâbi sancaklarda boş ve harabe olup, reâyanın sonradan mamur ettiği yerlerde sınır tartışmaları meydana geldiğinden, bu işten anlayan kimselerle gidilerek sınırların tespit edilmesi ve anlaşmazlıkların giderilmesi (hkm. 1047, 1091).

Bender ile Boğdan sınırının bilirkişiler tarafından belirlenmesi ve bundan sonra ona göre amel olunması (hkm. 1189).

12- Han, hamam, yol, köprü yapım ve tamiri ile Mekke ve Medine'ye getirilecek su için yaptırılan suyolu gibi sivil imar faaliyetlerine dair hükümler:

Padişah Edirne'de kışlayacağından İstanbul-Edirne arasındaki yolların temizlenerek tamir edilmesi (hkm. 280, 281).

Kanunî Sultan Süleyman'ın türbesinin inşaatı için Bursa, Amasya, Kastamonu ve Merzifon'dan mermer işinden anlayan usta taşçılar gönderilmesi (hkm. 670).

Bazı reâyanın Rumeli ve Anadolu'dan gelip Eyüp, Kasımpaşa ve Boğaziçi sahillerine ev yaparak yerleştiklerinin haber alındığı; dışarıdan gelenlerin yer-yurt edinmelerine izin verilmemesi (hkm. 130).

Üsküdar İskelesi'nin hanlar önündeki eskiyen bazı taşlarının tamir edilmesi (hkm. 466).

Kâğıthâne, Kırkçeşme suyu ve Gazi Hüdavendigar Câmii İmâretleri'ne giden suyollarının üzerine bağ, bahçe ve ev yaptırılmaması (hkm. 146).

Demirhisar'ın ortasından geçen Kuruçay'ın taşarak tarlalara zarar vermesini önlemek için çevre köyler halkının toplanarak imece usulüyle set yapmaları (hkm. 16).

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın, Edirne'de yaptırmakta olduğu hamam için gereken kireç, kereste ve taşların Dimetoka ve Çirmen'den tedarik edilmesi (hkm. 1036, 1096, 1097); Medine'ye getireceği su için ihtiyaç duyulan malzemelerin temini, suyolu için ustalar görevlendirilmesi, sebiller için suyolcular ve âbkeşler tayini (hkm. 716, 720, 774).

Medine'de Bi'r-i Nebî kuyusu yakınında ziyaretçilerin gusledebilmeleri için bir mağsel inşa edilmesi (hkm. 729).

Mekke-i Mükerreme'nin taştan olan ve zamanla harap hale gelen hareminin mermerden yapılması (hkm. 398); Mekke-i Mükerreme'de tamire muhtaç olduğu bildirilen Mescidü'r-Râye adlı mahallin keşfinin yapılarak tahminî masrafının bildirilmesi (hkm. 886).

Mekke-i Mükerreme suyolu için İstanbul'dan ham demir ve çelik (hkm. 690, 691); Mısır beylerbeyi tarafından da bezir yağı (hkm. 985) gönderilmesi; suyolu için Mısır Müteferrikalarından Mimar Yahya'nın

görevlendirildiği (hkm. 980); suyolu hizmetinde çalışan Mısır kullarının ulûfeleri (hkm. 983) ile Suyolu Emini Mehmed Bey'in salyânesinin Cidde mahsulünden (hkm 986); Mehmed Bey ve adamlarının cerâye ve alîklerinin ise Mısır Anbarı'ndan (hkm. 987) verilmesi.

Mekke-i Mükerreme suyolu için gerekli malzemenin Yemen'e giden gemilerle gönderilmesi (hkm. 1015); suyolu için Mısır Hazinesi'nden verilen akçenin yetmediği, akçe gönderilmesi (hkm. 691); suyolunda çalışan usta ve ırgatlara Mısır Anbarı'ndan zahire verilmesi (hkm. 691); suyolunda kendi isteğiyle çalışmak isteyen kâtib, çavuş, müteferrika vs.'ye icazet verilmesi (hkm. 982).

13- Kale, palanka yapımı ve tamiri gibi askerî mimarî ve bu kalelerin muhafazası ile kalelerde asker görevlendirilmesine dair hükümler:

İstolni Belgrad civarındaki kalelerin tamir ettirilmesi (hkm. 108); İstolni Belgrad Kalesi'nin tamiri için Mohaç, Şimontorna ve Seksar beylerinin yardım etmeleri (hkm. 884).

Kavala Kalesi'nde esir ve mahbuslar için bir zindan inşa edilmesi (hkm. 147).

Uzeyir Kalesiyle Radomir'deki derbendler ve Foça'daki kulelerin tamir ettirilmesi (hkm. 628, 643).

Neretva İskelesi yakınında bulunan Dobran köyünü eşkiyanın basması üzerine Makarska İskelesi'nde bir kale yapılarak çevre kalelerden yeterli sayıda asker görevlendirilmesi (hkm. 790).

Babofça Kalesi barkanı inşasının tamamlanması için ihtiyaç duyulduğunda Pojega, Sekçuy, Facet ve Mohaç sancaklarından yardım talep edilmesi (hkm. 1082, 1083, 1098).

Tımışvar hududundaki Şemlik, Pançova ve Arad barkanları ile Pankota Kalesi'nin yıktırılması; Kalnak, Kaçan ve Sülmüş kalelerinin ise neferlerinin azaltılarak diğer kalelere yerleştirilmesi (hkm. 1148).

14– Güherçile madenlerinin işletilmesi, güherçile işlemek üzere görevli tayini, güherçile ocaklarının muhtelif ihtiyaçlarının temini; barut, silah ve mühimmat temini konularında gönderilen hükümler:

Budun'da işlenen siyah barutla ilgili bilgilerin alındığı, mümkün olduğunca fazla barut işlettirilmesi (hkm. 832); Budun'daki baruthâneye görevli tayin edilmesi (hkm. 473, 908).

Sisam adasında, Rudnik Madeni'nde, Budun, Belgrad ve Tımışvar'da güherçile işlenmesi (hkm. 3, 5, 9, 127, 1149).

Bosna dahilinde güherçile çıkartmaya müsait yer olup olmadığı ve güherçile çıkartmak için gerekli malzeme bulunup bulunmadığının bildirilmesi (hkm. 936).

Bilecik Madeni'nde dökülen yuvalak hizmetinde çalışmak üzere Bolu, Teke, Manavgat, Karasi, Biga, Ankara ve Sultanönü müsellem ve piyadelerinin gönderilmeleri (hkm. 1062); Bilecik Madeni'nde görevlendirilen müsellem beyleri ile yaya beylerinin müsellem ve yayalar ile birlikte görev mahallerine giderek topçubaşı emrinde görev yapmaları (hkm. 668).

Kayseri, Niğde ve Larende'de mütekâid sipahizâdelerin güherçile hizmetinde istihdam edilmeleri (hkm. 822); Germiyan'da güherçile hizmetinde istihdam edilmek üzere Muğla ve Balat'tan piyade görevlendirilmesi (hkm. 465); Sisam adasında bulunan güherçile madeninin işletilmesi esnasında ihtiyaç duyulacak âlet ve edevâtla piyadelerin Sığacık'tan karşılanması (hkm. 486).

Malazgirt dizdarı tarafından kurulacak mirî güherçile kârhânesi için Erzurum, Anadolu ve Diyarbakır beylerbeyleri, sancakbeyleri ve kadıları ile Bahaeddin Bey tarafından gereken yardımların yapılması (hkm. 434).

Belgrad Kalesi'nde fındık (hkm. 633) ve Semendire'de top dökülmesi (hkm. 663).

Kış mevsimi nedeniyle Lazkiye ve Göynük'te bulunan güherçile kuyularının sağlam bir şekilde kapatılıp, güvenilir bekçiler tayin edilerek gelebilecek zararların önlenmesi (hkm. 248).

15- Hâssa tâcirleri ve uluslararası ticarete dair hükümler:

Hâssa tâcirlerden Müteferrika Mustafa'nın vefatı sebebiyle Moskova tarafına gönderilen hâssa tâciri Muhammed'e, Mustafa'nın hizmetinin de tevcih edildiği, gerekli durumlarda kendisine yardımcı olunması için Moskova kralına nâme gönderildiği (hkm. 61).

Zift Mukâtaası Mültezimi Mayer'in, Venedik'te Hayım'a gönderdiği ziftlerin bedelinin tahsil edilerek Venedik'te bulunan Kubad Çavuş'a teslim edilmesi (hkm. 104).

Kara Hâce ve Uluç Memi adlı gönüllü kaptanların buğday yüklü dört Venedik gemisine el koyup buğdayı Neva İskelesi'nde satarken Venedik kaptanının bölgeyi ablukaya almasıyla başlayan krizin aşılabilmesi için gerekli teftişin yapılması (hkm. 554).

16– İstanbul genelinde meydana gelen kıtlık, İstanbul'un erzak ihtiyacının temini ve zahire getiren gemilerin harice gitmelerine engel olunması; asayişin temini için alınacak tedbirler; Asmalıtekke civarında çıkan yangın, çeşitli ihtiyaç maddelerine narh konması ve narh-ı carî üzerinden satılmasının sağlanması gibi konulara dair hükümler:

İstanbul'daki bütün mahallelerin teftiş edilerek ehil olmayan imam, hatip ve müezzinlerin görevden alınması ve mahallelerdeki fahişelerin hapsedilmesi (hkm. 148); Semâniye müderrislerinden Sinan Çelebi'nin İstanbul'daki fahişe ve ehl-i fesadın teftişinde İstanbul kadısının yanında bulunması (hkm. 149).

İstanbul'da kuraklık nedeniyle değirmenlerin çalışmadığı ve un sıkıntısı çekildiğinden, imkânı olan fırın sahiplerinin fırınlarının yanına at değirmeni yapmaları konusunda teşvik edilmeleri (hkm. 230, 273).

İstanbul zahiresi için Mısır'a gelen gemilere narh-ı carî üzere pirinç vs. zahire verilmesi (hkm. 231); İstanbul'a pirinç getiren tüccar ve gemicilerin, getirdikleri pirinci eskiden olageldiği gibi toptancı fiyatından satmaları (hkm. 750).

İstanbul için tereke getirmek isteyen rençber gemici tâifesinden gerekli şartları taşıyanlara Piyale Paşa tarafından hükm-i şerif verilmesi (hkm. 405).

İstanbul'a gelmesi gereken yapağı, gön ve sahtiyanın tüccar tâifesi tarafından İstanbul'a getirilmeyip Gelibolu, Silivri ve Tekfurdağı iskelelerinde küffara ve diğer vilâyetlere satıldığı ve İstanbul'da bu malzemelerin sıkıntısı çekildiğinden, gelen gemilerin İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 861); İstanbul'a zahire getiren gemilerin harice gitmelerine engel olunması ve balmumu vs. metâın harice satılmaması (hkm. 350, 352).

Asmalıtekke civarındaki vakıf odalarında çıkan yangını söndürmekte emeği geçen yeniçeriler için gönderilen akçelerin dağıtılması ve bu tür olayların olmaması için gerekli tedbirlerin alınması (hkm. 768, 792); İstanbul'da zindan etrafında bulunan ve yangından dolayı zarar gören dükkanların yıktırılması (hkm. 804).

17- Ülke dışına erzak, balmumu, yapağı, gön, sahtiyan gibi stratejik önemi olan malların satılmaması ve düşmana tereke verilmemesine dair hükümler:

Rodos'ta kıtlık olduğundan, vilâyet dışına ve düşmana tereke satılmaması (hkm. 213); küffara tereke verdiği ihbar olunan Dukagin beyinin teftişi (hkm. 441); küffar gemilerine tereke ve zahire yüklediği bildirilen Menvaşya Kalesi Dizdarı Mehmed'in teftiş edilmesi (hkm. 970).

İzmir ve Foça'ya gelen Venedik gemilerine kuru meyve ve tereke verilmemesi (hkm. 352, 364).

Harice yelken, çadır bezi ve balmumu satışının önlenmesi (hkm. 72, 350).

At çalıp Yukarı Canib'e sattığı ihbar olunan Diyarbakır müteferrikalarından Aydın hakkında gerekli soruşturmanın yapılması (hkm. 479).

İstanbul'a gelmesi gereken yapağı, gön ve sahtiyanın tüccar tâifesi tarafından İstanbul'a getirilmeyip Gelibolu, Silivri ve Tekfurdağı iskelelerinde küffara ve diğer vilâyetlere satıldığı ve İstanbul'da bu malzemelerin sıkıntısı çekildiğinden, gelen gemilerin İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 861).

Frenk'ten gelip Makarska İskelesi'ne yerleşip deryaya ve küffara tereke, hayvan vs. metâ veren, dâru'l-harpten kalp akçe getirerek memlekete yayan ve müslümanlara zulmeden zimmînin hapsedilmesi (hkm. 456).

18–Padişah Edirne'de kışlayacağı için çevre kazalardan Edirne'ye erzak ve zahire gönderilmesi, padişahın ava çıkacağı kazalarda av için erzak depolanması; Yemen'deki isyanı bastırmak için gönderilen askerlerin erzak ve zahire ihtiyaçlarının temini; erzak temin etmek üzere görevlendirilen

şahıslara gittikleri kazalarda gereken kolaylığın gösterilmesine dair hükümler:

Padişah Edirne'de kışlayacağından çevre kazalardan Edirne'ye zahire gönderilmesi. (hkm. 74, 92, 115, 117, 163, 164, 165, 173, 196, 210, 245, 260, 272, 283, 284, 287, 288, 467, 468, 469, 499, 501, 505, 513); Edirne'ye yiyecek gelmesini sağlamak için çevre kazalarda bal, yağ, badem vs. yiyeceklerin Edirne rayicinden fazlaya satılmaması (hkm. 267, 282); Edirne'ye zahire ve susam getirenlere engel olunmaması ve Edirne'nin ihtiyacı karşılanmadan başka yerlere zahire ve susam gönderilmemesi (hkm. 951).

Selanik, Karaferye, Tırhala ve Ağrıboz kazalarından İstanbul'a zahire gönderilmesi (hkm. 115).

Yemen Seferi sona erinceye kadar Bağdad'a zahire gönderilmesine devam edilmesi (hkm. 305); Yemen'deki askerler için istenen zahire ve peksimetin gemilere yüklenerek peyderpey gönderilmesi (hkm. 851); Anbar-ı Âmire'de tereke sıkıntısı çekildiği ve Yemen'e de tereke gönderileceğinden, Mısır'daki şeyhlerde ve kâşiflerde bulunan terekenin Anbar-ı Âmire için kabzedilmesi, yetmezse Rum vilâyetinden gemiler ile tereke getirilmesi (hkm. 806); Bağdad'dan Basra'ya gönderilen askerlerin ihtiyacı için Cezire ülkesinden zahire tedarik edilmesi (hkm. 719); Basra ve Lahsa dahilindeki kalelerin zahire ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması (hkm. 684).

Kilâr-ı Âmire'ye Mısır'dan gönderilecek şekerin kalitelisinden tedarik olunması (hkm. 1110).

Yanbolu'da av mühimmi için tedarik olunan zahirenin narh-i ruzî üzerinden satın alınarak münasip bir yerde depolanması (hkm. 889, 890).

Zahire sıkıntısı çeken Midilli halkının, ihtiyaçları için Ayazmend pazarından zahire satın almalarına izin verilmesi (hkm. 296).

Mirî develer için Ilgın kazasından tedariki istenen zahirenin kaza dahilindeki kıtlık nedeniyle bir kısmının Saideli nahiyesinden karşılanması (hkm. 227).

Mahsullerini dolu vurması nedeniyle Dimetoka'nın Karacahalil köyü ahalisinin tereke vermekten muaf tutulmaları (hkm. 575); Zor durumda oldukları ve kendilerinden istenen zahireyi tedarik etmekte

güçlük çektiklerini bildiren Lofça ahalisinin durumunun araştırılması (hkm. 652).

Mısır kullarının aleflerinin kıtlık nedeniyle üçer aylık verilmesi (hkm. 588).

İstanbul'dan Rodoscuk'a gönderilip depolanan yağ ve arpanın Edirne zahiresi için gelen gemilere satılması (445, 446).

Zahire sıkıntısı çeken Rudnik Madeni rençberlerine zahire tedarik edilmesi (hkm. 1048).

Erdel'den tuz satmak üzere Lipova Kalesi'ne gelen tüccar tâifesinin gereksiz yere rencide edilmemesi (hkm. 1034).

19- Edirne ve İstanbul'daki et sıkıntısı, celeplik hizmeti, celeplerin üzerine yazılı koyunların çıkartılıp gönderilmesinin sağlanması, sağmal ve kıvırcık koyunların kestirilmemesi, celeplerden iflas edenlerle ölenlerin yerine yeni celepler kaydedilmesine dair hükümler:

Eflak ve Boğdan civarından gelen sürülerden onbeşte birinin et sıkıntısı çekilen Edirne'nin ihtiyacı için verilmesi (hkm. 48); Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden civar kazalardan bahar koyunlarının gönderilmesi (hkm. 712, 763, 827); Edirne'ye gelen koyunların Edirne kasaplarına dağıtılıp defterinin tutulması (hkm. 362); İpsala'da kışlayan koyunlarla, kaza dahilindeki bıçağa yarar koyunların Edirne zahiresi için gönderilmesi (hkm. 941); Eskihisar-ı Zağra'da Bâzârlı adlı şahısta bulunan beş yüz koyunun Matbah-ı Âmire ihtiyacı için Edirne'ye gönderilmesi (hkm. 940).

Silistre, İvrace, Çernovi ve Tırnovi kazalarındaki celeplerde geçen yıldan kalan bakâya koyunların İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 440, 502); İstanbul'un ihtiyacı için Rumeli'deki kazalardan gelecek kesimlik koyunlara hiç bir müdahalede bulunulmayarak İstanbul'a ulaştırılması (hkm. 212); Rumeli'deki celeplerin üzerindeki bakâya koyunların gönderilmesi, sağmal ve kıvırcık koyunların kesiminin yasaklanması ve yasağa uymayanlaırn bildirilmesi (hkm. 866); İstanbul Koyun Emini Nasuh'un elinde bulunan paranın faiz gelirinin, zararlarına mukabil İstanbul kasaplarına dağıtılması (hkm. 190); İstanbul'da et sıkıntısı çekildiğinden Çirmen'de bulunan bahar koyunlarının toplanıp sürücüleriyle birlikte gönderilmesi (hkm. 1008); Celepler tarafından İstanbul'un

itiyacı için yeter kadar koyun alınmadan sipahi ve madrabazların koyun almalarının yasaklanması (hkm. 310).

Selanik'te Yahudiler tarafından her yıl yüz elli bin adet sağmal ve kıvırcık koyun kestirilmesinden dolayı koyun sıkıntısı çekildiğinden, kendilerine keçi ve sığır kesmeleri konusunda tenbihte bulunulması (hkm. 834).

Samakov'da celep yazılan mirî samakovcuların celeplikten çıkartılarak, yerlerine celepliğe kâdir zenginlerin celep yazılması (hkm. 1074).

Menteşe, Teke ve Hamid sancaklarından Rodos için koyun almaya gelen rençber tâifesine engel olunmaması (hkm. 1130).

20- Gemi yapımı ve tamiri, gemiler için malzeme ve mühimmat temini, iskele işlettirilmesi, sefere çıkacak gemilerin hazırlanması, gemi tedariki, gemilerde kürekçi, reis vs. istihdamına dair hükümler:

İskenderiye'de bulunan gemilerin Mısır beylerbeyi tarafından tamir ettirilmesi (hkm. 251); Morava nehri üzerindeki köprü gemilerinden batan iki geminin çıkartılarak tamir ettirilmesi (hkm. 306).

Tersane-i Âmire'de su üzerinde bulunan gemilerin karaya çekilmesi, (hkm. 406).

İbrici İskelesi'ne gemi yanaştırılmayarak iskelenin işlettirilmemesi. (hkm. 172).

Süveyş mühimmi için ihtiyaç duyulan beş parça kadırga ağacının Uzeyir'de kestirilmesi (hkm. 604); Uzeyir'den kesilecek gemi ağaçları için görevlendirilen adamların ihtiyaçlarının Haleb defterdarı tarafından karşılanması (hkm. 620); Süveyş mühimmi için İskenderiye'de mirîden veya rençber tâifesinden yeteri kadar gemi ağacı tedarik edilip gönderilmesi; Payas'tan tedarik edilen gemi ağaçlarının İskenderiye'ye gönderilmesi, (hkm. 703, 718); Mısır mühimi için gönderilecek gemilerin hemen hazırlanması ve mirî esirlerden yeterli sayıda kürekçi gönderilmesi (hkm. 656).

Donanmanın ihtiyacı için Mısır'dan bin kıntar üstübü tedarik olunması (hkm. 732).

Donanma ilkbaharda sefere çıkacağından Anadolu, Biga, Karesi, Hudavendigar, Kütahya, Sultanönü, Karahisar-ı Sahib, Bolu ve Kastamonu'dan belirtilen miktarlarda kürekçi yazılarak hazır bekletilmesi (hkm. 672, 1014); Rodos Kalesi'nden Sığacık'a gönderilen kürekçilerden otuzunun Kavala kaptanına gönderilmesi (hkm. 707); Mora ve Ağrıboz'daki mahkûmlardan ağır suçları olmayanların gemilerde istihdam edilmek üzere Anabolu Kaptanı Perviz'e teslim edilmesi (hkm. 686).

İlkbaharda elli-altmış gemi denize açılacağından liman, tersane ve diğer yerlerde ne kadar gemi bulunduğunun ve mevcut mirî esirlerle ne kadar gemi donatılacağının bildirilmesi (hkm. 636).

21- Vakıfların teftişi, vakıf mütevellîlerinin yaptıkları yolsuzluklar, vakıf arazilere yapılan müdahalelerin önlenmesi, vakıflarda muhtelif görevlerin tevcihi ve Medine'deki vakıflara dair hükümler:

Bursa ve Edirne'deki Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfı'nın teftişi (hkm. 15); Evranos Evkâfı Mütevellîsi Mustafa'nın teftiş edilmesi (hkm. 134); Bursa'da daha önce emredildiği halde teftiş edilmeyen vakıfların Sultan Medresesi Müderrisi Sadi tarafından teftiş edilmesi (hkm. 835); Kâbe-i Muazzama ve Medine'de Hürrem Sultan Evkâfı Nâzırı olan Mustafa muhasebesini gördürmediğinden yerine münasip birinin görevlendirilmesi (hkm. 971); On iki yıldan beri rakabe olunan Üsküb'deki Yahya Paşa Evkâfı'nın muhasebesinin görülmesi (hkm. 1126); İstanbul, Galata ve Hâslar kazalarındaki Sultan Bayezid Evkâfı'nın bazı hususlarının görülmesi için Sâbık Haleb Kadısı Abdurrahman Efendi'nin görevlendirildiği (hkm. 403).

Mısır'da Haremeyn-i Şerifeyn, deşîşe, Selatîn-i Çerâkise, Mısır âyanı ve ümerâsı ile Vâlide Sultan vakıflarının teftiş edilmesi, mütevellîlerin hesaplarının görülmesi ve vakıf eserlerin tamir edilerek haraplıktan kurtarılması (hkm. 997).

Akhisar'daki Mehmed Bey Evkâfı'nın yerleri konusunda münâzaa ettikleri halde mahkemeye gelmeyen Kozan köyünden bazı şahısların teftiş edilmesi (hkm. 972).

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin türbesi yanında inşa ettirilen dört adet tâbhânenin ihtiyaçları için vakfedilen köylerin ve mezraların eski sınırlarının bozulduğu ve bazı şahıslar tarafından zaptedilerek vakıf mallarına zarar verildiği şikâyet edildiğinden bunun önüne geçilmesi (hkm. 946).

Kapı Ağası Cafer Ağa Evkâfı'nın Antakya'da bulunan hanları için gereken kurşunun naklinde görevlilere yardımcı olunması (hkm. 961, 962).

Kanunî Sultan Süleyman tarafından Medine'de günde bir hatm-i şerif okunması ve okuyanlara mevâcib verilmesi şart koşulduğu halde verilmeyen mevâciblerin ödenmesi (hkm. 401).

Hürrem Sultan'ın Mekke ve Medine'deki evkâfının Nâzırı olan Mustafa Bey'in vakfa zararı olduğundan, görevden alınarak yerine işbilir birinin tayin edilmesi (hkm. 999, 1055).

22- Ülke dahilindeki devlet görevlileri ile diğer şahısların halka yaptıkları zulüm ve haksızlığın önlenmesi, haksızlık yapan görevlilerin görevden alınıp cezalandırılmaları, halka âdil ve eşit davranmalarına dair hükümler:

Voyvodalar ve diğer görevlilerin Tımışvar'da havâss-ı hümâyun varoşlarındaki köylerde ahaliye yaptıkları zulmün önlenmesi (hkm. 1054).

Budun taraflarında reâyaya zulmeden ve çalıştırdıkları şahıslara ücretlerini vermeyen züama ve erbâb-ı timarın yaptıkları zulüm ve haksızlığın önlenmesi (hkm. 780); Aydonat'ta reâyadan rüşvet alan ve halka zulmeden Cani adlı sipahi ile oğlunun Rodos'a sürülmesi (hkm. 871, 874, 882, 883); Ağriboz'un İstefe kasabasında yeniçeri kılığında gezip, müslümanlara zulmeden Şemle adlı şahsın yakalanarak hapsedilmesi (hkm. 875); Vidin sancakbeyinin voyvodaları ve adamlarının reâyanın bal, yağ, arpa ve koyunlarını karşılıksız alıp zulmettikleri yönündeki şikâyetlerin önüne geçilmesi (hkm. 62); Eğirdir'de halka zulmettikleri ve zorla akçelerini aldıkları bildirilen sipahi Yavaoğlu Ahmed ve Savcı'nın durumlarının araştırılması (hkm. 181); Trabzon'da halka zulmeden sancakbeyi, muhtesib ve azeplerle ilgili soruşturma yapılması (hkm. 193); Elmalı'da ahaliye zulmettiği bildirilen Kulaksızoğlu Mehmed'in davalarının görülmesi (hkm. 323); İnebolu'da ahaliye

zulmedip, fitne ve fesad çıkaran Demircioğlu Kara Kemal ve Parmaksız'ın yakalanarak hapsedilmeleri (hkm. 333).

Eşkiyaya önderlik edip, halka zulmeden Abdülbasıt adlı âmil ve adamlarının davalarının görülmesi (hkm. 533).

Edirne zahiresi için Malkara'ya gönderilen çavuş ve nâiblerin halka zulmettikleri, fazla zahire istedikleri ve haksızlık yaptıkları bildirildiğinden bunun önlenmesi (hkm. 717).

Ayamavra ve civarında toplanıp fırkateler ile İnebahtı Boğazı'nı geçerek Salina Limanı ve çevre kasabalara baskın yapıp adam öldüren levend tâifesinin yakalanması (hkm. 902, 903, 904).

Göle Kalesi'nde nevbetçi olan yeniçerilerin ahalinin arabalarını ve beygirlerini meccânen almamaları, odun ve otluklarını zorla sürdürmemeleri ve zulmetmemeleri, aldıkları şeylerin bedellerini ödemeleri, aksi halde dirliklerinin ellerinden alınacağı (hkm. 1053); Göle ve Çanad sancaklarında havâss-ı hümâyuna kaydolunan köylerin reâyasının, emirler ve âmillerin zulmünden şikâyet ettikleri (hkm. 415).

Podgoriçe Kalesi'nde kadı, filorici ve subaşılarla samimiyet kurup reâyaya zulmettiği şikâyet edilen Topçubaşı Ali ile ilgili davaların görülmesi (hkm. 488).

Sâbık kadı, müderris ve sipahilerden suçluları koruyup kollayanların tespit edilip bildirilmesi (hkm. 182).

23- Görevlerini ihmal veya suistimal eden devlet görevlileri hakkında vukû bulan şikâyetler ile bu görevlilerin görevden alınarak yerlerine başkalarının tayinlerine dair hükümler:

Gülek Kalesi kethudası, neferleri ve diğer görevlilerin göreve gelmedikleri ve görevlerini ihmal ettikleri (hkm. 444).

Şam timarlarının tevzîi ile görevlendirilen Trablus Kadısı Şeyhî ve Kâtib Zeynî rüşvet alarak görevlerini suistimal ettiklerinden haklarında gerekli teftişin yapılması (hkm. 954, 1027).

Tımışvar Defterdarı Muharrem Bey'in, reâyanın öşürlerinin zamanında toplanmadığı ve kanunda belirtilenden fazla alınarak ahaliye zulmedildiği konusundaki şikâyetlerinin tahkiki (hkm. 1052).

Hüdavendigar kitâbetine tayin olunan eminin doğru iş yapmadığı duyulduğundan, görevden alınarak tahrir görevinin başkasına verilmesi (hkm. 1069).

Filibe'de, Kuyrukluyıldız diye bilinen Muhammed isimli nâibin, hakkındaki şikâyetlerden dolayı niyabetten azledilmesi (hkm. 84); Arafat'tan Mekke'ye getirilecek suyolunun inşasında görevlendirilen İbrahim Bey'in görevi suistimal ve yolsuzluk nedeniyle görevden alınması (hkm. 914); Fakir halka zulmettiği için hakkında şikâyette bulunulan Nâib Ali'nin niyâbetten azledilmesi (hkm. 1005).

Hakkındaki şikâyetler nedeniyle İstanbul İhtisabı Büyük Kethüdası Mahmud'un görevden alınıp yerine başkasının tayin edilmesi (hkm. 482).

Gelibolu sancağının tahriri görevinin Malkara kadısından alınarak İpsala kadısına verildiği (hkm. 482-A).

24- Muhtelif görevlere yapılan tayinler ve görev tevcihlerine dair hükümler:

Manisa Karaköy Medresesi Müderrisi Abdurrahim'e Saray-ı Âmire imâmetinin tevcih olunduğu (hkm. 97); Sana Beylerbeyliği'nin Özdemiroğlu Osman Paşa'ya tevcih olunduğu (hkm. 535); Habeş Beylerbeyliği'ne Hüseyin Bey'in tayin olunduğu (hkm. 105); Cezâyir Seferi'nde görevlendirilen Bağdad beylerbeyinin yerine Musul beylerbeyinin görevlendirildiği (hkm. 318); Müteveffâ Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın yerine Haleb Beylerbeyi Sinan Bey'in tayin olunduğu (hkm. 545).

Karaman beylerbeyinin, Yemen'deki kargaşayı bastırmak üzere görevlendirilen Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın yerine Şam muhafazası görevine tayin olunduğu (hkm. 593).

25- Ülke genelinde meydana gelen fesad hareketleri, adlî vakalar, suçlulara verilecek cezalar ve fesadçılara karşı alınacak tedbirlere dair hükümler:

Denizli'de Sarıbaba Zâviyesi'nde bulunan ışıkların bid'at ve dalâlet üzere olup gece-gündüz saz ve söz ile fısk u fücûr ettikleri bildirildiğinden teftiş edilmeleri (hkm. 312); Ahyolu kazasında halkı ifsad eden ışıkların yakalanarak haklarından gelinmesi (hkm. 443).

Çirmen'in Yeniderbend köyünde Sipahi Kasım'ı yaralayan Yorgo'nun yakalanarak hapsedilmesi, sipahi ölürse kısas uygulanması (hkm. 12); Edirne'de kira ile mallarını taşıdığı bezirgânı öldürüp mallarını satarken yakalanan Derviş'e siyaset, diğer suç ortaklarına da örf uygulanması (hkm. 517); Eskihisar'da Boğdan adlı zimmîyi öldürüp mallarını alan Bahşi ile İbrahim'in siyaset edilmesi (hkm. 515); Gelibolu'nun Maydos köyünde ev basıp adam öldüren Mustafa ile suç ortaklarının hapsedilmesi (hkm. 150); Karaman'da ev basıp adam kaçıran ve hırsızlık yapan Post-ı Vaşak Mültezimi Selman ve suç ortağı kardeşlerinin siyaset edilmesi (hkm. 430); Bursa'da Ayşe bint-i Mustafa'ya tecavüz edenlerin idam edilmesi (hkm. 225).

Kavala Kalesi müstahfızlarından içki içip, fesad çıkartanlardan kanuna ve şer'a muhalif iş yapanların haklarından gelinmesi (hkm. 706); Silistre'de kapıkulu ve yeniçeri kılığında ortalıkta gezip fitne çıkartan ve reâyaya zulmeden şahısların yakalanıp hapsedilmeleri (hkm. 709).

Haleb'de Bahsita Mahallesi'nde Yahudi kilisesine vakıf harap bahçede, ehl-i fesadın saklanarak müslümanlara zarar verdikleri şikâyet edildiğinden, bunun önüne geçilmesi (hkm. 917).

Akçahisar'da âdet-i ağnam ve cizyelerini vermeyen ve sahile gelen gemileri basarak yağma eden köylerin elebaşılarının yakalanarak cezalandırılmaları ve borçlarının tahsil edilmesi (hkm. 304-A).

26- Gurbet ve Çingene tâifesinin yaptıkları kanunsuz işler ve işledikleri suçlara dair hükümler:

Kırili nahiyesinde fesad çıkartan, hırsızlık yapıp adam öldüren Çingene ve Gurbet tâifesinin teftiş edilerek suçu sâbit olanların hapsedilmesi (hkm. 66); Ayas, Akçaşehir ve Söğüt'te fenalık yapan Gurbet ve Çingene tâifesinin yakalanarak siyasete müstehak olanların siyaset olunması, diğerlerinin ise hapsedilmesi (hkm. 100); Karahisar-ı Sahib'de kanuna uymayan, fitne ve fesad çıkartan Çingeneler'in yakalanarak cezalandırılmaları (hkm. 256); Beyşehri'nde fitne ve fesad çıkartan Çingene ve Arab tâifesinin haklarından gelinmesi (hkm. 324).

Çingeneler'in Atpazarı'nda canbazlık ettikleri bildirildiğinden, at alıp beslemelerine engel olunması (hkm. 1010).

Gurbet ve Çingene tâifesinin ata binmemeleri, kılıç kullanmamaları, kendi hallerinde olmaları ve Kanunî Sultan Süleyman zamanında

çıkartılan emrin bundan sonra da titizlikle uygulanması (hkm. 215, 216, 836, 910).

27- Ülke genelinde ortaya çıkan suhte ve seyyidler ile suhte tâifesinin işledikleri suçlara dair hükümler:

Canik'te suhte ve levend eşkiyasının fesad çıkarttıkları, her nerede silahlı suhte görülürse yakalanarak hapsolunması ve kimsenin suhtelere yiyecek ve mühimmat vermemesi (hkm. 73); Suhte adıyla ortaya çıkıp çeşitli olaylara karışan ve firar eden fesadçıların yakalanması, medreselerde ve diğer yerlerde kefilsiz suhte barındırılmaması, suhtelerin silahlı gezmemeleri ve bir kaç suhtenin birarada gezmesine engel olunması (hkm. 413); Teke, Alâiye ve Manavgat'ta ortalığı karıştıran gurbet ve suhte tâifesinin yakalanarak gerekenin yapılması (hkm. 1140); Sultanönü'nde fesad çıkartan gurbet ve suhte tâifesinin yakalanarak davalarının görülmesi (hkm. 129).

Bazı suhtelerin av bahanesiyle silahlı olarak yaylaya çıkıp zekat adı altında halkın para ve koyunlarını aldıkları (hkm. 53).

Edirne'de seyyid olduklarını iddia edenlerin, neseplerinin gerçekten peygamber soyundan olup olmadıklarının araştırılarak temessüğü olmayan müteseyyidlerin alâmetlerinin ellerinden alınması (hkm. 723).

Ankara dahilindeki suhtelerin hariçten gelen bazı suhtelerle kavga etmeleri ve birbirlerini yaralamaları olayı üzerine yakalanıp hapsedilenlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri (hkm. 935).

28- Vergi, cizye ve haraç tahsili ile tahsilatta görülen aksaklıklar ve bu konuda görevlendirilen şahıslarla ilgili hükümler:

Tımışvar'ın cizyesinin Tımışvar'ın tahririnde görevlendirilen Muharrem Çelebi tarafından acilen tahsil edilmesi (hkm. 416).

Semendire sancağına cizye toplamaya giden görevlilerin, topladıkları cizyeyi ilkbahardan önce getirerek teslim etmeleri (hkm. 436).

Vidin ve diğer bazı sancaklardan Eflak'a kaçan reâya eski vilâyetlerinin haracında düşüşe sebep olduklarından buna bedel olarak Eflak'ın muayyen haracından dört yük akçe fazladan gönderilmesi (hkm. 547).

Bağcılar rüsûmunu tahsile gönderilen Nasuh topladığı mal ile dönüşünde Çorlu'da kaybolduğundan, kayboluş sebebi ile şimdi nerede olduğunun araştırılması (hkm. 1039).

29- Timar tevcihi ve beratların yenilenmesine dair hükümler:

Nahcivan Seferi'nden sonra ecnebî olarak timara çıkanların timarlarının hak sahibi mâzullere tevcih edilmesi (hkm. 40).

Bin nefer sipahi ile Şam muhafazasına gidecek olan Karaman beylerbeyinin, muhafaza hizmetinde bulunan sipahilerden mahlul timar olduğunda hak edenlere tevcih edip deftere yazması (hkm. 669).

Tahrir olunan sancaklarda zeamet ve timara mutasarrıf olanlara tevzî tamamlanmadan tekmil ve terakki yoluyla hisse verilmemesi (hkm. 794).

Diyarbakır vilâyeti dahilindeki ümerâ ve züamâ ve erbâb-ı timarın ellerindeki beratların yenilenmesi (hkm. 249, 253); Diyarbakır Beylerbeyliği dahilindeki tezkiresiz timarların beratlarının mahallinde yenilenmesi, tezkireli timarlara ise beratlarının İstanbul'da yenilenmesi için tezkire verilmesi (hkm. 679).

30- Hac mevsiminde hacılara yardım etmek için yapılan hazırlıklar, hacılar için deve, erzak ve mühimmat temini, hacılara gerekli yardımın yapılması ile hacca gidecek olan muhtelif şahıslara kolaylık gösterilmesine dair hükümler:

Mısır beylerbeyinin Şam'dan giden hacılar için iki bin altınlık zahire vermesi (hkm. 142).

Hacıların muhafazası için Şam'dan görevlendirilen sipahilerin deve vs. ihtiyaçlarının olageldiği üzere karşılanması (hkm. 805); Hacıları korumakla görevlendirilen Şam sipahilerine deve kirası için yirmibeşer altın verilmeye devam edilmesi (hkm. 786).

Hacıların ve diğer yolcuların gidiş-geliş güzergâhında bulunan ve düşman saldırılarına maruz kadığı bildirilen Uzeyir'deki Payas Kalesi'nin tamir ettirilerek yeteri kadar hisareri görevlendirilmesi (hkm. 372).

Hac mevsimi dolayısıyla yeterli miktarda yeniçerinin mahmil-i şerif ile Şam'dan gidecek hac kafilesini korumakla görevlendirilmesi (hkm. 1164); Mahmil-i şerif ile Şam'dan gidecek hac kafilesinin mühimmat ve

levâzımlarının tedarikinde Şam muhafızı Murad Paşa'ya yardımcı olunması (hkm. 1165); Mahmil-i şerif ile Şam'dan Mekke'ye gidecek hacıların muhafazası için Şam'da kalan sipahiler yetmediğinden, Haleb sipahilerinden yeteri kadarının gönderilmesi (hkm. 1175).

Hacca gidecek olan merhum Şehzade Mehmed'in dadısına hac güzergâhında gerekli yardımın yapılması (hkm. 262, 263, 264).

Buhara'dan Şeyh Ahmed Yesevî evlâdından Şeyh Zengî ve dervişleri hacca gelmek istediklerinden, kendilerine gereken kolaylığın gösterilmesi (hkm. 748); Semerkand'dan Mekke'ye giden hacılara müdahale olunmaması (hkm. 760, 761).

31- Sahte evrak, mühür ve beratlar ile kalp akçe ve bu tür sahtekarlıklar yapanlara dair hükümler:

Budun yeniçerilerinden Husrev kardeşi Mustafa'nın Tımışvar'dan getirdiği berattan şüphelenildiğinden, sahte olup olmadığının araştırılması (hkm. 228); Karaman'da timar beratı almak üzere tezkire getiren Ahmed oğlu Bekir'in beratının kaydı, hattı ve tuğrası sahte olduğundan kimin yazdığı ve verdiğinin araştırılması (hkm. 363); Müzevver beratla yakalanan Abdi ve Yusuf adlı şahıslara bu beratları verenlerin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 555).

Balat'ta Ahmed Gazi Zâviyesi'nde Câbî olan Ahmed'in cihetini sahte berat ile almaya kalkan Mustafa'nın hapsedilip, sahte beratı yazan ve verenlerin de yakalanarak İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 573); İskenderiye'de sancakbeyi ve dizdar adına sahte arzlar yazıp hisar gedikleri veren Mehmed bin Ali'nin yakalanarak suçu sâbit görülürse küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 942); Anabolu kadısının mührünü taklit ederek sahte arzla Menvaşya Kalesi Kethüdalığı'nı aldığı bildirilen Mehmed hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak sonucunun bildirilmesi (hkm. 969).

Maraş Mahkemesi Nâibi Şeyhî, Kâtib Mehmed ve İsmail adlı şahsın kadı adına sahte mühür kazdırıp temessükler verdikleri bildirildiğinden, teftiş olunup, suçları sabit olursa hapsolunmaları (hkm. 1088).

Elinde kalp akçe olduğu bildirilen Avraham Kufle adlı yahudinin hapsedilmesi (hkm. 52); Evinde kalp akçe bulunan ve kallâblığı sâbit olan Balyabadra Yahudileri'nden İsak Ammar'ın siyaset olunması (hkm. 57).

32- Adaların korunması ve adalar ahalisinin güvenlik ve refahlarının temini için alınacak önlemlere dair hükümler:

Adaların muhafazası için Sığacık beyinin görevlendirildiği (hkm. 30, 31).

Yanya tarafına gelen yirmi beş gemiden çıkan üç yüzden fazla düşmanın Çuka adasında ve Benefşe taraflarında görüldüğü ihbar edildiğinden, Rodos beyi tarafından gerekli önlemlerin alınması (hkm. 202).

Nakşa adası reâyasından olup başka yerlere yerleşenler yüzünden adalar mahsulünde azalma meydana geldiğinden, bu ada ahalisinden Galata ve Gelibolu'da oturanlar varsa uyarılarak memleketlerine dönmelerinin sağlanması (hkm. 463); Nakşa adası dükasının idaresindeki adalar keferesinin haraçlarının belirlenip Südde-i Saâdet'e bildirilmesi (hkm. 464).

33- Çıkılacak sefer için beygir tedariki, beygirlerin zahirelerinin tayini ve nevbetli voynukların çayır biçmek için görevlendirilmelerine dair hükümler:

Boğdan voyvodasının Kefe Seferi için sekiz yüz baş (hkm. 25), Eflak voyvodasının Ejderhan Seferi için iki yüz baş beygir göndermesi (hkm. 27).

Müteveffâ Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın atlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 543).

Çayır zamanı yaklaştığından nevbetli çayır voynuklarının âdet-i kadîme üzere çeribaşıları ve beygirler ile çıkartılarak vaktinde görev mahallerine gelmeleri (hkm. 921); Sofya, Şehirköy ve Berkofça'da bulunan nevbetli voynukların tamamının çayır biçmek için gönderilmesi (hkm. 1003).

Istabl-ı Âmire beygirlerinden bir kısmının çalındığı bildirildiğinden; her kimin elinde mirî damgalı beygir bulunursa tutulup beygirleriyle birlikte Südde-i Saadet'e gönderilmesi (hkm. 1191).

34- Ülke dahilinde müslümanların şarap içmelerinin ve satmalarının yasaklanması ile gayri müslimlerin şarap nakletmelerine engel olunmamasına dair hükümler:

Akşehir'de müslümanlara şarap sattırılmaması, içtirilmemesi ve yasağa uymayıp içki içen ve satanların cezalandırılmaları (hkm. 14).

Eyüp'te şarap ve Tatar bozası satışının yasaklanması, çalgı çalınmaması, çarşılarda tavla ve satranç oynanmaması, kahvehânelerin kapatılması ve fahişelerin yakalanıp cezalandırılmaları (hkm. 155).

Nakşa Dükası Yasef'in adamları tarafından Girit'ten alınan şarabın İstanbul Boğazı'ndan geçirilmesi sırasında müdahale olunmaması (hkm. 1102).

35- Muhtelif sebeplerden dolayı reâyanın elinde bulunan silahların toplanması ile ilgili hükümler:

Yeniçeriler dışındaki kimselerde bulunan silahların toplanması (hkm. 53); Beyrut sancağındaki Dürzîler'in elebaşıları ile sâir reâyada bulunan tüfeklerin Şam beylerbeyi ve Beyrut kadısının da yardımlarıyla toplanarak Şam Kalesi'ne teslim edilmesi (hkm. 400); Atana'daki avlaklarda kimsenin avlanmasına izin verilmemesi ve reâyanın tüfeklerinin toplatılması (hkm. 521).

Şam'da asî Arablar'ın kullandığı yay, ok ve hançerlerin imalinin yasaklanıp mevcutların da satın alınarak Şam ve Haleb'deki kale dizdarlarına teslim edilmesi ve hac yolundaki kalelere dağıtılması (hkm. 32); Koyulhisar'da reâyada bulunduğu bildirilen damgalı tüfeklerin toplatılarak dizdara teslim edilmesi (hkm. 452); İne kazasının Eyücek köyünde sekban tâifesinin verdiği belirtilen tüfeklerin reâyadan toplatılması (hkm. 453).

36- Padişah için sungur ve doğan getiren görevlilere engel olunmayarak her türlü ihtiyaçlarının giderilmesi ile kayacı ve doğancı yazılacak reâyaya dair hükümler:

Erzurum'da Doğancıbaşı olan Praşküve'nin elegeçirdiği doğanları İstanbul'a getirmek istediğinde kendisine engel olunmaması (hkm. 17); Padişaha sungur getirecek olan İlya ile getirdiği doğan ve sungurlara yol üzerindeki kazalarda müdahale edilmemesi (hkm. 43).

Tımışvar sâbık Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın haymâne reâyadan şahin kayacısı olarak yazdığı doksan hânenin çok olduğu, yeteri kadar kayacı ve doğancı yazıp, kalan hâneleri reâya kaydetmesi (hkm. 195).

Kıştan dolayı Erzurum'da alıkonulan Şahkulu Sultan'ın getirdiği doğanların çakırcılarbaşının adamına defteriyle birlikte teslim edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 551); Yukarı Canib'den gönderilen doğanları getiren doğancıların yol güzergahında ihtiyaçlarının karşılanması ve emniyetlerinin sağlanması (hkm. 567).

Anadolu, Karaman, Rum, Dulkadir, Diyarbakır ve Haleb beylerbeyilikleri dahilinde kangura, turna, balıkçıl vs. kuşları avlayarak tüylerini hâssa-i hümâyun için zaptedecek olan hâssa tuzakçılardan Mustafa'ya engel olunmaması (hkm. 854).

37- Ülke dahilindeki iskân faaliyetleri ile ilgili hükümler:

Erdel'den ve diğer Dârulharb memleketlerden gelenlerin Tımışvar'da iskânlarına izin verilmesi; fakat Sirem, Alacahisar, Vidin, Semendire vs. yerlerden Memâlik-i Mahrûse'ye gelenlerin iskânlarına izin verilmeyerek geri yerlerine iâde edilmeleri (hkm. 166).

Mısır'daki müteferrika, çavuş ve diğer bölük halkından kendi istekleriyle Habeş'e gidip yerleşmek isteyenlere engel olunmaması (hkm. 199).

Trablus'ta reâyası dağılıp yerleri harap olduğu bildirilen seksen köyün durumunun incelenmesi (hkm. 420).

Eskiden köy yeri olup ahalisi perakende olan Seğidlüviranı köyünde iskân olunanlarla diğer köyler ahalisi arasında çıkan anlaşmazlığın giderilmesi (hkm. 1073).

38- Oğlan devşirme ve acemi oğlanlarla ilgili hükümler:

Oğlan devşirmekle görevli Ferhad Çavuş Bandırma'ya vardığında adalara kaçan oğlanların işe yararlarının buldurulması (hkm. 45).

Bostancıbaşının kapıya çıkmak üzere tezkire edip gönderdiği dokuz oğlanın liyâkatten mi yoksa başka bir sebepten mi tezkireye hak kazandıklarının bildirilmesi (hkm. 478).

Edirne'deki Bağçe-i Âmire'nin ihtiyacı için yetmiş iki bostancının Anadolu'da toplanan oğlanların acemilerinden temin edilip defterleriyle birlikte Bostancıbaşı Hızır'a gönderilmesi (hkm. 966).

39- Hâssa koruların koruma altına alınması, ağaç kestirilmemesi, av avlattırılmaması, Eğirdir gölü civarındaki boş

arazilerin ziraate açılması, içme sularının korunması ve yolların temizlenmesi gibi günümüzde çevrecilik olarak adlandırılan faaliyetlerle ilgili hükümler:

Medine'de Bi'r-i Nebi Kuyusu yakınında bir mağsel inşa olunarak hacıların ve ziyaretçilerin burada gusletmelerinin sağlanarak kuyuda gusletmenin yasaklanması (hkm. 729); Kâğıthâne ve Kırkçeşme suyolları ile selâtin câmi ve imaretlerine giden suyolları üzerine bağ, bahçe ve ev yaptırılmaması (hkm. 146).

Padişah Edirne'de kışlayacağı için, İstanbul'dan Edirne'ye kadar olan yolların temizlenmesi, bozuk yollarla köprülerin tamir ettirilerek Edirne'deki kaldırımların yenilenmesi (hkm. 280, 281); Radomir kazası dahilindeki derbendlerin gereği gibi korunması, yolların temizlenmesi ve yolcuların geliş-gidişlerine engel olacak hususların ortadan kaldırılması (hkm. 643).

Arda ve Meriç nehirlerinde yaptırılan köprülerin başları çevredeki bahçe sahiplerinin setler yaparak nehir yatağını daraltmaları sebebiyle tahrip olduğundan, nehrin eski yatağına akması için gerekli tedbirlerin alınması (hkm. 1030).

Edirne, Vize ve Kırkkilise dahilindeki mera ve koruların hâssa-i hümâyun için korunması, hiç bir şekilde av avlattırılmaması, odun kestirilmemeyip sürü otlattırılmaması ve emre aykırı hiç bir iş yaptırılmayıp yasağın titizlikle uygulanması (hkm. 204, 205, 206, 207, 208, 658); hâssa-i hümâyun korusu olan Hasköy yolunun sol-kol tarafı ile Arnavutköy bağlarının koruma altına alınarak bölgede kimseye av avlattırılmaması (hkm. 544); Edirne'nin Sofular köyündeki hâssa çayırlarında ve reâyanın ekinleri yakınında koyun otlattırılmaması ve mahsule zarar verdirilmemesi (hkm. 1049).

Sâbık Ayasofya Câmii Mütevellîsi Nasuh'un kızı tarafından Eyüp Câmii hareminde yaptırılan âbhânenin kokusu çevreye rahatsızlık verdiğinden, çaresine bakılarak kokunun ortadan kaldırılması için gerekenin yapılması (hkm. 186).

40- Yukarıda sayılan bu hükümlerin dışında, aşağıda örnekleri verilen muhtelif konularda da pek çok enteresan hüküm bu defterde yer almaktadır:

Mısır beylerbeyliği dahilinde kahve satışının yasaklanması ve kahvehânelerin kapattırılması (hkm. 377); Mısır'da kahvehânelerin sayısının giderek arttığı ve kul tâifesinin kahvehânelerde oturarak görevlerini aksattıkları bildirildiğinden kahve satışlarının yasaklandığı, Mekke şerifinin de gerekli yerlere tenbihte bulunarak Mısır'a kahve satışını engellemesi (hkm. 389).

Kavala'da bulunan kadırganın kürekçileri veba hastalığından öldüğünden, Gümülcine, Selanik ve Karasu Yenicesi'ndeki mahkûmlardan yeteri kadar kürekçi gönderilmesi (hkm. 812).

Mekke-i Mükerreme'ye etraftan gelen altın kandillerin tartılıp deftere kaydedilmesi ve iyi bir yerde muhafaza edilmesi (hkm. 955).

Belgrad'da Sultan Süleyman Câmii ile Ferhad Kethüda Câmii arasındaki hıristiyan mahallesindeki meyhânelerin çokluğu nedeniyle sarhoş naralarından namaz kılmak mümkün olmadığı bildirildiğinden, meyhânelerin kaldırılarak, mahallenin nereye kaldırılmasının münasip olacağının bildirilmesi (hkm. 996).

Bursa'da sarhoş halde iken bir kadına sarkıntılık ettiği için siyaset olunan sipahinin kürek cezası çekmekte olan suç ortağının da siyaset olunması (hkm. 1132).

*

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan bu eser 5 ciltten müteşekkildir. Defterin orijinali çok kalın olduğu (1016 sayfa) için defterin tıpkıbasımı 2 cilt olarak (1. ve 2. ciltler) verilmiştir.

Üçüncü, dördüncü ve beşinci ciltlerde yer alan bölümlere dair açıklayıcı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Üçüncü (bu) ciltte; "Sunuş" yazısında, "7 Numaralı Mühimme Defteri"nin tavsifi yapılarak, şeklî özelliklerinden bahsedildikten sonra defterin muhtevası konu başlıkları hâlinde verilmiş ve bunu takiben de, neşirde uygulanan usûl ana hatlarıyla belirtilmiştir.

Sunuş yazısından sonra gelen "Kısaltmalar" ve "İçindekiler" bölümlerini müteakip, defterdeki "Hükümlerin Özet ve Traskripsiyonları" yer almıştır.

Mükerrer olan veya konu olarak birbirine çok yakın olan hüküm-lerden tespit edilebilenlerinin özetleri ikinci defa yeniden yapılmayıp (bkz. hkm. ...) şeklinde bir önceki hükme atıf yapılmıştır.

Üçüncü ciltte 7 Numaralı Mühimme Defteri'nin ilk 1191 hükmünün özet ve transkripsiyonuna yer verilmiştir.

1999 yılında yayınlanacak olan 4. ve 5. ciltlerde, 1192-2771 numaralar arasındaki hükümlerin "Özet ve Transkripsiyonları" ile yer, şahıs, millet, kabile, boy, aşiret ve müessese isimleri ile çeşitli terim ve tâbirlerden müteşekkil "Analitik İndeks" yer alacaktır.

Metin transkribe edilirken; okunuşunda tereddüt edilen kelimelerin yanına soru işareti (?) konulmuştur. Orijinal metinde kâtib hatası olarak yanlış yazılan kelimelerin yanına (*) işareti konulmuş ve o kelime metinde doğru şekliyle verilmiştir. Hiç okunamayan kelimeler parantez içerisinde düz çizgi olarak (———) şeklinde verilmiş, orijinal metinde boş bırakılmış olan yerler de parantez içerisinde boşluk ( ) şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca zaman içerisinde defterde oluşan tahribattan dolayı yer yer yıpranma ve çürümeler oluşmuş olup; bu kısımlara tekabül eden kelimeler okunamamıştır. Fakat mümkün olduğunca cümlenin gelişine göre veya benzer hükümlerde geçtiği şekiller dikkate alınarak tamamlanmış ve bu tip harf, hece veya kelimeler altı noktalı olarak (hümâyun şeklinde) gösterilmiştir.

İndeks maddeleri yazılırken, mümkün olduğunca defterdeki şekle sadık kalınmaya çalışılmıştır. Yani, indekse konu olan kişi ve kurum adları, terim, tâbir ve kelimeler dilin o günkü imlâ ve fonetik özellikleri göz önüne alınarak yazılmış, iptal edilen hükümlerin özet ve transkripsiyonları yapılmayıp, indeksleri çıkarılmamıştır.

Defterin taranıp maddelerin tespiti safhasında belirlenecek indeks maddesinin, genel konu adı şeklinde değil de, bir genel konunun alt başlığı, başka bir deyişle, içinde geçtiği hükümdeki özel durumu ifade edecek şekilde alınmasına gayret edilmiştir. Dolayısıyla maddeler çoğunlukla tamlama, deyim ve diğer tür kelime gruplarından meydana gelmektedir.

Birden fazla kelimeden meydana gelen bu tür indeks maddeleri, ait oldukları metinde, genellikle aralarına başka kelime veya kelime grupları girmiş vaziyette geçmelerine rağmen, hem anlam ve gramatik münasebet,

hem de indeksin sıhhati açısından ayıklama-birleştirme yoluna gidilmiştir.

Arabça ve Farsça kelimeler oturmuş bir imlâya sahip olmaları sebebiyle, bunlarla ilgili problemler yok denecek kadar az iken, Türkçe ve diğer dillere ait kelimelerin imlâları sık sık değişebilmektedir. Defterdeki hükümlerin yer yer değişik kâtibler tarafından kaydedilmesi ve bunlardan bazılarının çalakalem, bazılarının ise noktasız yazılmış olması, imlâda farklılıklara, tenakuzlara, dahası yanlışlıklara sebep olmuştur. Bunlardan küçük çapta olanlarına, meselâ okunan harflerde değil de, okutucu harflerdeki eksiklik-fazlalıklar, takdim-tehirler görmezlikten gelinip, okunan harflerdeki ve kelimenin anlamında sapmalara, anlamsızlıklara yol açabilecek olanlara işaret edilmiştir.

*

Yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı gibi, devletin en yüksek yönetim makamı olan Divân'a ülkenin her bölgesinden idarî, askerî, malî, adlî vs. konularda yüzlerce müracaat olmakta; Divân'da görüşülüp tartışılan konular karara bağlanarak, verilen karar, gereğinin yapılması için ilgili görevliye gönderilmektedir.

Takdir edileceği üzere, tarihin gerçek bilgileri ilk elden orijinal kaynaklara, yani arşiv belgelerine dayanır. Belgesiz tarih yazılamaz ve olayların gerçek yönleri gün ışığına çıkarılamaz.

Arşiv belgeleri olmadan ve bilinmeden, varsayımlarla tarih yazmak, belirli bir devir hakkında hüküm vermek, bir devri veya olayları değerlendirmek, tarih biliminin gerektirdiği tarafsızlığa ve ilmî objektifliğe sığmaz.

Türk milletinin tarihî geçmişini ortaya koyabilmek için, arşivlerimizdeki otantik arşiv belgelerinin mutlaka değerlendirilmesi, ilim âleminin istifadesine sunulması, kısaca bugüne kazandırılması sağlanmalıdır.

Arşiv belgelerimizin bugüne kazandırılması, bir bakıma vatan coğrafyasının tapusuna kavuşturulmasıdır.

Arşivlerimiz, her şeyden önce millî kültürümüz ve millî kimliğimiz için gereklidir. Toplum yapımızdaki çözülmeleri önleyecek ortak inanç noktalarımızı arşivlerimizde bulacağız. Hayata kuvuşturulacak arşiv

belgelerimiz, bu yüce milletin hukuka, hakka, ilme saygısının ve insan sevgisinin delilleri olacaktır.

*

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi "Mühimme Defterleri" koleksiyonundan seçilip ilim dünyasının istifadesine sunulan bu çalışmanın, ilgililere yararlı ve yardımcı olmasını diliyoruz.

23 Aralık 1998

Hazırlayanlar

K I S A L T M A L A R

Arn.	Arnavutluk
bkz.	bakınız
ey.	eyâleti
H.	hicrî
hkm.	hüküm
k.	karyesi
kl.	kal‘ası
krş.	karşılaştır
ks.	kasabası
kz.	kazâsı
lv.	livâsı
mh.	mahallesi
Msr.	Mısır
nh.	nâhiyesi
s.	sayfa
sn.	sancağı
vb.	ve bu
vs.	vesâire
vt.	vilâyeti

HÜKÜMLERİN
ÖZET VE
TRANSKRİPSİYONLARI

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 şehr-i Cumâde'l-âhıre, sene: 976

1 *Bugün pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri sa'âdetle Çorlu câniblerine şikâra buyurdılar.*

Padişahın Çorlu taraflarına ava çıktığı.

[Yev]mü's-Sebt, fî 28 C.

Yazıldı.
Beğ-zâde Mahmûd Çelebî hattıyla.
2 *Emri tezkiresi Ğınâyî Çelebî'dedür.*

Sisam adasında güherçile hizmetinde çalışanların erzaklarının tedariki ve güvenliklerinin sağlanması için Sığacık beyi tarafından bir kalite gönderilmesi.

Sığacık beğine hüküm ki:

Sisam atasında güherçile işletmek emrolunup anda hıdmet idenlerün zâd ü zevâdeleri tedârüki ile hıfz u hırâsetleri husûsı içün bir kalite ta'yîn olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp yanunda olan gemilerden mahall-i mezbûr mühimmi içün mükemmel bir kalite ta'yîn idüp gönderesin ki, varup anda turup ehl-i fesâd ü şenâ'atden hıfz u hırâset idüp ve etrâfdan gelecek zahîrelerin getürüp muzâyaka çekdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer idüp emrüm üzre tedârük idüp gönderesin. Sonra zahîre bâbında muzâyakaların olup veyâhûd ehl-i fesâddan dahl ü tecâvüz oluna, özrün makbûl olmaz, mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

Çatalca'dan gelen hükümlerdür.

Selanik yörükleri ve Tırhala tatarları sübaşına:

3 Yörüklerün ve tatarlarun bir nevbetlüsi Rudnik Ma'deni'ne ta'yîn

Selanik yörükleri ve Tırhala tatarlarının bir nevbetlilerinin Rudnik Madeni'ne tayin olunduğu.

olunup hükmi Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Kaysariyyelü Mustafâ Çavuş'a virildi.
Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 7 Receb, sene: 976

Tenritağı yörükleri sübaşına hüküm ki:

4 Tenritağı yörüklerinün bir nevbetlüsi Ejderhân mühimmi içün sefer

Tanrıdağı yörüklerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.

hıdmetine ta'yîn olunup hükmi Kaysariyyelü Mustafâ Çavuş'a virildi.
*Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 7 Receb, sene: 976**

Ofçabolı yörükleri sübaşına:

5 Bir nevbetlüsi Rudnik Ma'deni'ne ta'yîn olunup hükmi Kaysariyyelü

Ofçabolu yörüklerinin bir nevbetlilerinin Rudnik Madeni'ne tayin olunduğu.

Mustafâ Çavuş'a virildi.
Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi.

Na'ldöken yörükleri sübaşına:

6 Bir nevbetlüsi Ejderhân Seferi hıdmetine ta'yîn olunup hükmi

Naldöken yörüklerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mahmûd Çavuş'a virildi.

Kocacık yörükleri sübaşına:

7 Bir nevbetlüsi Ejderhân Seferi hıdmetine ta'yîn olunup hükmi

Kocacık yörüklerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.

Mahmûd Çavuş'a virildi.

Yanbolı ve Tobruca ve Aktav tatarları sübaşına:

8 Bir nevbetlüsi Çekmece Köprüsi'ne ta'yîn olunup hükmi Mahmûd

Yanbolu, Dobruca ve Aktav tatarlarının bir nevbetlilerinin Çekmece Köprüsü hizmetine tayin olunduğu.

Çavuş'a virildi.

9

Çirmen müsellemleri beğine:

Bir nevbetlüsi Rudnik Ma‘deni'nde yuvalak hıdmetine ta‘yîn olunup

Çirmen müsellemlerinin bir nevbetlilerinin Rudnik Madeni'nde yuvalak hizmetine tayin olunduğu.

hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

10

Vize yörükleri sübaşına:

Vize yörükleri ve tatarları ve cânbâzlarınun bir nevbetlüsi Ejderhân

Vize yörükleri, tatarları ve canbazlarının bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.

Seferi hıdmetine ta‘yîn olunup hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

11

Vize yörükleri sübaşına:

Çingâne müsellemlerinün bir nevbetlüsi Ejderhân Seferi hıdmetine

Çingene müsellemlerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.

ta‘yîn olunup hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

12

Yazıldı.

Sûret-i sicil kâtibdedür.

"Buyurdum ki:"den aşağası sûret-i hatt-ı şerîfdür.

Çirmen kazasının Yeniderbent köyünde Sipahi Kasım bin Abdullah'ı başından yaralayan Yorgo'nun yakalanarak hapsedilmesi; eğer adı geçen sipahi bu sebeple ölürse Yorgo'ya kısas uygulanması.

Mahmûd nâm yeniçeriye virildi. Fî 7 Re[ceb], sene: 976

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ karye-i Yeniderbend'de gice ile Kâsım bin Abdullâh nâm sipâhînün başı yarılup muhkem mecrûh olunup mevt ihtimâli oldukda ahâlî-i karyeden sü’âl olundukda Yorgo nâm kimesne; "Mezbûr sipâhî bana mestâne kılıç çekdi; ben dahı mest idüm; (———) ile başına darbidüp mecrûh eyledüm." diyü ikrâr itdüği" mukayyed olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı habsidüp ol kimesne mezbûrun darbından fevtolursa yirine kısâs idesin.

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 9 Re[ceb], sene: 976

13

Mora beğine, Anabolı'ya varınca vâkı‘ olan kâdîlara:

Mora beyinin yanında bulunan ve Anabolu'ya gönderilecek kimselerin ulûfeciler subaşılarından Murad'a teslim edilerek gönderilmesi ve adı geçen subaşıya Anabolu'ya varıncaya kadar yol üzerindeki kadılar tarafından gereken yardımın yapılması.

Hâliyâ senün yanunda Anabolı'ya gönderilecek ba‘zı kimesneler olup götürüp teslîm itmek içün ulûfecilerüm sübaşılarından Murâd ol bâbda olan emr-i şerîf ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varup hükm-i şerîfümi sana teslîm itdükde emirde her ne mukayyedse anunla amel idüp göndermelü oldukda kifâyet mikdârı âdem koşup gönderesin ve siz ki kâdîlarsız, mezkûra lâzim olan yirde âdem koşup gaflet itmeyesiz.

Yazıldı.
Arzı kâtibdedür.

14

Akşehir beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına:

Akşehir civarında bulunan müslim ve gayri müslim köyler ahalisinin müslümanlara şarap sattıkları ve şarap içip fesad çıkaranların bu köylere sığındıkları; bunlar sancakbeyi tarafından talep olunduklarında köy zâbitlerinin "timarlarımız serbesttir" diyerek vermedikleri bildirildiğinden, Akşehir kadılarının anılan köyler halkına ve zâbitlerine bunları himaye etmemeleri ve müslümanlara şarap satmamaları, aksi takdirde cezalandırılacakları hususunda tenbihte bulunmaları.

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "nefs-i Akşehir kurbinde müslimân ve zimmî karyeleri olup şehrün levendâtı ve gayri gice vü gündüz alâniyyen şürb-i hamr idüp ve şehri hıfzitmek içün gice ile gezerken üzerlerine varılan feseka kaçup ol köylere varup âdem gönderilüp da‘vet olunduklarında zikrolunan kurâ zâbıtları; "Tîmârlarumuz serbestdür." diyü virmeyüp her zamânda şehre âteşden mazarrat vâkı‘ oldukda mezkûr karyelerden hamr idenlerden olup eger müslimân karyeleridür ve eger kefere karyeleridür, alâniyyen şarâb bey‘ idüp anun gibiler taleb olundukda zâbıtları; "Serbestdür." diyü virmeyüp te‘allül itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, siz ki kâdîlarsız, zikrolunan kurâ zâbıtlarına ve karye halkına tenbîh idesiz ki, ehl-i İslâm'a alâniyyen hamr bey‘ itmeyüp ve şürb-i hamr itdürmeyüp ve mûmâ-ileyh sancakbeği tarafından da‘vet olunan ehl-i fesâdı; "Karyelerimüz serbestdür." diyü virmekde

ınâd itmeyeler. Şöyle ki; min-ba‘d zikrolunan kurâ ahâlîsi ehl-i İslâm'a hamr bey‘ idüp ve alâniyyen fısk [u] fücûr üzre olup ve sancakbeği tarafından da‘vet olunan ehl-i fesâd ü şenâ‘ati zâbıtlar; "Serbestdür." diyü virmeyeler, anun gibileri isimleri ve resimleriyle yazup bildüresiz ki, haklarından geline.

Yazıldı.

15 Burusa kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede vâkı‘ olan Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfı

Bursa ve Edirne'de bulunan Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfı'nın teftişinin yapılabilmesi için bu vakıflara ait otuz yıllık sicil sûretlerinin çıkarılması.

teftîş olunup defter olmak içün hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Yıldırım Hân müderrisine ve Haremeyn-i Şerîfeyn mütevellîsine hüküm gönderilmişdür. Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfına müte‘allik otuz yıldan berü vâkı‘ olan sicillâtun sûretleri virilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vâkı‘ olan mahallelerde bir âdem ta‘yîn idüp otuz yıldan berü sicilleri keşfidüp onun gibi ashâb-ı hayrâtdan Haremeyn-i Şerîfeyn'e vakfidüp müseccel olan evkâfun sûret-i sicillerin icmâlen ihrâc idüp müşârun-ileyhe teslîm idesin ki, mûcebince yirlü yirinden bel‘ u ketm olmış varsa zuhûra getüreler.

Yazıldı.

Bir sûreti, Edirne kâdîsına.

Yazıldı.

16 Timürhısâr kâdîsına:

Demirhisar'ın ortasından geçen Kuruçay'ın yağmur yağdığı zaman taşıp çevredeki köylerin tarlalarına ve Siroz'daki hâssa çayırlara zarar vermesinin engellenmesi için Demirhisar ve çevre köyler halkından imece usulüyle adam toplanarak Sibor (?) köyü yakınlarında bir set yapılması.

Nefs-i Timürhısâr ortasından mürûr iden Ko[r]ıçay dimekle ma‘rûf çay yağmur yağduğı zamânlarda tuğyân idüp kurânun mezâri‘ına zarar itdüğinden gayri Siroz'da vâkı‘ olan hâssa çayırlara dahı uğrayup kum sürüp küllî zarar idüp Sibor (?) nâm karyenün kürbinde bir seddolmağla zarar def‘ olmak mümkin idüği i‘lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi zikrolunan sunun ol mevzı‘da seddolmağla zararı def‘ olmak mümkinse eger Timürhısâr* ahâlîsinden ve eger dahı cevânibinde olan kurâ halkından âdem çıkarup imeci tarîkıyla ol münâsib olan mevzı‘da bir sed binâ idüp zikrolunan çayun eger kurâ mezâri‘ına ve eger çayırlaradur, zarar u ziyânın def‘ eyleyesin. Husûs-ı mezbûr [mühimdür]; ana göre bir münâsib olan yirde binâ itdüresin ki,

re‘âyânun dahı kendü işlerine muzâyaka lâzim gelmeye.

Yazıldı.

Emri tezkiresi kâtibdedür.

17

Şavşad ve Acara beğlerine hüküm ki:

Erzurum'da Doğancıbaşı olan Paraskive yakaladığı doğanları İstanbul'a getirmek istediğinde, Şavşad ve Acara beyleri tarafından yeterli miktarda adam görevlendirilmesi.

Çakırcılarum başı tezkire gönderüp; "vilâyet-i Erzurum'da Toğancıbaşı olan Paraskive nâm zimmî mîrî içün zabteyledüği toğanları vaktinde kapuma getürmek istedükde kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl olunması" bâbında hüküm recâ itmeğin **[buyurdum ki:]**

Vardukda, mezkûr zikrolunan toğanları zabtidüp vaktinde getürmek lâzim geldükde âdem lâzim olursa mu‘âvenet içün kifâyet mikdârı âdem koşup gönderesiz.

Çatalca'dan Ahmed Çavuş getürdüği ahkâm-ı şerîfedür.

18

Kastamonı beğine, Kastamonı ve Sinob dizdârlarına; "... Cengci içün hısâr-eri ihrâc idüp Ejderhân'a gönderesiz." diyü.

Hükmi Cezâyir çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 10 Receb,

Kastamonu ve Sinop dizdarları tarafından Ejderhan Seferi için hisar-eri çıkarılarak Ejderhan'a gönderilmesi.

sene: 976

19

Bolı beğine ve Amasrı Kal‘ası dizdârına; "... Kefe'de binâ olunan gemilere cengci içün..." diyü.

Bu dahı, mezbûr Hüseyin Çavuş'a virildi.

Bolu beyi ve Amasra dizdarının Kefe'de yapılan gemilere cenkçi göndermeleri.

20

Trabzon beyi ve dizdarlarının Ejderhan Seferi için yeterli sayıda cenkçi göndermeleri.

Trabzon beğine ve dizdârlara; "cengci içün".

Bu dahı.

21 Çorum beğine; "Sancağun sipâhîlerinden elli nefer kimesne ile sancağun muhâfazasında kalup bâkîsin alaybeğlerine koşup Ejderhân'a gönderilmek emrolmışıdı. Ol emr mukarrerdür..." diyü yazılan hükmi dahı

Çorum beyinin elli kadar sipahiyi sancağının muhafazası için bırakarak geri kalanını alaybeyiyle birlikte Ejderhan Seferi'ne göndermesi.

ana virildi.

22 Canik beğine; "Sancağun askeriyle Ejderhân Seferi mühimmine Kefe beğlerbeğisi yanına varasın..." diyü.
Bu dahı.

Canik ve Amasya beylerinin sancakları askerleriyle Kefe beylerbeyi emrinde Ejderhan Seferi'ne katılmaları.

Bir sûreti dahı, Amâsiyye sancağı beğine.
Mezbûra virildi.

23 Köstendil beğine; " "Sancağı askerin alaybeğine koşup Ejderhân'a Kefe beğlerbeğisi yanına varalar." diyü emrolmışıdı. Ol emr mukarrerdür." diyü yazılan hükm-i şerîf.

Köstendil, Silistre ve Niğbolu beylerinin sancakları askerlerini alaybeyleri komutasında Ejderhan Seferi'ne katılmak üzere Kefe beylerbeyi emrine göndermeleri.

Mahmûd Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Silistre sancağı beğine.
Halîl Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Niğbolı beğine.
Ramazân Çavuş'a virildi.

24 Boğdan voyvodasına; "Kefe cânibinde zahîre lâzim olmışdur. Kifâyet mikdârı buğday rencber gemileriyle irsâl eyleyesin." diyü yazılan hükm-i şerîf.

Kefe taraflarında zahireye ihtiyaç duyulduğundan Boğdan voyvodasının rençber gemileriyle Kefe'ye yeterli miktarda buğday göndermesi.

Halîl Çavuş'a virildi.

25 Boğdan voyvodasına; "Kefe Seferi içün sekiz yüz re’s bârgîr tedârük idüp nevrûzda yarar âdemlerile Kefe'ye gönderesin." diyü.

Halîl Çavuş'a virildi.

Boğdan voyvodasının Kefe Seferi için sekiz yüz baş beygir tedarik ederek göndermesi.

26

Ejderhan Seferi'ne tayin olunan beylere nevruzda Kefe beylerbeyine katılmaları konusunda gerekli emirlerin verildiği.

Kefe beğlerbeğisine; "Ejderhân mühimmi içün ta‘yîn olunan beğlere, "Hâzır olasız ve nevrûzda sana mülâkî olalar." " diyü yazılan hükmi Kapu Kethudâsı Hüseyin'e virildi.

27 Bir sûreti, Eflak voyvodasına; "İki yüz re’s bârgîr" içün yazılan hükm-i şerîf Ramazân Çavuş'a virildi.

Eflak voyvodasının Ejderhan Seferi için iki yüz baş beygir tedarik ederek göndermesi.

27 ve 28 numaralı hükümler arasındaki sahife (s. 4-A) boştur.

28 *İşbu defterde tevârîh-ı muhtelife ile ba‘zı kuyûdât dahı mevcûd olduğından, gaflet olunmaya diyü ma‘lûmât olmak üzre şerh virildi. 20 Şevvâl, [sene:] 975*

Defterde muhtelif tarihlere ait kayıtlar bulunduğuna dair kâtib notu.

28 ve 29 numaralı hükümler arasındaki sahifeler (s. 4-B, 4-C, 4-D) boştur.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî gurre-i Saferi'l-muzaffer, sene: Hamse ve seb‘în ve tis‘a-mi’e, fî Kostantıniyyeti'l-mahrûse

Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

29 Şâm beğlerbeğisine:

Şam beylerbeyinin Leccun, Nablus, Kudüs-i Şerif ve Kerek sancaklarında karışıklık çıkaran ve isyan eden Aclun'daki Arap aşiretleri üzerine varılıp haklarından gelindiğine dair gönderdiği mektubun ve âsilere ait kesik başların alındığı; beylerbeyinin, ahalinin huzurunu temin hususundaki gayretlerini bundan sonra da devam ettirmesi.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem Şâm'a tâbi‘ Aclûn sancağında olan A‘râb dâyimâ ısyân üzre olup livâ-i mezbûr Şâm ve Leccûn ve Nâblûs ve Kudüs-i Şerîf ve Kerek sancaklarına mülâsık olmağın ekseriyâ elviye-i mezbûrede olan fesâdât ve ümerâya katl ü hakâret mezbûrlardan sâdır olup hâliyâ Aclûn Beği İlyâs Beğ'i basup haylî âdemlerin katlidüp ve esbâbın gâret eyledükleri Dergâh-ı Mu‘allâ'ya arzolunup haklarından gelinmesi fermân olunmağın Kudüs-i Şerîf ve Safed ve Hımıs ve Nâblûs beğlerine ve Selhad Sancağı Beği olan Kansu Beğ'e; "sipâhîleriyle gelmek" ısmarlanup ve mukaddimlerden Bikâ‘'da olan Hanneş-oğlı (?) ve Ba‘lbek'de olan Harfûş-oğlı'nun oğlı ve Nâblûs sancağında sâbıkâ ısyân üzre olup hâliyâ itâ‘at üzre olan Cüyûş-oğlı Yûsuf'a ve sâyir mukaddimlere kavvâs teklîf olunup Harbe nâm mahalde cem‘ıyyet olundukdan sonra fesâd ü şenâ‘atde ve ebnâ-i sebîl katl ü hasâretde ve sâbıkâ maktûl olan ümerâyı ve hâliyâ İlyâs Beğ'i gâretde müttefik olan Benî-Muhammed ve Kerîm ve Ibâd (?) ve Benî-Mehd ve Heytem ve Demîsât ve Mansûr ve Kanârine (?) ve Benî-Mehd ve Harîbe (?) ve Hanne (?) ve Harşâ ve Âl-i Tefyâ (?) ve Benî-Nişye ve Benî-Sa‘îd ve Âl-i Uşeym nâm tavâyif-i bâğıyenün me’vâ vü melce’leri olan Gavr nâm mahalle varılıcak üzerlerine ümerâ vü yeniçeri vü sipâhî ve sâhıb-i aşîret mukaddimlerinden kifâyet kadar âdem gönderilüp basılup haylî cengoldukdan sonra murâd üzre haklarından gelinüp ve Âs-oğulları dimekle ma‘rûf Muhammed ve Bedrec nâm fesâd başları –ki, Kûre nâm nâhıyeyi ıdlâl idüp âsî itmişlerdi– mûmâ-ileyh Kansu Beğ'ün Ahmed nâm oğlı hüsn-i tedbîr ile elegetürüp başların kesdükden sonra Kuleykân (?) dimekle ma‘rûf bir mahalde tahassun eyledüklerinde bi'z-zât üzerlerine ılgar idüp şehr-i Ramazân'un yiğirmi birinci güni sabâh vaktinde basup [ ] vaktine değin harb u kıtâl idüp haylî harâm-zâdelerinün başları kesilüp ve ehl ü ıyâlleri alınup tamâm haklarından gelinüp cümle ehl ü ıyâlleri defter ile Kansu Beğ'e teslîm olunup irsâl olundı ki, her birin tevbe vü istiğfâr ile sâhıblerine teslîm eyleyüp tenbîh ü te’kîd eyleyeler ki, vilâyet halkı ve âyende vü revende şürûr u fesâdlarından emîn olalar." [diyü bildürmişsin] ve mezbûrlardan tâyife-i Benî-Mehd Şeyhı olan Şeyh Hüseyin ve Âl-i Uşeym Şeyhı olan Şeyh Salâh ve mezkûrân Âs-oğulları Muhammed ve Bedrec'ün kelleleri cümle iki yüz mikdârı başı Dergâh-ı Mu‘allâm'a göndermişsin. İmdi; senün cibilletünde merkûz ve tînetünde mermûz olan mahz-ı şecâ‘at ü şehâmetünden ve hüsn-i tedbîr ü tedârükünden umulan bunun gibi hısâl-i hamîde ve fi‘âl-i pesendîde idi [ki,] vücûda getürmişsin; yüzün ağ ola. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tamâm basîret üzre olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra‘ıyyet bâbında ve ehl-i fesâd ü şenâ‘at haklarından gelmek husûslarında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Safer, sene: 975

30

Gelibolı'da Ters-hâne Kethudâsı Arslan'a hüküm ki:

Emrindeki gemilerden beşi ile adalar muhafazasına tayin olunan Sığacık beyinin isteyeceği azeb ve kalafatçılar ile ihtiyaç duyduğu diğer şeylerin Gelibolu Tersanesi Kethüdası Arslan tarafından geciktirilmeden tedarik edilmesi.

Hâliyâ deryâ muhâfazasında olan on pâre geminün beş pâresi içerüye gelüp beş pâresi girü tonanup atalar arasın hıfzitmek emridüp ol bâbda Sığacık beğine hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp müşârun-ileyh zikrolunan gemilere lâzim olan eger azeb eger kalafatcı eger sâyir her ne taleb iderse tevakkuf itmeyüp kifâyet mikdârı ta‘yîn eyleyesin; emr üzre mükemmel idüp kendü alup gideceğin alup gide, içerüye gideceğin içerüye göndere diyü hüküm virilmişdür.

Yazıldı.
Bu dahı. Fî 5 Safer, sene: 975

31

Gelibolı ve Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Sığacık Beyi deryâ muhafazasına tayin olunduğundan, Gelibolu ve Boğaz Hisarları dizdarlarının, kendisine talep ettiği kadar azeb ve hisar-eri vermeleri.

Hâliyâ; "anda gelen on pâre gemilerün beş pâresi girü donanup deryâ hıfz[ı] içün gönderilmek ve beş pâresin içerüye gelmek" emrüm olup; "Lâzim olan âdemi Gelibolı azeblerinden ve hısâr-erenlerinden alup tekmîl idesin." diyü Sığacık Beği olan Kaya'ya hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh sizden her ne mikdâr hısâr-eri taleb iderse te‘allül ü ınâd itmeyüp taleb itdüği kadar hısâr-eri defter idüp defteri ile teslîm eyleyesiz ki, lâzim olan gemilere tevzî‘ eyleyesiz. Şöyle ki; ınâd eyleyesiz yâhûd yararları virmeyesiz, sonra azl ile konmazsız.

32

Şam'da, âsi Arapların kullandığı yay, ok ve hançerlerin imâlinin yasaklanıp piyasada mevcut olanların da satın alınarak deftere kaydedilip Şam ve Haleb'deki kale dizdarlarına teslim edilmesi ve hac yolundaki kalelere dağıtılması.

Yazıldı.
Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Şâm beğlerbeğisine:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Şâm'da ba'zı büyük yaylar ve yassı demrenlü oklar ve akfa (?) dimekle meşhûr hançerler olup anun gibiler hemân âsî Arab'a mahsûs olmağın fîmâ-ba'd işlenmesi men' olunup ve çârsûlarda mevcûd olanları olıgeldüği üzre satun alup Şâm ve Haleb'deki kal'alar içün hıfzolunup ve hac yolında olan kılâ'a tevzî' olunması münâsibdür." diyü bildürüp nümûnesin dahı bu cânibe göndermişsin ve; "Nasrullâh nâm Arab şeyhı ba'zı Urbân ile re'âyânun terekelerin yidürüp ehl-i şenâ'at olmağın anı dutup Kal'a-i Şâm'da habsidüp anun yirine Nu'aym-oğlı Selâme şeyh nasbolunup ve Tarabay (?) evlâdından Huceyr nâm âsî [Leccûn][H] sancağında dâyimâ fesâd üzre olmağla ol dahı elegetürilüp habsolunup ve mukaddemâ gönderilen on pâre prankı kasîr olmağla finduğı uzağa yörimeyüp andan mâ'adâ yedişer buçuk karış ellişer dirhem finduk atar prankıya ihtiyâc olup ve hac yolında isti'mâl olunan darbzenler şikest olmak ile ikişer yüz dirhem finduk atar on pâre darbzen ihtiyâc olduğın" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; kazâyâ arz u i'lâm itdüğün gibi ise ol âsî Arablara mahsûs olan yaylar ve oklar ve hançerleri her kande bulunursa satılugelen bahâları ile alup Şâm ve Haleb'deki kal'alarda hıfzitdürüp defter ile dizdârlarına teslîm itdüresin ki, hacc-ı şerîf yolında olan kılâ'a lâzim olanı gönderesin.

[H] İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 89

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

33

Emvâl-i hâssa tahsili hizmeti için Şam yeniçerilerinden Haleb'e kırk yeniçeri tayin olunması.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mukaddemâ Haleb'de tahsîl-i emvâle Şâm yeniçerilerinden altmış nefer kimesne hıdmet eyleyüp hâliyâ Şâm-ı Şerîf cânibinde olan havâs müstekıl defterdârlık olıcak Haleb cânibinde olan emvâl-i hâssa tahsîli hıdmetine kırk nefer kimesne kifâyet ider. Mezbûr yeniçerilerden hıdmet-i mezkûra ta'yîn olunan yeniçerilerün ulûfeleri ağaları tezkiresiyle alınmak şartıyla serdârlarıyla kırk nefer yeniçeri ta'yîn olunup mâ'adâsı Şâm'da hıdmet itmek" bâbında hükm-i şerîf taleb eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, arzolunduğı üzre Haleb'de emvâl-i hâssa hıdmetine kırk nefer Şâm yeniçerisi ta'yîn idüp [mâ'adası] Şâm'da istihdâm olunalar.

34

Kudüs beyinin, Fatıma isimli kadının Kudüs ziyaretinden dönerken âsi Araplar tarafından esir edilen ve salıverilmesi için fidye talep olunan oğlunu ne şekilde olursa olsun esaretten kurtarması.

Yazıldı.
Şâm beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Kudüs-i Şerîf beğine hüküm ki:

Dârende Fâtıma gelüp ruk'a sunup; "Oğlum ile Kudüs ziyâretine varup gelürken âsî Arab basup esbâbum gâret idüp oğlumı alup esîr itdiler. Bahâ taleb iderler; hayfdur." diyü tezallüm eyledi. İmdi; şimdiye değin Arab tâyifesi kimesne esîr itdüği yoğdı. Bu husûs hâlâ senün zamânunda vâkı' olup bu bâbda tamâm mes'ûl olmışsın. Mezkûrenün oğlını halâs itmek senün uhdene lâzimdür. **Buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp mukayyed olup her ne tarîkla mümkin ise tedârük idüp halâs idesin. Şöyle ki; tekrâr şikâyet oluna, mu'âteb olursın.

Yazıldı.
İçil Beğinün Kethudâsı Hâcî Hamza Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

35

İçel beyinin sipahi ve il-eri toplayarak; yol kesip yolcuların mallarını gasbeden Melleş, Umurlar ve Şâmîler adlı Arap cemaatlerinin üzerine varıp haklarından gelmesi; ancak bu yapılırken suçsuz olanlara zarar verilmemesi.

İçil beğine:

Mektûb gönderüp; "Melleş ve Umûrlar ve Şâmîler nâm Arablar cemâ'ati bir yire cem' olup her cemâ'atden altmışar-yetmişer Arab livâ-i mezbûrun sa'b yirlerine perâkende olup yollara turup âyende vü revendeyi kesüp mâlların gâret idüp ve karyelerde gice ile evler basup müslimânlarun esbâbların ve tavarların sürüp; izleyüp oturdukları yire varup da'vet-i şer' olundukda itâ'at itmeyüp sâbıkâ müteveffâ Mehmed Beğ'ün kethudâsı üzerlerine varup itâ'at itmeyüp cengidüp bir-iki âdemleri katlolunmak ile bir tarîk ile Karaman beğlerbeğisine hükm-i şerîf virilüp nice kimesneleri rencîde itmişlerdür. Sipâhî vü il-eri ile alâniyyen evleri basılup haklarından gelinse olur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arzitdüğün üzre anun gibi itâ'at-i şer' itmeyüp ısyân sûretin gösterür ise il-eri devşürüp mezbûr sipâhî ile varup basup fesâd ü şenâ'ati zâhir olup baş baş müfsidlerinün haklarından gelüp kırup memleket ü vilâyeti şerr u şûrlarından emîn eyleyesin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara kimesneyi dahlitdürmeyüp bu bâbda Adana ve Teke ve Hamîdili ve Tarsus beğlerine dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür [ki,] gaybet idüp ol cânibe varurlarsa anlar dahı elegetüreler.

36

İçel beyi tarafından yol kesen Melleş, Umurlar ve Şâmîler isimli Arap cemaatlerine baskın yapıldığında, bunlardan Adana, Tarsus, Teke ve Hamid sancaklarına kaçan olursa, bunların adı geçen sancakların beyleri tarafından yakalanıp hapsedilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Adana beğine hüküm ki:

Hâliyâ İçil beği mektûb gönderüp; "Melleş ve Umûr ve Şâmîler nâm Arablar cemâ‘ati bir yire cem‘ olup her cemâ‘atden altmışar ve yetmişer Arab sa‘b yollara ve billerde turup müslimânlarun mâlların gâret idüp ve gice ile karyelerde evler açup esbâb alup tavar sürüp ( ) otu[r]dukları yire varup taleb oldukda itâ‘at-i şer‘ itmeyüp ısyân sûretin gösterüp re‘âyânun hâli mükedder olup il-eri vü sipâhî ile evlerin basup haklarından gelmek lâzimdür." diyü bildürüp ol bâbda hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh mezkûr olan tâyifeyi basup haklarından gelmelü oldukda, anun gibi gaybet idüp taht-ı livânuza varur ise mecâl virmeyüp elegetürüp habsidüp arzidesin. Ammâ; bu bahâne ile anlardan olmayup kendü hâllerinde olanlara dahlolmakdan hazer idesin. Kimesneye i‘timâd itmeyüp kendün göresin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Tarsus beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Teke beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hamîdili beğine.

Yazıldı.
Kethudâsı Husrev'e virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

37

Avlonya beğine hüküm ki:

Avlonya beyinin, Avlonya'daki âsilerin hakkından gelmek için istediği tüfekçilerin verilmesi hususunda Yanya ve İlbasan beylerine gerekli emrin yazıldığı; Avlonya beyinin de gerekli hazırlıkları yaparak âsilerin hakkından gelmesi.

Mektûb gönderüp; " "Isyan üzre [olan] Lopeş ve Porgorot nâm karyeler ve gayrilerün haklarından gelesin." diyü emrüm olmağın İlbasan ve Yanya ve Delvine beğleri ve sâyir sipâhî vü hısâr-eri varılup bir nice ehl-i fesâdun haklarından gelinüp sâyirleri sa‘b yirlere irüp ammâ; nâhıye-i Kurveleş gâyet sengistân olmağın atlu yirin olmayup Avlonya ve Delvine sipâhîleri kifâyet idüp hâzır oldukda livâ-i İlbasan'a tâbi‘ Kal‘a-i Draç'dan ve gayriden üç yüz nefer ve livâ-i Yanya'ya tâbi‘ Kal‘a-i Brob'dan ve gayriden iki yüz nefer yarar tüfenkci alınmak içün hükm-i şerîfüm virilmesin" bildürmişsin. İmdi; arzitdüğün üzre hükm-i şerîfüm yazılup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hüsn-i tedârük eyleyüp kış eyyâmında vakti ve mevsimi oldukda emr-i sâbık üzre zikrolunan âsîlerün ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile haklarından gelesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

38

Delvine beğine:

Avlonya beyi âsilerin üzerine gittiğinde Delvine beyinin de sipahileriyle birlikte ona yardıma gitmesi.

Bundan akdem ba'zı âsîlerün haklarından gelmek içün Avlonya beğine hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Üzerine varıldukda ba'zı ehl-i fesâdun haklarından gelinüp ammâ; zamânı olmayup zamânında üzerine varıldukda Delvine sipâhîleri kifâyet ider." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh ile zikrolunan âsîlerün üzerlerine varmak murâd idüp taleb itdükde te'hîr itmeyüp sancağun sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla irişüp vech gördüği üzre hıdmetde bulunasın.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

39

İlbasan beğine hüküm ki:

Avlonya beyi âsilerin üzerine gittiğinde İlbasan beyinin Draç ve diğer kalelerden üç yüz, Yanya beyinin de Brob ve diğer kalelerden iki yüz nefer tüfekçi ile yardıma gitmesi.

Avlonya beğine ba'zı âsîlerün haklarından gelmek emrüm olup ol bâbda taht-ı livânda vâkı' olan Draç ve sâyir kıla'dan üç yüz nefer tüfenk-endâz piyâde hısâr-eri virmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyhden haber gelüp taleb itdükde aslâ te'hîr itmeyüp sancağunda olan kılâ'dan üç yüz nefer âdem yazup mu'accelen düşmen yarağı ile müşârun-ileyh ta'yîn itdüği yire gönderüp teslîm idesin; ihmâlden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Yanya beğine; "Brob Kal'ası'ndan ve gayriden iki yüz nefer" içün.

Yazıldı.
Beğlerbeği hazretlerine gönderildi.

40

Rûmili beğlerbeğisine:

Nahcıvan Seferi'nden sonra ecnebî olarak timara çıkanların timarlarının hak sahibi mâzullere tevcih edilmesi.

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem; "Ma‘zû[l]ler ecnebî tîmârların isterler." diyü arzoldukda; "Virilsün." diyü emrolmış idi. Ammâ; ne zamândan berü olan virilür ?" diyü bildürmişsin. İmdi; Nahcıvan Seferi'nden berü olanlar virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi Nahcıvan Seferi'nden berüde ecnebî olup tîmâra çıkanlarun ki, ma‘lûmun üzerine müstehıkk olan ma‘zûllere tevcîh eyleyesin.

Yazıldı.

41 *Beğün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 4 Safer, sene: 975*

Mora'da zeamete mutasarrıf olan Lütfi'nin zeametinin alınarak bir başkasına verilmesi ve kendisinin hapsedilmesi.

Mora beğine:

Hâlâ ze‘âmete mutasarrıf olan Lutfî'nün ahvâlin bildürmişsin. Ma‘lûm olup ze‘âmeti âhara virilüp kendü habsolunmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı habseyleyesin; sonra emrüm ne vechile olur ise mûcebiyle amel eyleyesin.

Yazıldı.

42 *Kâdî âdemi Ömer'e virildi. Fî 4 Safer, sene: 975*

Selanik sancağının ve Filorina, Manastır, Fere, Demirhisar, Siroz, Zihne, Nevrakop, Yenice-i Karasu, Gümülcine ve İpsala kazalarının mehâyif teftişi esnasında, halk arasında kötülük ve haydutlukları ile tanınan kişilerin yakalanıp Kavala kaptanına teslim edilmesi.

Timürhısâr kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İskender Çavuş ile hükm-i hümâyûn vârid olup; "Selanik sancağınun ve Filorina ve Manastır ve Fere ve Timürhısâr ve Siroz ve Zihne ve Nevrakop ve Yenice-i Karasu ve Gümülcine ve İpsala Kâdîlıkları'nda vâkı‘ olan mahâyif teftîş" fermân olunup lâkin; "Şirret ü şekâvet ile beyne'n-nâs ma‘rûf olan kimesneleri bir mikdâr zamân habsolunmak câyiz ü meşrû‘dur." diyü fetvâ virilmişken "ol asıl kimesneleri Kavala kapudânına teslîm olunmak" içün emr-i şerîf virilmesin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibileri arzitdüğün üzre Kavala kapudânına gönderüp şer‘le sâbit olan sûret-i sicilleri ve isimleri ve resimleri ile mufassal ü meşrûh mâddeleriyle yazup defter idüp bir sûretin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

43

Frenk Beyi Yasef'in adamlarından Padişah'a sungur getirmek için Fransa'ya gönderilen İlya'ya ve getirdiği sungur ve doğanlara gidiş ve dönüşünde yol üzerindeki kaza ve sancaklarda haksız yere hiç kimse tarafından müdahale edilmemesi.

Yazıldı.
Hakîm David'e virildi. Fî gurre-i Safer, sene: 975

Südde-i Sa‘âdetüm'den Françe vilâyetine varınca deryâda ve karada olan sancakbeğler ve kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ Frenk Beği Yasef âdemlerinden İlya nâm Yehûdî Atebe-i Ulyâm'a sunkur getürmeğiçün irsâl olunup; "yolda ve izde dahlolunmamak" bâbında hükm-i şerîfüm virilmesin recâ itmeğin gitmelü olup ve geldükde her kankınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa kendüye ve bârgîrine ve geldükde dahı getürdüği sunkur u toğanlara yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz.

Yazıldı.
Beğlerbeğinün Çavuşbaşısı Murâd'a virildi. Fî 5 Safer, sene: 975

44

Sana Beylerbeyi Rıdvan Paşa'nın İmamoğulları ve diğer kabilelerle anlaşmazlığa düşüp Sade ve bir çok yerin düşman eline geçmesine sebep olduğuna dair Yemen Beylerbeyi Murad Paşa'nın gönderdiği mektubun alındığı; Murad Paşa'dan önce Yemen'e gönderilen beylerbeyilerin halkı soyup mal topladıkları, ancak bunların mallarının müsadere edildiği; bu sebeple Murad Paşa'nın da aynı şekilde hareket etmemesi ve Sana beylerbeyi ile birlik olarak düşman eline geçen yerleri geri alıp halkın huzur ve refahı için çalışması; aksi takdirde elde ettiği hiç bir şeyin elinde kalmayacağı.

Yemen Beğlerbeğisi Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "diyâr-ı Yemen'e vâsıl olmadın San‘â Beğlerbeğisi Rıdvân *dâme ikbâlühû* İmâm-oğulları ve sâyir kabâyil ile bir cüz’î nesne içün nizâ‘a düşüp adâvete mü’eddî olup düşmen cânibi gâlib olup nice memleket alındukdan sonra sen dahı Yemen'e varup taleb itdüği asker mümkin olduğı kadar virildükden sonra tekrâr taleb idüp gönderilmek üzre iken Sa‘de vilâyetin Şâh Alî'ye virüp ol dahı vardukda memleket halkın kendü hâllerinde komayup evvelâ zahîreyi satup asker zebûn olup hısârı düşmen almak üzre olduğın istimâ‘ idüp üç beğ ve Zebîd'ün gönüllü ağası gönderildükde; "Sa‘de'yi düşmen aldı; sen gelmen dahı fâyide itmez. San‘â da elden gider." diyü haber gönderüp ve ol cânıblerde dahı ba‘zı düşmen hareket itmeğin ve askere Rıdvân *dâme ikbâlühû* Sa‘de üzerine varmasına ruhsat virmeyüp on beş gün alıkoyup ba‘dehû; "Düşmen sulholundı." diyü icâzet idüp geldüklerinde keyfiyyet-i sulhdan sü’âl oldukda; "Bir nice kâşiflik yiri Mutahhar'a virdiler; biz vardukdan sonra aslâ düşmen ile mukâbil olmadılar." diyü cevâb virdüklerin" bildürmişsin; her ne dimiş isen

alâ-vechi't-tafsîl ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. İmdi; şimdiye değin anda olan beğlerbeğiler girü bu cânibe bir âhar mansıb ile çıkmak ümîdi ile re‘âyâdan ve gayriden buldukları mâl ü menâli alup memleket ü vilâyeti harâb itmişlerdür. Sen dahı şöyle kıyâs itmeyesin ki; anda tahsîl-i mâl idüp girü bu cânibe çıkasın; ol fikir muhâldür. Şöyle ki; memleket ü vilâyeti adl ü dâd ile görüp gözedüp ma‘mûr eyleyüp ve ol alınan yirleri ve kal‘aları San‘â beğlerbeği ile hüsn-i ittihâd u ittifâk ile ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile alup zabteyleyesin, sen dahı anda mâdâm ki kayd-ı hayâtdasın, memleket ü vilâyet zabt u [ra]btunda olup re‘âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl ile kâr u kisblerine meşgûl olalar. Şöyle ki; sen dahı hemân mücerred birkaç gün ahz ü celb idüp berü gelmek fikrin eyleyesin, ol fikir muhâldür. Hâliyâ müşârun-ileyh Rıdvân'un dahı gönderdüği mâl ü esbâb külliyyen girift olmışdur. Min-ba‘d dahı her kim ki bu vechile eyler, girift olmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda kemâl-i basîret üzre olup min-ba‘d mâl cem‘ idüp bu cânibe çıkmak sevdâsından ferâgat idüp dahı fermân-ı şerîfüm mûcebince ol a‘dânun alduğı eger Sa‘de'dür, eger sâyiridür; hüsn-i tedbîr ü tedârük eyleyüp ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile düşmenden halâs idüp dahı hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u rabt-ı ahvâl-i ra‘ıyyet bâbında dakîka fevtitmeyüp zâlimlere ihânet ve mazlûmlara ri‘âyet idüp eyyâm-ı sa‘âdet-encâm-ı hılâfetümde re‘âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerinde olalar. Mâdâm ki vech-i meşrûh üzre memleket [ü] vilâyetün ihyâsına sa‘yidesin, sen dahı kayd-ı hayâtda oldukca vilâyet-i mezbûreye mutasarrıf olursın. Şöyle ki; sâyirler gibi bu diyârlara çıkmak hevâsıyla ahz-i mâl ve celb-i menâfi‘a meşgûl olup re‘âyâ vü berâyâ zulm ü cevrden pây-mâl ola, ne tahsîl itdüğün mâl kalur, ne mansıb; ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü's-Sebt, fî 4 Safer, sene: 975

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 4 Safer, sene: 975

45

Atalar kâdîsına hüküm ki:

Oğlan devşirmek için görevlendirilen Ferhad Bandırma'ya vardığında, Bandırma, Dudiliman, Yeniceköy ve Erdek'in oğlanlarının Mirali ve Marmara adalarına kaçtıkları, Adalar'dan istendiğinde verilmedikleri bildirildiğinden, kaçan oğlanların buldurulması; direnenlerin küreğe konulmaları için isimlerinin bildirilmesi.

Oğlan devşürmeğe me’mûr olan Ferhâd *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mihalıç kazâsından süriyi bağlayup Bandırma'ya vardukda Bandırma'nun ve Dud-iliman'un ve Yeniceköy'ün* ve Erdek'ün oğlanlarını cümlesi Mîrali Adası'na ve Marmara Adası'na ve gayri atalara kaçmışlardur. Köylüsinden taleb olundukda; "Atalar'a kaçdı." dirler. Atalar'dan taleb olunup âdem gönderüp papaz u kethudâsı da‘vet olundukda gelüp cevâb virmezler; "Mu‘âfuz; bize kimesne girmez." dirler. "Bu köyler gayri köyler gibi değildür; azîm köylerdür; mülkleri çokdur ve bizden kuvvetlüdür; bizüm gibi niçün oğlan virmezler ? Biz

pâdişâhun emrine mutî‘uz; anlar niçün mutî‘ değildür ve biz kendü oğlanımuzı zabtidemezüz, anda kaçar; siz gitmeyince bize dahı oğlumuzı virmezler." diyü anlardan şekvâ iderler." diyü i‘lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr itmeyüp müşârun-ileyh ile zikrolunan atalara varup ol gaybet iden oğla[n]ları her kimler ise aslâ te‘allül itdürmeyüp teklîf idüp buldurup yararın emr-i şerîfüm üzre yazup ınâd idenleri isimleri ile yazup arzidesin [ki], küreğe koşıla ve oğlan cem‘ olunmak emrolunandan; "Viregelmedük; elimüzde emir vardur." didüklerine amel eylemeyesin.

Yazıldı.

46 *Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Safer, sene: 975*

Sığacık Beyi Kaya Bey'in, yanında bulunan on kadırga ile Boğaz Hisar'a gelip beşini cenkçi, kürekçi ve harp âletleri ile tekmil ederek deryâ muhafazasına gitmesi, diğer beşini de içlerine hisar-erlerinden ellişer kişi koyarak Abdülcebbar, Mustafa Kotar (?), Ali Türk, Ahmed Gelibolu ve Osman Hacı reislerle Tersâne-i Âmire'ye göndermesi.

Sığacık Beği Kaya Beğ'e hüküm ki:

Anda senün yanunda olan on pâre kadırgalar ile Boğaz Hısâr'a gelüp ve beş pâre Abdülcebbâr ve Mustafâ Kotar (?) ve Alî Türk ve Ahmed Gelibolı ve Osmân Hâcî'yı içerüye gönderüp beş pâresin mükemmel idüp girü deryâ hıfzına gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre te’hîr itmeyüp zikrolunan on pâre kadırga ile Boğaz Hısâr'a gelüp dahı beş pâre kadırgasın yarar cengci vü kürekci ve âlât [ü] esbâbı ile müretteb ü mükemmel idüp deryâ yüzine çıkup gereği gibi muhâfaza hıdmetinde olasın ve zikrolunan re’îsler ile ve beş pâresine dahı bunda Ters-hâne-i Âmire'ye getürmek içün hısâr-erinden ve gayrinden her gemiye ellişer âdem koyup berüye gönderesin. İçerüye gitmeyecek gemilere azeb ü kalafatcı vü hısâr-eri virilmek içün anda olan Ters-hâne kethudâsına ve Boğaz Hısârları dizdârlarına emr-i şerîfüm gönderilmişdür; ana göre taleb idesin.

Yazıldı.

47 *Vidin hısâr-eri Mehmed'e virildi. Fî 6 Safer, sene: 975*

Vidin, Niğbolu ve Silistre'de beyler, kadılar, nâibler, voyvodalar, züamâ, erbâb-ı timar ve ehl-i fesâdın mehâyifi teftişi ve reâya ile aralarındaki davaların görülmesi sırasında, daha önceki kadı ve nâiblerin haksız karar verdikleri şer‘î davaların da yeniden görülüp şer‘ ve kanuna uygun olarak sonuçlandırılması.

Şumnı ve Hezârgrad kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Vidin ve Niğbolı ve Silistre sancaklarında olan beğlerün ve

kâdîlarun ve nâyiblerün ve voyvodalarun ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârun ve sâyir ehl-i fesâd tâyifesinün re‘âyâya olan mahâyifleri teftîş olunup ve re‘âyânun mezkûrlar üzerine sâbit olan hakları alıvirilmek ve ümenâ vü ummâl tâyifesinün dahı sâbit olan zulümleri mufassalen defter olunup arzolunmak" fermân olunmağın Vidin'e gelinüp zikrolunan tâyifenün herbirinden fukarâdan nice kimesnelerün şikâyetleri istimâ‘ olunup lâkin şikâyet itdükleri kimesnelerün ekseri hâzır bulunma[ma]ğın anlara vusûl müyesser olmayup hâzır olanları şer‘-ı şerîf mûcebince görilmek üzredür ve fukarânun ümenâ vü ummâl tâyifesinden ve sancak voyvodaları te‘addîsinden bî-nihâye şikâyetleri olup görilmekle dükenür değildür. Ammâ; vilâyetün re‘âyâsı kefere olup içlerinde ehl-i İslâm sâkin olmamağın da‘vâlarına müslimân şâhid ikâmetinden âciz oldukları sebe[b]den isnâd itdükleri mezâlim ü mahâyifden sübût bulur az kazıyye vardur. Bi'l-cümle ahvâl-i re‘âyâ ziyâde ihtilâl üzre olup bu tâyifeden gayri re‘âyânun birbiri üzerinde hukûk-ı şer‘ıyyesi olup görilmesin taleb idüp; "Vilâyet hâkimlerine mürâca‘at idün." dinildükde; "Maslahatımuz ihmâl idüp görivirmediler ve nâyibler hasmımuza meylidüp hılâf-ı şer‘ hükmitdiler." diyüp ve ba‘zı fukarâ ümenâ vü ummâl ve sâyir mübâşirîn üzerlerine şer‘le isbât-ı hukûk idüp alıvirilmesin taleb itdüklerinde; "Bunlarun husûsları arza muhtâcdur." didüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise şer‘î olan da‘vânun on beş yıl mürûr itmeyen ve kânûna müte‘allik olmayan da‘vâları kuzât u nüvvâb hılâf-ı şer‘ u kânûn hükmitmiş olalar, anun gibi kazâyâyı tekrâr şer‘-ı şerîf ve kânûn-ı münîf üzre istimâ‘ idüp şer‘ u kânûnla faslidüp bir ferde hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı münîf te‘addî vü hayf itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Çavuşun âdemi Mahmûd'a virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

48

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından olup Mahrûse-i Edirne'de koyun

Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden Boğdan, Eflak ve diğer yerlerden gelen sürülerden on beş sürüde bir sürü verilerek sıkıntının giderilmesi.

hıdmetinde olan Mahmûd'a hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'de et bâbında ziyâde muzâyaka olduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger muzâyakaları var ise eger Boğdan'dan ve eger Eflak'dan ve sâyir yirlerden gelen haymâne koyunlarından on beş süriden bir süri virüp muzâyaka çekdürmeyesin.

49

Manavgat'tan gelen bezirgânların yollarını kestikleri ihbar olunan Ereğli köyü civarındaki kâfir Arnavudların her nerede bulunurlarsa elegeçirilerek hapsedilmeleri ve kâfir Arnavudların köylerde ırgad olarak istihdam edilmemeleri için gerekli uyarıların yapılması.

Yazıldı.

Kocaili beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ereğli nâm karye kurbinde harâmîlık ider Arnavud kâfirleri olup Manavgad'dan gelen bâzergânlarun âlet-i harb ile yolına gelüp ve mezbûr karye halkı dahı te‘addîlerinden şekvâ idüp def‘ı lâzim olduğın" bildürmişsin. İmdi; öte yakaya Arnavud kâfiri ve sâyir ırgad kâfir geçmek memnû‘dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ırgad levend kâfirler her kande ise elegetürüp her biri ne zamânda geçüp ve ne mahalden geçmiş ise ma‘lûm [u] defter idüp defterleriyle habs ile gönderesin ve min-ba‘d nevâhî vü kurâya tenbîh eyleyesin ki, anun gibi levend kâfiri istihdâm itmeyeler; idenlerün sonra haklarından gelinür.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 5 Safer, sene: 975

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

50

Matbah-ı Âmire aşçı, kilerci, helvacı ve ekmekçilerinin buçuklarının, hizmete gelenlere nevbet üzere verilmesi.

Çâşnigîrbaşına ve kîlârcıbaşına hüküm ki:

Matbah-ı Âmirem hıdmetkârlarına ta‘yîn olunan buçukları nevbet üzerine virilmeyüp murâd olunan kimesnelere virildüği i‘lâm olunmağın mezbûrlara kânûn üzre ta‘yîn olunan buçukları hıdmetlerinde kâyim olanlara nevbet üzre virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, eger Matbah-ı Âmirem aşcılarınadur, eger kîlârcılara ve eger halvâcılara ve etmekcileredür; kânûn üzre ta‘yîn olunan buçukların her tâyifenün ağaları ma‘rifetiyle hıdmetinde kâyim olanlara nevbet üzre viresiz. Ammâ; "Nevbeti geldi." diyü hıdmetinde kâyim olmayanlara virmeyesiz.

Yazıldı.

51

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mâh-ı Zi'l-hıcce'de küffârun donanmasından

İspanyalılar'ın bir donanma hazırladığı ve Cezâyir-i Garb taraflarına saldırma niyetinde olduklarına dair haberler alındığı bildirildiğinden, Cezâyir-i Garb beylerbeyinin gaflet etmeyip hazırlıklı olması ve memleketi düşman saldırısına karşı koruması.

haber alup yüz yiğirmi pâre kadırga ve yetmiş pâre barça hâzır idüp İspanya beği içün otuz beş oturak bir baştarde yapılup –kendü girse gerek– kasdları Cezâyir-i Garb taraflarına imiş." diyü bildürmişsin; ma‘lûm oldı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı basîret üzre olup gaflet itmeyüp gaflet ile a‘dâdan memleket ü vilâyete zarar irişdürmekden hazer idesin.

Yazıldı.
Beğün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 9 Safer, sene: 975

52

Balyabadra kâdîsına hüküm ki:

Elinde yüz bin kalp akçe olduğu şikâyet edilen Avraham Kufle isimli Yahudinin hapsedilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Hâliyâ; "taht-ı kazândan Şemoyıl Same ve Avraham Bambole nâm Yehûdîler meclis-i şer‘a gelüp Avraham Kufle nâm Yehûdî içün; "Benüm yüz bin kalb akçam vardur; havfümden âb-hâneye bırakdum." didüğin şehâdet itdüklerin" huccet idüp Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e arzolunmağın mezbûr Yehûdî'nün habsolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr Yehûdî'yi habsidüp min-ba‘d emirsüz ıtlâk itmeyesin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel oluna.

Yazıldı.
Beğün âdemi Alî'ye virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

53

Çorum beğine ve kâdîlara:

Bazı suhte tâifesinin av bahanesiyle silâhlarıyla yaylaya çıkıp zekât adı altında ahalinin para ve koyunlarını aldıkları şikâyet edildiğinden, yeniçerilerin dışında her kimde silâh bulunursa alınması ve üç-dört suhte silâhlı ve toplu olarak gezerlerse yakalanıp hapsedilmesi; bu hususta kadıların sancakbeyine yardımcı olması; bundan sonra suhtelerden halka herhangi bir zarar erişirse sancakbeyi ve kadıların sorumlu olacağı.

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "kasaba vü kurâ halkından ba‘zı kimesneler tüfenk ile ve yarak u yasak ile şikâr bahânesine yaylaklara çıkup re‘âyânun ganî olanlarından "zekât" diyü akçaların ve koyunların alup fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmayup yarakları ellerinden alınup haklarından gelinmek istedükde, siz ki kâdîlarsız; "Üzerlerine bi-hasebi'ş-şer‘ nesne sâbit ü zâhir olmadı." diyü mâni‘ olmağla ehl-i fesâda ruhsat olduğın" arzitmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Bu bâbda vârid olan emr-i şerîf mûcebince amel eyleyüp min-ba‘d sûhte nâmına olan ehl-i fesâdun ikisi ve üçi yarağla bir yirde gezdürmeyesin ve Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden gayri her kimde tüfenk bulunursa alasın ve siz ki kâdîlarsız, ol vechile yarak u yasak ile üç-dört nefer sûhte tâyifesi cem‘ıyyetle gezdüklerinde; "Üzerlerine şer‘le

nesne sâbit olmadı." diyü elegetürmekde mu‘âvenet itmeyesiz, sonra istimâ‘ oluna, mu‘âteb olmanuz mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup il-erine dahı tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, birkaç sûhteyi ki, kendü hâllerinde olmayup yarak u yasak ile gezeler, elegetürüp sana teslîm idüp sen dahı habsidüp ahvâllerin bildüresin. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm sancağunda sûhte vü levend tâyifesinden kimesneye zarar irişe, özrün makbûl olmaz.

Yazıldı.

Defter kâtiblerinden Mehmed'e virildi. Fî 5 Safer, sene: 975

54

Selanik ve Üsküb sancağı beğlerine ve kâdîlarına ve Paşa sancağında

Paşa sancağının sol-kolu yeniden tahrir olunacağından buradaki sancakbeyi ve kadıların bu iş için görevlendirilen Defter Emini Mustafa ile defter kâtiblerinden Mehmed'e gereken yardımı yapmaları.

sol-kolda vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Paşa sancağınun sol-kolı müceddeden tahrîr olunması fermân-ı şerîfüm olup Rûmili'nün Defter Emîni Mustafâ *zîde mecdühû* emîn ve defter kâtiblerinden Mehmed *zîde kadruhû* kâtib ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup tahrîre mübâşeret itdüklerinde gereği gibi mu‘âvenet [ve] re‘âyâ tâyifesinden ve gayriden ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp avk u te’hîr olunmayup ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

Yazıldı.

Beğün kethudâsı Nûrullâh nâm kimesneye virildi. Fî 6 Safer, sene: 975

55

Karahisâr-ı Sâhib beyinin kalede mahbus gurbet tâifesinden dördünün ortadan kaybolduğunu bildirmesi üzerine, anılan tâifeden üçünün emniyetli bir şekilde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Karahısâr-ı Sâhıb beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem Karahısâr-ı Sâhıb Kal‘ası'nda habsolunan gurbet tâyifesinün dört neferi gaybet idüp dikkat ü ihtimâm ile tetebbu‘ u tecessüs olunup elegelmedüklerin" arzeylemişsin. İmdi; zikrolunan gurbetlerün kayd ü bend ile üç neferin Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan üç nefer gurbetleri muhkem kayd ü bend idüp yarar âdemlerünle gönderesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 6 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

Mehterbaşına virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

56

Lârende kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâ mehterlerinden Abdurrahman'ın her nerede ise buldurularak tutuklanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Nâyibün mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Dergâh-ı Mu‘allâm mehterlerinden Abdurrahmân'un huzûrı lâzim olmağın her kande ise bulup Südde-i Sa‘âdetüm mehterlerinden Memi ve Hüseyin'e kayd ü bend ile teslîm olunup gönderilmesi" içün gönderilen hükm-i şerîfüm mûcebince tecessüs olunup babası Yûsuf bulunup tenbîh olundugın ve mezbûr içün çok zamândur bu diyârdan çıkup gidüp gaybet eyleyüp Rûmili câniblerine gitdüği haber virilüp bulunması müte‘assir oldugın" bildürdi. İmdi; mezbûrun bulunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun akvâm u akribâsına ve yatak u turaklarına bi'l-cümle şer‘le ve kânûn ile buldurması lâzim olanlara teklîf eyleyüp beher-hâl buldurup Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermeyince olmayasın.

Yazıldı.

Begün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 6 Safer, sene: 975

57

Mora beğine hüküm ki:

Evinde kalp akçe bulunan ve kalpazanlığı sabit olan Balyabadra Yahudilerinden İsak Ammar'ın siyaset olunması.

Balyabadra nâyibi sûret-i sicil gönderüp; "Balyabadra Yehûdîlerinden İsak Ammâr nâm Yehûdî'nün evinde haylî kalb akça bulunup kallâb idüği sâbit olmışdur." diyü bildürmeğin mezbûr Yehûdî'ye siyâset emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr İsak Ammâr'ı emr-i şerîf üzre siyâset idüp fermân-ı hümâyûnum yirine vardugın yazup bildüresin.

58

Gelibolu'nun Adilhan köyünde Bezirgân Hacı Bâlî'nin para ve eşyalarını çalanların Ferecik voyvodası tarafından hapsedilen gurbetler oldukları sabit olursa siyaset olunmaları; sabit olmaz ise teftiş için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri ve bu takdirde Gelibolu kadısının hırsızların bulunması için adı geçen köye gidip sabıkalıları teftiş etmesi.

Yazıldı.
Mezbûr Bâzergân Hâcî Bâlî'ye virildi. Fî 9 Safer, sene: 975

Gelibolı ve Ferecik ve Enes kâdîlarına:

Dârende Hâcî Bâlî nâm kimesne gelüp; "Bâzergân olup Gelibolı kazâsına tâbi‘ Âdilhân nâm karyede kondukda nukûd u esbâbdan gice ile yüz bin akçalık rızkı sepet sandûk ile sirka olunup irtesi sandûk karye-i mezbûreye karîb yirde boş bulunup sepet yanında birkaç atlu izi bulunup köylülerile izleyü ardlarına düşüp Ferecik kazâsına varup tokuz nefer atlu gurbet ol gün anda voyvoda tutup habsidüp mezkûr gurbetler meşhûr harâmîler olduğına ahâlî-i vilâyetden mu‘temedün-aleyh kimesneler haber virüp ve bu bâbda karye-i mezbûrenün sicillâtlu müttehemleri dahı mazınnamdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, siz ki Ferecik ve Enes kâdîlarısız, mezkûrûn gurbetlerün keyfiyyet-i hâllerin ahâlî-i vilâyetden bî-garaz müslimânlardan bi'z-zât hakk üzre teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi olup husûs-ı mezbûr ol gurbetler üzerine şer‘le sâbit olur ise mezkûrun sâbit olan hakkın alıvirdükden sonra ol gurbetlere anda siyâset idesiz; eger sübût bulmaz ise Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki, ahvâlleri bunda şer‘le teftîş oluna. Ammâ; yolda gelürken gaybet itdürmekden hazer idesiz. Anun gibi siyâset olunur ise emrüm yirine vardığın yazup bildüresiz ve sen ki Gelibolı kâdîsısın, husûs-ı mezbûr ol gurbetler üzerine şer‘le sâbit olmaz ise bi'z-zât ol karyenün üzerine varup bu bâbda mazınna olup töhmet-i sâbıkası olanları ihzâr idüp dikkat ü ihtimâmla müstekıllen hakk üzre teftîş idüp görüp muktezâ-yı şer‘-ı şerîf ne ise icrâ idüp sâbit olan hakkın alıvirüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Sârik u ehl-i fesâdı buldurup elegetürmekde sa‘y ü ikdâm idesin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâlinde olan kimesneler rencîde olunmakdan hazer idesin. Hakk üzre olup...[H]

[H] Hüküm metni eksiktir.

Yazıldı.
Mezbûr Muhammed Çavuş'un âdemi Hasan'a virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

59

Uşak'ta siyaset olunan Hoca Ali oğlu Pîr Mehmed'in suç ortaklarından olup teftişlerine mübâşir olan Muhammed Çavuş elinde mahbus oldukları bildirilen Yumak Ali ve diğer iki arkadaşının teftiş bitip hak sahiplerine hakları alıverildikten sonra Kütahya Kalesi'nde hapsolunmaları; kaçtığı bildirilen diğer ehl-i fesâdın da yakalanıp kendilerinden hak dava edenlerle davalarının görülmesi ve sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Uşşâk ve Gedos kâdîlarına:

Küre kâdîsıyla Uşşâk kâdîsı nâyibi mektûb gönderüp; "kazâ-i Uşşâk'dan Hasan ve Mehmed ve Abdüllatîf ve anlardan gayri ba‘zı kimesneler kazâ-i mezbûrdan fesâd ile meşhûr olup siyâset olunan Hâce Alî oğlı Pîr Mehmed'ün şerîk ü hıdmetkârı olan Yumak Alî dimekle

ma‘rûf kimesneden şikâyet idüp hukûk taleb eylemeğin bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Muhammed Çavuş mübâşeretiyle gönderilen hükm-i şerîf mûcebince teftîş olundukda mezbûr Hasan merkûm Alî içün; "Gice ile âhûrumdan otuz filorilık bir atumı sirka idüp" ve mezbûr Mehmed dahı; "sekiz yüz akçalık bir atumı evüm basup cebren âhûrumdan alup" ve mezbûr Abdüllatîf; "mezbûr Alî tezvîr ile Satı nâm kızumı; "Nikâha vekîliyüm." diyü rızâm yoğıken ve vekîl dahı değil iken cebren bir kimesneye nikâh itdürüp" didüklerinde mezkûr Alî inkâr idüp sâbit olunca kefîl taleb olundukda mezbûrun nefsine kimesne kefîl olmayup ve ahâlî-i vilâyetden nice bî-garaz müslimânlar mezbûr içün; "Sârik u kuttâ‘-ı tarîkdur ve san‘atı âdem katl ve koyun u at u katır sirka eylemekdür; vâcibü'l-katldür." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmişler ve bundan gayri mezkûrûn müdde‘îler tarafından Hasan nâm kimesne dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Mezkûr Pîr Mehmed'ün karındaşı Mahmûd ve Ca‘fer nâm kimesneler dahı ehl-i fesâd ü mücrimler olup mezkûr Alî ile mübâşir-i mezbûrun habsindedür ve ba‘zıları gaybet itmişdür." diyü bildürmeğin mahbûs olan üç nefer mücrimlerün Kütâhiyye Kal‘ası'nda habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp ol gaybet iden ehl-i fesâdı dahı buldurması lâzim olanlara buldurup sa‘yidüp elegetürüp hukûk da‘vâ idenler ile berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolunmayan kazıyyelerin şer‘le teftîş idüp göresiz; erbâb-ı hukûka bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra mezkûr üç nefer mücrimleri mübâşir-i mezbûr ile Kütâhiyye Kal‘ası'na gönderesiz ki, anda habsoluna. Ammâ; yolda gaybet itdürmekden hazer idesiz ve ol gaybet iden ehl-i fesâdun elegirüp üzerine şer‘le nesne sâbit olanlarun sübût bulan mevâddını sicill idüp dahı şer‘an habs îcâb idenlerin habs, kefîle virmek lâzim olanların kefîle virüp ahvâllerin mufassalen yazup sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesiz; sonra ol bâbda emrüm ne vechile sudûr ider ise mûcebi ile amel oluna. Tezvîr ü telbîsden... *ilâ-âhırihî.*

Yazıldı.
Mezbûr za‘îme virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

60

Ömer Beğ'e hüküm ki:

Hınıs'ın tahririnde görevlendirilen Ömer Bey'in, Hınıs'ta zeamete mutasarrıf olan İbrahim'i çevreyi iyi tanıdığı ve bildiği için tahrirde istihdam etmesi.

Livâ-i Hınıs'un tahrîri lâzim olmağın sana emridüp defteri dahı irsâl olunmışdur. Eyle olsa; livâ-i mezkûrda ze‘âmete mutasarrıf olan İbrâhîm *zîde kadruhû* ol yirün ehl-i vukûfı olmağın livâ-i mezbûr tahrîrinde istihdâm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhi livâ-i mezkûr tahrîrinde istihdâm eyleyesin; vâkı‘ olan ( ) il‘âm idesin.

61

Hâssa tâcirlerden Müteferrika Mustafa'nın vefat etmesi sebebiyle Moskova taraflarına gönderilen Hâssa Tâcir Mumammed'in memur olduğu hizmeti gereğince yerine getirmesi; kendisine gerekli durumlarda yardım etmesi için Moskova kralına nâme gönderildiği.

Yazıldı.
Selanik Nâzırı Sâdık Çelebî'ye virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel

Hâssa tâcirlerümden Moskov cânibine irsâl olunan Muhammed'e hüküm ki:

Bundan akdem hâssa tâcirlerümden olup Atebe-i Ulyâm müteferrikalarından olan Mustafâ vefât idüp me'mûr olduğun hıdmetde sana küllî i'timâd olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, kadîmden olıgelen âdet ü kânûn üzre me'mûr olduğun husûslarda itmâm-ı maslahat eyleyesin ve sana mu'âvenet içün ve lâzim olan* yirde âdem virmek içün Moskov kralına nâme gönderildi; kemâl-i basîret üzre olasın.

62

Yazıldı.
Arz getüren Vidin hısâr-eri Muhammed'e virildi. Fî 6 Safer, sene:

Vidin sancakbeyinin voyvodaları ve adamlarının, sancak sipahilerinin timarları mahsûlünü tahsil ettikleri, reâyanın bal, yağ, arpa ve koyunlarını karşılıksız alıp zulmettikleri yolundaki şikâyetlerin teftiş olunması; aslı var ise bu zulümleri işleyenlerin oralarla alâkalarının kesilip Anadolu'ya sürülmesi ve bir daha kimsenin bu gibi zulümleri işlemesine izin verilmemesi.

975

Vidin beğine ve Şumnı kâdîsına:

Vidin sancağı sipâhîleri arz-ı hâl gönderüp; "Vidin'e vâlî olan beğler defter-i hâkânîde bize hâsıl kaydolunan bâd-ı hevâ ve deşt-bânîyi cümle kendüler alup ve sancakbeğleri voyvodaları köylerimüzün içinden çıkmayup gezdüklerinden gayri pâre sübaşıları dahı gezüp hılâf-ı şer' u kânûn re'âyâmuzı rencîde itmekden hâlî olmayup ve re'âyâmuzdan kabzitdükleri bâd-ı hevânun bize âyid olan nısfın voyvodalardan ve beğlerden taleb eyledüğümüzde bir akça ve bir habbe virmeyüp; "Varun, siz dahı alun." diyü cevâb virüp ve biz re'âyâmuzun kovanların henüz ta'şîr itmedin nevâhî voyvodaları beğlik içün re'âyâmuzun yarar olan kovanların mühürleyüp sonra ahz zamânı iricek yiğirmi beşer ve otuzar ve kırkar akça değer kovanlarına üçer-dörder-beşer akça virüp ellerinden alup balı müfte çıkarup ve bu bahâne ile nice re'âyânun dahı nice akçasın alup ve yağ zamânında bir-iki hâneye bir ünüge yağ alup her ünügeye dörder-beşer akça virüp ellerinden alup ve "bir ünüge" diyü aldukları yağ iki-üç ünüge olup ve kendi hâslarından olan tereke ile kefâf kılınmayup bizüm re'âyâmuza "poklon" diyü kifâyet mikdârı arpa vü koyun salup ve sâyir levâzimlerin dahı re'âyâmuz yanından gördürüp akça virmeyüp ve bundan mâ'adâ voyvodaları kendü bârgîrlerine binüp köyden köye gezüp şehre karîb olan köylerümüze odun salup re'âyâmuza cebr ile odun getürdüp bir akça virmeyüp ve bundan gayri akça alup ve otluk tahmîlinde ve taşımakda hâsları re'âyâsın istihdâm itmeyüp bizüm re'âyâmuzı getürdüp üçer-dörder gün istihdâm eyleyüp bir akça

virmeyüp ve mesâfe-i ba‘îdede olan köylerimüzden; "Size hıdmet teklîf olmadı." diyü nâhıye voyvodaları evden eve üçer-dörder akçaların alup bu makûle zulmlerinden re‘âyâmuzun hâlleri ziyâde mükedder olup nicesi celâ-yı vatan itdükleri içün tîmârımuzun mahsûli yazusın virmeyüp sefer olduğı zamânda deynle seferleyüp ve bu zulmleri iden Mustafâ bin Hasan ve Bayram ve Korkud ve Hasan bin Murâd ve Mustafâ bin Bostân (?) ve Halîl bin Mehmed ve Nasûh ve Üveys ve Mirze (?) Çavuş ve Hızır Bâlî ve âdemi İbr[â]hîm ve Süleyman ve Niğbolılı Hüseyin ve Çengî Hasan nâm müfsidleründür; yirli olmağın voyvodalar yanınca kulaguzluk idüp fesâd iderler; men‘ olunmazlarsa ve vilâyetden sürilmezlerse celâ-yı vatan iderler." diyü bildürdiler. İmdi; zikrolunan müfsidler (ahvâli görilmek lâzimdür, sahîh mıdur, değil midür; tamâm hakk üzre olup kimesneye meyl ü muhâbâ itmeyüp gereği gibi anları teftîş eyleyesiz; fi'l-vâkı‘ ol vechile ifsâdları muhakkak ise)[H] Anatolı'ya sürilüp ve min-ba‘d beğler âdemleri re‘âyânun kovanların ve yağların ve "poklon" diyü arpa vü koyunların almayup ve bârgîrlerine binmeyüp ve odun salmayup akçasın dahı alurlarsa re‘âyâdan rızâlarıyla narh-ı rûzî üzre akçalarıyla almasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen ki beğsin, voyvodalaruna ve sâyir âdemlerüne gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d zikrolunan hayfları re‘âyâya itdürmeyesin ve sen ki kâdîsın, sen dahı re‘âyâya bunları bildürüp şöyle ki; ba‘de'l-yevm girü bu asıl vaz‘ oluna, âdemlerüne olacak sana olur; bilmiş olasın ve ol arzolunan müfsidlerün ol yirden alâkaların kat‘ idüp yarar âdemler ile Anatolı'ya sürgün eyleyesin, min-ba‘d ol yire varmayalar; varurlarsa tutup küreğe gönderesin. Dahı ahvâllerin onat vechile hakk üzre şer‘le teftîş idüp göresin; arzolunduğı üzre re‘âyâya zulm ü te‘addî idüp zarar-ı âmm oldukları sâbit olduğı üzerlerine zâhir olan zulm ü te‘addîler sicill idüp gönderesin.

[H] Bu ibarenin üzerine; *"Bu tashîh, nişâncı beğ hazretlerinündür."* kaydı düşülmüştür.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 7 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

63 *Beğün âdemi Hüseyin'e virildi. Fî 13 Safer, sene: 975*

Erzurum'un ihtisâb-ı boyahâne, şemhâne, kapan, ihzâriye ve damga-yı siyah resmleri yüz otuz bin akçe yazı ile beylerbeyine hâs tayin olunmuş ise de bazı kimselere mukâtaaya verilerek halka zulmedildiği duyulduğundan, anılan resmlerin havâss-ı hümâyuna kaydolunup, buna bedel olarak beylerbeyine iki yüz bin akçelik hâs tayin olunması.

Ömer Beğ'e hüküm ki:

Erzurum'un ihtisâb-ı boya-hâne ve şem‘-hâne ve kapan ve ihzâriyye ve tamga-yı siyâh hâliyâ yüz otuz bin akça kaydolunup Erzurum beğlerbeğisine hâs ta‘yîn eylemişler. İmdi, zikrolunan aklâm ba‘zı kimesnelere mukâta‘aya virilüp ehl-i hırfete zulm ü te‘addî olduğı istimâ‘ olunmağın zikrolunan aklâm havâss-ı hümâyûnuma kaydolunup ana bedel

müşârun-ileyhe iki yüz bin akçaya mütehammil hâs ta‘yîn olmak emridüp havâss-ı hümâyûnuma zabtolmak içün Mâliyye tarafından hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp deftere dahı hâs kaydeyleyüp ana bedel iki yüz bin akçaya mütehammil müşârun-ileyhe bedeli yüz otuz bin akça hâs ta‘yîn eyleyesin.

Yazıldı.

64 *Arz getüren Kâdirvirdi'ye virildi. Fî 10 Safer, sene: 975*

Muhtelif suçlarından dolayı Seferihisar Kalesi'nde hapsolunan Sadri'nin küreğe konulması.

Seferîhısâr kâdîsına hüküm ki:

Ankara beği ve Yörük kâdîsı nâyibi mektûb gönderüp; "bize hıtâben emr-i şerîf vârid olup; "Sen ki, Yörük kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrdan Sadrî nâm kimesne şirret ü şekâvet üzre olup bî-vech emr ile kuldan (?) cürm (?) alup mâlların zâyi‘ idüp ref‘ı lâzim kimesne idüği mukaddemâ arzolunmak ile katunaya urılmak içün emr-i şerîf vârid olup; "Mezbûr ehl-i örf yanına varmağla elegetürilmek müyesser olmayup şekâveti dahı ziyâde olduğın" i‘lâm eylemişsin." diyü teftîşine hükm-i şerîf gelüp tecessüs (?) olunmak sadedinde iken girü telbîs da‘vâyla meclis-i şer‘a gelüp tutılup el-ân Seferîhısâr Kal‘ası'nda mahbûs olup sâbıkâ Anatolı Beğlerbeğisi olup hâliyâ Rûmili Beğlerbeğisi olan Ahmed Paşa dahı mezbûrun tezvîri zâhir olduğı huccet ü sicill olup sûret-i sicil zahrında; "Telbîsi zâhir oldı." diyü yazup mühürleyüp ve bir kimesnenün dahı cebrile kızın çeküp envâ‘-ı şekâveti müseccel ehl-i fesâd her vechile ref‘ı lâzim olduğın" bildürmişsin..." diyü "küreğe konılmak" içün hüküm yazılmışdur. Fî 9 Safer, sene: 975

Yazıldı.

65 *Paşa hazretlerinün kapucısı Muhammed'e virildi. Fî 8 Safer, sene: 975*

Şeyh Mustafa'nın Sovuksu mevkiinde zâviye yaparak yerleşime açtığı bölgenin köy haline dönüşmesiyle önceki Kefe beyleri tarafından bu mahallin öşrünün zâviyeye îrad olmak üzere temessükle verildiği; şeyhin vefatıyla oğulları tarafından bu durumun devamının talep olunduğu bildirildiğinden, adı geçen yerin ve hâsılatının miktarının ayrıntılı olarak defter edilip arzedilmesi.

Suğdak kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Sovuksu nâm mevzı‘da Şeyh Mustafâ nâm azîz dervîşleriyle açdurup mesken ü zâviye idinüp etrâfında dahı ba‘zı kimesneler gelüp temekkün itmekle mahall-i mezbûra karye dinilüp ol zamanda Kefe'ye beğ olanlar öşr-i şer‘îlerin şeyha ve zâviyeye ta‘yîn idinüp temessük virmişler. Şeyh-ı mezbûr fevtolup oğulları Ahmed ve Alî

tasarruf idüp hâliyâ öşürleri taleb olunmamak içün hüküm taleb itdükleri i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât mahall-i mezbûrun üzerine varasın; ne mikdâr hânedür, dervîşler ne mikdâr, hâricden gelenler ne mikdâr ve zirâ‘at [ü] harâset olunan yirleri ne mikdâr, müteveffâ şeyh kendü açdurduğı yir ne mikdâr, sonra sâyir halk açup zirâ‘at itdükleri ne mikdâr ve her sene ne mikdâr nesne hâsıl olup bir mâddesin ketmitmeyüp mufassal yazup defter idüp eger dervîşlerden, eger hâricden gelenden ne mikdâr nesnedür ve ne mikdâr yirdür ve gayri her senede ne hâsıl olur; bildüresin.

Yazıldı.

Kethudâsı Gazanfer Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Safer, sene: 975

66

Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm [ki]:

Kırili nahiyesinde fesad çıkaran, yol kesip adam soyan ve hırsızlık yapan Çingâne ve gurbet tâifesinin şer‘a davet çağrısına silâhla karşılık vermeleri sonucu meydana gelen olaylar hakkında Beyşehir beyinin gönderdiği mektubun alındığı; Südde-i Saâdet'e gelen iki kişinin de beş adamlarının öldürüldüğü yolunda yaptıkları şikâyete göre anılan Çingânelerden oldukları düşünülerek mahbusen kendisine gönderildiği; bunların da teftiş olunmaları ve anılan Çingânelerden iseler hapsolunmaları, değil iseler serbest bırakılıp şikâyetlerinin gerçek olup olmadığının araştırılması ve sonucun bildirilmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Beğşehri'ne tâbi‘ Kırili nâhıyesinde nice pâre karyeler halkı gelüp; "Nâhıyelerümüze Çingâne vü gurbet karışık ba‘zı tâyife gelüp yollarda ve billerde âdemler soyılup bir köyden bir köye varmağa kâdir değülüz; esbâblarumuz ve rızkumuz ve tavarlarumuz ellerinden kurtarımazuz; tarlalarumuzda ve harmenimüzde olan terekemüzi külliyyen yağmâ idüp mescidlerün kalıçaların ve kilîmlerin dahı bile soyup şer‘a itâ‘atleri yokdur." diyü şekvâ eyledüklerinde mezbûrûn tâyife şer‘a davet olundukda kırkdan ziyâde âlet-i harb ile atlu vü yaya mukâbele idüp sipâhî tâyifesinden Şîrmerd ve Muharrem nâm iki nefer sipâhîyi ve ba‘zı âdemlerün mecrûh idüp ba‘zı tavarların okla urup helâk idüp anlardan dahı iki-üç nefer âdem maktûl olup İlyâs bin Dâvûd ve Menhus ve dîger İlyâs ve Hasan bin Pîrî nâm gurbetler dutılup habsolundukların" bildürmişsin. İmdi; iki nefer kimesne Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp Hamîdili beğinden arz getürüp; "Senün kethudân kendüleri basup beş nefer âdemlerin katlitdi." diyü bildürüp mezkûr dahı ol ehl-i fesâddan zannolunup kayd ü bend ile sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bunlar dahı zikrolunan ehl-i fesâddan ise şer‘le teftîş idüp fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir olursa habsidüp arzeyleyesin; değil ise ıtlâk eyleyesin. Fi'l-vâkı‘ bunlarun âdemleri katlolmış [mı]dur, katlolmağa bâ‘ıs nedür, kim katlitmişdür; yazup bildüresin. Tamâm hakk üzre olup hılâf-ı şer‘ kimesneye iş olmaya.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 8 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

Cezâyir yayabaşılarından Üçünci'de Hamza bin Abdullâh'a virildi. Fî 8 Safer, sene: 975

67

Cezayir'de fetihden beri yeniçerilere mahsus olan yasakçılık hizmetine azeb tâifesinin müdahale ettirilmemesi.

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Cezâyir yeniçerileri Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Kadîmü'l-eyyâmdan eger nefs-i Cezâyir'de ve eger sâyirde yasakcılık hıdmeti hîn-i fethdan berü kendülere mahsûs iken hâliyâ olıgelene muhâlif azeb tâyifesi dahı yasakcılık hıdmetine karışmak isterler." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; kazıyye arzitdükleri gibi ise kadîmden olıgeldüği üzre yasakcılık hıdmetin girü yeniçerilere itdürüp olıgelene mugâyir azeb tâyifesini dahlit-dürmeyesin; ınâd ideni men‘ eyleyesin; men‘ ile memnû‘ olmayanları ismiyle yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 9 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 9 Safer, sene: 975

68

Migalkara kâdîsına hüküm ki:

Malkara'da haramîlik yapan Sefer bin Mahmud'un siyaset olunması.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "dâyimâ harâmîlık idüp ehl-i fesâd olan Sefer bin Mahmûd'un hakkından gelinmesin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Evren *zîde kadruhû* vardukda, mezkûr Sefer'e Migalkara'da siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

Arz getüren Küre kâdîsınun âdemine virildi. Fî 8 Safer, sene: 975

69

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Rum beylerbeyinin, Canik muhafazası için tayin ettiği timar mutasarrıfı Nasuh ile yirmi beş sipahiyi alıkoyup defterini göndermesi.

"Canik sancağı zabtı lâzim olmağın livâ-i mezkûrun zabtı içün on iki bin tîmâra mutasarrıf olan Nasûh ile yiğirmi beş nefer sipâhî ta‘yîn itdüğün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre zikrolunan sipâhîleri livâ-i mezkûr zabtı içün alıkoyup defterin gönderesin. Tenbîh eyleyesin ki, şöyle ki; onat zabtitmeyeler, sonra netîcesi sana âyid olur.

Yazıldı.

70 *Muhtesibe ulaşdurmağıçün kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Karadeniz yalılarındaki kazalardan İstanbul'un ihtiyacı için zahire almak isteyen reislere müdahale olunmaması ve bu zahirelerin İstanbul dışında başka yerlere satılmaması için gemilerine yükledikleri terekenin miktarını belirten tezkire verilip yanlarınca yarar adam gönderilmesi.

Karadeniz yalılarında vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul muhtesibi Südde-i Sa‘âdetüm'e şöyle arzeyledi ki: Mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün re’îsler taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan iskelelere yanaşup zahîre tahmîl itmek istedüklerinde ba‘zı kimesneler mâni‘ olurlarımış. **Buyurdum ki:**

Anun gibi gemi ile re’îsler taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan iskelelere yanaşup rızâlarıyla bey‘ idenlerden akçalarıyla mahrûse-i mezbûre içün zahîre tahmîl itmek istedüklerinde kimesneyi dahlitdürmeyüp ve her gemici ne mikdâr tereke tahmîl iderse ellerine mühürlü tezkire virüp içine yarar âdem koyasız ki, varup âhar yirlerde bey‘ itmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

71 *Kâdî âdemi Ömer'e virildi. Fî 9 Safer, sene: 975*

Timürhısâr Kâdîsı olup mahâyif teftîşi emrolunan Muslihuddîn'e

Demirhisar kadısının, teftişine memur olduğu yerlerin celeplerinden ölenleri ve iflas edenleri defterden çıkararak yerlerine celeplik etmeye gerçekten muktedir olanları şahitleriyle birlikte kaydetmesi.

hüküm ki:

Hâliyâ teftîşi emrolunan yirlerün celebleri dahı görilmek emridüp defterleri mühürlenüp sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varup teftîşe şürû‘ itdükde ol yirlerde vâkı‘ olan celebleri dahı defter mûcebince yoklayup mürde olup müflis olanları ihrâc idüp yirine kendü mâl ü nefsi ile celeblik hıdmetine kâdir olanları yazasın. Ammâ; yazduğun kimesneleri; "Yarardur." diyenleri yüzlerine şehâdet idüp dahı deftere şâhidleri bile ta‘yîn eyleyesin ki, sonra ol kimesne gelüp da‘v[â]-yı iflâs ider ise ol şâhidlerden koyun taleb oluna ve defterde "mürde" vü "müflis" diyü ihrâc itdüğün

kimesneleri dahı sahîh mürde olup yâhûd müflis olduklarına tamâm ma‘lûm idinüp dahı ihrâc eyleyesin; kimesneye hımâyet eylemeyesin.

Yazıldı.

Sahn Müderrisi Sinân Çelebî'nün âdemi Hâcî Îsâ'ya virildi. Fî

72

İzmir ve Menemen ve Tarhala ve Akhısâr ve Gördük kâdîlarına:

Bazı kimselerin İzmir'de yelken ve çadır bezi için lâzım olan iplikleri Frenk tüccarlarına satmalarından dolayı sıkıntı çekildiği bildirildiğinden, harice yelken ve çadır bezi ile balmumu satılmasının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması.

Akhısâr kazâsında sâkin olan bezzâzlardan Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "bunlara mîrî içün biz ü bal mûmı emrolunup lâzim olan yelken ü çadır bizleri cem‘ olunmak üzre iken Hâcî Muhammed ve Mustafâ nâm kimesnelerile Bâlî-oğlı dimekle ma‘rûf kimesne ve oğulları ve Toğan nâm kimesneler mîrî nâmına emr çıkarup vâkı‘ olan ipliği kendüler cem‘ idüp gice ile yükledüp İzmir İskelesi'nden Frengistân'dan gelen frenk bâzergânlarına virüp hâliyâ memleketde iplik bulunmaz olup mîrî içün yelken ü çadır bizi taleb olundukda tahsîli mümkin olmayup ve aslâ bal mûmı dahı bulunmaz olup küllî muzâyaka virdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Bu husûsda vârid olan emr-i şerîf muktezâsınca eger çadır u yelken bizidür ve eger bal mûmıdur; mîrî içün cem‘ itdürüp hârice ve kâfire virdürmeyesiz; memnû‘ olmazlarsa ism ü resmleriyle yazup arzeyleyesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 11 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

Arz getüren Küre kâdîsınun âdemine virildi. Fî 11 Safer, sene: 975

73

Küre kâdîsına:

Canik'te suhte ve levent eşkıyasının fesad çıkarttıkları, Kastamonu'da ise Söylemez isminde bir hırsızın ortaya çıkarak yanına topladığı adamlarla köyleri basıp adam öldürdüğü şikâyet edildiğinden, daha önce muhafazaya tayin edilmiş olan sipahilerin seferden alıkonulup yine memleket muhafazasına tayin olunduğu; gerekli olduğu zaman bunlara il-erinden de destek sağlanarak ehl-i fesâdın yakalanıp cezalandırılması; ayrıca il-erlerine, her nerede silâhlı suhte görülürse yakalanarak hapsolunması ve kimsenin suhtelere yiyecek ve mühimmât vermemesi hususunda tenbihte bulunulması.

Mektûb gönderüp; "Canik sancağında sûhte levendleri ve ba‘zı eşkıyâ, gurbetden ve

gayriden ittifâk ile küllî fesâd idüp müslimânlarun evlerin basup mâl ü menâllerin gâret idüp ve ba‘zınun ehl ü ıyâllerine dahlidüp ve ba‘zı yirlere umûmen salkun salup re‘âyâ vü berâyâ eşkıyâ elinden zebûn olup livâ-i mezbûr kâdîları ile beğlerbeğine i‘lâm itdüğümüzde ol vilâyetün ehl-i vukûfı olup yararlarından yiğirmi altı nefer sipâhî ta‘yîn idüp muhâfaza içün irsâl eylemişler. Geçen sene dahı yüz elli nefer mikdârı âdem gönderüp bekledüp anlarun hıfzı ile masûn olmış idi. Şimdiki hâlde muhâfaza içün ta‘yîn olunan sipâhîye ihtiyâc olduğı zamânda il-eri ve vilâyet halkı kifâyet mikdârı âdemler koşup mu‘âvenet itmek içün ve bi'l-fi‘l Kastamonı sancağında Söylemez dimekle ma‘rûf bir hırsuz sûhte zuhûr idüp âdem cem‘ idüp gezüp haylî âdem katlidüp köyler basup ayaklarından ve kollarından asup mâlların alup Boyâbâd emînleri havâss-ı hümâyûndan akça tahsîl eylemeğe havfdan ekser zamânda hısârdan çıkamayup sancakbeği dâyimâ elegetürmek ardınca olup vilâyet sarp olmağın henüz elegelmedüğin" arzeylemişsin. İmdi; ol ta‘yîn olunan sipâhîler seferden alıkonılup ol cevânibi hıfzitmek emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi sûhte ve sâyir levendi her kande bulunursa zikrolunan sipâhîler ile ve lâzim olduğı kadar il-eri ihrâc idüp dahı sa‘y ü ikdâm eyleyüp elegetürüp fesâd ü şenâ‘atleri olanları şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı habsidüp arzeyleyesin ve il-erine gereği gibi tenbîh ü nidâ itdüresin [ki], iki nefer sûhte ki, yarak ile bir yirde ola, aslâ mecâl virmeyüp elegetürüp ( ) olanlara teslîm eyleye. Min-ba‘d levend sûhteye azık virmeyesiz; ba‘de'l-yevm levend ü sûhte tâyifesine azık virüp yâhûd bir yirde iki neferin ve dahı ziyâdesin yarak ile görüp bir yire ( ) idüp il-eri (———) veyâhûd azık vireler veyâhûd birbirine mu‘âvenet itmeyeler, anlara olacak hakâret anlara olur; ana göre tenbîh eyleyesin. Anun gibi ehl-i fesâd elvirmeyüp tuğyân u ısyân idüp cenge âğâz iderlerse cengde katlolunan usâtun demi heder olup kâtilden sü’âl olmaz; ana göre il-eri ehl-i fesâdı elegetürmekde sa‘yidesin. Ammâ; bu bahâne ile garaz ile kendü hâlinde olana dahlitmeyesin.

Yazıldı.
Evren Çavuş'a. Fî 11 Safer, sene: 975
"... Arpa bâbında muzâyaka vardur." diyü kâdî i‘lâm itmişdür.

74

Padişah Edirne'de kışlayacağı için isimleri yazılı kazalardan belirtilen miktarlarda zahire tedarik edilerek Edirne'ye gönderilmesi.

Alemdâr Mehmed Çavuş arzın getürüp yazdurup paşa hazretlerine alup gitmişdür.
Altı yüz müd arpa, sekiz yüz müd un.

Yenice-i Karasu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sa‘âdet ü ikbâl ile bu kış inşâ’a'llâhü te‘âlâ Edirne'de kışlamak niyyet olunup eyle olsa zahîre lâzim olmağın taht-ı kazândan sekiz yüz müd un, altı yüz müd arpa ihrâc u irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr itmeyüp taht-ı kazândan ta‘yîn olunan sekiz yüz müd un, altı yüz müd arpayı bulunan yirlerden mu‘accelen yazup defter idüp ihrâc eyleyüp sâhıbleri veyâhûd vekîlleri ile yarar nâyiblerün koşup defteri ile ber-vech-i isti‘câl mahrûse-i

mezbûreye irsâl eyleyesin ki, getürüp bey‘ eyleyüp ashâbına ticâret ve asker halkına vüs‘at-i ma‘îşet vâkı‘ ola. Şöyle ki; ta‘yîn olunan mikdârı un u arpa bî-kusûr gelüp irişmeye, özrün makbûl olmayup mu‘âteb olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasın ve tamâm hakk üzre terekesi olanlardan ahz ü celb olunup hımâyet olunup olmayanlara teklîfden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Çerkes Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 20 Safer, sene: 975
Beş yüz müd arpa, yedi yüz müd un.
Bir sûreti, Yenice-i Kızılağaç [kâdîsına].

Yazıldı.
İskender Beğ oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975
Yedi yüz müd arpa, bin müd un.
Bir sûreti, Yanbolı [kâdîsına].

Yazıldı.
Edirnelü İlyâs Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Sekiz yüz müd arpa, bin müd un.
Bir sûreti, Zağra-i Atîk [kâdîsına].

Yazıldı.
Bu dahı, mezbûra. Fi't-târîhı m.
Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.
Bir sûreti, Zağra Yenicesi [kâdîsına].

Yazıldı.
İskender Beğ oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.
Bir sûreti, Nevâhî-i Yanbolı [kâdîsına].

Yazıldı.
Abbâs Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, dört yüz [müd] un.
Bir sûreti, Kızanlık [kâdîsına].

Yazıldı.
Edirnelü İlyâs Çavuş'a virildi. Fî 24 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.
Bir sûreti, Çırpan [kâdîsına].

Çırpan nâhıyesi Zağra-i Atîk kazâsından iken başka kâdîlık mülâhaza olunmağla ana dahı başka zahîre emrolunmışıdı. Hâliyâ; "ikisi bir kâdîlık olduğın" i'lâm itmeğin; "... İkisinden cümle bin müd un ve dört yüz müd arpa ihzâr idüp gönderesin." diyü Zağra kâdîsına ve İlyâs Çavuş'a hüküm yazılmışdur. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.
Çirmenlü Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.
Bir sûreti, Çirmen [kâdîsına].

Yazıldı.
Alî Paşa Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 975
Mezbûrdan alınup Dimetokalu Haydar Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: minh.
Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.
Bir sûreti, Uzuncaova Hâsköyi [kâdîsına]

Yazıldı.
Nakkâş Hüseyin b. Karagöz Çavuş'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Rûskasrı [kâdîsına]; "... Kazâ-i [mezbûrun] unın evvel-bahâra karîb Edirne'ye gönderüp arpasın anda hıfzidesin ki, Yanbolı câniblerine şikâ[ra] varıldukda emrüm ne vechile olmışsa ol cânibe gönderesin." diyü hüküm yazıldı.

Yazıldı.
Yolasığmaz Hüseyin Çavuş oğlı Hasan'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Beş yüz müd arpa, beş yüz müd un.
Bir sûreti, Aydos [kâdîsına].

Yazıldı.
Alî Paşa Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: [975]
Bin müd arpa, bin müd un.
Bir sûreti, Filibe [kâdîsına].

Yazıldı.
Yolasığmaz Hüseyin Çavuş oğlı Hasan'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.
Bir sûreti, Karînâbâd [kâdîsına].

Yazıldı.
Bevvâb Alî Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.
Bir sûreti, Kırkkilise [kâdîsına].

Yazıldı.
Bevvâb Alî Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Üç yüz müd arpa, altı yüz müd un.
Bir sûreti, Mahmûdpaşa Hâsköyi [kâdîsına].

Yazıldı.
Derâz İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 975
Sekiz yüz müd arpa, bin müd un.
Bir sûreti, Ahyolı [kâdîsına].

Ahyolı'dan Edirne terekesi ihzârına giden İbr[â]hîm Çavuş mektûb gönderüp; "arpa bâbında muzâyaka olup beş yüz müdden ziyâde un tevzî‘ olunduğın" i‘lâm itmeğin; "Mukaddemâ emrolunan unı ihzâr idüp Kâsım güninden sonra getüresin." diyü hükm-i şerîf yazılmışdur. Fî gurre-i Rebî‘u'l-âhır, sene: 975 İdrîs Çavuş'a virildi.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Mezbûr Mustafâ Çavuş'dan alınup Bevvâb İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Altı yüz müd arpa, yedi yüz müd un.
Bir sûreti, Şumnı [kâdîsına].

Yazıldı.
Bu dahı, Kapudân-oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Beş yüz müd arpa, bin müd un.
Bir sûreti, Ruscuk [kâdîsına].

Yazıldı.
Kapudân-oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Sekiz yüz müd arpa, bin müd un.
Bir sûreti, Niğbolı [kâdîsına].

Yazıldı.
İlyâs bin Yûsuf Çavuş'a. Fî 15 Safer
Beş yüz müd arpa, altı yüz müd un.
Bir sûreti, Lofça [kâdîsına].

Yazıldı.
İlyâs bin Yûsuf Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Beş yüz müd arpa, altı yüz müd un.
Bir sûreti, Tırnovi [kâdîsına].

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Atı yüz müd arpa, yedi yüz müd un.
Bir sûreti, Silistre [kâdîsına].

Yazıldı.
Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.

Bir sûreti, Prevadi [kâdîsına]; "... Ahmed Paşa hazretlerinün âhûrları Pravadi'de olup a[r]pa bâbında muzâyakaları olmağın elli müd arpa ile cümle unı mahrûse-i Edirne'ye gönderüp mâ'adâ kalan a[r]payı müşârun-ileyh tavarları içün ala." diyü hükm-i şerîf yazılmışdur. *Bu hükm-i şerîf Uncı-zâde Hızır Çavuş'a virilmişdür.*

Yazıldı.
Alî Paşa Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 975
Mezbûra virilmişken girü Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.
Bir sûreti, Tatarbâzârı [kâdîsına].

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975
Niğbolı ve Silistre beğlerine ve dizdârlarına; "... Edirne zahîresiyçün varan çavuşlara zahîreyi sürmekde ve un öğütmekde kifâyet mikdârı hısâr-erleri viresiz." diyü hüküm yazılmışdur. Fî 28 Safer, sene: 975

Yazıldı.
Bir sûreti, Hırsova [kâdîsına]; "altı yüz müd arpa, sekiz yüz müd un". *Bâlî Çavuş'a, Silistre'ye giden. Paşa hazretlerinden tezkire geldi; "Bu hüküm yazılup Edirne Sübaşısı Kâsım'a virile." diyü. Kayık ile paşa hazretlerine kapusına(?) gönderildi. Fî 5 Rebî'u'l-e[vve]l, sene: 975*

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 975
Altı yüz müd arpa, sekiz yüz müd un.
Bir sûreti, Gümülcine [kâdîsına].

Yazıldı.
Bu dahı.
Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.
Bir sûreti, Ferecik [kâdîsına].

Yazıldı.
Bu dahı.
Beş yüz müd arpa, altı yüz müd un.
Bir sûreti, İpsala [kâdîsına].
"Arpada muzâyaka olduğı i'lâm olunmağın vâfir ü müstevfî mümkin olduğı kadar etmek ve sâyir zehâyir tedârük idesin." *diyü tekrâr hüküm yazılup Uncı-zâde Hızır Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Yazıldı.
Bu dahı.
Üç yüz müd arpa, dört yüz müd un.
Bir sûreti, İnöz [kâdîsına].

Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.
Bir sûreti, Varna [kâdîsına].

Yazıldı.
Abbâs Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Bir sûreti, İzladi [kâdîsına].

arpa	*un*
müd	*müd*
300	*300*

Yazıldı.

75 Hân hazretlerine nâme-i şerîf ki:

Kırım hânının cülûs tebriki ve Çerkes-Rus ittifakı hakkında gönderdiği mektubun alındığı; Hân'ın Osmanlı Devleti'ne olan sadakatinin bir gereği olarak bundan sonra da aynı şekilde malûmat göndermeye devam etmesi.

Hâliyâ Südde-i Seniyye-i Sa'âdet-medâr ve Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidârımuz['a] – ki, melâz-i havâkîn-ı zamân ve melce-i selâtîn-ı devrândur– mektûb-ı muhâlesat-üslûbunuz vârid olup; "serîr-i saltanat-ı Osmânî mukârenet-i ınâyet-i Yezdânî birle zât-ı ma'delet-sıfâtımuza müyesser olduğın" tehniye idüp andan mâ'adâ; "Çerâkise-i menhûs ile Rûs-ı devlet-ma'kûsün ittifâk-ı nifâk-encâmları ve sükûn u karâr iden Nogay Tatarları gönderilmek mümkin olmaduğın" bildürüp andan gayri dahı her ne tahrîr olunmış ise alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Izzet-masîrimüz'e arz u takrîr olunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânemüz muhît u şâmil olmışdur. **Gerekdür ki:**

[Nâme-i Şerîfüm] vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn ü ezmân ve sevâbık-ı şühûr ü ahyândan ilâ-hâze'l-ân Âsitân-ı Muhalledü'l-iclâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımuz ile olan sadâkat ü ihlâs mûcebince dîn bâbında ve Devlet-i Ebed-peyvend-i Husrevânemüz'e müte'allik olan umûrda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûr u bürûz idüp etrâf u cevânibden ve sâyir a'dâ taraflarından lâyıh olan ahbâr u âsârı Atebe-i Ulyâmuz'a* i'lâm ü iş'ârdan hâlî olunmaya [ki], bâ'ıs-i izdiyâd-ı kavâ'ıd-i ülfetdür.

Yazıldı.
Muhzır Kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 11 Safer, sene: 975

76 Karaman beğlerbeğisine ve Konya kâdîsına:

Kütahya'da Sultan II. Selim'in sekbanlarından iken gurbet ve âsi Arap tâifesi üzerine gönderilen Gani'yi, gurbet bastığı gerekçesiyle zincire vurarak köy köy gezdirip altmış sikke altınını aldıkları bildirilen Karaman beylerbeyinin adamlarından Subaşı Murad ve Nâib Seydi Alioğlu'nun bulunarak olayın hakikatinin ortaya çıkarılması.

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Ganî gelüp; "Kütâhiyye'de sekbânlarumdan iken ba‘zı gurbet ve ısyân üzre olan Arab tâyifesi üzerine gönderilen kullarumla bile gönderilüp hâliyâ; "Gurbet basmışsın." diyü sen ki beğlerbeğisin, âdemleründen Murâd Sübaşı Seydî Alî-oğlı dimekle ma‘rûf nâyib ile bunı tutup zencîre urup karyelerde gezdürüp altmış sikke altunın alup te‘addî eyledüklerin" bildürmeğin bu husûsa Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçeri yayabaşılarından Turnacılarumbaşı Ferhâd *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, bu husûs nice olmışdur; cürmi, günâhı sâdır olduğı takdîrce Dergâh-ı Mu‘allâm ağalarına arzolunmak gerek idi. Mezbûr nâyib ve sübaşıyı her kande ise ihzâr idüp göresiz; husûs-ı mezbûr yanınuzda her ne vechile sâbit ü zâhir olursa mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesiz ki, bu bâbda sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel oluna.

Yazıldı.
Harrâc Dervîş Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

77

Varna kâdîsına:

Padişah Edirne'de kışlayacağından Varna'dan zahire gönderilmesi; ancak Edirne'ye zahire gönderildiği bahanesiyle İstanbul zahiresi için gelen gemilerin de boş gönderilmemesi.

Hâliyâ Edirne'de kışlamak niyyet olunup zahîre lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan iki bin müd un, iki bin müd arpa ve sâyir yağ u bal ve me’kûlât kısmından tedârük ü ihrâc eyleyüp sâhıbleri veyâhûd vekîlleri ile mu‘accelen mahrûse-i Edirne'ye yarar âdemler koşup mukaddem irsâl eyleyesin. Ammâ; "Edirne'ye zahîre gönderdüm." diyü İstanbul zahîresiyçün varan gemileri [tetebbu‘ itmeyüp][H] girü anda dahı şer‘ üzre anlara dahı tereke tahmîl idüp içine yarar hısâr-erenleri koyasın ki, Kefe veyâhûd Anatolı taraflarına alup gitmeyüp İstanbul'a gönderesin. Bu bâbda eger Edirne'ye eger İstanbul'a istihdâm içün hısâr-eri virilmek içün beğlere ve kâdîlara ve dizdârlara hüküm gönderilmişdür; taleb idesin.

[H] İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 117

Yazıldı.
Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 13 Safer, sene: 975

78

Karacadağ'da isyan ederek Dukagin'in köylerini basan, mallarını yağma eden ve tahrir memurlarının çalışmalarını engelleyen ehl-i fesâdın haklarından gelinmek için üzerlerine varıldığında Venedik kalelerine sığındıkları bildirildiğinden, Venedikliler'in aradaki muâhede ve dostluk gereğince bu gibi ehl-i fesâdı iade etmeleri; zira benzer bir durumda Osmanlı tarafının muâhedeye uygun hareket ettiği; şayet Venedikliler bunları iade etmeyip, bunları kabul eden kale komutanlarını cezalandırmazlarsa aradaki muâhedeyi bozmuş olacakları.

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin Sancağı Beği olan Kâsım *dâme ızzühû* ile Dukagin ve Podgoriçe kâdîları Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Dukagin sancağına tâbi‘ Sırbiyye-oğlı Karacatağ'da kadîmden ısyân üzere olup Venedik'e tâbi‘ kılâ‘a muttasıl olan Katonlar dimekle ma‘rûf kurânun Venedik kal‘alarıyla leyl ü nehâr ihtilâtları ve ekserine ulûfe virilüp itâ‘atleri ol cânibe olmağın dâyimâ fesâd ü şenâ‘at üzre olup Hersek vilâyetine alâniyyen bayrak kaldurup akınlar salup re‘âyâ vü fukarânun ehl ü ıyâllerin esîr ve esbâbların ve tavarların gâret itmekden hâlî olmayup ve tahrîr-i vilâyete dahı mâni‘ olup haklarından gelinmek lâzim olmağın üzerlerine varup ehl [ü] ıyâllerin ve esbâbların Venedik'e tâbi‘ kal‘alara iletüp dahı kendüler cengeyleyüp bir nicesinün haklarından gelindüğin" bildürdiler. İmdi; kadîmden Südde-i Sa‘âdetimüz ile olan dostluk muktezâsınca ve ahid-nâme-i hümâyûnumuz mûcebince sizün tarafınuzdan bu cânibde bulunan eger esîr ve eger gayridür; ahd ri‘âyet olunup virilür. Ol cânibde dahı eger ehl-i İslâm gemileridür eger sâyirdendür; alınup nâ-bedîd olunur. Ve hâliyâ memleket ü vilâyetimüzde bu asıl fesâd iden emr-i şerîfümle haklarından gelinmek murâd olunan re‘âyâlarımuz varup sizün kal‘alarınuza girüp esbâbların ve ehl ü ıyâllerin iletüp siz anı tutup göndermeyesiz, nakz-ı ahddür. İmdi; **gerekdür ki:**

Südde-i Sa‘âdetüm çavuşlarından mefharu'l-emâsil ve'l-akrân Kubâd *zîde kadruhû* vusûl buldukda, şöyle ki; kadîmden olan ahd ü emân ri‘âyet olunmak murâdınuzısa te’hîr olunmayup beher-hâl bu cânibde fesâd idüp firâr iden eger ehl-i fesâddur eger ehl ü ıyâlleridür; kal‘alarınuzda tetebbu‘ u tecessüs itdürilüp bulup aynı ile Südde-i Sa‘âdetimüz'e gönderilmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresiz. Şöyle ki; bu def‘a zikrolunan ehl-i fesâd bulunup gönderilmeyüp ve ol ehl-i fesâdı alup kabûl iden kal‘alarınuz zâbıtlarınun bu asıl ahde mugâyir iş idenlerün gereği gibi haklarından gelinmeye, nakz-ı ahd itmiş olursız; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.
*Muhzır Kâtibi Hüse[yi]n'e virildi. Fî 12 Safer, sene: 975**

79

Yeniçeri yayabaşılarından turnacıbaşına:

Timara çıkan sekban tâifesinden yeniçeri börkü giyip acemi oğlanı şeklinde gezerek halka zulmedenlerin yakalanarak hapsedilmesi ve kimler olduklarının bildirilmesi.

Bundan akdem tîmâra emr-i şerîfüm virilen sekbân tâyifesi ve ba‘zı kimesneler yeniçeri börkin giyüp ve acem-oğlanları şeklinde gezüp re‘âyâya zulm ü te‘addî itdükleri Dergâh-ı Mu‘allâm'da istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda ihtimâm-ı tâmm ile mukayyed olup göresin; anun gibi tîmâra çıkan sekbân tâyifesinde[n] ve gayriden börk giyüp ve acem-oğlanı şeklinde gezüp re‘âyâya zulm ü te‘addî idenleri elegetürüp börklerin alup ve kendülerin habsidüp kimler idüğin isimleri ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a yazup bildüresin.

80

Yazıldı.
Hâcî Hasan Çavuş'un âdemi Mustafâ'ya virildi; anda teftîş

Ergirikasrı'nda Sipahi Hızır bin Mehmed tarafından şikâyet edilerek hapsettirilen şahısların neden dolayı hapsedildiklerinin araştırılması ve şikâyetçileri yoksa veya davadan vazgeçmişlerse salıverilmeleri.

hıdmetindedür. Fî 18 Safer, sene: 975

Semendire sancağı beğine:

Sâbıkâ Belgrad Kâdîsı Hasan mektûb gönderüp; "bundan akdem Ergirikasrı mahallâtından Hızır bin Mehmed nâm sipâhî, hasımları Memişâh bin Mustafâ ve Kemâl bin Mustafâ ve Alî bin Mustafâ ve Küçük Çelik ve Hamza nâm kimesnelere ba‘zı ahvâl isnâd idüp habsitdürüp bu eyyâma gelince mahbûs olup müdde‘îler zuhûra gelmeyüp; "Bî-günâhuz." diyü tezallüm eyledüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrlar katlolunan (———) kulı içün mi habsolunmışlardur, müdde‘îler da‘vâsından ferâgat itmiş midür ? Şöyle ki; da‘vâsından ferâgat itmiş ola, mezkûrları yarar kefîllere virüp habsden ıtlâk eyleyesin.

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

81

Budun beğlerbeğisine:

Kistoş Kalesi muhafazası için yeniden yazılan ve peşin harçlık verilen yüz on üç neferden firar eden altmış üçünün bulunarak peşin verilen harçlıkların geri alınması.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kistoş Kal‘ası sa‘b yirde olup zindegânîde küllî usret çekilmeğin müceddeden yüz on üç nefer yazıldukda pîşîn harclık virilmeyince hîç kimesne gedük ihtiyâr eylemedükleri ecilden birer mikdâr harclık virilmekle kal‘a-i mezbûreye muhâfaza üzre iken elli neferi maktûl olup bâkîsi ref‘ olunmağın altmış üç neferi firâr idüp ne cânibe gitdükleri ma‘lûm olmamağın virilen harclık mevcûd kalanlardan tazmîn olunmak teklîf olundukda anlar dahı ma‘îşetlerinden acz ızhâr idüp; "Bi'l-külliyye ulûfelerimüzden ferâgat iderüz." didüklerin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Beher-hâl ol gaybet idenleri yoklanup bulunup virilen ulûfelerin alasın.

Yazıldı.
Filibe Subaşısı Hüseyin Çavuş'a virildi.

82

Filibe'de ehl-i fesâd olduklarına dair haklarında şikâyette bulunulan Mustafa bin Abdurrahman isimli suhte ve arkadaşlarının yakalanarak suçları sabit görülürse hapsedilmeleri ve sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

"Nefs-i Filibe'de Mustafâ bin Abdurrahmân ve Kara Bekir ve Gûrûb Halîfe oğlı Mehmed ve Arab-zâde Emîr ve Kaba Muslî ve Abdî bin Emîr Süleymân ve Mücellid-oğlı Mehmed ve Mü'ezzin Hüdhüd oğlı Hasan Bâlî nâm kimesneler sûhteler olup ehl-i fesâd olup defe'âtle fesâdları ve ba'zı âdem katlidüp ve kimini bıçağla urup fitne vü fesâddan hâlî değillerdür." diyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlarun ahvâline mukayyed olup tetebbu' u tecessüs idüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûrlar kendü hâllerinde kimesneler olmayup arzolduğı üzre ehl-i fesâdlar olup şenâ'atleri ve yaramazlıkları şer'le sâbit ü zâhir olursa teftîş idüp sûret-i sicilleri ile sübût ü zuhûr bulan ahvâllerin yazup bildüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

83

Filibe kâdîsına:

Filibe'nin muhtelif köylerinde fesad çıkardıkları yolunda haklarında şikâyetler bulunan isimleri yazılı şahısların durumlarının araştırılması; suçlu görüldükleri takdirde hapsedilmeleri ve daha sonra gelecek emre göre hareket edilmesi.

Karye-i Gök'de sâkin Korıcı Abdî ve karye-i Akto'da sâkin Uzunbarmaklı ve karye-i Karakâfir'de ve Hâsköyi'nde ve Adaköyi'nde ve nefs-i Filibe'de sâkin Çingânlardan Şâdî ve oğlı ve Sefer Voyvoda ve Eşikli'den Ferhâd nâm kimesnelerün ba'zı korıcı olup ve ba'zı âhırdan ehl-i fesâdlar olup muttasıl ol cânibe fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup nice emvâl ü esbâb gâret idüp te'addîlerinün nihâyeti olmaduğı i'lâm olunur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ( ) ehl-i fesâd ü şenâ'at olup fesâd ü şenâ'atleri ve kimesneye zulm ü te'addîleri sâbit ü zâhir olursa sübût bulan ahvâllerin sicill idüp dahı sûret-i sicillerin gönderüp habs îcâb ider dahı olursa kendülerin muhkem habseyleyesin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

84

Filibe kâdîsına:

Filibe'de, Kuyrukluyıldız diye bilinen Muhammed isimli nâibin hakkında vukû bulan şikâyetler nedeniyle niyâbetten azledilmesi.

Filibe'de Nâyib olan Kuyruklıyıldız dimekle ma'rûf Muhammed'den ba'zı kimesneler gelüp şekvâ itmeğin niyâbetden ref' olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı emrüm üzre niyâbetden ref' idüp niyâbet itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 12 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

85 *Hızır Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Safer, sene: 975*

Bitlis Kürtleri'nden olup haraç hizmetini hevâss-ı hümâyun eminlerinden satın alarak halka zulmettiği ve daha önce hakkında siyaset olunması için üç defa emir geldiği halde bir yolunu bulup kurtulduğu bildirilen Keçel Hüseyin'in küreğe konulmak üzere Rodos'a gönderilmesi.

Van beğlerbeğisine:

"Bitlîs Ekrâdı'ndan Keçel Hüseyin dimekle ma‘rûf kimesne ehl-i fesâd olup harâc hıdmetin havâss-ı hümâyûn emâneti virilen kimesnelerden satun alup dahı re‘âyâya envâ‘-ı te‘addî ider. Defe‘âtle tenbîh olunup mütenebbih olmayup mukaddemâ ahvâli arzolundukda üç def‘a siyâsete emr-i şerîf gelüp her birin bir tarîk ile alup* hakkından gelinmeyüp hâlen dahı fesâd ü te‘addîsinün nihâyeti olmaduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûr habsolunup Rodos'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mezbûrı habsidüp yarar âdemlere koşup Rodos beğine gönderüp teslîm itdüresin ki, küreğe koyup istihdâm eyleye ve fermân-ı şerîfüm gönderilüp teslîm olunduğına müşârun-ileyhden temessük alup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

86 Voynuk beğine:

Padişah kışı Edirne'de geçireceği için nevbetli voynukların yarısının Büyük Ahır, yarısının da Küçük Ahır hizmeti için gönderilmesi.

Hâlâ sa‘âdet ü ikbâl ve yümn ü iclâl ile bu kış Edirne'ye gitmek tasmîm olunmışdur. Eyle olsa; istihdâm içün voynuk lâzim olmağın nevbetlü voynuklarun nısfı Büyük Âhûr'ı, nısf-ı âharı Küçük Âhûr'a gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr u tevakkuf itmeyüp emr-i şerîfüm üzre nevbetlü voynuklarun nısfı Büyük Âhûr ve nısf-ı âharı Küçük Âhûr'a hıdmet içün çeribaşıları ile âdet ü kânûn üzre mu‘accelen ihrâc idüp getürüp hıdmete irişdürmek bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesin; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Sonra mahall-i istihdâmda kifâyet mikdârı voynuk bulunmayup muzâyaka lâzim gele, mu‘âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

87

Silistre alaybeyinin adamlarından Pervane'nin, İstanbul'a gelip Kefe Beyi Cafer Bey'in kethüdası Pervane'ye tevcih olunan timarın emrini alıp gittiği anlaşıldığından; adı geçenin bulunup anılan emrin elinden alınarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.
Kefe Beğinün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Silistre beğine hüküm ki:

"Silistre sancağı alaybeğisinün âdemlerinden Pervâne nâm âdemi bundan akdem Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelüp sâbıkâ Silistre ve bi'l-fi‘l Kefe Sancağı Beği olan Ca‘fer âdemlerinden olup ibtidâdan üç bin tîmâra hükm-i şerîf virilen Kethudâsı Pervâne'nün; "Tîmâr emrolunan Pervâne'yüm." diyüp emrin ihrâc eyleyüp alup gitdüği" müşârun-ileyh cânibi[n]den i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr alaybeği âdemi olan merkûm Pervâne'yi ihzâr eyleyüp dahı zikrolunan emr-i şerîfümi elinden alup mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

88

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Rodos'a gönderilen Kırım Hân'ın rahat durmayıp Kırım'a mektup göndererek karışıklığa sebep olduğu bildirildiğinden, dışardan kişilerle görüştürülmeyip kendi halinde olması hususunda tenbihte bulunulması ve yanına gelip-gidenlerin gizlice takip edilerek eğer kendisine gelen veya kendisinin gönderdiği bir mektup elegeçirilirse bildirilmesi.

Bundan akdem Rodos'da hıfzolmak içün irsâl olunan Kırım Hân kendü hâlinde olmayup ol cânibe mektûb gönderüp fitne vü fesâda mübâşeret itdüği i‘lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûra hâricden kimesneyi ihtilât itdürmeyüp tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, kendü hâlinde olup ve gelüp gidenleri hufyeten yoklayup anun gibi eger kendü kâğıdı eger öteden gelen kâğıd elegelürse i‘lâm eyleyesin.

89

Âsi Arap şeyhlerinden halka zulmettiği ve Şam'da hapsolunduğu bildirilen Nasrullah'ın kaçmasına imkân bırakılmadan iyi korunması; diğer âsi Huceyr'in ise siyaset olunması.

Yazıldı.
Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Safer, sene: 975

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nasrullâh nâm âsî Arab şeyhı ba‘zı Urbân ile hasâd zamânında re‘âyânun terekelerin yidürüp te‘addîden dâyimâ hâlî olmayup elegetürilüp Şâm'da habsolunup yirine Nu‘aym oğlı Selâme nasbolunup ve Tarabay (?) evlâdından Huceyr nâm âsî Leccûn sancağında dâyimâ fesâd üzre olmağla ol dahı elegelüp habsolunup sâbıkâ Leccûn beğini Arab basdukda bile olup eger mezkûr Nasrullâh eger mezbûr halâs olurlarsa fesâd ü şenâ‘atleri ziyâde olmak mukarrerdür." diyü bildürmişsin. İmdi; mezkûr Nasrullâh muhkem kayd ü bend ile habsolunup, [Huceyr'e] mahallinde siyâset emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Nasrullâh['ı] kal‘ada bir münâsib yirde gereği gibi kayd ü bend ile habseyleyüp bir vechile tenbîh ü te’kîd idesin ki, eger ta‘âm getürenlerden ve eger hâricden bir ferdi yanına komayup halâs olacak âlât ü esbâb iletmekden hazer eyleyesin ve mezbûr Huceyr'e siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

Yazıldı.

90 Teke beğine, Kaş ve Elmalu ve Meğri kâdîlarına hüküm ki:

Kalkanlı'da Meğri Kadısı Alâeddin'in kölesi Keyvan'ı öldüren Divâne Yeni ve oğulları ile diğer yoldaşlarının mahkemeye davet olunup teftiş edilmeleri; eğer davete uymayıp isyan ederek vuruşmaya kalkışırlar ve bu esnada öldürülürlerse öldürenden kanlarının hesabının sorulmayacağı.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûblar gönderüp; "Kalkanlu kazâsında Dîvâne Yeni nâm kimesne oğulları ile ve küyegüsi ve Arab Bâlî nâm kimesne on nefer yoldaşlarıyla bundan akdem Meğri Kâdîsı olan Mevlânâ Alâ’eddîn'ün Keyvân nâm kulını katlidüp şer‘le tefahhus içün Elmalu ve Meğri ve Kaş ve Kalkanlu kâdîlarıyla kendüye fermân olunmağın kâdîlar mürâselesiyle âdem gönderilüp şer‘-ı şerîfe da‘vet olundukda itâ‘at itmeyüp tüfenk ü âlât-ı harb ile mukâtele vü muhârebeye mübâşeret itdüğin" arzeylemişsiz. İmdi; **buyurdum ki:**

Emr-i şerîf-i sâbık mûcebince teftîşine mübâşeret idüp meclis-i şer‘a da‘vet idüp hüsn-i tedbîr ile çıkarup ihzâr idesiz. Şöyle ki; da‘vete itâ‘at itmeyüp ınâd ü muhâlefet ile muhârebeye mübâşeret iderlerse anun gibi ısyân idüp cengidenlerün hîn-i muhârebe[de] katlolunanlarun demi kâtilden sü’âl olunmaya. Ana göre tedârük idüp ihzâr eyleyüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin görüp teftîş eyleyesiz. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye garaz ile iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

91

Nahcıvan Seferi'nden beri sipahizâde olmayan ecnebîlere verilen timarlar ile emirsiz iki kılıca tasarruf edenlerin birer kılıçlarının alınarak kapıkulu ve sekbanlardan timara çıkanlara tevcih olunması.

Yazıldı.
Karaman beğlerbeğisinün âdemi Muhammed'e virildi. Fî 15 Safer, sene: 975
Sûreti defter emînine virildi. Fî 13 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem kapum kullarından ve sekbânlardan tîmâra çıkanlara mahlûl olmayup ba'zı ecnebî ve kânûna muhâlif iki kılıç tasarruf idenlerden alınup mezkûrlara virilmesin" arzitmişsin. İmdi; Nahcıvan Seferi'nden berüde ecnebî olup tîmâra çıkanlarun ve emr-i şerîf olmadın kılıç ilhâk idenlerün birer kılıcı ayrılup yeniçeri kullaruma ve kapu halkı ve sekbânlara virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi Nahcıvan Seferi'nden berü sipâhî-zâde olmayup ve emr-i şerîf ile tîmâra çıkmayup ecnebî olanlarun ve emirsüz kılıç ilhâk idenlerün birer kılıç –ki, yanunda zâhir ola– emr üzre mezkûrlara tevcîh eyleyesin.

Yazıldı.
Kara Alî Çavuş oğlı Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 975

92

Padişah Edirne'de kışlayacağından isimleri yazılı kazalardan belirtilen cins ve miktarlarda zahire temin edilerek emredilen yerlerde Ordu-yı Hümâyun'a teslim edilmesi.

Mezbûr Süleymân Çavuş'a virilmeyüp Alî Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Migalkara kâdîsına hüküm ki:

Bu kış inşâ'a'llâhü te'âlâ [Edirne'de] kışlamak niyyet olunmışdur. Eyle olsa; sa'âdet ile teveccüh olundukda menâzilde zahîre lâzim olmağın taht-ı kazândan on iki [bin] akçalık etmek, iki bin müd arpa ve üç yüz araba otluk ve ana göre saman ve yüz araba odun ve sâyir bal, yağ, peynir kısmından dahı vâfir ü müstevfî ihzâr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından ( ) vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp emr üzre ta'yîn olunan arpa vü otluk u saman u odun ve sâyir me'kûlâtı tedârük ü ihzâr eyleyüp ve etmek dahı levâzimin tedârük idüp dahı bundan sonra ne mahalle getürmek emrüm olursa aslâ te'hîr itmeyüp emrolunan etmek [ü] arpa vü saman u otluk [u] odun [ve] sâyir me'kûlâtı mu'accelen sürüp mahall-i me'mûra getürüp Ordu-yı Hümâyûnum'a teslîm eyleyesin.

Yazıldı.
Alî Çavuş oğlı Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 975
Bir sûreti, Hayrabolı kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ergeneköprüsi kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı, mezbûr Alî Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Bir sûreti, Rodoscuk kâdîsına.

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Bir sûreti, Keşan kâdîsına.

Kâdî mektûb gönderüp; "mukaddemâ mîrî âhûra arpa virüp hâliyâ teklîf olunana kudret olmayup muzâyaka olduğın" i‘lâm itmeğin; "... Fi'l-vâkı‘ muzâyaka var ise arpa teklîf itmeyüp emrolunan etmeği tedârük idesin." diyü yazılmışdur.

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Sekretlü (?) nâm karyeden Abdî nâm kimesneye virildi. Fî 20 Rebî‘u‘l-evvel, sene: 975

Yazıldı.
Bosna[lu] Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Tekfurtağı kâdîsı mektûb gönderüp; "arpa bâbında muzâyaka olduğın" i‘lâm itmeğin; "... Mümkin olduğı üzre müstevfî ekmek ü peynir ve sâyir zehâyirden tedârük idesin." diyü tekrâr hüküm yazılmışdur.

Bu hüküm vech-i meşrûh üzre tekrâr yazılup Alemdâr Mehmed Çavuş'a virilmişdür. Fî 25 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

93

Yazıldı.
Safracı Ömer'e virildi. Fî 14 Safer, sene: 975
Antâliyye ve Lâzikıyye ve Elmalu kâdîlarına hüküm ki:

Küffara buğday sattığı yolunda Tekeili Beyi Gülabi'nin şikâyetine binâen Antalya'daki Liman Reisliği görevinden azledilen Hoca Ivaz, kendisi hakkındaki iddiaların iftira olduğunu bildirdiğinden, sözkonusu iddianın aslının olup olmadığının ortaya çıkarılması.

Tekeili Beği Gülâbî Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Antâliyye'de Liman Re’îsi olan Hâce Ivaz nâm kimesne Mısır'a gitmek tarîkıyla ba‘zı eskâl tahmîl itdüği gemisine haylî un u buğday koyup kâfire virdüğin" arzitmeğin re’îslik sâbıkâ re’îs olan Muhammed'e virilüp ol bâbda hükm-i şerîfüm dahı virilmiş idi. Ammâ; mezbûr Hâce Ivaz nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "Müşârun-ileyh sancakbeği içün; "Liman Re’îsliği husûsında bana garaz idüp hattâ bir-iki def‘a; "Gel, ferâgat eyle." didi. Ben ferâgat eylemedüğüm içün; "Dâru'l-harbe buğday satdı." diyü bana isnâd itdi. Bu husûsda aslâ günâhum yokdur." diyü i‘lâm itmeğin ahvâli şer‘le teftîş olunup görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı bi'z-zât kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezbûr re’îse isnâd olunan husûs vâkı‘ mıdur, yohsa garaz ile olup gayr-i vâkı‘ mıdur, gemisinde tereke bulunmış mıdur, bulunduğı takdîrce sahîh küffâra satmak içün mi tahmîl eylemişdür, yohsa vech-i ma‘îşeti içün mi tahmîl itmişdür ve gemisinde bulunan tereke ne mikdârdur ve kimden almışdur; ve'l-hâsıl bu bâbda hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tamâm hakk üzre olup ahvâlin tamâm künhi ve hakîka[t]i ile ma‘lûm idinüp dahı sıhhati üzre mufassal yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz. Ammâ; kimesneye garaz olunup hılâf-ı vâkı‘ nesne arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

Yazıldı.
Merdüm-zâde Ahmed Çavuş'a. Fî 19 Safer, sene: 975

94

Karadeniz yalılarında Samsun'a varınca vâkı‘ olan kâdîlara hüküm

İstanbul'da zahire sıkıntısı olduğundan, Karadeniz yalılarındaki kazalara zahire için giden gemilere akçeleriyle zahire aldırılıp İstanbul dışındaki yerlere götürülmemesi için içlerine birer hisar-eri konulup yüklenen zahirenin miktarı ve gemi reisinin ismi de yazılarak âcilen İstanbul'a gönderilmesi.

ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında muzâyaka olup ve tereke içün varan gemiler mu‘accelen zahîre ile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup bu cânibden varan gemilere akçalarıyla bulunan yirlerden zahîre tahmîl itdürüp dahı eğlendürmeyüp ber-vech-i isti‘câl göndermek bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesiz. Zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; birinüzün taht-ı kazâsına zahîre içün gemi vara, dahı tedârükinde ihtimâm olunmayup nev‘an ihmâl ü müsâhelenüz i‘lâm oluna, azlle konılmayup mu‘âteb olmanuz mukarrerdür. Ana göre ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz ve her birinüz taht-ı kazânuzdan mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün kaç gemi tereke tahmîl idüp ve her gemiye ne mikdâr tereke konılup ve geminün re’îsi kimdür, ne yirlüdür, terekenün mikdârı ve re’îsün ismi ile yazup ve içine hısâr-eri ve yarar âdemlerinüz koyasız ki, Kefe cânîblerine veyâhûd âhar yire alup gitmeyüp İstanbul'a getürüp teslîm idüp temessük alalar ve hısâr-eri virmek içün beğlere ve dizdârlara hüküm gönderilmişdür; ana göre taleb idesiz. Ammâ; "Edirne'ye zahîre [emr]olunmışdur." diyü te‘allül itmeyüp Edirne zahîresi tamâm oldukda İstanbul içün kemâ-kân emr üzre zahîre gönderesiz.

Yazıldı.
Yenibâzârlu Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975
Bir sûreti, Karadeniz yalılarında Rûmili'nde olan kâdîlara.

95

Zamantu Kalesi'nin kırk iki nefer müstahfızı var iken başka kalelerde görevlendirilmeleri nedeniyle kalede on iki nefer kaldığı ve bunların güherçile işlemeye yetmediği bildirildiğinden, Maraş Kalesi'nde görevlendirilen sekiz neferin iade edilmesi.

Yazıldı.
Arz getüren kâdî âdemi Murâd'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Dulkadir beğlerbeğisi[ne]:

Hâliyâ Zamantu Kâdîsı Mevlânâ Muhammed Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Zamantu Kal‘ası'nun kırk iki nefer müstahfızı olup âhar kal‘alara âdem alınmağla yiğirmi (———) nefer kalmış iken sekiz nefer âdem dahı Mar‘aş Kal‘ası'na alınup kal‘a-i mezbûrede istihdâm olunur on iki nefer âdem kalup güherçile hıdmetine kifâyet itmedüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm vardukda, zikrolunan sekiz nefer kimesneyi ihrâc idüp girü Kal‘a-i Zamantu'ya gönderesin ki, varup kemâ-kân hıdmetlerinde ola; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 14 Safer, sene: 975

Yazıldı.
Yayabaşı Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

96

İstanbul kâdîsına:

Devlet Giray Hân tarafından meyve almak üzere gemi ile İzmir'e gönderilen Muhammed Reis'e o tarafa meyve götürmek istediğinde hiç kimsenin mâni olmaması.

Devlet Giray Hân Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "İzmir meyvesinün envâ‘ından matbahı levâzimi içün Muhammed nâm re’îs ile bir gemi irsâl idüp mezbûr re’îs tahmîl idüp alup gitmek istedükde kimesne mâni‘ olmamasın" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr re’îs müşârun-ileyhün zikrolunan gemisine İzmir meyvesinün envâ‘ından tahmîl idüp ol cânibe gitmek istedükde kimesne mâni‘ olmaya.

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

97

Mahmiyye-i Mağnisa'da Karaköy Medresesi'nde Müderris olan

Saray-ı Âmire İmameti'nin Manisa Karaköy Medresesi Müderrisi Abdurrahim'e tevcih edildiği.

Mevlânâ Abdurrahîm'e hüküm ki:

Sarây-ı Âmire imâmeti sana virilüp **buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp gelüp hıdmetünde olasın.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 15 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

Derâz İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

98

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Ahyolu kazasının Hâtuneli nahiyesinde ortaya çıkıp dalâlet üzere olan ve Ehl-i Sünnet itikadı hakkında kötü sözler söyleyen ışık tâifesinden Bahçeli isimli reisleri ile iki müridinin yakalandığı fakat tövbe etmeleri üzerine kefile bağlandıkları, diğer bazı müridlerin de yakalanıp Hüsam Reis ile gönderilmek üzere iken kaçtıkları bildirildiğinden, firar edenlerin buldurulup teftiş olunması ve suçu sabit olanların hapsedilip durumlarının arzolunması ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Mektûb gönderüp; "Ahyolı kazâsında Hâtûnili nâhıyesinde dalâlet üzre ışık tâyifesi dirilüp Bâğçeli nâm re’îsleri Tur nâm ışık hakkında hâşâ; "Peygamberdür." diyü i‘tikâd itdüğinden gayri Ehl-i Sünnet ve Cemâ‘at'den ıbâdet üzre müslimânlara; "Yok yire aç yüzersiz ve yaşınuz yire dökersiz." diyüp ve ferâyız kitâblarına; "Saman u kepekdür; samanı hayvân ve kepeği kelb yir; anı okıyan dahı hayvân u kelbdür." diyü ta‘n üzre olup makâbir-i müslimîne; "Yezîdler makberesidür." diyüp kendü meyyitlerin âhar makbere ihdâs idüp bunun emsâli küfriyyâtla hâli'z-zihn ümmî kavmi ıdlâl üzre olup nâhıye-i mezbûre halkınun ekseri mezbûrlara tâbi‘ olup bi-gayri hakkın katl-i nefse ve ahz-i mâle sâ‘îler olup kendü hâlinde rencber za‘f üzre olup anlarun şerrinden râhatları olmayup sirran ve alâniyyen tefahhus olundukda kazıyye vech-i meşrûh üzre müşâhede olundukda gayret-i Hakk hücûm idüp mezbûr Bâğçeli ve mürîdlerinden Resûl ve Îsâ ahzolunup; "Kâfirler idük; hâlâ İslâm'a geldük." diyü mezbûrlar tevbe vü istiğfâr itmekle kefîle virilüp, mezbûr Bâğçeli mürîdlerinden ve ba‘zı hırsuzlarından hâssa re’îslerden kereste almağa gelen Husâm Re’îs ile, elegetürilüp gönderilmek üzre iken gaybet idüp öte yaka kızılbaşlarından gelüp bunlarun arasında tavattun itmiş bir kara sakallu sûret-i hakda Boyacı Ahmed nâm kimesnenün katına cem‘ olup dirürler. Ol tuğyân [u] dalâlet üzre olanlar tahammül idemeyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e müteveccih olduklarını" arzeylemişsin. İmdi; ol gaybet idenler dahı elegelüp ahvâlleri teftîş olunup arzolunan husûslar sâbit olursa habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrları ve gaybet idenleri beher-hâl yataklarına ve turaklarına ve bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin hakk üzre teftîş idüp göresin; arzitdüğün üzre anun gibi ahvâlleri sâbit olanları muhkem habsidüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel oluna.

99

Yazıldı.
Hızır Kethudâ'ya virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

Zeynel Bey'in gizli görevle İran'a, döndüklerinde de Südde-i Saâdet'e gönderdiği kimselerin takrirlerinin alındığı; Zeynel Bey'in İran hakkında bilgi toplama faaliyetlerini bundan sonra da devam ettirip elde ettiği bilgileri bildirmesi.

Zeynel Beğ'e hüküm ki:

Yukaru Cânib'e mahfî ahvâl içün irsâl olunan kimesneleri Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermişsin; gelüp her birinün takrîri ne ise ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba‘d dahı ahvâl ü etvârın tetebbu‘ u tecessüsden hâlî olmayup vâkıf olduğun ahbâr u âsârı i‘lâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 16 Safer, sene: 975

100

Yazıldı.
Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Ayaş, Akçaşehir, Malluca ve Söğüt'te fenalıklar yapan gurbet ve Çingâne tâifesinin yakalanarak siyasete müstehık olanların siyaset olunması, diğerlerinin ise hapsedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.

Hudâvendigâr beğine ve Bâzârcık kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Söğüd'e tâbi‘ Kızılkaya nâm karye halkı ve Ayaş ve Akçaşehir ve M[al]luca ve nefs-i Söğüd halkı ve gayriden meclis-i [şer‘-ı] şerîfe gelüp gurbet ü Çingân tâyifesinden avret ü oğlan sâz u sözle karyelerümüz kurbinde bâğımuz ve bostânımuz ve koyun u tavuk alup subaşun meclis-i şer‘a da‘vet içün varup şer‘-ı şerîfe itâ‘at itmeyüp âlet-i harble kalkup nefs-i Söğüd'de Bâlî nâm kimesneyi okla urup mecrûh idüp ve mezkûrlardan Mehmed nâm gurbet tutılup bir mikdâr kalb akça bulunup mühürlenüp irsâl olunduğın ve Burusa'da Emîrsultân Mahallesi'nde bir câriye kaçup; "Beni uğurladılar." diyüp mezbûr Mehmed habsolunup ve câriye emânet konılduğın" arzeyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, te’hîr itmeyüp mezkûrları elegetürüp eger arzolunan ahvâldür, eger gayridür; onat vechile ahvâllerin şer‘le teftîş idüp arzolunduğı gibi itâ‘at-i şer‘-ı şerîf itmeyüp ve fesâd ü şenâ‘atleri sâbit olup şer‘le salb ü siyâsete müstehıkk olanları mahallinde mecâl virmeyüp hakkından gelüp anun gibi siyâsete müstehıkk olmayanları habsidüp sûret-i cerîmelerin bildürüp emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel idesiz.

101

Yazıldı.
Anda teftîş hıdmetinde olan Hâcî Hasan Çavuş'un âdemi

Semendire Voyvodası Sefer'in, Viroviçe Kalesi Azebleri Odabaşısı Murad'ın Vidin'de seyishânesinin ve paralarının harâmiler tarafından soyulması olayından hemen sonra paraları harâmilerden kurtardığı ancak sahibine vermediği, teftiş edilmek istendiğinde sancakbeyinin adı geçeni teftişe getirmediği; ayrıca Limancılar Ağası Hamza'nın da Belgrad eski voyvodası tarafından döğüldükten sonra öldüğü bildirildiğinden, her iki olayın da teftiş olunup suçlular sipahi ise hapsedilmesi, değilse gereken cezanın verilmesi.

Mustafâ'ya virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Hezârgrad ve Çernovi kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Viroviçe Kal‘ası Azeblerinün Odabaşısı Murâd Vidin cânibinden seyis-hânesinde otuz bin akça ile seyis-hânesin alup gitdüklerinde Semendire Voyvodası Sefer harâmîler ardınca sübaşısın ve nice kâfirleri dahı potereye gönderüp zikrolunan akçayı ve seyis-hâneyi harâmîlerden alıkoyup getürüp mezbûr Sefer Voyvoda'ya teslîm idüp havâleye bir akça ve bir habbe virmeyüp hîn-i teftîşde voyvodadan mezbûr subaşı taleb olundukda zuhûra getürmeyüp ve Tur Alî Beğ dahı voyvodalarınun ihzârına mâni‘ olur ve sâbıkâ Belgrad Voyvodası olan Osmân Voyvoda Limancılar Ağası Hamza nâm kimesneyi muhkem darbidüp onuncı günde vefât idüp sâbıkâ Belgrad kâdîsı huzûrında mezkûrun darbından vefât itdüği sâbit olup sicille kaydolunmağın vârisleri gelüp sâbıkâ sicill olan ahvâlün mazmûnında şer‘le isbât itdüklerin" i‘lâm eylemişsiz. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; mezbûr Murâd'un yoldaşın kim katlidüp ve akça ile seyis-hânesin kim almışdur ve mezkûr Hamza merkûm Osmân Voyvoda'nun darbından mı vefât itmişdür; onat vechile hakk üzre husamâ muvâcehesinde şer‘le teftîş ü tefahhus idüp bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir olanı sipâhî ise habsidüp arzidüp değil ise ol bâbda emr-i şer‘ ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız. Voyvodaları müşârun-ileyhden taleb eyleyesiz; "Her kande voyvodayı taleb iderlerse bulup teslîm idesin; ınâd itmeyesin; sonra netîcesi sana âyid olur." diyü müşârun-ileyhe hüküm yazılmışdur.

102

Edirne civarındaki kazalara tayin olunan zahire Edirne'ye getirildiğinde, dükkân sahiplerine satın aldırılıp nereden ve hangi mübaşir eliyle geldiği de yazılarak anbara konulması ve Edirne'de kışlayan vüzerâ ve ekâbire verilen zahirenin miktarı ile kimlere verildiğinin de ayrı ayrı kaydedilmesi.

Yazıldı.
İlyâs Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Edirne'ye zahîre içün ba‘zı kâdîlıklar ta‘yîn idüp defterin göndermişsin. İmdi; eger ta‘yîn itdüğün ve eger andan gayri dahı ba‘zı kâdîlara zahîre ta‘yîn olunup her birine müstekıl birer çavuş irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her kâdîlıkdan gelen un u arpa ve sâyir me’kûlât ta‘yîn olmışdur. Anun gibi mahrûse-i mezbûreye gönderdükde gelen zahîreyi ehl-i dükkâna aldurup der-anbâr itdürüp bahâların rencbere bî-kusûr teslîm itdüresin; ta‘cîz ü tazyîk itdürmeyesin ve her kâdîlıkdan ne mikdâr un u arpa gelüp kangı çavuş yedinden teslîm olunur ve ne si‘r üzre alınur müstekıl defter eyleyesin ve eger anda kışlayacak vüzerâ ve sâyir ekâbir [ü] a‘yândan dahı zahîre içün alurlarsa her kime ne mikdâr virilür; anlar dahı müstekıl defter eyleyesin ve gelen zahîreyi alanlara onat vechile hıfzitdüresin; mühürleyüp tağıddurmayasın ki, sonra muzâyaka lâzim gelmeye. Altı aylık zahîre tahmîl ü tevzî‘ olunmışdur; gelen zahîreyi el-ân etmekci vü arpacılara ve sâyirlere aldurup onat der-anbâr itdürüp mühürleyüp hıfzitdüresin.

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanlarından Dragman İlyâs'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

103

Boğdon Voyvodası'nın Leh kralına gönderdiği adamı yaralayanların yakalanarak bir elçi ile gönderileceği ve zararın tazmin edileceği kral tarafından bildirildiğinden, gelecek elçiye hürmet ve dostlukta kusur gösterilmeyip emin ve salim bir şekilde İstanbul'a gönderilmesi.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Leyh kralına irsâl itdüğün âdeminüzün varup voyvodasın mecrûh itdüklerin" bildürüp dahı her ne dimiş isen ma‘lûm oldı. İmdi; Leyh kralı dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e nâme gönderüp; "Taleb olunan müfsidler bulunup irsâl olunur ve ziyânları dahı tedârük olunup an-karîb yarar ilçimüz ile i‘lâm olunur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ilçi gelürse sen dahı lâyık olduğı üzre ilçilere ri‘âyet idüp emîn ü sâlim bu cânibe gönderüp gelüp cevâb virilince sen dahı ol cânibe kimesneyi dahlitdürmeyüp müdârâ üzre olasın.

Yazıldı.
Mezbûr Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

104

Zift Mukâtaası Mültezimi Mayer'in satılmak üzere Venedik'te Hayım'a gönderdiği ziftlerin bedelinin tahsil edilerek Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Kubad Çavuş'a teslim edilmesi.

Venedik dojına nâme-i hümâyûn ki:

Havâss-ı hümâyûnumuzdan Zift Mukâta‘ası Mültezimi olan Mayer nâm Yehûdî Südde-i Sa‘âdetimüz'e gelüp; "tahvîlinde vâkı‘ olan yüz elli bin akçalık mîrî zifti gemilere tahmîl idüp Venedik'de bey‘ olunmağıçün anda Hayim nâm Yehûdî'ye gönderüp bu zamâna gelince kendüye bir akça vâsıl olmayup bu bâbda Yasef nâm Yehûdî'yi vekîl itdüğin" bildürdi. İmdi; mezkûrun Gümrük Mukâta‘ası'ndan dahı mîrî[ye] küllî deyni vardur. **Gerekdür ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Kubâd *zîde kadruhû* vusûl buldukda, sevâlif-i ezmân ve sevâbık-ı ahyândan ilâ-hâze'l-ân Âsitâne-i Sa‘âdet-âşiyânımuz'a olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınuz muktezâsınca mezkûr Hayim'i vekîli ile hısâblaşdurup mîrî zift akçasından uhdesinde zâhir olanı müşârun-ileyh çavuşuma bî-kusûr tahsîl ü kabz itdürilmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra gele ki, bunda getürüp deyni içün Hızâne-i Âmirem'e teslîm eyleye.

Yazıldı.

105 Mısır beğlerbeğisine:

Habeş Beylerbeyiliği'ne tayin olunan Hüseyin Bey'in yanına üç çavuş verilerek Habeş'e gönderilmesi.

Hâliyâ emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Hüseyin *dâme ikbâlühû*ya Habeş Beğlerbeğiliği virilüp Mısır çavuşlarından üç nefer çavuş âdemleri ile bile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet zabtı içün gönderilen üç nefer yarar çavuş ta‘yîn idüp koşup gönderesin.

Yazıldı.

106 Habeş Beğlerbeğisi Osmân'a hüküm ki:

Bu cânibe teveccüh itdüğün zamânda anda ulûfeye mutasarrıf

Habeş Beylerbeyi Osman Bey'in İstanbul'a gelirken, orada ulûfeye mutasarrıf olanlardan kimseyi beraberinde getirmemesi.

olanlardan kimesne bile uydurılmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ulûfeye mutasarrıf olanlardan kimesne uydurmayup her birine tenbîh idesin ki, hâlâ beğlerbeği olan varınca vilâyet hıfzında basîret üzre olalar.

107

Çernovi ve Hezargrad kadıları Yagodine Voyvodası Cafer'in halka zulmettiğini, iki kişiyi mahkeme izni olmadan astığını, reâyadan cerîme diye yetmiş-seksan bin akçe aldığını ve teftiş olunacağı sırada ortadan kaybolduğunu, diğer kadılıklardaki voyvodaların da aynı şekilde halka zulmettiklerini ancak teftiş sırasında bey bütün voyvodalarını değiştirdiği için teftişin yapılamadığını bildirdiklerinden, teftişi lâzım gelen bütün voyvodaların buldurulup davalarının görülmesi.

Yazıldı.

Anda teftîş hıdmetinde olan Hâcî Hasan Çavuş âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Semendire ve Belgrad kâdîlarına hüküm ki:

Çernovi ve Hezârgrad kâdîları mektûb gönderüp; "Yagodine kazâsına Voyvoda olan Ca‘fer kazâ-i mezbûrda bir-iki harâmî dutup haklarından gelmeyüp yanınca nevâhîde altı ay gezdürüp nice fukarâya isnâd itdürüp yetmiş-seksen bin akça cerâyim aldugından sonra mezkûrlardan iki fakîri izn-i şer‘ olmadın salbidüp hîn-i teftîşde mezbûr voyvoda ihzâr olunup vâkı‘-ı ahvâl tefahhus olunmağa şürû‘ olundukda gaybet idüp ve sâyir kâdîlıklarda olan voyvodaları dahı re‘âyânun her birinden bir yük buğday ve bir yük arpa ve bir araba otluk ve ikişer ünüge yağ ve birer koyun ve her hâneden bir akça "seyis akçası" diyü akça alup ve "cerîme" diyü ikişer-üçer bin akça alup bu zulmlerden nice karyeler firâr idüp mezbûr beğ cümle voyvodaların tebdîl idüp hîn-i teftîşde fukarânun masâlihları hakk üzre görilmeğe mümkin olmadı." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr itmeyüp taleb olunan voyvodalarun her kande ise ihzâr idüp teslîm eyleyesin. Şöyle ki; birin ihzârda te‘allül eyleyesin, sonra netîcesi sana âyid olur; ana göre basîret üzre olasın.

Yazıldı.

108 *İstolni Belgrad beğinün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 19 Safer, sene: 975*

İstolni Belgrad civarındaki kalelerin tamir edilmesi halinde Tata, Polata ve Besprem isimli düşman kalelerinden gelen haydutların Bagan (?) köyünden geçerek Aşağı Belgrad ile Budun arasında eşkıyalık etmelerinin önüne geçileceği bildirildiğinden, adı geçen kalelerin tamir edilmesi ve Prenovar Palankası'ndaki elli adet beşli neferin Bagan (?) Kalesi'ne naklolunması.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Aşağa Belgrad'da Budun'a gelince vâkı‘ olan yollarda fesâd ü şenâ‘at içün Tata ve Polata ve Besprim nâm harbî kılâ‘dan gelen atlu haydûdun İstolni Belgrad sancağında Bagan (?) nâm hâssa karye memerr ü güzergâhları olup mahall-i mezbûrda kârgîr binâlar ve bedenler [ve] kuleler kal‘a olup cüz’î (?) ta‘mîre muhtâc olmağın meremmet itdürilüp içine İstolni Belgrad'dan nevbetci tarîkıyla altı nefer piyâde konılup bir mikdâr atlu dahı konılsa zikrolunan haydûd çetelerinün ma‘ber ü memerleri münsedd olup zikrolunan Belgrad bedenlerine irmeğe ve bi'l-cümle ol câniblerde fesâd içün geçmeğe kâdir olmayup vilâyet emn ü emân üzre olması mukarrer olup Sekçuy sancağına tâbi‘ Prenovar Palankası basık (?) mahalde kalmağın anda turan altı nefer beşlü tâyifesi ağalarıyla mezbûr Bagan (?) Kal‘ası'na ihrâc olunmak" recâsına arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre lâzim ise ihrâc eyleyesin.

109

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Daha önce Rusçuk'tan Edirne'ye zahire sürmek için mübaşir tayin olunan Mehmed Çavuş'un yerine Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Nuh Çavuş'un tayin olunduğu.

Ruscuk kâdîsına ve Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazândan mahrûse-i Edirne'ye zahîre sürmek içün hükm-i şerîf gönderilüp sen ki, Mehmed Çavuş'sın, mübâşir ta'yîn olunmış idün. İmdi; hâliyâ kazâ-i mezkûr terekesin ihrâc itmek içün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Nûh ta'yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol bâbda sana virilen hükmi müşârun-ileyhe teslîm eyleyesin ve sen ki kâdîsın, emr üzre müşârun-ileyh mübâşereti ile ihrâc idesin.

110

Yazıldı.
Sağ-ulûfecilerden Muhammed'e virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Vize beğine hüküm ki:

Ahyolu kadısının, Vize sancakbeyinin hâslarından olan Hatunili'nde öldürülen çoban ile Sarı Davud isimli şahsın katil zanlılarını voyvodasının elinden alıp ikisini para karşılığı salıverip, diğer beşini ise hapiste tutup Vize beyine teslim etmediği bildirildiğinden, yedisini de Vize beyine teslim etmesi için kendisine emir gönderildiği; Vize beyinin de bunları, gerekli ise hapsedip suçlarını bildirmesi ve gelecek emre göre hareket etmesi.

Mektûb gönderüp; "kendüne hâs ta'yîn olunan Hâtûnili içinde bir çobân katlolunup otuz re's koyunı Ehreman ve Karaca nâm kimesnelerün koyunları içinde bulundukda elegetürilüp habsolunup ve Hût [ve] Alî ve Vefâ nâm harâmîler mezkûr çobânun katlinde bile bulunup ve Sarı Dâvûd nâm kimesneyi katliden Bekir ve Gebr (?) nâm zimmî tutıldukda mevlânâ Ahyolı kâdîsı voyvodanun elinden alup bir mikdâr zamân Ahyolı Zindânı'nda habseyledükden sonra mezkûrân Bekir ve Karaca'nun bir mikdâr mâlların alup habsden ıtlâk idüp beş neferin Ahyolı Zindânı'nda habseyleyüp voyvodana virmedüğin" bildürmişsin. İmdi; mahbûs olan beş nefer ile ıtlâk olunan iki nefer voyvodana teslîm olunup sana gönderilmek içün mevlânâ-yı müşârun-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilüp ve dahı her ne dimiş isen ma'lûm olup ol hükm-i şerîfde beyân u tenbîh olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger mahbûs ve [eger] ıtlâk olanlardur; sen dahı hımâyet itmeyüp anun gibi mezkûrlar ehl-i fesâd olup şer'an habs îcâb ider hâlleri var ise habsidüp gaybet itdürmekden hazer idesin ve üzerlerine sâbit olan mevâddun sûretin ihrâc itdürüp Südde-i

Sa‘âdetüm'e gönderüp keyfiyyet-i hâllerin mufassalen yazup bildüresin; sonra emrüm ne vechile sudûr iderse amel oluna.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

111

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Ahyolu kadısının, Hatunili zeametini Vize sancakbeyine zaptettirmediği, burada öldürülen bir çoban ile Sarı Davud isimli şahsın katil zanlılarını teslim etmediği ve bunlardan ikisini para karşılığı serbest bıraktığı bildirildiğinden, anılan zeamet sancakbeyinin beratında yazılı ise buranın sancakbeyine zaptettirilmesi ve suçluların da teftiş edilmek üzere sancakbeyine teslim olunması.

Vize sancağı beği mektûb gönderüp; "kendüye hâs ta‘yîn olunan Hâtûnili ze‘âmetin mukaddemâ sancakbeğleri zabtitdüği üzre âdem gönderüp zabteylemek istedükde; "Ze‘âmet-i mezbûrenün iki pâre mezra‘ası vardur; mâ‘adâsı hâric ez-defterdür." diyü mevkûfât emînine zabtitdürmek istedüğün ve zikrolunan ze‘âmetün içinde bir çobân katlolunup otuz re’s koyunı Ehreman ve Karaca nâm kimesnelerün koyunları içinde bulundukda elegetürilüp habsolunup ve Hût ve Alî ve Vefâ nâm harâmîler mezkûr çobânun katlinde bile bulunup ve Sarı Dâvûd nâm kimesneyi katliden Bekir ve Gebr (?) nâm zimmî tutıldukda voyvodasınun elinden alınup bir mikdâr zamân Ahyolı Zindânı'nda habseyledüğünden sonra mezkûrân Bekir ve Karaca'nun bir mikdâr mâlların alup habsden ıtlâk idüp beş neferin Ahyolı Zindânı'nda habseyleyüp voyvodasına virmedüğün ve voyvodası memleket zabtı içün vardukda; "Bile âdem uydurma; benüm muhzırum ve nâyiblerüm al git. Tutup kapmak nâyiblerün ve muhzırlarundur; voyvoda anlarun hıdmetkârıdur." diyü memleketün hıfz u hırâsetine mâni‘ olduğun" bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan ze‘âmet müşârun-ileyhe hâs ta‘yîn ü tevcîh olunup berâtında mukayyed ise berâtı mûcebince voyvodasına zabtitdürüp ol vechile mâni‘ olmayup ve arzolunduğı üzre mahbûs olan beş nefer ile ıtlâk olunan iki neferi –mevcûd olmayup gaybet itmişlerse dahı– buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp voyvodasına teslîm idüp müşârun-ileyhe gönderesin ki, ahvâlleri şer‘le teftîş olunup bi-hasebi'ş-şer‘ lâzim gelen icrâ oluna ve mûmâ-ileyhün voyvodasına memleketi hıfz u hırâset itdürüp ol vechile nizâ‘ itmeyüp ammâ; hılâf-ı şer‘ u kânûn iş dahı itdürmeyesin.

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 20 Safer, sene: 975

112

Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından olup S[u]yolı Nâzırı olan Hasan'a

Piyale Paşa'nın Avasya köyü yakınlarında bulduğu suyun Sultan Bâyezid İmâreti, Saray-ı Âmire ve Saray-ı Atik suyollarına katılarak İstanbul'a geldikten sonra, yarısının kendisine verilmesi.

hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham Vezîrüm ve Kapudânum Piyâle Paşa *edâma'llâhü iclâlehû* Atebe-i Ulyâm'a âdem gönderüp; "Hâslar kazâsında Avasya nâm karyenün kurbinde birkaç sular bulup merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Imâreti'ne ve Sarây-ı Âmirem'e ve Sarây-ı Atîk'a cârî olan sularun yollarına ilhâk idüp mahmiyye-i Kostantıniyye'ye gelüp dâhıl oldukda münâsib olan mahalden ne mikdâr su ilhâk olursa nısfın almak üzre icâzet-i şerîfem" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât üzerine varup göresin; müşârun-ileyhün eger mahall-i mezbûrda bulduğı sulardur ve eger anlardan mâ‘adâ dahı bulunup katmağa kâbil olan sulardur; bir yire cem‘ idüp ne mikdâr su ilhâk olursa zâyi‘ olmayup ve ilhâk olduğı sunun nısfın murâd itdüği yirden ayırup evlerine icrâ ide. Ol bâbda kimesne mâni‘ olmaya ammâ; emirden ziyâde virilmekden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Mezbûr Za‘îm Mustafâ'ya virildi. Fî 27 Safer, sene: [9]75

113

Bana ve Parakin kâdîlarına hüküm ki:

Koçanya dağlarının muhafazasının Zaim Mustafa'ya verilip Bana ve Bolvan martolosları ile Reseva pirimikürlerine serdar tayin edildiği; o bölgede eşkıya ve harâmi ortaya çıkarsa anılan martolos ve primikürler ile derbent köyleri ahalisinin ve gerekirse il-erlerinin harâmi ve eşkıyayı yakalamak hususunda kendisine yardımcı olmaları, aksi takdirde sorumlu olacakları; aynı şekilde Bana ve Parakin kadılarının da kendisine her konuda destek olması.

Bundan akdem merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Sigetvar Seferi'ne teveccüh eyledüklerinde mukaddemâ Koçanya tağları muhâfazasında olan müteveffâ Za‘îm Mü’ezzin Mustafâ yirine Semendire sancağında ze‘âmete mutasarrıf olan dârende Mustafâ'yı ta‘yîn idüp seferden alıkomışlarıdı. Hâliyâ ben dahı mukarrer idüp taht-ı kazânda vâkı‘ olan Koçanya tağlarınun hıfz u hırâsetin emridüp **buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan martoloslar ve pirimikürlere serdâr olup ehl-i fesâd levend kâfirler ve harâmîler zuhûr itdükde, Bana ve Bolvan martolosları ve Reseva pirimikürleri ve kadîmden Mü’ezzin Mustafâ'ya mu‘âvenet idegelen derbend kurâ ahâlîsiyle ve lâzim gelürse il-eriyle üzerlerine varup eger ceng ve eger muhârebe vü kıtâl itmekle olur, her ne tarîkıla mümkin olursa mecâl virmeyüp elegetürüp hırsuz u harâmîlıkları zâhir olanları ve zâd ü zevâde virüp ehl-i fesâda mu‘în ü zahîr olanları şer‘le görüp anun gibi ehl-i fesâda yatak olup [zâd ü] zevâde virüp mu‘în ü zahîr oldukları sâbit olanlarun şer‘le haklarından gele. Şöyle ki; bir yirde hırsuz u harâmî levend kâfir zuhûr idüp üzerlerine varılmak lâzim geldükde zikrolunan martoloslar ve pirimikürler ile mezkûrûn derbend karyeler ahâlîsi varup

elegetürmek bâbında mu‘âvenet itmeyeler, netîcesi kendülere âyid olur. Ana göre lâzim oldukda siz ki kâdîlarsız, bi'z-zât husûs-ı mezbûra mübâşeret idüp eger martoloslar ve pirimikürler ve mezkûrûn derbend karyeler ahâlîsin ihrâc itmekde ve eger lâzim gelürse kifâyet mikdârı il-eriyle bile varup ehl-i fesâdı elegetürmekde gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret idesiz ki, eyyâm-ı sa‘âdetümde ehl-i fesâdun hakkından gelinmekle re‘âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olup huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerinde olalar.

Yazıldı.
Bu dahı. Fî 27 Safer, sene: 975

114

Modova Kâdîsı olup Alacahısâr sancağı tahrîri fermân olunan

Daha önce yazılan martoloslar defterde kayıtlı olmadığı için hizmet zamanında sıkıntı çekildiği bildirildiğinden Balvan ve Parakin kazalarından martolos yazılarak eksiğin tamamlanıp deftere kaydedilmesi.

Mevlânâ Lutfî'ye hüküm ki:

Bundan akdem; "Balvan nâhıyesinden emr-i şerîfümle otuz nefer martolos yazılup vilâyet kitâbet olunmaduğı bâ‘ısden dâhıl-i defter olmamağın kimi gaybet idüp ve kimi mürdolup ve kimi dahı; "Biz defterlü martoloz değilüz." diyü hıdmet idüp ol sebebden cüz’î martolos kalup hıdmet vâkı‘ oldukda muzâyaka çekilür." diyü i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise zikrolunan martoloslarun vâkı‘ olan noksânın eger Balvan ve eger Parakin kazâsından yazup tekmîl eyleyüp otuz nefere yitişdürüp deftere kaydeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 19 Safer, sene: 975
Yazıldı.
Yenibâzârlı Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

115

Karadeniz'in Rumeli ve Anadolu kıyılarındaki sancakbeyi ve dizdarların, buralardaki kazalardan zahire yüklenen gemilere konulmak üzere kadılar tarafından hisar-eri talep olunduğunda yeterli miktarda hisar-eri vermeleri.

Karadeniz'ün Rûmili yalılarında vâkı‘ olan beğlerine ve dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ yalılarda vâkı‘ olan kâdîlara; "varup gemilere zahîre tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a ve Edirne'ye göndermek" emrolunup; "Ol bâbda her gemiye hısâr-eri koyasız." diyü ısmarlanmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kâdîlar sizden hısâr-eri taleb itdükde te‘allül itmeyüp kifâyet mikdârı hısâr-eri viresiz ki, maslahat avkolmaya. Sonra özrinüz makbûl olmaz; bilmiş olasız.

Yazıldı.
Merdüm-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975
Bir sûreti, Anatolı câniblerinde Samsun'a varınca.

Yazıldı.
Mezbûr Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

116

Ankona'dan gelirken Nona (?) Limanı'nda Uskok eşkıyası tarafından esir edilip Sene Kalesi'nde hapsedilen Uğurlu ve üç yoldaşının salıverilerek Kubad Çavuş'a teslim edilmesi.

Venedik dojına hüküm ki:

Uğurlı nâm kimesne ba‘zı yoldaşlarıyla Ankona'dan gelürken Venedik'e tâbi‘ Nona (?) Limanı'nda Uskok* kâfiri alup Sene Kal‘ası'nda habsidüp mezbûrlardan Düş ve Hüseyin nâm kimesneler bahâya kesilüp bunda gelüp üç nefer yoldaşlarıyla mezbûr Uğurlı bi'l-fi‘l anda mahbûs idüği i‘lâm olunmağın **gerekdür ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Kubâd *zîde kadruhû* vardukda, zikrolunan ehl-i İslâm'ı mâbeynde olan ahd ü emân mûcebince ıtlâk idüp müşârun-ileyh çavuşuma teslîm eyleyüp ve ehl-i fesâdun hakkından gelmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresiz.

Yazıldı.
Dervîş Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

117[H]

Varna kâdîsına:

Bkz. hkm.77.

Hâliyâ Edirne'de kışlamak niyyet olunup zahîre lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan iki bin müd un, iki bin müd arpa ve sâyir yağ u bal ve me’kûlât kısmından* tedârük ü ihrâc eyleyüp sâhıbleri veyâhûd vekîlleri ile mu‘accelen mahrûse-i Edirne'ye yarar âdemler koşup mukaddem irsâl eyleyesin. Ammâ; "Edirne'ye zahîre gönderdüm." diyü İstanbul zahîresiyçün varan gemileri tetebbu‘ itmeyüp girü anda dahı şer‘ üzre anlara dahı tereke tahmîl idüp içine yarar hısâr-erenleri koyasın ki, Kefe veyâhûd Anatolı taraflarına alup gitmeyüp İstanbul'a gönderesin. Bu bâbda eger Edirne'ye eger İstanbul'a istihdâm içün hısâr-eri virilmek içün beğlere ve dizdârlara hükm-i şerîf gönderilmişdür; taleb eyleyesin.

[H] Hükmün üzerine; "*Mükerrer*" kaydı düşülmüştür.

118

Mamrevan beyinin Hınıs sancağını tahrir etmekle görevlendirildiği ve ilgili defterlerin gönderildiği.

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi. Fî 20 Safer, sene: 975

Mâmrevân beğine:

Hâliyâ Hınıs sancağınun tahrîri sana emrolunup defterleri irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre varup livâ-i mezkûrı dahı tahrîr eyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 20 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

119 *Mezbûra virildi. Fî 20 Safer, sene: 975*

Yusuf Çavuş Diyarbakır'da mâl-ı mirîye ait bazı muhasebe işleri ve bakâya tahsili ile görevlendirildiğinden, Diyarbakır beylerbeyi tarafından kendisine gerekli yardımın yapılması.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir câniblerinde emvâl-i mîrîye müte‘allik vâkı‘ olan ba‘zı muhâsebât husûsı ve bakâyâ tahsîli içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yûsuf *zîde kadruhû* irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup emvâl-i mîrî tahsîlinde gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret eyleyesin.

Yazıldı.

120 *Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 22 Safer, sene: 975*

Mora sancağı beğine:

Mora'da ehl-i fesâd oldukları, frenklere zahire sattıkları ve harâmilerle işbirliği yaparak halka zulmettikleri bildirilen Zaim Nâzır Lütfi ile Sipahi Bayram Ağa'nın teftiş olunup üzerlerine sabit olan suçların bildirilmesi ve kendilerinin hapsolunup gelecek emre göre hareket edilmesi.

Mektûb gönderüp; "Mora zü‘amâsından Nâzır Lutfî ve Bayram Ağa dimekle ma‘rûf sipâhî fesâd ü şenâ‘at üzre olduklarından gayri frenk tâyifesine hufyeten buğday u penîr ü tavar ve sâyir zahîre virüp ve deryâda gezen levend kayıkları harâmîleri dahı ittifâk idüp kendülerün âdemleri ve azebleri bile yöriyüp re‘âyâdan ve sâyir fukarâdan kimin katl ve kimin "esîr" diyü âhar yirlere satup fesâdları fevka'l-haddür." diyü bildürmişsin. İmdi; bundan akdem mezbûr Lutfî habsolunmağıçün hükm-i şerîf irsâl olunmışıdı. Hâliyâ Bayram Ağa dahı habsolunup arzolunan husûslar teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup toprak kâdîları ma‘rifetiyle hakk üzre ahvâllerin teftîş idüp göresin; arzolunan fesâd ü şenâ‘atlerinden üzerlerine sâbit ü zâhir olan

mevâddı sıhhati üzre defter idüp kendülerin habsidüp sûret-i sicilleriyle yazup arzeyleyesin; sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesin.

Yazıldı.

121

Tımışvar Beğlerbeğisi Kethudâsı Behrâm'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Tımışvar beylerbeyinin, gönderdiği mektupta her türlü tekâlif ve avârız-ı divâniyeden muaf olan knez, husar, kara martolos ve doğancıların eskiden olduğu gibi tekâlîften muaf olmalarında memleket için fayda bulunduğunu, bu sebeple muaf kaydolunmaları hususunu arzettiği; ancak martolos ve primikürler memleket muhafazasına kifayet edeceğinden tahrirde yeterli miktarda martolos ve pirimikür yazılıp kara martolos, husar ve doğancı yazılmaması.

Tımışvar'da Tîmâr Defterdârı olup vilâyet tahrîr iden Muharrem'e hüküm ki:

Tımışvar beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Tımışvar'da feth-ı hâkânîden berü vilâyetün ma‘mûr u âbâdân olmasına ve mâl-ı mîrînün cem‘ u tahsîline ve ahâlî-i vilâyete zarar u gezend kasdiden hırsuz u harâm-zâdenün ve şenî‘ u fesedenün elegetürilmesine sebeb olan knez ü husar u kara martolos u toğancı vaz‘ olunup ve cizye vü hukûkdan ve sâyir rüsûmât ü hıdemâtdan ve tek[â]lîf-i örfiyyeden ve avârız-ı dîvâniyyeden mu‘âf olıgelüp ba‘zına ahkâm-ı şerîfe ve ba‘zına mevâlî-i sâbıka ellerine temessükler virüp mu‘âf u müsellem idüp anlar dahı mu‘âfiyyetleri mukâbelesinde vech-i meşrûh üzre hıdmetlerinde makdûrların sarfidegelüp her vechile nef‘ları müşâhede olunup şöyle ki; tâyife-i mezbûre üslûb-ı sâbık üzre mu‘âfiyyetle kaydolunmayup merfû‘ olalar, eger mâl-ı mîrîye ve eger Memâlik-i Mahrûse'ye min-cemî‘ı'l-vücûh zarar u noksân müstevlî olmak fehmolunur. Bâ-husûs ki, livâ-i Semendire haylî müddetden berü fetholunup ve ol asıl husar u martolos u knez bin nefer mikdârı mu‘ayyen ü mukarrerdür. Vilâyet-i Tımışvar'da ancak yedi yüz nefer kimesneler vardur; alınmakdan alınmamak bir nice derece evlâdur ve enfa‘dur. Ol takdîrce mezbûrlar ber-karâr-ı sâbık mu‘âfiyyet üzre defter-i cedîde kayditmek içün vilâyet kâtibine emr-i şerîf ınâyet oluna ki, kemâ-kân hıdmetlerinde olalar." diyü arzeyledi. İmdi; her kal‘anun martolosı vardur. Memleket [ü] vilâyete ( ) ve ba‘zı pirimikür kifâyet ider; bu kara martolos u husar u toğancı nedür ? Bundan [akdem] dahı sana bu husûs içün hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kifâyet mikdârı martolos u pirimikür alıkoyup tahrîr idüp dahı kara martolos u husar u toğancıyı ref‘ eyleyesin.

122

Tımışvar beylerbeyinin Niş'in Aleksenişe köyünde yaptırdığı kervansaray için kifayet miktarı çivi verilmesi.

Yazıldı.
Tımışvar Beğlerbeğisinün Kethudâsı Behrâm'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Samakov kâdîsına ve Samakov Nâzırı olan ( ) *zîde kadruhû*[ya] hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar beğlerbeğisi Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "livâ-i Alacahısâr'da kasaba-i Niş nâhıyesinde Alekseniçe nâm karye ziyâde yol uğrağı yirde olup âyende vü revende gelüp geçdükce ekseri karye-i mezbûrede konarıken konak husûsında gâyetle ıztırâb u muzâyaka çekildüği cihetden hasbeten-li'llâh bir kârbânsarây binâ itmeğe mübâşeret eyleyüp sakfı içün yeğseri lâzim olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh tarafından âdem gelüp yeğseri taleb eyledükde akçasıyla kifâyet mikdârı yeğseri viresin.

Yazıldı.

123 Edirne'de zahîre sürilmek emrolunan yirlerde vâkı' olan sancakbeğlerine ve dizdârlara hüküm ki:

Edirne'ye zahire sürmekle görevli çavuşlara yardım için yeterli miktarda hisar-eri verilmesi.

Zahîre-i mezbûreyi sürmek içün irsâl olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarına mu'âvenet içün âdem lâzim olmağın kifâyet mikdârı hısâr-eri virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hıdmet-i mezbûreye ta'yîn olunan çavuşlara kifâyet mikdârı hısâr-eri ta'yîn eyleyesiz; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

124 *Kapu çavuşlarından Süleymân Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Devlet Giray Hân küffar üzerine sefere çıktığında, Manküp ve Suğdak Kadılıkları'ndan talep ettiği takdirde yeterli miktarda tüfek-endâz zimmî verilmesi.

Kefe beğine, Manküb ve Suğdak kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Devlet Giray Hân mektûb gönderüp; "Küffâr-ı hâksâr üzerine varmak lâzim geldükde Manküb ve Suğdak Kâdîlıkları'ndan atları ve donları ile iki yüz nefer tüfenk-endâz zimmî virilügelüp ammâ; ol mikdâr kifâyet itmeyüp; "Dahı ziyâde lâzimdür." diyü; "Cümle beş yüz nefer zimmî virilmek" içün hükm-i hümâyûn ınâyet oluna." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh küffâr-ı hâksâr üzerine varmalu olup zikrolunan kâdîlıklardan tüfenk-endâz kefere taleb itdükde âdet-i kadîm üzre kifâyet mikdârı tüfenk-endâz zimmî ihrâc idüp gönderesiz.

125

Yazıldı.
Kethudâsı Behrâm'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Tımışvar Beylerbeyi iken ölen Mustafa Bey zamanında voyvodalar ile bazı zaim ve sipahilerin köylerde hapishâneler ve tomruklar yaparak halka zulmettikleri, menolundukları halde bazılarının hâlâ eski uygulamayı sürdürmek istedikleri bildirildiğinden, bu gibilerin tekrar menedilip hapishânelerin kapatılması ve emre uymakta direnenlerin, dirlikleri alınmak ve cezalandırılmak için isimlerinin bildirilmesi.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem Tımışvar Beğlerbeğisi iken fevtolan Mustafâ Beğ'ün voyvodalarına ve ba‘zı zü‘amâ vü sipâhîlere ruhsat virilmekle karyelerinde habs-hâneler ve tomruklar ihdâs idüp re‘âyâyı suçsuz ve suçlu tutup envâ‘-ı işkence idüp re‘âyâdan küllî mâl ahzitmekle mütehammil olmayup ekseri perâkende olup vilâyetün harâbesine bâ‘ıs olduklarına vukûf tahsîl olundukda ol asıl zü‘amâ ve gayra ve âdemlerine tenbîh ü te’dîb olunup re‘âyâ bir mikdâr teneffüs eyleyüp perâkende olanlarun ba‘zı gelüp yirlerinde karâr eylemişlerdür. Lâkin zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdan ba‘zı üslûb-ı sâbık üzre re‘âyâya cevr ü te‘addî vü ihânet kasdın eyledüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibileri getürdüp gereği gibi te’kîd eyleyüp anun gibi habs-hâne varısa ref‘ idüp es[le]meyüp girü ol asıl vaz‘ idenleri isimleri ile ve tîmârlarıyla arzidesin ki, tîmârları alınup haklarından geline [ki], sâyir zalemeye mûcib-i ıbret ola.

126

Yazıldı.
Mezbûr Hüseyin nâm sipâhîye virildi. Fî 23 Safer, sene: 975

Ağlasun kazasından Sipahi Hüseyin'in, karısına tasallut ettiğine dair hakkında şikâyette bulunduğu ve Hamidili sancakbeyi ile Eğirdir, Hoyran ve Ağlasun kadılarının da şekavet ehlinden olduğunu bildirdikleri Veled ile diğer bazı kişilerin Südde-i Saâdet'e gelip bir şekilde adı geçen Hüseyin aleyhine gerçek dışı isnadlarda bulunarak hüküm alıp gittikleri bildirildiğinden, döndüklerinde tutuklanarak sözkonusu hüküm ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Sultân Murâd lalasına hüküm ki:

Ağlasun kazâsında ( ) nâm karyeden dârende Hüseyin nâm sipâhî gelüp; "kazâ-i mezbûrdan Veled nâm kimesne bunun menkûhasın cebren alup te‘addî eyledüği sâbit ü sicill olunduğından gayri; "Şirret ü şekâvetle meşhûrdur." diyü Hamîdili sancağı beği, Eğirdür ve Hoyran ve Ağlasun kâdîları arzitmeğin mezkûr Veled ve Üveys nâm babası ve Keykubâd ve

Mehmed nâm kimesneler buna kan husûsı isnâd idüp Südde-i Sa‘âdetüm'den bir tarîkıla sana hıtâben emr-i şerîfüm alup gitdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun hasımları anun gibi emr-i şerîfüm alup varurlarısa te’hîr itmeyüp yarar âdemlere koşup kayd ü bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, ahvâlleri şer‘le bunda görilüp bi-hasebi'ş-şer‘ lâzim [gelen] icrâ oluna ve bunda gaybet itmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.
Bu dahı, mezbûr Hüseyin'e virildi. Fî 26 Safer, sene: 975
Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine ve vilâyet-i Anatolı'da olan sancakbeğlerine yazıldı.

127

Yazıldı.
Novigrad Beği Mehmed Beğ'ün Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 25 Safer, sene: 975

Budun ve Belgrad sahralarındaki güherçileyi işlemek için görevlendirilen Novigrad beyine güherçile ve baruthâne hususunda gerekli yardımın yapılması.

Şimontorna ve İstolni Belgrad beğlerine hüküm ki:

Novigrad beği mektûb gönderüp; "Budun'da ve Belgrad sahrâlarında bulunan güherçile yirleri ve barut-hâne hıdmeti kendüye emrolunup ammâ; Novigrad sancağı ziyâde serhadd olup muhâfazasına ve barut-hâne hıdmetine hılâf semt olduğın" bildürmeğin sancağunda vâkı‘ olan kal‘alarun beşlüleri ve sâyir re‘âyâsıyla güherçile husûsına mu‘âvenet eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mûmâ-ileyhe güherçile vü barut-hâne husûsında beşlüler ve sâyir re‘âyâ ile gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret eyleyüp ale'd-devâm işletmekden hâlî olmayasın. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ikdâm u ihtimâmun zuhûra getüresin, ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 21 Safer, sene: 975
Yazıldı.

128

Sâdık Çelebî şâgirdi Mehmed'e virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

Vilâyet tahriri ile görevlendirilen Sadık Çelebi'nin, karışık olan Livane ve Pertekrek sancaklarını da tahrir etmesi.

Vilâyet tahrîri fermân olunan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Gürci vilâyetinden Livâne ve Pertekrek sancakları muhtell olup tahrîri lâzim olmağın zikrolunan sancaklarun tahrîrin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Pertekrek sancağınun defterin Südde-i Sa‘âdetüm'den alup zikrolunan sancakları dahı tahrîr ü temyîz idesin.

129

Yazıldı.
Ulaşdurmağıçün Piyâle Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 23

Sultanönü'nde bir kısım ehl-i fesâd gurbet tâifesinin ortaya çıktığı ve müslümanlara zarar verdiklerinin bildirildiği; bu gibilerin yakalanmamasının sancakbeyinin ihmalkârlığını veya idaredeki beceriksizliğini gösterdiği; bu sebeple Sultanönü sancakbeyinin bu gibi gurbet, suhte vs. ehl-i fesâdı elegeçirip toprak kadıları marifetiyle teftiş edip suçu sabit olanları cezalandırması; aksi takdirde sorumlunun kendisi olacağı.

Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Sultânöni beğine hüküm ki:

Sancağunda ba'zı gurbet belürüp fesâd ü şenâ'at üzre olup müslimânlara zarar u ziyân üzre oldukları i'lâm olundı. İmdi; bir yire sancakbeği nasbolmakdan murâd ol yiri görüp gözedüp ehl-i fesâdı elegetürüp hakkından gelüp re'âyâ vü berâyâ âsûde olmakdur. Sancağunda ol asıl gurbet tâyifesi olup fesâd ü şenâ'at üzre ola, dahı hüsn-i tedârük ile elegetürüp dahı hakkından gelmeyesin, bu senün ihmâlünden veyâhûd hıfz u hırâsete adem-i iktidârundan nâşîdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp anun gibi sancağunda gurbet tâyifesinden veyâ sûhteden ehl-i fesâd ve şenâ'at üzre olanları her kande ise hüsn-i tedârükle elegetürüp dahı ahvâllerin toprak kâdîları ma'rifetiyle teftîş idüp şer'le fesâd ü şenâ'ati sâbit olan eger gurbetdür eger sûhtedür ve gayridür; lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın. Ehl-i fesâd ü şenâ'at sipâhî ise habsidüp arzidesin; sonra ol bâbda emir ne vechile sudûr ider ise mûcebiyle amel idesin ve min-ba'd basîret üzre olup eger gurbet eger sûhte tâyifesidür; birkaçı bir yire cem' olup yarak u yasağ ile gez[dü]rmeyüp anun gibi gurbet ü sûhte birkaçı bir yirde yarak ile bulunanları tutup habsidüp arzidesin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm ehl-i fesâd müslimânlara zarar u ziyân itdükleri istimâ' oluna veyâhûd kâdîlar arzeyleyeler, her vechile özrün makbûl olmayup netîcesi sana âyid olur; dâyimâ tedârük üzre olasın.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 22 Safer, sene: 975

130

Rumeli ve Anadolu'nun bazı yerlerinden bir kısım reâyanın çiftlerini bırakarak İstanbul'a geldikleri ve İstanbul, Eyüp ve Kasımpaşa'da deniz kenarlarına evler yaparak yerleştikleri, bu durumdan ise hem bunların geldikleri yerlerdeki sipahilerin, hem de yerleştikleri yerlerdeki ahalinin zarar gördükleri; bu sebeple Hâslar ve Üsküdar kadılarının buraları teftiş ederek beş yıldan beri oralarda mesken edinenleri ayrıntılı olarak defter edip defterlerini mühürleyip göndermeleri ve bundan

sonra buralarda izinsiz yerleşime müsaade etmeyip bu hususta mahalle imam ve müezzinlerine tenbihte bulunmaları; ayrıca teftiş esnasında bu mahallelerdeki fahişe, ehl-i fesâd ve kefilsiz olanları da teftiş edip gerekirse cezalandırmaları;

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Rûmili ve Anatolı'dan ba‘zı re‘âyâ yirlerin ve çiftlerin koyup birer tarîk ile mahrûse-i İstanbul'a gelüp kimi İstanbul'da ve kimi Hazret-i Eyyûb ve Kâsımpaşa'da deryâ kenârlarında mesken idinüp yirleri hâlî kalup eger sipâhîye ve eger mâl-ı mîrîye ol ecilden zarar müterettib olduğından mâ‘adâ mahrûse-i mezbûrenün kadîmî sâkinlerinün ma‘îşetleri bâbında muzâyakaya sebeb oldukları ecilden ol makûle beş yıldan berü gelüp ev binâ idüp temessük idenler ve sâyir her mahallede ne mikdâr vardur, mülk ü vakf ne mikdâr yazılup bilinmek lâzim olmağın ve min-ba‘d anun gibi yalılarda izn-i şerîfüm olmadın ev binâ olunmasına rızâ-yı şerîfüm olmamağın Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazândan deryâ kenârlarında vâkı‘ olan mahallâtı Fenar'a çıkınca ve Kâsımpaşa deresi mahallâtı yoklayup teftîş idüp göresin; her mahallede ne mikdâr hâne olup vakf u mülk ne mikdârdur ve sâkin olanlar ne yirden gelmişdür; defter idüp anun gibi eger Rûmili'nden ve eger Anatolı'dan ve gayriden her kim gelüp beş yıldan berü temekkün itmiş ise ger sâhıb-i mülkdür ger gayridür; her biri ne yirden ve ne makûle âdemdür, ne zamânda gelmişdür; anları dahı müstekıl defter idüp ve min-ba‘d her mahallenün imâmına ve mü’ezzinine ve kethudâlarına tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, ba‘de'l-yevm anun gibi yalılarda hâricden gelmiş kimesneye yir-yurd itdürmeyüp izn-i şerîfüm olmadın temekkün itdürmeyüp her mahallenün er ü avretinden ehl-i fesâd ü şenâ‘at olanları ve kefîli olmayanları dahı şer‘le teftîş eyleyüp fâhışeden ve sâyir ehl-i fesâddan şer‘le fesâd ü şenâ‘ati sâbit olanları habs, arz îcâb idenleri habs ü arz idüp lâzim olmayanlara şer‘le lâzim geleni icrâ idüp her mahallenün ve beş yıldan berü gelenlerün defterin mühürleyüp gönderesin; sonra emir ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Yazıldı.
Ulaşdurmağıçün kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975
Bir sûreti, Üsküdar kâdîsına; Yoros'a varınca vech-i meşrûh üzre hüküm yazılmışdur.
Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

131

Beşiktaş'ın yukarısında Akıntı Burnu'nda oturan Hâce Kızı isimli kadın hakkındaki iddiaların dikkatlice tahkik ve teftiş edilerek sabit olan hususların bildirilmesi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ Beşiktaşı'ndan yukaru Akındı Burnı'nda Hâce Kızı dimekle ma‘rûf avretün hakkında arz sunılup mastûr olan husûslar görilmek içün sûreti ihrâc olunup teftîş olmak içün sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup dahı ol cevânibde olanları cem‘ idüp mezkûrenün ahvâlin onat vechile hakk üzre eger mahallesinden ve eger sâyirden ruk‘ada mastûr olanları tamâm dikkat ü ihtimâm ile arzolunan husûslar şer‘le teftîş idüp göresin; ruk‘ada mastûr olan mevâddan sübût ü zuhûr [bulan] mevâddı yazup bildüresin, bir mâddesin ketmitmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 23 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

132 *Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975*

Selanik, Karaferye, Tırhala ve Ağrıboz kazalarında bulunan gemilere tereke yüklenip içlerine hisar-erleri konularak İstanbul'a gönderilmesi ve yüklenen terekenin miktarı ile hangi tarihte ne kadar hisar-eri ile gönderildiğinin bildirilmesi.

Selanik ve Karaferye ve Tırhala ve Ağrıboz ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda bulunan gemiler[e] tereke tahmîl itdürüp mahrûse-i İstanbul'a göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan iskelelerde bulunan gemilere narh-ı rûzî üzre olan yirlerden her kimde bulunursa tereke aldurup dahı gemilere tahmîl eyleyüp içine yarar hısâr-erleri koyup ale't-tevâlî mahrûse-i mezbûreye gönderüp teslîm idüp ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunup ne tarîhda gönderüp ve ne mikdâr hısâr-eri koduğun yazup bildüresin ki, ana göre fursatı (?) üzre ihmâlden hazer idesiz.

Yazıldı.

133 *Koyun emîninün âdemine virildi. Fî 13 (?) Safer, sene: 975*

Sofya ve Filibe ve Tatarbâzârı ve Samakov ve Dobniçe ve Ilıca

Geçen seneden bakâya kalan koyunlarla bu senenin koyunlarının Rûz-ı Kasım'a kadar nâiblerle İstanbul'a gönderilip koyun eminine teslim olunması.

kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan geçen sene defter mûcebince irsâl olunan koyunlardan bâkî kalan koyunı ve bu senenün koyunın rûz-ı Kâsım'a değin ihrâc idüp yarar nâyiblerünüz ile mahrûse-i İstanbul'a gönderüp koyun emînine teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda tamâm ihtimâm idüp eger geçen senenün ve eger bu senenündür; koyunların defter mûcebince ihrâc idüp yarar nâyiblerinüze koşup gönderesiz ki, şöyle ki; rûz-ı Kâsım'a değin zikrolunan koyunlar mahrûse-i mezbûrda gelüp koyun emînine teslîm olunmaya, özrinüz makbûl olmaz,

azle müstehıkk olursız; ana göre tedârük idesiz.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Selanik ve Filorina ve Manastır ve Yenice-i Vardar ve Siroz ve Karaferye ve Zihne ve Timürhısâr ve Avrethısâr ve Kavala ve Yenice-i Karasu ve Kesriye ve Drama ve Gümülcine kâdîlarına yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Tırhala ve Fenar ve Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Üsküb ve Köprülü ve Nevrakop ve Ustrumca ve İştib ve Kırçova kâdîlarına.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Radomir ve Berkofça ve Kratova ve Şehirköy ve İvranya kâdîlarına.

[Yev]mü's-Sebt, fî 25 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

134

Yazıldı.
Dîvân kâtiblerinden Hamza Çelebî'ye virildi. Fî 25 Safer, sene: 975

Evranos Evkâfı Mütevellisi Mustafa'nın yolsuzluk yaptığına ve bunu bildirmek istediğinde kendisini görevden alıp yalancı şahitler vasıtasıyla üzerine borç isbat ettiğine dair anılan vakfın önceki kâtibi Ahmed'in sunduğu arzuhalde yazılı hususların Selanik ve Siroz kadılarınca vakıf kayıtları da incelenerek teftiş olunması ve neticenin ayrıntılı olarak bildirilmesi; ayrıca mütevellinin anılan kâtibin üzerine borç isbat ederek haksız yere parasını aldığı sabit olursa bu paranın da eksiksiz olarak tahsil edilmesi.

Selanik ve Siroz kâdîlarına hüküm ki:

Ahmed nâm kimesne bundan akdem arz-ı hâl sunup; "Müteveffâ Evranos Evkâfı'na sâbıkâ kâtib olup; mukaddemâ vakf-ı mezbûra Mütevellî olan Abdî'nün muhâsebesinde on dört kerre yüz bin dahı yüz yetmiş üç akça mukayyed iken hâliyâ Mütevellî olan Mustafâ'nun meblağ-ı mezbûrı bi'l-külliyye zâyi‘ idüp ve Abdî'nün tahvîlinden dört yılun muhâsebesin göstermeyüp ve mezkûr mütevellî olalı on kerre yüz binden ziyâde bel‘ıyyât ü ketmiyyâtı olup; "Zikrolunan bel‘ıyyâtı i‘lâm ideyin." didükde kitâbetin alup öldürmeğe kasdidüp şâhid-i zûr ile üzerine on bin akça isbât idüp ve Dündarzâd dimekle ma‘rûf sipâhîye hılâf-ı şart-ı vâkıf yiğirmi beş akça kendüye ve altı akça tevâbi‘ına [vazîfe ta‘yîn] idüp ve vazîfe-hârlara kalb akça virürler; zevâyid [ü] ihrâcâtun nihâyeti yokdur." diyü i‘lâm itdükde teftîş olunmak

içün mukaddemâ hükm-i şerîf virilüp görilmeyüp hâlâ; "ol hüküm tecdîd olmasın" taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir münâsib mahalde cem‘ olup ve sunılan arz-ı hâlün sûreti bile gönderilmişdür; nazar idüp ve lâzim olan defterleri câbîlerden ve gayriden taleb idüp getürdüp dahı mûmâ-ileyhün eger Abdî'nün tahvîlinden zabtitdüği senelerdür ve eger kendünün zabtitdüği senelerdür; ibtidâ[-yı] mübâşeretinden bu zamâna gelince muhâsebesin onat vechile dikkat ü ihtimâm ile yirlü yirinden müfredât defterleri mûcebince müteveffâ-yı mezbûr evlâdından Alî *zîde kadruhû* ma‘rifetiyle bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp îrâd ü masrafların herbirine tatbîk idüp göresiz; eger mûmâ-ileyhün kendü ve mübâşirlerün ekl ü bel‘ itdüğidür ve eger ihmâl ü müsâheleleri sebebi ile zâyi‘ olandur ve eger hılâf-ı şart-ı vâkıf ta‘yîn itdüği vazîfedür, bi'l-cümle vakf-ı mezbûrun kendü zamânında her sene îrâd ü masrafı nedür ve zimemde olan ne mikdârdur ve bi'l-fi‘l zevâyid olan mâl ne mikdârdur, nakd midür, galleden midür; tamâm vâkıf u muttali‘ olup mezkûrun üzerine ne mikdâr mâl-ı vakf zâhir ü sâbit olursa vukû‘ı üzre sicill idüp Abdî'nün zamânında vâkı‘ olanı [başka], mûmâ-ileyh zamânında olan bel‘ıyyâtı başka defter idüp sıhhati üzre yazup bildüresiz. Tamâm hakk üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp dâyire-i hakdan udûl itmeyesiz; tarafeyne meyl ü muhâbâdan ictinâb idesiz ve mezkûrun ol mikdâr akçasın aldığı sübût bulursa bî-kusûr alıviresiz.

Yazıldı.

135 *Defterdârun âdemi Murâd'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975*

Dulkadirli Timarları Defterdarı Mesih Bey tarafından, Dulkadirli beylerbeyinin defterdara ait olan timar tezkireleri ve mühür ribhına müdahale ettiği bildirildiğinden, beylerbeyinin yalnızca tecdîd-i berat resmini alıp defterdara ait olan resme müdahale etmemesi.

Dulkadirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ vilâyet-i mezbûre Tîmârları Defter[d]ârı Mesîh mektûb gönderüp; "vilâyet-i merkûme tîmârlarınun tezkiresi ribhın defter-i cedîdde ze‘âmetine dâhıl olup hâlâ vârid olan emr-i şerîf mûcebince cümle tezkire ribhın sen zabtidüp ve; "Mukaddemâ defterdârlar aldukları mühür ribhınun sen nısfın al." diyü cevâb virdüğün" bildürdi. İmdi; defterde ze‘âmetine dâhıl olan rüsûm-ı tezkire girü müşârun-ileyhündür. Lâkin tecdîd-i berevâtun ribhı defterde kendüye mahsûb olmayup hâric bir nesnedür; kendüye mukayyed olan rüsûma dahl câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, cülûs-ı hümâyûn müyesser olmağla şimdiye değin ve min-ba‘d emr-i şerîfüm mûcebince nâm-ı şerîfüme berâtların tecdîd itdükleri rüsûm-ı tezkireyi sen zabtidüp defter eyleyesin. Tecdîd olmayup eger kendü berâtunla ve eger Südde-i Sa‘âdetüm'den gönderilen tezkirenün rüsûmına defter mûcebince ve kadîmden olıgeldüği üzre mu‘ârız olmayasın ve mühr içün alınan resm dahı sâbıkâ defterdâr olanlar ve kadîmü'l-eyyâmdan ne vechile alınugelmiş ise girü olıgeldüği üzre alınmasına mâni‘ olmayasın.

136

Yazıldı.
Behrâm Kethudâ ile paşa hazretlerine gönderildi; ser-â-ser kîse,

Tımışvar Beylerbeyi Hasan Paşa'nın adamlarının Erdellilerce katledilip ellerindeki esirlerin salıverildiği ve eşyalarının yağmalandığı bildirildiğinden, bu olayın aslı olup olmadığının araştırılması; aslı varsa suçluların yakalanıp cezalandırılması ve alınan eşyaların bulunup sahiplerine iade edilmesi ve esirlerin salıverilmesi.

gümüş kozalak ile. Fî 2 Rebî'u'l-evvel

Kral-oğlı'na hüküm ki:

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühû* Yüce Âsitânem'e mektûb gönderüp; "Erdel taraflarından âdemleri kırılup tutsakları ıtlâk olunup emvâl ü esbâbları gâret olunup teftîş ü tefahhus içün çavuş ta'yîn olunmasın" bildürmiş. İmdi; fi'l-vâkı' mâbeynde bu asıl husûs olmış mıdur, kimler itmişdür; ma'lûm olmak lâzim olmağın **gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, bu husûs[a] gereği gibi mukayyed olup anun gibi ehl-i İslâm'dan ve sâyir Memâlik-i Mahrûse re'âyâsından anda esîr olmış kimesne var mıdur ve kimesnenün mâl ü rızkı gâret olmış mıdur, idenler kimlerdür; bulup dahı ehl-i fesâd ü şenâ'atün gereği gibi hakkından gelüp gâret olan emvâl[i] sâhıblerine ed[â] eyleyüp ve esîr olanları dahı ıtlâk itdüresin.

137

Yazıldı.
Kethudâsı Husrev Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Krupa Kalesi düşman saldırılarına daha açık olduğu ve atlısı az olduğu için Kamengrad Kalesi'ndeki elli nefer beşlinin buraya nakledilip defterinin gönderilmesi.

Bosna Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda Kal'a-i Kame[n]grad'un elli nefer beşlüsi olup Budun beğlerbeğisi fethitdüği Krupa Kal'ası gâyetle serhadd olup her zamân altına düşmen seğirtdükde kal'a-i mezbûre atlusı kalîl olmağla çıkmağa kudretleri olmayup anda her zamânda ziyâde atlu olmak lâzim olup Kal'a-i Kamengrad şimdiki hâlde iç il düşmekle hıfz u hırâsetine hısâr-erenleri kifâyet ider; zikrolunan elli nefer beşlüler Kal'a-i Krupa'ya ihrâc olunmasın" bildürdüğün ecilden ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Kal'a-i Kamengrad'un zikrolunan elli nefer beşlüsin Kal'a-i Krupa'ya ihrâc idüp defterin gönderesin ki, berâtların virile.

138

Yazıldı.
Mezbûrun kethudâsı Îsâ'ya virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

Hırsızlık ve yankesicilik yaptıkları bildirilen Rûhâ'nın Bâbü'l-ayn Mahallesi'nden Halil ve Mehmed'in teftiş edilip suçları sabit olursa şer'an gerektiği şekilde cezalandırılmaları.

Rûhâ beğine ve Rûhâ kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "nefs-i Rûhâ'da Bâbü'l-ayn Mahallesi Kethudâsı olan Abdüllatîf meclis-i şer'a gelüp mahalle-i mezbûrda sâkin olan Halîl ve Mehmed içün; "Kuttâ'u't-tarîk hırsuzlardur; babaları Bayram Hâce oğlı Alî dahı hırsuz idi. Anlarun sebebi ile mahalleye zarar müterettib olur; teftîş olunsun." dimeğin mahalle halkından ve gayriden teftîş olunup mahalle a'yânından ve gayriden cem'-ı kesîr; "Kuttâ'u't-tarîk hırsuzlardur." diyü muvâcehesinde şehâdet eyledüklerin" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları ihzâr eyleyüp habsidüp dahı ber-mûceb-i şer' onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresiz; arzolunduğı üzre yaramazlıkları sâbit olursa sipâhîler ise habsidüp arzeyleyesiz; değiller ise ol bâbda şer'le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasız. Şer'-ı şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz; tamâm hakk üzre olup tezvîrden, telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'ı'ş-şerîf iş olmakdan hazer eyleyesiz.

139

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı mezbûr.

Rûhâ beğine hüküm ki:

Rûhâ sancağında işledikleri suçlardan dolayı yakalanan Ekrâd-ı Koçmanlı ve Acarlı cemaatleri ile Birecik toprağında sakin olan Hâlidbeyli Cemaati'nin ehl-i fesâdı Ruha beyi tarafından cezalandırılagelmiş iken Ekrâd-ı Koçmanlı ve Acarlı cemaatlerinin tahrirde Samsad'a kaydedilmesi nedeniyle Samsad beyi tarafından müdahale edildiği bildirildiğinden, ehl-i fesâdın adı geçen sancakbeyleri tarafından suçun işlendiği yerde müştereken cezalandırılması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda sâkin olan Ekrâd-ı Koçmanlu ve Acarlu Cemâ'atleri mukaddemâ havâss-ı hümâyûn re'âyâsından olup tahrîr olundukda Samsad sancağına ilhâk olunup zikrolunan cemâ'atler ve Birecik toprağında mütemekkin olan Hâlidbeğlü Cemâ'ati'nün ehl-i fesâdı ziyâde olup Rûhâ sancağınun toprağında cürm-i galîzları sâdır olup elegiren ahâlî-i fesâdı kadîmü'l-eyyâmdan Rûhâ sancağı beği olanlar haklarından gelür imiş. Şimdiki hâlde zikrolunan cemâ'atlerün ahâlî-i fesâdı elegetürildükde mûmâ-ileyh Samsad sancağı beği; "Mültezim olduğum havâss-ı hümâyûn re'âyâsındandur; salb ü siyâseti benümdür." diyü dahlidüp ehl-i fesâdı fesâd idüp tutıldukları yirde haklarından gelinmeğe

mâni‘ olmağın re‘âyâya ve âyende vü revendeye zarar u ziyânları müterettib olduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mücrimi günâhı sâdır olduğı yirde şer‘le lâzim geleni müşârun-ileyh ve mûmâ-ileyh ile icrâ idüp anun gibi hârice iletüp akçasın alup halâs itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

140

Sağ-kolda vâkı‘ olan mâl müfettişi olan kâdîlara hüküm ki:

Sağ ve sol-koldaki mal müfettişi olan kadıların Ağustos akçesini eksiksiz tahsil ederek zamanında Hazine-i Âmire'ye göndermeleri.

Hâliyâ Ağustos akçası vakti ile gelüp irişmek lâzim olup ol bâbda Mâliyye tarafından hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup Ağustos'da irsâl olunacak akçayı bî-kusûr tahsîl idüp vakti ile irsâl idüp Hazîne-i Âmirem'e teslîm idüp şöyle [ki]; giç gönderüp yâhûd noksân üzre gönderesiz, sizden tazmîn itdürilür; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Çavuş Muslî Çelebî'ye virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Bir sûreti, sol-kol kâdîlarına.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

141

Edirne zahîresi emrolunan sağ-kol kâdîlarına hüküm ki:

Edirne zahiresi emrolunan sağ ve sol-kol kadılarının tayin olunan zahireyi âcilen tedarik edip göndermeleri.

Bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp; "taht-ı kazânuzdan Edirne zahîresiyçün un u arpa ve sâyir me’kûlât" emrolunup ta‘yîn olmış idi. Emr üzre mu‘accelen tedârük olunup irsâl olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât emr-i sâbık üzre mübâşeret idüp ta‘yîn olunan ( ) zahîre[yi] tedârük ü ihrâc idüp gönderesiz. İhmâlden hazer idesiz; sonra özrinüz makbûl olmayup mu‘âteb olursız.

Yazıldı.

Çavuş-ı mezbûr Muslî Çelebî'ye virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Bir sûreti, sol-kol kâdîlarına.

142

Yazıldı.
Şâm Beğlerbeğisi Kethudâsı Mustafâ Kethudâya virildi. Fî 9

Mısır beylerbeyinin Şam'dan giden hacılar için iki bin altınlık zahire vermesi.

Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem; "Şâm'dan giden huccâc içün iki bin altunluk zahîre viresin." diyü hüküm irsâl olunup vilâyet bir mikdâr kaht üzre olmağın viril[mey]üp hâliyâ bu sene virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre huccâc zahîresiyçün iki bin altunluk zahîre viresin.

143

Yazıldı.
Kethudâsı Keyvân Kethudâ'ya virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

Akkirman beşlisine bir hizmet teklif olunduğunda zamanında gelememelerinden dolayı hizmet geri kaldığından, Akkirman beşlisinin tamamının Bender'e getirilip istihdam edilmesi.

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bir hıdmet-i mîrî vâkı' oldukda, Akkirman beşlüsine âdem gönderüp zamânıyla irişmemeğle istihdâm olunmaları müşkil olup bundan akdem; "Bender'e gelmesine" arzolunup emr-i şerîf virilüp; "Yiğirmi nefer kimesne anda emîne hıdmet eyleye." diyü emrolunmış idi. Akkirman emîni olanlar azeb ağalığı ile mültezim emîn olup istihdâm içün yine azeb tâyifesinden emrolunup beşlü tâyifesi cümle Bender'e gelmesine" arzeylemişsin. Arzitdüğün üzre zikrolunan beşlü tâyifesin cümle Bender'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre beşlü tâyifesin cümle ağaları ile Bender'e getürüp lâzim oldukda istihdâm idesin; emînler azeb tâyifesin istihdâm ideler.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 28 Saferi'l-muzaffer, sene: 975, Kostantıniyye

144

Akkirman beyinin düşmanın saldırı ihtimaline karşılık yardım talep etmesi üzerine Silistre beyinin sancağının askeri ve tatarlarıyla birlikte Akkirman beyine yardım etmesi.

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

Silistre beğine hüküm ki:

Hâliyâ Akkirman sancağı beği mektûb gönderüp; "ol cevânibde küffâr-ı hâksâr hareketi olup Memâlik-i Mahrûse'ye kasd-ı gezend fikrinde oldukların" i‘lâm itmeğin sen dahı sancağun askeri ile ve Tatar tâyifesiyle mu‘accelen müşârun-ileyhe varup mülâkî olup a‘dânun mazarrat u ifsâdın def‘ u ref‘ itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr u terâhî itmeyüp sancağunun ( ) ve sâyir zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve Tatar tâyifesin müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile cem‘ idüp dahı bir ân tevakkuf itmeyüp varup müşârun-ileyhe mülâkî olup dahı a‘dânun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tetebbu‘ u tecessüs eyleyüp tamâm ma‘lûm idinüp dahı arzolduğı üzre Memâlik-i Mahrûsem'e zararları var ise hüsn-i ittihâd u ittifâk ile yek-dil ü yek-cihet olup düşmenün ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile gereği gibi hakkından gelüp gaflet ile memleket ü vilâyete ve re‘âyâ vü berâyâya düşmenden zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât idesin; ne vechile tedârük idüp ne zamânda çıkup ve ne mikdâr asker ile çıkduğun yazup bildüresin. Boğdan cânibine dahı göz-kulak olup şöyle ki; a‘dânun hareketi ol cânibe ola, irişüp gereği gibi Boğdan voyvodasına mu‘âvenet eyleyesin.

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

145

Düşmandan bir hareket vukûunda Silistre beyinin askeri ve tatarlarıyla Akkirman beyine yardıma gitmesi hakkında gerekli emrin verildiği; Akkirman beyinin de hazırlıklı bulunup bir saldırı olursa düşmanın hakkından gelmek hususunda gerekli gayreti göstermesi ve yaptığı hazırlıklar ile düşmanın durumu hakkında bilgi vermesi.

Akkirman beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun hareketi olduğın" i‘lâm itmişsin. Her ne dimiş isen ma‘lûm olup ol bâbda; "cümle sancağı askeri ve Tatar ile irişüp mu‘âvenet itmek" içün Silistre sancağı beğine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı sancağun askeri ile hâzır u müheyyâ olup küffâr-ı bed-girdârun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tamâm tetebbu‘ u tecessüs idüp tamâm ma‘lûm idinüp dahı müşârun-ileyh vardukda yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd u ittifâk ile a‘dânun def‘ u ref‘ı ve ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile haklarından gelmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getürüp gaflet ile *el-ıyâzü bi'llâhi te‘âlâ* düşmenden memleket [ü] vilâyete ve re‘âyâ vü berâyâya zarar irişdürmekden hazer idesin. Bu hükm-i şerîfüm ne gün varup ne vechile tedârük üzre olup ve düşmenün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsidleri ne idüğin yazup bildüresin.

146

Yazıldı.
Suyolı Nâzırı Hasan'a virildi. Fî 11 Ra., sene: 975

Kâğıthâne ve Kırkçeşme suyolları ile selâtin câmi ve imâretlerine giden suyollarının yakınına bağ, bahçe ve ev yapıldığı haber alındığından, suyollarının iki tarafından üçer zirâ boşluk bırakılıp buralarda mevcut olan bağların kaldırılması ve bundan sonra buralarda bağ, bahçe, ev vs. yapılmasına izin verilmemesi.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Kâğıd-hâne ve Kırkçeşme suyı ve ecdâd-ı ızâmum ve merhûm babam gâzî hudâvendigâr *enâra'llâhü berâhinehüm* câmi‘larına ve ımâretlerine ve sâyire gelen suyolları geçdüği yirlere karîb ba‘zı kimesneler bâğ diküp ve evler binâ idüp ve zirâ‘at eyleyüp ve bâğçe ihdâs idüp ol sebeb ile suyollarına küllî zarar u ziyân olduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan suyollarınun üzerine varup dahı üç zirâ‘ üst yanından ve üç zirâ‘ alt yanından kimesneye bâğ dikdürmeyüp ve eger şimdiye değin dikilmiş bâğ var ise vech-i meşrûh üzre iki cânibinden üçer zirâ‘ yire değin olan bâğları giderdesin. Min-ba‘d emrüme muhâlif [iş] itdürmeyesin ve zirâ‘at dahı itdürmeyüp bâğçe vü evler ve sâyir nesne yapdurmayup men‘ u def‘ eyleyesin; memnû‘ olmayanları yazup bildüresin ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı suyolı nâzırı elinde ibkâ idesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 29 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

Yazıldı.

147

Kavala kapudânı âdemi Hasan'a virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 975

Kavala Kalesi'nde esir ve mahbuslar için inşa olunacak zindana kalede mevcut on dört çeşmeden bir masura su verilmesi.

Kavala kâdîsına ve kapudânına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "Kal‘a-i Kavala'da olan mîrî esîrlerün ve mücrimlerün habsi içün zindân binâ olunmak" fermân olunmağın mezbûr binâya şürû‘ olunduğın ve zikrolan esîrlere su lâzim olup kal‘a-i mezbûrede on dört çeşme olup suya ihtiyâcları olmamağın zikrolunan çeşmelerden bir masura su virilmek" içün arzitdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre zikrolunan çeşmelerden zindân-ı mezbûr mahbûsları içün bir masura su virdüresiz.

148

İstanbul'daki bütün mahallelerin teftiş edilip imam, müezzin ve hatiplerden ehil olmayanların görevden alınması ve mahallelerde bulunan fahişelerin hapsedilmesi.

Yazıldı.
Mübâşir olan mezbûr Pîrî Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da vâkı‘ olan mahallâtda sâkin olan fevâhış teftîş olunup her mahallâtun imâm ve câmi‘ olanlarun hatîbleri ve imâmları ve sâyir mü’ezzinlerinün dahı ahvâlleri görilüp anun gibi imâmet ü hıtâbete muktezâ-yı şer‘-ı şerîf üzre liyâkati olmayanları ref‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Pîrî *zîde kadruhû* vusûl buldukda, aslâ te’hîr u terâhî itmeyüp her mahallenün eger câmi‘dur eger mesciddür; varup dahı imâm u mü’ezzinlerin ve mahallesinün halkın cem‘ idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile mahallelerinde eger fâhışeden ve eger sâyir ehl-i fesâd ü fesekadan her kim var ise sorup zuhûra getürüp fâhışeleri habsidüp arzidüp ve min-ba‘d imâmlara ve mü’ezzinlere ve sâyirlere bir vechile tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, aslâ mahallelerinde anun gibi fâhışe avret oldukda gelüp haber virüp elevireler. Şöyle ki; hîn-i teftîşde olan fâhışe gaybet idüp sonradan girü mahallelerine gele veyâhûd hımâyet idüp elevirmeyeler, sonra elegele, aslâ vü kat‘â eger imâm u mü’ezzindür ve eger sâyir mahalle halkıdur; bir ferdün özri makbûl olmayup her kimün mahallesinde bulunur ise anlara olacak hakâret ü siyâset evvelâ imâm u mü’ezzine ve sâniyen mahalle halkına olmak mukarrer bilüp ana göre her biri basîret üzre olup eger hîn-i teftîşde mahallelerinde olan fevâhışi elevirmekde eger sonradan gelenleri elevirmekde dakîka fevtitmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer ideler ve her mahallenün imâmınun eger ılm [ü] kırâ’etidür ve eger diyânet ü istikâmetidür; ahvâlin görüp anun gibi muktedâ-yı nâs olmağa şer‘an liyâkatleri olmayanları aslâ hımâyet itmeyüp yazup bildüresin ki, ref‘ oluna. Bi'l-cümle bu husûsı sâyir umûra kıyâs itmeyüp emrüm üzre her mahalleye varup eger cemâ‘at ahvâlin eger imâm u mü’ezzinin tamâm görüp zuhûr iden fâhışelerin habsidüp sonra ne mikdâr fâhışe habsolursa ve her biri bu yirlü midür ve akvâm u akribâları var mıdur; mufassal defter idüp ve ref‘ları lâzim olan imâm u mü’ezzinleri [ve] hatîbleri dahı defter idüp bildüresin ve kimesneye hımâyet itmekden hazer idesin ve mahallelerinde bulunan târik-i salâtların dahı elevireler; şer‘le lâzim geleni te’dîb idesin. İmâmlara ve mü’ezzinlere tenbîh idesin ki, ehl-i hevâ olup salâh üzre olmayanları bildüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî selh-ı Saferi'l-muzaffer, sene: 975

149

Semâniye müderrislerinden Sinan Çelebi'nin İstanbul'daki fahişe ve ehl-i fesâdın teftişinde İstanbul kadısının yanında bulunması.

Yazıldı.
Bu dahı.

Semâniye müderrislerinden Sinân Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da ba'zı fâhışeler ve ehl-i fesâd [teftîş] olunması içün mahrûse-i mezbûre kâdîsına hükm-i şerîfüm virilüp sen dahı teftîşde müşârun-ileyh ile bile olmak emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Pîrî *zîde kadruhû* vusûl buldukda, müşârun-ileyhe virilen emr-i şerîfüm üzre teftîşde sen dahı bile olasın.

Yazıldı.
Husâm Re'îs âdemi Hâcî Kurd'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 975

150

Gelibolu'nun Maydos köyünde arkadaşlarıyla birlikte ev basıp adam öldürdüğünü ikrar eden Muharrem bin Fındık Mustafa'nın itirafında suç ortağı olarak adı geçen sekiz kişinin teftiş olunması ve suç ortağı oldukları sabit olursa hapsedilip varsa sabit olan diğer suçları ile birlikte sicil olunup arzedilmesi.

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a sûret-i sicil gönderüp; "Bundan evvel karye-i Maydos'da ev basup âdem katlitmede mazınna olup habsolunan Muharrem bin Fındık Mustafâ nâm kimesne meclis-i şer'de şöyle ikrâr itdi ki: "Ben karye-i Büyük Bigalı'dan Osmân bin Budak ve Dervîş bin (———) ve karye-i Yalakâbâd'dan İlyâs bin Bâyezîd ve Şehir'den Velî bin Bektaş ve Anatolı'dan Mustafâ ve Hasan ve Cân Bâlî nâm kimesneler cümle sekiz nefer olup anlar ok ile ben kürde ile gice ile bî-vakt karye-i Maydos'a varup Kosta veled-i Matyatoz'un evin basup babasın öldürdük ve hâtûnın dahı ok ile urup mecrûh eyledük ammâ; esbâbdan nesne almaduk." diyü ikrâr itdüği sicill olunup hâliyâ mezkûr Bâyezîd oğlı İlyâs ve Bektaş oğlı Velî[H] dahı elegelüp habsolduğı" arzolunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlarun ahvâlin hakk üzre şer'le husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; mezkûrun ol fesâd ü şenâ'atde şerîkleri idüği sâbit olursa andan gayri dahı fesâd ü şenâ'atleri sâbit olursa sicill idüp habsden ıtlâk itmeyüp arzeyleyesin.

[H] Metinde "Velî oğlı Bektaş" şeklindedir.

151

Akkirman civarındaki Tatarlar'ın Leh ülkesine akın etmemeleri emrolunduğu halde bazı Türkler'in de Tatarlar'a katılıp Leh ülkesine saldırdıkları bildirildiğinden, emre itaat etmeyip akın edenlerin elegeçirilmesi için iskelelere adamlar konulması ve suçu sabit olanların haklarından gelinmesi.

Yazıldı.
Kethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Akkirman beğine hüküm ki:

"Bundan akdem; "Tatar tâyifesi Leyh vilâyetine varmaya." diyü nice def'a emr-i şerîf gelüp ber-mûceb-i emr tenbîh ü yasak [olundukda] eslemeyüp bi'l-fi'l yine varup vilâyet-i mezbûreyi ururlar ve Dobruca ve Akkirman re'âyâsından Türk tâyifesi dahı emr-i şerîfe itâ'at itmeyüp Tatar ile bile varup urur oldılar ve vârid olan emr-i şerîfde; "Şer'le görile." diyü emrolunup şer'le görilmesi mümkin olmayup bunlarun haklarında emr-i şerîf virilmek" içün arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, iskeleye yarar âdemler koyup anun gibileri geçürmeyesin. Elegetürüp anun gibi fesâd ü şenâ'ati sâbit olanlarun şer'le haklarından gelesin. Anun gibi eger havâss-ı hümâyûnda ve eger her kande ise elegetüresin.

Yazıldı.

152 *Habeş Beğlerbeğisinün Kethudâsı Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Mısır Hazinesi'nden Habeş beylerbeyine on bin altın borç verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Habeş beğlerbeğisi âdem gönderüp; "Hazîne-i Mısır'dan müşârun-ileyhe karz on bin altun virilmesin" recâ itmeğin müşârun-ileyhe karz on bin altun virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhe emrüm üzre Hazîne-i Mısır'dan karz on bin altun virüp girü getürdüp Hazîne-i Mısır içün hıfzeyleyesin; zimmetinde kalmaya.

Yazıldı.

153 *Bu dahı. Fi't-târîhı m.*

Habeş beylerbeyi Habeş vilâyetine gitmek üzere Mısır'a geldiğinde, kendisinin ve askerlerinin levazım ve mühimmâtları ile zahirelerinin temin edilip vakti ile gönderilmesi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Habeş beğlerbeğisi varup vilâyet-i mezbûreye teveccüh itmelü oldukda âdet ü kânûn üzre irsâl itmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh varup vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûreye teveccüh itmelü oldukda eger kendüye eger bile giden askere levâzim ü mühimmâtların âdet ü kânûn üzre görüp zahîreleri husûsın dahı lâzim ü mühimm olanı tedârük idüp bir husûsda ihtiyâcların komayup vakti ile gönderesin ki, eger asker husûsında eger zahîre bâbında muzâyaka çekilmelü olmaya; şöyle bilesin.

154 *Yazıldı.*

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'ya temlik olunan köylerden Zağra'nın Penbeci köyünün Koğaklı köyü ile arasındaki sınır anlaşmazlığının mahallinde halledilerek tesbit edilen sınırların işaretlerle belirlenmesi.

Zağra kâdîsına ve sol-kolı kitâbet iden Za‘îm Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Sen ki, vilâyet kâtibisin, mektûb gönderüp; "Vezîr-i A‘zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*ya temlîk olunan karyelerden Zağra kazâsında vâkı‘ olan Penbeci nâm karyesinün Koğaklı nâm karye ile mâbeynlerinde nizâ‘ olunmağla tecdîdi içün emr-i şerîf virilmesin" i‘lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Bi'z-zât müşârun-ileyhün zikrolunan Penbeci nâm karyesinün üzerine varup ehl-i vukûf mu‘temedün-aleyh kimesneler ile ve cevânib-i erba‘asında vâkı‘ olan arâzî sâhıbleri eger sipâhî ve eger gayridür; cem‘ idüp dahı ( ) kadîmden ma‘mûlün-bih olan sınurı üzre sınurlayup kadîmden ma‘mûlün-bih olan sınurı temyîz ü ta‘yîn idüp alâmetleri gitmiş yir var ise alâmet nasbidüp bir vechile hakk üzre temyîz idesin ki, sonradan kimesnenün nizâ‘ı olmaya.

Yazıldı.

155 *Hâslar kâdîsına Er-oğlı ile irsâl olundı. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Eyüp'te şarap ve tatar bozası satılması, çalgı çalınması ve çarşılarda tavla ve satranç oynanmasının yasaklanması; kahvehânelerin kapatılıp yeni kahvehâne açılmasına izin verilmemesi; fahişelerin yakalanıp cezalandırılması ve esnafa, eksik satmamaları hususunda tenbihte bulunulması.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ; "Hazret-i Ebî-Eyyûb-ı Ensârî *aleyhi'r-rahmetü'l-Bârî*'nün kasabasında ve etrâfında vâkı‘ olan mahallelerinde fısk u fücûr olunduğı" i‘lâm olundı. İmdi; şer‘-ı şerîfe mugâyir iş olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Eyle olsa; kasaba-i mezbûrenün mahallâtın tetebbu‘ u tecessüs idüp teftîş eyleyüp anun gibi mahallelerde şürb-i hamr olur ve Tatar bozası işlenür ise men‘ ve odalarda fâhışe olursa ihrâc idüp fısk u fücûr idenlerün şer‘le haklarından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâyimâ mukayyed olup anun gibi şürb-i hamr idenleri ve Tatar bozası işleyenleri men‘ idüp giderdüp ve bulunan fâhışeleri habsidüp ve min-ba‘d imâmlara ve mü’ezzinlere ve mahalle kethudâlarına gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, ba‘de'l-yevm mahallelerinde fesekadan ve fâhışeden ve sâyir ehl-i fesâddan kimesneyi

komayup men‘ u def‘ idüp memnû‘ olmayanları ehl-i hükme haber virüp elevireler. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm bir mahallede bir fâhışe buluna veyâhûd ehl-i fısk u fücûr olup imâm u mü’ezzin men‘ itmeyüp memnû‘ olmayanların gelüp ehl-i hükme dimeyeler, zâhir ola, sonra anlara olacak hakâret anlara olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olalar. Şöyle ki; fısk u fücûr idenler Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından ola, gelüp ana göre haber vireler ki, dirlikleri alınmak ile konılmayup envâ‘-ı ıkâb ile mu‘âkab olalar ve subaşılar fâhışe avretleri ve hırsuzları ve ehl-i fesâdı tenhâda tutup altunların ve akçaların alup ıtlâk idüp ve çalgu ile düğün idüp sübaşılara ücret virürler imiş; anı dahı görüp tenbîh eyleyesin ki, ehl-i fesâd fâhışe elegeldükde getürüp şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın. Şöyle ki; akçaların alup halâs ideler, arzidesin ve câmi‘-ı şerîf kurbinde ve çârsûda nerd ü şatranc oynayanları ve çalgu çalanları men‘ idüp ve her mahalle imâmı ve mü’ezzini mahallelerinde olan bî-namâzı ve yalan şehâdet itmekle ma‘rûf olan kimesneleri hımâyet itmeyüp a‘yân-ı kasaba mu‘âveneti ile mahkemeye getürdüp şer‘le haklarından gelüp ve kasaba-i mezbûrede vâkı‘ olan kahve-hâneleri ref‘ idüp min-ba‘d kahve-hâne itdürmeyüp ve bi'l-cümle kasaba-i mezbûrda âlât-ı lehv ü tarab ve sâyir şer‘-ı şerîfe mugâyir olan evzâ‘ u etvârı ref‘ eyleyüp ve kefîlsüz kimesne komayup ve ehl-i sûka dahı tenbîh idesin ki, eksük satmayup narh-ı rûzî üzre alup satalar; idenlerün şer‘le haklarından gelesin ve bu hükm-i şerîfümi sicill-i mahfûza kaydidüp dâyimâ mazmûn-ı hümâyûnıyla amel idesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî gurre-i Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

156 *Mezbûr Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 11 Ra., sene: 975*

Amid'de Deli Bâlî isimli şahıs ile birlikte oğlan çekmek isterken, kendilerine engel olmak isteyen Diyarbakır çavuşlarından Cafer Çavuş'u yaralayan Amid kullarından Mehmed bin Zeynî'nin İstanbul'da yakalanarak teftiş edilmek üzere Diyarbakır'a gönderildiği; teftiş neticesinde suçu sabit olursa hapsedilip sicil sûretinin gönderilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; "nefs-i Âmid'de Alî nâm emred oğlan ahşâm namâzından sonra fenar ile mescidden eve giderken Âmid kullarından Mehmed bin Zeynî, Deli Bâlî nâm kimesne ile oğlanun yolına girüp çekmek istedüklerinde oğlan feryâd eylemeğin Diyârbekir çavuşlarından Ca‘fer nâm çavuş mescidde hâzır bulunup oğlanı kurtarmak istedükde mezkûr Deli Bâlî dutup ve Mehmed iki yirde hançer ile kolına urup şenâ‘at ile ma‘rûf kimesne olduğın" bildürmişsin. İmdi; mezbûr Südde-i Sa‘âdetüm'de bulunmağın dutılup habs ile size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mustafâ Çavuş vusûl buldukda, bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; zikrolunan fesâd üzerine sâbit olursa mezbûrı habsidüp üzerine sâbit olan

fesâdun sûret-i sicillerin gönderesin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Yazıldı.

157 *Silahdârlar kethudâsına virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evve[l], sene: 975*

Selanik'in Beşikgölü köyü sakinlerinden Silâhdar Sinan bin Abdullah'ın İstanbul'a gönderilmesi.

Selanik beğine hüküm ki:

Hâlâ Beşikgöli nâm karyede sâkin silahdârlar zümresinden Sinân bin Abdullâh Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek emrolup silahdârlardan ( ) getürmek içün irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile vusûl buldukda, mezkûrı emrüm üzre mezbûra koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

Yazıldı.

158 *Adana Beğinün Kethudâsı Dervîş'e virildi. Fî gurre-i Ra., sene: 975*

Aydın isimli ehl-i fesâdı mahallinde teftiş için Adana'ya götüren Hüseyin Subaşı'nın varacağı yere emin bir şekilde gitmesi için yol üzerindeki kadıların gerekli tedbirleri alması.

Adana'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Aydın nâm kimesne ehl-i fesâd olup ahvâli mahallinde teftîş olunmakıçün kayd [ü] bend ile Adana sancağbeği âdemlerinden Hüseyin Sübaşı'ya teslîm olunup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olur ise bi'z-zât mukayyed olup ga[y]bet itmekden hazer eyleyüp ve lâzim gelen yirlerde yarar âdemler koşup kimesne gelüp elinden almak ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

159 *Kapusı Kethudâsı Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Sakız Beyi Yahya Bey mektup göndererek Sakız muhafazası için Ağrıboz ve Atina kalelerinden getirilen hisar-erlerinin devamlı istihdam edilmeyip diğer kalelerden de kale müstahfızları alınmasını teklif ettiğinden, daha önce hangi kalelerdan müstahfız alınıyorsa yine o kalelerden sıra ile hisar-eri alınmasının uygun görüldüğü.

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Sakız Sancağı Beği Yahyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem Ağrıboz ve Atina Kal‘aları müstahfızlarından seksen nefer hısâr-erleri istihdâm itdüğümüzde kal‘a-i mezbûre ahâlîleri cem‘ olup; "Sâbıkâ İnebahtı Beği olan Sâlih Beğ-oğlı bizi bu vechile istihdâm itmez idi; etrâfımuzda olan kılâ‘ müstahfızlarından ilhâkla hıdmetlenürdi. Dâyimâ bu iki kal‘a müstahfızları istihdâm olunıcak bize ziyâde muzâyaka virür. "Cevânibimüzde olan kılâ‘ müstahfızları ile ma‘an istihdâm olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm recâ itdüklerin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Mîr-i müşârun-ileyh mukaddemâ kankı kal‘alarun müstahfızların istihdâm idegelmiş ise girü mûmâ-ileyh dahı ol kal‘alarun müstahfızlarından taleb itdükde sâbıkâ istihdâm olunduğı üzre nevbetle hısâr-erlerinden viresin.

Yazıldı.

160 *Sinân Kethudâ'ya virildi. Fi't-târîhı m.*

Ağrıboz'da yakalanan suçlulardan idam mahkûmu olmayanların Sakız Beyi Yahya'ya teslim edilip sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livânda fesâd ü şenâ‘at idüp şer‘le salb ü siyâset lâzim gelmeyen mücrimleri Sakız Sancağı Beği Yahyâ *dâme ızzühû*ya teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi taht-ı hükûmetünde elegelüp şer‘le salb ü siyâset lâzim gelmeyen mücrimlerden –ki, cerîmeleri sâbit ü sicill olmış ola– müşârun-ileyhe teslîm idüp cerîmelerinün sûret-i sicillerin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, gelüp şekvâ itdüklerinde cevâb virile*.

Yazıldı.

161 *Kethudâsı Sinân'a virildi. Fi't-târîhı m.*

Sakız Beyi Yahya Bey Ağrıboz ve Koloz iskelelerinden kürekçi için parasıyla peksimet almak istediğinde engel olunmaması.

Ağrıboz ve Koloz kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Sakız Sancağı Beği Yahyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Ağrıboz ve Koloz İskeleleri'nden kürekci içün akçalarıyla peksimad almak istedükde kimesne mâni‘ olmamağıçün" hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh zikrolunan iskelelere yanaşup kürekcilere akçalarıyla peksimad almak

istedüklerinde hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesne mâni‘ olmaya.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 2 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

162 *Muhzırlar kethudâsına virildi.*

Rumeli'nin sağ ve sol kolunda bulunan ve Edirne zahiresi için zahire göndermeleri emrolunan kadılara yazılan hükümlerin Malkoç Çavuş tarafından yerlerine ulaştırılıp emredilen zahireyi zamanında göndermeleri hususunda kendilerine tenbihte bulunulması.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Malkoç Çavuş'a hüküm ki:

Rûmili'nün sağ-kolında ve sol-kolında Edirne zahîresi fermân olunan yirlerden ba‘zınun zahîresi Kâsım güninden mukaddem ve ba‘zınun dahı Kâsım güninden sonraca getürilmek içün kâdîlara ve çavuşlara hükümler yazılup mu‘accelen ulaşdurılmak içün ulak hükmi ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp ber-vech-i isti‘câl ulak ile zikrolunan hükümleri Balkan ardında olup zahîreyi Kâsım güninden mukaddem gönderilmesi fermân olunan yirlerün kâdîlarına götürüp tenbîh idesin ki, emrüm üzre sâbıkâ ta‘yîn olunan zahîreyi Kâsım güninden mukaddem bî-kusûr Edirne'ye irsâl eyleyeler. Ba‘dehû Kâsım güninden sonra gönderilecek yirlerün kâdîlarına varup anlara dahı Kâsım güninden sonraca gönderilmesin tenbîh idesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl itmeyüp vech-i meşrûh üzre mu‘accelen varup edâ-i hıdmet idesin.

Yazıldı.

163 *Edirne Muhzırları Kethudâsı Hasan'a virildi. Fî 3 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Padişah Edirne'de kışlayacağı için kendilerine zahire temin etmeleri emredilen isimleri yazılı kaza kadılarının ve bu kazalardan zahire getirmekle görevli çavuşların istenen zahireyi Kasım gününden önce Edirne'ye göndermeleri.

Ruscuk ve Niğbolı ve Ahyolı ve Şumnı ve Lofça ve Tırnovi ve Silistre ve Pravadi ve Varna kâdîlarına ve zikrolunan kâdîlıklarda zahîre sürmek içün ta‘yîn olunan çavuşlara hüküm ki:

İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz sa‘âdetle bu kış mahrûse-i Edirne'de kışlamak niyyet olunmağın bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "taht-ı kazânuzdan un u arpa ve sâyir zahîre ta‘yîn olunup Edirne'ye sürilmek" emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ; zikrolunan zahîre Kâsım güninden mukaddem gelüp Edirne'ye vâsıl olmak lâzim

olmağın **buyurdum ki:**

Malkoç Çavuş vardukda, sâbıkâ gönderilen emr-i şerîfümde her birinüzün taht-ı kazâsından ta'yîn olunan eger un eger arpa ve eger gayri zahîredür; bî-kusûr sürüp siz ki çavuşlarsız, Kâsım güninden mukaddem mahrûse-i Edirne'ye iledüp teslîm eyleyesiz. Şöyle ki; emrolunan zahîre yevm-i mezbûrdan mukaddem gelmeye, özrinüz makbûl olmayup mu'âteb olmanuz mukarrerdür; ana göre mukayyed olup ikdâm u ihtimâm eyleyesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti, Filibe ve Tatarbâzârı ve İzladi ve Kızanlık ve Gümülcine ve Yenice-i Karasu kâdîlarına.

Ahmed Çavuş gitdi.

Yazıldı.

Muhzırlar kethudâsına virildi.

164

Yenice-i Kızılağaç ve Yanbolı ve Zağra-i Atîk ve Zağra-i Yenice ve

Padişah Edirne'de kışlayacağı için kendilerine zahire temin etmeleri emrolunan isimleri yazılı kaza kadılarının ve bu kazalardan zahire getirmekle görevli çavuşların istenen zahireyi Kasım gününden sonra Edirne'ye ulaştırmaları; daha önce getirmemeleri.

Nevâhî-i Yanbolı ve Çırpan ve Çirmen ve Uzuncaova Hâsköyi ve Ruskasrı ve Aydos ve Karînâbâd ve Kırkkilise ve Mahmûdpaşa Hâsköyi ve Ferecik ve İpsala ve İnöz kâdîlarına ve zikrolunan kâdîlıklarda zahîre sürmeğe irsâl olunan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan un u arpa ve sâyir zahîre sürilüp Edirne'ye gönderilmek" emrüm olmış idi; ol emr kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ; ta'yîn olunan zahîre Kâsım güninden sonraca gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Malkoç vardukda, emr-i şerîf-i sâbıkda her birinüzün taht-ı kazâsından ta'yîn olunan eger un ve eger arpa ve gayri zahîredür; bî-kusûr ihzâr idüp Kâsım güninden sonra ihrâc idüp sürüp mahrûse-i Edirne'ye getürüp teslîm idesiz; Kâsım güninden mukaddem getürmeyesiz.

Yazıldı.

Muhzırlar kethudâsına virildi.

165

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne zahiresini Kasım gününden önce ve sonra temin edip göndermesi gereken kadılara ayrı ayrı yazılıp Malkoç Çavuş'a verilen hükümlerin zamanında yerlerine ulaştırılması ve Edirne kadısının da yeterli zahire gelir diyerek ihmal etmeyip zahire tedarik etmesi.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün ta‘yîn olunan kâdîlıklarun ba‘zı Balkan'un öte cânibi[n]den olup ta‘yîn olunan zahîreleri mukaddem gelmek lâzimdür." diyü arzeyledüğün ecilden mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün ta‘yîn olunan kâdîlıklarun zahîrelerin mukaddem getüreceklerine ve sonra geleceklerine hükm-i şerîfüm yazılup ulaşdurılmak içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Malkoç Çavuş'a gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan hükümleri ta‘yîn olunan kâdîlara ve çavuşlara ulaşdurup ana göre tenbîh ü te’kîd eyleyesin ve sen dahı mücerred; "Zahîre gelür." diyü ihmâl ü müsâhele itmeyüp zahîre tedârük eyleyesin ve mezbûr Muhammed Çavuş'ı anda zahîre hıdmetine ve gayri hıdmetlere istihdâm eyleyesin.

Yazıldı.
Behrâm Kethudâ'ya virildi. Fî 2 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

166

Tımışvar beğlerbeğisine:

Erdel'den ve diğer dârülharb memleketlerden gelenlerin Tımışvar'da iskânlarına izin verilmesi; ancak Sirem, Alacahisar, Vidin, Semendire vs. Memâlik-i Mahrûse'den gelenler olursa iskânlarına izin verilmeyip geri yerlerine iade edilmeleri.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Tımışvar'da vâkı‘ olan re‘âyâ vü berâyâya istimâlet virilüp âsûde-hâl olmağla Erdel diyârından ve gayriden haylî hâne gelüp vilâyet-i mezbûrede temekkün itmek murâd idindüklerin" bildürüp ol bâbda icâzet-i şerîfem taleb eylemişsin. İmdi; Sirem ve Alacahısâr ve Vidin ve Semendire sancaklarında ve sâyir Memâlik-i Mahrûsem'de vâkı‘ olan re‘âyâdan varup anda temekkün itdüklerine rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, anun gibi Erdel diyârından ve sâyir dâru'l-harbden gelenlere istimâlet virüp münâsib olan yirlerde temekkün itdüresin. Ammâ; Memâlik-i Mahrûsem'den kimesne gelür ise kabûl itdürmeyüp girü yirlerine gönderesin. Sonra ma‘lûm oldukda netîcesi sana âyid olur.

Yazıldı.
Bu dahı. Fî 3 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

167

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Göle Kalesi'nden çıkan esirlerden olup mâzul Lipova çeribaşısının elinde bulunduğu bildirilen Nemçeli kaptanın buldurularak mirî için zaptedilmesi.

"Bundan akdem Göle Kal‘ası'ndan çıkan dutsaklardan Nemçe kapudânı olan yarar kâfir bile çıkup Lipova Çeribaşılığı'ndan ma‘zûl olan kimesnede olup on beş bin guruşa bahâya kesilüp mîrîye yarar olduğın" i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mezbûr çeribaşıyı getürdüp zikrolunan esîri buldurup getürdüp mîrî içün zabteyleyesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 2 Ra., sene: 975

168

Akkirman beğine hüküm ki:

Akkirman'daki akıncılardan hizmete gelmeyen ve memleketi terkedenlerin isimlerinin bildirilmesi ve İsa Hâce gibi Leh vilâyetine saldıranların da yakalanarak hapsedilmeleri.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda ta‘yîn olunan dört yüz elli nefer akıncı tâyifesinün ba‘zıları fevtolup ve ba‘zıları celâ-yı vatan itmekle hıdmetleri avkolunup yirlerine akıncı yazılmak lâzim ü mühimdür." diyü akıncı tahrîr olunmasın arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi livâ-i mezbûre hıdmetine ta‘yîn olunan dört yüz elli nefer akıncı tâyifesinden hıdmete gelmeyenleri ve celâ-yı vatan idenleri isimleri ve resimleri ile yazup arzeyleyesin ve Îsâ Hâce nâm kimesne ve gayri dâyimâ Leyh câniblerine varup re‘âyâyı urup gâret ü hasâret itmekden hâlî olmazlar imiş. Anun gibi ol vechile fesâd ü şenâ‘atleri sâbit olanları elegetürüp habsidüp ahvâllerin mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

169

Selanik Nâzırı Sâdık Çelebî ile paşa hazretlerine gönderildi; ser-â-ser kîse, altun kozak ile. Fî 3 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Samur kürk ve bazı mallar almak üzere Rusya'ya gönderilen Hâssa tâcirlerden Muhammed'in aldığı mallarla dönüşünde yollarda güvenliğinin sağlanması ve daha önce Poçap'da gasbedilen malların da buldurulup geri verilmesi ve gasbedenlerin cezalandırılması.

Moskov kralına yazılan nâme-i şerîf ki:

Âdet-i kadîme üzre ol cânibden semmûr ve sâyir metâ‘ getürmek içün hâssa tâcirlerimüzden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Muhammed *zîde kadruhû* bundan akdem ol cânibe irsâl olunmış idi. Hâliyâ gelecek zamânı olmağın nâme-i hümâyûnumuz gönderildi. Varup vusûl buldukda, kadîmden Südde-i Sa‘âdetimüz'e olan ihlâs u ihtisâsınuz muktezâsınca metâ‘ımuz alup ve kendü gelmelü ise ve eger sâyir mukaddem ba‘zı metâ‘ göndermelü olursa mahûf u muhâtara olan yirlerde zarar irişdürmemek* bâbında ve sâyir umûrda hüsn-i mu‘âvenetinüz zuhûr idüp emîn ü sâlim eger âdemlerimüz eger metâ‘ımuz gelüp Memâlik-i Mahrûsemüz'e çıka ve bundan akdem metâ‘ alınmak içün gönderilü[p] Poçab nâm mahalde gâret olunan mâlımuzı dahı zuhûra getürüp müşârun-ileyh tâcirimüze teslîm idüp ve mâlımuzı gâret iden ehl-i fesâdı dahı tetebbu‘ u tecessüs idüp elegetürüp bir vechile haklarından gelesiz ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret olup min-ba‘d iki cânibün bâzergânları emn ü emân ve refâhiyyet ü itmînân üzre varup gelüp kimesne dostluğa muhâlif vaz‘ itmek ihtimâli olmaya ve

Byoli Hısârı'nda olan mâlımuzı dahı her ne tarîkdan çıkmak mümkin ise kirâcılara çıkardup müşârun-ileyh tâcirimüze teslîm itdürmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra gele ki, bâ‘ıs-i izdiyâd-ı ülfetdür.

Yazıldı.

Vidin beğinün âdemi Receb bin Muhammed'e virildi. Fî 3 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

170

Zaçesne'deki kalelere tayin edilen Vidin ve Feth-i İslâm kaleleri azeb ve martoloslarının yerlerinde bırakılmaları.

Vidin beğine hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i mezbûra tâbi‘ Kal‘a-i Feth-ı İslâm fârislerinden üç nefer ve azeblerinden yedi nefer ve martoloslarından on yedi nefer ve Kal‘a-i Vidin martoloslarından beş nefer cümle otuz iki nefer kimesneler âdem gönderüp; "zikrolunan kal‘alardan kendüler ihrâc olunup Zaçesne sancağında vâkı‘ olan kılâ‘a ta‘yîn ü defter olunup ammâ; fakîru'l-hâl olup anda varup hıdmet itmeğe kâdir olmadukların" bildürüp; "girü yirlü yirlerinde kalmak" recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzitdükleri üzre mezbûrlar zikrolunan kal‘alardan ihrâc olunup Zaçesne sancağı kal‘alarına ta‘yîn olunmışlarsa mezbûrları Feth-ı İslâm ve Vidin Kal‘aları'ndan ihrâc itmeyüp girü yirlü yirlerinde edâ-i hıdmet itdüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

171

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Asılsız dava açmaktan dolayı hapsolunan Antakya'nın Dirgüş köyünden Ali'nin salıverilmesi ve bir daha böyle bir iş yapmaması için kendisine tenbihte bulunulması.

"Kazâ-i Antâkiyye'ye tâbi‘ Dirgüş nâm karyeden Hâcî Alî nâm kimesne ba‘zı da‘vâsıyçün hükm iletüp da‘vâ gayr-i vâkı‘ olup emr üzre habsolunduğın" bildürmişsin. İmdi; ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ıtlâk idüp tenbîh eyleyesin ki, min-ba‘d gayr-i vâkı‘ da‘vâ vü nizâ‘ itmeye; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

172

İbrice İskelesi'ne gemi yanaştırılmaması ve iskelenin işletilmemesine dair daha önce defalarca emir gönderilmesine rağmen emre uyulmadığı duyulduğundan, emre titizlikle uyulup iskelenin işletilmemesi; aksi takdirde Keşan kadısının sorumlu olacağı.

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "İbrice İskelesi'ne gemi yanaşdurmayup min-ba'd ol iskeleyi işletdürmeyesin." diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ emre mugâyir girü gemi yanaşup işlendüği istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Evren Çavuş vardukda, zikrolunan iskeleyi eger tereke içün eger gayri husûs içün min-ba'd gemi yanaşdurmayup iskeleyi işletdürmeyesin. Şöyle ki; emrüme mugâyir gemi yanaşup işledüği istimâ' oluna, azlle konılmayup mu'âkab olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olup basîret üzre olasın.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

173

Gümülcine ve Yenice-i Karasu kadılıklarından istenen zahirenin Evren Çavuş tarafından Kasım gününden önce Edirne'ye ulaştırılması.

Gümülcine ve Yenice-i Karasu Kâdîlıkları'nda Edirne zahîresiyçün hıdmetde olan Evren Çavuş'a hüküm ki:

Zikrolunan kâdîlıklardan emr-i şerîf-i sâbık üzre ta'yîn olunan eger un ve eger arpa ve eger gayri zahîredür; cümleden mukaddem bî-kusûr ihrâc idüp mahrûse-i Edirne'ye getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ta'yîn olunan zahîreyi bî-kusûr ihrâc idüp inşâ'a'llâhü'l-E'azz Kâsım güninden mukaddem mahrûse-i mezbûreye iledüp teslîm idesin. Şöyle ki; ihmâl idüp cümleden mukaddem getürmeyesin, özrün makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasın. Bu husûs içün kâdîya dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür.

174

Yenişehir'de kıtlık olduğundan bahisle halkın tereke verme hususunda sıkıntı çektiklerinin bildirildiği; ancak yine de sipahi, çiftlik sahibi, madrabaz ve ekâbirin elinde bulunan terekeden İstanbul zahiresi için yeterli miktarda zahire temin edilerek zahire için gelen gemilere yüklenip gönderilmesi.

Yazıldı.
Kâdînun âdemine virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûr halkından ve ba'zı havâss-ı hümâyûn ve Üsküdar Imâreti evkâfından geçen sene emr-i şerîf mûcebince gemilere haylî tereke tahmîl olunup bu senede dahı; "vakti ile yağmur yağmayup tereke ziyâde kıllet üzre olmışdur." diyü kahtlıkdan fukarânun muzâyakası olduğın" bildürmişsin. İmdi; sipâhîlerden ve çiftlik sâhıblerinden ve matrabâzlardan ve ekâbirden der-anbâr olmış buğday u arpadan mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün tedârük ü ihrâc idüp emr-i şerîfümle varanlarun gemilerine tahmîl itdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibilerden emrüm üzre buğday u arpa ihrâc u tahmîl itdürüp anlara meyl ü muhâba idüp fukarâya gadritdürmeyesin.

Yazıldı.

175 *Ulûfeciyân-ı yemîn zümresinden Mehmed Kâtib-i sebze –ki,Vize beğinün kethudâsıdur– ana virildi. Fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Vize sancağını tahrir etmekle görevli emin ve kâtibin, Vize sancağı müsellemleri ile Çingâne müsellemlerini de yeniden tahrir etmeleri.

Mukaddemâ Emîr Sultân Mütevellîsi olup Vize sancağı tahrîrinde Emîn ta'yîn olunan Mustafâ ve Kâtib İbrâhîm'e hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezbûrun ve Çingâne'nün müsellemleri dahı müceddeden yazılmak lâzim olmağın defteri mühürlenüp size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan sancaklarun müsellemlerin dahı adâlet ü istikâmet üzre tahrîr idesiz.

Yazıldı.

176 *Zeynel Çavuş'a virildi. Fî 6 Ra., sene: 975*

Erzurum beyelerbeyinin gönderdiği kendi mektubu ve ekindeki Şahkulu Sultan'ın mektubunun alındığı; Şahkulu Sultan'ın Osmanlı serhaddine geldiğinde geciktirilmeden gönderilmesi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp ve Şâhkulı Sultân'dan sana gelen mektûbı irsâl itmişsin; her ne dimiş isen ma'lûm oldı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi serhadde geldükde aslâ te'hîr itmeyüp mu'accelen gönderesin.

177

Yazıldı.
Habeş Beğlerbeğisinün Kethudâsı Sinân'a virildi. Fî 3

Habeş Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya tayin olunan salyânenin yüzbin akçelik kısmının Mısır Hazinesi'nden verilmesi.

Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Habeş Beğlerbeğisi olan Hüseyin *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "zikrolunan beğlerbeğilik kendüye on kerre yüz bin akça ile virilüp zikrolunan sâlyânenün bir mikdârı mahrûse-i Mısır'dan virilmek" recâ itmeğin yüz bin akçası virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün ta'yîn olunan on kerre yüz bin akçalık sâlyânesinün yüz bin akçasın mahrûse-i Mısır Hazînesi'nden virüp deftere dahı ol vechile işâret eyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 4 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

178

Yazıldı.
Balat Kâdîsı Yahyâ Efendi'nün âdemisi Ahmed'e virildi, ulaşdurmak içün. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Balat'ta bir kişinin kulağına civa koyarak ve afyon içirerek ölümüne sebep olan Abdülkadir oğlu Abdüsselam'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Menteşe beğine hüküm ki:

Balat kâdîsı mektûb gönderüp; " "Abdülcebbâr nâm kimesnenün karındaşı olan Abdülazîz'ün Abdülkâdir oğlı Abdüsselâm nâm kimesne kulağına jiva koyup ve afyon ezüp içürüp andan fevtolmışdur." diyü da'vâ itmeğin mezbûr Abdüsselâm'un ikrârı sâbit olup müseccel olmışdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûrı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup sûret-i sicilli ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe konıla ve bile koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, yolda ve izde kaçurmakdan hazer ideler.

179

Livâne'nin tahriri ile görevli Tımışvar sâbık Defterdarı Sadık Çelebi'nin Livane'yle ilgili diğer bazı yerlerin de tahririni yapması ve bu hususta ehl-i vukuf olan Oltu Kulları Ağası Abdurrahman Ağa'yı da yanında istihdam etmesi.

Yazıldı.

Erzu[rum] nâzırı olup sancak tasarruf iden nâzırun âdemi Şa'bân'a virildi. Fî 6 Rebî'u'l-evvel

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup hâliyâ vilâyet kitâbeti emrolunan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr emrolunan Livâne sancağına müte'allik ba'zı yirlerün dahı tahrîr olunması lâzim olmağın ol bâbda defter olunup sûreti sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle gönderilen defter sûreti varıcak, ta'yîn olunan yirleri dahı emr-i sâbık mûcebince tahrîr eyleyesin. Bu bâbda Oltı Kulları Ağası olan Abdurrahmân *zîde kadruhû* ehl-i vukûf olmağın istihdâm eyleyesin.

Yazıldı.

180 *Bu hükm-i şerîf merhûm Rüstem Paşa zamânında virilüp sûreti, mütevellîde olan defterün zahrına emr ile geçmiş imiş. Mütevellî ol sûreti*

Sultan Bâyezid Hân'ın Galata haricinde bulunan vakıf arazilerinin icâre ve mukâtaalarının daha önce verilen hükme göre alınması ve kimseye nizâ ettirilmemesi.

Dîvân-ı Âlî'ye getürüp arzitdi; ana göre hükm-i şerîf virilmek üzre.

Galata ve Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem ceddüm merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bâyezîd Hân *tâbe serâhü*nün Galata hâricinde vâkı' olan arâzî-i mevkûfesinün icâreleri husûsı emr-i şerîf ile görildükde; "Mezkûr vakf yir üzerinde olan bâğlarun sâhıbleri; "Bizüm tasarrufumuzda olan yirler arz-ı harâciyyedür; icâre ta'yîn olunması sahîh değildür ve Galata zimmîlerinün ellerinde sulh ile alınduğına ahid-nâme vardur." didüklerinde müslimînden cem'-ı kesîr mûceb-i mezkûr üzre haber virdüklerinde arz-ı harâciyye olmak ihtimâli gâlib olup ve alınan akçalar şübheden hâlî olmayup ve merhûm-ı mezbûr vakfiyye-i şerîfesinde; " "Benüm vakfum ziyâde olsun." diyü şübheli akça almayalar." diyü kayditdürdüği ecilden tevakkuf olunup vâkı'-ı hâl arzolundı." diyü bildürüp Pâye-i Serîr'e arzolundukda; "Zikrolunan arâzî-i mevkûfeden Galata kazâsında olan Akındıburnı ve Ortaköy ve Beşikkaya ve Fındukludere ve Bellûdcük ve Kozlubınar ve Hâskiremidlik ve Yenice-i Hâs ve Südlüce ve Kâğıd-hâne nâm kurâ vü mevâzı'da olan bostân u bâğçe yirleri ve şol ev yirleri ki, vakfdan sonra ihdâs olmışdur; bu cümlenün mukâta'aları her dönüme on beşer akça alınup ve Hâdimbınarı nâm mevzı'da olan bâğlarun kadîmden dönümine on ikişer akça alınurmış; girü hâli üzre alına ve Kozluk nâm mevzı'da olan bâğlar Softa nâm mevzı'a gelince ba'îd olmağın dönümine sekiz akça alınurmış; girü eyle alına ve zikrolunan kurâda mahrûse-i İstanbul'dan ve Galata'dan ve gayriden her kim bâğ itdiyse kânûn-ı kadîm muktezâsınca dönümine on ikişer akça alına ve harâclık süknâları ay içün kadîmden icâre virmezlerimiş; girü üslûb-ı sâbık üzre ola ve Kozlubınar'da ba'zı kimesneler; "Bostânlarımuz maktû'dur." diyü dönümine on beşer akça virmeğe nizâ' iderimiş. Şöyle ki; vakfolmazdan mukaddem maktû' olup Hızâne-i Âmire'den mütevellîye virilen nişânlu defterde maktû' kaydolunmış ise hâli üzerine ibkâ oluna ve illâ dönümine on beşer akça alına ve arâzî-i mezkûrede sonradan bâğ ihdâs itmek isteyen kimesneler mütevellîye

mesâhat itdürüp deftere kayditdürmeyince mutasarrıf olmayalar ve bâğlarun mesâhatinde ziyâde geleninden emr-i şerîf-i sâbık muktezâsınca yedi yıllık mukâta‘aları alına. Ammâ sâbıkda viregeldükleri üzre alınup; "Hâlâ ziyâde alınmışdur." diyü müte‘ârız olunmaya ve evkâf-ı mezbûrede vâkı‘ olan kiremid furûnlarınun ba‘zı bin beşer yüz akça virüp ve ba‘zı üçer yüz akça virürlerimiş; anlarun dahı mukâta‘aları ecr-i misl üzre alına. Zikrolunan arâzî-i mevkûfenün icârât [u] mukâta‘aları bu minvâl üzre alınup ziyâde vü naks olunmaya. Vech-i meşrûh üzre ta‘yîn idüp defter idüp defterün bir sûretin imzâlayup ve mühürleyüp mütevellîye teslîm idüp bir sûretin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin." diyü sene: 955 Saferu'l-muzafferi'nün evâyilinde hükm-i şerîf virilmiş imiş. Hâlâ ol hükm-i şerîfde zikrolunduğı üzre ta‘yîn olunan rüsûmâta nizâ‘ itdüklerin mütevellîsi i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Ol emr-i şerîf mûcebince amel idüp ta‘yîn olunan rüsûma hılâf-ı emr kimesneyi nizâ‘ itdürmeyüp vakfa âyid ü müteveccih olanı hükmidüp bî-kusûr alıviresin. Eslemeyenleri sekidüp ziyâde temerrüd ü ınâd idenleri yazup bildüresin ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i şerîfümi mütevellî elinde ibkâ idesin.

4

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 5 Ra., sene: 975

Yazıldı.

Beğün Kethudâsı Hâcî Hamza'ya virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

181

Eğirdir'de halka zulmettikleri ve zorla akçelerini aldıkları bildirilen Sipahi Yava oğlu Ahmed ve Savcı'nın teftiş olunup üzerlerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve neticenin ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Hamîd beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Eğirdür nâhıyesinde Yava-oğlı dimekle [ma‘rûf] altı bin akça tîmârı olan Ahmed ve tokuz bin akça tîmârı olan Savcı fukarâya müstevlî olup kiminün cebrile akçaların ve kiminün tavarların alup ve hırsuzı tutup akçasın alup fukarâya girü havâle eylemeğle re‘âyâ ahvâli mükedder olduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûrlardan da‘v[â]-yı hakk idenlerün ahvâlleri görilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlardan da‘vâ-yı hakk ider hasmları var ise husamâsıyla berâber idüp teftîş eyleyüp göresiz; arzolunduğı üzre sübût bulan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra ne makûle mevâd sâbit olup kime ne alıvirildüğin ve sâyir sâbit olan zulm ü te‘addîsin yazup bildüresiz.

182

Hamid sancağında bazı ehl-i fesâdın mâzul veya görev bekleyen bazı kadı ve müderrisler ile bazı sipahiler tarafından himaye edildikleri bildirildiğinden, ehl-i fesâd olan her kimse, yakalanıp teftiş olunması ve bunları himaye eden kadı, müderris, dirlik sahibi vs.'nin de haklarından gelinmek için kimler olduklarının bildirilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan kasabât u yollarda ba‘zı ehl-i fesâd olup elegetürilüp haklarından gelinmelü oldukda ba‘zı ma‘zûl ü mülâzim kâdîlara ve müderrislere ve ba‘zı sipâhîlere müntesib olup; "Teftîşe emrinüz mi vardur ?" diyü elevirmeyüp hıfzeyledüklerin" bildürmişsin. İmdi; ehl-i fesâd elegetürilüp haklarından gelinmek mühimdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağunda anun gibi fesâd ü şenâ‘at üzre olanları elegeürüp dahı da‘vâ-yı hakk ider var ise hakk üzre şer‘le ahvâllerin görüp bi-hasebi'ş-şer‘ fesâd ü şenâ‘ati sâbit olanlardan sipâhî olup lâzimü'l-arz olanları habsidüp arzeyleyesin. Arza muhtâc olmayanları şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın. Anun gibi ehl-i fesâda mu‘în olan eger kapum kullarıdur ve eger zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdur ve eger kâdî ve eger müderrisler her kim ise dirlikleriyle yazup bildüresin ki, bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret vâkı‘ ola. Ammâ; sen dahı kimesneden ahz ü celb idüp yâhûd kimesneye gayr-i vâkı‘ iş eyleyesin veyâ hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzidesin, netîcesi sana âyid olur.

Yazıldı.

183 *Muhtesibe ulaşdurmak içün kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene : 975*

Madrabazların İzmir'de zahire toplayıp dışarı götürdükleri bildirildiğinden, dışarı zahire çıkarılmasının yasaklanarak zahirenin İstanbul zahiresi için gelen gemilere verdirilmesi.

İzmir kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda vâkı‘ olan terekeyi ba‘zı matrabâzlar alup der-anbâr idüp hâric-i vilâyete alup gitdükleri i‘lâm olundı. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresi mühimmâtdandur; hâric-i vilâyete kimesne tereke alup gitmek câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânda matrabâzlar ve gayriler der-anbâr itdükleri terekeyi hılâf-ı emr hâric-i vilâyete virdürmeyüp İstanbul zahîresiyçün varan gemilere virdüresin. Ba‘de'l-yevm emrüme muhâlif taht-ı kazândan hâric yire bir habbe tereke virildüği istimâ‘ oluna, sen mes’ûl olup mu‘âteb olursın.

184

Yazıldı.
Beğün Kethudâsı Hâcî Hamza'ya virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

Raiyyet oğlu olup kapı kullarından olan hırsız yataklarının tesbiti için yapılan teftiş neticesinde isimleri bildirilen kişilerin suçlarının ve suçlarının nasıl sabit olduğunun da bildirilmesi ve sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Hamîdili beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf gönderilüp; "Hamîd sancağında ra'ıyyet-oğlı olup kapu kullarından olan hırsuz yatağı ve şühûd-ı zûr ile eylük da'vâsına varup teftîş* olanlarun isimleri dirlikleriyle yazup bildürilmesi" fermân olunmağın teftîş olunup kimi ra'ıyyet-oğlı ra'ıyyet ve kimi yaya vü müsellem-oğlı olup ol makûle kimesnelerün isimleri dirlikleri ve bölükleri ile defter olunup gönderildi." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; mezbûrlarun üzerine ne makûle cürm sâbit olmışdur ve bunlardan kankısı hırsuz yatağıdur ve fesâdları ne vechile sübût bulmışdur, a'yân-ı vilâyet hakların[d]a ne vechile şehâdet iderler; her birinün isimlerin ve sübût bulan mâddelerin sûret-i sicilleriyle yazup gönderesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 6 Ra., sene: 975

Yazıldı.
Zeynel Çavuş'a virildi. Fî 6 Ra., sene: 975

185

İran'dan gelecek elçinin yol harcı vs. ihtiyaçları için gerekli olan paranın Erzurum'dan alınması ve elçinin de gelince geciktirilmeden İstanbul'a gönderilmesi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Yukaru Cânib'den gelecek ilçi geldükde levâzim ü mühimmâtı ve yol harcı içün nâzırdan kifâyet mikdârı akça alup irsâl olmak emridüp **buyurdum ki:**

İlçi gelüp vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e vâsıl olunca lâzim olan mühimmâtı içün kifâyet mikdârı nâzırdan akça alup yarar âdemler koşup gönderesin.

186

Sâbık Ayasofya Mütevellisi Nasuh'un kızının Eyüp Câmii hareminde yaptırdığı helânın kokusunun yaz günlerinde cemaati rahatsız ettiği bildirildiğinden, helânın zararının defedilmesi.

Yazıldı.

Havâss-ı Kostantıniyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Ma‘delet-penâhum'a mektûb gönderüp; "Hazret-i Ebî-Eyyûb-ı Ensârî'nün Câmi‘-ı Şerîfi hareminde sâbıkâ Ayasofya Mütevellîsi olan Nasûh'un kızı bir âb-hâne ihdâs idüp cemâ‘at-i kesîre; "Zikrolunan âb-hâneden eyyâm-ı sayfda vâkı‘ olan râyiha-i kabîhasıyla müslimânlar mutazarrır olduklarından gayri câmi‘-ı şerîfe râyihası vâsıl olur." diyü şekvâ idüp ref‘ı içün emr-i şerîf taleb itdüklerin" arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, gereği gibi tetebbu‘ u tefahhus idüp göresin; kazıyye arzitdüğün gibi ise mezkûr âb-hânenün şer‘le zararın def‘ u ref‘ itdürüp hılâf-ı şer‘ kimesneye te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesin; temerrüd ü ınâd ideni yazup arzidesin.

187[H] Fâs ülkesi, Merâkeş diyârı ve Sûs bilâdının ve bu mübârek yerlere tâbi‘ olan diğer yerlerin bütün âlim, fâzıl, sâlih ve ileri gelen kişileri ile

Fas hâkimi Şerif Muhammed'in ölümü üzerine Kanunî Sultan Süleyman Hân tarafından Fas'a emir nasbedilen Şerif Abdülmümin'in tecdid talebi ile Südde-i Saâdet'e gönderdiği emirlik berâtının tecdîd olunduğu; Fas halkı ve ümerâsının da kendisine itaat etmeleri.

ümerâsına ve ehl-i İslâm halkına hüküm ki:

Ma‘lûmdur ki; sâbıkâ ol vilâyetlerin hâkimi olan Şerîf Muhammed'in vefâtıyla memleket oğlu Abdullah'ın eline geçmiş; lâkin ol diyârların halkı O'nun yaptıklarından memnûn olmamış; bunun üzerine Şerîf Muhammed'in oğullarından Şerîf Abdülmü’min, kemâl-i diyânet ve hüsn-i sîret sâhibi ve ol vilâyeti zabta Abdullah'tan daha lâyık olması ve halkın kendisini istemesi sebebiyle ve kendisinin emîr nasbedilmesi ora halkının emn ü emân ve refâhiyyet ü itmînânını sağlayacağından dolayı, bundan evvel Babam Sultân Süleymân Hân tarafından ol vilâyete emîr nasbedilmiş ve kendisine menşûr-ı şerîf ihsân olunmuşdu. Şimdiki hâlde müşârun-ileyh Abdülmü’min mezkûr menşûrı tecdîd olunması talebi ile Südde-i Sa‘âdetimiz'e göndermeğin biz dahı kendisine Südde-i Sa‘âdetimiz'den yeni bir menşûr verdik. **Buyurdum ki:**

Siz dahı müşârun-ileyh ile birlik olup O'nun sağlam ve isâbetli görüş ve düşüncesine itâ‘atkâr ve dîn ü devlete âid husûslarda ve Şerî‘ât'ın icrâsında kendisine yardımcı ve destek olasız. Bizim murâdımız dahı şarkda ve garbda, yakîn-uzak bütün ehl-i İslâm'ın yüce devletimizin hükümrânlığı zamânında korkusuz, emîn, mutlu ve müreffeh olmasıdır. Muvaffak kılan ancak Allah'dır. Dokuz yüz yetmiş beş senesinin Safer ayı başında yazılmıştır.

[H] Hüküm metni Arapça olup meâlen tercüme edilmiştir.

188

Yazıldı.
Beğşehri'nden Seyyid Alî nâm kimesneye virildi. Fî 12 Ra., sene:

Beyşehir'in Yenişehir nahiyesi köylerinin pazarı olmadığı için köylülerin işlerini görmekte bilhassa kışın sıkıntı çektikleri bildirildiğinden, Şarköy'de kimsenin mülküne ve vakfına zararı olmayacak münasib bir yerde pazar kurulması.

975

Beğşehri kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Kazâ-i mezbûra tâbi' Yenişehir nâhıyesinde olan karyelerinün civârında bâzârları olmayup bey' u şirâya müte'allik husûslarda bâzâra varup maslahatların görmekde acz ve eyyâm-ı şitâda küllî ıztırâb çekerler." diyü nâhıye-i mezbûre etrâfında hâric-i kazâda olan kurâ halkınun ahvâli dahı bu minvâl üzre olup Şarkarye dimekle ma'rûf karye, câmi' u mahalle vü mescidi olup bâzâr ikâmet olunmağa münâsib mahall olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; karye-i mezbûrede kimesnenün mülkine ve vakfına şer'an zararı olmaduğı bir münâsib mahalde ikâmet-i bâzâr itdüresin.

189

Yazıldı.
Mezbûr Nebî'ye virildi. Fî 8 Ra., sene: 975

Hoyran'a bağlı Tokmacık köyü halkının Nebi isimli şahsın babasını katlettikleri ve teftiş için gelenlere şirretlik yaptıkları bildirildiğinden, öncelikle Nebi'nin babasının katl meselesinin halledilip daha sonra Tokmacık köylülerinin bunlarla bir davası varsa o davanın görülmesi.

Anatolı beğlerbeğisine:

Hamîd Sancağı Beği Dervîş Mehmed mektûb gönderüp; "dârende Nebî nâm kimesne yedinden hükm-i şerîf gönderilüp; " "Hoyran kazâsına tâbi' Tokmacık halkı mezbûr Nebî'nün Alî nâm babasın katlitmişlerdür." [diyü] şer'le teftîş olunmak" fermân olunmağın; "Karye-i mezbûre halkı şirrete sülûk idüp ittifâk ile üzerimüze geldiler." diyü size mübâşir oldukları ecilden Anatolı çavuşlarından Ahmed Çavuş gönderilüp karye halkı bile [o]lup ihzâr olunmamağla istimâ'ı mümkin olmayup da'vâları avkolup ve mezbûr Tokmacık halkı tezvîr ü telbîse sülûk itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, husamâyı berâber idüp dahı evvelâ mezbûr Nebî'nün katlolan babası husûsın sâbıkâ virilen hükm-i şerîf muktezâsınca şer'le görüp bertaraf eyledükden sonra anlarun dahı bunlar ile da'vâları var ise şer'-ı şerîf mûcebince görüp fasleyleyesin.

190 *Yazıldı.*

İstanbul Koyun Emini Mustafa'nın elinde bulunan mirî akçe ve altından hâsıl olan nemânın, zararlarına mukabil İstanbul kasaplarına dağıtılıp sicill-i mahfuza kaydedilmesi.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olup mahrûse-i İstanbul'da Koyun Emîni olan kıdvetü'l-emâsil Mustafâ *zîde kadruhû*da olan mîrî akçanun üzerine gelen birer akça fâyideden ve altun ribhından hâsıl olan akçayı alup müşârun-ileyh koyun emîni ma‘rifeti ile mahmiyye-i mezbûre kassâblarınun ziyânına bedel kassâblara teberru‘an tevzî‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca zikrolunan akça vü altundan hâsıl olan ( ) mahmiyye-i mezbûre kassâblarınun ziyânına bedel kassâblara tevzî‘ idüp sicill-i mahfûza kaydeyleyesin; şöyle bilesin ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i şerîfümi koyun emîni elinde ibkâ idesin.

Mezbûr Koyun Emîni Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975
Mahmûd Çelebî ru’ûsında buyurılduğı kaydolmışdur. Fî 8 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

191 *Mezbûra ulaşdurmak içün Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 8 Ra., sene: 975*

Koyun hizmetinde olan Mahmud Çavuş'un yanında istihdam olunan müsellem tâifesinin ocakları mahsûlüne mevkufçu tarafından dahlolunmaması hususunda kendilerine hüküm verilebilmesi için anılan müsellemlerin isimlerinin defter edilip gönderilmesi.

Koyun hıdmetinde olan Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "senünle koyun sürmek hıdmetinde olmağla tecdîd-i berât eylemek müyesser olmayan müsellem tâyifesinün ocakları mahsûline mevkûfcı dahlitdüğin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda yanunda hıdmetde olan müsellem tâyifesinün isimleri ile defter idüp mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki; "Hıdmetlerin edâ eyleyüp tecdîd-i berât idince ocakları mahsûline mevkûfcıdan ve gayriden kimesne dahlitmeye." diyü hüküm virile.

192

Yazıldı.
Mezbûr Kâtib Muharrem Çelebî'nün âdemi Hâcî Mehmed'e virildi.

Modova'daki knez ve martolosların mahsulünü sancakbeyi İskender'in aldığı ve talep olunduğunda önce aldığını kabul edip sonra inkâr ettiği ve vermediği bildirildiğinden, bu paranın adı geçen sancakbeyinden alınması.

Fî 9 Ra., sene: 975

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet tahrîrinde olan Muharrem Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem kendüye hükm-i şerîf gönderilüp; "Tımışvar'da olan husar ve ulûfesüz kara martolos tâyifesi lâzim olmayup deftere ra'ıyyet kaydoluna." diyü emrolundukda emr üzre ra'ıyyet kaydolunup ve birer yıllık cizye vü âdet-i ağnâm u ispençe ve hayme vü giyâh resmi mîrî içün cem' olunup tahsîl olunmak üzre olduğın ve mu'âf olan knezlerün husûsın ve; "tâyife-i mezbûreden sefer eşmeyenlerün birer yıllık mahsûlleri mîrî içün zabtolunması" fermân olundukda Modava sancağında vâkı' olan knez ü martoloslarun Sancağı Beği İskender fuzûlî yüz aded guruş ve seksen sekiz penezlerin alup hîn-i tahrîrde re'âyâdan taleb olundukda; "Sancakbeğine virilmişdür; tekrâr alınursa mütehammil değilüz." didüklerin ve mîr-i müşârun-ileyhden taleb olundukda ikrâr idüp sonra Tımışvar'a geldükde inkâr idüp virmedüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, mîr-i mûmâ-ileyhden zikrolunan knezlerden aldığı guruşı ve penezleri beher-hâl alup dahı mîrî içün müşârun-ileyh vilâyet kâtibine zabtitdüresin; te'allül ü bahâne itdürmeyesin.

193

Yazıldı.
Arz-ı hâl sunan kimesneye virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

Mâmrevân Beği olup vilâyet tahrîr iden Ömer Beğ'e ve Trabzon

Trabzon müftüsü tarafından, sancakbeyi, muhtesib ve aseslerin halka zulmettikleri yolunda arzuhal sunulması üzerine tarafların bir araya getirilip teftiş olunması ve neticenin bildirilmesi.

müftîsine ve Trabzon kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Trabzon müftîsi Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunup sancakbeği tarafından ve muhtesib ü aseslerden ve gayriden ba'zı mevâd ta'yîn idüp ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gönderilen arz-ı hâle nazar idüp gelüp da'vâ-yı hakk idenlerle husamâyı berâber kılup dahı hakk üzre teftîş idüp göresiz; arz-ı hâlinde mukayyed olan husûslarun aslı var mıdur, fi'l-vâkı' müşârun-ileyh ve asesler ve muhtesib ol vechile te'addî vü tecâvüz iderler mi, görüp; sıhhat kangı cânibdedür, nicedür, sıhhat üzre yazup bildüresiz.

Tamâm hakk üzre olup kimesneye meyl ü muhâbâdan ve garaz u nisbetden ve hılâf-ı vâkı‘ nesne arzitmekden hazer eyleyesiz; hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 12 Rebî‘u'l-evvel

194

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına:

Abdulvahid isimli şahıs, Müzâhımeteyn, Matos, Minye, Berital (?), Kallîn ve tevâbiini hâlen iltizam eden kişiden yirmi kese daha fazla bedelle iltizam etmeyi teklif ettiğinden, konunun tetkik edilip o yerlerin bu kadar ziyadeye tahammülü olup olmadığının ve bu paranın halka zulmetmeden bu kadar ziyadeye tahsil edilip edilemeyeceğinin bildirilmesi.

Dârende Abdülvâhıd; "İklîmü'l-Müzâhımeteyn ve belde-i Matos (?) ve belde-i Minye ve Berital (?) ve Kallîn ve tevâbi‘ın hâlâ olan mültezim uhdesinden yiğirmi kîse ziyâdeye kabûl iderüm ve sâbıkâ olan mültezimler ne alagelmişlerse ben dahı ol vechile alup ziyâde bir habbe almayup ve kimesneye te‘addî vü tecâvüz olunmayup küllî adâlet üzre zabtiderüm." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun ahvâline mukayyed olup zikrolunan iklîmler ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür ve mezkûra virildüği takdîrce arzitdüği üzre kimesneye te‘addî vü tecâvüz itmeyüp ber-vech-i adâle tahsîline kâdir midür, nicedür; vech ü münâsib olduğı üzre amel eyleyesiz.

Yazıldı.

Mezbûrun âdemi Hâcî Mehmed'e virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

195

Vilâyet-i Tımışvar Defterdârı olup vilâyet-i mezbûrı müceddeden

Tımışvar sâbık Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın haymâne reâyadan doksan hâneyi her türlü vergiden muaf şahin kayacısı tayin ettiği, bunların da şahin yuvalarından şahin temin etmek yerine Erdel'e gidip satın alıp getirdikleri bildirildiğinden, bunlardan mevcut yuvalara yetecek kadarının doğancı yazılıp kalan hânelerin reâya kaydedilmesi.

kitâbet iden Muharrem'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vilâyet-i mezbûrede ba‘zı haymâne re‘âyâdan şâhîn âşiyâneleri içün toksan hâne re‘âyâ mu‘âfiyyet üzre sâbıkâ Beğlerbeği olan Mustafâ Paşa kayacı ta‘yîn idüp ellerine mu‘âf-nâme virüp kimi iki yıldan ve ba‘zı üç-dört yıldan berü cizye vü âdet-i ağnâm ve sâyir hukûk u rüsûmdan nesne virmeyüp ve toğancıbaşı ta‘yîn olunup şâhîn taleb olunacak zamân oldukda zikrolunan kayacılar vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ Seboş ve Lugoş taraflarına varup şâhîn satun alup getürüp teslîm iderler. Ol takdîrce mezbûrlar kemâ-kân mu‘âf u müsellem kaydolunurlarsa mâl-ı mîrîye küllî zarar olur." diyü arzitdüğün ecilden zikrolunan şâhîn âşiyânelerinden bi'l-fi‘l mevcûd olan yuvalara kifâyet mikdârı toğancı

yazılup sâyiri re‘âyâ kaydolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm mûcebince vilâyet-i mezbûrede mevcûd olan şâhîn âşiyânelerine kifâyet mikdârı kayacı yazup bâkîsin re‘âyâ kaydeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 9 Ra., sene: 975

Yazıldı.

Uncı-zâde Hızır Çavuş'a virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

196

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Kışın şiddetli geçmesinden dolayı İpsala halkının Edirne zahiresi için tayin olunan miktarda un ve arpayı vermekte sıkıntıya düştüğü bildirildiğinden, temin edilebildiği kadar zahire gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "Edirne zahîresiyçün altı yüz müd un ve beş yüz müd arpa ta‘yîn olunup tahsîline mübâşeret oldukda re‘âyâ gelüp; "Bu yıl şiddet-i şitâ olmağla zirâ‘atimüzden şey’-i kalîl hâsıl olmışdur." diyü ızhâr-ı acz itdüklerin" bildürdüğün ecilden mümkin olduğı kadar ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre taht-ı kazândan mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün eger un ve eger arpadur; tahsîli mümkin olduğı kadarını ihrâc idüp emrüm üzre Edirne'ye gönderesin ve ne mikdâr nesne tahsîl olunursa yazup bildüresin.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

197

Kilîdü'l-bahr'a varınca yalılarda vâkı‘ olan kâdîlara ve emînlere ve

Ümmet ve Hasan isimli kişilerin bazı yoldaşlarıyla Dergâh-ı Âli çavuşlarından Pehlivan'ın kardeşi Mehmed'i Çıkrıkçılar Çarşısı'nda katledip Habeş Beylerbeyi'nin gemisiyle kaçıp gittikleri bildirildiğinden, anılan geminin yoklanarak adı geçenlerin yakalanıp gönderilmesi.

dizdârlara hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından dârende Pehlivân *zîde kadruhû* Bâb-ı Sa‘â-det-me’âbum'a gelüp; "Karındaşı oğlı Mehmed nâm kimesne mahrûse-i İstanbul'da Çıkrıkcılar Çârsûsı'nda maktûl bulunup sâbıkâ-kerdi (?) olan Ümmet nâm kimesne yoldaşı ve dahı Hasan nâm kimesne ile dahı ba‘zı yoldaşları ile katlidüp Habeş beğlerbeğisi gemisi [ile] gitmişlerdür." diyü haber virmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tetebbu‘ idüp mezbûr gemiyi yoklayup göresiz; mezbûr Ümmet ve Hasan eger gemide ve eger gayri yirde her kande elegirürse ve husûs-ı mezbûrda

müşârun-ileyhün yoldaşları dahı var ise dutup kayd ü bend idüp mezbûra teslîm idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz.

Yazıldı.

198 Yemen beğlerbeğisine:

Habeş vilâyeti için asker lâzım olduğunda, eskiden olageldiği gibi Yemen'den şağğâlîn askeri gönderilmesi.

Hâliyâ Habeş Beğlerbeğisi olan Hüseyin âdem gönderüp; "vilâyet-i Habeş'e asker lâzim oldukca kadîmden ol cânibden kifâyet mikdârı şağğâlîn askeri virilegelüp dahı lâzim geldükde zikrolunan tâyifeden gönderilmek" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi vilâyet-i mezbûre hıfzı içün âdem lâzim olup müşârun-ileyh senden taleb itdükde kadîmden olageldüği üzre tâyife-i mezbûreden gönderesin.

Yazıldı.

199 *Habeş Beğlerbeğisinün Kethudâsı Şa‘bân'a virildi. Fî evâhır-i Safer, sene: 975*

Mısır'daki müteferrika, çavuş ve diğer bölük efrâdından kendi istekleriyle Habeş'e gitmek isteyenlere engel olunmaması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Habeş beğlerbeğisi âdem gönderüp; "Mısır kullarından müteferrika vü çavuş ve gayri bölükde olanlardan vilâyet-i mezbûreyi hıfz içün irâdetleriyle bile gitmek isteyenlerün ulûfelerine ve kendülere mâni‘ u zarar olmamak bâbında ınâyet recâ eyledüğin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ile vilâyet-i mezbûreye zikrolunan kul tâyifesinden irâdetleriyle bile gitmek isteyenlerün kendülerine mâni‘ olmayup ulûfelerine dahı zarar müterettib olmaya; ulûfeleri virile.

Yazıldı.

200 *Bu dahı. Fi't-târîhı m.*

Habeş muhafazası için darbzen, barut vs. mühimmât lâzım olduğunda Mısır'dan verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Habeş beğlerbeğisi âdem gönderüp; "vilâyet hıfzı içün darbzen lâzim ü mühimm oldukda kifâyet mikdârı barutıla darbzen virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hıfz u hırâset-i memleket içün mühimm ü lâzim olan eger darbzendür eger ana göre barutdur; kifâyet mikdârı virüp mazâyaka çekdürmeyesin.

201

Yazıldı.
Nişâncı beğe gönderildi.

Akkirman beyine ait altın ve eşyaları çaldıkları ve Lehistan'ın Braslav Hisarı'nda oldukları bildirilen Akkirman beyinin hizmetkârı, aşçıbaşısı, saraçbaşısı ve yoldaşları olan bir kaç kâfirin yakalanarak iade edilmesi.

Leyh kralına nâme-i hümâyûn ki:

Hâliyâ Akkirman Beği Hasan *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "sandûkları miftâhı elinde olan bir nefer hıdmetkârı, aşçıbaşısı ve serrâcbaşısı ve birkaç kâfirler ile müttefik olup sandûklarında ne mikdâr altun u akçası var ise haylî esbâbı ile alup gice ile Cankirman sahrâsına geçüp vilâyetinüze tâbi‘ Braslav nâm hısârda oldukların" bildürmeğin **gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden Südde-i Sa‘âdetimüz'e olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca mezkûrları eger ol hısârdadur, eger vilâyetinüzde âhar yirdedür; her kande ise buldurması bâbında hüsn-i ihtimâm olunup elegetürildükden sonra mûmâ-ileyhün alup gitdükleri altun u akça ve sâyir esbâbı ile kendüler mukayyed ü mahbûs fülâna teslîm ü irsâl olunmakda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 10 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

202

Kapudâna gönderildi; ulaşdurmağıçün. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Avlonya beyi tarafından düşmanın yirmi beş gemisinin Çuka adasında ve Benefşe taraflarında görüldüğü bildirildiğinden, Rodos beyinin gemiler hakkında gerekli araştırmayı yapması ve uyanık bulunup bunlardan halka ve yolculara bir zarar gelmesine meydan vermemesi.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Avlonya sancağı beği Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun yiğirmi beş pâre kadırgası gelüp Yanya'da (?) arkalanup ve anlardan dahı üç yüzden ziyâde kâfir girüp Çuka Adası'nda ve Benefşe karşusında göründüklerin Kal‘a-i Navama (?) dizdârı haber virdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup basîret üzre olup zikrolunan gemiler ne makûle gemilerdür; tecessüs idüp dahı gaflet ile müsâfirîn-i bahra ve sâyir re‘âyâya zarar irişdürmekden hazer eyleyesin.

203

Yazıldı.
Ebû-Rîş Beğ'ün âdemi Abbâs'a virildi. Fî 10 Rebî'u'l-evvel, sene:

Ane sancakbeyi Basra Seferi için askerlerine zahire almak istediğinde, kimsenin kendisine mâni olmaması ve gereken kolaylığın gösterilmesi.

975

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Ane Sancağı Beği olan Ebû-Rîş mektûb gönderüp; "Basra seferine bir mikdâr asker göndermek içün hükm-i şerîfüm vardukda kendü bi'z-zât aşîreti ile teveccüh itdüğin ve [za]hîre bâbında hükm-i şerîf" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh askeri içün akçalarıyla kifâyet mikdârı zahîre almak istedüklerinde kimesne mâni' olmayup ve sen dahı gereği gibi mu'âvenet idesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Rumâhıyye beğine.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Hılle beğine.

204

Bu emr-i hümâyûn, sene: Selâse ve Hamsîn ve Tis'a-mi'e Şevvâli'nün evâsitında yazılup hâliyâ tecdîd olunup tekrâr hükm-i şerîf yazılmışdur.

Edirne ve Kırkkilise'de isimleri belirtilen köyler dahilindeki yerler Hâssa-i Hümâyun için koru tayin olunduğundan, bundan sonra buralarda hiç bir şekilde av avlattırılmaması; ancak eskiden olduğu gibi odun ve çalı keserek ve hayvan otlatarak buralardan istifade edenlere de koru bahanesiyle mâni olunmaması, emre uymayanların isimlerinin bildirilmesi.

Şehr-emîni Alî Çelebî'ye virildi. Fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mahrûse-i Edirne'de Sarây-ı Âmire'nün bostâncıbaşısına hüküm ki:

Edirne kazâsında vâkı' olan mevâzı'dan İsfendiyârlu Mahmûd Beğ evkâfından Mûsâbeğlü nâm karyenün sınurından ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *tâbe serâhü* evkâfından Timürhânlu nâm karye sınurına andan Eskiciler karyesi sınurından karye-i Resili nâm karye sınurına andan Kırkkilise* kâzâsına tâbi' Evice (?) nâm karyeye andan Göğler nâm karyeye andan Müsellemköyi'ne andan ba'dehû Yeniceköy dimekle meşhûr köye andan Süleoğlı köyine ba'dehû Kayaboğazı nâm karyeye andan Yassıkemend köyine andan Edirne kazâsına

tâbi‘ Umurlu nâm karyeye ba‘dehû Süleymândânişmend köyine andan Yundlu nâm karyeye ba‘dehû Hâcîdânişmend andan Bürçeklü karyesine andan Büyük Ünnüli dimekle ma‘rûf karyeye andan Babaköyi'ne ba‘dehû Hamzabeğlü Korusı'na müntehî olur; zikrolunan mevâzı‘ı hâssa-i hümâyûnum cânibinden korunmasın emridüp min-ba‘d hudûd-ı mezbûr içinde bir ferde tâzî vü toğan avlatmayup ve besletmeyüp ve tüfenk atdurmayup ve tuzak kurdurmayup gereği gibi men‘ u def‘ eyleyesin. Eslemeyüp kurâ-i mezbûre halkından kimesne tâzî vü toğan u zağar besleyüp ve şikâr-gâhum içinde avlayup veyâ tüfenk atduğı istimâ‘ oluna, bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından veyâ sübaşılardan ve sipâhîlerden ve sâyir dirlik yiyen tavâyifden her kimler ise dirlikleri kesilüp ve re‘âyâ tâyifesinden olanları evlâd ü ensâbıyla Rodos'a sürdürüp bir vechile mu‘âteb ü ıtâb olunurlar ki, işidenlere mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola ve şöyle ki; zikrolunan tavâyifden ba‘de't-tenbîh tâzî vü zağar veyâ toğan besleye, dahı ol köyün imâmı ve mü’ezzini ve kethudâsı ve sâyir vâkıf olanlar haber virmeyeler, anlar dahı mücrimînden olup envâ‘-ı ıkâb-ı elîm ile mu‘âteb olmaları mukarrerdür. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâmum vardur; bir ferdün özri makbûl ü mesmû‘ olmak ihtimâli yokdur. Emr-i hümâyûnuma muhâlefet idenlerün hakkında sâdır olan emirlerümi icrâ itdürmek mukarrerdür. Tenbîh olunmaduk nesne kalmamışdur; mazlemeleri kendü boyunlarına olur. Ammâ; zikrolunan korı içinde kadîmden odun u çalı kesegelüp ve koyun u tavarları yöriyüp intifâ‘ iden re‘âyâyı korı bahânesiyle men‘ eylemeyüp kadîmden intifâ‘ idegeldükleri üzerine intifâ‘ ideler. Zikrolunan mevâzı‘ı korıtmakdan murâd-ı hümâyûnum, ancak kimesne vech-i meşrûh üzre av avladmayup ve tüfenk atmayup ve tuzak u ağ kurmayup ol köylerde bir ferd tâzî vü toğan beslemeyüp hâssa korıya bi-vechin mine'l-vücûh hîç bir bahâne vü sebeb ile av avlatmamakdur. Sen dahı ana göre amel idüp emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer ü ihtirâz üzre olasın. Bu bâbda Edirne ve Kırkkilise kâdîlarına ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan mevâzı‘ı vech-i meşrûh üzre dâyimâ görüp gözedüp fermân-ı hümâyûnum üzre amel idüp emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan gereği gibi ihtirâz idesin.

Yazıldı.
Bu dahı, tecdîde[n] yazılmışdur.
Bu dahı, mezbûr Alî Çelebî'ye virildi. Fi't-târîhı m.

205

Edirne'de isimleri yazılı köyler dahilindeki yerlerin Hâssa-i Hümâyun için korunması, hiç bir şekilde av avlattırılmaması; şayet buralar eskiden beri otlak ve odunluk olarak istifade edilegelmiş yerler değilse, bundan sonra da kimsenin buralardan ağaç kesmesine ve hayvan otlatmasına izin verilmemesi, emre uymayanların bildirilmesi.

Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşısına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne kazâsında vâkı‘ olan Küçük Benefşelik'de ve karye-i Hasanağa'da ve karye-i Mûsâbeğlü ve karye-i Yûsuf ve Kavakluderesi ve karye-i Ortakcı ve karye-i Prevadi ve karye-i Paşaköyi ve karye-i Yenice ve Yuğluca ve Çölmekköyi ve karye-i Hatîb ve karye-i

İnesi ve Karacaköyi Edirne'ye varınca ve Bağlarucı'nda karye-i Arnavud nâm mevzı'larda kimesne avlamayup hâssa-i hümâyûnum içün korunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl bulıcak, min-ba'd zikrolunan yirleri hâssa-i hümâyûnum içün gereği gibi korudup aslâ vü kat'â bir ferde toğan u tâzî avlatdurmayup onat vechile hıfz u hırâset itdüresiz ve ba'zı kimesneler zikrolunan karyelerün korularında sığır u koyun getürdüp ve çalıların ve ağaçların kesüp koruya zarar u ziyân iderlerimiş. Kadîmden anda tavar yöriyügelmeyüp ve çalıların ve ağaçların kimesne kesegelmemişlerise min-ba'd dahı bir ferde kesdürmeyüp ve tavar yöritmeyüp hâssa korulara zarar u ziyân itdürmeyesiz. Eslemeyenleri sekidüp ziyâde temerrüd idenleri yazup arzeyleyesiz. Ammâ; bu bahâne ile dahı re'âyâya zulm ü te'addî olmayup ve kimesnenün akçası alınmayup şer'a ve kânûna muhâlif ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

206

Edirne bostâncıbaşısına hüküm ki:

Edirne'de hâssa avlak etrafında bulunan isimleri yazılı köyler sınır tayin edildiğinden, belirtilen sınırlar dahilinde kimsenin avlanmasına, tazı vb. av hayvanı beslemesine, tüfek atmasına izin verilmemesi ve bu hususta anılan köyler ahalisine tenbihte bulunulması; emre uymayanların başkalarına ibret olacak şekilde cezalandırılacağı.

Şimdiki hâlde mahrûse-i Edirne'nün etrâfında olan hâssa şikâr-gâhum içinde ba'zı kimesneler eslemeyüp tâzî vü toğan u zağar besleyüp şikâr-gâhun içinde avlayup ve tüfenk atup men' ile memnû' olmadukları ecilden Figile cânibinde olan hâssa şikâr-gâhum içindeki köyler ahâlîsine hükm-i hümâyûnumla mukaddemâ Berkofça Kâdîsı olan Mevlânâ Hızır ve kapum çavuşlarından Hızır nâm çavuş irsâl olunup bulunan tâzîlar ve zağarlar alınup hâssa-i hümâyûnum içün zabtolunup ve Figile'den Kurdkayası'na andan Hâsköy'e andan karye-i Borlı (?) ve andan Kocabük ve andan Taş karyesine andan Etmekci köyine andan karye-i Maslahat'a andan Yahyâfakîh (?) köyi –ki, Tunca'ya muttasıldur– ol mahalle değin hâssa şikâr-gâhuma sınur ta'yîn olunup ve zikrolunan yirlerün halkına dahı fermân-ı şerîfüm üzre gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunup; "Min-ba'd Dergâh-ı Mu'allâm kullarından ve sübaşılardan ve sipâhîlerden ve re'âyâdan ve gayriden bir ferd tâzî vü toğan beslemeyüp ve tüfenk atmayup gereği gibi ihtirâz ideler." diyü emrolunmışdur ve Benefşelik dimekle ma'rûf mahallün etrâfında olan köylere dahı sâbıkâ Prepolya Kâdîsı Mevlânâ Hüseyin ile Yûsuf nâm çavuşum irsâl olunup kezâlik ol cânibde bulunan tâzîlar ve zağarlar alınup ve tenbîh olunup ve hâssa şikâr-gâhum içinde dahı mahall-i mezbûrun etrâfında iki aded Arnavud köyleri ve Prevadi ve Çâşnigîr ve Hasanağa ve Hızırağa ve Kayapa ve Çağırğan ve Sûfîler ve Korıcı ve Yünlüce ve Çölmek ve Akbınar ve Murâdcılar ve Hatîb ve İnesi ve Karaca ve Gölkorıcı ve Hâcîtoğan nâm karyeler sınur ta'yîn olunmağın **buyurdum ki:**

Min-ba'd zikrolunan hudûdun içinde bir ferdi tâzî vü toğan u zağar avlatmayup ve besletmeyüp ve tüfenk atdurmayup gereği gibi men' u def' idüp es[le]meyüp şimden sonra

yine kurâ-i mezbûre halkından kimesne tâzî vü toğan u zağar besleyüp veyâ şikâr-gâhum içinde avladup veyâ tüfenk atduğı istimâ‘ oluna, bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından ve sübaşılardan ve sipâhîlerden ve sâyir dirlik yiyen tavâyifden her kimlerse dirlikleri kesilüp ve re‘âyâ tâyifesinden olanları evlâd ü ensâbı ile Rodos'a sürdürüp bir vechile hakâret ü ıkâb olunurlar ki, işidenlere mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola ve şöyle ki; zikrolunan tavâyif yine tâzî vü zağar veyâ toğan besleye, dahı ol köyün imâmı ve mü’ezzini ve kethudâsı ve sâyir vâkıf olanlar haber virmeyeler, anlar dahı mücrimînden olup envâ‘-ı ıkâb ve ıtâb-ı elîm ile mu‘âteb olmaları mukarrerdür ve bu bâbda benüm ziyâde ihtimâmum vardur; bir ferdün özri makbûl ü mesmû‘ olmak ihtimâli yokdur. Emr-i hümâyûnuma muhâlefet idenlerün hakkında sâdır olan emirlerümi icrâ itdürmek mukarrerdür; tenbîh olunmaduk nesne kalmamışdur; mazlemeleri kendü boyunlarına olur.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

207

Edirne dahilinde bulunan hâssa korularda bazı şahısların koyun ve ağılları bulunduğu tesbit edildiğinden, korulardan koyun ve ağılların çıkarılması ve bundan sonra emre aykırı iş yaptırılmaması.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı‘ olan hâssa korılarda ba‘zı kimesnelerün koyunları ve ağılları olduğı [yirler] nakşolunup defteri Atebe-i Ulyâm'a gelmeğin sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan hâssa koruda koyunları ve ağılları olanlarun koyunların ve ağılların giderüp min-ba‘d hâssa koruda kimesnenün ağılların ve tavarların komayasın. Emr-i şerîfüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin; temerrüd ideni yazup bildüresin; şöyle bilesin ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i şerîfümi [bostâncıbaşınun] elinde ibkâ idesin.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

208

Edirne dahilindeki hâssa korularda hayvan otlatılmaması, av avlanılmaması, yörük kondurulmaması ve odun kestirilmemesi hususlarında daha önce gönderilen emirlere uyulmadığı haber alındığından, yasağın titizlikle uygulanması ve emre uymayanların isimlerinin bildirilmesi.

Mahrûse-i Edirne kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda olan hâssa korulardan Figile cânibi[n]de olan Büyük Âhû Korusı'n ve Hamzabeğlü cânibinde olan Âhû Korusı'na ve Sefer Korusı'na hâricden sığır gelüp ve yörük

konup odun kesüp ve tüfenk atup şikâr-ı remiyyet olur imiş. İmdi; hâssa korularun hıfz u hırâseti lâzim olup mukaddemâ bu husûslar nice def‘a men‘ u yasak olunmışdur. Sebeb nedür ki emrüme muhâlif iş idenlere te’dîb olunmayup ve memnû‘ olmayanlar ismi ve resmiyle arzolunmaya ? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um ile anda olan bostâncılarum başı vardukda, zikrolunan korularda emrüme muhâlif bir ferde âhûdan ve gayriden nesne avlatdurmayasın ve odun kesdürmeyesin ve tüfenk atdurmayasın, men‘ idesin; memnû‘ olmayanları yazup bildüresin; şöyle bilesin ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı mezbûr bostâncıbaşının elinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın.

Yazıldı.

209 *Mezbûr Ahmed nâm emrede virildi. Fî evâhır-i Safer, sene: 975*

Gümüş kazasından Ahmed'in, kendisinin Çorum Alaybeyi Hasan tarafından dağa kaçırılarak tecavüz edildiği yolundaki şikâyetinin araştırılarak davasının görülmesi ve neticenin bildirilmesi.

Ammâsiyye ve Osmâncık ve Gümüş ve Kedegara kâdîlarına hüküm ki:

Gümüş kazâsından dârende Ahmed nâm emred Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Çorum Alaybeğisi Hasan, Hâcî Nebî oğlı Hüseyin ve Düyek dimekle ma‘rûf İbrâhîm nâm kimesneleri bunun içün; "Bana getürivirün." diyü gönderdükde bu kaçup Ardıçlu-oğlı Yûsuf nâm kimesnenün evine girüp saklandukda bundan ötürü mezbûr Yûsuf'la Ramazân nâm kimesne ile mezkûrlar muhkem döğüp ve Piyâle nâm kimesneyi dahı zencîre urup ve bunı evün içinden cebren çıkarup Osmâncık kazâsında alaybeği sâkin olduğı Seki nâm karyeye iletdüklerinde mezbûr alaybeği bunı bir tağa iledüp cebren fi‘l-i şenî‘ idüp ve bu minvâl üzre tağlarda nice gün gezdürüp zulm ü te‘addî eyledüğin" bildürüp; " "Bu bâbda elümde şer‘î fetvâm vardur." diyü şer‘le görilmesiyçün emr-i hümâyûnum" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp mezbûr alaybeğisi her kande ise buldurup getürdüp ahvâllerin husamâ muvâcehesinde bir def‘a şer‘le faslolunmadıysa a‘yân-ı vilâyetden hakk üzre teftîş ve bu bâbda elinde olan şer‘î fetvâsına nazar idüp göresiz; arzolunduğı gibi olup mezbûrlarun üzerine husûs-ı mezbûr şer‘le sâbit olursa mezkûrı ve bu bâbda mübâşir olanları habsidüp dahı eger mezkûr alaybeği üzerinedür, eger sâyir bu bâbda bile olanlar üzerinedür; şer‘le sübût ü zuhûr bulan mevâddı sicill idüp sicillerin yazup arzidesiz; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel idesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup hîç bir cânibe meylitmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyye[de] medhali olmayanları dahlitdürmeyüp eslemeyeni ve lâzimü'l-arz olanı yazup bildüresiz.

210

Edirne için Niğbolu kazasından istenen zahirenin Plevne ve Rahova kazalarına da adaletli bir şekilde taksim edilerek Kasım gününden önce tedarik edilip getirilmesi; bu hususta yardımcı olmaları için her iki kadılığa da emir gönderildiği.

Yazıldı.
Niğbolı hısâr-erenlerinden Alî bin Abdî'ye virildi. Fî 12 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Niğbolı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Edirne zahîresiyçün bin müd un ve sekiz yüz müd arpa ta'yîn olunup hâliyâ kazâ-i mezbûre mütehammil olmayup Plevne ve Rahova nâhıyeleri ifrâz [ve] müstekıl kâdîlıklar olmışdur." diyü arzitmişsin. İmdi; ol kâdîlıklara dahı mu'âvenet içün hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, olıgelen üzre eger zahîredür ve eger arabadur; zikrolunan nâhıyelere dahı ta'yîn idüp adâletle tevzî' u cem' idüp kış irişmeden Kâsım güninden mukaddem mahmiyye-i mezbûreye getüresin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

211

Edirne için istenen zahirenin tedarikinde ve araba hususunda Plevne ve Rahova kadıları tarafından Niğbolu kadısına gereken yardımın yapılması.

Plevne kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Niğbolı kazâsından mahmiyye-i Edirne'ye irsâl olunacak zahîre husûsıyçün bin müd un ve sekiz yüz müd arpa ta'yîn olunup hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Muhammed irsâl olunmışdı. Hâlâ Niğbolı kazâsı ol mikdâr zahîreye mütehammil olmayup ve zikrolunan Plevne kazâsı andan ifrâz olunmağın zahîre vü araba husûsında mu'âvenet olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr çavuşum vusûl buldukda, olıgeldüği üzre eger zahîre ve eger arabadur; gereği gibi mu'âvenet eyleyüp adâletle tevzî' u cem' ve kış irişmeden Kâsım güninden mukaddem mahmiyye-i mezbûreye getüresin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fî-h. m.
Bir sûreti, Rahova kâdîsına; vech-i meşrûh üzre.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 11 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

212

İstanbul zahiresi için toplanan koyunların Rumeli'deki kasabalarda kesildiği ve kadıların da bu duruma mâni olmadıkları bildirildiğinden, Rumeli kadılarının, kimsenin bu koyunlara müdahalede bulunmasına müsaade etmeyip koyunları İstanbul'a göndermeleri.

Yazıldı.
Kapu çavuşlarından Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 11 Ra., sene: 975

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından olup koyun cem'ıyçün ta'yîn olunan Mahmûd Çavuş *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "İstanbul zahîresiyçün cem' olunan koyun u keçi kasabâtda boğazlanup hîç bir vechile men'ı kâbil olmayup ve kâdîlar dahı; "Bu husûs içün müstekıll emr-i şerîf vârid olmamışdur." diyü men' eylemedüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, İstanbul zahîresiyçün gelen celeb koyunına kimesneyi dahl ü tecâvüz itdürmeyüp mahrûse-i mezbûreye gönderesiz.

Yazıldı.
Kapudân'a gönderildi; ulaşdurmak içün. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

213

Rodos'ta kıtlık olduğundan vilâyet haricine ve düşmana tereke verilmemesi; emre uymayanların yakalanarak hapsedilmesi.

Rodos beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "ba'zı gemiler buğday ile tahmîl olunup kefereye satılmak ile vilâyet kaht olup ve vilâyet halkı zahîreye muzâyaka üzre oldukların ve anun gibi kefereye buğday virenler hakkında emr-i şerîfüm virilmesin" bildürmişsin. İmdi; hâric-i vilâyete ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmeğe aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, ellerinde emr olmayup hılâf-ı emr hâric-i vilâyete ve küffâr-ı hâksâra tereke virenleri tutup habseyleyüp arzeyleyesin.

Yazıldı.
Selanik Beğinün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 11 Ra., sene: 975

214

Dukagin Sancağı Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Sofu Mehmed Paşa hâslarının Dukagin Beyi Kâsım Bey tarafından müceddeden tahrir olunması.

Müteveffâ Sûfî Muhammed Paşa hâslarınun defteri mühürlenüp sana gönderildi. Anun dahı müceddeden tahrîr olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîfüm üzre havâss-ı mezbûreyi dahı tahrîr idesin.

Yazıldı.

Çingâne subaşısı ( ) virildi. Fî 16 Rebî'u'l-evvel

215

Vilâyet-i Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Gurbet ve Çingâne tâifesinin ata binmemeleri, kılıç vs. silâhla gezmemeleri ve kendi hallerinde olmaları hususunda Kanunî Sultan Süleyman zamanında çıkarılan emrin bundan sonra da aynen uygulanması.

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; " "Gurbet ü Çingâne tâyifesi min-ba'd ata binmeyüp ve kılıç ve sâyir yarak ile gezmeyüp kendü hâllerinde olalar." diyü emrolup hâliyâ girü ol emr-i şerîfe mugâyir tâyife-i mezbûre ata binüp yarak kuşanup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları ecilden Dergâh-ı Mu'allâm sipâhî-oğlanlarından olup tâyife-i mezbûre za'îmi olanlara Nâzır olan Mustafâ *zîde kadruhû* vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda bu hükm-i hümâyûnumı sicille kaydidüp dahı tâyife-i mezbûreye gereği gibi i'lân ü tenbîh eyleyesin ki, min-ba'd at u kısrak binmeyüp ve kılıç u yarak kuşanmayup kendü hâllerinde kâr u kisblerinde olalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh eslemeyüp emrü[me] muhâlefet idenleri elegetürüp habsidüp isimleri ile yazup arzeyleyesiz ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel oluna. Ammâ; bu bahâne ile kimesneden hılâf-ı şer' ahz ü celb olunmakdan hazer eyleyesiz." diyü merhûm babam emr-i şerîf virmiş imiş. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd dahı bu bâbda merhûm-ı müşârun-ileyhün virdüği hükm-i hümâyûnun mazmûn-ı şerîfiyle amel eyleyüp hılâf-ı emr-i şerîf kimesneye iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

216

Sâbıkâ virilen hükmün aynıdur; hâliyâ tecdîd olunmışdur.

Rumeli Çingânelerinin ispençeleri nâzırı olan sipahi oğlanları zümresinden Mustafa tarafından, Çingânelerin yarar atlara bindikleri, adam öldürdükleri, hırsızlık ve kalpazanlık yaptıkları, takip edildiklerinde ise serbest timarlar ile vakıf arazi ve emlâke kaçtıkları ve istendiklerinde verilmedikleri yolunda şikâyette bulunulduğundan, Rumeli kadılarının suçluların yakalanması hususunda ihmalden sakınıp adı geçene gerekli yardımı yapmaları.

Vilâyet-i Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Sipâhî-oğlanlarum zümresinden dârende Mustafâ gelüp; "Vilâyet-i mezbûre Çingâneleri'nün ispençeleri nâzırı olup tâyife-i mezbûreden ba'zı müfsidlerün kimi kallâb ve kimi hırsuzluk idüp yarar atlara ve yundlara binüp inüp âlât-ı harble Memâlik-i Mahrûse'de gezüp kurâ halkın kalb akça ile aldayup rızkların alup gâlib geldüklerin katlidüp dahı gice içinde tebdîl-i mekân eyleyüp sipâhî veyâhûd çobân sûretinde yöriyüp fesâd ü şenâ'at idüp

gaybet eyleyüp serbest tîmârlara ve evkâf u emlâke varup girüp taleb olundukda virilmeyüp te‘allül olunmağla yevmen fe-yevmen fesâd ü şenâ‘atleri ziyâde olup rencber tâyifesine ve re‘âyâ vü berâyâya zulm ü te‘addî iderler." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, fi'l-vâkı‘ Çingâne tâyifesi vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ‘at eyleyüp gaybet idüp evkâf u emlâke ve serbest tîmârlar toprağına varup şer‘le haklarından gelmek içün taleb olundukda virilmedüği vâkı‘ ise câyiz değildür. Ana göre mukayyed olup anun gibi fesâd ü şenâ‘ati zâhir olup şer‘le cezâları virilmeğiçün elegetürilmeğe mezkûr Mustafâ mu‘âvenet taleb eyledükde mümkin olduğı üzre her ne tarîkıla olur ise mu‘âvenet idüp dahı fesâd ü şenâ‘atleri def‘ı bâbında envâ‘-ı ikdâm u ihtimâm zuhûra getürüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

217 *Kethudâsı Ferhâd Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Mısır beylerbeyinin hacıların hac ibadetlerini esenlik içinde ifa ettiklerine ve hububatın bolluğu ile mâl-ı mirî tahsiline dair gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin, halkın refahı ve memleketin korunması hususunda bundan sonra da gerekli gayreti göstermesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bu sene-i mübârekede huccâc emn ü emân üzre varup hacc-ı mebrûrı edâ idüp ve Nîl-i mübârek dahı vefret üzre gelüp cemî‘ hubûbât süs‘at üzre olup buğdayun erdebbi yüzde iken elli pâreye inüp sâyiri dahı ol kıyâs üzre olup re‘âyâ vü berâyâ refâhiyyet üzre oldukların ve hazîne* dahı cem‘ u tahsîl olunup irsâl olunmak üzre idüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba‘d hıfz u hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmîmân-ı ra‘ıyyet bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin.

Yazıldı.

218 *Bu dahı. Fi't-târîhı m.*

Menûfiyye sâbık Şeyhi Hasan'ın üzerine şer‘an on sekiz kan davası sabit olduğu bildirildiğinden, durum arzedildiği gibi ise adı geçenin hakkından gelinmesi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf üzre Menûfiyye, Atıyye nâm Şeyhu'l-Arab'a virilüp sâbıkâ Şeyh olan Hasan gaybet idüp âsî ıbâd ile bir olup memleketi gâret kasdına gelüp hüsn-i tedârük ile elegelüp Menûfiyye['ye] vardukda emr üzre re‘âyâ vü fukarâdan nice kimesneler gelüp kan da‘vâsın idüp mezkûr Hasan'un üzerine on sekiz kan sâbit olup hakkından gelinmek

lâzimdür." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün gibi mezkûrun üzerine şer‘le kan sâbit olmış ise hakkından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

219 *Bu dahı. Fi't-târîhı m.*

Hurrem Sultan'ın Mısır'daki vakfının nâzırı olan Mustafa'nın zimmetindeki vakıf malı ile sâir ümerâ ve ağaların zimmetlerinde bulunan mirî malın tahsil edilmesi; vermemekte direnenlerin hapsolunmaları.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "mahrûse-i Mısır'da merhûme vâlidem *tâbe serâhâ*nun Haremeyn-i Şerîfeyn fukarâsına itdüği vakfun Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün muhâsebesi görilüp nakdden on bin altun ve galleden üç bin erdeb zâhir olup tahsîl olunması içün her bâr çavuş havâle itdüğünde ba‘zı nâ-sezâ kelimât idüp andan gayri ümerâ vü ağalarda olan mâl-ı mîrînün tahsîli bâbında küllî muzâyaka çekilmemek içün sâbıkâ; "beğlerden ve ağalardan her kimde mâl zâhir olsa habsolunup tahsîl olmak içün" emr virilüp hâliyâ dahı ol vechile emr virilmesin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger müşârun-ileyh Mustafâ'da eger sâyir ümerâ vü ağalarda her kimde ki, mâl-ı mîrî sâbit ü zâhir olursa virmekde ınâd iderlerse mecâl virmeyüp habsidüp mâlı tahsîl eyleyesin ve mezkûr dahı ınâd iderse habsidüp alasın.

Yazıldı.

220 *Kapu çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Ra., sene: 975*

Sağ-gurabâ Ağası Hasan Ağa'nın bölüğü halkı ile gelip gitmesi.

Sağ-gurabâ Ağası Hasan Ağa'ya hüküm ki:

Anda olan bölüğün halkı ile gelüp gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp bölüğün halkı [ile] gelüp gidesin.

221

Sol-garib Yiğitler Ağası Veli Ağa'nın bölük halkı ile münasib bir yerde beklemesi ve gelecek emre göre hareket etmesi.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Sol-garîb Yiğitler Ağası Velî Ağa'ya hüküm ki:

Bölük halkı kullarum ile bir münâsib yirde oturup sonra; "Gelesin." diyü emr vardukda gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm sana ne mahalde irişür ise ilerü gitmeyüp ol mahalde bir münâsib yirde bölük halkı ile oturup sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

222

Budun'da bulunan sekbanbaşının, yanında bulunan yeniçeriler ile Südde-i Saâdet'e gelmesi.

Budun'da olan sekbânbaşına hüküm ki:

Anda senün ile kalan yeniçeri kullarum ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre yanunda olan yeniçeri kullarum ile gelüp gidesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

223

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Eğri Kalesi'nin düşman elinde olmasından dolayı Tuna ve Tise nehirleri arasında kalan yerleşim yerleri sürekli düşman saldırısına maruz kaldığından, Eğri halkının geçit yeri olan Hatvan sancağına tâbi Yazrin varoşunda bir palanga inşa olunarak Zigetvar'dan beş yüz askerin palangada görevlendirilmesi yolunda Budun beylerbeyi tarafından yapılan teklifin uygun görüldüğü.

Mektûb gönderüp; "Eğri Kal‘ası ber-karâr olmak ile nehr-i Tuna ve Tise mâbeynlerinde olan vilâyet zarardan hâlî olmayup Hatvan sancağına tâbi‘ Yazrin nâm hâs varoş Eğri keferesi mürûr idecek mahalleri olup ol mahalde bir palanka binâ olmak zabt-ı memlekete nâfi‘ olup ve Sigetvar'dan hısâr-eri vü atlu vü azeb ü martolosdan ki, cümle beş yüz nefer olup pala[nka]ya ihrâc olmasın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre zikrolunan mahalde palanka ihdâs itdürüp ve kal‘a-i mezbûreden arzitdüğün üzre beş yüz nefer ağaları ile ihrâc idüp dahı gönderesin ki, berâtları virile.

224

Turgud kazasında Zaim Mehmed'in yolunu kesip kendisini yaralayarak elindeki Genç Arslan isimli mahbusu kurtardığı bildirilen Oruçhan adlı şahsın İstanbul'da yakalanarak Karaman'a gönderildiği; adı geçenin teftiş olunup cezalandırılması ve neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.
Abdülgafûr Efendi'nün hıdmetinde olan çavuşa virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine:

Mektûb gönderüp; " "Turgud kazâsında Za'îm Mehmed nâm kimesne Genç Arslan nâm kimesneyi habs ile alup giderken Oruçhân nâm kimesne sekiz nefer yoldaşıyla yolın basup bir elin iki yirde mecrûh idüp tutsakı elinden alup meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp gaybet eyledüğin" Turgud kâdîsı i'lâm eyledi." diyü bildürmişsin. Mezkûr kimesne Südde-i Sa'âdetüm'de elegirüp habs ile gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrun ahvâlin toprak kâdîsı ile hakk üzre teftîş idüp vech-i meşrûh üzre fesâd itdüği şer'le sübût bulursa sipâhî ise habsidüp yazup bildüresin; değil ise şer'le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın. Tezvîrden hazer idüp ne vechile olduğın yazup bildüresin.

225

Yazıldı.
Kâdî-asker arzitmişdür.
Kethudâsı Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Bursa'da Ayşe bint-i Mustafa adlı kadını zorla müslüman mezarlığına götürerek tecavüz eden ve suçları sabit görülen Kapıcı Mustafa bin Abdullah ile diğer Mustafa bin Abdullah'ın siyaset olunmaları.

Burusa beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Burusa'da Kapucı Mustafâ bin Abdullâh ve dîger Mustafâ bin Abdullâh nâm kimesneler Âyişe bint-i Mustafâ nâm hâtûnı kendü maslahatına giderken çeküp makâbir-i müslimînde fi'l-i şenî' itdükleri udûl-i müslimîn şehâdetleriyle sâbit ü zâhir olup kayd ü sicill olunup lâkin bundan akdem adâlet-nâme-i hümâyûnumda; "Dergâh-ı Mu'allâm kullarından olan ehl-i fesâd arzoluna." diyü fermân olunmağın haklarından gelinmesi lâzim olduğından gayri sebeb-i intizâm-ı ahvâl-i nâs olmağın sûret-i sicill ihrâc olunup kendüler yasakcıbaşına teslîm olunmışdur." diyü bildürmişsin. İmdi; mezbûrlara siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlara siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup arzeyleyesin.

226

Beypazarı'nda yörük tâifesinden Ergâyib'in Şehzade Bâyezid taraftarı olduğu, Konya Muharebesi'nden sonra Beypazarı'na gelip bir derbendi mekân tutarak harâmilik yaptığı, halka zulmettiği ve yaramazlığının sabit olduğu; ayrıca dînen küfrü icab eder sözler sarfetmesinden dolayı hakkında öldürülme fetvası bulunduğu ve hâlen Bursa Zindanı'nda mahbus olduğu Bursa beyi tarafından bildirildiğinden, adı geçen şahsın ateşte yakılması ve emrin yerine getirildiğinin arzedilmesi.

Yazıldı.
Kâdî-asker arzitmişdür.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hükm-i şerîf vârid olup; "Kastamonı sancağında ba‘zı sûhte tâyifesi fesâddan hâlî değillerimiş; göresin; def‘ eyleyesin." diyü fermân olunmağın ber-mûceb-i emr-i şerîf Beğbâzârı ve Ankara semtlerine varılup tetebbu‘ olundukda zikrolunan tâyifeden on beş nefer sûhte cem‘ıyyet idüp fesâda mübâşeret itmek sadedinde iken Kangırı beği üzerine varup haklarından gelinmek ile olancası dahı perâkende olmağın mahall-i mezbûra varılmayup Hudâvendigâr sancağına müte‘allik olan mevâzı‘da ba‘zı şekâvet ile ma‘rûf olmağın iki nefer sûhte elegirüp birinün hakkından gelinüp ve bir neferi dahı getürilüp habsolunup ve ba‘zı dahı âhar sancaklara perâkende olup ve Beğbâzârı kazâsında yörük tâyifesinden Ergâyib nâm kimesne Sultân Bâyezîdlü olup; "Konya Muhârebesi'nden sonra gelüp Beğbâzârı'na tâbi‘ bir derbend içinde hâlî mevzı‘da yir itmişdür. Harâmîlık ider; fesâdınun nihâyeti yokdur." diyü müslimânlar haber virüp elegetürilüp ahvâli tefahhus olundukda; "Yaramazdur. Didüklerinden eşeddür ve hem kendüsinden kelime-i küfr sâdır olmışdur. Elegirmeyüp hakkında icrâ-yı şer‘ olunmamışdur. Katlolunmasına fetvâ-yı şerîf vardur." diyü fetvâ-yı şerîf ve sâbıkâ olan sicilli îrâd idüp ve bi'l-muvâcehe udûl-i müslimînden cem‘-ı kesîr yaramazlığına şehâdet idüp haber virdükleri sicill olunup sûret-i sicilleri ve hakkında vârid olan fetvâ-yı şerîf Südde-i Sa‘âdetüm'e arzolunup kendüsi ba‘zı mücrimlerile Burusa Zindânı'nda mahbûsdur." diyü bildürmişsin. İmdi; mezbûr küfr-gûy ihrâk bi'n-nâr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı ihrâk bi'n-nâr idüp emrüm yirine varduğın yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 12 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

227

Mirî develer için Ilgın kazasından temini istenen beş bin kile arpa ve beş bin garar samanın tamamının Ilgın kazasından temininin kuraklık sebebiyle mümkün olmadığı bildirildiğinden, Konya kadısının yardım için Saideli nahiyesi halkını da görevlendirmesi.

Yazıldı.
Arz getüren Muharrem nâm kimesneye virildi. Fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Konya kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Ilgun kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "mîrî develer içün beş bin kîle arpa ve beş bin garâr samana vârid olan hükm-i şerîf mûcebince karye karye gezüp iki bin kîle arpa, iki bin garâr saman tevzî' olunup ziyâdeye mecâl olmamağın müslimânlar cem' olup; "Bu vilâyetde bu yıl yağmur olmamağın terekemüz hâsıl olmadı. Ammâ; bu asıl muzâyaka olduğı zamânda bunda kışlanan develer içün Sa'îdili nâhıyesi dahı arpada ve samanda mu'âvenet idegelmişlerdür." didüklerin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi ise olıgelen âdet üzre nâhıye-i mezbûre halkına mu'âvenet itdüresin.

Yazıldı.

228 *Kethudâsı Behrâm Kethudâ'ya virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Budun yeniçerilerinden Husrev'in kardeşi Mustafa'nın Tımışvar beylerbeyinden getirdiği arzdan şüphelenildiğinden, sahte olup olmadığının araştırılması ve sahte ise arzı kimin verdiğinin bulunması.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun yeniçerilerinden Altıncı Cemâ'at'den altı akça ulûfeye mutasarrıf olan Husrev karındaşı Mustafâ senün cânibünden; "Yoldaşlık itmişdür." diyü arz getürüp tezvîr ihtimâli olup kendüden sü'âl olundukda; "Hüseyin Ağa ve Hasan Ağa ve Mustafâ nâm sipâhîler alıvirdiler." diyü haber virmeğin zikrolunan arz aynı ile mühürlenüp sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan arz senün midür yohsa müzevver midür ve kimler itmişdür; yazup mufassalen Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesin.

Yazıldı.

229 *Arz getüren Ya'kûb'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Seferihisar Kalesi'nde tutuklu iken küreğe konmak üzere İstanbul'a gönderilen Sadri adlı şahsın şer'an sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Seferîhısâr kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hükm-i hümâyûn vârid olup; "Seferîhısâr Kal'ası'nda mahbûs olan Sadrî'nün ref'ı lâzim olmağın yarar âdemlere koşup küreğe konmak içün Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin." diyü fermân olunmağın kal'a-i mezbûre müstahfızlarından ba'zı yararları ile

gönderildi." diyü bildürmişsin. Ammâ; şer‘le sübût bulan cerîmeleri ne idüğin beyân itmemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezbûr Sadrî'nün şer‘le sübût bulup müseccel olan cerîmelerin ne ise yirlü yirinden sûretlerin ihrâc idüp mühürleyüp gönderesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 Ra., sene: 975
Yazıldı.
Dîvân Kâtibi Alî Çelebî ile gönderildi.

230

İstanbul'da un sıkıntısı çekildiğinden, imkânı olan fırın sahiplerine at değirmeni yapmaları yolunda tenbihte bulunulması.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da un bâbında ziyâde muzâyaka olmağın at değirmeni yapılmak mümkin olan furûnlarda at değirmeni yapılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, furûn sâhıblerine tenbîh idesin ki, anun gibi değirmen yapılmak kâbil olan furûnlarda at değirmeni yapalar ki, eyyâm-ı şitâda un bâbında muzâyaka çekilmeyüp kendü değirmenlerinde un itdüreler.

Yazıldı.
Kethudâsı Ferhâd Kethudâ'ya virildi. Fî 15 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

231

Bazı gemilerin Mısır'a gelip zahire alıp dışarı götürdükleri bildirildiğinden, bundan sonra yalnız İstanbul zahiresi için Mısır'a gelen gemilere pirinç vs. zahire verilip, Selanik ve diğer yerlerden gelen gemilere zahire verilmemesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ba‘zı gemiler mahrûse-i Mısır'a varup zahîre alup hârice alup gitdükleri arzolunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, İstanbul zahîresiyçün varan gemilere pirinç ve gayri her ne ise narh-ı cârî üzre akçalarıyla virüp Selanik'den ve gayri yirden varan gemilere min-ba‘d zahîre virmeyüp hârice alup gitmeğe virdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bu bâbda gereği gibi mukayyed olasın.

232

Şeyh Hablas'ın tasarrufuna verilen Vilâyet-i Buhayra'nın, kadîmden şeyhü'l-Arab olanlar o vilâyetleri nasıl tasarruf edegelmişler ise Şeyh Hablas'a da aynı şekilde tasarruf ettirilmesi.

Yazıldı.
Ebû-Allâme nâm Arab'a virildi. Fî 13 Ra., sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Buhayra Şeyh Hablâs'a virilüp vardukda, Sûr nâm nâhıyeyi kadîmden şeyhu'l-Arab olanlar tasarruf idegelüp mezkûra tasarruf itdürilmeyüp; "Kal‘ayı Arab'a zabtitdürmek münâsib değildür." diyü bundan akdem arzidüp ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Eyle olsa; mezkûr kal‘aya dahlitmeyüp; "Kadîmü'l-eyyâmdan şeyhu'l-Arab olanlar tasarruf idegelmişlerdür." diyü müşârun-ileyh dahı üslûb-ı sâbık üzre olmasın murâd itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; kadîmden şeyhu'l-Arab olanlar ol vilâyetleri ne vechile tasarruf idegelmişlerse müşârun-ileyhe dahı tasarruf itdüresin; kimesne dahlitmeye.

Yazıldı.
İlçi ile bile irsâl olunan mezbûr Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 17 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

233

Açe Padişahı Sultan Alâeddin'in, Portekizliler'in müslümanlara saldırılarda bulunduklarını bildirip yardım talep etmesi üzerine Bender-i Süveyş'den on beş kadırga ve iki barçanın yeterli miktarda asker ve levazım ile Açe'ye gitmek üzere görevlendirilip gemilere ve askerlere Kurdoğlu Hızır'ın başbuğ tayin edildiği; görevli herkesin adı geçene itaat etmesi, adı geçenin de Sultan Alâeddin'in münasib göreceği şekilde hizmette bulunması ve emrindekilerden kendisine itaat etmeyenlerin hakkından gelmesi.

Nişân-ı hümâyûn hükmi oldur ki:

Hâliyâ Açı Pâdişâhı olan cenâb-ı emâret-me’âb Sultân Alâ’eddîn *dâmet ma‘âlîhi* Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e mektûb ü âdem gönderüp; "ol cevânibde ba‘zı ehl-i İslâm üzerine Portugal keferesi müstevlî olup ve kendü vilâyetine dahı dahl ü tecâvüz üzre olup ol cevânibde olan ehl-i İslâm'un mu‘âveneti içün Atebe-i Ulyâm'dan bir mikdâr gemiler ve yarak u asker" recâ itmeğin selâtîn-ı âlî-mikdârun istid‘â vü iltimâsları hayyiz-i kabûlde vâkı‘ olmak âdet-i hasene-i havâkîn-ı evreng-nişîn olmağın ol cevânibde olan ehl-i İslâm husûslarında mezîd-i merhamet-i husrevânem zuhûra gelüp küffâr-ı hâksârun def‘ u ref‘ları içün Bende[r]-i Süveys'den on beş pâre kadırga ile iki pâre barça ve sâyir levâzimi virmek emridüp zikrolunan gemilere ve asker-i zafer-rehbere bir serdâr-ı âlî-mikdâr-ı azîmü'l-iktidâr lâzim olup eyle olsa; bundan akdem mahrûse-i Mısır İskenderiyyesi'nde sancak ile Kapudân olan iftihâ-ru'l-ümerâ’i'l-kirâm Kurd-oğlı Hızır *dâme ızzühû*nun vüfûr-ı firâset ü kiyâset ve fart-ı şecâ‘at ü şehâmeti[ne] i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın irsâl olunacak merâkib-i kevâkib-şümâr ve asâkir-i nusret şi‘âra mûmâ-ileyhi serdâr u kapudân nasbidüp bu nişân-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzre ta‘yîn olunan gemiler ve asker ile müşârun-ileyh

taraflarına teveccüh eyleyüp ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile inşâ'a'llâh varup müşârun-ileyhe mülâkî olunca eger gemileri eger askeri hüsn-i tedârük ile hıfzeyleyüp varup mûmâ-ileyhe vusûl buldukda, eger küffâr-ı hâksârun def‘ u ref‘ında eger teshîri lâzim olan kal‘alarun istihlâsında müşârun-ileyh Açı pâdişâhı vech ü münâsib gördüği üzre hıdmet ü yoldaşlıkda bulunup müşârun-ileyhün sözine muhâlefet itmeye ve bile koşılan eger Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından ve mahrûse-i Mısır kullarından ve sâyir asker halkı ve gemi re'îsleri ve sâyir halkı ve bi'l-cümle asâkir-i mansûrenün vazî‘ u refî‘ı ve sağîr u kebîri müşârun-ileyhi kendülere serdâr bilüp sözine aslâ muhâlefet ve emrine mu‘ânedet itmekden hazer eyleyeler. Her kim ınâd ü muhâlefet ider ise mecâl virmeyüp hakkından gele ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret vâkı‘ ola.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

234

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Açe Padişahı Sultan Alâeddin elçi ve mektup göndererek Portekizliler'in müslümanlara saldırılarda bulunduklarını bildirip yardım talep ettiğinden, Süveyş'de bulunan donanmadan on beş kadırga ve iki barçanın donatılıp içine yeteri kadar top, silâh ve mühimmât ile cenkçi vs. asker konulması ve askerlerin bir yıllık zahire ve mevâciblerinin de tedarik edilerek başbuğ tayin olunan Kurdoğlu Hızır Kaptan'a teslim edilmesi; erzak kadırgalara sığmazsa barçalara yüklenerek gönderilmesi; barçaların dönüşte baharat yükleyip getirmeleri; Açe padişahının adamlarına da, memleketlerine götürmek üzere Mısır'dan bakır, at, silâh vs. satın almak isterlerse engel olunmaması.

Hâliyâ Açı Pâdişâhı olan cenâb-ı emâret-me'âb Sultân Alâ'eddîn Südde-i Sa‘âdetüm'e ilçi vü nâme gönderüp; "ol cevânibde olan ehl-i İslâm'un ekser vilâyetine Portugal keferesi müstevlî olup kendü vilâyetine dahı dahl ü tecâvüz üzre olup a‘dâ-yı dînün def‘ı içün bir mikdâr gemi vü asker ü yarak gönderilmek" bâbında istid‘â-yı ınâyet idüp dâyimâ ehl-i İslâm-ı fevz-encâm haklarında merhamet ü şefkat-i pâdişâhânem makrûn olmağın Bender-i Süveys'den on beş pâre kadırga ve iki pâre barça ve hısâr döğmek içün kifâyet mikdârı badaluşka ve şakloz ve hevâyî top ve ana göre barut virüp ve üç yüz kazma ve üç yüz kürek virilmek emridüp bu bâbda irsâl olunacak gemilere sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı Kurd-oğlı Hızır *dâme ızzühû* kapudân ve askere ser-asker ta‘yîn olunmışdur. Müşârun-ileyhün ilçileri dahı müteferrika re'îslerden mukaddemâ ol cânibden bile gelen Lutfî ve Mısır çavuşlarından olup hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olan Mustafâ *zîde kadruhümâ* bile koşılup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp fermân-ı şerîfüm üzre bender-i mezbûrdan on beş pâre yarar kadırga ve iki pâre barça tedârük ü ihzâr eyleyüp eger re'îsleridür ve eger tüfenkcileridür ve âlet-i cengleridür ve eger ( ) ve eger kürekcileridür ve sâyir yat u yarağ u mühimmâtıdur; bî-kusûr müheyyâ eyleyüp dahı erbâb-ı mevâcibe ve bile

irsâli lâzim olan askerün birer yıllık mevâciblerin ve zahîrelerin dahı tedârük idüp barçalara tahmîl eyleyüp müşârun-ileyh Hızır *dâme ızzühû*ya teslîm idüp ilçileri ve mezbûr Lutfî ve Mustafâ'yı bile koşup irsâl eyleyesin ve barçalar, ol cevânibde bahâr vardur; anı tahmîl idüp getüreler ve bi'l-cümle –bu‘d mesâfedür– eger gemilerün eger gidecek askerün mühimmât ü levâzimlerinde kusûr u noksân olmaya; deryâda muzâyaka lâzim gelmeyüp ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile mürûr ideler. Bu hükm-i şerîfüm ne gün varup ne vechile tedârük olunup ne zamânda irsâl olunmak kâbil olduğın yazup bildüresin ve müşârun-ileyh içün âdemleri at u yarak u nühâs ve sâyir levâzimlerin alup gitmelü olduklarında kimesne mâni‘ u dâfi‘ olmaya ve askerün emrolunan bir yıllık zahîrelerin kadırgalara, kifâyet itmez ise barçalara tahmîl eyleyesin; öteden berü bahâr yüklene.

Yazıldı.

Kapudâna gönderildi; ulaşdurmağıçün. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

235

Rodos Kalesi'ndeki Boğdan beyleri ile Arab diyarından gelmiş olan Tura Bey oğullarının, kale dışında her hangi bir işleri olduğunda yanlarına kapıcı koşulması.

Rodos beğine ve dizdârına hüküm ki:

Sen ki dizdârsın, mektûb gönderüp; "Rodos'a gelen Boğdan beğlerinden ve diyâr-ı Arab'dan gelen Tura Beğ dimekle ma‘rûf kimesne oğullarından birkaç kimesneler olup, evvelden gelen dizdârlar kal‘adan taşrada maslahatları düşdükde yanlarına kapucı koşarlarımış; zabtitmek istedükde ınâd ü muhâlefet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün gibi ise kadîmden ne vechile zabtolunugelmiş ise girü ol vechile zabtidesin.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı mezbûr.

236

Sâbıkâ sancak ile Bender-i İskenderiyye Kapudânı olan Hızır'a

Kurdoğlu Hızır Kaptan'ın Açe Padişahı Sultan Alâeddin'den gelen yardım talebi üzerine, yardıma gidecek gemilere ve gemilerde bulunan askerlere kaptan ve başbuğ tayin olunduğu; bu sebeple gerekli hazırlıkları yapıp mevsimi geldiğinde Açe'ye gidip Açe padişahına O'nun uygun göreceği şekilde hizmet edip karşı gelmekten sakınması ve maiyyetindeki askerleri de iyi zaptetmesi; ayrıca hizmette üstün gayret gösterenlere de istihkaklarına göre tevcihatta bulunması.

hüküm ki:

Hâliyâ senün hüsn-i firâset ve vüfûr-ı kiyâset ve fart-ı şecâ‘at ve kemâl-i şehâmetüne i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın cenâb-ı emâret-me’âb Açı pâdişâhı *dâmet ma‘âlîhi*ye irsâl

olunan on beş pâre kadırga ve iki pâre barça ile gidecek askere seni serdâr u kapudân nasbidüp ol bâbda zikrolunan asker seni serdâr bilmek içün sana berât-ı hümâyûnum irsâl olunmışdur. Gemileri ve askeri ihzâr idüp ve bir yıllık mevâcibleri ve zahîrelerin tedârük idüp sana teslîm idüp göndermek içün Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhden gelen ilçi ve bile koşılan hâssa re'îslerden Lutfî ile Mustafâ Çavuş *zîde kadruhümâ* gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl bulduklarında, emrüm üzre varup müşârun-ileyhe mülâkî olup gemileri ve lâzim olan cengci vü yarağı ve sâyir mühimmâtı tedârük idüp müretteb ü mükemmel idüp dahı vakti ve mevsimi geldükde inşâ'a'llâhü te'âlâ müşârun-ileyh ilçi ve sâyirleri ile girüp Hakk *celle ve alâ*nun ınâyet-i bî-gâyetine tevekkül ve Server-i Kâyinât'un mu'cizâtına tevessül idüp teveccüh eyleyüp ınâyet-i Bârî yârî kılup varup müşârun-ileyh Açı pâdişâhına mülâkî oldukda eger kal'alar fethında, eger sâyir küffâr-ı hâksârun haklarından gelmekde müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allik olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyesin. Mûmâ-ileyhe ınâd ü muhâlefetden hazer idesin ve asker halkın dahı gereği gibi zabt u rabt eyleyesin; ınâd ü muhâlefet idenlerün haklarından gelesin. Anda varıldukda mâdâm ki anda turalar, eger askerün virilen mevâciblerinden sonra vâcib olan mevâcibleri ve sâyir me'kûlât ü levâzimleri anlar görecek olmışlardur; ana göre taleb oluna ve uğur-ı hümâyûnumda cân [u] baş ile çalışup dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrev[â]neme müte'allik olan hıdemâtda bezl-i makdûr [ve] sa'y-i meşkûr zuhûra getürenlere müstehıkk olduklarına göre ol câniblerde sancağa müstehıkk olanlara sancak ve ağalığa müstehıkk olanlara ağalık ve sâyirlerine dahı istihkâklarına göre ol vilâyetde murâd idenlere tevcîh eyleyesin ve berü câniblerde murâd idenlere dahı müstehıkk olduklarına göre tevcîh [ü] defter idüp arzeyleyesin ki, arzitdüğün üzre hıdmetde olanlar ınâyetüm ile behre-mend olalar.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

237

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Açe padişahı tarafından Südde-i Saâdet'e gönderilen elçi dönüşte Yemen, Cidde ve Aden'den at, silâh, bakır vs. eşya alıp götürmek isterse kendisine engel olunmaması ve gereken yardımın yapılması.

Cenâb-ı emâret-me'âb Açı pâdişâhı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e ilçi gelüp girü ol cânibe gönderilmişdür. Mûmâ-ileyh içün at u yarak u nühâs alup gitmelü oldukda kimesne mâni' olmamak içün emr-i şerîfümi taleb eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün ilçileri varup vusûl buldukda, müşârun-ileyh içün at u yarak u nühâs alduklarında mâni' olmayup ve alınan esbâblarına yollarda kimesneyi dahlitdürmeyesin; emîn ü sâlim mürûr ide ve bi'l-cümle eger berüden gitdüklerinde, eger öteden geldüklerinde hılâf-ı şer' u kânûn kendüye ve esbâb u âdemlerine bir ferdi dahlitdürmeyesin; her ahvâllerinde mu'âvenet idesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Cidde beğine; vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Aden beğine.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

238

Açe padişahının talep ettiği dülger, demirci, kalafatçı, nakkaş vs. sanatkârların elçi ile birlikte gönderilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Açı pâdişâhı tarafından Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçileri mûmâ-ileyh tarafından ba‘zı kimesneler taleb idüp ol dülger ü demürci vü kalafatcı vü nakkâş ve gayri san‘at ehlinden taleb itdükleri kimesneler defter olunup sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol defterde mastûr olan ehl-i sanâyi‘dan eger ulûfe tasarruf idenlerdür ve eger ulûfesüzlerdür; ta‘yîn olunanları zikrolunan ilçilere koşup bile gönderesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

239

Mısır kullarından kendi iradeleriyle Açe taraflarına gitmek isteyenlere engel olunmaması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Açı pâdişâhı tarafına irsâl olunan kadırgalar ile Mısır kullarından her kim ki, irâdetiyle gitmek isteyenlere icâzet virmek emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi gitmek isteyenlere mâni‘ olmayup murâd idenlere icâzet virüp gönderesin ve gidenler ihtiyârlarıyla evlerine birer mikdâr harclık virürlerse mâni‘ olmayasın.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

240

Südde-i Saâdet'e gelen Açe elçisinin kadırga ile Mısır'a gitmek üzere yola çıkarıldığı; Rodos'a geldiğinde kendisine Rodos beyi tarafından bizzat eşlik edilip sağ salim Mısır'a ulaşmasının sağlanması.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen Açı pâdişâhı ilçisine hüsn-i icâzetüm mukârin olup kadırga ile Mısır cânibine irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Fermân-ı şerîfüm ile müşârun-ileyh ilçi sana varup vusûl buldukda, eğlendürmeyüp bi'z-zât alup yanunda olan kadırgalar ile emîn ü sâlim Mısır'a ulaşdurasın ve Mısır'a varup dâhıl oldukdan sonra binüp gitdüği kadırgayı alup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Er-oğlı ile kâdîya gönderildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

241

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hayreddin Paşa Kızı Çiftliği yakınından alınan suyun miktarının Hâslar kadısı tarafından tesbit edilerek Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Hayreddîn Paşa kızı çiftliği kurbinde alınan suyun mikdârı görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan suyun mikdârın görüp arzidesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

Bu dahı, ilçi ile bile giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 17 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

242

Açe padişahının adamlarına erzak ve su gibi ihtiyaçlarının giderilmesi ve yanlarına kılavuz verilmesi hususlarında Mekke şerifi tarafından yardımcı olunması; ayrıca Açe padişahı için at alıp götürmek istediklerinde kimsenin kendilerine mâni olmaması.

Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Açı pâdişâhınun Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen âdemleri girü icâzet-i şerîfem ile ol cânibe gönderilmişdür. Müşârun-ileyh içün ba‘zı at alup gitmek murâd idüp ve su ve sâyir zahîreleri bâbında mu‘âvenet olunup ve kulaguz lâzim oldukda virmek bâbında hükm-i hümâyûnum taleb itmeğin **gerekdür ki:**

Hükm-i şerîfüm ile varup vusûl bulduklarında anun gibi eger suları ve eger zahîreleri ve eger kulaguz bâbında gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret olunup emîn ü sâlim irsâl itmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûr ide ve müşârun-ileyh içün at alduklarında dahı kimesne mâni‘ olmaya.

243

Açe padişahının elçisi İskenderiye'ye ulaştığında iskele vs. yerlerde kendisine, adamlarına ve özel eşyalarına eminler veya başka kimseler tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Yazıldı.
Bu dahı, bile giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 16 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Açı pâdişâhından gelen ilçiye icâzet virilüp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup İskenderiyye'ye vusûl buldukda, iskelede ve sâyir yirde kendüye ve âdemlerine ve mahsûs esbâblarına emînlerden ve gayriden kimesneyi dahlitdürmeyesin.

Açı pâdişâhına yazılan nâme-i hümâyûnun sûretidür.
Ser-nâmesi merhûm Koca Nişâncı Beğ'ün inşâsıdur.

244

Vâlâ-cenâb, saltanat-me'âb, hılâfet-intisâb, rif'at-menâb, ızzet-nisâb,

Açe Padişahı Alâeddin'in Südde-i Saâdet'e elçi olarak gönderdiği Vezir Hüseyin'in getirdiği mektubun alındığı ve Açe taraflarındaki durumlardan haberdar olunarak müslümanların uğradığı zulümden kurtarılmaları için gerekli yardımda bulunmak üzere İskenderiye Kaptanı Kurdoğlu Hızır'ın kumandasında levazım ve mühimmâtları ile on beş kadırga, iki barça ve yeteri kadar asker ile topçu görevlendirildiği; gemiler ve askerler Açe'ye ulaştığında düşmanın hakkından gelmek için gerekli gayretin gösterilmesi ve oraların durumu hakkında bilgi göndermeye devam edilmesi.

devlet-cenâb, saltanat-şi'âr, ma'delet-disâr*, mâlik-i rikâbü'l-ümem, sâlik-i ekâzı'l-himem, mugîsü'l-enâm, nâsıb-i livâ'ü'l-İslâm, sâhıbü'l-lutf ve'n-nevâl, melekiyyü'l-hısâl, melikiyyü'l-fi'âl, râfi'-ı elviyetü'l-ızz ve'l-celâl mine's-semek ile's-simâk, nâsıb-i râyâtü'l-adâlet alâ-muhaddebi feleki'l-eflâk, el-fâyiz bi'l-kıdhı'l-mu'allâ min-kıdâhı'ş-şüzbeti'l-âlî, hulâsa-i nev'-ı insân, el-müstağnî zâtühû ani't-tavsîf ve'l-beyân, el-muhtass bi'l-lutfi'l-celiyy min-hazreti'l-Meliki'd-Deyyân, pâdişâh-ı sa'âdet-destgâh, zıllu'llâh-i ma'delet-nigâh, mu'înü'd-dîni'l-mübîn, nizâmü'l-ümem Ala'üddîn Şâh *ce'ala'llâhü evtâde devletihî râsihaten ve etvâra ızzetihî sâmiyeten şâmihaten*, teslîmât-ı vâfiyât-ı gevher-nisâr ve tehıyyât-ı sâmiyât-ı mahabbet-şi'âr –ki, mahz-ı ınâyât-ı aliyye ve fart-ı hımâyât-ı seniyyeden fâyız [u] münba'ıs olur– kavâfil-i tehâyâ ve merâhıl-i senâyâ ile ızz-i huzûr-ı mevfûru'l-hubûrlarına iblâğ u ihdâ kılınur. Zamîr-i münîr-i âyine-nazîr ve hâtır-ı âtır-ı müşterî-te'sîrlerine inhâ vü ifhâm olunur ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i Sa'âdet-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımuz –ki, melâz-i selâtîn-ı kâm-kâr ve melce-i havâkîn-ı âlî-mikdârdur– nâme-i şerîfinüz vârid olup kıdvetü'l-havâs ve'l-mukarrabîn Vezîrinüz olan Hüseyin *dâme mecdühû* vâsıtasıyla nâme-i şerîfinüz vârid olup mazmûn-ı hullet-makrûnında; "leyl ü nehâr ol cânibde olan küffâr-ı

hâksâr ile gazâ vü kâr-zâr olup düşmen arasında yalınuz kalup; "Her tarafdan a‘dâ-yı bed-re’y hücûm üzredür." diyü âlât-ı cihâd ile asâkir-i nusret-mu‘tâdımuzdan harb u kıtâl ve ceng ü cidâl görmiş kullarımuz" taleb ü isti‘ânet olunup ve; "ol diyârda yiğirmi dört bin cezîre olup pâdişâhlarınun* üzerine haylî kâfir gelüp (———) hezîmet vâkı‘ olup ol cezîreleri kâfir alup içinde olan cümle müslimânlar dahı küffâra giriftâr ve pâdişâhları el-ân memâlik-i mahrûsemüzde* karâr üzre olup ve zikrolunan cezîrelerün dördinden Mekke-i Mükerreme'ye sefer iden tüccâr u huccâc gemileri ol geçide varduklarında kimine fursat bulup esîr idüp fursat bulımaduklarını ırakdan top ile urup gemilerin baturup müslimânları deryâya garkiderler ve vilâyetinüze karîb Seylân ve Kaliküt dimekle ma‘rûf iki kâfir pâdişâhı olup ra‘ıyyetlerinün ekseri müslimân olup dâyimâ küffâr ile muhârebeden hâlî olmayup mukaddemâ Südde-i Sa‘âdetimüz kullarından Lutfî *zîde kadruhû*nun ol cânibe vusûl bulduğına muttali‘ olduklarında Atebe-i Ulyâmuz'a arz-ı ubûdiyyet ü ihlâs ve ahd ü mîsâk idüp bu tarafdan Donanma-i Hümâyûnumuz varacak olursa kendüleri ve kâfir re‘âyâları cümle îmâna gelüp bi-ınâyeti'l-Meliki'l-Cevâd niyyet-i gazâ vü cihâd ve feth-ı vilâyet ü bilâd ideceklerin" i‘lâm idüp ve bacaluşka vü şayka vü hevâyî toplardan hısâr döğmek içün taleb olunup ve ilçinüz husûsında ve at u yarak u nühâs alındukda ol diyâra varmağa mâni‘ olmamak içün Mısır ve Yemen beğlerbeğilerine ve Cidde ve Aden beğlerine emr-i şerîfimüz gönderilmesin ve hısâr u kadırga bennâlarından taleb olunup ve bunlardan gayri her ne dahı takrîr ü tahrîr olunmış ise Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîr-i Husrevânemüz'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i hıdîvânemüz muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; havâkîn-ı ızâm ve selâtîn-ı âlî-makâmun iltimâs ü istid‘âları hayyiz-i kabûlde vâkı‘ olmak âdet-i hasene-i şâhân-ı evreng-nişîn ve kâ‘ıde-i müstahsene-i pâdişâhân-ı adâlet-rehîn olduğından mâ‘adâ hıfz u hımâyet-i beyza-i dîn-i mübîn ve zabt u sıyânet-i şer‘-ı Hazret-i Seyyidü'l-mürselîn *aleyhi efdalü's-salât ve's-selâm* bâbında vâkı‘ olan husûsâtun tedârük ü itmâmı emrinde sarf-ı makdûr ve bezl-i meysûr itmek etemm-i vâcibât ve ehemm-i müfterazâtdan olmağın Memâlik-i Mahrûsemüz'den Mısr-ı Kâhire tevâbi‘ından Bender-i Süveys'den on beş pâre kadırga ve iki pâre barça Dergâh-ı Mu‘allâm topcılarından dökücibaşı ile yedi nefer topcı ve Mısır kullarından kifâyet mikdârı asker-i nusret-eser ta‘yîn olunup ve kal‘alar içün kifâyet mikdârı top u tüfenk ve sâyir edevât-ı harb u ceng virilmek emrüm olup ve ta‘yîn ü irsâl olunacak asâkir-i fevz-me’sere sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olup sancağa mutasarrıf olan iftihâru'l-ümerâ’i'l-kirâm muhtâru'l-küberâ’i'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîdi ınâyeti'l-Meliki'l-Allâm Kurd-oğlı Hızır *dâme ulüvvühû* serdâr ta‘yîn olunup ınâyet-i Hakk *celle ve alâ*ya tevekkül-i tâm ve mu‘cizât-ı kesîretü'l-berekât-ı Hazret-i Seyyidü'l-ebrâr *aleyhi's-salât*[a] tevessül-i mâlâ-kelâm kılınup küffâr-ı hâksâr-ı dûzeh-karâr ile cihâd-ı fî-sebîli'llâh içün savb-ı savâb-nümâya irsâl olunup müşârun-ileyhe şöyle emrüm olmışdur ki: "İnşâ’a'llâhü te‘âlâ size varup mülâkî oldukda, eger feth u teshîri lâzim olan kal‘alardur ve eger sâyir küffâr-ı hâksârun haklarından gelmekdür; siz vech ü münâsib gördüğünüz üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnumuza müte‘allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp eger müşârun-ileyh ve eger sâyir koşılan topcı vü asker halkınun sagîr u kebîri aslâ size muhâlefet itmeyüp her ne yüzden vech ü münasib görürsenüz tâbi‘ olup

hıdmetde bulunalar." Anun gibi muhâlefet idenlerün müşârun-ileyh ma‘rifetiyle haklarından gelesiz ve irsâl olunan askerün bir yıllık mevâcibleri virilmişdür. **Gerekdür ki:**

Siz dahı dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnumuza müte‘allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp küffâr-ı hâksârun eger kal‘aların fethitmekde eger ehl-i İslâm üzerlerinden şerr u şûrların def‘ itmekde sa‘y ü ikdâm eyleyüp ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol diyârı televvüsât-ı küfrden tathîr ü pâk eyleyesiz ki, eyyâm-ı sa‘âdet-encâm-ı husrevânemüzde ol diyârun ehl-i İslâm'ı dahı âsûde-hâl olup ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerine meşgûl olalar. İnşâ’a'llâh murâd üzre eger kal‘a ahvâli, eger memleket hıfzı görilüp itmâm-ı maslahat oldukda irsâl olunan topcılara icâzet viresiz ve sayir ahvâl ü etvâr her neye müncerr olursa müşârun-ileyh Mustafâ Çavuş ile i‘lâm eyleyesiz. Sonra anda olan asker hakkında fermân-ı şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesiz ve nâme-i şerîfinüz vürûdı esnâsında takdîr-i Hazret-i Mukaddiru'l-âcâl ile *azze şânühû* cenâb-ı mağrifet-penâh ve rahmet-nisâb merhûm ve mağfûrun-leh babamuz Sultân Süleymân şâh-ı fir[dev]s-âşiyân *enâra'llâhü bürhânehû* asâkir-i mansûre-i müslimîn ve leşker-i deryâ-şi‘âr-ı muvahhıdîn ile küffâr-ı hâksâr-ı hezîmet-âsâr ile cihâd-ı fî-sebîli'llâh içün gazâ-yı garrâ-yı nusret-intimâya azîmet itmişlerdi. Hudûd-ı nâ-ma‘dûd-ı Frengistân'dan kıdve-i erbâb-ı dalâl olan akbâl-i Frenk'den Nemçe kralı olan mel‘ûn-ı dalâlet-makrûnun a‘zam-ı husûn-ı metânet-makrûnından kal‘a-i masûne-i Sigetvar'un fethıne azîmet itmişlerdi. Bi-ınâyeti'llâhi'l-Müheymini'l-Fettâh leşker-i İslâm-ı nusret-peyâm ile ol hısn-ı hasînı fetheyleyüp memâlik-i vesî‘a-i Frengistân'dan bî-nihâye memleketler ve kal‘alar alındukdan sonra vücûd-ı mevcûd-ı şehâdet-vürûdları dâr-ı fenâdan âlem-i bakâya irtihâl eylediler. *El-hükmü li'llâhi'l-Vâhıdi'l-Kahhâr.* Lâ-cerame avn ü ınâyet-i ilâhî ve savn ü sıyânet-i nâ-mütenâhî birle serîr-i sa‘âdet ü ikbâl zât-ı aliyyemüz ile müstes‘ıd olup inşâ’a'llâhü'l-E‘azzü'l-Ekrem hâtır-ı âtır-ı cihân-bânî ve niyyât-ı amîmetü'l-berekât-ı gîtî-sitânî dâyimâ küffâr-ı hâksâr ile cihâd ü gazâdan hâlî olmamak üzre menvîdür. Çünki; ol câniblerde dahı kefere-i fecerenün *hazzelehümu'llâhü te‘âlâ* ( ) ahvâl-i dalâlet-mâlleri nâme-i dürer-bârınuzda şerh u tafsîl olunduğı üzre imiş, beher-hâl ihvan-ı sadâkat-nişâna merâsim-i mu‘âvenet ü meded-kârî ve levâzim-i muzâheret ü dest-yârîde âsâr-ı ikdâm u ihtimâm mebzûl ü mecbûl kılınur. Hakk *sübhânehû ve te‘âlâ*nun *azze ve celle* Âsitâne-i İkbâl-âşiyânemüz kıbeline vüfûr-ı imdâd-ı aliyyeleri derece-i tafsîl u şümârdan mütecâvizdür. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azzü'l-Ekrem ol câniblerde dahı memâlik-i İslâmiyye'ye dahı müstevlî olan a‘dâ-yı dîn-i mübîn ve düşmenân-ı âyîn-i Seyyidü'l-mürselîn'ün *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* def‘-ı mazarrat u dalâletleri içün asâkir-i cerrâr-ı nusret-şi‘ârımuzdan dâyimâ ol cânibe irsâl olunur. Her zamânda kâ‘ıde-i müstemirrenüz üzerine me’mûldür ki; ol diyârun ahvâl ü mâ-cerâsı mufassal [ü] meşrûh Atebe-i Âlem-penâhımuz cânibine inbâ olunmakdan hâlî olunmaya ve müşârun-ileyh vezîrinüz gönderilmek içün ( ) bahâr ihzâr olunmış idi. ( ) Barçalar irsâl olundı; tahmîl olunup gönderile ve gelen ilçinüz dahı şol ki, şerâyıt-ı risâletdür, kemâl-i âdâb ile edâ idüp hüsn-i icâzetimüz mukârin olup irsâl olunmışdur.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

Mahallinde işâret olunmışdur.

245[H]

Prevadi kâdîsına hüküm ki:

Edirne zahiresi için Prevadi'den istenen zahireden elli müd arpa ile unun tamamının Edirne'ye gönderilmesi; kalan kısmının ise davarları için Vezir Ahmed Paşa'nın adamına zaptettirilmesi.

Hâliyâ mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânda salınan zahîrenün elli müd arpasıyla cümle unı mahrûse-i mezbûreye gönderüp bâkî kalan arpayı Vezîrüm Ahmed Paşa'nun anda olan tavarlarıyçün zabtolunmasın emridüp **[buyurdum ki:]**

Zikrolunan mikdârı arpayı ve cümle unı mahrûse-i mezkûre zahîresiyçün gönderüp bâkî kalan arpayı müşârun-ileyhün âdemisine zabtitdüresin.

[H] Hükmün üzerine; "*Sehivdür.*" kaydı düşülmüştür.

Yazıldı.

Galata Emîni ( ) virildi. Fî 16 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

246

Boğaz Hısârı dizdârlarına hüküm ki:

Rodos'a gönderilen iki gemiye Boğaz Hisarları'ndan on nefer hisar-eri verilmesi.

Rodos'a gönderilen iki kıt'a gemilere on nefer hısâr-eri virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan gemilere on nefer hısâr-eri viresiz.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

247

Gelibolı'da Ters-hâne-i Âmirem Kethudâsı olan Arslan'a hüküm ki:

Rodos'a gönderilen iki gemiye Gelibolu Tersanesi'nden on nefer kalafatçı verilmesi.

Rodos'a gönderilen iki kıt'a gemilere on nefer kalafatcı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan gemilere emrüm üzre on nefer kalafatcı ta'yîn idüp viresin.

248

Yazıldı.
Şehr-emîni âdemi Hasan'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Lazkiye ve Gököyük'te kış mevsiminin yaklaşması üzerine güherçile işlenmediği ve yörüklerin güherçile madenlerinde kışlayıp zarar verdikleri bildirildiğinden, güherçile kuyularının sağlam bir şekilde kapattırılması ve madenlere güvenilir bekçi tayin edilip yörük tâifesi ile başkalarının kuyulara zarar vermelerinin önlenmesi.

Lâzikıyye ve Gököyük kâdîlarına:

Hâliyâ kış eyyâmı karîb olmak ile taht-ı kazânuzdan olan güherçile ma'denlerinün kuyuları kapanmak ile yörük tâyifesi kış eyyâmında anda varup ma'den içinde kışlamak ile güherçile alup ve ba'zı yapularına zarar itdükleri arzolunmağın **buyurdum ki:**

Bu husûsda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan ma'denlerde olan güherçile kuyuların muhkem kapadup girü işlenmesi zamânı gelince yarar u mu'temedün-aleyh kimesneler bekci ta'yîn idüp ve yörük tâyifesin ol vechile mahall-i mezbûra aslâ getürtmeyüp gice vü gündüzde gözetdürüp kimesne güherçile almakdan ve yapularına bir zarar u ziyân irişmekden hazer idüp yörük tâyifesinden ve gayriden bu bâbda memnû' olmayup zarar idenleri ism ü resmleriyle arzidesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

249[H]

Diyârbekir beğlerbeğisine ve tîmâr defterdârına hüküm ki:

Umumen beratların yenilenmesi emrolunduğundan, Diyarbakır'da gerek tezkire ile gerekse beylerbeyi beratıyla timar tasarruf edenlerden ne kadarının beratının yenilendiği ve ne kadar resm hâsıl olduğunun bildirilmesi.

Umûmen tecdîd-i berât olmak emrüm olup hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye dek sizün ve eger ümerâ vü zü'amâ ve sâyir erbâb-ı tîmâra ne mikdâr tezkire virilüp ve ol cânibde ne kadar berât tecdîd olup ve mîrîye ne mikdâr resm-i berât hâsıl olmışdur; mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresiz.

[H] Hükmün üzerine; "*Mükerrer*" kaydı düşülmüştür.

250

Trablusgarb beylerbeyinin, sâbık Beylerbeyi Mehmed Paşa zamanında Tacura'da başlayan isyanı bastırıp âsileri itaat altına almasından dolayı bir kılıç ve iki hilat ile ödüllendirildiği; memleketin muhafazası için bundan sonra da aynı gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Trablus-ı Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘adetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûreye varup vusûl bulduğunda sâbıkâ Beğlerbeği olan Mehmed *dâme ikbâlühû* zamânında Tâcûrâ nâm beld[e] ısyân üzre olup sen vardukda dahı ( ) gösterüp girü ısyânlarında musırr olup asâkir-i İslâm üzerine varup küllî cengolup ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile kal‘alar fetholup kendüleri kemâ-kân itâ‘at ü inkıyâd üzre oldukların" bildürüp imdi; gayri dahı her ne tahrîr itmiş isen alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Husrevânemüz'e arzolunup ılm-i şerîfüm muhît olmışdur. Eyle olsa; senün cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı şecâ‘at ve fart-ı şehâmetünden dahı umılan bunun gibi hısâl-i hamîde ve fi‘âl-i pesendîde idi ki, vücûda getürmişsin; yüzün ağ olsun. İmdi; kemâl-i merâhım-i husrevânemden sana bir kabza kılıç ile iki hıl‘at-i hümâyûnum irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, kılıcı kabzidüp hıl‘at-i hümâyûnumı giyüp devâm-ı devlet-i ebed-peyvend-i husrevânem içün du‘âya iştigâl gösterüp hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmînân-ı ra‘ıyyet bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.

İskenderiyye beğinün kethudâsına virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

251

Mısır beylerbeyi tarafından İskenderiye'de bulunan gemilerin tamir ettirilip vaktinde hazır edilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

İskenderiyye'de olan gemilerün meremmât olunup ta‘mîr olunmasın ve vakti ile çıkarılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi fermân olunan gemileri meremmât itdürüp vakti ile ihzâr eyleyesin ki, zamânı ile deryâ hıfzına çıkup tevakkuf lâzim gelmeye.

252

İskenderiye Kaptanı Mehmed'in Mısır'da bulunan oğlu Sefer'in Südde-i Saâdet'te istihkakı olan yirmi akçe ulûfenin Mısır Hazinesi'nden verilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Mısır beğlerbeğisine:

Hâliyâ İskenderiyye Kapudânı olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mehmed *dâme ulüvvühû*nun oğlı dârende Sefer'ün Südde-i Sa'âdetüm'de yiğirmi akça ulûfesi olup mâdâm ki, anda ola, ta'yîn olunan ulûfesi Hazîne-i Mısır'dan virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müşârun-ileyhün oğlı mûmâ-ileyh mâdâm ki, anda ola, ulûfesin Hazîne-i Mısır'dan viresin.

Yazıldı.

253 *Diyârbekir çavuşlarından Osmân Çavuş'a virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Bkz. hkm. 249.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem Diyârbekir Beğlerbeğiliği'nde vâkı' olan ümerâ vü zü'amâ vü erbâb-ı tîmârun berâtları umûmen tecdîd olmak emrüm olup ol bâbda hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. **Buyurdum ki:**

Şimdiye değin eger tezkirelü tîmâr tasarruf idenlerden eger beğlerbeği berâtıyla tîmâr tasarruf idenlerden ne mikdâr kimesne berât idüp ve resm-i mîrî ne hâsıl olmışdur; yazup bildüresiz.

Varna kâdîsınun âdemi Murâd'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

254 Silistre beğine ve Varna kâdîsına hüküm ki:

Zigetvar Seferi dönüşünde bir kâfirin evinde konaklarken yanlarına gelen Kara Musa'yı öldürüp Seydihan'ı da yaraladıkları ve daha bir çok fesadın fâilleri oldukları bildirilen İsa ve yoldaşlarından firarda olanların, akrabaları ve şer'an bulması gereken kişiler aracılığıyla buldurulup teftiş olunmaları ve suçu sabit olanların küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Îsâ ve Ma'den ve Hasan ve Ca'fer ve Mustafâ nâm kimesneler Sigetvar Seferi'nden gelürken bir kâfirün evinde konup Seydîhân ve Kara Mûsâ nâm kimesneler dahı gelüp bir yanında konup mezkûrlar mezbûr Kara Mûsâ'yı kılıç ile katlidüp ve mezbûr Seydîhân'ı kolında mecrûh idüp ve Hasan dahı kendü yoldaşların tapu hakkı* içün katlidüp ve Şehsüvâr nâm kimesneyi mezkûr Îsâ, Kara Mustafâ ve Saltuğ'ı katlidüp mâlların alup bu fesâd şâyi' olıcak her biri tağılup hâliyâ seferden avdet idüp yirlü yirine geldüklerinde kolında mecrûh olan Seydîhân talebiyle mezbûr Îsâ ve Ma'den elegirüp

sü'âl oldukda ikrâr idüp ve bundan mâ'adâ mezbûr Îsâ ve Ayvad Ya'kûb nâm çobânı katlitdükleri ve bunun gibi nice fesâdları olup ehl-i fesâdun mukırr olanları Varna Kal'ası'nda mahbûs idüğin ve sâyir yoldaşların dahı akribâsına buldurmak içün hükm-i şerîf taleb itdüğün* bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrlardan gaybet idenleri akribâsına ve şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp husamâ muvâcehesinde teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzolunduğı gibi ise –ki, sâbit ola– şer'le sâbit olan mevâddı yazup sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ki, küreğe konıla.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

255 *Vize sipâhîlerinden arz getüren Mehmed'e virildi. Fî 19 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Hasköy'ün Üçkilise köyü ahalisinin köylerinden göçmesi üzerine bölgenin eşkıya yatağı haline geldiği, bu nedenle Üçkilise köyünün derbent yapılması gerektiği bildirildiğinden, vilâyet kâtibinin konuyu etraflıca araştırıp neticeyi arzetmesi.

Vilâyet Kâtibi Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Mahmûdpaşa Hâsları kâdîsı mektûb gönderüp; "Vize sancağında Hâsköy kazâsına tâbi' Üçkilise nâm karye erbâb-ı tîmârdan Mehmed nâm sipâhînün berâtla tîmârı iken ahâlîsi firâr idüp gitmekle tarîk-ı âmm olmağın ol mevzı'larda harâmîler gizlenüp âyende vü revendeden ve İstanbul'a giden tavukcılardan ve bâzergânlardan nicesin rencîde idüp ve nicesin zâyi' idüp ve nicesi leş bulunup ve ol etrâfda olan mandıraları basup ve Sekbânıvaz ve Dereköy nâm karyeler dahı anlarun eleminden ve havfından firâr idüp ol sebebden Karabınar ve Ocakköy ve Kurdkayası ve Hemşeri (?) ve Karahamza ve Süleymânpaşa nâm karyeler ahâlîlerinden gayri sâyir karyeler ahâlîleri gelüp hâllerin i'lâm eylemeğin ahâlî-i kurâ ile üzerine varup ol mahal hâlî vü mu'attal olmak ile mahûf olup mezkûr karye ve Üçkilise ahâlîsi zimmîler girü ol mevzı'a gelüp sâkin olup ol etrâfda olan kurâ ahâlîsi; "Derbend olmaları lâzimdür." diyü tâlib olmaların" arzitdüği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahall-i mezbûrun üzerine varup göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan yirler derbend olmak lâzim midür, zabt lâzim olduğı takdîrce ne mikdâr derbendci olmak lâzimdür; vukû'ı üzre yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel oluna.

256

Karahisâr-ı Sâhib sancağında gurbet tâifesinden, adam öldürüp fitne ve fesad çıkaranların yakalanıp teftiş olunmaları ve şer'an gerektiği şekilde cezalandırılmaları.

Yazıldı.
Kethudâsı Nûrullâh Kethudâ'ya virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Karahısâr-ı Sâhıb beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "çingân* u gurbet tâyifesi memleketde gezüp âdemler katlidüp envâ'-ı fitne vü fesâd eyleyüp her vechile haklarından gelinmek lâzim idüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup anun gibi taht-ı livânda gurbet tâyifesinden olup fesâd ü şenâ'at üzre olup kendü hâllerinde olmayup yarağ u yasak ve at u ton ile levendlik üzre olanları getürüp şer'le ahvâllerin toprak kâdîları ma'rifeti ile [görüp] fesâd ü şenâ'ati sâbit olanları şer'le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp muhtâc-ı arzolanları yazup bildüresin. Anun gibi gurbet tâyifesine şer'-ı şerîfe mugâyir vaz' itdürmeyesin.

Yazıldı.
Kâdî akribâsı Mevlânâ Abdurrahmân'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

257

Mahmudpaşa Hâsları'nda Edirne için zahire toplanması sırasında ellerinde zahire olduğu halde görevlilere vermek istemeyen yörük, müsellem, yağcı, doğancı, köprücü vs. kimselerin ellerinde kendilerine yeterli miktarda zahire bırakılarak geri kalan kısmın toplanıp Edirne'ye gönderilmesi.

Mahmûdpaşa Hâsları kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Edirne zahîresiyçün fermân olunan zahîreyi cem'a mübâşeret itdüğünde ba'zı kimesnelerde der-anbâr olmış tereke olup; "Biz yörük ü müsellem ü yağcı vü toğancı vü köprüciyüz." diyü virmeyüp te'allül ü ınâd ide[r]lerimiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânda eger sipâhî vü yeniçeri ve kapum kullarıdur ve eger yörük ü müsellem ü toğancı vü köprüci vü yağcı ve sâyiridür; her kimde tereke bulunursa kendülere kifâyet mikdârı alıkoyup mâ'adâsın emrüm üzre mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Muhzıra virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

258

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Yeniçerilere bir bölükbaşılık, iki sekbanlık ve üç solaklık tevcih edildiğinden, yeniçeri ağası tarafından hakedenlerin bu görevlere tayin edilmesi ve tezkirelerinin gönderilmesi.

Hâliyâ yeniçeri kullarum hakkında mezîd-i ınâyetüm zuhûra getürüp bir bölükbaşı, iki nefer sekbân, üç nefer solaklık emridüp **buyurdum ki:**

Müstehıkk olanlardan ta‘yîn idüp tezkiresin gönderesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

259

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Müteveffa Hüsrev Paşa'nın Budun ılıcaları ayağında bulunan vakıf değirmenlerinin yerinde mirî baruthâne yapılarak vakıf gelirlerine gadrolunduğu bildirildiğinden, bu hususun etraflıca araştırılarak arzedilmesi.

Müteveffâ Husrev Paşa'nun ol cânibde Budun Ilıcaları ayağında altı bâb vakf değirmenleri yirinde mîrî cânibinden barut-hâne binâ olunup mahsûl-i vakfa gadrolunduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; arzolunduğı gibi olup zikrolunan değirmenlerün ne mikdâr yirinde barut-hâne binâ olunup mukâbelesinde mîrî cânibinden nesne ta‘yîn olmış mıdur ve ne mikdâr nesne ta‘yîn olmışdur, nicedür; ma‘lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup arzidesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 19 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

Alemdâr Mehmed Çavuş paşa hazretlerinden arzın getürüp hükmin yazdurup yine paşa hazretlerine alup gitmişdür. Fî 15 Rebî‘u'l-evvel,

260

Edirne zahiresi için Zağra-i Atik kazasından ve Çırpan nahiyesinden başka kaza itibar edilerek ayrı ayrı tedariki istenen zahirenin, buralarda zahire sıkıntısı çekilmesinden dolayı toplanmasının mümkün olmadığı bildirildiğinden, her iki yerden toplam bin müd un ve dört yüz müd arpa toplanması ve Edirne'ye gönderilmesi.

sene: 975

Zağra-i Atîk kâdîsına ve İlyâs Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Bundan akdem hükm-i şerîfüm vârid olup; "mahrûse-i Edirne zahîresi içün taht-ı kazândan bin müd un ve sekiz yüz müd arpa" ve Çırpan nâhıyesi dahı kazâ-i mezbûrun nevâhîsinden iken başka kâdîlık mülâhaza olunmağla andan dahı "dört yüz müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc olunmak" fermân olunup lâkin kazâ-i mezkûrun tereke bâbında ziyâde muzâyakaları vardur; bu mikdâr tereke ihrâc olunmak mümkin değildür." diyü arzeylemişsin. İmdi; taht-ı kazândan ve Çırpan nâhıyesinden cümle

bin müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre te'hîr itmeyüp taht-ı kazândan ve Çırpan nâhıyesinden cümle bin müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc idüp mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

Husâm Re'îs âdemi Hâcî Kurd'a virildi. Fî 21 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

261

Hâssa reislerden Hüsam Reis'in Gelibolu Zindancısı Mahmud'a teslim ettiği suçluların, zindancının ihmalinden dolayı firar ettikleri bildirildiğinden, firarilerin zindancıya buldurulması; aksi halde onlara verilecek cezanın zindancıya verileceği.

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

"Livâ-i Gelibolı'da olan ehl-i fesâdı emr-i şerîf ile elegetürmeğe hâssa re'îslerden mübâşir ta'yîn olunan Husâm Re'îs Gelibolı Zindânı'nda zindâncı olan Mahmûd nâm kimesneyi meclis-i şer'a getürüp; "Bundan akdem karye-i Maydos'da ev basup âdem öldürmede mazınna olan Bâyezîd oğlı İlyâs ve Anatolı'da kuttâ'u't-tarîk nâmına olan Bektaş oğlı Mehmed ve Karaböcük-oğlı Mûsâ nâm kimesneler kayd [ü] bend ile mezbûr zindâncıya hıfz içün teslîm eyledüm. Mezbûr zindâncı mezkûrûn levendlere bend urmayup zindândan kaçup gitmişler." Kazıyye mezbûr zindâncıdan sü'âl olunup; "Mezbûrûn mahbûsları tomruğa urup ve boğazına zencîr urup habseyledüm. Gice ile bî-vakt boğazlarından bendlerin bozup zindânun yukarı tavanın bozup kaçdılar." diyücek Turhân bin Alî ve Hâcî Mehmed bin Velî ve Mehmed bin Seydî Ahmed ve Alî bin Hamza nâm müslimânlar hâzırûn olup; "Mezbûrûn mahbûslar firâr eyledüği zamânda merkûm Husâm Re'îs ile zindâna varduğumuzda mezkûr zindâncı Mahmûd; "Zikrolunan mahbûslarun ellerin ve ayakların bend itmedüm." diyü ikrâr eyledi; vech-i meşrûh üzre ikrârına şâhidlerüz." didüklerin; sonra ehl-i zindândan tefahhus olunup; "Ol gice mezkûr elümüze ve ayağumuza bend urmadı; ancak boğazımuzda zencîr var idi. Zindânun içi karanuluk olup birbirimüzi görmedük." Nısfu'l-leylde mezbûr zindâncı feryâd eyledüği gibi zindân sakfından kendülerin aşağa atup firâr eyledükleri sicill olunmışdur." diyü arzitdüğün ecilden zindâncı habsolunup gaybet idenler buldurılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre zindâncıyı habsidüp ve gaybet idenleri dahı zindâncıya teklîf idüp buldurasın. Şöyle ki; bulmaya, anlara olacak hakâret zindâncıya olmak mukarrerdür.

262

Merhum Şehzâde Mehmed'in dâyesi hacca gideceğinden, İstanbul'dan Şam'a varıncaya kadar yol üzerinde bulunan kazalarda kendisine yardımcı olunması ve gereken kolaylığın gösterilmesi.

Yazıldı.

Mahrûse-i İstanbul'dan Şâm'a varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Karındaşum merhûm Mehmed *tâbe serâhü*nün dâyesi tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Türbet-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salât ve's-selâm*a niyyet idüp teveccüh itmeğin **buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa lâzim olan husûsında gereği gibi mu'âvenet idüp muzâyaka çekdürmeyesiz.

Yazıldı.

263 Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Karındaşum merhûm Mehmed *tâbe serâhü* dâyesi hacc-ı şerîfe

Merhum Şehzâde Mehmed'in dâyesi hacca gideceğinden, deve tedariki vs. hususlarda Şam ve Haleb beylerbeyileri tarafından gereken kolaylığın gösterilmesi.

teveccüh itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhâ varup ol cânibe teveccüh itmelü oldukda* eger develeridür ve eger sâyir mühimmi içün lâzim ü mühimm olan husûslarında mu'âvenet ü muzâheret idüp muzâyaka çekdürmeyesin.

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, Haleb beğlerbeğisine.

Yazıldı.

264 Şâm emîr-i hâccına hüküm ki:

Merhum Şehzâde Mehmed'in dâyesinin hacca gidiş-gelişi esnasında deve tedariki ve diğer ihtiyaç duyduğu hususlarda Şam emîr-i haccı tarafından gereken kolaylığın gösterilmesi.

Hâlâ karındaşum merhûm Mehmed *tâbe serâhü*nün dâyesinün tevfîk-ı ilâhî karîn-i hâli, te'yîd-i nâ-mütenâhî rehîn-i âmâli olup tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Türbet-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salât ve's-selâm*a niyyet idüp müteveccih olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhâ hacc-ı mesrûrı varup edâ idüp gelince eger develeri tedârükidür ve eger menâzil ü merâhılde lâzim ü mühimm olan husûslarında gereği gibi mu'âvenet idüp muzâyaka çekdürmeyüp zahmet virüp üşendürmeyesin.

265

Keşan kazası halkının daha önce mirî ahırlar için arpa verdiklerini ve Edirne zahiresi için toplanacak arpayı vermelerine imkânları olmadığını bildirmeleri üzerine arpadan feragat olunarak yalnızca un tedarik edilip gönderilmesi.

Yazıldı.

Keşan kazâsında Sigidli nâm karyeden Abdî nâm kimesneye virildi. Fî 20 Rebî'u['l-evvel], sene: 975

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr halkı âdem gönderüp; "Edirne zahîresiyçün bal u yağ u un u arpa teklîf olunup mukaddemâ bir def'a mîrî âhûr içün arpa virüp hâliyâ teklîf olunan zahîre tedârükine iktidârları olmaduğın" bildürüp ınâyet recâ itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' arpaların mîrî âhûr içün virmeğe arpaya muzâyaka var ise sen dahı arpa teklîf eylemeyüp emr-i sâbık üzre ta'yîn olunan unı tedârük idüp ihzâr eyleyesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

266

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Pojega sancağında Drava nehri kenarında bulunan Sonya Kalesi'nin yıktırılması halinde kale çevresindeki ahalinin eşkıyanın saldırısına uğrayabilecekleri bildirildiğinden, adı geçen kaleye gerçekten ihtiyaç duyulup duyulmadığının araştırılarak bildirilmesi.

Pojega beği* mektûb gönderüp; "Pojega sancağında nehr-i Drava yalısında vâkı' olan Kal'a-i Sonya, harâmî vü haydûd u eşkıyâ vilâyet-i mezbûreye zarar kasdına su yüzinden gelüp çıkdukları yirde ve nehr-i mezbûr ile Zabyak nâm harbî kal'aya muttasıl sa'b azmaklar* kenârında olup zikrolunan eşkıyânun yolları bend olunmak her vechile memlekete nâfi'dur. Ammâ; kal'a-i mezbûre hedmolunursa ahvâl-i re'âyâ perîşân olmak mukarrerdür." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûreden öte Barça nâm kal'a ihdâs olunmışdur. Ol kal'a var iken mezbûr Sonya Kal'ası'na ihtiyâc eğlenmez. Kal'a-i mezbûre hedmolunmağla memleket ü vilâyete zarar var mıdur ve hedmolunmağla nef'ı var mıdur, nicedür; tafsîl ile yazup bildüresin.

267

Edirne civarındaki kazalarda bal, yağ, badem vs. yiyeceklerin fiyatının Edirne râyicinden daha yüksek belirlenmesinden dolayı Edirne'ye zahire gelmez olduğu bildirildiğinden, bundan sonra bu kadılıklarda zahire fiyatlarının Edirne'den daha yüksek belirlenmemesi ve Edirne'ye yeteri kadar yiyecek gelmedikçe diğer kazalara yiyecek sattırılmaması.

Yazıldı.

Edirne'ye karîb olan kâdîlara hüküm ki:

Edirne kâdîsı mektûb gönderüp: "mahrûse-i mezbûre bakkâlları meclis-i şer‘a gelüp; "kadîmden kazâ-i mezbûreye karîb olan kâdîlıklarda bal u yağ u bâdem ve sâyir me’kûlâtun es‘ârı Edirne si‘ri üzre olıgelmiş iken hâliyâ etrâfda olan kâdîlar âdet-i kadîmeyi gözetmeyüp her nesnenün si‘rini ziyâde itdükleri sebebden getüriciler anlarun kâdîlıklarına alup gidüp Edirne'ye getürmez oldılar; girü âdet-i kadîme üzre her nesnenün si‘ri Edirne si‘ri üzre olup bu husûs içün Edirne yanında olan kâdîlara hükm-i şerîf" recâ itdüklerin" bildürdüği ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, eger yağ u baldur ve eger sâyir zehâyirdür; Edirne si‘ri üzre satdurup ammâ; Edirne zahîresiyçün kifâyet mikdârı alınmadın hârice nesne bey‘ itdürmeyesiz. Şöyle ki; Edirne si‘ri üzre satdurmayup ve Edirne'ye kifâyet mikdârı zahîre alınmadın hârice satdurasız, özrinüz makbûl olmaz; ana göre mu[ka]yyed olasız.

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 20 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

268

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bağdad beylerbeyinin maiyyetinde sefere memur edilen Şehrizol beylerbeyinin yerine Şehrizol muhafazasına tayin olunan Rum beylerbeyinin yolda Şehrizol beylerbeyine mektup göndererek yaptığı muhabere hakkında gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin görev yerine gidip, kendince uygun olduğu şekilde memleket muhafazasında bulunması.

Mektûb gönderüp; "Fermân olunan Şehrizol muhâfazasına çıkup gidüp yol üzerinde iken Şehrizol beğlerbeğisi[ne] mektûb birle âdem gönderüp; "Emr-i şerîf mûcebince varup asker ile oturmağa münâsib olan ne mahaldür ve ne vakıt çıkup gidilür." diyü istihbâr olunmışdı. Hâliyâ müşârun-ileyhün mektûbları gelüp mazmûnında; "Fermân olunan Cezâyir Seferi'ne Ser-asker olan Bağdâd Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* mâh-ı Safer'ün evâhırinde Bağdâd'dan kalkup gidilmek mukarrer olup şimdiki hâlde vilâyet emn* [ü] emân ve Yukaru Cânib'le sulh u salâh üzre olup ammâ; bu diyâr Ekrâd ve Kûristân ve A‘râbistân mesâfe-i ba‘îd ve serhadd olmağla hâlî olması salâh olmayup hıfz u hırâset evlâ olup lâkin

re'y bunun üzerine görilür ki, sen asker-i küllî ile livâ-i Musul'da karâr idüp etrâf u cevânibe hâzır* u nâzır olup lâkin bir sancakbeği ile bir mikdâr asker Erbîl cânibine irsâl idüp Şehrizol'a dahı kezâlik bir-iki sancakbeği ile bir mikdâr asker gönderilmek münâsib görilür. Zîrâ Musul bir vâsi' u ucuzluk memleketdür; Şehrizol diyârı hâliyâ ma'mûr olmamış vilâyetdür ve re'âyâsı dahı vahşî tâyifedür; kesret-i askere mütehammil değillerdür; livâ-i Musul'da karâr itmeği evlâ görilür." diyü i'lâm itdüğin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, vech ü münâsib gördüğün üzre mahall-i mezbûra [varup] muhâfaza hıdmetinde olup memleket [ü] vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmemek bâbında gereği gibi sa'y ü ihtimâm eyleyesin.

Yazıldı.
Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

269

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Erdel vilâyetinin sınırlarını tayin için gönderilen Ferhad Çavuş ile Erdel kralının bir adamı Budun'a varıp geri dönerken, Solnok yakınında Tor adlı varoşta düşman saldırısına uğradıkları, saldırıda kralın adamının öldürüldüğü, çavuşun da esir alındığı bildirildiğinden, bu konunun Beç kralının kendisiyle veya sınırda olan adamlarıyla görüşülmesi ve kendilerine, anlaşmalara sadık kalmaları ve Ferhad Çavuş'u serbest bırakmaları, aksi takdirde durumun kendileri açısından iyi olmayacağı yolunda bildirimde bulunulması.

Tımışvar beğlerbeğisi Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Bundan akdem Erdel kralı vilâyetinün sınırı müstekıll olmasın murâd idindükde Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ferhâd Çavuş emr-i şerîf ile gönderildükde müşârun-ileyh Hasan Paşa vâfir âdem koşup kral-ı mezbûrun bir âdemisiyle Budun beğlerbeğisine ulaşdurup girü avdet idüp Solnok kurbinde Tor nâm bir varoşa girdüklerinde Eğri keferesinden yüz nefer mikdârı kâfir çıkup varoş içinde mezkûrları basup kral âdemisin katlidüp ve mezbûr çavuşı kayd ü bendle alup gitdükleri haberi vârid olmışdur." diyü arzeylemiş. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bu husûs kralun eger kendüsiyle söyleşmek münâsibdür eger serhadde olan âdemleriyle söyleşmek münâsibdür; söyleşüp sulh u salâh içün Asitâne-i Sa'âdetüm'e ilçileri gelüp gidince cânibe[y]nden kimesne hareket eylemeyüp emn ü emân üzre kendü hâllerinde olmak ahdolunmışken ahde mugâyir çavuş tutılup esîr olmağa sebeb nedür ? Eger dostluk murâdları ise çavuşa zarar u gezend irişdürmeyüp emîn ü sâlim halâs eyleyüp ahde mugâyir vaz' idenlerün haklarından geleler. Bu bâbda onat vechile söyleşüp mezbûr çavuşun halâsı bâbında gereği gibi ikdâm u ihtimâm eyleyesin. Şöyle ki; çavuşa zarar gele, eyü olmaz; ana göre bildüresin.

270

İskenderiye Sancakbeyi Faik Bey ve Şehzade Bâyezid âyanından bazı şahısların para ve değerli mallarının Ankara Kalesi Kethüdası Şükrü'ye emaneten teslim edildiğinin bildirilmesi üzerine yapılan teftiş neticesinde bazı hususlar üzerine sabit olduğu halde adı geçenin kadı tarafından korunduğu iddia olunup adı geçen Şükrü Kethüda ise bu hususun asılsız isnad olduğunu söylediğinden, iddia sahipleri ile Şükrü Kethüda'nın yeniden teftiş olunup neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.
Mezkûr Şükrî Kethudâ âdemi Alî'ye virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Ankara ve Çıbuk kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Ankara Sancağı Beği Hamza Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem; "İskenderiyye Sancağı Beği Fâyık Beğ'ün ve Sultân Bâyezîd a'yânından ba'zı kimesnelerün haylî esbâbı ve Kara Kâsım'un beş bin altunı Ankara Kal'ası Kethudâsı Şükrî'ye emânet konılduğı istimâ' olundu." diyü arzeyledükde kendüye ve sâbıkâ Ankara kâdîsı olana teftîş içün hükm-i şerîf virilüp teftîş oldukda ba'zı nesne üzerine sâbit olup sicill olmış iken kâdî hımâyet idüp sûretleri virmeyüp ba'dehû mezkûr Şükrî; "Eger gaybet idersem zikrolunan esbâblar ve altun üzerüme sâbit olsun." diyü cevâb itdüği sicill* olduğın" bildürüp ve mezkûr Şükrî dahı Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Kendüye bu bâbda zulmolup garaz ile isnâddur." diyü tezallüm eylemeğin bu husûsı teftîş emridüp bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Şâhîn mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Şükrî'yi ihzâr idüp ve "Emânet ol mikdâr altun u esbâb konıldı." diyen kimesneler ile berâber idüp fi'l-vâkı' mezbûrda mezkûrlarun ol mikdâr esbâb u altun kodukları mukaddemâ arzolunduğı üzre şer'le sâbit olup kâdî hımâyet itmiş midür, yohsa gayr-i vâkı' mı arzolmışdur, nicedür; onat vechile hakk üzre şer'le teftîş idüp yanınuzda ne vechile sâbit ü zâhir olursa bir cânibe meylitmeyüp hakîkat-i hâli yazup bildüresiz.

271

Mısır'da İbrim diyarındaki âsi Araplarla bir türlü başa çıkılamadığı, sonunda burasının sancak olarak Mısır Gönüllüler Ağası Mustafa'ya tevcih edildiği halde adı geçenin âsi Arapların korkusundan İbrim'e gitmediğinden bahisle şayet burası sancak olarak kendisine tevcih olunursa bu bölgeyi çok iyi tanıdığı için âsi Araplarla başa çıkabileceği ve gelirini on kese daha fazlalaştırabileceğine dair sâbık Yemen Nâzır-ı emvâli Mustafa'nın teklifinde belirtilen hususların gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğinin Mısır beylerbeyi tarafından araştırılıp ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Yazıldı.
Mustafâ Beğ'ün âdemi Ferruh'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ diyâr-ı Yemen'de Nâzır-ı Emvâl olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Tevâbi'-ı Mısır'dan diyâr-ı İbrîm hıfzına ümenâ tâyifesi mâlik olmayup A'râb-ı bed-fi'âl her zamân kuzât u ümenâ katlinden hâlî olmayup ümerâ-i Mısır'dan her birine diyâr-ı mezbûrun hıfzını teklîf idüp ızhâr-ı acz itdüklerinde bu kulları diyâr-ı mezbûrun her tarafına kerrât u merrât ile ilçiliğe varup kemâl-i hıfzında vukûfum olup ısyândan hâlî olmayan A'râb-ı mezkûrînün ellerinde olan ba'zı kılâ'un bi-izni'llâh fethına kudretüm olup diyâr-ı mezbûr sancak ile mahmiyye-i Mısır'da Gönüllüler Ağası olan Mustafâ'ya tevcîh olunmağın şimdiki hâlde merkûm A'râb-ı bed-fi'âlün havfından diyâr-ı mezbûra aslâ vü kat'â gitmeğe iktidârı olmadığı ecilden diyâr-ı mezkûrun her vechile hıfz u hırâsetinde kemâl mertebede vukûfum olmağın eger bu kullarına livâ-i mezbûr sadaka vü ınâyet olunursa mâl-ı mîrîye on kîse sa'yüm olup kabûl iderüm ve ba'zı kılâ' dahı Arab elindedür; inşâ'a'llâh fethı müyesser olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahall-i mezbûreyi şimdiye değin beğlerbeğiler mu'âvenetiyle kâşifler zabtidegelmişler midür; müşârun-ileyh on kîse ziyâde eylemişdür; göresin: Şöyle ki; kâşifliğe zabtolunacak olursa mu'âvenet idüp hıfz u hırâsetine mukayyed olup ve itdüği ziyâdesinün aslı var mıdur, nicedür; tafsîl üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.
Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 22 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

272

Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Mihaliç'ten Edirne zahiresi için bol miktarda un ve arpa tedarik edilerek gemilere yüklenip Rodoscuk İskelesi'ne gönderilmesi.

Mahrûse-i Edirne zahîresiyçün Rodoscuk İskelesi'ne zahîre gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün taht-ı kazândan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve gayri yirde bulunan yirlerden arpa vü undan vâfir ü müstevfî tedârük idüp varan gemilere tahmîl idüp ale't-tevâlî göndermek bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesin. Zahîre husûsı mühimmâtdandur; bi'z-zât mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Sonra özrün makbûl olmaz; mu'âteb olursın. Ana göre mukayyed olasın ve her gemiye ne mikdâr tereke koyup gönderürsen defter idüp bile gönderesin ki, ana göre taleb oluna.

[Yev]mü's-Sebt, fî 22 Rebî'u'l-evvel, sene: 975
Yazıldı.

273 Mahrûse-i İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Su değirmenlerinin yazın su azlığından çalışmaması sebebiyle, kışın da bazan gemi gelmediği için İstanbul'da ekmek sıkıntısı çekildiği bildirildiğinden, her fırın sahibine, fırınının yanında veya başka uygun bir yerde birer at değirmeni yaptırtılması.

Mektûb gönderüp; " "Mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan değirmenlerün eyyâm-ı sayfda suları az olduğı ve eyyâm-ı şitâda gemi gelmek mümkin olmaduğı zamânlarda etmek kıllet üzre olup ziyâde muzâyaka vü ıztırâb çekilür." diyü mahrûse-i mezbûrede furûnlarun her birinün yanında birer at değirmeni binâ olunmak lâzimdür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre yanında binâ olunmağa kâbil olanlarun yanında, olmayanlarun âhar münâsib olan yirlerde her furûn başına her fur[û]n sâhıblerine birer at değirmeni binâ itdürüp te'allül ü nizâ' itdürmeyesin.
Yazıldı.

274[H] Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Kalafatçılar Kethüdası Mehmed, kalafatçılara verilen buçukların kethüdalar tarafından tevcih edilmesi hakkında daha önce Sultan Süleyman tarafından verilen hükmün yenilenmesini talep ettiğinden, konunun araştırılması ve böyle bir emir varsa buçukların eskiden olduğu gibi kethüdalar tarafından tevcih ettirilmesi.

Hâliyâ Kalafatcılar Kethudâsı olan dârende Mehmed gelüp; "kadîmü'l-eyyâmdan kalafatcılarun vâkı' olan buçukların kethudâ olanlar tevcîh idegelmeğin üslûb-ı sâbık üzre zümre-i mezbûreye istihkâklarına göre vâkı' olan buçukların girü kethudâlar tevcîh itmek içün merhûm babam hüküm virüp hâliyâ dahı tecdîd olunmasın" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı üzre mukaddemâ ol vechile hükm-i şerîf virilmiş ise emr-i sâbık mûcebince amel idüp vâkı' olan buçukların olıgeldüği üzre istihkâklarına göre kethudâlarına tevcîh itdüresin.

[H] Hükmün üzerine; "*Sehivdür.*" kaydı düşülmüştür.

275

Budun ve Solnok âdemlerinin Erdel kralının adamlarından alıp götürdükleri kimselerin ortaya çıkarılarak serbest bırakılıp Erdel kralına gönderilmeleri ve bu fesadı edenlerin kimler olduklarının bildirilmesi.

Yazıldı.
Kral-oğlı'nun âdemlerine virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Budun beğlerbeğisine ve Solnok kâdîsına hüküm ki:

Kral-oğlı İstefan Kral Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bundan [akdem] Mahmûd Beğ âdemlerinden bir kimesneyi Budun halkından ve Solnok âdemleri[nden] ba'zı kimesneler getürüp Varadin'e îsâl eyledüklerinde Varadin kurbinde İspar (?) nâm karyeden kırk altı nefer âdemlerinden alup gitdiler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı göresiz; fi'l-vâkı' müşârun-ileyhün âdemlerinden eger Budun tâyifesin ve eger Solnok âdemlerin kimesne alup gitmişlerse zuhûra getürüp ıtlâk idüp müşârun-ileyhe irsâl eyleyesiz ve bunları idenleri arzidesiz ki, hakkından geline.

Yazıldı.
Tekrâr yazıldı.
276 *Antâliyye hısâr-erlerinden Yûsuf'a virildi. Fî 10 Rebî'u'l-âhır, sene:*

Kethüda-i Kaş Cemaati'nin, Teke sancağında Kaş nahiyesinin Karaâyid mezraasını sahiplenip mirîden tapuya almak isteyenleri tehdit edip mâni oldukları yolunda Teke nâzır-ı emvâli tarafından arzedilen hususun buna benzer arza muhtac diğer hususlarla birlikte defter olunup daha sonra arzedilmesi.

975

Teke beğine ve nâzır-ı emvâle hüküm ki:

Sen ki nâzırsın, mektûb gönderüp; "Teke sancağında Kaş nâhıyesinde İvrarbâzâr nâm mahalde Karaâyid nâm mezra'a zirâ'at olunup hâric ez-defter olmağın birkaç müsellemler kendülerün çiftliklerine kayditdürüp hâlâ hîn-i tahrîrde üzerine varılup ehl-i vukûfdan tefahhus olundukda; "Ol mahal yiğirmi yıldan [berü] zirâ'at olunup ammâ; Kethudâ-i Kaş dimekle ma'rûf cemâ'at; "Ol mahal konageldüğümüz yurdumuzdur." diyü cengidüp çokluk tâyife olmağın zirâ'at olundukda cebren bozdurup ale'l-husûs kışlaları ve yaylaları âhar yirde olup bahâr vaktinde birkaç gün ol mahalde sâkin olurlar. Zirâ'at olundukda dahı bir yıl bir cânibi ve bir yıl bir cânibi zirâ'at olunur ve etrâfında evleri ve obaları konmağa kifâyet ider yirler olup ve kadîmden müselleme zabtolunmış değildür." diyü haber virilüp hâric ez-defter olup kimesne sınurında olmamağın mîrîden on bin akça tapuya virilüp ve her sene yiğirmi ve otuz bin belki kırk bin akçalık mahsûle mütehammil iken mezbûr tâyifeden Memi nâm kimesne ol yirleri mîrîden tapu ile alan kimesneye; "Seni katliderüz ve her kim alup zirâ'at iderse katlitmek mukarrerdür." diyü re'âyâyı tahvîf idüp kendüler almayup ve bu vechile

âhara aldurmayup şirret ü şekâvetlerinden kimesne tapu ile almağa cür'et idemeyüp mezbûr Memi yetmiş-seksen nefer atlu levend ile bundan akdem bâzârlara gelüp gavgâ vü ceng idüp şenâ'at itmişdür ve el-ân hâlî değildür. Ol yirler tapu ile virilmek ve mezbûrun ahvâli teftîş olunmak lâzim olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu asıl arza muhtâc olan kazâyâyı müstekıl defter idüp geldükde arzeyleyesin.

Yazıldı.

277

Arz getüren Hüseyin'e virildi. Fî 5 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Hamideli vilâyetini tahrirle görevlendirilen Lazkiye Kadısı Yahya, Kemer kazasını tahrir ettiğini fakat Hacı köyü ahalisinin tahrire gelmediklerini ve yirmi yıldan beri ziraat ettikleri yerlerin sipahilerine ve devlete öşür ve vergi vermediklerini, ayrıca yalancılık vs. kötülüklerle maruf olduklarını, bu sebeple teftiş olunmaları gerektiğini arzettiğinden, adı geçen köy ahalisinin kendilerinden hak talep edenlerle davalarının görülüp, devlete olan borçlarının da tesbit edilerek üzerlerine sabit olan diğer haklarla birlikte tahsil olunması ve yaramazlıklarının yazılıp bildirilmesi.

Hamîdili beğine:

Lâzikıyye Kâdîsı olup vilâyet tahrîrinde olan Mevlânâ Yahyâ mektûb gönderüp; "Hamîd sancağında Kemer kazâsınun tahrîrine mübâşeret olunup emr-i hümâyûn mûcebince karyeler halkı gelüp tahrîr olunup ammâ; Hâcî nâm karye halkı sâkin oldukları mahal defter-i hâkânîde bir sipâhîye tîmâr mukayyed iken defe'âtle da'vet olunup emr üzre tahrîre gelmedüklerinden gayri mezbûrlar; "Biz müsellemlerüz." diyü kendi çiftlikleri âhar karyede iken yiğirmi yıldan ziyâde bir sipâhîye zirâ'at itdükleri yirlerün öşrin virmeyüp sâbıkâ ol tîmâr mevkûf olup mîrî cânibine bir akça ve bir habbe virmeyüp envâ'-ı şirretle ve yalan şehâdet ile ma'rûf kimesneler olup mîr-livâ mübâşeretiyle tahrîrleri ve gayri ahvâlleri görilmek lâzim olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları beher-hâl ihzâr eyleyüp anun gibi sipâhîlerden taleb-i hakk idenler ile berâber idüp anun gibi sipâhîlerün defterde üzerlerine kaydolunan tîmârları yirlerinden mezkûrlara âyid olan hukûk u rüsûmlarından hılâf-ı şer' u kânûn nesne almışlarsa ba'de's-sübût alıvirüp ve mîrîye âyid olandan dahı zimmetlerinde bi-hasebi'ş-şer' sâbit olan hakların sen ki nâzırsın, alup kabzeyleyesin ve sâbit olan şirret ü şekâvet ü yaramazlıkların yazup bildüresin.

Yazıldı.

278

Kral-oğlı âdemlerine virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup vilâyet tahrîri emrolunan Mehmed

Tımışvar'ın tahriri esnasında eski tahrir defterlerinde kayıtlı yerlerden Erdel'e dahil olmayan yerlerin ve reâyasının tahrir edilmesi; Erdel'e dahil olan yerlere müdahale edilmemesi.

Beğ'e hüküm ki:

Kral-oğlı İstefan Kral, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Erdel vilâyetine tâbi‘ olan Moşdi (?) ve Saradin (?) nâm karyeleri tahrîr eylemek içün âdem gönderüp ihzâr olunmaların tenbîh eyledüğün ve zikrolunan karyeler Erdel toprağına tâbi‘ olup şimdiye değin deftere dâhıl olmadukların" bildürdi. İmdi; sana defâtir-i atîkada mastûr olan yirleri tahrîr eylemek emrolunup Kral-oğlı vilâyetine tâbi‘ olan yirlere dahl ü ta‘arruz emrolmamışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Memâlik-i Mahrûse'den defâtir-i atîkaya dâhıl olup Erdel vilâyetine nevâhî olmayan yirleri ve re‘âyâyı tahrîr eyleyüp defterde mukayyed olup Kral-oğlı toprağına tâbi‘ olan yirlere ve re‘âyâya dahl ü ta‘arruz eylemeyesin.

Yazıldı.

279 *Kethudâsı Nûrullâh Kethudâ'ya virildi. Fî 22 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Şehzâde Murad'ın Lalası Cafer'le görülecek bir davası olduğu ve hâlen Karahisar'da bulunduğu haber alınan Arslan'ın yakalanarak güvenilir adamlar eşliğinde Lala Cafer'in yanına gönderilmesi.

Karahısâr beğine hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i erc-mend oğlum Murâd *tâle bakâhü* Lalası Ca‘fer yanında Arslan nâm kimesnenün ba‘zı görülecek husûsın olup gaybet idüp Karahısâr sancağında olduğı i‘lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr Arslan'ı tetebbu‘ idüp elegetürüp dahı yarar âdemlere koşup müşârun-ileyhe gönderüp îsâl eyleyesin ki, ahvâli görile.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 23 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

280 *İki sûret yazılmışdur. Bir sûreti Sarây-ı Âmire halkı giden yol içün. Bu sûret, mezbûr silahdârlar kethudâsına virilmişdür. Fî 24*

Padişah Edirne'de kışlayacağından İstanbul'dan Edirne'ye varıncaya kadar geçilecek yolları temizlemek ve köprüleri tamir etmek üzere görevlendirilen silâhdarlar kethüdasına yol üzerindeki kazalardan yeterli sayıda adam verilmesi.

Rebî‘u'l-evvel, sene: 975. Ve Sarây-ı Âmire gidecek yolun hükmi silahdârlardan Malkoç'a virildi. Fî 29 Rebî‘u'l-evvel

Mahmiyye-i İstanbul'dan Edirne'ye varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz bu kış sa‘âdet ü ikbâl ile mahrûse-i Edirne'de kışlamak içün teveccüh-i hümâyûnum mukarrer olup âdet-i kadîme üzre yollar ayırtlanmak lâzim olmağın Dergâh-ı Mu‘allâm Silahdârları Kethudâsı olan kıdvetü'l-emâsil ( ) *zîde kadruhû* irsâl

olunup ve ta‘yîn olunan konaklar yazılup müşârun-ileyhe virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzdan âdem ihrâc idüp dahı âdet-i kadîme üzre yolları ayırtladup ta‘mîri lâzim olan köprüleri ta‘mîr idüp ve köprü lâzim olan bataklara köprü eyleyüp sa‘âdet ü ikbâl ile teveccüh olundukda usret çekilmelü olmaya.

Yazıldı.

281 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Padişah Edirne'ye geleceğinden, Edirne'de selhâne ile Saray-ı Âmire arasındaki yolların kaldırımlarının tamir ettirilmesi.

Edirne'de hâssa harc emînine hüküm ki:

Sa‘âdet ü ikbâl ile teveccüh-i hümâyûnum mukarrer olup Selhâne'den Sarây-ı Âmirem'e varınca kaldırımlarun ta‘mîri lâzim olan yirleri ta‘mîr olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre ta‘yîn olunan yollarun kaldırımların ta‘mîr idesin.

Yazıldı.

282 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Edirne kâdîsına:

Bkz. hkm. 267.

Mektûb gönderüp; "mahrûse-i mezbûre bakkâlları meclis-i şer‘a gelüp; "kadîmden kazâ-i mezbûra karîb kâdîlıklarda bal u yağ u bâdâm ve sâyir me’kûlâtun es‘ârı Edirne si‘ri üzre olıgelmiş iken hâliyâ etrâfda olan kâdîlar âdet-i kadîme[yi] gözetmeyüp her nesnenün si‘rini ziyâde itdükleri sebebden getüriciler anlarun kâdîlıklarına alup gidüp Edirne'ye getürmez oldılar; girü âdet-i kadîme üzre her nesnenün si‘ri Edirne si‘ri üzre olup bu husûs içün Edirne yanında olan kâdîlara hükm-i şerîf" recâ itdüklerin" bildürdüğün ecilden vech-i meşrûh üzre; "Edirne si‘ri üzre satdurup Edirne zahîresiyçün kifâyet mikdârı alınmadın hârice nesne bey‘ itdürmeyesiz." diyü hüküm yazılmışdur.

Yazıldı.

283 *Mataracı İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 24 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Padişah kışlamak üzere 975 senesi Rebiülahir ayının yirminci günü Edirne'ye hareket edeceğinden, adları yazılı kaza kadılarının bildirilen konak yerlerinde belirtilen miktarlarda odun, ekmek vs. zahire tedarik ve hazır etmeleri.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Sa‘âdet ü ikbâl ile bu kış Edirne'de kışlamak niyyet olunup sene: hamse ve seb‘în ve tis‘a-mi’e Rebî‘u'l-âhıri'nün yiğirminci gün inşâ’a'llâhü te‘âlâ çıkılmak niyyet olunup ibtidâ

konak Halkalu ta‘yîn olunup zahîre lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan zikrolunan konağa on iki bin akçalık etmek ve iki bin müd arpa ve ana göre otluk u saman u odun ve sâyir me’kûlât kısmından tedârük ü ihzâr idüp inşâ’a'llâhü te‘âlâ yevm-i mezbûrda mahall-i mezkûrda defteri ile ordu hıfzı içün ta‘yîn olunan kimesneye teslîm eyleyesin.

Yazıldı.
Yayabaşı Hasan Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "İkinci konak Çatalca ta‘yîn olunup zikrolunan konağa iki bin müd arpa ve on iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman ve ana göre odun ve sâyir me’kûlât kısmından vâfir [ü] müstevfî tedârük idüp Ordu-yı Hümâyûn'a teslîm idesin." diyü.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Ulaşdurmak içün ağaya teslîm olunmışdur.

Bir sûreti, Silivri kâdîsına; "Üçünci konak Silivri, dördünci konak Umurcı ta‘yîn olunup on iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman, ana göre odun ve sâyir me’kûlât vâfir [ü] müstevfî tedârük idüp ve her konağa iki bin müd arpa dahı tedârük idüp orduya teslîm idesin." diyü.

Yazıldı.
Yağma Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti, Çorlı kâdîsına; "Beşinci konak Kemer ta‘yîn olunup vech-i meşrûh üzre ekmek ü arpa, ana göre odun ve sâyir me’kûlât tedârük idüp orduya teslîm idesin." diyü; "üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman".

Mezkûr Yağma Çavuş'a virilmek içün Yolasığmaz-oğlı Hasan ile gönderildi. Fî gurre-i Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Çorlı kâdîsına; "Umurca Konağı senün taht-ı kazânda olup zikrolunan konağa on iki bin akçalık etmek getürmek içün Silivri kâdîsına hüküm virilüp üçer yüz araba saman, iki yüz araba otluk ve bin müd arpa sen ihzâr idesin." diyü yazıldı.

Yazıldı.
İskender Çavuş'a ta‘yîn olunup ağaya ulaşdurmak içün virilmişdür. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Otluk u saman tekrâr üçer yüz araba yazılmışdur.

Bir sûreti, Rodoscuk kâdîsına; "Altıncı konak Rodoscuk ta‘yîn olunup iki bin akçalık etmek ve iki yüz araba otluk ve iki yüz araba saman ve ana göre odun ve sâyir me’kûlâtdan ve gemi ile varan zahîreyi dahı onat hıfzidüp orduya getüresin. Kimesneyi dahlitdürmeyüp varıldukda asker içün alına; eger gemiden ve gayriden iki bin müd arpa ihzâr idesin." diyü.

Yazıldı.
Kara Alî oğlı Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 24 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Bir sûreti, Hayrabolı kâdîsına; "Yedinci konak Fakaralu, sekizinci konak Hayrabolı ta‘yîn olunmışdur. Her konağa on ikişer bin akçalık etmek ve üçer yüz araba otluk ve üçer

yü[z] araba saman, ana göre sâyir me'kûlât ü odun ve iki bin müd arpa dahı tedârük idüp ta'yîn olunan konaklara getüresin." diyü.

Yazıldı.

Tekrâr Beşîr Çavuş'a ulaşdurmak içün ağaya virildi. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Ergene kâdîsına; "Tokuzuncı konak Hızırca ta'yîn olunmışdur. On iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman ve iki bin müd arpa ve ana göre odun ve sâyir me'kûlâtdan vâfir ü müstevfî ihzâr idesin." diyü; "Defteri ile bi'z-zât orduya getüresin."

Yazıldı.

Haydar Çavuş oğlı Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Bir sûreti, Edirne ve Dimetoka kâdîsına; "Onuncı konak Sazludere ta'yîn olunmışdur. On iki bin akçalık etmek ve iki bin müd arpa ve iki yüz araba otluk ve iki yüz araba saman, ana göre odun ve sâyir zehâyir" içün; "Orduya gönderesin." diyü.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a ulaşdurmak içün ağaya virildi. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Ergene kâdîsına yazılduğı üzre İpsala kâdîsına dahı yazılmışdur. Ol dahı Hızırca Konağı'na ihzâr itmek içün.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a ulaşdurmak içün ağaya virilmişdür. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti, Migalkara kâdîsına; mu'âvenet içün, zikrolunan konaklara, vech-i meşrûh üzre hüküm yazılmışdur.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Bir sûreti, Keşan kâdîsına; "Hayrabolı Konağı'na on iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman, ana göre odun ve sâyir me'kûlâtdan tedârük idüp getüresin." diyü.

Yazıldı.

284 *Hâssa serrâclardan Alî Filibe'ye virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Edirne'ye varıncaya kadar yol üzerinde bulunan konaklarda ordu için hazırlanan arpa, odun ve otluktan belirtilen miktarlardaki kısmının Istabl-ı Âmire için verilip, kalan kısmının da orduya teslim olunması.

Edirne'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve mübâşir ta'yîn olunan çavuşlara hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i şerîfüm gönderilüp; "her birinüz taht-ı kazânuzda ta'yîn olunan konağa on ikişer bin akçalık etmek ve ikişer bin müd arpa ve üçer yüz araba saman u otluk u odun ihzâr itmek" emrolmış idi. Hâliyâ Istabl-ı Âmirem içün dahı lâzim olmağın

[buyurdum ki:]

Her birinüze ta‘yîn olunan ikişer bin müd arpadan Istabl-ı Âmirem içün her konakda yüz müd arpa virüp saman u otluk üçer yüz araba ihzâr idüp yüz ellişer arabasın Istabl-ı Âmirem içün virüp ve yüz elli arabasın Ordu-yı Hümâyûnum içün getürüp orduya teslîm eyleyesiz. Emr-i sâbıkda ta‘yîn olunduğı üzre te‘allül itmeyüp otluk u saman üçer yüz araba ihzâr idüp ve mîrî develer içün ziyâdece saman ihzâr idesiz.

Yazıldı.

285 *Budun yeniçeri bölükbaşılarından Mustafâ'ya virildi. Fî 25 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Budun'da bulunan yeniçeri yayabaşı ve bölükbaşılarından fesad ve yaramazlığı görülenlerin, kanunlarına göre haklarında nasıl hareket etmek gerekiyorsa öyle hareket edilip yoluyla ihraç edilmeleri.

Budun yeniçeriler ağasına hüküm ki:

Hâliyâ kâtibün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "anun gibi yeniçeri tâyifesinden ba‘zı fesâd ü şenâ‘at üzre olanları kânûn üzre hısâra çıkarılup ve yayabaşılardan ve bölükbaşılardan gidermesi lâzim olanlarun hakkında emr-i şerîfüm taleb eyledüğün" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi eger yayabaşılardur ve eger bölükbaşıdur; yaramazlığı olup gidermek lâzim geldükde âdet ü kânûn ne ise anunla amel idüp yaramaz olanları tarîklarıyla içlerinden ihrâc idesin.

Yazıldı.

286 *Muhzıra virildi. Fî 25 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Yeniçerilere dağıtılmak üzere tevcih olunan yüz elli akçenin yeniçeri ağası tarafından hakedenlere dağıtılması.

Hâliyâ yeniçeri kullarumdan müstehıkk olanlara tevzî‘ içün mezîd-i ınâyetümden yüz elli akça emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan yüz elli akçayı kullarumdan müstehıkk olanlara tevzî‘ eyleyesin.

287

Saray-ı Âmire halkı Edirne'ye gönderilip, Padişah da yola çıkacağından Hâslar, Silivri, Çorlu, Vize, Pınarhisar ve Babaeski kadılarının, kadılıkları dahilinde isimleri yazılı konaklarda belirtilen miktarlarda zahire hazırlamaları.

Yazıldı.
Hâssa serrâclardan Alî Filibe'ye virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Hâslar ve Silivri ve Çorlı ve Vize ve Bınarhısâr ve Babaeskisi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Sarây-ı Âmirem halkı Edirne'ye irsâl olunup inşâ'a'llâhü te'âlâ işbu sene: 975 Rebî'u'l-âhıri'nün yiğirminci güni çıkmak emrolup eyle olsa; evvelki konak Küçük Çekmece, ikinci Büyük Çekmece, üçünci Silivri, dördünci Arablu, beşinci Karışduran, altıncı Bergos, yedinci Babaeskisi, sekizinci Hafsa ta'yîn olunup zahîre lâzim olmağın Silivri'den öte tedârük olunup andan öte her konağa seksen müd arpa, yüzer araba otluk, iki yüzer araba saman, ana göre sâyir zehâyir ü me'kûlât kısmından ihzâr itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen ki Hâslar kâdîsısın, Küçük ve Büyük Çekmeceler'ün her birine ikişer bin akçalık etmek ve yüzer araba otluk ve ikişer yüz araba saman ve ellişer araba odun ve sen ki Silivri kâdîsısın, Silivri'de iki bin akçalık etmek, yüz araba otluk, iki yüz araba saman ve elli araba odun ve ana göre sâyir zahîre ihzâr idüp ve sen ki Çorlı kâdîsısın, Arablu Konağı'na iki bin akçalık etmek, seksen müd arpa, yüz araba otluk, iki yüz araba saman ve elli araba odun ve sâyir zahîre dahı tedârük idüp ve sen ki Vize kâdîsısın, Karışduran Konağı'na iki bin akçalık etmek ve seksen müd arpa ve yüz araba otluk ve iki yüz araba saman ve elli araba odun, ana göre zahîre ihzâr idüp ve sen ki Bınarhısâr kâdîsısın, Bergos Konağı'na iki bin akçalık etmek ve seksen müd arpa ve yüz araba otluk ve iki yüz araba saman ve elli araba odun ve sen ki Baba[eskisi] kâdîsısın, Babaeskisi'ne ve Hafsa Konakları'na iki bin akçalık etmek, yüz araba otluk, iki yüz araba saman, elli araba odun ve sâyir zehâyir ü me'kûlât ihzâr eyleyesin ki, vardukda cümle zahîre hâzır olup ordularına teslîm idesin.

Yazıldı.
Bu hüküm âhar sûretde yazılup tashîh olunup mahallinde geçmişdür.*

288

Umurca konağına otluk, saman ve ekmek tedariki için görevlendirilen Silivri kadısına, Çorlu kadısı tarafından gereken yardımın yapılması.

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Umurca nâm menzil bir konak ta'yîn olunup zikrolunan konağa Silivri kâdîsı otluk u saman u etmek getürmek emrolup sen dahı mu'âvenet itmek emridüp **buyurdum ki:**

Mustafâ Çavuş vusûl buldukda, üç yüz araba otluk ve yüz araba saman ve elli araba odun ve altı bin akçalık etmek ihzâr eyleyesin ki, hâzır buluna; ihmâlden hazer eyleyesin. Mezbûr...[H]

[H] Hüküm metni eksiktir.

289

Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Yakup Çavuş'un Südde-i Saâdet'te hazır bulunması için hüküm yazıldığı.

Yazıldı.
Konevî Alî Çelebî'nün hattıyla bu hüküm böyle icmâlen beğlik cüz'e geçmiş idi; ol varak değişilüp tekâr yazılmışdur.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ya'kûb Çavuş'un huzûrı lâzim olmağın hükm-i şerîf yazıldı.

Yazıldı.

290 *Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hasan Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Avlonya kadısının, Şehirköy kadısı iken yapılamayan teftişinin yapılabilmesi için teftiş mahalline gelmesi.

Avlonya kâdîsına hüküm ki:

Mukaddemâ Şehirköy kâdîsı iken teftîşün emrolunup henüz teftîş olmadın gaybet itdüğün ecilden görilmeyüp kalmış idi. Hâliyâ mahalline gelüp emr-i sâbık üzre teftîş olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre te'hîr itmeyüp mahalline gelüp emr-i sâbık mûcebince şer'le teftîş olunasın. Şöyle ki; te'allül ü bahâne idüp gelüp teftîş olunmayasın, kâdîlığun alınmağla konılmayup envâ'-ı ıtâba müstehıkk olursın.

Yazıldı.

291 *Mezbûr Hasan Çavuş'a virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Anadolu, Karaman ve Dulkadir vilâyetlerinde mâl-ı mirî tahsili için görevlendirilen Hasan Çavuş'a gereken yardımın yapılması.

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan mâlumun cem' u tahsîli içün Hasan Çavuş *zîde kadruhû* ta'yîn olunup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mâlumun cem' u tahsîlinde mezkûra gereği gibi mu'âvenet idüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.
Bir sûreti, Dulkâdirlü beğlerbeğisine.

292

Yazıldı.
Ebû-Rîş Beğ'ün âdemi Abbâs'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene:

Ane Sancakbeyi Ebu Rîş'in adamlarından kendi hallerinde olup Haleb'e alış-veriş için gelip gidenlere müdahale olunmaması.

975

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ane Sancağı Beği Ebû-Rîş Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kadîmden Arabları Haleb'e varup gelüp bey' u şirâ idüp ma'îşet ider iken bu def'a sefer emrolunup sefer mühimmi içün birer yarak alduklarında ellerinden alup; "Min-ba'd Ebû-Rîş âdemleriyle alum-satum itmen." diyü tenbîh olunduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi kendü hâllerinde olup gelüp bey' u şirâ idenlere hılâf-ı şer' kimesneyi dahlitdürmeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

293

Hamâ beğine hüküm ki:

Ebu Rîş Bey'in kabilelerine mensup Araplardan, mal sahiplerinin rızalarıyla kira karşılığı tereke taşıyanlara müdahale edilmemesi; ancak zorla taşımak isterlerse müsaade edilmemesi.

Ebû-Rîş Beğ mektûb gönderüp; "kadîmden kendü Arabları re'âyânun kirâyla terekelerin daşıyup anun ile ma'âş iderlerken men' olundukların" bildürdi. akâr almak (?) memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyhün kabâyilinden kendü hâllerinde gelüp rızâlarıyla terekelerin çekdüklerinde hılâf-ı şer' kimesne mâni' olmaya. Ammâ; tereke sâhıbi kirâyla çekdürmek murâdı olmayup dahı; "Kadîmden biz çekegeldük." diyü A'râbı dahlitdürmeyesin.

294

Erdel kralının, Beçliler'in Eğri'de sınır tesbiti ile görevli kendi adamlarını öldürüp Ferhad Çavuş'u da esir etmeleri olayı ile ilgili son gönderdiği mektup ile Beçliler'le barış anlaşması yapılırsa anlaşmada Erdel'in de anılması hususunda daha önce gönderdiği mektupla ilgili olarak; sözkonusu olayın fâillerinin yakalanıp cezalandırılması, öldürülenler için tazminat ödenmesi ve Ferhad Çavuş'un serbest bırakılması talebi ile Budun beylerbeyine Beçliler'le görüşmesi için emir gönderildiği ve barış anlaşması olursa, anlaşmada Erdel'in de anılacağı; kralın da buna göre hareket edip memleketini muhafaza etmesi.

Yazıldı.
Dragman Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Erdel kralına nâme ki:

Mektûb gönderüp; "sınur içün gönderilen emr-i şerîf mûcebince Ferhâd Çavuş ile yarar âdemlerün koşup Budun cânibine gönderüp Tımışvar'a gelürken Eğri kapudânı yarar âdemler gönderüp senün âdemlerün katlidüp mezkûr çavuşı esîr itdüklerin" bildürüp andan mâ'adâ mukaddemâ dahı mektûb gönderüp; "Beç kralı ile sulholunursa vilâyet-i Erdel dahı sulhda bile anılmak" husûsın bildürmiş idün. İmdi; zikrolunan çavuş husûsın Tımışvar beğlerbeğisi dahı arzidüp ol bâbda Budun beğlerbeğisine mü'ekked hükm-i şerîf gönderilüp; "kral ile haberleşüp ilçileri gelüp gidince tarafeynden dahlolmamak mukarrer iken bu asıl vaz' idenlerün muhkem haklarından gelüp itdükleri ziyânları tazmîn itdürüp ve çavuş ıtlâk olmak" emrolmışdur. Şöyle ki; emrüm üzre senün âdemlerün kanın ve ziyânların tazmîn idüp ehl-i fesâdun haklarından gelüp çavuş ıtlâk olunup sulh mukarrer olursa beher-hâl Erdel vilâyeti anılmek mukarrerdür. Zîrâ vilâyet-i Erdel sâyir memâliküm gibi ve re'âyâsı dahı sâyir re'âyâm gibi harâc-güzâr olup ve şimdiye değin dahı gavgâ vilâyet-i Erdel içündür. **Buyurdum ki:**

Sen dahı ana göre mukayyed olup hıfz u hırâset-i memleket bâbında dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

295 Sirem beğine hüküm ki:

Sirem beyinin, Bac taraflarında göl üzerinde bulunan köprünün kalması yolundaki teklifinin uygun görüldüğü.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Varadin kurbinde Tuna üzerinde binâ olunan köprinün bir mikdârı bozılup ve öte yaka Bac cânibinde göl ve azmak* üzerinde olan altı yüz zirâ' mikdârı köprinün turması re'âyâ vü mâl-ı mîrîye enfa'dur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre ol köprü tursun.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 26 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

296

Midilli adasınının taşlık olması nedeniyle ahalisinin zahire sıkıntısı çekmemesi için Ayazmend pazarından zahire temin etmeleri hususunda kendilerine daha önce verilen emrin zâyi olduğu bildirildiğinden, Midilli halkının kendi ihtiyaçları için Ayazmend pazarından zahire satın almalarına engel olunmaması.

Yazıldı.

Ayazmend kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Midillü kâdîsı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "cezîre-i Midillü fukarâsı; "Vilâyetimüz sengistân olmağın arpa vü buğday az olup ma‘îşetimüze vefâ itmeyüp ve bâzârımuz dahı Ayazmend Kâdîlığı'nda olmağın; "Kazâ-i mezbûr halkı cezîre-i Midillü ahâlîsine akça ile zahîre vireler." diyü mukaddemâ emr-i şerîf vârid olmış idi; emrimüz zâyi‘ oldı. Kazâ-i Ayazmend halkı Kal‘a-i Midillü müstahfızlarına ve sâyir fukarâsına akça ile bâzâr yirinde ma‘îşetleriyçün me’kûlâtdan nesne alduklarına kimesne mâni‘ olmamak içün emr-i şerîfüm" recâ eyledüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, Midillü ahâlîsi aldukları zahîreyi hâric-i vilâyete iletmeyüp kendü ma‘îşetleri içün alurlarsa emr-i sâbık mûcebince kifâyet mikdârı zahîre viresin.

Yazıldı.

297 *Arz getüren Turak'a virildi. Fî 27 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Lazkiye ve Karaağaç kazaları arasındaki Kazıklı derbendinde Hüseyinkulu isimli bir levendin eşkıyalık faaliyetlerinden bahisle buranın eskiden tayin olunmuş ve hâlen yerlerini terketmiş bulunan derbentçileri yerine yeniden derbentçi yazılması yolundaki teklifin ve buna benzer diğer hususların tek tek arzedilmeyip bir deftere kaydedilmesi ve tahrir bittikten sonra toplu olarak arzedilmesi.

Lâzikıyye ve Karaağaç kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i Lâzikıyye ile livâ-i Hamîd'den Karaağaç Kâdîlığı mâbeyninde vâkı‘ olan Kazıklı Derbendi dimekle ma‘rûf derbend hâlî vü kûhistân u mahûf olup Hüseyinkulı dimekle ma‘rûf bir levend bir nice eşkıyâyı yanına alup yedi-sekiz nefer müslimânları katlidüp ve nice bâzergânlarun mâlların gâret itdükde tahrîr ol mahalle vardukda cemâ‘at-i kesîre gelüp; "Kadîmden yiğirmi ve otuz nefer hâne hâfızları olup hâlâ her biri tağılup âhar yire gitmişlerdür." [diyü;] "kemâ-kân derbend hâfızı kaydolunmaların" recâ itdüklerinde deftere mürâca‘at olunup; "Derbend-i mezbûrun hâfızları gaybet idüp tahrîre gelmediler." diyü mukayyed bulunup; "Ol ecilden derbendci kaydolunması ehemm-i mühimmâtdandur." diyü müslimânlar taleb itdüklerin" arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, arzolunduğı gibi ise hıdmet tamâm olup geldüğünde vukû‘ı üzre Südde-i

Sa‘âdetüm'e arz u i‘lâm eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa ana göre kaydeyleyesin ve min-ba‘d elünde olan berât ile amel idüp bu makûle kazıyye arzitmeyesin. Arza muhtâc olanları müstekıl defter idüp geldükde arzidüp emrüm ne vechile olursa ana göre amel idesin.

Yazıldı.

298 *Mükerrerdür; yukaruya geçmişdür.*

Haleb beğlerbeğisine:

Bkz. hkm. 171.

"Kazâ-i Antâkiyye'ye tâbi‘ Dirgüş nâm karyeden Hâcî Alî nâm kimesne ba‘zı da‘vâ içün hüküm iletüp da‘vâ gayr-i vâkı‘ olup emr üzre habsolduğın" bildürmişsin. İmdi; ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ıtlâk idüp tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d gayr-i vâkı‘ da‘vâ vü nizâ‘ itmeye.

Yazıldı.

299 *Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Beradost Sancakbeyi Hasan'ın kardeşi olan Diyarbakır müteferrikalarından Korkmaz'ın ulûfesini almak isteyen olursa verilmemesi ve kendisi geldiğinde hapsolunması.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Ber[a]dost Sancağı Beği olan Hasan *dâme ızzühû*nun karındaşı olup yiğirmi akça ile Diyârbekir müteferrikalarından olan Korkmaz'un habsolmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ulûfesiyçün kimesne gelürse virmeyüp kendü geldükde habsidüp arzeyleyesin.

Yazıldı.

300 *Şâm Beğlerbeğisinün Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Beyşehri'nde Çingâne ve gurbet tâifesinden fesad çıkaran ve mahkemeye çağrıldıkları halde gelmeyip silâhla karşı koyan şahıslardan sağ olarak elegeçirilen dört kişinin hakkından gelinmesi.

Beğşehri beğine:

Karaman beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Beğşehri sancağında Çingân u gurbet* karışık ba‘zı tâyife fesâd ü şenâ‘at üzre olup sancağı beği âdem gönderüp da‘vet-i şer‘ itdükde itâ‘at itmeyüp cenge mübâşeret idüp iki sipâhî mecrûh idüp ve tavarların helâk eyleyüp

anlardan dahı üç âdem helâk olup dördi elegelüp" müşârun-ileyh arzitdükde görilmek içün sana hükm-i şerîfüm gönderilüp teftîş oldukda; "Üzerlerine küllî fesâdları sâbit olup hırsuz u harâmîlerdür." diyü bildürdüğün ecilden ol dört neferün dahı hakkından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, elde olan dört neferün dahı hakkından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin ve anun gibi dahı ehl-i fesâdı elegetüresin.

Yazıldı.

301 *Mezbûr Velîcân'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır*, sene: 975*

Velican adlı şahıs, elinde bulunan sahte hitabet beratını kendisine Bargiri kasabası câmii Hatibi Seyyid Tohtamış'ın tecdid için verdiğini söylediğinden, bunun adı geçen hatipten sorulması; eğer beratı adı geçen hatip vermişse, hatibin yakalanıp İstanbul'a gönderilmesi; vermemişse Velican'ın hapsedilip durumun arzedilmesi.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Velîcân nâm kimesnenün elinde Seyyid Tohtamış nâmına bir müzevver hıtâbet berâtı bulunup sü'âl olundukda; "Bu berâtı bana kasaba-i Bârgîrî'de vâkı' câmi' hatîbi olan mezbûr Seyyid Tohtamış tecdîd içün virdi." diyü cevâb virdükde zikrolunan berât Van kâdîsına virilüp sana gönderilüp ve müşârun-ileyh mezbûr Velîcân'a kefîl olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr hatîbi ihzâr idüp fi'l-vâkı' zikrolunan berâtı buna mezbûr hatîb virmiş ise mezbûr hatîbi yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Eger berâtı buna hatîb virmemiş ise bunı habsidüp arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

302 *Âdemisi Abbâs'a virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975*

Ane Beği Ebû-Rîş Beğ'e hüküm ki:

Ane Beyi Ebû Rîş Bey'in Basra Seferi'ne katılıp düşmana karşı Bağdad Beylerbeyi İskender Bey'in uygun göreceği şekilde hizmette bulunması.

Mektûb gönderüp; " "Basra Seferi'ne yarar âdem gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm vardukda kendün bi'z-zât kabâyil ile teveccüh itmek üzre olduğun" bildürmişsin. İmdi; senden umılan dahı bu idi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre teveccüh idüp ol bâbda ser-asker ta'yîn olunan

Bağdâd Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* vech gördüği üzre a‘dânun def‘ u ref‘ında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin.

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi. Fî 27 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

303

Ferecik kâdîsına hüküm ki:

Ferecik'in Karakaya köyünden Mustafa bin Büldan ve kardeşi Fazlı ile Çam-ı Kebir köyünden Sarı Yani'nin ehl-i fesâd oldukları bildirildiğinden, adı geçenlerin yakalanıp teftiş olunduktan sonra üzerlerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilerek gerekiyorsa hapsolunmaları ve neticenin bildirilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûre muzâfâtından Karakaya nâm karyede mütemekkin olan Mustafâ bin Büldân ve birâderi Fazlî ve Çam-ı Kebîr nâm karyeden Saru Yani nâm zimmî dâyimâ fesâd ü şenâ‘at üzre olup ahâlî-i kurâ dahı ellerinden âciz ü fürûmânde kalup ve haklarında bir kimesne; "Eyüdür." dimeyüp nice def‘a meclis-i şer‘a da‘vet olunduklarında itâ‘at-i emr-i şer‘-ı şerîf itmedüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Evren Çavuş varıcak, mezbûrları ahsen vechile elegetürüp dahı gelüp da‘vâ-yı hakk iden husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayan kazıyyelerin muktezâ-yı şer‘-ı kavîm üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; erbâb-ı hukûkun şer‘le sâbit ü zâhir olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra şer‘le habs îcâb idenleri habsidüp sâbit ü zâhir olan fesâdlarınun sûret-i sicilleri ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 28 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.
Mahallinde geçmişdür.

304[H]

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 288.

Hâliyâ Umurca nâm menzil bir konak ta‘yîn olunup zikrolunan konağa Silivri kâdîsı otluk u saman u etmek getürmek emrüm olup sen dahı mu‘âvenet itmek emridüp **buyurdum ki:**

Üç yüz araba otluk ve yüz araba saman ve elli araba odun ve altı bin akçalık etmek ihzâr eyleyesin ki, hâzır buluna; ihmâlden hazer eyleyesin.

[H] Hükmün üzerine; "*Mükerrer*" kaydı düşülmüştür.

[Yev]mü's-Sebt, fî 29 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

304-A

Arz getüren Behrâm'a virildi. Fî 3 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Ohri beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Akçahisar'a bağlı bazı köylerin, âdet-i ağnâm ve cizyelerini vermedikleri ve sahile gelen tüccar gemilerini basarak yağma ettikleri bildirildiğinden, bunların zimmetlerindeki borçlar eksiksiz olarak tahsil edildikten sonra elebaşılarının yakalanması ve suçları sabit olanların diğerlerine ibret olmak için haklarından gelinmesi.

Akçahısâr kâdîsı mektûb gönderüp; "Akçahısâr kazâsına tâbi' Lac ve Lafer (?) ve Kös (?) ve İstepaz nâm karyeler halkı adet-i ağnâm ve cizyelerin virmedüklerinden gayri deryâ kenârında tüccâr tâyifesinün gemilerin basup esbâbların gâret iderler. Meclis-i şer'a da'vet olundukda gelmeyüp ısyân u tuğyân üzredür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, arzitdüği gibi ise kurâ-i mezbûre ahâlîsinün üzerlerine eger âdet-i ağnâm ve eger harâclarıdur; bî-kusûr cem' u tahsîl itdükden sonra her karyenün bellü başlularından itâ'at itmeyenlerden baş baş müfsid elegetürüp ısyân u tuğyân ve sâyir fesâdları yanınuzda sâbit ü zâhir olanlarun haklarından gelesiz ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret vâkı' ola. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahlolunmaya.

Yazıldı.

305

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Basra Seferi'nde görevli askerler için Diyarbakır'dan Bağdad'a gönderilen zahirenin miktarına dair Diyarbakır beylerbeyinin gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin zahire göndermeye bundan sonra da devam edip İran ahvalini daima takip etmesi ve Bağdad tarafından gelecek muhtemel bir yardım talebine karşı askerini dağıtmayıp hazırlıklı bulunması.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîfüm vârid olup; "Vilâyet-i Bağdâd'da ne mikdâr zahîre irsâl olunmışdur; arzidesin." diyü fermân olunmağın; "bu zamâna gelince yiğirmi üç bin dört yüz yetmiş iki kile buğday ve yiğirmi bin kırk iki kile un ve otuz beş bin tokuz yüz yiğirmi tokuz kile arpa irsâl olunduğından mâ'adâ Nusaybin kazâsından altı yüz mehâr deveye sekiz bin kile buğday ve dört bin kile arpa ve Hasankeyf kazâsından dahı keleklere küllî buğday u arpa tahmîl olunup irsâl olunduğın" i'lâm eylemişsin. İmdi; ol cânibde olan asâkir-i İslâm'un zahîreleri eksük olmayup muttasıl irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sefer hıdmeti tamâm olunca zahîreleri eksük itmeyüp ale't-tevâlî

gönderesin ve sen dahı gaflet üzre olmayup Yukaru Cânib'ün ahvâl ü etvârın tecessüs idüp beğlerbeğili[ğü]ne müte‘allik olan asker perâkende olmayup yirlü yirinde olup Kürdistân beğleri dahı hıfz u hırâsetde olalar; zâhir ki, irsâl olunan askere mu‘âvenet lâzim gele. Ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

306

Parakin kâdîsına hüküm ki:

Morava nehri üzerindeki köprü gemilerinden batan iki geminin çıkarılarak tamir edilmesi.

Nehr-i Morava üzerinde vâkı‘ olan köprü gemileri muhâfazasına ta‘yîn olunan Mustafâ nâm za‘îm gelüp; "zikrolunan köprü gemilerinden iki kıt‘a gemi suya batup harâb olup çıkarılup meremmât olunmaların" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan gemileri sudan çıkardup meremmâta kâbil olanı meremmet itdüresin ve husûs-ı mezbûr neye müncerr olursa yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî gurre-i Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

307

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fi't-târîhı m.

Açe elçisini götüren Karabıyık Reis dönüşte Rodos, İstanköy ve Bodrum kalelerinden hisar-eri talep ettiği takdirde kendisine yeterince hisar-eri verilmesi.

Rodos beğine, İstanköy ve Bodurum Kal‘aları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Açı pâdişâhınun ilçisin alup giden Karabıyık Re’îs gemiler ile öteden berü avdet idüp hısâr-eri taleb itdükde kifâyet mikdârı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh Karabıyık Re’îs gemiler ile avdet idüp hısâr-eri taleb itdükde kifâyet mikdârı hısâr-eri viresiz.

308

Sancakbeyi Hasan Bey aleyhine çeşitli suçlar isnad edilerek isimleri yazılı şahıslar adına Südde-i Saâdet'e bir arzuhal sunan kardeşi Zeyneddin'in, sözkonusu isnadların iftira olduğu ve bu işte elebaşı olduğu anlaşıldığından Budun'a sürülmesinin emredildiği; Van beylerbeyinin de arzuhalde adı geçen şahıslara, bir daha bu gibi işlere alet olmamaları ve sancakbeylerine itaat etmeleri yolunda tenbihte bulunması.

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ömer Çavuş'a [v]irildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Van beğlerbeğisine:

Hâliyâ Hasan Beğ karındaşı Zeyneddîn nâm kimesne, İbrâhîm ve Mîrveled ve Şeyh Mehmed nâm kimesneler tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunup; "Sancağı Beği Hasan bu diyâra beğ olalı aramuzdan fesâd çıkmaz. Müslimânlarun kızın ve gelinin çeküp fıskdan başın kaldurmayup muhâlefet eyleyenleri zencîre çeküp yiğirmi-otuz altunların alup ve tezvîr mühür kazdurup Budak Beğ'ün sancağın aldurmışdur." diyü i'lâm eyledi. İmdi; zikrolunan arz-ı hâl mezbûr Zeyneddîn'ün tahrîki ile yazılup bu bâbda tezvîri zâhir olmağın Budun'a sürilmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr İbrâhîm ve Mîrveled ve Şeyh Mehmed'e dahı tenbîh eyleyesin ki, kendü hâllerinde olup min-ba'd sancakbeğlerine muhâlefet eyle[me]yüp itâ'at ü inkıyâd üzre olup bu makûle fesâda mübâşeret eylemeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp girü bu asıl bir fesâda mübâşeret iderlerse dutup habseyleyüp arzeyleyesin ki, bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret vâkı' ola.

Yazıldı.

309 *Mektûb getüren İbr[â]hîm nâm sipâhînün âdemi Münîr nâm Arab'a virildi. Fî 3 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Karaçurum derbendine gelerek adamlarıyla birlikte kervan soyan Halidbeğlü Cemaati'nden Laçin ve adamlarının yakalanıp teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsolunup durumlarının arzolunması.

Rûhâ sancağı beğine ve Rûhâ kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Hâlidbeğlü Cemâ'atinden Laçın nâm Kürd bir mikdâr âdem ile âlet-i harb ile karye-i Karacurun üzerine gelüp fesâd ü şenâ'at itmek istedükleri istimâ' olunduğın" arzidüp ve; "kazâ-i mezbûrda Karaçurum nâm derbend bekcisi olan İbr[â]hîm gelüp; "Cemâ'at-i mezbûreden Kel Alî ve Ca'fer Tûfân ve Polad ve Şeknel ve İbrâhîm ve Şükür nâm kimesneler derbend-i mezbûrda kârbânlar basup âdem katlidüp esbâb u emvâllerin gâret iderler; şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmezler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrları meclis-i şer'a da'vet idüp itâ'at itmeyüp gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin husamâ muvâcehesinde bir def'a şer'le faslolmamış ise şer'le teftîş idüp göresiz; ol asıl fesâd ü şenâ'at itdükleri şer'le sâbit olursa sicill idüp habsidüp arzidesiz. Ehl-i fesâd ü şenâ'atden sancağınuzı tathîr itmek bâbında sa'yeyleyesiz.

310

Celep tahririne memur olan Demirhisar kadısı Muslihiddin, bazı sipahi, zengin ve madrabazların koyun tüccarlığına girişmeleri sebebiyle celeplerin koyun tedarikinde sıkıntıya düştüklerini bildirdiğinden, celepler İstanbul için yeterli miktarda koyun almadan bu gibi sipahi ve madrabazların koyun almasının yasaklanması.

Yazıldı.

Timürhısâr kâdîsına müte'allik arz getüren Mehmed nâm sipâhîye virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Sağ-kolda yazılu celebler olduğı kâdîlara hüküm ki:

Timürhısâr Kâdîsı [olup] celeb tahrîri emrolunan Mevlânâ Muslihuddîn Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bundan akdem celeb tahrîri fermân olundukda; "koyunun narhı ahvâli tecessüs olunup arzolunmak" emrolmağın Gümülcine'den mahrûse-i Selanik'e gelince olan kâdîlıklarun ehl-i vukûfından ve a'yân-ı vilâyetden tefahhus olundukda kadîmden toklu yiğirmişer ve şişek yiğirmi beşer ve üç kuzılamış a'lâ koyun otuz ve otuz ikişer akçaya satılugelüp hâliyâ vilâyetde olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u ağniyâ ve ba'zı matrabâzlar koyun rencberliğine koşunup mevsiminde vilâyetde bulunan koyunı gelüp cem' idüp ba'dehû ziyâde bahâ ile vilâyetimüz kassâblarına satup bu sebeb ile yazılu celebler alacak koyun bulmayup acz çeküp İstanbul'a koyun kesr üzre varmağa bâ'ıs olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânuzdan vâkı' olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve sâyir matrabâzlara tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, yazılu celebler mahrûse-i İstanbul mühimmi içün kifâyet mikdârı koyun almadın anlar koyun almayup celeblere muzâyaka virmeyeler. Koyun dahı kadîmden cârî olan narh-ı mezbûr üzre alınup vech-i meşrûh üzre ziyâde almayup matrabâzlık eylemeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan kimesne narh-ı mezbûrdan ziyâde koyun alup celeblere ol vechile muzâyaka virürse her kim ise ismi ve resmi ile yazup arzeyleyesiz ki, dirlikleri alınup kendüleri celeb kaydoluna ve matrabâz ise hakkından geline.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, sol-kolda yazılu celebler olduğı kâdîlara.

Yazıldı.

Mezbûr Bâyezîd'e virildi. Fî 3 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

311

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Padişahın Edirne'de kışlayacak olması nedeniyle orducu ihracı gerektiğinden belirtilen miktarda orducunun İstanbul'dan ihrac edilip defterinin Orducubaşı tayin edilen Bâyezid'e teslim olunması.

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz sa'âdet ü ikbâl ile bu kış mahrûse-i Edirne'de kışlamak içün teveccüh-i hümâyûnum mukarrer olup âdet üzre mahmiyye-i mezbûreden orducı ihrâc olunmak lâzim olmağın iki nefer kassâb ve dört nefer etmekci ve dört nefer aşcı ve iki nefer başcı ve iki nefer bakkâl ve bir nefer attâr ve üç nefer berber ve üç nefer na'lbend ve altı nefer arpacı ve iki nefer semerci ve iki nefer eskici yazılup ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Orducıbaşı olan kıdvetü'l-emâsil Bâyezîd vardukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp emrolunan orducıları yarar ve kudreti olanlarından yazup ta'yîn idüp her birine lâzim olan mühimmâtları hâzır u müheyyâ eyleyesin ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz teveccüh olundukda tevakkuf lâzim gelmeyüp Ordu-yı Hümâyûn'a gelüp vâsıl olalar ve emr-i şerîfüm üzre ta'yîn olunan orducıları isimleriyle ve kangı mahalleden ise mahalleleri ve yarar kefîlleri ile yazup defter idüp mühürleyüp orducıbaşına teslîm eyleyesin ki, ol defter mûcebince amel olunup gelmeyenlerün haklarından geline. Ammâ; bu bahâne ile kimesneden ahz ü celb itdürmeyesin.

Yazıldı.

Kapudâna gönderildi; ulaşdurmak içün. Fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

312

Denizli'de Sarıbaba Zâviyesi'nde olan ışıkların bidat ve dalâlet üzere oldukları, gece-gündüz saz ve söz ile fısk u fücûr ettikleri bildirildiğinden, zâviyenin gizlice gözetim altına alınıp ahvallerinin kadı marifetiyle teftiş olunması; eğer durum arzolunduğu gibi ise sabit olan suçlarının yazılıp bildirilmesi ve sapık olduğu sabit olanların hapsolunması.

Anatolı beğlerbeğisine ve Denizlü kâdîsına:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a ruk'a sunılup; "Denizlü kazâsında Sarubaba Zâviyesi'nde müctemi' olan ışıklar bid'at ü dalâlet ehli olup gice vü gündüz sâz u söz ile fısk u fücûr idüp Ömer ve Osmân nâmıyla varanlara; "Bed-nâmlardur." diyü isimlerin tebdîl itdürmeyince ziyârete ruhsat virmezler ve ziyârete varan kimesnelere evvelâ taşrada secde itdürürler, andan ziyâret itdürürler ve kendüler dâyimü'l-evkât târikü's-salât olup; "Niçün namâz kılmazsız ?" diyü sü'âl olundukda; "Bu velîye hıdmet itdüğümüz kifâyet ider." [diyü cevâb virüp] ol diyârun eşirrâ vü eşkıyâsı ekseriyâ anlara mürîd olup ehl-i sünnet olan cemâ'ate muhkem buğz u adâvet itmişlerdür." diyü arz u takrîr olunup ahvâlleri görilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, kendü cânibünden sirran ve hafiyyen mu'temedün-aleyhim âdemler gönderüp tebdîl-i sûret ile mezbûr ışıklarun evzâ' u etvârlarını tecessüs ü tefahhus itdürüp göresin; kendülerine isnâd olunan bid'at ü dalâletün aslı var mıdur, nicedür ? Şöyle ki; hakîkati üzre ahvâllerin kâdî ma'rifetiyle şer'le teftîş idüp sâbit olan mevâddı yazup bildüresin. Şöyle ki; bu asıl dâll oldukları sâbit olanları habsidesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 2 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 3 R.

313

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Daha önce Rabna suyunun öte tarafında bulunan Bobofça Kalesi'nin suyun beri tarafında inşa edilmesinin emredildiği; şimdi de öte tarafta bulunan köylerden bu tarafa geçirilmesi kâbil olanların bu tarafa geçirilmesi; ayrıca Beç kralının İstanbul'a gelen elçisi tarafından krala gönderilen adamın da salimen Beç'e ulaştırılıp dönüşünde yine bu tarafa gönderilmesi.

Bundan akdem; "Rabna suyınun öte yanında olan Bobofça Kal'ası berü cânibde binâ olmak" emrüm olup hâliyâ öte cânibden dahı berü yakaya geçürilmesi kâbil olan kurâ vü re'âyâ geçürilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Rabna suyınun öte yakasında olan re'âyâdan berü yakaya geçürilmeğe kâbil olanları geçürdesin ki, berü yakada olan hâlî yirleri ma'mûr ideler ve kralun Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçisi krala âdem göndermişdür; emîn ü sâlim ulaşdurup girü geldükde berü cânibe gönderesin.

Yazıldı.

314

İzmir kâdîsına hüküm ki:

İzmir'de bulunan zahirenin bazı madrabazlar tarafından dışarı satıldığı haber alındığından, zahirenin dışarı sattırılmayıp İstanbul zahiresi için gelen gemilere verdirilmesi.

Taht-ı kazânda vâkı' olan terekeyi ba'zı matrabâzlar alup der-anbâr idüp hâric-i vilâyete gitdükleri i'lâm olundı. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresi mühimmâtdandur; hâric-i vilâyete kimesne tereke alup gitmek câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda bi'z-zât gereği [gibi] mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânda matrabâzlar ve gayriler der-anbâr itdükleri terekeyi hılâf-ı emr hâric-i vilâyete virdürmeyüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemilere virdüresin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm taht-ı kazânda olan terekeden emrüme mugâyir hâric yire bir habbe tereke virildüği istimâ' oluna, sen mes'ûl olursın. Mu'âteb ü mu'âkab olmanı mukarrer bilesin; ana göre mukayyed olasın.

315

Yenice-i Karasu'nun İskite köyü sakinlerinden Yeniçeri Hüsrev'in kâtili olduğundan şüphelenilen hizmetkârı Dimitri'nin buldurulup aynı olayda zanlı olan yeniçerinin eşi ile bir araya getirilerek teftiş olunmaları ve neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.
Ağa muhzırına virildi. Fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yenice-i Karasu kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Halîl ve Ahmed yedlerinden hükm-i şerîf vârid olup; "Yenice kazâsına tâbi' İskite nâm karyede sâkin Husrev Yeniçeri katlolunup nâ-bedîd olup karye-i mezbûrenün müttehem ü mazınna* olanların ihzâr idüp şer'le teftîş olunup kâtiller kimler ise sâbit ü zâhir olursa sipâhî tâyifesinden ise habsidüp kazıyye neye müncerr olursa yazup bildüresin." diyü fermân olunmağın karye-i mezbûrda defe'âtle akd-i meclis olunup keyfiyyet-i ahvâl teftîş olunup ikdâm u ihtimâm olundukda; "Mezbûr yeniçerinün Timürhısârı kazâsına tâbi' Menlik nâm karyede Na'lbend Dimitri dimekle ma'rûf bir hıdmetkârı var idi. Mezkûr kâfire kendü mâlından ticâret içün bir mikdâr akça virüp ticâret itdürür idi. Ol esnâda; "Yeniçerinün hâtûnı Fâtıma ile mezbûr kâfirün mu'âmelesi vardur." diyü şâyi' olmış iken yeniçeri gâyib olup mezkûr kâfir mezbûre avret ma'rifetiyle katleyledüğine şübhemüz yokdur ve mezkûr kâfir yeniçeri gâyib oldukdan sonra haylî zamân yeniçerinün çukaların ve çakşırların giyüp ve atına binüp bî-tekellüf evine girüp çıkup bir aydan sonra bir kulın dahı katlidüp mezbûre hâtûn ile kâfirden; "Yeniçeri nice oldı ?" diyü sü'âl olundukda; "Selanik'e gitdi." diyü cevâb virüp ba'dehû mezkûr kâfir bir gice yeniçerinün atına binüp şiş ü kılıncın kuşanup ve esbâbların ve bir katırın alup kaçup gitdüğin" karye-i mezbûre halkı haber virdüklerinde mezbûre hâtûndan sü'âl olunıcak; "Mezkûr yeniçeri bir gün bir kuzı getürüp büryân itdürüp karye-i mezbûrede şürb-i hamr itmeğe gidüp gice ile yine gelüp bâkî kalanın dahı [alup] kendünün taşra odasına çıkup mezkûr Dimitri ile ba'zı kâfirler ile gidüp sonra nice olduğın bilmedüm." diyü cevâb virüp mezkûr Dimitri'nün ihzârı lâzim olmağın nâhıye-i Menlik nâyibine mezkûr Yeniçeri Halîl ve karye-i İskite Yasakcısı Mahmûd ve Kethudâsı Yorgi nâm zimmî ile mürâsele gönderilüp; "mezbûr Dimitri ihzâr olunup veyâ mahallinde yarar kefîllere virilmesi" taleb olundukda mezkûr varup mezkûr Dimitri evinde bulmayup ammâ; gâyib olan mezkûr Yeniçeri Husrev'ün bir ferâcesin evinde bulup ve bir atın bir yeniçeriye ve bir yağmurluğın bir bâzergâna satmış bulup kendüyi dahı Menlik kurbinde bir ruhbânlıkda şürb-i hamr iderken bulup elegetürmek kasditdüklerinde elvirmeyüp nâyibe mürâca'at idüp ellerinde olan hükm-i şerîf ile mürâseleyi virüp mezbûr nâyib mürâseleyi pâreleyüp mezkûr İskite kethudâsın habsidüp mezkûr Dimitri ihzâra ve kefîllemeğe imkân olmayup; "mezkûrun katline bâ'ıs mezbûre hâtûn ile mezkûr Dimitri'dür." diyü ihbâr itdüklerin" arzeylemişsin. İmdi; mezbûr nâyibi niyâbetden ref' idüp min-ba'd niyâbet itdürmeyüp mezkûr Dimitri elegelüp teftîş olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp mezkûr kâfiri yataklarına ve turaklarına ve küfelâsına ve bi'l-cümle şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup ihzâr idüp dahı avret ile murâfa'a idüp bu fesâdı iden eger kâfirdür ve eger avretdür; şer'le sâbit oldukdan sonra habsidüp vukû'ı üzre arzeyleyesin. Bu asıl âdem katlola, niçün mukaddem bunun gibi mazınna olanları elegetürüp habsitmeyesin yâhûd kefîle virmeyesin; bu bâbda mes'ûl olmışsın. Bu def'a beher-hâl ol kâfir elegelmek gerekdür. Şöyle ki; elegelmeye, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

Mezbûr Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

316

Manastır ve Mazarak ve Aydonat kâdîlarına hüküm ki:

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Mazarak'taki hâslarının sâbık Voyvodası Ahmed'e kızını veren ancak voyvodanın ölmesi üzerine paralarını aldığı iddia edilen Mustafa oğlu Cani'nin İstanbul'da bulunup teftiş olunmak üzere oraya gönderildiği; adı geçenin teftiş olunması ve zimmetinde sabit olan akçenin alınıp neticenin arzedilmesi.

Mektûb gönderüp; "Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa hazretlerinün kazâ-i Mazarak'da vâkı' olan hâslarınun Voyvodası olan Murâd meclis-i şer'a gelüp; "Sâbıkâ Voyvoda olan Ahmed çiftliğinde haste yaturken Aydonat'da sâkin olan Mustafâ oğlı Cani nâm sipâhî kızını nikâh ile virüp cem' olmadın esbâb u nukûdıyla iç evlerine koyup merkûm Ahmed Voyvoda fevtolup esbâb u nukûdı defter olunmak içün evine varıldukda esbâb u sepedleri ortaya gelüp defter olunurken Ca'fer ve sâyir hıdmetkârları; "Voyvoda fevtolmazdan dört-beş gün mukaddem merkûm Cani ile akçaların sayup şimdi mevcûd olan nakıdden gayri beş aded kîse içine filoriler koyup mühürleyüp cümlesin bir büyük kîseye koyup mühürleyüp sepedde komış idi. Hâliyâ merkûm kîseler ile filoriler sepedden alınmış." dimeğin Cani'den taleb olundukda inkâr idüp ikdâm olunup; "Ben dahı mezbûrun dört yüz bin akçaya mâlik olduğın bilürüm." diyü ikrâr itdükde ikrârı sicill olunduğından gayri Ergirikasrı Kâdîsı Mevlânâ Resûl haber gönderüp; "Mezbûr Ahmed Voyvoda'nun toprak kâdîsı ma'rifeti olup defter olmadın emvâl ü esbâbıyla niçün evüne koydun?" didüğinden mâ'adâ ahâlî-i vilâyetden dahı tefahhus olundukda; "Mezkûrun zikrolunan mâldan dahı ziyâde mâlı olup mezkûr Cani, evinde ketmitdüğine iştibâh yokdur." didüklerin" bildürmişsin. Mezkûr Südde-i Sa'âdetüm'de bulunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Pîrî Çavuş'a kayd ü bend ile koşılup teftîş içün gönderilüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre şer'le teftîş idüp müteveffânun mezkûr zimmetinde ne mikdâr hakkı zuhûr iderse bî-kusûr hükmidüp dahı ahvâlin vukû'ı üzre arzidesiz; sâbit olan akçasın alup müşârun-ileyhün âdemine teslîm idesiz.

317

Van beylerbeyinin İran ahvâline dair gönderdiği mektubun alındığı; İran ahvâlinin aynı şekilde takip edilmesine ve elde edilen bilgilerin gönderilmesine devam edilmesi.

Yazıldı.
Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Yukaru Cânib'ün eger Gîlân husûsı ve eger ilçi ahvâlidür; her ne dimiş isen ma'lûm oldı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, girü ahvâl ü etvârların tetebbu' u tecessüs itdürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayup basîret üzre olup gaflet câyiz değildür.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

318

Musul beğine hüküm ki:

Bağdad beylerbeyi Cezayir Seferi'nde görevlendirildiğinden, geri dönünceye kadar yerine Musul beyinin nezaret etmesine dair daha önce gönderilen emrin geçerli olduğu; adı geçenin Bağdad'ın muhafazası hususunda çok dikkatli olup gereken gayreti göstermesi.

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Bağdâd beğlerbeğisi *dâme ikbâlühû* Cezâyir Seferi'ne emrolunup sen varup müşârun-ileyh gelince Bağdâd'ı hıfz u hırâset eyleyesin." diyü emrüm olmış idi. Ol emir kemâ-kân mukarrer olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol bâbda kemâl-i basîret üzre olup eger kal'adur ve eger sâyir vilâyet-i Bağdâd'dur; kimesneye i'timâd itmeyüp her husûsa bi'z-zât mübâşir olup her cânibe göz-kulak olup bir vechile hüsn-i tedârük eyleyesin ki, ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile re'âyâ vü berâyâ emn ü emân üzre olup etrâf u cevânibden bir zarar ihtimâli olmaya.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

319

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Şehrizol muhafazasında görevlendirilen Rum beylerbeyinin Kerkük'te oturup Şehrizol Kalesi'ne iki sancakbeyi göndermesi ve gerek Gülanber Kalesi, gerekse diğer yerlerin muhafazasında çok dikkatli olması; ayrıca İran'ın ahvâlini de daima takip edip elde edeceği haberleri bildirmesi.

Bundan akdem sana vilâyet-i Şehrizol'un hıfzı emrolunup ol bâbda emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Ol emir kemâ-kân mukarrer olup eyle olsa; hıfz u hırâset-i memâlik ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre ümerâ vü asâkir ile müretteb ü mükemmel varup Kerkük'de münâsib olan mahalde oturup dahı Şehrizol Kal'ası zabtı içün, koşılan beğlerden iki yararın ta'yîn idüp gönderesin ki, varup kal'a içinde sâkin olup kal'ayı gereği gibi

hıfzideler ve sen emrüm üzre sâyir beğler ve asâkir ile Kerkük'de oturup A‘râb [u] cevânibün ahvâl ü etvârın tecessüs eyleyüp dahı ana göre basîret üzre olup ta‘yîn olunan beğlerden ve askerden bir ferdi yanundan ayırmayup hâzır u müheyyâ olup her cânibe nâzır olasın ve ne zamânda varup beğlerden ve askerden yanunda ne mikdâr kimesne olup ve Şehri[z]ol içün ümerâdan kimi ta‘yîn itdüğün ve sâyir vâkıf olduğun ahbâr u âsârı yazup bildüresin. Eger Gülanber Kal‘ası'dur ve eger sâyiridür; onat hıfzitdürüp dikkat ile açılup kapanup ehl-i fesâd ü şenâ‘atün bir vaz‘ı olmasun ve Yukaru Cânib'ün dahı ahvâlin tecessüs idüp etvârın ma‘lûm idinüp gaflet üzre olmayasın.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 4 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

320

Van'dan Bağdâd beğlerbeğisine mülâkî olunca yolda vâkı‘ olan

Van'dan Bağdad'a varıncaya kadar yol üzerindeki beylerin Bağdad'a gönderilen Ömer Çavuş'u sağ-salim Bağdad'a ulaştırmaları.

beğlere hüküm ki:

Ulağla irsâl olunan Ömer Çavuş'ı mahûf u muhâtara olan yirlerde âdem koşup emîn ü sâlim müşârun-ileyhe ulaşdurasız; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 8 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

321

İran'a gönderilen casustan, Ulyanoğlu'nun İranlılar'la haberleştiği, İran şahının Gilan İsyanı'nı bastırmak gerekçesiyle ordu topladığı ve İstanbul'a elçi gönderme işini sonraya bıraktığına dair haberler alındığından, Bağdad beylerbeyinin bu haberleri tahkik ettirerek ona göre hareket edip İranlılar'la Ulyanoğlu'nun ittifak ederek saldırma ihtimalini gözönünde bulundurup uyanık olması ve İran hakkında yaptığı tahkikatın neticesi ile kendi durumunu arzetmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'e câsûs gönderilmiş idi. Gelüp; "Ulyân-oğlı ol cânibe âdem gönderüp; "Kadîmden biz size tâbi‘ olup hâliyâ üzerimüze asker geliyor; mu‘âvenet idün. Memleket ü vilâyet sizündür." diyü mu‘âvenet taleb itdükde; "Mâbeynimüz sulh üzredür; nice idelüm ?" diyüp henüz doğrı cevâb virmeyüp ve şâh dahı; "Gîlân hânı bana ısyân itdi." diyü Vezîri Ma‘sûm'ı ve iki oğlın ve ba‘zı sultânların küllî cem‘ıyyet idüp Gîlân üzerine göndermek sadâsın eyleyüp ve Südde-i Sa‘âdetüm'e ta‘yîn itdüği ilçiyi dahı göndermek üzre iken Gîlân ahvâli bertaraf olup gönderecek olduğı" haberi gelmişdür. İmdi; mezkûrun hîle vü hud‘asından gaflet câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm basîret üzre olup ahvâl ü etvârların ve vâkı‘ olan cem‘ıyyetlerin fi'l-vâkı‘ Gîlân içün midür yohsa bir fikr-i fâsidi var mıdur ve Ulyân-oğlı'nun âdemlerine ne cevâb virmişdür; ma‘lûm idinüp dahı ana göre amel eyleyüp gaflet ile ol cânibe irsâl olunan askere Ulyân-oğlı ittifâkı ile hayâl-i kâsidi olmaya ve Bağdâd zabtı içün ta‘yîn itdüğün Sinân *dâme ızzühû*ya Bağdâd'un gereği gibi hıfzı içün hükm-i şerîf gönderilmişdür; sen dahı onat vechile te’kîd eyleyesin [ki], gaflet üzre olmayup eger nefs-i (?) kal‘ayı eger sâyir vilâyeti onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp gaflet üzre olmaya ve ol cânibde dahı müşârun-ileyhün cem‘ıyyeti haberi var mıdur, olduğı takdîrce Gîlân içün midür, nicedür, ne vechile haber şâyi‘dur; ma‘lûmun olan ahbâr [u] âsârı ve ne yirde olup ve ne vechile tedârük üzre olduğun A‘râb-ı bed-fi‘âlün ahvâlin ve etvârın sâyir ümerâ vü asâkirden kimler* varup ne mikdâr asker olduğın ve sâyir i‘lâmı lâzim olan ahbârı i‘lâmdan hâlî olmayasın ammâ; bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

322

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bağdad beylerbeyinin, Cezayir Seferi'ne tayin olunan Diyarbakır ve Şehrizol askerleriyle Kürdistan beylerinden ne kadarının yanına geldiğini, ne gibi hazırlıklar yaptığını ve düşman hakkında elde ettiği bilgileri ayrıntılı olarak yazıp arzetmesi.

Bundan akdem Cezâyir Seferi'ne emrolunan eger Diyârbekir askeridür eger Şehri[z]ol askeridür eger sâyir ümerâ-i Kürdistân'dur; şimdiye değin yanuna kimler varup ta‘yîn olunan tamâm varmış mıdur, nicedür; bilinmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin sefer-i mezbûra ta‘yîn olunan eger Diyârbekir, eger Şehrizol, eger sâyir Kürdistân'dan, eger beğlerden, eger askerden kimler varup varmayanlar kimdür ve ne mikdâr asker varmışdur ve bi'l-fi‘l ne mahalde olup ne tedârük üzre olduğun ve a‘dânun ahvâl ü etvâr ve fikr ü firâsetidür; her ne vâkıf olmış isen yazup her husûsı mufassal arzeyleyüp gaflet üzre olmayup tamâm basîret üzre olasın.

[Yev]mü'l-E[r]bi‘â, fî 5 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 6 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

323

Elmalı'da ahaliye zulmettiği bildirilen Kulaksızoğlu Mehmed'in yakalanıp teftiş olunması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hapsedilerek neticenin sicil sûretiyle arzedilmesi.

Yazıldı.
Teke Beğinün Kethudâsı Hüseyin'e virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Teke beğine ve Elmalu kâdîsına:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; " "Kulaksuz-oğlı Mehmed nâm kimesnenün fukarâya zulmi olup bi-gayri hakkın mâlların alup ve katl-i nefs idenlere mu'în olup ve haylî ecnebîye bir tarîkla tîmâr alıvirüp ve harâmzâde yatağı olup ve nice kimesnelerün yirlerin ve yurdların alup te'addîsi hufyeten ahvâli tetebbu' olunup arzolunmak" fermân olunmağın; "Mezâlimi ziyâdedür." " diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrdan hak da'vâ ider varsa hasımlarıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayan husûsları şer'le görüp gaybet iderse buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp üzerine sübût ü zuhûr bulan hukûkı ashâbına alıvirüp vâkı' olan mevâddı yazup sûret-i sicilliyle arzidüp kendüyi habsidesin.

Yazıldı.
324H *Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Siyaset olunan Çingene Kara Hızır adlı haramînin yoldaş ve yataklarından olan şahısların yakalanması için Evren Çavuş görevlendirildiğinden, bunların yakalanmasında İstanbul, Selanik, Sofya, Zağra ve Silistre güzergahındaki kaza kadılarının Evren Çavuş'a gerekli yardımı yapmaları.

İstanbul'dan Selanik ve Sofya ve Zağra ve Silistre'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

"Siyâset olunan Çingâne Hızır'un ve kurbet tâyifesinden yoldaşları olup Çingânelerden Bahşı ve Şeştacı Budak ve Sevindük ve Mûsâ nâm harâmîlerün yatakları Migalkara kazâsında Harmanlı'da* Dîvâne Turgud ile Dervîş ve Cani ve Ergene kazâsında Kestenbolı nâm karyede Müsellem Murâd nâm kimesneler olup ve kurbet tâyifesinden mezbûr Kara Hızır'un ikrâr itdüği [kimesnelerden] şikâr avlaşurken Kara Yunus [nâm] Çingâne'yi katlidüp ve nice fesâd idüp ve evler açup yollarda esbâb sirka idenlerden Hâce Emîr ve birâderi Hasan Beğ ve dîger birâderi Alîcân ve dîger birâderi Haydar ve yine Migalkara kazâsında tarîk-ı âmda esbâb sirka idenlerden Şehsüvâr-oğlı Kel Alî ve birâderi Emîr Ağa ve dîger birâderi Pîrî ve Keklik Alîcân nâm dört nefer kimesneler Hâsköy ve Babaeskisi kazâsında Husrev Paşa kethudâsı binâ itdüği âhûrlarda kışlarlarımış ve bunlardan gayri H[â]ce Pîr Alî ve küyegisi Hurrem ve Keklik Budak ve mezbûr Hâce Pîr Alî'nün yatağı Keklik Baba Alî ve mezbûrlarun yatağı Ergene kazâsında Kestenbolı nâm karyede şerîk Müsellem Murâd ve karındaşıyla anası yatakdur." diyü haber vir[il]üp ve bunlardan mâ'adâ Kalburcı (?) Cemâ'ati'nden Şâhvirdi ve Kara Mustafâ ve Hâcî Hüseyin ve Süleymân ve İsmâ'îl ve Kara Îsâ ve Bayram ve Rüstem (?) ve Muharrem ve Savcı nâm harâmî gurbetlerün Ergene Köprüsi'nde Korıcı nâm karyede Emîr Mehmed nâm kimesne ve karındaşı ve küyegisi Börekci nâm kimesneler yatakları olup sâbıkâ harâmîlıkda katlolunan Hâce Pîr Alî'nün Karabülbül nâm oğlı elegeldükde; "Mezbûr

Karabülbül ve Hâce Pîr Alî'nün zevcesi mezkûr Hâce Pîr Alî mezbûr Emîr Mehmed'de la'l kaşlu bir altun yüzük ve bir mor ıskarlat çuka ferâce ve bir at ve karındaşında bir yund ve bir haylî taş ve dört altun ve küyegisi Börekci'de bir yund ve bir büyük tepsi ve bir tancere emânet komış idi. Mezbûr katlolunup biz gaybet itdük; zikrolunan esbâblar mezkûrlarda kaldı." diyü haber virmeğin mezbûrlar elegelmek içün Evren Çavuş irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr çavuşum mezkûrları her kankınuzun taht-ı kazâsında bulup elegetürmek isterse ihmâl itmeyüp gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret eyleyüp elegetürüp habsidüp mezbûr çavuşum ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Ammâ, şöyle ki; mezbûrlar elegetürilmelü oldukda itâ'at-i emr itmeyüp ınâd ü muhâlefet idüp veyâhûd harb u cenge mübâşeret idüp ısyân sûretin gösterürlerse zikrolunan harâmîlerden ve mu'în olup mu'âvenet idenlerden ol mahalde katlolunan kâtilden sorılmaya ve ba'zı yeniçeri vü sipâhî tâyifesinden ehl-i fesâdı elevirmeyüp ınâd iderlerimiş. Anun gibi zikrolunan ehl-i fesâddan eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u yeniçeri yanlarında ola, taleb eyledükde virmeyüp ınâd iderlerse isimleriyle mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz ki, haklarından gelinüp sâyirlerine mûcib-i ıbret ola ve mezbûr çavuşum ana göre ehl-i fesâddan her kimi elegetürmek isterse siz ki kâdîlarsız, sizün ma'rifetinüz ile görüp bu bahâne ile mezkûrlardan gayri kendü hâlinde olanlara dahlolunmayup veyâhûd kimesneden ekl ü celb olunmakdan hazer idesiz.

[H] Bu hükmün bir benzeri için bkz. Mühimme V. hkm. 1138

Yazıldı.

325 Van beğlerbeğisine ve Van sancağıbeğlerine hüküm ki:

Van'da tamir ve binası emrolunan câmi-i şerif ve hamamın kerestesi ile diğer lâzım olan malzemelerin temininde gereken yardımın yapılması.

Van'da ta'mîr ü binâsı fermân olan câmi'-ı şerîf ve hammâmun kerestesi ve sâyir lâzim olan mühimmâtı ihzâr olunmakda mu'âvenetinüz olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan binâ husûsında lâzim olan eger kerestesidür, eger sâyir mühimmâtıdur; her ne ise mu'âvenet eyleyesiz; mübâşeret oldukda maslahat avk u te'hîr olunmaya. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addî olunmaya.

Yazıldı.

326 Manastır Kâdîsı olup vilâyet tahrîrine me'mûr olan Mehmed'e hüküm ki:

Manastır'da tahrir olunan yerlerde bazı timar erbâbının raiyyetlerini kaçırıp müfredat defterlerini ibraz etmedikleri bildirildiğinden, bu gibilerin her kim olursa olsun dirliklerinin alınıp cezalandırılacakları.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Tahrîr itdüğün yirlerde ba‘zı erbâb-ı tîmâr müfredât defterlerin getürmek bâbında ınâd itmeğin mâl-ı mîrîye küllî gadrolur." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ra‘ıyyetleri kaçurup ve defterlerini tahrîre getürmeyenler eger sancakbeğidür ve eger alaybeğidür ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr u müstahfızlar ve gayridür; dirlikleri alınmağla konılmayup mu‘âteb olmaları mukarrerdür; ismi ve resmiyle yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 7 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

327

Mahrûse-i İstanbul'dan Semendire beğine ve Usturgon'a ve İstolni

Budun, Estergon, Zigetvar ve İstolni Belgrad muhafazalarında olan yeniçerilerin ulûfelerinin gönderildiği; yol üzerindeki kaza kadıları ile Semendire beyinin sözkonusu ulûfeleri salimen yerlerine ulaştırmaları.

Belgrad'a ve Budun'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Budun'da ve Usturgon'da ve İstolni Belgrad'da muhâfazada olan yeniçeri kullarumun ulûfeleri irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Siz ki kâdîlarsız, her kankınuzun taht-ı kazâsına vâsıl olursa muhâtara vü mahûf olan mahallerde kifâyet mikdârı âdem koşup birbirinüze emîn ü sâlim ulaşdurasız ve menâzil ü merâhılde muhkem hıfzitdürüp zarar müterettib olmakdan hazer idesiz ve sen ki Semendire sancakbeğisin, mezbûr hazîne vusûl buldukda Kal‘a-i Sigetvar muhâfazasında olan kullarumun ulûfesine kifâyet mikdârı âdem koşup Sigetvar Sancağı Beği İskender *dâme ızzühû*ya ulaşdurasın ve Budun cânibine gidenleri dahı kezâlik.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 7 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî kapucılarından Ahmed'e virildi. Fî 9 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

328

Sarayda Çaşnigirbaşı olan Mehmed'in babasına, Kırım'ın Begiş vilâyetinde olan ailesini getirmesi konusunda yardımcı olunması ve orada kalan aile efradına zarar verilmemesi.

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'de Çâşnigîrbaşı olan mefharu'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed *zîde kadruhû*nun babası olup Atebe-i Ulyâmuz'da şeref-i İslâm ile müşerref olup

sipâhî-oğlanları zümresine ilhâk olunan Mehmed; "Begiş vilâyetinden olup girü ol cânibe ehl [ü] iyâlini ve sâyir kendüye tâbi‘ olanları getürmek ve ol cânibde kalanlara dahı dahlolunmamak" bâbında hükm-i hümâyûnumuz taleb itmeğin **gerekdür ki:**

Mezkûrları vilâyetine varup geldükde ve eger ol cânibden akribâ vü müte‘allikâtından ve sâyirden getürecek kimesneleri getürmekde Âsitâne-i Sa‘âdetimüz cânibine olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mûcebince gereği gibi mu‘âvenet eyleyüp ve anda kalan tâyifelerine dahı kimesneyi dahl [ü] tecâvüz itdürilmemek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresiz.

Yazıldı.

Mezbûr Hasan Çavuş'un âdemi Ferruh'a virildi. Fî 9 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

329

Filibe, Radomir ve Tatarpazarı kazalarında İstanbul zahiresi için alıkonulan koyunların defterleriyle birlikte Edirne'ye gönderilmesi.

Filibe ve Radomir ve Tatarbâzârı kâdîlarına ve koyun ihrâcına gönderilen Hasan Çavuş'a hüküm ki:

Filibe kazâsında 27.730 ve Radomir kazâsında 19.910 ve Tatarbâzârı'nda 7.150 aded mevsim koyunı olup mahrûse-i İstanbul'a gelmek içün alıkonılmış idi. Hâliyâ zikrolunan koyun mahrûse-i Edirne zahîresiyçün sürilüp gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr u tevakkuf itmeyüp siz ki kâdîlarsız, bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan mevsim koyunların ihrâc idüp ve sen ki çavuşsın, ihrâc olunan koyunları addidüp dahı ber-vech-i isti‘câl sürüp mahrûse-i Edirne'ye getüresin ve ne mikdâr koyun ihrâc olunup gönderildüğin defter idüp imzâ idüp bile getüresin [ki], ana göre alına. Koyun husûsı ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyüp ve koyunları vakti ve mevsimi ile getürmek ardınca olasız. Sonra özrinüz makbûl olmaz, mu‘âteb olursız; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Ğınâyî Çelebî'ye virildi. Fî 12 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

330

Filorina ve mahâyif teftîşi kâdîları ve mahâyif teftîşi[ne] me’mûr

Filorina'nın İsporna kasabasında ahaliye zulmettiği bildirilen Evranosoğlu Derviş'in yakalanarak küreğe konulmak üzere sicil sûretiyle birlikte İstanbul'a gönderilmesi.

olan İskender Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki Filorina kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ İsporna nâm kasaba ahâlîsinden Dîvâne Mustafâ nâm kimesne yedinden hükm-i şerîf vârid olup; "Kasaba-i mezbûrda sâkin Evranos oğlı Dervîş nâm kimesnenün fesâd ü şenâ‘atin ve ba‘zı müslimânlar ve kâfirlerün hılâf-ı şer‘-ı kavîm esbâb u emlâkin alup zulm ü te‘addî eyledüği i‘lâm

olundukda mezkûrun ahvâli şer‘le görilüp vâkı‘ ise sûret-i sicilleri ile bile gönderesin ki, küreğe konıla." diyü emrolunmağın emr-i şerîf mûcebince mezbûra nâyibler ve muhzırlar, voyvoda âdemleri irsâl [ve] şer‘a da‘vet olundukda ınâd ü muhâlefet idüp gelmeyüp ve dâyimâ muhtefî olmağı âdet eyledüğin" bildürmişsin. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Varıcak, siz ki kâdîlar ve çavuşumsız, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûr Dervîş'i elegetürüp gaybet iderse yatağ u turağına ve akvâm u akribâsına ve bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp dahı emr-i sâbık mûcebince amel eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 10 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

331 *Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Abdülkerîm Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

İlbasan kadısı ve Draç reâyası İlbasan beyi aleyhinde, adamlarının halka zulmettiğine dair arz ve arzuhal; İlbasan beyi de kadı aleyhinde yolsuzluk yaptığına, Zaim Mustafa'nın kötü kimse olduğuna ve Hatib Mustafa ve Mehmed adlı kardeşlerin sahtekârlıklarına dair arz gönderdikleri ve buna mukabil Zaim Mustafa ise, sancakbeyinin kendisine garazı olduğunu söylediğinden, kimin haklı kimin haksız olduğunun ortaya çıkarılabilmesi için Selanik beyi ve kadısının İlbasan'a giderek tarafları biraraya getirip teftiş etmeleri ve neticeyi ayrıntılı olarak arzetmeleri.

Selanik beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ İlbasan Kâdîsı olan Abdî mektûb gönderüp; "Müslimânlardan cemm-i gafîr cem‘ olup İlbasan Beği Ahmed *dâme ızzühû*nun voyvodaları ve âdemlerinün te‘addîsinden çârsû [vü] bâzâr kapanup müslimânlar câmi‘da namâz kılmaz olmışlardur." diyü arzidüp ve Draç kazâsı re‘âyâsınun ba‘zıları dahı arz-ı hâl sunup; "Mîr-i müşârun-ileyhün voyvodaları ve âdemlerinün zulm ü te‘addîsinden celâ-yı vatan itmelü oldukda on yedi pâre karye kâdîya iletmedin hılâf-ı şer‘ "cizye" diyü üç ayda kırk altı bin altı yüz akça almışlardur." diyü ızhâr-ı tezallüm idüp ve müşârun-ileyh Ahmed *dâme ızzühû* dahı mektûb gönderüp; "İlbasan kâdîsınun re‘âyâya envâ‘-ı zulm ü te‘addîsi olup mâl-ı mîrîyi bel‘ u ketm itdüğin ve İlbasan sancağında ze‘âmete mutasarrıf olan Mustafâ'nun şirret ü şekâvet üzre olduğın ve Hatîb Mehmed ve Mustafâ nâm karındaşlar içün; "Müzevver arzlar ile bizüm gedüklerümüz aldurmışlardur." diyü İlbasan müstahfızları ve dizdârları şekvâ itdüğin" i‘lâm eyleyüp bu bâbda olan berât u hüküm ve sûret-i sicillerin aynı ile gönderüp ve mezbûr za‘îm dahı Dergâh-ı Mu[‘a]llâm'a gelüp; "Mîr-i müşârun-ileyh hılâf-ı kânûn serbest ze‘âmetüme dahlidüp; "Bi-hasebi'ş-şer‘ siyâsete müstehıkk olanlar kânûn üzre benüm ve âdemüm

ma‘rifetimüz ile görilsün." didüğüm içün hakkumda hılâf-ı vâkı‘ nesne arzidüp dâyimâ rencîde itmekden hâlî değildür." diyü bildürmeğin hakîkat-i hâl ma‘lûm olunmak içün bu bâbda olan arzlarun ve arz-ı hâlün aynı ile sûretleri ihrâc u irsâl olunup sizün kemâl-i diyânet ü istikâmetinüze i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın bu husûslar bi-hasebi'ş-şer‘ siz görmek emridüp **buyurdum ki:**

Abdülkerîm Çavuş vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp ikinüz bile nefs-i İlbasan'a varup bu bâbda huzûrı lâzim olanları meclis-i şer‘a ihzâr ve gönderilen sûret-i arzlara ve arz-ı hâllere nazar idüp dahı İlbasan kâdîsı mîr-i müşârun-ileyh hakkında arzeyledüği ve Draç kazâsı re‘âyâsınun şikâyetleri vâkı‘ mıdur, şer‘le sâbit olur mı ve sancakbeğinün dahı kâdî-i mezbûr ve za‘îm hakkında arzları vâkı‘ mıdur ve mezbûr za‘îm dahı kendü hâlinde kimesne olup sancakbeği garazan mı arzeylemişdür yohsa fi'l-hakîka arzeyledüği üzre eşirrâ vü eşkıyâdan mıdur ve ol dizdâr u müstahfızlar şekvâ itdüği kimesneler arzolundukları gibi midür, nicedür; tamâm hakk üzre şer‘le teftîş idüp görüp her birinün ahvâlin yanınuzda sâbit ü zâhir olduğı üzre mufassalen yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesiz ve haklarında vâkı‘ olan sûret-i sicilleri dahı bile gönderesiz.

Yazıldı.
Mezbûr Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 12 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

332

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Beç elçisi için Edirne'de bir mesken tedarik edilmesi.

Hâlâ Beç ilçisi içün mahrûse-i Edirne'de yir tedârük olunmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mustafâ Çavuş vusûl buldukda, mukayyed olup mezbûr ilçiye mahrûse-i Edirne'de eger kârbân-sarây ve eger evdür, münâsib olan mahalde bir mesken tedârük eyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 11 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 12 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975
Yazıldı.

333

İnebolu'da oturup avârız salan, sandallar basan ve fitne fesad ehli oldukları bildirilen Demircioğlu, Kara Kemal ve Parmaksız adlı şahısların yakalanarak teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip sicil sûretlerinin gönderilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Kapudân paşaya ulaşdurmak içün gönderildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Kastamonı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Demürci-oğlı ve Kara Kemâl ve Parmaksuz nâm kimesne ba'zı sûhteler ile sandallar basup ve İnebolı kazâsında oturup avârız salup ve oğlanlar çeküp fesâd iderlerimiş. Anlarun gibi fitne vü fesâd ehlini elegetürüp şer'le hakkından gelmek uhdenüze lâzim iken mukayyed olmamağa bâ'ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikrolunan ehl-i fesâdı her kande ise elegetürüp gaybet iderlerise akvâm u akribâsına buldurup getürdüp göresiz; isnâd olunan husûs vâkı' ise habsidüp fesâd ü şenâ'atlerin mufassal yazup arzeyleyesiz. Dikkat ü ihtimâm idüp elegetürmeyince olmayasız ve üzerlerine sübût bulan mevâddı defter ü sicill idüp sûret-i sicillerin gönderesiz; sonra emrüm ne vechile olursa amel eyleyesiz.

Yazıldı.

334 Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır beylerbeyinin, halkın refah ve huzur içinde olduğu, Nil'in bol aktığı ve kendisinin memleketin muhafazası ve mal tahsili için çalıştığına dair gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin bundan sonra da aynı şekilde gayret gösterip hazineyi vaktinde göndermesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "re'âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl ve refâhiyyet üzre olup Nîl-i mübârek dahı cereyân üzre olup ve sen dahı tahsîl-i mâl ve hıfz-ı vilâyetde sa'y üzre olup hazîne irsâl olmak üzre idüğin" bildürmişsin. Her ne dimiş isen ma'lûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kemâ-kân hıfz u hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmînân-ı ra'ıyyet ve tahsîl-i emvâl-i Hazîne'de bezl-i makdûr eyleyüp vakti ile hazîneyi irsâl idüp muhtâc-ı arz olanı arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 13 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

335 *Âdemlerinden Sinân'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Bkz. hkm. 75.

Hân hazretlerine nâme-i hümâyûn ki:

Hâliyâ Südde-i Seniyye-i Sa'âdet-medâr ve Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidârımuz'a –ki, melâz-i havâkîn-ı zamân ve melce-i selâtîn-ı devrândur– mektûb-ı muhâlesat-üslûbunuz vârid olup; "serîr-i saltanat-ı Osmânî mukârenet-i ınâyet-i Yezdânî ile zât-ı ma'delet-sıfâtımuza müyesser olduğın tehniye idüp andan mâ'adâ Çerâkise-i menhûs ile Rûs-ı devlet-ma'kûsün

ittifâk-ı nifâk-encâmların ve sükûn u karâr iden Nogay Tatarları gönderilmek mümkin olmaduğın" bildürüp andan gayri dahı her ne tahrîr olunmış ise alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Izzet-masîrimüz'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânemüz muhît u şâmil olmışdur. **Gerekdür ki:**

Nâme-i şerîfüm vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn ü ezmân ve sevâbık-ı [şü]hûr ü ahyândan ilâ-hâze'l-ân Âsitân-ı Muhalledü'l-iclâl [ve] dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımuz ile olan sadâkat ü ihlâs mûcebince dîn bâbında ve Devlet-i Ebed-peyvend-i Husrevânemüz'e müte‘allik olan umûrda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûr u bürûz idüp etrâf u cevânibden ve sâyir a‘dâ taraflarından lâyıh olan ahbâr u âsârı Atebe-i Ulyâmuz'a i‘lâm ü iş‘ârdan hâlî olunmaya ki, bâ‘ıs-i izdiyâd-ı kavâ‘ıd-i ülfetdür.

Yazıldı.

336

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Şeyh İsa'nın kendisine tâbi olan kimselerle birlikte Rodos'a gönderilerek teslim olunduğuna dair temessük alınması ve maişeti için günlük elli akçe vazife tayin olunması.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Şeyh Îsâ ahvâlin" bildürmişsin. İmdi; emr-i sâbık üzre Rodos'a gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı emr-i sâbık üzre Rodos'a gönderüp teslîm olduğına temessük alup ve yevmî elli akça vazîfesin dahı kaydeyleyüp ma‘îşeti içün tasarruf itdüresin ve mezbûrı tevâbi‘ı ile Rodos'a gönderesin.

Yazıldı.

337

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mısır beylerbeyinin, Mekke ve Medine fukarası için sadaka olunan cerâyeyi inşa olunan kalyona yükletmesi ve adaletle dağıtılması için yarar adamlarla göndermesi.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere fukarâsıyçün sadaka olunan yedi bin erdeb cerâyânun tahmîli içün an-karîb kalyon yapılup tahmîl olunup irsâl olunmak üzredür." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Emr-i sâbık üzre tahmîl idüp irsâl eyleyüp ammâ; yarar [u] mu‘temedün-aleyh âdem ta‘yîn eyleyesin ki, hüsn-i istikâmet ve kemâl-i adâlet ile tevzî‘ idesin.

338

Mısır beylerbeyinin, Mısır'daki meşâyih zâviyeleri ile Mekke ve Medine'ye gönderilen cerâyeler verilip bunların dışında kullara verilen cerâyenin ref edilmesini arzettiği; bu hususta eskiden beri var olan uygulamanın aynen devam ettirilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûrede vâkı‘ olan meşâyıh zâviyeleri ekser İmâm-ı Şâfi‘î ve ba‘zı İmâm-ı Ebu'l-Leys *rahmetu'llâhi aleyhimâ*nundur. Mezkûrlarun senevî cerâyeleri dört bin iki yüz yiğirmi tokuz erdebb olur. Zikrolunan şeyhlara kemâ-kân cerâyeleri virilmek ve bunlardan ve Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'ye gönderilen cerâyeden mâ‘adâ sâyir cümle kulun cerâyesi ref‘ olunmak" husûsın arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan cerâyeler husûsında kadîmden olıgeldüği üzre amel eyleyesin ve meşâyıha kemâ-kân viresin.

Yazıldı.

339 *Galata emînine virildi. Fî 17 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Sakız beyiyle birlikte muhafazada bulunan gemilerin içeriye gönderilmesi.

Sakız beğine hüküm ki:

Senünle muhâfazada olan gemileri içerüye göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol gemileri gönderesin ki, vakti ile içerü geleler.

Yazıldı.

340 *Beğün âdemi Haydar'a virildi. Fî 13 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Boğdan ve Eflak'ta askere ihtiyaç olmadığı bildirildiğinden, askere izin verilmesi ve Silistre beyinin sancağına dönmesi.

Silistre Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Boğdan ve Eflak'dan haber gelüp; "Düşmen olmayup askere ihtiyâc yokdur." diyü bildürdükleri ve askere icâzet virmesin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğı gibi ise askere icâzet virüp sen dahı sancağuna gelesin.

341

Önceki beylerbeyi zamanında kanuna aykırı olarak timara çıkan ecnebîlerin teftişine memur olan Maraş defter kethüdası bu hususun Dulkadirlü beylerbeyi marifeti ile görülmesini talep ettiğinden, beylerbeyinin de bu meselenin üzerinde durup bu gibileri teftiş ederek kimler olduklarını defter edip arzetmesi.

Yazıldı.
Mar'aş Çavuşlar Kethudâsı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Dulkadirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mar'aş'da Defterî Kethudâsı olan ( ) *zîde mecdühû* bundan akdem Beğlerbeği olan Ahmed *dâme ikbâlühû* zamânında hılâf-ı kânûn u emr tîmâra çıkan ecnebîlerün teftîşin iltizâm idüp; "senün ma'rifetün ile görmek" içün hükm-i şerîf recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi müşârun-ileyhün zamânında hılâf-ı emr ve hılâf-ı kânûn tîmâra çıkmış ecnebî var ise teftîş eyleyüp ne mikdâr ise isimleri ve resimleri ile ve ne tarîk ile çıkdukların defter idüp arzidesin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel idesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 14 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

342 *Adana Beği iken fevtolan Pîrî Beğ'ün Kethudâsı Dervîş Beğ'e virildi. Fî 19 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Sis muhafazasında görevli Tarsus beyinin muhafazaya ihtiyaç kalmamışsa sancağına dönmesi.

Tarsus beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Sis sancağınun muhâfazası hıdmeti" emrolunmışdı. Hâlâ eyyâm-ı şitâ irişüp sancağuna varmak murâd itdüğün i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; i'lâm olunduğı üzre muhâfazaya ihtiyâc yoğısa sancağuna varasın, hıfz u hırâsetinde olasın.

Yazıldı.

343 *Mezbûr Mütevellî Kemâl'e virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Müteferrikalardan vefat eden bezirgân Mustafa'nın zimmetinde olan meblağın hesabının Sultan Süleyman Hân İmâreti Evkâfı Mütevellisi Kemal Efendi ile beraber görülüp nerelere verildiğinin ortaya çıkarılması.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm müteferrikalarından olup fevtolan Bâzergân Mustafâ içün alup zimemde olan on bin kerre yüz bin ve on bin akçanun, vârisleri tarafından virilen defter mûcebince merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Süleymân Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Imâret-i Âmiresi Evkâfı'na Mütevellî olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân Kemâl *zîde mecdühû* ma‘rifeti ile yirlü yirinden görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup meblağ-ı mezbûr müteveffâ-yı mezbûra ne tarîhda teslîm olmışdur ve kimlere virilmişdür; ale'l-infirâd tarîhlarıyla ol defter mûcebince müşârun-[i]leyh ma‘rifeti ile yirlü yirinden görüp zuhûra getürüp arzeyleyesin.

Yazıldı.

344 Tırhala'dan Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm

Boğdan voyvodası Aleksandra'nın hanımını tedavi etmek üzere Tırhala'dan Boğdan'a gidecek olan Hekim Ergiri oğlu Todoş'a yolda müdahale edilmemesi.

ki:

Hâlâ Boğdan Voyvodası kıdvetü'l-ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Aleksandra Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "hâtûnı şikest olup anda ılâc ider kimesne olmayup Tırhala kazâsında [karye-]i[H] Veleş['de sâkin Ergiri oğlu Todoş][H] nâm zimmî hakîm olup kendü tarafına gitmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr zimmîye Boğdan'a varınca yolda ve izde hılâf-ı şer‘ kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

[H] İlâve edilen kısımlar için bkz. hkm. 349

Yazıldı.

Mezbûr alaybeğinün âdemi olup mektûb getüren Mehmed'e virildi.

345 *Fî 9 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Kazıklu ve Tona derbentlerini tutup gelip geçenleri soyan ve bir çok kimseyi öldürdüğü bildirilen Hüseyinkulu ve yoldaşlarının yakalanarak teftiş olunması ve sabit olan suçlarının arzedilip kendilerinin hapsedilerek gelecek emre göre hareket edilmesi.

Menteşe alaybeğisine hüküm ki:

Lâzikıyye Kâdîsı Yahyâ mektûb gönderüp; "Hüseyin-kulı dimekle ma‘rûf levend on nefer mikdârı kuttâ‘u't-tarîk ile Kazıklu ve Tona nâm derbendlerde yola turup evvel-bahârdan bu zamâna gelince on beş kimesneyi katlitdüklerinden gayri nice bâzergânları mecrûh ve mâlların gâret idüp bir yirde turma[ma]ğla sancakbeği âdemleri dahı elegetüremeyüp mezbûr bi'l-fi‘l ol vechile fesâd üzre olduğın ve senün istikâmet ü şecâ‘atün ve ol yirlere vukûfun olup emr ile mezbûr ehl-i fesâdı elegetürmeğe müte‘ahhid olduğun" i‘lâm eylemiş. İmdi; zikrolunan

ehl-i fesâdun elegetürilmesin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm cidd ü ikdâm ve dikkat [ü] ihtimâm ile mukayyed olup mezbûr ehl-i fesâdı her kande ise tetebbu‘ idüp ne vechile mümkin ise toprak kâdîları ve mûmâ-ileyh ma‘rifeti ile elegetürmekde envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin. İnşâ’a'llâh elegetürdüğünde mezbûrlardan da‘v[â]-yı hakk ider kimesneler var ise mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ma‘rifeti ile hakk üzre teftîş idüp sâbit ü zâhir olan fesâd ü şenâ‘atlerin sicill itdürüp ve mezbûrları muhkem habsitdürüp vâkı‘-ı hâllerin mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin ki, ol bâbda sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel oluna.

Yazıldı.

346 *Sı[ğa]cık Beğinün âdemi Mehmed Re’îs'e virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Rodos beyi iken vefat eden Ahmed Bey'in oğlu Muhammed'in kadırgasının eksiksiz olarak Sığacık Beyi Hüseyin Bey'e verilmesi.

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem livâ-i mezbûr beği iken vefât iden Ahmed Beğ'ün oğlı Muhammed'ün anda muhâfaza hıdmetinde iken bindüği kadırgası cemî‘ âlât ü esbâb u kürekcisiyle mükemmel ü bî-kusûr hâliyâ Sığacık Beği olan Hüseyin'e virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi vardukda, emrüm üzre mezkûrun muhâfazada bindüği kadırganun âlât ü esbâb u kürekcisinden bir nesnesin alıkomayup mükemmel ü bî-kusûr müşârun-ileyhün varan âdemlerine teslîm eyleyesin.

Yazıldı.

347 *Er-oğlı'na virildi; ulaşdurmağıçün. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975 Alınup Za‘îm Mustafâ Çelebî'ye virildi.*

Karesi ve Biga sancaklarının tahriri emrolunan Mihaliç Kadısı Piyale'nin yaya, müsellem ve doğancıların da tahririni yapması.

Karesi ve Biga sancakları tahrîri emrolunan Mihalıç kâdîsına ve Defter-i Hâkânî kâtiblerinden Kâtib ta‘yîn olunan Piyâle'ye hüküm ki:

Zikrolunan sancaklarun tîmârları tahrîri size emrolunmışdı. Ol sancaklarda vâkı‘ olan yaya vü müsellemler ve toğancılar dahı tahrîr olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan sancaklarun piyâde vü müsellemlerin ve toğancıların dahı tahrîr eyleyüp itmâma irişdüresin.

348

Nevbetle deryâ muhafazasında bulunmaları emrolunan Sığacık sipahilerinin görevlerine gelmekte ihmalkâr davrandıkları bildirildiğinden, kendilerine yeniden tenbihte bulunulması ve gelmeyen olursa isimleri ve timarlarıyla yazılıp bildirilmesi.

Yazıldı.
Sığacık Beğinün âdemi Mehmed Re'îs'e virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Sığacık beğine hüküm ki:

Bundan akdem livâ-i mezbûr sipâhîleri nevbetle deryâ muhâfazasında olmaları emrolunup ol bâbda emr-i şerîfüm dahı virilüp hıdmete gelmeyüp ihmâl ü müsâhele üzre oldukları i'lâm olundı. İmdi; ol hükm-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre livâ-i mezbûr sipâhîlerine tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, nevbetle deryâ muhâfazasında hâlî olmayalar. Anun gibi nevbetinde hıdmete gelmeyüp ihmâl ü müsâhele üzre olanları isimleri ve tîmârlarıyla yazup arzidesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

349

Yazıldı.
Mezbûr voyvodanun âdemi Murâd'a virildi. Fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Tırhala'da bulunan Hekim Ergiri oğlu Todoş'un Boğdan voyvodasına gönderilmesi ve yolda kendisine müdahalede bulunulmaması.

Tırhala beğine ve kâdîsına:

Hâliyâ Boğdan voyvodası mektûb gönderüp; "Tırhala kazâsında karye-i Veleş'de sâkin Ergiri oğlı Todoş nâm hakîm ba'zı mu'âlece içün kendüye gönderilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün âdemi vardukda, mezkûr hakîmi kendü rızâsıyla âdemlerine koşup mezkûr voyvodaya gönderesiz. Varup mümkin olan masâlihın görüp girü gele ve menâzil ü merâhılde hılâf-ı şer' kimesne dahlitmeye ve ba'de'n-nazar bu hükmi âdemleri elinde ibkâ idesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

350

İstanbul için zahire yüklenen gemilere hisar-eri konulup harice götürülmesine mâni olunması; balmumu vs. metâın da başka vilâyetlere götürülmesine izin verilmemesi.

Yazıldı.
Mektûb getüren Ahmed'e virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Anabolı kapudânına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kal'a-i Anabolı ve Arhoz ve Kördüs ve Atina ve ana tâbi' iskelelerde ahkâm-ı şerîfe ile mahmiyye-i İstanbul içün yiğirmi pâre sefîne arpa ve kimi sâyir me'kûlât yüklenüp zikrolunan gemilerün her biri üçer-dörder yüz müd ve ba'zı ağrıbarlara beşer yüz müd arpa tahmîl olunmışdur. Zikrolunan gemilerün re'îslerine virilen ahkâm-ı şerîfede; "Tahmîl olunan gemilere yarar hısâr-erenleri koşup gönderesiz." diyü fermân olunup Anabolı ve Arhoz İskeleleri'nde tahmîl olunan dört kıt'a ağrıbar ve tokuz pâre karamürsel gemilerine bir ferd hısâr-eri konılmayup bile gönderilmemişdür. Zikrolunan gemiler ne cânibe gitdükleri ma'lûm olmayup; "Bu makûle gemiler vâkı' olursa ahzolunup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin." diyü bu bendelerine fermân olunmış idi. Lâkin bu husûs içün müstekıl hükm-i şerîf olmamağın kuzât mâni' olup dahlitdürmeyüp şöyle ki; anun gibi gemi gelüp tereke tahmîl idüp içlerinde hısâr-eri olmayup mahrûse-i İstanbul'a gitmeyüp hılâf yire ve küffâra gitmek fehmolunan gemiler tutılup arzolunmak içün müstekıl hükm-i şerîf virilürse ve ba'zı zamânda Venedik'den tüccâr ile barçalar gelüp gitmelü oldukda bu diyârdan bal mûmı ve iskarmiye (?) üzümi ve mübâlağa sünger ve bu makûle metâ' dâru'l-harbe gitmek memnû' ise hükm-i şerîf virile." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi mukayyed olasın ki, vech-i meşrûh üzre eger tereke ve eger bal mûmı ve gayridür; aslâ bilâ-emr deryâya ve hâric-i vilâyete iletdürmeyesin. Ammâ; bu bahâne ile emr-i şerîfüm ile tereke alup içinde hısâr-eri olan gemilerden mücerred ahz ü celb içün avk u rencîde olunmakdan hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

351

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına ve Van kullar ağasına ve dizdârına

Şah Ermen Câmii Hatibi Mahmud tarafından câminin tamir edilmesi gerektiği bildirildiğinden, tamiri için gereken yardımın yapılması.

hüküm ki:

Şâh Ermen Câmi'ı Hatîbi olan dârende Mahmûd Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "câmi'-ı mezbûr harâba müteveccih olduğın" bildürüp; "binâsına mu'âvenet" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Her birinüz câmi'-ı mezbûrun binâ vü ta'mîrine gereği gibi mu'âvenet idüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

352

İzmir'den Venedik gemilerine tereke ve kuru meyve verildiği haber alındığından, İstanbul zahiresi dışında Venedik ve diğer gemilere tereke ve kuru meyve verilmemesi ve emre aykırı iş yaptırılmaması.

Yazıldı.
Muhtesib Vâsi‘ Çavuş'a virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

İzmir ve Foça kâdîlarına hüküm ki:

Venedik gemileri taht-ı kazânuzdan gemilerine kuru meyve vü tereke virdükleri istimâ‘ olundı. İmdi; küffâr-ı hâksâra emrüme muhâlif meyve vü tereke virilmek memnû‘dur. Bu bâbda mu‘âtebsiz. **Buyurdum ki:**

Varıcak, dâyimâ mukayyed olup min-ba‘d mahrûse-i İstanbul zahîresinden gayri emrüme mugâyir Venedik gemilerine ve gayra kuru meyve vü tereke virdürmeyesiz. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm hılâf-ı emr küffâr-ı hâksâra meyve vü tereke virildüği mesmû‘-ı şerîfüm ola, aslâ mecâl virmeyüp muhkem hakkınuzdan gelinür; ana göre mukayyed olup emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

Yazıldı.
Mükerrerdür; yukaruya geçmişdür.

353 Rodos beğine:

Bkz. hkm. 235.

Rodos Kal‘a dizdârı mektûb gönderüp; "Rodos'a gelen Boğdan beğlerinden ve diyâr-ı Arab'dan gelen Tura Beğ dimekle ma‘rûf kimesne oğullarından birkaç kimesne olup evvelden gelen dizdârlar kal‘adan taşrada maslahatları düşdükde yanlar[ına] kapucı koşarlarımış. Zabtitmek istedüğünde ınâd ü muhâlefet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, arzitdüğün gibi ise mezkûrları kadîmden ne vechile zabtolagelmiş ise girü ol vechile zabteyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 17 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

354 Cidde Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Cidde'de yapılmakta olan câmi ve medresenin eksiklerinin giderilerek bir an önce bitirilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "binâsı fermân olunan medâris içün evler alınup ve binâsına mübâşeret olunup ders-hâneler ve iki şerefelü minâre ve sâyiri itmâma irişüp henüz irişmeyen dahı tamâm olmak üzre olup" andan gayri dahı her ne dimiş isen tamâm ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre ta‘yîn olunan eger medârisdür, eger hayrâtdur (?), eger gayridür; ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile itmâma irişdürmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin ve hıdmetün mukâbelesinde otuz bin akça terakkî olunmışdur.

355

Yazıldı.
Françe ilçisinün âdemine virildi. Fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Cezayir gemilerinin Fransız topraklarına saldırdıkları ve ahde muhalif iş yaptıkları bildirildiğinden, Fransa ile dostluk ilişkilerinin bozulmaması için Fransa'ya bağlı kale ve topraklara saldırılmaması.

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Cezâyir mukâbelesinde vâkı' olan memleket ü vilâyete Cezâyir gemileri ile asker varup gâret idüp ahde mugâyir re'âyâların esîr iderlerimiş. İmdi; Françelü kadîmden Südde-i Sa'âdetüm ile dostluk üzre olup anlarun memleket ü vilâyetine dahl câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâyimâ mukayyed olup gereği gibi askere tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd Françe'ye tâbi' olan eger kal'alardur, eger sâyir memleket ü re'âyâdur; gâret ü esîr olmayup ahde mugâyir iş itmeyesin; idenlerün haklarından gelesin. Şöyle ki; bir dahı şekvâ ideler, netîcesi sana âyid olur.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Bir sûreti, Mağrib Trablusı beğlerbeğisine.

356

Yazıldı.
Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Defterdâr Dervîş Çelebî hıdmetinde olan Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Şam ve Haleb mukâtaaları daha önceleri bir olup şimdi ayrıldığından, Trablus İskelesi ve nevâhîsinin Haleb defterdarı tarafından zaptedilmesi.

Haleb cânibi defterdârına hüküm ki:

Hâlâ Haleb Beğlerbeğisi Sinân *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Haleb'ün ümenâ vü ummâli feth-ı hâkânîden berü Şâm ile Haleb Mukâta'aları mahlût olup Trablus İskelesi Mukâta'ası Haleb'de satılan bahâr öşri bile satılugelüp ve Hamâ Mukâta'ası Hımıs Mukâta'ası'yla mahlût olup ve harâcı dahı Hımıs harâcı ile bile olup hâlâ defterdârlık ayrılmak ile müstekıl zabtolunması asîr olup mukâta'aları fesholmak lâzim gelür. Fesholunduğı takdîrce ümenânun kısta'l-yevmi alınmağa kâbiliyyet olmayup makbûzları alınmak lâzim gelicek mâl-ı mîrîye kemâl [mertebe] zarar olur." diyü bildürüp ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan Venedik baylosı dahı; "Bizüm metâ'ımuz kadîmden Trablus'a gelüp andan Haleb'de bey' olunugelmişdür. Şâm defterdârı tarafından dahlolunursa size dahı kemâl-i usret ve zarar u ziyân olur." diyü şekvâ itdükleri ecilden Trablus İskelesi'n ve nevâhî-i Trablus'ı ve ifrâz-ı Trablus'ı sen zabtitmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan iskeleyi ve nevâhîsin ve ifrâzın dahı zabtidüp kadîmden

Şâm nâzırı olanlar ne kalem zabtidegelmişler ise hâlâ Şâm defterdârı dahı ol kalemleri zabteyleye; andan gayra dahlitmeyüp sen zabteyleyesin.

Yazıldı.

Bu sûretde Şâm defterdârına dahı hüküm yazılmışdur. "... Sana sâbıkâ gönderilen emir mukarrerdür... " diyü yazıldı.

Fî 5 Receb, sene: 975 Bâlî Çavuş'a virildi.

Yazıldı.

357 Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'da tahsil olunan cevâli malı, vazife tevcih olunanlara yetmediği için eksik kısım Mısır Hazinesi'nden tamamlandığından, tahsilat sarfiyatı karşılayıp hazine desteğine ihtiyaç kalmayıncaya kadar kimseye mahlûl vazife tevcih olunmaması.

Mahrûse-i mezbûrede sarfolunan mâl-ı cevâlî her sene tahsîl olunan sultâniyye hısâbınca yiğirmi dört bin dört yüz on iki buçuk altun olup vazîfe ta‘yîn olunanlara vefâ eylemedüğinden gayri Mısır Hazînesi'nden dört bin filori ziyâde sarfolunduğı i‘lâm olunmağın Mısır Hazînesi'nden virilen filori aşağa varmayınca "mahlûl" diyü kimesneye vazîfe virilmemek emrolup **buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba‘d düşen mahlûli virmeyesin. Tâ ki, Hazîne'den virilen girü Hazîne'ye kala; şöyle bilesin.

Yazıldı.

358 Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen'e nevbetleşe gönderilen Mısır kullarına üç sene dolmadan izin verilmemesi ve üç sene sonunda gönderilenlerin yerine ihtiyaç olursa tekrar istenilmesi; ayrıca Mısır'dan giden kulların ulûfelerinin Yemen kulları hangi hesap üzerinden ulûfe alıyorlarsa o hesap üzere verilmesi.

Mahrûse-i Mısır'dan ol vilâyete nevbetci tarîkıyla varan Mısır kullarına üç yıl tamâm olmadın icâzet virilüp gönderildüği i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi vilâyet-i Yemen'e nevbetci tarîkıyla irsâl olunan Mısır kulları üç yıl tamâm turup edâ-i hıdmet itmedin icâzet virmeyesin. Ammâ; üç yıl tamâm turduklarından sonra anlara icâzet virüp yine nevbetcilik içün kul tâyifesi lâzim olursa Mısır beğlerbeğisine i‘lâm idesin ki, kadîmden irsâl olunugeldüği üzre yine Mısır kulı yazılup gönderile ve Yemen kulı ulû[fe]sin pâre hısâbı üzre ne vechile alursa Mısır'dan varan kul tâyifesi dahı ol vechile alup mutasarrıf ola.

359

Yazıldı.
İçil Beğinün Kethudâsı Hâcî Muhammed'e virildi. Fî 19

İçel'de Meleş Arapları'ndan Umurlar ve bazı cemaatlerin yol kesip adam öldürdükleri ve hırsızlık yaptıkları bildirildiğinden, bunun gibi fenalıkları sabit olan cemaatlerin haklarından gelinip ellerinde bulunan mal ve eşya başkalarının ise sahiplerine iade edilmesi; kendilerine ait olanların ise vârislerine verilip vârisleri yoksa mirî için zaptedilmesi.

Rebî'u'l-âhır, sene: 975

İçil sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İçil sancağında Meleş Arabı'ndan ba'zı kuttâ'-ı tarîk olup yollara ve billere turup ve konup göçdükleri yirlerde dahı müslimânlarun koyunların ve sığırların ve sâyir tavarların sürüp ve gice ile müslimânlarun evlerin basup esbâbların yağmâ vü gâret idüp ve nice âdemler katlidüp vilâyet halkı mezbûrlardan şikâyet itmeğin teftîşlerine emr-i şerîf vârid olup tâyife-i mezbûreden Umurlar nâm cemâ'ati şer'-ı şerîfe da'vet itdüklerinde itâ'at itmeyüp yarak ve âlet-i harbile muhkem ceng ü cidâl idüp nice âdemlerümüz yârelenüp anlardan dahı ba'zı düşüp ve ba'zı kaçup gidüp müslimânlarun haylî tavarları bulunmışdur." diyü arzeyledüğün ecilden ehl-i fesâd elegetürilüp haklarından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi tâyife-i mezbûreden olup fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir olanlarun gereği gibi haklarından gelüp ve ellerinde bulunan eger esbâb ve eger tavar ve eger gayridür; sâhıbi çıkup şer'le isbât iderse sâhıbine virüp eger sâhıbi çıkmayup haklarından gelinen ehl-i fesâdun kendü mülkleri ise bi-hasebi'ş-şer' vârislerine virüp vârisleri yoğısa mîrî içün zabtitdüresin.

360

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Belgrad kadısı tarafından sol-garib yiğitlerin fakir halka zulmettiği ve Tuna sahilinde olan mirî gemileri parçalayıp yaktıkları yolunda şikâyette bulunulduğundan, sol-garib yiğitler ağasının bölüğünü alıp İstanbul'a gelmesi ve bunları yapanları, haklarından gelinmek için deftere kaydetmesi.

Sol-garîb Yiğitler Ağası Hasan'a hüküm ki:

Hâlâ Belgrad kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp tâyife-i mezbûre içün; "Bu cânibe gelelden berü re'âyâ vü fukarâya zulm ü te'addîlerinün nihâyeti olmayup eger birkaç gün böyle gider ise fukarânun külliyyen firârı mukarrerdür ve Tuna yalısında olan mîrî gemilerden nicesin pâreleyüp âteş atmışlardur." diyü arzeyledi. İmdi; kul tâyifesine ağa nasbolunmakdan murâd her birin gereği gibi zabtidüp bir ferde zulm ü te'addî

itdürmemekdür. Mezbûrlarun bu vechile zulm ü te‘addîleri senün zabtlarına kâdir olmaduğundandur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp yanunda olan bölüğün halkı ile kalkup gelüp Südde-i Sa‘âdetüm'e mülâkî olasın ve fesâd ü şenâ‘at üzre olup re‘âyâya zulm ü te‘addî idüp ve mîrî gemiler pâreleyüp yakanları hufyeten tetebbu‘ idüp kimler ise isimleri ve bölükleri ile yazup defter idesin ki, ana göre haklarından geline.

Yazıldı.

361 *Sığacık Beğinün âdemi Mehmed Re’îs'e virildi. Fî 18 [Re]bî‘u'l-âhır, sene: 975*

Kavala'da bulunan azeblerden yirmi neferin Sığacık'ta istihdam edilmek üzere sancakbeyi yanına gönderilmesi.

Kavala Kapudânı olan Abdülgaffâr'a hüküm ki:

Hâliyâ anda olan azeblerden yiğirmi nefer azeb Sığacık'da istihdâm içün gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yiğirmi nefer azeb Sığacık sancağı beği yanına istihdâm içün gönderesin.

Yazıldı.

362 *Mektûb getüren Velî Çeribaşı'na virildi. Fî 18 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Edirne'ye gelen koyundan Edirne kasaplarına da verilmesi; ancak hangi kasaba ne kadar koyun verildiğinin defter edilmesi.

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından koyun hıdmetinde olan Mahmûd'a hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "koyunı Edirne kassâbları aldugın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Koyunı Edirne kassâblarına viresin ammâ; her kassâba ne mikdâr koyun virilürse defter idüp bir sûretin sen alup bir sûretin Edirne'ye gönderesin [ki,] alan kassâblardan taleb oluna. Ammâ; her kassâb ne mahalleden olup isimleri ve resimleri ile ve ana göre kaydeyleyesin.

Yazıldı.

363 *Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 19 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Timar beratı verilmek için tezkire getiren Ahmed oğlu Yeni'nin beratının kaydı, hattı ve tuğrası sahte olduğundan, sözkonusu beratı yazan ve verenin araştırılıp bulunarak hapsedilmesi.

Ahmed oğlı Yeni nâm kimesne Dergâh-ı Mu‘allâm'a senün tarafundan tevcîh olunmış iki bin akça tîmâra berât içün tezkire getürüp berâtı taleb olundukda; "Babası Ahmed'e ve

karındaşı Velî'ye ve Ferhâd'a mukaddemâ tevcîh olundı." diyü berâtında olan kaydı ve berâtınun hattı ve tuğrâsı müzevver olmağın berâtı alınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları getürdüp teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; zikrolunan berâtı kime yazdurmışlardur ve kimün elinden almışlardur; onat vechile ma'lûm idinüp her kim itmiş ise habsidüp arzeyleyesin.

Yazıldı.

364

İzmir ve Foça* kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ taht-ı kazânuza iki kıt'a Venedik gemileri gelüp kuru meyve vü

Kuru meyve ve tereke almak üzere İzmir ve Foça'ya iki adet Venedik gemisi geldiği haber alındığından, sözkonusu gemilerin ne zaman ve ne almak için geldiklerinin araştırılıp bildirilmesi ve o gemilerle sâir kâfirlere kuru meyve ve tereke verilmemesi.

tereke tahmîl itmek üzre oldukları istimâ' olunur. İmdi; küffâr-ı hâksâra emrüme muhâlif meyve vü tereke virilmek memnû'dur. Bu bâbda siz mu'âtebsiz. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan gemiler taht-ı kazânuza ne zamânda gelüp ve ne almak içün gelmişlerdür; bi'z-zât mukayyed olup görüp dahı sıhhati üzre yazup bildüresiz ve min-ba'd mezkûr gemilere ve sâyir diyâra ve küffâr-ı hâksâra hılâf-ı emr meyve ve sâyir tereke ve gayri nesne virdürmeyesiz. Şöyle ki; ba'de'l-yevm eger ol gemilerdür ve gayridür; meyveden ve sâyir terekeden mahrûse-i İstanbul zahîresinden gayri emrüme mugâyir nesne alduğı istimâ' oluna, aslâ özrinüz makbûl olmayup kâdîlığınuz âhara virilmek ile iktifâ olunmayup envâ'-ı ıtâb ile mu'âteb olursız; ana göre mukayyed olasız.

Françe kralına yazılan nâme-i hümâyûnun sûretidür.

365

İftihâru'l-ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye, muhtâru'l-küberâ'i'l-fihâm fi'l-milleti'l-Mesîhıyye, muslih-ı masâlih-ı cemâhîrü't-tâyifeti'n-Nasrâniyye,

Fransa kralının, elçisi ile gönderdiği pişkeş ve mektubun alındığı ve kralın talebi doğrultusunda o taraftaki beylerbeyilere Fransa topraklarına müdahale etmemeleri hususunda emirler gönderildiği ve Sakız keferesinden Kefe'ye sürülenlerin Galata'da oturmalarına izin verildiği.

sâhıb-i ezyâlü'l-haşmet ve'l-vakâr, sâhıb-i delâyilü'l-mecd ve'l-iftihâr Françe kralı *hutimet avâkıbühû bi'l-hayr* tevkî'-ı refî'-ı hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i Sa'âdet-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımuz –ki, melcâ-yı selâtîn-ı âlî-mikdâr ve melâz-i havâkîn-ı zevi'l-iktidârdur– tercemân u ilçinüz olan Coğan Piste ile nâme vü pîş-keşinüz vârid olup; "âbâ vü ecdâdınuzdan berü Âsitâne-i Sa'âdetimüz'e olan sadâkat ü ihlâsda dâyim ü kâyim olup ahd ü emân üzre mukîm olduğunuz ve Cezâyir'de sâkin olan asâkir-i İslâm-ı fevz-fercâm memleket ü vilâyetinüze ahde mugâyir dahlolunma[ma]k içün ol cânibde olan beğlerbeği vü kullarıma hükm-i hümâyûnumuz irsâl

olunup tenbîh ü te'kîd olmasın ve Sakız keferesinden Kefe cânibine sürilenler veyâhûd Galata'da sâkin olmaları" bâbında istid'â-yı ınâyet idüp andan gayri dahı nâmenüzde her ne tahrîr olunup mûmâ-ileyh ilçinüz dahı her ne takrîr itmiş ise alâ-vehi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Âlem-masîr-i Husrevânemüz'e arz u i'lâm olunup ılm-i şerîfimüz muhît u şâmil olmışdur. İmdi; sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan ilâ-hâze'l-ân âbâ vü [e]cdâ[d]ınuz Âsitâne-i [Sa'âdetüm'e] dostluk u sadâkat üzre olup mâdâm ki, ol cânibden ahde mugâyir vaz' olmaya, berü cânibden vâkı' olmamışdur. Mâdâm ki, kadîmü'l-eyyâmdan âbâ vü ecdâdınuzun Atebe-i Ulyâmuz'a olan dostluk u sadâkat ü ihlâsda siz dahı sâbit-kadem ü râsih-dem olup dostumuza dost ve düşmenimüze düşmen olup ahd ü emânı kemâ-yenbağî ri'âyet eyleyesiz, bu cânibden dahı az'âf-ı muzâ'af mer'î tutılup hılâfına cevâz gösterilmeyüp idenlerün haklarından gelinür ve Sakızlu husûsında dahı vâkı' olan istid'âlarunuz hayyiz-i kabûlde vâkı' olup gelüp Galata'da sâkin olmağıçün icâzet-i şerîfem virilmişdür. **Gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, âbâ vü ecdâdınuz gibi Südde-i Sa'âdetimüz'e olan şerâyıt-ı ahd ü emânı dâyimâ mer'î tutup hılâfına cevâz göstermeyüp ve idenlerün haklarından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz ve Cezâyir [ve Mağrib Trablusı] beğlerbeğilerine dahı mü'ekked ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; "Ahde mugâyir memleket ü vilâyetinüze ve re'âyânuza min-ba'd dahl ü ta'arruz itmeyesiz ve idenlerün gereği gibi haklarından gelesiz." diyü tenbîh olunmışdur.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

Sığacık Beğinün âdemi Mehmed Re'îs'e virildi. Fî 19 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

366

Sığacık Beyi Hüseyin Bey deryâ muhafazasına çıkıp kürekçileri, yalılarda bulunan kazalardan akçeleri karşılığında peksimet almak istediklerinde kimsenin kendilerine mâni olmaması.

Yalılarda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Sığacık Sancağı Beği Hüseyin âdem gönderüp; "deryâ muhâfazasına çıkdukca kürekcilerine akçalarıyla peksimad lâzim oldukda virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh deryâ muhâfazasına çıkup taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelere yanaşup kürekciler akçasıyla peksimad taleb eyledükde mâni' olmayasız.

367

Sâbık Yemen beylerbeyinin Yemen'den kabzettiği altının Mısır hazinesi ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Sâbıkâ Yemen beğlerbeğisinün Yemen'den kabzitdüği mâlı içün sana defter sunılup ve gelen sanduklarında yiğirmi tokuz bin iki yüz yiğirmi bir altun bulunup mâl-ı mîrî olup kabzolunup hazîne ile irsâl olunmak üzredür." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğı gibi ise kabzolunan altunı hazîne ile irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

368 Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Ebû-Rîş'in ( ) sancağının içinden geçip müslümanlara zarar verdiği bildirildiğinden, konunun tahkik edilip bildirildiği gibi ise zararının önlenmesi.

( ) Sancağı Beği Cerî (?) *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "Ebû-Rîş bunun sancağınun içinden geçüp müslimânlara ve sâyir re‘âyâ vü berâyâya küllî zarar müterettib olur." diyü i‘lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Âdemi vardukda, tefahhus eyleyüp göresin; arzitdüği gibi midür, nicedür; tamâm vâkıf u muttali‘ olup dahı vâkı‘ ise men‘ idüp men‘le memnû‘ olmazsa yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 19 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

Tekrâr yazıldı. Fî 10 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

369 *Beğlerbeği Kethudâsı Mahmûd'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene:*

Basra İskelesi'ne Yemen, Hind ve Acem'den gelen tüccarlardan vefat edenlerin mirası hususunda beytülmalciler zorluk çıkardıkları için tüccarların gelmediği bildirildiğinden, bu gibi durumlarda mirası elli bin akçeye kadar olanların davalarının orada görülmesi, fazla olanların davalarının ise İstanbul'da görülmesi.

975

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Basra İskelesi bender olmağla Hind'den ve Yemen ve Acem'den dâyimâ tüccâr gelüp gidüp ba‘zıları bu diyârda fevtolup yanlarında vârisleri bulundukda vatan-ı aslîlerinden bunda nice kimesneler bulunup vârisleri isbât mümkin iken yine bu cânibden Hızâne-i Âmire cânibinden beytü'l-mâlci olanlar mezkûrlarun vâkı‘ olan muhallefâtların Beytü'l-mâl'e zabtidüp yirlerinden nakl-i şehâde taleb olunmağla dahlolunup nakl-i şehâde getürenlerün dahı da‘vâları dinlenmeyüp; "On bin akçadan

ziyâdedür." diyü Âsitâne-i Sa‘âdetüm'den müstekıll emr-i şerîf getürmek teklîf olunup ba‘zılarun mekânları ziyâde ba‘îd olup varup nakl getürmek muhâl olup getürenler dahı tekrâr Âsitâne-i Sa‘âdet'e varmağa kudretleri olmamağla hakk-ı sarîhları Beytü'l-mâl'e zabtolunmak lâzim gelmek ile bu husûsda vebâl olduğından gayri tüccâr tâyifesi dahı nefret itmekle yollar mu[n]katı‘ olup Hızâne-i Âmire'ye küllî noksân gelür." diyü arzeylemişsin. İmdi; bu asıl olanlarun elli bin akçaya dek anda istimâ‘ olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibilerün kazıyyelerin elli bin akçaya değin anda istimâ‘ idüp sâbit olan hakların teslîm idüp elli binden ziyâdesi Südde-i Sa‘âdetüm'de istimâ‘ oluna.

Yazıldı.

370

Bu dahı.

Bu dahı tekrâr yazıldı; târîh-ı mezbûrda.

Basra beylerbeyinin, Hürmüz ve Basra'dan karşılıklı olarak gelip-giden mallardan gümrük alınmadığı için Basra İskelesi'ne her taraftan tüccar gemisi geldiği ve gümrük gelirleri artmak üzere iken savaş nedeniyle artık tüccar gelmediği, bu nedenle Basra Hazinesi'nin gelirinin de azaldığından bahisle durumun düzelmesi için Hürmüz kaptanı ile Bahreyn ve Kuveyt beylerine istimâletnâme gönderilmesini istediği; ancak bugüne kadar anılan kimselere Südde-i Saâdet'ten hüküm gönderilmediği ve gönderilmesi de uygun görülmediği için beylerbeyinin bu konuda anılan kişilere kendisinin mektup göndermesi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem Hürmüz cânibinden Kaytur nâmında bir âdem gelüp nice gün Basra'da sâkin olup bu cânibden dahı ilçi nâmına Basra tâcirlerinden bir kimesne gönderilüp Hürmüz'de sâkin olup bu cânibde anlar cânibinden kayturları nâmıyla gelen gemilerinün ne mikdâr metâ‘ı olursa resm-i gümrük alınmayup mu‘âf olup mukâbelesinde bu cânibden Hazîne tarafından metâ‘ ile giden gemilerün anlar dahı resm-i tamgasın almayup bu sebeb ile cânibeyn her vechile sulh u salâh üzre olmağın deryâ yüzinden her cânibden mübâlağa gemiler gelmekle Basra İskelesi'nde vâkı‘ olan gümrük-hâne mahsûline küllî fâyide hâsıl olmak üzre iken bir nice zamândan berü bu diyâr ceng ü cidâl ile perâkende olmağla deryâ yolları dahı kat‘ olunup ol mikdâr gemiler gelmemek ile Hazîne-i Basra'ya tamâm noksân irişmeğin ıslâh-ı memleket içün Hürmüz kapudânına ve Bahreyn ve Küve[y]t beğlerine birer istimâlet-nâme ınâyet oluna." diyü arzeylemişsin. İmdi; şimdiye değin Südde-i Sa‘âdetüm'den anlara hüküm gönderilmemeğin, gönderilmek dahı münâsib görilmeyüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûs içün vech ü münâsib olduğı üzre mektûb gönderesin; nihâyet ol cânibden haber gelüp hüküm lâzim olursa irsâl oluna; şöyle bilesin.

371

Daha önce Basra'da Sehâb Kalesi'nde istihdam olunan dizdar, kale kethüdası, hisar-eri ve topçuların, gedikleri ile birlikte Basra'nın Mahruzi adasında bina olunan kalede istihdam olunmaları.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bu dahı tekrâr yazıldı; târîh-ı mezbûrda.

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; " "Basra'ya tâbi‘ Mahrûzî nâm cezîre deryâya muttasıl nehr-i Şatt üzerinde bir cezîre olup a‘dânun mazarratı def‘ı içün cezîre-i mezbûrede bir muhkem kal‘a binâ olunup bir cânibine toplar konılup muhâfazasına topcı vü hısâr-eri lâzimdür." diyü mukaddemâ Basra'ya tâbi‘ olup a‘dânun hareketinden harâba müteveccih olan Sehâb nâm kal‘anun ma‘mûrluğı zamânında emr-i şerîfle ta‘yîn olunan dizdârı ve kal‘a kethudâsı ve kırk nefer hısâr-eri ve topcılar olup mutasarrıf oldukları gedükleriyle kal‘a-i mezbûra ta‘yîn olunmasın" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan Sehâb nâm kal‘anun dizdârın ve kethudâsın ve müstahfızların hâliyâ binâ olunan kal‘aya ta‘yîn idüp gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ a‘dâdan memleket [ü] vilâyete zarar u gezend irişdürmekden ihtirâz idesin ve ta‘yîn olunan neferâtun ve dizdârlarınun isimlerin ve vazîfelerin defter idüp gönderesin ki, mahalline kaydolunup berâtları virile.

Yazıldı.

372 *Adana Beği iken fevtolan Pîrî Beğ'ün Kethudâsı olan Dervîş Beğ'e virildi. Fî 9 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Uzeyr'deki Payas Kalesi harâbe ve bulunduğu yer tehlikeli olup kalenin muattal olmasından dolayı hacıların ve diğer yolcuların karaya çıkan kâfirlerin saldırısına maruz kaldıkları bildirildiğinden, adı geçen kalenin tamir edilmesi ve kale için gerekli hisar-erleri ile kalede iskân edilecek hânelerin miktarı ve nerelerden ne kadar hâne nakledileceğinin bildirilmesi.

Adana Beği Dervîş Mehmed Beğ'e hüküm ki:

"Uzeyr sancağında deryâ kenârında Payas nâm harâbe kal‘a mahûf u muhâtara mahall olup gâhî küffâr-ı hâksâr çıkup huccâcun ve sâyir mürûr idenlerün kimin katl ve kimin esîr idüp şöyle ki; kal‘a-i mezbûre ta‘mîr olunup içine bir mikdâr hısâr-eri konılup ve birkaç hâne getürdilüp şenelse ebnâ-i sebîl refâhiyyet üzre mürûr idüp Mısır İskelesi'ne dahı küllî nef‘ı vardur." diyü bildürdüğün ecilden ta‘mîr olunmasın emridüp harc içün on bin altun virilmek içün Haleb defterdârına emr-i şerîf yazılup sana irsâl olunup ve mu‘âvenet içün dahı Uzeyr beğine hükm-i şerîf gönderilmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp müşârun-ileyhden on bin altunı taleb idüp getürdüp dahı kal‘a-i mezbûrenün ta‘mîrine mübâşeret eyleyüp ta‘mîr eyleyesin ve ta‘mîr olunup ne

mikdâr hısâr-eri lâzim olup ve ne mikdâr hâne getürmek ve ne mahalden geleceğin yazup bildüresin.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı m.

373

Haleb cânibi Defterdârı Muhammed'e hüküm ki:

Uzeyr'deki Payas Kalesi'nin tamiri için Haleb Defterdarlığı'ndan Adana beyine on bin altın verilmesi.

Uzeyr sancağında Payas nâm harâbe kal‘anun ta‘mîri [lâzim] olmağın ol bâbda Adana beğine hükm-i şerîf gönderilmişdür. Harc içün on bin altun virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhden sana hükm-i şerîfümle âdemi vardukda, on bin altun viresin ve teslîm olduğına temessük alasın.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı mezbûr.

374

Uzeyr sancağı beğine hüküm ki:

Uzeyr beyinin Payas Kalesi'nin tamirinde Adana beyine yardımcı olması.

Sancağunda vâkı‘ olan Payas Kal‘ası ta‘mîr olmak emridüp ol bâbda Adana beğine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre müşârun-ileyh kal‘a-i mezbûre ta‘mîrine mübâşeret itdükde sen dahı her husûsda gereği gibi mu‘âvenet eyleyesin; ihmâlden hazer idesin.

Yazıldı.
Tekrâr yazıldı. Fî 10 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

375

Beğlerbeği Kethudâsı Mahmûd'a virildi. Fî 11 Ca., sene: 975

Basra beylerbeyinin, Basra'nın havâss-ı hümâyuna tâbi Cenûb, Şimâl ve Aşşâr nahiyeleri ahalilerinin ziraat ettikleri hububattan Arap hâkimleri tarafından üçte bir öşür alındığı, fetihten sonra deftere de üçte bir kaydedildiği ve ahalinin bunu ödemeye güçleri yetmediği için başka yerlere göçettiklerinden bahisle, şayet beşte bir öşür alınırsa hem vilayetin mamur hale geleceği hem de Hazine'ye daha fazla gelir temin edileceği yolundaki teklifinin uygun görüldüğü.

Basra beğlerbeğisine ve emvâl-i hâssa nâzırına:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi‘ havâss-ı hümâyûndan olan Cenûb ve Şimâl ve Aşşâr nâhıyelerinün ahâlîleri gelüp ve; "Basra etrâfında olan nâhıyelerün

ve sancaklarun zirâ‘at itdükleri ecnâslarından bedel-i öşr beşde bir alınugelmiş iken bizüm nâhıyelerimüz Basra kurbinde olup bundan akdem Arab hâkimleri zulmen üçde bir almağla vilâyet fetholundukdan sonra vilâyet kâtibi dahı üslûb-ı sâbık üzre kayditmekle edâsında kudretimüz olmayup nicelerümüz celâ-yı vatan itmişlerdür. Şöyle ki; bizüm dahı sâyirler gibi zirâ‘atimüz hums alınmak fermân olunursa âhar vilâyetden mübâlağa re‘âyâ gelüp hem vilâyet ma‘mûr olup ve hem sülüsden hâsıl olan mâldan dahı ziyâde olur." didüklerin" bildürdüğün ecilden hums alınmak emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolan nâhıyelerün halkı zirâ‘at itdükleri yirlerden sâyir nevâhî ahâlîsinden alınugeldüği üzre hums alup bir vechile eyleyesin ki, arzitdüğün üzre mâla dahı noksân lâzim gelmeye.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bu dahı tekrâr yazıldı; târîh-ı mezbûrda.

376

Basra'nın havâss-ı hümâyuna tâbi Cenûb, Şimâl ve Aşşâr nahiyelerinde Muhammed bin Osman zamanındaki karışıklıkta yerlerini yurtlarını terkeden veya ölüp mirascısı kalmayanların bıraktıkları bağ, bahçe gibi yerlerin şayet sahibi veya alâkadarı yok ise mirî için satılması ve satılan yer miktarı ile elde edilen gelirin miktarının bildirilmesi; ancak bu yapılırken sahipli yerlere dokunulmaması.

Basra beğlerbeğisine ve Basra'da nâzır-ı emvâl olana hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; "Bundan akdem Muhammed bin Osmân hareket üzre iken Basra'ya tâbi‘ havâss-ı hümâyûndan Cenûb* ve Şimâl ve Aşşâr nâhıyelerinden ba‘zı re‘âyâ celâ-yı vatan idüp ve ba‘zıları dahı fevtolup evlâd ü ensâbdan kimesneleri kalmayup vâkı‘ olan yirleri hâlî vü harâb olduğından gayri mîrîye âyid olan mahsûl dahı zâyi‘ olup ol makûle sâhıbi olmayup hâlî kalan yirlerün ve bâğçelerün mîrî cânibinden fürûht olunmasına emr-i şerîf virilürse mâl-ı mîrîye küllî nef‘ı olur." diyü arzitdüğün ecilden ol makûle sâhıbi olmayup hâlî vü harâb kalan eger yirlerdür ve eger bâğçelerdür; tâlib olanlara mîrî tarafından fürûht olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün gibi ise anun gibi hâlî vü harâbe yirlerün hâliyâ mâlikleri ve sâhıbleri olmayup hâlî vü harâbe olup kimesnenün alâkası olmaya, mîrî cânibinden bey‘ idüp akçasın zabtidüp ve ne mikdârı bey‘ olunup Hazîne'ye ne hâsıl olduğın yazup bildüresiz. Ammâ; bu bahâne ile kimesnenün bi'l-fi‘l tasarrufında olup yâhûd vârisleri olanlara tecâvüz itmeyesiz.

Yazıldı.

377

Mısır beylerbeyinin talebi üzerine hacı ve tüccarlara kahve satılmaması hususunda Mekke şerifine ve Cidde beyine emir gönderildiği; beylerbeyinin de bu meselenin üzerinde durup Mısır'daki kahvehâneleri mümkün olduğunca işlettirmemesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mahrûse-i mezkûrede olan kahve-hâneler işlememek içün; "eger huccâcdan ve eger tüccârdan bir ferde kahve bey‘ olmamak" bâbında Mekke-i Mükerreme şerîfine ve Cidde-i Ma‘mûre beğine birer emr-i şerîf gönderilmek lâzimdür." diyü arzitdüğün ecilden kahve husûsıyçün müşârun-ileyhimâya birer hükm-i şerîf yazılup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı mukayyed olup mümkin olduğı üzre vilâyet-i mezbûrede olan kahve-hâneleri işletdürmeyüp men‘ u def‘ eyleyesin.

Yazıldı.

378 Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mısır'da beylerbeyi, kadı, bey, ağa vs. kul tâifesinin cerâye ve otluklarının kaldırılması durumunda hem Hazine'nin fayda sağlayacağı, hem halkın rahata kavuşacağı, hem de Mısır'da tereke sıkıntısı çekilmeyeceği yolunda Mısır beylerbeyinin arzettiği teklif doğrultusunda cerâye ve otlukların kaldırıldığı ve buna mukâbil beylerbeyine ve atlı kul tâifesine terakkî ihsan olunduğu; şayet atlı kul tâifesi terakkîye razı olmayıp cerâye ve otluklarını isterlerse, karışıklık çıkmaması için atlı kullara cerâye ve otluk verilmesi uygulamasına aynen devam edilmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Tasarrufunda olan cerâye vü otluğun yiğirmi bir bin iki yüz filori idüp ana göre eger kâdînun ve eger beğler ve ağalarun ve sâyir kul tâyifesinün cerâye vü otlukları olup Anbâr-ı Hâssa'dan bu kadar galle sarfolunmak ile küllî zarar olur. Eger cerâye vü alîk ref‘ olunursa re‘âyâya ve ahâlî-i Mısır'a tamâm kuvvet-i kalb hâsıl olup memleketün ma‘mûr olmasına sebeb olup vilâyetden tereke kahtlığı külliyyen ref‘ olunup süs‘at gelür." diyü arzitdüğün ecilden eger senün tasarrufunda olan cerâye vü alîkdur ve eger kâdînun ve beğler ve ağalarun ve sâyir atlu kullarun tasarruflarında olan cerâye vü alîklarıdur; ref‘ olunup mezîd-i avâtıf-ı husrevânemden senün cerâye vü alîkun mukâbelesinde mutasarrıf olduğun sâlyâne üzerine üç yüz bin akça terakkî ve atlu kul tâyifesinün cerâye vü alîkları mukâbelesinde birer akça terakkî emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger kâdînun ve eger ümerâ vü ağalarun cerâyâ vü alîkların ref‘ idüp ve sen dahı cerâyâ vü alîkun mukâbelesinde ta‘yîn olunan üç yüz bin terakkî[yi] alup cerâyâ vü alîkun almayasın ve süvârî kul tâyifesi dahı arzitdüğün üzre alîk u cerâyâları mukâbelesinde birer akça terakkîye râzî olurlarsa cerâyâ vü alîkları olanlarun terakkîlerin kaydidüp cerâyâ vü alîkların mîrî içün Hazîne'ye zabteyleyesin. Ammâ; atlu tâyifesi râzî değil ise olıgeldüği üzre amel idüp ihtilâlden hazer idesin.

Yazıldı.

379 *Suyolcı Hüseyin'e virildi.*

Bkz. hkm. 241.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hayreddîn Paşa kızı çiftliği kurbinden alınan suyun mikdârı görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan suyun mikdârın görüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin.

Yazıldı.

380 *Subaşı Süleymân Çavuş'a virildi; Dîvân'da. Fî 19 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975.*

Hakkındaki bir şikâyet üzerine Anabolu gemisinde küreğe konulan Karacalar köyünden Pirce oğlu Ali'nin salıverilmesi.

Ruûsı Mahmûd Çelebî'dedür.

Anabolı kapudânına hüküm ki:

Kengırı sancağında Karacalar nâm karyeden bir kimesne; "Anbârum açdı." diyü mazınna idinüp ol tarîkıla Anabolı gemisine küreğe konılan Pîrce oğlı Alî kürekden ıtlâk olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, göresin; anda mücrimler içinde gemide küreğe konmış ol makûle kimesne varısa ıtlâk eyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 19 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

381 *Er-oğlı'na virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Vezâret'den mütekâ‘ıd olan Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bolu ve Mudurnu kazalarındaki ehl-i fesâdın teftişi sırasında çavuş timarı olan Tokurcın ve Sorkun köylülerinin teftişe gelmedikleri ve ehl-i fesâd olduğu bilinen bazı kişilerin de ortadan kaybolduğu bildirildiğinden, adı geçen köyler hangi çavuşun timarı ise çavuş tarafından suçluların getirtilip teftiş edilmesinin sağlanması; talep edilen suçluları bulup getirmeyen çavuşların da çavuşlukları ve dirlikleri alınmak üzere isimlerinin bildirilmesi.

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bolı ve Mudurnı kazâlarında vâkı‘ olan ehl-i fesâdun emr ile teftîşine mübâşeret olundukda Tokurcın ve Sorkun nâm karyeler çavuşlar tîmârı olup nice [def‘a] da‘vet olunup kimesne gelmeyüp âhır birkaç âdem on dört tüfenk getürüp imâm u kethudâsı gelmek ve teftîş olmak mümkin olmadı. İçlerinde hırsız u harâm-zâdenün nihâyeti yokdur ve Bolı nâhıyesinde Turhân oğlı Nasrullâh ve Toğancı Ca‘fer nâm kimesneler tüfenk-endâz olup gaybet idüp elegelmeyüp ve Dîvâne Halîl dahı gaybet idüp buldurması lâzimdür." diyü bildürmişsin. İmdi; ol karyeler halkı çavuşlara istinâd idüp bu vechile ınâd ü muhâlefet iderler. Her kankı çavuş tîmârı ise teklîf idüp getürilmek lâzim olup

ve Toğancı Ca‘fer dahı Südde-i Sa‘âdetüm'de bulunup ve Nasrullâh ve Halîl dahı elegelmek lâzim olmağın mezkûr Ca‘fer Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) habs ile koşılup teftîş içün sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, zikrolunan karyeler her kangı çavuşun tîmârı ise teklîf idüp lâzim olan re‘âyâsın ve karyesinde sâkin olan ehl-i fesâdı getürdüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin teftîş idüp şöyle ki; taleb itdüğün kimesneleri getürmeye, her kankı çavuş ise te’hîr itmeyüp arzeyleyesin ki, çavuşluğı ve dirliği âhara virile. Mezkûr Nasrullâh ve Halîl'i dahı akvâm u akribâlarına bi'l-cümle şer‘le ve kânûnla buldurması lâzim olanlara buldurup emr-i sâbık üzre teftîş idüp ve Ca[‘]fer'ün dahı ahvâlin görüp fesâd ü şenâ‘atleri sâbit olanlarun muhtâc-ı arz olanın habsidüp arzidesin; arzı lâzim olmayanlar hakkında emr-i şer‘-ı şerîf ne ise icrâ idüp yirine koyasın.

Yazıldı.

382 *Ulaşdurmağıçün Şâm beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Cebele ve Lazkiye'de bulunan iki mukâtaanın geçen yıla ait bâkiyeleri ile bu seneye ait mallarının tahsil edilerek gönderilmesi.

Cebele beğine ve Cebele ve Lâzikıyye kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan iki mukâta‘anun sene-i sâbıkadan bâkîleri olup hâliyâ dahı tahsîl olmaduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan mukâta‘alarun eger sene-i sâbıkada olan bâkîleridür eger bu sene lâzim olan mâldur; ümenâ vü ummâlden tahsîl idüp nevrûzda Hazîne'ye îsâl eyleyesiz. Şöyle ki; ihmâl idesiz, azl ile konılmayup mu‘âkab olursız.

Yazıldı.

383 *Bu dahı.*

Sultan Süleyman tarafından Şam'da yaptırılan câminin yanında inşa olunan yeniçeri odalarının, yeniçerilere lâzım olmadığından bahisle ya hankâh yapılması ya da satılması yönünde teklifte bulunulduğundan, konunun incelenmesi ve hangisi münasib ise onun yapılması.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Hızâne-i Âmirem'ün Şâm cânibi Defterdârı Alî *dâme ulüvvühû* mektûb gönderüp; "merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* binâ itdüği câmi‘-ı şerîf kurbinde emrolunan yeniçeri odaları âdem kaddince yapılup ol zamândan berü kalup yeniçeri içün odalara dahı ihtiyâc olmayup hân-kâh olmağa münâsib ü (———) olup

odalar bey‘ olmak münâsib idüğin" bildürdi. İmdi; sen mukaddemâ; "Odalar hân-kâh olmak münâsibdür." diyü bildürmiş idün. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; vech [ü] münâsib ne ise i‘lâm idesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

384 Kudüs-i Şerîf ve Safed ve Gazze ve Remle ve Nâblûs kâdîlarına hüküm ki:

Kudüs-i Şerif, Safed, Gazze, Remle ve Nablus kadılarının, emin ve âmillerin zimmetinde bulunan mâl-ı mirîyi tahsil edip Hazine-i Âmire'ye göndermeleri.

Her birinüz taht-ı kazânuzda olan mâl-ı mîrîyi tahsîl idüp nevrûzda Hazîne-i Âmire'ye îsâl itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan ümenâ vü ummâlden zimmetlerinde olan mâlı kısta'l-yevm mûcebince tahsîl idüp nevrûzda Hazîne-i Âmire'ye îsâl itdüresiz. Şöyle ki; ihmâl eyleyesiz, azl ile [k]onılmayup mu‘âkab olursız; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

385 *Şehzâde kethudâsına ulaşdurmak [içün] kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Daha önce umûmen teftiş olunup siyaset olunması emrolunan Turgud Yayabaşı adlı müfsid hakkında hazırlanıp Südde-i Saâdet'e gönderilen kazâya defterinin bir sûretinin daha çıkarılıp sözkonusu teftişi yapan kadılara imzalatılıp gönderilmesi.

Lala Ca‘fer'e hüküm ki:

Bundan akdem Turgud Yayabaşı nâm müfsidün umûm teftîşi içün sana ve ba‘zı kâdîlara hükm-i şerîf gönderilüp teftîş olunup üzerine sâbit olan mevâd ve kendü hasteliğe urduğın ve da‘v[â]-yı hakk içün gelen halkun isimleri ve da‘vâları yazılup defter olunup kâdîlarun imzâsıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilüp ba‘dehû mezbûrun siyâset olmasıyçün hükm-i şerîf gönderilmişdür. Ol sâbit olan kazâyâ defterinün bir sûreti dahı lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp müfsid-i mezkûrun ol teftîşde üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicillerin ve gelüp da‘v[â]-yı hakk idüp temâruz itmekle da‘vâları görilmeyen halkun isimlerin ve te‘addîsin (?) üslûb-ı sâbık üzre ihrâc idüp ol müfettiş kâdîlara imzâladup mühürleyüp gönderesin.

386

Sakız keferesinden Kefe'de sürgünde bulunanların Südde-i Saâdet'e gelmelerine izin verilmesi.

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Bundan akdem Sakız keferesinden anda sürgün olan kefere girü bu cânibe gelmek içün icâzet virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, Sakız['dan] sürgün olan kefere ne mikdâr ise ehl ü ıyâlleri ile icâzet viresin ki, gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e geleler.

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

387

Tekeili beğine:

Surre emini olarak görevlendirilen Dergâh-ı Muallâ müteferrikalarından Fâik, Tekeili taraflarına geldiğinde gemi tedarik edilerek Mısır'a ulaşmasının sağlanması.

Hâliyâ Surre Emâneti Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından Fâyık *zîde kadruhû*ya tevcîh olunup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi ol cânibe düşer ise gemi tedârük idüp mahrûse-i Mısır'a ulaşdurasın.

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 19 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

388

Midillü beğine hüküm ki:

Babasını ziyaret etmek için Südde-i Saâdet'e gelmek isteyen Midilli beyinin, Kasım gününden sonra denizde tehlike kalmadığında yerine güvenilir birini bırakarak ziyaretini gerçekleştirmesi ve ziyaret sonrası tekrar sancağına gitmesi.

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp babanı sıla itmek murâd itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Kâsım güni geçüp deryâdan havf u hatar ref' oldukdan sonra gelüp sıla idüp girü sancağun zabtına varasın. Ammâ; yirüne bir yarar âdem koyup gereği gibi sancağı zabtitdüresin.

389

Mısır'da kahvehânelerin sayısının arttığı ve kul tâifesinin kahvehânelerde oturarak görevlerini aksattıkları bildirildiğinden, kahve satışının yasaklandığı; Mekke-i Mükerreme şerifinin ve Cidde beyinin de tüccara gereken tenbihte bulunup Mısır taraflarına kahve satışına engel olmaları.

Surre Emîni Fâyık'a virildi. Fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm ki:

Mısır beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Mısır'da kahve-hâneler günden güne ziyâde olup Mısır kulları hıdmetlerin terkidüp gice vü gündüz kahve-hânede cem'ıyyet idüp oturmak ile bir yire kul yazılmak lâzim gelse kahve-hânelerden çıkarılmakda ziyâde usret çekilür." diyü arzitdüği ecilden taht-ı hükûmetinüzde berüden varanlardan bir ferde kahve bey' itdürilmemek içün hükm-i şerîfüm irsâl olmışdur. **Gerekdür [ki:]**

Ol cânibde olan tüccâra gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, min-ba'd Mısır cânibine kahve satdurmayalar. Şöyle ki; çıkara, girift olunur.

Yazıldı.
Bu dahı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Bir sûreti, Cidde beğine yazıldı.
Yazıldı.
Piyâle Paşa'ya gönderildi; ulaşdurmağıçün.

390

Şerif Hasan'ın, Padişah'ın hilâfete cülûsunu tebrik maksadıyla kendi yerine kızının oğlu Arrar'ı gönderdiğine, hacıların hac farizasını eda ettiklerine vs. hususlara dair adı geçen torunu vasıtasıyla gönderdiği mektubun alındığı; Şerif'in gerek sadakat gerekse o mübarek yerlerde yerleşik halkın ve huccâc, züvvâr ve tüccarın emniyetlerinin sağlanması hususunda bundan sonra da gerekli gayreti göstermesi.

Şerîf Hasan'a hüküm ki:

Hâliyâ Âsitâne-i Muhalledü'l-ikbâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımuz cânibine mefharu's-sâdât, ma'denü'l-birr ve's-sa'âdât kerîme-zâdenüz Şerîf Arrâr *dâme siyâdetühû* vâsıtasıyla mektûb-ı muhâlesat-üslûbunuz vârid olup; "bu sene-i mübârekede huccâc-ı zev[i]'l-ibtihâc emn ü emân üzre edâ-i ferâyız-ı hacc-ı şerîf idüp ve irsâl olunan berât-ı hümâyûn-ı teşrîfât-ı sa'âdet-makrûn vusûl buldukda, alâ-mele'i'n-nâs kırâ'et olunup ve hıl'at-i hümâyûnumuz giyüp devâm-ı devlet [ve] bakâ-yı saltanatımuz içün du'âlar ve senâlar olduğın ve tehniye-i cülûs-ı hılâfetimüz içün bi'z-zât gelmeğe mâni' olup müşârun-ileyh niyâbet tarîkıyla irsâl olduğın" ve andan gayri dahı her ne tahrîr olmış ise Pâye-i Serîr-i Izzet-masîr-i Şâhânemüz'e arz u takrîr olunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i pâdişâhânemüz muhît u şâmil oldı. **Gerekdür [ki:]**

Hükm-i hümâyûnumuz vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn ü ânân ve sevâbık-ı şühûr [ü] ahyândan ilâ-hâze'l-ân Südde-i Seniyye-i Sa'âdet-medâr ve Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidârımuz kıbeline olan vüfûr-ı ihlâs [ve] fart-ı ihtisâsda sâbit-kadem ü râsih-dem olup eger ol emâkin-i müteberrikede sâkin [ü] mu[ta]vattın olan ve [eger] sâyir züvvâr u tüccâr ve gayri hıfz u hırâseti ve emn ü emâneti bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ebû-Nümeyy'e yazıldı.

"... Mektûb gönderüp... " oğlı Şerîf Hasan içün;"... hıfz u hırâset-i bilâd [ü] ıbâdda sa'yi olduğın, huccâc edâ-i hacc itdüğin... "

Yazıldı.

391 İznik ve Taraklu Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Miralem Yunus Bey Evkâfı tevliyetinin, şimdiki mütevellinin ihmali ve vakfa gadri olduğundan bahisle ondan alınıp Hamdi isimli şahsa tevcih edilmesi hususunda, adı geçenin Taraklı kadısından getirdiği arzla, daha sonra aynı kadıdan gelen başka bir arz birbiriyle çeliştiğinden ayrıntılı bir tahkikat yapılarak sonucun bildirilmesi.

Hâliyâ sen ki Taraklu Yenicesi kâdîsısın, senün cânibünden Hamdî nâm kimesne; "taht-ı kazânda vâkı' Mîr-alem Yûnus Beğ Evkâfı'nun Mütevellîsi Pîr Alî'nün vakf-ı mezbûra gadri ve hıdmetde ihmâli olup tevliyet-i mezbûre kendüye tevcîh olunmağıçün" arz getürüp ba'dehû senün cânibünden bir arz dahı ibrâz olunup hatları ve fahvâları mugâyir olup tezvîr fehmolunmağın sü'âl olundukda senün içün; "Zikrolunan arzı ol virdi." diyü bildürmeğin **[buyurdum ki:]**

[Mezkûr arz] sahîh senün midür, olduğı takdîrce birbirine mugâyir olmağa bâ'ıs nedür; yohsa sonra ise (?) arz senün değil midür ? Şöyle ki; senün olmaya, kimden alup nice yazdurmışdur; tamâm ahvâlin hakk üzre görüp arzidesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

392 *Bugün pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri İstanbul'dan çıkup Halkalu'ya kondılar.*

20 Rebiülâhir günü Padişahın İstanbul'dan çıkıp Halkalı'da konakladığı.

393

Osmanlı askeri tarafından ahde aykırı olarak bazı yerlerde palanka yapıldığını bildiren İstanbul'daki Beç elçisinin söylediklerinin araştırılması ve Beç topraklarında kale yapmaya kalkışanların engellenmesi.

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Budun beğlerbeğisine:

Hâliyâ Beç kralı tarafından Südde-i Sa'âdetimüz'de olan ilçisine haber gelüp; "ahd ü emâna mugâyir İslâm askeri tarafından ba'zı yirlere palanka ihdâs olunduğın" bildürdiler. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' tarafeynün ahvâli bertaraf olunca ahde mugâyir anlarun toprağında palanka binâ olmış mıdur, nicedür; anun gibi anlarun topraklarında palanka ihdâs itmek isteyenleri men' eyleyesin.

Yazıldı.

394 *Kapu çavuşlarından Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Sağ-Garib Yiğitler Ağası Hasan'ın Südde-i Saâdet'e gelmesi.

Sağ-garîb Yiğitler Ağası Hasan'a hüküm ki:

Bundan akdem; "Bölük halkına icâzet virüp gelesin." diyü sana hüküm gönderilmiş idi. "Müstekıll emir gelmedi." diyü gelmedüğün i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e mülâkî olasın.

Yazıldı.

395 *Dergâh-ı Âlî çavuşları[ndan] Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Edirne zahiresi için Silistre sancağı kadıları tarafından kazaları dahilinden toplanması istenilen zahire için gönderilen emirde zikredilmeyen Tekfurgölü kadısının da diğer kadılardan istenen miktarda zahire tedarik ederek Edirne'ye ulaştırması.

Tekfur[göli] kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Silistre sancağında zahîre ta'yîn olunan kâdîlara ve zahîre sürmek ta'yîn olunan çavuşlara Edirne zahîresiyçün Ruscuk ve Niğbolı ve Ahyolı ve Şumnı ve Tırnovi ve Silistre ve Varna ve Pravadi ve Lofça kâdîlarına bundan akdem hüküm gönderilüp un u arpa ta'yîn olunmış idi. Kazâ-i Hırşova ve Tekfurgöli kâdîsına ta'yîn olunmayup tereddüd üzre iken Hırşova kâdîsına müstekıll emr-i şerîf vârid olup girü Tekfurgöli zikrolunmadığın" arzeylemişsin. İmdi; sâyir kâdîlara ne denlü zahîre emrolundıysa sana dahı ol mikdâr zahîre emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp sâyir ol etrâfda olan kâdîlıklara ne mikdâr zahîre ta'yîn olmış ise sen dahı kâdîlığuna müte'allik olan yirlerden ol mikdâr zahîre tedârük eyleyüp mahrûse-i Edirne'ye gönderesin. Şöyle ki; ihmâl eyleyesin, özrün makbûl olmaz. Ana

göre vâfir ü müstevfî zahîre tedârük eyleyesin.

Yazıldı.

396 *Mezbûra virildi.*

Rodos beğine hüküm ki:

Surre Emini Fâik Rodos'a geldiğinde gemi ile Mısır'a ulaştırılması.

Hâliyâ Surre Emîni olan Fâyık Rodos'a vardukda ulaşdurmak emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, lâzim gelürse mukaddem gidegen (?) gemi ile Mısır'a ulaşdurasın.

Yazıldı.

397 *Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Edirne zahiresi için Rusçuk'tan Hırsova'ya kadar zahire tedarik etmeleri emrolunan kadıların, ne kadar zahire gönderdiklerini bildirmeleri.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem zahîre tedârük olunmağıçün Ruscuk'dan Hırşova'ya ne mikdâr zahîre geldüği ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin Ruscuk'dan Hırşova'ya gelince zahîre fermân olunan kâdîlardan ne mikdâr zahîre geldüğin görüp defter idüp tafsîli ile yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 21 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-Yurt-ı Çatalca

[Yev]mü's-Sebt, fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-Yurt-ı Silivri

Yazıldı.

398 *Kethudâsına ulaşdurmak içün Er-oğlı Çavuş'a virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Mekke-i Mükereme'nin taştan olan ve zamanla harap hale gelen hareminin mermerden yapılması için bu işten anlayan birinin görevlendirilerek ne kadar mermer gideceğinin, kullanılacak mermerin oralarda bulunup bulunamayacağının ve diğer hususların tesbit ettirilip bildirilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'nün haremi kara taşdan olup mürûr-ı zamân ile ba'zı harâb olup mermer olmak münâsib idüği i'lâm olunup bin zirâ' ancak varımış; görilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ehl-i vukûf gönderüp gördüresin ki, ne mikdâr yirdür ve

ol mikdâr yire anda mermer bulunur mı, nicedür; her husûsın gördürüp tahmîn idüp arzeyleyesin.

Yazıldı.

399

Bu dahı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Müteveffa Vezîr-i Âzam Ali Paşa'nın muhallefâtının oğluna verildiği, ancak oğlunun da vefat ettiği; şayet Ali Paşa'nın Mısır beylerbeyliği zamanında zimmetinde mirî mal kalmışsa muhallefâtından alınacağından, bu hususun araştırılarak bildirilmesi.

Mısır beğlerbeğisine:

Bundan akdem Vezîr-i A'zam iken fevtolan Alî Paşa'nun muhallefâtı oğlına virilüp hâliyâ oğlı dahı fevtolup sâbıkâ Mısır beğlerbeğisi iken zamân-ı vilâyetinde mâl-ı mîrîden nesne kabzidüp zimmetinde nesne var mıdur; ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müteveffâ-i müşârun-ileyhün beğlerbeğiliği zamânında mâl-ı mîrîden ve sâyirden emirsüz ve berâtında mukayyed olmayan nesne almış mıdur ve Süveys'e varmışdur; anda dahı mâl-ı mîrîye müte'allik olandan nesne almış mıdur; anun gibi zimmetinde mâl varısa ne mâddeden idi ve ne mikdârdur; mufassal yirlü yirinden her husûsı söyleşüp dahı zimmetinde lâzim olur mâl varısa arzidesin ki, mâlından alına.

Yazıldı.

400

Mustafâ Kethudâ'ya ulaşdurmak içün Er-oğlı'na virildi. Fî h., m.

Beyrut sancağındaki Dürzîler'in mukaddimleri ile sâir reâyasında bulunan tüfeklerin Şam beylerbeyi ve Beyrut kadısının da yardımlarıyla toplanıp Şam Kalesi'ne teslim edilmesi.

Şâm beğlerbeğisine, Saydâ* ve Beyrût* kâdîlarına hüküm ki:

Beyrût* sancağı beği Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "zikrolunan sancakda Dürûze tâyifesinün mukaddimleri ve sâyir re'âyâsında olan tüfenkleri almak içün hükm-i şerîf virilmesin" murâd itmeğin **buyurdum [ki:]**

Hükm-i şerîfümle vardukda, her [bir]inüz müşârun-ileyhe gereği gibi mu'âvenet idüp anun gibi eger tâyife-i mezbûrede eger gayride her kimde tüfenk bulunur ise alup cem' idüp Şâm Kal'ası'na teslîm idesiz.

401

Merhum Sultan Süleyman tarafından Medine'de günde bir hatm-i şerif okunması şart koşulduğu halde iki yıldır hatim okuyucularına mevâciblerinin ödenmediği duyulduğundan, geçen iki yıl ile içinde bulunulan yılın mevâciblerinin Şam Hazinesi'nden gönderilerek okuyuculara teslim edilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı, mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Şâm beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân *enâra'llâhü bürhânehû* Medîne-i Münevvere'de günde bir hatm-i Kelâm-ı Kadîm olmak şartidüp iki sene imiş ki, kırâ'et idenlere mevâcibleri vâsıl olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp ol iki senenün ve hâliyâ vâsıl olanı Şâm Hazînesi'nden gönderüp teslîm itdüresiz.

Yazıldı.

402 *Sonisa kazâsından Hosan nâm karyeden Kâsım nâm kimesneye virildi. Fî 24 Rebî'u'l-âhır, sene: 975*

Rum Nâzırı Monla Ali'nin zimmetinde bulunan bakâyayı tahsil için görevlendirildiği halde bugüne kadar hiç bir şey tahsil edemeyen Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Muhammed Çavuş'un görevini gereği gibi yerine getirmesi.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Muhammed Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem Rûm Nâzırı olan Monlâ Alî zimmetinde olan toksan yük akça bakâyânun cem' u tahsîli içün gönderilmiş idün. Şimdiye dek aslâ eseri zâhir olmayup ve ne vechile tedârük eyledüğün i'lâm eylememişsin. İmdi; mâlun cem' u tahsîli ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi ikdâm u ihtimâm idüp beher-hâl nevrûzda elli yük akça tahsîl ü cem' itdürüp göndermeyince olmayasın ve illâ mes'ûl olursın; bilmiş olasın.

Yazıldı.
Mütevellî âdemi Hâcî Muhammed'e virildi.

403 Sâbıkâ Haleb Kâdîsı olan Abdurrahmân Efendi'ye hüküm ki:

İstanbul, Galata ve Hâslar kazalarında bulunan Sultan Bâyezid Evkâfı'nın bazı hususlarının görülmesi için Sâbık Haleb Kadısı Abdurrahman Efendi'nin görevlendirildiği.

Hâliyâ ceddüm merhûm Sultân Bâyezîd'ün Evkâf Mütevellîsi olan Kemâl *zîde kadruhû*

Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "evkâfun ba‘zı şer‘le görilecek ahvâli olup sen görmek bâbında hükm-i şerîfüm" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

İstanbul ve Galata ve Hâslar kazâlarında evkâf-ı mezbûrenün vâkı‘ olan husûsların muktezâ-yı şer‘ u kânûn üzre göresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Umurca

[Yev]mü'l-İsneyn, [fî] 24 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Kemer

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Rodoscuk

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 26 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Fakaraluoğlı

Yazıldı.

404 *Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 28 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Edirne zahiresi için kazaları dahilinden un, arpa vs. erzak tedarik etmeleri istenen kadıların, bugüne kadar ne miktar erzak gönderdikleri, geriye ne miktar kaldığı ve ne zaman gönderileceğini belirten birer defter düzenleyerek göndermeleri.

Yanbolı, Nevâhî-i Yanbolı, Ruskasrı, Aydos, Karînâbâd, Mahmûdpaşa Hâsköyi, Ahyolı, Şumnı, Ruscuk, Niğbolı, Lofça, Tırnovi, Silistre, Prevadi, Hırsova, Varna, İzladi kâdîlarına ve ta‘yîn olunan çavuşlara hüküm ki:

Bundan akdem size ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup her birinüzün taht-ı kazâsından mahrûse-i Edirne zahîresiyçün un u arpa ve sâyiri ta‘yîn olunmış idi. Hâliyâ her birinüz taht-ı kazâsından ta‘yîn olunan zahîreden ne mikdâr irsâl olunup ve ne zamânda gönderilüp ve bâkî ne kalmışdur ma‘lûm ve bâkî kalan dahı mu‘accelen irsâl olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr itmeyüp her birinüz emr-i sâbık üzre ta‘yîn olunan zahîreden şimdiye değin ne mikdâr irsâl olunup bâkî ne kalup ve ol dahı ne zamânda irsâl olmak üzredür; müstekıl defter idüp gönderesiz; bâkî kalanı dahı mu‘accelen irsâl idesiz. Şöyle ki; ihmâl idüp ta‘yîn olunan mikdârı zahîre gelüp irişmeye, azl ile konılmayup mu‘âteb olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

405 *Muhtesib Kethudâsı Sinân'a virildi. Fî 26 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975*

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İstanbul'a tereke getirmek için izin isteyen rençber gemici tâifesinden gerekli şartları taşıyanlara Piyale Paşa tarafından hükm-i şerif verilmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'a tereke getürmeğiçün sâbıkâ virildüği üzre rencber gemici tâyifesi ahkâm-ı şerîfe taleb eyledüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sâbıkâ virildüği üzre muhtesib ile yarar kefîllerin alup arzidüp arzı mûcebince ta‘yîn itdüği hükm-i şerîfi virüp tuğrâsın dahı sen eyleyesin; va‘delerinde gelmeyüp mümâna‘at eyleyenlerün haklarından gelesin. Tamâm ihtimâm eyleyesin ki, kimesne emir alup dahı va‘desi içinde küffâra tereke virmeye.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

406

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Tersâne-i Âmire'de su üzerinde olan gemilerin karaya çekilmesi.

Hâliyâ Ters-hâne-i Âmirem'de su üzerinde olan gemiler karaya çekilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, su üzerinde olan gemileri mümkin olduğı üzre karaya çekmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen vücûda getüresin.

Yazıldı.

407

Şâm kâdîsına hüküm ki:

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Şam'da bulunan dört adet vakıf köyünün sınırlarının bizzat Şam kadısı tarafından mahalline gidilerek tesbit edilmesi.

Hâliyâ düstûr-ı ekrem, Vezîr-i A‘zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*nun taht-ı kazânda vâkı‘ olan dört pâre vakf köylerinün sınırı ta‘yîn olunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Fermân-ı şerîfümle âdemi vardukda, bi'z-zât kalkup müşârun-ileyhün zikrolunan köylerine varup etrâfında sınurdaşı olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve evkâf u emlâk sâhıbleri ile ve müsinn ü mu‘temedün-aleyh kimesneler zikrolunan karyelerün kadîmî sınurlarınun üzerine yöriyüp evvelden amel olunugelen mümtâz ü mu‘ayyen sınurları ne mahalden ise ma‘lûm idinüp dahı alâmetleri bozılmış yirleri var ise girü alâmet ta‘yîn idüp sıhhat üzre sicill idüp müşârun-ileyh tarafına irsâl eyleyesin. Ammâ; tamâm hakk üzre olup sınurları bir vechile ta‘yîn ü temyîz eyleyesin ki, sonra zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve ashâb-ı emlâk ü evkâfdan biri gelüp; "Bizüm ma‘mûlün-bih sınurımuza dahlolundı." dimek ihtimâli olmaya.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Hayrabolı

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 28 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Hızırca

[Yev]mü's-Sebt, fî 29 Rebî'u'l-âhır, sene: [975], be-yurt-ı Sazlıdere

Yazıldı.

Mezbûr Yeniçeri Mehmed'e virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

408

İstanbul'da Beç ilçisini bekleyen Mustafâ Çavuş'a hüküm ki:

Mehmed adlı yeniçerinin İstanbul'da bulunan Beç elçisi ile görülecek davası olduğundan, elçiyi bekleyen Mustafa Çavuş'un Beç elçisini mahkemeye getirmesi.

Hâliyâ Mehmed nâm yeniçerinün ilçi-i mezbûr ile meclis-i şer'de ba'zı görilecek masâlihı olup te'allül itdürmeyüp meclis-i şer'a ihzâr eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ilçi-i mezbûrı te'allül itdürmeyüp meclis-i şer'a ihzâr idüp mezkûr yeniçeri ile murâfa'a-i şer'-ı şerîf itdüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî gurre-i Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, be-makâm-ı Edirne

B[u]gün Edirne'ye gelindi.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 2 minh., sene: 975, Edirne

Yazıldı.

409

Karînâbâd ve Yanbolı ve Ahyolı ve Aydos kâdîlarına hüküm ki:

Kazaları dahilinden Edirne zahiresi için erzak istenen Karinabad, Yanbolu, Ahyolu ve Aydos kadılarının, Padişah av mevsiminde Yanbolu taraflarına ava çıkacağından, hazırladıkları unun bir kısmını ve arpayı göndermeyip orada muhafaza etmeleri.

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz zamânı geldükde Yanbolı taraflarına şikâra teveccüh olunmak tasmîm olunup ol bâbda zahîre lâzim olmağın taht-ı kazânuzdan bundan akdem Edirne içün emrolunan arpa vü undan arpa gönderilmeyüp hıfzolunup bir mikdâr un göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Bundan akdem emrolunan zahîreden arpayı anda hıfzidüp ta'yîn olunan unun bir mikdârın gönderüp bir mikdârın alıkoyasın ki, inşâ'a'llâh varıldukda arpa vü un bâbında muzâyaka lâzim gelmeye; ne mikdâr arpa vü un hıfzolunup ve ne mikdâr un irsâl idersenüz yazup bildüresiz.

Tetimme-i Yevmü'l-İsneyn, fî 2 şehri Cemâziye'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

Yazıldı.

410 *Rencber tâyifesinden Şeyhşücâ‘ Mahallesi'nde sâkin Hâcî Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 8 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975*

Edirne'den Zağra Yenicesi'ne otluk getirmek için giden rençberlere kaza dahilinden ücreti karşılığında otluk bulunması.

Zağra Yenicesi kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'den taht-ı kazâna otluk getürmeğiçün varan rencber tâyifesine otluk alıvirmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında, emrüm üzre Edirne'den taht-ı kazâna varan rencberlere otluk bulup akçalarıyla alıvirüp gönderesin ki, getürüp bey‘ ideler. İhmâl ü müsâhele itmeyüp gereği gibi mu‘âvenet eyleyesin.

Yazıldı.

411 *Bu dahı.*

Vilâyet-i Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Rumeli'de bulunan kadıların Edirne'ye gelen Padişah ve askerler için bal, yağ vs. alıp getirmek üzere kazalarına gelecek rençberlere yardım etmeleri.

Hâliyâ sa‘âdet ile mahrûse-i Edirne'ye gelüp Rikâb-ı Hümâyûnum ile bile gelen asker halkına zahîre getürmeğiçün bu cânibden taht-ı kazânuza varan rencber tâyifesine akçalarıyla eger bal u yağ ve eger ton yağı alıvirmek bâbında mu‘âvenet itmenüz emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi bu tarafdan zahîre getürmeğiçün taht-ı kazânuza varan rencber tâyifesine akçalarıyla eger bal u yağ ve eger ton yağı alıvirmek bâbında mu‘âvenetinüz zuhûra getüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer idesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 3 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 4 Cemâziye'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

Yazıldı.

412 *Küçük Âhûr'da serrâc şâgirdlerinden İbr[â]hîm'e virildi. Fî 5 Ca., sene: 975*

Bir mirî hayvanın ölmeden damgasını kesmesinden dolayı kürek cezasına çarptırılan Pervane bin Hüseyin adlı seyisin küreğe konulması.

Kapudân ve Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Sâyislerden Pervâne bin Hüseyin nâm kimesne bir mîrî tavarun ölmedin tamgasın kesüp ol ecilden küreğe konmak içün sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrı küreğe kodurasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 5 Cemâziye'l-ûlâ, sene: 975

Yazıldı.

413 *Beğün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975*

Selanik beğine hüküm ki:

Suhte diye ortaya çıkıp çeşitli olaylara karışan ve firar eden fesadçıların yakalanması, medreselerde ve diğer yerlerde kefilsiz suhte barındırılmaması, suhtelerin silâhlı olarak gezmelerine ve bir kaç suhtenin birarada yürümelerine engel olunması ve emre uymayanlara gereken cezanın verilmesi.

Mektûb gönderüp; "sûhte nâmına ba‘zı ehl-i fesâd zuhûr idüp Ramazân nâm kimesnenün evi basılup bir oğlı katlolunup bir mikdâr ehl-i fesâd elegelüp haklarından gelinüp ba‘zıları âdemlerünle cengidüp gaybet itdüklerin ve me’kellerde kefîlsüz sûhte olmamasın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Zikrolunan ehl-i fesâddan gaybet idenleri dahı sa‘y ü ikdâm eyleyüp şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup fesâd ü şenâ‘ati sâbit olanlarun dahı haklarından gelüp sancağunda olan kasabâtda gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d kefîlsüz sûhteyi me’kele komayalar ve medreselerde ve sâyir sâkin oldukları yirde dahı kefîli olmayanı komayalar ve iki-üç sûhte ki, yarak ile bir yirde gezeler, mecâl virmeyüp elegetürüp habseyleyüp arzidesin. Min-ba‘d yarak u yasak ile iki-üç sûhteyi bir yirde yörütmeyesin. Yarak ile bir-ikisi bir yirde yörüyenleri emrüm üzre habsidüp arzeyleyesin. Bu bâbda küllî ihtimâm idüp şuğulde olmayup sûhte nâmına levendlik idenleri elegetüresin.

Yazıldı.

414 *Mektûb getüren kâdî âdemi Ahmed'e virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975*

Tatarpazarı kazasının dağ köylerinden Edirne zahiresi için toplanıp araba bulunamaması yüzünden beygirler ile Pazarcık'a getirtilen arpanın Filibe'deki Istabl-ı Âmire'ye verilmesi; kalan kısmın ise reâyanın eli değdiği zaman toplanması.

Tatarbâzârı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Taht-ı kazâna tâbi‘ sahrâda olan köylerden Edirne zahîresiyçün

dört yüz müd un, iki yüz müd arpa ihrâc olunup lâkin tağ nâhıyelerinde olan kurâ halkınun arabaları olmayup anlara salınan iki yüz müd arpa ve yüz müd un bârgîrler ile Bâzârcığ'a getürdilüp der-mahzen olunup araba elegirmek müyesser olmayup ve Filibe'de olan Istabl-ı Âmire'nün mühimmâtıyçün virilmek evlâdur." diyü arzeyledüğün ecilden mezbûr iki yüz müd arpa Filibe'de olan Istabl-ı Âmire'ye virilüp ve bâkî kalan iki yüz müd arpa rencberlerün kolayı olduğı zamânda ihrâc olunup ve ta'yîn olunan unun a'lâsı tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm muktezâsınca amel idüp bâkî kalan iki yüz müd arpayı re'âyânun elleri değdüği zamânda ihrâc idüp ve cem' olunan iki yüz müd arpayı arzolunduğı üzre Istabl-ı Âmire'ye virüp ve tevzî' olunan unun eyüsin cem' idüp irsâl ü îsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

[Yev]mü's-Sebt, fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

Yazıldı.
Defterdâr âdemi Mehmed'e virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

415

Tımışvar'un Tîmâr Defterdârı olup vilâyet tahrîrinde olan Muharrem

Göle ve Çanad sancaklarında havâss-ı hümâyuna kaydolunan köyler reâyasının emin ve âmillerin zulmünden şikâyet etmeleri üzerine vergilerini seneden seneye, maktû olarak üç taksitte vermeleri yolundaki teklifin uygun görüldüğü.

Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ kazâyâ defterin gönderüp; "Göle ve Çanad sancaklarında havâss-ı hümâyûna kaydolunan kurânun re'âyâsı ümenâ vü ummâl te'addîsinden mütezaccir olup mahsûllerin sâl-be-sâl üç mevsimde maktû' tarîkıyla edâ itmeğe tâlib olup münâsib idüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre vâkı' olan mahsûllerin sâl-be-sâl üç mevsimde ber-vech-i maktû' edâ itmek üzre defter-i cedîde kaydeyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı, târîh-ı mezbûrda.

416

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Tımışvar cizyesinin Tımışvar'ın tahriri ile görevlendirilen Muharrem Çelebi tarafından âcilen toplanarak orada olan mevâcib için teslim edilmesi.

Kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i mezbûre keferesinün cizyesi cem'ına rûz-ı Kâsım'da mübâşeret olunup hâlen cem'ı husûsı sana ve Kâtib ta'yîn olunan Ferhâd'a

emrolunmasın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrenün cizyesin arzitdüğün üzre mu‘accelen cem‘ u tahsîl idüp dahı anda olan mevâcib içün teslîm idesin.

Yazıldı.

Suyolı nâzırı âdemisi Hamz[a]'ya virildi. Fî 9 Cumâde'[l-]ûlâ, sene: 975

417

İstanbul'da su nâzırı olan Dergâh-ı Muallâ müteferrikalarından Hasan tarafından isimleri ve suçları bildirilen şahısların Piyale Paşa tarafından yakalanıp küreğe konulması.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

İstanbul'da Su Nâzırı olup Dergâh-ı Mu‘allâ müteferrikalarından olan Hasan gelüp Zekeriyyâ Burgazı'nda âdem katliden ba‘zı harâm-zâdelere zahîre vü azık virenlerden karye-i Zekeriyyâ Burgazı'nda sâkin olan Arnavud-oğlı Yorgi ve Kokoş karısınun şimdiki eri ve Manol (———) sâkin olan İstefan ve karye-i Avasya'da sâkin Terkoz'da keçi uğurlayan Kassâb ve karye-i Kömürli'de sâkin olan Kobran nâm zimmîler küreğe konılmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp mezbûrları tutup te’dîb içün bir mikdâr zamân küreğe koyasın ve mücrim defterine dahı ol vechile işâret idesin ki, unudılup kürekde kalmayalar.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

418

Akçakızanlık kâdîsına hüküm ki:

Edirne zahiresi için Akçakızanlık kazasından istenen erzaktan, kıtlık sebebiyle gönderilemeyen kısmın ilkbaharda gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; " "Mahrûse-i Edirne zahîresiyçün kazâ-i Akçakızanlık'dan dört yüz müd un ve dört yüz müd arpa ve bal u yağ u tarhana vü bulgurdan vâfir ü müstevfî zahîre gönderesin." diyü hükm-i şerîf gönderilüp lâkin kaht olmağın Edirne müddiyle ancak üç yüz on sekiz müd ve üç buçuk kîle un ve iki yüz yedi buçuk müd ve yedi kîle arpa ve üç buçuk müd ve beş kîle alef –ki, cümle beş yüz yiğirmi tokuz buçuk müd ve beş keyl olur– ve üç müd altı keyl ve bir şinik tarhana ve üç buçuk müd iki buçuk kîle ve bir şinik bulgur gönderildüğin ve bal u yağ bulunmaduğın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Abbâs Çavuş vardukda, ta‘yîn olunan zahîreden bâkî kalan unı dahı inşâ’a'llâhü'l-E‘azz evel-bahârda göndermek bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesin.

419

Dimetoka kazasında Seyyidler cemâatinden hırsızlık yapıp gayrimeşru işlerle uğraştıkları ve daha önce yapılan teftişte firar ettikleri bildirilen şahısların yakalanarak kendilerinden hak dava edenlerle davalarının görülmesi ve suçu sabit olanların hapsedilmeleri.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl sunılup; "kazâ-i mezbûrda Seyyidler Cemâ‘ati'nden Tenritağı içinde Bergoz deresinde sâkin Göçeri ve İslimli ve Hızır oğlı Mûsâ ve Surnacı Hüseyin oğlı Mustafâ nâm kimesneler içün; hırsuzlar olup mukaddemâ teftîş olunduğı zamânda kaçup aranduklarında bulunmayup hâliyâ gelüp zikrolunan yirlerde girü hırsuzlukda ve nâ-meşrû‘ işde oldukları" arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hasan Çavuş vardukda, göresin; arzolunduğı gibi ise mezbûrları getürdüp mukaddemâ teftîşlerine bâ‘ıs ne olmışdur ve teftîşden kaçup gaybet itdükleri vâkı‘ mıdur ve bi'l-fi‘l mezbûrlardan hak da‘vâ ider kimesne var mıdur ve müslimânlar eyülüklerine şehâdet iderler mi, ne makûle kimesnelerdür; fesâd ü şenâ‘atleri zâhir olup hak da‘vâ ider kimesne var ise ashâb-ı hukûka şer‘le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra fesâdları sâbit olanları habsidüp tafsîl-i ahvâllerin yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 8 Ca., sene: minh.
Yazıldı.
Beğün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 19 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

420

Trablus sancağında seksen köyün, reâyası dağılarak harap olduğu bildirildiğinden, reâyanın ne zaman ve niçin dağılıp nerelere gittikleri ve köylerin ne zamandan beri harap olduğunun araştırılıp bildirilmesi.

Trablus kâdîsına hüküm ki:

Trablus Sancağı Beği Mehmed âdem gönderüp; "sancağında seksen pâre karyenün ahâlîsi perâkende olup harâb olduğın" bildürüp; görilmek içün hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, göresin; arzolunduğı gibi midür, harâb olmağa bâ‘ıs ne olmışdur ve re‘âyâları perâkende olup kande gitmişdür, ne kadar zamândan berü harâb olmışdur; yazup bildüresin.

421

Dadyan oğlu Görgi Melik, âsi olan Göril oğlu'nun, Başaçık Melik'in tahrik ve iğvasıyla fesad hareketlerinde bulunabileceğini bildirdiğinden, Erzurum beylerbeyi ve Trabzon beyi tarafından Göril oğlu'na gereken uyarıların yapılması.

Yazıldı.
Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine ve Trabzon Beği Süleymân Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dadyan-oğlı Görgi Melik Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Âsî olan Göril-oğlı, Başaçuk Melik'ün tahrîki ve iğvâsıyla ba‘zı husûsa mübâşeret itmek ihtimâli vardur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûra tenbîh ü te’kîd eyleyesiz ki, kendü hâlinde olup fesâda muharrik olmaya. Tenbîh idüp ifsâda mübâşeret iderse sonra kendü bilür; hılâf-ı emr iş idenleri yazup bildüresin ki, tedârüki görile.

Yazıldı.
Erzurum Beğlerbeğisinün Kethudâsı Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

422

Erzurum vilâyetini tahrir etmekle görevli Ömer Bey'in tahriri yapılan yerlerde bugüne kadar ne miktar zevâyid çıktığını ve havâss-ı hümâyuna nelerin kaydedildiğini bildirmesi.

Erzurum vilâyetin tahrîr iden Ömer Beğ'e hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûre tahrîrine mübâşeret ideli haylî zamân olup ne mikdâr zevâyid zuhûr idüp ve ne denlü hâss olmışdur; bildürilüp mu‘accelen ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Şimdiye değin ne mikdâr zevâyid zuhûr itmişdür ve havâss-ı hümâyûnuma münâsib olandan ne mikdâr nesne kaydolunmışdur; defter idüp mu‘accelen yazup bildüresin.

Yazıldı.

423

Lapseki kâdîsına hüküm ki:

İzmir'den meyve getirmek için gönderilen Südde-i Saâdet kapıcılarından Meşaleci Kurd'a kılavuzluk yapmak üzere yeteri kadar hisar-eri görevlendirilmesi.

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm kapucılarından Meş‘aleci Kurd İzmir'den ba‘zı meyve getürmek içün irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûra kulaguzluğa kifâyet mikdâr hısâr-eri koşup ber-vech-i isti‘câl gönderüp avk u te’hîr itdürmeyesin.

Yazıldı.
Defterdâr âdemi Mehmed'e virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

424

Tımışvar Tîmârları Defterdârı olup Tımışvar tahrîrinde olan

Göle ve Yanova'nın fethinden sonra satılmak üzere açık artırmaya çıkarılan emlâk ve değirmenlerin, zilyed olan mutasarrıfının açık artırmada karar bulan değeri vermesi halinde aradaki miktarın Hazine için zaptedilerek mutasarrıfında bırakılması, yoksa talip olanlara verilmesi.

Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Kazâyâ defterin gönderüp; " "Göle ve Yanova fethınden sonra gabn-i fâhış ile fürûht olunan emlâk mezâd olunup ziyâdeye çıkarsa zi'l-yed olandan ziyâdesin alup kabûl itmezler ise tâlib olanlara viresin." diyü mukaddemâ emr-i şerîf virilüp Göle sancağında Nemas nâm karyede bundan evvel üç göz değirmen ve bir göz kebe dingin bin akçaya bey‘ idüp hâlâ mezâd olunup on beş bin akçada karâr idüp zi'l-yed olan; "On altı yıldur elümdedür." diyü ınâd itdüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan değirmenler hakk-ı karârıyla ne mikdâr bahâya çıkmış ise zi'l-yed olan kimesne kabûl iderse akçasın alup Hazîne içün zabteyleyesin ve illâ tâlib olanlara viresin ve tahrîr tamâm oldukdan sonra defterler ile Südde-i Sa‘âdetüm'e bile gelesin.

Yazıldı.
Mezbûr Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

425

Ruskasrı kâdîsına hüküm ki:

Ruskasrı kadısının Edirne zahiresi için kazasından istenen unu Edirne'ye göndermesi, arpayı ise depolayıp Yanbolu taraflarına ava gelindiğinde teslim etmesi; ayrıca kazası dahilinde celep, yeniçeri, sipahi, eşkinci ve müsellemlerden elinde tereke bulunanların terekenin alınmasına karşı koymalarına meydan vermeyip istenen zahireyi mutlaka toplaması.

Bundan akdem; "Edirne zahîresiyçün taht-ı kazândan dörd yüz müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc idüp gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm irsâl olunmış idi. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz zamânı geldükde sa‘âdet ü ikbâl ile Yanbolı câniblerine şikâra tasmîm olunmışdur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Taht-ı kazândan emrolunan unı bî-kusûr ihrâc idüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün evel-bahâra karîb irsâl eyleyüp ammâ; fermân olunan dört yüz müd arpayı anda der-mahzen idüp hıfzeyleyesin ki, inşâ’a'llâhü te‘âlâ Yanbolı câniblerine varıldukda ne mahalle getürmek

emrolunursa getüresin ki, zahîre bâbında muzâyaka* lâzim gelmeye ve taht-ı kazânda yeniçeri vü sipâh tâyifesinden ve eşkünci vü müsellem ü celeblerde der-mahzen olmış tereke olup virmekde te‘allül iderlerimiş. Anun gibilerden dahı eger yeniçeri vü sipâhî tâyifesidür ve eşkünci vü müsellem ü celeblerdür; bulunan yirlerden te‘allül itdürmeyüp emrolunan zahîreyi cem‘ u tahsîl itdüresin.

Yazıldı.
Kapucılar kethudâsına virildi.

426

Meyve getirmek için İzmir'e gönderilen Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından Meşaleci Kurd'a Gelibolu kadısı tarafından gereken yardımın yapılması; hava denizden gitmeye elverişli olursa Tersâne emini tarafından bir kayık donatılarak deniz yoluyla gönderilmesi.

Gelibolı kâdîsına ve Ters-hâne emînine hüküm ki:

Hâliyâ meyve getürmek içün İzmir'e Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Meş‘aleci Kurd irsâl olunup **buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp mezkûrı eger karadan ve eger deryâdan mu‘accelen irsâl eyleyesiz. Şöyle ki; hevâ elvirüp deryâdan gitmek mümkin olursa sen ki emînsin, mu‘accelen bir kayık donadup irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Edirne muhtesibine virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

427

Hezârgrad kâdîsına, Ruscuk sübaşısına hüküm ki:

Edirne'ye getirilmek üzere Hezargrad'dan toplanan zahireyi ilgili şahıslardan zorla alan Avni adlı nâibin gerekirse azledilmesi ve zahirenin bir an önce Edirne'ye gönderilmesi.

Hâlâ mahrûse-i Edirne'ye zahîre getüren kimesnelerden Avnî nâm nâyib* cem‘ eyledükleri zahîreyi cebren ellerinden alup te‘addî eylemiş. **Buyurdum ki:**

Sen ki Ruscuk sübaşı[sı]sın, gereği gibi mu‘âvenet idüp mahrûse-i mezbûre içün cem‘ olunan zahîreyi mu‘accelen irsâl eyleyüp ve sen ki k[â]dîsın, şöyle ki; mezkûr nâyibün emr ile ta‘yîn olunan zahîre içün almış olmayup mücerred ahz ü celb içün ol makûle ahvâli var ise ref‘ idüp âhar müstekîm nâyib nasbeyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 8 Cemâziye'l-ûlâ, sene: 975, Edirne, mukîm

428

Tımışvar timarları defterdarı olup vilâyet tahriri ile görevlendirilen Muharrem, defter-i atikde kayıtlı olan bazı köylerin ahalisini yeniden tahrir etmek üzere davet ettiği halde kale kaptanlarının buna izin vermediklerini bildirdiğinden, bu köyler reâyasının tahrire gönderilmesi ve tahrire çağırmak için gönderilen adamlardan kale kaptanları tarafından öldürülenlerin diyetlerinin de kendilerinden alınıp gönderilerek bu fesadı çıkaranların haklarından gelinmesi.

Yazıldı.
Göle beği âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 11 Ca., sene: 975

Erdel kralına nâme-i şerîf ki:

Hâlâ Tımışvar Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîrinde olan Muharrem *dâme mecdühû* kazâyâ defterin gönderüp; "Bundan akdem muharrir-i vilâyet olan Halîl Beğ on sekiz pâre karyeyi Almaş nâhıyesine ve beş pâre karyeyi İlye ve Yofin nâhıyelerine tahrîr idüp defter-i atîkda mastûr olup hâlâ defter-i cedîde tahrîr içün gelmeleri teklîf olundukda sizün cânibinüzden İlyaş kapudânı koyuvirmeyüp ve Göle sancağına tâbi' defter-i atîkda sancakbeğine hâs kaydolunan Şarkat ve Göleşir nâm varoşları dahı Varad kapudânı göndermedüği" i'lâm olundı. **Gerekdür ki:**

Südde-i Sa'âdetüm'e olan ihlâs u ihtisâsun mûcebince zikrolunan karyeleri ve varoşları gönderesin ki, gelüp defter-i cedîde kaydolunalar. Sâbıkâ vilâyet yazıldukda ol yirler Nemçe elinde iken yazılmışdur. Ol takdîrce hâliyâ ol yirlerün re'âyâsı defter-i atîk mûcebince gelüp tahrîre mâni' olanları muhkem haklarından gelesin ve da'vet içün irsâl olunan âdemleri zikrolunan kapudânlar cengidüp nicesin katlidüp ve nicesin mecrûh itmişler; ol asıl katlolunanlarun diyetin beher-hâl ol ehl-i fesâddan alınup gönderüp ehl-i fesâdun hakkından gelinüp arzeyleyesin ki, bir dahı bu asıl fesâd itmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.
Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

429

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum'da mahlûl gedik vukûunda başkasına verilmemesi emredildiği halde bazı gedik sahiplerinin gediklerini para karşılığı başkalarına sattıkları veya ulûfelerinin bir kısmını devrettikleri duyulduğundan, bunların kabul edilmeyip deftere kaydının yapılmaması ve herkesin kendi gedik ve ulûfesine mutasarrıf olması.

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Min-ba'd anda düşen gedüği kimesneye virmeyesin." diyü emrüm olup ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ; tâyife-i mezbûreden biri fakîr olsa bir eli hükümlünün bir mikdâr akçasın alup gedüğin satup ve

ba‘zıları ulûfesinün iki akçasından ferâgat idüp birbirine virdükleri istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Min-ba‘d emr-i sâbık üzre düşen gedüği kimesneye virmeyüp ve anun gibi gedüğin ihtiyârıyla âhara virenlerün ve birkaç akçasın virenlerün dahı virdüklerin kabûl itmeyüp kayditmeyesin. Her kimesne gedüğine ve ulûfesi ne ise mutasarrıf ola ve mevâcib defterleri Haleb'e gitdükde ağalarıyla içlerinden kendü ihtiyâr itdüklerin göndereler.

Yazıldı.

430

Kâdî-asker arzidüp emri arz üzerine işâret olunmışdur.
Kapukethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Karaman'da Hızır adlı kimsenin evini basıp kendisini yaralayarak karısı ve oğlunu kaçıran, ayrıca evden para, kaftan vs. alan ve suçlarının sabit olduğu bildirilen Post-ı Vaşak Mültezimi Selman ve suç ortaklarının siyaset olunmaları.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Post-ı Vaşak Mültezimi olan Selmân ve karındaşı İsmâ‘îl ve Tilemiş ve Ya‘kûb nâm kimesneler Hızır nâm kimesnenün âlet-i harble evin basup Âyişe nâm hâtûnla Mehmed nâm emerce oğlın alup gidüp ve iki yüz filorisiyle bir kırmızı çukasıyla bir si-reng kaftânın alup te‘addî itdükleri ecilden ber-mûceb-i emr-i şerîf şer‘le teftîş olunup görildükde zikrolunan husûslar sâbit olduğın" arzitdüğün ecilden mezbûrlara siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrlara siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresin.

Yazıldı.

431

Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Kars sınırından İran tarafına ve İran sınırından Kars tarafına geçişin yasaklanması; yasağa uymayanların hakkından gelinmesi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Kars Beği Mehmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr* öte* cânib ülkesine karîb olup yol uğrağı olmağla iç illerden ba‘zı müfsid Ulus tâyifesi fesâd idüp öte cânibe giderler imiş. İmdi; berüden öte cânibe ve öte cânibden berü cânibe kimesne gelüp gitmek memnû‘dur. **Buyurdum ki:**

Öte cânibün ulusını berü cânibe ve berü cânibün ulusların öte cânibe geçürtmeyesin; ınâd ü muhâlefet idenlerün hakkından gelesin ve ol cânibün serhaddi hâkimlerine dahı işâret idesin ki, ahde mugâyir bir kimesneye vaz‘ itdürmeyeler.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Yazıldı.

432 *Göle beği âdemi Ca‘fer'e virildi. Fî 11 Ca., sene: 975*

Göle sancağında daha önce cizyelerini vermeyen ve isyan eden köyler halkını, bu defa tahrirde hazır bulunmaları için çağırmaya giden görevlilerden bazısını öldürüp bazısını yaralayanların haklarından gelinip diyet ödenmesi ve sözkonusu köylerin tahririne Erdel tarafından müdahale edilmemesi, aksi takdirde iyi olmayacağı hususunda Tımışvar beylerbeyi tarafından Erdel kralına tenbihte bulunulması.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Göle sancağına tâbi‘ Göleşir ve Şarkat nâm karyeler fethdan berü cizyelerin edâ eylemeyüp itâ‘at eylemedükleri defe‘ât ile da‘vet olup iltifât itmedükleri ecilden te’hîr olunup; "Bârî tahrîre geleler." diyü âdem gönderildükde tahrîre dahı gelmeyüp ısyân üzre oldukların" bildürüp ve muharrir-i vilâyetün dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "âdemi da‘vet içün müşârun-ileyh tarafından âdem gönderildükde Kral-oğlı'nun zikrolunan parkanında olan âdemleri karşu çıkup varanlar ile cengidüp kimin katl ve kimin mecrûh idüp tahrîre gelmeyen kefereyi döndürüp ısyân itdüklerin" bildürdi. Eyle olsa; bu bâbda müşârun-ileyhe hüküm yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yarar âdem ile müşârun-ileyhe gönderüp sen dahı bu husûsı gereği gibi bildüresin ki, ol vilâyet Nemçe elinde iken yazılup dâhıl-i defter olmışdur. Dâhıl-i defter olanun ol tarafdan dahl [ü] men‘ câyiz değildür. Ol asıl fesâd idüp tahrîre gelenleri men‘ idüp varanları katlidüp mecrûh iden ehl-i fesâdun beher-hâl hakkından gelmek gerekdür ve âdem katlolunmış ise beher-hâl diyet taleb itdüresin. Şöyle ki; ehl-i fesâdun hakkından gelinmeye ve dâhıl-i defter olanları men‘ eyleyeler,* eyü olmaz.

Yazıldı.

433 *Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975*

Budun'da baruthâne işletmek için getirtilen Hamza ve Hasan adlı ustalar tarafından baruthânenin eksiklerinin tamamlanıp işletmeye açıldıktan kısa bir süre sonra çıkan yangında Hasan usta ile iki işçinin yanması üzerine, işçilerin korkup işi bıraktıkları ve yangını bahane edip yüksek ücret talep ettikleri için yüksek ücretle yeni işçiler istihdam olunduğu bildirildiğinden, yeni işçilerin beratlarının verildiği; ancak yangının baruthânedeki havanların ve destelerin büyük olmasından kaynaklandığı anlaşıldığından havanların tedricen küçültülmesi, destelerin hafifletilmesi ve işlenen barutun muhasebesinin gönderilmesi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "barut-hâne işletmek içün Hamza ve Hasan* nâm üstâdlar gelüp kâr-hâneler tahliye olunup murâdları üzre levâzimi görilüp işlemeğe mübâşeret itdüklerinde iki sâ‘at geçmedin sekiz hevânlu bir kâr-hâne tutışup mezbûr Hasan iki nefer kimesne ile yanmağla barut-hâne huddâmı korkup gidüp kâr-hâneler hâlî kalmağın ve cüz’î ulûfe ile işlemeğe ihtiyâr eylememeğin ziyâde ulûfe ile on tokuz nefer ve dörder-beşer akça ile üç nefer yeniçeri ta‘yîn olunup mâh be-mâh ulûfeleri virilmek şartıyla ibtidâdan barut-hâne hıdmetine mübâşeret eyleyüp ve barut-hânelerde yiğirmi mikdârı hevân – ki, her biri ellişer ve ellibeşer vukıyye barut olur– muttasıl işlemekden hâlî olmayup ve neferleri barut-ı siyâh işlemek içün ta‘yîn olunup ve ulûfeleri mâh be-mâh virilmek üzre defter olunup gönderildüğin" i‘lâm eylemişsin. İmdi; barut husûsı ehemm-i mühimmâtdan olmağın vech ü münâsib gördüğün üzre zikrolunan neferlerün berâtları virilmişdür. Ammâ; mezbûr Üstâ[d] Hamza hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; " "Barut-hâne tutışup zarar olduğınun sebebi barut kâr-hânelerinde yiğirmi hevân olup ammâ; hevânları büyük olup ve desteleri dahı büyük olmağıla barut döğildükde dibe inüp tokunmağla tutışur. Ol hevânlar bozılup her biri iki olup ve desteleri dahı yeyni olmak lâzimdür. Mahrûse-i İstanbul Kâr-hânesi'nde olan hevânlar beşer buçuk vukıyye döğer." didükde; "Şimdi bu hevânları tebdîl idicek, küllî harc lâzim gelür." didüğün" i‘lâm itmeğin zikrolunan hevânlar tedrîcle yiğirmişer vukıyye döğer hevân olup ve desteleri dahı yeyni olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan hevânları emrüm üzre tedrîcle yiğirmişer vukıyye ü[z]re döğer hevân itdüresin ki, hevânları büyük olduğından desteleri büyük olmağla dutışmağa bâ‘ıs olup zarar gelmeye ve şimdiye değin işlenen barutun muhâsebesin gönderesin. Eger şimdi olduğı üzre; "İhrâk olur." diyüp hıdmet idenler mütekeffil olurlar ise tecdîd (?) mukaddem (?) olursa üslûb-ı sâbık üzre isti‘mâl itdüresin ve ne vechile idecek olduğun yazup bildüresin.

Yazıldı.
Oğlı Mustafâ'ya virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

434

Erzurum beğlerbeğisine ve sancakbeğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Erzurum, Anadolu ve Diyarbakır beylerbeyleri, sancakbeyleri ve kadıları ile Bahaeddin Bey'in Malazgird dizdarı tarafından kurulacak mirî güherçile kârhânesine gereken yardımı yapmaları.

Malazgir[d] Dizdârı olan Hâcî Alî Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "zikrolunan beğlerbeğilikde mîrî güherçile kâr-hânesi ihdâs idüp mühimmâtına mu‘âvenet olunmak [içün]" emr-i hümâyûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Her birinüz mezkûr kâr-hâneye müte‘allik olan umûrda gereği gibi mu‘âvenet eyleyesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine ve beğlere ve kâdîlara.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Bahâ'eddîn Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Diyârbekir beğlerbeğisine ve beğlere ve kâdîlara.

Yazıldı.
Prespelü Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 C., sene: 975

435

Bkz. hkm. 326.

Manastır Kâdîsı olup vilâyet tahrîrinde olan Mevlânâ Mehmed'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tahrîr itdüğün yirlerde ba'zı erbâb-ı tîmâr müfredât defterlerin getürmekde ınâd itmeğin mâl-ı mîrîye küllî gadrolur." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Anun gibi ra'ıyyetlerini kaçurup ve defterlerini tahrîre getürmeyenler eger sancakbeğidür ve eger alaybeğidür ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u müstahfızlar ve gayridür; dirlikleri alınmağla konılmayup mu'âteb olmaları mukarrerdür. İsmi ve resmiyle yazup arzidesin.

Yazıldı.
Alacahısârlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 23 Ca., sene: 975

436

Semendire vs. sancaklara cizye toplamak üzere giden görevlilerin, topladıkları cizyeleri nevruzda getirip Hazine-i Âmire'ye teslim etmeleri ve reâyadan beratlarında yazılandan fazla akçe almamaları.

Semendire beğine hüküm ki:

Sancağuna irsâl olunan harâcîler keferenün cizyesin cem' idüp nevrûzda inşâ'a'llâh getürüp teslîm itmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sancağunda olan harâcîlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, te'hîr itmeyüp emrolunan keferenün cizyelerin cem' u tahsîl idüp nevrûz-ı mübârekde getürüp Hazîne-i Âmire['ye] teslîm eyleye[ler] ve re'âyâdan berâtlarında ta'yîn olunan akçadan ziyâde nesne aldurmayasın; alanları men' idüp memnû' olmayanları arzeyleyesin.

Yazıldı.
Alacahısârlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 23 Ca., sene: 975
Bir sûreti, Alacahısâr beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Sirem beğine.

Yazıldı.
Bosna Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 25 Ca., sene: 975
Bir sûreti, Bosna beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Pojega beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hersek beğine.

Yazıldı.
Bevvâb Alî Çavuş'a virildi. Fî 25 Ca., sene: 975
Bir sûreti, Vidin sancağı kâdîlarına yazıldı.

Yazıldı.
Süleymân Çavuş gitdi. Fî 25 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975
Bir sûreti, Niğbolı sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Silistre sancağı kâdîlarına.
Süleymân Çavuş. Fî 25 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a.
Bir sûreti, Üsküb ve Prizrin ve Vulçıtrın sancakları kâdîlarına. *Fî gurre-i Cumâ-de'l-uhrâ, sene: 975*

Yazıldı.
Bir sûreti, Filibe ve Tatarbâzârı kâdîlarına.
İbrâhîm Çavuş'a. Fî gurre-i Cumâde'l-âhıre, sene: 975

Yazıldı.
Bir sûreti, İnebahtı ve Yanya ve Karlıili sancakları kâdîlarına.
İmirze Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.
Bir sûreti, Sofya ve Şehirköy kâdîlarına.
Bâlî Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.
Bir sûreti, Avlonya sancağında olan kâdîlara.

Ahmed Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Gümülcine ve Yenice-i Karasu ve Drama ve Zihne ve Siroz ve Menlik ve Avrethısârı ve Ustrumca kâdîlarına.

Edhem Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Selanik sancağı kâdîlarına.

Mahmûd Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Ağrıboz ve Tırhala sancakları kâdîlarına.

Aydın-zâde Mehmed Çavuş'a. Fî 7 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Balyabadra ve Holomiç ve Moton ve Koron ve Kartine ve Anabolı kâdîlarına.

Tatar Süleymân Çavuş'a. Fî 7 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Manastır, Ohri, Kesterye ve Pirlepe ve Filorina ve Bihlişte ve Görice ve Horpişte ve Serfiçe kâdîlarına.

Prespelü Mehmed Çavuş'a. Fî 13 C., sene: 975

Yazıldı.

Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

437

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Varadin Kalesi Dizdarı Mehmed'in, küfür söylediği gerekçesiyle Sirem beyi tarafından dizdarlığının erbab-ı timardan birine tevcih edildiği; ancak hem emir olmadan, hem de erbab-ı timardan birine dizdarlık tevcih etmek kanuna aykırı olduğundan, bundan sonra emirsiz dizdarlık tevcih edilmemesi ve Dizdar Mehmed'in ahvâlinin teftiş edilip suçu sabit olursa arzedilmesi ve gönderilecek emre göre amel edilmesi.

Hâliyâ Sirem sancağında Varadin Kal‘ası Dizdârı olan Mehmed'ün; "Küfür söyledi." diyü dizdârlığın erbâb-ı tîmârdan Tur Bâlî'ye tevcîh idüp tezkiresin virmişsin. Evvelâ emirsüz dizdârlık tevcîh itmek ve erbâb-ı tîmâra dizdârlık arzolunup virilmek kânûna mugâyirdür; niçün mugâyir tezkire gönderesin ve ol dizdârun küfür söyledüği şer‘ıle sâbit olmış mıdur, yohsa sâbıkâ olmış husûs olup mücerred sûret-i sicill ile tevcîh olunmış mıdur, nicedür **[buyurdum ki:**

Mezkûrun] ahvâlin toprak kâdîsı ma‘rifetiyle hakk üzre teftîş idüp göresin: Şöyle ki; ol isnâd olunan husûslar şer‘ıle sâbit olursa arzeyleyesin ki, sonra emrüm ne vechile olursa

mûcebince amel idüp min-ba‘d arzitmeden kimesneye dizdârlığa kânûna mugâyir tezkire virmeyesin; ref‘ı lâzim olan dizdârları arzeyleyesin ki, tevcîh içün emr-i şerîfüm virdükde tevcîh idüp tezkire viresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Cumâde'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

Serrâclardan Kaşıkcı Alî'ye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

438

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Anadolu taraflarına gönderilen mirî develerin gemi tedarik edilerek Anadolu'ya geçirilmesi; gelen arpa gemilerinden de bir kaçının Rodoscuk'a gönderilerek oradaki kıtlığın giderilmesi ve kaç gemi gönderildiğinin bildirilmesi.

Hâliyâ Anatolı cânibi[n]e irsâl olunan mîrî develer içün gemi tedârük eyleyüp öte cânibe geçmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm üzre zikrolunan mîrî develer vardukda, te’hîr itmeyüp gemi tedârük eyleyüp Anatolı cânibi[n]e geçüresin ve gelen arpa gemilerinden dahı birden ve ikiden Rodoscuğ'a gönderesin; gelüp anda bey‘ ideler. Bu cânibün muzâyakası def‘ oluna* ve ne mikdâr gemi gönderilürse i‘lâm eyleyesin.

Yazıldı.

439

Semendire beğine hüküm ki:

Tımışvar vilâyetinin tahriri sebebiyle Semendire reâyasının Tımışvar'a geçtikleri bildirildiğinden, reâyanın öte yakaya geçirtilmemesi hususunda kadılara gerekli tenbihte bulunulması.

Hâliyâ vilâyet-i Tımışvar tahrîr olunmağıla Semendire re‘âyâsı öte yakaya geçüp Semendire'den perâkende oldukların i‘lam olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kâdîlara gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, Semendire re‘âyâsın öte yakaya geçürtmeyüp men‘ u def‘ ideler; geçürenlerün haklarından gelesin.

440

Silistre, İvraca ve Tırnovi kazalarında bulunan eski celeplerden, üzerlerinde geçmiş yıllardan bakâya koyun olanların, koyunlarıyla birlikte Sinan Çavuş ile beraber Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 25 Ca., sene: 975

Silistre ve İvraca ve Tırnovi kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Silistre kazâsında mütemekkin celeb-keşân-ı atîkdan Dizdâr Alî Bâlî'nün üzerinde iki yüz re’s koyun ve İvraca kazâsında Nasûh bin Alî'nün üzerine seksen koyun ve Hasan bin Süle'nün üzerine yüz re’s koyun ve Ferhâd bin Abdullâh üzerinde yüz re’s koyun ve Çernovi[H] kazâsından kasaba-i Rus'dan Mustafâ bin Mehmed üzerine iki yüz re’s koyun ve Tırnovi kazâsından Selaniklü Halîl üzerinde yüz re’s koyun bâkî kalup sürilmesin teklîf olundukda kimi; "Âsitâne['ye] mülâzemete giderin." diyü te‘allül iderler ve kimi gaybet eyledüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup her birinüz taht-ı kazânuzda olan yazılu celeblerden üzerlerinde bâkî koyun olanları ihzâr eyleyüp dahı üzerlerinde kalan bâkî koyunları bî-kusûr cem‘ u tahsîl itdürüp kendüler ile bile koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Koyun husûsı mühimdür; ihmâlden hazer eyleyesiz.

[H] Bkz. hkm 502

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 15 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

441

Sâbıkâ Ürgüb Kâdîsı olan Mevlânâ Bedreddîn ile Leş kâdîsına

Küffara tereke verdiği ihbar olunan Dukagin Beyi Kâsım hakkındaki iddaların sâbık Ürgüp kadısı ve Leş kadısı tarafından araştırılıp sonucun arzedilmesi.

hüküm ki:

Bundan akdem ba‘zı kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl sunup "bi'l-fi‘l Dukagin Beği olan Kâsım *dâme ızzühû* içün; "Küffâr-ı hâksârdan Ankona'ya on bin altunluk tereke virdi." diyü i‘lâm olunmağın hakîkat-i hâl ma‘lûm olup ve size dahı i‘timâdum olmağın **buyurdum ki:**

Bâlî Çavuş vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre tetebbu‘ eyleyüp müşârun-ileyh anda varaldan berü emre mugâyir eger Ankona keferesine ve eger sâyir kefereye tereke virmiş midür ve ne mikdâr tereke virmişdür ve ne zamânda virüp ne iskeleden virilmişdür, yohsa bu husûs isnâd olup gayr-i vâkı‘ mıdur, nicedür; tamâm hakîkat-i hâle vâkıf olup dahı her bir husûsda mübhem nesne komayup ahvâlin hakk üzre yazup bildüresiz. Ammâ; hımâyet olunmakdan dahı hazer idesiz; tamâm ılminüz irişdüği ve yanınuzda sübût ü zuhûr bulan mevâddı yazasız.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Kırık Sinân oğlı Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 C., sene: 975

442

Sâbıkâ Kâdî-asker olup Mekke-i Mükerreme Kâdîsı olan

Sultan Süleyman tarafından Mekke-i Mükerreme'de dört mezhep için yaptırılan medreselerden Hanefî ve Malikî medreselerine müderris tayin edildiği; Şafiî ve Hanbelî medreseleri için de müderrisliğe ehil iki müderris tayin edilmesi ve beratlarının gönderilebilmesi için isimlerinin bildirilmesi.

Abdurrahmân Efendi'ye hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr *tâbe serâhü* Mekke-i Mükerreme'de Mezâhib-i Erba‘a içün binâ itdürdüği medâris-i şerîfeden Hanefî Medresesi'nün tedrîsi Müftî olan Mevlânâ Kutbeddîn'e ve Mâlikî Medresesi Kâdî Hüseyin-i Mâlikî'ye virilüp Şâfi‘î ile Hanbelî Medreseleri'nün tedrîsi kalmışdur. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan Şâfi‘î vü Hanbelî Medreseleri'nün tedrîsine dahı müstehıkk olanlardan bir kimesneyi ta‘yîn idüp arzidesin ki, tevcîh olunup berâtları virile.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

443

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Ahyolu kazasında halkı ifsâd eden ışıkların yakalanarak haklarında gerekenin yapılması.

Hâliyâ; "ba‘zı ışıklar olup müslimânları ıdlâl idüp zarar-ı âmm oldukları" arzolunmış; teftîş içün bundan akdem Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından İbrâhîm'e hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Ol zamânda elegelmeyüp hâliyâ girü gelüp halkı ıdlâlde oldukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârun-ileyh vardukda, mezkûrları elegetürüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin göresin.

Yazıldı.

Mezbûr dizdâra virildi. Fî 15 Ca., sene: 975

444

Tarsus beğine ve Kasun kâdîsına hüküm ki:

Gülek Kalesi kethüdası, neferleri ve hariçten kale mühimmâtı için görevlendirilenlerin hizmet teklif olunduğunda görevlerine gelmedikleri şikâyet edildiğinden, kendilerine gereken uyarının yapılması ve görevini ihmal edenlerin bildirilmesi.

Gülek Kal‘ası Dizdârı olan dârende Himmet Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "kal‘a-i mezbûre kethudâsı ve neferâtı ve hâricden kal‘a mühimmâtı hıdmetiyçün ta‘yîn olunan müslimânlar [ve] zimmîlerden ba‘zıları hıdmet vâkı‘ oldukda gelmeyüp ihmâl ü müsâhele üzre oldukların" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi eger kal‘a kethudâsı ve eger neferleridür ve eger hâricden kal‘a mühimmâtı içün ta‘yîn olunan müslimânlar ve zimmîlerdür; hıdmet vâkı‘ oldukda her biri olıgelen üzre hıdmetlerinde olup ihmâl ü müsâhele itmeyeler. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele üzre olanları isimleriyle yazup arzidesiz.

Yazıldı.

445 *Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 16 Ca., sene: 975*

Edirne'de yağ ve arpa sıkıntısı çekildiğinden İstanbul'a gelen yağdan altmış-yetmiş tulum yağ ile arpa gemilerinden bir kaçının Rodoscuk'a gönderilerek depolanması ve oradan da Edirne zahiresi için gelenlere satılmasının sağlanması.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de yağ u arpaya gâyetde muzâyaka olmağın anda gelen zehâyirden altmış-yetmiş tulum yağ tedârük idüp gemilere tahmîl idüp ve gelen arpa gemilerinden dahı birden ikiden muttasıl Rodoscuğ'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mahrûse-i İstanbul'a gelen zahîreden altmış-yetmiş tulum yağ tedârük idüp gemilere tahmîl eyleyüp Rodoscuğ'a gönderesin ki, anda der-mahzen olup lâzim oldukda mahrûse-i Edirne'ye getürdile ve gelen arpa gemilerinden dahı muttasıl birden ikiden gönderesin ki, anda der-mahzen eyleyeler ve gönderilen gemilere azeblerden ve gayriden içine mu‘temed kimesneler koyasın ki, âhar yire alup gitmek ihtimâli olmaya ve sâhıblerinün birini dahı anda arpa yanında bile kala ki, Edirne zahîresiyçün varan kimesnelere bey‘ ideler ve ne mikdâr gemi arpa gönderildüğin i‘lâm idesin.

Yazıldı.

446 *Bu dahı.*

Bir hüküm dahı Rodoscuk kâdîsına ve İskender

İstanbul'dan Rodoscuk'a gelecek olan yağ ve arpanın Edirne zahiresi için gelenlere sattırılması.

Çavuş'a;"İstanbul'dan gelen yağ u arpayı anda der-mahzen idüp anda gemi durmak kâbil değildür; sâhıblerinden birin alıkoyup Edirne zahîresiyçün varanlara bey‘ ideler. Ne mikdâr yağ u arpa gelürse öteden gelenlere temessük virüp sonra bu cânibe arzidesin." diyü yazılmış-dur.

Yazıldı.

447 *Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Ca., sene: 975*

Dimetoka'da kız kaçırma ve ırza tecavüz suçlarını işlediği sabit olan İsa adlı şahsın siyaset olunması.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "taht-ı kazândan Îsâ nâm kimesne Timürhân nâm kimesnenün Hanîfe nâm kızın cebren alup gidüp nice def‘a fi‘l-i şenî‘ itdüği zâhir olup ve karyesi halkı mezkûr Îsâ içün; "Eyü kimesne değildür." diyü haber virdüklerin" sûret-i sicill ile i‘lâm itdüğün Pâye-i Serîr-i A‘lâm'a arzolunup mezkûr Îsâ'ya siyâset olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Aslâ te’hîr itmeyüp emrüm mûcebince mezkûra siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresin.

Yazıldı.

448 *Tımışvar defterdârı âdemi Mehmed'e virildi. Fî 13 Cumâde'l-evvel, sene: 975*

Semendire, Alacahisar, İzvornik ve Vidin'e haraç toplamaya giden görevlilerin, reâyanın noksan olduğunu görmeleri üzerine yaptıkları araştırmada Tımışvar'da haraç hâne başına tahrir olunduğundan reâyanın Tımışvar vilâyetine göç ettiklerinin anlaşıldığı; böyle bir durum memleketin bir tarafının mamur edilmek istenirken diğer tarafının harap olmasına yolaçacağından reâyanın Tımışvar tarafına geçmesinin engellenmesi, geçenlerin geri iade edilmesi ve eğer başarılabilirse Lagoş, Sebeş ve Macar taraflarından reâya getirtilmeye çalışılması.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Semendire ve Alacahısâr ve İzvornik ve Vidin'de harâc cem‘ına varanlar re‘âyâdan küllî noksân üzre bulup sü’âl olundukda; "vilâyet-i Tımışva[r] tahrîr olunup harâc hâne başına kaydolmak ile ol cânibe göçüp gitdüklerin" i‘lâm olındı. İmd[i]; Memâlik-i Mahrûse'den ol cânibe re‘âyâ varmak ve harâca bu vechile noksân lâzim gelmek câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr itmeyüp yalılarda olan beğlere ve kâdîlara ve iskeleler zâbıtlarına gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d berü cânibden re‘âyâ tâyifesinden bir ferdi ol cânibe geçürtmeyesin. Ba‘de't-tenbîh girü yoklayup emre mugâyir iş idenlerün haklarından gelesin. Bu bâbda vilâyet kâtibine hüküm gönderilüp; "Anun gibi berüden geçüp giden re‘âyâyı girü baş harâcına bağlaya;* hâne harâcı bağlanmaya." diyü emrüm olmışdur. Bu husûs mühimdür; dâyimâ mukayyed olup eger kâdir olursanuz Lagoş ve Sebeş taraflarından ve Macar câniblerinden getürdesiz; yohsa Memâlik-i Mahrûse'nün bir tarafın harâb idüp ve bir tarafın ma‘mûr itmeden ne hâsıl olur.

Yazıldı.

449 *Âdemi Mehmed'e virildi. Fî 13 Cumâde'l-evvel, sene: 975*

Tımışvar'ın tahriri esnasında Semendire, Alacahisar, İzvornik ve Vidin taraflarından göçüp gelen reâyanın deftere yazılmayarak, geldikleri yere geri dönmelerinin sağlanması; daha önceden gelmiş olanların ise sakin oldukları yerin usûlüne göre haraçlarının şahıs başına kaydedilmesi.

Tımışvar Tîmârı Defterdârı olup vilâyet-i mezbûreyi tahrîr iden Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Belgrad kâdîsı mektûb gönderüp; "Göle fetholalı Semendire ve İzvornik ve Alacahısâr sancaklarınun re‘âyâsı ceste ceste olup Tuna'dan Tımışvar câniblerine geçüp egerçi bir mikdâr te‘addîden dahı göçerler ammâ; asıl sebeb zikrolunan elviyede* cizye vü ispençe başa bağlu olup vilâyet-i Tımışvar'da hâneye bağlanup bir hânede nice kâfir sâkin olup bir cizye vü ispençe virmekdür ve genc memleket olup az zamânda küllî tavara mâlik olur." diyü bildürdi. İmdi; "Memâlik-i Mahrûse'nün re‘âyâsı geçüp anda varmak câyiz değildür. Bu bâbda; "Yalılara tenbîh* idüp min-ba‘d geçürmeyeler." diyü Tımışvar beğlerbeğisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Sen dahı bu bâbda mukayyed olup hâliyâ geçüp varanları min-ba‘d yazmayup girü âdemlere koşup yirlerine gönderesin. Bundan mukaddem geçüp varanları dahı sâkin oldukları yir üslûb[ı] üzre harâc u ispençesin kaydeyleyüp ol vilâyet gibi kayditmeyüp her kâfir başına kaydeyleyesin; min-ba‘d ol ümmîz üzre iç ilden firâr itmeyeler. Ammâ; kadîmî ol yirlü olanları üslûb-ı sâbık üzre kaydidesin ve bi'l-cümle bu bâbda küllî ihtimâm idüp mem[le]ket ihtilâline ve harâc u ispençe vü koyun hakkınun zikrolunan sancaklarda kesrine bâ‘ıs olmayasın. Kâdir olursan re‘âyâyı Lagoş ve Sebiş ve Macar'dan getürdesin; yohsa iç ilden bir yiri harâb idüp bir yiri ma‘mûr itmenün ne fâyide vü âyidesi vardur.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Ca., sene: 975
Yazıldı.
Defterdâr Abdülgafûr Efendi'ye virildi. Fî 17 Ca., sene: 975
450 *Nakkâş Abdülbâkî Çavuş ile gönderildi.*

Eğirdir Gölü'nün ayağının emir gereğince akıtılması sonucu meydana gelen binlerce dönüm sulak araziye sipahi ve hariçten müdahale olunduğu, teftiş olunup tapuya verildiği takdirde devletin çok miktarda gelir elde edeceği bildirildiğinden, bu hususun tahrirde görevli Mevlânâ Yahya ile birlikte yerinde incelenmesi.

Eğirdür kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf mûcebince Eğirdür Göli'nün ayağını akıtdukda ba‘zı arâzî-i hâliyeyi basup a‘lâ suğlalar olup etrâfdan ba‘zı sipâhî ve gayri dahleylemekle kalup teftîş olunmak emrolunursa nice bin dönüm yir olup öşrinden mâ‘adâ küllî mâl hâsıl olur." diyü bildürmişsin. İmdi; husûs-ı mezbûrı senünle ma‘an görmek içün vilâyet tahrîri emrolunan Mevlânâ Yahyâ'ya hükm-i şerîfüm yazılup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup zikrolunan husûsı müşârun-ileyhle ma‘an göresin.
Yazıldı.
Defterdâr Abdülgafûr Efendi'ye virildi. Fî 17 Ca., sene: 975
451 *Nakkâş Abdülbâkî Çavuş ile gönderildi.*

Bkz. hkm. 450.

Lâzikıyye Kâdîsı olup Hamîdili tahrîrinde olan Mevlânâ Yahyâ'ya hüküm ki:

Eğirdür kâdîsı mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf mûcebince Eğirdür kazâsına tâbi‘ gölün ayağını akıtdukda ba‘zı arâzî-i hâliyeyi basup a‘lâ suğlalar olup lâkin etrâf u nevâhîsinde olan sipâhî ve gayri dahleylemeğin kalup şöyle ki; teftîş olunup tapuya virilmek fermân olunursa nice bin dönüm yir olup öşrinden [mâ‘adâ] küllî mâl hâsıl olur." diyü bildürdi. İmdi; zikrolunan husûsı senünle bile görmek emridüp kendüye dahı ol bâbda hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh dahı bu bâbda senünle bile mübâşir olup zikrolunan husûsı ma‘an göresiz.

Yazıldı.

452 *Koyluhısâr erenlerinden Mustafâ'ya virildi. Fî 17 Ca., sene: 975*

Koyulhisar müstahfızları tarafından, kalede mahfuz tüfek olmayıp sıkıntı çekildiği halde reâyada damgalı tüfek olduğu bildirildiğinden, sözkonusu silâhların toplanıp dizdara teslim edilmesi.

Karahısâr-ı Şarkî beğine hüküm ki:

Hâlen Koyluhısâr Kal‘ası müstahfızları âdem gönderüp; "Kal‘ada mah[f]ûz tüfenk olmayup lâzim oldukda muzâyaka olur; re‘âyâda ve gayride tamgalı tüfenk vardur." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden gayri re‘âyâda ve gayride her kimün elinde tüfenk bulunursa alup kal‘ada dizdâra teslîm eyleyesin ve ne mikdâr tüfenk bulunup dizdâra virildüğin defter idüp gönderesin.

Yazıldı.

453 *Arz getüren korucıya virildi. Fî 17 Ca., sene: 975*

İne kazasının Eyücek karyesinde sağ-ulûfecilerden Küçük Yusuf'un korumasındaki Tavığı dağında çoğalıp terekeye zarar veren canavarlardan müştekî müslümanların dağdaki korumanın kaldırılması yönündeki taleplerinin kabul edilmediği; ancak koruya zarar vermemek kaydıyla muzır canavarların itlafına izin verildiği; ayrıca sekban tâifesinin verdiği belirtilen tüfeklerin reâyadan toplatılarak adı geçen tâifenin bu konuda uyarılması.

Lala Ca‘fer Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sağ-ulûfeciler cemâ‘atinden İne kazâsında Eyücek nâm karyede sâkin olan Küçük Yûsuf nâm kimesne kazâ-i mezbûrda Tavığı tağı dimekle ma‘rûf tağı nice yıldan berü korumağla cânavarları çoğalup müslimânlarun terekelerine zarar idüp ve

müslimânlar ol tağdan intifâ‘lanmayup; "İl içi olmağla korunmağa kâbil değildür." diyü şekvâ itmekle ol tağ korunmamak içün hükm-i şerîf virilmesin" arzeylemişsin. İmdi; ol tağ kadîmî korınugelmiş olmağla kemâ-kân koru olup kimesne dahlitmemek emridüp **buyurdum ki:**

Re‘âyâ ve gayra gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, hemân zikrolunan koruda müslimânlarun terekelerine zarar u ziyân iden cânavarları kırup def‘ idüp korıya zarar eylemeyeler ve ba‘zı re‘âyânun elinde tüfenk bulunup sü’âl olundukda; "Sekbân tâyifesi virür." diyü cevâb iderlerimiş. Sekbân tâyifesine onat tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d re‘âyâya ve gayra tüfenklerin virmeyeler; ba‘de't-tenbîh eslemeyüp virürlerse ol makûle re‘âyâ elinde bulunan tüfenk eger sekbân tâyifesinündür eger gayrundur; ellerinden alup zabtidesin ki, emre mugâyir kimesne tüfenk kullanmaya.

Yazıldı.

454 *Edirne sübaşısına virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975*

Edirne'de tülbent gasbeden Ahmed'in ve Nikola'nın atını çalan Moralı Manol'ün küreğe konulması.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Edirne'de Ahmed nâm kimesne te‘addî tarîkıyla ba‘zı yirden dülbend alup ve Mora sancağından Manol nâm zimmî Edirne kazâsından Nikola nâm zimmînün bir atın sirka itdüğine mahrûse-i Edirne kâdîsı sicill itmeğin küreğe konılmalarıyçün irsâl olundılar. **Buyurdum ki:**

Vusûl bulduklarında, emrüm üzre mezbûrları küreğe koşasın.

Yazıldı.

455 *Alemdâr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 18 Cumâde'l-evvel, sene: 975*

Delvine tahrîrinde olup Manastır Kâdîsı olan Muhyiddîn'e hüküm ki:

Aydonat, Mazarak ve Delvine kazalarının tahririnin tamamlandığı, ancak Kurveleş nahiyesi isyan üzere olduğu için tahrir olunamadığı bildirildiğinden, Kurveleş nahiyesinin eski defter üzerinden tahrir edilmesi ve sancakbeyinden Kurveleş'in isyan üzere olduğuna dair arz getirilmesi.

Mektûb gönderüp; "Aydonat ve Mazarak ve Delvine Kâdîlıkları tamâm olup Kurveleş nâhıyesi ısyân u fesâd üzre olduklarından tahrîre mecâl olmaduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan Kurveleş nâhıyesin eski defteri mûcebince tahrîr idüp mâ‘adâsınun defterlerin irsâliyyeleriyle getürüp ısyân üzre olanlarun hakkında sancakları beğinden dahı vukû‘ı üzre arz alup geldüğünde getüresin ki, anlar hakkında emrüm ne vechile olursa anunla amel oluna.

456

Yazıldı.
Uncı-zâde İbr[â]hîm Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

Frenk'den gelip Premorye nahiyesinde Makarska İskelesi'ne yerleşip adı geçen iskele âmilleri vasıtasıyla deryâya ve küffara tereke, hayvan vs. meta veren, dâru'l-harpten kalp akçe getirerek memlekete yayan ve müslümanlara zulmettiği bildirilen zimmînin teftiş olunup suçu sabit olursa hapsedilerek durumunun bildirilmesi.

Hersek beğine ve İmoçka kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Premorye nâhıyesinde Makarska İskelesi'nde sâkin olan (———) nâm zimmî nice fesâdı zâhir olmağın Frenk'den kovılup mezbûr iskele âmilleri yanına varup anlarun elleriyle deryâya ve küffâra tereke vü koyun u sığır ve gayr[i] metâ‘ virüp ve dâru'l-harbden kalb akça vü guruş getürüp memlekete yayup ve ehl-i İslâm'ı döğüp ve şetmeyleyüp; "Ehl-i fesâddur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Mezbûrı teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezkûr deryâya ve küffâra [tereke] ve sâyir memnû‘ olan metâ‘ virüp ve memlekete kalb akça vü guruş yayup ehl-i İslâm'a ol vechile ihânet eyledüği sâbit olursa habsidüp üzerine sâbit olan fesâdı mufassal yazup bildüresiz.

457

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 7 C., sene: 975
Ba‘dehû Bosna Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 C., sene: 975

Bosna ve Klis sancaklarının mehâyif teftişi ile görevli Saray kadısının, teftişin ne aşamada olduğunu bildirmesi.

Sarây kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp Bosna ve Klis sancaklarınun mahâyifi teftîşi fermân olunmışıdı. Emrüm mûcebince hâlen teftîş husûsı nice olmışdur; ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Emr-i sâbık-ı şerîfüm mûcebince zikrolunan sancaklarun teftîşi ne mertebeye varmışdur, şimdiye değin ne mikdâr teftîş olunup ne makûle mevâd zuhûr idüp ve bâkî ne yirler kalmışdur, nicedür; yazup mu‘accelen bildüresin; şöyle bilesin.

458

Semendire, İzvornik, Alacahisar, Pojega ve Sirem sancaklarındaki havâss-ı hümâyundan hâsıl olacak arpanın satılmayıp depolanması konusunda verilen emir gereğince ne kadar arpa toplanıp nerede depolandığının vs. hususların bildirilmesi.

Yazıldı.
Alacahısârlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 23 Ca., sene: 975

Semendire beğine ve Teftîş Kâdîsı Mevlânâ Bâlî'ye ve Nâzır Mü'min'e hüküm ki:

Semendire ve İzvornik ve Alacahısâr ve Pojega ve Sirem sancaklarında vâkı' olan havâss-ı hümâyûnumun arpası satılmayup münâsib olan yirlerde der-mahzen olup turmasıyçün bundan akdem defterdârum tarafından ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdi. Hâlâ ne mikdâr arpa hâsıl olup ve ne mahalde der-mahzen olduğı ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i sâbıkum üzre vâkı' olan hâslarum mahsûlinden ne mikdâr arpa tahsîl olunup ve ne mahalde der-mahzen olmışdur ve henüz cem' olmayup bâkî kalmış arpa var mıdur, nicedür; anun gibi tahsîl olunmamış arpa kalmış ise anları dahı emr-i sâbık-ı şerîfüm mûcebince ber-vech-i isti'câl cem' u tahsîl idüp der-mahzen id[ü]p bi'l-fi'l ne mikdâr hıfzolunduğı ve ne kadar kalup alınmak üzre idüğin ve cârî olan si'r nenün üzerine idüğin defter idüp mühürleyüp mu'accelen Atebe-i Ulyâ'ya bildüresiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 17 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, mukîm der-Edirne

Yazıldı.
Beğün Kethudâsı Ahmed'e virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

459

Mora beğine hüküm ki:

Malta ve İspanya kadırgalarına zahire verdikleri, Moton, Koron ve Kalamata iskelelerine düşmanla birlikte giderek kılavuzluk yaptıkları, tüccar ve rençber gemileriyle kıyılardaki köylere zarar verdikleri ve asker azlığı dolayısıyla üzerlerine gidilemediği bildirilen Makalimali nahiyesi keferesinin zaptı için Mezistre beyine Moton, Koron ve Anavarin kalelerinden yeterli miktarda hisar-eri verilmesi.

Mezistre beği mektûb gönderüp; "Makalimali nâhıyesi keferesi ısyân üzre olup Malta ve İspanya kadırgalarına zahîre virüp ve bile gidüp Moton ve Koron ve Kalamata İskeleleri'ne kulaguz olup tüccâr u rencber gemilerine deryâda olan kurâya zarar idüp yirleri sa'b u sengistân olmağın atluya* kâbil olmayup zabtları içün piyâde tüfenkciye muhtâc olup cizye cem'ı zamânı geldükde ümerâ-i sâbık zikrolunan kılâ'un tüfenkci vü neferâtı ile varup cem' idüp ve Zifos nâhıyesine karîb olmağın anlara muttasıl sığınup zabtları asîr olduğın ve livâ-i mezbûrda elli nefer sipâhî ve yüz otuz nefer hısâr-eri olup ekseri kılâ' muhâfazasında* olmağın üzerlerine varılmağa ikdâm olunmayup otuz-kırk nefer ile voyvoda gönderildükde âlât-ı harb ile üzerlerine gelüp cengidüp beş-altı neferin mecrûh idüp ve hıfz u hırâset içün derbend ağarunda (?) olduğın Moton ve Koron [ve] Anavarin Kal'aları'nda nefer lâzim idüğin" arzeyledi. İmdi; zikrolunan memleket hıfzları lâzim olup kifâyet mikdâr hısâr-eri emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kal‘alardan kifâyet mikdârı nefer ihrâc idüp müşârun-ileyhe gönderüp ol mahall[i] hıfzidesin.

Yazıldı.
Beğ âdemi Dâvûd'a virildi. Fî 19 Ca., sene: 975

460 *(———) ile Alaybeği Mûsâ'nun teftîş hükmi dahı ana virildi.*

Kalacıkkaya köyünden Kanber'e, talip olduğu kızdan feragat etmesi için zulmettiği, şer‘-i şerife söğdüğü ve Şehrizol muhafazasına gelmediği ihbar olunan Sorkun Alaybeyi Musa'nın teftiş olunup sonucun bildirilmesi.

Divriği Beği Mehmed Beğ'e hüküm [ki]:

Hâliyâ Rûm Beğlerbeğisi Ahmed ile Budaközi Kâdîsı Osmân mektûb gönderüp; "Sorkun Alaybeğisi olan Mûsâ, Kal‘acıkkaya nâm karyeden Kanber nâm kimesne bir müslimânun kızına nâmzed olup almak sadedinde iken mezbûrı ayağından asup muhkem letidüp; "Elbette hakkundan ferâgat eyle; ben bir kimesneye murâd idindüm." didükde mezkûr Kanber mahfil-i münîfe gelüp şekvâ itdükde mürâsele ile âdem gönderilüp şer‘a da‘vet olundukda mezkûr Mûsâ mürâseleyi yırtup şer‘-ı şerîfi vaz‘ eyleyene, hâşâ, cimâ‘ lafzı ile şetmidüp müslimânlar sahîh idüğine haber virüp ve Şehrizol muhâfazasına dahı henüz gelmeyüp terk-i hıdmet itmişdür." diyü bildürdiler. İmdi; sana küllî i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr alaybeğinün arzolunan ahvâlin hakk üzre teftîş idüp göresin; vech-i meşrûh üzre mezkûr Kanber'e cebr ü te‘addî idüp ba‘dehû meclis-i şer‘a da‘vet olundukda, hâşâ, ol vechile şetmitdüği vâkı‘ mıdur, nicedür; ma‘lûm olduğı üzre sıhhati ile yazup bildüresin. Kimesneye meyl ü muhâbâdan ve garaz u nisbetden ve hılâf-ı vâkı‘ arzitmekden hazer idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

461 Divriği Sancağı Beği olup Bozok sancağı muhâfazasına ta‘yîn

Bozok sancağının muhafazasının mevcut cemiyet bozulmadan ve Gedük ve Çubuk nahiyeleri için ayrılan tezkiresiz sipahilere dokunulmadan sağlanması.

[olunan] Mehmed'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Muhâfazası emrolunan Bozok sancağında tezkiresüz sipâhîleri cem‘ idüp mahall-i hatar olan Kanak nâm mevzı‘da hıfz u hırâset üzre olasın." diyü fermân olunup tezkiresüz sipâhîlerden iki yüz sipâhî üç mikdârı gelmeyüp Bozok Sancağı Beği Memiş *dâme ızzühû*nun oğulları Gedük ve Çıbuk nâhıyeleri muhâfazasında ta‘yîn olunmağın yüz on sekiz nefer tezkiresüz sipâhî mezkûrlar ile muhâfazada bile olduğına müşârun-ileyh

mühürlü defter gönderüp iki yirde cem‘ıyyet olup sipâhî perâkende olmağla cem‘ıyyetde zarar müterettib olur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Kemâ-kân mahall-i cem‘ıyyetde olasın.

Yazıldı.

462 Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Ardahan sancağında şeneltmek şartıyla timara mutasarrıf olmalarına rağmen Erzincan ve Bayburd'da oturan yüz yirmi sipahinin serhadde yakın yerlerde oturmaları konusunda uyarılmaları; aksine hareket edenler olursa timarlarının başkalarına verilmesi için isimlerinin bildirilmesi.

Yüz yiğirmi nefer sipâhî Ardahan sancağında şeneltmek* üzre tîmâra mutasarrıflar olup hâliyâ ol asıl sipâhîlerün ba‘zı tîmârlarınun üzerlerinde olmayup Erzincan ve Bayburd vilâyetlerinde sâkin oldukların i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Livâ-i mezbûrda vech-i meşrûh üzre şeneltmek* tarîkı ile tîmâra mutasarrıf olan sipâhîlere muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, hâric yirde olmayup tîmârları üzerlerinde serhadde karîb yirlerde oturup tîmârların şeneldüp hıdmetden hâlî olmayalar. Anun gibi eslemeyüp hâricde sâkin olanları isimleriyle ve tîmârlarıyla yazup bildüresin ki, tîmârları âhara tevcîh oluna.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, mukîm der-Edirne

Yazıldı.

463 *Hakîm Dâvûd'a virildi. Fî 27 Ca., sene: 975*

Nakşa adası reâyasından olup başka yerlere yerleşenler yüzünden adalar mahsulünde azalma meydana geldiğinden, adı geçen ada ahalisinden Galata ve Gelibolu'da oturan varsa uyarılarak memleketlerine dönmelerinin sağlanması; aksi takdirde haklarından gelineceğinin kendilerine bildirilmesi.

Galata kâdîsına hüküm ki:

Nakşa Dükası Yavasif gelüp; "zabtında olan Nakşa cezîrelerinün re‘âyâsı göçüp mahmiyye-i mezbûre dâhılinde ve hâricinde temekkün itmek ile cezîreler mahsûline noksân müterettib olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise mezbûrun zabtında olan cezîre re‘âyâsından taht-ı kazâna tâbi‘ yirlerde gelüp temekkün eylemiş re‘âyâ var ise muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, göçüp girü kadîmî sâkin oldukları yirlerine varalar. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh göçmeyüp veyâhûd

göçüp âhar kimesnenün toprağına varalar, sonra istimâ‘ oluna, gereği gibi haklarından gelinür; ana göre mukayyed olalar.

Bir sûreti, Gelibolı kâdîsına yazıldı.

Yazıldı.

464 *Hakîm Dâvûd'a virildi. Fî 27 Ca., sene: 975*

Nakşa adası dükasının idaresindeki adalar keferesinin harâc-ı şer‘îlerinin Sakız kadısı tarafından hakkıyla belirlenip defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Sakız kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Nakşa cezîresinün dükası zabteyledüği cezîreler keferesine sen va[r]up harâc-ı şer‘î vaz‘ eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Bi'z-zât kalkup cezîre-i mezbûreye varup dahı firâden-firâdâ her hânenün müzevvec ü mücerredlerin yoklayup dahı üzerlerine harâc-ı şer‘îlerin vaz‘ idüp defter eyleyüp ve mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; hîn-i tahrîrde tamâm hakk üzre olup kimesneye hımâyet itmekden ve harâc ketmolmakdan hazer idesin.

Yazıldı.

465 *Şehr-emîni âdemi olup sol-gurabâdan olan Alî bin Mustafâ'ya virildi. Fî 23 Ca., sene: 975*

Germiyan'da güherçile hizmetinde istihdam edilmek üzere Söbice, Tavas, Çine ve Meğri'den istenen yayalar yetmediği için Muğla ve Balat nahiyelerinden yüz altmış dokuz piyade daha gönderilmesi.

Menteşe yayaları beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Germiyan'da işlenen güherçile hıdmetiyçün Söbice ve Tavas ve Çine ve Meğri Kâdîlıkları'ndan beş yüz nefer yaya ihrâc idüp gönderesin." diyü emrüm olmış idi. Hâlâ; "Hıdmet-i mezbûreye ol mikdâr yaya kifâyet itmeyüp Muğla nâhıyesinden toksan sekiz nefer ve Balat nâhıyesinden yetmiş bir nefer piyâde dahı ihrâc olunup gönderilmesi lâzimdür." diyü şehr-emîni tarafından i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Aslâ tevakkuf itmeyüp zikrolunan nâhıyelerden ta‘yîn olunan mikdârı yayaları âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve yayabaşılarıyla bî-kusûr ihrâc idüp mahall-i me’mûra gönderüp hıdmet itdüresin. Giç veyâ eksük göndermekden hazer idesin; sonra özrün makbûl olmaz.

466 *Yazıldı.*

Üsküdar İskelesi'nin hanlar önündeki eskiyen bazı taşlarının tamir edilmesi.

Kapudâna hüküm ki:

Üsküdar İskelesi'nün hânlar öninde ba‘zı taşları ufanup ta‘mîri lâzim olduğın i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Bi'z-zât görüp anun gibi ta‘mîr ü termîme muhtâc olanlarun te’hîr itmeyüp termîm itdüresin. Eger iskeleye ve eger hânlara zarar irişmek ihtimâli olmaya.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 23 Ca., sene: 975, Edirne

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

467 Gümülcine kâdîsına hüküm ki:

Gümülcine'den tedariki istenen zahirenin âcilen gönderilmesi.

Bundan akdem taht-ı kazândan [emr]olunan zahîre irişmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp emrolunan unı tavarlara tahmîl idüp mu‘accelen irişdüresin; ihmâlden hazer idesin.

Yazıldı.

468 Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Dimetoka'dan Edirne zahiresi için yüz müd arpa ve iki yüz müd un tedarik edilerek âcilen gönderilmesi.

Hâliyâ mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânda bulunan yirlerden yüz müd arpa ve iki yüz müd un tedârük ü ihzâr olunup ber-vech-i isti‘câl gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi taht-ı kazânda eger kapum kullarında ve eger zü‘amâ vü sipâh tâyifesinde ve gayride her kimde tereke bulunur ise kendülere kifâyet mikdârı alıkoyup dahı mâ‘adâsın cem‘ u tahsîl eyleyüp emrüm üzre yüz müd arpa ve iki yüz müd unı ber-vech-i isti‘câl mahrûse-i Edirne'ye irsâl ü îsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Eger araba ile gelmeğe imkân olmaz ise tavarlar

tedârük idüp tahmîl eyleyüp mu‘accelen irsâl idesin.

Yazıldı.

469 Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Çirmen kazasından Edirne zahiresi için daha önce tedariki emrolunan zahirenin âcilen gönderilmesi ve gecikme sebebinin bildirilmesi.

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp Edirne içün zahîre emrolunmışıdı; henüz vâsıl olmamağın **buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp taht-ı kazâna ta‘yîn olunan zahîreyi mu‘accelen ihrâc idüp irsâl eyleyesin ve şimdiye değin irsâl olunmamağa bâ‘ıs nedür; yazup bildüresin. Eger araba ile gelmeğe imkân olmaz ise tavarlar tedârük idüp tahmîl eyleyüp mu‘accelen îsâl idesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 24 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, mukîm der-Edirne

Yazıldı.

Kethudâsı Sa‘îd'e virildi. Fî 25 Ca., sene: 975

470 Alacahısâr beğine hüküm ki:

Alacahisar'da üç zimmîyi katledip hayvan ve mallarını gasbeden Memi ve Mustafa adındaki sipahilerin haklarından gelinmesi ve diğer suç ortaklarının da yakalanması; ayrıca timarları varsa başkasına verilmek üzere beylerbeyine arzedilmesi.

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrede üç nefer zimmî tağdan yolca gider iken livâ-i mezbûre sipâhîlerinden dört nefer sipâhîler yolların basup katleyleyüp tavarların ve esbâbların alup sonra Memi ve Mustafâ nâm sipâhîlerün âhûrında aynı ile iki bârgîrleri ve ba‘zı esbâbları bulunup teftîş olundukda şer‘ıle sâbit ü müseccel olduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûrlarun haklarından gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre mezkûr Memi ve Mustafâ mezkûrları katlidüp tavarları ve ba‘zı esbâbları bulunup sâbit olmış ise haklarından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin ve sâyir şerîklerin bunun gibi sipâhîdür ve gayridür; ehl-i fesâd var ise elegetüresin ve tîmârları var ise beğlerbeğiye arzeyleyüp âhara virile.

471

Teke Beyi Gülabi ile Menteşe alaybeyi ve diğer bazı şahısların birbirleri hakkında karşılıklı iddia ve suçlamalarını içeren ruka, hüküm ve sicil sûretlerinin gönderildiği; Antalya, Karahisâr-ı Teke ve Elmalı kadılarınca tarafların bir araya getirilip iddiaların hakkıyla incelenerek tarafların birbirleri üzerinde sabit olan haklarının alınıp sahiplerine verilmesi ve neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.

Antâliyye ve Karahısâr-ı Teke ve Elmalu kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Teke Beği olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Gülâbî *dâme ızzühû,* Südde-i Sa'âdetüm'e ba'zı kimesneler gelüp ruk'a sunup şekvâ idüp ve müşârun-ileyh dahı âdem gönderüp şikâyet idüp Menteşe alaybeği ve sâyir ba'zı kimesneler nakl ü sûret-i siciller gönderüp ve alaybeği teftîş içün hüküm gelüp "Gaybet itdi*." diyü i'lâm itmeğin mezkûrlarun müşârun-ileyhden şekvâ idüp sundukları ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olup ve müşârun-ileyhün dahı anlar hakkında gönderdüği hükm-i şerîf ve sûret-i sicilleri aynı ile hakk üzre görilmek içün size irsâl olundı. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) *zîde kadru[hû]* irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp bi'z-zât münâsib olan mahalde* cem' olup dahı müşârun-ileyh beğden ve âdemlerinden sûret-i ruk'ada mastûr olan husû[s]lardan bir def'a şer'ıle faslolunmayan husûsları hakk üzre husamâ muvâcehesinde dikkat ü ihtimâm* ile teftîş eyleyüp ve müşârun-ileyh dahı eger alaybeği hakkında eger sâyir husûsda irsâl itdüği, hükm-i şerîfde mastûr olan ve sicillerde tahrîr olunan mevâddı dahı kemâl-i dikkat [ü] ihtimâm ile teftîş eyleyüp eger müşârun-ileyhden ve âdemlerinden mezkûrlar tahrîr itdüği ruk'ada mastûr olandur*, eger mûmâ-ileyhün âdemleri hakkında gönderdüği sicillerde ve hükümlerde şer'ıle sâbit olan mevâddı sicill [ü] mufassal defter idüp yazup arzeyleyesiz ve müşârun-ileyhde ve sâyir âdemlerinde sâbit [olan] hakların hükmidüp alıviresiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl [ü] hımâyet itmeyüp udûl [ü] inhırâf göstermeyesiz. Ol sâbıkâ virilen emr mûcebince dahı alaybeğinden kimesne gelüp da'vet-i hakk eyler ise anı dahı göresiz; sâbit olan hakların alıviresiz; yazup bildüresiz.

Yazıldı.

472 Mısır beğlerbeğisine ve dizdârına hüküm ki:

Mısır'da vefat eden Silâhdar Haydar'ın muhallefâtının akrabası olan Nişancı Bâlî'ye verilmek üzere defteriyle birlikte İstanbul'a gönderilmesi.

"Bundan akdem Mısır Dizdârı olan Abdurrahmân *dâme ulüvvühû*[ya] mahrûse-i mezbûrede istihdâm içün irsâl olunan silahdârlardan Haydar hâliyâ ol cânibde fevtolduğın" Südde-i Sa'âdetüm'de Nişâncı olan Bâlî *dâme ulüvvühû* i'lâm idüp; "akribâsından idüğin"

bildürüp; "muhallefâtı gönderilmek" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müteveffâ-i mezbûrun muhallefâtından her ne kabzolunmış ise defteri ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen âdemlerün ile irsâl idüp müşârun-ileyhe teslîm itdüresin.

Yazıldı.

473 Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun'daki baruthânenin ahvâli ve muhasebesi ile dibekleri hususunda bildirilenlerin malum olduğu; baruthânede daha önce istihdam edilen neferlere beratlarının verildiği, daha fazla nefer gerekli ise bildirilmesi ve mümkün olduğunca çok barut işlettirilmeye çalışılması.

Mektûb gönderüp; "barut-hâne ahvâlin ve muhâsebesi husûsı ve dibekleri* ahvâlin" [bildürüp dahı] her ne dimiş isen ma‘lûm oldı. İmdi; barut ahv[â]li mühimdür. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup vâfir ü müstevfî işletdürüp ikdâm u ihtimâm* eyleyesin. Sâbıkâ ta‘yîn itdüğün neferlerün berâtları virilmişdür. Anun gibi her hevâna ikişer âdem olmağla ziyâde sa‘y var ise dahı lâzim olduğı kadar nefer yazup bildüresin.

Yazıldı.

474 *Anda gidecek re’îslerden Mustafâ bin Hamza Re’îs'e virildi. Fî 27 Ca., sene: 975*

Açe padişahına gidecek gemilere Südde-i Saâdet'ten gönderilen reislerden yarar olanlarının tayin edilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'den Açı pâdişâhına irsâl olunacak gemiler ile bile gönderilen Südde-i Sa‘âdetüm'den irsâl olunan re’îsler; "gidecek gemiler kendülere virilmek" recâ idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibi anda olan re’îslerden gemi kullanmak bâbında bunlar evlâ olup yararlar ise gönderilen gemilere yarar olanları re’îs ta‘yîn eyleyesin; gemi kullanmağa kâdir ola.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 25 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, der-Edirne

475

Kırkkilise'de yörük, müsellem, Çingâne ve diğer bazı kimselerden, ellerinde un ve zahire bulunmasına rağmen Edirne zahiresi için vermeyenlerin karşı çıkmalarına izin verilmeyip sözkonusu zahirenin tedarik edilip gönderilmesi.

Yazıldı.

Kırkkilise kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda ba'zı yörük ü müsellem ü Çingâne ve gayri kimesnelerde un ve sâyir zehâyir bulunup mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün taleb olundukda virmeyüp ınâd ü muhâlefet itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânda zahîre bulunan yirde eger yörük ve eger müsellem ve eger Çingâne ve gayriden her kimde bulunursa te'allül itdürmeyüp eger undur ve eger sâyir zehâyirdür; bulunan yirlerden vâfir ü müstevfî zahîre tedârük idüp ashâbı veyâ vekîlleri ile gönderesin ki, ashâbına ticâret ve şehir halkına cihet-i ma'îşet vâkı' ola.

Yazıldı.

476

Avlonya sancağında vilâyet tahrîrine fermân olunan Manastır kâdîsına hüküm ki:

Avlonya sipahilerinin Kurveleş âsilerinin te'dibine gitmeleri gerektiği bildirildiğinden, Avlonya sancağında timar tevziinin vilâyetin tahririnden sonraya ertelendiği.

Avlonya Beği Alî *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; " "livâ-i mezbûr sipâhîsi ile Delvine sancağına tâbi' Kurveleş nâhıyesinde vâkı' olan âsîlerün haklarından gelinmek" fermân olunup lâkin sipâhîlerün tîmârları tevzî'ı emrolunup sipâhî tâyifesi Südde-i Sa'âdetüm'e gitmek üzre olmağla hıdmet-i mezbûre avkolunmak lâzim geldüğin" arzeylemiş. İmdi; sana tevzî' içün emr-i şerîfüm gönderilüp ancak tahrîr tamâm oldukdan sonra defterler ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp gitmek fermân olunup tevzî' husûsı evvel-bahâra te'hîr olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, emr-i sâbık üzre tevzî'a mübâşeret itmeyüp vilâyet kitâbet olundukdan sonra defterler ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp gidesin ve livâ-i mezbûre beğine dahı ol husûs içün emr-i şerîfüm gönderilmişdür; sipâhîler kemâ-kân hıdmetlerinde mücidd ü sâ'î olup inşâ'a'llâh tevzî' zamânı geldükde ol husûs içün müstekıl hükm-i şerîfüm gönderilüp ol zamânda emr-i şerîfümün mazmûnı ile amel idesin.

477

Timar tevzii hususu vilâyet kâtibinin tahrir işlerini bitirmesinden sonraya ertelendiği için sipahilerin Südde-i Saâdet'e gelmeyip Kurveleş âsilerinin te'dibi hizmetine gitmeleri.

Yazıldı.

Avlonya beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf vârid olup; "livâ-i mezbûr sipâhîsi ile Delvine sancağına tâbi‘ Kurveleş nâhıyesinün âsîlerinün haklarından gelinmek" fermân olunup lâkin livâ-i Avlonya tahrîr olunmak üzre olup hâliyâ tevzî‘ dahı emrolunmağıla sipâhî tâyifesi tevzî‘ içün Südde-i Sa‘âdetüm'e giderler ise hıdmet-i mezbûre avkolunmak lâzim gelür." diyü i‘lâm eylemişsin. İmdi; vilâyet kâtibine tevzî‘ itmeğiçün emr-i şerîfüm gönderilmemişdür. Ancak livâ-i mezbûrı tahrîr itdükden sonra defter ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelmek emr*olunup tevzî‘ husûsı evel-bahâra te’hîr olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, livâ-i mezbûrun sipâhîlerine bu husûsı i‘lâm idüp onat vechile tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, tevzî‘ husûsıyçün bir cânibe hareket itmeyüp emr-i sâbıkum üzre hıdmetlerinde olalar. İnşâ’a'llâhü'r-Rahmân tevzî‘ zamânı gelüp emr-i şerîfüm gönderildükde mûcebi ile amel eyleyeler ve bu husûs içün vilâyet kâtibine dahı müstekıl hükm-i şerîfüm yazılup bile gönderilmişdür.

Yazıldı.
Muhzıra virildi. Fî gurre-i C., sene: 975

478

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Bostancıbaşının kapıya çıkmak üzere tezkire edip yeniçeri ağasına gönderdiği dokuz oğlanın, liyakatleri sebebiyle mi yoksa başka bir nedenle mi kapıya çıkmaya hak kazandıklarının bildirilmesi.

Hâssa bostâncılarumdan tokuz nefer oğlanı; "Kadîmî hıdmetkârlardur." diyü kapuya çıkmak içün bostâncılarumbaşı tezkire idüp sana gönderüp sen dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermişsin. Ammâ; bunlar liyâkat ü istihkâkları ciheti ile mi tezkire olunmışlardur yohsa âhar sebebi var mıdur; beyân olunmamağın tezkire aynı ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Göresin; anun gibi mezbûr oğlanlar eski olup şimdiye değin bâğçe-i âmirelerüm hıdmetinde olup kapuya çıkmağa müstehıkk olmışlar ise tezkire idüp bildüresin ki, kânûnları üzre kapuya çıkalar; eger istihkâkları sebebi ile olmayup çıkmaları gayri tarîkla lâzim gelmiş ise yine ana göre i‘lâm eyleyesin.

Yazıldı.
Kapukethudâsına virildi. Fî 27 Ca., sene: 975

479

At çalıp Yukarı Cânib'e sattığı ihbar ve şikâyet olunan ve firarda bulunan Diyarbakır müteferrikalarından Aydın'ın buldurulup teftiş olunması ve şer‘an lâzım geldiği şekilde cezalandırılması.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Diyârbekir müteferrikalarından yiğirmi akçası olan Aydın [nâm kimesne] Kotur sancağında serhadde karîb yirde sâkin olup Van tevâbi‘ından ve sâyir

yirlerden yarar atlar sirka itdürüp yanına getürdüp âdemleriyle Yukaru Cânib'e gönderüp satar." diyü Kotur Beği Velî* Beğ* mektûbıyla i‘lâm itdüğinden mâ‘adâ kul tâyifesi dahı gelüp; "Çayırda atlarımuz sirka olunup etrâfı tetebbu‘ itdüğümüzde yanında bulduk." diyü şekvâ itmeğin teftîş olunmak üzre iken gaybet eyledi gitdi." diyü bildürdüğün ecilden ulûfesi kat‘ olunup şer‘le lâzim geleni icrâ itmek emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup dahı fi'l-vâkı‘ arzolunduğı gibi ise şer‘le ahvâlin toprak kâdîsı ile teftîş idüp bi-hasebi'ş-şer‘ lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın.

Yazıldı.

480 Bir sûreti, Hırsova kâdîsına; Varna ve Prevadi ve Tekfurgöli ve Silistre ve Baba ve Şumnı kâdîların teftîş içün; Muhıb Çavuş mübâşir.

Edirne için zahire tedariki emrolunan Karasu Yenicesi Kadısı Mustafa ve Nâibi Mehmed'in bazı fukaradan zahire karşılığında akçe aldığı, bazılarından ise fazla zahire alıp kendisine sakladığı ve diğer nâiblerinin de reâyaya zulmettikleri yolunda şikâyetler vaki olduğundan, adı geçen kadı ve nâiblerinin teftiş olunup neticenin arzedilmesi; ayrıca Varna, Prevadi, Tekfurgölü, Silistre, Baba, Şumnu, Gümülcine, Lofça, Tırnovi ve Ruscuk kadılarının da aynı şekilde teftiş olunması.

Yazıldı.

Bir sûreti, İpsala kâdîsına; sâbıkâ Gümülcine kâdîsın teftîş içün; Evren Çavuş'a.

Yazıldı.

Bir sûreti, Şumnı ve Lofça ve Tırnovi ve Ruscuk kâdîların teftîş içün Ahyolı kâdîsına; Sinân Çavuş mübâşir. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Karasu Yenicesi kazâsından ba‘zı fukarâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Karasu Yenicesi Kâdîsı olan Mustafâ, Mehmed nâm nâyibi ile ittifâk idüp emrolunan Edirne zahîresi mukâbelesinde ba‘zı [fu]karâdan akça alup ve ba‘zılardan zahîreyi ziyâde alup ve kendü haylî zahîre saklayup kendünün (?) ve iltizâmla niyâbet iden mezbûr nâyibün ve gayri nâyiblerinün fukarâya küllî te‘addîleri olduğın" bildürmeğin husûs-ı mezbûrun görilmesine Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Evren mübâşir ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vusûl buldukda, bi'z-zât kazâ-i mezbûra varup husûs-ı mezbûrı kâdî-i mezbûrun ve mübâşeret iden nâyiblerinün muvâcehesinde hakk üzre teftîş idüp göresin; vâkı‘ ise zahîreden ne mikdâr nesne saklayup ve fukarâdan ne mikdâr akça alup ve kimden almışdur; mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin; hakk üzre olup hılâf-ı vâkı‘ nesne arzitmekden hazer idesin.

481 *Yazıldı.*

Sâbık İskenderiye kaptanı olup Hindistan'a gönderilen Hızır'a istediği kadar kürek verilmesi.

Kapudâna hüküm ki:

Sâbıkâ [İ]skenderiyye Kapudânı olup Hind'e irsâl olunan Hızır *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "gemisine kürek lâzim olup iki takım kürek –ki, yüz on aded olur– virilmek" recâ eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taleb itdüği kadar kürek viresin.

Yazıldı.

482 *Muhzır ağaya virildi. Fî gurre-i C., sene: 975*

Müşârun-ileyhe bir hüküm dahı:

İstanbul İhtisabı Büyük Kethüdası Mahmud'un, halkın kendisinden şikâyeti sebebiyle azledilerek yerine güvenilir birinin tayin edilmesi.

"İstanbul ihtisâbında Büyük Kethudâ olan Mahmûd'dan halk müteşekkî olmağın kethudâlıkdan ref‘ idüp yirine bir mu‘temed kethudâ nasbidesin." diyü hükm-i şerîf yazılmışdur.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 18 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

482-A *Kâdî-i müşârun-ileyhe virildi. Fî 27 Ca., sene: 975*

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Gelibolu sancağının tahriri görevinin Malkara Kadısı Şikârî'den alınıp İpsala kadısına verildiği.

Bundan akdem Migalkara Kâdîsı olan Şikârî'ye Gelibolı sancağın tahrîr emrüm olup ol bâbda defter-i hâkânî kâtiblerinden kıdvet-i erbâbü't-tahrîr Eyyûb *zîde kadruhû* kâtib ta‘yîn olunup defterleri gönderilmiş[idi]. Hâliyâ kitâbet hıdmetin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh kâtibden defterleri alup dahı virilen berât mûcebince kâtib-i mezkûr ile siz tahrîr idesiz.

483

Müteveffa Bağdad Beylerbeyi Kara Mustafa'nın muhallefâtından rikâb-ı hümâyuna yarar bulunan at ve katırların gönderilen saraca teslim edilmesi.

Yazıldı.
Sâbıkâ Rahtvân [olan] Ferhâd'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Kara Mustafâ'nun fevtoldugın ve ne mikdâr üsküf ü kemer ve sâyir esbâbların zabtolundugın" bildürmişsin. Atlarından Rikâb-ı Hümâyûnum'a yarar var ise görmek içün Dergâh-ı Mu‘allâm serrâclarından ( ) irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ne mikdâr at u katırı kalmış ise mezkûra gösterüp anun; "Rikâb-ı Hümâyûn'a yarar." didüğin teslîm eyleyesin.

Yazıldı.

484 *Sâbıkâ Rahtvân olan Ferhâd'a virildi.*

Müteveffa Bağdad Beylerbeyi Kara Mustafa'nın, Haleb'deki atlarından rikâb-ı hümâyuna yarar bulunan at ve katırların gönderilen saraca teslim edilmesi.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Bağdâd Beğlerbeğisi olup hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da fevtolan Mustafâ'nun anda olan atın görüp Rikâb-ı Hümâyûnum'a yarar var ise almak içün Dergâh-ı Mu‘allâm serrâclarından ( ) irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-i müşârun-ileyhün anda ne mikdâr atı ve katırı var ise mezkûra gösterüp anun gibi "Rikâb-ı Hümâyûnum'a yarar." didüğin teslîm eyleyesin. Bu bâbda mukayyed olup gaflet ile at zâyi‘ olmakdan veyâhûd ketmolmakdan hazer idesin.

Yazıldı.

485 *Bu dahı.*

Müteveffa Bağdad Beylerbeyi Kara Mustafa'nın Beyşehir'deki at, katır ve develerinden rikâb-ı hümâyuna yarayanların bu iş için görevlendirilen saraca teslim edilmesi.

Beğşehri beğine hüküm ki:

Bundan akdem Bağdâd Beğlerbeğisi olup hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da fevtolan Kara Mustafâ'nun anda ba‘zı atları ve katırları ve develeri var imiş. Hâssaya yararın görüp almak içün Dergâh-ı Mu‘allâm serrâclarından ( ) irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ne mikdâr at u katır u deve var ise getürdüp mezkûra gösteresin ki, eger Rikâb-ı Hümâyûn'a yarar at u katır var ise mezkûra teslîm eyleyesin ve devenün dahı yararları var ise teslîm eyleyesin; ketmolmakdan hazer eyleyesin.

Yazıldı.

486 Sığacık beğine hüküm ki:

Sisam adasında ortaya çıkan güherçile madeninin işletilmesi esnasında ihtiyaç duyulacak âlet ve edevâtın nakli, madende görevlendirilen piyadelerin zahireleri ve madenin muhafazası hususlarında Sığacık beyi tarafından gereken yardımın yapılması.

Hâliyâ Sisam adasında güherçile ma‘deni zuhûr idüp işlenmek lâzim olmağın ba‘zı sancaklardan piyâde tâyifesi ihrâc olunup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı bu bâbda onat vechile mukayyed olup eger zikrolunan güherçile işlenmesi husûsında lâzim olan âlât ü esbâbı geçürmek bâbında, eger anda olan piyâde tâyifesinün ve gayrinün zahîreleri husûsında ve eger levendden ve sâyir korsandan hıfz u hırâsetleri bâbındadur; gereği gibi ikdâm u ihtimâm idüp zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât idesin; güherçile husûsına gereği gibi mu‘âvenet idesin.

Yazıldı.

487 Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Selanik-Edirne yolu üzerinde Meriç kıyısında Malkanburnu adlı yerin Mora ve Selanik'ten Edirne'ye gelip-gidenler için tehlikeli olduğu ve derbent yapılması gerektiği bildirildiğinden, adı geçen yerin derbent olmaya uygun olup olmadığının araştırılıp uygun görülürse yeterli sayıda derbentçi kaydedilmesi ve durumun arzedilmesi.

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûreye tâbi‘ Meriç nâm nehir kurbinde Mora ve Selanik vilâyetlerinden Edirne'ye gelen kimesnelerün yolı üzerinde olan Malkanburnı (?) dimekle ma‘rûf mevzı‘un etrâfında olan kurâ halkı; "Mevzı‘-ı mezbûr mahûf yirdür; her zamân ehl-i fesâd kimesneler şenâ‘at iderler. Derbend olmağa lâyıkdur." ve mevzı‘-ı mezbûreye karîb Sekbânvîrânı nâm-ı dîger Karabınar nâm karye keferesi; "Eger derbend olursa biz gözedelüm; emn ü emân üzre olunsun." didüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikrolunan karye ne asıl karyedür ve cümle ne mikdâr hânedür, arzolunduğı üzre derbend olmak lâzim midür, olduğı takdîrce ne mikdâr hâne kifâyet ider; derbend olmak lâzim ise kifâyet mikdârı derbend kaydidüp yazup tekrâr arzeyleyesin.

488

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 7 C., sene: 975

Podgoriçe Kalesi'nde Topçubaşı Ali'nin, kadı, filorici ve subaşılarla samimiyet kurup reâyaya zulmettiği yolunda şikâyette bulunulduğundan, şikâyetin aslının araştırılması ve haksızlığa uğrayan varsa davasının görülmesi.

Ba'dehû Bosna Hasan Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Pojega beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Pojega sancağında Kal'a-i Podgoriçe Dizdârı Pîrî ve müstahfızlarından Abdî Bölükbaşı ve Hudâvirdi ve Aydın nâm kimesneler kendüye varup kal'a-i mezbûrede Topcıbaşı olan Alî içün; "Bir yıldan ziyâde kal'ada yatmayup muttasıl gelen kâdîlarun ve filoricilerün ve sübaşılarun yanından eksük olmayup re'âyâ vü zu'afâya envâ'-ı zulm ü te'addî ider; zarar-ı âmdur." " diyü bildürüp ammâ; üzerine şer'le nesne sâbit olmış mıdur, nicedür; bildürmedüğün ecilden teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Arzitdüğün [üzre] mezkûr re'âyâya te'addî olup şekvâ vü da'vâ ider kimesneler var ise toprak kâdîları ma'rifeti ile bir def'a şer'le faslolmayan kazıyyelerin şer'le teftîş idüp her kimün hakkı sâbit olursa hükmidüp alıvirüp anun gibi arzitdüğün üzre yaramazlığı ve re'âyâdan bi-gayri hakkın akça alduğı sâbit olursa habsidüp üzerine sâbit olan mevâddı defter idüp gönderesin; sonra anun hakkında emrüm ne vechile olursa amel idesin. Ammâ; tamâm hakk üzre olup nisbet ü ta'assub ile hılâf-ı şer' nesne arzitmekden hazer idesin.

Yazıldı.

489

Adana beğine hüküm ki:

Kınık'da Husam Fakih adlı şahsı döğen Kulı adlı Kürt ile adı geçeni şer'a davet eden muhzırı döğen Lek Cemaati'nden Kürt Mansur ve suç ortaklarının yakalanarak teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip durumun arzedilmesi.

Kınık kâdîsı mektûb gönderüp Lek Cemâ'ati'nden Kürd Mansûr'un hem-civârı olan Kulı nâm Kürd içün; "Kendüye tâbi' ba'zı ehl-i fesâd ile Husâm Fakîh nâm kimesnenün evine varup muhkem darbidüp gavgâ itdükde muhzır gönderilüp şer'a da'vet olundukda Kürd Mansûr ve oğulları ve sâyir tevâbi'ı ile muhzırı döğüp icâbet-i şer' eylemediler." diyü bildürmeğin mezbûrlarun ahvâlleri görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrları elegetürüp gaybet idenleri şer'ıle buldurması lâzim olanlara buldurup husamâ muvâcehesinde şer'le teftîş idüp göresin; arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir ola, habsidüp ahvâllerin arzidesin.

490

Mirza Ali'nin İran ahvali hakkında gönderdiği bilgilerin alındığı; adı geçenin bundan sonra da, elde ettiği doğru istihbaratı aktarmaya devam etmesi.

Yazıldı.

Mîrzâ Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Yukaru Cânib ahvâlin bildürmişsin. Her ne dimiş isen ma‘lûm oldı. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba‘d dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] ale't-tevâlî i‘lâmdan hâlî olmayasın.

Yazıldı.

491 Kapudâna hüküm ki:

Açe padişahına gönderilen reis ve diğer neferler geri döndüklerinde görevlerini kusursuz yerine getirdiklerine dair temessük getirdikleri takdirde eskiden mutasarrıf oldukları ulûfelerine yeniden tasarruf ettirilmeleri.

Hâlâ emr-i şerîfle Açı pâdişâhına gönderilen re’îsler ve sâyir nefer hıdmetlerin ed[â] idüp geldüklerinde kemâ-kân ulûfeleri mukarrer olup virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müşârun-ileyhe gönderilen re’îsler ve gayriler varup kusûrları olmayup hıdmet itdüklerine mûmâ-ileyhden temessük getürdüklerinde mutasarrıf oldukları ulûfelerine tasarruf itdüresin.

Yazıldı.

492 Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Kendisinin Usturgon Sancakbeyi Hasan tarafından Usturgon sınırında hapsedildiği ve daha sonra satılmak üzere Üsküb'e gönderildiği ve müslüman olduğu anlaşılınca kurtarıldığı yolunda şikâyette bulunan şahsın şikâyetinin araştırılarak sonucun bildirilmesi.

( ) nâm kimesne arz-ı hâl sunup; "İstanya'dan (?) gelürken Usturgon sınurına dâhıl olduğumda Sancağı Beği olan Hasan Beğ beni dutup beş ay habsitdükden sonra âdemisiyle Üsküb'e satmağa gönderdükde kadîmî müslimân oğlı müslimân olmağla ahâlî-i vilâyetden birkaç kimesneler beni halâs itdiler." diyü şekvâ itmeğin ahvâli ma‘lûm olmak içün sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu müslimân olup hurru'l-asl iken mezbûr sancakbeği bunı tutup satmak içün Üsküb'e gönderdüği vâkı‘ mıdur, nicedür; yanunda sâbit ü zâhir olduğı üzre mezbûrun ahvâlin yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 8 C., sene: 975

493

Sarây kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 457.

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Bosna ve Klis sancaklarınun mahâyifi teftîşi" fermân olunmışdı. Emrüm mûcebince teftîş husûsı nice olmışdur; ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, emr-i sâbık-ı şerîfüm mûcebince zikrolunan sancaklarun teftîşi ne mertebe[ye] varmışdur, şimdiye değin ne mikdâr yir teftîş olunup ne makûle mahâyif zuhûr itmişdür ve bâkî ne yirler kalmışdur, nicedür; yazup mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresin.

Yazıldı.

Uncı-zâde İbr[â]hîm Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

494

Hersek beğine ve Mostar kâdîsına hüküm ki:

Hersek sancağının mehâyifi teftişi esnasında teftişe gelmeyip ortadan kaybolan pâre subaşıları ve knezlerin buldurularak davalarının görülmesi ve tutuklanarak sicil sûretleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Sâbıkâ Sarây Kâdîsı olup hâliyâ mahâyif müfettişi olan Seydî Mahmûd mektûb gönderüp; "hîn-i teftîşde da‘vâ-yı hakk olunan pâre sübaşıları ve knezler da‘vet olundukda gaybet idüp itâ‘at-i şer‘-ı şerîf itmedüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât mukayyed olup anun gibi gaybet iden pâre sübaşıları ve knezleri elegetürüp da‘vâ-yı hakk idenlerile berâber idüp teftîş idüp şer‘le müteveccih olan hakların alıvirdükden sonra ne asıl hukûk sâbit olup ne mikdârı alıvirildüğin müseccel idüp sûret-i sicill ile mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz.

Yazıldı.

Mezkûr Alî'ye virilmişdür. Fî 15 Cumâde'l-âhır, sene: 975

495

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Ardahan sancağında Ali oğlu Mehmed'in muharebede yararlık gösterdiği için kendisine verilen terakkîyi beratına kaydettirmeye geldiğinde yine Ardahan sancağında timar tasarruf eden Mehmed oğlu Ali'nin, tevcih edilen timarı kendi adına kaydettirip berat aldığı görüldüğünden, her iki şahsın da buldurularak beratlarının kontrol edilip muharebede yararlılık gösterenin kim olduğunun tesbit edilmesi ve bu işte bir hile veya yanlışlık olup olmadığının ortaya çıkarılması.

Bundan akdem Ardahan sancağında on yedi bin akça tîmâra mutasarrıf olan Alî oğlı Mehmed nâm kimesne [ ] Muhârebesi'nde bin beş yüz akça terakkîye hükm-i şerîf virilüp hâliyâ terakkîsin ilhâk itdürüp berât olmağıçün Südde-i Sa‘âdetüm'e getürüp hükminün kaydı tecessüs olundukda yine Ardahan sancağında on iki bin akça tîmârı olan Mehmed oğlı Alî nâm kimesne kendü nâmına berât itdürmekle bunun tezkiresi berât olmak müyesser olmayup lâkin Südde-i Sa‘âdetüm'de mahfûz olan rûz-nâme defterinde mezbûr Alî'nün berâtı kaydı bulunmayup hâliyâ tezkiresi gelüp terakkî hükminün sûreti zahrına yazılup bir tarîkla berât olmak müyesser olmayup yine tezkiresüz gitmişdür. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr Alî'yi her kande ise bulup getürdüp bununla muvâcehe itdürüp berâtlarına nazar eyleyüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezbûr Alî zikrolunan muhârebede bile olup yoldaşlıkda bulunup ol mikdâr terakkîye hükm-i şerîf virilmiş midür, yohsa bunun terakkîsin bir tarîkla berâtına ilhâk itdürüp ol zamânda tezkiresin berât itdürmiş midür, yohsa berât olmak müyesser olmayup tezkiresin yine alup gitmiş midür veyâ ol sancakda bu makûle kimesne var mıdu[r] veyâhûd yok mıdur; her nice vukû‘ bulmış ise ale't-tafsîl yazup arzidesin.

Yazıldı.

496

Uncı-zâde İbr[â]hîm Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

Bosna ve Hersek sancakları beğlerine ve zikrolan sancaklarda vâkı‘

Bosna ve Hersek sancaklarında teftişte bulunan Mehâyif Müfettişi Mevlânâ Seydî Mahmud, kadı, sipahi ve subaşıların mektuplarıyla huccet verildiği ve kadıların bu huccetler doğrultusunda hüküm verdikleri, kadıların yerli halktan tayin ettikleri nâiblerin yolsuzluk yaptıkları, zaim ve sipahi subaşılarının öşrü zamanında almayıp sonradan fazla aldıkları, sancakbeyi voyvodalarının köylerde reâyadan bedava yiyecek-içecek alıp hayvanlarını kullandıkları, voyvodaların yanında gezen subaşıların, knezlerin ve knez-oğullarının reâyaya çeşitli haksızlıklar yaptıklarını tesbit ettiğini bildirdiğinden, sözkonusu haksızlıkların teftiş edilip sonucun arzedilmesi ve suçlular hakkında, gelecek emre göre hareket edilmesi; bundan sonra da bu tür haksızlıkların önüne geçilmesi ve yerli halktan nâib ve subaşı tayin edilmemesi; aksi halde sancakbeyi ve kadıların sorumlu olacakları ve cezalandırılacakları.

olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ sâbıkâ Sarây Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan Mevlânâ Seydî Mahmûd Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "zikrolan sancaklarda da‘vâ-yı hakk idenlerün şer‘le sâbit olan hakları alıvirilüp lâkin re‘âyânun ve gayrun ekser tezallümleri çiftlik ü baştine husûsında olup kâdîlarun, sipâhîlerün ve âdemlerinün mektûblarıyla huccet virilüp tarlalar ve sınurları beyân olunmamağla gâlib olanlar; "Bu dahı benüm yirümdendür." diyü za‘îflarun ellerinden yirlerin alup ve ba‘zı kimesne sipâhînün şerîklerinden bir tarîkla mektûb alup kâdîlar ol mektûb mûcebince hılâfına huccet virmeğin mâbeynde çok nizâ‘ olur ve gelen

kâdîlar yirlü vü eski nâyibleri nâyib itmekle kendü hevâlarında olup celb-i mâl içün hılâf-ı şer‘ hükmidüp huccet virürler ve za‘îmlerün ve sipâhîlerün sübaşıları mâl almak içün öşri zamânında almayup te’hîr idüp re‘âyâya zulmiderler ve sancakbeği cânibinden voyvodalar gezüp her karyede re‘âyânun evlerine konup müft ü meccânen koyunların ve yimeklerin ve yimlerin alup ve konmadukları karye halkından hâneden hâneye beşer-altışar akçaların alup ve köyden köye re‘âyânun bârgîrlerin tutup esbâbların yükledüp ve her sene eflak olanlardan hâneden hâneye birer ünüge yağ ve birer fuçı sancakbeği içün knezler cem‘ iderler ve koyunı olmayandan ve tul avretden akça alurlar ve voyvodalar yanınd[a] yirlü sübaşılar olmağla envâ‘-ı te‘addîler iderler ve ba‘zı knezler ve knez-oğulları eli altında olanlar mu‘âvenetle küllî koyun teklîf iderler ve harâcî ve âdet-i ağnâm cem‘ına gelen kullar defter[e] muhâlif ziyâde akçaların alurlar; söylemek isteye[n]lerün üzerine iki-üç akça ziyâde dahı harâc kaydidüp ve altun u guruş almayup akça alup; "Ba‘dehû akçanuzı taylaruz." diyü ziyâde akçaların alurlar ve Nevesin Kâdîlığı'nda olan eflaklar haymânesi defteri filoriciler defteriyle bir yirde gelmeğin iki def‘a harâcları alınup hayf olur; müfettiş ü kul gelmeğle sâbıkâ firâr iden re‘âyâdan otuz hâne Frenk yakasından girü kadîmî yirlerine gelmişlerdür ve Nova Kâdîlığı'nda tâbi‘ ba‘zı nâhıyeler halkından da‘vâ-yı hakk idüp ızhâr-ı tezallüm eyleyenlerün talebiyle iki def‘a hısâr-eri gönderildükde gelmeyüp emr-i şer‘a itâ‘at itmezler ve ba‘zı kâdîlıkda sâkin olan knezlerden nice kimesneler gelüp şekvâ idüp defe‘âtile âdem gönde[r]ilüp ihzârları kâbil olmayup gaybet iderler ve yirlü sübaşılar taleb olundukda gaybet idüp mezbûr[lardan] da‘vâ-yı hakk idenlerün hakları alıvirilmedüğin" arzeylemeğin **[Buyurdum ki:]**

Min-ba‘d yir husûsında olan şol huccet ki, anda sâhıbi alduğı yirün hudûd-ı erba‘ası beyân olmamış ola, ol asıl hucceti kabûl itmeyüp ve umûmen zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra ve hısâr-erenlerine bu ahvâli bildürüp min-ba‘d kânûn üzre yir tapuya virmelü oldukda hudûd-ı erba‘asın beyân idüp mahkemede sicill idüp huccet viresiz ve siz ki kâdîlarsız, min-ba‘d yirlü nâyib istihdâm itmeyüp hâliyâ yirlü nâyibi ref‘ idüp yarar nâyibler istihdâm idüp min-ba‘d nâyiblerinüz ve sübaşıları re‘âyâ üzerine gezdürmeyüp gelüp mahkemenüze mürâca‘at idenleri göresiz: Şöyle ki; bir yir husûsı olup mahallinde görilmek lâzim gele, ol zamânda kendünüz bi'z-zât varup veyâhûd yarar mu‘temedün-aleyh nâyib gönderüp anda dahı gereği gibi eger nâyibe, eger sübaşıya tenbîh eyleyesiz ki, müft re‘âyânun yim ü yimeğin almayalar ve hâneden hâneye akça almayalar ve knezler dahı beğler içün re‘âyâdan nesne cem‘ itmeyeler. [Siz] ki beğlersiz, min-ba‘d voyvodalarınuz istihdâm idüp yaramazdan kimesneyi istihdâm itmeyüp voyvodalarınuz yanında yöritmeyesiz ve ba‘zı knezler dahı elleri altı[n]da olan re‘âyâdan bi-gayri hakkın akça alup te‘addî iderlerimiş; ba‘zı elegirüp re‘âyânun hakları alınmış, ba‘zı gaybet itmiş; anları dahı elegetürüp re‘âyânun sâbit olan hakkın alıvirüp min-ba‘d knezleri re‘âyâya te‘addî itdürmeyesiz ve harâc u âdet-i ağnâm cem‘ idenleri dahı defter[e] mugâyir ziyâde akçaların alup söylemek isteyenlere ziyâde harâc yazup ve; "Akçalarınuzı taylaruz." diyü alup gitdükleri mahkemede olan defter ile mukâbele itmezlerimiş. Min-ba‘d ol bâbda dahı mukayyed olup bu makûle te‘addî itdürmeyüp gitmelü oldukda defterin mahkemede mukâbele idüp tashîh eyleyüp der-kîse idüp mühürleyüp irsâl eyleyesiz; ınâd iderlerse arzidüp ve bi'l-cümle müfettiş vardukda eyle gaybet idüp eger yirlü sübaşılardur, eger knezlerdür; geldüklerinde ol zamânda gelüp da‘vet-i hakk idenler ile berâber idüp şer‘le sâbit olan hakların alıvirüp ahvâllerin arzeyle[ye]siz; sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa amel idesiz ve siz ki kâdîlarsız, bu hükm-i şerîfüm sûretin

sicill-i mahfûza kaydidüp dâyimâ mefhûmı* ile amel idesiz; ve siz ki kâdîlarsız, gaflet itmeyüp bu zikrolunan husûsları dâyimâ icrâ idüp yoklayup göresiz. Şöyle ki; bir yirlü sübaşı kullanasız yâhûd bu ref‘ olunan mezâlimden birin âdemlerinüz ide ve yirlü nâyib buluna ve sübaşılar ile knezler ref‘ itmeyesiz, kâdir olduğunuz arzeylemeyesiz, sonra anlara olacak ıtâb ü ıkâb size olur; bilmiş olasız. Ana göre emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyesiz ve vilâyetde bu makûle zulm [ü] te‘addîler sizün ihmâlinüzden ve tama‘-ı hâmınuzdandur; hele bu def‘a tenbîh olunup sonra; "Bilmedük." dimeyesiz ve siz ki sancakbeğisiz, şöyle ki; voyvodalarınuz* ol vechile fuçı vü yağ cem‘ ideler, sancağun alınmağla konılmaz hakâret olunmak mukarrerdür ve voyvodalarun siyâset olur; bilmiş olasız.

Yazıldı.
Virildi.
Mezbûra virildi. Fî 5 C., sene: 975

497

Edirne'den Sofya, Selanik, Zağra ve Silistre'ye varıncaya kadar yol üzerindeki kaza kadılarının, kazaları dahilindeki hırsız ve ehl-i fesâdı yakalamak üzere gönderilen Evren Çavuş'a gereken yardımı yapmaları.

Mahrûse-i Edirne'den Selanik ve Sofya ve Zağra ve Silistre kâdîlarına varınca vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda ehl-i fesâd ü hırsuz olanları dutup elegetürmek içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Evren *zîde kadruhû* irsâl olunup ol bâbda hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh her kankınuzun taht-ı kazâsına varur ise hırsuz u ehl-i fesâd olanları elegetürmelü oldukda müsellem çeribaşıları kifâyet mikdârı müsellemler ile bile mu‘âvenet idüp elegetürmek bâbında dakîka fevteylemeyüp ahsen vechile elegetürüp müşârun-ileyhe teslîm idüp der-zencîr idüp ve dutsakları dahı gice ile eger karyededür ve eger kasabadadur; bekleddürüp kaçmak ihtimâli olmaya. Şöyle ki; bekletmeyüp kaçurasız, her kankınuzun taht-ı kazâsında vâkı‘ ola, özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre ihtimâm* idesiz ve mûmâ-ileyh[i] emîn ü sâlim [bir]birinüze ulaşdurasız; şöyle bilesiz.

Yazıldı.
Virildi.
Mezbûra virildi. Fî 5 C., sene: 975

498

İskerlat adlı tâcirin babası ve kardeşini öldürerek mallarını gasbeden Edirne'nin Karaağaç köyünden Derviş, Karaca Veled, Bahşı ve olaya karışan diğer kişilerin yakalanıp gasbedilen malların ortaya çıkarılması için görevlendirilen Evren Çavuş'a yardımcı olunması ve suçlular yakalandıktan sonra durumun arzedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.

Gelibolı kâdîsına hüküm ki; mefharu'l-emâsil ve'l-akrân Gelibolı sübaşısı *zîde kadruhû*[ya hüküm ki:]

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e şöyle arzolundı ki; "İskerlat nâm tâcir mahrûse-i Edirne kazâsından Karaağaç nâm karyeden Dervîş nâm kimesnenün arabasını istikrâ idüp ticâret esbâbından ba‘zı çuka vü kumaş u biz ü çul u esvâb* yükledüp kendünün atasını ve karındaşını mezbûr arabacıyla bile koşup Gelibolı'ya irsâl eyledükde mezbûr Arabacı Dervîş, müşterekleri Karaca Veled ve Bahşı nâm ehl-i fesâd ile mezkûr tâcirün babası ve karındaşını katlidüp ticâret esbâbından mezbûr arabacı iki denk çuka ile bir denk çulı Migalkara kazâsından Teberrük nâm karyeden Rıdvân ve İne-Alî nâm kimesnelere teslîm itmiş iken Hayrabolı'da mahbes yıkup gaybet iden Alaca Hüseyin oğlı Ramazân ile Migalkara'ya sâbıkâ Sübaşı olan Mehmed ve Aydın nâm kimesneler mezkûr Rıdvân'ı dutup mezbûr arabacı elinden alduğı çuka vü çulı alup ve mezkûr Mehmed Sübaşı Mustafâ nâm karındaşıyla Migalkara'da sâbıkâ siyâset olunması fermân olunan Sefer nâm mücrimi ıtlâk idüp" zikrolunan ehl-i fesâdun elegetürilmesi lâzim olmağın **[buyurdum ki:]**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından mefharu'l-emâsil ve'l-akrân Evren *zîde kadruhû* hükm-i şerîfümle vusûl buldukda, te’hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan ehl-i fesâdı tetebbu‘ u tefahhus idüp ve kande ise buldurup elegetürüp ve aldukları esbâbı sa‘y-i belîğ ile zuhûra getürdükden sonra muhtâc-ı arz olanları habsidüp ve keyfiyyet-i ahvâllerin vukû‘[ı] üzre arzeyleyesin; ol bâbda emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Arza muhtâc olmayan mücrimleri kayd [ü] bend ile mezbûr çavuşa koşup aldukları esbâb ile Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a gönderesin. Ehl-i fesâdı elegetürmek bâbında kemâ-yenbağî sa‘y [ü] ikdâm eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 4 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi.

499

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Çirmen, Yenice ve Zağra Eskisi kazaları dahilinde sipahi veya reâya her kimde un varsa ihtiyaçlarından fazlasının Edirne zahiresi için toplanıp gönderilmesi.

Taht-ı kazânda bulunan yirlerde eger sipâh tâyifesinde ve eger re‘âyâdan her kimde un bulunur ise ihrâc idüp irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre taht-ı kazânda eger sipâh tâyifesinde ve eger sâyir re‘âyâdan her kimde un bulunur ise kendülere kifâyet mikdârı alıkoyup dahı mâ‘adâsın cem‘ u tahsîl idüp mahrûse-i Edirne zahîresiyçün irsâl ü îsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Bi'l-cümle eger emr-i sâbık mûcebince fermân olunan zahîreyi ihrâc itmekde ve eger andan mâ‘adâ zuhûra gelen zahîreyi göndermekde ikdâm u ihtimâm idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Ba'dehû Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 C., sene: 975
Bir sûreti, Yenice ve Zağraeskisi kâdîlarına.

[Yev]mü's-Sebt, fî 5 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edi[r]ne
Yazıldı.

500 Kilis kâdîsına hüküm ki:

Suçsuz yere hapsedildiği bildirilen Mehmed'in durumunun araştırılıp suçu yoksa kefile verilerek tahliye edilmesi; suçu varsa arzedilmesi.

Bundan akdem Mehmed nâm kimesne[yi] Canbolad *dâme ızzühû* habseyleyüp günâhı olmaduğın i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrun şer'le habsolunmak îcâb ider husûsı olmayup müdde'îsi yok ise yarar kefîle viresin ki, taleb olundukda ihzârına kâdir ola; anun gibi bir cürmi olup habsolunmış ise ıtlâk itmeyüp ahvâlin arzeyleyesin.

Yazıldı.
Yağma Çavuş'a virildi. Fî 5 C., sene: 975

501 Yenice ve Kavala kâdîlarına hüküm ki:

Edirne zahiresi için Yenice ve Kavala kazalarından istenen zahirenin, ister sipahi ister evkâf zâbiti her kimde bulunursa toplanıp gönderilmesi.

Sâbıkâ kâdî olan mektûb gönderüp; "Edirne zahîresiyçün tedârük ü irsâli fermân olunan zahîrenün nısf mikdârı tahsîl ü irsâl olunup mâ'adâsı re'âyâ fukarâ olup zahîre bulunmamağla tahsîli mümkin olmayup ammâ; ağniyâdan ba'zı kimesneler ihtikâr tarîkı[y]la mübâlağa zahîre cem' idüp anbârların toldurup zahîre teklîf olundukda ba'zı; "Sipâhî" ve ba'zı; "Evkâf zâbıtıyuz." diyü te'allül eyledüklerin" bildürdi. İmdi; zahîre husûsı ziyâde mühimdür. **Buyurdum ki:**

Taht-ı kazânda eger sipâhî ve evkâf zâbıtı ve gayridür; her kimde zahîre bulunur ise te'allül itdürmeyüp ber-vech-i adâlet bâkî kalan zahîreyi bî-kusûr cem' u tahsîl itdürüp irsâl eylemek bâbında cem' u tahsîl eyleyesin.

502

Bkz. hkm. 440.

Yazıldı.

Silistre ve İvraca ve Çernovi ve Tırnovi kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "celeb-keşân-ı atîkdan Silistre kazâsında mütemekkin Dizdâr Alî Bâlî'nün üzerinde iki yüz re's koyun ve İvraca kazâsından Nasûh bin Alî'nün üzerine seksen koyun ve Hasan bin Süle'nün üzerine yüz re's koyun ve Ferhâd bin Abdullâh üzerinde yüz re's koyun ve Çernovi kazâsına tâbi' kasaba-i Rus'dan Mustafâ bin Mehmed üzerine iki yüz re's koyun ve Tırnovi kazâsından Selaniklü Halîl üzerinde yüz re's koyun bâkî kalup sürilmesi teklîf olundukda kimi; "Âsitâne'ye mülâzemete giderin." diyü te'allül eyleyüp ve kimi gaybet eyledüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Sinân Çavuş vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan yazılu celeblerden üzerlerinde bâkî koyun olanları ihzâr eyleyüp dahı üzerlerinde olan bâkî koyunları bî-kusûr cem' u tahsîl itdürüp kendüler ile bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Koyun husûsı ziyâde mühimdür; ihmâlden hazer idesiz.

Yazıldı.
Mektûb getüren Radük Görgi'ye virildi. Fî 5 C., sene: 975

503

Dubravenik beğlerine hüküm ki:

Dubrovnik beyleri tarafından gönderilen haberlerin ulaştığı; anılan beylerin bundan sonra da haber göndermeye devam etmeleri.

Ba'zı haber i'lâm eylemişsiz; her ne haber i'lâm eylemiş isenüz ma'lûm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Min-ba'd dahı ahbâr-ı sahîhayı i'lâm itmekden hâlî olmayasız.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Mezbûra yol hükmine dahı hükm-i şerîf yazılup virilmişdür; âdet üzre. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Yazıldı.

504

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Bkz. hkm. 479.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Diyârbekir müteferrikalarından yiğirmi akçası olan Aydın nâm kimesne Kotur* sancağında serhadde karîb yirde sâkin olup [Van] tevâbi'ından ve sâyir yirlerinden yarar atlar sirka itdürüp yanına getürdüp âdemleriyle Yukaru Cânib'e gönderüp satar." diyü Kotur Beği Velî Beğ mektûbı ile i'lâm itdüğinden mâ'adâ kul tâyifesi dahı gelüp; "Çayırda atlarımuz sirka olunup etrâfı tetebbu' itdüğümüzde yanında bulduk." diyü şekvâ itmeğin teftîş olunmak üzre iken gaybet itdi gitdi." diyü bildürdüğün ecilden ulûfesi kat' olunup şer'le lâzim geleni icrâ itmek emridüp **buyurdum ki:**

[Mezkûrı] ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer‘le buldurması lâzim olana buldurup fi'l-vâkı‘ arzolunduğı gibi ise –[ki,] şer‘le sâbit ola– ulûfesin kat‘ idüp dahı bi-hasebi'ş-şer‘ lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın.

Yazıldı.
Mez[b]ûra virildi. Fî 6 C., sene: 975

505

Silistre sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Silistre'de Edirne zahiresi için toplanıp Balkan'ın berisine geçilemediği için ötede kalan zahirenin, daha sonra Edirne'ye getirilmek veya İstanbul'a gönderilmek üzere yerinde depolanması ve bu husus için görevlendirilen çavuşa yeterli miktarda hisar-eri verilmesi.

Mukaddemâ emr-i şerîf ile taht-ı kazânuzdan Edirne zahîresiyçün getürdilmesi fermân olunan zahîrenün ba‘zı Balkan'ı berüye geçmek müyesser olmayup öte cânibde kalmış. İmdi; anun gibi mahrûse-i Edirne zahîresinden gelüp Balkan'ı berüye geçmek müyesser olmayan zahîre bulunduğı yirde der-anbâr olup hıfzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Muhıb Çavuş vardukda, emrüm üzre mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan getürdilmesi fermân olunan zahîrenün anun gibi gelüp Balkan'ı berüye geçmeyüp ötede kalan zahîreyi bulunduğı yirde der-anbâr idüp hıfzidesin ki, yâ mevsiminde bu cânibe getürdile veyâ İstanbul zahîresiyçün irsâl oluna; şöyle bilesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
"...Mezbûr çavuşa kifâyet mikdârı hısâr-eri viresiz." diyü Silistre beğine ve dizdârlara hüküm yazılmışdur.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 7 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

506

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İstanbul'da vefat eden Sâbık Bağdad Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın terekesinden hâssa-i hümâyuna yarayan at, deve ve katırların görüp seçmek için gönderilen adama teslim edilip yaramayanların satılması; nakid, kemer ve üsküfünün ise Bezzazistân'da korunup gelecek emre göre hareket olunması.

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olup anda İstanbul'da vefât iden Mustafâ Paşa'nun muhallefâtından on bir bin filori ve bir mikdâr üsküf ü kemer ve ba‘zı esbâb bulunup defter olunup gönderildüğin" i‘lâm itmeğin tavarları bey‘ olunup altunı ve üsküfi ve kemerleri Bezzâzistân'da hıfzolunmasın emridüp ve hâssa-i hümâyûnuma yarayan

tavarları görilmek içün [ ] hükm-i şerîfümle gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, ol hüküm mûcebince hâssa-i hümâyûna yarayan eger at u deve vü katır, teslîm idüp andan mâ‘adâ tavarların bey‘ idüp ve bulunan nakdin ve kemerin ve üsküfin Bezzâzistân'da gereği gibi hıfzitdüresin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel oluna.

Yazıldı.

507 Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Piyale Paşa'nın, arzettiği üzere hâssa kadırgaları karaya çekmesi.

Mektûb gönderüp; "emr-i şerîfüm üzre hâssa kadırgaları karaya çekmek üzre olup lâkin tomruğa ihtiyâc olmağla on bin tomruk getürmeğe âdem gönderdüğün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre gemilerün kuruya çekesin.

Yazıldı.

508 *Evren Çavuş'a virildi. Fî 7 C., sene: 975*

Elegeçirilen ve İskerlat adlı zimmî ile oğlunu öldürdüklerini itiraf eden Derviş ve Alaca Hüseyin oğlu Ramazan'ın suç ortaklarının yakalanıp daha önce sabit olmuş suçları var ise sicil sûretleriyle Evren Çavuş eşliğinde Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.

Migalkara ve Ergene ve Keşan kâdîlarına:

Bundan akdem Dervîş ve Alaca Hüse[yi]n oğlı Ramazân nâm kimesneler harâmî olup İskerlat nâm zimmî oğlı ile bile katleyleyüp hâlâ elegelüp ikrâr u i‘tirâf eyleyüp ve; "Bundan gayri Paşayiğit nâm karyeden iki câriyesiyle bir hâtûn katleyleyen Hayda[r] (?) ve Bahşı ve Kara Şükür ve Küçük Oruç ve Nebî ve Tur Bâlî ve Yûnus nâm kimesneler dahı şerîkimüzdür." diyü ikrâr eyleyüp ve; "Sâbıkâ Hamîd nâm karyeden Ca‘fer nâm kimesneyi ehl ü ıyâliyle katleyleyen mezbûrlardur." diyü haber virdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, zikrolunan kimesneleri her kangınuzun taht-ı kazâsında yataklarına ve turaklarına ve şer‘ ile buldurması lâzim olanlara buldurup elegetürüp sâbit ü zâhir olmış fesâd ü şenâ‘ati var ise sûret-i sicilleri ile bile kayd ü bend ile mezkûr çavuşuma teslîm idesiz ki, Dergâh-ı Mu‘allâm'a getüre.

509

Tokat kadısı nâibine söğüp kendilerini meclis-i şer'a davet eden Ebu Tâlib isimli emini döğen ve haklarında ehl-i fesâd ve mâl-ı mirî tahsiline mâni olduklarına dair şikâyetler bulunan be-nevbet timar mutasarrıfı Mehmed, Hasan ve Hüseyin adlı kardeşlerin teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip durumlarının arzedilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi; ayrıca mâl-ı mirîye verdikleri zararın tazmin ettirilmesi.

Yazıldı.
Arz getüren nâzır âdemisi Hüseyin'e virildi. Fî 7 Cumâde'l-âhır, sene: 975*

Çerkeş beğine hüküm ki:

Müfettiş olan Artukâbâd kâdîsıyla Rûm Nâzırı Hamza mektûb gönderüp; "be-nevbet üç yüz akça tîmârı olan Mehmed ile Hasan ve Hüseyin nâm karındaşlar Tokat kâdî nâyibinün ağzına şetmidüp sicill oldukdan sonra nâhıye-i mezbûrede Emîn olan Ebû-Tâlib mezkûrları şer'a da'vet içün gönderildükde emîn-i mezbûrı dahı muhkem döğüp ol gavgâda mezkûr emîn; "Haylî mâl zâyi' oldı." diyü da'vet eyledükde bir tarîkla meclis-i şer'a getürdilüp Tokat Mahkemesi'nde fesâdları sâbit ü sicill olup ve a'yân-ı vilâyet dahı; "Ehl-i fesâdlardur ve ümenânun mâl-ı mîrî zabteylemesinde mâni'lardur; mâl-ı mîrîye dahı zararları mukarrerdür." didüklerin" arzitmeğin elegetürüp teftîş olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrları elegetürüp gaybet iderler ise akvâm u akribâsına ve şer'ıle buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin dahı [husamâ] muvâcehesinde şer'le teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûrlar ehl-i fesâd olup arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir olursa kendüyi habsidüp ve mâl-ı mîrîden nesne zâyi' olmış ise tahsîl idüp vukû'ı üzre yazup arzidesin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel idesin.

Yazıldı.
Hâssa re'îslerden Ahmed Re'îs nâm kimesneye virildi. Fî 8 C., sene: 975

510

Yalıların, düşmanın ve düşman donanmasının durumunun bildirilmesi; hisar-erenleri ile diğer görevlilerin gediklerinin sebepsiz yere arzedilmemesi.

Rodos beğine hüküm ki:

Yalılarun ve küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârların bilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ahvâl ü etvârın ve tona[n]maları husûsın tetebbu' idüp vâkıf olduğun ahvâli yazup bildüresin ve hısâr-erenlerinün ve sâyirlerinün gedüklerin bilâ-sebeb arzitmeyesin.

511

Budun'da, gediğinden feragat eden Mimar Nâibi Timur'un yerine arzolunan Mustafa oğlu İskender'e, bu işe ehil olup olmadığı belirtilmemiş olmasına rağmen sözkonusu gediğin verildiği; ancak bundan sonra o taraftan mimar talep olunur veya adı geçenin ehil olmadığı anlaşılırsa gediğin alınacağı.

Yazıldı.
Arz getüren erbâb-ı tîmârdan Dîvâne Îsâ'ya virildi. Fî 8 C., sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "yevmî on akça ile Mî‘mâr Nâyibi olan Timür gedüğinden ferâgat idüp Mustafâ oğlı dârende İskender içün; "Mahaldür." diyü sancağı beği i‘lâm eyledüğin" bildürmişsin. Ammâ; bu mi‘mâr dahı ehil midür, nicedür; ma‘lûm olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdi mî‘mâr nâyibi gedüği tevcîh olunacak kimesne ehil mi‘mâr mıdur, kal‘a ta‘mîrine kâdir midür yohsa bir gedük olup dahı ol isim ile mi virilür, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre arzeyleyesin. Arz mûcebince gedük virilmişdür. Şöyle ki; kal‘a ta‘mîri lâzim gele, berüden mi‘mâr taleb idesin, mezbûr kâdir olmaya, gedüği alınur.

Yazıldı.
Tur Alî Beğ Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 15 C., sene: 975

512

Hâssa-i Hümâyun için Pojega'dan tedariki istenen zahirenin arpa bulunamadığı için toplanamadığının bildirilmesinin, Pojega'nın tereke ocağı diye bilinen bir memleket olması dolayısıyla anlaşılamadığı; emrolunan zahirenin tedarik edilip hazırlanması.

Pojega Beği Bâlî Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem; "hâssa-i hümâyûnum içün on bin altunluk zahîre tedârüki" fermân olunmış iken; "Arpanun aslâ vücûdı bulunmaz." diyü Semendire beğine mektûbunla i‘lâm eylemişsin. İmdi; vilâyet-i Pojega kadîmden tereke ocağı olup zahîre vefreti ile meşhûr vilâyet iken şimdi zahîre bulunmamağa bâ‘ıs nedür; yohsa re‘âyâ zulümden mi ekmemişlerdür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr eylemeyüp fermân olunan zahîreyi tedarük ü ihzârı bâbında tamâm ikdâm üzre olup ihmâlden hazer idesin.

Yazıldı.
Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 8 C., sene: 975

513

Edirne zahiresi için tayin olunup hâlâ gelmeyen zahireden belirtilen miktarda unun âcilen Edirne'ye gönderilmesi; arpanın ise bekletilmesi.

Kızılağaç Yenicesi kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ; "mahrûse-i Edirne zahîresiyçün Südde-i Sa‘âdetüm çavuşlarından Pervâne Çavuş ile irsâli fermân olunan zahîrenün bir nâhıyesinün zahîresi ihrâc olunup bâkîsi henüz ihrâc olunmayup ve sen dahı bi'z-zât mübâşeret eylemeyüp ihmâl üzre olduğun" i‘lâm olundı. İmdi; zahîre husûsı ziyâde mühimdür; ihmâl eylemeğe bâ‘ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan irsâli emrolunan zahîreden ihrâc olunan zahîreyi te’hîr eylemeyüp mahrûse-i Edirne'ye irsâl eyleyesin; ihrâc olmayup yirinde bâkî kalanun dahı unın ihrâc idüp mu‘accelen gönderüp arpası yirlü yirinde tura.

Yazıldı.

514 *Sekbân Alî Beğ’e virildi. Fî 7 C*., sene: 975*

Vize'nin Hediyelü köyünde bir kadına tecavüz etmeye kalkışıp, bir diğerini de döğdüğü teftiş neticesinde sabit olan Gazi'nin küreğe konulmak üzere gönderilmesi.

Müfettiş Silivri kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Vize kazâsından Hediyelü nâm karyede sâkine Nâzdâne nâm hâtûn ile Gâzî nâm kimesnenün ahvâli teftîşi içün vârid olunan emr-i şerîf mûcebince teftîş olundukda mezbûr Gâzî'nün mezkûre Nâzdâne'ye fi‘l-i şenî‘ kasdına yapışup mezbûr Gâzî'nün başı yarılduğı sâbit olup ve Maksûd nâm kimesnenün havlîsı içine girüp Tûtî nâm hâtûnı muhkem darbitdüği sâbit oldı." diyü arzitdüğün ecilden küreğe koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî eylemeyüp mezbûrı yarar âdemlere koşup gönderesin ki, küreğe koşıla ve yolda gaybet itdürmekden hazer idüp küreğe konılduğına temessük alına.

Yazıldı.

515 *Zağralu Müteferrika Muharrem Beğ âdemi Hasan'a virildi. Fî 8 C., sene: 975*

Eskihisar kazasında Boğdan adlı zimmîyi öldürüp mallarını alan Bahşı ve İbrahim'in siyaset olunmaları.

Nevâhî-i Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Eskihısâr kazâsından Bahşı ve İbrâhîm nâm harâmîler Boğdan nâm zimmî bâzergânun yolın basup katlidüp esbâbını alup giderler iken mezbûr Bahşı elegirüp katlitdüğine ikrâr idüp sicill ü habs olundukdan sonra mezkûr İbrâhîm dahı elegirüp sü’âl olundukda katli inkâr idüp lâkin Eskihısâr kâdîsı mektûbında mezbûr İbrâhîm içün; "Kadîmî harâmîdür; eger habsden halâs olursa bu diyârda aslâ bâzergân yörimez." diyü bildürüp ve bî-garaz müslimânlardan çok kimesneler gelüp mezbûr İbr[â]hîm'ün harâmîlığı[n]dan haber virdüklerinden gayri kendü dahı maktûlün oğlı ile; "Toksan altuna sulhidelüm." diyü müslimânlar mahzarında ikrâr idüp her vechile hakkından

gelinmesi lâzim harâmîlerdür." diyü i‘lâm itmeğin mezbûrân Bahşı ile İbrâhîm'e siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlara siyâset idüp emrüm yirine vardugın i‘lâm idesin.

Yazıldı.

516 *Sekbân Alî Beğ'e virildi. Fî 7 C., sene: 975*

Hafız Reis gemisinde ulûfeye mutasarrıf Memi ve Hasan adlı reislerin Fethî ve Aynî adlı kadınlarla hamamda peştemalsiz oturup halvet olmalarından dolayı küreğe konulmak üzere gönderilmeleri.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Hâfız Re’îs sefînesinde yedi akça ulûfeye mutasarrıf olan Memi ve Hasan nâm re’îs nâm kimesneler Fethî ve Aynî nâm hâtûnlar ile hammâma girdüklerinde mezbûrân Memi ve Hasan dahı i‘tirâf idüp; "Nebî avretüm Fethî ve Hasan avreti Aynî ile orta sofada otururlardı." didükde, mezbûr Memi ile mezbûre Fethî bir halvete girüp ve mezbûr Hasan ve Nebî nâm kimesne mezbûre Aynî ile orta sofada oturup mezbûrân Hasan ile Nebî püşt-mâl ile ve mezbûre Aynî püşt-mâlsüz oturup mezbûre Fethî dahı püşt-mâlsüz halvet içinde çıkduğı sâbit oldı." diyü arzitdüğün ecilden mezbûr Memi ile Hasan küreğe koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları küreğe koşılmak içün yarar âdemlere koşup gönderesin ki, küreğe konıla ve tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler ve teslîm itdüklerine temessük alalar.

Yazıldı.

517 *Evren Çavuş'a virildi. Fî 7 C*., sene: 975*

Migalkara kâdîsına hüküm ki:

Edirne'de kirayla mallarını taşıdığı bezirgânı öldürüp mallarını satarken yakalanan ve suçunu itiraf eden Derviş'e siyaset, satın alan Ramazan'a ise, satılan eşyanın çalıntı olduğunu bilerek almışsa örf olunması ve ortadan kaybolan diğer suç ortaklarının da elegeçirilip teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip durumlarının arzedilmesi.

Bundan akdem Edirne'den kirâyla esbâbların getürüp ba‘dehû yolda giderken katlidüp esbâbların Hayrabolı'da bey‘ iderken elegelen zimmî bâzergânun kâtillerinden* Dervîş ve Ramazân elegeldüklerinde mezbûr Dervîş; "Bahşı ve Karaca Veled nâm kimesne ile katlidüp esbâbların alduk." diyü ikrâr eylemeğin mezbûr Dervîş['e] siyâset eyleyüp* ve mezbûr Ramazân esbâbı harâmî esbâbı idüğin bilüp aldıysa ahvâli örf-i ma‘rûf ile görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Evren Çavuş vardukda, mezbûr Dervîş'e emrüm mûcebince siyâset eyleyüp ve

Ramazân'a dahı harâmî esbâbın bilüp aldıysa ahvâli örf-i ma‘rûfla görüp ve gaybet eyleyenlerün yatak u turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp dahı ahvâllerin şer‘le teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezkûrlar dahı zikrolunan fesâdda bile oldukları sâbit olursa mecâl virmeyüp habseyleyüp ahvâllerin yazup bildüresin ve bâzergân esbâbından her kimde esbâb bulunursa elinde mesrûk esbâb bulunanları teftîş eyleyüp kimden aldukların ma‘lûm idinüp dahı esbâb sahîh harâmî esbâbı idüğin bilüp alanları tutup habseyleyüp elinde ne makûle esbâb bulunduğın ve kimden aldığın yazup mufassal bildüresin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 8 C*., sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

518 *Şehzâde kapucılarından Mehmed'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975*

Manisa ve Rodos'ta adam öldürüp evler ve yollar basan Danişmend oğlu Mustafa'nın havâss-ı hümâyun mültezimi olup mirîye borcu bulunduğu ve Dergâh-ı Mu‘allâ kullarından olduğu için hakkından gelinmediğinin bildirildiği; ancak yapılan incelemede adı geçenin mültezim veya Dergâh-ı Âli kulu olduğuna dair bir kayda rastlanmadığından, adı geçenin fesadı sâbit olmuş ve kendisi de Dergâh-ı Âli kulu değilse şer‘an lâzım gelenin yapılması; Dergâh-ı Âli kulu ise bölüğünün bildirilmesi ve hapsedilip gelecek emir doğrultusunda hareket edilmesi.

Lala Ca‘fer Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mağnisa sancağında Dânişmend oğlı Mustafâ nâm ehl-i fesâd ol câniblerde ve Rodos yollarında âdemler katlidüp ve yollar ve evler basup şikâyetciler muvâcehesinde fesâdları sâbit olup müslimânlar gelüp hakkından gelinmesin taleb idüp yoldaşlarından bir karındaşınun ve bir yoldaşınun haklarından gelinüp lâkin mezbûr Mustafâ havâss-ı hümâyûndan* Tarhala Mukâta‘ası'n dutduğı zamânda üzerinde bâkîsi olup zimemde* ve rızkından tahsîl olunmış otuz bin akça bâkîsi olup Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından olmağın hakkından gelinmeyüp te’hîr olunduğın" arzeylemişsin. İmdi; mukâta‘ât defterlerinde mezkûrun üzerine hâliyâ sâbıkâ mukâta‘alar bulunmayup ve ne bölükde idüği ma‘lûm olmayup ve mâl-ı mîrîde cüz’îden ve küllîden alâkası olduğı bulunmayup meger ki, mültezimlerün ibâk âmili ola. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun anun gibi fesâd ü şenâ‘at itdüği [husamâ] muvâcehesinde bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olup sicill olunmış ise şöyle* ki; bölükde olmayup mücerred ol vechile geçinürse şer‘ıle lâzim geleni yirine koyasın. Ammâ, şöyle ki: Bölükde ise habsidüp ne bölükde olup ve kangı* bölükdedür, ulûfesi nedür, bildüresin ki, mahalline işâret olup ol bâbda emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olur[sa] mûcebiyle amel idesin.

519 *Yazıldı.*

Tımışvar, Segedin, Sirem ve Pojega'da filoriye kaydolunan reâya daha rahat olduğundan, umûmen haraca ve koyun hakkına kaydolan Semendire reâyası tahammül edemedikleri için yerlerinden kalkıp adı geçen bölgelere göç ettikleri, göç edilen bölgelerdeki eflak tâifesi de umûmen haraç ve koyun hakkına kaydolduğu takdirde bu göçün önlenebileceği gibi mirî gelirin de artacağı bildirildiğinden, reâyayı öte yakaya geçiren iskelecilere reâyayı geçirmemeleri konusunda tenbih olunup geçişe müsait noktalara adam konularak sıkı kontrol edilmesi; reâyayı karşıya geçiren iskelecilerin hakkından gelinmesi; ayrıca vilâyet kâtibine de, daha önceden göçen reâyayı iç il kanununa göre deftere yazması hususunda emir gönderildiği.

Semendire Beği Tur Alî Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Semendire re‘âyâsın umûmen harâca ve koyun hakkına kaydolunup ve yılda beş-on kerre teklîfât olmağla mütehammil olmayup vilâyet-i Tımışvar'da ve Segedin ve Sirem ve Pojega sancaklarında re‘âyâ filoriye kaydolunup; "Bir evde on kâfir dahı olursa bir altun* ile savılmak mukarrer." diyü eflak tâyifesi ol vilâyete gidüp lâkin Tımışvar ve Sirem ve Segedin ve Pojega sancakları tahrîr olunup re‘âyâ harâc u koyun hakkına kaydolunsa mîrîye kırk-elli yük akça sa‘yolduğından gayri re‘âyâ sancakdan sancağa gezmeyüp yirlerinde turmak mukarrerdür ve harâcîler geldükde mürde vü gîrîhtenün dahı yirinde kalanların almağla geçinmesi kolay yire göçerler. Öte yakada bu asıl teklîfât yokdur ve iskeleciler gice ile iskelelerin işledüp göçenlerün akçaların alup geçürmekdedür. Tenbîh olundukca iltifât eylemedüklerin ve eger; "Ol vilâyet fethında ahd bu üslûb üzre olmışdur." diyü fermân olunursa ol ahd Macar tâyifesiyledür, eflak tâyifesiyle değildür ve ol vilâyetlerde yine bu vilâyetde olan teklîfi görünce yirlerine avdet mukarrerdür." diyü bildürmişsin. İmdi; vilâyet kâtibine bu yakadan göçüp gidenleri girü eski yirlerine yazup göçdükleri yirlere yazma[ma]k emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı gereği gibi mukayyed olup iskelecilere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d bu yakadan öte yakaya re‘âyâdan kimesne geçürmeyüp ve ubûra kâbil olan yirleri dahı âdemler koyup onat vechile hıfzitdüresin ki, berü yakadan öte cânibe re‘âyâdan kimesne geçmelü olmaya. Ba‘de't-tenbîh eslemeyüp geçürenlerün haklarından gelesin ve vilâyet kâtibine dahı tenbîh idesin ki, iç il re‘âyâsından göçüp varanları yazmayup mukaddem göçenleri iç il kânûnı üzre yazdurasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 9 Cumâde'l-ahır, sene: 975, der-Edirne

520

Varna kasabasında, tanışı olan bir sarhoşu mahkemeye getirdiler diye Sultan Selim Evkâfı mültezimlerini döğdüğü ve bundan dolayı bâd-ı hevâ tahsilini engellediği bildirilen solaklıktan Sipahi Behram'ın teftiş olunup sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.
Sultân Selîm mütevellîsine virildi. Fî 13 C., sene: 975

Varna kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ nâyibün Alî Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Kasaba-i Varna'da merhûm ve mağfûrun-leh merhûm Sultân Selîm Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân Evkâfı mültezimleri Çakal nâm serhoşı meclis-i şer‘a getürüp hamr itdüği sâbit olup te’dîb olundukda kasaba-i mezbûrede sâkin solaklıkdan sipâhî olan Behrâm gelüp; "Mezbûr Çakal benüm kayınum ile yir içer; niçün meclis-i şer‘a iletdinüz ?" diyü kul değneği ile muhkem döğüp başın yarup gayri mültezimler gaybet idüp mezbûr Behrâm'un havfından bâd-ı hevâ zabtına kâdirler olmayup Behrâm meclis-i şer‘a da‘vet olundukda itâ‘at itmeyüp te‘addîsinden evkâf-ı mezkûre mültezimleri mukâta‘ayı bırağup vakfa gadr u hayf* olur." diyü i‘lâm eylemişsin. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardu[ğı] gibi ihzâr-ı husamâ kılup onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; nâyib-i mezkûrun arzitdüği sahîh mıdur, mezbûr Behrâm'un fi'l-hakîka vech-i mastûr üzre te‘addîsi sâbit ü zâhir midür, nicedür; vukû‘ı üzre yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin; hılâf-ı vâkı‘ arzeylemekden hazer idesin.

Yazıldı.

521

Rûmili mîr-alemine hüküm ki:

Hâliyâ Atana'da ba‘zı kimesneler tüfenk ile şikâr idüp kadîmî

Atana'daki avlaklarda kimsenin avlanmasına izin verilmemesi ve reâyanın tüfeklerinin toplatılması; yasağın sıkıca kontrol edilmesi ve yasağa uymayanların isimlerinin bildirilmesi.

şikâr-gâhda şikâr komayup ref‘leri lâzim olup ve sen dahı anda sâkin olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dahı bi'z-zât mukayyed olup eger re‘âyâdan, eger kapum kullarından her kim olursa gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d Atana'da tüfenk kullanma[y]up şikâr itmeyeler; re‘âyâdan her kimde tüfenk bulunursa alup kabzeyleyesin. Ba‘de't-tenbîh her kim tüfenk ile ve sâyiri ile anda şikâr iderse eger re‘â[yâ]dan ise tutup habsidüp kapum kullarından ise ismi ve resmi ile i‘lâm eyleyesin ki, hakkından geline; ihmâlden hazer idesin. Şöyle ki; şimden gir[ü] tüfenk ile veyâhûd gayriyle anda şikâr ide, istimâ‘ oluna, sen men‘ eylemeyesin ve kâdir olmaduğun bildürmeyesin, netîcesi sana âyid olur; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

522 *Muslî Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975*

Anatolko ve Barça Mukâtaası'nda reâyanın hayvanlarını parçalayıp oğullarını esir ettiği ve halka zulmettiği bildirilen gönüllü reislerden Burûc Reis'in hakkından gelinmesi.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ İnebahtı Beği Ferruh *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Gönüllü levend re'îslerinden Burûc Re'îs gelüp Anatolko ve Barça Mukâta'ası'nun ganemlerin ve câmûsların pâreleyüp fukarâya zulm ü te'addî eylemekden hâlî olmayup ve re'âyânun oğulların esîr idüp hâlleri perîşân olmışdur." diyü bildürdi. İmdi; sen hod gönüllü re'îslere bir kimesneyi baş u buğ ta'yîn idüp dâyimâ anları görüp gözetmek içün hükm-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ bu asıl te'addîlerinün aslı nedür ? **Buyurdum ki:**

Ol ta'yîn itdüğün kimesneye muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd kendüye ısmarlanan gönüllü re'îslerin görüp gözedüp re'âyâ vü berâyâya ol vechile te'addî vü tecâvüz itmeyeler ve bunları dahı elegetürüp haklarından gele.

Yazıldı.

523 *Kastamonı beği âdemlerinden Hasan'a virildi. Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975*

Kastamonu'da zarar-ı âmm oldukları için yakalanıp gönderilen ehl-i fesâdın küreğe konulması ve sûret-i sicillerinin saklanıp, kaçmamaları için kendilerine mukayyed olunması.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Kastamonı Beği Mehmed *dâme ızzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem; "livâ-i Kastamonı'da sûhte nâmına fesâd ü şenâ'at üzre olan levendleri ve sâyir ehl-i fesâdı elegetürmek" fermânum olmağın emrüm mûcebince ba'zın elegetürüp şer'ıle siyâset ü te'dîb olunup lâkin mezbûrlardan zarar-ı âmm* olanlardan ba'zı elegetürilüp mukayyed ü mahbûs irsâl eyledüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan ehl-i fesâdı getürüp teslîm eyledüklerinde sûret-i sicillerin alup hıfzeyleyüp dahı kendülerin küreğe koşup re'îslerine tenbîh eyleyüp onat hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer idesin.

524

Kayseri muhafazasında bulunan Sis Sancağı Beyi İbrahim Bey, ehl-i fesâdın kışı Sis sancağında geçirdikleri için, sancağının muhafazası gerektiğini arzettiğinden, sancağının muhafazasında bulunması.

Yazıldı.
Kethudâsı Ya'kûb'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Sis Sancağı Beği İbrâhîm Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kaysariyye muhâfazası emrolunup emrüm üzre şimdiye değin hıfzolunup kış eyyâmı irişüp yollar tutılup ba'zı ehl-i fesâd Sis sancağında kışla[r]lar; hıfz lâzimdür." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre sancağun hıfzında olup ammâ; girü etrâf [u] cevânibe göz u kulağ olup gaflet üzre olmayasın ve cem'ıyyetde olan sipâhîleri yoklayup arzidesin.

Yazıldı.

525 Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun beylerbeyine ve Novigrad beyi olup güherçile hizmetine memur Mehmed'e gayretlerinden dolayı akçe terakkîsinde bulunulduğu; güherçile işlettirilmeye devam olunması ve gerekirse Belgrad'dan kükürt getirtilmesi.

Bundan akdem Novigrad Beği olup güherçile hıdmetine ta'yîn olunan Mehmed *dâme ızzühû*nun hıdmet-i mezbûrda kemâl-i sa'y ü kefâsı zuhûr itdüğin ve sen dahı kemâl-i dikkat eyledüğün arzitmiş idi. [Bu husûs] her vechile ehemm-i mühimmâtdan olmağın mezîd-i ınâyetümden ol mukâbelede sana seksen bin akça terakkî ve müşârun-ileyhe yiğirmi [bin] akça terakkî olunup hükümleri irsâl olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd bu bâbda dahı eger sen ve eger müşârun-ileyh kemal-i ikdâm u ihtimâm eyleyüp ale't-tevâlî işleddürüp vâfir ü müstevfî güherçile ihzâr eyleyesiz ve Belgrad'da beş yüz kıntâr kükürd ihzâr olunmışdur; lâzim oldukda âdem gönderüp kifâyet mikdârı alasız.

Yazıldı.
Arz getüren Ferhâd'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

526

Gönüllü levend reislerinin mukâtaaları gâret edip reâyaya zulmettikleri bildirildiğinden, Karlıili sancağındaki züamâ, erbâb-ı timar, dizdar vs. ilgililere tenbih olunarak dil için ya da memleket zaptında olan gönüllü reislerin dışında deryâya ve gönüllü levend gemilerine kesinlikle zahire verilmemesi.

Karlıili beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Gönüllü levend re'îsleri gelüp mukâta'a talyanların ve Gol Mukâta'ası'nun câmûsların gâret idüp ve re'âyânun oğulların esîr idüp te'addî iderler." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağuna müte'allik olan dizdârlara ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve gayra bu hükm-i şerîfümi i'lâm idüp muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd deryâya

ve gönüllü levend gemilerine bir habbe tereke virmeyeler. Şöyle ki; sancağundan bir kimesne her kim olursa olsun, deryâya ve gönüllü levend gemilerine emre muhâlif tereke virdüği mesmû‘um ola, her kim ise mecâl virmeyüp yazup bildüresin ki, dirlikleri âhara virilüp kendülerün muhkem haklarından geline. Ammâ; şol gönüllü re’îsleri ki, dil içün yâhûd serdârları olan Kara Hâce ile memleket zabtında olup kendü hâllerinde olalar, zahîre içün ellerinde (———) anun gibilere si‘r üzre zahîre viresin.

Yazıldı.

527 *Arz getüren Ramazân'a virildi. Fî 18 C.*

Eskiil'in Dırlasun-ı Ayabüki adlı köyünün sipahisi olup reâyaya zulmederek şer‘a itaat etmeyen Osman'ın hasımlarıyla mahkeme edilip hak sahiplerine haklarının alınması ve adı geçenin timarının alınıp kapı kullarından hakeden birine verilmesi.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Eskiil kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezkûrdan Dırlasun-ı Ayabüki nâm karye sipâhîsi Osmân'un re‘âyâya te‘addî eyleyüp üzerine sâbit olup hakları ashâbına alıvirildükden sonra girü ahâlî-i karyeyi rencîde idüp te‘addî eyleyüp da‘vet-i şer‘ olundukda itâ‘at itmedüğin" bildürdi. İmdi; mezkûrun tîmârı alınup âhara virilüp teftîş olunmak emrolunup **buyurdum ki:**

Mezkûrı ihzâr eyleyüp toprak kâdîsı ile da‘vâ-yı hakk idenler ile berâber idüp bir def‘a şer‘ıle faslolunmayan da‘vâların hakk üzre teftîş idüp müdde‘îlerine sâbit olan hakların alıvirdükden sonra habsidüp üzerine sâbit olan mevâddı yazup defter idüp arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel idesin ve tîmârın dahı kapum kullarından müstehıkk olanlara viresin.

Yazıldı.

528 Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Beylerbeyi tarafından verilen sancak, zeamet, timar, hisar-eri, müsellem ve eşkinci tezkirelerinden mirî için alınan resm ile defterdar ve emin için belirlenen miktarların dışında fazladan; timar beratını kaydettirmeye gelenlerden de "kayd akçesi" adıyla akçeler alındığı duyulduğundan, kanuna aykırı olarak fazladan akçe alınmayarak emrin kanunnâmeye kaydedilmesi.

Senün tarafundan sancak tezkiresi çıkdukda resm-i mîrîden gayri iki yüz akça ve ze‘âmet tezkiresinden bin akça başına birer akça alınup ve erbâb-ı tîmârun tezkirelüsinden on iki akça ve tezkiresüzinden sekiz akça ve hısâr-eri vü müsellem ü eşkünci tezkirelerinden dahı altışar akça alınup defterdâr ile tansîf idüp ve defterdâr tezkireleri nişânlandukda her tezkireden ikişer akça alınurken şimdi on ikişer akça alınup ve senün cânibünden virilen

berâtlar içün resm-i nişâncı beşer akça iken yedişer akça alınup ve Südde-i Sa‘âdetüm'den bir kimesneye tîmâr virilüp berâtın kayda vardukda "kayd akçası" diyü olıgelene mugâyir akça alınur imiş. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bu husûslara emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrüm bu vechile sâdır oldı ki, resm-i mîrîden gayri sancak tezkiresinden alınan iki yüz akçanun yüz yiğirmisi defterdârun ve seksen akçası emîninün ve ze‘âmet tezkirelerinün bin başına alınan birer akçanun sülüsânı defterdârun ve sülüsi emînün ve erbâb-ı tîmârun tezkirelüsinden alınan on iki akçanun sekizi defterdârun ve dört akçası emînün ve tezkiresüzinden alınan sekiz akçanun beş akçası defterdârun üç akçası emînün ve hısâr-eri vü müsellem ü eşkünci tezkirelerinden alınan altışar akçanun dahı dörder akçası defterdârun ikişer akçası emînün olup ve defterdâr nişânladuğı tezkireden dahı kânûn-ı kadîme üzre "târîh akçası" diyü ikişer akça alınup nişâncı içün beş akça alınup ziyâde aldurmayup ve Südde-i Sa‘âdetüm'den tîmâr alup berât itdüren kimesne kayda varduğı zamânda "kayd akçası" diyü nesne alınmayup hâliyâ bu emr-i şerîfümi anda olan kânûn-nâmeye kayditdürüp hâliyâ ve min-ba‘d mazmûn-ı hümâyûnıyla amel olunup ana muhâlif nesne alınmaya.

Yazıldı.
Osmân nâm sipâhîye virildi. Fî 3 Zi'l-hıcce, sene: 975
Bir sûreti, Şâm beğlerbeğisine.

Bir sûreti, Budun beğlerbeğisine.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 14 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Dîvân Kâtibi Merâmî Çelebî'ye virildi. Fî 7 C., sene: 975

529

Vilâyet tahrîri emrolunan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Daha önce Sis sancağının tahriri ile görevlendirilen Sadık Çelebi'nin, sözkonusu görev sâbık Hama Kadısı Mevlânâ Mahmud'a verildiğinden icmal ve mufassal defterlerini adı geçene göndermesi.

Bundan akdem sana vilâyet tahrîri fermân olundukda Sis sancağınun dahı defterleri virilüp* tahrîr eylemek emrüm olmış idi. Sana hılâf semt olmağın ol vilâyetün tahrîri içün sâbıkâ Hamâ Kâdîsı olan Mevlânâ Mahmûd *dâme fazlühû* ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Sis sancağınun icmâl ü mufassal defterlerin müşârun-ileyhe irsâl eyleyesin.

530

İstanbul'a gelen zahireden, Edirne'ye gönderilen dışında Istabl-ı Âmire için de arpa depolanması.

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Edirne zahîresiyçün mahmiyye-i İstanbul'a gelen zahîreden gönderilmek fermân olunmış idi. Hâliyâ Istabl-ı Âmire'ye dahı arpa lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahrûse-i mezbûreye gelen arpadan Istabl-ı Âmirem içün kifâyet mikdârı arpa der-anbâr idüp hıfzitdüresin.

Yazıldı.

531 Kızılağaç kâdîsına hüküm ki:

Müteveffa Ali Paşa'nın Kızılağaç'ta kurduğu köy hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi.

Mısır'da müteveffâ olan Alî Paşa kazâ-i mezbûrda bir köy kondurduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; mezbûr karye kimün toprağındadur, emirle mi kondurmışdur, kaç hânedür ve ne zamândan berü vâkı‘ olmışdur; mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

Van beğlerbeğisinün kapukethudâsına virildi. Fî 27 C., sene: 975

532 Hizo Hâkimi Bahâ’eddîn Beğ'e hüküm ki:

Hizo sancağına tâbi Hâlık (?) ve Dîr-i Metârî (?) aşiretlerinin Muş sahrasından yaylağa giderken reâyaya zarar verip zulmettikleri bildirildiğinden, suçlularının elegeçirilerek haklarından gelinmesine yardım edilmesi ve bu tür fesad ve zararlara sebebiyet verilmemesi.

Hâlâ Van Beğlerbeğisi Husrev *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "Sancağuna tâbi‘ olan Hâlık (?) ve Dîr-i Metârî (?) Aşîretleri Muş sahrâsından yaylağa ubûr itdüklerinde re‘âyâya küllî zarar u ziyân ve fesâd ü te‘addî idüp anun gibi elegelmeleri husûsında sancağı beğinden mu‘âvenet lâzimdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Zikrolunan aşîretleründen yaylağa gidenler yolda fesâd idüp ahvâlleri şer‘le görilmek lâzim olup taleb olundukda mukayyed olup elegetürüp müşârun-ileyh ma‘rifeti ile kazıyyelerin görüp fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir olanlar hakkında lâzim geleni icrâ idüp aşîretünden re‘âyâya ve gayra hılâf-ı şer‘ te‘addî itdürmemek bâbında ikdâm u ihtimâm üzerine olasın. Şöyle ki; aşîretünden biri fesâd idüp elegetürmeğe sen mu‘âvenet itmeyüp ihmâl eyleyüp hımâyet eyleyesin, mes’ûl olursın; bilmiş olasın.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Pesyân ve Pucyân ve Zilân Aşîretleri Beği Hâlid Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Panuki ve Zülhayrât* ve Hündî Aşîretleri [ve] Kulb Beği Alîcân Beğ'e.

533 *Yazıldı.*
Beğün Kapukethudâsı İsmâ'îl'e virildi. Fî 24 Cumâde'l-âhır, sene: 975*

Abdülbasit adlı âmilin eşkıyaya önderlik yaparak köy basıp adam öldürdüğü ve mal gasbettiği bildirildiğinden, kendisi ve adamlarının elegeçirilip toprak kadısı tarafından teftiş edilmeleri ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sipahi olan suçluların hapsedilmesi, diğerleri hakkında da şer'an gerekenin yapılması.

Hımıs ve Trablus ve Cebele ve Hamâ sancakları beğleri *dâme ızzühüm* tevkî'-ı refî':

Hâlâ sen ki Hımıs sancağı beğisin, Dergâh-ı Mu'allâ'ya mektûb gönderüp; "Abdü'l-Bâsit nâm âmil nice kuttâ'-ı tarîka serdâr olup zikrolan sancaklardan katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl idüp ve nice köyler basup fesâdı günden güne ziyâde olur oldı. Ardınca varıldukda veyâ âdem gönderildükde firâr idüp elegetürilmesi müyesser olmadı." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezbû[r] ehl-i fesâdı ve yoldaşların tetebbu' idüp her kankınuzun sancağında bulunursa her ne tarîkla mümkin ise elegetürüp toprak kâdîsı ma'rifeti ile ahvâllerin şer'ıle teftîş [ve] da'v[â]-yı hakk idenler muvâcehesinde şer'le teftîş idüp üzerlerine şer'le kimesnenün hakkı sâbit olur ise alıvirüp anun gibi fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olanı sipâhî ise habsidüp yazup arzidüp değil ise ol bâbda emr-i şer' ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız.

Yazıldı.
534 *Paşa hazretlerine gönderildi.*

Mısır'da istihdam edilmekte olan sağ-garip yiğitlerden Hantimur oğlu Ahmed'in sıhhî durumu hakkında bilgi verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine:

Südde-i Sa'âdetüm'de sağ-garîb yiğitlerden Hântimür oğlı olup on akçası olan Ahmed bundan akdem Mısır'a istihdâma gönderilüp hâliyâ sıhhati ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûr sıhhatde midür; yoklayup hâlin yazup bildüresin.

535 *Yazıldı.*
Paşa hazretlerine gönderildi.

Sana Beylerbeyiliği Özdemiroğlu Osman'a verildiğinden, adı geçenin mühimmât ve levazımıyla birlikte, gerekirse yanına bir miktar da adam yazılarak Sana'ya gönderilmesi.

Mısır Beğlerbeğisi Sinân'a hüküm ki:

Hâliyâ San‘â Beğlerbeğiliği Öztimür-oğlı Osmân *dâme ikbâlühû*ya virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhi eğlendürmeyüp mühimmât ü levâzimin âdet üzre görüp mu‘accelen ihrâc idüp gönderesin; lâzim olursa bir mikdâr âdem dahı yazup bile gönderesin.

Yazıldı.

536 Seferîhısâr kâdîsına:

Hasımlarıyla sulh olduğu için kürekten alınan Cafer'in yeniden fesad çıkarması halinde tekrar küreğe konulmak üzere hapsedilip durumunun arzedilmesi.

Yûsuf gelüp; "dârende oğlı Ca‘fer küreğe konılmış olup hasımları ile ıslâh olunduğın" bildürüp ınâyet recâ itmeğin ıtlâk olunup **buyurdum ki:**

Mezkûr Ca‘fer varup yirinde kendü hâlinde olmayup girü fesâd ü şenâ‘ate mübâşeret ider ise habs ü arz idesin ki, getürdilüp kemâ-kân küreğe konıla.

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Ortaca nâm karyeden imiş.

[Yev]mü's-Sebt, fî 18 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

537 Manastır kâdîsına hüküm ki:

Kurveleş nahiyesi köylerinde isyan eden ve haklarından gelinemeyen keferenin tahrirlerinin defter-i atik esas alınarak yapılması.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "tahrîri fermân olunan Delvine sancağınun kitâbetine mübâşeret olup Kurveleş nâhıyesinde ba‘zı kurâ ısyân u tuğyân üzre olup itâ‘at itmedükleri ecilden sâbıkâ; "Avlonya ve Yanya ve İlbasan ve Delvine sancağı beği olanlar hasâret eyleyeler." diyü fermân olunan Zulat ve Pro[go]nat keferesi kemâ-kân ısyân üzre olduklarından mâ‘adâ nâhıye-i mezbûrenün sâyir keferesi dahı anlara tâbi‘ olup ısyân itmeğin tahrîr itmek içün envâ‘-ı ikdâm olunup getürilmeğe imkân olmayup ve nâhıye-i mezbûreye

varup tahrîr itmeğe kâbiliyyet olmaduğın" i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zikrolunan karyeleri defter-i atîk mûcebince tahrîr eyleyesin.

Yazıldı.

538 *Edirne muhtesibine virildi. Fî 18 C., sene: 975*

Edirne zahiresi için satılmak üzere mirî pirinç gönderilmesi.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Kadîmü'l-eyyâmdan mahrûse-i Edirne zahîresiyçün mîrî pirinç gönderilüp bey‘ olunmak âdet olmağın hâliyâ dahı tedârük olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânda olan ümenâ vü ummâle tenbîh eyleyesin ki, âdet-i kadîme muktezâsınca mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün pirinç tedârük ü ihzâr eyleyüp mu‘accelen irsâl ü îsâl eyleyesin; ihmâl ü müsâhele eylemeyesin.

Yazıldı.

539 *Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975*

Topcıbaşına hüküm ki:

Belgrad Kalesi'nde ihtiyaç duyulan dört-beş dirhemlik tüfek fındığının vaktiyle tedarik olunup gönderilmesi.

Hâliyâ Kal‘a-i Belgrad'da dört-beş dirhem fınduk lâzim olmağın vakti ile tedârük itdürüp kal‘a-i mezbûreye irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre kal‘a-i mezbûre mühimmâtı içün dörder-beşer dirhem tüfenk fınduğı tedârük ü ihzâr eyleyüp vakti ve mevsimi ile irsâl eyleyesin ki, lâzim oldukda mahallinde hâzır buluna. Husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmâtdandur; ihmâlden* hazer idesin.

Yazıldı.

540 Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Beç elçisinin, levazımı Şehremini'ne gördürülerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Anda olan Beç ilçisi Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, âdet üzre levâzimi ne ise şehremînine gördüresin; mu‘accelen gönderesin.

541

Nahcıvan Seferi'nden sonra, kanuna aykırı olarak timar alan ecnebîlerin, bu durumları ispatlanmadan veya seferden önce kendisine timar verilenlerin timarlarının alınıp hariçden mâzullere verilmemesi ve defterdarın halktan fazla akçe almasının önüne geçilmesi.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 18 C., sene: 975

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Nahcıvan Seferi'nden mu'ahhar hılâf-ı kânûn tîmâra dühûl iden ecneb[î]lerün –ki, ecnebî oldukları sâbit ü zâhir oldukda– [tîmârların] Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerine ve bölük halkı ve sekbânlara viresin." diyü emrüm olmışdı. Hâliyâ ba'zı kimesnelerün ecnebî idükleri sâbit olmadın mücerred; "Ecnebîdür." dimekle tîmârı virilüp ve Nahcıvan Seferi'nden mukaddem tîmâra çıkanlarun dahı emre mugâyir tîmârları alınup ve alınanlarun dahı emrüm üzre kullaruma virilmeyüp hâricden ma'zûllere virilüp ve defderdâr dahı; "Ben iltizâm ile aldum." diyü hılâf-ı kânûn halkdan ziyâde akça alup te'addî ider imiş. İmdi; bu husûs senün ihmâlündendür.* **Buyurdum ki:**

Min-ba'd emr-i şerîfüme muhâlif ecnebîlikleri* sâbit ü zâhir olup yarar u mu'-temedün-aleyh kimesneler şehâdet itmedin kimesnenün tîmârı alınup ve Nahcıvan Seferi'nden mukadde[m] çıkanlarun dahı alınmayup ve alınan* tîmârlar dahı emrüm üzre kullaruma virüp ve defterdâra dahı ol vechile te'addî itdürmeyesin. Şöyle ki; bir dahı ziyâde akça aldugı istimâ' oluna veyâhûd emre mugâyir tîmâr virile, netîcesi sana ve ana âyid olur.

Yazıldı.
*Hasan Çavuş'a virildi. Fî 19 C., sene: 975**

542

Rodoscuk İskelesi'ne gönderilmesi emrolunan arpa hakkında bilgi verilmesi ve bundan sonra arpa yüklenen gemilerde ahır halkından adam görevlendirilmesi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem; "Rodoscuk İskelesi'ne arpa gönderesin." diyü emrüm olmış idi. Şimdiye değin kaç gemi arpa gönderilüp ve her gemide* ne mikdâr arpa gönderilmişdür; ma'lûm olmak lâzim olmagın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin kaç gemi irsâl olunup ve her gemiye ne mikdâr arpa gönderilmişdür; yazup bildüresin ve min-ba'd irsâl olunan gemilerün içine âh[û]r halkından âdem koyup bile irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975*
Ulak [hükmi]. Hersek beği âdemi Mehmed gitdi; bir yoldaşıyla. "... Hersek'e varınca... "

[Yev]mü'l-Ahad, fî 19 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

543 *Balıkcı Sinân Çavuş tezkire getürüp yazdurup yine alup paşa hazretlerine gönderildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.*

Müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın atlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mısır Beğlerbeğisi iken vefât iden Mahmûd Paşa'nun anda atları gelmiş; Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, kethudâsına tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, yolda ve izde olan mühimmâtı gördürüp yarar âdemler koşup emrüm üzre irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

544 Bostâncıbaşına hüküm ki:

Hâssa-i Hümâyun korusu olan Hasköy yolunun sol kol tarafı ile Arnavutköy Bağları'nın gereği gibi korunup kimseye av avlattırılmaması.

Hâsköy yolınun sol kolı cânibi ve Arnavudköy bâğları hâssa-i hümâyûnum içün korı iken ba'zı kimesneler anda şikâr itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, min-ba'd zikrolan mahalli gereği gibi korıyup bir ferde anda av şikâr itdürmeyesin; men' ile memnû' olmayanları i'lâm eyleyesin ki, hakkından geline.

Yazıldı.

545 Mısır kâdîsına ve anda olan ümerâya hüküm ki:

Müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın yerine Haleb Beylerbeyi Sinan tayin olunduğundan, o gelinceye kadar Mısır kadısı ve ümerâsının memleketin ve reâyanın muhafazası hususunda gerekli gayreti gösterip işbirliği içinde olmaları.

Südde-i Sa‘âdet'e mektûb gönderüp*; "Mısır Beğlerbeğisi olan Mahmûd Paşa fevtolduğın" bildürmişsin. İmdi; beğlerbeğiliği Haleb Beğlerbeğisi Sinân *dâme ikbâlühû*ya virilüp mu‘accelen irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh varup irince her birinüz hüsn-i ittihâd* ü ittifâk ile memleketün hıfz u hırâsetinde ve re‘âyâ vü berâyânun zabt [u] sıyânetinde ikdâm [u] ihtimâm üzre olup ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz‘ sudûrından ziyâde hazer eyleyesiz.

Yazıldı.
Âdemisine virildi. Fî 19 C., sene: 975

546

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından koyun hıdmetine irsâl olunan Hasan

Hâs oldukları gerekçesiyle teftişe karşı çıkan köylerdeki mevcut, mürde, müflis ve girihte celeplerin toprak kadılarının yardımıyla tesbit edilmesi.

Çavuş'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "On yedi kâdîlığa mevcûd girîhte iken (?) emr-i şerîf mûcebince; "Mevcûd ü mürde vü girîhte vü müflis olanlar kimesnelerdür ?" diyü teftîşe şürû‘ olundukda ba‘zı kurâ hâss olmak ile ınâd iderler; kâdîlarun mu‘âveneti lâzimdür." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Emr-i sâbık üzre teftîş olunan kâdî[lı]klarda olan celeblerün mürde vü girîhteleri toprak kâdîları ile görilüp emr-i sâbık üzre amel idesin.

Yazıldı.

547

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Vidin ve diğer bazı sancaklardan Eflak'a kaçan reâya eski vilâyetlerinin haraç gelirlerinde düşüşe sebep olduğundan, buna bedel olarak Eflak voyvodasının, Eflak'ın muayyen haracı ile birlikte fazladan dört yüz bin akçe göndermesi.

Bundan akdem Memâlik-i Mahrûsem re‘âyâsından Vidin sancağından ve gayriden haylî re‘âyâ firâr idüp Eflak vilâyetine dühûl idüp ol bâbda ol vilâyetün harâcı noksân lâzim gelmişdür. İmdi; anlarun harâcı mukâbelesinde vilâyet-i Eflak'dan her sâl irsâl olunacak harâcdan dört yük akça ziyâde gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Sinân Çavuş vusûl buldukda, ta‘yîn olunan harâcundan dört yük ziyâde gönderesin ki, harâc ile bile gelüp Hazîne['ye] teslîm oluna.

548

Draç ve Leş İskeleleri yollarında gasb, sirkat gibi şekavet eylemleri gerçekleştiren Raka nahiyesi köyleri ehl-i fesâdının teftiş olunarak sipahi olanlarının hapsedilip isimlerinin bildirilmesi, diğerleri hakkında ise lâzım gelenin yapılması.

Yazıldı.
Arz getüren Çavuşbaşı Husrev'e virildi. Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Ohri sancağı beğine, Debri kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "Livâ-i mezbûra tâbi‘ Debri kazâsında Raka nâhıyesi kurâsınun kadîmü'z-zamândan nice eşkıyâsı olup Draç ve Leş İskeleleri yollarında küllî fesâdlar idüp âyende vü revende vü tüccâr tâyifesinün mâl ü esbâbların gâh alâniyyen gasbidüp ve gâh sirka eyleyüp envâ‘-ı şekâvetden hâlî olmayup zabtı asîr olmağla nâhıye-i mezbûre Üsküb sancağına ilhâk olunmasın" Üsküb ve Kalkandelen kâdîları arzidüp nahıye-i mezbûrun zabtı mümkindür; lâkin ekser zü‘amâ tîmârları olup ve mutasarrıf olan zü‘amâ dahı Üsküb sancağında mütemekkin olup müşârun-ileyhi aslâ dahlitdürmemekle haklarından gelinmek müyesser olmamışdur." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan ehl-i fesâdı her ne tarîkıla olursa elegetürüp dahı gelüp da‘vâ-yı hakk idenler ile berâber idüp şer‘le teftîş ü tefahhus kılup göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise –ki, bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola– erbâb-ı hukûkun şer‘le sâbit ü zâhir olan hakların hükmidüp ashâbına alıvirdükden sonra bu asıl fesâd idenler sipâhî ise habsidüp arzeyleyesiz; değil ise şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ eyleyesiz. Ammâ; tamâm hakk üzre olup kendü hâllerinde olanlara mücerred ahz [ü] celb içün kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

Yazıldı.
Böyle emrolunduğına tezkire gelmişdür.

549

İran'dan gelen elçinin Südde-i Saâdet'e belirtilen güzergâhtan gönderilmesi ve elçi için yol üzerinde zahire hazırlanması; bu işe memur çavuşa ve adamlarına ulak beygiri temin edilmesi.

Mahrûse-i Edirne'den Tokat'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den Südde-i Sa‘âdetüm'e ilçi gelüp zikrolunan ilçi Tokat'dan Amâsiyye, Amâsiyye'den Merzifon tarafından Osmâncık andan Bolı'dan mahrûse-i mezbûreye gelmek emrolmışdur. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Rıdvân Çavuş vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda olan mahallerde zahîre ihzâr idesiz [ki,] geldükde akçaları ile alup muzâyaka çekmeyeler. Eger Tokat'dan geçmişler ise ve Tüccârsarâyı'ndan andan Kangırı'dan gelüp gideler ve siz ki kâdîlarsız, mezkûr çavuşuma ve iki nefer yoldaşına ulak bârgîrleri tedârük idesiz.

550 *Yazıldı.*
Mustafâ Çavuş ile gönderildi. Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Bkz. hkm. 549.

Bolı'dan Amâsiyye ve andan Niksar'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den Südde-i Sa‘âdetüm'e ilçi gelüp zikrolunan yoldan mahrûse-i İstanbul'a gelmek emrolunup ulak ile Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş irsâl olunup **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ilçi gelince her birinüz taht-ı kazânuzdan zahîre ihrâc eyleyesiz ki, geldükde sahıbleri bey‘ ideler; mezbûr çavuşa ve iki nefer âdemlerine ulak bâ[r]gîri bulıvirüp ihmâlden hazer idesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

551 Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Şahkulu Sultan'ın getirdiği ve kış sebebiyle Erzurum'da alıkonulan doğanların, çakırcılarbaşının adamına defteriyle birlikte teslim edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "hâliyâ Şâhkulı Sultân öte cânibinden getürdüği toğanlar kış olmağıla anda alıkonılduğın" i‘lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Çakırcılarumbaşı *dâme mecdühû* cânibinden varan âdemlere zikrolunan toğanları teslîm eyleyesin ve kaç cenâh toğan ise cinsli cinsi ile defter eyleyüp mühürleyüp bile viresin ki, Südde-i Sa‘âdetüm'e geldüklerinde ana göre teslîm oluna.

Yazıldı.

552 İstanbul'dan şâh ilçisine mülâkî olunca yol üzerinde vâkı‘ olan

Şahın İstanbul'a gelen elçisinin maiyyeti için yol üzerindeki kazalarda zahire hazırlanması.

kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ müşârun-ileyh ilçi ile gelen halka zahîre lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Süleymân *zîde kadruhû* vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzdan arpa vü saman ihzâr eyleyesiz ki, geldüklerinde sahıbleri bey‘ idüp sâhıblerine ticâret ve anlara si‘at-i ma‘îşet ola.

Yazıldı.

Bir [sûreti] dahı, Kızılırmak'dan Mağnisa'ya varınca.

Yazıldı.

553 Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Şâm yeniçerilerinün noksânı olup bir-iki yüze

Mahlûl yeniçeri gediklerinin Şam'da tevcih olunmayıp sayısı yüz-ikiyüze varınca, kul-karındaşı yazılarak gönderilmesi için Südde-i Saâdet'e arzolunması.

vardukda defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzolunup ana göre kul-karındaşı yazılup irsâl olunup anda gedük virilmez idi. Hâliyâ girü üslûb-ı sâbık üzre olmak emridüp **buyurdum ki:**

Min-ba‘d düşen mahlûl anda tevcîh olunmayup bir-iki yüze vardukda defter idüp gönderesin ki, yine Südde-i Sa‘âdetüm'den kul-karındaşı yazılup irsâl oluna.

Yazıldı.

554 Hersek beğine hüküm ki:

Kara Hâce ve Uluç Memi adlı gönüllü kaptanların buğday yüklü dört Venedik gemisine elkoyup buğdayı Nova İskelesi'nde satarken Venedik kaptanının bölgeyi ablukaya almasıyla başlayan krizin aşılması için gerekli teftişlerin yapılması; şayet sözkonusu buğday kendi vilâyetlerinden alınmışsa gemilerle birlikte iade edilmesi; emirsiz olarak Memâlik-i Mahrûse'den alınmışsa verilmeyip sonucun arzolunması ve gelecek emre göre hareket olunması.

Mektûb gönderüp; "Kara Hâce ve Uluç Memi üç pâre kalite ve bir firkate ile dil almağa giderken bilâ-emr yüklenmiş buğdayla tolı dört pâre frenk gemilerini alup Nova İskelesi'ne getürüp fürûht iderken Venedik kapudânı haber alup on iki pâre kadırga ile boğazı tutup; "Gemisinde vilâyetimüz re‘âyâsından âdem vardur." diyüp ve mezbûr; "Deryâda bulduğum terekeyi girift idüp hakkından gelmek emrolmışdur." diyü cevâb virdükde eslemeyüp gice ile deryâ yolların ve kal‘anun deryâ cânibin ihâta idüp muttasıl tolaşmak ile ve boğazda durmak ile vilâyet halkına ve hısâr-erlerine havf u ıztırâb virdüğinden gayri gönüllü kayıklarında beş yüzden ziyâde âdem olup iskelede turup eğlemek ile kaça (?) olduğın ve; "Mezbûr Kara Hâce emr ile kapudândur; me’mûr olduğı hıdmete varsun." dinildükde eslemeyüp yol virmedüğin" bildürmişsin. İmdi; Venedüklü'nün Südde-i Sa‘âdetüm'de olan balyozına bu ahvâl i‘lâm olundukda; "Bizüm gemülerimüz kendü vilâyetimüzden tereke almış, sâyir yirlerden almamışlardur ve anun gibi kapudânlarımuz ol mahalle varup ol vechile iş itmemişlerdür; nihâyet gemileri taleb eylemişlerdür ve Kara Hâce'nün dahı gönüllü kapudânı olduğına elinde emr olduğın bilmemişlerdür." diyü cevâb virmeğin **buyurdum ki:**

Bi'z-zât mukayyed olup onat vechile teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezkûr Kara Hâce emr-i şerîfüm ile gönüllü kapudânı olup ve zikrolunan Venediklü gemileri terekeyi kendü

vilâyetlerinden mi almışlardur, ne mahalden almışlardur; yohsa bilâ-emr Memâlik-i Mahrûsem'den mi almışlardur ? Şöyle ki; Memâlik-i Mahrûsem'den almayup kendü vilâyetlerinden aldukları zâhir olursa gemilerin terekeleri ile teslîm eyleyesin. Şöyle ki; zâhir olmayup emirsüz Memâlik-i Mahrûsem'den almışlar ise virmeyüp ne mahalden almışlardur; ahvâllerin arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel idesin*.

Yazıldı.

555 *Zikrolunan müzevver hükümler Mataracı İbr[â]hîm Çavuş'a virilüp bu hüküm dahı Süleymân nâm âdemine virildi. Fî 27 C., [sene:] 975*

İki adet müzevver beratla yakalanan Abdi ve Yusuf adlı şahıslaın, bu beratları Oldulçemen (?) karyesinden Mustafa bin Seyyid Hüseyin ve Murad adlı kişilerden aldıklarını söylemeleri üzerine müzevver beratı verenlerin yakalanması için adı geçenlerden birinin gönderildiği; gösterdiği şahısların elegeçirilerek tutuklanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Karahısâr-ı Teke ve Sanduklu kâdîsına hüküm ki:

Abdî ve Yûsuf nâm kimesnelerün ellerinde iki kıt‘a müzevver ahkâm bulunup sü’âl olundukda; "Oldulçemen (?) nâm karyeden Mustafâ bin Seyyid Hüseyin ve Murâd nâm kimesnelerden alduk." diyü cevâb virdükleri ecilden birisi bunda alıkonılup bir neferi mezkûrları bulmağa gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûrlar zikrolunan ahkâmı kimden almışlar ise gösterdükde elegetürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemler ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz; yollarda onat hıfzitdürüp gaybet itdürmekden hazer idesiz.

Yazıldı.

556 Tımışvar Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîrinde olan Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Tımışvar'ı tahrir etmekle görevlendirilen Tımışvar defterdarının Erdel'e tâbi olan yerleri tahrir etmeyip daha önce Halil Bey tarafından tahrir edilen ve bir sûreti gönderilen defterde kayıtlı olan yerleri tahrir etmesi.

Hâliyâ Erdel vilâyetine tâbi‘ ba‘zı kurâyı tahrîr eylemek istedüğün âdemi i‘lâm eylemeğin sâbıkâ vilâyet-i mezbûreyi tahrîr eyleyen Halîl Beğ'ün Âsitâne-i Sa‘âdet'de olan defteri[n]e nazar olunup ol karyeler mukayyed bulunmayup defter-i mezbûr mühürlenüp sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan defterde mastûr u mukayyed olan kurâ vü mezâri‘ı tahrîr eyleyüp Erdel vilâyetine tâbi‘ olup Halîl Beğ defterinde mukayyed olmayup vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ olup hâric ez-defter virilen kurâ vü mezâri‘ı defter-i cedîde kaydeylemeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

557

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Van'da ağalar, kâtibler ve diğer ilgililerin uyarılarak kul tâifesine ulûfeleri verilirken fazladan akçe aldırılmaması.

Anda kullar kâtibi olan kimesne kul tâyifesinden kânûna mugâyir ulûfeleri başında ziyâde nesne alup te‘addî iderimiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup kul tâyifesinün ve sâyirlerinün eger ağalar ve eger kâtibler ve sâyir mübâşirlere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyüp kul tâyifesinün ulûfeleri virilmelü oldukda kadîmü'l-eyyâmdan alınugeldüği âdet-i kadîmelerinden ziyâde alınup te‘addî itmeyeler; idenleri men‘ idesin.

Yazıldı.

Muslî Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

558

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Daha önce yaralama ve şer‘a itaatsizlik gibi suçlardan dolayı timarı alınıp başkasına verildiği halde, Şuhud'da mahkemede nâibe söğüp şer‘a hakaret eden Hızır adlı sipahinin hizmetkârlarıyla elegeçirilip teftiş olunması ve suçu sabit görülürse hapsedilerek neticenin bildirilmesi.

Hâliyâ Şühûd kâdîsı mektûb gönderüp; "Hızır nâm sipâhî mahkemede Alî Fakîh nâm nâyibe şer‘a muhâlif itâle-i lisân idüp men‘ olundukda; "Seccâdenün nısfı benümdür." diyü mahkemeden gitmeyüp kendüye dahı şer‘a muhâlif nice kelimât idüp meclis-i şer‘a tahfîf itdüğin" bildürüp ve; "mezbûr sipâhî üç nefer hıdmetkârıyla kasaba-i Şühûd'da Budak ve İshâk nâm kimesnelerü[n] âlet-i harble dükkânların basup Budak'ı* kılıç ile çalup ve mezbûr İshâk'ı ve oğlını mecrûh idüp muhzır ile şer‘a da‘vet olundukda fesâdın ikrâr idüp; "Nihâyet tîmârum alalar." diyü şer‘a gelmeyüp ınâd itdüğin" sâbıkâ Şühûd Kâdîsı Mevlânâ Abdülmâlik i‘lâm itmeğin mezkûrun tîmârı alınup âhara virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr sipâhî ve hıdmetkârları ihzâr eyleyüp gaybet ider ise akvâm u akribâlarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise habsidüp arzeyleyesin.

559

Sâbık İskenderiye âmilinin mültezimlerinde olan alacağının tahsili için ortakları olan isimleri yazılı Yahudiler'in elegeçirilip Mısır'a gönderilmesi.

Yazıldı.
Muslî Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mısır beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "sâbıkâ İskenderiyye âmilinün mültezimlerin[d]e iki yüz kîse mikdârı mâl bâkî kalup âmil-i mezbûrun şerîklerinden olan İraneh (?) ve Lemon ve dîger İraneh (?) veled-i Belidi (?) ve Yasif Tahuryani (?) nâm Yehûdîler gaybet idüp anda bulunur ise tahsîl-i mâl içün gönderilmesin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları tetebbu‘ idüp elegetürüp mahrûse-i mezbûreye gönderesin; hâliyâ beğlerbeği olana teslîm itdüresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
560 *Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 26 C., sene: 975*

Südde-i Saâdet'e gelmekte iken elinden kâğıtları alınıp alıkonulan Leh elçisinin derhal bırakılarak Boğdan sınırları içinde bütün ihtiyaçları karşılanıp Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Leyh ilçisi Südde-i Sa‘âdetüm'e gelürken sana vusûl buldukda alıkonılup kâğıdları alınmış; men‘ itmeğe bâ‘ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp mezbûrı Dergâh-ı Mu‘allâm'a emîn ü sâlim gönderüp Boğdan vilâyetinde akçalarıyla yimlerin ve yimeklerin ve sâyir levâzimlerin tedârük itdürüp avk u te’hîr itdürmeyesin. Şöyle ki; mezbûra zarar müterettib ola, mu‘âteb olursın; ana göre mukayyed olup basîret üzre olasın.

Yazıldı.
561 *Erzurum'dan ulaklıkla gelen beğlerbeği âdemi Gazanfer'e virildi. Fi't-târîhı m.*

Tahrir olunmakta olan Kiğı, Kuzıçan ve diğer sancakların tevziinin, ancak tahrir işlemi tamamlanıp hâssa yapılacak ifraz arzolunup tevzi için ferman geldikten sonra yapılması; ayrıca Sis sancağının tahriri başkasına verildiğinden defterinin hükümle varan görevliye teslim edilmesi.

Vilâyet-i Erzurum'da Kiğı ve Kuzucan ve gayri sancaklarun tahrîrinde olan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "tahrîr itdüğün sancaklarun her birinde

ba‘de't-tahrîr tevzî‘ içün" hükm-i şerîf taleb itmişsin. İmdi; sana tahrîri fermân olan yirler bi'l-külliyye tahrîr olunup havâss-ı hümâyûndan ne mikdâr ve tîmâr ne mikdâr zâhir olup havâss-ı hümâyûna yarayan ifrâz ne mikdâr ve hâssa* yaramayan ne mikdâr olur; bi't-tamâm yazılup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzolunmayınca tevzî‘ olunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tahrîre me’mûr olduğün sancaklarun tahrîri tamâm oldukda ne mikdâr ifrâz zuhûr idüp hâssa-i hümâyûnuma yararı ne mikdâr olur; tafsîl üzre yazup arzidüp tevzî‘ına fermân-ı şerîfüm irsâl olmayınca tevzî‘a mübâşeret eylemeyesin ve Sis sancağı hılâf semt olmağın tahrîri âhara fermân olunmışdur; defterin hükm-i şerîf ile varan âdeme teslîm idesin.

Yazıldı.
Budun çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 26 C., sene: 975

562

Semendire sancağı beğine hüküm ki:

Semendire'de varoş dışında bulunan tophâneyi koruyan Semendire Kalesi topçularının gedik ve timarlarına mukâtaa eminleri ve diğer kimseler tarafından müdahalede bulunulmasına izin verilmemesi.

Hâliyâ Semendire kâdîsı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Semendir[e]'de vâkı‘ olan top-hâne varoşdan taşra yol üzerinde vâkı‘ olup hıfz u hırâseti lâzim olmağla Semendire Kal‘ası topcılarınun varoşda sâkin olanları top-hâneyi hıfzitmekden hâlî olmayup mukâta‘a emînleri; "Siz kal‘ada sâkin olmazsız; tîmârınuzun hâsılın mîrîye hıfziderin." diyü dahlitdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zikrolunan top-hâneyi hâlî kodurmayup leyl ü nehâr bekletdürüp anun gibi top-hâne bekleyen topcılarun gedüklerine ve tîmârlarına kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin ve top-hâne hıfzında olanları âhar hıdmete istihdâm itdürmeyesin.

Yazıldı.

563

Gümülcine kâdîsına hüküm ki:

Saraçların Istabl-ı Âmire için Gümülcine'den aldıkları arpanın miktarı ve Gümülcine kilesi ile Edirne kilesinin farkının bildirilmesi; bu konuda "ikişer akçe ketmolunduğu" şeklindeki duyumların araştırılarak sonucun arzolunması.

Bundan akdem Istabl-ı* Amirem içün taht-ı kazândan serrâclar ne mikdâr arpa alup ve ol yirün kilesi ile Edirne kilesinün tefâvüti nedür ve re‘âyânun tamâm hakların virmişler midür; ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, onat vechile hakk üzre yirlü yirinden teftîş idüp göresin; varan serrâclar ne mikdâr arpa alup ve ol yirün kilesiyle Edirne kilesinün tefâvüti nedür ve

re‘âyânun hakların tamâm virmişler midür yohsa ketmitmişler midür, nicedür; kilede ikişer akça ketmitdükleri istimâ‘ olunmışdur; tamâm hakîkat-i hâli bilüp arzidesin.

Yazıldı.

Beğlerbeğinün kapukethudâsına virildi. Fî 28 C., sene: 975

564

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Van Kalesi'nde mahbus Keçel Hüseyin'in mal ve eşyalarının sattırılarak mirîye olan borcu tahsil edildikten sonra Rodos'a gönderilmesi ve teslim olunduğuna dair temessük alınması.

Mektûb gönderüp; " "Bitlis'de sâkin olan Keçel Hüseyin Rodos Kal‘ası'na gönderilmek içün hükm-i şerîf gönderilmeğin getürdülüp Van Kal‘ası'nda habsolunduğın" ve Diyârbekir'de Hızâne-i Âmire defterdârı mektûb gönderüp; "zimmeti[n]de harâcdan ve gayriden dört yüz otuz bin akça olup tahsîl olunmadın Rodos'a irsâl olunursa mâl-ı mîrî zâyi‘ olmak lâzim geldüğin" " bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı habsden ıtlâk itmeyüp müşârun-ileyh defterdâr ma‘rife[ti]yle vâkı‘ olan emlâkin ve esbâbın bey‘ itdürüp zimmetinde olan mâl-ı mîrîyi bî-kusûr tahsîl olunup kabzolundukdan sonra emr-i sâbık mûcebince mukayyed ü mahbûs Rodos'a gönderüp teslîm idüp teslîm olunduğına temessük alup arzeyleyesin. Mücerred halâs içün mâl tahsîlinde avkeyle[me]yüp bulunan mevcûdı bey‘ idüp gönderesin.

Yazıldı.

*Mısır Beğlerbeğisi iken vefât iden Mahmûd Paşa âdemi Hasan bin Mezîd'e virildi. Fî 27 C., sene: 975**

565

Mısır'dan İstanbul'a gelen Mısır hazinesi ile, müteveffa beylerbeyi Mahmud Bey'in pîşkeş olarak gönderdiği hediyelerin, hazineyi Mısır'dan getiren Derviş Bey ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mısır tarafından gelen hazîne ve beğlerbeği iken fevtolan Mahmûd Beğ pîşkeş tarîkı ile gönderdüği hedâyâyı hazîne ile gelen Dervîş *dâme mecdühû* ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itdürmeyüp Hazîne-i Mısr'ı ve pîşkeş içün gönderilenleri müşârun-ileyhe koşup emrüm mûcebince Atebe-i Ulyâ'ya gönderesin.

Yazıldı.

566

Mısır beğlerinden hazîne ile koşılup gönderilen Dervîş Beğ'e hüküm

Mısır hazinesini ve pîşkeş olarak gönderilen hediyeleri İstanbul'a getiren Derviş Bey'in hazineyi ve gönderilen hediyeleri Atebe-i Ulyâ'ya götürmesi.

ki:

Hâlâ senün ile gönderilen Mısır hazînesin ve pîşkeş tarîkıyla gönde[ri]lenleri girü Südde-i Sa‘âdetüm'e getürmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm mûcebince te’hîr itmeyüp getürdüğün hazîneyi ve pîşkeş içün gönderilen hediyyeyi Atebe-i Ulyâ'ya gönderesin.

Yazıldı.

567 *Çakırcılar kâtibine virildi. Fî 27 C., sene: 975*

Erzurum'dan İstanbul'a kadar yol üzerindeki kadıların Yukarı Cânib'den gönderilen doğanları getiren doğancıların yol emniyetlerini sağlamaları ve zahirelerini tedarik etmeleri.

Erzurum'dan Südde-i Sa‘âdetüm'e gelince yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Yukaru Cânib'den Atebe-i Ulyâ'ya hedâyâ tarîkı ile gönderilen toğanlar kış zamânı olmağla Erzurum'da kalup hâliyâ göndermek içün toğancılar gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan toğanları gönderilen toğancılar varup alup getürürken konaklarında kimesneye te‘addî vü tecâvüz itdürmeyüp toğanlara akçalarıyla kifâyet mikdârı et ü tavuk tedârük itdürüp muzâyaka çekdürmeyesiz.

Yazıldı.

568 Biga beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Biga beyinin, develerini Biga'da Akköprü denilen yerdeki Sultan Murad Kervansarayı'na koyup yolcuları sıkıntıya soktuğu haber alındığından, beyin, develerini kervansaraydan çıkarması; çıkarmadığı takdirde kadı'nın durumu arzetmesi.

Biga kazâsında Akköpri nâm mahalde ceddüm Sultân Murâd Hân-ı Gâzî'nün âyende vü revende içün kârbânsarâyı olup hâliyâ sen ki sancakbeğisin, develerün koyup âyende vü revendeye muzâyaka lâzim geldüği istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Bir ân ve bir sâ‘at te’hîr itmeyüp hân-ı mezbûrdan develerün ihrâc u tahliye idesin ki, müsâfirîn konalar. Şöyle ki; [bir] ân ve bir sâ‘at te’hîr olunup tahliye olunmaya, netîcesi* sana âyid olur ve sen ki kâdîsın, şöyle ki; çıkarmaya, arzidesin; eger arzitmez isen azlolunursun ve min-ba‘d kimesnenün devesin komayasız.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 18 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

569

Erzurum'da mâl-ı mirî tahsilatı yapan beylere, beylerbeyi tarafından gereken yardım ve kolaylığın gösterilmesi ve tahsil edilen malın nevruzdan önce gönderilmesine gayret edilmesi.

Yazıldı.
Ulaklıkla gelen paşa âdemi Gazanfer'e virildi. Fi't-târîhı m.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Anda mâl cem‘ında olan beğler kullaruma mu‘âvenet idüp nevrûzdan mukaddem akça göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan ümerâ kullaruma gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret idüp mâlumı cem‘ u tahsîl itdürüp nevrûzdan mukaddem irsâl itmek bâbında envâ‘-ı sa‘y ü ikdâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.

570 Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Boğdan voyvodasının, Boğdan sınırından içeri girmiş bulunan Leh elçisini Dergâh-ı Muallâ Çavuşu Mustafa'ya koşup sağ-salim İstanbul'a göndermesi.

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e Leyh ilçisinün âdemleri gelüp; "ilçi-i mezbûr senün serhaddüne gelüp dâhıl olduğın" i‘lâm itmeğin emîn ü sâlim bu cânibe getürmeğiçün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Sana gelüp vusûl buldukda, çavuşuma koşup emîn ü sâlim Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eyleyüp levâzimlerin ve yim ü yimeklerin akçalarıyla tedârük idivirüp avk u te’hîr itdürmeyesin.

Yazıldı.

571 Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hindistan'a gönderilen donanmanın ihtiyaçlarının temini hususunda müteveffa beylerbeyi Mahmud Bey'e gönderilen emrin gereğinin yeni beylerbeyi tarafından yerine getirilmesi ve yine müteveffa beylerbeyinin talebi üzerine anılan donanma için gönderilen darbzen ve fındıkların da yerine teslim edilerek Mısır'a ulaştığının bildirilmesi.

Bundan akdem; "Vilâyet-i Hind'e emrolunan Donanma-i Hümâyûn'a lâzim ü mühimm olanı göriviresin." diyü Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğ'e emr-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ ol emir kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre levâzim ü mühimmâtı ne ise bi't-tamâm göriviresin ve bu cânibden kalitede kullanılması mümkin otuz dâne darbzen gönderilmesin müşârun-ileyh mukaddemâ i‘lâm itmeğin murâd üzre otuz dâne darbzen yüzer dâne finduk ile gemiye tahmîl ü irsâl olunmışdur. Vusûl buldukda teslîm itdürüp ve vâsıl olduğın yazup bildüresin.

572

Yazıldı.

Hindistan'a gidecek Donanma-i Hümâyun için kalitede kullanılmak üzere otuz adet darbzen istenildiğinden, topçubaşıya otuz adet darbzen seçtirilip yüzer tane fındık ile Mısır'a giden münasib bir gemiye yüklenerek gönderilmesi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Hind'e emrolunan Donanma-i Hümâyûn içün kalitede kullanılması mümkin otuz dâne darbzen gönderilmesin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, topcıbaşıyı getürdüp Top-hâne-i Âmire'den kalitede isti‘mâli mümkin otuz dâne darbzen intihâb itdürüp yüzer dâne finduk ile ol cânibe gider bir münâsib gemiye tahmîl itdürüp mu‘accelen irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

Mektûb getüren Bostân'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

573

Muğla kâdîsına hüküm ki:

Balat'ta Ahmed Gazi Zâviyesi'nde câbi olan Ahmed'in cihetini sahte berat ile almaya kalktığı bildirilen Mustafa'nın hapsedilip sahte beratı yazan ve verenin buldurulması.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i Balat'dan Ahmed nâm kimesne arz-ı hâl idüp; "Nefs-i Balat'da Ahmed Gâzî Zâviyesi'nde câbî olup Mustafâ nâm kimesne; "Bana Balat kâdîsı tevcîh eyledi." diyü tezvîr ile cihetüm tasarruf ider." diyü* i‘lâm eyledükde evâmir-i şerîf vârid olup; "Göresin." diyü fermân olunmağın berâtın getürüp tezvîr idüğine iştibâh olmaduğın ve zûr şehâdetle ve gammâzlıkla meşhûr idüğin" arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikrolunan tezvîr berâtı kim virmişdür ve kim yazmışdur, teklîf idüp buldurasın; habsidüp yazup arzidesin. Şöyle ki; bulunmakda te‘allül ider ise mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerinüz koşup gönderesin. Tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmek ihtimâli olmaya.

574

Düşmana esir düştükten sonra kurtularak gelip gediğini tekrar isteyen Budun yeniçerilerinin, mirî hizmet esnasında esir düştüklerinin tesbit edilmesi halinde gediklerinin kendilerine tekrar tasarruf ettirilmesi.

Yazıldı.
Mektûb getüren Budun yeniçerisi Hâcî Dervîş'e virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Budun yeniçerilerinden ba‘zı mîrî hıdmetde iken küffâr-ı hâksâra giriftâr u nâ-bedîd olup ba‘dehû yine halâs olup gelüp yirlerin taleb itdüklerinde müstekıll emr-i şerîf olmayınca yirlerin mukarrer idüp deftere kayditmeğe cür’et olunmadı." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi tâyife-i mezbûreden ba‘zı mîrî hıdmetde iken küffâr-ı hâksâra giriftâr olup ba‘dehû halâs olup gelüp girü yirlerin taleb eyledükde anun gibi kendü hevâsında giriftâr ol[may]up mîrî hıdmetde iken giriftâr olduğı tamâm ma‘lûm u zâhir oldukdan sonra girü deftere kaydidüp gedüğin tasarruf itdüresin.

Yazıldı.
Şikâyete gelenlere virildi. Fî 18 Cumâde'l-âhır, sene: 975

575

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Dimetoka'nın Karacahalil köyü sakinlerinin, mahsullerini dolu vurması sebebiyle mirîye verecek zahireleri olmadığını belirtip kendilerine zahire teklif edilmemesi yolundaki isteklerinin, şayet mazeretleri doğru ise uygun görüldüğü.

Hâliyâ kazâ-i mezbûrdan Karacahalîl nâm karye halkı Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "emr ile zahîre teklîf olunduğın ve bu yıl terekelerin bi-irâdeti'llâh tolı urup tereke olmaduğın" bildürüp; "zahîre teklîf olunmamasın" istid‘â eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; arzitdüğün gibi ise zahîre olmayan yirden zahîre taleb eylemeyesin.

Yazıldı.
Kapukethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 29 C., sene: 975

576

Semendire beğine hüküm ki:

Semendire beyinin barut talep ettiği; ancak seferden dönülürken Semendire'de bin kıntar barut bırakıldığından hem o barutun, hem de o esnada mahzende varolan barutun nerelere sarfedildiğinin ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp barut taleb eylemişsin. İmdi; seferden avdet olundukda anda bin kıntâr barut alıkonılmış idi. Ol barut nice olduğı ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, seferden avdet olundukda alıkonılan bin kıntâr barutdan gayri mahzende ne mikdâr barut var idi ve bi'l-fi‘l ne mikdâr kalmışdur ve şimdiye değin ne kadar barut sarfolunup ne mahalle virilmişdür ve mahzende şimdiye değin ne kadar barut vardur;

aynı ile mufassal defter eyleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresin.

Yazıldı.

577

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Beykoz'da bulunan Tokat Bahçesi'nin tamire muhtaç yerleri ile hendeklerinin mirî esirler ve bostancıbaşı oğlanları ile tamir edilmesi.

Beğkozı'nda olan Tokat'un ta‘mîri lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mîrî esîrler ile ve bostâncıbaşı dahı oğlanları ile bi'z-zât varup ta‘mîri lâzim olan yirleri ve handek ola[n] yirleri ta‘mîr idüp ve kazık içün lâzim olan ağaçları korudan kesüp ta‘mîr eyleyesin. Nihâyet şehr-emîninden yeğseri alasın; sâyir levâzimi bostân oğlanları ve esîrler ile idesin.

Yazıldı.

(———) Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

578

Burusa sancağı beğine hüküm ki:

Söğüt Derbendi'nin muhafazası için yaya tâifesinden yeterli sayıda derbentçi yazılıp defterinin gönderilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "Livâ-i mezbûra tâbi‘ Söğüd Derbendi nâm mahûf u muhâtara mahallün hıfzı lâzimdür." diyü sâbıkâ arzolundukda; "Lâzim ise yaya vü müsellemden* gayriden derbendci yazasın." diyü fermân-ı şerîf vârid olmağın üzerine varılup görilüp fi'l-vâkı‘ ehl-i fesâd eksük olmayup her vechile mahûf u muhâtara olup hıfz u hırâseti lâzim olmağın tedârük itdürilüp re‘âyâdan bir ferd rağbet itmeyüp yaya vü müsellem tâyifesinden ba‘zı kimesneler ihtiyâr idüp derbend ortasında Tekfurbığarı dimekle meşhûr yirde yirleşüp iki yirde derbendi bekleyüp hıfzitmelerin uhdelerine alup kimler idüği isimleriyle yazılup defter olunmışdur. Lâkin emr-i şerîfde yaya vü müselleme ruhsat olmamağın defteri gönderilmedi." diyü arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Yaya tâyifesinden mezkûr derbendün hıfzına kifâyet idecek mikdârı kimesne yazup defterlerin mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

579

İran'dan gelecek elçi hususunda İran tarafından Erzurum beylerbeyine gönderilen mektupta; Görgi Melik'in Başaçık yanında olan hanımı istenildiğinden, bu kadının durumu ve istenilme sebebi ile hâlen nerede olduğunun ayrıntılı olarak arzedilmesi; ayrıca Luvarsab oğlu da Başaçık yanında bulunan adam ve eşyalarını istediğinden, bu hususun aslının da bildirilmesi.

Yazıldı.
Balıkcı Sinân Çavuş'la paşaya gönderildi. Fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den sana ilçi husûsında gelen mektûbı hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp ol mektûb âhırinde; "Görgi Melik avreti –ki, Başaçuk yanındadur– bundan akdem taleb olunup bu cânibe teslîm içün hüküm virilmiş idi. Inâd idüp ol avreti taleb idüp emr-i sâbık üzre bu cânibe gönderesin." diyü yazılmış olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol avretün mukaddemâ ahvâli ne vechile olup bi'l-fi‘l kimün yanındadur, Başıaçuk yanında mıdur ve ol cânibden taleb olunmağa bâ‘ıs nedür; mufassal yazup arzeyleyesin ve Luvarsab-oğlı'nun dahı Başaçuk yanında âdemleri ve esbâbları var imiş; taleb itmeğin anun dahı aslı nedür; mufassal ma‘lûm idinüp yazup bildüresin.

Yazıldı.
İskenderiyye Beğinün Kapukethudâsı Turağ'a virildi. Fî 29 C., sene: 975

580

İskenderiye Beyi Mahmud Bey bazı âsilerin yakalanması için yardım istediği takdirde Dukagin beyinin bizzat ya da adam göndererek, Hersek beyinin ise yeterli miktarda adam göndererek yardımda bulunmaları.

Dukagin sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ İskenderiyye Beği Mahmûd *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "gâreti emrolunan ba‘zı âsîlerün ehl [ü] ıyâlleri gâret mümkin değildür." diyü i‘lâm idüp ol bâbda hükm-i şerîfüm gönderilüp anun gibi lâzim olur ise sen dahı bi'z-zât varmak ile midür, kifâyet mikdârı âdem göndermek ile midür; mu‘âvenet itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyhden mektûb ü âdem gelüp eger seni bi'z-zât taleb ider ise bi'z-zât, eger âdem taleb ider ise sipâhîden ve hısâr-erinden tüfenk-endâz âdem tedârük idüp gönderüp mu‘âvenet idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hersek beğine; "...kifâyet mikdârı âdem gönderesin." diyü.

581

Bosna serhaddindeki bazı kaleler, düşman kalelerine yakın oldukları için sürekli saldırıya uğrama tehlikesi ile karşı karşıya bulunduklarından ve Bosna sipahilerinin bir saldırı durumunda hazırlanmaları da uzun zaman aldığından, böyle bir durumda derhal müdahil olabilecek olan Kobaş kazası dahilindeki eflakan tâifesinin, Bosna serhaddinin muhafazasında daima hazır olmak üzere cerahorluk ve karakulluktan muaf ve müsellem olmaları yolunda Bosna beyinin yaptığı teklifin uygun görüldüğü.

Yazıldı.
Kapukethudâsına virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Bosna beğine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bosna serhaddinde ba‘zı kal‘alar kâfir kal‘alarına şöyle karîbdür ki, tüfenk âvâzı işidilüp Bosna serhaddinün neferleri cüz’î olup küffâr, hısârlarından çıkup öğle zamânına değin serhad kal‘alarına gelüp zarar irişdürmek mümkindür ve Bosna askeri sipâhî olup on güne değin haber olup yiğirmi otuz güne dek cem‘ olunmak* mümkin olmayup ve livâ-i mezbûrda Kobaş kazâsına tâbi‘ filoriye mukayyed olan eflakân tâyifesi serhadde karîb hâzır u müheyyâ asker olup şöyle ki; cerahorlukdan ve karakullukdan ve sâyir tekâlîfden mu‘âf u müsellem olmaları içün emr-i şerîf ınâyet buyurılursa yat u yaraklarıyla her zamânda hâzır olup eger sudan ve eger karadandur; her ne vâkı‘ olursa sancakbeğileriyle ale't-ta‘cîl irişüp def‘-ı mazarrat olmak mukarrer olup zîrâ bu yıl evvel-bahârda Siska nâm harbî kal‘adan Ardelik nâm kâfir bir nice pâre gemiler tedârük idüp toplar yükledüp toğrı nehr-i Sava ile Yasnofça üzerine gelmek kasdidüp ve eflak tâyifesine mukaddem tenbîh olunup binden ziyâde eflak tâyifesiyle Kostaniçe voyvodası ve bu kulları yoldaşlarıyla Yasnofça'ya irişüp küffâr-ı hâksâr haber alıncak cür’et idemeyüp eger sipâhî tâyifesine kalsaydı, kal‘a-i mezbûreye zarar mukarrer idi." diyü i‘lâm itdüğün ecilden tâyife-i mezbûreyi karakullukdan ve cerahor[luk]dan mu‘âf olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre tâyife-i mezbûre dâyimâ yat u yaraklarıyla memleket hıfz u hırâsetiyçün hâzır u müheyyâ olmak üzre karakullukdan ve cerahor[luk]dan mu‘âf u müsellem olalar.

Yazıldı.
Paşa hazretleri görüp; "Eyüdür." diyü buyurmışlardur.
582 *Beğün Kapukethudâsı Turağ'a virildi. Fî 29 C., sene: 975*

İskenderiye beyinin yeterli miktarda sipahi ve hisar-eri ile Koçba nahiyesindeki âsilerin üzerine varıp haklarından gelmesi.

İskenderiyye beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâliyâ emr-i şerîf vârid olup; "Podgoriçe kâdîsı mektûb gönderüp; "Mukaddemâ ısyân üzre olan Koçba nâhıyesinün âsîleri şer‘-ı şerîfe itâ‘at itmedüklerinden

gayri Despod nâm kâfirün âyîn-i bâtılı üzre içlerinden kimin kâdî ve kimin voyvoda ta‘yîn idüp alâniyyen asker çeküp bayrak kaldurup etrâf u eknâfda olan re‘âyâ vü berâyânun tavarların ve esbâbların gâret ve âdemlerin katl ve ıyâllerin esîr idüp ve tüccârun yolların basup re‘âyâ perâkende olmaları mukarrerdür." [diyü] bildürmeğin; "Te’hîr itmeyüp zikrolunan ehl-i fesâdı hüsn-i tedbîr ile elegetürüp hoyradların kılıçdan geçürüp ehl ü ıyâllerine kimesneyi dahlitdürmeyesin." diyü fermân olunmağın mezkûr tâğîler şer‘-ı şerîfe da‘vet olunup ehl-i fesâdları taleb olundukda elevirmeyüp fesâdları ziyâde olup muttasıl yollar basup âdemler esîr idüp rencber kullanup bâğî vilâyetlerdeki gibi bahâ takdîr idüp girüye i‘âde itmekle yollar münsedd olup ve günden güne fesâdları ziyâde olup şöyle ki; ruhsat virilüp bu def‘a haklarından gelinmeye, re‘âyâ ziyâde muztarr olup gâret olunmakdan hâlî olmazlar ve mezkûrlar hîç bir vechile elegetürilmek mümkin değildür. Meger ki, üzerlerine asker çekilüp ehl ü ıyâllerin ve emvâl ü esbâbların nehb ü gâret kılınup âşiyâneleri münhedim olmayınca fesâdları def‘ olmaz. Mezkûr mekânları ziyâde sa‘b u sengistân olmağın ana tayanup bu kadar fesâd iderler. Üzerlerine ikişer akça cizye vaz‘ olunmışdur; anı dahı tamâm edâ itmeyüp (———) dahı re‘âyânun tavarların gâret idüp ( ) kış mevsiminde elegelmeleri âsândur." diyü bildürdüğün ecilden mezkûrlarun arzitdüğün üzre gâret olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger sipâhîden ve hısâr-erinden kifâyet mikdârı adem cem‘ idüp dahı hüsn-i tedârük ile ol ısyân u tuğyân üzre olup edâ-i cizye itmeyüp alâniyyen bayrak kaldurup re‘âyâyı gâret [ü] hasâret idenlerün vakti ile üzerlerine varup dahı gâret [ü] hasâret eyleyüp arzitdüğün üzre haklarından gelesin. Ammâ; mücerred esîr almak için ol bahâne ile kendü hâllerinde olanlar gâret olunup dahı ehl-i fesâd olanlar girü halâs ola yâhûd sipâhî ve gayriden ellerinde esîr ü mâl girenler girü dönüp bir yüz aklığı olmayup ırz* [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir bir vaz‘ ola veyâhûd kendü hâllerinde olan re‘âyâ gâret oluna, anlara olacak ıtâb ü ıkâb sana olup azl ile iktifâ olmayup envâ‘-ı ıtâba uğramak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olunup hüsn-i tedârük idüp sonra özr* ü bahâne itmeyüp eger tamâm haklarından gelmek uhdene alursan tedârük görüp haklarından gelesin. Sonra; "Sipâhî gelmedi." veyâhûd; "Hısâr-eri yok idi." diyü bir mikdâr esîr ü mâl alup dahı ehl-i fesâd girü yirinde kalmaya.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

583 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975*

Hindistan'a gönderilecek gemilerin mühimmât ve levazımâtının görülüp, top çekme görevinin serdar tayin olunan Hızır Bey'in uhdesine verilmesi ve kendisine, bu hizmet için karaya çıktığında gemilerdeki cenkçi ve topçuları karaya çıkarmayıp herhangi bir düşman saldırısına veya esir kâfirlerin ayaklanmasına karşı gemide hazır olarak bekletmesi ve bu esnada gemilere Süveyş Kaptanı Mahmud'un kumanda etmesi hususunda tenbihte bulunulması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi ola[n] Mahmûd Beğ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "emr-i şerîfüm üzre Hind'e gidecek Donanma-i Hümâyûn'un mühimmâtı görilmek üzre olup ve serdâr ta‘yîn olunan Hızır *dâme ızzühû* yarar olup kurudan top çekmeğe kâdir olup ol hıdmet ana ve gemiler ahvâlin Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme ızzühû*ya ta‘yîn olmasın" bildürmeğin ol bâbda müşârun-ileyhimâya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı emr-i sâbık üzre ta‘yîn olunan gemilerün mühimmâtı ve levâzimlerin tedârük idüp müşârun-ileyh Hızır *dâme ızzühû*ya tenbîh eyleyesin ki, anun gibi bir mahalle top çekmek lâzim geldükde kendü top çeküp gemilerden eger cengci, eger kürekci ile topcıdan kimesne kuruya çıkarmayup gemiler kemâ-kân müretteb ü mükemmel hâzır olup ol kuruda hıdmetde iken gemileri müşârun-ileyh Mahmûd *dâme ızzühû* görüp hâzır u âmâde ola ki, anun gibi deryâdan düşmen belürüp veyâhûd gemide olan küffâr esîrinden hareket olup gaflet ile gemilere bir zarar irişmek lâzim gelmeye.

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur.

584

Mısır Beğlerbeğisi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Yemen'deki kargaşanın sona erdirilmesi için Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın serdar tayin olunup Mısır beylerinden dört bey ile belirtilen miktarlarda müteferrika, çavuş ve gönüllünün de maiyyetinde görevlendirildiği; bunların herhangi bir kayırma yapılmadan belirlenip defter edilip Mustafa Paşa ile Yemen'e gönderilmesi; Yemen'e gönderilen beylere yirmişer bin akçe terakkî ihsan olunduğu; ayrıca İstanbul'dan da Mısır muhafazası için yeniçeri gönderildiği.

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de ihtilâl olup a‘dânun fitne vü fesâdın def‘ u ref‘ içün âdem göndermek lâzim olmağın ol bâbda Şâm Beğlerbeğisi olup hâliyâ Vezâret virilen Mustafâ Paşa'ya i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın anı serdâr ta‘yîn idüp ve Mısır beğlerinden dört beğ ve müteferrikalarından dört yüz nefer ve çavuşlarından iki yüz nefer ve umûmen gönüllü tâyifesi ağalarıyla bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup cümle müteferrika vü çavuşları ve gönüllü tâyifesin yoklayup müteferrikalarun ve çavuşlarun ulûfeleri ağır olup yararlarından kimesneye hımâyet itmeyüp dört yüz nefer müteferrika ve yüz nefer çavuş yazup defter idüp üzerlerine bir yararların serdâr ta‘yîn eyleyüp ve gönüllü tâyifesinden dahı bin nefer yararların defter idüp ağalarıyla mûmâ-ileyhe koşup gönderesin. Ammâ; kimesneyi hımâyet itmeyüp yararları hâtır içün alıkoyup yaramayanların göndermekden hazer eyleyesin ve defterlerinün bir sûretin müşârun-ileyhe virüp ve bir sûretin dahı mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin; bir sûretin dahı anda hıfzeyleyesin. Kimesneye ınâd ü muhâlefet itdürmeyesin ve Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Mısır muhâfazasıyçün iki yüz nefer yeniçeri kullarum gönderilmişdür; varduklarında vech gördüğün üzre memleket hıfzında olalar ve üç yüz nefer

dahı kul-karındaşı yeniçeri yazılup gönderilmişdür; anları dahı istihdâm eyleyesin ve ta‘yîn olunan beğlere yiğirmişer bin akça terakkî olup hükümleri yazılup gönderildi; ulaşdurup hâzır idüp gönderesin. Şöyle ki; beğlerden ve müteferrikalardan ve çavuşlardan ve gönüllüden ta‘yîn ü defter itdüğün kimesnelerden gitmekde ınâd ü muhâlefet ideler, aslâ özürleri makbûl olmayup dirlikleri gitmek ile konılmayup haklarından gelinür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

585

Ümerâ-i Mısır'dan sâbıkâ Anbâr Emîni olup hâliyâ Sancakbeği olan

Mısır'da sancakbeyi olan Mehmed, Hamza, Ali ve Ahmed beylerin, Yemen'e serdar tayin olunan Şam beylerbeyinin maiyyetinde görevlendirildikleri ve kendilerine yirmişer bin akçe terakkî ihsan olunduğu.

Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de eşkıyâ-i A‘râb'un hareket-i bî-bereketi olup ba‘zı memleket ü kılâ‘a müstevlî olup def‘-ı fitne [vü] fesâdı ve ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile haklarından gelinmek içün emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Şâm beğlerbeğisi ser-asker olup ol diyâra gönderilüp ve senün dahı her vechile yararlığuna i‘timâdum olmağın mezîd-i ınâyetümden sana yiğirmi bin akça terakkî ınâyet idüp müşârun-ileyh ile bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr u terâhî itmeyüp emrüm üzre düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ olup dahı müşârun-ileyh ile çıkup varup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan cumhûr-ı umûrda müşârun-ileyh vech gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın; ihmâlden hazer idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hamza Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Alî Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ahmed Beğ'e.

586

Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'in Hindistan'a gidecek gemilerle gidip, gemilere serdar olan Hızır Bey karaya çıkıp herhangi bir yere top çekerken kendisinin gemilerden ayrılmayıp muhtemel düşman saldırısına veya esirlerden gelebilecek muhtemel tehlikelere karşı muhafazada kalması.

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup tekrâr geçmişdür.

Süveys Kapudânı Mahmûd Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Hind'e gidecek gemiler ile sen bile gidüp anun gibi ol cânibe varıldukda bir yire top çekmelü oldukda bile gidüp askere serdâr ta'yîn olan Hızır *dâme ızzühû* çıkup top çeküp sen gemiler hıfzitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre anun gibi bir kal'aya yâhûd bir yire top çekmelü oldukda gemileri müşârun-ileyh sürmeyüp kemâ-kân cengî vü âletci vü kürekci vü topcılarıla hâzır u müheyyâ olup sen gemilerden çıkmayup gereği gibi hıfzeyleyesin ki, anun gibi müşârun-ileyh kuruda hıdmetde iken gaflet ile deryâdan veyâhûd esîrlerden gemilere zarar irişmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup tekrâr geçmişdür.

587

Bundan akdem İskenderiyye Kapudânı olup ba'dehû irsâl olunan

Hindistan'a gönderilen donanmadan bir yere veya kaleye top çıkarmak gerektiğinde bu hizmeti, daha ehil olduğu için Hızır Bey'in yürütmesi ve Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'in de gemilere bir zarar erişmemesi için muhafazada kalması.

askere serdâr olan Hızır Beğ'e hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz emrolunan donanma ile ol diyâra* vusûl müyesser olup bir yire veyâhûd bir kal'a döğme[ğ]e top çıkartmalu oldukda sen ehil olmağın çıkarı[la]cak topları sen çıkarup kuruda lâzim olan hıdmet üzre olup gemileri min-ba'd bozmayup gemilerün cengcisinden ve kürekcisinden ve âletcisinden ve sâyir lâzim olandan bir ferdi çıkarmayup gemileri bozmayup mükemmel hâzır olup gemileri Süveys Kapudânı olan Mahmûd *dâme ızzühû* gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre anun gibi bir yire veyâhûd bir kal'a döğmeğe top çekmelü oldukda gemileri bozmayup kemâ-kân cengci vü kürekci ve sâyir topcı [vü] âletcileri ile turup müşârun-ileyh Mahmûd *dâme ızzühû* gemilerden çıkmayup gemileri hıfzeyleye ki, anun gibi sen kuruda hıdmet üzerinde iken deryâdan veyâhûd esîrden gemilere bir zarar ihtimâli olmaya.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

588

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır kullarının aleflerinin kıtlık dolayısıyla üçer aylık verilmesi.

Birkaç sene diyâr-ı Mısır'da kaht [u] galâ olmağın anbârda tereke olmayup ol ecilden kullarınun alefleri virilmek üzre sâbıkâ arzoldukda girü âdet üzre anbârlarda tereke olunca birer akça terakkî olmak içün hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Vusûl bulmadın beğlerbeği

fevtolmak ile kul tâyifesinün alefleri virilmeyüp kalduğı istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mümkin olduğı kadar üçer aylık alef viresin; sonra anbârda galle oldukda bâkî kalanı dahı virile.

Yazıldı.

589 *Bu hüküm gitmedi.*

Gönüllü ağası Yemen'deki kargaşanın bastırılmasına memur Şam beylerbeyinin maiyyetine verildiğinden, bin gönüllüyle beylerbeyine katılarak O'nun uygun gördüğü şekilde hizmette bulunması.

Gönüllü ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Yemen'de zuhûr iden eşkı[y]â-yı A‘râb'un hakkından gelmek içün Şâm beğlerbeğisi ta‘yîn olunup sen dahı gönüllü tâyifesiyle bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh vardukda, emrüm üzre bin nefer gönüllü tâyifesiyle müşârun-ileyh ile bile gidüp dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan cumhûr-ı umûrda vech gördüği üzre hıdmet idesin.

10

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Yazıldı.

590 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975*

Mısır muhafazası için Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinden otuz nefer yeniçeri yazılıp başlarına yarar bir başbuğ tayin olunarak gemi ile Mısır'a gönderilmesi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır muhâfazasıyçün Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden otuz nefer yeniçeri yazılup irsâl olmak emridüp ol bâbda gemi tedârüki içün dahı düstûr-ı mükerrem Vezîrüm ve Kapudânum Piyâle Paşa'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp kullarumdan otuz nefer yeniçeri yazılup mu‘accelen ihzâr eyleyesin. Gemilere girüp varup mahrûse-i mezbûrenün hıfz [u] hırâsetinde olalar ve ta‘yîn olunan kul tâyifesine yarar baş u buğ ta‘yîn idüp ve defterün bir sûretin Mısır beğlerbeğisine gönderesin.

591

Mısır muhafazası için beş yüz kul-karındaşı yazılıp Şehremini'nden de her birine birer tüfek alınıp kendilerine teslim edilerek gemilerle Mısır'a gönderilmesi.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mısır'da istihdâm içün beş yüz nefer kul-karındaşı yazılmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda kendün bi'z-zât mukayyed olup beş yüz nefer yarar kul-karındaşı yazup defter idüp hâzır eyleyesin ki, anlar dahı gemiler ile gideler. Yararların yazup birer tüfenk virilmek içün şehr-emînine hüküm gönderilmişdür; levâzimi ile alup gemiye girdüklerinde ellerine teslîm idesin ve beş yüz kul-karındaşı yazdukdan sonra mezkûrlara bir yarar kimesne baş u buğ ta‘yîn idüp ve her birinün ellerine ne mikdâr yarak virildüğine bir defter Mısır'a gönderüp ve bir sûretin bu cânibde alıkoyasın.

Bu hüküm tashîh olunu[p] tekrâr geçmişdür.

592 İçil Beği olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Bkz. hkm. 781.

Hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühû*ya Şâm muhâfazası emrolunup gelüp Karaman'da muhâfazada olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hâzır olup müşârun-ileyh çıkup gitdükde gelüp Konya'da olup memleket [ü] vilâyetün hıfz u hırâsetinde olup ehl-i fesâd ü şenâ‘atden re‘âyâ vü berâyâya zarar itdürmekden hazer idesin ve sancağun hıfzıyçün dahı yarar âdemün ta‘yîn eyleyesin ve Konya'da mı ve yohsa Kaysariyye'de mi bi'l-cümle memleket hıfzına münâsib kankısı ise anda oturasın.

Yazıldı.
593 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975*

Karaman beylerbeyinin, Yemen'deki kargaşayı bastırmakla görevlendirilen Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın yerine Şam muhafazasına tayin olunduğu; bu sebeple maiyyetinde Karaman'ın züamâ ve erbâb-ı timarının tezkirelilerinden bin kişi ve Konya'dan beş darbzen alıp bir an önce Şam muhafazasına varması ve memleketi düşmana ve ehl-i fesâda karşı koruması; ayrıca kendisine Mısır'da sancak verilen Beyşehri beyi ile Karaman muhafazasında görevlendirilen İçel beyine bu hususlarda yazılan hükümleri de yerlerine ulaştırması.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Şâm Beğlerbeğisi olan Vezîr Mustafâ *dâme ikbâlühû*ya vilâyet-i Yemen'de hıdmet emrolunup vilâyet-i Şâm'ı sen varup hıfzitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mu'accelen çıkup Şâm'a varup müşârun-ileyh varup gelince vilâyet-i mezbûreyi onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp a'dâ-yı bed-fi'âlden ve sâyir ehl-i fesâddan [ve] gayriden vilâyet-i mezbûreyi ve re'âyâ vü berâyâya zarar [u] gezend* irişdürmeyüp emn-i vilâyet ve refâhiyyet-i a'yân [u] ra'ıyyet bâbında dakîka fevtitmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Bu husûsı sen ol yirün ehl-i vukûfı olduğun içün olmışdur. Ana göre basîret üzre olasın ve müşârun-ileyh ne mikdâr zü'amâ vü [e]rbâb-ı tîmâr u yeniçeri alup giderse defterin alasın ve Karaman muhâfazası İçil Beği Mehmed'e emrüm olmışdur ve Karaman'un zü'amâ vü [e]rbâb-ı tîmârınun tezkirelisinün yararlarından bin âdem ile gidesin; defterin gönderesin ve defterdâr mâl hıdmetindedür; alıkoyasın. Ammâ; zü'amâ vü erbâb-ı tîmârun yararlarına hımâyet* eylemeyesin ve Beğşehri Beği olan Bâyezîd'e Mısır'da sancak virilüp hükmi sana gönderilmişdür; mu'accelen irsâl idüp tenbîh idesin ki, te'hîr itmeyüp varup Mısır'a irişe ve hac zamânı karîbdür; sen dahı mu'accelen varup Şâm'a irişesin ki, masâlih-ı hacc avkolmak lâzim gelmeye ve çavuş sana ne gün varduğın ve ne gün çıkup gitmek tedârük itdüğün i'lâm eyleyesin ve Konya'dan beş aded darbzen bile alup gidesin. Şâyed ki; Mustafâ Paşa hac darbzenlerin alup gitmek lâzim gele ve İçil beğine Karaman muhâfazasıyçün gönderilen hükmi dahı ulaşdurasın.

Yazıldı.

594 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975*

İran'dan gelen elçinin Üsküdar'dan İstanbul'a geçişinde Yeniçeri ağasının bütün yeniçerilerle tam techizatlı olarak iskelede hazır bulunup, elçiyi kendisi için hazırlanan eve götürmesi ve yolda önüne geçmeyip yanınca yürümesi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Yukaru Cânib'den gelecek ilçiyi getürmek içün azebân* [ve] topcıları ve kalafatc[ı]lar müretteb ü mükemmel yarakı ve yasakı ile Üsküdar'dan öte Tekye'ye varınca karşu göndermek içün Vezîrüm Piyâle Paşa'ya hükm-i şerîfüm gönderüp gelüp İstanbul'a geçdükde sen iskeleye cümle yeniçeri kullarum ile karşulayup dahı konacak eve bile getürmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh ilçi geçecek gün gelüp cümle yeniçeri kullarum ile müretteb [ü] mükemmel yarak u yasakı ile iskelede hâzır olasın ki, gelüp geçdükde bile yanaşup konacak yire iledesin. Ammâ; önine düşmeyüp yanaşup gidesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 29 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

595

Mekke şerifinin, Yemen'de ortaya çıkan fesadın ortadan kaldırılması için Vezir Mustafa Paşa ile Yemen'e gönderilen asker için, belirtilen miktarlarda deve, celbe ve at tedarik edip celbeleri Tur'a yollaması; ayrıca şerif vs.'den bir kuvvet teşkil ederek Yemen askerine yardımda bulunması.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Mekke-i Mükerreme Şerîfi Hasan bin Ebî-Nümeyy'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûbunuz vârid olup; "vilâyet-i Yemen'de zuhûr iden fitne vü fesâdun ve sâyir ol cevânibde vâkı‘ olan ahvâl" i‘lâm olunup; "ol cevânibi hıfz u hırâset olunmağıçün serhadde olan kabâyilinüze âdem gönderilüp hıfz u hırâset olunmak üzre olundağın" i‘lâm itmişsiz. Her ne dimiş isen Pâye-i Serîr-i Izzet-masîrimüz'e arzolunup alâ-vechi't-tafsîl ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. İmdi; sizün Südde-i Sa‘âdetimüz'de olan vüfûr-ı ihtisâsınuzdan umulan [dahı] bu idi [ki,] vücûda getürmişsiz. Eyle olsa; ol diyâr-ı celîlü'l-i‘tibâr kuvvet-i kâhire-i husrevânemüz ile feth müyesser olmış memleket ü vilâyet olup ehl-i İslâm-ı zafer-encâm mâbeyninde fitne vü fesâda bâ‘ıs olan müfsidlerün haklarından gelinmek lâzim olmağın ol husûs içün eger merâkib ile deryâdan ve eger kurudan cünd-i bî-şümâr ve asker-i nusret-âsâr irsâl olunmak emrolunup düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa zikrolunan askere serdâr ta‘yîn olunup mu‘accelen varup irişmek üzerinedür. Vilâyet-i Yemen, husûsâ Bender-i Aden, Haremeyn-i Şerîfeyn'ün hıfzına ve ahâlîsinün emn ü emânına lâzim mahallerdür. Şöyle ki; ol müfsidler ol vilâyete müstevlî ola, kendü hıfz u hırâsetine kâdir olmayup havf [u] haşyetlerinden muhtemeldür ki, küffâr-ı hâksârdan Portugal mahzûllerine teslîm idüp bir küllî ihtilâle bâ‘ıs olup Hıcâz vilâyetinün ahâlîsine dahı ıztırâb mukarrer olur; size dahı huzûr kalmaz. İmdi; bu ma‘nâyı fikritmek mühimdür. Eyle olsa; irsâl onunan asâkir-i nusret-karâyine deve vü esb ü celbe lâzim olmağın **gerekdür ki:**

Nâme-i hümâyûnumuz vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn [ü] ezmân ve sevâbık-ı dühûr [ü] ahyândan ilâ-hâze'l-ân Atebe-i Ulyâmuz ile olan vüfûr-ı müvâlât [ve] fart-ı musâfâtınuz* mûcebince bu def‘a küllî ikdâm [u] ihtimâm eyleyüp ta‘yîn olunan askerümün zâd [ü] zevâdeleri tahmîli içün bin mehâr deve ve deryâdan eskâlleri tahmîli içün beş yüz kıt‘a celbe ve kifâyet mikdârı at ihzâr eyleyesin ki, inşâ’a'llâhü te‘âlâ varup vusûl müyesser oldukda tevakkuf lâzim gelmeye ve celbeleri Tûr'a irsâl idüp anda hâzır olalar ve bi'l-cümle şol ki, gayret [ü] hamiyyet-i dîn-i mübîndür, zuhûra getürüp zikrolunan husûsları ihzâr itmek bâbında ve siz dahı yarar bir mikdâr şürefâdan ve gayriden asker göndermek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin ki, mûcib-i temhîd-i kavâ‘ıd-i ülfetdür*. Bu bâbda Cidde Beği Kâsım *dâme ızzühû*ya dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür ve bi'l-cümle eger ta‘yîn olunan devedür, eger celbelerdür, eger atdur; tedârüki bâbında küllî ikdâm u ihtimâmınuz lâzimdür.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti dahı, tekrâr yazılmışdur; Mısır beğlerbeğisi; "Gelüp vâsıl olmadı." diyü

arzitdüği ecilden. Fî 7 Şa‘bân, sene: 975

Yazıldı.

Bu dahı.

596

Cidde beyinin, Yemen'e gönderilen askerin davarlarının yüklenmesi için Mekke şerifinden istenenden başka olabildiğince çok celbe tedarik edip Tur'a göndererek hazır bulundurması.

Cidde beğine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen mühimmi içün irsâl olunan askerün tavarları tahmîli içün celbeler lâzim olmağın beş yüz celbe tedârüki içün cenâb-ı emâret-me’âb Mekke-i Mükerreme şerîfine hükm-i şerîf gönderilmişdür. Husûs-ı mezbûr mühimdür. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda sen dahı mukayyed olup eger müşârun-ileyhe emrolunandur, eger andan gayri sen dahı mümkin olduğı kadar vâfir [ü] mestevfî celbeler tedârük idüp Tûr'a irsâl eyleyüp ihzâr eyleyesin ki, asker vardukda hâzır buluna; ihmâlden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

597

Topcıbaşına hüküm ki:

Topçubaşının, daha önce Yemen için istenen otuz darbzen ile Hind Seferi için istenen yuvalaklardan bin adedini, Piyale Paşa istediğinde kendisine teslim etmek üzere hazır etmesi.

Hâliyâ Yemen mühimmi içün otuz darbzen ile sâbıkâ Hind içün emrolunan top taşlarından bin aded yuvalak göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr itmeyüp emrüm üzre sâbıkâ Hind içün emrolunan yuvalaklardan bin aded [yu]valak ve otuz aded darbzen ve ana göre findukların tedârük idüp ihzâr eyleyesin. "Gemilere tahmîl idüp gönderesin." diyü Piyâle Paşa'ya hüküm gönderilmişdür; taleb itdükde teslîm idesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

598

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'dan Yemen'e gönderilecek bin gönüllüye Mısır'daki Çerâkise Ağası Hüseyin'in ağa tayin olunduğu; sâbık Gönüllü Ağası Hasan'ın ise Mısır'da sancakbeyliğine tayin olunduğu; münhal Çerâkise Ağalığı'na da müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın Kethüdası Murad'ın tayin olunduğu.

Mısır'dan Yemen'e emrolunan bin nefer gönüllü, ağalarıyla gitmek emrüm olmış idi.

Hâliyâ anda Çerâkise Ağası olan Hüseyin ol yirün ehl-i vukûf[ı] olmağın Gönüllü Ağalığı'n ana ınâyet idüp ol bin [nefer ile] gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Gönüllü Ağalığı'n mezkûra itdürüp emrolunan bin nefer gönüllü müşârun-ileyh ile gideler ve Gönüllü Ağası Hasan'a dahı Mısır'da sancak virilmişdür; vech gördüğün üzre muhâfazada olup âdemin gönderüp hükmin ihrâc ide ve Çerâkise Ağalığı dahı Mısır Beğlerbeğisi olup fevtolan Mahmûd* Paşa'nun Kethudâsı Murâd'a virilmişdür; zabtitdüresin.

Yazıldı.

599 *Bu dahı.*

Bağdad yeniçerilerinin mevâciblerinin ödenmesi için Bağdad Hazinesi'nde yeterli para yoksa eksiğin Diyarbakır Hazinesi'nden tamamlanması ve bölgenin durumu hakkında bilgi verilmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bağdâd yeniçerilerinün mevâcibleri virilmelü oldukda Hazîne'den virilmek emridüp kifâyet mikdârı yoğısa Diyârbekir'den virilmek içün Diyârbekir defterdârına hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Göresin; Hazîne-i Bağdâd'da kifâyet mikdârı mâl var ise yeniçerilerün mevâciblerin Hazîne'den viresin, yoğısa âdem gönderüp Diyârbekir'den taleb idüp mevâciblerin viresin; muzâyaka çekdürmeyesin ve haylî zamândur ki ne tedârük üzre olduğun i‘lâm olunmadı; i‘lâm eyleyesin ve bu hüküm ne gün varduğin ve ol yirün ahvâlin mufassal yazup bildüresin.

Yazıldı.

600 *Bu dahı.*

Bağdad yeniçerilerinin mevâcibleri için Bağdad beylerbeyi tarafından para istendiğinde Diyarbakır Hazinesi'nden, istenen miktarda paranın ödenmesi.

Diyârbekir defterdârına hüküm ki:

"Bağdâd yeniçerilerinün mevâciblerin Hazîne'den viresin; kifâyet kadar mâl yok ise Diyârbekir'den taleb idüp mevâciblerin viresin." diyü Bağdâd beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh senden hazîne taleb ider ise ne mikdâr taleb ider ise teslîm eyleyesin.

Yazıldı.

601 *Bu dahı.*

Yeni tayin olunan Mısır beylerbeyinin Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Hasan geldiğinde derhal Mısır'a gidip görevinin başına geçmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mu‘accelen varup irişmek emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû* vusûl buldukda, aslâ eskâl u ahmâle bakmayup te’hîr itmeyüp irişüp hıfz [u] hırâset-i memleketde olasın.

Yazıldı.

602 *Bu dahı.*

Şam beylerbeyi Yemen hizmetinde görevlendirildiğinden Karaman beylerbeyinin Şam muhafazasına, İçel beyinin de Karaman muhafazasına tayin olunduğu; İçel beyinin gecikmeden Karaman'a giderek muhafaza hizmetini gereğince yerine getirmesi ve Şam'a giden sipahilerle Karaman'da kalanların defterini göndermesi.

İçil beğine hüküm ki:

Hâliyâ Şâm beğlerbeğisi Vezâret ile Yemen'de bir hıdmete irsâl olunup Şâm muhâfazasıyçün Karaman beğlerbeğisi ta‘yîn olunup hükm-i şerîf gönderilmişdür. Vilâyet-i Karaman'un muhâfazasın sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh Şâm'a teveccüh itdükde sen dahı Karaman'a varup eger Konya'da oturmakdur ve eger Kaysariyye'de oturmakdur; mem[le]ket zabtına her kande oturmak münâsib ise oturup her cânibe göz ü kulağ olup ehl-i fesâd ü şenâ‘atden mem[le]ket [ü] vilâyete zarar irişdürmekden hazer idesin ve Karaman beğlerbeğisi ile zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdan ne mikdâr kimesne gider ise müşârun-ileyhden mühürlü defterin alasın ve ne kadar sipâhî dahı kalursa anlarun dahı defterin alasın.

Yazıldı.

603 *Bu dahı.*

Yemen'de kargaşalık çıkaran fesadçıların haklarından gelinmesi için Şam beylerbeyi Mustafa Paşa'nın yeterli miktarda asker ile Yemen'e gönderildiği; Yemen ve Sana beylerbeylerinin de Mustafa Paşa ile birlikte hareket edip onun uygun göreceği şekilde hizmette bulunmaları; ayrıca Yemen'de daha önce görev yapan beylerbeyiler ile kâşiflerin halka zulmedip usulsüz ve kanun dışı işler yapmaları nedeniyle halkın askerden yüz çevirdiği yolunda haberler alındığı; bundan sonra kesinlikle kanunsuz işler yapılmaması, yasaklara uyulması ve reâyadan ücretini ödemeden erzak alınmaması; aksi halde görevlerinden azledilmekle bırakılmayıp cezalandırılacakları.

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ol vilâyetün fitne vü fesâdı def‘ u ref‘ ve ehl-i fesâd olan a‘dânun ınâyet-i Hakk ile haklarından gelüp alınan vilâyetleri fethitmek içün kifâyet mikdârı asker ile Şâm Beğlerbeğisi olup Vezîrüm olan Mustafâ Paşa irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

İnşâ'a'llâh varup vusûl buldukda, sen dahı müşârun-ileyh ile hüsn-i ittifâk u ittihâd* ile yek-dil ü yek-cihet* olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allik olan cumhûr-ı umûrda müşârun-ileyh vech gördüği üzre hıdmetde bulunup yüz aklıkları tahsîline sa'yeyleyesin ve sâbıkâ olan beğlerbeğiler re'âyâdan her üç ayda bir yağ u bal u tereke cem' idüp ve mîrîye bin altun hâsıl olacak kâşifliği dört bin altuna satup kâşifler dahı re'âyâya te'addî itdüği ecilden re'âyâ askerden yüz çevirdüklerin ve Hindûstân'a* at satarlarımış ve asker halkına altunı bin iki yüz akçaya virürlerimiş. İmdi; bu husûslarda aslâ rızâm yokdur. Min-ba'd altun Özdemür Paşa zamânında her neye ise girü ol üslûb üzre asker-i İslâm'a virüp ve re'âyâdan min-ba'd müft ü meccânen re'âyâya yağ u bal u tereke salup rencîde itdürmeyesin. Her ne alursan si'r üzre akça ile alasın ve Hindûstân'a at göndermeyesin. Şöyle ki; bu men' olanlardan biri senden sâdır ola, azl ile konılmayup envâ'-ı ıtâba müstehıkk olursın.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, San'â Beğlerbeğisi Öztimür-oğlı Osmân Paşa'ya.

Yazıldı.

604

Bu dahı.

Kapudân Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Süveyş mühimmâtı için ihtiyaç duyulan beş parça kadırga ağacının Dülger Mustafa ve bir kaç adam vasıtasıyla Uzeyr'de kestirilip hazır edilmesi.

Hâliyâ; "Süveys mühimmâtı içün Uzeyr'de beş pâre kadırga ağacı kesmek emridüp ol bâbda bin mikdârı harc içün akça viresin." diyü Haleb defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp Dülger Mustafâ'yı getürüp birkaç nefer dahı yoldaş koşup irsâl idesin, mahall-i me'mûra gönderesin; varup vakti ve mevsimi ile beş kadırgalık ağaç kesdürüp gönderüp ihzâr* ide. Nihâyet Süveys'e gitmelü oldukda birer kat keserden çıka; ancak ana muhtâc ola.

Yazıldı.

605

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'dan Yemen'e gidecek askerlerin her atlısına daha önce iki deve yeteceğinin bildirildiği; eğer atlı göndermek kolay ise atlı gönderilmesi, piyade göndermek kolay ise atlı sayısında indirime gidilip piyadenin fazla yazılması.

"Yemen mühimmi içün Mısır'dan ta'yîn olunan askere her atluya iki deve kifâyet ider." diyü müteveffâ Mısır Beğlerbeğisi Mahmûd Paşa arzitmiş idi. Eger bu vechile kurudan her kimesne ikişer deve ile gitmek [münâsib] ise bu üslûb üzre görilmek emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; eger kurudan gitmeğe her atluya ikişer deve kifâyet ider ise ve âsân ise bu üslûb üzre tedârük idüp gönderesin. Ammâ; atludan ise yaya tâyifesi artuk olmak münâsib anlanur. Hükm-i şerîfde ta'yîn olunan bin yayadan ziyâde beş yüz mikdârı dahı yazup tüfenkleri ile bile gönderesin ve ne mikdâr yazup gönderilürse ana göre defterin gönderesin ki, bundan ziyâde yeniçeri gönderile ve eger atlu asker kurudan gitmek müşkil ise yaya tâyifesini ziyâde idüp ana göre atludan aşağa varasın ve atludan dahı tüfenk kullanmağa kâdir olanlar tüfenkleriyle gideler.

Yazıldı.
Bu dahı.

606

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Şam beylerbeyine vezâret ve Yemen'deki karışık durumu düzeltmek üzere seraskerlik tevcih edildiği ve beratının gönderildiği; gecikmeden Yemen'e gitmesi ve görevinin gerektirdiği işleri yapması.

Hâliyâ senün husûsunda avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i seniyye-i mülûkânem zuhûr u bürûz idüp berü cânibde hâslar tedârük olunca Şâm'da mutasarrıf olduğün hâslarun ile Vezâret ınâyet idüp ve Yemen'de vâkı' olan mühimmâtı varup görüp ol vilâyetün ahvâlin ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile hüsn-i intizâm virmek emridüp ol bâbda sana hükm-i şerîf ile bir Ser-askerlik berâtı gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp irsâl olunan evâmir-i aliyye mûcebince mu'accelen çıkup irişmek üzre olasın. Bu hükm-i şerîfüm sana ne gün vardığın ve [ne] zamânda çıkup ve ne vechile tedârük idüp ve kankı yoldan gidecek olduğun yazup bildüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

607

Vezâret göreviyle Yemen'e gidecek olan Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa ile birlikte gidecek Şam yeniçerilerinin birer yıllık mevâcibleri ile çok lüzumlu sefer masraflarının Şam Hazinesi'nden tedarik edilmesi; bu konuda sıkıntı çekilirse Haleb'den yardım talep edilmesi.

Şâm'da Hazîne defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem Şâm Beğlerbeğisi olup Vezâret ile Yemen'e irsâl olunan Mustafâ Paşa ile bile gidecek Şâm yeniçer[iler]inün birer yıllık mevâcibleri ve andan gayri sefere gâyet lâzim olan masrafdan görmek emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; müşârun-ileyh ne mikdâr Şâm yeniçerisi alup giderse birer yıllık mevâciblerin ve andan gayri mühimm olan masâlihların görüp anda hazîne kifâyet itmez ise Haleb'den taleb eyleyesin ve anda lâzim oldukda virmek içün on dâne ser-â-ser ve on dâne benek ve on dâne se-reng hıl'at dahı viresin.

608

Yazıldı.
Bu dahı.

Şam yeniçerilerinden Yemen'e gidecek olanların mevâcibleri ile sefer masraflarının tedarikinde Şam Hazinesi'nde sıkıntı çekildiği takdirde Haleb defterdarı tarafından gerekli yardımın yapılması.

Bu sûretde; "Zikrolunan yeniçerilerün mevâciblerine ve sefer masârifine hazîne kifâyet itmeyüp taleb olundukda, kifâyet mikdârı akça viresin." diyü Haleb defterdârına hükm-i şerîf yazılmışdur.

Yazıldı.
Bu dahı.

609

Mısır mühimmâtı için iki bin beş yüz adet tüfek ile belirtilen miktarda tüfek mermisi hazırlanması; ayrıca yeniçeri ağasının yazacağı beş yüz kul-karındaşının her biri için de birer tüfek verilmesi.

İstanbul hâssa harcına hüküm ki:

Hâliyâ; "Mısır mühimmâtı içün dörder di[r]hem atar iki bin beş yüz kabza tüfenk vezneleri ve sâyir levâzim [ü] mühimmâtları ve dörder dirhem elli kerre yüz bin tüfenk finduğı tedârük ü ihzâr idüp gemiler ile Mısır'a gönderesin." diyü Piyâle Paşa'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Emrüm üzre müşârun-ileyh taleb itdükde teslîm idesin ve andan gayri beş yüz kul-karındaşı yazılup anlara dahı beş yüz tüfenk virilmek içün yeniçeri ağasına hükm-i şerîf gönderilmişdür; anı dahı bî-kusûr teslîm eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

610

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hint denizine gönderilecek gemiler için ihtiyaç duyulduğu bildirilen urganların tedarik edilip Mısır'a gidecek gemilerle gönderilmesi.

Deryâ-i Hind'e gönderilmesi fermân olunan gemilere yiğirmi kangal gemiler urganı ve on beş kangal tartı içün bora urganı ve otuz kangal üçürdek urganı ve otuz kangal palamar ve kaynak urganı lâzim olup anda bulunmaduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikrolunan urganlar mukaddemâ taleb itdükleri âlâtdan mıdur, yohsa bunlar ziyâd[e] midür; bi'l-cümle her ne tarîk ile mümkin ise ihzâr idüp Mısır'a irsâl olunacak gemiler ile bile gönderesin.

611 *Yazıldı.*
Bu dahı.

Yemen'den Rıdvan Paşa gittikten sonra Şeyh Mutahhar'ın isyan ederek bazı vilâyetleri ve kaleleri elegeçirdiği, bunun üzerine Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın da, vezâret ve Yemen serdarlığı tevcih edilerek Şam'dan yeteri kadar yeniçeri, sipahi ve mühimmât ile Yemen'e gitmek üzere görevlendirildiği; Paşa'nın Yemen'de kendisinin emrinde görevlendirilen sancakbeyleri ve diğer görevlilerle durumu tetkik edip isyanı bastırıp düşmanın elinde bulunan vilâyetlerle kaleleri geri alması, ahaliyi hoşnut tutması ve eski beylerbeyilerin ihdas ettikleri bidatleri kaldırması; gerekirse Sana ve Yemen beylerbeyiliklerini birleştirerek Özdemiroğlu Osman Paşa'yı beylerbeyi tayin etmesi.

[Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:]

Hâliyâ Yemen beğlerinden Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gelüp; "Mukaddemâ San‘â Beğlerbeğisi olan Rıdvân Paşa gitdükden sonra Sa‘de ve Amrân ve Hayme ve Hutûrî (?) vilâyetlerin ve nice kal‘aları Mutahhar nâm şeyhu'l-Arab alup müstevlî olup San‘â askeri dahı muhâsara olunup ol askere serdâr olan Mehmed *dâme ızzühû* Yemen Beğlerbeğisi olan Murâd Paşa'ya mektûb gönderüp mu‘âvenet taleb itmeğin mûmâ-ileyh Murâd [d]ahı asker cem‘ idüp San‘â'ya tâbi‘ Zemâr nâm kasabaya vardukda birkaç beğleri bir mikdâr askerile San‘â'ya zahîre gönderüp teveccüh itdüklerinde mezkûr Mutahhar, Hüseyin nâm müfsid ile bir mikdâr asker gönderüp yolların alup muhkem cengolup bir mikdâr asker şehîd olup avdet itdüklerinde Murâd Paşa dahı girüye mürâca‘at idüp anun dahı bed-fi‘âl yolın basup bir gün bir gice muhkem cengolup birkaç ümerâdan ve askerden düşüp ve kendü dahı esnâ-yı cengde nâ-bedîd olup bâkî asker şehr-i Zebîd'e gelüp bu vechile haber virdüklerin" bildürmişler. İmdi; zikrolunan vilâyet bunca zamândan berü kuvvet-i kâhire-i husrevânem ile fetholunmış memleket olup mücerred beğlerbeğilerün re‘âyâya te‘addî vü ihmâllerinden vilâyet-i mezbûre halkı a‘dâyıla bir olup bu vechile fesâda mübâşeret idüp bâ‘ıs-i ihtilâl olmışdur. Eyle olsa; ol vilâyetün ıslâhı ve fitne vü fesâdun def‘ı murâd-ı şerîfüm olup ve senün dahı vüfûr-ı firâset ü kiyâset ve fart-ı şecâ‘at ü şehâmetüne ve hüsn-i tedbîr-i dil-pezîr ve tedârük-i lâ-nazîrüne i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın ol vilâyetde şimdiye değin vâkı‘ olan fitne vü fesâdun def‘ u ref‘ı içün mu‘accelen varmak irişmek ve ümerâ-i Mısır'dan dört yarar beğ ve Mısır müteferrikalarından dört yüz nefer ve çavuşlardan iki yüz nefer ve umûmen gönüllü tâyifesi ağaları ile ve bin nefer Mısır yeniçerisi ve Şâm'un zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârı[n]dan ve yeniçerilerinden ve istedüğün kadar bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ tevakkuf itmeyüp Şâm yeniçerilerinden ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdan murâd itdüğün kadar yazup dahı yat u yaraklarıyla ve sâyir levâzim ü mühimmâtlarıyla sen dahı lâzim olan mühimmâtun Şâm'dan görüp eger Mısır'a varup andan gitmekdür, eger toğrı Şâm'dan huccâc yolından Mekke-i Mükerreme'ye varmakdur; her

kankısı âsân olup mu‘accelen irişmeğe münâsib ise andan gidüp şöyle ki; Şâm'dan toğrı gidesin, Mısır beğlerbeğisine bildüresin ki, ta‘yîn olunan askeri ol dahı San‘â Beğlerbeğisi olan Osmân Paşa ile gönderüp Mekke'de sana mülâkî olalar. Şöyle ki; Mısır'dan gitmek evlâ vü münâsib ise ol cânibden varup eger beğler ve eger müteferrika ve eger çavuş u gönüllü vü yeniçeridür; cümlesini müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp dahı ınâyet-i Hakk *celle ve alâ*ya tevekkül ve Server-i Kâyinât *aleyhi efdalü's-salevât*un mu‘cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp dahı vilâyet-i Yemen'e teveccüh idüp irişüp evvelâ a‘dâ-yı bed-re’yün evzâ‘ u ahvâlin ma‘lûm idinüp eger kuvvet-i kâhire-i husrevânem ile eger âhar tedârük ü istimâlet iledür; şimdiye değin Memâlik-i Mahrûse'den alınan eger kal‘alardur, eger sâyir memleketdür; a‘dâdan teshîr u istihlâsı bâbında hüsn-i ittihâd u ittifâk ile envâ‘-ı yüz aklıkları tahsîline sa‘yeyleyesin ve bi'l-cümle dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvend-i* husrevâneme müte‘allik olan umûrda bir vechile gayret ü hamiyyet kuşağın kuşanup cidd ü ikdâm itmek gereksin ki, ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile alınan yirler kemâ-kân alındukdan sonra dahı memleket ü vilâyet-i a‘dâdan nice yirler feth u teshîr idüp bir vechile haklarından gelesin ki, sâyir a‘dâ dahı havf u haşyetlerinden itâ‘at ü ınkıyâd idüp nice feth u fütûha bâ‘ıs olasın. Bu bâbda; "Gidecek askere bin deve ve Cidde'den beş yüz celbe vü at ihzâr idüp celbeleri Tûr'a gönderesin." diyü Mekke şerîfine ve Cidde beğine ahkâm-ı şerîfe gönderüp ve gidecek asker ihzârı ve mühimmât ü levâzimleri tedârükiyçün Mısır beğlerbeğisine ve senünle gidecek gönüllü ağasına ahkâm-ı şerîfe yazılup gönderilmişdür. Ammâ; inşâ’a'llâhü te‘âlâ varup vilâyet-i mezbûreye mülâkî oldukda tamâm basîret ü intibâh üzre olup a‘dâ-yı bed-fi‘âlün tamâm ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri ne idüğin tamâm ma‘lûm idinüp dahı ana göre tedârüklerine mübâşeret idüp gaflet ile *el-ıyâzü bi'llâhi te‘âlâ* ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz‘dan hazer eyleyesin. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azzü'l-Ekrem varup ol vilâyet kemâ-hüve'l-murâd ıslâh idüp gelmek mukadder oldukda hâtırundan geçenden az‘âf-ı muzâ‘af ınâyetüme mukârin olman mukarrer bilesin. Ekseriyâ ol vilâyet re‘âyâsı asker-i İslâm'dan yüz çevirüp bu vechile ısyân itmeğe bâ‘ıs beğlerbeğiler re‘âyâdan yağ u bal ve sâyir terekeyi cebren alup ve askere altunı bin iki yüz Osmânî üzerine virüp andan asker za‘îf olup ve mîrîye bin altun hâsıl olacak kâşiflikden beğlerbeğiler dört bin altun alup ve beğlerbeğiler yılda iki yüz mikdârı at Hindûstân'a gönderüp bey‘ iderlerimiş. İmdi; beğlerbeğilere bunları tenbîh eyleyesin ki, min-ba‘d re‘âyâdan müft ü meccânen yağ u bal u tereke almayup her ne alursa si‘r-i müslimîn üzre akçaları ile alup ve küşşâfdan ziyâde nesne almağla re‘âyâya te‘addî eylemeyeler ve Hindûstân'a at göndermeyeler ve altunı dahı Öztimür zamânında her neye olmış ise ol si‘r üzerine vireler; ziyâde olmaya. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh birinden bu men‘ olunanlardan biri zuhûr ide, mecâl virilmeyüp azl ile konılmayup hakkından gelinür; ana göre mukayyed olup re‘âyâ vü asker halkına bu bid‘atler ref‘ olduğın bildürüp ol diyâr-ı celîlü'l-i‘tibârun nazm u intizâmı bâbında şol ki lâzimdür, senün re’y-i isâbet-karînüne tefvîz olmışdur; mahall iktizâsına göre amel eyleyesin ve on beş pâre kadırgalarıla deryâdan sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olan Kurd-oğlı Hızır *dâme ızzühû* ile Süveys Kapudânı olan Mahmûd *dâme ızzühû* bile gönderilüp Muhâ'ya çıkup vech gördüğün üzre hıdmetde bulunmak emrüm olup ve otuz aded darbzen ve bin kabza tüfenk, ana göre finduk u barut göndermek emrüm olmışdur ve Şâm'dan ne mikdâr yeniçeri alup gitdüğün yazup bildüresin ki, ana göre kul-karındaşı yazılup gönderile. Ümmîddür ki; ınâyet-i Bârî yârî olup envâ‘-ı feth u fütûh ile yüz aklıkları tahsîl olunup evliyâ-yı dîn [ü] devlet muzaffer ü mansûr ve a‘dâ-yı mülk ü millet

münhezim ü makhûr olmak mukadder olmış ola. Anun gibi hayr ile maslahat itmâma irişüp mürâca‘at itmelü oldukda şöyle ki; Yemen beğlerbeğisi kadîmden olduğı üzre bir olmak münâsib ola, müşârun-ileyh Öztimür-oğlı'n ta‘yîn idüp Yemen Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühû*yı bile gönderesin ve tevzî‘ içün iki bin kabza tüfenk Mısır'a gönderilmişdür; elli kerre yüz bin fınduk ile Yemen'e irsâl ide ve Şerîf'e yazılan hükm-i şerîf mukaddem göndermek içün Mısır beğler[beğisi]ne emrüm olmışdur ki, sen varınca deve [vü] at u gemi tedârük ( ) eger sen Mısır'dan gitmeyüp toğrı huccâc* yolından gidersen ol hükmi mukaddem ( ) gönderesin. Yohsa bile alup kendü vech [ü] münâsib ne ise eyle eyleyesin ve; "Senün ile ne mikdâr yeniçeri gider ise birer yıllık mevâcibleri virilüp andan gayri sefer mühimmâtı içün lâzim olanı gönderesin." diyü Şâm defterdârına hükm-i şerîf gönderilmişdür; teslîm idüp taleb idüp alup gidesin; lâzim olan asker mühimmâtına sarfidesin ve anda lâzim olanlara virilmek içün Şâm'dan üç ser-â-ser, on benek, on se-renk hıl‘at virmek dahı emrüm olmışdur; anı dahı alasın ve Süveys'den gemilerle kal‘a döğmek içün altı pâre top dahı gönderilmek buyurılmışdur. Lâzim geldükde gemilerden çıkardasın ve hac mühimmâtı içün şimdiye değin ne vechile tedârük olunmış ise ana göre girü tedârük idüp ve anda olan eger sipâhîdür ve eger yeniçeridür ve sâyiridür; gereği gibi tenbîh eyleyesin ki, muhâfaza içün ta‘yîn olunan Karaman beğlerbeğisi vardukda kemâl-i itâ‘at üzre olup vech gördüği üzre hıdmetde bulunalar ve; "Sana lâzim ola." diyü elli aded nişânlu beyâz kâğıd ve hıl (?) ile nişânlu üç aded kâğıd gönderilmişdür ve toğrı gitmek mukarrer olup top uydurmak lâzim olursa beş aded darbzen bile uydurasın; Karaman beğlerbeğisi anun yirine darbzen alup gitmek emrüm olmışdur.

Yazıldı.
Bu dahı.

612

Adana Beği Dervîş Mehmed'e hüküm ki:

Harap halde bulunan Payas Kalesi'nin tamir ettirilmesi ve Mısır mühimmâtı için yeterli miktarda gemi kerestesi kestirilip hazır bekletilmesi.

Deryâ kenârında memerr-i nâs olan Payas nâm harâbe kal‘anun ta‘mîri lâzim olmağın seni husûs-ı mezkûr içün ta‘yîn idüp mukaddemâ hükm-i şerîfüm dahı gönderilmişdür. Eyle olsa; zikrolunan kal‘anun itmâmı husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te’hîr u terâhî itmeyüp mezkûr kal‘anun ta‘mîr olup itmâma irişmesi husûsında sa‘y-i belîğ zuhûra getürüp bâb-ı itmâmda dakîka fevtitmeyesin ve mahmiyye-i Mısır mühimmâtı içün gemi ağacı lâzim olmağın sancağundan vâfir ü müstevfî baltacılar ihrâc itdürüp dahı mahmiyye-i mezkûre içün gemi kerestesi kat‘ olunugeldüği tağlardan kerestenün eyüsinden vakti ile vâfir ü müstevfî kesdürüp ihzâr eyleyesin; ne mikdâr ihzâr olunursa bildüresin.

613

Yemen Beylerbeyi Rıdvan Paşa'nın azlolunmasından sonra beylerbeyiliğin boş kalmasından istifade eden Şeyh Mutahhar isyan edip bazı vilâyetler ile kaleleri elegeçirdiğinden, isyanın bastırılması ve durumun düzeltilmesi için Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın Yemen'e gönderilecek askerlerin başına serdar tayin edildiğine dair nişân-ı hümâyun.

Yazıldı.
Bu dahı.

Nişân-ı hümâyûn:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen ki, kadîmden kuvvet-i kâhire-i husrevânemüz ile fetholunmış memleket ü vilâyet olup sâyir Memâlik-i Mahrûsem muzâfâtından iken Beğlerbeği olan Rıdvân azlolunup koyup gitmekle; "Vilâyet hâlîdür." diyü Mutahhar nâm müfsid bir nice eşkı[y]â-yı A‘râb ile hurûc idüp ba‘zı kılâ‘ u nevâhîye müstevlî olup ehl-i İslâm'a kasd-ı ihânet idüp hakkından gelmek lâzim olmağın vilâyet-i Şâm'dan ve Mısır'dan ve kurudan ve deryâdan asâkir-i bî-şümâr ile merâkib-i nusret-âsâr ihzâr olunup irsâl olunmağa tasmîm-i niyyet olunmışdur. Eyle olsa; techîz [ü] ihzâr olunan cünûd-ı muvahhıdîn* ve asâkir-i nusret-karîne bir serdâr-ı azîmü'l-iktidâr ve sipeh-sâlâr-ı zevi'l-mikdâr lâzim olmağın vilâyet-i Şâm Emîru'l-ümerâsı olup hâliyâ Vezîrüm olan düstûr-ı mükerrem *ilâ-âhırihî* Vezîrüm Mustafâ Paşa *şâ’a'llâhü mâ-yürîd* Paşa'nun vüfûr-ı firâset ü şecâ‘at ve fart-ı kiyâset ü şehâmetine i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın mahrûse-i Şâm'dan ta‘yîn olunan cünd-i sitâre-şümâr [ve] asâkir-i nusret-şi‘âra müşârun-ileyhi serdâr ta‘yîn idüp bu berât-ı fevz-gâyâtı virdüm ve **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzre bir ân te’hîr u terâhî itmeyüp ınâyet-i Hakk *celle ve alâ*nun ulüvv-i ınâyet-i bî-gâyetine tevekkül ve Server-i Kâyinât u Mevcûdât'un *aleyhi efdalü's-salât*un mu‘cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp ta‘yîn olunan asker ile vilâyet-i mezbûreye teveccüh idüp varup mülâkî oldukda, evvelâ a‘dâ-yı bed-re’yün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tetebbu‘ u tecessüs eyleyüp tamâm vâkıf olup dahı ana göre tedârüklerin görüp eger şimdiye değin aldukları kılâ‘ u nevâhî vü kurâdur, eger sâyir feth u teshîri mümkin olan yirlerdür; nice fethun tertîb ü mukaddemâtına şürû‘ idüp eger Yemen ve San‘â beğlerbeğileriyle vâfir asâkir ile hüsn-i ittihâd u ittifâk ile yek-dil ü yek-cihet olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan umûrda vech ü münâsib olduğı üzre envâ‘-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup yüz aklıkları tahsîl itmek bâbında sa‘y ü ikdâm ile eger müşârun-ileyh beğlerbeğiler ve eger vilâyet-i Şâm'dan giden zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr u yeniçerilerdür ve Mısır'dan ta‘yîn olunan ümerâ vü müteferrika vü çavuşlar ve yeniçeri vü gönüllü ve andan mâ‘adâ deryâdan irsâl olunan Tonanma-i Hümâyûn'da olan kapudânlar ve re’îsler ve sâyir halkı ve bi'l-cümle hıdmet-i mezbûreye ta‘yîn olunan asâkir-i nusret-me’serün sağîr u kebîri [ve] vazî‘ u refî‘ı müşârun-ileyhi kendülere ser-asker ü serdâr bilüp bi-vechin mine'l-vücûh sözine muhâlefet ve emrine mu‘ânedet itmeyüp vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulunalar. Her kim muhâlefet ü ınâd ider ise mecâl virmeyüp hakkından gele ve anun gibi eger ümerâdan, eger zü‘amâdan, eger erbâb-ı tîmârdan ve sâyir kul tâyifesinden

hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlara istihkâklarına göre dirlik ü terakkîler tevcîh eyleye. Uğur-ı hümâyûnumda hıdmeti sebkat idüp yoldaşlık idenlere eger sancak, eger gayri her ne tevcîh eyler ise makbûl-i şerîfümdür; ana göre her ferd gayret ü hamiyyet-i İslâmiyye'yi elden komayup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyeler. Cenâb-ı Vâhibü'l-atâyâ'dan *celle şânühû* mutazarra‘ u mes’ûldür ki; evliyâ-yı dîn ü devlet dâyimâ muzaffer ü mansûr ve a‘dâ-yı mülk ü millet ale'd-devâm münhezim ü makhûr olmak müyesser ü mukadder itmiş ola. Ammâ; müşârun-ileyh dahı eger giderken, eger varup a‘dânun hakkından gelmeğe mübâşeret itmekde kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup asker-i İslâm'a ve bile koşılan Donanma-i Hümâyûnum'a eger kurudan, eger deryâ cânibi[n]den gaflet ile *el-ıyâzü bi'llâhi te‘âlâ* düşmenden ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz‘ sudûrından ihtirâz ü ictinâb itdürüp dâyimâ teyakkuz u intibâh üzre ola.

Yazıldı.
Bu dahı.

614

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen'deki ihtilali bastırmak üzere Yemen'e gönderilecek askere serdar tayin edilen Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın emrine Mısır'dan dört sancakbeyi, dört yüz müteferrika, iki yüz çavuş, ağalarıyla birlikte bin gönüllü ve bin yeniçeri verilmesi, birer yıllık mevâcibleri ile her türlü levazımlarının tedarik edilerek emredildiği şekilde zamanında Yemen'e ulaşmalarının sağlanması; ayrıca Hint diyarına gitmek üzere görevlendirilen Hızır ve Mahmud Kaptanlar'ın da şimdilik o tarafa gitmeyip Yemen'e gidip Mustafa Paşa'nın emrinde hizmette bulunmaları.

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de ihtilâl olup a‘dânun fitne vü fesâdın def‘ u ref‘ içün âdem göndermek lâzim olmağın Şâm Beğlerbeğisi olup hâliyâ Vezâret virilen Mustafâ Paşa'ya i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın anı serdâr ta‘yîn idüp ve Mısır beğlerinden dört beğ ve müteferrikalarından dört yüz ve çavuşlarından iki yüz nefer ve gönüllü tâyifesinün yararlarından bin nefer ağalarıyla ve Südde-i Sa‘âdetüm'den beş yüz nefer kul-karındaşı yazılup gönderilmişdür. Kadîmî Mısır yeniçerilerinün ve hâliyâ gönderilenlerün yararlarından cümle bin nefer yeniçeri ta‘yîn idüp ve müteferrika vü çavuşlara ve yeniçerilere birer yarar serdâr ta‘yîn eyleyüp bile göndermek emridüp ve müşârun-ileyhe; "Şâm huccâcı yolından müstekıl gitmek münâsib ise sen andan gidüp Mısır'dan gidecek asker Öztimür-oğlı ile gidüp Mekke-i Mükerreme'de buluşasız." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup cümle müteferrika vü çavuşları ve gönüllü tâyifesin yoklayup müteferrikalarun ve çavuşlarun ulûfeleri ağır olup yararlarından, kimesneye hımâyet itmeyüp dört yüz nefer müteferrika ve iki yüz nefer çavuş yazup defter idüp üzerlerine yararların serdâr ta‘yîn eyleyüp ve gönüllü tâyifesinün dahı bin nefer yararlarından defter idüp ağalarıyla mûmâ-ileyhe gönderesin ve Südde-i Sa‘âdetüm'den yazılandan ve Mısır'un kadîmî yeniçerisinün dahı yararlarından bin nefer intihâb idüp bile gönderesin. Ammâ; kimesneyi hımâyet itmeyüp yararların hâtır içün alıkoyup yaramayanların

göndermekden hazer idesin ve defterlerinün bir sûretin müşârun-ileyhe virüp ve bir sûretin dahı mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve bir sûretin dahı anda hıfzeyleyesin. Kimesneye ınâd ü muhâlefet itdürmeyesin ve Dergâh-ı Mu‘allâm'da olan bölük halkından bin üç yüz nefer ağalarıyla bir bölük ve Südde-i Sa‘âdetüm yeniçerilerinden dahı Mısır muhâfazasıyçün altı yüz nefer yeniçeri kullarum gönderilmişdür. Varduklarında vech gördüğün üzre memleket hıfzında olalar ve ta‘yîn olunan beğlere yiğirmişer bin akça terakkî olup hükümleri yazılup gönderildi; ulaşdurup hâzır idüp gönderesin. Şöyle ki; beğlerden ve mü[te]ferrika vü çavuşlardan ve gönüllülerden ta‘yîn ü defter itdüğün kimesnelerden gitmekde ınâd ü muhâlefet ideler, aslâ özürleri makbûl olmayup dirlikleri gitmek ile konılmayup haklarından gelinür; ana göre mukayyed olasın. Bu ta‘yîn olunan müteferrika vü çavuş u gönüllü vü yeniçerinün birer yıllık mevâciblerin bile gönderesin ve zâd ü zevâdelerin gemiler ile varması kâbil olan mahallere tedârük ü ihzâr idüp gönderesin ki, muzâyaka çekmeyeler ve iki bin beş yüz kabza tüfenk irsâl olunmışdur; iki bin kabzasın Yemen'e, beş yüz kabzasın anda hıfzeyleyesin ve kifâyet mikdârı barut gönderesin ve asker halkına deve ihzâr itmek içün Mekke şerîfine hüküm gönderilmişdür; mu‘accelen hâcin ile gönderesin ki, asker varınca tedârük ide ve müşârun-ileyh Şâm beğlerbeğisi şöyle ki; toğru Şâm'dan huccâc yolından Mekke-i Mükerreme'ye teveccüh ide, ta‘yîn olunan askeri San‘â Beğlerbeğisi olan Öztimür-oğlı Osmân *dâme ikbâlühû* ile gönderesin ki, varup Mekke-i Mükerreme'de mülâkî olalar ve bi'l-cümle gidecek askerün zahîreleri bâbında küllî tedârük idüp eger kurudan, eger gemi ile vâfir ü müstevfî gönderesin ve bundan akdem Hind'e Süveys gemilerinden on beş pâre gemi ile sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olan Hızır ile Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme ızzühümâ* ta‘yîn olmış idi. Hâliyâ Yemen mühimm olmağın ol te’hîr olunup Yemen'e varmak emrüm olmışdur. Ana göre anlarun dahı mühimmât ü levâzimlerin görüp mu‘accelen gönderesin ki, varup Muhâ'da müşârun-ileyhe te‘avvuk ideler. Vardukda, vech gördüği üzre hıdmetde bulunalar ve Aden'de olan askerün zahîresi bâbında haylî muzâyakaları olduğı istimâ‘ olundı. Vâkı‘ ise anlara bir mikdâr zahîre tedârük idüp mu‘accelen irsâl itmeğe sa‘y ü ikdâm idesin ve deşîşe nâzırı olanlar bu senede Haremeyn-i Şerîfeyn'e gidecek deşîşenün henüz nısfın göndermeyüp ihmâl* iderler imiş. Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup olan deşîşe vakti ile bi't-tamâm gönderüp ve barut dahı mühimdür; anı dahı ale't-tevâlî işletdüresin.

Yazıldı.

615H Karaman beğlerbeğisine mektûb-ı şerîf yazıla ki:

Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa Yemen hizmetine tayin olunduğundan Karaman beylerbeyinin Şam'ın muhafazası ve hacıların işlerinin görülmesi ile görevlendirildiği.

Hâliyâ Şâm Beğlerbeğisi olan Mustafâ Paşa hazretlerine Vezâret ile Yemen'de ba‘zı hıdmet emrolunup ve sizün ol diyârun ehl-i vuk[û]fı olup yarar olduğunuz Pâye-i Serîr'e arzolundukda müşârun-ileyh varup ve Şâm'a gelince vilâyet-i Şâm'un muhâfazası size emrolunup ol bâbda hükm-i şerîf irsâl olundı. Ma‘lûm-ı şerîfinüzdür ki; huccâcun çıkmaları zamânı karîb olup ol maslahat dahı küllî (?) hıdmetdür ve Şâm'un etrâf [u] eknâfında eşkıyâ-yı A‘râbun dahı zamânlarıdur(?); küllî ihtimâm lâzimdür. **Gerekdür [ki:]**

Mektûb-ı vidâd-mashûb vusûl buldukda, fermân-ı şerîfleri mûcebince mu‘accelen varup irişüp eger huccâc-ı zevi'l-ibtihâc masâlihıdur eger vilâyet-i mezbûrenün hıfz [u] hırâsetidür; cibilletinüzde merkûz ola[n] vüfûr-ı firâset [ü] kiyâset mûcebince sa‘y [ü] ikdâm eyleyüp ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile eyyâm-ı sa‘âdet-i pâdişâhânede tedbîrinüz ile ümmîzdür ki; eger huccâc maslahatı, eger sâyir re‘âyâ [vü] berâ[yâ]nun refâhiyyet [ü] itmînânı ve memleket [ü] vilâyet hıfz [u] hırâseti ol vechile görilüp memleket [ü] vilâyet emn [ü] emân üzre olup re‘âyâ [vü] berâyâ sa‘âdetlü pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinün dâyimâ hayr du‘âsına meşgûl olup siz dahı inşâ[’allâh] (?) hıdmetinüz mukâbelesinde envâ‘-ı ınâyetlere mazhar olasız.

[H] Hüküm metni defterin asıl sayfalarına değil, ayrı bir kâğıda müsvedde biçiminde yazılmış ve defter yapraklarına iliştirilmiştir.

Yazıldı.
Bu dahı.

616

Bundan akdem İskenderiyye Kapudânı olan Hızır'a hüküm ki:

Daha önce on beş gemi ile Hind diyarına gitmeleri emrolunan İskenderiye Kaptanı Hızır Bey ile Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'in, Yemen'deki karışıklıktan dolayı bu görevlerinin tehir olunduğu ve sözkonusu gemiler ile Vezir Mustafa Paşa'nın maiyyetinde Yemen'de görevlendirildikleri; şayet bu görev sırasında karaya top çıkarmak gerekirse bu iş ile Kaptan Hızır Bey'in ilgilenip Mahmud Bey'in gemileri bozmayıp gemilerin muhafazasında kalması.

Bundan akdem sana; "on beş pâre gemiler ile Hind'e gitmek" emrüm olmış idi. Hâliyâ Yemen'de ba‘zı fitne vü fesâd zuhûr idüp tedârüki lâzim olmağın bu bâbda ol cânibe asker-i hümâyûnum irsâl olunup sâbıkâ Şâm Beğlerbeğisi olup hâliyâ Vezîrüm olan Mustafâ Paşa serdâr ta‘yîn olunup sen dahı ol gemiler ile Yemen cânibi[n]e varmak emridüp bu bâbda Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme ızzühû* bile gitmek emridüp mühimmât ü levâzim ne ise tedârük idüp göndermek içün Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hâzır u müheyyâ olup gemiler ile müşârun-ileyh ile vakti ve mevsimi ile çıkup Muhâ'ya varup dahı müşârun-ileyh vardukda dîn bâbında ve devlet-i hümâyûna müte‘allik olan umûrda vech gördüğün üzre hıdmetde bulunasın. Şöyle ki; bir mühimm içün yâhûd hısâr döğmek içün top çıkarılmalu oldukda sen ehil olmağın çıkaracak topları sen çıkarup kuruda lâzim olan hıdmet üzre olup gemileri min-ba‘d bozmayup gemilerün cengî vü topcısından ve kürekci vü âletci ve sâyir lâzim olandan bir ferdi çıkarmayup gemileri müretteb ü mükemmel hâzır olup müşârun-ileyh Mahmûd *[d]âme ızzühû* gemilerden çık[may]up gemileri hıfzeyleye ki, anun gibi karada hıdmet üzre iken deryâdan veyâhûd esîrlerden gemilere zarar ihtimâli olmaya.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Süveys Kapudânı Mahmûd Beğ'e yazılmışdur: "...Müşârun-ileyh Hızır topları kuruya çeküp hısâr döğdükde sen gemileri bozmayup ve içinden çıkmayup cengcisinden ve kürekci vü topcısın ve âlâtcısın ve sâyir lâzim olan kimesneleri taşra çıkarmayup deryâdan veyâ esîrlerden bir zarar olmaya." diyü yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.

617

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'dan Yemen'e gönderilecek olan askerlerin deve vs. ihtiyaçlarının tedarik edilmesi.

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'e irsâl olunacak askerün zahîreleri ehemm-i mühimmâtdandur. Eyle olsa; mukaddemâ Mahmûd Paşa asker mühimmi içün üç bin deve tedârük itmiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup eger kurudan, eger deryâdan her ne vechile mümkin ise lâzim olan deve ve sâyir levâzimlerin göresin; "Arza muhtâcdur." di[me]yüp her husûsı tedârük eyleyüp avk u te'hîr itmeyesin; nihâyet sonra ne vechile tedârük idersen arzidesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

618

Cidde beğine hüküm ki:

Yemen'e gönderilen bazı hükümlerin Cidde ve Mekke şerifi tarafından Yemen'e ulaştırılması.

Hâliyâ Yemen'e küllî asker irsâl olunup mukaddem ba'zı ahkâm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Mekke-i Mükerreme şerîfi ile müşâvere idüp eger kurudan eger deryâdan her kankı tarafından mu'accelen irişmek kâbil ise mu'accelen ulaşdurasın.

Yazıldı.
Bu dahı.

619

İran'dan gelecek Şahkulu adlı elçi ile adamlarını Üsküdar'dan İstanbul'a geçirmek için dört-beş parça geminin tam tekmil hazırlanması, İstanbul'dan Edirne'ye geleceği zaman kendisine bir süre eşlik edilmesi ve gerekli her türlü ihtiyaçlarının karşılanması.

Kapudân paşaya hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den Südde-i Sa‘âdetüm'e gelecek Şâhkulı nâm ilçiye ve bile gelen âdemlerine geçürmek içün gemi lâzim olmağın kendü içün bir yarar gemi ve sâyirleriyçün dört-beş pâre gemi tedârük idüp muhkem zînet idüp ve azebânı* ve topcıları ve kalafatcıları dahı yat u yarağ u tüfenk ile müretteb ü mükemmel idüp Üsküdar'a geçürüp dahı Tekye'ye değin karşu göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrları geçürmek içün beş pâre kadırga ihzâr idüp gereği gibi zînet eyleyüp dahı kendü binecek kadırgada zıyâfet tedârükin görüp Ters-hâne kethudâsın koyasın ki, gelüp girdükde gemide ta‘âm gelüp zıyâfet ide. Ammâ; bir vech ile eyleyesin ki, eger gemilerde ve eger zıyâfetünde kusûr olmaya ve topcılar ve kalafatcıları ve sâyir azebânı* emrüm üzre müretteb ü mükemmel yarağ u yasakı ile Üsküdar'dan öte Tekye'ye varınca karşu gönderesin ve iskeleye çıkdukda yeniçeri ağası yeniçeri ile hâzır olup konağına anlar alup gitmek emrüm olmışdur. Ana* göre hüsn-i tedârük eyleyesin ve İstanbul'dan çıkmalu oldukda anda olan bölük halkına tenbîh eyleyesin ki, şehirden bir mikdâr çıkarup göndereler. Anlar dahı müretteb olalar ve Mısır'a bin üç yüz nefer kapu halkı ve iki yüz Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ve beş yüz nefer kul-karındaşı yazılup gönderilmek emrüm olmışdur. Mu‘accelen anlara kifâyet mikdârı gemiler tedârük idesin; kul-karındaşı barçaya gireler ve Top-hâne'den irsâl olunacak otuz kıt‘a darbzen ve ana göre yuvalakları ve bin mikdârı dahı yuvalak içün topcıbaşına hüküm gönderilmişdür. Anları dahı gemilere tahmîl idesin ve gidecek gemilere hâliyâ İskenderiyye Kapudânı olan Sığacık Beği olan Hüseyin'e haber gönderüp getürdüp gemileri ana teslîm idüp gönderesin ve Haleb defterdârına Uzeyr'de* kadırga ağacı kesdürmek içün olan hükmi ulaşdurasın.

Yazıldı.
Bu dahı.

620

Haleb defterdârına hüküm ki:

Uzeyr'de beş kadırga ağacı kestirmek üzere gönderilen adamların ihtiyacı için Haleb defterdarı tarafından yeterli miktarda akçe verilmesi.

Hâliyâ Uzeyr'de beş kadırga ağacı kesdürmek içün âdem gönderildi. Lâzim olan harcın virmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kifâyet mikdârı harc içün akça viresin; avkdan hazer idesin.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

621

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Müteveffa Mahmud Paşa'nın hanımına ait evler ile şahsî eşyalarına müdahalede bulunulmaması ve zaptedilen eşyalarının geri verilmesi.

Müteveffâ Mahmûd Paşa'nun hâtûnınun evleri mühürlenüp ve esbâbı zabtolunmış. İmdi; hâtûna müte‘allik olan esbâba dahl câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffânun hâtûnınun mülk esbâbına ve evlerine dahlitdürmeyüp hâtûna müte‘allik olan esbâbı aynı ile teslîm idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

622

Rodos beğine hüküm ki:

Mısır'a gitmek üzere yola çıkan Mısır çavuşuna Rodos'a geldiğinde gemi tedarik edilmesi.

Hâliyâ Mısır çavuşlarından [ ] irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp yarar gemi tedârük idüp mahrûse-i mezbûreye îsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Hâcî Ca‘fer Çavuş'a virildi. Fî 5 Receb, sene: 975

623

Teftiş sırasında yakalanan fahişeleri nikâhlamak isteyenlere, nikâhtan sonra İstanbul'da duramayacakları, aksi halde tekrar hapsedilecekleri yolunda tenbihte bulunulması.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hîn-i teftîşde tutılup habsolunan fâhışeleri ba‘zı kimesneler nikâh itmek isteyüp almak murâd idindükleri istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anlarun gibi fevâhışi nikâh ile alan kimesnelere tenbîh idesin ki, nikâh itdüklerinden sonra İstanbul'da durmayup âhar yirlere alup gideler. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh ol makûle kimesneler aldukları fevâhışe ile İstanbul'da duralar, girü habsolunalar.

Yazıldı.
Deveyudan Çavuş'a virildi. Fî 2 Receb, sene: 975

624

Edirne için emrolunan zahirenin hazırlanıp bu hususta bayramdan sonra gönderilecek emre göre hareket edilmesi.

Pravadi kâdîsına hüküm ki:

" "Edirne zahîresiyçün gönderilmesi fermân olunan beş yüz müd dakîk ve dört yüz müd arpanun elli müd arpa ve beş yüz müd un Edirne'ye gönderilüp bâkî arpa düstûr-ı mükerre[m] Vezîrüm Ahmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ ma‘âliyehû* tavarları içün ala." diyü emrolunup lâkin; "Edirne'ye gelmesi emrolunan zahîrenün ba‘zı gelmemişdür." diyü Südde-i Sa‘âdetüm

çavuşlarından Ca‘fer Çavuş i‘lâm eylemeğin tefahhus olunup teslîmâtlarına tezkireleri olup lâkin ba‘zınun beş ve ba‘zınun on kîle noksânları olup tekmîl itdürilüp mîrîden akça virilüp Istabl-ı Âmire'ye teslîm olunmasın" arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan zahîreyi cem‘ idüp hâzırlayasın ki, inşâ’a'llâhü te‘âlâ ba‘de'l-îd emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Yazıldı.

625 *Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 6 Receb, sene: 975*

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Bergos'ta yaptırmakta olduğu câmi için isimleri zikredilen kazalardan belirtilen miktarlarda neccar gönderilmesi.

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Vezîr-i A‘zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû* kasaba-i Bergos'da binâ eyledüği câmi‘-ı şerîf mühimmâtı içün neccâr lâzim olmağın taht-ı kazândan yetmiş nefer üstâd ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Emrüm üzre taht-ı kazândan mu‘accelen yetmiş nefer üstâd ihrâc idüp isimleriyle defter idüp yarar âdemlerüne koşup mahall-i me’mûra gönderesin ki, mevsiminde hâzır bulunalar ve bunda olan zâd ü zevâdeleri bâbında her ne harcolursa bî-kusûr bu tarafda virilür. Ana göre tenbîh idüp ta‘yîn olunan mikdârı emrüm üzre esbâblarıyla mu‘accelen göndermek ardınca olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Siroz kâdîsına.
neferan 40

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Selanik kâdîsına.
neferan 60

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Edirne kâdîsına.
neferan 100

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Midillü kâdîsına.
neferan 40

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Gelibolı kâdîsına.

neferan 30

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, ( ) kâdîsına.
neferan 100

Yazıldı.
626 *Da'vâcıları olan Yûsuf'a virildi. Fî 5 Receb, sene: 975*

Mud dahilindeki yollarda ve bellerde harâmilik yaptıkları, insanları zincire vurdukları, fukaraya zulmedip yağma ve gasb faaliyetlerinde bulundukları, müslümanlara iftira ettikleri, şer'a davet olunduklarında gelmedikleri ve daha bir çok fesadları işledikleri bildirilen Arab tâifesinin elegeçirilip fesadları ve harâmilikleri sabit olanların siyaset olunup siyaset lâzım gelmeyenlerin ise hapsedilip fesadlarıyla ilgili sicil sûretlerinin gönderilerek gelecek emir doğrultusunda hareket edilmesi.

İçil Beği olup Karaman muhâfazasında olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Mud kâdîsı mektûb gönderüp; "defe'âtle şirret ü şenâ'atleri sâbit olup haklarından gelinmek fermân olunan tâyife-i Urbân'dan Süleymân Arab ve Ser-arab ve İnebeği ve Emledin nâm şerîrler ba'zı müfsidler ile ittifâk* idüp Südde-i Sa'âdetüm'e varup kendülerin bildürmeyüp; "Ba'zı kimesneler evimüz basup esbâb yağmâ idüp avret katlitdiler." diyü hükm-i hümâyûn îrâd idüp nefs-i Mud'a geldüklerinde ol diyârun halkı zikrolunan Arabları yollarda ve billerde harâmîlıklarda göregelüp kasabada ve mahkemeye karîb yirde ellerine girmekle güç görüp fukarâ bölük bölük gelüp şikâyet itdüklerinde Arablar, beğlerbeği kethudâsın ve nâyibi muktezâlarına uydurup kasabadan taşra kaldurup ba'îd yirde kondurup nice bî-günâh fakîrleri der-zencîr itdürüp âdem gönderilüp da'vet olundukda gelmeyüp; "Müdde'îye hayır yokdur." diyü cevâb virüp bî-günâh fakîrleri halâs içün ve Sigetvar Seferi vâkı' oldukda İçil sancağı hâlî kalmağla Arablar fursat bulup yollarda ve billerde ve kurâda nehb ü gâret idüp bir def'a otuz ve bir def'a elli âdem alınup ve ba'zı kurâda fukarânun ehl ü ıyâllerine dahlolunup üzerlerine varılup da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp alınan tavarları aynı ile ellerinde bulunup virmeyüp muhârebeye mübâşeret idüp te'annüd ü firâr idüp hâliyâ girü gelüp sûret-i hakda müslimânlara iftirâ vü telbîs idüp hükm ü kul getürüp te'addî eylemek isterler. "Tâyife-i mezbûre her kande olursa zarar-ı âmdur." diyü ve "Kuttâ'-ı tarîkdur." diyü ol diyârun ulemâ vü sulehâ vü fukarâsı haber virüp ızhâr-ı tezallüm ü teşekkî itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan tâyifenün bi'z-zât ahvâllerine mukayyed olup her ne sancağa ve kâdîlığa varurlar ise tecessüs idüp yataklandurup dahı hüsn-i tedârük ile ne vechile mümkin ise elegetürüp vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'atleri ve hırsuz u harâmîlıkları zâhir olursa şer'ıle siyâset lâzim gelenlere mecâl virmeyüp mahallinde gereği gibi haklarından gelesin; şer'ıle siyâset lâzim gelmeyenleri habsidüp zâhir olan fesâdlarınun sûret-i sicillerin

gönderüp arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel idesin. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye hılâf-ı şer‘-ı şerîf te‘addî olmakdan hazer eyleyesin; bi'z-zât görüp kimesneye i‘timâd eylemeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, İçil beğine.

Yazıldı.
Muhzır yoldaşına virildi. Fî 6 B., sene: 975

627

Bağdâd beğlerbeğisine varınca kâdîlara hüküm ki:

Bağdad yeniçerilerinin ulûfelerinin gönderildiği ve bu konuda yol hükmü yazıldığı.

Bağdâd'[d]a olan yeniçerilerün ulûfeleri irsâl olunup kânûn üzre yol hükmi yazılmışdur.

Yazıldı.

628

Şehzâde lalasına hüküm ki:

Foça'daki kulelerin tamirinde Saruhan sancağı piyadelerinin istihdam edilmesi.

Foça'da ta‘mîri lâzim olan kulleler içün Saruhan sancağı piyâdeleri emrüm olup ol bâbda sancakbeğine hüküm yazılup sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Mu‘accelen ihrâc idüp dahı zikrolunan kulleler ta‘mîri husûsı içün istihdâm idüp itmâm-ı maslahat eyleyesin.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş Badra'ya virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

629

Bolı beğisine hüküm ki:

Donanma-i Hümâyun ilkbaharda deryâya çıkacağından, isimleri zikredilen sancakların beylerinin, sancaklarının muhafazası için yerlerine yarar birini tayin ederek sancaklarındaki züamâ ve erbâb-ı timarı tam techizatlı olarak nevruzda belirtilen yerlerde gemilere girmek üzere hazır etmeleri; sipahilerin bedel göndermeyip göreve bizzat kendilerinin gelmeleri, aksi takdirde timarlarının alınacağı.

Hâliyâ evvel-bahârda deryâya Donanma-i Hümâyûn çıkmak emrüm olup sen dahı sancağun askeri ile hâzır olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sancağunun zü'amâ vü erbâb-ı tîmârına gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, her biri kânûn-nâme-i hümâyûn [mûcebince] cebe vü cevşenleri ve sâyir âlât-ı harb u kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleriyle hâzır u müheyyâ olup sen dahı kânûn üzre hâzır olup nevrûzda cümle sancağun askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunasın ki, gemilere girüp inşâ'a'llâhü te'âlâ teveccüh eyleyesin ve sancağun hıfzı içün yarar âdemün ta'yîn idüp hırâset itdüresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin. Sipâhîlerün bedelleri makbûl değil; her biri kendü bi'z-zât eşeler. Şöyle ki; kendüler gitmeyüp bedel göndereler, yoklamada tîmârı alınup min-ba'd eyle ma'zûl olurlar.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Kocaili beğine; "... İstanbul'da girer..."

Yazıldı.
Çavuşbaşına gönderildi.
Bir sûreti, Biga beğine; "... Boğaz Hısâr'da hâzır olur... Sipâhîlerün bedelleri makbûl değildür..." diyü.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Karesi beğine; "... Boğaz Hısâr'da hâzır olur... Sipâhîlerün bedelleri makbûl değildür..." diyü

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Mağnisa beğine; "... Sığacık hıfzı içün ta'yîn olunan iki yüz nefer sipâhîden mâ'adâsıyla Boğaz Hısâr'da... Sipâhîlerün bedelleri makbûl değildür..." diyü.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ağrıboz beğine; "... Kendü bakâyâ tahsîlinde kalup sancağı askerini alaybeğisi ile şimdiye değin ne mahalde gemiye giregelmişler ise girü ol mahalde hâzır olalar..." diyü

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Karlıili beğine; "... Kadîmden ne mahalde gemiye giregelmişler ise girü ol mahalde hâzır olasız..." diyü yazılmışdur.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, İnebahtı Beği Osmânşâh Beğ'e; "... İnebahtı sipâhîlerin alaybeğlerine koşup ne mahalde gemiye giregelmişler ise girü ol mahalde gireler..." diyü.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûret dahı, Rûmili beğlerbeğisine yazılmışdur. "... Gelibolı sipâhîlerin nevrûzda Boğaz'da hâzır olup gemilere girmek içün tenbîh eyleyesin..." diyü hükm-i şerîf yazılmışdur.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

630

Mora beğine hüküm ki:

Donanma ilkbaharda deryâya çıkacağından, düşman taraflarına levend gemileri ve casuslar gönderilerek düşmanın niyeti ve durumu hakkında sağlıklı haber toplanıp arzolunması ve Mora kıyılarının sıkı bir şekilde korunması.

Hâliyâ evvel-bahârda deryâya Donanma-i Hümâyûnum çıkmak emrüm olup küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârı ve fikr-i fâsid [ü] hareketleri ne idüği ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Küffâr-ı hâksâr taraflarına levend gemilerin gönderüp ahvâl ü etvârı ve fikr-i fâsid [ve] hayâl-i kâsidleri ne olup ve hareketleri kankı cânibe idüğin haber aldurup vukû'ı üzre arzidesin ve sancağunda olan yalıları onat vechile hıfz u hırâset* itdürüp küffâr câniblerine dâyimâ câsûs göndermekden hâlî olmayup her ne haber sâdır olursa i'lâm idesin.

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî
Ba'dehû Mustafâ Çavuş'a.

631

Başkaldırdıkları bildirilen Manya Burnu'ndaki kâfirlerin haraç ve vergilerini verip vermediklerinin ve gerçekten isyan edip etmediklerinin araştırılarak sonucun arzolunması.

Mezistre beğine, kâdîsına hüküm ki:

Man[y]a Burnı'nda olan keferenün sen ki beğsin, "ısyân üzre oldukların" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, görüp arzitdüğün gibi midür, harâc [ve] sâyir virgülerin şer' u kânûn üzre edâ iderler mi, yohsa ısyân üzre midürler, nicedür; vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

632

Ağrıboz beğine hüküm ki:

Ağrıboz sancağındaki tereke narhının bildirilmesi.

Taht-ı livânda hâliyâ terekenün narhı ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'l-fi‘l tereke ol sancakda ne narh üzredür; yazup bildüresin.

Yazıldı.

Topcılarbaşına virildi. Fî 11 Receb, sene: 975

633

Topcıbaşına hüküm ki:

Belgrad Kalesi için daha önce dökülen dörder ve beşer dirhem atar tüfek fındığından üç milyon adet daha döktürülmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan evvel; "Kal‘a-i Belgrad mühimmi içün dörder ve beşer dirhem atar tüfenk finduğı lâzim ü mühimm olmağın vakti ile tedârük olunup Kal‘a-i Belgrad'a irsâl olunması" emrolunmış; mukaddemâ yiğirmi kerre yüz bin finduk dökilüp kal‘a-i mezbûrede der-mahzen olduğı" i‘lâm olunmış. Zikrolunan yiğirmi kerre yüz bin findukdan dahı dökilmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, âdem gönderüp emr-i sâbık üzre otuz kerre yüz bin finduk dahı dökdüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

634

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen'de bulunan askerin elinde çok az miktarda tüfek ve zahire kaldığı bildirildiğinden, Yemen için mümkün olduğu kadar zahire, silâh ve mühimmât tedarik edilip âcilen gönderilmesi.

"Yemen'de ancak yiğirmi kabza tüfenk kalup ve zahîreleri dahı kıllet üzre idüği" i‘lâm olunmışdur. İmdi; askerden mukaddem mümkin olduğı kadar zahîre vü yarak göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Mümkin olduğı kadar te’hîr itmeyüp zahîre vü tüfenk ü barut [ve] sâyir yarakdan tedârük eyleyüp bir çekdürür gemi ile askerden mukaddem Yemen'e irsâl eyleyesin. Gönderdüğün gemi re’îsine onat tenbîh idesin ki, gaflet üzre olmaya. Eger celbe ile ve eger her ne hâl ile mümkin ise asker[den] mukaddem Yemen halkına zahîre yitişdüresin ve gidecek askerün levâzimleri içün Hasan Çavuş gönderilmişdür; her ne lâzim olursa; "Arza muhtâcdur." dimeyesin; bî-kusûr müretteb eyleyüp ba‘dehû arzidesin ve eğlendürmeyesin ki, varup hıdmetde olalar ve Yemen halkına istimâlet kâğıdın gönderesin ki; "Asker ü zahîre gönderilmişdür." diyü tâ ki kuvvet-i kalb hâsıl eyleyeler ve her ne ahvâl ü ahbâr sâdır olursa tevâtüren arzeyleyesin.

635

Mısır'da bulunan Şeyh İsa'nın bütün aile efradıyla birlikte Rodos'a gönderilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Bundan akdem fevtolan Mahmûd Paşa'ya; "Şeyh Îsâ'yı tevâbi‘ı ile Rodos'a gönderesin." diyü emrüm olmış idi. Ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Cemî‘ tevâbi‘ı ve levâhıkı ile Rodos'a gönderüp teslîm eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

636

Kapudân paşaya hüküm ki:

İlkbaharda elli-altmış geminin koruma görevi yapmak üzere denize açılması gerektiğinden liman, tersâne ve diğer yerlerde ne miktar gemi bulunduğunun ve mevcut mirî esirlerle ne kadar gemi donatılabileceğinin bildirilmesi ve yüz gemi hazırlandığı yolunda şâyia çıkarılması.

İnşâ’a'llâh evvel-bahârda deryâ yüzin hıfz içün elli-altmış pâre gemi donanup hâzır olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Bi'l-fi‘l limanda ne mikdâr gemi vardur ve kuruya çekilmiş Ters-hâne'de ne mikdârdur ve mîrî esîr rü’esâda olanlar ile ne mikdâr gemi donatmak kâbildür; mufassal yazup bildüresin. Ammâ; "Yüz pâre gemi ihzâr olunmak emrolundı." diyü sît* u sadâ çıkarasın.

Yazıldı.
Budun çavuşlarından Ahmed'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

637

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Lazar adlı müfsidin Coşet Kalesi'ni almaya hazırlandığına dair Erdel kralından gelen haberler hakkında Tımışvar beylerbeyinin gönderdiği mektubun alındığı; mektupta belirtildiği gibi düşmanın herhangi bir hazırlığı veya hareketi olup olmadığının araştırılıp bildirilmesi; herhangi bir harekete giriştiklerinde Budun beylerbeyi ile haberleşip haklarından gelinmesi ve düşman hakkında toplanan bilgilerin zamanında ulaştırılması.

Mektûb gönderüp; "hâliyâ Kral-oğlı'ndan sana mektûb gelüp Laza[r]i'nün hareketi olup Coşet nâm kal‘aların almak fikrinde oldukların" bildürüp andan gayri her ne dimiş isen ma‘lûm oldı. İmdi; sen dahı ol serhaddesin; şimdiye değin sen ne haber aldun, bu husûs vâkı‘ mıdur, vâkı‘ ise senün câsûslarun getürdüği haberi niçün bildürmeyesin ? İmdi; **buyurdum ki:**

Bu husûsı tamâm dikkat ü ihtimâm eyleyüp yarar câsûslar ile tecessüs idüp dahı anun gibi küffâr-ı hâksârun bu vechile fikr-i fesâdı var mıdur ? Südde-i Sa‘âdetüm'de sulh içün

ilçileri var iken bu vechile itme[nü]n aslı anlanmaz. Tamâm ahvâllerine vâkıf olup anun gibi bir fesâda mübâşere[t] iderler ise müşârun-ileyh Kral-oğlı ile ve Budun beğlerbeğisi ile haberleşüp dahı vech ü münâsib olduğı üzre a‘dânun def‘-ı mazarratı bâbında ve dîn [ü] devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyesin. Ammâ, şöyle ki; ol cânibden bir hareket olmayup mücerred bir gavgâ karış[du]rmak içün bir vaz‘ itmeyesin.

Yazıldı.

638 Tımışvar Defterdârı olup vilâyet tahrîri emrolunan Muharrem'e hüküm ki:

Bkz. hkm. 556.

Hâliyâ Erdel kralı âdemi Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Erdel'e tâbi‘ ba‘zı yirleri tahrîr eylemek istedüğün" i‘lâm eylemeğin bundan akdem ol cevânib tahrîr eyleyen* Halîl Beğ defterinün sûreti ihrâc olunup mezkûra virilüp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan defterde mastûr olan yirleri tahrîr eyleyüp beğlerbeği cânibinden ber-vech-i tahmîn hâric ez-defter sipâhîye ve gayriye virilen Erdel'e tâbi‘ yirleri tahrîr eylemeyüp müte‘ârız olmayasın.

Yazıldı.

Budun çavuşlarından Ahmed'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

639 Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Erdel kralı Lazar adlı müfsidin etrafına topladığı bir miktar asker ile Coşet Kalesi'ni elegeçirip daha sonra da Boğdan tarafına saldırma fikrinde olduğunu bildirmesine karşılık, Budun beylerbeyi tarafından hiç bir haber gelmediği; Budun beylerbeyinin bunun sebebini bildirmesi ve sırnıdaki Nemçe grofu ile, bir yandan sulh talebinde bulunurken diğer taraftan saldırı hazırlığında bulunmalarının aslı olup olmadığı hususunu görüşmesi ve gaflete düşmeyip Tımışvar beylerbeyi ile haberleşip düşmanın durumunu yakından takip etmesi ve gelişmeler hakkında bilgi vermesi.

Hâliyâ Erdel kralı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Lazar nâm müfsid girü müstevfî asker cem‘ idüp gaflet ile Coşet nâm kal‘asın alup andan Boğdan cânibine el katmak fikrinde olduğın" bildürüp Tımışvar beğlerbeğisi dahı; "Câsûslarımuz gelüp ol vechile hareketi vardur." diyü i‘lâm idüp ammâ; bu haber senün tarafundan gelmeyüp ol asıl hareket olduğın bildürmedün. Senün câsûslarun yok mıdur, bu haber vâkı‘ ise sen niçün ma‘lûm idinüp i‘lâm itmeyesin, yohsa gayr-i vâkı‘ mıdur; vâkı‘ olduğı takdîrce Südde-i Sa‘âdetüm'e sulh içün ilçileri gelmiş iken bu asıl husûmet ( ) îcâb ider ahvâle mübâşeret itmenün* aslı nedür; ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûs vâkı‘ mıdur ve dahı nice haber aldun; eger vâkı‘ ise ol serhadde olan grof ile bu ahvâli haberleşüp sulh talebinde iken böyle eylemenün aslı nedür ?

Şöyle ki; sulh murâd ise mezkûr müfside aslâ cem‘ıyyet itdürmeyüp kendü hâllerinde olalar. Ammâ; sen dahı a‘dânun mekr [ü] hîlesinden gaflet itmeyüp ahvâllerin tecessüs idüp sahîh ahvâllerine vâkıf olup anun gibi fikr-i fâsidi mukarrer ise gaflet üzre olmayup sen dahı hufyeten hâzır olup kral-ı müşârun-ileyh ile ve Tımışvar beğlerbeğisi ile dahı haberleşüp dahı a‘dâdan gaflet ile Memâlik-i Mahrûse'ye eger Kral-oğlı'na tâbi‘ Coşet ve sâyir kal‘alarına zarar irişdürmekden hazer eyleyüp lâzim geldükde te’hîr itmeyüp def‘-ı mazarratları bâbında vech ü münâsib olduğı üzre dîn bâbında bezl-i makdûr idesin.

Yazıldı.

640 *Mektûb getüren nâzır âdemi Himmet'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975*

Rum vilâyetinde Emvâl-i Hâssa Nâzırı olan Ali emin ve âmillerin zimmetlerindeki mâl-ı mirînin tahsili için yarar çavuş taleb ettiğinden bu görevin Pehlivan Çavuş oğullarına verildiği; adıgeçen çavuşların da borcu olanlardan en kısa zamanda borçlarını tahsil ederek nevruza kadar göndermeleri.

Pehlivân Çavuş oğulları Mehmed ve Ahmed ve Mahmûd Çavuşlar'a hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Rûm'da Emvâl-i Hâssa Nâzır[ı] olan Alî mektûb gönderüp; "Tahvîlinde olan emînlerün küllî der-anbâr mahsûli olup ve ümenâ vü ummâl zimmetinde dahı haylî mahsûl kalup gelen havâleler tahsîline kâdir olmayup tahvîli tamâm olan emînlerün alâkasın kat‘ ve tahvîli tamâm olmayanlarun dahı lâzim olan mâlların tahsîl içün yarar çavuş lâzimdür." diyü i‘lâm eylemiş*. İmdi; nevrûz karîb olup emvâl-i hâssanun ol zamâna değin tahsîli mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Her birinüz gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup anun gibi der-anbâr olmış terekeyi narh-ı rûzî üzre bey‘ itdürüp akçasın bî-kusûr tahsîl idüp ümenâ vü ummâl tahvîli tamâm olup üzerlerinde bâkîleri kalanlarun dahı bâkîlerin vakti ile tahsîl eyleyüp bir akça bâkî komayup alâkaların kat‘ idüp tahvîli tamâm olmayanlarun üzerlerine lâzim olan mâl-ı mîrîyi zuhûra getürüp nevrûza değin irsâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl itmeyesiz, sonra özrün makbûl olmaz.

Yazıldı.

641 *Bâlî Çelebî Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975*

Şâm defterdârına hüküm ki:

Haleb Defterdarlığı'na tâbi olan Trablus ve diğer mukâtaalara Şam defterdarı tarafından müdahalede bulunulmaması.

Bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp; "Trablus ve ana tâbi‘ olan ba‘zı mukâta‘ayı Haleb defterdârına tâbi‘ olup Haleb defterdârı göre; sen dahlitmeyesin." diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Hâliyâ emr-i sâbık üzre ta‘yîn olunan mukâta‘aya girü senün tarafundan dahlolunduğı istimâ‘ olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık mûcebince Haleb Defterdârlığı'na tâbi‘ olan eger Trablus ve ger gayri mukâta‘âta dahl ü ta‘arruz eylemeyesin.

Yazıldı.

642 Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mâl-ı mirî tahsili için Haleb defterdarı yanında görevlendirilen yeniçeriler yeterli olmadığından, Şam beylerbeyi tarafından görevli yeniçeri sayısının seksene çıkarılması.

Hâliyâ mâl-ı mîrî tahsîli içün Haleb defterdârı yanında olan yeniçeri kifâyet itmeyüp bir mikdâr yeniçeri dahı taleb eylemeğin müşârun-ileyhe istihdâm içün seksen yeniçeri ta‘yîn eylemesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh yanında mâl-ı mîrî tahsîli içün ta‘yîn olunan yeniçeri ne mikdâr ise bâkîsin dahı ta‘yîn eyleyüp seksen nefere yitişdürüp irsâl eyleyesin ki, lâzim olan hıdemâta istihdâm olunalar.

Yazıldı.

643 Radomir kâdîsına hüküm ki:

Radomir kazası dahilinde bulunan derbentlerin gereği gibi korunması, yolların temizlenmesi ve yolcuların geliş-gidişlerine engel olacak şeylerin ortadan kaldırılması.

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı‘ olan derbendlerün yolların hıfz u hırâset olunmakdan ale'l-husûs Kavala yolı beklenmeyüp müzâhame olduğı istimâ‘ olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, derbendleri onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp yolların pâk eyleyüp tathîr eyleyeler ki, yolcılar müzâhame vü ta‘b çekmeyeler. Ba‘de't-tenbîh eslemeyüp ınâd idenleri te’dîb eyleyesin.

Yazıldı.

644 *Evren Çavuş'a virildi.*

Hâssa saraçlardan Mustafa ve Osman tarafından Istabl-ı Âmire için Gümülcine ahalisinden mübâyaa olunan arpanın bedelinin ahaliye tam ödenip ödenmediği ve bu konuda saraçlar ve nâibler tarafından ahaliye baskı yapılıp yapılmadığı hususlarının teftiş olunup ayrıntılı olarak bildirilmesi.

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Gümülcine kâdîsı mektûb gönderüp; "Hâssa serrâclardan Mustafâ ve Osmân ile

Istabl-ı Âmire mühimmi içün irsâl olunan iki yüz kırk bin akçanun yüz elli sekiz bin iki yüz akçasıyla her kîlesi sekizer akçaya olmak hısâbı üzre Gümülcine müddi ile tokuz yüz seksen sekiz buçuk müd beş kîle arpa alındı –ki, İstanbul müddi ile bin iki yüz otuz altı müdd olur– ve mahzenler icâresine ve gazel bahâsına üç yüz akça harcolunup bu mikdârdan ziyâdeye re‘âyânun tahammüli olmamağın meblağ-ı mezbûrdan bâkî kalan seksen bir bin beş yüz akça girü mezbûrlarla Hızâne-i Âmire'ye irsâl olundı." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından olan İbrâhîm Çavuş vardukda, bu husûsı teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi buğdayun kilesi sekizer akçaya mı alınmışdur ve re‘âyâya sekizer akça vâsıl olmış mıdur; "Serrâclar ikişer akçasın alıkomışlar." diyü istimâ‘ olmışdur; tamâm vâkıf olup nice olmışdur, re‘âyâya sekizer akça vâsıl olmamış mıdur, yohsa ikişer akça noksân üzre [mi] virilmişdür ve Filibe'den ( ) virilmemiş midür, nicedür; ( ) serrâclardan, nâyiblerden re‘âyâya te‘addî olmış mıdur, mufassal bildüresiz.

Yazıldı.

645 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975*

Sana Beylerbeyi Rıdvan'ın reâya üzerindeki baskısı nedeniyle isyan eden Arap eşkıyasına karşı isimleri yazılı Arap beylerinin Osmanlı askerine gösterdiği iyi niyet ve yardımın memnuniyet verici olduğu; zikredilen beylerin bundan sonra da aynı şekilde hizmette bulunup isyanı bastırmak üzere gönderilen Vezir Mustafa Paşa'ya yardımcı olmaları.

Arab beğlerinden Evcile-oğlı Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem San‘â Beğlerbeğisi olan Rıdvân'un re‘âyâya te‘addîsi olup ol [e]cilden re‘âyâ ba‘zı eşkıyâ-yı A‘râb ile yek-dil olup ol cânibde haylî fitne vü fesâda mübâşeret eyleyüp ba‘zı kılâ‘ u nevâhîye müstevlî olmışlar. Ol esnâda senün cibilletünde* merkûz olan sadâkat [ü] ihlâs ve Südde-i Sa‘âdetüm'e olan ubûdiyyet [ü] ihlâsun muktezâsınca asker-i İslâm'a haylî mu‘âve[ne]t ü muzâheret idüp hıdmetde bulunduğun* i‘lâm olundı. Senün tî[ne]tünde merkûz olan vüfûr-ı şehâmet ve fart-ı şecâ‘atünden dahı umılan bunun emsâli hısâl-i hamîde idi; yüzün ağ* olsun. Eyle olsa; ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ehl-i İslâm ile muhârebe vü mukâtele iden eşkı[y]â-yı A‘râb'un haklarından gelmek içün düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa asker-i İslâm-ı zafer-fercâm ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

İnşâ’a'llâhü te‘âlâ varup vusûl buldukda, gelüp müşârun-ileyh ile mülâkî olup dahı kadîmden Südde-i Sa‘âdetüm'de olan rıkkı[yye]tün muktezâsınca a‘dânun hakkından gelmek bâbında eger askere zahîre tedârükde envâ‘-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup inşâ’a'llâhü te‘âlâ zuhûr iden hıdemât-ı mebrû[re]n mûcib-i ınâyet-i aliyye-i [husrevânem] olmak mukarrer bilesin. Ana göre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan umûrda müşârun-ileyh vech gördüği ile sa‘y [ü] ikdâm eyleyesin ve yiğirmişer bin akça terakkî dahı olmışdur; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Şehlâ Mehmed['e] yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Kâsım Hilâlî'ye.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Pîrî Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Fâyık Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Mustafâ Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, meşâyıh-ı Urbân'dan Şeyh İdrîs Bâkiri'ye.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, dîger Mustafâ Beğ'e.
Yazıldı.
Eflak voyvodasınun mektûb getüren âdemine virildi. Fî 26 C., sene: 975

646

Halonik ve Yergöği kalelerinde bulunan hırsız ve harâmilerin, Eflak reâyasının hayvanlarını çalıp çeşitli zararlar verdikleri şikâyet edildiğinden, konunun araştırılması ve suçluların yakalanıp gerekli cezanın verilmesi.

Niğbolı ve Çernovi kâdîlarına hüküm ki:

Eflak Voyvodası Petre mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi‘ Halonik ve Yirgöği nâm kal‘alar Eflak [yaka]sında olup zikrolunan kal‘alarun hırsuz u harâm-zâdeleri vilâyet-i Eflak'un bârgîrlerin ve sığırların sirka idüp vilâyeti harâb idüp re‘âyâ ellerinden âciz ü fürûmânde kalmışlardur." diyü; "şer‘le teftîş olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle tavarları sirka olanlar vardukda, eger kendülerün mazınnalarından, eger andan gayri zikrolunan kal‘anun mazınna vü mütteheme olanların ihzâr idüp husamâ

muvâcehesinde hakk üzre şer‘le teftîş idüp göresiz; bunun gibi zikrolunan kal‘alarun ehl-i fesâdı vilâyet-i mezbûreden tavarların sirka itdükleri sâbit ü zâhir ola, sipâhî ise habsidüp arzidesiz; değil ise emr-i şer‘ ne ise icrâ idüp yirine koyasız. Ammâ; tamâm hakk üzerine olup kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı şer‘ te‘addî itdürmeyesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Süleymân mübâşir [ola].

Yazıldı.

Müteveffâ Ca‘fer'ün karındaşına virildi. Fî 26 C., sene: 975

647

Mora ve Mezistre beğlerine hüküm ki:

Daha önce siyaset olunmaları emredildiği halde hapisten salıverildikleri için siyaset olunamayan ve bu hususta haklarında yeniden emir çıkarılan Anabolu Azebleri Ağası Cafer'in kâtillerinin henüz yakalanmadığı bildirildiğinden, sözkonusu kâtillerin mutlaka yakalanıp siyaset olunmaları ve emrin yerine getirildiğinin bildirilmesi.

Bundan akdem Mora Beği olan Osmânşâh *dâme ulüvvühû*ya hükm-i şerîf gönderilüp; "Sâbıkâ Anabolı Azebleri Ağası iken katlolunan Ca‘fer'ün katline mübâşir olanlardan Peltek Hasan ve Arab Mehmed oğlı Yûnus ve Memicân ve Yeniçeri Hüseyin ve Hasan Kethudâ-oğlı nâm kimesneler katlitdükleri sicill olunup siyâset olunmalarıyçün hükm-i şerîf gönderilmiş iken ol emr-i hümâyûn mûcebince mezkûrlar siyâset olunmayup habsden ıtlâk olundukları istimâ‘ olunmağın ol sebebden kâdî azlolunup mezkûrları eger kâdî ıtlâk itmiş ise kâdîya buldurup ve eger senün ma‘rifetünle ıtlâk olunmış ise ikinüz bulup mahallinde cümlesine siyâset idüp emrüm yirine vardığın i‘lâm idesin." diyü fermân olunup ol hükm-i şerîfümle dahı mezkûrlar elegel[mey]üp siyâset olun[ma]dukları i‘lâm olundı. İmdi; bu husûsda size i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsda ikinüz dahı tamâm mukayyed olup dikkat ü ihtimâm eyleyüp zikrolunan kâtilleri eger kefîllerine ve eger bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara her kande ise buldurup getürdüp emr-i sâbık mûcebince haklarından gelüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 2 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Arz getüren Abdülazîz'e virildi. Fî 4 Receb, sene: 975

648

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Üsküb, Kalkandelen ve Priştine kazalarında işlenen güherçilenin kıntarının kaç akçeye malolduğunun bildirilmesi.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Üsküb ve Kalkandelen ve Priştine kazâlarında güherçile işlenmek içün bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup Üsküb kazâsında Alî ve Abdülazîz on

bir ve Priştine kazâsında Îsâ ve Osmân sekiz kıntâr bir çâryek ve Kratova kazâsında Nogeriç nâhıyesinde Mustafâ iki kıntârdan bir çâryek cümle yiğirmi bir kıntâr güherçile işlenüp Üsküb Kal‘ası'nda hıfzolunduğın ve min-ba‘d işlenür mi, yohsa ferâgat olunur mı ?" diyü bildürmişsin. Ammâ; her kıntâr ne mikdâr akçaya olur; bildürmemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

İşlenen güherçilenün her kıntârı ne mikdâr akçaya olur; yazup bildüresin.

Yazıldı.
Âdemlerinden Alî'ye virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

649

Dukagin Sancağı Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Dukagin'in tahririni yapmakta olan Kâsım Bey'in tahriri neden geciktirdiğini bildirmesi ve tahrir işini bir an önce bitirmesi.

Tahrîrinde olduğun sancaklarun tahrîri bu zamâna [dek] itmâm olunmayup eğlendürmeğe sebeb nedür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp mu‘accelen itmâma irişdürmek bâbında sa‘y ü ihtimâm idesin.

Yazıldı.
Memi Çavuş'a virildi. Fî 2 Receb, sene: 975

650

Kızılağaç ve Ruskasrı* ve Zağra Eskisi kâdîlarına hüküm ki:

Kızılağaç, Ruskasrı ve Zağra Eskisi kazalarında bulunan celeplerin bahar mevsimi koyunlarını derhal ihrac edip Edirne'ye göndermeleri.

Taht-ı kazânuzda olan celeblere bahâr mevsimi koyunı mu‘accelen mahrûse-i Edirne'ye gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeblerün bahâr mevsimi koyunın defter mûcebince mu‘accelen müşârun-ileyh ihrâc idüp vakti ile çavuşumla mahrûse-i mezbûreye gönderesiz ki, ete muzâyaka çekilmelü olmaya. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

651

Edirne zahiresi için Varna'dan istenen ve bir kısmı gönderilen zahirenin kalan kısmının da hazırlanması ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.
Deveyudan Ca‘fer Çavuş'a virildi. Fî 5 Receb, sene: 975

Varna kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Edirne zahîresiyçün emr-i şerîf mûcebince Varna kazâsından İstanbul müddi ile bin dört yüz müd zahîre ihrâc olunup mukaddem Edirne'ye gönderilüp fürûht olunup lâkin; "İhrâc olunan zahîrenün ekseri gelmemişdür." diyü Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ca‘fer i‘lâm eylemeğin zahîre tevzî‘ olunan kurâ cem‘ olunup teslimâtlarına tezkireleri olup kiminde beş kiminde on kile ( ) olup tekmîl itdürilüp her birinün akçası virilüp Istabl-ı Âmire mühimmi içün İstanbul'a gönderilmek" husûsı arzolunmış. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan zahîre[yi] cem‘ itdürüp hâzır eyleyesin. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz ba‘de'l-îd emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel idesin.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 2 Receb, sene: 975

652

Zağra-i Atîk kâdîsına hüküm ki:

Lofça kadısının, ahalinin kendilerinden istenen zahireyi vermek istemediklerini bildirdiği, reâyadan bazı kimselerin ise sanat ehli oldukları için zahire vermeye kudretleri olmadığını arzettiklerinden, konunun Zağra-i Atik kadısı tarafından araştırılıp bildirilmesi.

Hâliyâ Lofça kâdîsı mektûb gönderüp; "Ber-mûceb-i emr re‘âyâya zahîre tedârüki berâber ta‘yîn olunup nefs-i Lofça'dan sâkin olanlar cümleden ganî olup kadîmden etrâf kurâ ile bunun gibi hıdmet vâkı‘ oldukda bile çekegelmişler iken hâliyâ fermân olunan zahîreyi getürmekde te‘allül ü te‘annüd iderler." diyü arzitmiş ve ba‘zı re‘âyâ dahı Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Biz ehl-i san‘at olup terekemüz ve çift [ü] çıbuğumuz yokdur." diyü arz-ı hâl itdiler.* İmdi; bundan akdem zahîre içün irsâl olunan emr-i şerîfde kâdir olup terekesi olanlardan emrolunmışdur. **Buyurdum ki:**

Göresin; mezkûr kâdî terekesi olanlara hımâyet idüp olmayanlara teklîf idüp kimesneden bu bahâne ile ahz ü celb itmiş midür, nicedür ve bu şekvâ idenler çift ü çıbuğa kâdir ve terekeye mâlik kimesneler midür, yohsa arzitdükleri gibi ehl-i san‘at olup fakîrler midür ve gayri bu asıl zahîr[e] salındukda anlara bile salınıgelmiş midür, nicedür; yazup bildüresin.

653

Mağrib Trablusu Beylerbeyi Ali Paşa'nın, reâyanın emniyette olduğu, fakat düşmanın donanma hazırladığı ve baharda Trablus taraflarına saldıracakları yolunda gönderdiği haberlerin alındığı; donanmanın baharda yüz elli gemi ile deryâya çıkacağı; kendisinin de o taraftaki gönüllü reis ve kaptanlar ile birlikte, halka ve memlekete düşmandan bir zarar gelmemesi için gayret göstermesi ve düşman hakkında bilgi toplayıp arzetmesi.

Yazıldı.
Haber getüren Memi Re'îs'e virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Mağrib Trablusı Beğlerbeğisi Alî Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ol cânibde olan re'âyâ vü berâyâ emn ü emân üzre olup Arab u Urbâ[n] itâ'atde olup küffâr-ı hâksârun İspanya'da Kartacena nâm mahalde toksan yedi pâre kadırgası cem' olup soltat yük[le]düp ba'dehû Frengistân'da Anapoli'ye geçüp altmış kıt'a barça cem' idüp ve zahîre hâzırlayup muhkem dernek eyleyüp diyâr-ı Garb'dan bir yire düşmek tedârükin idüp muhkem cem'ıyyet üzredür. Şöyle ki; evvel-bahârda Donanma-i Hümâyûn ihrâc olunmaya, bu cem'ıyyet ile diyâr-ı Garb'dan bir yire düşmek mukarrerdür." diyü bildürmişsin. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz deryâya evvel-bahârda yüz elli pâre kadırga donadup çıkmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı ol cânibde olan kapudânlar ve gönüllü re'îsleri ile hüsn-i ittihâd* u ittifâk ile ol cânibün hıfz u hırâsetinde olup küffâr-ı hâksârdan ve gayriden memleket [ü] vilâyete ve re'âyâya zarar irişdürmemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve yarar câsûslar gönderüp küffârun ahvâl ü etvârı ve fikr-i fâsidleri ve do[na]nma-i hezîmet-âsârlarınun* kemm ü keyfiyye[ti]n ma'lûm idinüp dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

Yazıldı.
Muhzır yoldaşına virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

654

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Bağdad'da görevli yeniçerilere gönderilecek ulûfeleri götürmek üzere yeniçeri ağası tarafından yeterli sayıda adam görevlendirilmesi.

Hâliyâ Bağdâd'da olan yeniçeri kullarumun ulûfeleri gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Göndermelü oldukda, kifâyet mikdârı âdem ile gönderesin [ki], yolda izde zarar ihtimâli olmaya.

655

Cezâyir-i Garb'da yeniçeriler ile azebler arasında anlaşmazlık olduğu ve Kostantin'deki reâyanın isyan ettiğinin haber alındığı; ancak reâyanın isyanı zulümden kaynaklanıp zulüm kalkarsa isyan da sona ereceğinden, bidatlerin kaldırılıp halka zulüm ve haksızlık yapılmasının önlenerek huzurun sağlanması; yeniçeri ve azeblerin de eskiden olduğu şekilde istihdam olunarak aralarındaki ihtilâfın giderilmesi; ayrıca düşman donanmasının saldırma ihtimali olduğu için hazırlıklı bulunulması.

Yazıldı.
Haber getüren Memi Re'îs['e] virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ anda olan yeniçeri kullarum ile azeb tâyifesi mâbeyni[n]de ihtilâl olduğı ve Kostantin'de olan re'âyâ ısyân üzre olduğı istimâ' olundı. İmdi; re'âyânun ısyân itmeğe bâ'ıs zâlim olanlarun zulmitdüklerinden nâşîdür; yohsa re'âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl [ve] ferâğ-ı bâl üzre olalar, niçün ısyân iderler. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bunlarun gibi eger zikrolunan tâyifedür, eger gayridür; zâlimlerün zulmi ise gereği gibi te'kîd idesin ki, şer' u kânûndan hâric bid'at ihdâs idüp olıgelene muhâlif te'addî vü tecâvüz itdürmeyesin ve kadîmden yeniçeri vü azeb tâyifesi ne vechile istihdâm olunugelmiş* ise girü üslûb-ı sâbık üzre istihdâm olunup olıgelene muhâlif anlar dahı iş eylemeye; mâbeynlerinde bâ'ıs-i ihtilâl olmaya ve küffâr-ı hâksârun deryâda hareketi olduğı istimâ' olundı. Evvel-bahârda inşâ'a'llâhü te'âlâ Donanma-i Hümâyûnum çıkmak emrolunmışdur. Sen dahı eger yeniçeridür ve eger gayridür; hâzır olup vakti ile hıfz u hırâsetde olasın.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

656

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mısır mühimmâtı için gönderilecek gemilerin hemen hazırlanması ve mirî esirlerden yeterli sayıda kürekçi gönderilmesi; ayrıca elçi Dersaâdet'ten uğurlanacağı zaman çaşnigirlerin de Aşçı Mustafa'nın başbuğluğunda bölük halkı ile birlikte gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf üzre ilçi hus[û]sın ve gemiler ihzârı ve gönderilecek bölük nice olduğın ve Mısır'a gidecek gemiler ne zamânda hâzır olup ve kürekci ne yirden tedârük olunur ?" diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Mısır mühimmi içün emrolunan gemileri hemân ihzâr idüp küreğe mîrî esîrlerden kifâyet itmez ise re'îslerde olan esîrlerden gemileri hemân ihzâr u tekmîl idüp te'hîr itmeyesin ve ilçiyi gönderigitmek içün anda olan çâşnigîrlere dahı tenbîh eyleyesin ki, çâşnigîrlerden Aşcı Mustafâ'yı baş u buğ idüp anda olan çâşnigîrler dahı bölük halkı ile bile

göndereler; bir mikdâr yire çıkaralar.

Yazıldı.

Alî Beğ kethudâsına virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

657

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Süleyman Paşa'nın Mısır beylerbeyiliği sırasında kendisine mülk olarak sadaka edilen Kâıdüddin Hânı'ndaki sırmakeş tâifesinin mukâtaasının ne zaman ve ne sûretle mirîye zaptolunduğu ve önceden mirî ile alâkası olup olmadığının bildirilmesi.

Mektûb gönderüp; "Süleymân Paşa sâbıkâ Mısır'da beğlerbeği iken Mısır'da Kâ‘ıdü'd-dîn dimekle ma‘rûf hânda mütemekkin olan sırmakeş tâyifesinden mîrîye zabtolunan mukâta‘a âyidesi müşârun-ileyhe temlîk olunup mülk-nâme sadaka olunmış iken mîrîye zabtolundugın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan mukâta‘a ne zamândan berü mîrîye zabtolunup ne tarîk ile zabtolunmışdur, kadîmden mîrîye alâkası var mıdur, nicedür; aslı ile ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Sekbânbaşı yoldaşlarına virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

658

Vize ve Kırkkilise dahilinde bulunan hâssa korularda kimseye av avlattırılmaması, ağaç kestirilmemesi, tüfek attırılmaması ve emre aykırı iş yaptırılmaması.

Vize ve Kırkkilise sancaklarında vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Sekbânlarum Başı Mustafâ *zîde mecdühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan hâssa korularda ba‘zı kimesneler şikâr avlanup ve ağaç kesüp ve* tüfenk* atup* ve koyun ve mandıra ihdâs eyledüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Sekbânlar bölükbaşılarından Murâd vardukda, taht-ı hükûmetinüzde kadîmden korınugelen hâssa korulardan kimesneye av avlatmayup ve ağaçdan kesdürmeyüp ve [tü]fenk atdurmayup emrüme muhâlif kimesnelere iş itdürmeyesiz. Ammâ; mandıra vü koyun kışlaklarına mâni‘ olmayup müte‘ârız olmayasız ve bu bahâne ile ahz ü celb itdürmekden hazer eyleyesiz.

659

Donanma-i Hümâyun Hind tarafına gittiğinde, daha önce Hindistan'a giden Seydî Ali'nin hava muhalefeti nedeniyle Kaliküt Benderi'nde bıraktığı topların ya aynen alınıp ya da bedeli tahsil olunarak mirî için zaptolunması.

Yazıldı.
Hind'e giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

Sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olup Hind'e giden Do[na]nma-i Hümâyûn'a serdâr ta'yîn olunan Hızır Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem Do[na]nma-i Hümâyûn ile Hind cânibine giden Seydî Alî rûzgâr muhâlif olmağla Kelküt Benderi'ne düşüp ba'zı topları anda alıkomış idi. Hâliyâ zikrolunan topları almak emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi ahvâl bertaraf olup gelüp Hind cânibine teveccüh itdükde zikrolunan topları taleb idüp gemilere koyup gönderesin. Şöyle ki; toplar aynı ile, olmaz ise nihâyet bahâsın taleb eyleyüp mîrî içün zabteyleyesin.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.

660

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hindistan'a gidecek Donanma'da görevlendirilen Mustafa Çavuş'un, Donanma Yemen'den gelip Hint tarafına gideceği zamana kadar Mısır'da istihdam edilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* Hind'e gitmek emrolunan Do[na]nma-i Hümâyûn ile ta'yîn olup hâliyâ do[na]nma Hind'e mukarrer olup Yemen'den gelince Mısır'da istihdâm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Do[na]nma-i Hümâyûn Yemen'den gelüp Hind'e teveccüh eyleyince mezkûrı mahmiyye-i Mısır'da istihdâm idesin.

Yukarıda geçmişdür.

661

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bkz. hkm. 617.

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'e irsâl olunacak askerün zahîreleri husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. Eyle olsa; mukaddemâ Mahmûd Paşa asker mühimmi içün üç bin deve...[H]

[H] Hüküm metni eksiktir.

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

662

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp her ne ki, iş'âr olunmış ise

Beç kralının Erdel'den bazı kaleleri almak için saldırı hazırlıkları yaptığı yolunda Erdel kralının gönderdiği mektubun alındığı; herhangi bir saldırı vukû bulduğunda Budun ve Tımışvar beylerbeyileri ile yardımlaşılarak karşılık verilmesi.

tafsîl üzre ma‘lûm-ı şerîfüm olup; "kral cânibinden vilâyet-i Erdel'den ba‘zı kal‘alara kasdolunup topları ve yarakları çekilüp Sakmar nâm kal‘a cânibine dâhıl oldukların" bildürüp mu‘âvenet içün asker taleb olunmış. İmdi; anun gibi ol cânibe mu‘âvenet lâzim olursa senün cânibünden [Budun] ve Tımışvar beğlerbeğilerine ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmışdur. Hâliyâ dahı birer sûretleri yazılup sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup anun gibi kral cânibinden ahde mugâyir vaz‘ sâdır olup vilâyet-i Erdel ( ) Kal‘ası'na kasd-ı gezend mukarrer olup def‘ları bâbında mu‘âvenet içün asker lâzim oldukda müşârun-ileyhimâya âdem gönderüp taleb eyleyesin. Fe-emmâ, mâdâm ki ol cânibden ahde mugâyir bir vaz‘ sâdır olmaya, senün cânibünden dahı hareket câyiz değildür; ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-Ahad

662 ve 663 numaralı hükümler arasındaki sahifenin (s. 238) yarısı boştur.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 7 Receb sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

663 Semendire Beği Tur Alî Beğ'e hüküm ki:

Semendire'de dökümü tamamlanan altı toptan geriye kalan bakır ile iki adet on dörder, bir adet on altı ve bir adet on vukıyye atar top dökülmesi.

Mektûb gönderüp; "altı aded top dökilüp hâzır olup ve dört topluk bakır kalup kış olmağın mümkin olmaduğın" bildürmişsin. Ol bakırdan dahı iki kıt‘a on dörder vukıyye atar ve biri on altı vukıyye atar, biri on vukıyye atar toplar dökilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre ol bakırdan ( ) iki kıt‘a on dörder ve bir on altı ve bir on bir vukıyye atar toplar dökdürüp* ihzâr idesin.

Yazıldı.

664 Zağra kâdîsına hüküm ki:

Zağra'dan toplanan mirî terekenin nakil ücretinin, daha uzak olan Filibe'ye göre fazla olmasının sebebinin bildirilmesi.

Bundan akdem mîrî tereke içün âdem vardukda, irsâl olunan buğday kirâsına yedişer akça virilüp eyle olsa; Filibe'den üçer akça ile gelüp ol dahı karîb iken böyle ziyâde olmağa bâ‘ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

İlyâs Çavuş vardukda, göresin; fi'l-vâkı‘ ol mikdâr kirâ* kavlolmış[mı]dur, olduğı takdîrce Filibe'den üçer akçaya gelüp bu anlardan karîb iken ziyâde olmağa bâ‘ıs nedür ? Bu

akça re‘âyâya vâsıl olmış mıdur, yohsa mübâşirîn eklitmiş midür; vukû‘ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

665 Tımışvar beğlerbeğisine:

Beç taraflarında Lazar adlı müfsidin etrafına topladığı asker ile Erdel topraklarına saldırıda bulunacağı bildirildiğinden, saldırı vukûunda Tımışvar beylerbeyinin gecikmeden Erdel kralına yardıma gitmesi.

Bundan akdem Erdel kralı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Lazar* nâm müfsid asker cem‘ idüp Erdel vilâyetine kasd üzredür." diyü bildürdüğünüzde; "Anun gibi lâzim gelürse irişüp mu‘âvenet idesiz." diyü sana ve Budun beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Ol emr-i hümâyûnum mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi ahde mugâyir ol tarafından a‘dâ hareket idüp vilâyet-i Erdel'e dahı dahliderler ise aslâ tevakkuf itmeyüp irişüp gereği gibi müşârun-ileyh krala mu‘âvenet idüp vilâyete zarar irişdürmeyesiz. Ammâ; ol cânibden hareket olmadın berü cânibden kimesneye ahde mugâyir iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.

666 Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Beç taraflarında Lazar adlı müfsidin Erdel topraklarına saldırıda bulunacağı bildirildiğinden, Budun beylerbeyinin saldırı vukûunda yeteri kadar askerle Erdel kralına yardım göndermesi.

Kral-oğlı mektûb gönderüp; "Lazar nâm müfsid girü ( ) cem‘ idüp Coşet nâm kal‘asına kasd üzre olduğın" bildürmeğin bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Sen dahı ahvâllerin tecessüs idüp anun gibi ilçileri sulh taleb idüp ahvâl bertaraf olmadın ahde mugâyir vaz‘ iderlerse kral-ı müşârun-ileyhe gereği gibi mu‘âvenet idesin." diyü emrüm olmış idi. Ol emr kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol cânibe dâyimâ göz ü kulağ olup a‘dânun ahvâlin tecessüs idüp anun gibi ahde mugâyir Erdel cânibine hareket idüp kral-ı müşârun-ileyhden sana âdem gelüp taleb itdükde kifâyet mikdârı asker gönderüp gereği gibi mu‘âvenet idüp vilâyet-i mezbûreye zarar irişdürmeyesin.

667

Semerkand ve Mâverâünnehir taraflarından Mekke'ye ziyaret veya ticaret için gelenler şark diyarında yol güvenliği olmaması sebebiyle Ejderhan taraflarından gitmek istediklerini bildirdiklerinden, kendilerine gereken yardımın yapılması ve yol güvenliklerinin sağlanması.

Yazıldı.

Hân hazretlerine nâme ki:

Sene-i sâbıkada tüccârlar ve Semerkand'dan ve sâyir Mâverâ'ü'n-nehr'den Mekke-i Mükerreme *şerrafeha'llâhü te'âlâ* ziyâretine gelen züvvâr u tüccârdan ba'zı; "Diyâr-ı şarkdan gitmeğe emn-i tarîk yokdur." diyü ihtirâz idüp ol cânibden Ejderhân'dan gitmek murâd itdükleri ecilden **gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi tâyife-i mezbûre varup mülâkî oldukda emîn ü sâlim serhadlerine îsâl itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz [ki], vatanlarına mülâkî olup ferâğ-ı bâl [ile] kâr u kisblerine meşgûl olalar.

Yazıldı.

668 *Yazıcılarına virildi. Fî 7 Receb, sene: 975*

Bilecik Madeni'nde görevlendirilen müsellem beyleri ile yaya beylerinin müsellem ve yayaları ile birlikte görev mahallerine giderek topçubaşı emrinde görevlerine başlamaları.

Bilecik Ma'deni'ne emrolunan müsellem beğlerine ve yaya beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ bu yıl ma'den-i mezbûreye hıdmet emridüp varup mu'âvenet itdükde hâliyâ topcıbaşı mûmâ-ileyh ile hıdmetde olmanuz emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müsellem ü yayalarınuzı ta'yîn olunan zamânda bî-kusûr gönderüp müşârun-ileyh vech gördüği üzre hıdmete mübâşeret idesiz.

669

Bin nefer sipahi ile Şam muhafazasına gidecek olan Karaman beylerbeyinin, muhafaza hizmetinde görevlendirilen sipahilerden mahlûl timar olduğunda hak edene tevcih edip deftere kaydetmesi; ayrıca Şam'daki mahlûl timarları da hak edenlere tevcih edip onlar için de ayrı defter tutması.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Bin nefer Karaman sipâhîleri ile Şâm muhâfazasına varup ammâ; defterdâr mâl hıdmetindedür; alup gitmeyesin." [diyü] emrüm olmış idi. Ol emr kemâ-kân mukarrerdür. Senünle bile giden sipâhîlerden bir tîmâr mahlûl düşe, tevcîh olunmalu oldukda bir defter tutup andan tevcîh itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre varup Şâm'a irişüp muhâfazada olasın. Anun gibi bile giden Karaman sipâhîlerinden bir mahlûl tîmâr vâkı‘ oldukda müstehıkk olana tevcîh idüp ol deftere kaydeyleyesin; sonra geldükde Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin [ki], defter ile berâtları virile ve Şâm'da düşen tîmârları dahı kezâlik müstehıkk olanlara tevcîh idüp arzidesin. Ana dahı müstekıl bir defter tutasın; geldüğünde mahalline geçüresin ve defterleri mühürleyüp gitmelü oldukda kal‘ada hıfzeyleyesin.

Yazıldı.
Mi‘mâr âdemine virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

670

Sultan Süleyman'ın türbesi inşaatı için Bursa, Amasya, Kastamonu ve Merzifon'dan mermer işinden anlayan usta taşçılar gönderilmesi.

Burusa ve Amâsiyye ve Kastamonı ve Merzifon kâdîlarına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehû*nun türbe-i şerîfesi binâsıyçün mermer işin bilür üstâd taşcılar lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzda mermer işin işlemeğe bilür ne kadar üstâd taşcı varısa san‘atlerine lâzim olan âletleriyle ihrâc idüp ber-vech-i isti‘câl irsâl idesiz ki, gelüp hıdmete mübâşeret ideler. Ammâ; bu bahâne ile ba‘zısına hımâyet ve ba‘zısına teklîf idüp kâdir olmayanlarına mücerred; "Taşcısın." diyü yazup ahz ü celbden hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 8 Receb, sene: 975, der-Edirne

671

Semerkand, Buhara ve Mâverâünnehir'den Mekke'ye haccetmeye gelen hacıların şark taraflarında yol emniyetleri bulunmadığı için Kefe taraflarından gitmek istediklerini bildirmeleri üzerine bu hususta kendilerine gereken yardımın yapılması için Kırım hanına emir gönderildiği; hacıların isterlerse İstanbul, Samsun ve Sinop iskelelerinin birinden Kefe'ye geçip Kırım hânının da yardımıyla Ejderhan'a, oradan da memleketlerine gidebileceklerinin kendilerine bildirilmesi.

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Semerkand ve Buhârâ ve Mâverâ'ü'n-nehr'den ba'zı huccâc sene-i sâbıkada haccidüp mürâca'at idüp Haleb'e geldüklerinde; "şark cânibinden gitmeğe emn-i tarîk ol[ma]duğı ecilden Kefe cânibinden gitmek" bâbında baş u buğları olan Mîr Seyyid Ahmed Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "istid'â-yı ınâyet itdüklerin" bildürmeğin Kırım cânibine hükm-i hümâyûn gönderilüp; "Anun gibi gelen huccâc emîn ü sâlim serhaddine ulaşdurasın ki, varup Ejderhân'dan vatanlarına mülâkî olalar." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Bu husûsda vâkı' olan ınâyetüm bildürüp tenbîh eyleyesin ki, eger İstanbul'dan ve eger Samsun ve Sinob ve sâyir iskelelerden her ne yirden murâd iderler ise Kefe'ye geçüp müşârun-ileyh hâna mülâkî olup emrüm mûcebince müşârun-ileyh dahı kendülerini emîn ü sâlim serhadlerine ulaşdura.*

Yazıldı.

672

İlkbaharda donanma denize açılacağından, isimleri yazılı sancaklardan her yirmi hâneye bir kürekçi hesabıyla kürekçi yazılıp hazır bekletilmesi ve görevliler geldiğinde teslim edilmesi.

Anatolı beğlerbeğisine ve Biga ve Karesi ve Hudâvendigâr ve Kütâhiyye ve Sultânöni ve Karahısâr-ı Sâhıb ve Bolı ve Kastamonı sancakları beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ evvel-bahârda inşâ'a'llâhü te'âlâ deryâya Donanma-i Hümâyûnum çıkmak emrüm olup kürekci lâzim olmağın taht-ı livânuzda vâkı' kâdîlıklara her yiğirmi hâneye bir kürekci ta'yîn olunup kullarum varınca mukaddem kâdîlara tenbîh olmak lâzim olmağın defter olunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-akrân Hasan irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, defterde her birinüzün sancağında olan kâdîlarun sûretin alup dahı yarar âdemlerinüz ile kâdîlara âdem gönderüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, kullarum varınca her biri emrolunduğı üzre kürekciyi ihrâc u ihzâr ide. Kullarum vardukda aslâ tevakkuf lâzim gelmeyüp kullarum vardukda hâzır bulup getüre. İhmâlden hazer eyleyesiz ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresiz.

673

Selanik sakinlerinden Semayan adlı Yahûdi, gece evinin basıldığı, çocuğunun öldürüldüğü ve eşyalarının gasbedildiği yolunda şikâyette bulunduğundan şüpheli şahısların yakalanarak ve adı geçenle mahkemelerinin yapılması vesuçu sabit olanların cezalandırılmaları.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 9 Receb, sene: 975

Selanik ve Timürhısâr ve Karaferye kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem, Selanik'de sâkin olan Semayan nâm Yehûdî Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup; "Selanik'de gice ile evi basılup esbâbı gâret ve oğlı katlolunup ve mahall-i hâdisede Îsâ oğlı Pervâne nâm kimesne âlet-i harble nice yirde mecrûh b[u]lunup harâmîlerün ahvâli sü’âl olundukda; "Şehir Voyvodası olan Hüseyin Voyvoda'nun yoldaşları Husrev ve Nebî ve Halîl ve Ca‘fer ve Ramazân nâm kimesneler dükkân öninde fenar ile dururken beni kovalayup kılıç ile urup okla mecrûh eylediler." diyü takrîr eyleyüp ve bundan akdem emr-i şerîf ile teftîş olunup ehl-i fesâddan on bir nefer kimesne elegelüp ikrâr itmeyüp habsolundılar." diyü ızhâr-ı tezallüm itmeğin bu bâbda sunılan arz-ı hâlün sûretleri aynı ile ihrâc olunup Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İskender Çavuş mübâşir ta‘yîn olunup; "Zikrolunan kimesneleri getürüp ruk‘ada mastûr olan ahvâllerin hakk üzre husamâ muvâcehesinde teftîş idüp töhmet-i sâbıka ile müttehem olanlarun ahvâllerin örf-i ma‘rûf ile görüp bu fesâdı idenler kim idüği sâbit olursa sipâhî olanları habsidüp arzeyleyesin; olmayanlar bâbında şer‘le lâzim geleni icrâ idesin." diyü emrüm olmağın akd-i meclis olundukda mezkûr Yehûdî; "Hükm-i şerîfde Çatalca kâdîsı mübâşir zanniderdüm; kâdî-i mezbûr mübâşir olmayınca da‘vâm dinletmezin." diyü def‘-ı meclis idüp hâliyâ tekrâr Südde-i Sa‘âdetüm'e şikâyete gelüp ve sen ki Timürhısâr kâdîsısın; " "Yehûdîlerün murâdı hemân avkitdürüp müslimânlar habsde bir yıldan ziyâde yaturlar; günâhları yokdur; Yehûdî penîrci idi. Eger ihmâl (?) çobânlardan" diyü a‘yân-ı vilâyet eyle haber virdüklerin" çavuşla arzeyledüğün ecilden mezkûr Yehûdî bu def‘a fasl-ı husûmet ve kat‘-ı nizâ‘ olmak içün Abbâs Çavuş'a koşılup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Yehûdîyi bu bâbda mazınna olup mahbûs olan kimesneler ile berâber idüp şer‘le ahvâllerin dikkat [ü] ihtimâm üzre tefahhus eyleyüp şer‘le sübût bulmış ise sâbit olanları töhmet-i sâbıka ile müttehem olanlarun örf-i ma‘rûf ile görüp ve bu fesâdı itdükleri yanınuz[d]a sâbit ü zâhir olursa kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyleyesiz; değil ise ol bâbda emr-i şer‘-ı şerîf ne ise icrâ idüp yirine getüresiz. Bu [de]f‘a te‘allül [ü] bahâne itdürmeyüp fasl-ı husûmet ve kat‘-ı nizâ‘ eyleyesiz. Şöyle ki; eger şer‘-ı şerîf mûcebince yâhûd töhmet-i sâbıkası olanları örf-i ma‘rûf ile göresiz; sâbit ü zâhir olmış ise ol habsolanları yarar yirlü yurdlu kefîllere virüp ıtlâk eyleyüp vukû‘ı üzre ahvâllerin arzidesiz ve ol Îsâ oğlı Bâlî'yi mecrûh idenler ol kimesneler midür; muvâcehe idüp gereği gibi dikkat eyleyesiz. Ol zamânda ol dükkân öninde neyler idi, pâsbân mı; anda anı mecrûh itmeğe bâ‘ıs ne idi, yâhûd çobânlardan mı olmışdur, nicedür; beher-hâl bu def‘a bunun gavrine irişüp zuhûra getüresiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11* Receb, sene: 975, der-Edirne

674

Yemen'e gidecek Donanma-i Hümâyun için gerekli olan âlet vs. malzemeler için Piyâle Paşa tarafından bir kadırga tahsis edilmesi ve malzemelerin bu kadırgaya yüklenip gönderilmesi.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Yemen'e ta'yîn olunan Donanma-i Hümâyûn içün virilecek âlât ü esbâbı tahmîl içün bir kadırga ta'yîn eylemesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre Yemen donanmasına lâzim olup gönderilmesi emrolunan âlât ü esbâb ve sâyir mühimmâtı içün bir kadırga ta'yîn eyleyüp levâzim ü mühimmâtın tahmîl idüp gönderesin.

Yazıldı.
Mezkûr re'îslerden Ahmed'e virildi. Fî 19 Receb, sene: 975

675

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen Donanması'nda görevli Lütfi Kethüda ve diğer reislerin mevâciblerinin Osmânî hesabı üzere ödenmesi.

Hâliyâ Yemen do[na]nması ile bile giden Lutfî Kethudâ ve sâyir re'îsler mâdâm ki anda hıdmetde olalar ve vâkı' olan mevâciblerin Osmânî hısâbınca üzre virilmesin recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlarun mevâciblerin andan virilmek lâzim geldükde âdet-i kadîme üzre viresin.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

676

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen'e gidecek Donanma-i Hümâyun'un yiyecek sıkıntısı çekmemesi için gerekirse Yemen'den yeteri kadar peksimet tedarik edilmesi.

Yemen'e ta'yîn olunan Do[na]nma-i Hümâyûn zahîre bâbında muzâyakaları olursa kifâyet mikdârı peksimat tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Do[na]nma-i Hümâyûnum vardukda, zahîre bâbında ihtiyâcları olursa kifâyet mikdârı peksimat tedârük idüp muzâyaka çekdürmeyesin*.

677

Daha önce Şam Defterdarlığı'na bağlı iken sonradan Haleb Defterdarlığı'na bağlanan mukâtaalardan, Trablus İskelesi ve Harir Mukâtaası dışındakilerin, Şam defterdarının öne sürdüğü bazı gerekçelerden dolayı yeniden Şam Defterdarlığı'na bağlandığı.

Yazıldı.
Âdemisi Pervîz'e virildi. Fî 11 Receb, sene: 975

Şâm defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Şâm'un ba'zı aklâmı bundan akdem Haleb'e ilhâk olmak içün hükm-i şerîfüm virilüp hâliyâ mektûb gönderüp ol bâbda ba'zı husûs i'lâm itmişsin. İmdi; Trablus İskelesi ve livâ-i mezkûra tâbi' Mukâta'a-i Harîr Haleb'e zabtolup bâkîsin girü sen zabteylemek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, Trablus sancağına tâbi' olan eger iskeledür, eger Mukâta'a-i Harîr'dür; sen dahlitmeyüp Haleb'e zabtolunup bâkî kalanın sen zabtidesin.

Yazıldı.
Şâm defterdârı âdemi Pervîz'e virildi. Fî 10 Receb, sene: 975

678

Lâzikıyye kâdîsına hüküm ki:

Trablus sancağındaki İskele vs. mukâtaaların Haleb'e bağlanıp diğerlerinin eskiden olduğu gibi Şam Hazinesi'nce zaptolunması uygun görüldüğünden Lazkiye kazasından toplanacak mukâtaa bedellerinin Şam Hazinesi'ne teslim edilmesi.

Trablus sancağına tâbi' olan eger iskele, eger sâyir mukâta'a Haleb'e zabtolup sâyiri üslûb-ı sâbık üzre Şâm defterdârı zabteylemek emrolunup ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı taht-ı kazânda vâkı' olan mâlun tahsîli bâbında müşârun-ileyhden gelen tezkire mûcebince tahsîl idüp Şâm Hazînesi'ne teslîm idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Haleb kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Safet kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hımıs kâdîsına.

679

Diyarbakır Beylerbeyiliği dahilinde tezkiresiz timar beratlarının mahallinde yenilenmesi, tezkireli timarlara ise beratlarının İstanbul'da yenilenmesi için tezkire verilmesi.

Yazıldı.

Diyârbekir [beğler]beğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "umûmen tecdîd-i berât idenlerün ne mikdâr resmi hâsıl olmış ise i‘lâm olunmak" emrolunup mukaddemâ vârid olan emr-i şerîfde resm-i berât alınmak fermân olunmayup; "Gelüp tecdîd-i berât itsünler." diyü emrolunmağıla ol cânibde tecdîd-i berât olunmayup; "Cümlesi Südde-i Sa‘âdetüm'de berât itsünler." diyü tenbîh olunduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tezkiresüz tîmârları anda tecdîd idüp tezkirelü tîmârlara tezkire virile ki, gelüp berât ideler.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 22 Receb

680

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Eflak'a tâbi Ruspazarı kasabasında yeniçeri, sipahi ve rençber tâifesinden iki yüze yakın kişinin toplanarak bir Eflaklıyı katletmeleri olayıyla ilgili gerekli tahkikatın yapılarak suçluların bildirilmesi.

Mektûb gönderüp; "Eflak'a tâbi‘ Rusbâzârı nâm kasabanun bâzârında yeniçeri vü sipâhî vü rencber tâyifesi iki yüz nefer mikdârı kimesne cem‘ olup bir Eflak âdemin dutup katlitdüklerin ve ba‘zılar elegelüp yarar kefîllere virildüğin" bildürmişsin. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Eger sipâhîdür, eger yeniçeridür; her birin tamâm dikkat ü ihtimâm ile tecessüs idüp ne bölükdedür, eger sipâhî ise ka[çı]ncı bölükdedür ve ulûfesi nedür ve eger yeniçeri ise dahı ulûfe vü bölüklerin ve ne mahalde sâkin oldukların tamâm ma‘lûm idinüp dahı isimleri ve ulûfe vü bölükleri ve resimleri ve sâkin oldukları yirleri ile müstekıl mufassal defter idüp ve sâyirlerin dahı ne makûle kimesnedür, her birinün gavrine irişüp anun gibi dirlüği olma[y]anları dutup habsidüp anları dahı ne makûle âdemlerdür ve ne yirden ve ne kârdandur; mufassal müstekıl defter idüp bildüresin. Sonra emrüm ne olursa amel idüp ammâ; kimesneye i‘timâd itmeyüp bi'z-zât mübâşeret idüp kimesneden bu bahâne ile ahz ü celb olmadan hazer idesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Kâsım Çelebî'ye virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

681

İlkbaharda denize çıkacak donanmadaki gemiler için Kaptan Paşa tarafından gemi kullanmayı bilen yarar reisler tayin olunması.

Kapudâna hüküm ki:

Hâliyâ evvel-bahârda deryâya çıkacak gemilere yarar re'îsler ta'yîn olunmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi deryâda kalafat olunan gemilere yarar re'îsler ta'yîn eyleyesin ki, gemi kullanmağa kâdir ola; mücerred re'îs adına olanları komayasın.

Yazıldı.

682 *Hüseyin Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.*

Bağdad yeniçerilerinin mevâciblerinin gönderildiği; askerin ne durumda olduğu ve düşmanın hakkından gelinip gelinmediğinin bildirilmesi; ayrıca Lahsa'ya gönderilen çavuşun mahalline ulaştırılması.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ anda olan yeniçeri kullarumun mevâcibleri irsâl olunup ve sen dahı ne kâr üzre olduğun* ma'lûm olmak lâzim olmağın haylîden berü haberün gelmedüği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât ne mahalde olup ve askerün ahvâli nedür ve ne tedârük idüp ınâyet-i Hakk ile a'dânun hakkından gelinmek üzre midür, nedür; ahvâli mufassal yazup bildüresin ve Lahsâ'ya dahı çavuş gönderildi; ulaşdurasın.

Yazıldı.

683 *Abdî Çavuş'a virildi. Târîh-ı mezbûrda.*

Müteveffa Mısır beylerbeyi Mahmud Paşa'nın yerine tayin olunan yeni beylerbeyi gelinceye kadar memleketin güvenliği ile halkın huzurunun sağlanması ve kimseye zulmedilmemesi.

Mısır kâdîsına ve sâbıkâ Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mısır Beğlerbeğisi Mahmûd Paşa vefâtından sonra etrâf u eknâf hırâset olunup memleket emn üzredür." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd sen dahı beğlerbeği varınca eger nefs-i şehirdür ve eger sâyir etrâf [u] cevânibdür; gereği gibi hıfzidüp ınâyet-i Hakk ile bir cânibinde bir fitne zuhûrından hazer idesin ve anda olan eger ümerâdur, eger sâyir tâyifedür; kendü hâllerinde olup kimesneye zulm ü te'addî itdürmeyesin.

684

Basra ve Lahsa dahilindeki kalelerin zahire ve diğer ihtiyaçlarının eksiksiz olarak karşılanması.

Yazıldı.
*Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975**

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde olan kılâ‘un zahîre ve sâyir levâzimleri tedârüki lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup Basra'ya tâbi‘ olan kal‘aları yoklayup eger zahîreleridür, eger yaraklarıdur; tamâm tekmîl idip gaflet üzre olmayasın; sonra özrün makbûl olmaz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Lahsâ beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Muhzır kâtibine virildi. Fi't-târîhı m.

685

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Mısır'a gönderilmek üzere beş yüz kul-karındaşı yazması emredilen yeniçeri ağasının bu sayıyı bine çıkarması ve Şehremini'nden her birine birer tüfek alıp gemiler ile Mısır'a göndermesi.

Bundan akdem sana; "Mısır'a beş yüz nefer [kul-]karındaşı yazasın." diyü emrüm olmış idi. Eyle olsa; hâliyâ bin olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sâbıkâ emrolunanlardan ziyâde beş yüz dahı yazup cümle bin nefer eyleyüp ve şehr-emîni[n]den bire[r] tüfenk virüp ihzâr idüp gemiler ile gönderesin.

Yazıldı.
Anabolı kapudânı âdemisine virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

686

Mora ve Ağrıboz dahilindeki mahkûmlardan ağır suçları olmayanların gemilerde istihdam edilmek üzere Anabolu Kaptanı Perviz'e teslim edilmeleri.

Mora sancağı beğine hüküm ki:

Sancakınuz[d]a ne mikdâr mücrim var ise –ki, şer‘ıle katlolunmaları lâzim gelmeye– Anabolı Kapudânı Pervîz *zîde kadruhû*ya gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ehl-i fesâd ü şenâ‘at –ki, şer‘an katlolunmaları lâzim gelmeye– müşârun-ileyhe gönderesin ki, gemisine koyup istihdâm eyleye. Ammâ; bu bahâne ile sâbıkâ cerîme [ile] müttehem olanlara dahlitmeyüp ba‘de'l-yevm fesâd ü şenâ‘atde bulunup küllî cürmi olmayanları gönderesin. Her birinün cerîmeleri nedür ve ne zamânda olmışdur; sûret-i sicilleri ile defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.
Mezbûra.
Bir sûreti, Ağrıboz beğine.

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

687

Rodos beğine hüküm ki:

Mısır'a gitmek üzere gönderilen çavuşun Rodos'tan gemi tedarik edilerek gideceği mahalle ulaştırılması.

Mısır'a ulak ile çavuşum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim gemi tedârük idüp ulaşdurasın.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Mübâşir-i mezbûr Hızırcık oğlı Husâm Re'îs'e virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

688

Gelibolu'da bulunan Sinan Paşa Zâviyesi Evkâfı'ndan Tatarlaradası mevkiinde bulunan çiftlikte meydana gelen çiftlik basıp adam öldürme olayında zanlı durumda bulunan isimleri yazılı şahısların teftiş olunup, suçları sabit olursa ve arza muhtaç durumları yok ise şer'an lâzım geldiği şekilde cezalandırılmaları; ayrıca o taraflarda olan diğer ehl-i fesâdın da teftiş olunması.

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Gelibolı'da merhûm Sinân Paşa Zâviyesi Evkâfı'ndan Tatarlaradası nâm mevzı'da vâkı' olan çiftliği sene: hamse ve seb'în ve tis'a-mi'e Cemâziye'l-âhıri'nün yiğirmi dördünci gicesi harâmîler basup çiftlik-i mezbûrda sâkin olup ortakcı olan Yûsuf nâm kimesneyi ve hâtûnın ve hâtûnınun babasın ve bir nefer dahı zimmî ırgadı katlolunup mezkûr Yûsuf'un iki sağîre kızları ve tahmînen on iki yaşında Hızır Bâlî nâm bir oğlı kerevet altında kurtılup husûs-ı* mezbûr tefahhus olunup [Tekne] Hüseyin dimekle ma'rûf Hüseyin ve Çeşteci Abdî nâm kimesneler mazınna olmağın meclis-i şer'a ihzâr olunup kazıyye evvelâ mezkûr Hüseyin'den sü'âl olundukda; "Haberüm yokdur. Ol gice ben şehirde evümde yatdum." diyücek mezbûr Hızır'dan; "Evinüzi basup ananı ve babanı katlidenleri görince bilür misin ?" diyü sü'âl olundukda meclis-i şer'a hâzır olan kimesnelerden mezkûr Tekne Hüseyin'i ta'yîn idüp ve; "Vâlidemi çalup; "Tîz akça kandedür; diyüvir." diyü burnın ve kulağın kesüp anam dahı; "Dîvârda çölmek içinde akça vardur; al." diyüp aldukdan sonra saçını eline dolayup kuşağına bağlayup ensesinden başın kesüp katleyleyen –ol vaktın başına bir büyük tahka üzerine bir küçürek çalma sarınur idi–

ve; "Kapuyı aç." diyü nacak ile kapuyı uran işbu Çeşteci Abdî'dür; âvâzından bildüm. Evvelden dahı âvâzın bilürdüm." diyü mezkûrları ta‘yîn eyledükde mezbûrlar inkâr idicek Dergâh-ı Âlî solaklarından Mehmed bin Hayreddîn nâm mu‘temedün-aleyh kimesne hâzır olup mezkûr içün; "Mezbûrlar katlolunduğı gice ( ) gicesi idi. Ahşâm namâzı zamânında bâğdan gelürdüm. Mezbûr Tekne Hüseyin bir büyük tahka üzerine küçürek çalma sarınmış, arkasında kepenek giyüp çul üstine atın eğerleyüp ata binmiş, kayını Mustafâ ve bir levend dahı önince yayan zikrolunan çiftlikden cânibe gitdiler; gördüm." diyü bi'l-muvâcehe şehâdet idüp ve Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinün Bölükbaşısı olan Memi Çelebî bin İlyâs Sübaşı dahı hâzır olup; "Mezkûrûn kimesneler katlolunduğı gice mezkûr Tekne Hüseyin ve Çeşteci Abdî nâm kimesneler at ile ve iki nefer levend dahı piyâde zikrolunan çiftlüğün kurbinde Devletlü Kabaağaç Zâviyesi yanından mezkûr çiftlik cânibine giderler idi. Bu vechile gördüm." diyü şehâdet idüp mezkûr Tekne Hüse[yi]n'ün ahvâli ahâlî-i vilâyetden mirâren* teftîş ü tefahhus olunup kat‘â bir kimesne eyülüğin söylemeyüp; "Bu makûle fesâd bundan gelür; ehl-i fesâddur." didükleri sebe[b]den Hüseyin ve kayını Mustafâ ve Çeşteci Abdî habsolundılar." diyü bildürmişsin. İmdi; bu bâbda hâssa re’îslerden kıdvetü'r-ru’esâ’ ve'l-mu‘temedîn Husâm Re’îs *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları getürdüp ve yoldaşları olup gaybet idenleri dahı müşârun-ileyh Husâm Re’îs ma‘rifeti ile şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp töhmet-i sâbıkası olanları örf-i ma‘rûf ile mezkûrları katlidenler kimler idüği bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir oldukdan sonra bu fesâdı idenler sipâhî tâyifesinden olup muhtâc-ı arz ise kal‘ada habsitdürüp dahı yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin. Değil ise ol bâbda şol ki, muktezâ-yı şer‘-ı şerîfdür, mûcebiyle amel eyleyüp şer‘le haklarından gelüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş itdürmeyesin ve dizdârına tenbîh eyleyesin ki, habsolanları eger voyvodadan, eger ümenâdan ve ummâlden kimesneye dahlitdürmeyüp habsolanları Husâm Re’îs'den gayri kimesneye virmeyüp girü ana teslîm eyleye. Ammâ; bu bâbda ihtimâm idüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer eyleyüp ve kazıyyede medhali olmayanları dahlitdürmeyüp tamâm dikkat üzerine olup ehl-i fesâdı elegetürmek bâbında envâ‘-ı ikdâm u ihtimâmun vücûda getüresin ve bunlardan gayri dahı ol cevânibde olan ehl-i fesâdı müşârun-ileyh mübâşir ile görüp elegetürüp şer‘le fesâd ü şenâ‘atleri olanları habsidüp ahvâllerin yazup bildüresin. Bu bâbda ummâl [ü] voyvodalar karışmayup emr üzre senün ile müşârun-ileyh göre.

689

Teftiş olunmaları emrolunan Bender Kalesi Kethüdası Yusuf bin Abdurrahman ve Bender Kalesi Dizdarı Hasan bin Kaya'nın teftişleri neticesinde halka zulmettikleri ve mâl-ı mirîyi zarara uğrattıklarının anlaşılması üzerine davalarının görülmesi için yapılan davete dizdarın icabet etmediği bildirildiğinden, adı geçenlerin yakalanarak davalarının görülüp tutuklu olarak sicilleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Akkirman beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf vârid olup; "Kal‘a-i Bender Dizdârı olan Hasan bin Kaya'nun ve Kal‘a-i mezbûre Kethudâsı Yûsuf bin Abdurrahmân'un teftîşi" fermân olunup teftîş olundukda ba‘zı mevâddı ve zulm ü te‘addîsi ve mâl-ı mîrîye küllî gadri olduğı sâbit olup ve mezkûr Yûsuf Kethudâ gâyib olmağla ba‘zı mevâddı ana havâle itmekle görilmeyüp ve Varna kâdîsı vilâyet tahrîrine emrolunup Yûsuf'un gelmesine tevakkuf mümkin olmayup Kili'ye gitdükden sonra nâyib nasbolunup dizdârına havâle olunan mevâdd içün dizdâr dahı ihzâr olunup ikisinün dahı mâl-ı mîrî husûsında ve fukarâ hakkında hıyânet ü te‘addîsi sâbit oldukda dizdâr-ı mezbûr; "Ben şerî‘ate ve hükme kâbil değilüm." diyü şirret ü şekâvet idüp girü akd-i meclis olundukda dizdâr hısârda evine girüp da‘vet olundukda; "Ne varurum ve ne kimesneye akça virürüm; neylerse eylesün." diyü avretlerin kapuda komağıla gelmeyüp ve emre itâ‘at itmeyüp muhâlefet eyledi." diyü bildürmiş[sin]. İmdi; beher-hâl fukarânun hakkı alıvirilmek lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları beher-hâl ihzâr eyleyüp eger sâbit olan hukûk-ı nâsdan ve eger şimden girü sâbit olandan fukarânun sâbit olan hakların hükmidüp alıvirüp dahı kayd [ü] bend ile mezkûrları Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve sâbit olan sûret-i sicilleri ile...[H]

[H] Hüküm metni eksiktir.

Yazıldı.

690 Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Mekke'de inşa olunan suyolu için İstanbul'dan tedarik olunan ham demir ve çeliğin bir gemi ile Mısır'a gönderilmesi.

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolı mühimmi içün mahrûse-i İstanbul'da hâm demür ü çelik tedârük olunup mahmiyye-i Mısır'a irsâl olunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan hâm demür ü çelik esbâbın ber-vech-i isti‘câl gemiye tahmîl itdürüp dahı Mısır'a irsâl eyleyesin; giç varmağla binâ ta‘vîk u te’hîre bâ‘ıs olmaya.

691

Mekke'de inşa olunan suyolu için daha önceden Mısır Hazinesi'nden verilen paranın yetmediği bildirildiğinden, gerekli paranın verilip ne kadar para verildiğinin bildirilmesi ve İstanbul'dan gönderilen ham demir ve çeliğin de Mısır'a geldiğinde geciktirilmeden Mekke'ye ulaştırılması.

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolı üzerine Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e arzolundı ki: "Zikrolunan su mühimmâtı içün bundan akdem mahrûse-i Mısır Hazînesi'nden akça virilüp zikrolunan akça vefâ itmeyüp dahı akça lâzim" imiş. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan su mühimmi içün müşârun-ileyhe lâzim olduğı kadar akça virüp ve ne mikdâr akça virildüğin arzeyleyesin ki, Hızâne'ye ana mübâdil akça teslîm oluna ve zikrolunan su mühimmi içün mahrûse-i İstanbul'dan hâm demür ü çelik irsâl olunup anı dahı te'hîr u terâhî itdürmeyüp ber-vech-i isti'câl mahall-i mezbûra irsâl eyleyesin ki, giç varmağla avka bâ'ıs olmaya.

Yazıldı.
Mübâşir mezbûr Lutfî Çavuş'a virildi. Fî 10 Receb

692

Moton Kâdîsı olup Mora Müfettişi olan Mevlânâ Muhyiddîn'e ve

Mora beyi ve Balyabadra kadısı tarafından, halka zulüm ve işkence ettiği, haksız yere mallarını aldığı ve düşmana tereke sattığı yolunda hakkında şikâyette bulunulan Zaim Lütfi ve Yusuf adlı kulu hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak şikâyetin aslı olup olmadığının ortaya çıkarılması.

Angelikasrı kâdîsına hüküm ki:

Mora beği ve Balyabadra kâdîsı mektûb gönderüp; "Lutfî nâm za'îm Yûsuf nâm kulı Tur Alî nâm sipâhînün evin basup avretin tasarruf itdürmeyüp teftîş içün hüküm geldükde gaybet idüp ve tîmârında icâzetsüz bir hâtûn ere varmayup mezkûr Tur Alî icâzetsüz nikâhlandüği içün mezbûr Yûsuf nâm kulı meclis-i şer'de merkûm Tur Alî'ye; "Efendimüzün bir nice gulâmları vardur; yâ karyemüzden göçüp terk-i vatan eyle yâhûd seni katlitmek emritmişdür." didüği sicill olunup ve Gülahmer Beğ oğlı Mustafâ nâm za'îmün kendü evinde değil iken öyle vaktinde evin basup cebren hâtûnın tasarruf idüp alup gidüp beş-altı ay habsidüp hâmile oldukdan sonra girü evine gönderüp el-ân bir yaşında bir kızı olup mezkûre hâtûn meclis-i şer'a getürdilüp sü'âl olundukda; "Mezbûr Yûsuf cebr ile fi'l-i şenî' itmekle bir veled-i zinâ hâsıl olmışdur." didüği dahı sicill olunup ve andan mâ'adâ mezkûr Lutfî'nün leb-i deryâda bir azîm çiftliği olup kırk Arab kulıyla yollar kesüp küffâr u levend gemileriyle bir olup vilâyeti gâret ü hasâret itdürüp çiftlik-i mezbûrda bir nice yüz re's yund u inek ü câmûs u koyun u keçileri olup ve tîmârı mahsûlinden gayri yetmiş-seksen mikdârı çifti yöriyüp hubûbât kısmından bu diyârlarda bir nesne fürûht olundugın kimesne bilmeyüp cüz'î vü küllî küffâr-ı hâksâr taraflarına fürûht itdüği ma'lûm olup mukaddemâ Holomiç Mahkemesi'nde sâbit olup sicill olundugın" i'lâm eyleyüp bu bâbda ba'zı sûret-i siciller gönderüp ve Mezistre beği ile Holomiç ve Kalavrita kâdîları dahı arzlar gönderüp; "mezkûr Za'îm Lutfî içün vilâyet-i Mora'da re'âyâ vü berâyâ mâbeynlerinde her vechile eyülükle

meşhûr ü müte‘âref olup mezkûrdan kemâl mertebe rızâ vü şükrân üzre olup istikâmetine şehâdet itdüklerin" arzeyledükleri ecilden iki cânibün vârid olan arzlarınun ve sicillerün sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup bir kîseye mühürlenüp bu bâbda mübâşir ta‘yîn olunan Lutfî Çavuş ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir yire cem‘ olup mezkûr hakkında irsâl olunan arzlarda mastûr u mukayyed olan mevâddan bir nesneyi ketmitmeyüp onat vechile hakk üzre yirlü yirinden teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre mezkûr Lutfî zikrolunan Yûsuf nâm kulıyla mezbûr Tur Alî'nün evin basup hâtûnın tasarruf itdürmeyüp te‘addî itdüği vâkı‘ mıdur ve merkûm Yûsuf'un arzolunduğı üzre müslimânlara te‘addîsi olmış mıdur ve za‘îm-i mezbûr kırk nefer Arab kulıyla yollar kesüp levend ü küffâr gemileriyle bir olup vilâyeti gâret itdür[d]üği sahîh mıdur ve ne mikdâr çiftliği olup her biri ne mahalde olup ve hâsıl olan terekelerin ne yirde satmışdur; yohsa arzolunduğı üzre şimdiye değin iç ilde tereke satmayup küffâra virmiş midür, nicedür; tamâm hakk üzre eger vilâyet halkından eger sâyir mu‘temedün-aleyh olanlardan tefahhus eyleyüp yanınuzda sâbit ü zâhir olan mevâddı ketmitmeyüp vukû‘ı üzre yazup bildüresiz. Şöyle ki; arzolunduğı üzre çiftlikleri olup ketmeyle[ye]siz veyâhûd bir ferde tereke bey‘ itmeyüp hâsıl olanın küffâra ve levend tâyifesine bey‘ idüp hımâyet idesiz, sonra ma‘lûm oldukda netîcesi* size âyid olur. Ana göre mukayyed olup bir cânibe meylitmeyüp tamâm hakk üzre göresiz ve ne mikdâr çiftliği olup ve her biri ne mahalde olup ve ne mikdâr tavarı olduğın yazup bildüresiz. Şöyle ki; bundan mukaddem gidermiş ola, anı dahı ma‘lûm idinüp varup sûret-i sicilleri dahı yirlü yirinden yoklayup göresiz; sahîh mıdur, mefhûmı sâbit olmış mıdur,* nicedür ve bi'l-cümle bir mühim nesne komayasız.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

693

Yemen'de serasker olarak görevlendirilen Vezir Mustafa Paşa'nın yanında istihdam olunmak üzere gönderilen Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Hasan'ın hizmette kaldığı müddetçe ulûfesinin Mısır Hazinesi'nden ödenip dönüşünde ne kadar ulûfe aldığına dair eline temessük verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yevmî on altı akça ulûfesi olup Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olan dârende Hasan *zîde kadruhû* Yemen'e irsâl olunan askere Ser-asker olan Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma['llâhü te‘âlâ] ma‘âliyehû* istihdâm içün i[r]sâl olunup ulûfesi tokuz yüz yetmiş beş Recebi'nün gurresine gelince Dergâh-ı Mu‘allâ'dan virilüp târîh-ı mezbûrdan sonra vâkı‘ olacak ulûfesi anda Hazîne-i Mısır'dan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr mâdâm ki müşârun-ileyh ile hıdmetde ola, ulûfesin Hazîne-i Mısır'dan virilüp rûz-nâmeye kaydeyleyesin ve hıdmet tamâm olup avdet olundukda anda ne mikdâr ulûfe almışdur; temessük viresin ki, bunda dahı ana göre ulûfesi virile.

694

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 24 Receb

İzladi'nin Paşayiğit köyünden Haydar bin Rüstem, kardeşi Divâne Ali oğlu Bâlî ve yandaşları hakkında, fesad çıkardıkları ve ahalinin zorla mallarını aldıkları yolunda şikâyette bulunulduğu bildirildiğinden, adı geçenlerin teftiş olunup üzerlerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve hapsi gerektiren suçları varsa hapsedilmeleri.

Mehmed Hân'a ve Şumnı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "İzladi nâhıyesinde mütemekkin olup ze'âmete ve tîmâra mutasarrıf olandan ve yeniçeriden ve gayriden ve re'âyâdan nice kimesneler gelüp; "Nâhıye-i mezbûrda Paşayiğid nâm karyede sâkin olan Haydar bin Rüstem ve karındaşı Dîvâne Alî oğlı Bâlî ve mezbûr Haydar'un âzâdlusından Mahmûd ve hıdmetkârı Çingâne Murâd ve Yûsuf bin Abdullâh ve Yûsuf'un karındaşı İlyâs mezbûr Haydar ve karındaşı Dîvâne Alî ehl-i fesâd ve sâhıb-i şenâ'at kimesnelerdür. Bu zikrolunan levendler bunları penâgâh idinüp leyl ü nehâr şenâ'atden hâlî olmayup kul u câriye ayardup ve oğlan kapup satup ve kız u avret çeküp tasarruf iderler ve re'âyânun akçasuz tavarların alup mezkûr Haydar bundan akdem ehl-i fesâd ü şenâ'at olan Köşenlü (?) Deli Dervîş'ün yoldaşı ve şerîki idi. Mezbûrlarun hakkından gelinmezse bize muzâyaka olur." diyü ızhâr-ı acz itdüklerin" bildürüp ammâ; üzerlerine şer'le [ne] nesne sâbit olup sicill oldukların bildür[me]mişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûrlardan gelüp da'vâ-yı hakk ider kimesneler var ise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le sorılup faslolunmış olmayan kazıyyelerin muktezâ-yı şer'-ı şerîf üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus kılup üzerlerinde her ne kadar kimesnenün şer'le hakkı sâbit ü zâhir olursa erbâb-ı hukûkun şer'le sâbit olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ne makûle fesâd ü şenâ'atleri sâbit olursa mufassal ü meşrûh sicill idüp habs îcâb ider fesâd ü şenâ'atleri sâbit olursa habseyleyüp sicillerin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olup tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahlitdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

695

Yemen Beylerbeyi Hasan Bey'in talebi üzerine daha önce bin olarak belirlenen Yemen'e gidecek yeniçeri miktarının iki bin beş yüze çıkarıldığı ve Süveyş Kaptanı Mahmud'a da, on beş kadırganın beşi ile Yemen'e biran önce zahire ve silâh götürmesi için emir verildiği; Vezir Mustafa Paşa'nın da biran önce hareket etmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrenün ahvâlin ve a‘dânun hareketin ve yanında olan asker ile ana mu‘âvenet olmağa kâbil olmayup asker taleb itdüğin" bildürmeğin bundan akdem Südde-i Sa‘âdetüm'den beş yüz nefer kul-karındaşı yazılup Mısır'a irsâl olunup Mısır yeniçerilerinden dahı beş yüz nefer ta‘yîn idüp bin nefer yeniçeri senün ile gönderilmek emrolunmış idi. Hâliyâ; "Südde-i Sa‘âdetüm'den bin nefer kul-karındaşı gönderilüp Mısır yeniçerisinden bin nefer yeniçeri ihrâc idüp senünle gidecek Şâm yeniçerileriyle cümle iki bin beş yüz mikdârı yeniçeri ola." diyü Mısır beğlerbeğisine hüküm gönderilmişdür ve emrolunan on beş pâre kadırganun beş pâresin Süveys Kapudânı Mahmûd ile mukaddem anda olan askere irişmek içün mümkin olduğı kadar zahîre [vü] barut u yarak gönderilmek emrüm olup senün dahı mu‘accelen irişmen lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr itmeyüp emr-i sâbık üzre çıkup ve senünle Şâm'dan ne mikdâr yeniçeri gider; mukaddem Mısır beğlerbeğisine bildüresin ki, ana göre ol dahı tedârük idüp cümle iki bin beş yüz mikdârı yeniçeri ihzâr idesiz.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

696

Süveys Kapudânı Mahmûd Beğ'e hüküm ki:

Yemen'e gidecek askerden önce Yemen'de bulunan askerlere erzak ve mühimmât gönderilmesi için Mısır beylerbeyine emir verildiği; Süveyş Kaptanı Mahmud'un da beş kadırga ile hazır olup ne teslim olunursa teslim alarak gemilerin güvenlik içerisinde Yemen'e ulaşmasını sağlaması.

Hâliyâ askerden mukaddem seni beş pâre gemi ile Yemen'e göndermek içün Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp beş pâre gemi ile hâzır olup gemilere koşılan eger zâd ü zevâdedür, eger yarakdur, eger barutdur; her ne teslîm olunur ise kabzidüp dahı mukaddem çıkup varup Yemen Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühû*ya mülâkî olasın ki, anlarun dahı yarak bâbında muzâyakaları var imiş. Ammâ; eger deryâda, eger sancaklarda (?) gereği gibi basîret üzre olup gaflet ile a‘dâdan gemilere zarar irişdürmekden hazer eyleyesin ve cengci ziyâdece alup gidesin. Gemilere boş komadan ziyâde hazer idesin ve askerün mühimm ü lâzim olanın görmek içün Mısır kâdîsı ile nâzıru'l-emvâle hüküm gönderilmişdür; beğlerbeği varınca hâzır idesin [ki,] vardukda hâzır bulunup tevakkuf itmeyüp gidesiz.

697

Yemen'e gönderilecek askerlerin gerekli mühimmât, erzak vs. levazımları ile develerinin beylerbeyi gelinceye kadar hazır edilmesi; Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'e de Yemen'de bulunan askerlere yetiştirilmek üzere mühimmât ve erzak hazırlanarak teslim edilip önceden gönderilmesi.

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Mısır kâdîsına ve sâbıkâ Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Yemen'e irsâl olunacak askerün mühimmât ü levâzimi eger devedür, eger zahîredür; beğlerbeği varınca siz tedârük itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Yemen mühimmi içün irsâl olunacak askerün eger zahîreleridür, eger develeridür; tedârük idüp ve Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme ızzühû*ya beş pâre kadırga ile mukaddem anda olan askere zahîre vü yarak u barut alup gitmek emrolmışdur. Anun dahı eger zahîre vü yarak ve sâyir mühimmâtın görüp mükemmel idesiz ki, beğlerbeği vardukda tevakkuf lâzim gelmeyüp çıkup gide. Eger cengî, eger gemici ne lâzim ise onat tedârük eyleyesiz ki, her biri yirlü yirinde mükemmel olup gemilere zarar ihtimâli olmaya ve bi'l-cümle eger asker mühimmi tedârükinde, eger sâyir gidecek askerün zahîre [vü] develeridür ve sâyir mühimmâtlarıdur; "Emre mevkûfdur." dimeyüp mümkin olanın beğlerbeği varınca tedârük ü ihzâr eyleyesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.

698

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Saâdet'ten gönderilen bin kul-karındaşı ile Şam'dan gidecek yeniçeriler ve Mısır'da daha önce hazırlanması istenilenlerin toplam sayısı iki bin beş yüze çıkarıldığından, eksik kalan kısmın Mısır'dan tamamlanarak zahire vs. ihtiyaçlarının temin edilmesi; Yemen'deki askerlerin âcilen mühimmât ve zahireye ihtiyaçları olduğundan derhal hazırlanarak Yemen'e gidecek on beş gemiden beşine yüklenip ayrıca işbilir ve güvenilir cenkçi veya diğer görevlilerden mümkün olduğunca fazla adam konulup Süveyş Kaptanı Mahmud ile önceden gönderilmesi; bundan başka, Yemen'e gitmeleri emredilen beylere ilaveten Memi Kâşif ile Gülabi oğlu Kürd Mahmud Kâşif'in de Yemen'e gönderilmesi; gidecek gemilerin peksimetlerinin hazırlanması; on beş gemiden başka gemi var ise onların da hazırlanıp daha sonra gidecekler ile gönderilmesi.

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Yemen mühimmi içün Südde-i

Sa‘âdetüm'den irsâl olunacak beş yüz nefer kul-karındaşından ve Mısır yeniçerilerinden bin nefer yararın intihâb idüp gönderesin." diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Yemen beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Tüfenklü ziyâde lâzimdür ve ol yirde zahîre vü yarak u barut yokdur." diyü bildürmeğin Südde-i Sa‘âdetüm'den bin nefer kul-karındaşı irsâl olunup anda olan yeniçeriden ve Şâm'dan düstûr-ı mükerrem Mustafâ Paşa ile varıcak Şâm yeniçerileriyle cümle iki bin beş yüz nefer ta‘yîn olmak emridüp ve ta‘yîn olunan on beş pâre kadırganun beş pâresin Süveys Kapudânı Mahmûd ile mukaddem bir mikdâr yarak u barut u zahîre ile müşârun-ileyh Hasan *dâme ikbâlühû*ya irişdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp beş pâre gemileri donadup mükemmel idüp dahı mümkin olduğı kadar zahîre vü yarak u barut koyup mu‘accelen müşârun-ileyh Mahmûd *dâme ızzühû*ya irsâl eyleyesin. Bâkî kalan on pâre dahı sonra asker ile gide ve Südde-i Sa‘âdetüm'den irsâl olunan bin nefer kul-karındaşından anda olanlardan ve Şâm'dan cümle müşârun-ileyh ile ne mikdâr yeniçeri giderse bâkîsin tekmîl idüp iki bin beş yüz mikdârı eyleyüp dahı emr-i sâbık üzre zahîre vü yarakların görüp gönderesin ve sâbıkâ emrolunan beğlerden gayri Memi Kâşif ve Gülâbî oğlı Kürd Mahmûd Kâşif'i dahı bile gönderesin ve ta‘yîn olunan gemilerün şimdiden peksimadların ihzâr idüp ba‘dehû sâyir zâd ü zevâdeleri akablerince göndermeğe sa‘yeyleyesin ve mukaddemâ irsâl olunan beş pâre gemilerün mümkin olduğı mikdârı ziyâdece âdem koşup ammâ; eger cengci, eger gayri yarar ola ve mükemmel ola. Mukaddemâ emrolunan on beş pâre gemiden gayri varsa anları da ihzâr idüp sonra gidecekler ile bile gönderesin.

Yazıldı.
Beğlerbeğinün çavuşbaşısına virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

699

Yemen Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Yemen Beylerbeyi Hasan Paşa'nın Yemen'de çıkan karışıklıkla ilgili gönderdiği mektubunun alındığı, Şam Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya Seraskerlik görevi verilerek emrinde İstanbul, Mısır ve Şam'dan yeterli sayıda asker görevlendirilip Yemen'e gönderildiği; Yemen'de bulunan askerin ihtiyacı için yeteri kadar erzak ve mühimmâtın Yemen'e gidecek on beş gemiden beşine yüklenerek önceden yola çıkarıldığı, diğer gemilerin de daha sonra gönderileceği; yanında olan beylere de terakkî hükümleri gönderildiği; askerler ve gemiler Yemen'e ulaşıncaya kadar etrafın güvenliğini sağlaması ve görevinin başında bulunması.

Mektûb gönderüp; "evâyil-i Rebî‘u'l-evvel'de Zebîd'e tâbi‘ iskeleye çıkdukda vilâyet-i Yemen'de Zebîd ve Mîhâ (?) ve gayriden ( ) elden gidüp ve Murâd Paşa ve sâyir bile olan beğler ahvâlin ( ) Kal‘ası ahvâlin ve gayriden feryâdcı geldüğin ve senünle olan yedi-sekiz yüz ( ) askerden gayri kadîmî Yemen askerinden cenge kâdir üç yüz nefer ancak olup anlarun dahı atları olmayup ve beğlerden ( ) ve Mora (?) Mustafâ ve Aden'de dîger Mustafâ *dâme ızzühüm*den gayri kimesne olmayup ve zahîre tedârüki ahvâlin ve rehn tarîkıyla kimesneler ( ) halâs olmak ile Urbân külliyyen ısyân idüp ve yarak u barut kalmayup ve

alınan beğler ve vilâyet ahvâlin" bildürüp ve; "sen dahı hayme ile Zebîd kurbinde sâkin olduğun" i‘lâm idüp; "alınan kal‘alarun zahîreleri olmayup ol sebebden alınduğın" bildürüp ve; "Mısır kâşiflerinden ba‘zı gönderilmek husûsın" bildürüp andan gayri her ne dimiş isen alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîrüm'e arzolunup ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. İmdi; bundan akdem bu husûs i‘lâm olundukda bundan akdem Şâm Beğlerbeğisi olup Vezîrüm olan düstûr-ı mükerrem Mustafâ Paşa Şâm yeniçerileri ile Mısır'dan ve Südde-i Sa‘âdetüm'den bölük yeniçerilerinden üç bin kadar yeniçeri vâfir ü müstevfî atlu ve ümerâ-i Mısır'dan dört beğ ve dört yüz müteferrika ve iki yüz çavuş ve bin nefer gönüllü, ağalarıyla ve Şâm'dan dahı zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdan murâd idenleri bile alup gitmek ve deryâdan dahı on beş pâre kadırga müretteb ta‘yîn olunup beş pâresi mukaddem ba‘zı yarak u zahîre ile irsâl olunup on pâresin müşârun-ileyh ile sonra gönderilmek emrüm olmışdur. İnşâ’a'llâhü te‘âlâ ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile mu‘accelen varup irişmek üzredür. İmdi; sen dahı **gerekdür [ki:]**

Ol cânibde olan beğler ve sâyir asker ile yek-dil ü yek-cihet olup müşârun-ileyh varup irişince gayret kuşağın ( ) bağlayup dahı hıfz u hırâset-i memleketde dakîka fevtitmeyüp ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol bâkî kalan ( ) irişdürmemek bâbında ve sâyir dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyesin. İnşâ’a'llâh müşârun-ileyh varup irişdükde vech gördüği üzre eger alınan yirlerün feth u teshîrinde, eger sâyir a‘dâ-yı bed-fi‘âlün gereği gibi hakkından gelmek dahı bezl-i iktidâr eyleyesin. Bundan akdem anda olan beğlere hıdmetleri mukâbelesinde yiğirmişer bin terakkîye hüküm gönderilmişdür. Hâliyâ mu‘accelen Mehmed *dâme ızzühû*ya yiğirmi bin dahı terakkî olup hükmi gönderilüp ( ) ve arzitdüğün gibi sancak u ağalıklar ve sâyirleri virilmişdür. Hemân kuvveti bâzûya getürüp her biri hıdmetlerinde er gibi olup gaflet üzre olmayasız ve otuz pâre darbzen üç bin mikdârı tüfenk irsâl olmışdur.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 13 Receb, sene: 975, der-Edi[r]ne

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

700

Diyâr[bekir] beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Basra'ya gönderilen askerler zahire sıkıntısı çektiğinden Diyarbakır'dan mümkün olduğunca çok zahire tedarik edilerek kara veya deniz yoluyla Basra'ya gönderilmesi.

Hâliyâ Basra cânibine irsâl olunan askerün zahîreleri bâbında küllî muzâyakaları olmağın vâfir ü müstevfî zahîre tedârük olunup irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre bu bâbda dâyimâ mukayyed olup vâfir ü müstevfî zahîre tedârük ü ihzâr eyleyüp eger kurudan ve eger sudan her ne tarîk ile mümkin olursa ale't-tevâlî irsâl ü îsâl itmek bâbında sa‘y ü ikdâmınuz zuhûra getüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ana göre mukayyed olasız.

701 *Yazıldı.*
Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb

Mısır'dan Yemen'e gönderilecek olan gönüllü, müteferrika, çavuş ve ümerânın yola çıkmak üzere hazırlanması; gönüllü tâifesi yeterli sayıya ulaşmaz ise eksiğin Çerâkise ve tüfekçilerden tamamlanarak beylerbeyi gelinceye kadar hazır edilmesi.

Mısır kâdîsına ve nâzır-ı emvâle hüküm ki:

Hâliyâ; "Yemen'e irsâl olunması fermân olunan bin iki yüz nefer gönüllü tamâm hâzır u müheyyâ olup eger gönüllü ( ) Gönüllüler Ağası Hüseyin'i baş u buğ ta‘yîn idüp ve anlardan mâ‘adâ dört yüz müteferrika ve iki yüz çavuş ve ümerâ-i Mısır'dan Hamza ve Süleymân Paşa Kapucıbaşısı Alî ve Küçük Ahmed ve Anbâr Emîni Mehmed *dâme ızzühüm*[i] dahı Yemen'e bile gönderesin." diyü beğlerbeğine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Eger beğlerbeğiye vâsıl olmadı ise ol emr-i hümâyûnum mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre eger gönüllü vü müteferrika vü çavuşlardur ve eger ümerâ kullarumdur; kemâ-kân hâzır u müheyyâ olup eger gönüllü tâyifesinden yarar bin iki yüz, olmaz ise Çerâkise vü tüfenkci zümrelerinden emrüm üzre bin iki yüz nefere yitişdürüp müretteb ü mükemmel beğlerbeği varınca hâzır u âmâde idesiz. Ammâ; bu tâyifenün yararların ulûfesi ağır olanları yazup ta‘yîn eyleyesin ki, kimesneye hımâyet itmeyesiz; beğlerbeği vardukda göre. Ana da emr-i şerîfüm eyledür.

702 *Yazıldı.*
Yemen beğlerbeğisinün çavuşbaşısına virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Mîrâbîler Şeyhi Şeyh İbrahim ve Şihr Hâkimi Bedir'in Yemen'deki isyan sırasında askerlere yaptıkları yardım ve gösterdikleri sadâkatin memnuniyet verici olduğu; bundan sonra da aynı şekilde hareket edip isyanın bastırılması için gönderilen Vezir Mustafa Paşa ile diğer görevlilere yardımcı olmaları.

Meşâyıh-ı Urbâ[n]dan Mîrâbîler Şeyhı olan Şeyh İbrâhîm'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de ba‘zı eşkıyâ-yı A‘râb hareket idüp beğlerbeği gitmek ile gaflet cihetinden ba‘zı kılâ‘-ı memlekete müstevlî olup ısyân itdüklerinde senün asker-i İslâm'a haylî mu‘âvenet ü muzâheretün olduğı istimâ‘ olundı. İmdi; senün sadâkat-i İslâmun'dan dahı umılan bunun emsâli eylemek idi; zuhûra getürmişsin. Yüzün ağ olsun. Sana ve karındaşuna bundan akdem zulmolduğı dahı ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. İmdi; ol ısyân idenlerün haklarından gelmek içün müstevfî asker-i İslâm ile Vezîrüm Mustafâ Paşa irsâl olunmışdur. İnşâ’a'llâhü te‘âlâ müşârun-ileyh varınca anda olan asâkir-i İslâm'a ve eger vardukdan sonra gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret eyleyesin. İnşâ’a'llâhü te‘âlâ hıdmetün mukâbelesinde sana

olan zulm [ü] hayf def‘ olup küllî ınâyetüme mukârin* olup umduğünüzden ziyâde eyülükler müşâhede idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, diyâr-ı Yemen'de Şihr Hâkimi olan Bedir'e.

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

703

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Süveyş mühimmi için daha önce Payas'dan beş gemilik ağaç kesilmesinin istendiği; Süveyş gemileri Yemen'e gönderildiğinden tersanelerin boş kalmaması için İskenderiye'de mirîden veya rençber tâifesinden iki gemi yapılacak kadar gemi ağacı tedarik olunup Süveyş'e gönderilmesi; deryâ muhafazası emrolunan İskenderiye kaptanının dönüşünde Payas'da bulunan gemi ağaçlarını alarak İskenderiye'ye götürmesi.

Süveys mühimmi içün bundan akdem; "Uzeyr sancağında Payas nâm mahalde beş pâre gemi ağacı kesilüp ihzâr olmak" emrüm olmış idi. Hâliyâ Süveys gemileri Yemen'e emrolunup anda ters-hâneler hâlî olmamak içün bu ağaç varınca İskenderiyye'de eger mîrî, eger rencberde bulunan ağaçdan iki gemilik ağaç irsâl olunup gemi binâ itdürilmek emridüp Payas'da emrolunan beş pâre gemi ağacın İskenderiyye kapudânı uğrayup alup İskenderiyye'ye iletmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr eylemeyüp İskenderiyye'de eger mîrîde, eger rencberde bulunan yirlerden gereği gibi ağaç ihzâr idüp Süveys'e gönderesin [ki], iki ge[m]i binâ idüp hâzır ola ve İskenderiyye kapudânına deryâ hıfzına çıkmak emrüm olmışdur. Tenbîh eyleyesin ki, muhâfaza-i deryâ tamâm olup mürâca‘at idecek zamânda evvel Payas'a uğrayup ve ol kesilen beş gemi ağacın tahmîl itdürüp İskenderiyye['ye] ilete.

Yazıldı.
Dıragman-ı mezbûra virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

704

Dubravenik beğlerine hüküm ki:

Dubrovnik beyleri tarafından gönderilen haberlerin alındığı; bundan sonra da düşman donanmasının durumu ve etrafta olup bitenler hakkında bilgi toplanıp bildirilmesi.

Mektûb gönderüp ba‘zı haber bildürmişsiz; ma‘lûm oldı. **Buyurdum ki:**

Südde-i Sa‘âdetüm'de olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetinüz muktezâsınca dahı etrâf u cevânibün ve etvârın tecessüs idüp vâkıf olduğunuz ahbârı sıhhatle Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâmdan hâlî olmayasız ve küffârun donanması ahvâlinden dahı her ne vâkıf olmış isen

bildüresiz.

Yazıldı.
Bu dahı.

705

Mezkûra, mahrûse-i Edirne'den vilâyet-i Dubrovnik'e varınca yol

Dubrovnik beylerinden mektup getirenlere, dönüşlerinde Edirne'den Dubrovnik'e varıncaya kadar gerekli kolaylığın gösterilip kendilerine ve atlarına müdahale ettirilmemesi.

üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara; "mezbûrlara ve bindükleri atlarına kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmemek" için hükm-i şerîf virilmişdür.

Yazıldı.
Arz getüren Hasan'a virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

706

Kavala kâdîsına ve Kavala kapudânına hüküm ki:

Kavala Kalesi müstahfızlarından, içki içip fesad çıkaranların şer‘a ve kanuna muhalif iş yapmalarına izin verilmeyip haklarından gelinmesi.

Sen ki Kavala kapudânısın, Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "hâliyâ Kal‘a-i Kavala müstahfızlarından ba‘zıları şürb-i hamr idüp ve şenâ‘at idüp ehl-i fesâd olup şer‘-ı şerîf ve kânûn-ı münîf muktezâsınca men‘ idüp haklarından gelinmesine mübâşeret olundukda; "Biz hısâr-erleriyüz." diyü ınâd itdüklerin" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal‘a-i mezbûre hısâr-erlerinden birisi anun gibi fesâd ide, şer‘ u kânûn üzre hakkından [gelüp] şer‘-ı şerîfe muhâlif iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.

707

Sığacık Sancağı Beği Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Rodos Kalesi'nden Sığacık'a gönderilen kürekçilerden otuzunun Kavala Kaptanı Abdülcebbar'a verilmesi.

Kavala Kapudânı Abdülcebbâr *dâme mecdühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Rodos Kal‘ası'ndan gelen kürekcilerden kendüye otuz nefer kürekci virilmek içün elinde mühürlü tezkiresi olup taleb itdükde virilmedüğin" [bildürmeğin **buyurdum ki:**]

Hükm-i şerîfle müşârun-ileyh âdemi vardukda, mücrimlerden lâzim olanı viresin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 15 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

708 *Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb*

Hindistan taraflarına gönderilecek olan Donanma-i Hümâyun'un Yemen'de çıkan isyan nedeniyle bu sene tehir edildiği; isyan bastırıldıktan sonra gönderileceği.

Açı Pâdişâhınun İlçisi Hüseyin'e hüküm ki:

Hâliyâ Yemen cânibinde fitne zuhûr idüp def‘ u ref‘leri ehemm-i mühimmâtdan olmağın vilâyet-i Hind'e irsâl olunacak Do[na]nma-i Hümâyûn bu sene te’hîr olunmışdur. **Buyurdum ki:**

İnşâ’a'llâhü te‘âlâ ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol cânibün fitne vü fesâdı def‘ u ref‘ oldukdan sonra zikrolunan Do[na]nma-i Hümâyûn mu‘âhede olunduğı üzre müretteb ü mükemmel bî-kusûr irsâl ü îsâl olunur.

Yazıldı.

709 *[Muh]zır kâtibine virildi. Fî 16 Receb, sene: 975*

Silistre sancağında kapıkulu ve yeniçeri kılığında ortalıkta gezip reâyaya zulmeden şahısların yakalanıp teftiş edilerek hapsedilmeleri.

Ahyolı ve Varna kâdîlarına hüküm ki:

Silistre sancağında kapukulı vü yeniçeri sûretinde ba‘zı kimesneler zuhûr idüp re‘âyâ vü memlekete zulm ü te‘addî eyledükleri istimâ‘ olundukda imdi **[buyurdum ki:]**

Muslihuddîn Subaşı vardukda, ol asılları teftîş idüp ahvâllerin vukû‘ı üzre arzidesiz ve tüfenk atar var ise anı dahı göresiz; ahvâllerine mufassalen vâkıf olup vukû‘ı üzre yazup bildüresiz. Anun gibi ol makûle yeniçeri vü solak sûretinde gezüp fesâd idenler[i] dutup habseyleyüp arzeyleyesiz.

Yazıldı.

710 *Âdemisi Mûsâ['ya] virildi. Fî 15 Receb, sene: 975*

Karahisâr-ı Sâhib ve Sultanönü sancaklarının tahriri yapılırken yaya ve müsellemlerin de müceddeden tahrir edilmesi.

Karahısâr-ı Sâhıb ve Sultânöni sancağın tahrîr eyleyen emîne ve kâtibe hüküm ki:

Âdem gönderüp; "Zikrolunan sancaklarda vâkı‘ olan yaya vü müsellem tâyifesi dahı müceddeden tahrîr olması lâzim olmağın defterleri teslîm olmış idi. Ol bâbda emr-i şerîfüm"

taleb itdüğün bâ‘ısden **buyurdum ki:**

Vardukda, emr üzre zikrolunan yaya vü müsellem tâyifesin dahı müceddeden emr üzre tahrîr eyleyesiz.

Yazıldı.

711 Mora beğine ve dizdârına hüküm ki:

Angelikasrı kadısı ile birlikte mehâyif teftişine mübaşir tayin olunan Lütfi Çavuş ehl-i fesâdı yakalamak için adam istediğinde kendisine yeteri kadar hisar-eri verilmesi.

Hâliyâ Angelikasrı kâdîsına mahâyif teftîşi emrolunup ol bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Lutfî *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup mübâşeret itdüği gibi ehl-i fesâdı elegetürmek içün sizden âdem taleb eyledükde kifâyet mikdârı hısâr-erin koşup gönderesin ki, ihzârı lâzim olan ehl-i fesâdı ihzâr eyleyüp virilen hükm-i şerîf mûcebince şer‘le teftîş eyleyeler.

Yazıldı.

Âdemisine virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

712 (———) ve Kızılağaç ve (———) kâdîlarına hüküm ki:

Edirne'de et sıkıntısı olduğundan Kızılağaç ve diğer kazalardan celeplere bahar koyunu aldırılarak gönderilmesi.

Et bâbında muzâyaka olmağın bahâr koyunı taht-ı kazânuzdan Receb'ün âhırinde mahrûse-i Edirne'ye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuzda bulunan eger haymâne koyunı ve eger matrabâz koyunıdur; celeblere aldurup mahrûse-i mezbûr içün ale't-ta‘cîl irsâl eyleyesiz. Bu husûsda ihmâlden hazer idesiz; sonra netîcesi size âyid olur; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 16 Receb

713 Kapudân paşaya hüküm ki:

Mehmed Çavuş'la gönderilen Eflak voyvodası oğullarından Dağiç'in (?) Rodos beyine teslim edilmesi.

Eflak voyvodası oğullarından Dağiç (?) nâm zimmî Rodos'a gönderilmek içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed ile sana irsâl olundı. **[Buyurdum ki:]**

Varup teslîm itdükde mezkûrı Rodos beğine teslîm [ü] tenbîh eyleyesin ki, hârice çıkarmayup hıfzeyleye. ( ) Bu bâbda Rodos beğine dahı hüküm gönderilmişdür.

714

Yazıldı.
Bu dahı.

Eflak voyvodası oğullarından Dağiç'in (?) Rodos'a gönderildiği; adı geçenin gereği gibi hıfzedilip kale haricine çıkarılmaması.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dağiç (?) nâm eflak Rodos'da hıfzolmak içün irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varup sana teslîm oldukda, gereği gibi hıfzeyleyüp kal‘adan taşra çıkarmayup gaybet itdürmekden hazer idesin ve sana teslîm olunduğına temessük viresin.

Yazıldı.

715

Medîne kâdîsına, şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Medine'de Ayn-ı Zerkâ Suyolcusu olan Cemâleddin'e Mısır'dan gelen galleden günlük bir kadeh buğday verilmesi.

Anda Ayn-ı Zerkâ Suyolcısı olan dârende-i hükm-i şerîf Cemâleddîn'e mahrûse-i Mısır'dan gelen galleden yevmî bir kadeh buğday virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre gelen galleden bir kadeh buğday viresin.

Yazıldı.

716

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 22 Receb, sene: 975

Vezir Mehmed Paşa, Medine'ye getirdiği sudan Ravza-i Mutahhara huddamına meşrut bir mahalde sebil yaptırmak istediğinden, sözkonusu mahallin başka bir mahal ile istibdal edilerek sebilin yapılması.

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ düstû[r]-ı ekrem Mehmed Paşa'nun Medîne-i Münevvere'ye getürdüği sudan bir sebîl binâ itmek murâd idüp umûmen Medîne-i Münevvere (———) Ravza-i Mutahhara'ya Bâb-ı Bakî‘'dan* gelmek yol üzre olmağın münâsib görmiş. "Mahall-i mezbûrda huddâm-ı Ravza-i Münevvere'ye meşrût bir mahall olup zikrolunan mahal sebîl binâ olmak içün bir âhar mahsûlle istibdâl olmak lâzim olmağın şer‘an câyiz olduğına ellerinde fetvâ-yı şerîfi olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi ise bu bâbda olan fetvâ-yı şer‘ıyye ile amel eyleyesin.

717

Edirne zahiresi için Malkara'ya gönderilen çavuş ve nâiblerin emrolunan miktardan fazla zahire isteyip haksız olarak halkın odun, yağ, bal ve akçelerini alıp zulmettikleri, nâiblerin de davalarda akçe alarak haksız yere hükmettikleri bildirildiğinden, davacıların davalarının görülerek neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Migalkara kazâsı halkı Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "mahrûse-i Edirne zahîresiyçün Südde-i Sa‘âdetüm'den gönderilen Alî Çavuş ve kâdî nâyibleri Süleymân ve Mustafâ ve kâdî muhzırları ve çavuşun hıdmetkârı emrolunan zahîreyi emr-i şerîf mûcebince re‘âyâdan cem‘ eylemeyüp her karyeye mübâlağa zahîre ta‘yîn itdürüp muztarr eyleyüp ba‘dehû; "Zahîrenüzi tahfîf idelüm." diyü nefs-i Migalkara'da üç bin akça cem‘ idüp ve kurâdan dahı ba‘zından odun ve ba‘zından yağ u bal ve sâyir zehâyirden buldukların alup ve ba‘zından dahı akça alup ve nâyibler şer‘î da‘vâları oldukda ba‘zından hılâf-ı şer‘ akçaların alup hakkı icrâ eylemeyüp şer‘-ı şerîfe muhâlif te‘addîleri eyledüklerin" bildürdi. İmdi; **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, mezkûrlardan da‘vâ-yı hakk ider var ise husamâyı berâber idüp dahı bir def‘a şer‘le faslolmayan husûsları ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf teftîş eyleyüp göresin; kazâyâ arzolunduğı gibi olup ol vechile zulm [ü] te‘addîleri olduğı şer‘le sâbit olursa ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ne* makûle zulm ü te‘addîleri olup her kimün üzerinde ne mikdâr hukûk* sâbit olursa mufassal ü meşrûh yazup defter eyleyüp vukû‘ı üzre Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresin.

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.

718

İskenderiyye Kapudânı Hüseyin'e hüküm ki:

Süveyş mühimmâtı için Uzeyr sancağında Payas adlı mahalden kesilmesi emrolunan beş adet gemi ağacının, İskenderiye kaptanı muhafaza hizmetinden dönerken adı geçen yerden alınarak İskenderiye'ye getirilmesi.

Bundan akdem Süveys mühimmi içün Uzeyr sancağında Payas nâm mahalde beş pâre gemi ağac[ı] kesmek emrüm olmağın **buyurdum ki:**

İnşâ’a'llâhü te‘âlâ bu sene deryâ muhâfazası tamâm olup İskenderiyye['ye] mürâca‘at idecek zamânda mahall-i mezkûra uğrayup ol gelen ağaçları tahmîl idüp İskenderiyye['ye] iletesin.

719

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Bağdad'dan Basra'ya gönderilen askerlerin ihtiyacı için Cezîre ülkesinden elli kelek zahire tedarik edilip gönderilmesi.

Müşârun-ileyh Lahsâ'ya varınca kânûn üz[re] yol hükmi yazılmışdur.

Bedir Beğ-oğlı'na hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd'dan Basra'ya irsâl olunan askere zahîre lâzim olmağın Cezîre ülkesinden elli kelek zahîre gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ülke-i mezbûreden elli kelek zahîre tedârük idüp tahmîl eyleyüp gönderesin ki, anda olan askere iletüp bey' idüp anlarun muzâyakaları def' olup bunlara sebeb-i ticâret ola.

720

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 16 Receb
Yine kethudâya gönderildi.

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Medine'ye getireceği su için ihtiyaç duyulan malzemelerin bedeli karşılığında satın alınması ve nakliyesi hususunda gereken yardımın yapılması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı ekrem müşîr-i efham Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ ma'âliyehû* hasbeten li'llâhi te'âlâ Medîne-i Münevvere'ye getürecek sunun levâzim [ü] mühimmâtı akçalarıyla tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan suyolı mühimmâtı içün her ne lâzim ise akçası ile alıvirmek bâbında ve mahall-i mezbûra irsâlinde gereği gibi sa'y [ü] ikdâm eyleyüp mu'âvenet ü muzâheret eyleyesin.

721

Hindistan müslümanlarına yardım etmek, o taraflardan Haremeyn-i Şerifeyn'e gelen müslümanları muhtelif tehlikelerden kurtarmak ve Haremeyn ertafındaki âsi gurupları yok etmek üzere Donanma-i Hümâyun'un o taraflara gönderilmesi gerektiğinden, Akdeniz'den Süveyş Denizi'ne bir kanal açılmasının mümkün olup olmadığı, uzunluğu ve genişliğinin ne kadar olabileceği hususlarının mimar ve mühendisler tarafından mahallinde keşfinin yapılıp bildirilmesi.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi. Fî 17 Receb, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem hânedân-ı cihâd-âmâl ve dûdmân-ı gazâ-nevâlimüzden geçen ecdâd-ı ızâm ve âbâ-i kirâmum *nevvera'llâhü merkadehüm* eyyâm-ı nusret-encâm ve evân-ı sa'âdet-fercâmların cihâd ü gazâya sarfidüp mağârib ü meşârıkdan nice iklîmler ve memleketleri şirk [ü] dalâletden şemşîr-i zafer-te'sîrleri ile feth u teshîr [ve] Memâlik-i Mahmiyye-i Osmâniyye'ye muzâf kılmışlar. Selâtîn-ı nâmdâr ve havâkîn-ı âlî-mikdârun tefâhur u tefâzuli hâdim-i Haremeyn-i Şerîfeyn ile olup *el-hamdü li'llâhi te'âlâ* ol sa'âdet bana mukadder ü müyesser olup ol cevânibün ahvâl ü etvârı hüsn-i intizâm üzre olmak aksâ-yı murâdumdur. Eyle olsa; Portugal-i la'în memâlik-i Hindûstân'a tegallüb cihetinden* ( ) müstevlî olup ol cânibden ziyâret-i Haremeyn-i Şerîfeyn'e gelen müslimânlarun yolları münsedd olup andan gayri ehl-i İslâm küffâr-ı hâksâr-ı dûzeh-makâmun taht-ı hükûmetinde olmak revâ görilmeyüp Hakk Te'âlâ'nun ulüvv-i ınâyetine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *aleyhi efdalü's-salevât* mu'cizât-ı kesîre[tü]'l-berekâtına tevessül olunup diyâr-ı Hindûstân'un küffâr-ı hâksâr elinden istihlâsına ve Haremeyn-i Şerîfeyn'ün dahı etrâf u eknâfında ba'zı fırka-i dâlle olup anlarun dahı ol cevânibden izâleleri lâzim olmağın ınân-ı azîmet-i husrevânem ol taraflara munsarif kılınmağa niyyet ü azîmet olunmışdur. Eyle olsa; ol husûs içün küllî Donanma-i Hümâyûnum ihzâr olunmak tedârük olunup Donanma-i Hümâyûnum denizden Süveys deryâsına geçmek içün bir hark kesilmek gâyet sezâ-vârdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp ol yirün tamâm ehl-i vukûf mi'mârların ve mühendislerin* cem' idüp dahı yarar âdemler koşup irsâl eyleyesin ki, varup Akdeniz ile Süveys deryâsınun mâbeynlerin tetebbu' idüp ol berriyye mahallinden hark olmağa kâbil midür ve tûli ne mikdâr olur ve yanaşur kaç gemi gitmeğe kâbil hark olur; tamâm ma'lûm idinüp arzeyleyesin ki, ana göre tedârüki görilüp kesdürilüp inşâ'a'llâhü'l-Azîz tamâm oldukda ınâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol diyâra cihâd-ı* fî-sebîli'llâhi te'âlâ müyesser olup eger Haremeyn-i Şerîfeyn'ün etrâfın fırka-i dâlleden* tathîr ve eger diyâr-ı Hindûstân'un küffâr-ı Portugal'dan feth u teshîridür; müyesser olup dîvân-ı a'mâlimüzde mastûr ola.

Yazıldı.
Bu dahı.

722

Şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Hz. Osman'ın Bakî'de bulunan mezarının etrafı tenha olup çevresinde kimse sakin olmadığı bildirildiğinden, kabrinin tenha kalmaması ve Kur'ân okunabilmesi için bir kaç oda inşa edilecek yer olup olmadığının ve ne kadar oda yapılabileceğinin bildirilmesi.

Sahâbe-i kibâr [ve] ashâb-ı ahyârdan Hazret-i Osmân-ı Zü'n-nûreyn'ün mezâr-ı şerîfleri Bakî''da* vâkı' olup tenhâ olmak ile üzerlerinde kimesne sâkin olmayup anda birkaç hucreler binâ olunup bir harem münâsib idüği i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât varup göresin; harem olup birkaç hucre olmağa mümkin midür, ne mikdâr hucre olup ve haremi dahı ne mikdâr olmağa mütehammildür; arzeyleyesin ki*, mümkin olduğı kadar harem içine alup birkaç bâb hucreler binâ olup eczâ-i şerîf okuna ki, ba‘zı fukarâ anda sâkin olup tilâvet-i eczâ idüp makâm-ı mübârekleri hâlî olmaya.

Yazıldı.

Mezbûr Seyyid Alî'ye virildi. Fî 20 Receb, sene: 975

723

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne'de seyyid olduklarını iddia edenler bulunduğu bildirildiğinden, gerçekten peygamber soyundan olup olmadıklarının araştırılması ve temessüğü olmayan müteseyyidlerin alâmetlerinin alınması.

Hâliyâ Seyyid Alî nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "mahrûse-i Edirne'de ba‘zı müteseyyid kimesneler olup anun gibileri görüp sahîhu'n-neseb olmayup müteseyyid olanlarun alâmetlerin almak içün hâliyâ nakîb* olan* mefharu's-sâdât,* menba‘u'l-ızz ve's-sa‘âdât Emîr Muhterem* *dâmet siyâdetühû* ta‘yîn idüp ol bâbda müşârun-ileyhden temessük olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi olup anun gibi mahrûse-i mezbûrede seyyid nâmına olan kimesnelerden ki, sahîh Âl-i Resûl olmayup temessük-i kavîleri olmayup müteseyyid olanları müşârun-ileyh gördükde ahvâllerin teftîş itdüresin. Temessüği olmayan müteseyyidlerün alâme[t]lerin aldurup şer‘-ı şerîf mûcebince lâzim geleni te’dîb ü tenbîh eyleyesin; ınâd ü muhâlefet idenleri yazup bildüresin ki, hakkından geline.

Yazıldı.

Ca‘fer Çavuş'a virildi. Fî 16 Receb, sene: 975

724

Vezîr Piyâle Paşa'ya:

Kostantin adlı zimmî mirîye olan borcu talep edildiğinde Habil adlı Yahudide yüz yirmi bin akçe alacağı olduğunu iddia ettiğinden, adı geçen şahıslar bunu doğrularlarlar ise Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Kostantın nâm zimmînün mîrîye deyni olup taleb olundukda; "Hâbil nâm Yehûdî'de yüz yiğirmi bin ağçam vardur. Bu bâbda silahdârlar zümresinden müteveffâ Rüstem Paşa'nun sarâyı kapusında olan derzîler ardında sokâk içinde sâbıkâ Defterdâr Kâsım Beğ'e hıdmet iden Bâzârcı Ahmed dimekle ma‘rûf Kapucı Ahmed ve Galata'da Balyoz yanında sâkin Kostantın Anderye ve Eğrikapu yanında Mihal Veli nâm zimmîler şâhid." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrları getürdüp sü’âl idüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezbûr zimmînün ol Yehûdî'de ol mikdâr akçası olduğına mezkûrlar şehâdet iderlerise bu cânibe Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, şer‘le istimâ‘ oluna.

725

Yazıldı.
Hind'e giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

Hind diyarına gönderilecek Donanma-i Hümâyun için gönderilen malzemelerin İskenderiye kaptanı tarafından kara veya deniz yoluyla Reşîd'e ulaştırılması.

İskenderiyye kapudânına hüküm ki:

Hâliyâ; "Hind'e irsâli fermân olunan Do[na]nma-i Hümâyûn içün gönderilen âlât ü esbâbı eger kurudan ve eger deryâdan her ne tarîkla mümkin olursa navlun ile Reşîd'e irsâl olunmasın" emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan âlât ü esbâbı eger kurudan mümkindür ve eger deryâdandur; navlunın virüp Reşîd'e irsâl itmek bâbında sa‘y ü ikdâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.

726

Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Dimetoka Kalesi müstahfızlarından mâl-ı mirî hizmetinde görevlendirilenlerin, kale hizmetinde bulunmadıkları gerekçesiyle gediklerinin ellerinden alındığı bildirildiğinden, mâl-ı mirî hizmetinde bulunanların isimlerinin yazılı olduğu defterin gönderildiği, gediklerinin kimseye tevcih edilmemesi.

Hâliyâ; "Dimetoka Kal‘ası müstahfızlarından ba‘zı kimesneler Edirne hâssa harcı emîni yanında mâl-ı mîrî hıdmetinde iken; "Kal‘a hıdmetinde bulunmadılar." diyü gedükleri alınup âhara virildüği" i‘lâm olunmağın müşârun-ileyhün yanında hıdmetde olan on nefer kimesnenün esâmîsin defter idüp mühürleyüp sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolan defterde mastûr olan kimesneler mâdâm ki müşârun-ileyhün yanında mâl-ı mîrî hıdmetinde olalar, müşârun-ileyhün ma‘rifeti olmadın gedüklerin kimesneye tevcîh eylemeyesin.

Yazıldı.
Ulûfeciler çavuşına virildi. Fî 18 Receb, sene: 975

727

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'da muhafaza hizmetinde görevlendirilerek gönderilen Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafa ile bölük halkına, akçe karşılığı at ve zahire tedarik edilmesi ve ulûfelerinin Mısır Hazinesi'nden ödenmesi.

Hâliyâ Sağ-bölük Ulûfecilerüm Ağası Mustafâ bölük halkı ile Mısır muhâfazasına

ta‘yîn olunup irsâl olunmışlardur. **Buyurdum ki:**

Varduklarında, akçalarıyla eger at, eger zahîrelerin tedârük itdürüp muzâyaka çekdürmeyesin ve ulûfeleri zamânı geldükde yoklayup mevcûd olanlarun ulûfelerin Hazîne-i Mısır'dan ihrâc itdürüp müşârun-ileyh ağalarına teslîm eyleyesin ve mevcûd olmayanları ve ağalarına itâ‘at [ü] inkıyâd üzre olmayup tâbi‘ olmayanları isimleriyle yazup bildüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

728

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mısır'ın muhafazasında görevlendirilen Sağ-bölük Ulûfecileri'nin gemi tedarik edilip Mısır'a gönderilmesi.

Hâliyâ Sağ-ulûfecilerüm Ağası Mustafâ bölüği halkı ile Mısır muhâfazasıyçün irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre gemiler tedârük idüp koyup gönderesin.

Yazıldı.

729

Medîne kâdîsına ve şeyhu'l-Haremi'ne hüküm ki:

Medine'de Bi’r-i Nebî diye bilinen kuyu yanında ziyaretçilerin gusledebilmeleri için bir mağsel inşa edilmesi.

Hâliyâ Bi’r-i Nebî dimekle ma‘rûf kuyu ziyâretgâh-ı müslimîn olup ( ) ziyâret itdüklerinde avret [ü] oğlanları ile kuyuya girüp guslidüp ol ecilden su bulunmayup sâyir müslimânlar müte‘acciz olurlar imiş. İmdi; ol mahalde bir mağsel binâ olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda bir mağsel binâ idüp dahı tenbîh ü te’kîd eyleyesiz ki, min-ba‘d ol kuyuda kimesne guslitmeyüp ol mağselde guslideler ki, kuyu dâyimâ temîz ü pâk ola.

730

Buhayra Şeyhu'l-Arablığı'ndan azledildiği halde Şeyhu'l-Arab olan Hablas'ın tahviline müdahale ederek vilâyet malını kabzettiği ve vermemekte direndiği bildirilen Şeyh İsa'dan, gönderilen deftere göre aldığı malın tahsil edilerek kendisi ile aile efradının Rodos'a sürgüne gönderilmesi; ayrıca Hablas'ın iltizamında olan mirî natrın satılmadan diğer şahısların ellerindeki natrının sattırılmaması.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem; "vilâyet-i Buhayra Şeyhu'l-Arabliği Şeyh Îsâ'dan alınup Hablâs'a virilüp müşârun-ileyh Şeyh Îsâ mûmâ-ileyhün tahvîlinde olan vilâyetün mâlın alup kabzidüp ne mikdâr mâl ahzitmiş ise Cîze* kâdîsı ile Reşîd kâdîsı defter idüp; "virmekde te‘allül itdüğin" bildürmeğin defterleri aynı ile size irsâl olunup bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Abdî *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup ol defterlere nazar idüp mezbûr Şeyh Îsâ [ve] oğlı [ve] sâyir tevâbi‘ı Hablâs tahvîline düşen mâldan her ne mikdâr mâl almış ise –[ki,] şer‘le sâbit ola– hakkın hükmidüp alıviresiz ve emr-i sâbık üzre Şeyh Îsâ ve oğlın ve sâyir tevâbi‘ın Rodos'a gönderüp sancağı beğine teslîm eyleyesin ve ne mikdâr âdem gönderüp teslîm idersen temessük alup ve iltizâmında olan mîrî natrın kadîmden bey‘ olmadın âhar natrın bey‘ olmaz imiş. Hâliyâ olıgelene mugâyir natrın bey‘ iderlerimiş; kânûn-ı kadîme mugâyir iş itdürmeyesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

731

Hind diyarına gönderilecek olan Donanma-i Hümâyun için gönderilen malzemelerin bir gemi kiralanıp yüklenerek Mısır'a ulaştırılması.

Reşîd emînine hüküm ki:

Hind'e irsâl olunan Donanma-i Hümâyûn'un gönderilen âlât ü esbâbını bir gemiye tahmîl idüp Mısır'a irsâl eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre gönderilen âlât ü esbâbı bir gemiye tahmîl idüp navlunın virüp Mısır'a irsâl eylemek bâbında ikdâm u ihtimâmun zuhûra getüresin.

Yazıldı.
Ca‘fer Çavuş'a virildi. Fî 16 Receb, sene: 975

732

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Donanma-i Hümâyun'un ihtiyacı için Mısır'dan bin kıntar üstübü tedarik edilerek gönderilmesi.

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Piyâle Paşa *dâmet ma‘âlîhi* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Donanma-i Hümâyûn mühimmi içün bin kıntâr üstübi lâzim olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Donanma-i Hümâyûn mühimmi içün bin kıntâr üstübi tedârük idüp alup mu‘accelen müşârun-ileyhe gönderesin ki, Donanma-i Hümâyûnum mühimmine sarfoluna. Ammâ; mukayyed olup gönderilecek üstübi çürük olmayup eyüce ola.

Yazıldı.
Bu dahı.

733

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İran'dan gelecek elçi için yapıldığı bildirilen karşılama ve uğurlama hazırlıklarının memnuniyet verici olduğu; konaklama sırasında âdet üzere kendilerine iki yüz baş şeker ve iki yüz balmumu verilmesi; ayrıca denize açılacak gemilerin sayısının elliden altmışa çıkarılmasına gayret edilmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp Yukaru Cânib'den gelen ilçi içün; "Gelmeleri yakîn* olup kadırgalar ve içlerinde olacak yimek ahvâli ve kadırgalarda olan re’îsler ve azebler âlet-i harbe müstağrak olup ve top u tüfenk atılup ve Üsküdar'a dâhıl olacakları gün cümle cebeciler ve topcılar ağalarıyla Tekye'ye değin karşu çıkup ve kadırgalar iskeleye getürildükde yeniçeri ağası yanına yanaşup konağa iletmek ve süknâları içün mukaddemâ Sultân Hüseyin konduğı evler ve kurbinde olan hânlar tahliye olunup ve şehr-emînine ısmarlanan me’kûlât dahı tedârük olunmışdur." diyü bildürüp dahı her ne tedârük itmiş isen ma‘lûm oldı; eyü tedârük itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tedârük ü arz itdüğün üzre itmâm-ı maslahat eyleyesin. Ammâ; tabl-hâne olmaya ve yolda günde toksan re’s koyun gidermiş; şehr-emînine tenbîh idesin ki, geldükleri gün iki yüz baş şeker ve iki yüz bal mûmı viresin. Sonra âdet üzre viresin ve deryâya çıkmak içün emrolunan gemiler husûsında; "Denizde elli pâre gemi vardur." dimişsin. Dahı ziyâdece anlanurdı; eger ziyâde yok ise denizde olan elli pâreyi ihzâr idüp on pâre dahı ihzâr idüp lâzim gelürse ol da kalafat olunup altmış pâre ola.

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

734

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Emir gereğince davası görülerek durumu arzedilen Kilerci Mustafa'nın, zimmetindeki mâl-ı mirî tahsil edildikten sonra sürgün edilmesi.

Mektûb gönderüp emr-i şerîfümle Kîlârcı Mustafâ'nun ahvâli görilüp vâkı‘ olan te‘addîsi ne ise arzitmişsin. İmdi; mezkûrun ol yirden alâkası kat‘ olunup sürilmek emridüp ve zimmetinde lâzim gelen mâlı alınmak içün Mâliyye tarafından hükm-i şerîfüm virilmişdür ve mezbûr kayd [ü] bend ile gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emr üzre görilüp zimmetinde olan mâl-ı mîrî[yi] tahsîl itdürüp ol yirden alâkasın kat‘ idüp süresin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

735 Diyâr[bekir] beğlerbeğisine ve Körkin kâdîsına hüküm ki:

Körkin Beyi Ahmed, Cezîre Seferi'ne gitmesi emrolunması üzerine Süli Aşireti'nden yardım talep ettiğinde silâhla karşılık verdikleri, kendisi seferde iken de isimlerini belirttiği şahısların elebaşılığında on köyünün basılarak yakıldığı yolunda şikâyette bulunduğundan, suçluların yakalanarak haklarından gelinmesi.

Hâliyâ Körkin Sancağı Beği Ahmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "yüz elli nefer piyâde ile Cezîre Seferi'ne gitmek fermân olunmağın Körkin Aşîreti'nden elli nefer âdem ihrâc eyleyüp Süli Aşîreti'nden dahı yüz nefer âdem taleb eyledükde âlet-i harb ile müşârun-ileyhün üzerine varup cengeyleyüp mûmâ-ileyh dahı tağa kaçup sefer-i mezbûra elli piyâde ile gidüp ve seferde iken on pâre karyesin dahı yakup yıkup bu fesâda bâ‘ıs Kâsım ve Mûsâ ve dîger Alî ve Şeref ve Budak ve Abdâl ve İbrâhîm nâm kimesneler olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları elegetürüp ahvâllerin tefahhus idüp göresiz; vâkı‘ ise bunun gibi fitne vü fesâda bâ‘ıs olan ehl-i fesâdun haklarından gelesiz.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

736 Musul sancağı beğine hüküm ki:

Musul'a tâbi Toprakkale yakınlarında Şatt etrafında sakin bulunan Evlâd-ı Beşrî diye bilinen tâifeden Serhan adlı şahsın ehl-i fesâd olduğu, yol kesip hırsızlık yaptığı bildirildiğinden, adı geçen şahsın yakalanarak teftiş olunması; üzerine hapsi gerektiren bir suç sabit olursa hapsedilip durumun arzedilmesi.

Mektûb gönderüp; "Musul'a tâbi‘ Toprakkal‘a kurbinde Şatt etrâfında sâkin olan Evlâd-ı Beşrî dimek ile ma‘rûf tâyifeden Serhân nâm kimesne şekâvet üzre olup sevâlif-i eyyâmdan ol arada olan yollara âdem gönderüp ve ba‘zı zamânda nice ehl-i fesâd ile kendü bile* inüp yolcılarun yolların kesüp esbâb u emvâllerin gâret idüp ve hâliyâ dahı fesâd ü şenâ‘at üzre olup nice müslimânlarun yollarına varup rızkların ve esbâbların gâret eyleyüp ehl-i fesâd olmağın elegetürilmek tedârükinde iken gaybet idüp elegirmedüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrı elegetürüp toprak kâdîsı ma‘rifetiyle şer‘le teftîş ü tefahhus idüp göresin; anun gibi habs îcâb ider fesâd ü şenâ‘ati zâhir olursa habsidüp zâhir olan fesâd ü şenâ‘ati arzeyleyesin.

737

Yazıldı.
Koyun emîni âdemi Yûsuf'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden bahar koyunlarının âcilen hazırlanarak Şaban ayının başında Edirne'de olacak şekilde gönderilmesi.

Tatarbâzârı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de et bâbında muzâyaka olmağın bahâr koyunı ale't-ta‘cîl cem‘ u ihzâr olunup Şa‘bân'un evâyilinde mahrûse-i mezbûreye dâhıl olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan bahâr koyunın ale't-ta‘cîl cem‘ u ihzâr eyleyüp ihrâc itdürüp ta‘yîn olunan zamânda mahrûse-i mezbûreye irsâl eyleyesin. Husûs-ı* mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer* eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

738

Bkz. hkm. 737.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne'de et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın bahâr koyunı ale't-ta‘cîl cem‘ u ihzâr olunup mâh-ı Şa‘bân'un evâyilinde mahrûse-i mezbûreye dâhıl olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan bahâr koyunın ale't-ta‘cîl cem‘ u ihzâr eyleyüp ihrâc itdürüp ta‘yîn olunan zamânda mahrûse-i mezbûreye irsâl eyleyesin. Husûs-ı* mezbûr mühimmâtdandur; ihmâlden hazer idesin.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 17 Receb, sene: 975

739

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Balya kazasının Bükoba köyünden Kara Halil ve İsa adlı kardeşlerin Biga Beyi İshak'ın adamları tarafından zorla evlerinden alınıp kaza dışına çıkarılarak birinin öldürülüp diğerinin işkence ile sakat bırakıldığı bildirildiğinden, olayın teftiş edilerek neticesinin bildirilmesi.

Balya* kâdîsı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Balya* kazâsında Bükoba* nâm karyede sâkin olan Kara Halîl ve Îsâ nâm karındaşını Biga Beği İshâk *dâme ızzühû*nun kulları cebren karyelerin basup bilâ-ma‘rifeti'l-kâdî hâric-i kazâya alup gidüp iki kâdîlık yir habs ile

gezdürüp siyâset ile Halîl katl ve karındaşın işkencede eli-ayağı amelden kalup zulm ü te‘addî eyledüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş eyleyüp göresiz; müşârun-ileyh kâdînun arzitdüği mevâd fi'l-vâkı‘ şer‘le sâbit olursa mufassal ü meşrûh yazup vukû‘ı üzre arzeyleyesin.

Yazıldı.

740 Mağrib Trablusı beğlerbeğisine hüküm ki:

Mağrib Trablusu beylerbeyinin, Tacura halkının düşman ile işbirliği yaparak Cerbe ve Kastelü'l-Vâd kalelerini basmaya hazırlandıklarını haber alarak denizden ve karadan üzerlerine hücum ettiği ve tehlikenin ortadan kaldırıldığı hususunda gönderdiği mektubun alındığı ve memnuniyet duyulduğu; bundan sonra da düşmana karşı uyanık bulunulması ve elde edilecek doğru haberlerin bildirilmesi.

Mektûb gönderüp; "Tâcûra halkınun küffâr-ı hâksâr ile ittifâkları olup Cerbe ve Kastelü'l-Vâd Kal‘aları'n basmak tedârükin itdüklerin ve sen Trablus'a varduğunda ittifâkları üzre dörder yüz Arab yat u yarakları ile cem‘ olup mâbeynlerinde bir gavgâ sûretin eyleyüp (———) tarîkı ile yöriyiş eylemek kasditdüklerinde mu‘accelen yedi pâre kadırga vü kalite ile deryâdan ve bin neferden ziyâde atlu ile karadan varup haklarından gelüp cezîre[yi] ıslâh eyleyüp üç günden sonra asker cem‘ idüp Tâcûra üzerine varup fetheyledüğün ve memleket bi'l-fi‘l emn ü emân üzre olup Arab tâyifesin dahı itâ‘at ü inkıyâd üzre olduğın" bildürmişsin. Ol bâbda her ne dimiş isen cümle ma‘lûm oldı; eyü tedârük eylemişsin. Senün hüsn-i firâset ve kemâl-i kiyâsetünden umulan bu makûle âsâr-ı cemîledür ki, zuhûra getürmişsin. İmdi; a‘dâdan gaflet dahı câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba‘d dahı a‘dâ cânibinden gaflet itmeyüp dâyimâ kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup eger kal‘alarun yat u yarakların ve zehâyirin tedârükde ve re‘âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü itmînânı* bâbında [ve] bi'l-cümle hıfz u hırâset-i memleket [ve] zabt u sıyânet-i ra‘ıyyet husûsında gereği gibi ikdâm u ihtimâm üzre olasın ve envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin ve a‘dânun dahı dâyimâ ahvâl ü etvârın tecessüs itdürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i‘lâm eylemekden hâlî olmayasın.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

741 Rûm Beğlerbeğisi olup Şeh[ri]zol muhâfazasında olan Ahmed

Şehrizol muhafazasında bulunan Rum beylerbeyinin muhafaza için aldığı tertibat ve İran ahvali hakkında gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin muhafaza görevine devam etmesi ve Şehrizol beylerbeyi gelince kendisinin de beylerbeyiliğine dönmesi.

Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "fermân-ı şerîfüm üzre vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâsetinde olup eger Şeh[ri]zol, eger sâyir hıfz lâzim olan yirlere ümerâdan ve askerden kimleri ta'yîn itdüğün ve ba'zı ehl-i fesâd elegetürüp ve andan gayri Yukaru Cânib'den ma'lûmun olan ahbârı" i'lâm itmişsin. Her ne arzitmişsin, alâ-vechi't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd sen dahı hıfz u hırâsetde olup gaflet üzre olmayasın. Şehrizol beğlerbeğisi inşâ'a'llâh mürâca'at idüp asker ile geldüğinde sen dahı muhâfazaya emrolunan asker[i] yoklayup icâzet virüp gelüp beğlerbeğili[ğü]ne gidesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 21 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

742

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Şehrizol ve Basra beylerbeyileri ile Sultan Hüseyin Bey'in Bağdad Beylerbeyi Serasker İskender Paşa'nın maiyyetinde muharebede gösterdikleri gayret ve yararlığın memnuniyet verici olduğu; bundan sonra da aynı şekilde hizmet etmeye devam etmeleri.

Hâliyâ Bağdâd Beğlerbeğisi olup sonra Ser-askerinüz olan İskender Paşa mektûb gönderüp; "senün dahı emr-i şerîfüm üzre vâfir ü müstevfî yarar asker ile ta'yîn olunan hıdmete varup irişüp kendü ile mülâkî olup vâkı' olan meterisler muhârebesinde kal'alar binâsında bi'z-zât atun dermiyân idüp hıdmete sa'y ü ikdâm eyleyüp her vechile yararlığun" bildürdi. İmdi: senün dahı cibilletünde merkûz olan şecâ'at [ü] şehâmetünden* umulan bunun emsâli ef'âl idi; vücûda getürüp yüzün ağ ola. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı müşârun-ileyh vech gördüği üzre hüsn-i ittihâd* [u] ittifâk ile yek-dil olup dîn [ü] devlet-i hümâyûnuma müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp envâ'...[H]

[H] Hüküm metni eksiktir.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Basra beğlerbeğisinün aşağasına yazılmışdur: "... "Basra ve Lahsâ'nun emn [ü] emân üzre olup ve Mehmed Osmân dahı ah[di]nde sâbit-kadem idüğin" bildürmişsin; ma'lûm oldı... Min-ba'd dahı emn [ü] emân-ı vilâyet bâbında sa'y ü ikdâm eyleyesin."

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Sultân Hüseyin Beğ'e.

743

Ulyanoğlu Seferi'nde Şehrizol ve Basra beylerbeyileri ile Sultan Hüseyin Bey ve Canpolad Bey'in gösterdikleri büyük gayretler sonucu düşmanın mağlûb edildiğine dair Bağdad beylerbeyi tarafından gönderilen mektubun alındığı; fetholunan yerlerin iyi muhafaza edilmesi, yeteri kadar adam görevlendirilmesi; kalelerin ve askerlerin mühimmât ve erzak ihtiyaçlarının gereği gibi tedarik edilmesi ve güherçile bulunan yerlerde sürekli barut işlettirilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "bu def‘a vâkı‘ olan Ulyân-oğlı Seferi'nde Şeh[ri]zol ve Basra beğlerbeğileri ve Sultân Hüseyin Beğ *dâmet ma‘âlîhi,* Canbolad *dâme ızzühû* ve sâyir ta‘yîn olunan ümerâ kullarum ve beğlerbeği ve sâyir asker halkı uğur-ı hümâyûnumda gereği gibi hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ a‘dânun meterisleri ve kal‘aları ve haylî âdemleri alınup ve Şehrizol beğlerbeğisi öte yakaya geçürilüp gice ile Arab gelüp öteden ve berüden küllî muhârebe olup a‘dânun alayına top girüp yüz yetmiş âdemlerin ve kırk nefer mikdârı şeyhların helâk idüp ol darbdan sınup firâr itdüklerin ve Remle nâm mahal gâyet nâmdâr yir olup ehl-i vukûf olanlar; "Cezâyir'ün feth u zabtı suyun iki cânibinde kal‘alar bünyâd olunup bu boğaz zabtolunmağıla olur." didüklerinde hemân ikdâm olunup berü cânibde asker ile mazbût u müstahkem bir kal‘a ve öte cânibde Şeh[ri]zol beğlerbeği *dâme ikbâlühû*ya bir kal‘a bünyâd itdürilüp bu sebeb ile Cezâyir'ün ekser yarar şeyhları gelmeğe yüz tutup hattâ Ulyân-oğlı'nun müftîleri ve içlerinde ehl-i ılmleri olan (———) mektûbları gelüp; "Kemâl-i itâ‘at ü ınkıyâd üzre olup ısyânımuz yokdur." diyü sulh recâ itdüklerin ve Remle'den yukaru Arab firâr idüp hâlî kalan yir Cezâyir'ün sülüsi mikdârı olduğın" i‘lâm idüp ve Yukaru Cânib'e müte‘allik ba‘zı husûs bildürüp ve bundan mâ‘adâ dahı her ne arzitmiş isen alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâm muhît u şâmil olmışdur. İmdi; senün cibilletünde merkûz ve tînetünde mersûm olan vüfûr-ı şecâ‘at [ü] şehâmet ve fart-ı firâset [ü] kiyâset [ve] hüsn-i tedârükü[n]den umulan bunun emsâli hısâl-i hamîde idi; vücûda getürmişsin. Yüzün ağ olsun; eyü tedârük eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba‘d dahı eger feth [u] teshîri lâzim olan yirlerdür eger alınan yirlerün ta‘mîr tedârükidür; mahall iktizâ idüp vech gördüğün üzre hüsn-i ittihâd* [u] ittifâk ile sa‘y [ü] ikdâm [ve] cidd-i mâlâ-kelâm zuhûra getürmek bâbında ikdâm [ve] mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin. Ammâ; ma‘lûmundur ki, bir vilâyetün hîç olmaz ise bârî hâsılı harcına kifâyet itmek gerekdür. Ol bâbda dahı mukayyed olup eger bi-ı[n]âyeti'llâhi te‘âlâ fetholunan yirdür, eger dahı fethı müyesser olacak yirlerdür; gereği gibi zabt u rabtı [içün] berüden kifâyet mikdârı âdem komak lâzim olan yirlere kifâyet mikdârı âdem koyup anun gibi girü sâhıbleri ki, kemâl-i itâ‘at [ü] inkıyâd idüp yarar âdemler rehn tarîkıyla virüp sana i‘timâd-ı küllî hâsıl ola ki, dâyimâ câdde-i inkıyâddan inhırâf itmeyüp vâkı‘ olan hıdemât-ı hümâyûnumda mücidd [ü] sâ‘î olalar, anun gibileri girü sâhıblerine virmek câyizdür. Harca bir mikdâr hıffet gelmek ecli* içün ve bi'l-cümle ol cânibün ahvâl ve mûcib-i intizâmı senün

re'y-i isâbet-karînüne tefvîz olmışdur. Mem[le]ketün hıfz u hırâsetine ve re'âyânun refâhiyyet [ü] itmînân[ı]* [ve] dîn [ü] devlet masâlihına evlâ olan ne ise amel eyleyesin. Dâyimâ ol vilâyete asker göndermek emr-i asîrdür; her vechile tedârük eyleyesin ki, gâh [u] bî-gâh asker taşurgatmak lâzim gelmeye ve sâyir hıdmetde olanlara arzitdüğün üzre tevcîh olunmışdur ve kal'alarun yarakların ve barutların ve sâyir levâzim ü mühimmâtların tedârük idüp ve güherçile bulunan yirlerde muttasıl barut işletdüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 22 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

744

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Süleymân Çavuş'a hüküm ki:

Dergâh-ı Âli çavuşlarından Süleyman Çavuş'un, tayin olunduğu hizmeti gereği gibi yerine getirmesi ve İran elçisinin konaklayacağı yerlerde gerekli tertibatı aldırması.

Me'mûr olduğun hıdmeti olıgeldüği üzre görmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ta'yîn olunduğun hıdmeti şimdiye değin olıgeldüği üzre görüp itmâm-ı maslahat eyleyesin ve yolda ba'zı mühimmâta sarfolunacak akça vardur; şehr-emîninden taleb eyleyesin ve ilçi gelecek konaklar evvelâ Küçük Çekmece andan Büyük Çekmece andan Silivri ve Çorlı ve Karışduran ve Baba, eger ırağ olursa Bergoz olup andan Hâsköy [ve] Edirne'dür; şöyle bilesin.

Yazıldı.

745

Bu dahı.

İran'dan gelecek elçinin Edirne'ye varıncaya kadar konaklama ihtiyaçlarında kullanılmak üzere hâssa harcdan yeterli miktarda akçe verilip deftere kaydedilmesi.

Şehr-emînine hüküm ki:

Yukaru Cânib'den Südde-i Sa'âdetüm'e gelecek ilçi içün Edirne'ye gelinceye değin kifâyet mikdârı akça virmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre hâssa harcdan virilügeldüği üzre gelüp Edirne'ye vâsıl oluncaya değin kifâyet mikdârı akça virüp deftere kaydidesin.

746

İran'dan gelen elçi için Büyükçekmece ve Silivri iskelelerine yeterli miktarda arpa gönderilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Yukaru Cânib'den gelen ilçi içün Rodoscuk İskelesi'ne gemiler ile kifâyet mikdârı arpa göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr ilçi içün kifâyet mikdârı arpayı gemilere tahmîl idüp Büyük Çekmece ve Silivri İskeleleri'ne gönderesin.

Yazıldı.
Durdı Çavuş oğlı Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

747

İran'dan gelen elçi için yeterli miktarda et, ekmek, arpa, saman vs. zahire tedarik edilerek konak yerlerinde hazır edilmesi.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Yukaru Cânib'den gelen ilçiye kifâyet mikdârı arpa vü saman ve sâyir zahîre tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, onat vechile mukayyed olup mezbûr ilçi içün taht-ı kazândan kaç konak konarsa her konakda kifâyet mikdârı et ü etmek ü arpa vü saman ve sâyir zahîre tedârük eyleyüp hâzır u müheyyâ eyleyesin; muzâyaka çekdürmekden hazer idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Çorlı kâdîsına. Karışduran Konağı'na dahı zahîre ihzâr itmek emrolunmışdur.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Babaeskisi kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına.

Yazıldı.

748

Şâm-ı Şerîf'e varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Buhara'dan Şeyh Ahmed Yesevî evlâdından Şeyh Zengî ve dervişleri hacca gideceklerinden, gidiş-gelişlerinde kendilerine gereken kolaylığın gösterilmesi.

Diyâr-ı Buhârâ'dan Şeyh Ahmed-i Yesevî evlâdından dârende-i fermân-ı hümâyûn Şeyh Zengî *zîde takvâhü* yanınca olan dervîşleriyle bile tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i

Ravza-i Mutahhere-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm*a niyyet idüp yolda ve izde, menâzil ü merâhılde dahl ü ta‘arruz olunmamak bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh ve yanınca olan dervîşlerine ve esbâbına şer‘-ı şerîfe muhâlif bir ferdi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ve akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük itdürüp ve lâzim olan mahallerde kulaguz virüp emîn ü sâlim Şâm-ı Şerîf'e irsâl eyleyesiz.

Yazıldı.

749 Vilâyet-i Şâm'un Defter Kethudâsı olup Emîr-i Hâcc olan Ahmed'e hüküm ki:

Bkz. hkm. 748.

Diyâr-ı Buhârâ'dan Şeyh Ahmed-i Yesevî evlâdından dârende Şeyh Zengî *zîde takvâhü* tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhere-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm*a niyyet idüp ol bâbda hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh yanınca olan dervîşleriyle hacc-ı mezbûrı edâ idüp gelince yolda ve izde, menâzil ü merâhılde kendülerine ve esbâbına hılâf-ı şer‘-ı şerîf bir ferdi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ferâğ-ı bâl ile hacc-ı mezbûrı edâ idüp dâyimâ devâm-ı ömr ü saltanatuma iştiğâlde olalar.

Yazıldı.

750 *Mehmed Paşa hazretleri kapucılarından Bozyokuş'a virildi. Fî 26 Receb, sene: 975*

İstanbul'a pirinç getiren tüccar ve gemicilerin, getirdikleri pirinci toptancı fiyatı üzerinden satmayıp sur içinde depolayarak perakendeci fiyatı üzerinden sattıkları bildirildiğinden, perakende fiyatı üzerinden satmalarına izin verilmemesi.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûreye pirinç getüren tüccâr u gemiciler getürdükleri pirinci getürici narhına satmayup dâhıl-i sûrda der-mahzen idüp oturıcı narhına bey‘ iderler. Mâ-tekaddemden bu zamâna gelince getürenler içerüde der-mahzen idüp oturıcı narhına bey‘ itmemişlerdür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden olıgelen âdet üzre bey‘ itdürüp şer‘-ı şerîfe ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

751

Bkz. hkm. 572.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Müteveffâ Mısır beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "vilâyet-i Hind'e emrolunan Donanma-i Hümâyûn içün kalitede kullanması mümkin otuz dâne darbzen gönderilmesin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Topcıbaşıyı getürdüp Top-hâne-i Âmire'den kalitede isti‘mâli mümkin otuz darbzen intihâb itdürüp yüzer dâne finduk ile ol cânibe gider bir münâsib gemiye tahmîl idüp mu‘accelen irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Mısır beğlerbeğisine. Vech-i meşrûh üzre darbzenler gönderildüğin i‘lâm içün yazıldı.

Yazıldı.
Alî Kîlârî K. 239. 20., an-zümre-i sipâhiyân.; mezkûra virildi.

752

İzvornik beğine hüküm ki:

Srebreniçe ve Sas kasabası madenlerinde çalışan işçi ve ırgadların yiyeceklerinin etraf yerlerden tedarikine sancakbeyleri tarafından mâni olunduğu bildirildiğinden, adı geçen madenlere zahire getirilmesine engel olunmaması.

Hâliyâ Srebreniçe Kâdîsı Abdülcelîl mektûb gönderüp; "nefs-i Srebreniçe ve kasaba-i Sas Ma‘denleri ahâlîsi meclis-i şer‘a gelüp; "Ma‘âdin-i mezbûre sâhıbleri ve ma‘dende işleyen işci vü ırgadlar içün zâd ü zevâdeleri etrâfda olan yirlerden gelür idi. Hâliyâ ba‘zı sancakbeğleri mâni‘ olduklarını" [söyledüklerin]" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ma‘âdin-i mezbûre içün zahîre getürmelü olduklarında olıgelene muhâlif bir ferde iş itdürmeyesin. Ammâ; mukayyed olasın ki, bu bahâne ile küffâra tereke virilmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

753

Bağdâd kâdîsına hüküm ki:

Bağdad kadısının en kısa zamanda görev mahalline giderek görevinin başına geçmesi.

Hâlâ ber-vech-i isti‘câl çıkup kâdîlığınuza teveccüh eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Südde-i Sa‘âdetüm tarafına gelmek* hâtırın itmeyüp mu‘accelen çıkup kâdîlığuna teveccüh idüp irişüp masâlih-ı müslimîne mübâşeret itmek ardınca olasın.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 25 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

754

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Bilkavak karyesi civarında bezirgânların yolunu keserek eşyalarını gasbedip iki bezirgânı öldürdükleri bildirilen Çeltik Âmili Mürüvvet ve adamlarının yakalanıp cezalandırılmaları.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "iki nefer bâzergânı Bilkavak nâm karye kurbinde harâmî basup ikisini mecrûh eylemekle bâzergânlar ve deveciler esbâbların ve develerin bırağup kaçup karyeye düşüp kimesne irişmeyüp harâmî esbâbı alup gitdüğin ve Gedos kazâsında Çeltük Âmili Mukleci Mürüvvet anda bulunduğın ve yatak nâmına olanlardan Hızır Bâlî ve Halîl ve Süleymân ve Ramazân elegetürilüp; "Esbâb nice olmışdur ?" diyü sü’âl olunıcak; "Âmil-i mezbûr şerîkleriyle eylemişdür." diyü haber virüp ve mezbûr âmil gaybet idüp ba‘zı alâmetler bulunup ve mezkûr Ramazân; "Esbâbı mezbûr âmil ve Rûmlı Hasan ve kayını Şâhince ve Kara Derzî şerîkleriyle alup Süleymân ile Hızır Bâlî Rûmlı Hasan'un evine girüp beni çağırdup esbâbı samanlıkda hıfzidüp aranduğın göricik gice ile gelüp mezbûr esbâbı alup Gedos'da evine varmış." diyü haber virdüğin ve Anatolı çavuşlarından beş nefer yarar çavuş gönderilüp şer‘a da‘vet eyleyüp itâ‘at eylemeyüp yanında bulunan levend ile cengidüp çavuşun birin katl ve birinün atın düşürüp ve on sekiz yirde mecrûh ve birin dahı mecrûh eyleyüp şerîkleriyle gaybet eyledüklerin ve ehl-i fesâdun serdârı olduğın ve elegetürmek tedârükinde olunduğın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları akvâm u akribâlarına ve yatak u turaklarından bi'l-cümle şer‘le bu[ldu]rması lâzim olanlara buldurup getürdüp dahı bir def‘a şer‘le faslolmayan husûsların toprak kâdîsı ma‘rifeti ile ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûrlarun mîrîye alâkaları var ise habsidüp arzeyleyesin. Mîrîye alâkaları yoğısa ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların alıvirüp sipâhî değiller ise ol bâbda şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın.

Yazıldı.

755

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Bkz. hkm. 547.

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Ta‘yîn olunan harâcun ile dört yük akça dahı gönderesin." diyü fermân olunmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Emr-i sâbıkum üzre ta‘yîn olunan harâcundan ziyâde fermân olunan dört yük akçayı eğlendürmeyüp harâcun ile bile gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer idesin.

756

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 20 Receb, sene: 975

Elçi geldiğinde sofrada vüzerâ önüne konulan gümüş sininin, hazinedarbaşı ve şehremini ile birlikte Hazine'den alınıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hazîne'de gümüş sini vardur ki, ilçi geldükde vüzerâ önine yimek anunla konagelmişdür; ol sini Hazîne'den ihrâc olunup gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazînedârbaşı ve şehr-emîni ile Hazîne['ye] varılup ol sini[yi] çıkarup gönderesin.

757

Yazıldı.
Vilâyet kâtibine ulaşdurmak içün Şâgird Muslî yedinden beğ hazretlerine îsâl olundı. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

Tahririnin tamamlandığı bildirilen Teke sancağı ile Hamid sancağında tahrirlerinin yapılmadığı bildirilen kadılıkların tahririnin de tamamlanarak defterlerinin gönderilmesi.

Lâzikıyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Teke* sancağı bi't-tamâm tahrîr olunup ve livâ-i Hamîd'ün ekseri tahrîr olunup üç-dört kâdîlık yir kalup an-karîb tamâm olmak üzre olup ve âdet-i ağnâm ahvâlin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kâdîlıkları ber-vech-i isti‘câl tahrîr idüp itmâma irişdürüp defterleri Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

757ve 758 numaralı hükümler arasındaki sahifeler (s. 268, 269) boştur.

758

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi. Fî 27 Recebi'l-mürecceb, sene: 975

Dârüssaâde'deki mutfak arkasında kademeli ve kemerli yedi-sekiz zirâ bir oda yapılması.

İstanbul şehr-emînine ve mi‘mârbaşına hüküm ki:

Dâru's-sa‘âde'de matbah ardında kademe ile ve kemer ile yedi-sekiz zirâ‘ bir oda yapılmak lâzim olup mahal sarây ağasınun ma‘lûmı olmağın **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müşârun-ileyh ta‘yîn eyledüği mahalde yedi-sekiz zirâ‘ bir oda yapup ammâ; küllî harcolunmayup itlâf u isrâfdan hazer olunup gâyet mükellef olmaya.

759

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi. Fî 27 Receb, sene: 975

Dârüssaâde'deki mutfak arkasında yapılması emrolunan odanın yapılacağı yerin bu işle görevli kişilere gösterilmesi.

Sarây-ı Âmire ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Dâru's-sa‘âde'de matbah ardında kademe ve kemer ile yedi-sekiz zirâ‘ bir oda yapılmak emrüm olmağın ol husûs içün İstanbul hâssa harcına ve mi‘mârbaşına hükm-i şerîfüm gönderilüp zikrolunan mahal senün ma‘lûmun olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan mahalli müşârun-ileyhimâya ta‘yîn idüp gösteresin ki, emrüm üzre mezkûr odanun binâsına mübâşeret idüp itmâma irişdüreler.

Yazıldı.
Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

760

Semerkandlı hacılara kimsenin müdahale ettirilmeyip yol emniyetlerinin sağlanması.

Şâm'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Semerkand'dan Mekke-i Müşerrefe tavâfına gelen huccâca yolda ve izde kimesne mâni‘ olmayup emîn ü sâlim irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre tâyife-i mezkûreye yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile emîn ü sâlim varup gelüp devâm-ı devletüm ed‘ıyesine iştiğâlde olalar.

Yazıldı.
Bu dahı.

761

Semerkandlı hacılara, deve vs. ihtiyaçlarının tedarikinde emîr-i hac tarafından yardımcı olunması.

Şâm emîr-i hâccına hüküm ki:

Hâliyâ Semerkand'dan Mekke-i Mükerreme tavâfına ba‘zı huccâc gelüp ol câniblere müteveccih olmışlardur. **Buyurdum ki:**

Tâyife-i mezbûrenün lâzim olan develerini ve sâyir tedârüklerini ri‘âyet üzre görivirüp kimesneye rencîde vü remîde itdürmeyesin.

762

Yemen'de bulunan kadıların berat resmlerinin Yemen'de Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed Bey vasıtasıyla tahsil edilmesi.

Yazıldı.
(———) ile Aden Kâdîsı olan Mevlânâ Ahmed'e virildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de vâkı‘ olan kâdîlarun berâtları resmi alınmak husûsı bi'l-fi‘l Yemen'de sancağla Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed *dâme ulüvvühû*ya emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrede vâkı‘ olan kâdîlarun berâtları resmin müşârun-ileyhe aldurup zabtitdüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 27 Recebi'l-müreccеb, sene: 975, Edirne

Yazıldı.

763 Hâsköy kâdîsına hüküm ki:

Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden Hasköy'de bulunan bahar, haymâne ve muzâyaka koyunlarının âcilen gönderilmesi.

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın taht-ı kazânda vâkı‘ olan eger bahâr ve eger haymâne ve eger muzâyaka koyunlarıdur; mu‘accelen ihrâc olunup irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânda vâkı‘ olan eger bahâr koyunıdur ve eger muzâyaka vü haymâne koyunlarıdur; cem‘ u ihzâr eyleyüp ale't-ta‘cîl irsâl ü îsâl eyleyesin. Matrabâzlarında dahı ba‘zı koyunlar olup celebler akça ile satun almak istedüklerinde virmeyüp te‘allül iderlerimiş. Anun gibi matrabâzlarun ellerinde bulunan koyunlar dahı te‘allül itdürmeyüp akça ile celeblere bey‘ itdürüp ale't-ta‘cîl ihrâc idüp irsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur. Şöyle ki; ihmâl idesin, mu‘âteb olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.

764 Sarây ağasına ve şehr-emînine hüküm ki:

Atmeydanı'ndaki İçoğlan Sarayı'nın oğlanlarının Galata Sarayı'na nakledilmesi; odalar yetersiz kalırsa ilave oda yapılması.

Hâliyâ At Meydânı kurbinde olan İç-oğlan Sarâyı'nun oğlanları Galata Sarâyı'na naklolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre Galata Sarâyı'na naklitdüresiz. Galata Sarâyı'nda olan odalara sığmayup muzâyaka çekerlerse bir oda dahı yapdurup Galata Sarâyı'na ilhâk idüp itlâf u isrâf itdürmeyesiz.

Yazıldı.

765 *Beğün kethudâsına virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975*

Kurveleş nahiyesindeki isyanı bastırmakla görevlendirilen Sancakbeyi Bâyezid Bey'e Avlonya ve İlbasan'daki kale dizdarları ve azeb ağaları tarafından gerekli yardımın yapılması.

Avlonya ve İlbasan sancaklarında vâkı‘ olan kılâ‘ dizdârları ve azeb ağalarına hüküm ki:

Delvine sancağına tâbi‘ Kurveleş nâhıyesinde vâkı‘ olan kurâ bi'l-fi‘l ısyân üzre oldukları i‘lâm olunmağın; "Vâkı‘ ise urup haklarından gelesin." diyü hâlâ Delvine Sancağı Beği olan kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Bâyezîd *dâme ızzühû*ya emr-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi lâzim olup müşârun-ileyh sizden hısâr-eri taleb eyledükde, te’hîr itmeyüp eger hısâr-erenlerinden, eger azeblerinden kifâyet mikdârı kal‘ada alıkoyup dahı hısâr-erini kethudâlarıyla gönderüp ve siz ki azeb ağalarısız, bi'z-zât âlet-i harb ile müretteb ü mükemmel azebler ile varup müşâ[run]-ileyhe mülâkî olup vech gördüği üzre hıdmetde ve [yo]ldaşlıkda bulunasız. Ammâ; kal‘aları hâlî koyup gaflet ile a‘dâdan kılâ‘a ve gayra zarar irişdürmekden hazer idesiz.

Yazıldı.

766 *Erzurum Beğlerbeğisinün Kethudâsı Alî Beğ'e virildi. Fî 29 Receb, sene: 975*

Livâne ve Pertekrek sancakları beyleri Sefer ve Mehmed beyler, Erzurum Nâzır-ı Emvâlliği'ne sâbık Nâzır-ı Emvâl İbrahim'in teftiş olunması şartıyla talip oldukları halde Sadık Çelebi'nin adı geçen beyler gelmeden defterleri imzaladığı bildirildiğinden, Sadık Çelebi'nin adı geçen şahısları bir araya getirip teftiş ederek ortaya çıkacak mirî zimmeti tahsil etmesi ve anlaşmazlığa sebep olacak bir nokta bırakmaması.

Sâdık Çele[bî]'ye hüküm ki:

Erzurum Defterleri Kethudâsı olup sâbıkâ Nâzır-ı Emvâl olan İbrâhîm'ün teftîş olunmak şartıyla Livâne ve Pertekrek Sancakları Beğleri Sefer ve Mehmed *dâme ızzühümâ* on bin altun ziyâde idüp henüz müşârun-ileyhimâ varup irişüp hâzır olmadın mezbûrlarun defterlerin görüp imzâ itmişsin. Eyle olsa; husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâm olup mûmâ-ileyhimâyla mezbûrı ihzâr idüp şartları mûcebince teftîş olunması lâzim olmağın

buyurdum ki:

Husamâ muvâcehesinde ( ) dikkat ü ihtimâmla şartları mûcebince teftîş eyleyüp zimmetinde zuhûr bulan mâlı her ne tarîk ile mümkin ise tahsîl idüp lâzimü'l-arz ahvâli yazup arzeyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; gereği gibi mukayyed olup mücmel ü müşevveş ( ) komayup fasl-ı nizâ‘ eylemek bâbında mücidd ü sâ‘î olasın.

Yazıldı.

Bu da[hı].

767

Başaçuk Melik'e hüküm ki:

Başaçık Melik'in Gürcistan ahvalini bildirdiği mektubunun alındığı; Melik'in aynı şekilde bilgi göndermeye devam etmesi; ayrıca kendisine bir hilat gönderildiği.

Bundan akdem Âsitâne-i Sa‘âdet-âşiyânum'a âdemün gönderüp ol tarafun ahvâlin bildürmişsin. Dahı her ne dimiş isen Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup kemâl-i sadâkat ü ihlâs üzre olduğuna ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmışdur. **Buyurdum ki:**

Min-ba‘d cibilletünde merkûz olan sadâkat ü ihlâsun muktezâsınca ol tarafa müte‘allik olan ahvâlün bildürmesi husûsında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte‘allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyesin ve avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden hıl‘at-i hümâyûnum gönderilmişdür; uğur-ı hümâyûnumda umılandan ziyâde sadâkat ü ihlâs üzre olasın.

Yazıldı.

768

Nûrullâh Kapucı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa‘bân, sene: minh.

Asmalı Tekke yakınlarındaki vakıf odada yangın çıktığı ve yeniçeriler tarafından zamanında söndürüldüğünün bildirildiği; İstanbul'un muhafazası için bundan sonra da aynı gayretin gösterilmesi.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "mâh-ı Receb'ün on sekizinci gün ikindi namâzından sonra Asmalu Tekye kurbinde Şâhkulı Evleri dimekle ma‘rûf vakf oda yandukda yeniçeri ağası yitişüp mezbûr odanun çevresinde olan üç oda yıkılup andan gayri nesne yıkdurılmayup kimesnenün mâlına ve cânına zarar olmayup âteş ne yirden te’sîr (?) itdüği sü’âl olundukda ol vakf odada iki nefer sipâhîler olup anlar mescid[d]e iken hıdmetkârları olduğı âhûrda bir mikdâr [o]tlukları olup hatâ’en ol mahalden sirâyet idüp ve sipâhîlerün keyfiyyet-i hâlleri sü’âl olundukda; "Kendü hâllerinde olup her biri evkât-ı hamseye müdâvemet üzredür." diyü eyülüklerine şehâdet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba‘d dahı mahrûse-i mezbûrenün hıfz u hırâseti bâbında mesâ‘î-i

cemîlenüz zuhûra getüresiz.

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 29 Receb, sene: 975

769

Başaçık Melik'e gönderilen hükm-i şerifin süratle yerine ulaştırılması.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Başaçuk Melik'e ba‘zı husûs içün hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yarar âdemünle mu‘accelen irsâl ü îsâl eyleyesin.

Yazıldı.

Arz getüren Abdî'ye virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

770

Samanlı İskelesi ile Yenişehir arasında bulunan Katranlu Derbendi'nin fesad yuvası haline geldiği, buradan gelip-geçen tüccar tâifesinin mallarının gasbedilerek kendilerinin katledildiği, muhafaza görevi yapmak için derbentçiye ihtiyaç duyulduğu bildirildiğinden, Bulcun köyünden yeteri kadar derbentçi tayin edilip derbent âdeti üzerine deftere kaydedilerek adı geçen mahallin muhafaza edilmesi.

Vilâyet kâtibine hüküm ki:

Burusa beği ve Yenişehir kâdîsı mektûb gönderüp; " "Samanlu İskelesi'yle Yenişehir mâbeyninde olan Katranlu Derbendi mahûf u muhâtara vü hâlî mevzı‘ olup âyende vü revende eksük olmayup tüccâr tâyifesin güdüp götürüp mahall-i mezbûra fursat bulup kendülerin katl ve mâlların gâret iderler." diyü haber virdüklerin ve mu‘temed kimesneler derbend etrâfında olan karyelerden Çartak ve Sartıoğlı ve Makri ve Dinboz ve Menteşe nâm karyelerün halkı; "derbend-i mezbûrun menba‘-ı fesâd idüğin" haber virüp; "Sâbıkâ dahı derbendci vaz‘ olunmış idi. Ma‘âşlarında muzâyaka olup zarar u zi[yâ]nlarından perâkende olmışlardur. Ol vakıtdan berü hâlîdür. Derbendciye ziyâde ihtiyâc vardur." diyü takrîr idüp ve zikrolunan yirlerün muhâfazasın müslimânlara enfa‘ olup Bulcun nâm karyenün piyâdeleri derbendci olmasın" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan mahal mahûf u muhâtara olup hıfzı lâzim olur, derbend olmak münâsib ise karye-i mezbûreden kifâyet mikdârı derbendci ta‘yîn eyleyüp hukûk u rüsûmların sâyir derbend âdeti üzre deftere kaydeyleyesin ki, derbend-i mezbûrı hıfzeyleyüp âyende vü revendeye zarar u gezend irişdürmeyeler.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 28 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

771 *Mükerrer.*

Bkz. hkm. 715.

Medîne-i Münevvere kâdîsına, şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

[Anda Ayn-ı Zerkâ][H] Suyolcısı olan Cemâleddîn'e mahrûse-i Mısır'dan gelen galleden yevmî bir kadeh buğday virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre Mısır'dan gelen galleden mezbûra yevmî bir kadeh buğday viresin.

[H] İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 715

Yazıldı.

772 *Mükerrerdür.*

Bkz. hkm. 722.

Şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Sahâbe-i kibâr [ve] ashâb-ı ahyârdan* Hazret-i Osmân-ı Zü'n-nûreyn'ün mezâr-ı şerîfleri Bakî‘'da* vâkı‘ olup tenhâ yir olmak ile üzerlerinde kimesne sâkin olmayup anda birkaç bâb hucreler binâ olunup bir harem çekmek münâsib idüği i‘lâm olunmış. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât varup göresin; harem olup birkaç hucre olmak mümkin midür, ne mikdâr hucre olup ve haremi dahı ne mikdâr olmağa mütehammildür; arzeyleyesin ki, mümkin olduğı kadar harem içine alınup birkaç bâb hucreler binâ olunup eczâ ta‘yîn oluna ki, ba‘zı fukarâ anda sâkin olup tilâvet-i eczâ idüp makâm-ı mübârekleri hâlî olmaya.

Yazıldı.

773 *Kethudâ beğe gönderildi. Fî 29 Receb, sene: 975**

İstanbul'a gelmek için izin isteyen Şeyhü'l-harem'in, hacılar Kâbe'den çıktıktan sonra yerine münasib birini bırakarak gelmesinin uygun görüldüğü.

Şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "bu cânibe gelmek murâdun olduğın" i‘lâm idüp isticâze-i şerîfem taleb eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

İnşâ’a'llâhü te‘âlâ huccâc-ı zevi'l-ibtihâc Ka‘be-i Müşerrefe *şerrafeha'llâhü te‘âlâ*dan mürâca‘at itdüklerinde sen dahı eyle çıkup gelüp gidesin. Ammâ; meşîhat hıdmetine bir mu‘temedün-aleyh yarar kimesne nasbeyleyesin; şöyle bilesin.

774

Yazıldı.
Kethudâ beğe gönderildi. Fî 29 Receb, sene: 975

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa tarafından Medine'ye getirilen su ve yaptırdığı sebiller için usta suyolcu ve âb-keşler tayin edilmesi.

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*nun anda getürdüği suya suyolcılar ve vâkı' olan ba'zı sebîllere âb-keşler lâzim olduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan suyolı ve sebîller mühimmâtı içün fenninde mâhir suyolcılar ve hıdmete kâdir âb-keşler bulup ta'yîn ü tevcîh eyleyüp arzidesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'de berâtları virile; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

775

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Südde-i Saâdet'te ulûfeye mutasarrıf olup Şeyhü'l-haremlik verilenlere ulûfelerinin Osmânî hesabı üzerinden verildiğini bildirip kendisine de aynı şekilde verilmesi talebinde bulunan şimdiki Şeyhü'l-harem'in ulûfesinin de Osmânî hesabı üzerinden verilmesi.

Hâliyâ şeyhu'l-Harem Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kadîmü'l-eyyâmdan Âsitâne-i Sa'âdetüm'de ulûfeye mutasarrıf iken şeyhu'l-Harem olıgelenlere ulûfeleri Osmânî hısâbı üzre virilügelüp hâliyâ kendüye dahı Osmânî hısâbı üzre virilmesin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, Hazîne-i Mısır'da olan defterlere nazar idüp göresiz; fi'l-vâkı' Südde-i Sa'âdetüm'de ulûfeye mutasarrıf olup Şeyhu'l-Haremlik virilenlere ulûfeleri Osmânî üzre virildüği mastûr [u] mukayyed ise müşârun-ileyhe dahı üslûb-ı sâbık üzre ulûfesin Osmânî hısâbı üzre viresiz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

776

Rudnik kâdîsına hüküm ki:

Rudnik kazasının Petka ve Kilye (?) köyleri ahalisi, sipahileri Yusuf ve kardeşi Veli'nin kendilerine zulmettikleri ve alacaklarını vermedikleri yolunda şikâyette bulunduklarından, bu hususun teftiş olunup sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra durumun arzedilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Petka ve Kilye (?) nâm karyeler keferesi [meclis-i] şer‘-ı şerîfe gelüp; "Valyeva'da sâkin olup bundan akdem sipâhîmüz olan Yûsuf'un ve karındaşı Velî Kethudâ bir kulle binâ idüp cümlemüzi sürüp otuz bir gün kullanup ve gice habseylemekle bizi hıdmetlenüp bir habbe ücret virmeyüp ve içimüzden Vuk ve Dırancovilo ve Pavloz ve Foya (?) ve Vchina (?) nâm dülgerleri gündüz işledüp her bir dülger üçer aylık ücretleri altışar yüz otuzar akçadan cümle üç bin yüz elli akça olur, virmeyüp ancak herbirine birer filori virüp ve Kalb nâm zimmînün üzerinde beş kile darı öşri olup altı kile dahı ziyâde taleb idüp almağıçün evine girüp kızınun cihâzını ve kendüsinün seksen akçalık çağşırın ve bir guruşın alup sonradan on bir kile* öşri kendi hısâbı üzre edâ eyledükde aldugı esbâbı dahı virmeyüp ve Radiç nâm zimmînün bârgîrin alup istemeğe vardukda habsidüp sekiz aded guruşın almağla ıtlâk eyleyüp ve Dırancovilo nâm zimmînün karyesinden firâr iden Rado nâm zimmî; "Senün karîbündür; çift bozan hakkı vardur." diyü bir öküzin alup ve Kilye (?) nâm karye ahâlîsinün öşr-i şıralarından otuz medre tatlu şırayı turşı kurmağıçün evine iletmeğe bir kâfire kendü emriyle teslîm idüp ol dahı Kuluban (?) nâm (———) virmemekle eğlendüğiyçün ve Koraniç (?) nâm zimmînün "cerîme" diyü on dört medre şırasın alup buna benzer te‘addîsinün nihâ[ye]ti yokdur; firâr eylememüz mukarrerdür." diyü [şekvâ itdüklerin]" arzeylemişsin. **[Buyurdum ki:]**

Bir def‘a şer‘le faslolunmayup üzerinden on beş yıl geçmemiş ise ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm hakk üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise ba‘de's-sübût müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden* sonra bu bâbda olan sûret-i sicillerin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin ki, sonra emr-i şerîfüm ne vechile olursa mûcebi[y]le amel eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 29 Receb, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Kâdînun âdemisi olan Alî'ye virildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

777

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olup Haleb'de mâl defterdârı

Haleb'de mal defterdarı yanında hizmette bulunan Mirza Çavuş'un mâl-ı mirî tahsilinde görevini ihmal ettiği duyulduğundan, ihmalden sakınıp mâl-ı mirî tahsilinde gereken hassasiyeti göstermesi.

yanında hıdmetde olan Mîrzâ Çavuş'a hüküm ki:

Emr-i şerîfümle me’mûr olduğun mâl-ı mîrî hıdmetinde nev‘an ihmâl ü müsâhele üzre olmağla mâl-ı mîrîye zarar u ziyân olmakdan hâlî olmadugı istimâ‘ olundı. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, me’mûr olduğun mâl-ı mîrînün cem‘ u tahsîlinde ihmâl itmeyüp ve kimesne üzerinde mâl-ı mîrîden bir akça ve bir habbe komamak bâbında gereği gibi mücidd ü sâ‘î olup ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin; sonra özrün makbûl olmayup mes’ûl olursın. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ve sa‘y ü ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin;

şöyle bilesin.

Yazıldı.
Arz getüren Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

778

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

İki bezirgânın eşyalarını gasbeden Çeltik Âmili Mürüvvet'i yakalamaya giden çavuşlardan ikisinin öldürülüp birinin yaralandığı hadisede, Çeltikçi köyü ahalisinin gereken yardımı yapmayarak suçluların kaçmalarına yardımcı oldukları bildirildiğinden, olayın ayrıntılı olarak araştırılıp arzedilmesi.

Bundan akdem iki nefer bâzergânı basup esbâbın gâret eyleyen ehl-i fesâddan Çeltük Âmili Na‘lçacı Mürüvvet nâm kimesneyi elegetürmek içün gönderilen beş nefer çavuşun ikisin katl ve birisin dahı mecrûh eyledükde Çeltükci nâm karye halkı ahvâle vâkıf iken çavuşlara mu‘âvenet itmeyüp ihmâl eyleyüp ehl-i fesâddan gaybet itdürdüklerin i‘lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı‘ arzolunduğı gibi olup mezkûr vech-i meşrûh üzre fesâd eyledükde karye kurbinde olup ehl-i karye mu‘âvenet eylemeğe mümkin iken ihmâl idüp ehl-i fesâdun atların getürüp gaybet itdürdükleri vâkı‘ mıdur, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre arzeyleyesin.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 29 Receb, sene: 975

779

Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşına hüküm ki:

Edirne'nin Karayokuş mahallinde Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın bulup kendi imkânlarıyla hâssa suyoluna bağlattığı bir lüle iki masura suyun yaptırmakta olduğu hamam tamamlanıncaya kadar evine bağlanması; hamam tamamlanınca bu su ile daha önceden kendisine ait bulunan yarım lüle suyun hamama bağlanması.

Sen ki Edirne kâdîsısın, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i Edirne muzâfâtından Karayokuş nâm mahalde Vezîr-i A‘zamum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû* cânibinden bulunan su senün mübâşeretünle ve Suyolcılar Kethudâsı Hâcî Ahmed ve sâyir suyolcılar ma‘rifeti ile tahmîn olunup bir lüle ve iki masura su bulunup kendü mâlı ile hâssa su kârîzine getürdüp ilhâk idüp ba‘dehû zikrolunan mikdârı suyı murâd itdüği mahalde icrâ itmesin recâ eyledüğin" bildürmişsin ve müşârun-ileyh dahı bir hammâm binâsına mübâşeret idüp; "hammâm tamâm olunca ol mikdâr su evine icrâ olunup ba‘dehû hammâma icrâ olunmasın" istid‘â itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan [su] hâssa kârîze ilhâk olundukdan sonra evvelden icr[â] olunan yarım lüle su ile bir lüle ve iki masura suyı evine icrâ idüp ba‘dehû tamâm olup işledükde murâd idindüği üzre hammâma icrâ idesin. Ol bâbda kimesne mâni‘ u müzâhım

olmaya ve bu sulardan gayri müşârun-ileyhün evvelden yarım lüle suyı dahı olup hâliyâ binâ olunan hammâm tamâm oldukda hammâmına cârî ola.

Yazıldı.

780 *Kapukethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975*

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun taraflarında züamâ ve erbâb-ı timardan bazılarının reâyaya zulmedip kendi işlerinde istihdam ettikleri şahıslara ücretlerini vermedikleri duyulduğundan, bu gibi haksızlıkların önlenmesi ve emre uymayanların bildirilmesi.

Hâliyâ ol cânibde vâkı' olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve gayriden ba'zı kimesneler re'âyâyı ve tavarlarını cebren getürdüp binâlarına ve sâyir kendü hıdmetlerine istihdâm idüp ücretlerin dahı virmeyüp ziyâde zulm ü te'addî itdükleri istimâ' olundı. İmd[i]; re'âyâya vech-i meşrûh üzre zulm ü hayf olduğına aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlara muhkem tenbîh idüp te'kîd eyleyesin ki, re'âyâ tâyifesine aslâ ol vechile zulm ü hayf itmeyüp rencîd[e] itmeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri her kim ise isimleriyle yazup Dergâh-ı Mu'allâ'ya arzeyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 2 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

781 *Karaman beğlerbeğisinün kapukethudâsına virildi. 5 Şa'bân, sene: minh.*

Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın Yemen'e gönderilmesi üzerine Karaman Beylerbeyi Murad Bey de Şam muhafazasında görevlendirildiğinden İçel beyinin, yerine güvenilir birini bırakıp yeteri kadar sipahi ile Karaman muhafazasına gitmesi.

İçil beğine hüküm ki:

Sâbıkâ Şâm Beğlerbeğisi olup hâlâ Vezîr olan Mustafâ Paşa Yemen mühimmi içün serdâr ta'yîn olunup vilâyet-i Yemen'e irsâl olunmağın Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühû* bin nefer sipâhî ile Şâm muhâfazasına emrolunup vilâyet-i Karaman'un dahı hıfz u hırâseti dahı lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağun hıfzı içün yarar âdemün ta'yîn eyleyüp ve kifâyet mikdârı âdem koşup sancağun hıfzitdürüp bâkî sipâhîlerün ile sen mu'accelen çıkup vilâyet-i Karaman'a varup dahı vech ü münâsib olan mahalde oturup muhâfaza hıdmetinde olasın.

782

Sidrekapsi kazasında Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın çiftliğinden firar eden iki kölenin buldurulup çiftlik zâbitine teslim ettirilmesi.

Yazıldı.
Paşa hazretlerinün kapucılarından Haydar'a virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Timürhısâr kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb u sûret-i sicil gönderüp; "düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa Sidrekapsi kazâsında olan çiftliğinden Marko ve Sivad nâm kulları ibâkat idüp Hüseyin bin Abdullâh nâm kimesnenün evinde kebelerin bulup mezkûrdan sü'âl olundukda; "Evvelâ bana bey' eylen." diyü ( ) diyü cevâb virüp ba'dehû Ayanoroz nâm keşîş; "Katin'e gitdiler." didüğin ve mezkûr şirret ü şekâvet üzre olup Kavala kapudânına gönderildüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup müşârun-ileyhün zikrolunan kulların eger Ayanoroz Keşîş'dür ve eger gayridedür; her ne mahalde bulunmak ihtimâli olursa gereği gibi tetebbu' u tecessüs idüp elegetürüp mukayyed ü mahbûs mezkûr olan çiftliğe gönderüp zâbıtına teslîm itdüresin. Bu bâbda ihmâl ü müsâhele itmeyüp ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.
Kethudâları Sinân'a virildi. Fî 3 Şa'bân, sene: 975

783

Kurveleş nahiyesine bağlı adı geçen köylerin ittifakla isyan edip Neviçe Kalesi'ni basarak dizdarı ve kale halkını katletmelerinden dolayı gâret olunmaları için gönderilen emrin yerine getirilmediği, hâlâ isyanlarında devam ederek isyan etmeyen köylere baskınlar yapıp mal ve canlarına kastettikleri, haraçlarını ve vergilerini vermedikleri bildirildiğinden, daha önce verilen emir gereğince haklarından gelinmesi.

Delvine Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda Kurveleş nâhıyesinde vâkı' olan Lopeş ve Neviçe ve Progonat ve Zulat ve Bilor ve Toç ve Dukat ve Kalorat ve Kırkevlik (?) ve Vraşt ve Vitos (?) ve İlyâs (?) ve Dermat (?) ve Hocat ve Kodisserol (?) ve Kiyabrot (?) ve Vakak (?) ve Aktıra (?) ve Orse (?) ve Bekernat (?) ve Lıkva (?) ve Hadsova (?) ve Ayvasıl ve dîger Neviçe ve Konik (?) nâm karyeler ısyân idüp ittifâk ile baş kaldurup Neviçe nâm kal'ayı gâret idüp dizdârların ve kal'a halkın katlidüp ve evlâdın esîr idüp gâret olunmağıçün Avlonya ve İlbasan ve Delvine ve Yanya sancakları beğlerine emrolunup haklarından gelinmeyüp el-ân kemâ-kân tuğyân üzre olup harâc-güzâr nice mutî' karyeleri gâret idüp ve harâcların ve rüsûm-ı ağnâmların virmedüklerin" bildürmişsin. İmdi; mezkûr âsîlerün haklarından gelinmek içün müşârun-ileyhim sancakbeğlerine bundan akdem hükm-i şerîfüm irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, arzolundugı gibi ise müşârun-ileyhime virilen hükm-i şerîf-i sâbık muktezâsınca varup haklarından gelesin. Ammâ; ol bâhâne ile kendü hâllerinde olup itâ‘at-i şer‘-ı şerîf iden re‘âyâ tâyifesini gâret ü hasâret itmeden hazer idüp kemâl-i basîret üzre olasın.

Yazıldı.

784 *Karaman beğlerbeğisinün kapukethudâsına virildi. Fî 5 Şa‘bân, sene: 975*

Karaman Beylerbeyi Murad Bey'in vilâyetinin sipahileri ve alaybeyileri ile Şam muhafazasına tayin olunduğundan; Kayseri, Akşehir, Aksaray ve Beyşehri sipahilerinden yazacağı kişilerin alaybeyileri ile birlikte Şam muhafazasına gönderilmesi.

Kaysariyye beğine hüküm ki:

Hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühû* Şâm muhâfazasına ta‘yîn olunup vilâyet-i Karaman sipâhîlerinden bin nefer sipâhî ile alaybeğleri bile muhâfaza hıdmetinde olmak emrüm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh muhâfaza hıdmetiyçün sancağun sipâhîlerinden âdem yazup alup gitmelü oldukda ta‘yîn eyledüği sipâhîleri alaybeğine koşup müşârun-ileyh ile muhâfaza hıdmetine gönderesin. Dahı sen mîr-alem ile ve bâkî sipâhîlerün ile sancağun hıfz u hırâsetinde olasın.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Akşehir beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Aksarây beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Beğşehri beğine.

Yazıldı.

785 *Bu dahı.*

Karaman beylerbeyinin emrolunduğu Şam muhafazası için emrindeki züamâ ve sipahileri yokladığı, ancak tezkiresiz sipahilerin emirde açıklık olmadığı gerekçesiyle itiraz ettiği bildirildiğinden, beylerbeyinin beraberinde Şam'a götüreceği sipahileri Karaman vilâyetinin tezkiresiz sipahilerinin yararlarından bine tamamlayarak Şam'a gidip muhafaza hizmetinde olması.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; " "vilâyet-i Karaman'un zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârından bin nefer sipâhî ile Şâm muhâfazasına varmak" emrolunmağın emr-i şerîf mûcebince sipâhî tetebbu‘ olundukda tezkirelülerin tokuz yüz yoklanup iki yüz nefer marîz u pîr kıyâs olunup tezkiresüz sipâhîlerün yararlarından yüz nefer sipâhî yazılup mâh-ı Şa‘bân'un evâyilinde teveccüh olunmak mukarrer eyledüğün ve zü‘amâdan alaybeğler ve erbâb-ı tîmârdan mîr-alem olanlar ve tezkiresüz sipâhîler emr-i şerîfde tasrîh olmamağla te‘allül itdüklerin" bildürmişsin. İmdi; muhâfaza husûsı mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet-i Karaman'un tezkiresüz olan sipâhîlerinün yararlarından bin nefere irişdürüp dahı alaybeğleri ile bile alup emr-i sâbık mûcebince mahmiyye-i Şâm'a varup muhâfaza hıdmetinde olasın ve mîr-alem olanlara tenbîh eyleyesin ki, sancakbeğleri ile sancakları hıfzında olalar.

Yazıldı.

786 Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hacıları korumakla görevlendirilen Şam sipahilerine deve kirası için verilegelen yirmi beşer altının verilmeyip, sipahilerin nevbetle bu hizmeti yerine getirmeleri emredildiği halde Şam timarlarının yeniden tahrir edilip tevziâtın yapılmamasından dolayı sıkıntıya düşüldüğü bildirildiğinden, deve kirası için verilegelen yirmibeşer altının âdet üzere verilmeye devam edilmesi.

Hâliyâ mektûb gönderüp; " "Şâm'dan müteveccih olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâc muhâfazasıyçün koşılan Şâm sipâhîlerine deve kirâsıyçün virilen yiğirmi beşer altun virilmeyüp sâyir Memâlik-i Mahrûse'de olan sipâhîler gibi her sene nevbetle hıdmet itsünler." diyü mukaddemâ emrüm olup hâlâ Şâm tîmârları müceddeden tahrîr olunup tîmârları ma‘lûm olmamağla bu sene küllî muzâyaka üzre oldukların" bildürmişsin. Bu husûsı defter kethudâsı olup Şâm emîr-i hâcc[ı] olan dahı arzitmişdi. Girü âdet-i kadîme üzre virilügelen ne ise müşârun-ileyhün arzı mûcebince virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varup emrüm üzre huccâc muhâfazasıyçün koşılan Şâm sipâhîlerine olıgelen âdet üzre girü viresin.

Yazıldı.

787 Adana Sancağı Beği Dervîş Mehmed'e hüküm ki:

Adana sancağında tamir edilecek kale ve Mısır mühimmâtı için istenen gemi ağacı hususlarında yapılan çalışmalara dair Adana beyi tarafından gönderilen mektubun alındığı ve memnuniyet duyulduğu; en az beş gemilik ağaç kestirilerek hazır edilmesi.

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mukaddemâ fermân olunan kal‘a binâsınun ta‘mîri bâbında tamâm ikdâm üzre olup ve Mahrûse-i Mısır mühimmâtıyçün vâfir ü

müstevfî gemi ağacı kesdürilüp ve kal‘a-i mezbûre ta‘mîri husûsına mahmiyye-i Haleb'e bennâ vü neccâr içün âdemler gönderilüp inşâ’a'llâhü te‘âlâ geldüklerinde mübâşeret olunur." diyü bildürmişsin. İmdi; me’mûl olunduğı üzre gereği gibi sa‘y ü kifâyetün zuhûra gelüp her vechile ikdâm u ihtimâm itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dahı ziyâde kesdürmek bâbında sa‘y [ü] ihtimâm idüp ekal beş kıt‘a gemi ağacı kesdürüp hâzır u müheyyâ eylemek bâbında mukayyed olasın.

Yazıldı.

788 *Eflak Voyvodasınun Kapukethudâsı Leskovi'ye virildi. Fî 4 Şa‘bân, sene: 975*

İstanbul'da zindanda mahbus bulunan Eflaklı zimmînin küreğe konulması; ayrıca kendi halinde durmayan ve fesad çıkaran Eflak keferesinin de hapsedilmesi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Eflak keferesinden mahrûse-i İstanbul'da zindânda mahbûs olan zimmî küreğe koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Eflak voyvodasınun âdemisi vardukda, ta‘yîn itdüği mahbûs-ı mezbûrı emrüm üzre küreğe koşasın ve andan gayri Eflak keferesinden anda ba‘zı fesâd üzre imiş. Anun gibi kendü hâlinde olmayup fesâd ü şenâ‘at üzre olanlar zâhir olursa habsidüp arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Şa‘bân, [sene:] 975

Bugünki günde Hızâne-i Âmire'den üç gümüş kozalak ihrâc olundı.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

789 *Paşa hazretlerine.*

Şam yeniçerilerinin binden az olması nedeniyle Vezir Mustafa Paşa'nın, kendisi ile birlikte gidenlerle Şam ve Haleb'de mal hizmetinde bulunanların sayısını kul-karındaşları ve kul oğullarından yeniçeri yazarak bin kişiye ulaştırması.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Şâm yeniçerileri bin neferden noksân üzre olduğı i‘lâm olunmağın eger senün ile gidenler ve eger Şâm'da ve Haleb'de mâl hıdmetinde istihdâm olanlardur; cümle bin nefere irişdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, yarar kul-karındaşlarından ve kul-oğullarından yeniçeri yazup mezkûrları bin nefere irişdüresin. Ammâ; yazılanlarda Tat u Arab tâyifesinden olmayup kul-karındaşı ve

kul-oğullarından ola.

Yazıldı.

790

Kapukethudâsı Dâvûd'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Te'hîr olundı.

Neretva İskelesi yakınında bulunan Dobran köyünü eşkıyanın basması üzerine Makarska İskelesi'nde inşa edilmesi gerektiği arzolunan kalenin ahalinin yardımıyla yaptırılması ve çevredeki kalelerden yeterli sayıda asker tedarik edilerek muhafazasının sağlanması.

Hersek beğine hüküm ki:

"Bundan akdem; "Neretva İskelesi kurbinde Dobran nâm karyeyi uskok harâmîleri urup ahâlîsin esîr idüp fesâdları def'ıyçün Makarska İskelesi'nde bir kal'a ve iki kayık yapılmak fermân olunursa deryâ kenârında olan Premorye nâhıyesinün karyeleri cemî' zamânda gâret olup tüccâr tâyifesi havfitmek ile iskelelere küllî zarar u ziyân mukarrerdür." diyü arzolundukda hükm-i şerîf vârid olup; "Mezkûr yirde kal'a lâzim olduğı takdîrce ne makûle kal'a binâ olunur ve ne mikdâr akça ile olur; tahmîn idüp resmitdürüp gönderesin." diyü fermân olunmağın ehl-i vukûf ile iskele üzre varılup görildükde iskele kurbinde etrâfı deryâ ihâta idüp harâb ve deryâdan yukaru dört gönder mikdârı yüksek hudâyî kesme kaya ve üzerinde bir tağ (?) misâli vâkı' olup zikrolunan kal'a binâ olunmak mahall ü münâsib olmağın; "Harcı içün beş yüz bin akça ancak kifâyet ider." diyü muhamminler tahmîn idüp ve nefs-i Gabele İskelesi'nden cârî olan nehr-i Neretva deryâya karışduğı yirden mahall-i mezbûra varınca resmolunup ve kaç mil yirdür; işâret olup ve mersûm olunan resm irsâl olduğın" arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kal'ayı memleket halkı yardumı ile binâ itdürüp nihâyet ırgada ve bennâya akça virüp itmâmına sa'y ü ihtimâm eyleyesin ve içerü kal'alardan kifâyet mikdârı nefer alup hıfzitdüresin.

Yazıldı.

791

Muhzıra virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Van ve Bitlis'te bulunan nevbetçi yeniçerilerden üç yüz yeniçerinin, Şam muhafazası hizmetinde görevlendirilmesi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Vezîrüm Mustafâ Paşa Yemen mühimmi içün serdâr ta'yîn olunup Yemen'e irsâl olunmağın mahmiyye-i Şâm muhâfazasıyçün Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühû* ta'yîn olunup bir mikdâr yeniçeri gönderilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Van'da ve Bitlis'de olan nevbetci yeniçeriden üç yüz nefer yeniçeri ta'yîn eyleyüp müşârun-ileyh ile Şâm muhâfazasına irsâl eyleyesin ki, muhâfaza hıdmetinde

olalar.

Yazıldı.

792 *Muhzıra virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975*

İstanbul'da çıkan yangının söndürülmesinde emeği geçen yeniçeriler için gönderilen yüz elli akçenin hakedenlerine dağıtılması.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan âteş def'ında hıdmetde bulunan yeniçeri kullaruma tevzî' içün yüz elli akça ınâyet idüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan yüz elli akçayı mezbûr kullaruma müstehıkk olanlara tevzî' eyleyesin.

Yazıldı.

793 *İskender Çavuş'a virildi; oğlı Mehmed Çavuş'a ulaşdurmak içün. Fî 5 Şa'bân, sene: 975*

Yanbolu kazasından Edirne zahiresi için hazırlanması istenilip o tarafta yapılması düşünülen av nedeniyle gönderilmesi durdurulan buğdayın, o tarafta avlanmaktan vazgeçilmesinden dolayı un yapılması ve bayramdan sonra Edirne'ye gönderilmesi.

Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Edirne zahîresiyçün ta'yîn olunan buğday anda şikâra varılınca durmak emrüm olmışdı. Ol cânibe şikâra varmakdan ferâgat idüp anda olan buğday un itdürilüp bayramdan sonra gönderilmek emrüm olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zahîre içün ta'yîn olunup anda bâkî kalan buğdayı mu'accelen un itdürüp îd-i mübârekde hâzır idüp dahı mahrûse-i Edirne zahîresiyçün irsâl idesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Yazıldı.

794 *Ulaşdurmak içün Bâkî Çavuş'a virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975*

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Adıgeçen beylerbeyiliklerde tahrir olunan sancaklarda zeamet ve timara mutasarrıf olanlara tevzi tamamlanmadan tekmil ve terakkî yoluyla hisse verilmemesi.

Hâliyâ beğlerbeğiliğüne müte'allik olup bi'l-fi'l tahrîr olunan sancaklarda ze'âmet ü tîmâra mutasarrıf olanlara tevzî' tamâm olmayınca ber-vech-i tekmîl ü terakkî hıssa virilmemek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup beğlerbeğiliğüne müte‘allik olup kitâbet* olunan sancaklarun zü‘amâ vü erbâb-ı tîmarına tevzî‘ tamâm olmayınca ber-vech-i tekmîl ü terakkî hıssa virmeyesin.

Yazıldı.
Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 975
Bir sûreti, Tımışvar beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Nûrullâh Kapucı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa‘bân, sene: minh.
Bir sûreti, Haleb beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Bir sûreti, Mar‘aş beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Vezîr Mustafâ Paşa'ya.

Yazıldı.
Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine.

Kethudâsına virildi. Fî 11 Şa‘bân.
Bir sûreti, Erzurum beğlerbeğisine.

Yazıldı.
795 *Hızırcık oğlı Husâm Re’îs'e virildi. Fî 5 Şa‘bân, sene: 975*

Gelibolu kadısı, emrolunduğu Biga beyinin teftişi görevine daha sonra emrolunduğu kürekçi ihracı işinin mâni olduğunu bildirdiğinden, kürekçi hususunda kaza nâibini görevlendirip kendisinin Biga beyinin teftişiyle ilgilenmesi.

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem Biga sancağı beğin teftîş içün sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup hâliyâ dahı kürekci ihrâcı içün emr-i şerîfüm vârid olup; "Teftîşe mâni‘ olmışdur." " diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Fermân olunan kürekci husûsın nâyibün ile gördürüp ber-vech-i isti‘câl mahrûse-i İstanbul'a nâyibünle gönderüp sen emr-i sâbıkum mûcebince mûmâ-ileyh Mehmed Çavuş ile teftîş husûsına mübâşeret üzre olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 6 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

796 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa‘bân, sene: 975*

Vezir Mustafa Paşa'nın, Yemen ıslahı hizmetine tayin olunması münasebetiyle, karşılaşacağı güçlükleri öne sürerek daha önce Yemen'in fethi esnasında Süleyman Paşa'ya verilen yetki gibi kendisine de yetki verilmesi talebini ihtiva eden mektubunun alındığı; kendisinin daha önce birçok hizmeti başarı ile görmüş itimada şayan bir devlet adamı olması sebebiyle bu hizmete tayin olunduğu ve her hususta kendisine yardımcı olması için Mısır beylerbeyine emirler gönderildiği; şartlar Süleyman Paşa'nın zamanındakinden daha elverişli olmasına rağmen kendisine de aynen ona verilen yetkinin verildiği; bu durumda O'nun da bütün hazırlıklarını tamamlayıp bir an önce Yemen'e gidip verilen görevi yerine getirmek hususunda gerekli gayreti göstererek başarılar kazanması; hizmetinin karşılıksız bırakılmayacağı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "Vezâret ile Yemen mühimmâtı içün gönderilen askere serdâr ta‘yîn olunup Şâm'dan gitmek münâsib ise Şâm'dan, değil ise vech ü münâsib gördüğün üzre Mısır'dan gidüp mu‘accelen Yemen'e irişüp ınâyet-i Hakk'la ıslâh-ı vilâyet idesin." diyü fermân olunup ve vilâyet-i Yemen'ün ihtilâline ve ahvâline kemâl-i ıttılâ‘ınuz olup ve hâlâ ol vilâyet gâyet kaht ve ekser yiri düşmen elinde olmağla askerün zahîresi bâbında muzâyaka çekilüp zahîre vü ulûfe vü topcılar ve gayri âlât-ı dâr u gîr bundan götürilmeğe muhtâc olup bi'l-cümle Süleymân Paşa'ya virildüği üslûb üzre ruhsat virilmeyince hıdemât-ı pâdişâhî ilerü gelmedüğin" bildürmişsin. Dahı her ne dinilmiş ise alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i pâdişâhânem muhît u şâmil olmışdur. İmdi; bundan esbak uğur-ı hümâyûnumda ve dîn ü devlete müte‘allik olan umûrda envâ‘-ı hıdemât-ı cemîlen sudûr u zuhûr idüp her vechile yarar olup kemâl-i re’y-i sâyib ve nihâyet-i fikr-i sâkıb ile muttasıf olup zîver-i şecâ‘atle mücellâ ve hılye-i firâset ü dirâsetle muhallâ olduğun mezâyâ-yı zamâyir feyz-mazâhir-i pâdişâhânemde çehre-nümâ olup her vechile zâhir ü bâhir olmışdur ve me’mûr olduğun hıdemât-ı hümâyûnumda hamiyyet ü şecâ‘atün mûcebince cân u başıla dürüşüp bezl-i makdûr eyleyüp bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ yüz aklıkları tahsîline mücidd ü sâ‘î olduğuna i‘timâd-ı hümâyûnum olup ve vilâyet-i mezbûrenün ıslâhı ve a‘dâ-yı* dîn ü devlet-i nusret-makrûnun kemâli ile hakkından gelinmesi murâd-ı şerîfüm olmağın o[l] cânibe sizi serdâr ta‘yîn eyleyüp Mısır beğlerbeğisi kuluma dahı; "Kemâl-i mutâva‘at ü muvâfakatle yek-dil ü yek-cihet olup lâzim olan eger yarakdur ve eger zahîre ve sâyir mühimmâtıdur; murâd itdüği üzre tedârük idüp; "Berü cânibe arza muhtâcdur." dimeyüp görüp nihâyet muhtâc-ı arz olanı sonra bildüresin." diyü gereği gibi tenbîh olunup hâliyâ dahı; "Mukaddemâ ulûfe mühimmi içün bir yıllık mevâcib virilmek emrüm olmışken bir yıllık mevâcib dahı virilmek fermân olunup eger zahîre husûsıdur ve eger

gayridür; her ne ise müşârun-ileyh vezîrüm vech ü münâsib gördüği üzre amel eyleyesin." diyü tekrâr mü'ekked hükm-i şerîfüm gönderilüp Süleymân Paşa gönderildükde ol vilâyetden bir yir fetholunup kabza-i tasarrufa girmiş değildi. Bi-hamdi'llâhi te'âlâ şimdi yarar kal'alar elde olup hemân mu'accelen irişmeğe mevkûfdur. Şimdi dahı Dergâh-ı Felek-bârgâhımuz'da olan vüzerâ-yı isâbet-ârâ zümresinden biri gönderilince mesâfe-i ba'îde olmağla zamân-ı fursat fevtolup düşmene nev'an ruhsat virilmek lâzim olup ol semte siz ta'yîn olmağın emr-i sâbık üzre mu'accelen asâkir-i mansûre ile irişüp a'dânun def' u ref'ı ve vilâyetün ıslâhı husûsı size tefvîz olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, cibilletünde merkûz olan envâ'-ı şecâ'at ü merdâneliğün muktezâsınca aslâ tereddüd ü tevakkuf olunmayup asâkir-i nusret-me'serün zahîresi husûsın ve sâyir levâzimin her ne ise mu'accelen müşârun-ileyh ile söyleşüp eger zahîre ve eger yarak ve sâyir levâzim ü mühimmâtı hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp her ne cânibden teveccüh olunmak münâsib görilürse ınâyet-i Hakk *celle ve alâ*ya tevekkül idüp ve def' u ref'-ı a'dâ ve [ı]slâh-ı vilâyete müteferri' olan husûslarda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getürüp her vechile yüz aklıkları tahsîl olunmak bâbında kemâl-i ikdâm u ihtimâmınuz vücûda getüresiz ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz bu bâbda vâkı' olan hıdemât-ı pâdişâhânemle mukâbelesinde ravzât-ı âmâlünde nesemât-ı ınâyât-ı husrevânem mütenessim olup envâ'-ı ri'âyet-i pâdişâhânemle muhassılü'l-merâm olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasız ve Şâm'dan gidecek yeniçerilerün gedükleri kimesneye virilmeyüp ve kifâyet mikdârı kul-karındaşı ve kul-oğlı yazmak içün dahı size hükm-i şerîf gönderilmişdür ve Süleymân Paşa'ya virilen ruhsat virilmişdür. Ser-askerlik berâtında; "Eger sancak ve eger ağalık ve eger gayri düşen manâsıbı tevcîh eyleyesiz." dinilmişdür; ana göre hıdmetde bulunanlara istihkâklarına göre tevcîh eyleyesiz ve dîn [ü] devlete lâyık ve Beytü'l-mâl'e nâfi' ne ise anunla amel idesiz. Aslâ ihmâl ü müsâhele olunmayup me'mûr olduğunuz hıdmete mu'accelen irişüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

Yazıldı.

797

Kâdî-asker efendi hazretleri arzidüp ıtlâk buyurılmış.
Husâm Re'îs'e virildi.

Sinan Paşa Çiftliği'nde ev basıp adam öldürme suçlarına karıştıklarından dolayı hapsedilen Kayışoğlu Mehmed, Mehmed oğlu Mahmud ve Mustafa bin Kenan'ın hapisten salıverilmesi.

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Sinân Paşa Çiftliği'nde ev basup [âdem] katlidüp Tekne Hüse[yi]n ve Mustafâ ve Çeşteci Abdî nâm kimesnelerün emr-i şerîf ile ahvâlleri görildükde kendüler ikrâr idüp ve Kayış-oğlı Mehmed ve Mahmûd bin Mehmed ve Mustafâ bin Ken'ân nâm kimesneler içün; "Şerîkimüzdür." diyü" arzolunup imdi; mezkûr Kayış-oğlı Mehmed ve Mehmed oğlı Mahmûd ve Mustafâ bin Keyvân habsden ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrları yarar kefîllere virüp habsden ıtlâk eyleyesin.

798

Yazıldı.
Nûrullâh Kapucı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene:

Şam muhafazasına giden Karaman beylerbeyinin mahlûl timar vukû bulduğunda cebe defterinden tevcih edip tahvil mektubu vermesi; Karaman'a geri dönüldüğünde tevcih ettiği timarları, defterdarın elinde bulunan asıl timar defterine kaydetmesi.

minh.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Defterdâr alıkonmak emrolunup kalduğı takdîrce defter dahı kalmağla eli emirlü ve ma'zûl sipâhîler bile gidüp ve Karaman'un tezkiresüz tîmârları kaydı vilâyet tahrîrinden berü nice kimesnenün üzerine yazılup Âsitâne-i Sa'âdet'de olan defter-i icmâlde ve rûz-nâmede kaydları olmayup eger bunda kalan ve eger muhâfaza hıdmetine gidenlerden mahlûl tîmâr vâkı' oldukda rûz-nâmeden mi tevcîh olunsun ?" diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, asıl defter müşârun-ileyh defterdâr yanında kalup anun gibi mahlûl tîmâr vâkı' olup tevcîh olunmalu oldukda cebe defterinden tevcîh eyleyüp sonra geldükde asıl deftere işâret oluna. Emrüm üzre anun gibi mahlûl tîmâr düşüp cebe defterinden tevcîh itdüğün kimesnelere tahvîl mektûbın viresin ki, mürâca'at olundukda getürüp asıl deftere [kayd]itdüreler.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 9 Şa'bân, sene: 975

799

Budun'a gönderilen hazineyi alıp götürmek için, Budun beylerbeyinin güvenilir adamlar ile yeteri kadar şayka tedarik edip Belgrad'a göndermesi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun'a irsâl olunan hazîneyi alup Budun'a ulaşdurmağıçün Belgrad'a yarar âdemler ile kifâyet mikdârı şaykalar irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm mûcebince hazîneyi alup Budun'a iletmek içün mu'accelen Belgrad'a yarar âdemler ile kifâyet mikdârı şayka gönde[r]üp irsâl olunan hazîneyi alasın ve irsâl olunan kimesnelere tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, gaflet üzre olmayup menâzil ü merâhılde re'âyâya te'addî eylemeyeler.

800

Sahte hükümle yakalanıp, Bosna'da Lala adlı knezden yenilenmesi için aldığını iddia eden Ahmed adlı şahsın kefilleri alınarak gönderildiği; hükmü veren kişinin bulunarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.
Malkoç Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa'bân, sene: 975

Bosna Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Ahmed nâm kimesnenün elinde bir müzevver hüküm bulunup sü'âl olundukda; "Bosna'da Lala nâm bir knez tecdîd içün virdi." diyü cevâb virmeğin mezbûr Ahmed'ün Âsitâne-i Sa'âdetüm'de olan kapukethudân ma'rifetiyle kefîlleri alınup ol cânibe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol hükmi kim virdi ise buldurup getürdüp dahı kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp gaybet itdürmekden hazer idesin ve eger hükmi kimesne virmiş olmayup mezbûr Ahmed kendü itdüği sâbit ü zâhir olursa mezkûr Ahmed'i kayd [ü] bend ile gönderüp arzeyleyesin.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

801

Mısır beylerbeyi, Mekke şerifine celbe temini için gönderilen hükmün ulaşmadığını bildirdiğinden, celbe temin etmesi için Mekke şerifine tekrar gönderilen hükmü yerine ulaştırması; ayrıca Vezir Mustafa Paşa da Yemen'e gidecek askerlerin mevacibleri ile götürülecek toplar hususlarını arzettiğinden, Yemen'e gidecek kul tâifesine iki yıllık mevâciblerinin ödenmesi ve Özdemiroğlu Osman Paşa'ya da bir yıllık sâlyânesinin verilmesi; çevre kaleler ile hisarlarda muhafaza için yeterli sayıda top, silâh ve mühimmât bırakılıp geri kalanlarının kadırgalarla Yemen'e gönderilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Yemen'e irsâl olunan askerün tavarları tahmîli içün beş yüz celbe tedârük idüp göndermeğe" Mekke-i Mükerreme şerîfine irsâl olunan hükm-i şerîfüm varup vâsıl olmaduğın" bildürmişsin. Dahı her ne dinilmişse ma'lûm-ı şerîfüm olmışdur ve Vezîrüm Mustafâ Paşa dahı mektûb gönderüp; "Yemen'e ta'yîn olunan [kul] tâyifesinün mevâcibleri ve top u darbzen lâzim olduğın" bildürmeğin bir yıllık mevâcib virilmek içün mukaddemâ hükm-i şerîfüm irsâl olunmış idi. Hâliyâ bir yıllık mevâcibleri dahı virilmek lâzim olup ve Öztimür-oğlı Osmân'a dahı bir yıllık sâlyânesi virilmesin emridüp ve Mekke-i Mükerreme şerîfine celbeler husûsı içün tekrâr hükm-i şerîfüm irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Mekke-i Mükerreme şerîfine irsâl olunan hükmi müşârun-ileyhe îsâl idüp emr-i şerîfüm mûcebince kul tâyifesinün iki yıllık mevâciblerin tedârük [ü] ihzâr idüp taleb olundukda teslîm eyleyesin ve top u darbzen ahvâlin dahı eger Süveys İskelesi'nden ve eger Mısır'dan ve sâyir ol etrâfda vâkı‘ olan kılâ‘dan hısâr muhâsarasına kifâyet mikdârı top bulunursa top u darbzen yaraklarıyla tedârük idüp kadırgalarıla tahmîl ü irsâl eyleyesin ve Yemen'e müte‘allik sâyir her ne husûs ki, müşârun-ileyh vezîrüm tarafından işâret ü taleb olunursa avk u te’hîr itmeyüp tedârük idüp ve bi'l-cümle dîn [ü] devlete müte‘allik olan umûrda ve memleket ahvâline müteferri‘ olan husûslarda mûmâ-ileyh ile vezîrüm ile müttefik u müttehıd olup hıdemât-ı hümâyûnumda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin ve müşârun-ileyh Osmân *dâme ikbâlühû*nun bir yıllık sâlyânesin viresin ve zikrolunan toplardan eger Süveys'de ve eger Mısır'da olup sâbıkâ Süleymân Paşa dahı isti‘mâl itmişdür, taleb olundukda ihzâr idüp teslîm eyleyesin. Ol toplar hâzır değil ise kadırgalarda baş toplar vardur; Kapudân Hızır *dâme ızzühû* ile müşâvere idüp münâsib görildüği üzre tedârük idesin.

Yazıldı.

Muhzır yoldaşına virildi. Fî 6 Şa‘bân, sene: 975

802

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Vefat eden Rodos Beyi Cafer Bey'in kadırgasında bulunan kâfirin tutsak bulunan Mehmed adlı yeniçeriye bedel olarak verilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-me’âbum'a tezkire gönderüp; "Rodos Sancağı Beği olup fevtolan Ca‘fer Beğ'ün aldüğı kadırgada (———) (———) (———) (———) nâm kâfiri, tutsak olan Mehmed nâm yeniçeriye bedel virilmesin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr kâfiri mezkûr yeniçeri içün viresin.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa‘bân, sene: 975

803

Yemen Beylerbeyi Özdemiroğlu Osman Paşa'nın bir yıllık sâlyânesinin verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen Beğlerbeğisi olan Özdemür-oğlı Osmân *dâme ikbâlühû*nun bir yıllık sâlyânesi virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîf vâsıl oldukda, mîr-i mîrân-ı müşârun-ileyhün bir yıllık sâlyânesini viresin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 6 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

804

İstanbul'da zindan etrafında bulunup yanan dükkânlar hakkındaki mektubun alındığı; sözkonusu zindana bitişik olan dükkânların yıktırılması.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da zindân etrâfında ihrâk olunan dükkânlar ahvâlin" bildürmişsin. İmdi; zindânun etrâfında zindâna mülhak olan dükkânlar hedmolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mahrûse-i mezbûre zindânının etrâfında zindâna mülhak olan dükkânları hedmitdüresin.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

805

Hacıların muhafazası için Şam'dan görevlendirilen sipahilerin deve vs. ihtiyaçlarının olageldiği üzere karşılanması.

Şâm'da mâl defterdârına hüküm ki:

Şâm'dan müteveccih olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâc muhâfazasıyçün Şâm'dan ta'yîn olunan sipâhîlere eger devedür, eger sâyir lâzim olandur; olıgeldüği üzre yeldürilmesin emridüp bu bâbda düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlîhi*ye dahı emr-i şerîfüm gönderilmişdür. **[Buyurdum ki:]**

Sipâhîlere eger devedür ve eger sâyir lâzim olan ne ise müşârun-ileyhe gönderilen emr-i şerîfüm muktezâsınca olıgeldüği üzre viresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

806

Yemen'e tereke göndermek gerektiğinden, Mısır'daki şeyhlerde ve kâşiflerde bulunan terekenin Anbar-ı Âmire için kabzedilmesi; yeteri kadar tereke bulunamaz ise Rum vilâyetinden gemiler ile gönderilmesi için haber verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Anda olan Anbâr-ı Âmire'de tereke kıllet üzre olup ale'l-husûs Yemen tarafına göndermeğe küllî tereke lâzimdür. Küşşâfda ve meşâyıh-ı Urbân ellerinde der-anbâr olmış tereke mübâlağa olduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, meşâyıhda ve küşşâfda olan terekeleri Anbâr-ı Âmire içün getürdüp kabzidesin; sonra bahâsı edâ oluna. Eger meşâyıh u küşşâfda kifâyet mikdârı tereke bulunmaz ise arzidesin ki, vilâyet-i Rûm'dan gemiler ile irsâl oluna.

Yazıldı.

807 *Bu dahı.*

Yemen Seraskeri Vezir Mustafa Paşa'ya daha önce gönderilen elli adet beyaz tuğralı hükm-i şerife ilaveten yetmiş adet hükm-i şerif daha gönderildiği; bunların saklanarak gerekli yerlerde kullanılması.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Yemen mühimmi içün elli aded beyâz tuğrâlı hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâlâ dahı yetmiş aded beyâz tuğrâlı hükm-i şerîf irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, alup hıfzidüp dahı lâzim olan mahalle sarfidesin.

Yazıldı.

808 *Bu dahı.*

Şam Hazinesi kalelerin ve yeniçerilerin mevâcibi ile hacıların masraflarını karşılayamadığı için Haleb Hazinesi'nden akçe verilmesi istendiğinden, Trablus İskelesi ile Harir Mukâtaası'nın Haleb defterdarı, Trablus'a tâbi Lazkiye, Safet ve Hımıs mukâtaalarının da Şam defterdarı tarafından zaptolunmak üzere hüküm gönderildiği; gerekli akçenin Şam defterdarından talep edilip ihtiyaç duyulan yerlere sarfedilmesi.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Trablus ile Hımıs Mukâta‘aları mahlût olup tefrîkında mâl-ı mîrî noksân olduğı" arzolundukda; "Trablus İskelesi ve sâyir ana tâbi‘ olan mukâta‘alar Haleb'e zabtolunup andan mâ‘adâ Şâm nâzırı olanlar zabtidegeldükleri mukâta‘âtı Şâm defterdârı zabteylesün." diyü emrolunmağla; "Tahsîl olunan mâl yeniçerilerün ve kal‘alarun mevâcibine ve sâyir hacc-ı şerîf masârifine iktifâ itmez." diyü Haleb Hazînesi'nden kifâyet mikdârı alınup virilmesin" arzeylemişsin. İmdi; bundan esbak husûs-ı mezbûr Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm olundukda Trablus İskelesi ve livâ-i mezbûra tâbi‘ Harîr Mukâta‘ası Haleb'e zabtolunup mâ‘adâ Trablus'a tâbi‘ olan Lâzikıyye ve Safet ve Hımıs Mukâta‘aları Şâm defterdârı zabteylemek içün hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîf-i sâbık muktezâsınca [eger yeniçerilerün] ve kal‘alarun mevâcibleridür ve eger levâzimât-ı huccâcdur; kadîmü'l-eyyâmdan olıgeldüği üzre Şâm

defterdârından taleb idüp alup sarfidesin.

Yazıldı.

809 *Bu dahı.*

Vezir Mustafa Paşa, Şam vâridâtının yeniçerilerin mevâcibine ve hacıların masraflarına yetmediğini bildirdiğinden, Trablus İskelesi ile harir mukâtaasının Haleb defterdarı, Trablus'a tâbi Lazkiye, Safet ve Hımıs mukâtaalarının da Şam defterdarı tarafından zaptolunmak üzere hüküm gönderildiği, Şam defterdarının tahsilata dikkat etmesi ve bu konuda gereken gayreti göstermesi.

Şâm defterdârına hüküm ki:

Vezîrüm Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Trablus İskelesi Haleb'e dönmek ile hâsıl olan mâl yeniçerilerün mevâcibine ve huccâcun masârifine iktifâ eylemedüğin" i‘lâm eylemiş. İmdi; mukaddemâ nâzır olanlar huccâcun masârifin gördüklerinden sonra Haleb Hazînesi'ne kırk-elli bin filori ziyâde gönderü[r]leridi. İmdi; bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Trablus İskelesi ve livâ-i mezbûra tâbi‘ Harîr Mukâta‘ası Haleb'e zabtolunup mâ‘adâ Trablus'a tâbi‘ olan Lâzikıyye ve Safet ve Hımıs Mukâta‘aları'n girü sen zabtidesin." diyü fermân olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık mûcebince zikrolunan mukâta‘aları zabtidüp dahı ihmâl ü müsâhele itmeyüp gereği gibi mukayyed olup mâlun tevfîr ü teksîri bâbında ve cem‘ u ihzârı husûsında envâ‘-ı sa‘y ü ikdâmun zuhûra getüresin ve anun gibi üzerinde mâl-ı mîrî olup virmekde te‘allül ü ınâd idenlerün dahı esbâbların bey‘ itdürüp mâlumı tahsîl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; tekâsül olunmayup itmâm-ı maslahat itmek bâbında mücidd ü sâ‘î olasın.

809 ve 810 numaralı hükümler arasındaki sahife (s. 286) boştur.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 26 Recebi'l-müreccep, sene: 975, der-Edirne

Efendi hazretleri bu günde sa‘âdetle re’îs olmışlardur.

Yazıldı.

810 *Erzurum Beğlerbeğisinün Kethudâsı olan Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 29 Receb, sene: 975*

Erzurum'da Timarlar Defteri Kethüdası olan İbrahim'in nâzırlık yaptığı dönemde zimmetinde kalan bir milyon dokuz yüz bin akçenin tahsil edilmesi.

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Gâzî Çavuş'a hüküm ki:

Erzurum'da Tîmârlar Defteri Kethudâsı olup sâbıkâ Nâzır olan İbrâhîm'ün defteri

mûcebince zimmetinde zâhir olan on tokuz yük akçanun tahsîl olunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr u tevakkuf itmeyüp defteri mûcebince zimmetinde zâhir olunup alınmak lâzim olan on tokuz yük akçayı her ne vechile mümkin ise bî-kusûr tahsîl idüp Südde-i Sa'âdetüm'e alup gelesin. Husûs-ı mezbûr gâyet ehemm-i umûrdandur; gereği gibi mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

811 *Bu hüküm virilmedi.*

Bkz. hkm. 783.

Delvine Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

"Livâ-i mezbûra tâbi' Kurveleş nâhıyesinde vâkı' olan kurâdan ısyân üzre olup itâ'at-i şer' itmeyenleri urup haklarından gelesin." diyü mukaddemâ Avlonya ve Yanya ve İlbasan ve Delvine sancakları beğlerine emr-i şerîfüm virilmişdi. Hâliyâ; "haklarından gelinmeyüp bi'l-fi'l ısyân üzre oldukların" i'lâm idüp ol bâbda emr-i hümâyûnunum taleb itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Nâhıye-i mezbûrede anun gibi bi'l-fi'l ısyân u tuğyân üzre olup itâ'at-i şer' itmeyen karyeleri urup haklarından gelesin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olan karyeler halkını rencîde itmekden hazer idesin.

Yazıldı.

812 *Mektûb getüren Ramazân nâm kimesneye virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 975*

Kavala'da muhafazada bulunan kadırganın kürekçileri veba hastalığından öldüğü ve hayli kürekçiye ihtiyaç duyulduğu bildirildiğinden; Selanik, Gümülcine ve Karasu Yenicesi kazalarında suçu sabit olan mahkûmlardan yeteri kadarının Kavala kaptanı emrine gönderilerek gönderilenlerin isim ve sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Selanik beğine, Gümülcine ve Karasu Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Kavala Kapudânı Abdülcebbâr mektûb gönderüp; "ol cânibde muhâfaza içün konılan kadırganun kürekcileri tâ'ûndan fevtolup haylî kürekci noksân üzre idüğin" bildürmeğin taht-ı hükûmetinüzde cürmi zâhir olup elegiren mücrimlerden kifâyet mikdârı gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre bulunan mücrimlerden mezkûr kapudâna kifâyet mikdârı mücrim gönderesiz ve her birinüzün taht-ı hükûmetinden ne mikdâr mücrim gönderildüğin ve sebeb-i cürmleri ne idüğin defter idüp isimlerin ve zâhir olan cürmleri ile sûret-i defterin Südde-i

Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde ve kâr [u] kisblerinde olanlara mücerred celb ü ahz içün dahl ü ta‘arruz olmakdan hazer eyleyesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.

813

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bender-i Süveyş ve Cidde'de bakır, kalay ve gümüş depolanıp bunların Hindistan taraflarında Portekizliler'e satılması nedeniyle Yemen'de gümüş sıkıntısı çekildiği bildirildiğinden, Cidde'de bulunan bakır, kalay ve gümüşe elkonulup Yemen Darbhânesi'ne gönderilmesi hususunda Cidde beyine yazılan hükmün yerine ulaştırılması; Süveyş ve İskenderiye'de bulunanlara da elkonularak sahiplerinin kimler olduğunun bildirilmesi.

Hâliyâ; "Bender-i Süveys'de ve Cidde'de mübâlağa bakır u kal‘ay u gümüş der-mahzen olup Hind tarafına Portugal kâfirlerine satılup anlar dahı top ve sâyir yarak döküp ve Yemen'de gümüş bulunmaduğına sebeb budur." diyü bundan akdem Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzolunmışdı. İmdi; hâric-i vilâyete eger bakır ve eger gümüş ve eger kalay gitmek câyiz değildür; nice def‘a emr-i şerîfümle men‘ u def‘ olunmışdur. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

"Cidde'de anun gibi der-mahzen olmış bakır u gümüş ü kalay var ise girift* idüp Yemen taraflarına gönderesin." diyü Cidde beğine hükm-i hümâyûn irsâl olunmışdur. Zikrolunan hükmi mu‘accelen mûmâ-ileyhe gönderesin ve tenbîh eyleyesin ki, anun gibi Bender-i Cidde'de bulunan bakır u kalay u gümüşi girift eyleyüp dahı Yemen Darb-hânesi'ne gönderüp teslîm itdüresin ve teslîm olundugına beğlerbeğisinden temessük alup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve sen dahı Bende[r]-i Süveys'de ve İskenderiyye'de bulunan bakır u gümüşi girift* eyleyüp ve sâhıbleri kimler idüğin yazup arzeyleyesin. Bi'l-cümle bu bâbda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfüme mugâyir iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

814

Şam hacılarının zahire ihtiyaçları genellikle Havran nahiyesinden karşılanmakta iken Busra ve Şehbe köylerindeki kalelerin harap olmalarıyla Arab eşkıyasının köyleri harap edip mirî gelirine zarar verdiği, ahalinin rahat edip mirî gelirlerin artması için bu kalelerin tamir edilerek içine yeniçeri ve hisar-eri konulması gerektiğinin bildirildiği; halbuki daha önce bu kalelerin tamiratının bittiği bildirildiğinden, zabt için asker mi yoksa tamir için para mı lâzım olduğunun arzedilmesi.

Yazıldı.
Nûrullâh Kapucı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: minh.

Şâm defterdârına hüküm ki:

Vezîr Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Şâm huccâcınun zahîre vü ma'âşları ekser Şâm'a tâbi' nâhıye-i Havrân üzerine olup zamân-ı sâbıkda Busra ve Şehbe [nâm] karyeler kenârlarında kal'alar olup anlara zabtolunmağla A'râb-ı bed-fi'âl dahlitmeğe* mecâl bulmayup re'âyâsı âsûde-hâl imişler. Hâlâ ol kal'alar harâb ve etrâfı A'râb'la memlû olup Havrân'un haylî vüs'ati olmağın za'îm olan kimesne def'ına kâdir olmadığı ecilden A'râb ekser kurâsın harâb itmekle mâl-ı mîrîye dahı zarar olmışdur. Zikrolunan Busra ve Şehbe Kal'aları ma'mûr olup her birine Şâm yeniçerilerinden –azl ü nasb yeniçeri ağası elinde olmağla– seksen yeniçeri ve anlar bunda gitdükde kal'a hıfzı içün yiğirmişer hısâr-eri virilüp zabtolunsa A'râb vilâyete girmeğe kâdir olmayup memleket ma'mûr, re'âyâsı mesrûr ve mâl-ı mîrîye küllî terakkî olmak mukarrerdür." diyü bildürmiş. İmdi; bundan [akdem]; "Zikrolunan kal'alar tamâm olup ancak kapuları açılmak kalmışdur." diyü i'lâm olunmışdı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; ol kal'alar ta'mîr olunup ancak zabtı içün kifâyet mikdârı hısâr-e[r]i mi lâzim olmışdur, yohsa henüz tamâm olmayup akça virilmek mi gerekdür, nicedür; hakîka[t]i ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre bildüresin. Eger akça lâzim olup fi'l-vâkı' memlekete ve mâl-ı mîrîye sa'yi var ise ehl-i vukûf muhamminlerle tahmîn idüp ana göre arzeyleyesin.

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

815

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mısır'a asker götürecek gemilerin emrolunan zamanda yola çıkabilmesi için kürekçi ve kürekçi akçesi temini hususu bildirildiğinden, mirî esirlerden yeterli sayıda kürekçi tedarik edilip yetmezse başka gemilerdeki esirlerden eksiğin tamamlanması ve kürekçi akçesi verilmesi için defterinin gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "Mısır'a gidecek asker Şa'bân-ı mu'azzam'un on beşinde çıkılmak emrüm olup gemileri ol zamâna dek tamâm olduğı takdîrce kürekcilerden henüz eser zâhir olmayup çıkılmak müyesser olmayup ve anlarun yolları içün kifâyet ider harc şehr-emîninde olmayup gemilerün kürekcileri dahı şimdiden tedârük olup ta'yîn olunan zamânda çıkılmak emrolunup etrâfında bedel içün gelecek akçadan bî-kusûr girü edâ olunmak üzre Hızâne-i Âmire'den yiğirmi yük akça virilmesin" arzeylemişsin. İmdi; emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca mübârek Şa'bânü'l-mu'azzam'un on beşinde çıkmak lâzim olmağın mîrî esîrlerden kürekci tedârük idüp kifâyet itmezse sizde olan esîrlerden ve gayri re'îslerdeki esîrlerden mu'accelen tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vech-i meşrûh üzre mîrî esîrlerden ve gayriden ale't-ta'cîl kifâyet mikdârı kürekci tedârük idüp emrolunduğı zamânda çıkmak ardınca olasın ve mîrî esîrlerden ve gayriden ne mikdâr esîr alduğun* ale'l-esâmî defter idüp ve bir sûretin mühürleyüp

gönderesin ki, olıgeldüği üzre âdet ü kânûn üzre kürekci akçası virile.*

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 7 Şa‘bân, sene: 975

Yazıldı.

Bu dahı.

816

Sâbıkâ Beğşehri* Beği* olan Bâyezîd *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Kendisine Mısır'da sancak tevcih edilen sâbık Beyşehri Beyi Bâyezid'in bir an önce Mısır'a gidip görevinin başına geçmesi.

Bundan akdem sana mahrûse-i Mısır'da sancak virilmişdür. Ol cânibe varman lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u tevakkuf itmeyüp ber-vech-i isti‘câl ol cânibe teveccüh idüp varup sâyir ümerâ ile mahrûse-i mezbûrenün hıfz u hırâseti[n]de olasın; te’hîrden hazer idesin.

Yazıldı.

"Buyurıldı." diyü beğ hazretlerinden tezkire gelmişdür.

817

Mezbûra virildi. Fî 7 Şa‘bân, sene: 975

Kastamonu, Çankırı ve Ankara sancaklarının müceddeden tahrir olunan piyade ve müsellemlerine ait beş cilt defterin Anadolu beylerbeyine gönderildiği.

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Kastamonı ve Kangırı ve Ankara sancakları piyâdelerinün ve müsellemlerinün müceddeden tahrîr olunan beş cild defterleri Anatolı çavuşlarından Mehmed Çavuş ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, zikrolunan defterleri alup zabtidesin.

Yazıldı.

818

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Şa‘bân, sene: minh.

Vezir Mustafa Paşa'nın, Yemen mühimmi için gönderilen hilatlerden başka ne kadar hilat lâzım olursa Şam'dan alıp gitmesi.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Yemen mühimmi içün ta‘yîn olunan hıl‘atlerden mâ‘adâ ne mikdâr hıl‘at lâzim olur ise Şâm'dan alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mukaddemâ emrolunan hıl‘atlerden mâ‘adâ mühimmât-ı mezbûre içün ne mikdâr hıl‘at

lâzim ise Şâm'dan bile alup gidüp lâzim olan mahalle sarfidesin.

Yazıldı.

819 *Bu dahı.*

Vezir Mustafa Paşa'ya gönderilen nişanlı kâğıtlar yetmezse, gerektiğinde hükümleri kendisinin nişanlaması.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ; "Lâzim ola." diyü bir mikdâr nişânlu kâğıd gönderilüp kifâyet itmez ise lâzim oldukda sen tuğrâ çekmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şöyle ki; irsâl olunan beyâz kâğıd kifâyet itmeyüp dahı lâzim olursa lâzim gelen ahkâmı sen nişânlayasın.

Yazıldı.

820 *Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975*

Haleb defterdârına hüküm ki:

Nevruz yaklaştığı halde henüz beytülmalin tahsil olunmadığı haber alındığından, ümenâ ve ummâl elinde bulunan mâl-ı mirînin tahsil edilmesi, vermemekte direnenlerin de mal ve emlâklerinden tahsil edilip Hazine-i Âmire'ye gönderilmesi.

Hâliyâ nevrûz karîb olup henüz beytü'l-mâl tahsîl olunmadugı istimâ' olundı. İmdi; anun gibi ümenâ vü ummâl elinde mâl-ı mîrî olup virmekde te'allül ü ınâd idenlerün mâl ü emlâklerinden bî-kusûr tahsîl olunup nevrûza değin Hazîne-i Âmire['ye] irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup mâlumı cem' u tahsîl eyleyüp emrüm üzre zamân-ı mezbûrda Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl ü îsâl itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Anun gibi zimmetlerinde mâl-ı mîrî olup virmekde te'allül ü ınâd iden ümenâ vü ummâlün dahı emvâl ü emlâklerinden mâlumı cem' u tahsîl eyleyüp itmâm-ı maslahat idesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl olunmayup sa'y ü ikdâmun vücûda getürüp zamân-ı mezbûra [değin] Hazîne['ye] irsâl itmek ardınca olasın.

Yazıldı.

821 *Bu dahı.*

Şam askeri Yemen'de görevlendirildiğinden, Şam'da tahrir olunan sancakların tevziiyle görevlendirilen Trablus Kadısı Şeyhî'nin herhangi bir haksızlık ve yolsuzluğa meydan vermeden tevzii bir an önce tamamlaması.

Trablus Kâdîsı olup hâliyâ vilâyet-i Şâm'da tahrîr olunan sancaklarun tevzî‘ı fermân olunan Mevlânâ Şeyhî'ye hüküm ki:

Hâliyâ tevzî‘* umûrında avk u te’hîr olmağa sebeb ne olmışdur ? İmdi; ol cânibde olan asâkir-i nusret-me’sere Yemen tarafında hıdmet fermân olunup mu‘accelen ol cânibe gitmeleri lâzim olmışdur. Şöyle ki; tevzî‘ bahânesiyle eğlenmek lâzim gele, beyân idecek özrün makbûl olmaz. **Buyurdum ki:**

Bu husûsda aslâ te’hîr u terâhî itmeyüp tevzî‘ı fermân olunan sancakları mu‘accelen tevzî‘ eyleyüp tezkirelerin virüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin ve ba‘zı tîmârları ziyâde idüp ve ba‘zın eksildüp tebdîl ü tağyîr itmeden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

822

Daha önce güherçile hizmetine gitmeleri emrolunduğu halde hizmete gitmeyen mütekaid sipahizâdelerin Kayseri, Niğde ve Lârende'de bulunan güherçile hizmetinde istihdam edilmeleri; emre uymayanların çiftliklerinin gelirlerinin zaptolunacağı ve cezalandırılacakları.

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazası emrolunan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mütekâ‘ıd sipâhî-zâdeler güherçile hıdmetine istihdâm olunmağıçün hükm-i şerîf gönderilüp hâlâ mezkûrlar edâ-i hıdmet eylemeyüp hıdmet-i mezbûr mu‘attal olduğı ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, alaybeğlerini getürdüp gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, Kaysariyye'de ve Niğde'de ve Lârende'de bulunan güherçile hıdmetine Nâzır Alî ma‘rifeti ile mütekâ‘ıd sipâhî-zâdeleri emr-i sâbık mûcebince istihdâm idüp emrüme muhâlif bir ferde te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesin. Şöyle ki; emrüm mûcebince ta‘yîn olunan hıdmetlerinde nev‘an ihmâl ü müsâhele eyleyeler, çiftliklerinün hâsılı mevkûfa zabtolunup kendüleri mu‘âteb olurlar; ana göre mukayyed olalar. Güherçile husûsı ehemm-i umûrdandur; bâb-ı dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtolunmaya.

823

İran elçisine, alem ve bayrak açmaması ve elçilik âdâbına göre hareket etmesi hususunda tenbihte bulunulması ve yeniçeri ağasından bölüğüyle birlikte bir yayabaşı istenerek elçi ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezkûr husûs içün Ferîdû[n] Beğ'den tezkire gelmeğin yazı[l]up battâla konıldı; müsveddesi yokdur.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

"İlçi Yek-şenbe güni şehre dâhıl olup Cum'a güni Edirne'ye teveccüh itdürilüp ve andan mâ'adâ mezbûr ilçi alay bayrak u alem ile şehre girmeğe men' olunup ba'dehû çıkıldukda men' olunacağı" ve; "Şehirden çıkdükden sonra öte yakada yöridüği üzre mi yörir ?" diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bile koşduğunuz kimesnelere ve kendüye tenbîh idesin ki, alem ü bayrağı açmasun; âdâb-ı risâlet ne ise anunla amel eyleye ve yeniçeri ağasından bölüğiyle bir yararca yayabaşı taleb idüp gelüp ilçi ile bile koşup menâzil ü merâhılde âdâba mugâyir re'âyâya tecâvüz itdürmeye.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

824

Yemen hıdmetine irsâl olunan Vezîr Mustafâ Paşa hazretlerine

Mustafa Paşa'nın ihsan olunan vezâret ve serdarlıktan dolayı alması gereken akçe ve salyânesini Mısır Hazinesi'nden talep etmesi ve gönderilen hilati giyerek memur edildiği görevi en iyi şekilde yapmaya çalışması.

hüküm ki:

Hâliyâ Vezâret sana on iki kerre yüz bin akça hâslar ile sadaka olunup ve bi'l-fi'l tasarrufunda on kerre yüz bin akça hâslarun olmağın zikrolunan iki yüz bin ber-vech-i nakd Mısır Hazînesi'nden virilmek fermân olunup andan mâ'adâ serdârlık âdeti içün iki yüz bin akça ile bir hıl'at virilügelmeğin hıl'at-i hümâyûn Atebe-i Ulyâm'dan irsâl olunup iki yüz bin akça serdârlık âdeti ve andan gayri on bin filori sâlyâne dahı Mısır Hazînesi'nden virilmek emridüp ol bâbda Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hıl'at-i hümâyûnum alup giyüp ve noksânun içün ber-vech-i nakd fermân olunan iki yüz bin akçayı ve serdârlık içün emrolunan iki yüz bin akça ile on bin filori sâlyânen Mısır Hazînesi'nden taleb idüp alup me'mûr olduğun hıdmetlerde envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen vücûda getüresin.

825

Mustafa Paşa'ya ihsan olunan vezâret ve serdarlıktan dolayı alması gereken akçe ve salyânesinin Mısır Hazinesi'nden verilmesi; Yemen'e giden asker için ihtiyaç duyulan zahire ve silâhların da Süveyş'de hazırlanarak gemilerle Yemen'e gönderilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen cânibi[n]e irsâl olunan Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya Vezâret on iki kerre yüz bin akça ile ınâyet olunup bi'l-fi‘l tasarrufında on kerre yüz bin akça hâsları olup iki kerre yüz bin akçası ber-vech-i nakd Mısır Hazînesi'nden virilmek fermân olup mâ‘adâ serdârlık âdeti içün bir hıl‘at-i hümâyûn ile iki yüz bin akça virilü[p] hıl‘at-i hümâyûn Dergâh-ı Mu‘allâm'dan irsâl olunup serdârlık âdeti içün iki yüz bin akça Mısır Hazînesi'nden virilmek emridüp bu bâbda müşârun-ileyh vezîrüme hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, noksânı içün olan iki yüz bin akçayı ve iki yüz bin serdârlık akçasıyla on bin filori sâlyâne dahı müşârun-ileyh vezîrüm âdem gönderüp taleb itdükde teslîm eyleyesin ve hâliyâ Yemen'e gidecek asker içün ale't-tevâlî zahîre vü yarak göndermek lâzim olmışdur; Süveys'de tereke ihzâr idüp ve gemiler ile ale't-tevâlî ol cânibe yarak u zahîre gönderüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

Yazıldı.

826 *Mezbûr husûsun tahrîrine Ferîdûn Beğ'den tezkire gelmeğin yazılup battâla konıldı; müsveddesi yokdur.*

Müteveffa Mustafa Paşa'nın, Mısır'da beylerbeyi iken bazı Arap şeyhlerinden otuz bin filori aldığı yolunda şikâyette bulunulması üzerine yapılan incelemede o kadar mal varlığının ortaya çıkmadığı bildirildiğinden, adı geçenin mal varlığının yeniden ve dikkatlice incelenerek sonucun bildirilmesi.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 7 Şa‘bân, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

"Mukaddemâ Beğlerbeği olup hâliyâ vefât iden Mustafâ Paşa Mısır'da beğlerbeği iken otuz bin filorimüz almışdur." diyü ba‘zı meşâyıh-ı A‘râb Südde-i Sa‘âdetüm'e ruk‘a sunup şekvâ itdüklerinde; "Anun gibilerün hakları alıvirilmek içün Haleb'de olan mâlını vârisleri ma‘rifetiyle defter idüp göresin." diyü bundan akdem Beğlerbeği olan Sinân *dâme ikbâlühû*ya hükm-i şerîfüm gönderilüp; "tetebbu‘ olundukda on dört bin filori ile ba‘zı eskâl bulunduğın" i‘lâm eylemiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup müteveffâ-i mezbûrun mâlı ketmolunmış mıdur, yohsa ba‘zı yirlerde medfûn kalmış mıdur; dikkat ü ihtimâm ile âdemlerinden ve ehl-i vukûf kimesnelerden teftîş ü tefahhus idüp husûs-ı mezbûr neye müncerr olursa mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesiz. İstanbul'da dahı cüz’î nesnesi bulunmışdur. Husûs-ı mezbûr[ı] onat vechile tetebbu‘ idüp sa‘y ü ikdâmun vücûda getüresiz.

827

Edirne'de et sıkıntısı olup daha önce istenildiği halde Kızılağaç, Zağra Eskisi ve Nevâhi-i Yanbolu kazalarından koyun gelmediğinden, ihmal edilmeyip celep ve sâir kişilerden yeterli sayıda koyun tedarik edilerek gönderilmesi.

Yazıldı.
Beşîr Çavuş'a virildi.

Kızılcaağaç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ et bâbında muzâyaka olmağın; "Taht-ı kazânda olan celeblerden ve gayriden koyun tedârük idüp gönderesin." diyü emrüm olmışdı; hîç eser zâhir olmadı. İmdi; koyun husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda çavuşumla bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup eger mevsim koyunındandur ve eger muzâyaka koyunıdur; mu‘accelen müstevfî koyun ihrâc idüp gönderesin ki, ol bâbda olan muzâyaka def‘ ola. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; gereği gibi mukayyed olup bâb-ı ikdâm [u] ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; bu husûsda ihmâl ü müsâhelen istimâ‘ oluna, hîç bir vechile özrün makbûl olmaz; mansıbun alınmağıla konılmayup mu‘âkab olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

Bu dahı.
Bir sûreti, Zağra Eskisi ve Nevâhî-i Yanbolı kâdîlarına.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 7 Şa‘bân, sene: 975

828

Semendire beğine hüküm ki:

Belgrad'daki Darbhâne'de yasakçılık hizmetinde bulunan Dergâh-ı Muallâ kullarından İbrahim'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Belgrad'da olan Darb-hâne'de yasakcılık hıdmetinde olan Dergâh-ı Mu‘allâ kullarından İbrâhîm Südde-i Sa‘âdetüm'e [irsâl] olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre yarar hısâr-erenlerine koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Âdemisine virildi. Fî 9 Şa‘bân, sene: 975

829

Edirne'den Hân'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara ve beğlere

Harezm hânının adamı Haydar Bahadır'a, Edirne'den itibaren yol üzerindeki kazalarda gereken yardımın yapılması ve güvenliğinin sağlanması.

ve dizdârlara hüküm ki:

Harezm hânının âdemi Haydar Bahâdır girü ol cânibe irsâl olunmışdur. Yolda ve izde mahûf olan yirlerde kifâyet mikdârı hısâr-erenleri koşup emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurmak emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre birbirinüze emîn ü sâlim ulaşdurasız ve akçalarıyla zâd ü zevâdelerin dahı tedârük idesiz.

Yazıldı.

830 *Budun beğlerbeğisinün kethudâsına virildi; Bosna beğinün kethudâsına ulaşdurmak içün.*

Bosna sancağı dahilindeki kalelerde barut olmadığı bildirilip barut talep edildiğinden, sancaktaki kalelerde daha önce barut işlenip işlenmediğinin araştırılıp güherçile temin olunarak daha önce barut işlenen yerlerde barut işlettirilmesi.

Bosna beğine hüküm ki:

Bosna sancağına müte‘allik olan kılâ‘ erenlerinden ba‘zı gelüp; "Kal‘amuzda barut yokdur." diyü barut taleb eylemeğin göresin; taht-ı livânuzda vâkı‘ olan kal‘alarda şimdiye değin barut işlenür miydi, belki ba‘zı mevâzı‘da dahı kazganları var mıdur, nicedür; tetebbu‘ idüp güherçile elegirüp barut işlenügeldüği yirlerde girü işletdürmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre şimdiye değin barut işlenügelen yirlerde güherçile tedârük idüp ve barut işletdüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur; ihmâl üzre olmayup ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

Yazıldı.

831 Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Diyarbakır'a tâbi sancakların ifrazı hakkında Diyarbakır'daki defterlerde bir kayıt olmayıp mirînin zararı olduğu bildirildiğinden, Südde-i Saâdet'te bulunan defterin bir sûretinin gönderildiği; deftere bakılıp sonradan gönderilecek beylerin beratlarının da görülüp her sancağın ifrazı ne ise tesbit edilerek mirî için zaptedilmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Diyârbekir'e tâbi‘ olan sancaklarun ifrâzı ne mikdâr olduğı anda olan defterlerde ma‘lûm olmamağla mâl-ı mîrîye küllî gadrolduğın" bildürmişsin. İmdi; zikrolunan sancaklaru[n] Südde-i Sa‘âdetüm'de olan defterden bir sûreti ihrâc olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gönderilen deftere nazar eyleyüp ve şimden sonra varan beğlerün berâtların görüp dahı her sancağun ifrâzın ne ise görüp ana göre mîrî içün zabteyleyesiz.

832

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 975

Bkz. hkm. 473.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "barut-ı siyâh ahvâlin ve muhâsebesi husûsın ve dibekleri ahvâlin" bildürmişsin; her ne dimiş isen ma'lûm oldı. İmdi; barut ahvâli mühimdür. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup vâfir ü müstevfî işletdürüp sa'y ü ikdâmda ihtimâm eyleyesin ve sâbıkâ ta'yîn itdüğün neferlerün berâtları virilmişdür. Anun gibi her havâna ikişer âdem olmak ile ziyâde sa'y var ise dahı lâzim olduğı kadar nefer yazup bildüresin.

833

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İran'dan gelen elçi ile beraberindekilerin yorgun olmalarından dolayı on beş gün İstanbul'da istirahat etmek istedikleri duyulduğundan, elçi yola çıkmadı ise yanına yarar adamlarından yüz kişiyi seçerek kendisinin Südde-i Saâdet'e gelip diğer adamlarının eşyalarıyla birlikte İstanbul'da dinlenmeleri; yola çıktı ise müdahale edilmemesi; ayrıca tabl ve alemsiz olarak elçilik adabına uygun şekilde gelmesi yolunda kendisine münasib bir üslupla tenbihte bulunulması.

Şâh cânibinden gelen ilçiler mesâfe-i ba'îdeden gelüp atları turgun ve kendüleri yorgun olmağla on ve on beş gün mahrûse-i İstanbul'da oturmak murâd itdükleri istimâ' olunup fi'l-vâkı' kış eyyâmında haylî sefer çeküp tavarları ve kendüleri yorgun oldukları mukarrer olmağın Şâhkulı Sultân ihtiyâr eyledükleri yararlarından yüz nefer kimesne intihâb idüp dahı kendü ile bile Atebe-i Aliyye-i Sa'âdet-medârum cânibine teveccüh idüp mâ'adâsı eskâliyle ve tavarlarıyla anda âsûde olmak vech ü münâsib görilmeğin **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm varmazdan mukaddem bu cânibe teveccüh eyle[me]mişler ise emrüm muktezâsınca müşârun-ileyh ihtiyâr eyledüği nâmdârlarından yüz nefer kimesneyi ihtiyâr idüp Südde-i Seniyye-i Süreyyâ-menziletüm cânibine gönderüp mâ'adâsı ol cânibde âsûde vü âremîde olup tavarlarına ve kendülerine lâzim olan ne ise tedârük oluna. Eger emr-i şerîfüm varmazdan mukaddem çıkmışlar ise mukayyed olmayasın ve müşârun-ileyh ilçiye; "Tabl çalmayup ve alem kaldurmayup tablın ve alemin anda kalan âdemleri yanında koyup âdâb-ı risâlet ne ise anı şi'âr u disâr idinüp ilçilik tarîkıyla gele." diyü hüsn-i tedbîr ile tenbîh oluna ki, âdâba mugâyir evzâ' iderse eyü olmaz. Ana göre basîret üzre olup i'lâm idesin.

834

Yazıldı.
Çavuşun âdemisi Memi'ye virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Selanik'te Yahudiler tarafından her yıl yüz elli bin civarında sağmal ve kıvırcık koyun kesildiği bildirildiğinden, koyun yerine keçi ve sığır kestirilip koyun kestirilmemesi.

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Koyun hıdmetinde olan Mahmûd Çavuş mektûb gönderüp; "Selanik Yehûdîleri her yıl sağmal u kıvırcık yüz elli bin mikdârı koyun boğazlar." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd Selanik'de keçi vü sığır bo[ğa]zlatdurılup ol mikdâr koyunı boğazlatdurmayasın. Şöyle ki; emre muhâlif mahrûse-i mezbûre Yehûdîleri ziyâde koyun boğazlayalar, sen mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

835

Yazıldı.
Mezbûr müderrisün âdemisi olan Mustafâ'ya virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Bursa kadısına Bursa'da bulunan vakıfların teftişi emredildiği halde teftiş edilmediği bildirildiğinden, kadı'nın Sultan Medresesi Müderrisi Sadi ile beraber vakıfları teftiş etmesi.

Burusa kâdîsına hüküm [ki]:

Hâliyâ nefs-i Burusa'da Sultân Medre[se]si Müderrisi Mevlânâ Sa'dî mektûb gönderüp; "Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Mahrûse-i mezbûre evkâfını teftîş idüp dahı defter eyleyüp bir sûretin anda alıkoyup bir sûretini Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü fermân-ı şerîfüm olmış idi. Hâliyâ ihmâl idüp aslâ teftîş ile mukayyed olmaduğunun ecilden evkâfun ahvâli gâyet müşevveş ü muhtell olmışdur." diyü arzeylemeğin evkâf-ı mezbûre mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ma'rifeti ile teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî eylemeyüp mevlânâ-yı müşârun-ileyh ma'rifeti ile emr-i sâbık mûcebince evkâf-ı mezbûrenün teftîşine mübâşeret eyleyesin.

836

Yazıldı.
Bu sûretde tekrâr yazılup aşağada geçmişdür.
Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Gurbet ve Çingâne tâifesinin, at ve kısrak beslemeyip kılıç, şiş vs. taşımaması hususunda daha önce gönderilen emre uymadıkları bildirildiğinden, emre uymayanların yakalanıp hapsedilmeleri.

Kırkkilise beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe vârid olup;

"Gurbet ü Çingâne tâyifesi ata binmeyüp ve yarak kuşanmayup fesâd eylemeyeler." diyü fermân olunup hâlâ tâyife-i mezbûre men‘le memnû‘ olmayup girü at u kısrak besleyüp yat u yarak ile fesâddan hâlî değillerdür." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi tâyife-i mezbûre emr-i şerîf-i sâbıkuma muhâlif at u kısrak besleyüp binüp kılıç u şiş ve kesük çizme vü yarma mehmûz ile gezüp fesâd üzre oldukları mukarrer ise gereği gibi tehdîd ü te’dîb idüp men‘ u def‘ ile memnû‘ olmayanları habsidüp isimleriyle yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesiz.

Yazıldı.

837 *Mezbûr Ahmed'e virildi. Fî 10 Şa‘bân, sene: 975*

Zağra Eskisi kazasının Danişmendler köyünde sakin olup kalpazan oldukları sabit olan Evhad ve Aksak Danişmend'in ortadan kayboldukları bildirildiğinden, adı geçen kişilerin yakalanarak şuç âletleri ve sicil sûretleri ile birlikte bu hususta görevlendirilmiş olan sol-gariblerden Ahmed'e teslim edilip gönderilmeleri.

Filibe ve Zağra Eskisi kâdîlarına hüküm ki:

Zağra Eskisi kazâsında Dânişmendler nâm karyede sâkin olan Evhad ve Aksak Dânişmend nâm kimesneler kallâb olduğı sâbıkâ sicill olunup mezbûrlar gaybet idüp hufyeten âlât-ı kallâblık üzre oldukları i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm'da sol-gurabâdan olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûrları her kande ise elegetürüp kallâblıkları âleti ve esbâbı ile ma‘an mezbûr kuluma koşup sûret-i sicilleriyle gönderüp arzeyleyesiz.

Yazıldı.

838 *Kapudân-zâde Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa‘bân*

Ejderhan vilâyeti küffar eline geçtiğinden Harezm taraflarından hacca gitmek isteyenlere engel olunduğu ve bu yüzden oraların fethedilmesi gerekli görüldüğünden, Kefe beyinin Kırım hânı ile müşavere ederek fetih için uygun şekil ve zamanı bildirmesi.

Kefe beğine hüküm ki:

Hâlâ Ejderhân vilâyeti mukaddemâ Nogay Tatarı elinde olup hâlâ küffâr-ı hâksâr eline düşmekle Harezm vilâyeti taraflarından a‘yân-ı müslimînden ba‘zı tavâf-ı Beytu'llâhi'l-harâm ve ziyâret-i Türbe-i Mutahhere-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm*a niyyet idüp geldüklerinde yol virilmeyüp muzâyaka çekdükleri ecilden fetholunması ehemm-i mühimmâtdan olup ol bâbda Hân'a dahı nâme-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. Eyle olsa; müşârun-ileyh ile sen dahı müşâvere idüp vilâyetün fethı ne vechile müyesser olup ve ne

zamânda mübâşeret olunmak lâzim oldığın ale['']t-tafsîl ma‘lûm idinüp dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e mu‘accelen arzolunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı tamâm mukayyed olup zikrolunan kal‘anun feth[ı] ne vechile mümkin olup ve ne zamânda mübâşeret münâsib görildüğin mûmâ-ileyh ile müşâvere idüp vukû‘ı üzre tafsîliyle Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin.

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 11 Şa‘bân, sene: 975

839

Pasin Kalesi'nin tamiri Erzurum Defter Kethüdası İbrahim'e emrolunup kalenin tamiratı bitip muhasebesi görüldüğü halde ustaların ücretlerinin verilmediği ve kalenin bazı yerlerinin hâlâ harap olduğu bildirildiğinden, adı geçen şahsın getirilerek tamiratın ne şekilde yapılıp ne kadar akçe harcandığı vs. konularda teftiş edilip hakikatin bildirilmesi.

Pasin Beği Sinân Beğ'e ve Erzurum'da Nâzır-ı Emvâl olan Sefer ve Mehmed *zîde ızzühümâ*ya hüküm ki:

Hâliyâ siz ki emvâl nâzırlarısız, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Erzurum Defteri Kethudâsı olan İbrâhîm bundan akdem Pasin Kal‘ası'nun ta‘mîri emrolunup binâ itmâma irişdükde; "Hazîne'den on beş yük akça sarfolunmışdur." diyü muhâsebe virüp lâkin bennâ olan fukarânun ücretleri değmedüğinden gayri kal‘a-i mezbûrenün binâsı muhkem olmayup ba‘zı yirleri el-ân harâba müşrif olmağa müteveccih olmışdur." diyü i‘lâm eylemişsiz. İmdi; husûs-ı mezbûrun görilmesi mühimmât[da]ndur. **Buyurdum ki:**

Mezbûr İbrâhîm'i ihzâr idüp Hazîne'den virilen akçadan kal‘a-i mezbûreye ne mikdâr akça sarfolunmışdur ve kal‘anun binâsı ne üslûb üzre olmışdur ve bu denlü zamânda harâba müşrif olmağa sebeb nedür ve fukarânun ne mikdâr akçaları kalmışdur ve ol denlü sahîh akça sarfolunmış mıdur; ikdâm [u] ihtimâm üzre yirlü yirinden teftîş idüp ne makûle binâ olup ve harâba müteveccih olmağa bâ‘ıs ne olmışdur; tamâm ma‘lûm idindüğünüzden* sonra aslı ve hakîkati ile yazup arzeyleyesiz.

Yazıldı.

Gurabâ-i yesârdan Ahmed bin Kâsım'a virildi. Fî 10 Şa‘bân

840

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup Paşa sancağınun sağ-kolın tahrîr

Eskihisâr-ı Zağra nahiyesinin Söğütlü ve Alibey köyleri halkı çeltikçilerin ekmiş oldukları çeltiğin mirîye faydasının olmadığını ve tarlalarını kullanamadıkları için kendilerine zulmedildiğini bildirdiklerinden, kazanın tahririne varıldığında çeltiğin mirîye faydası olup olmadığının araştırılması; mirîye faydası yoksa çeltikçilerin raiyyet yazılması.

iden Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Eskihısâr-ı Zağra nâhıyesinün Söğütli ve Alîbeğ [nâm] çeltüği ekilügelen kurâ halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "zikrolunan enhârun çeltükcileri olanlar her yıl bunlarun tarlalarına çeltük eküp tarlaları nice yıl amelden kalup; "Mîrîye dahı çendân nef‘ları olmayup te‘addî iderler." " diyü tezallüm eylediler. İmdi; eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda re‘âyâya zulm ü te‘addî olduğına aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Kazâ-i mezbûrun tahrîrine varduğunda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûr çeltüğün mîrîye küllî nef‘ı var mıdur, nicedür; hakîkati üzre bilüp çendân menfa‘ati yoğken re‘âyâya bu vechile te‘addî iderler ise çeltüği ref‘ idüp çeltükcilerini ra‘ıyyet yazup vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

Çavuş âdemisi Memi'ye virildi. Fî 10 Şa‘bân, sene: 975

841

Siroz kâdîsına hüküm ki:

Siroz'daki Yahudi celeplerin, üzerlerine yazılı olup fakir oldukları bahanesiyle vermekten kaçındıkları koyunların mutlaka kendilerinden talep edilerek görevli çavuş nezaretinde gönderilmesi.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "kazâ-i Siroz'da vâkı‘ olan celeblerün sene-i sâbıkadan bâkî kalan koyunların ihrâc eylemek içün emr-i şerîfle vârid olan Mahmûd Çavuş Siroz'a geldükde Siroz Yehûdîleri'ne; "Üzerinüzde ber-vech-i maktû‘ beş bin koyun mukayyeddür." diyü taleb eyledükde mezbûr Yehûdîler; "Biz fakîru'l-hâlüz; koyun virmeğe iktidârımuz yokdur. Mukaddemâ koyun talebine gelen çavuşlar dahı ehl-i vukûf ihbârıyla ahvâlimüze vâkıf olup ihrâc itmeğe kâdir olmayup adem-i kudretimüz Erkân-ı Sa‘âdet'e arzolunmışdur." diyü cevâb virdüklerinde mezbûr çavuş dikkat ü ihtimâm ile mezbûr Yehûdîleri on beş gün habsidüp ihrâca kâdir olmayup kezâlik ehl-i vukûf ve a‘yân-ı vilâyet ihbârıyla adem-i kudretlerin tamâm ma‘lûm idinüp vâkı‘-ı hâli talebleriyle" arzeylemişsin. İmdi; Yehûdîler altı bin koyuna mukırr u mu‘terif olup getürmeğe mütekeffil olmışlar iken ihrâc idüp göndermemeğe sebeb nedür ? **Buyurdum ki:**

Mütekeffil oldukları altı bin re’s koyunı mu‘accelen çavuşum mübâşeretiyle ihrâc idüp gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Şöyle ki; girü ihmâl eyleyesin, azlle konılmayup mu‘âteb olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

842

Mısır'dan gelen ve geri dönecek olan Hüseyin Çavuş'un bir kadırgaya bindirilerek gönderilmesi.

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa'bân
Ber-mûceb-i tezkire-i Ferîdûn Beğ.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Mısır'dan ulağ ile gelen Hüseyin Çavuş girü Mısır'a gitmek lâzim olmağın hâlâ Mısır'a gidecek gemiler ile bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrı bir kadırgaya koyup bile irsâl ü îsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

843

Yazıldı.
Haydar Çavuş oğlı Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Babaeskisi ve Bınarhısâr kâdîlarına hüküm ki:

İran'dan gelen elçinin ihtiyaçları için daha önce Babaeski ve Pınarhisar kazalarından tedariki istenen zahirenin ne kadarının hazırlandığının bildirilmesi.

Hâlâ; "Yukaru Cânib'den gelen ilçi mühimmi içün taht-ı kazânuzdan kifâyet mikdârı zahîre tedârük idüp geldüklerinde hâzır bulunup zahîre bâbında muzâyaka çekilmelü olmaya." diyü emrüm olmışdı. İmdi; **buyurdum ki:**

Emrüm muktezâsınca taht-ı kazândan kifâyet mikdârı eger arpa vü saman ve eger sâyir me'kûlâtdur; her ne ise tedârük ü ihzâr olunmış mıdur, nicedür ? Mu'accelen müstevfî zahîre ihzâr eyleyesin ki, geldüklerinde muzâyaka çekmek lâzim gelmeye. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ana göre mukayyed olup [ve ne] denlü zahîre ihzâr u tedârük olduğın yazup bildüresin.

844

Yazıldı.
Mezbûr çâşnigîre virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Vezir Mustafa Paşa'ya ihsan olunan hilatin Dergâh-ı Muallâ çaşnigirlerinden Semender ile Yemen'e gönderildiği; serdarlık âdeti olarak verilen iki yüz bin akçenin de Mısır Hazinesi'nden alınması.

Hâliyâ hakkunda ınâyet-i şâhânem zuhûra getürüp hıl'at-i fâhırem ınâyet olunup Südde-i Sa'âdetüm çâşnigîrlerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Semender *zîde mecdühû* ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup müşârun-ileyh vusûl buldukda, hıl'at-i fâhıremi giyüp me'mûr olduğun hıdmetün tedârüki bâbında mücidd ü merdâne olup bi-ınâyeti'llâh itmâma irişdürmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve vüzerâ-yı isâbet-ârâ zümresinden biri asâkir-i mansûreye

serdâr olup bir mahalle irsâl olundukda Hazîne-i Âmirem'den iki yüz bin akça virmek âdet-i kadîme-i husrevânem olmağın size dahı zikrolunan iki yüz bin akça Mısır Hazînesi'nden virmek içün Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür; taleb idüp alasız.

Yazıldı.

845 *Tezkireci Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi. Fî 11 Şa'bân*

Bağdad Kadısı Muhyiddin'in resm-i berâtının Bağdad'da alınarak Hazine-i Âmire'ye zaptedilmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd Kâdîsı olan akzâ kuzâti'l-müslimîn Mevlânâ Muhyiddîn *dâmet fazâyilühû*nun resm-i berâtı anda* alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün resm-i berâtın anda alup Hızâne-i Âmirem'e zabtidesin ve mahsûl-i kazâdan resm-i berâtın mukaddem alasın.

Yazıldı.

846 Yenice-i Karasu ve Kavala ve Drama ve Avrethısârı kâdîlarına

Yenice-i Karasu, Kavala, Drama ve Avrethisarı kazalarındaki sol-kol celepleri üzerine yazılı koyunlardan tahsil edilenlerin İstanbul'a gönderildiği bildirildiğinden, kalan bakâyanın da tahsil olunup Edirne'ye gönderilmesi.

hüküm ki:

Koyun hıdmetinde olan Mahmûd Çavuş mektûb gönderüp; "sol-kol celeblerinün üzerlerinde yazılan koyunlarından yetmiş bir bin yedi yüz beş re's koyunları İstanbul'a* gönderilüp iki bin yedi yüz kırk re's koyunları bâkî kalduğın" i'lâm itmeğin zikrolunan bâkî koyun dahı ber-vech-i isti'câl mahrûse-i Edirne'ye gönderilmesini emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresiz; her birinüzün taht-ı kazâsında vâkı' olan atîk u cedîd celeblerün şimdiye değin teslîm itmeyüp üzerlerinde bâkî kalmış ne mikdâr koyunları varısa defter mûcebince tahsîl itdürüp dahı celeb-keşlerile mahrûse-i Edirne'ye gö[nde]rmek üzre olasız. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

847 Sofya kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Dervîş Çavuş'a

Sofya'ya 975 yılının haracını toplamaya giden sipahi oğlanlarından Husrev ve Hüseyin Hâzin'in emre aykırı şekilde hareket edip ahaliden fazla haraç aldıkları bildirildiğinden, adı geçenlerin fazla aldıkları haraçların sahiplerine iade edilip sabit olan zulümlerinin bildirilmesi.

hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrun 975 senesinün [harâcı] cem‘ına gelen sipâhî-oğlanlarından Husrev ve zümre-i mezbûreden Hüseyin Hâzin nâm kimesneler yedinden vârid olan emr-i şerîfde; "harâc mahkemede alınmak" fermân olunduğı re‘âyâya tenbîh olundukdan sonra mezbûrlar itâ‘at eylemeyüp dahı evlerinde alup* ve her hânede on dörder ve on beşer akça alup ve bundan mâ‘adâ dahı ziyâde akçaların alup ve dörder-beşer hânede bir nev-yâfte ve seksen beşer akça aldukların" i‘lâm eyledüğün ecilden mezkûrlar zikrolunan harâc husûsı içün deftere ve emre muhâlif aldukların akça ashâbına virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları ihzâr idüp harâc içün ellerinde olan berâtlarında ta‘yîn olunandan ziyâde ve deftere muhâlif re‘âyânun ne mikdâr nesnesin almışlar ise ba‘de's-sübût ashâbına alıvirüp dahı zulm ü te‘addîlerine müte‘allik sübût bulan ahvâllerin yazup bildüresiz; hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye iş itdürmeyüp tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 12 Şa‘bân

848

Prizrin kazasının cizyesini toplamakla görevlendirilen haraççının reâyadan fazla akçe talep ettiği yolundaki şikâyetler üzerine kendisine tenbihte bulunulduğu ancak dinlemediği bildirildiğinden, haraççının teftiş olunması; halka zulmettiği sabit olursa durumunun arzedilmesi ve haracın Dukagin ve Prizrin kadıları tarafından toplanması.

[Dukagin] beğine ve Dukagin ve Prizrin kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Dukagin beğisin, mektûb gönderüp; "Prizrin Hâslar kazâsınun cizyesi cem‘ına varan harâcî, re‘âyâdan harâc başına yiğirmi beşer akça ziyâde taleb idüp Vulçıtrın sancağın tahrîr itdüğünde re‘âyâ mezbûr harâcîden bir-iki def‘a şikâyet idüp tenbîh olunup mütenebbih olmayup re‘âyânun ziyâde akçaların alup te‘addî eyledüklerin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, husamâsıyla muvâcehe idüp hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûr harâcînün re‘âyâya bu vechile zulm ü te‘addîsi olduğı zâhir olursa re‘âyânun harâcın siz cem‘ idüp mezbûrun zulm ü te‘addîsini vukû‘ı üzre görüp bildüresiz.

849H

Yemen'e gönderilen askerler için Arap şeyhlerinden deve tedarik etmesi hususunda Mısır beylerbeyine emir verildiği; Şeyh Hablas, Şeyh Atıyye ve Ömeriyye şeyhinin de beylerbeyi tarafından develeri tedarik ederek vaktinde göndermeleri.

Yazıldı.
Şücâ‘ Çavuş'a virildi. Fî [1]3 Şa‘bân, sene: 975
Buhayra şeyhına.

Şeyh Hablâs'a hüküm ki:

Vilâyet-i Yemen'e irsâl eyledüğimüz asâkir-i mansûre'ye deve lâzim olmağın, Mısır Beğlerbeği Sinân *dâme ikbâlühû*ya; "Meşâyıh-ı Urbân'a vilâyetlerinün tahammüline göre deve ta‘yîn idüp her birinden ne mikdâr deve teslîm olundüğın Südde-i Sa‘âdetüm'e mufassalen arzidesin." diyü hükm-i şerîfimüz gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı bu husûsa mukayyed olup cibilletünde merkûz olan sa‘y-i meşhûr ve cidd-i meşkûr ve Südde-i Sa‘âdetimüz'e olan sıdk u ihlâsun mûcebince müşârun-ileyhün ta‘yîn itdüği develerün mu‘accelen tedârük ü ihzâr ve vaktinde irsâli husûslarında sa‘y ü ikdâm idesin.

Şa‘bân-ı mu‘azzam'un Evâyili'nde yazılmışdur.

[H] Hüküm metni Arapça olup meâlen tercüme edilmiştir.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Şeyh Atıyye'ye.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ömeriyye şeyhına.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

850 Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'da bulunan Şeyh Hablas, Ömer oğlu Ali ve Şeyh Atıyye'ye Yemen'de görevlendirilen ordu için kudretlerine göre deve tedarik etmeleri hususunda tenbihte bulunulması ve ne kadar deve gönderildiğinin bildirilmesi.

Bundan akdem Yemen mühimmi içün vilâyet-i Mısır'da vâkı‘ olan meşâyıh-ı Urbân'dan Vilâyet-i Buhayra* Şeyhı Şeyh Hablâs'a ve Ömer oğlı Alî'ye ve Şeyh Atıyye'ye hâllerine göre birer mikdâr deve ta‘yîn eyleyüp Yemen husûsıyçün gönderilmeğe hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Südde-i Sa‘âdetüm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Şücâ‘ Çavuş vardukda, sâbıkâ gönderilen emr-i şerîf mûcebince zikrolunan şeyhlara kudretlerine göre deve tedârük olunmasıyçün mu‘accelen tenbîh ü ta‘yîn eyleyüp dahı cem‘ u ihzâr eylemek bâbında ihtimâm eyleyüp gönderesin ve her birinden ne mikdâr cem‘ olup cümle gönderilen deve ne kadar olduğın yazup müşârun-ileyh çavuşumla i‘lâm eyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 13 Şa‘bân, sene: 975

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

851

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen'e gönderilen askerlerin ihtiyacı için hazırlanması istenen zahire ve peksimetin gemilere yüklenerek peşpeşe gönderilmesi ve gönderilen miktarların bildirilmesi.

Yemen'e gönderilen asâkir-i mansûre mühimmi içün peksimat ve sâyir zehâyir tedârük olunup gemilere tahmîl olunup gönderilmek fermân olunmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Şücâ‘ Çavuş *zîde kadru[hû]* vardukda, emr-i şerîf-i sâbık mûcebince fermân olunan eger peksimat ve eger sâyir lâzim olan zehâyiri tedârük eyleyüp gemilere tahmîl eyleyüp bir def‘a gönderdükden sonra kesmeyüp birbiri ardınca irsâl ü îsâl eyleyesin ve ne mikdâr peksimat u zahîre irsâl olunduğın yazup defter eyleyüp bir sûretin mühürleyüp mezkûr çavuşumla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdandur; bi'z-zât mukayyed olup vâfir ü müstevfî zehâyir tedârük ü ihzâr olunması bâbında mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin ve sâyir dîn ü devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte‘allik olan umûrda dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

852

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Vefat eden sâbık Mısır Beylerbeyi Mahmud Bey'in muhallefâtının, Mısır hazinesiyle Südde-i Saâdet'e gelen kethüdası Mısır'a dönmeden ve onun bilgisi olmadan satılmaması.

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün vâkı‘ olan muhallefâtı bey‘ olunmalu oldukda Mısır hazînesiyle Südde-i Sa‘âdet'e gelen Kethudâsı Murâd bile olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr kethudâsı varmayınca müteveffâ-i mezbûrun muhallefâtın satdurmayup vardukda kethudâsı ma‘rife[ti]yle bile bey‘ oluna.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

853

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Dergâh-ı Muallâ çaşnigirlerinden Semender'in bir gemi ile Vezir Mustafa Paşa'ya ulaştırılması.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm çâşnigîrlerinden kıdvetü'l-emâcid Semender *zîde mecdühû* Yemen'e irsâl olunan Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya ulaş[dur]ılması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh[i] giden gemilerden birine koyup ol cânibe ulaşdurasın.

Yazıldı.

854 *Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 16 Şa‘bân, sene: 975*

Hassa tuzakçılardan Mustafa Anadolu, Karaman, Rum, Dulkadir, Diyarbakır ve Haleb beylerbeyilikleri dahilinde kargura, turna, balıkçıl vs. kuşları avlayarak tüylerini hâssa-i hümâyuna zaptetmekle görevlendirildiğinden, kimsenin kendisine müdahale ettirilmemesi.

Anatolı ve Karaman ve Rûm ve Zülkadr ve Diyârbekir ve Haleb beğlerbeğilerine ve vâkı‘ olan sancakbeğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı hükûmetinüzde bulunan kargura vü turna vü balıkcıl saydolunup yünleri hâssa-i hümâyûnuma zabtolunmak içün hâssa tuzakcılardan Mustafâ ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Taht-ı hükûmetinüzde zikrolunan kargura vü turna vü balıkcıl ve sâyir ol makûle şikârları saydidüp yünlerin emrüm üzre hâssa-i hümâyûnuma zabtitmek istedükde hılâf-ı emr hâricden kimesneyi dahlitdürmeyüp anun gibi eslemeyenleri sekidüp ziyâde ınâd idenleri yazup bildüresiz.

Yazıldı.

855 *İskender Çavuş'a virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975*

Aydos, Karinabad, Yanbolu ve Nevâhi-i Yanbolu nahiyelerinden Edirne zahiresi için istenilip daha sonra av mühimmi için oralarda muhafaza edilmesi istenilen arpanın, avdan vazgeçilmesi nedeniyle Edirne'ye gönderilmesi.

Aydos ve Karînâbâd ve Yanbolı ve Nevâhî-i Yanbolı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan ta‘yîn olunan arpayı anda hıfzidesiz ki, şikâra varıldukda muzâyaka lâzim gelmeye." diyü emrüm olmışıdı. Hâliyâ şikârdan ferâgat olunup zikrolunan arpa bu cânibe irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre bundan akdem Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan ta‘yîn olunup ba‘dehû şikâr mühimmi içün hıfzolunan arpayı girü bu cânibe irsâl ü îsâl itmek bâbında sa‘y ü ikdâmınuz zuhûra getüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâhele itmeyesiz.

856

Yazıldı.

Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Şücâ Çavuş'un Mısır'a gidecek kadırgalardan biri ile gönderilmesi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ ba‘zı masâlih içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Şücâ‘ *zîde kadruhû* vilâyet-i Mısır'a irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûrı Mısır'a gönderilen kadırgalardan birine koyup irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Turağ'a virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

857

İskenderiyye Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

İskenderiye'de Sipahi Derviş'i yaraladıkları ve daima fesad çıkardıkları bildirilen Corce oğlu Mehmed ile Topal Mehmed oğlu Habib'in Rodos'a sürülmeleri; ayrıca suçluların mahkemeye çağırılması esnasında karşı çıkan ve görevlilere saldıran şahısların isimlerinin de bildirilmesi.

Mektûb gönderüp; "İskenderiyye sâkinlerinden Corce-oğlı Mehmed ve Topal Mehmed oğlı Habîb nâm kimesneler ba‘zı yoldaşlarıyla Dervîş nâm sipâhînün yolın basup kılıç ile çalup güçle halâs olup geldükde ihzârlarıyçün kâdî âdemleri ve yir voyvodaları gönderilüp meclis-i şer‘a da‘vet olundukda Kal‘a-i İskenderiyye'nün cümle kul-oğulları taş ile ve âlet-i harb ile üzerlerine hücûm idüp mezbûrlar dâyimâ şirret ü fesâd üzre olup fesâdları sâbit ve sicilde mukayyeddür. Dâyimâ bâzâr içinde âlet-i harb ile gezüp fukarânun esbâbların yağmâ idüp fesâdları günden güne ziyâdedür; vilâyetden sürilmeleri lâzimdür." diyü arzitdüğün ecilden mezbûrları Rodos'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûrânı emr mûcebince yarar âdemlere koşup Rodos'a gönderüp varup Rodos beğine teslîm eyledüklerine temessük getüreler ve kâdî âdemisiyle voyvoda üzerlerine âlet-i harb ile hücûm idenler dahı kimesneler olduğın isimleriyle ve resimleriyle yazup arzeyleyesin.

858

Yanya Beyi Ahmed Bey'in mehâyif teftişi için Yanya'ya gelen görevlilere engel olduğu, kendisi ve adamları hakkında şikâyette bulunanlardan bir kısmını döğüp bir kısmını ölümle tehdit ettiği ve çeşitli yolsuzlukları görüldüğü bildirildiğinden, davacılarıyla davalarının görülerek haksızlığa uğrayanların haklarının alınıp, sabit olan suçlarının defter olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.
Husrev Kethudâ cânibinden Mehmed Çavuş gelmeğin virildi. Fî 14 Şa‘bân, sene: 975

Yenişehir Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan Mevlânâ Muslihuddîn'e ve Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Pîrî'ye hüküm ki:

Hâlâ sen ki mahâyif müfettişisin, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mahâyif teftîşi içün Yanya'ya gelüp dellâla nidâ itdürildükde Yanya Beği olan Ahmed *dâme ızzühû* dellâlı getürdüp; "Benüm ma‘rifetüm olmadın niçün nidâ itdün ?" diyü döğmek isteyüp ve kendünün kethudâsı ve voyvodası olan Mustafâ'dan nice kimesne hak taleb idüp ihzârı içün çavuş kulları vardukda müşârun-ileyh; "Kethudâmdan hak taleb iden gelüp benden taleb itsün." diyü cevâb virüp irtesi müşârun-ileyh meclis-i şer‘a gelüp Yanya'dan ve etrâfından nice zimmîler müşârun-ileyhden ve kethudâsından hılâf-ı şer‘ aldukları akça vü gallâtı taleb itdüklerinde ikrârlarıyla sâbit olan mevâddun edâsı hükmolundukda; "Bu dahı çok su götürür." diyü re‘âyâya söğüp kalkup gitdükden sonra bir [bü]yük değnek kesdürüp şikâyet idenlerün kimine beş yüz ve kimine bin değnek urup ve kimin; "Salbideyüm." diyü havf virüp re‘âyâ itdükleri da‘vâya peşîmân olup; "Şimden girü bize dahı ziyâde zulmider. Yalınuz kethudâsı alduğı akça yüz binden ziyâdedür. Hemân bizüm celâ-yı vatan eylememüz mukarrerdür." diyü bildürdüklerinde çavuş varup üzerine şer‘le sâbit olan akçayı virmek teklîf itdükde virmeyüp ınâd idüp andan mâ‘adâ il-erinün koyunların cem‘ idüp etün narhı iki yüz elli dirhem iken kassâblara et satdurmayup kendüsi yüz otuz dirhem satdurur ve meclisde bu kadar nesne sâbit olıcak bir dahı görilürse mübâlağa hukûk sâbit olmak anlanur. Müşârun-ileyhün keyfiyyet-i hâli sü’âl olundukda; "Hukûk-ı nâsdan gayri hâşâ, hılâf-ı şer‘-ı kavîm nâ-şâyeste kelimât ider." diyü cevâb virürler. Ve'l-hâsıl mûmâ-ileyhün zulmi çok olup şer‘a ihânet itdüği ecilden re‘âyânun hayfları görilmeğe imkân olmadı." diyü arzeyledüğün ecilden müşârun-ileyh çavuşum Pîrî mübâşeretiyle mûmâ-ileyhün mahâyifi teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Kendüden ve kethudâsından ve âdemlerinden şekvâ idenler ile muvâcehe idüp toprak kâdîsı ma‘rife[ti]yle bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl terkolmış olmayan da‘vâların şer‘le teftîş idüp ashâb-ı hukûka müteveccih olanı bî-kusûr alıvirüp dahı üzerine sübût bulan mevâddı defter idüp mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz ve bi'l-cümle eyyâm-ı ma‘delet-encâm-ı hümâyûnumda bir ferde zulm ü te[‘a]ddî olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Tamâm hakk üzre görüp bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât* üzre olasız.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 13 Şa‘bân, sene: 975

859

İskenderiye'de iltizamla gümrük emini olan Şemoyil Köhen adlı Yahudi hakkında, gemileri günlerce salıvermediği, gümrük resmini fazla aldığı ve haccetmeye gelen kadınlara arama bahanesiyle sarkıntılık ettiği yolunda şikâyetler vaki olduğundan, iddiaların araştırılması; şayet şikâyetlerin doğru olduğu anlaşılırsa eminlikten alınıp zimmetindeki mâl-ı mirî tahsil olunduktan sonra yerine başkasının bulunup arzedilmesi.

Yazıldı.
Çavuşun âdemisi Mustafâ'ya virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem Piyâle Paşa *edâma'llâhü iclâlehû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "ticâret üzre olan ba'zı ru'esâ tâyifesi bi'l-fi'l İskenderiyye'de iltizâm ile Gümrük Emîni olan Şemoyil Köhen nâm Yehûdî'den şekvâ idüp; "Gemilerin tahmîl itdüklerinden sonra nice gün salıvirmeyüp ve gümrüklerin âdet ü kânûndan ziyâde alup ve Mekke-i Mükerreme tavâfından gelen havâtûn tâyifesine mücerred ehl-i İslâm'a ihâneten; "Gümrükden esbâb kaçurdınuz." diyü koyunlarına ve koltuklarına elin sokup bu makûle hılâf-ı şer'-ı şerîf evzâ'un nihâyeti yokdur." diyü tezallüm itdüklerin" [bildürdüği] ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup teftîş ü tefahhus idüp göresin; mezbûr Yehûdî'nün bu vechile zulm ü te'addîsi var ise emânet-i mezbûreden ref' idüp dahı zimmetinde olan mâlumı bî-kusûr tahsîl eyleyüp zuhûra getürüp üzerlerinde bir akça bâkî kodurmayup yirine bir yarar mün'ım kimesne tedârük idüp arzidesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; envâ'-ı sa'y ü ikdâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.
Beğün Çavuşbaşısı Mehmed'e virildi. Fî 13 Şa'bân

860

Hersek beğine hüküm ki:

Nova Kalesi dizdârının yaptırdığı haber verilen kayığın rençber gemisi mi, yoksa levendlere satılmak için mi yapıldığının araştırılarak arzedilmesi; ayrıca Lise adasında katlolunduğu bildirilen kâfirin niçin ve kim tarafından katledildiğinin de bildirilmesi.

Hâliyâ Nova Kal'ası dizdârı olan kimesne levende bey' itmek içün kayık yapduğı istimâ' olundı. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' dizdâr-ı mezbûr rencber gemisi yapdurmayup levende bey' itmeğiçün kayık yapdurduğı vâkı' ise vukû'ı üzre arzeyleyesin ve Lise atasından Venediklü'ye tâbi' bir kâfir katlolunduğı i'lâm olunmağın anı dahı göresin; kim katleylemişdür;* tamâm gavrine irişüp ve katlolunmağa bâ'ıs

ne olmışdur; vukû‘ı üzre arzidesin.

Yazıldı.

861 *Arzı getüren muhtesib oğlanı Halîl'e virildi. Fî 13 Şa‘bân*

İstanbul'a gelmesi gereken yapağı, gön ve sahtiyanın, tüccar tâifesi tarafından İstanbul'a getirilmeyip Gelibolu, Silivri ve Tekfurdağı iskelelerinde küffara ve diğer vilâyetlere satıldığı, bu sebeple hem ihtisab rüsumunun alınamadığı, hem de İstanbul'da bu malların sıkıntısı çekildiğinden, adı geçen iskelelere gelen yapağı, gön ve sahtiyanın İstanbul'a gönderilmesi için gereken tedbirlerin alınması.

Gelibolı ve Silivri ve Tekfurtağı kâdîlarına hüküm ki:

İstanbul kâdîsı mektûb gönderüp; " "Tüccâr tâyifesi kadîmden mahrûse-i mezbûreye getürüp rüsûm-ı ihtisâbiyyesi mîrîyçün alınugelen yapağı vü gön ü sahtiyânı İstanbul'a getürmeyüp taht-ı kazânuzda olan iskelelerde Frengistân'dan gelen kâfir gemilerine virüp* hâric-i vilâyete gitmekle mahrûse-i mezbûrede muzâyaka çekildüğinden mâ‘adâ ihtisâb mahsûline zarar u noksân müterettib olur." diyü mahrûse-i mezbûre muhtesibi i‘lâm itdüğin" bildürdi. İmdi; bu husûs içün mukaddemâ hükm-i şerîfüm olmışdur. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ iskelelerden tüccâr getürdükleri yapağı vü gön ü sahtiyân min-ba‘d mahrûse-i İstanbul'a giden gemilere tahmîl ideler;* Selanik'e ve Frengistân'a ve bi'l-cümle hâric-i vilâyete giden gemilere virdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup emr-i şerîfüme muhâlif hâric-i vilâyete yapağı vü gön ü sahtiyân gitmekden ihtiyât üzre olasız.

Yazıldı.

Beğün Çavuşbaşısı Mehmed'e virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

862 Venedik dojına hüküm ki:

Hersek sancağında tereke ile yakalanan gemileri teftiş için Nova İskelesi'ne giden Venedik dojunun kaptanı tarafından bir müslüman oğlanın gemiye alınarak hapsedildiği duyulduğundan, oğlanın salıverilerek gideceği yere gönderilmesi.

Hâliyâ Hersek sancağında tereke ile elegirüp girift olan gemiler teftîşi husûsı içün kapudânun Nova İskelesi'ne vardukda cebren bir müslimân oğlanın gemiye koyup habseyledüği istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Südde-i Sa‘âdetüm'de olan sadâkat ü ihlâsun mûcebince kapudânun getürdüp oğlan

husûsın tetebbu‘ idüp dahı oğlanı zuhûra getürüp yirine irsâl ü îsâl eyleyesin; bu bâbda ikdâm [u] ihtimâmun zuhûra getüresin.

Yazıldı.
Çavuşun âdemisi Mustafâ'ya virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

863

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'dan İstanbul'a diğer senelere göre daha az pirinç geldiği bildirildiğinden, pirinç, mercimek, nohut vs. bakliyâtın Selanik, Frengistan vs. yerlere giden gemilere verdirilmeyip İstanbul'a giden gemilere verdirilmesi.

İstanbul kâdîsı mektûb gönderüp; " "Mahmiyye-i Mısır'dan bu senede gelen gemiler sâyir senelerde getürdükleri pirinçden eksük getürüp Venedik'e ve Selanik'e alup gitmekle mahrûse-i İstanbul'da pirinc ü mercümek husûsına küllî muzâyaka gelmişdür." diyü mahrûse-i mezbûre muhtesibi i‘lâm itdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d mahmiyye-i Mısır iskelelerinden pirinc ü mercümek ü nohud ve sâyir zehâyiri mahrûse-i İstanbul'a giden gemilere virilüp Selanik'e ve Frengistân'a ve bi'l-cümle hâric-i vilâyete giden gemilere virdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; mukayyed olasın.

Yazıldı.
Mezbûrun âdemisine virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

864

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İskenderiye Gümrük Emini Şemoyil Köhen'in, hakkındaki şikâyetler sebebiyle eminlikten alınıp yerine başkasının getirilmesi için Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; ancak Şemoyil'den önce gümrük emini olan Salamon adlı Yahudi'nin de zimmetinde hayli bakâya bulunduğu ve kendisinin hâlen İstanbul'da olduğu duyulduğundan, elegeçirilerek zimmetindeki bakâyanın tahsil edilmesi.

Mektûb gönderüp; "hâliyâ ticâret üzre ru’esâ tâyifesinden ba‘zı kimesneler gelüp; "İskenderiyye'de bi'l-fi‘l Gümrük Emîni olan Şemoyil Köhen nâm Yehûdî['nün] gümrük bahânesiyle ehl-i İslâm'a hılâf-ı şer‘-ı şerîf vaz‘ı vardur." diyü şekvâ itdüklerin" arzeyledüğün ecilden mezbûr Yehûdî zikrolunan gümrükden ref‘ olunup yirine âhar kimesne tedârük olunmağıçün Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Ammâ; mezbûr Yehûdî'den mukaddem Gümrük Emîni olan Salamon nâm Yehûdî'nün zimmetinde haylî mâl bâkî kalup bi'l-fi‘l mahrûse-i İstanbul'da idüği istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup mezkûr Yehûdî['yi] ne tarîkla

elegetürmek mümkin ise tetebbu‘ idüp elegetürüp zimmetinde bâkî kalan mâlumı tahsîl eyleyüp zuhûra getürmek bâbında envâ‘-ı sa‘y-i cemîlün vücûda getüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 16 Şa‘bân

865

Antâliyye ve Karahısâr-ı Teke ve Elmalu kâdîlarına hüküm ki:

Çorum Sancakbeyi Gülabi ile subaşıları hakkındaki şikâyetler üzerine yapılan teftişte davacılardan bazılarıyla sulh olunup bazısının da haklarının alınıp defterinin gönderildiği, bazı davacıların da subaşılardan kan dava etmeleri nedeniyle subaşıların ortadan kayboldukları bildirildiğinden, subaşıların buldurularak davalarının görülmesi.

Mektûb gönderüp; "hâliyâ Çorum Sancağı Beği Gülâbî *dâme ızzühû*nun hakkında bundan akdem Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılup şekvâ olunmağın teftîşi içün hükm-i şerîfüm gönderilüp müşârun-ileyh ihzâr olunup ruk‘adan mastûr olan kazâyâdan sü’âl olundukda ba‘zın ikrâr ile ve ba‘zın şühûd ile sâbit olup ashâb-ı hukûkun ba‘zı musâlaha idüp ve ba‘zına hakları îsâl olunup ve bi'l-cümle yanınuzda bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sübût bulan mevâd defter olunup mühürlenüp Südde-i Sa‘âdetüm'e [arz]olunduğı ve müşârun-ileyhün sübaşılarınun ba‘zından dem da‘vâ olunmağın gaybet itdüklerin" bildürmişsiz. Husûs-ı mezbûr mufassalen kâdî-askerlerüm cânibi[n]den Pâye-i Serîrüm'e arzolunmağın müşârun-ileyh sübaşıları ihzâr idüp dem da‘vâ idenlerün kazıyyeleri şer‘le görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhe sübaşılarını ihzâr itdürüp müdde‘îleriyle muvâcehe idüp bundan akdem bir def‘a şer‘le faslolmış olmayup on beş yıl mürûr eylemeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp şer‘le müteveccih olanı ashâb-ı hukûka alıvirdükden sonra şer‘le sübût bulan mevâddı tescîl eyleyüp mufassal ü meşrûh Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup bir cânibe meylolunmayup ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât* üzre olasız. Bi'l-cümle gereği gibi mukayyed olup müşârun-ileyh beği veyâhûd vekîlini getürüp gaybet iden sübaşılarını mahall-i fesâdlarına ihzâr idüp mezbûr çavuşum ile şer‘le görüp fasl-ı husûmet itmeyince olmayasız.

Yazıldı.

Koyun emîni âdemisi Memi'ye virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

866

Karasu Yenicesi ve Gümülcine ve Kavala ve Drama ve Zihne ve

Adı geçen kazalardan celeplerin üzerinde geçen seneden bakâya kalan ve bu senenin yazılı olan koyunlarının rûz-ı Kasıma kadar İstanbul'a gönderilerek koyun eminine teslim ettirilmesi; madrabazların elinde bulunan kesime gelir koyunların bahasıyla celeplere alınması, sağmal ve kıvırcık koyun kestirilmeyip koyun etinin belirlenen fiyatın altında sattırılmaması, yasağa uymayanların bildirilmesi.

Siroz ve Timürhısâr ve Avrethısârı ve Vardar ve Karaferye ve Serfice ve Sidrekapsi ve Filorina ve Manastır ve Kesterye kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan irsâl olunan defter mûcebince geçen seneden bâkî kalan koyunı ve bu senenün koyunın rûz-ı Kâsım'a değin ihrâc idüp yarar nâyiblerinüz ile mahrûse-i İstanbul'a gönderüp koyun emînine teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm ihtimâm idüp eger geçen senenün [ve eger bu senenün] koyunların defter mûcebince ihrâc idüp yarar nâyiblerinüze koşup gönderesiz. Şöyle ki; rûz-ı Kâsım'a değin zikrolunan koyunlar mahrûse-i mezbûrede gelüp koyun emînine teslîm olunmaya, özrinüz makbûl olmayup azle müstehıkk olursız; ana göre tedârük idesiz ve min-ba‘d üç kuzlamış koyunı otuz yedişer akçaya ve ikişer kuzlamış koyunı otuz dörder akçaya aldurup ziyâdeye aldurmayasız ve taht-ı kazânuzda kıvırcık koyunı ve sağmal koyunı boğazlatmayasız ve eslemeyüp ba‘de't-tenbîh boğazlayanları yazup bildüresiz ki, haklarından geline ve matrabâzlar ellerinde bıçağa yarar mevcûd olan koyunı bahâsıyla celeblere alıvire-siz; te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesiz ve taht-ı kazânuzda koyun eti altı ay üç yüz dirhem ve altı ay iki yüz dirhem satdurasız. Emre mugâyir eksük satanı arzidesiz ki, haklarından geline. Her birinüz taht-ı kazâsında ma‘mûlün-bih olan defter mûcebince celebinüzün üzerlerine mukayyed olan koyunların mu‘accelen ihrâc idüp celebinüzün isimleriyle sûret-i defteri yazup mühürleyüp mezbûr çavuşuma teslîm idesiz ki, ana göre taleb oluna.

Yazıldı.

İskender Çavuş oğlı Mehmed haber getürmeğin vârislerine virildi.

867 *Fî 15 Şa‘bân*

İznik kazası dahilinde hacı kıyafetleriyle yakalanan on kemendcinin yapılan sorgulamasında iki kişiyi boğup dereye attıklarını itiraf ettikleri için ikisi dışında diğerlerinin siyaset olundukları bildirildiği halde, boğulan kişilerin vârisleri on kişiden üçünün subaşılar tarafından salıverildiği, üçünün sancakbeyi tarafından idam ettirildiği ve diğerlerinin hapsedildiğini bildirdiğinden, salıverilen kemendcilerin buldurulup hapistekilerle birlikte durumlarının yeniden teftiş edilmesi ve bunlardan başka aranan otuz kemendcinin de elegeçirilerek davalarının görülmesi.

Kocaili sancağı beğine ve İznik* kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrda ba‘zı kemendciler zuhûra gelüp üzerine varılup hâcîlar sûretinde on nefer kimesne olup elegetürilüp keyfiyyet-i hâllerinden sü’âl olundukda evvelâ inkâr idüp ba‘de-zamânin; "Dil'den kalkup gice ile Vîrânköyi derbendine geldüğümüzde* iki nefer kimesneyi kemendleyüp bir dereye atduk." diyü ikrâr eyledüklerinde mahall-i mezkûra mu‘accelen âdemler salınup didükleri gibi ol mahalde katleyledükleri kimesneler boğazlarında kemend ile bulunup meclis-i şer‘a getürilüp üzerlerine şer‘le sâbit ü zâhir olmağın mahallinde her biri siyâset olunup ve mezkûr kemendcilerün bunlardan mâ‘adâ yiğirmi-otuz nefer yoldaşları olup anlar dahı elegetürilmek

içün iki neferi alıkonıldı." diyü bildürmişsin. Eyle olsa; katlolunan kimesnelerün vârisleri dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp katlolunanlardan Hasan ve Sâdık nâm kimesneler içün; "Toksan bin akça ile ticârete giderken Yalak tağında mezkûr on nefer kemendcilere râstgelüp yoldaş olmışlar. Mezbûrlar; "Hâcîlaruz." diyüp meger kemendciler olup tağ içinde mezkûrları boğup cemî‘ mâlların alup andan Boyalı nâm karyeye varup kârbânsarâya konduklarında karye-i mezbûre ahâlîsi mezkûrları mâlı ve kanlu esbâbları üleşürken görüp hemân kerbânsarây kapusın kilidleyüp sancağı beğine ve kâdîya ve sübaşıya haber idüp mezkûrlar dahı zikrolunan kemendcileri tutup şehre getürüp üç neferinün sübaşı üçer yüz altunın alup salıvirüp andan sancakbeği yedi nefer kimesneyi alup üçin salb ve üçin habseyledi." diyü i‘lâm eylediler. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup mezkûr kemendcileri ıtlâk iden sübaşılarını getürdüp ol salıvirilen üç nefer kemendcileri her kande ise buldurup elegetürüp eger anlarun ve eger bi'l-fi‘l habsde olanlarun ahvâllerin onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; mezkûrlar zikrolunan ehl-i fesâdı ıtlâk itmeğe sebeb ne olmışdur ve filorilerin kimler almışdur ve mezkûrlar evvelâ kârbânsarây içinde tutılduklarında ne mikdâr emvâl ü esbâb u nukûdları bulunmışdur ve bi'l-fi‘l ol emvâl ü esbâb u nukûd kimlerdedür; nakîr u kıtmîr defter idüp dahı kendülerin habseyleyüp ahvâllerin vukû‘ı üzre yazup bildüresiz ve bundan mâ‘adâ zikrolunan otuz nefer kemendcilerün elegelmesi bâbında dahı envâ‘-ı ikdâm u ihtimâmınuz vücûda getürüp her ne tarîkla [mümkin olursa] elegetürüp ahvâllerin onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp dahı kendülerin habseyleyüp üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı vukû‘ı üzre arzeyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm dikkat üzre olup kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

Yazıldı.

868 Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i hümâyûn ki:

Erdel kralının, Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya, Erdel'de mutasarrıf olduğu mülklerini tasarruf etme izini vermesi.

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ’i'l-ızâmi'l-Îseviyye Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda *zîdet itâ‘atühû* Südde-i Sa‘âdetimüz'e mektûb gönderüp; "vilâyetinüzde âbâ vü ecdâdınuz ta‘yîn ü temlîk eylemiş kadîmî mülkleri olup rızâlarıyla satun alup sizden ve âbâ vü ecdâdınuzdan mülk-nâmeleri olduğın" bildürüp tasarrufı bâbında istid‘â-yı ınâyet eylemiş. İmdi; Südde-i Sa‘âdetimüz'e itâ‘at ü inkıyâd üzre olanlarun husûl-i makâsıd u merâmları lâzim olmağın **gerekdür ki:**

Nâme-i hümâyûn-ı ızzet-makrûnumuz vusûl buldukda, kadîmden Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınuz muktezâsınca vilâyetinüzde olan kadîmî mülklerin elinde olan mülk-nâmeleri mûcebince kemâ-kân tasarruf itdürilmek bâbında sa‘yinüz zuhûra getürile.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 14 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

869 *Erzurum beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 13 Şa‘bân*

Erzurum tahrîri fermân olunan Ömer Beğ'e ve Kâtibi Bostân

Tahrir edilen Erzurum sancaklarının icmal defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr itdüğünüz sancaklarun icmâl defteri Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan sancaklarun icmâl defterini Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki, lâzim geldükde mürâca‘at oluna.

Yazıldı.

870 *İskender Çavuş'a virildi. Fî 14 Şa‘bân*

Yanbolı ve Ahyolı ve Ruskasrı ve Kırkkilise kâdîlarına hüküm ki:

Yanbolu, Ahyolu, Ruskasrı ve Kırkkilise kazalarında bulunan bahar koyununun Ramazan ayından önce Edirne'ye gönderilmesi.

Taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan bahâr koyunı Ramazân-ı şerîfden mukaddem gelüp irişmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hızır Çavuş vusûl buldukda, bahâ[r] koyunın mu‘accelen ihrâc idüp Ramazân-ı mübârekden mukaddem mahrûse-i Edirne'ye irsâl ü îsâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; her birinüz bi'z-zât mukayyed olup bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyesiz. Şöyle ki; ta‘yîn olunduğı zamânda gelüp irişmeye, her birinüz mu‘âteb olmanuz mukarrerdür; ana göre ihtimâm üzre olup ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

Yazıldı.

871 *Aşağada tekrâr geçmişdür.*

Kethudâ bey cânibi[n]den gelen Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 14

Aydonat kasabasında reâyadan rüşvet alan ve halka zulmettiği bildirilen Cani adlı sipahi ile oğlunun Rodos'a sürülmesi.

Şa‘bân

Yenişehir Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan Muslihuddîn'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Aydonat nâm kasabada Cani nâm sipâhîden re‘âyâ müteşekkî olup acemî-oğlanı cem‘ına gelen kimesnelere ba‘zı karyelerden oğlan aldurmayup karye ahâlîsinden; "Sizi kurtarayın." diyü iki yüz altmış iki koyunların alup ve İstemez nâm zimmîyi ma‘rifet-i şer‘süz kendü âhûrında bir ay habsidüp ve oğlanlarından Zito

nâm oğlı nice fesâd idüp meclis-i şer‘a da‘vet olundukda gaybet idüp fukarânun ahvâli mükedderdür." diyü i‘lâm eyledüğün ecilden Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e kâdî-askerüm cânibi[n]den arzolunmağın Rodos'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrı arzolunduğı üzre ol yirden ihrâc idüp yarar âdemlerünüze koşup Rodos'a sürüp varup beğine teslîm idüp teslîmine temessük getüreler.

Yazıldı.

Koyun emîni âdemisine virildi. Fî 14 Şa‘bân

872

Yenişehir ve Fenar ve Tırhala ve Çatalca ve Alasonya kâdîlarına

Yenişehir, Fenar, Tırhala, Çatalca ve Alasonya kazaları dahilindeki celeplerin üzerlerine yazılı olan mevsim koyunları ile geçen yıldan bâki kalan koyunların vaktinde ve mevsiminde İstanbul'a gönderilmesi.

hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan yazılu celeblerün defterde mukayyed olduğı üzre üzerlerine lâzim olan mevsim koyunı ile geçen yıldan bâkî kalan koyunları bî-kusûr ihrâc olunup mevsiminde mahrûse-i İstanbul'a getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, emrüm üzre taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan yazılu celeblerün defter mûcebince bu yıl üzerlerine lâzim olan mevsim koyunları ile geçen yıldan bâkî kalan koyunların bî-kusûr ihrâc itdürüp dahı vakti ve mevsimi ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz ve her birinüz taht-ı kazânuzda olan celebleri isimleri ve koyunları ile defter idüp mühürleyüp dahı Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olup koyun hıdmetinde olan Mahmûd *zîde kadruhû*ya teslîm eyleyesiz ki, her bir celebün bu yıl üzerlerine lâzim olan mevsim koyunı ile geçen yıldan bâkî kalmış koyunları ana göre taleb oluna. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâhele itmekden* hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

Kâdînun arzın getüren âdemisine virildi. Fî 14 Şa‘bân

873

Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Karesi ve Biga sancaklarının tahriri sırasında, hariçten gelip on yıldan fazla bir süredir orada sakin olanların ummâl vs. zulmünden şikâyet edip oturdukları yere kaydolunmak istedikleri bildirildiğinden, reâyanın bulunduğu yere kaydedilip ümenânın zaptettiği yerden gelenlerin ayrı bir deftere yazılması.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Karesi ve Biga sancaklarınun tahrîrine mübâşeret olundukda hâric-i vilâyetden gelüp bu diyârda temekkün ideli on ve on beş ve yiğirmi yıldan mütecâviz olmış haylî hâneler olup her birisi sâkin oldukları toprağa kaydolunmak murâd idinüp ammâ; "Mezkûr olan hâneleri (———) ve Kayacık pârelerine emîn olanlar (———) gayri mukaddemâ Mağnisa kazâsına tâbi‘ iken hâlâ müstekıl bir

kâdîlık olup lâkin kâdînun berâtında Yund tağından ifrâz olunan hânelere nasbolunmasın mukayyed [olup] Yund tağından ifrâz olunan hâneler ise gâyetle perâkende [ve] kâdîlığından yevmî beş akça hâsıl olmak müyesser olmağın sadaka buyurılan du'âcıları altı ay tasarruf itmedin ferâgat iderler. Toprak kâdîları ise; "Müstekıl kâdîlıkdur." diyü düşen da'vâmuzı istimâ' itmeyüp zalemenün zulmini def' eylemezler; nâyib ise def'-ı zulme kâdir değil. Ummâl ve gayrinün zulminden ahvâlimüz gâyet perîşân u dîger-gûn olmışdur. Toprağa kaydolunmak recâ iderüz. Toprağa kaydolunıcak girü mukâta'aya zarar virmez." didüklerin*" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Tahrîrine mübâşeret itdükde, anun gibi hâricden gelüp on yıldan ziyâde oturmış bulduğun re'âyâyı oturdukları yirine kaydeyleyesin. Ammâ; ümenâ zabtitdüği tâyifeden gelüp bir yirde on yıldan ziyâde sâkin olanları müstekıl defter eyleyesin. Südde-i Sa'âdetüm'e geldükde ne mikdâr âdemdür, her biri ne mikdâr zamândan sâkin olmışdur; arzidesin. Ol vaktin emr-i şerîfüm anlar hakkında dahı ne vechile sâdır olursa ana göre kaydeyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Şa'bân, sene: 975
Yazıldı.

874 Selanik beğine hüküm ki:

Aydonat kasabasında reâyaya zulmettiği için Rodos'a sürgüne gönderilmek üzere Selanik beyine gönderilen Cani adlı sipahi ile oğlunun Rodos beyine teslim edilerek, alınacak temessüğün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Hâlâ Aydonat nâm kasabada sâkin olan Cani nâm sipâhînün fesâd ü şenâ'ati ve re'âyâya zulm ü te'addîsi arzolunmağın ol yirden alâkası kat' olunup evlâdı ile Rodos'a sürilmek emridüp sana îsâl içün Delvine beğine ve mahâyif müfettişine emr-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr ve evlâdı sana teslîm oldukda mezkûrları emrüm üzre yarar âdemlerünle Rodos beğine îsâl idüp ve teslîm olunduğına mühürlü temessüğin alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.
Kapukethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 975

875 Ağrıboz*[H] Sancağı Beği Behrâm Beğ'e hüküm ki:

Ağrıboz'un İstefe kasabasında yeniçeri kılığında gezip müslümanlara zulmeden ve Kumala köyünde bulunduğu bildirilen Şemle adlı şahsın yakalanarak, yeniçeri olmadığı ve halka zulmettiği anlaşılırsa hapsedilmesi.

Taht-ı livânda İstefe nâhıyesinde Şemle nâm kimesne yeniçeri nâmına gezüp müslimânları rencîde idüp re‘âyâya küllî zulm ü hayf idüp hâlâ Muslihuddîn Çavuş *zîde kadruhû* ol cânibe vardukda Kumala nâm karyede bulmış. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı elegetürüp gaybet idecek olursa yoldaşlarından tefahhus idüp ve şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup fi'l-hakîka yeniçeri olmayup yeniçeri nâmına gezüp ol vechile zulm ü te‘addî eyledüği vâkı‘ ise habsidüp arzeyleyesin.

[H] Metinde "*Semendire*" şeklindedir. Değişiklik için krş. hkm. 902, 903, 904 ve 101, 512, 519, 663, 1068

Yazıldı.
Yayabaşılarından Mehmed'e virildi. Fî 16 Şa‘bân, sene: 975

876

Saruhan Sancağı Yayaları Beğisi Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Saruhan Sancağı Yayaları Beyi Kâsım Bey, sancağının bir nevbetli yayaları ile Foçalar Kalesi tamiri hizmetine tayin olunduğundan, emrindeki yayalarla birlikte görev yerine giderek hizmette bulunması.

Bundan akdem sancağunun bir nevbetlü yayaları ile Foçalar Kal‘ası ta‘mîrine ta‘yîn olunup ol bâbda sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağunun bir nevbetlü yayalarıyla olıgelen âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleriyle mu‘accelen varup kal‘a-i mezbûre ta‘mîri hıdmetinde olasın.

Yazıldı.
Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 16 Şa‘bân

877

Sultân Murâd Mütevellîsi olup vilâyet tahrîri emrolunan Mustafâ'ya

Sultan Murad mütevellisi olup vilâyet tahririyle görevlendirilen Mustafa'nın, kendisi tahrirden dönünceye kadar bir adamını göndererek tevcih edilen tevliyeti zaptettirmesi.

hüküm ki:

Bundan akdem sana zikrolunan tevliyet tevcîh olundu[kd]a sen vilâyet tahrîrinde bulunup zabteylemeğiçün âdemün göndermek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen vilâyet tahrîrinden gelince yarar âdemün gönderüp tevliyet-i mezbûreyi zabtitdüresin.

878

Saray-ı Âmire'de yaptırılması emrolunan odanın, çizilerek gönderilen resminin uygun bulunduğu; odanın resme göre münasib bir yerde inşa edilmesi ve inşa sırasında israftan kaçınılması.

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanları Bölüği'nden Süleymân'a virildi. Fî 16 Şa'bân

Mi'mârbaşına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan Sarây-ı Âmirem'de bir münâsib mahalde oda binâ olunmak" fermân-ı hümâyûnum olmağın Sarây-ı Âmirem ağası ma'rifetiyle zikrolunan odanun resmin idüp göndermişsin. Ol resim makbûl-i şerîfüm olmağın **buyurdum ki:**

Sen vech ü münâsib gördüğün yirde resmolunan üslûb üzre mu'accelen bir müstahkem oda binâ itdürüp ammâ; gâyet mükellef olmayup isrâf u itlâf itdürmeyesin.

Yazıldı.
Kethudâsı Velî'ye virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 975

879

İstoni Belgrad beğine hüküm ki:

İstolni Belgrad Palankası'nın yapımında yardımcı olmaları için Şimontorna, Mohaç ve Seksar beylerine emir gönderildiği; palankanın yapımına başlandığında adı geçen sancakların beylerine adam gönderilerek yardıma çağırılıp palankanın bitirilmesi.

İstoni Belgrad'un yapılmayan palankası yapdurılmak lâzim ü mühimm olmağın Şimontor[na] ve Mohaç ve Seksar sancakları beğleri sancakları re'âyâsıyla anda varup mu'âvenet itmek emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyhim beğlere hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûrenün yapılmayan palankası yapdurılma[lu] oldukda müşârun-ileyhim beğlere âdem gönderüp emrüm muktezâsınca sancakları ra'ıyyetleriyle taleb idüp dahı zikrolunan palankanun yapdurılması bâbında ra'ıyyetleriyle mu'âvenet ü muzâhere[t] ideler ve sen dahı sancağun re'âyâsıyla dikkat ü ihtimâm idüp emrolunan palankayı itmâma irişdürmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

880

Mohaç sancağı beğine hüküm ki:

Bkz. hkm. 879.

İstoni Belgrad'un yapılmayan palankası yapdurılup itmâma irişmek mühimm ü lâzim olmağın; "Sen dahı sancağun re'âyâsıyla varup mu'âvenet eyleyesin." diyü müşârun-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi İstoni Belgrad sancağı beği sana âdem gönderüp zikrolunan palankanun yapdurılmasına mübâşeret idüp seni taleb itdükde sancağun re'âyâsıyla mu'accelen varup mu'âvenet ü muzâheret idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Şimontorna sancağı beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Seksar sancağı beğine.

Yazıldı.
881 *Mezbûr kâdînun karındaşı Süleymân'a virildi. Fî 16 Şa'bân*

Tahriri tamamlanan Aydın sancağının zevâyidi Dergâh-ı Muallâ'ya arzolunmadan bazı kişilerin noksanlarını tamamlamak için hüküm aldıkları bildirildiğinden, ortaya çıkan zevâyid Dergâh-ı Muallâ'ya arzolunup hâssa-i hümâyuna ilhak olunanların dışındakilerin tevzii hususunda gerekli emir verilmeden kimseye timar tevcih edilmemesi.

Tire Kâdîsı olup Aydın sancağı tahrîri emrolunan Mevlânâ Muhyiddîn'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a âdemün gönderüp; "bundan akdem Aydın sancağınun tahrîri husûsı sana fermân olunup henüz tahrîr tamâm olup zuhûr iden ifrâzı Dergâh-ı Mu'allâm'a arzolunmadın ba'zı kimesneler hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyidden noksânların tekmîl içün hükm-i şerîfüm aldukların" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Emrüm üzre tahrîr hıdmeti tamâm olup dahı ne mikdâr zevâyid zuhûr eyledüği mufassal ü meşrûh Dergâh-ı Mu'allâm'a arzolunmadın ve Hâssa-i Hümâyûnum'a ilhâk olunandan mâ'adâsı tevzî' olmak fermân olmayınca hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyidden kimesneye tîmâr virmeyesin.*

Yazıldı.

882 Delvine beğine ve sâbıkâ Aydonat Kâdîsı olan Mevlânâ Abdülhâdî'ye hüküm ki:

Ahaliye zulmettiği için Rodos'a sürgüne gönderilecek olan Aydonat kasabası sakinlerinden Cani adlı sipahinin zimmetinde Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa hâslarından aldığı para bulunduğundan, malı mülkü sattırılıp zimmeti tahsil edildikten sonra Rodos'a sürülmesi.

Mahâyif müfettişi olan Mevlânâ Muslihuddîn *zîde fazlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Aydonat nâm kasabada sâkin olan Cani nâm sipâhînün fesâd ü şenâ'ati ve re'âyâya zulm ü te'addîsi" arzolunmağın evlâdıyla Rodos'a sürilmek emrüm olduğından gayri düstûr-ı ekrem Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*nun hâsların zabtiden Ahmed nâm voyvodası fevtoldukda mezbûr Cani müşârun-ileyhe râci' beş bin sekiz yüz filori alup ba'dehû dört bin filorisin ikrâr idüp sicill olunup zikrolunan altundan üzerinde

on tokuz bin akça bâkî kalduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; müşârun-ileyh vezîrümün mezkûr Cani zimmetinde [kalan bâkîsin] emvâl ü esbâb u emlâkinden şer‘le bi't-tamâm tahsîl itdürüp üzerinde bir akça ve bir habbe bâkîsi kalmadukdan sonra emrüm üzre amel eyleyesiz.

Yazıldı.
Paşa âdemisi Mevlânâ Murâd'a virildi. Fî 27 Şa‘bân, sene: 975

883

Karlıili kâdîsına, Yenişehir Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan

Bkz. hkm. 871.

Mevlânâ Muslihuddîn'e* hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Aydonat nâm kasabada Cani nâm sipâhîden re‘âyâ müteşekkî olup acemî-oğlanları cem‘ına gelen kimesnelere ba‘zı karyelerden oğlan aldurmayup; "Sizi ku[r]tarayın." diyü ahâlîsinden iki yüz altmış iki koyunların alup ve İstemez nâm zimmîyi ma‘rifet-i şer‘ olmadın kendü âhûrında bir ay habsidüp ve oğlanlarından Zito nâm oğlı nice fesâd idüp meclis-i şer‘a da‘vet olundukda gaybet idüp fukarânun ahvâli mükedderdür." diyü bildürdüğün ecilden Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e kâdî-askerüm cânibinden arzolundukda Rodos'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrun ol yirde vâkı‘ olan emlâk ü esbâbını bey‘ itdürüp bi'l-külliyye alâkasın kat‘ idüp dahı evlâdıyla kifâyet mikdârı hısâr-erleriyle hısâr kethudâsına koşup Selanik beğine gönderüp teslîm itdüresin ki, ol dahı emrüm üzre Rodos'a gönderüp varup teslîm itdükde temessük alup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz. Ammâ; koşup gönderdüğünüz kimesnelere muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesiz ki, gaflet ile yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Kethudâsı Velî'ye virildi. Fî 17 Şa‘bân

884

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

İstolni Belgrad Kalesi'nin tamirine yardımcı olmaları için kendilerine emir gönderilen Mohaç, Seksar ve Şimontorna sancakları beylerine bu hususta Budun beylerbeyi tarafından da tenbihte bulunulması.

İston[i] Belgrad Kal‘ası'nun bir cânibi dahı ta‘mîr olunmak lâzim olmağın İstoni Belgrad Beği Mehmed *dâme ızzühû*ya ta‘mîri emrolunup ve Mohaç ve Seksar ve Şimontorna beğlerine dahı sancakları re‘âyâsıyla mu‘âvenet eylemek içün ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh zikrolunan kal‘anun ta‘mîrine mübâşeret eyleyüp mû[mâ]-ileyhimden mu‘âvenet taleb eyledükde tenbîh eyleyesin ki, her biri sancakları

re‘âyâsından kifâyet mikdârı âdem ile varup mu‘âvenet eyleyüp ta‘mîr ü itmâmı bâbında ikdâm u ihtimâm ideler.

Yazıldı.
Âdemisi Ramazân'a virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 975

885

Kavala dizdârına hüküm ki:

"Kavala dizdarından her ne zaman istihdam için adam istenirse hisar-erlerinden nevbetle adam verilmesi" hususundaki emrin Kavala kaptanının talebi üzerine yenilendiği; ayrıca mahlûl hisar gediklerinin müstakil olarak arzedilmeyip Kavala kaptanı vasıtasıyla arzedilmesi.

Kavala kapudânı Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "müşârun-ileyhe hıdmet emrolunmağın; "Ne mikdâr hısâr-eri taleb ider ise viresin." diyü merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr *tâbe serâhü* zamânında hükm-i şerîf virildüğin" bildürüp; "ol hükmün tecdîd olması bâbında ınâyet" recâ eylemeğin **buyurdum ki:**

Eger şimdi, eger sonra her ne vakı[t]da ki, istihdâm içün müşârun-ileyhe hısâr-eri lâzim olup senden taleb ider ise te‘allül itmeyüp kifâyet mikdâr[ı] hısâr-erlerinden nevbetle ta‘yîn eyleyesin ki, varup hıdmetde bulunalar ve anun gibi hısâr gedükleri mahlûl oldukda müstekıll arzitmeyüp müşârun-ileyhe mektûbunla i‘lâm eyleyesin; andan arzeyleyesin. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm mahlûl olan hısâr gedüğin müşârun-ileyhe i‘lâm itmeyüp müstekıll arzeyleyesin, azlolursın; ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 17 Şa‘bân, sene: 975
Yazıldı.

886

Mekke kâdîsına hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de tamire muhtaç olan Mescidü'r-Râye adlı mahallin keşfinin yapılarak tahminî masrafının bildirilmesi.

Mekke-i Mükerreme'de Mescidü'r-Râye dimekle ma‘rûf mahal harâb olup ta‘mîri lâzim olduğı i‘lâm olunup ne mikdâr nesne ile ta‘mîr olunduğı ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mevzı‘-ı mezbûrun üzerine ehl-i hıbre getürdüp tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp göresin; ne mikdâr nesne ile ta‘mîr ü termîm olunmak kâbil ise sıhhat üzre ma‘lûm idinüp yazup arzidesin.

887

Açe padişahının elçisine tahsis edilen kadırgalarla Açe'ye gitmeleri emrolunan dülger, kürekçi, kalafatçı, demirci ve madenci ustalarının bu sene Hind Seferi ertelendiğinden Yemen Seferi'nde görevlendirilmeleri.

Yazıldı.

Hind'e ta'yîn olunan Mustafâ Çavuş'un âdemisi Pervîz'e virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Açı pâdişâhı tarafından gelen ilçi ile ta'yîn olunan kadırgalar ile emrolunan üstâdlardan Neccâr Ahmed dört nefer yoldaşıyla bıçkıcı üstâd[ı] Ahmed dört nefer yoldaşıyla ve Neccâr Ahmed bin Abdülbâsit ve Mustafâ Ahmed ve Ahmed bin Berekât iki nefer yoldaşıyla ve Üstâd İbrâhîm beş nefer yoldaşıyla ve Kürekci Memi ve dîger Kürekci Hasan bin Abdullâh ve İbrâhîm demürci ve ma'denci iki nefer yoldaşıyla ve üstâd bakır ma'denci iki nefer yoldaşıyla, kalafatcı dört nefer yoldaşıyla ve üstâd altun varak* işler iki nefer yoldaşıyla irsâl olunup gönderilmişdi. Hâlâ ol husûs bu sene te'hîra konılup mezbûrlar Yemen Seferi'ne ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları Yemen mühimmi içün ta'yîn eyleyüp irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

888 *Dimetoka hısâr-erenlerinden Mustafâ'ya virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 975*

Edirne zahiresi için Dimetoka kazasından züamâ, erbâb-ı timar ve vakıf ayırımı yapılmadan tedarik edilip gönderilmesi istenen zahireden bir miktarının gönderildiği, ancak vakıf karyeler câbilerinin vermek istemedikleri bildirildiğinden, câbilerin karşı koymalarına bakılmadan sözkonusu zahirenin alınarak gönderilmesi.

Dimetoka kâdîsına ve Mustafâ Çavuş'a hüküm ki:

"Mahrûse-i Edirne zahîresiyçün kazâ-i mezbûrda zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve vakf dimeyüp olan yirlerden tereke ihrâc idüp irsâl eyleyesin." diyü sâbıkâ emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Bir mikdârı gönderilüp bir mikdârı bâkî kalup hâlâ Manda nâm karye ve gayri vakf karyeler câbîsi der-anbâr olmış terekeyi; "Imâret vakfıdur." diyü virmekde te'allül ü nizâ' itdüği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr câbîye ol vechile te'allül itdürmeyüp ta'yîn olunan zahîreden bâkî kalan zahîreler der-anbâr olmış vakf terekeden alup mu'accelen mahrûse-i mezbûreye gönderesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 19 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Mükerrerdür.

889

Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Yanbolu'da tedarik olunan zahirenin narh üzerinden satın alınarak münasib bir yerde depolanması.

Taht-ı kazândan tedârük olunan zahîreyi narh-ı rûzî üzre bey‘ itdürüp dahı bir münâsib mahalde der-anbâr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre taht-ı kazândan tedârük ü ihzâr olunan zahîreyi akça ile narh-ı rûzî üzre bey‘ itdürüp münâsib görilen yirde der-anbâr itdüresin.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

890

Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Yanbolu'da av mühimmi için hazırlanan zahirenin, Istabl-ı Âmire için zahire toplamak üzere görevlendirilen Hâssa saraçlardan Osman'a satın aldırılarak münasib bir yerde depolanması.

Hâliyâ taht-ı kazândan şikâr mühimmi içün ihzâr olunan zahîreyi Istabl-ı Âmirem mühimmi içün zahîre cem‘ına gönderilen Hâssa serrâclardan Osmân'a akça ile sâhıblerinden alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre cem‘ olunan zahîreyi sâhıblerinden akça ile mezkûra alıvirüp bir münâsib mahalde der-anbâr itdüresin ki, sonra lâzim oldukca getürdile.

Yazıldı.

Nişânlu kâğıda yazılup Balık-zâde ile paşa hazretlerine virildi. Fî 17 Şa‘bân, sene: 975

891

Mısır'dan Mekke ve Medine fukarasına gönderilen deşîşe buğdayının eksik gönderilmemesi; ayrıca gemilere kapasitesinin üzerinde buğday yüklenerek denizde gemilerin helak olduğu duyulduğundan, gemilere tahammülünden fazla yükleme yapılmaması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'dan Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere fukarâsına irsâl olunıgelen deşîşe buğdayı tamâm gönderilmeyüp noksân üzre irsâl olunduğı ve gemilere tahmîl olunmalu oldukda tahammüllerinden ziyâde yüklenmekle gemiler helâk* olup zarar u

ziyân olduğın istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup ka[d]îmü'l-eyyâmdan irsâl olunıgelen deşîşe buğdayından nesne alıkomayup bî-kusûr irsâl ü îsâl eyleyüp ve gemilere dahı tahammüllerinden ziyâde nesne yükletmeyüp tamâm i‘tidâl üzre yükledüp deryâda gemiler helâke* varup zarar u ziyân olmak ihtimâli olmaya. Zikrolunan husûslar ehemm-i umûrdandur; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. [Fî] 19 Şa‘bân, sene: 975

892

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki:

Harem-i Şerif'in Düreybe Kapısı'na eskiden olageldiği gibi bir müşid tayin olunması ve kapının sürekli temizlettirilmesi.

Kadîmü'l-eyyâmdan Harem-i Şerîf'ün vâkı‘ olan Düreybe Kapusı'nı tathîr ü pâk itmeğiçün bir müşid ta‘yîn olunugelmiş iken hâliyâ bâb-ı mezbûrun müşiddi olmaduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Harem-i Şerîf'ün zikrolunan kapusına müşid ta‘yîn idüp olıgeldüği üzre tathîr ü pâk itdüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

893

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki:

Kâbe-i Muazzama'nın örtüsü ile Hannân, Mennân ve Deyyân adı verilen üç adet direğin örtülerinin eskidiği duyulduğundan, örtülerin değiştirilmesi gerekip gerekmediğinin bildirilmesi.

Hâliyâ Ka‘be-i Mu‘azzama *şerrafeha'llâhü te‘âlâ*nun içinde vâkı‘ olan örtüsi ve Hannân ü Mennân ü Deyyân didükleri üç aded mübârek direkleri örtüleri eskiyüp tecdîd olunmaları lâzim idüği istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup göresin; fi'l-vâkı‘ zikrolunan mübârek örtüler pârelenmeğe yüz dutup tecdîdi lâzim gelmiş midür, nicedür; vukû‘ı üzre ale't-tafsîl yazup i‘lâm idesin.

894

Yemen'de görevlendirilmek üzere bin nefer kul-karındaşı yazılmak emrolunup bunun altı yüz neferi Dersaâdet'ten yazılıp kalan kısmının Vezir Mustafa Paşa tarafından orada bulunan kul-oğlu ve kul-karındaşlarından yazılarak bine tamamlanması; bunların ulûfelerinin yeniçeri ağası tarafından gönderilecek mühürlü deftere göre Mısır Hazinesi'nden ödenmesi hususunda Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; ayrıca Mısır'daki azeb ve yeniçerilerden bin tane daha yazılarak asker sayısının iki bine çıkarılması hususunda daha önce gönderilen emrin de geçerli olduğu; ona göre hareket olunması.

Yazıldı.
Bu dahı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Yemen mühimmi içün bin nefer kul-karındaşı yazılmak emrüm olup altı yüz neferi Südde-i Sa‘âdetüm'den yazılup mâ‘adâsı anda hıdmet üzre olan kul-oğlı vü kul-karındaşlarınun yararlarından bin nefere yitişdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan kul-karındaşlarınun bâkî kalanların anda hıdmet üzre olan kul-oğullarınun ve kul-karındaşlarınun yararlarından bin nefere yitişdürüp bile alup gidesin ve; "Südde-i Sa‘âdetüm'den yazılan altı yüz neferün yeniçerilerüm ağası yazup irsâl itdüği defter târîhında Yemen'e teveccüh idince vâkı‘ olan ulûfelerini Hazîne-i Mısır'dan viresin." diyü Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Ol defter mûcebince ulûfelerini Mısır Hazînesi'nden alup vilâyet-i Yemen'e teveccüh itdüklerinden sonra Mısır'dan giden yeniçerilerün ve sâyir bölükbaşılarınun ulûfeleri virilürse anlarun dahı ulûfelerin eyle viresin ve; "Yemen mühimmi içün gidecek kulun iki yıllık mevâciblerin Mısır Hazînesi'nden alup gidesin ve Mısır kulından dahı eger azebdür ve eger yeniçeridür; bin nefer dahı intihâb idüp iki bin nefere yitişdüresin." diyü emrolmışdı. Girü ol emr-i şerîf kemâ-kân mukarrerdür; anun ile amel idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

895

Yemen'de görevlendirilmek üzere bin nefer kul-karındaşı yazılmak emrolunup bunun altı yüz neferi Dersaâdet'ten yazılıp kalan kısmının Vezir Mustafa Paşa tarafından orada bulunan kul-oğlu ve kul-karındaşlarından yazılarak bine tamamlanıp ulûfelerinin yeniçeri ağası tarafından gönderilecek mühürlü deftere göre Mısır Hazinesi'nden ödenmesi; Yemen'e gönderilecek iki bin yeniçerinin bininin Mısır'dan hazırlanması hususunda daha önce gönderilen emrin hâlâ geçerli olduğu; bölükbaşılarına ulûfeleri ne şekilde verilirse yeniçerilere de aynı şekilde ulûfe verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

"Yemen mühimmi içün bin nefer yeniçeri yazılmak lâzim olup altı yüz neferi bu cânibden yazılup dört yüz neferi dahı ol cânibde olan kul-oğlı vü kul-karındaşından tekmîl oluna." diyü emrüm olup ve ağalarınun kadîmî ulûfesi yüz ve kethudâlarınun kırk akça olup mezîd-i ınâyetümden hâlâ olan ağaya yüz otuz ve kethudâya altmış akça ta'yîn olunup ve bile giden altı yüz nefer kulun ulûfeleri Südde-i Sa'âdetüm'de Yeniçerilerüm Ağası olan iftihâru'l-ümerâ' ve'l-ekâbir Alî *dâme ulüvvühû* târîh beyân idüp vir[d]üği mühürlü defter mûcebince Mısır'da virilmek emrüm olup ol bâbda düstûr-ı mükerrem Vezîr Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlîhi*ye dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, fermân-ı şerîfüm muktezâsınca irsâl olunan kul tâyifesinün yeniçerilerüm ağası cânibinden varan mühürlü defter mûcebince ulûfelerin viresiz ve sâbıkâ Yemen'e iki bin nefer yeniçeri gönderilmek fermân olup bin neferi anda Mısır yeniçerisinden gitmek emrolmışdı. Girü ol emr-i şerîf mukarrerdür; anun ile amel idüp ve giden yeniçeriye dahı; "İnşâ'a'llâh anda kalmayup girü Mısır'a gelürsiz." diyü istimâlet viresiz ve bölükbaşılarınun ulûfeleri nice virilür ise anlarun dahı ulûfelerin eyle viresiz.

Yazıldı.
Bu dahı.

896

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki:

Kâbe'deki Sultan Kayıtbay, Sultan Gavri ve Sultan Çakmak vakıfları nâzırlarının vakıf mallarını talan ettikleri ve zimmetlerine geçirdikleri haber alındığından, Mısır'daki bölük halkından güvenilir birinin nâzır olarak görevlendirilmesi ve eski nâzırların muhasebelerinin görülmesi hususunda Mısır beylerbeyine emir verildiği; tayin edilecek kişinin nâzırlık hizmetinde istihdam edilmesi.

Ka'be-i Şerîfe *şerrafeha'llâhü*de Sultân Kayıtbay ve Sultân Gavri ve Sultân Çakmak Evkâfı olup nâzırları mahsûlin eklidüp harâb itmişlerdür. Cümleden biri Hayâtî nâm kimesne Kayıtbay Evkâfı'ndan iki bin filori ekl ü telef idüp ve Kâdî Hüseyin mâlun beş-altı yüz altunın bel' u ketm itdüği istimâ' olunmağın ol hıdmet Mısır'da bölük halkından bir müstekîm yarar kimesneye virilüp ve muhâsebeleri görilüp imzâlu defterleri Südde-i Sa'âdetüm'e gö[nde]rilmesi bâbında Mısır beğlerbeğisine emr-i şerîfüm irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhün bu bâbda ta'yîn ü irsâl itdüği kimesneyi vech ü münâsib gördüğün üzre nezâret hıdmetinde istihdâm eyleyesin.

897

Yemen Seferi için görevlendirilen yeniçeri ağasının ulûfesinin günlük yüz otuz ve kethüdaların ulûfesinin altmış akçeye yükseltildiği, kul tâifesinin ulûfelerinin de hazırlanacak mühürlü deftere göre Mısır Hazinesi'nden ödenmesi hususunda Mustafa Paşa'ya ve Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; Yeniçeri ağasının da gidenlere bu şekilde tenbihte bulunması.

Yazıldı.
Bu dahı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

"Yemen'de yeniçeri ağası olanlarun kadîmî ulûfesi yevmî yüz akça ve kethudâlarınun kırk akça olup hâlâ ağa olanun ulûfesi yüz otuz akça ve kethudâlarınun altmış akça olmak emrüm olup ve bu tarafda yazılan altı yüz nefer kul tâyifesinün ulûfeleri dahı târîh beyân idüp virdüğün mühürlü defter mûcebince ulûfeleri Mısır'da virilüp Yemen'e varduklarında anda virile." diyü Vezîr Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlîhi*ye ve Mısır beğlerbeğisine ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger müşârun-ileyhimânundur ve eger hâlâ Yemen mühimmi içün yazılan yeniçerileründür; ulûfelerin ne günden ta'yîn idersen virdüğün mühürlü defter mûcebince Mısır beğlerbeğisinden alup Yemen'e varduklarında girü Mısır'da olan üslûb üzre Yemen'de alalar. Sen dahı ana göre tenbîh idüp ve eğlendürmeyüp mu'accelen irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

898

Mi'mârbaşına hüküm ki:

Atmeydanı Sarayı'ndaki oğlanların Galata Sarayı'na naklolunması işinin ne safhada olduğunun bildirilmesi.

"Atmeydânı Sarâyı'nda olan oğlanlarun* Galata Sarâyı'na naklolunmak" fermân olunup; "Eger sığışmayup oda yapılmak lâzim olursa yapılup naklolunalar." diyü emrüm olmışıdı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm üzre Galata Sarâyı'na naklolundı mı, nice oldı; yazup mu'accelen bildüresin.

899

Mekke'de yaptırılan dört medresenin mübaşirlerinin teftiş olunarak medreselerin hangi vakıfların arazileri üzerine yaptırıldığı, istibdal olunup olunmadığı ve ne kadar masraf yapıldığının ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Cidde Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan dört medreselerün binâsı itmâma irişüp lâkin elli binden ziyâde altun sarfolunup ve medreseler kadîmî üç medrese ve bir dâru'ş-şifâ yirine yapılup henüz istibdâl olunmayup husûs-ı mezbûrun hakîkati üzre görilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm idüp zikrolunan binânun mübâşirlerin getürdüp onat vechile tetebbu‘ idüp medreseler binâ olunan yirler ne asıl vakıflarda binâ olunmışdur, istibdâl olunmış [mı]dur, nicedür ve ne mikdâr nesne sarfolunmışdur; muhâsebelerin görüp defter idüp mufassal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin.

Yazıldı.

900 *Hâssa serrâclardan Hüseyin ve İbrâhîm'e virildi. Fî 17 Şa‘bân, sene: 975*

Nevâhi-i Yanbolu'da av mühimmi için hazırlanması emrolunan zahirenin, avdan ferâgat edilmesi nedeniyle Edirne'ye gönderilmesi.

Ferîdûn Beğ'den tezkire gelüp yazılmışdur; battâla konıldı.

Nevâhî-i Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem; "Ol câniblere şikâr-ı behcet-âsâr içün teveccüh-i hümâyûnum mukarrer olmağın taht-ı kazândan zahîre tedârük idüp hâzır u müheyyâ eyleyesin." diyü emrüm olmışdı. Hâlâ şikârdan ferâgat olunmağın; "Ol zahîre[yi] mahrûse-i Edirne'ye gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan tedârük olunan zahîreyi emr-i sâbıkum mûcebince te’hîr itmeyüp sâhıbleriyle mu‘accelen mahrûse-i mezbûreye irsâl eyleyüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Yazıldı.

901 *Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 18 Şa‘bân*

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Bkz. hkm. 895.

"Yemen mühimmi içün bin nefer yeniçeri yazılmak lâzim olup altı yüz neferi bu cânibden yazılup dört yüz neferi dahı ol cânibde olan kul-oğlı vü kul-karındaşlarından tekmîl oluna." diyü emrüm olup ağalarınun kadîmî ulûfesi yüz ve kethudâlarınun kırk akça olup mezîd-i ınâyetümden hâlâ olan ağaya yüz otuz ve kethudâya elli akça ta‘yîn olunup ve bile giden altı yüz nefer kulun ulûfeleri Südde-i Sa‘âdetüm'de Yeniçerilerüm Ağası olan Alî *dâme ulüvvühû* târîh beyân idüp virdüği mühürlü defter mûcebince Mısır'da virilüp ba‘dehû Yemen'e varduklarında Mısır'da olan üslûb üzre virilmek emrüm olup ol bâbda Vezîrüm

Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlîhi*ye dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm muktezâsınca irsâl olunan kul tâyifesinün yeniçerilerüm ağası cânibi[n]den varan mühürlü defter mûcebince ulûfelerin Yemen'e varduklarında girü Mısır üslûbı üzre ola.

Yazıldı.

902 *Behrâm Beğ âdemisi Ömer'e virildi. Fî 25 Şa'bân, sene: 975*

Ayamavra ve civarında toplanarak firkateler ile İnebahtı Boğazı'nı geçip Salina Kasabası Limanı'na ve Eyne adasına gelerek adam öldürüp fesad çıkardıkları Ağrıboz beyi tarafından bildirilen levend tâifesinin elegeçirilebilmesi için gerekenin yapılması.

Karlıili Beği Ferruh Beğ'e hüküm ki:

Ağrıboz Sancağı Beği Behrâm *dâme ızzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ayamavra ve o câniblerde mütemekkin olan levend tâyifesinden nice eşkıyâ cem' olup altı-yedi pâre firkateler ile İnebahtı Boğazı'ndan içerü girüp Ağrıboz sancağında Salina nâm kasaba limanına bi'd-defe'ât gelüp re'âyâ tâyifesin dutup ba'zın murâdları üzre fürûht idüp ve ba'zın katlidüp ve Atina kazâsına tâbi' Eyne nâm cezîrede nice fesâdlar itdüklerin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi mukayyed olup bu fesâdı idenler ne makûle kimesnelerdür; tecessüs idüp dahı her ne tarîk ile elegetürilmek mümkin ise elegetürüp fesâdların def' itmek bâbında ikdâm u ihtimâm idesin.

Yazıldı.

903 *Bu dahı.*

Ağrıboz Sancağı Beği Behrâm Beğ'e hüküm ki:

Ayamavra ve civarında toplanan levend tâifesinin firkateler ile İnebahtı Boğazı'nı geçip Salina Kasabası Limanı'na ve Eyne adasına gelerek adam öldürüp fesad çıkardıklarını Atina kadısının ilâm ettiği bildirildiğinden, fesadlarının def'i için gerekenin yapılması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Ayamavra ve ol câniblerde mütemekkin olan levendât tâyifesinden nice eşkıyâ cem' olup altı-yedi pâre kadırgalar ile İnebahtı Boğazı'ndan içerü girüp livâ-i Ağrıboz'da Salina nâm limana bi'd-defe'ât gelüp re'âyâdan otuz nefer rencberler dutup kayd ü bend idüp murâdları üzre fürûht idüp fakîru'l-hâl olup akçaya kâdir olmayanları katlidüp esbâbların gâret idüp andan gayri Atina kazâsına tâbi' Eyne nâm cezîreye gelüp kazâ-i mezbûr re'âyâsından dahı yedi-sekiz nefer zimmî dutup ve müslimânlarun ağılların* basup ve bir çobân katlidüp fesâd eyledüklerin" Atina kâdîsı i'lâm itdüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol müfsidleri her ne tarîkla elegetürmek mümkin ise elegetürüp fesâdların def‘ itmek bâbında mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

904

Osmânşâh Beğ'e hüküm ki:

Bkz. hkm. 903.

Ağrıboz Sancağı Beği Behrâm *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Ayamavra ve ol câniblerde mütemekkin olan levend tâyifesinden nice eşkıyâ cem‘ olup altı-yedi pâre firkateler ile İnebahtı Boğazı'ndan içerü girüp livâ-i Ağrıboz'da Salina nâm kasaba limanına bi'd-defe‘ât gelüp re‘âyâ vü fukarâdan otuz nefer mikdârı rencberleri dutup kayd [ü] bend idüp murâdları üzre fürûht idüp fakîru'l-hâl olup akçaya kâdir olmayanları katlidüp esbâb u erzâkların gâret idüp andan gayri Atina kazâsına tâbi‘ Eyne nâm cezîreye gelüp kazâ-i mezbûre re‘âyâsından dahı yedi-sekiz nefer zimmî* dutup ve müslimânlarun ağılların basup ve bir çobân katlidüp fesâd eyledüklerin" Atina kâdîsı mûmâ-ileyhe bildürüp zikrolan eşkıyâ ol vilâyete küllî ihtilâl virüp nice kurâ halkınun perâkende olmalarına bâ‘ıs olduğın" bildürdi. İmdi; bundan akdem ol yalıları korımak içün kayık ta‘yîn olunmışdur; korunmamağa sebeb nedür ? **Buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr içün ta‘yîn olunan kayık ile ol etrâfı harâmî levend tâyifesinden korıyup re‘âyâ vü kurâya zarar irişdürilmemek bâbında kemâl-i basîret üzre olasın.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 19 Şa‘bân
Nişânlu kâğıda yazıldı.

905

Mısır'a gidecek gemilerin hemen yola çıkarılması ve o taraflara gidecek hükümlerin de Şücâ Çavuş ile gönderilmesi.

Kapudân Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mısır'a irsâl olunacak gemilerün eğlendürilmeyüp îsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûr gemilere ale't-ta‘cîl ulaşdurasın ve ol câniblere gidecek ahkâmı dahı Şücâ‘ Çavuş ile bile gönderesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 23 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

906

Üsküb'de bulunan Aynî Sultan oğlu Yahya'nın bayramdan önce Südde-i Saâdet'e gelmesi; aksi halde dirliğinin alınacağı ve cezalandırılacağının kendisine bildirilmesi.

Yazıldı.
Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mustafâ'ya virildi.
Ba'dehû kethudâsına virildi. Fî 24

Üsküb beğine, kâdîsına hüküm ki:

Aynî Sultân oğlı Yahyâ hâlâ ol cânibde olup mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûrı getürdüp tenbîh eyleyesiz ki, te'hîr u tevakkuf itmeyüp bayramdan mukaddem Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp gide. Şöyle ki; ta'yîn olunan zamâna dek gelmeye, dirliği alınmağla konılmayup eşedd-i ıtâbla mu'âkab olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed ola.

Yazıldı.
Mezbûr beğün âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 22 Şa'bân, sene: 975

907

Hersek beğine hüküm ki:

Denizde bulunan levend kayıkları kaptanı Kara Hâce'nin elkoyduğu buğday yüklü geminin Venedikli gemilerinden olup olmadığının araştırılarak Venedikliye ait ise teslim edilmesi, İspanyalı ise mukayyed olunmaması.

Hâliyâ deryâda yöriyen levend kayıkları kapudânı olan Kara Hâce buğday ile tolu bir gemi girift eyleyüp zikrolunan gemi Venediklü'nün olup ve içinde bir Venediklü kâfir bile olduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; müşârun-ileyhün girift eyledüği gemi sahîh Venediklü gemilerinden ise teslîm olunup Venediklü olduğına Venedik balyozından mezbûr kâfiri bilür bir âdem taleb idüp anun gibi sahîh Venediklü ise teslîm idüp arzeyleyesin. Eger gemi İspanyalu ise mukayyed olmayasın.

908

Daha önce hakkında bilgi istenen Budun'daki baruthânede kırk bir adet dibek olup her dibeğe iki kişinin tayin olunması gerektiği bildirildiğinden, onar akçe vazife ile ikişer kişi tayin edilerek isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 24 Şa‘bân

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Barut-hâne ahvâlin onat vechile tetebbu‘ idüp mufassalen arzidesin." diyü emrüm olmağın zikrolunan barut-hânenün ahvâli görildükde kırk bir dibek olup her bir dibekde ikişer kimesne hıdmet itmek lâzimdür." diyü i‘lâm eyledüğün ecilden arzitdüğün [üzre] mezkûr dibeklere onar akça ile ikişer kimesne ta‘yîn olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre zikrolunan kırk bir aded dibeklere onar akça vazîfe ile ikişer kimesne ta‘yîn idüp isimleriyle defter idüp yazup bildüresin. Barut-hâne husûsı mühimmât-ı umûrdandur; ana göre mukayyed olup itmâm-ı maslahat idesin.

Yazıldı.

909 Sigetvar beğine hüküm ki:

Düşmanın Hormeş adlı kalesinde mahbus olan Kargacıbaşı oğlu Cafer'in bedel verilerek veya başka bir yolla düşman elinden kurtarılması.

Hâliyâ küffâr-ı hâksârda Hormeş nâm harbî kal‘ada mahbûs olan Kargacıbaşı-oğlı Ca‘fer'ün her ne tarîkla mümkin olursa halâs olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre esîr olan mezbûr Ca‘fer'i yirine bedel esîr virmek ile mi olur, yohsa bahâsın virmekle mi olur; bi'l-cümle her ne tarîkla mümkin olursa küffârdan halâs itmek bâbında sa‘y ü ikdâmun zuhûra getüresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 24 Şa‘bân, sene: 975
Yazıldı.
910 *Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 26 Şa‘bân*

Çingene ve gurbet tâifesinin ata binmeyip kılıç ve silâh taşımamaları ve kendi hallerinde bulunmaları hususunda defalarca emir gönderilmesine rağmen yasağa uyulmadığı bildirildiğinden, Rumeli kadıları tarafından Çingâne ve gurbet tâifesine gereken tenbihin yapılması ve yasağa uymayanların hapsedilerek isimlerinin bildirilmesi.

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem nice def‘a ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; "Gurbet ü Çingâne tâyifesi min-ba‘d ata binmeyüp ve kılıç ve sâyir yarağla gezmeyüp kend[ü] hâllerinde olalar." diyü

emrolunup hâliyâ girü tâyife-i mezbûre emr-i şerîfe mugâyir ata binüp ve yarak kuşanup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzda olan gurbet ü Çingâne tâyifesine gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesiz ki, min-ba'd at u yunda binmeyüp ve kılıç u yarak kuşanmayup kendü hâllerinde ve kâr u kisblerinde olalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh eslemeyüp emre muhâlefet ideler, anun gibileri elegetürüp habsidüp isimleriyle yazup arzeyleyesiz; sonra anlar hakkında emr ne vechile sudûr ider ise mûcebi ile amel oluna. Ammâ; bu bahâne ile kimesneden hılâf-ı şer' ahz ü celb olunmakdan hazer idesiz ve bu hükm-i hümâyûnumun sûretin her birinüz sicill-i mahfûza kaydidüp dâyimâ mazmûn-ı sa'âdet-nümûnıyla amel idesiz.

Erzurum beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 975

911 Başaçuk Melik'e hüküm ki:

Bkz. hkm. 767.

Bundan akdem Âsitâne-i Sa'âdetüm'e âdemün gönderüp; "ol tarafun ahvâl ü etvârın" bildürmişsin. Dahı her ne dimiş* isen Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup kemâl-i sadâkat ü ihlâs üzre olduğüne ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı cibilletünde merkûz olan sadâkat ü ihlâsun muktezâsınca ol tarafa müte'allik olan ahvâlün bildürmesi husûsında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik umûrda bezl-i makdûr eyleyesin ve avâtıf-ı aliyye-i husrevânemden hıl'at-i hümâyûnum gönderilmişdür; giyüp uğur-ı hümâyûnumda umılandan ziyâde sadâkat ü ihlâs üzre [ola]sın.

Yazıldı.
Âdemisi Halîl'e virildi. Fî 24 Şa'bân

912 Ömer Beğ'e hüküm ki:

Erzurum'un tahririyle görevlendirilen Mamrevan Beyi Ömer Bey'in, tahrir ettiği yerlerin icmal defterini âcilen Südde-i Saâdet'e göndermesi; Erzurum İhtisabı'nı da daha önce gönderilen emir gereğince beylerbeyi hâslarına ilhak etmesi.

"Tahrîr eyledüğün yirlerün icmâl defterin mu'accelen gönderesin." diyü emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Henüz gönderilmeyüp bu denlü zamân eğlenmesine bâ'ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp emr-i şerîfüm mûcebince icmâl defterin mu'accelen irsâl eyleyesin ve ihtisâb mukaddemâ ilhâk olunup ba'dehû girü beğlerbeği hâslarına ilhâk olunmak emrolunup hükm-i şerîf gönderilmişdür. Ol hükm-i şerîf mûcebince ihtisâbı girü müşârun-ileyhün hâslarına ilhâk eyleyesin. İcmâl defterin mu'accelen

göndermeyince olmayasın.

Yazıldı.

Ulaşdurmak içün [muh]zır kâtibine virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 975

913

Şehr-emînine hüküm ki:

Atmeydanı Saray'ındaki mutfağın harap olması sebebiyle Galata Sarayı'na nakledilen ağa ve acemi oğlanların, mutfağın tamire muhtaç yerleri tamir ettirildikten sonra geri Atmeydanı Sarayı'na nakledilmeleri.

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "At Meydânı'ndaki sarâyda olan matbah harâb olup ta'mîre ihtiyâc olmağın oğlanları Ga[la]ta Sarâyı'na naklitdürüp sığışmayup muzâyaka çekilür ise bir oda dahı yapdurasın." dinilmiş idi. Ol emr-i şerîf muktezâsınca Galata Sarâyı'na naklitdürmek üzre olduğun i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, At Meydânı'nda olan ağa vü acemî-oğlanları üzerlerine turup ta'mîr[e] muhtâc olan matbahı ta'mîr itdürüp itmâma irişdükde girü Galata Sarâyı'ndan mezbûr oğlanları At Meydânı'[n]daki sarâya naklitdüresin; hâce dahı lâzim olursa tedârük idesin. Bu bâbda mukayyed olup itlâf u isrâf dahı itdürmeyüp matbahun termîm ü ta'mîre muhtâc olan yirlerin ta'mîr ü termîm eyleyesin.

Yazıldı.

Dîvân kâtiblerinden Sa[ğ] Hızır Beğ'e virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 975

914

Müteveffa İbrahim Bey'in Arafat'tan Mekke'ye getirilecek su işinde görevli iken görevini suistimal ve malzemeleri israf ettiği bildirildiğinden, su işinin Mısır sâbık Nazır-ı Emvâli olan Mehmed'e verildiği; Mekke kadısının, adı geçen ile birlikte İbrahim Bey'in dönemini teftiş etmeleri ve neticenin arzedilmesi.

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Arafât suyı Arafât'dan Mekke-i Mükerreme'ye gelmesi fermân olunan sunun Emîni olan müteveffâ İbrâhîm Beğ'ün maslahat-ı mezbûrede vâkı' olan bel'ıyyât ü ketmiyyât ve lâzim olmayan yirlere ba'zı itlâf u isrâf itdüği i'lâm olunmağın zikrolunan su masâlihı sâbıkâ Mısır'da Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed *dâme ızzühû*ya emrolunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, müteveffâ-yı mezbûrun zamân-ı mübâşeretin ve vâkı' olan bel'ıyyât ü ketmiyyâtın ve lâzim olmayan yirlere itdüği isrâf u itlâfın müşârun-ileyh ma'rifetiyle hakk üzre görüp ve müfredât ü icmâl defterlerin birbirine tatbîk idüp kabz u teslîmin ve ihrâcât u masârifin gereği gibi yirlü yirinden teftîş ü tefahhus idüp göresiz; müteveffâ-yı merkûmun arzolunduğı üzre bel'ıyyât ü ketmiyyâtı ve lâzim olmayan yirlere

itlâf u isrâfı vâkı‘ mıdur, nicedür; her mevâddı defter idüp zimmetinde ne mikdâr zuhûr ider ise vukû‘ı üzre her mevâddı sen mufassal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin.

Yazıldı.
Kapucılar kethudâsına virildi.

915

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Daha önce yakalanarak gönderilmesi için emir verilen kapıcının yakalanıp yakalanmadığı hususunda bilgi verilmesi.

Bundan akdem bir kapucı içün; "Elegetürüp gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm irsâl olunmışıdı. Ol zâmândan berü eseri zâhir olmadı. **Buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûr kapucı elegelmiş midür, nice olmışdur; mu‘accelen yazup bildüresin.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 975

916

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahisâr-ı Şarkî'de Kadıoğulları diye bilinen Abdürrezzak, Zeynel ve Rüstem adlı sipahiler ile akrabalarının sakin oldukları Şiryan nahiyesinde yol kesip bezirgânların mallarını aldıkları, İran elçisi için zahire tedarikine gönderilenleri döğdükleri bildirildiğinden, adı geçenlerin, davacıları ile beraber edilip davalarının görülmesi; suçları sabit görülürse hapsedilerek timarlarının başkasına tevcih edilmesi ve sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Karahısâr-ı Şarkî Sancağbeği Mîrzâ Alî Beğ mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr sipâhîlerinden Kâdî-oğulları dimekle ma‘rûf Abdürrezzâk ve Zeynel ve Rüstem nice tevâbi‘ u akribâlarıyla ehl-i fesâd olup bundan akdem gelüp; "Nice hırsuzlar vardur; elegetürelüm." diyü icâzet alup varup Evlâdî nâm hırsuzı dutup bir gümüş eger ve bir vaşak kürkin alup dahı kaçurup ve kendülerün (———) hırsuzları olup sâkin oldukları Şiryân nâhıyesinün yolların kesüp nice âyende vü revendenün ve bâzergânun mâlların alup âdem gönderüp da‘vet olundukda itâ‘at itmeyüp ve bu def‘a Yukaru'dan gelen ilçi içün zahîre tedârükine âdemler gönderildükde zahîre virmeyüp varan âdemleri döğüp fesâd itmişlerdür." diyü arzitmeğin kendüler teftîş olunup tîmârları âhara virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları husamâsıyla berâber idüp bir def‘a faslolmayup on beş yıl terkolunmış olmayan kazıyyelerin toprak kâdîsı ile ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile teftîş idüp göresin; kazıyye arzolundugı gibi ise –ki, bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola– ashâb-ı hukûka sâbit olan hakların alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp ahvâllerin vukû‘ı üzre yazup arzeyleyüp ve tîmârların emrüm üzre âhar kimesnelere tevcîh eyleyesin ve üzerlerine sâbit olan mevâddı defter ü sicill itdürüp sicillerin ahvâlleri neye müncerr olduğın yazup bildüresin. Hılâf-ı şer‘ kimesneye iş itdürmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer

eyleyesin.

Yazıldı.
Tercemân Nâsır Çelebî'ye virildi. Fî 25 Şa'bân, sene: 975

917

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Haleb'de Bahsita Mahallesi'nde Yahudi kilisesine vakıf bahçenin harap durumda olduğu, içinde ehl-i fesâdın saklandığı ve müslümanlara zarar verdikleri şikâyet edildiğinden, bahçe harap olup, fesad kaynağı ise satılarak durumun bildirilmesi.

Hâliyâ mahrûse-i mezbûreden Şeyh Nâsıruddîn ve Abdüsselâm ve Abdürrezzâk nâm kimesneler ba'zı müslimânlar ile dahı Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mahrûse-i mezbûrede Bahsita Mahallesi'nde Yehûdîler kenîsesine vakf harâba müşrif bir bâğçe olup ba'zı ehl-i fesâd gelüp içinde saklanup gice ile müslimânlara küllî zararları irişüp zikrolunan bâğçe bey' olunup müslimânlara evlek evlek tevzî' olunup üzerlerinde evler binâ olunsa hâne-i avârız ziyâde olup mâl-ı mîr[î]ye nef' hâsıl olduğından mâ'adâ müslimânlar ahâlî-i fesâdun zararlarından halâs olup âsûde olurlar idi." diyü bildürdiler. Bundan akdem; "Keferenün bu makûle kenîselerine ve gayriye; "Vakfeyledük." diyü ellerinde huccetleri olup vakfiyyet üzre [ ] husûs-ı nâ-meşrû' olup ve ol bâbda ellerinde olan huccetleri bâtıldur." diyü a'lemü ulemâ'i'l-mütebahhırîn müftî [ ] *edâma'llâhü te'âlâ fazâyilehû* bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf fetvâ virmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise zikrolunan harâbe bâğçe vech-i meşrûh üzre menba'-ı ehl-i fesâd olup ve mezbûrûn Yehûdîler; "Kenîse vakfıdur." diyü şer'-ı kavîme muhâlif nizâ' idüp ve bey' olunması müslimânlara enfa' ise şer'-ı şerîf muktezâsınca değer bahâ ile bey' itdürüp muhtâc-ı arz ise yazup arzeyleyesiz.

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün [muh]zır kâtibine virildi. Fî 26 Şa'bân

918

Galata Sarây ağasına hüküm ki:

Atmeydanı Saray'ındaki mutfağın harap olması sebebiyle Galata Sarayı'na nakledilecek ağa ve acemi oğlanlarına yaptırılacak odanın kış sebebiyle yapılamadığı bildirildiğinden, mutfağın tamire muhtaç yerlerinin tamirine yardım edilmesi ve tamir bitiminde oğlanların geri Atmeydanı Sarayı'na nakledilmesi.

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "At Meydânı'nda olan sarâyun matbahı ta'mîre muhtâc olup anda olan oğlanları Galata Sarâyı'na naklidüp muzâyaka lâzim gelür ise bir oda yapup ne vechile tedârük olduğın bildüresin." diyü emrüm olup hâlâ müşârun-ileyh mektûb gönderüp; "oğlanları Galata Sarâyı'na naklitdürmek üzre olup ammâ; kış zamânı olmağla oda binâsına henüz mübâşeret olunmaduğın" bildürmeğin; "Mezbûr sarâyun harâba müşrif olan matbahın mu'accelen ta'mîr ü termîm idüp dahı Galata Sarâyı'na naklolunan

oğlanları yine yirlerine naklidesin." diyü fermân olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı anda olan acemî-oğlanları ile üzerine durup At Meydânı'nda* olan harâbe matbah ta‘mîr ü termîm olunmak bâbında gereği gibi mu‘âvenet eyleyüp itmâma irişdükde Galata Sarâyı'na naklolunan oğlanları üslûb-ı sâbık üzre hâceleriyle yine kadîmî yirlerine nakleyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 26 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Kâdirvirdi nâm kimesneye virildi. Fî 27 Şa‘bân*

919

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İşlediği suçlardan dolayı cezalandırılmak üzere taş gemisine konan Ankara Yörüğü kazasından Sadri'nin, emir verilmediği sürece salıverilmemesi.

Ankara Yörüği ve Seferîhısâr kâdîları Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ankara Yörüği kazâsından olup bundan akdem emrile taş gemisine konılan Sadrî nâm kimesne içün; "Zarar-ı âmdur ve şerîr [ü] şakî vü gammâz ü şâhid-i zûrdur." diyü karyesi halkı ve etrâfında olan ahâlî-i kurâ ıtlâk olunmamasın taleb eyledüklerin" arzeyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrı emr-i şerîfüm olmadın ıtlâk eylemeyesin. Eger kürekde olmayup zindânda ise sübaşıya tenbîh eyleyesin ki, ıtlâk eylemeyesin.

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 26 Şa‘bân

920

Kırkkilise beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki:

Bkz. hkm. 836.

Bundan akdem nice def‘a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Gurbet ü Çingâne tâyifesi ata binmeyüp ve yarak kuşanmayup fesâd üzre olmayalar. Anun gibi emre mugâyir ata binüp yarak kuşananlarun gereği gibi haklarından geline." diyü emrüm olmış idi. Hâlâ tâyife-i mezbûre men‘le memnû‘ olmayup at u kısrak besleyüp yat u yarak ilen fesâd itmekden hâlî olmadukları i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi tâyife-i mezbûreden emre muhâlif at u kısrak besleyüp ve kılıç u şiş ve kesük çizme ve yarma mehmûz ile gezüp fesâd ü şenâ‘at üzre olanları gereği gibi tehdîd ü te’dîb idüp atların ve kısrakların satdurup memnû‘ olmayanları isimleriyle ve resimleriyle yazup arzeyleyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur: Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile tâyife-i mezbûrenün üslûb-ı sâbık üzre at u kısrağa binüp fesâd ü şenâ‘at itdükleri istimâ‘ oluna, ıtâba müstehıkk olursız; ana göre mukayyed olasız. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanları emre muhâlif rencîde itdürmeyüp ahz ü celb olunmakdan hazer idesiz ve bu hükm-i şerîfümi mahkemede sicill-i mahfûza kaydeyleyesiz ki,

hâliyâ ve min-ba‘d fahvâ-yı hümâyûnıyla amel oluna.

Yazıldı.

921 *Serrâclardan Alî'ye virildi. Fî 29 Şa‘bân, sene: 975*

Çayır zamanı yaklaştığından nevbetli çayır voynuklarının âdet-i kadîme üzere çeribaşıları ve beygirleri ile vaktinde görev mahallerine gönderilmeleri.

Filibe ve Tatarbâzârı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ çayır zamânı karîb olup nevbetlü çayır voynukları âdet-i kadîme üzre ihrâc olunup gönderilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz taht-ı kazânuzda olan voynuklardan nevbetlü çayır voynukların olıgeldüği üzre çeribaşıları ve bârgîrleri ile mu‘accelen ihrâc idüp gönderesin ki, vaktiyle gelüp irişüp hıdmetlerinde olalar. Ammâ; bârgîrleri kısrak u aygır olmayup cümle bâ[r]gîr ola. Mezkûrlarun ihrâc u irsâli mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; vaktiyle gelüp irişmeyeler, mu‘âteb olursız; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Şumnı ve Berkofca ve Niğbolı ve Kesriye ve Rahova ve Pravadi ve Yanbolı ve Plevne ve Lofca ve Eskihısâr ve İzladi ve İvraca kâdîlarına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Sofya ve Şehirköy kâdîlarına.

Aşağada tekrâr geçmişdür; fî 5 Ramazân-ı şerîfde.

Yazıldı.

922 *Koyluh nâm karye halkından Radoslav nâm zimmîye virildi. Fî 27 Şa‘bân, sene: 975*

Sultan Süleyman Hân Câmii Evkâfı'ndan Filibe kazasına tâbi Koyluh köyü halkının, köyleri yakınına köprü yapılması nedeniyle gelip geçenlerin zorla yiyecek-içeceklerini aldıklarını bahane ederek köylerini terkettikleri ve geri yerlerine dönmeleri teklif edildiğinde köylerinin derbent olmasını şart koştukları bildirildiğinden, köyün yerinin incelenerek derbent olmaya ihtiyaç olup olmadığının bildirilmesi.

Paşa sancağınun sol-kolı tahrîri fermân olunan Mustafâ'ya, vilâyet kâtibine hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhü* binâ itdüği câmi‘-ı şerîfün mütevellîsi Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "evkâf-ı mezbûreden Filibe kazâsına tâbi‘ Koyluh nâm [karye] tarîk-ı âmm üzerinde değil iken Çâşnigîrazmağı nâm

mahalde köpri yapılmak ile âyende vü revende karye-i mezbûre halkınun üzerlerine konup cebren yimlerin ve yimeklerin alduklarından gayri ehl [ü] ıyâllerine yapışup te‘addîleri olmağın firâr idüp girü yirlerine gelmek teklîf olundukda; "Karye-i mezbûre derbend olmak fermân olunursa girü temekkün iderüz." diyü cevâb virdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; mevzı‘-ı mezbûre mahûf u muhâtara yir olup zikrolunan karye derbend olmağa ihtiyâc var mıdur ve derbend olduğı takdîrce mahsûl-i vakfa kesr* lâzim gelür mi, yine eski hâlleri üzerinde getürilüp iskân itdürmeğe imkân var mıdur, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp dahı vukû‘ı üzre arzeyleyesiz.

Yazıldı.

923 *Ulaşdurmak içün Semendire Beğinün Kapukethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 975*

Pojega sancağında Brezeviç ve Sonya kaleleri ile Muyislavine Barkanı düşman vilâyetlerine yakın kayalık ve sarp yerlerde olup haydutların memlekete zarar vermesine engel teşkil ettiği halde, kale görevlilerinin bir kısmının Zigetvar ve Barça kalelerine gönderilmesi nedeniyle kalelerin boş kalıp gidenlerin geri yerlerine gelmeleri gerektiği bildirildiğinden, Zigetvar ve Barça kalelerine gönderilenlerin yerine iç kısımlarda bulunan kalelerden yeterli sayıda adam görevlendirilmesi.

Sirem Sancağı Beği Bâlî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Pojega sancağında aksâ-yı serhadde Brezeviç nâm kal‘a sa‘b yirde olup ve nehr-i Drava yalısında binâ olunan Muyislavine Parkanı'na ve nehr-i mezbûre yalısında Sonya dimekle ma‘rûf kal‘a küffâr-ı hâksâr vilâyetine mülâsık sa‘b azmaklar kenârında vâkı‘ olmağla haydûd tâyifesi gelüp lâkin kal‘a-i mezbûre sebebi ile Memâlik-i Mahrûse'ye zarar irişdürmeğe kâdir olmayup ziyâde nefer lâzim ü mühimm iken ağalıklar martolosları ve neferleriyle Sigetvar'a ve ana tâbi‘ Barça Kal‘ası'na ihrâc olunup girü mukarrer olmak lâzim ü mühimdür." diyü bildürmişsin. İmdi; serhadde olan kılâ‘un hıfz u hırâseti lâzimdür; anlara ihrâc olunan nefere dahlolunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağuna tâbi‘ olup iç ilde olan kılâ‘dan nefer tedârük idüp ve ne makûle kal‘alardan ihrâc olunmak münâsib olup ve ne mikdâr ihrâc olunduğın yazup defter idüp bildüresin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 27 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

924 Tımışvar'un Tîmâr Defterdârı olup vilâyet-i Tımışvar['ı] tahrîr iden

Tımışvar vilâyetinin zaim, sipahi ve kale müstahfızlarının timarlarının müteferrik sancaklarda olmasından dolayı hizmet görmekte sıkıntı çekildiğinden, vilâyet tahriri sırasında timarlar dağıtılırken zaim, sipahi ve kale muhafızlarının timarlarının müteferrik sancaklardan verilmemesi.

Muharrem *dâme mecdühû*ya hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârun ve kılâ‘ müstahfızlarınun tîmârları müteferrik sancaklarda olmağla bir hıdmet vâkı‘ oldukda iki tarafa bile eşüp edâ-i hıdmet itmeğe kâbiliyyet olmaduğı ecilden tahrîr eyledüğün yirlerde vâkı‘ olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve gayra aslâ müteferrik sancaklarda tîmâr virilmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Tahrîr itdüğün sancaklarun tîmârların emrüm üzre tevzî‘ itdüğünde eger za‘îm ve eger sipâhî ve eger kal‘a müstahfızlarıdur; tîmârların müteferrik sancaklarda virmeyüp istihkâklarına göre her birine bir sancakda tevcîh ü ta‘yîn eyleyesin.

Yazıldı.

925 *Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mustafâ'ya virildi. Fî 27 Şa‘bân, sene: 975*

Ağrıboz'da oğlu ile birlikte yeniçeri kılığında gezerek reâyaya zulmettiği bildirilen Temo'nun, gerçekten yeniçeri ise suçlarının bildirilmesi, değilse hapsedilmesi.

Ağrıboz beğine ve ( ) kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûrda Temo nâm kimesne oğlı ile yeniçeri sûretinde gezüp re‘âyâya zulm ü te‘addî eyleyüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmaduğın i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kimesne yeniçeri midür, ne makûle kimesnedür, re‘âyâya zulm ü te‘addîsi var mıdur, nicedür; ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre sahîh yeniçeri olup anun gibi fesâd ü şenâ‘at[i] var ise tafsîli [ile] arzidüp yeniçeri olmayup dahı yeniçeri sûretinde gezüp ol vechile fesâd ü şenâ‘at itdüği zâhir olursa habsidüp bildüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

Ferhâd Beğ âdemisi Kâsım'a virildi.

926 Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Tımışvar'ı tahrir eden Muharrem Bey'in tahrir ettiği yerlere ait getirdiği defterlerin kabul edildiği ve tevzi için gereken emrin verildiği; kanun üzere her yâftede beylerbeyi için bir altın, defterdar için on iki akçe aldırılması.

Tımışvar'un Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîr iden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Muharrem *zîde mecdühû* tahrîr itdüği yirlerün defterin Südde-i Sa‘âdetüm'e getürüp Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolup makbûl-i şerîfüm olmağın tevzî‘ içün emr-i hümâyûnum virilmişdür. Her yâftede beğlerbeği içün birer altun ve defterdâr içün on iki akça alınmak kânûn-ı kadîm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her yâfte başına olıgelen âdet ü kânûn üzre senün tarafundan bir altun ve defterdâr içün on iki akça aldurup ziyâde aldurmayasın.

927

Yazıldı.
Erzurum beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 29 Şa'bân, sene:

İran elçisi Şahkulu Sultan'ın İran tarafına gönderdiği adamına geçeceği yerlerde müdahale edilmemesi.

975

Öte yakada yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ' ve'l-ekâbir Şâhkulı Sultân hâliyâ; "öte cânibe maslahat içün âdemin irsâl itdüğin" bildürüp; "yolda ve izde rencîde vü remîde itdürilmemek" bâbında hükm-i şerîf taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün zikrolunan âdemisine yolda ve izde ve merâhılde ve menâzilde dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

928

Yazıldı.
Kayd cüz'ine geçmişdür.

Kandıra'da kendi evinde bir şahsı öldüren ve Konrapa kazasında yakalanıp hapsedilen Mustafa'nın, mahkemesinin yapılabilmesi için Kandıra'ya gönderilmesi.

Bolı beğine ve Konrapa kâdîsına hüküm ki:

Kandırı kâdîsı mektûb gönderüp; "nefs-i kasaba-i Kandırı'da sâkin Mustafâ nâm kimesne kendü evinde ba'zı kimesneler ile fıskiderken Sefer (?) nacak ile urup katlidüp hâliyâ Konrapa kazâsında tutılup habsolunup bi'l-fi'l anda mahbûs olduğın" i'lâm itdüği ecilden beğine, kâdîsına; "Mahall-i hâdisede şer'le göresiz." diyü hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı mahall-i hâdiseye gönderesin ki, ahvâli şer'ıle görile.

929

Yazıldı.
Mezbûrlara virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

İstanbul zahiresi için Ulus tâifesinden gönderilmesi istenilen koyun yerine adı geçen tâifeden kimse bulunmadığı için ihtiyat olarak yerli reâyadan tedarik edilip gönderilen koyunlardan bir kısmının vakitsiz olarak gönderilmesi sebebiyle yolda kalıp telef olduğu bildirildiğinden, İstanbul zahiresi için Ulus tâifesinden koyun alınarak mevsimi ile gönderilmesi.

Kemah kâdîsı nâyibi Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İstanbul zahîresiyçün Ulus tâyifesinden koyun ihrâcı içün emr-i şerîf vârid olup lâkin tâyife-i mezbûreden bir ferd

bulunmayup ihtiyâtan kadîmden koyun ihrâc olunugelmeyen yirlü re‘âyâdan envâ‘-ı ikdâmla dört yüz koyun ihrâc olunup Nebî ve Mustafâ nâm sipâhîlere teslîm ü irsâl olunmışdur." diyü bildürüp mezkûrlar dahı; "iki yüz elli re’s koyun vâsıl olup bâkîsi vakti ile gönderilmemeğin yolda kalup zâyi‘ olduğın" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Ulus tâyifesinden koyunları olup şimdiye değin İstanbul zahîresiyçün kankı tâyife koyun getüregelmişler ise olıgeldüği üzre bıçağa yarar erkek koyun ihrâc idüp vakti ve mevsimi ile gönderesin. Ammâ; koyunı olmayanlara mücerred ahz ü celb içün koyun salup te‘addî vü tecâvüz itdürmeyüp koyunı olanlardan tedârük idüp göndermek bâbında mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî selh-ı Şa‘bân

930

Hâsköy kâdîsına hüküm ki:

Ehl-i fesâd olan İstimad ve Parski adlı zimmîlerden elegeçirilen İstimad'ın mahkemesinin mahallinde yapılabilmesi için gönderildiği; davacılarıyla yüzleştirilmesi ve suçları sabit görülürse sicill sûreti ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

"İstimad ve Parski nâm zimmîler ehl-i [fesâd] olup karyesi halkı şirret ü fesâdlarından perâkende olmışlardur." diyü i‘lâm olunup mezbûr İstimad elegetürilüp Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş ile mahallinde teftîş olunmak içün gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrlardan şikâyet ider kimesne var ise muvâcehe idüp bir def‘a şer‘le faslolunmayup on beş yıl terkolmayan da‘vâları şer‘le teftîş idüp göresin; anun gibi ehl-i fesâd olup şer‘le fesâd ü şenâ‘atleri sâbit olursa sûret-i sicilleri ile mezkûrı mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşuma koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyüp hılâf-ı şer‘ iş olmakdan ihtiyât idesin.

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.

931

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Filibe ve adı geçen diğer kazaların celeb-keşân defterlerinde kayıtlı olan koyunlardan bugüne kadar gönderilmeyip bâki kalan miktarın âcilen Edirne'ye gönderilmesi.

Defter gönderüp; "taht-ı kazânda vâkı‘ olan celeb-keşân defterde cümle 25.115 koyun olup altı bin iki yüz on tokuz koyun irsâl olunup on sekiz bin sekiz yüz toksan altı koyun bâkî kalduğı" i‘lâm olunup zikrolunan bâkî koyun mu‘accelen gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp defterün mûcebince zikrolunan bâkî koyunı mu'accelen ihrâc itdürüp aslâ bâkî komayup bî-kusûr süricileri ile mahrûse-i Edirne'ye irsâl ü îsâl itmek bâbında ikdâm u ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; bi'z-zât mukayyed olup şöyle ki; ihmâl idesin, azl ile konılmayup gereği gibi mu'âteb olursın.

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Zağra-i Atîk kâdîsına.
Bâkî: 7.810

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Kızılağaç Yenicesi kâdîsına.
Vâsıl: 1.695
Bâkî: 2.485

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ilıca kâdîsına.
Vâsıl: 4.427
Bâkî: 13.208

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Radomir kâdîsına.
Vâsıl: 2.997
Bâkî: 7.968

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Tatarbâzârı kâdîsına.
Vâsıl: 580
Bâkî: 1.015

Mustafâ Çavuş'a.
Bir sûreti, Zağra-i Atîk kâdîsına.
Mevcûd: 5.884
İrsâliyye: 1.478
el-bâkî : 4.406
Mustafâ Çavuş'a zimmetlü (?). İkisi bir hükme yazıldı.
Bir sûreti, Uzuncahâsköyi [kâdîsına].

Mevcûd: 4.442
İrsâliyye: 3.531
el-bâkî : 912

Yazıldı.
Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975

932

Budun serhaddi muhafazasında olan Dergâh-ı Âli yeniçerilerin yayabaşıları ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun serhaddi muhâfazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikrolunan yeniçeriler kullarumı yayabaşılarıyla Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

933

Göle'de bulunan güherçile ve kükürtün tamamının barut yapımı için Budun'a gönderilmesi ve ne kadar güherçile gönderildiğinin bildirilmesi.

Göle beğine hüküm ki:

Budun beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Bi'l-fi'l Göle'de mahfûz güherçile vü kükürdün Budun'a gelüp barut işlenmesi lâzim ü mühimdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda olan güherçile vü kükürdi ne mikdâr var ise yarar âdemler ile Budun'a gönderesin ve ne mikdâr güherçile gönderdüğün yazup bildüresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî selh-ı Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

934

Budun vilâyeti dahilindeki kalelerde daha önce dokuz bin muhafız bulunduğu, sonradan Zigetvar, Bobofça ve diğer kalelerde görevlendirilenlerle birlikte bu miktarın on iki bine çıktığı; miktarın tekrar dokuz bine indirilmesi gerektiğinden, gedik mahlûl olduğunda kimseye tevcih edilmemesi ve mevcut olmayanların gediklerinin iptal edilmesi.

Yazıldı.
Budun beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî selh-ı Şa'bân

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mukaddemâ Budun vilâyetinde vâkı' olan kal'alarda tokuz bin nefer olup hâliyâ Sigetvar ve Bobofça ve sâyir kal'alar olmağla on iki bin beş yüz nefer olup kadîmden olan tokuz bin nefere indürilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi bir gedük mahlûl vâkı' oldukda kimesneye arzitmeyüp ve yoklama olmazdan bir ay mukaddem mevcûd bulunanları defter idüp arzeyleyesin ki, mevcûd olmayanlarun gedükleri ref' olunup tedrîcle vaz'-ı sâbıkları üzre tokuz bin nefere indürile.

Yazıldı.

935 *Âdemisi Hasan'a virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975*

Ankara sancağı dahilindeki suhtelerin hariçten gelen bazı suhtelerle kavga ederken üzerlerine varıldığı ve bir kısmının yakalanarak elebaşılarından ikisinin siyaset olunup diğerlerinin hapsedildiği bildirildiğinden, hapsedilenlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Ankara beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sancağunda sûhte tâyifesi hâricden ba'zı sûhtelerile ceng içün âlet-i harble cem' olup birbiriyle harb u kıtâl iderken üzerlerine varup iki âdemün mecrûh olup ba'zı firâr idüp on altı neferi elegelüp baş [u] buğ olandan iki neferi siyâset olunup bâkîsi habsolunmışlardur." diyü bildürmişsin. Mezkûrlar mukayyed ü mahbûs Südde-i Sâ'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrları sancağun sipâhîlerinden kifâyet mikdârı âdem koşup mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; yolda onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

Yazıldı.

936 *Brod kazâsında Branik Kal'ası Dizdârı Ya'kûb'a virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975*

Daha önce, Bosna dahilinde güherçile olup olmadığı ve güherçile işlemek için havan, dibek ve kazan bulunup bulunmadığının araştırılarak bildirilmesi hususunda gönderilen emre cevap gelmediğinden, ihmal olunmayıp bu hususun araştırılarak bildirilmesi.

Bosna kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ güherçile husûsında muzâyaka olmağın bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Ol semtlerde güherçile ve hevân u dibekleri ve kazganları var mıdur; tetebbu' u

tecessüs eyleyüp mufassal ü meşrûh yazup arzidesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm mûcebince haber vârid* olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup emr-i sâbık üzre tetebbu‘ idüp ol vilâyetlerde güherçile ma‘deni var mıdur ve şimdiye değin güherçile işlenmiş midür ve hevân u dibekleri ve kazganları var mıdur; tamâm gavrine irişüp ve işlendüği takdîrce hâsılı masrafına iktifâ ider mi; vukû‘ı üzre ale't-tafsîl yazup arzidesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp onat vechile mukayyed olasın.

Yazıldı.

Vilâyet kâtibi âdemisine virildi. Fî selh-ı Şa‘bân

937

Kızılca müsellem tâifesi ile Çingâne müsellemlerinin, ellerinde bulundurdukları çiftliklerini sipahi yerlerinden ilhakla genişlettikleri, şayet Çingene müsellemleri de sipahi timarları gibi tahrir olunursa büyük ölçüde zevâyid ortaya çıkacağı bildirildiğinden, müsellem yerlerinin ölçümünün yapılıp yapılamayacağı ve müsellem yerlerine konan reâyanın şimdiye kadar kimler tarafından zaptedildiğinin iyice araştırılıp bildirilmesi.

Çirmen sancağın tahrîr iden Mehmed'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Zağra-i Eskihısâr kazâsında tahrîre şürû‘ olundukda Kızılca müsellem tâyifesinün tasarrufında olan birer çiftlik yirleri kânûndan ziyâde olup ve Çingâne müsellemlerinün çiftlikleri haylî zamândan berü tahrîr olunmayup ve sipâhî tâyifesi tebdîl olunup müsellem yirlü olup firâr itmekle sipâhînün a‘lâ yirlerin alup kendülerün çiftliklerine ilhâk idüp müsellem toprağı günden güne ziyâde vü a‘lâ olup sipâhî toprağı cüz’î kalmışdur. Hattâ ba‘zı müsellemlerün tasarruflarında olan yirleri yılda elli-altmış müd öşr virür ve ba‘zılarınun çiftlikleri sınurında ikişer-üçer köy konup dâyimâ sipâhîler ile sınur nizâ‘ından hâlî olmadukları ecilden şöyle ki; sipâhî vü zü‘amânun tîmârları yazıldukca zikrolunan Çingâne müsellemleri dahı tahrîr olunup yirleri mesâha oluna, küllî zevâyid zuhûra gelüp ahvâl-i re‘âyâ vü berâyâ tashîh olunmak mukarrerdür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; vilâyet-i Anatolı'daki gibi Rûmili müsellemlerinün yirleri mesâha olunmak kâbil midür ve müsellem yirlerine konan re‘âyâyı şimdiye değin kim zabtidüp ve bi'l-fi‘l kimün zabtındadur, nicedür; künhiyle ahvâle vâkıf olup dahı vukû‘ı üzre yazup bildüresin.

938

Südde-i Saâdet'e gelen İran elçisi Şahkulu Sultan'ın adamlarından Sadreddin'in Çoban Köprüsü'nde konakladığı sırada eşyalarının çalınması olayının fâillerinin yakalanıp çalınan eşyalarının bulunması.

Yazıldı.
Erzurum beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî selh-ı Şa'bân

Erzurum beğlerbeğisine ve Pasin kâdîsına hüküm ki:

Şark cânibi[n]den ilçilik ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelen Şâhkulı Sultân âdemlerinden Sadreddîn nâm âdemi; "Çobânköprüsi'nde kondukda haylî esbâbı sirka olunduğın" bildürüp; "müttehem ü mazınna olanlardan teftîş olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr karyeden ve ehl-i fesâd olanları tetebbu' u tefahhus idüp mezbûrun elinde olan defterinde sirka olunan esbâbından kimesnenün elinde alâyim bulunursa mâ'adâsın dahı şer'le buldurup sâbit olan esbâbın bî-kusûr alıvirüp bi'l-cümle ehl-i fesâdı elegetürüp esbâblarını zuhûra getürmek bâbında mukayyed olasız. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâlinde olana hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneyi dahlitdürmeyüp* bî-vech rencîde itdürmeyesiz. Sârik sipâhî ise habs ü arz idüp değil ise şer'le lâzim geleni icrâ eyleyesiz.

Yazıldı.
*Kethudâsı Keyvân'a virildi. Fî gurre-i Ramazân**

939

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Bazı ehl-i fesâdın kız ve oğlan çekip hırsızlık yaptıkları, yakalandıklarında şer'an siyaset edilemedikleri için de faaliyetlerini giderek arttırdıkları bildirildiğinden, bu gibilerin kimler olduklarının ve işledikleri suçlarının ayrıntılı olarak sicil edilip küreğe gönderilmesi; kız ve oğlan çekip sığır çalanların ise şer'an gerektiği şekilde cezalandırılması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "erbâb-ı vazâyifden ve levend tâyifesinden ba'zı ehl-i fesâd avret ü oğlan çeküp ve hargele vü sığır sürüp şer'le tazmînden gayri nesne lâzim olmamağıla siyâsete cür'et olunmamağın ehl-i fesâd ziyâde olup vilâyet halkına küllî zarar olur; bu makûle ehl-i fesâddan şer'le fesâdı zâhir olanun hakkından gelinmeleri" husûsın arzeyleyüp lâkin fesâdı zuhûr iden ne makûle kimesnedür ve ne vechile zararları vardur; hakîkati ile ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; anun gibi fesâdı zuhûr iden ne makûle kimesnelerdür; isimleriyle cerîmelerin defter idüp aslı ve künhi ile yazup sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup küreğe konılmak içün irsâl eyleyesin ve kız u avret ü oğlan çeken kimesnelerün dahı vech-i meşrûh üzre avret ü oğlan çeküp ve sığır sirka eyledükleri şer'le sâbit olup huccet olundukdan sonra ehl-i fesâd sipâhî ise habsidüp değil ise şer'le lâzim geleni icrâ eyleyesin. Cürm-i galîzı olmayanları sûret-i sicilleriyle emrüm üzre küreğe gönderesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî gurre-i Ramazân, sene: 975, der-Edirne

940

Yazıldı.
Pervâne Çavuş'a virildi.
Ba'dehû Çavuş-zâde Hasan'a virildi.

Eskihisar Zağrası'nda Bâzârlı adlı şahısta bulunan beş yüz koyunun Matbah-ı Âmire ihtiyacı için sahibi veya vekilleri aracılığıyla gönderilmesi; ayrıca kaza dahilinde kesime yarar haymâne koyun varsa onların da Edirne zahiresi için gönderilmesi.

Eskihısâr-ı Zağra ve Zağra Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Eskihısâr Zağrası'nda Bâzârlı nâm kimesnede beş yüz koyun olup Matbah-ı Âmirem levâzimi içün sâhıbi veyâ vekîli ile ber-vech-i isti'câl irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr u terâhî itmeyüp zikrolan koyunı sâhıbi veyâ vekîli ile sürüp âdem koşup mu'accelen gönderesiz ki, muzâyaka def' olup sâhıblerine sebeb-i ticâret ola ve andan gayri taht-ı kazânuzda bıçağa yarar ne mikdâr erkek haymâne koyun bulunursa anları dahı mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün sürdürüp gönderesiz. Koyun husûsı mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz; sonra mes'ûl olursız. Ammâ; bu bahâne ile koyunı olmayanı ahz ü celb içün rencîde itdürmeyüp kimesnenün akçası alınmakdan ziyâde hazer eyleyesin ki, sonra netîcesi size âyid olur. Ana göre mukayyed olasız ve ne mikdâr koyun gönderildüğin defter idüp mühürleyüp bildüresiz ki, ana göre taleb oluna.

941

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Ramazân

İpsala kâdîsına hüküm ki:

İpsala'da kışlayan dört-beş bin civarındaki koyunlar ile kaza dahilindeki bıçağa yarar haymâne koyunların sahipleri veya vekilleri vasıtasıyla Edirne zahiresi için gönderilmesi.

İpsala kazâsından dört-beş bin mikdârı koyun kışlayup hâliyâ ol koyunları mahrûse-i Edirne zahîresiyçün gelmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itmeyüp bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan koyunları mahrûse-i Edirne'ye sâhıbleri veyâ vekîlleri ile sürdürüp yanlarınca âdem koşup gönderesin ki, koyun bâbında olan muzâyaka def' olup sâhıblerine sebeb-i ticâret ola ve bunlardan gayri taht-ı hükûmetünde bıçağa yarar ne mikdâr erkek haymâne koyun bulunursa anları dahı mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün sürdürüp gönderesin. Koyun husûsı mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin; sonra mes'ûl olursın. Ammâ; bu bahâne ile koyunı olmayanı ahz ü celb içün rencîde itdürmeyüp kimesnenün akçası alınmakdan ziyâde hazer eyleyesin ki, sonra netîcesi size âyid olur; ana göre mukayyed olasın ve ne mikdâr koyun gönderildüğin

defter idüp mühürleyüp bildüresin [ki], ana göre taleb oluna.

Yazıldı.

Kethudâsı Durağ'a virildi.

942

İskenderiyye sancağı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

İskenderiye'de sancakbeyi ve dizdar adına sahte arzlar yazıp hisar gedikleri verdiği bildirilen Mehmed bin Ali'nin yakalanması ve suçu sabit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Bundan akdem İskenderiyye kâdîsı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mehmed bin Alî nâm kimesne sancakbeği vü dizdârı nâmına tezvîr arzlar yazup hısâr gedüklerin virür." diyü arzitmeğin; "Elegetürüp sâbit olursa küreğe koşıla." diyü hükm-i şerîf virilüp gaybet itmeğin elegelmeyüp hâlâ gelüp girü tezvîr ü telbîsden hâlî olmaduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresiz; arzolunduğı gibi olup vech-i meşrûh üzre tezvîr ü telbîsi şer‘le sâbit olursa sûret-i sicilleri ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, küreğe koşula.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi.

943

Vize sancağı beğine ve Silivri kâdîsına hüküm ki:

Suçlarından dolayı hapsedildiği halde subaşı tarafından salıverildiği bildirilen Mehmed bin Kâsım'ın, subaşıya buldurtularak gönderilen çavuşa teslim edilmesi.

Mehmed bin Kâsım nâm kimesne ehl-i fesâd ü şenâ‘at olup bundan akdem fesâdı zâhir olmağla tutılup habsolunup hâlâ sübaşı habsden ıtlâk itdüği i‘lâm olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ferhâd vardukda, bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan ehl-i fesâdı her kim ıtlâk itmiş ise teklîf idüp buldurup dahı mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşuma teslîm eyleyesin.

Yazıldı.

Ferhâd Beğ'e virildi. Fî gurre-i Ramazân

944

Tımışvar Tîmârları Defterdârı olup vilâyet-i mezbûre tahrîri fermân

Tımışvar'da tahriri yapılan yerlerin tevziinin de Tımışvar Timarları Defterdarı Muharrem tarafından yapılması.

olunan Muharrem *zîde mecdühû*ya hüküm ki:

Hâliyâ emrüm üzre tahrîr itdüğün yirlerün defterlerin getürüp Südde-i Sa‘âdetüm'e teslîm idüp Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolundukda vilâyet-i mezbûrenün tevzî‘ın dahı

sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre tahrîr itdüğün yirlerün tevzî‘ına dahı mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat eyleyesin.

Yazıldı.

945 Vidin beğine ve İsfirlik kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 958.

Sen ki İsfirlik kâdîsısın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "hâlâ Bana'da mütemekkin olup kazâ-i mezbûrede tîmâra mutasarrıf olan Hasan şirret ü şekâvet ile meşhûr olduğından gayri âlet-i harbile ve iki nefer hıdmetkârıyla tîmârında sâkin Toğancı Dimo nâm zimmînün evine girüp te‘addî itdükde meclis-i şer‘a gelüp sipâhî-i mezbûr[ı] şer‘a da‘vet itdükde itâ‘at-i şer‘ itmedüğin" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrun ahvâlin teftîş idüp göresin; mezkûrun itâ‘at-i şer‘ itmedüği vâkı‘ ise ve tîmârı ne mikdâr ise yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzidesin ki, tîmârı âhara virile.

Yazıldı.

946 *Mütevellîsi Hasan Beğ'e virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 975*

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin türbesi yanında inşa ettirilen dört adet tâbhânenin ihtiyaçları için vakfedilen köylerin ve mezraaların eski sınırlarının bozulduğu ve bazı şahıslar tarafından zaptedilerek vakıf malına zarar verildiği bildirildiğinden, bu durumun önüne geçilmesi ve bozulan sınırların eski haline göre yeniden tesbit edilmesi.

Silifke ve Karıtaş ve Ermenak kâdîlarına hüküm ki:

Konya'da âsûde olan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî *kuddise sirruhû*nun mezârında binâ olunan beş bâb tâb-hânelerün ta‘âmiyyesiyçün vakfolan karyelerün ve mezra‘alarun kadîmî sınurları bozılup gitmekle ba‘zı kimesneler fuzûlî yirler tasarruf idüp mahsûl-i vakfa noksân lâzim geldüği i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, Hızâne-i Âmirem defterdârlarınun imzâlarıyla olan defterde müşârun-ileyhün tâb-hânesine vakf kaydolunan karyelerün ve mezra‘alarun bi'd-defe‘ât üzerlerine varup dahı kadîmden ma‘mûlün-bih olan sınurların sika vü mu‘temedün-aleyh olan ehl-i vukûfdan teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ kadîmden mümtâz ü mu‘ayyen ma‘mûlün-bih sınurı bozılmağla vakf toprakda olan yirlerden ve mezra‘alardan fuzûlî kimesne yir tasarruf idüp vakfa zarar itdükleri sâbit ü zâhir olursa ol makûle yirlerün girü vakfa hükmidüp dahı kadîmden mümtâz ü mu‘ayyen ve ma‘mûlün-bih olan sınurına bozılmış alâmetlerin girü vaz‘ itdürüp bir vechile mümtâz ü mu‘ayyen kılasın ki, kimesne zikrolunan kurâ vü mezâri‘un mümtâz ü mu‘ayyen sınurı içinde olan yirlerine şer‘a ve kânûna muhâlif

fuzûlî dahlitmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

947 *Ahmed Re'îs'e virildi.*

Hacı Minnet adlı azebe koşularak Kavala kaptanına küreğe gönderilen kırk beş suçlunun geçeceği yerlerde gerekli emniyetin sağlanması.

Mahrûse-i Edirne'den Kavala'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ azeblerden Hâcî Minnet nâm kimesne ile kırk beş nefer mücrim Kavala kapudânına küreğe teslîm olunmak içün irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı kazâsına vâsıl olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde beklemek içün kifâyet mikdârı âdem çıkardup bekletdüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; onat vechile mukayyed olup ihmâlden hazer idesiz.

Yazıldı.

948 *Âdemisi İlyâs'a virildi. Fî*

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Rodos Boğazı'nın korunması için tahsis edilen altı adet hâssa kadırgada görevlendirilmek üzere, Menteşe sipahilerinden iki yüz sipahi tayin edilerek defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Rodos Sancağı Beği Yahyâ *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Rodos Boğazı'nun hıfz u hırâsetiyçün konılan altı pâre hâssa kadırgalara her sâl livâ-i Menteşe sipâhîlerinden iki yüz nefer sipâhî virilügelmeğin bu sene dahı üslûb-ı sâbık üzre livâ-i Me[n]teşe'den iki yüz nefer sipâhî recâ eyledüğin" bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu sene dahı üslûb-ı sâbık üzre livâ-i Menteşe'den iki yüz nefer sipâhî ihrâc idüp müşârun-ileyhün yanına gönderesin. Ammâ; ihrâc olunan sipâhîleri defter idüp defterün birin yanunda alıkoyup birin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

949

Daha önce Antalya Kalesi'nin tamirinde görevlendirilen iki kadırga ve bir taş gemisi yeniden aynı hizmette istihdam edilirse, boğaz muhafazasında güçlük çekileceği, ayrıca anılan taş gemisiyle Rodos Kalesi'nin tamire ihtiyaç gösteren yerlerine taş dökülmesi gerektiği bildirildiğinden, taş dökülmesi gereken yerlere taş getirilip dökülmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Sâbıkâ Antâliyye Kal‘ası meremmâtıyçün Rodos muhâfazasında olan hâssa kadırgalardan iki pâre kadırga bir kıt‘a taş gemisiyle ta‘mîr ü termîm fermân olunmağın bir mikdâr yiri ta‘mîr olunmışdur. Ammâ; bu def‘a ol taş gemisiyle ta‘mîri fermân olunursa gemiler tefrika olmağla boğaz muhâfazasında küllî muzâyaka çekilür ve Kal‘a-i Rodos'un ba‘zı yirleri harâba müteveccih olmışdur; zikrolan taş gemisiyle ve hâssa kadırgalarıla termîm ve dökündi lâzim gelür yirlerin görüp taşlar dökilecek olursa sonra zahmet çekilür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzeyledüğün üzre taş dökilmek lâzim ü mühimm olan yire taş getürdüp vech ü münâsib görildüği üzre taş dökesin.

950

Yazıldı.
Âdemisi Velî'ye virildi.
Tağyîr olunup aşağada tekrâr geçmişdür.

Tahriri yapılan Filibe, Tatarcık ve bazı kazalarda Beytülmal eminlerinin değirmen, bağ, bahçe, mirî yaylak, çayır vb. yerleri fahiş fiyatla satarak temessük verdikleri, zeamet ve timarlarda epey zevâyid ortaya çıktığı bildirildiğinden, bu hususların araştırılarak ayrı ayrı defter edilip tahrir tamam olduktan sonra arzolunması.

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup sağ-kol cânibin tahrîr iden Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "tahrîr emrolunan kâdîlıklarda ba‘zı değirmen ü bâğ u bâğçe vü ev ü çayır ve ba‘zı mezâri‘ ve ba‘zı yirleri vakf-nâmeleri ve hucec-i şer‘ıyyeleri olmayup ve isbâta kâdir değil iken mülkiyyet* tarîkıyla Filibe ve Tatarcık kâdîlarında ve gayride mevkûfât ve Beytü'l-mâl emînleri cânib-i mîrîden ba‘zı yirleri ve yaylakları ve mer‘âları ve ba‘zı kebe* dinkleri* ve bunun emsâli yirleri ba‘zı kimesnelere ber-vech-i tapu gabn-i fâhış ile satup temessük virüp hâlâ ol yirlere ba‘zı kimesneler küllî tapu ile tâlib olup ve tahrîr itdüğün ze‘âmet ü tîmârlarun hîn-i tahrîrde haylî ziyâdeleri zâhir olduğın" i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Mevkûfât ve Beytü'l-mâl emînleri cânib-i mîrîden ol vechile gabn-i fâhış ile virdükleri husûsı tetebbu‘ idüp her mâddeyi aynı ile defter idüp arzeyleyesin; sonra emrüm mûcebiyle amel eylemesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol makûle yirleri ve yaylakları ve gayriyi ve ziyâde çıkan ze‘âmet ü tîmârlar husûsında defter tamâm olup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzolundukda, ol bâbda dahı emrüm ne vechile sudûr iderse mûcebi ile amel eyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 2 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

951 *Edirne Muhtesibi İdrîs Beğ'e virildi. Fî 6 Ramazân*

Edirne'ye zahire ve susam getirenlere engel olunması nedeniyle zahire sıkıntısı çekildiğinden, Edirne'nin ihtiyacı giderilmeden başka yerlere zahire ve susam gönderilmemesi.

Edirne ve Çirmen ve Dimetoka ve Ferecik ve İpsala ve Keşan ve Ergene ve Babaeskisi ve Hâsköy kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ; "mahrûse-i Edirne'ye zahîre vü sisam getürenlere ol cânibden ba'zı kimesneler mâni' olmağla Edirne'de zahîre vü sisama muzâyaka çekildüğin" mahrûse-i mezbûre muhtesibi i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi zahîre vü sisamı hâric-i vilâyete iletmeyüp mahrûse-i Edirne içün getürenlere kimesne mâni' olmayup ve zahîre getüriciler kifâyet mikdârı almadın hâric-i vilâyete virmeyeler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh hılâf-ı emr nizâ' idüp mahrûse-i Edirne ve İstanbul zahîresine mâni' olalar, anun gibileri isimleri ve resimleri ile arzoluna ki, haklarından geline. Zahîre husûsı ehemm-i umûrdandur; mukayyed olup ihmâlden* hazer eyleyesiz. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele oluna, ıtâb olunmanuz mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

952 *Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975*

Şam vilâyetinin tevziini yapmakla görevli olan Trablus kadısı Şeyhî'nin Trablus'un tahririne başlamayıp tahriri ertelemesi.

Vilâyet-i Şâm tevzî'ı fermân olunan Trablus Kâdîsı Mevlânâ Şeyhî'ye hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Trablus sancağınun tahrîri" dahı fermân olunmışdı. İmdi; livâ-i mezbûr semtün olmayup ba'îd olmağın te'hîr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre livâ-i mezbûrun tahrîrine mübâşeret itmeyüp te'hîr eyleyesin.

953

Şam vilâyetinde tahriri tamamlanan yerlerin tevzii hizmeti ile Şam defterdarının görevlendirildiği.

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân

Şâm defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ senün istikâmet ü maslahat-güzârlığüne i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın ol vilâyetün ehl-i vukûfı olduğun ecilden vilâyet-i Şâm'un müceddeden kitâbet olunan yirlerinün tevzî‘ı hıdmetin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan yirlerün tevzî‘ına kemâl-i istikâmet ü adâlet ile mübâşeret eyleyüp itmâm-ı maslahat idesin.

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

954

Şâm kâdîsına ve Şâm defterdârına hüküm ki:

Trablus kadısı olup Şam timarlarını tevzie memur olan Mevlânâ Şeyhî ve Kâtibi Zeynî'nin rüşvet alarak görevlerini suistimal ettikleri duyulduğundan, bu hususun iyice teftiş olunup neticenin ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Vilâyet-i Şâm'un tevzî‘ı fermân olunup Trablus Kâdîsı Mevlânâ Şeyhî ve Kâtib Zeynî tevzî‘ husûsında sipâh tâyifesinden küllî nesne ekleyleyüp ahz ü celb itdükleri istimâ‘ olunmağın mezbûrlarun ahvâli yirlü yirinden tefahhus olunup ale't-tafsîl arzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup husûs-ı mezbûrı yirlü yirinden onat vechile teftîş ü tefahhus eyleyüp fi'l-vâkı‘ sipâh tâyifesinden ol vechile nesne ekl ü bel‘ itmişler midür ve ekl ü bel‘ itdükleri ne makûle yirlerden olup ve ne asıl kimesnelerdendür; tamâm gavrine irişüp mufassal ü meşrûh defter eyleyüp arzidesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; kemâl-i adâlet ile mukayyed olup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunup kimesneye zulm ü hayf olmakdan ictinâb idesiz; hakîkati üzre yazup bildüresiz.

955

Mekke-i Mükerreme'ye etraftan gelen altın kandillerin tartılıp deftere kaydedilerek iyi bir yerde muhafaza edilmemesi sebebiyle zâyi olduğu, mum kâfuru ile zeytin yağının da gereken yerlere sarfedilmediği duyulduğundan, mum kâfuru ile zeytin yağının israf edilmemesi ve mevcut altın ve gümüş kandillerin de miktar ve ağırlıklarının sicile kaydedilerek Dergâh-ı Muallâ'ya ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.
Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

Ka'be-i Müşerrefe kâdîsına hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme *şerrafeha'llâhü te'âlâ*ya etrâfdan ba'zı altun kandîller gelüp anun gibi kandîller veznolunup sicill oldukdan sonra hıfzolunmak âdet-i kadîme iken hâlâ hıfzolunmamağla ba'zıları zâyi' olduğı ve şem' kâfûrı ve zeyt yağı mahalline sarfolunmaduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi etrâfdan gelen kandîlleri âdet-i kadîme üzre veznitdürüp ne mikdâr idüğin sicill eyleyüp olıgeldüği üzre muhkem hıfzeyleyüp arzeyleyesin; zâyi' u telef olmakdan ihtirâz idesin ve şem' kâfûr ve zeyt yağın dahı mahalline sarfeyleyüp isrâf u itlâf itdürmeyesin ve ne mikdâr mevcûd altun u gümüş kandîller olup ve veznleri ne mikdâr olduğın ve ne makûle mahalde hıfzolunup ne vechile tedârük olunduğın mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

Yazıldı.
Murâd Çavuş'a virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 975

956

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Edirne'de et muzayakası olup Filibe, Yanbolu, Ruskasrı, Ahyolu ve Kırkkilise kazalarındaki bakâya kalan koyunların sürücüleriyle birlikte hemen gönderilmesi emrolunduğu halde hâlâ gelmediğinden, bakâya koyunların derhal gönderilmesi.

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Celeb koyunı henüz gelüp irişmeyüp et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın taht-ı kazânda vâkı' olan bâkî koyunı süricileri ile bî-kusûr ber-vech-i isti'câl irsâl ü îsâl eyleyesin." diyü emrüm olmışdı. Ol emr-i şerîfüm muktezâsınca henüz sürilüp gelmemeğe bâ'ıs ne olmışdur ? Mu'accelen mukayyed olup nâyiblerünle ve süricilerine bî-kusûr gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp hükm-i sâbıkum muktezâsınca vâkı' olan bâkî koyunı bî-kusûr süricileri ile ve nâyibün ile mu'accelen irsâl eyleyesin. Şöyle ki; celeb tâyifesi defter mûcebince ta'yîn olunan koyunların süricileriyle ber-vech-i isti'câl irsâl itmekde ihmâl eyleyeler, koyunların yitişdürmeyen celebleri kefîlleri ve süricileri ile nâyibüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Şöyle ki; bu def'a dahı ihmâl oluna, her vechile mu'âteb olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Yanbolı ve Ruskasrı ve Ahyolı ve Kırkkilise kâdîlarına.

957

Bkz. hkm. 937.

Yazıldı.
Âdemisi Müstedâm'a virildi.

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı iken hâliyâ sağ-kol tahrîrine me'mûr olan Mehmed'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Zağra-i Eskihısâr kazâsında tahrîre şürû' olundukda Kızılca müsellem tâyifesinün tasarruflarında olan birer çiftlik yirleri kânûndan ziyâde olup ve Çingâne sancağı müsellemlerinün çiftlikleri haylî zamândan berü tahrîr olmayup sipâhî toprağından çiftliklerine haylî yir ilhâk idüp çiftliklerinden yıldan yıla elli-altmışar müd öşr alınur. Şöyle ki; sipâhî vü zü'amânun tîmârları yazıldukda zikrolan Çingâne müsellemleri dahı tahrîr olunup yirleri mesâha oluna, küllî zevâyid zuhûra gelüp ahvâl-i re'âyâ vü berâyâ tashîh olunmak mukarrerdür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; vilâyet-i Anatolı'da[ki] gibi Rûmili müsellemlerinün yirleri mesâha olunmak kâbil midür ve müsellem yirlerine konan re'âyâyı şimdiye değin kim zabtidüp ve bi'l-fi'l kimün zabtındadur, nicedür; künhiyle ahvâle vâkıf olup dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.
[Muh]zır kâtibine virildi.

958

Şirret ve şekâvetle meşhur olup Doğancı Dimo'nun evine silâhla girdiği ve şer'-i şerife davet edildiğinde icabet etmediği bildirilen Bana kazasında timara mutasarrıf olan Hasan'ın teftiş olunması; ehl-i fesâd olduğu sabit olursa Südde-i Saâdet'e arzedilmesi.

Vidin sancağı beğine ve İsfirlik kâdîsına hüküm ki:

Sen ki İsfirlik kâdîsısın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "hâlâ Bana'da mütemekkin olup kazâ-i mezbûrda tîmâra mutasarrıf olan Hasan şirret ü şekâvet ile meşhûr olduğından gayri âlet-i harble ve iki nefer hıdmetkârıyla tîmârında sâkin Toğancı Dimo nâm zimmînün evine girüp te'addî itdükde meclis-i şer'a gelüp sipâhî-i mezbûrı şer'a da'vet itdükde itâ'at-i şer' itmedüğin" i'lâm itmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Mezkûrun ahvâlin muktezâ-yı şer'-ı şerîf üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr Hasan ehl-i fesâd ü şenâ'at olduğı sâbit ü zâhir olup şer'a da'vet olundukd[a] itâ'at-i şer' eylemedi ise vukû'ı üzre mufassal ahvâlin ve tasarrufında olan tîmârınun mikdârın yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesin ki, tîmârı âhara virile.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 3 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

959

Buhurcu Süleyman bin Bahşı'nın Ravza-i Mutahhara için işlediği buhurun Mısır'a gönderildiği; geciktirilmeyip zamanında yerine ulaştırılması.

Yazıldı.
Muhzır kâtibine virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de Resûlu'llâh *salla'llâhü aleyhi ve sellem* hazretlerinün Ravza-i Mutahhereleri'nde Buhûrcı olan Süleymân bin Bahşı haste olup kendü bi-nefsihî varup edâ-i hıdmet itmeğe iktidârı olmaduğı ecilden kendü yirinde kalup Ravza-i Mutahhere içün işledüği iki sanduk üç bin altmış aded buhûr sana irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan buhûrları mevsimi ile Ravza-i Mutahhere'ye irsâl ü îsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

960

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Buhurcu Süleyman bin Bahşı'nın Ravza-i Mutahhara için işlediği buhurun zamanında yerine ulaştırılmak üzere Mısır'a gönderilmesi için yeniçeri ağasına gönderildiği.

Resûlu'llâh *salla'llâhü aleyhi ve sellem* hazretlerinün Ravza-i Mutahhereleri'nde Buhûrcı olan Süleymân haste olup bi-nefsihî edâ-i hıdmet itmeğe iktidârı olmaduğı ecilden kendü bunda kalup Ravza-i Mutahhere içün işledüği iki sanduk içinde üç bin altmış aded buhûr Mısır beğlerbeğisine gönderilmişdür ki, mevsimi ile mahalline irsâl ü îsâl eyleye. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan buhûrları müşârun-ileyhe irsâl ü îsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Kapuağası Evkâfı Mütevellîsi İbrâhîm'e virildi.

961

Kapıağası Cafer Ağa Evkâfı Mütevellisi İbrahim'in adamlarına vakfın Antakya'da bulunan hanları için Vulçıtrın'dan kurşun almak istediklerinde kimsenin müdahale etmemesi.

Vulçıtrın beğine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Kapum Ağası iken fevtolan Ca'fer'ün Evkâfı Mütevellîsi olup ze'âmet tasarruf iden İbrâhîm *zîde kadruhû* Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp müteveffâ-i müşârun-ileyhün

Antâkiyye'de vâkı‘ olan hânlarına kurşun lâzim olmağın Ma‘den Emîni olan David nâm Yehûdî'ye seksen bin akça virilüp hâlâ âdemleri varup lâzim olan kurşunı almalu oldukda kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Âdemleri varup vech-i meşrûh üzre kifâyet mikdârı kurşun almalu oldukda mâni‘ olmayup kimesne dahl ü ta‘arruz eylemeyeler.

Yazıldı.

962 *Bu dahı.*

Kapıağası Cafer Ağa Evkâfı Mütevellisi İbrahim'in gönderdiği adamlara vakfın Antakya'da bulunan hanları için satın aldıkları kurşunu Selanik'e getirip gemiye koyup nakletmek istediklerinde engel olunmaması.

Selanik beğine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Kapum Ağası iken fevtolan Ca‘fer'ün Evkâfı Mütevellîsi olup ze‘âmete mutasarrıf olan İbrâhîm *zîde kadruhû* gelüp; "müteveffâ-i müşârun-ileyhün Antâkiyye'de vâkı‘ olan hânlarına kurşun lâzim olmağın vakfı akçasından Ma‘den Emîni olan David nâm Yehûdî'den seksen bin akçalık mikdârı kurşun alup getürüp mahmiyye-i Selanik'de navlun ile gemiye koyup Antâkiyye'ye varup gitmek istedükde kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i şerîfüm" taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun âdemlerinden zikrolunan kurşunı Selanik'e getürüp navlun ile gemiye koyup Antâkiyye'ye alup gitmek istedüğinde bî-vech kimesneye dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz.

Yazıldı.

963 *Kethudâsına virildi. Fî 4 Ramazân, sene: 975*

Ehl-i fesâd oldukları ve Martolos Ağası Ferhad'ı öldürmeye kasdettikleri bildirilen şahısların ellerine birer arz verilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri; sabit olan suçlarının da sicil olunarak arkalarından arzedilmesi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ yazılan nefere Re’îs olan Bâyezîd Kethudâ'ya tâbi‘ Yûsuf ve Budun'da kul-karındaşı olan Ca‘fer ve ma‘zûllerden Yûsuf'a tâbi‘ Velî ve martoloslardan Hasan Ağa'ya tâbi‘ Kürekci Yako ve Velî Ağa'ya tâbi‘ İvan ve Hasan Ağa'ya tâbi‘ mezbûr Yako'nun karındaşı Kozdan ve Ferhâd Ağa'ya tâbi‘ Yovan ve Receb Ağa'ya tâbi‘ bir kimesne dahı ziyâde ehl-i fesâd olup her fesâdda bile bulunduklarından gayri Martolos Ağası olan mezbûr Ferhâd'un bî-günâh katline kasdeyledükleri i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Receb Ağa'ya tâbi‘ olan kimesneyi dahı hufyeten* tetebbu‘ idüp ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı‘

mezkûrlar ehl-i fesâd ü şenâ‘at olup ve mezbûr martolos ağasınun katline kasdeyledükleri şer‘le sâbit ü zâhir olursa her birinün eline birer tarîk ile arz virüp dahı akablerince her birinün üzerinde sübût bulan fesâd ü şenâ‘atin mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

964

Yapılması emrolunan Payas Kalesi hakkında gönderilen mektubun alındığı; kalede istihdam edilecek ırgad vs. ile zahire ihtiyaçlarının etraf sancaklardan tedarik edilmesi; ayrıca kalenin, düşmanın denizden top ile vuramayacağı münasib bir yerde, kale duvarının da dört zirâdan eksik olmayıp topa dayanacak şekilde inşa olunması.

Adana Beği Dervîş Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "binâsı fermân olunan Payas Kal‘ası'nun üzerine varılup kal‘a ve sâyir binâ olunacak yirler tetebbu‘ u tecessüs olunup ve aslı ile resmolunup kereste içün Uzeyr sancağı beğine vârid olan hükm-i şerîf ve kâdîsına ve boy beğine ve il kethudâsına mü’ekked mektûblar gönderilüp tenbîh olunup ve Dervîş Kethudâ binâ mühimmâtı içün taşcı vü kireçci ve masârifine Hazîne'den fermân olunan altunun getürilmesiyçün Haleb'e gönderilüp gelmek üzredür; geldükde binâya mübâşeret olunup binâ kâr-nâmesi ve binâ ahvâli tesvîd olunup mezbûr Dervîş Kethudâ ile irsâl olunur ve ırgad bâbında muzâyaka olup Uzeyr ve Adana sancaklarından ırgad tedârük[i] içün ve binâ hıdmetinde olan bennâ vü ırgadun zahîreleri" husûsın arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre Adana sancağından ve Sis ve Uzeyr sancaklarından ve gayri binâya karîb olan yirlerden nevbet ile ırgad getürdüp ve binâ üzerinde olanlarun zahîresiyçün eger kassâb ve eger etmekci vü aşcı ve eger gayri mühimmâtdur; zikrolan sancaklardan be-nevbet ile getürdüp hıdmetlendüresin ve binâ olunacak kal‘a dîvârınun eni dört zirâ‘dan eksük olmaya ki, topa tayana. Bi'l-cümle mukayyed olup istihkâm üzre binâ itdürmek bâbında mücidd olasın ve zikrolunan kal‘ayı bir münâsib mahalde binâ olunmağa sa‘yidesin ki, deryâdan a‘dâ cânibinden gemi geldükde top ile urup zafer bulunmak ihtimâli olmaya; ana göre mukayyed olasın.

Bu dahı.

Mâliyye cânibinden; "Karaman Haymânesine Mültezim olan Aydın ve Burc-Alî ve Mehmed ve İbrâhîm zimmetlerinde olan bâkîleri tahsîl olunmak içün" Adana beğine irsâl olunan hüküm mezbûr çavuşa bile virildi.

965

Mısır'da beylerbeyini öldüren ehl-i fesâdın hâlâ yakalanmamış olmasının affedilecek bir durum olmadığı; ihmal edilmeyip bu kişilerin bir an önce yakalanarak hapsedilmeleri ve cezalarının verilmesi için arzedilmeleri.

Yazıldı.
Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Mahrûse-i Mısır muhâfazasında olan sancakbeğleri[n]e hüküm ki:

Memâlik-i Mahrûse'ye ümerâ vü kuzât nasbolunmakdan murâd ehl-i* fesâdun mazarrat u fesâdlarından re‘âyâ vü berâyâyı sıyânet ü hırâset idüp eyyâm-ı sa‘â-det-encâmumda mahrûse muntazamü'l-hâl olup re‘âyâ vü berâyâ müreffehü'l-bâl olmakdur. Hâlâ mahrûse-i Mısır'da bu makûle fesâd-ı azîm zuhûr idüp beğlerbeğilerin tüfenkle urup katlidüp ehl-i fesâdı elegetürmekde ihmâl ü tekâsül olunup bu zamâna gelince hüsn-i tedbîr ile tefahhus u tecessüs idüp elegetürmeyesiz, bu husûsda her birinüz gereği gibi mu‘âteb olmışsız. İmdi; mezbûr fesâdı iden her kim ise elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz ikdâm u ihtimâm idüp bu fesâdı ideni her ne tarîkıla mümkin ise elegetürüp habs ü arz eyleyesiz ki, cezâsı virilüp sâyir erbâb-ı fesâda mûcib-i ıbret ola. Bu bâbda her birinüz mukayyed olup ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 4 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Bostâncıbaşı âdemlerinden Pervîz'e virildi.

966

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Edirne'deki Bahçe-i Âmire'nin ihtiyacı olan yetmiş iki bostancının Anadolu'dan toplanan oğlanların acemilerinden seçilip defterleriyle birlikte Bostancıbaşı Hızır'a gönderilmesi.

Edirne'de Bostâncılarumbaşı olan Hızır *zîde mecdühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûrede vâkı‘ olan Bâğçe-i Âmirem'de hıdmet iden bostâncılarun ba‘zı fevtolup ve ba‘zı kaçmağla yetmiş iki nefer oğlan eksük olup hâliyâ hıdmet zamânı olmağın bostâncıya ihtiyâc vardur." diyü bildürmeğin vilâyet-i Anatolı'da hâliyâ cem‘ olunan oğlanlarun acemîlerinden yetmiş iki nefer oğlan ta‘yîn olunup virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre hâliyâ vilâyet-i Anatolı'dan cem‘ olunan oğlanlarun acemîlerinden zikrolunan Bâğçe-i Âmirem hıdmetiyçün yetmiş iki nefer oğlan ta‘yîn idüp ve ta‘yîn olunan oğlanları defter idüp defteri ile müşârun-ileyh bostâncılarumbaşına irsâl eyleyesin.

967

Barut işlettirilmesi hususunda emir gönderildiğinden beri Haleb'de ne miktar barut işlendiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Vâfir ü müstevfî barut işletdüresin." dinilmiş idi. İmdi; bu zamâna dek ne mikdâr barut tedârük olunduğı ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol târîhdan berü ne denlü barut işlenmişdür; veznolunup yazup bildüresiz ve ale't-tevâlî işletmek üzre olasız. Barut husûsı ehemm-i umûrdandur; gereği gibi mukayyed olup bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyesiz.

Yazıldı.

968 Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in muhallefât ve metrukâtına kethüdası Murad nâzır tayin edildiğinden, müteveffadan hak talebi ile davacı olanların Murad ile yüzleştirilerek davalarının görülmesi; orada görülmesi mümkün olmayan büyük davalarının ise İstanbul'da görülmek üzere arzedilmesi; satılacak mallarının satılıp, Südde-i Saâdet'e gönderilmeye layık olan eşyalarının da defter edilerek gönderilmesi.

Vefât iden Mahmûd Paşa'nun muhallefât u metrûkâtı üzerine sâbıkâ Kethudâsı olup hâliyâ Çerâkise Ağası olan Murâd *zîde mecdühû* nâzır ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Anun gibi müteveffâ-i mezbûrdan hak taleb idenleri meclis-i şer‘de müşârun-ileyhle muvâcehe idüp dahı şer‘le sübût bulan cüz’î mevâddı şer‘le ashâbına alıvirilüp küllî hak taleb idüp ol tarafda* faslolmağa kâbiliyyet olmayup Südde-i Sa‘âdetüm'de dinlenmesi lâzim olan husûsları arzeyleyesiz ki, Atebe-i Ulyâm'da görile ve fürûht olunan muhallefâtın dahı müşârun-ileyhün ma‘rifeti[y]le fürûht idüp anun gibi Âsitâne-i Sa‘âdetüm'de gönderilmesi lâyık olan husûsı defter idüp irsâl eyleyesiz.

Yazıldı.

969 Moton Kâdîsı olup Mukâta‘ât Müfettişi olan [ ] Kâdîsı'na hüküm ki:

Anabolu kadısının mührünü taklit ederek sahte arzla Menvaşya Kalesi Kethüdalığı'nı aldığı bildirilen Mehmed hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak sonucunun bildirilmesi.

Mezistre Kal‘ası Dizdârı olan Mehmed Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp Menvaşya Kal‘ası Kethudâsı olup bin altı yüz akça tîmârı olan Mehmed içün; "Anabolı kâdîsınun mührin kazdurup ve telbîs arz yazdurup kethudâlığı alup ve hâric yirlerde kendü

hevâsında gezüp gedüği müstahfızlardan Odabaşı olan Hâfız-oğlı Ömer'e olmasın" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ mezbûr vech-i mesfûr üzre tezvîr mühür kazup kimesnenün gedüğine arz virmiş midür, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

970 *Kethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975*

Menvaşya Kalesi Dizdarı Mehmed'in küffar gemilerine tereke ve zahire yüklediği, Girid Kalesi kâfirlerine top ve darbzen verdiği, zulmünden kale halkının perakende olmak üzere olduğu bildirildiğinden, teftiş olunarak neticenin bildirilmesi.

Müfettiş Mezistre kâdîsına hüküm ki:

Mezistre Sancağı Beği Alî mektûb gönderüp; "Üç bin altı yüz akçalık tîmâr ile Kal‘a-i Menvaşya Dizdârı olan Mehmed küffâr gemilerine tereke tahmîl idüp bir sefîne[ye] zahîre tahmîl idüp ol cânibe gönderdükden sonra ba‘zı nesne tahmîl itmek murâd idinüp haber olunmak içün akabince top atdurıldukda pârelenüp ve Girid nâm kal‘a kâfirlerine kal‘adan top u darbzen virüp ve kal‘ada sâkin olan zulminden perâkende olmak üzre olup ve kal‘adan hâric üç günlük yirlerde ticâretinde ve kendü kolayında gezüp hıfzında ihmâl ü noksânı olup teftîşi lâzim olmışdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup küffâra tereke virüp ol vechile zulmi olduğı sâbit olursa vukû‘ı üzre yazup sûret-i sicilliyle ma‘an arzeyleyesin. Ammâ; hakk üzre olup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât* eyleyesin.

Yazıldı.

971 Mahmiyye-i Mısır'da Nâzıru'n-nuzzâr olan Haydar'a hüküm ki:

Bkz. hkm. 1055.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ka‘be-i Mu‘azzama ve Medîne-i Münevvere'de merhûme vâlidem *tâbe serâhâ* Evkâfınun sâbıkâ Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün nezâreti zamânınun muhâsebesi görildükde sekiz bin altun bulunup Mahmûd Paşa hayâtda iken Hazîne-i Âmire'ye teslîm olunup lâkin âdet-i kadîme üzre her sene fukarâya buğday irsâl olun[may]up dört bin sikke altun irsâl olunur. Ammâ; ol yirlerde bir habbe buğday elegirmeyüp ve sâyir vilâyetden dahı gelmeyüp fukarânun hâli d[î]ger-gûn olup ve hâlâ Nâzır olan Mustafâ dahı sâyir nâzırlar gibi muhâsebesin gördü[r]meğe râzî olmayup; "Vakfun ahvâli müşevveş olmışdur. Yirine bir müstekîm kimesne nasbolunursa vakfa küllî nef‘ hâsıl olur." " diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi ise bir müstekîm kimesne ta‘yîn idüp istikâmet ile hıdmet

itdüresin.

Yazıldı.

972 *Emîn Mustafâ'ya virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975*

Akhisar'da Mehmed Bey Evkâfı'nın bazı yerleri hususunda Kozan köyü halkı niza edip, yapılan muhakeme neticesinde vakfa hükmolunduğu halde münâzaaya devam ettikleri, tekrar mahkemeye davet olunduklarında ise gelmedikleri ve içlerinden bazılarının da ehl-i fesâd oldukları bildirildiğinden, teftiş edilmeleri ve ehl-i fesâd olup mahkemeye gelmedikleri doğru ise hapsedilmeleri.

Burusa beğine ve İznik ve Akhısâr kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki İznik ve Akhısâr kâdîlarısız, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Akhısâr kazâsında Mehmed Beğ Evkâfı'na müte‘allik ba‘zı yir husûsında Kozan nâm karye halkı nizâ‘ idüp defe‘âtle emr-i şerîfle istimâ‘ olunup vakfa hükmolunup huccetler virilüp fasl-ı nizâ‘ olunmış iken girü men‘ olunmayup ve hâliyâ dahı Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Ömer Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup zikrolunan karye halkından Yûsuf ve Mezîd ve Mehmed ve Mustafâ nâm kimesneler meclis-i şer‘a da‘vet olundukda itâ‘at-i şer‘ itmeyüp ve a‘yân-ı vilâyet; "Şirret ü şekâvetle ma‘rûf kimesnelerdür." diyü şehâdet eyledüklerin" arzeyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları ihzâr idüp şer‘le ahvâllerin teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı gibi olup vech-i meşrûh üzre şirret ü şekâvet üzre olup itâ‘at-i şer‘ eylemedükleri vâkı‘ ise habsidüp sûret-i sicilleriyle yazup arzeyleyesiz ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel idesiz.

Yazıldı.

973 [Sis ve Uzeyr ve Kars sancakları][H] beğlerine ve kâdîlarına:

Bkz. hkm. 1031.

Adana Beği Dervîş Mehmed Beğ mektûb gönderüp; "Ekrâd-ı bed-nihâdun serdârlarından Mansûr nâm müfsidün ale'l-gafle haylî âdemle üzerine varup kendü ve Velî nâm oğlın elegetürüp Mansûr'un hakkından gelüp oğlın Adana Kal‘ası'nda habsidüp perâkende olan akribâ vü etbâ‘ı girü fitne* [vü] fesâd üzre olup elegelmeleri lâzim olmışdur." diyü bildürüp; "elegelmeleri husûsında mu‘âvenet olmasın" arzeyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; anun gibi her kankınuzun taht-ı hükûmetinde zikrolunan müfsidün akribâsından ve sâyir tevâbi‘ından olup fesâd ü şenâ‘at üzre olanları elegetürmek içün müşârun-ileyh mu‘âvenet taleb eyledükde te’hîr itmeyüp elegelmeleri bâbında mu‘âvenet idüp ve mufassal fesâd ü şenâ‘atleri ne vechile olduğın yazup bildüresiz.

[H] İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 1031

Yazıldı.

974 Vidin beğine ve İsfirlik kâdîsına hüküm ki:

İsfirlik'te hırsızlık, harâmilik ve kalpazanlık ile meşhur olan Nazar bin Seydi Ali, İbrahim Dizdar, Ahmed bin Ferhad ve Hızır bin Turhan'ın hapsedilerek sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Sen ki kâdîsın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "İsfirlik sâkinlerinden Nazar bin Seydî Alî tezvîr ü telbîs ile meşhûr olup nice müddet* tezvîr berât ile tîmâr tasarruf idüp hâlen tekâ‘ud idüp ribâ ile vilâyeti harâb idüp ve kalb akça harclanmak ile re‘âyâya ihtilâl virüp ve Kal‘a-i İsfirlik neferlerinden İbrâhîm Dizdâr dahı şirret ü şekâvetle meşhûr ve kallâblık* ile müte‘âref olup ve kazâ-i mezbûra tâbi‘ Belebenok (?) nâm karye sâkinlerinden erbâb-ı tîmârdan Ahmed bin Ferhâd ecnebî-oğlı ecnebî olup ve şirret ü harâmîlık ile meşhûr olup ve Latim (?) nâm karye sâkinleri[n]den Hızır bin Turhan nâm kimesne Hâfız dimekle iştihâr bulup sağ eli kolak ve sol eliyle a‘lâ hat yazup ve sikke kazup ve kallâblık ile müttehem olduklarından mâ‘adâ eger âdet-i ağnâmdur ve eger nev-yâfte yazmakdur; küllî mâni‘lardur; vilâyet-i mezbûrede her biri bir tâ‘ûn-ı ekberdür. Bunlar teşhîr olunursa âdet-i ağnâm u cizye küllî terakkî bulmak mukarrerdür." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları elegetürdüp dahı husûs-ı mezbûr içün üzerlerine bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit olan mâddelerin sicill idüp kendülerin habsidüp sûret-i sicilleriyle yazup arzeyleyesiz; sonra emrüm ne vechile olursa amel eyleyesiz. Ammâ; tamâm hakk üzre olup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât üzre olasız.

Yazıldı.

975 Angelikasrı, Moton kâdîlarına hüküm ki:

Menvaşya Kalesi Kethüdası Mehmed ve bazı şahıslar tarafından Mezistre Sancakbeyi Ali Bey'in yolsuzluk yaptığına dair yolunda şikâyette bulunulduğundan, bu hususun teftiş edilmesi ve haksızlığa uğrayan varsa haklarının iade edilmesi.

Dârende Menvaşya Kal‘ası Kethudâsı Mehmed ve Kurd ve dîger Mehmed Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a gelüp arz-ı hâl sunup kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Mezistre Sancağı Beği Alî *dâme ızzühû*dan tezallüm idüp; "kal‘a-i mezbûre halkından hılâf-ı şer‘ yiğirmi sekiz bin akça alup ve dizdârları arzitmedin hıdmetlerinde olan hısâr-erenlerinün gedüklerin âhara tevcîh idüp ve tîmârların kendü pâre sübaşılarına zabtitdürüp ekser mahsûllerin ketmitdürüp ve mahsûllerin re‘âyâ hısâra iletegelmişler iken müşârun-ileyh iletdürmeyüp re‘âyâyı men‘ itmek ile zahîreye muzâyakaları olup ve her ayda altmış nefer mikdârı kırk gün mikdârı hıdmetine istihdâm idüp mezbûrlardan ve re‘âyâdan hılâf-ı şer‘ alduğı kırk üç bin mikdârı akçaların

aldugın" bildürüp ol bâbda mühürlü defter ve Balyabadra kâdîsından mektûb ibrâz itmeğin gönderilen defter aynı ile ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Sinân Çavuş vardukda, defterde mastûr olan kimesnelerden müşârun-ileyhden hak da'vâ idenleri berâber idüp bir def'a şer'-ı kavîme muvâfik faslolunmayup on beş yıl mürûr itmiş olmayan da'vâların şer'le teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi ise şer'le sâbit olan hakların alıvirüp anlarun dahı günâhları var ise vukû'ı üzre arzeyleyesiz. Telbîsden ve tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer' kimesneye zulm [ü] te'addî olmakdan hazer idesiz.

Yazıldı.

976 Moton kâdîsına hüküm ki:

Levent kayıkları ile frenk tâifesine zahire verdikleri, hür kişileri alıp sattıkları vb. zulümleri yaptıkları bildirilen Zaim Lütfi ile Sipahi Bayram'ın teftiş olunup sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Hâliyâ Mora Sancağı Beği Alî *dâme ızzühû* ile Balyabadra kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Lutfî nâm za'îm ile Bayram nâm sipâhî levend kayıklarına mu'âvenet idüp ve Frenk tâyifesine zahîre virdüğinden gayri zulmleri ve te'addîleri olmağın bundan akdem teftîşlerine hükm-i şerîf virildükde mezkûr Lutfî gaybet idüp Bayram elegetürilüp akd-i meclis olup şehir halkı ile nasârâ vü Yehûdâ feryâd ü tezallüm idüp ve levend kayıklarına zahîre virüp ve hurriyyü'l-asl nice kimesneleri alup satup ve müzevver mührile huccetler yazup sâbıkâ Balyabadra dizdârı oldukda hufyeten mîrî barut satup hıyâneti zuhûr itmek üzre olduğın" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Lutfî Çavuş mübâşeretiyle göresin; kazıyye arzeyledükleri gibi ise ve bundan akdem bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık faslolmış olmayup on beş yıl terkolmış da'vâ değil ise husamâsıyla muvâcehe idüp dahı tamâm hakk üzre teftîş eyleyüp üzerine sübût bulan mevâddı defter ü sicill idüp vukû'ı üzre yazup bildüresin. Bu bâbda hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk-ı sarîha tâbi' olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan ihtiyât* üzre olasın.

Yazıldı.

977 *Hâlid Beğ âdemisi Yûsuf'a virildi.*

Daha önce gönderilen emir gereğince Pesyan, Pucyan ve Zilan adlı Kürt aşiretlerinden ehl-i fesâd oldukları Halid Bey tarafından bildirilen kişilerin suçları bildirilmediğinden, teftiş olunarak sabit olan suçlarının sicil sûreti ile arzedilip gelecek emre göre cezalandırılmaları.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Ekrâd beğlerinden Hâlid Beğ mektûb gönderüp; "mukaddemâ emr-i şerîf vârid olup; "Pesyân ve Pucyân ve Zilân Aşâyiri'nden ehl-i fesâdı künhiyle arzidesin." diyü fermân

olunmağın tâyife-i Pesyân'dan Kızıl Maksûd ve Pucyân'dan Uzun Kubâd ve Zilân'dan Pîr Ahmed ve Karabeğ ve Pesyân tâyifesine tâbi‘ Kıran ocağından Pîr Ahmed nâm şerîrlerün fesâd ü şenâ‘atleri kemâl mertebede oldukların" i‘lâm eyleyüp ammâ; fesâd ü şenâ‘atleri ne vechile sâbit olduğı ma‘lûm olmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup mezkûrları elegetürdüp onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; arzolunduğı gibi olup mezkûrlarun fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir olursa üzerlerine sübût bulan mevâddı mufassal ü meşrûh defter idüp kendülerin habseyleyüp sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin. Sonra anlar hakkında emr-i şerîfüm mûcebince cezâlarını viresin ki, gayr[i]lerine mûcib-i ıbret ola.

Yazıldı.

Mezbûr Remmâl-zâde'ye virildi.

978

Semendire beğine hüküm ki:

Hırsız ve harâmilerin işbirlikçisi olduğu ortaya çıkan ve Belgrad'da bulunduğu tesbit edilen Bazarcık kasabası sâbık muhtesibi Hüseyin'in yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Bundan akdem kasaba-i Bâzârcık'da Muhtesib olan Hüseyin nâm kimesne hırsuz u harâmî şerîki olduğı zâhir olup Remmâl-o[ğ]lı'ndan taleb olundukda elegirmeyüp gaybet eylemişdi. Hâlâ Belgrad'da olduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Remmâl-[o]ğlı cânibi[n]den âdem varup mezbûrı taleb eyledükde mu‘âvenet idüp varup âdemisine koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

Gelibolı'da Ters-hâne Kethudâsı olan Arslan'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

979

Donanma sefere çıktığında, Gelibolu Limanı'nda bulunan kâfirlerin hepsinin alınmayıp yirmi kişinin hizmette bırakılması.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz Donanma-i Hümâyûn'la deryâya çıkıldukda Gelibolı Limanı'nda işleyen kâfirlerden cümlesin almayup ol hıdmet içün yiğirmi nefer kâfir alıkomak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ta‘yîn olunduğı üzre Gelibolı Limanı'nda işlemek içün yiğirmi nefer kâfir alıkoyasın.

980

Mısır müteferrikalarından Mimar Yahya'nın Mekke-i Mükerreme'ye gelecek suyolu hizmetine tayin olunup görev mahalline gönderilmesi.

Yazıldı.
Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden Sa[ğ] Hızır Beğ'e virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Evlâd-ı Arab'dan Mısır müteferrikalarından Yahyâ nâm mi‘mârun binâ ılminde mehâreti olmağın Mekke-i Mükerreme'ye gelecek suyolı hıdmetine ta‘yîn olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûr mi‘mârı irsâl eyleyesin ki, varup hıdmetde ola.

Yazıldı.
Bu dahı.

981

Mekke-i Mükerreme'de inşa olunan suyolu hizmetinde çalışan usta ve ırgadlara Mısır Anbarı'ndan tayin olunduğu üzere zahire verilmesi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâlen Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolında işleyen üstâdlara ve ırgadlara zâd ü zevâde tedârük olunması lâzim olmağın her senede Mısır Anbârı'ndan si‘r-i Mısrî üzre bin beş yüz erdeb buğday ve bin erdeb bakla vü mercümek ü nohud u mesleme (?) vü pirinç virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr suyolında işleyen üstâd ü ırgadun zahîresiyçün si‘r-i Mısrî üzre zikrolunan gılâlinden kifâyet kadarı zahîre viresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

982

Mekke-i Mükerreme'de inşa olunan suyolu hizmetinde çalıştırılması lâzım olan kimselerden isteyenlere icâzet verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

"Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolında ehl-i kalemden ve çavuşdan ve müteferrikadan ve bölük halkından hıdmet-i mezbûreye istihdâm olunmaları lâzim olan kimesneler ihtiyârlarıyla tâlib olduklarında kimesne mâni‘ olmayup tâlib olanlara icâzet tezkiresi virilmesin" arzolunmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi ihtiyârlarıyla tâlib olanlara kimesne mâni‘ olmayup istihdâm olunmaları

lâzim olan kimesnelere icâzet viresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

983

Mekke-i Mükerreme suyolu inşasında çalışan Mısır kullarının ulûfelerinin Cidde mahsulünden verilmesi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

"Mısır kullarından Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolında hıdmet iden kimesnelerün ulûfeleri Cidde mahsûlinden virilmesi" arzolunmağın **buyurdum ki:**

Masâlih-ı mezbûrede hıdmet iden Mısır kullarınun ulûfelerin Cidde mahsûlinden virdüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

984

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke Suyolu Emini Mehmed'in, kendi emrinde çalıştırmak üzere sâbık emin İbrahim'in yanında çalışmış olan kişilerden istediği kişilerin görevlendirilmesi.

Suyolı binâsına Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "mukaddemâ İbrâhîm Beğ'e hıdmet iden ehl-i vukûf kimesnelerün lâzim oldukda istihdâm olunmaların" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Mukaddemâ müşârun-ileyhe hıdmet iden kimesnelerden istihdâm eylemek içün taleb eyledükde istihdâma ta‘yîn eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

985

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de inşa olunan suyolu inşası için gereken bezir yağının Mısır beylerbeyi tarafından verilmesi.

"Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolı mühimmi içün kavlar içinde yanmağıçün beş yüz kıntâr bezir yağı lâzim olduğı" i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Masâlih-ı mezbûre mühimmi içün kifâyet mikdârı bezir yağı virdüresin.

986

Mekke-i Mükerreme Suyolu Emini Mehmed Bey'in salyânesinin Cidde mahsulünden verilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına ve Cidde emînine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolı üzerine Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "kendü sâlyânesi sâbıkâ İbrâhîm Beğ'e virilen fermân-ı şerîf gibi Cidde mahsûlinden virilmesi bâbında ınâyet" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; mezbûr İbrâhîm Beğ'ün sâlyânesi ne yirden virilügelmiş ise müşârun-ileyhe dahı sâbıkâ virilügelen yirden viresiz.

Yazıldı.
Bu dahı.

987

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme Suyolu Emini Mehmed Bey ve adamlarının cerâye ve aliklerinin aylık olarak Mısır Anbarı'ndan verilmesi.

Mekke-i Mükerreme'de suyolı üzerine Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "kendünün ve oğlınun ve hıdmetde bile olan âdemlerinün cerâye vü alîkları mukaddemâ İbrâhîm Beğ'e virildüği üzre mâh be-mâh Anbâr-ı Mısır'dan virilüp vakti ile gemilere tahmîl olunup gönderilmesin ve otlağına kimesne dahleylememek bâbında ınâyet recâ eyledüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr müteveffâ İbrâhîm Beğ'ün cerâye vü alîkları nice virilügelmiş ise müşârun-ileyhün ve tevâbi‘ınun dahı cerâye vü alîkları sâbıkâ virilügeldüği üzre virilüp otlağına dahı kimesneyi üslûb-ı sâbıka muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

988

Suyolı üzre Emîn olan Mehmed'e hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme Suyolu Emini Mehmed Bey'in hizmetinde çalışanların, suyolu tamamlandığı zaman istihkaklarına göre dirlikle mükafatlandırılacaklarının kendilerine bildirilmesi.

Hâlâ emîn ta‘yîn olunduğun suyolı binâsı hıdmetinde yanunda hıdmet iden kimesnelerün itmâm-ı maslahat oldukdan sonra istihkâkına göre ri‘âyet olunmaları mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Yanunda hıdmetde olan kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, inşâ’a'llâhü'l-E‘azz itmâm-ı maslahat müyesser oldukda, arzolundukları üzre istihkâklarına göre terakkîler ve dirlikler ile ber-murâd olmaları mukarrerdür; ana göre mukayyed olalar.

989

Ayn-ı Arafat Nâzırı olup İbrahim Bey zamanında suyolu kâtibi olan Kâsım'ın Mekke suyolunda tekrar kâtib olarak görevlendirilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Mekke-i Mükerreme'de suyolı üzerine Emîn olan Mehmed Beğ *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Ayn-ı Arafât Nâzırı olup İbrâhîm Beğ zamânında suyolı üzerine Kâtib olan Kâsım'un girü kemâ-kân kâtib olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr zikrolunan suyolında kemâ-kân kâtib olup sadâkat ü istikâmet ile hıdmet eyleye.

Yazıldı.
Bu dahı.

990

Mısır müteferrikalarından Mehmed'e hüküm ki:

Mısır müteferrikalarından Mehmed, Mekke'de inşa olunan suyolunun mühendislik işlerinde görevlendirildiğinden varıp görevine başlaması.

Hâlâ Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolı masâlihına ılm-i hendese ile terâzûya almasınun tarîkın bilür kimesne lâzim olup husûs-ı mezbûrda senün mehâretün olduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan masâliha varup mübâşeret idüp bi-ınâyeti'llâh itmâmı müyesser oldukda ana göre ri‘âyet olunman mukarrer bilesin.

Yazıldı.
Arz getüren Kapoşvarlı Alî Odabaşı'na virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975

991

Kalamanca varoşunda kurulan pazarın harâmiler tarafından basıldığı bildirildiğinden, bey, kadı ve kale bulunmayan yerlerde pazar kurulmasına izin verilmemesi ve pazarın Zigetvar yakınlarında uygun bir yerde kurulması.

Sigetvar beğine, kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezkûr dahılinde olan Varoş-ı Kalamanca ve civârında ba‘zı karyelerde hefte bâzârı olmağıla etrâfdan gelen tüccâr tâyifesi ticâret iderken içlerinde yatup açmak ile a‘dâ tarafından Kapoşvar semtinden harâm-zâde gelüp gice ile bâzârları basup akablerince varınca tağa urup kaçup kurtılup mâdâm ki, zikrolunan varoşda ve karyelerde bâzâr ikâmet oluna, dâyimâ fesâd ü şenâ‘at olmakdan hâlî

olmaz." diyü bildürmişsin. İmdi; sancakbeği vü kâdî olmayan mahallerde bâzâr ikâmet olunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Göresiz; ol yirlerde kadîmî bâzâr ikâmet olunıgelmiş olmayup, olduğı takdîrce a‘dâ tarafından zarar u gezend irişmekden hâlî değil ise anun gibi hâlî yirlerde bâzâr turgurmayup Sigetvar kurbinde münâsib olan mahalde ikâmet-i bâzâr itdürüp beğ ü kâdî vü kal‘a olmayup a‘dâ cânibi[n]den zarar müterettib olan yirlerde bâzâr turgurmayasız.

Yazıldı.

992 *Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.*

Bkz. hkm. 995.

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün metrûkâtı husûsı içün hâlâ Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, ol emr-i şerîfüm üzre vâris ma‘rifetiyle metrûkâtı cem‘ u tahsîl olunup dâyinleri var ise şer‘le anda dinlenmesi lâzim olan husûsı bi'z-zât dinlenüp küllî husûslar olup Südde-i Sa‘âdetüm'de istimâ‘ olunmak lâzim olanı Atebe-i Ulyâm'da görile ve esbâb u erzâkı der-mahzen olup fevtolan tâcirün Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl olunan defterin Südde-i Sa‘âdetüm'e mühürleyüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

993 *Tezkireci Mehmed Çelebî Efendi'ye virildi. Fî 6 Ramazân, sene: 975*

Bergos'ta araba pazarına mevsiminde gelen deri, canlı hayvan, meyve ve pamuğun vakıf zâbitleri tarafından teklif edilen mahallerde sattırılarak bac ve rüsumlarının kanun üzere vakfa eda ettirilmesi; tayin edilen yerler dışında satış yaptırılmayıp vakfın zarara uğratılmaması ve araba pazarına kimsenin kondurulmaması; emre aykırı davrananların bildirilmesi.

Bergos kâdîsına hüküm ki:

"Kasaba-i mezbûrede vâkı‘ olan araba bâzârına mevsiminde fürûht içün gelen susığırı vü karasığır u keçi vü koyun derilerin getüren kimesneler beri yakada köpri başında hammâm kurbinde olan hâlî yirlerde fürûht idüp ( ) tavar u sürek getüren kimesneler öte yakada köprü başında bostânlar kurbinde vâkı‘ olan hâlî yirlerde fürûht ideler ve esîrciler ve sipâhîler ve yeniçeriler ve azebler esîrleri esîr hânında fürûht idüp olıgelen âdet ü kânûn üzre tâcire virüp; derileri ve cânlu tavarları ve sürek ü esîr getürenler ta‘yîn olunan yirlerde fürûht itmeyüp bâc virmemek içün kaçurup evlerde ve sâyir tenhâ yirlerde fürûht iderlerse kadîmden bâc virilügelen yirlerde fürûht itdürüp bâcları vakfa zabtoluna ve meyveciler ve penbeciler ve

gayriden vakf kıntârından gayri kıntâr isti‘mâl eylemeyüp hâlî yirlerde eger sipâhîler ve solaklar ve azeblerdür; aslâ bir ferdi koymayup gayri hâlî yirlerde koyup ve araba bâzârı vâkı‘ olduğı eyyâmda ayak bâcı ve gayri rüsûm her ne ise olıgelen âdet ü kânûn üzre vakfa edâ idüp muhâlefet eylemeyeler." diyü vakf zâbıtları tarafından arz-ı hâl sunılup; "hükm-i şerîfüm virilmesin" taleb eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan nesneleri sâhıbleri olıgelen âdet ü kânûn üzre tâcire virmeyüp vech-i meşrûh üzre kaçurup gayri yirlerde fürûht iderler ise men‘ u def‘ idüp anun gibi bâzâr-ı mezbûra mevsiminde fürûht içün gelen eger metâ‘ ve eger tavar u esîr ve gayri her ne ise olıgeldüği üzre vakfa âyid ü müteveccih olan bâc ve sâyir rüsûmı zâyi‘ olmamağıçün bâzâr-ı mezbûrda münâsib olan mahalde fürûht idüp araba bâzârı yirlerinde kimesne kondurmayup emr-i şerîfüme ve olıgelene muhâlif kimesneye iş itdürmeyüp eslemeyeni sekidüp temerrüd idenleri yazup bildüresin.

Yazıldı.
Edirne muhtesibine virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

994

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a ve livâ-i mezbûrede vâkı‘ olan kâdîlara

Edirne zahiresi için Niğbolu sancağından yağ, bal vb. yiyecek satın almaya gelenlere engel olunmaması.

hüküm ki:

Hâliyâ rencber tâyifesinden ba‘zı kimesneler taht-ı hükûmetinüze varup mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün akçalarıyla narh-ı cârî üzre yağ u bal almalu olduklarında ba‘zı kimesne mâni‘ oldukları i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hârice alup gitmeyüp anun gibi mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün taht-ı hükûmetinüze varup akçalarıyla narh-ı cârî üzre yağ u bal almak isteyen rencber tâyifesine kimesneyi şer‘-ı şerîfe muhâlif dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz.

Yazıldı.
Mezbûr Korkud'a virildi.

995

Mısır Beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in metrukâtının akrabasından Korkut tarafından tahsil edilerek, alacaklılarıyla olan küçük davalarının Mısır'da, büyük davalarının ise Südde-i Saâdet'te görülmesi; ayrıca orada vefat edip eşyası mahzene konulduğu haber alınan Mağribli tüccarın esbâb ve erzâkının da defter olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi ve vârisi ortaya çıkarsa Dersaâdet'e gönderilmesi.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün metrûkâtı akribâsından olan Korkud ma‘rifetiyle cem‘ u zabt olunması lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-i müşârun-ileyhün erzâk u esbâbından ve bi'l-cümle metrûkâtından itlâf olunmış nesnesi var ise vâris ma‘rifetiyle cem‘ u tahsîl olunup ve deyn taleb ider kimesne var ise şer‘le anda istimâ‘ olunmağa kâbil olan cüz’î mâddelerin görüp şer‘le müteveccih olanları edâ idüp ammâ; küllî husûsı olup Südde-i Sa‘âdetüm'de dinlenmesi lâzim olanları Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, bunda istimâ‘ oluna ve Mağrib tâcirlerinden biri anda fevtolup küllî esbâb u akmişesi der-mahzen olunduğı istimâ‘ olundı. İmdi; anı dahı mufassal yazup iki defter idüp birin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp ve birin anda alıkoyup eger verâset da‘vâsın ider var ise kapuma irsâl eyleyesiz ki, ol dahı bunda istimâ‘ oluna.

Yazıldı.

996 *Paşa âdemlerinden İsmâ‘îl Beğ'e virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975*

Belgrad'da Sultan Süleyman Câmii ile Ferhat Kethüda Câmii arasında bulunan kâfir mahallesindeki meyhânelerin çokluğu nedeniyle sarhoş nârasından namaz kılmak mümkün olmadığı ve buralarda daima kavga ve fesad çıktığı bildirilip mahallenin başka bir yere kaldırılması istendiğinden, meyhânelerin kapatılması ve mahallenin nereye kaldırılması münasib ise bildirilmesi.

Semendire beğine ve Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Belgrad kâdîsısın, mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Belgrad a‘yânı meclis-i şer‘a gelüp eyitdiler ki: "Belgrad varoşında merhûm ve mağ[f]ûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehû* Câmi‘-ı Şerîfi ile Ferhâd Kethudâ Câmi‘ı mâbeynlerinde kâfir mahallesi olup evleri cümleten mey-hâneler olup gavgâ vü galebeden müslimânlar huzûr-ı kalble edâ-i salât itmeğe mâlik olmayup ve serhoş havfından ışâ namâzına hâzır olmağa kudretleri olmayup ve ekser evkât âdem çalınduğından mâ‘adâ katl-i nefs olmakdan hâlî olunmayup el-ân bir kan dahı olup fitne vü fesâddan hâlî değildür. Etrâf-ı şehirde kefere mahallesi olmağa kâbil hâlî yirler bî-nihâyedür. Zikrolunan kâfir mahallesin âhar mahalle kaldurmaların taleb iderüz." diyüp fi'l-vâkı‘ mezkûr mahallede fitne vü fesâd ve gavgâ vü galebe eksük olmayup âhar mahalle intikâl olmaları müslimânlara enfa‘ olup ve câmi‘lar kadîm, mey-hâneler hâdis olup ref‘ olunmak ümmîd itdüklerin" arzeylemişsin. İmdi; şe‘âyir-i küfri ızhâr câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup zikrolunan câmi‘lar mâbeyninde vech-i meşrûh üzre kefere mahallesi olup bundan akdem nice def‘a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Anun gibi mey-hâneler ref‘ olunup emrüme muhâlif memnû‘ olmayup alâniyyen hamr idüp müslimânlara hamr satanlarun gereği gibi haklarından geline." diyü fermân olunmışken memnû‘ olmayup alâniyyen fısk u fücûr ve katl-i nefs olunup müslimânlarun salât ü ıbâdetlerine mâni‘ olup etrâf-ı şehirde kefere mahallesi olmağa kâbil hâlî yirler varken zikrolunan kadîm câmi‘larun mâbeyninde ol vechile mey-hâneler ihdâs idüp müslimânları ta‘cîz eyledükleri vâkı‘ ise şer‘-ı kavîm mûcebince ve emr-i şerîf muk[te]zâsınca anun gibi mecma‘-ı fısk u fücûr ve mahall-i fesâd ü şenâ‘at olan mey-hâneleri def‘ u ref‘ idesin ki, müslimânlar huzûr-ı kalble câmi‘larına varup ıbâdetlerinde olup devâm-ı devlet-i

ebed-peyvend-i husrevânem içün du‘âya iştiğâl üzr[e] olalar ve bu bâbda ne vechile tedârük olunup ve zikrolunan kefere mahallesin ne mahalle ref‘ olunmak münâsib görildüğin ve emr-i şerîfüme muhâlif iş idüp te‘annüd ü nizâ‘ idenleri isimleriyle yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

997

Mısır'da bulunan Haremeyn-i Şerifeyn, deşîşe, selâtîn-i Çerâkise, Mısır âyanı ve ümerâsı ile merhûme Sultan vakıflarının harap oldukları bildirildiğinden, zâbitlerin hesaplarının Divan'da görülerek neticenin arzedilmesi; vakıfların da tamir edilerek haraplıktan kurtarılması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mısır'da Nâzıru'n-nuzzâr olan Haydar mektûb gönderüp; "mahrûse-i mezbûrede vâkı‘ olan Haremeyn-i Şerîfeyn'ün ve deşîşenün ve selâtîn-ı Çerâkîse'nün ve ümerâ vü a‘yân-ı Mısr'un ve merhûme sultânun evkâfı nihâyet mertebe muhtell olup harâba müteveccih olduğın" i‘lâm eylemiş. Ammâ; "deşîşe" diyü ta‘yîn itdüği deşîşe-i pâdişâhî midür, yohsa deşîşe-i Kayıtbâ’iyye midür veyâ Çakmâkıyye midür; beyân eylememiş. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup zikrolunan deşîşe kankı deşîşedür ve harâb olmağa bâ‘ıs ne olmışdur, kimler harâb itmişlerdür ve harâb olan eger deşîşelerdür ve eger sâyir evkâfdur, zâbıtların getürdüp Dîvân'da muhâsebelerin yirlü yirinden müfredâtlarıyla gördürüp anun gibi mezkûr vakıflar harâb olmasına sebeb zâbıtları olan kimesneler mâl-ı vakfı ekl ü bel‘ eyledüklerinden midür, nicedür; tamâm gavrine irişüp mufassal ü meşrûh yazup defter eyleyüp arzidesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; onat vechile mukayyed olup evkâf-ı mezbûrenün ta‘mîri bâbında envâ‘-ı sa‘y ü ikdâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.

Tımışvar Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

998

Tımışvar'da tahrirde ortaya çıkan zevâyidden havâss-ı hümâyuna ilhak olunanın dışında bâki kalan zevâyidin, müstehık olanlara tevzi ve tevcih edilmesi.

Tımışvar Defterdârı Muharrem'e hüküm ki:

"Vilâyet-i Tımışvar'da tahrîr eyledüğün yirlerün zâhir olan zevâyidi[n]den havâss-ı hümâyûnuma ilhâk olunandan gayri iki yüz elli yedi bin tokuz yüz on bir akça bâkî kalduğın" i‘lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, havâss-ı hümâyûnuma ilhâk olunan zevâyidden mâ‘adâ bâkî kalan iki yüz elli yedi bin tokuz yüz on bir akça ifrâz olup fermân olunan kimesnelere tevzî‘ u tevcîh

eyleyüp tezkirelerin viresin.

Yazıldı.

999 *Tekrâr aşağada tebdîl olunup geçmişdür; fî 9 Ramazân-ı şerîf'de.*

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bkz. hkm. 1055.

Mahrûse-i mezbûrede Nâzıru'n-nuzzâr olan Haydar mektûb gönderüp; "merhûme sultânun Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'de vâkı‘ olan evkâfınun Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün evkâf-ı mezbûra küllî gadr ü hayfı olup yirine âhar müstekîm kimesne tedârük olunmak lâzim idüğin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, göresin; fi'l-vâkı‘ nâzır-ı mezbûrun arzolunduğı üzre evkâf-ı mezbûreye gadr ü hayfı var ise yirine bir yarar u müstekîm kimesne tedârük idüp muhtâc-ı arz ise yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

1000 Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Yemen'in durumu düzeldiğinde Vezir Mustafa Paşa'nın Mısır'dan gönderilen beyleri de yanına alarak geri dönmesi.

İnşâ’a'llâhü te‘âlâ Yemen ahvâli bertaraf olup mürâca‘at itmelü olduğunda Mısır'dan irsâl olunan beğler kullarumı dahı bile alup gelmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi ınâyet-i Hakk'la vilâyet-i Yemen ahvâli bertaraf olup mürâca‘at itmek müyesser oldukda zikrolunan beğler kullarumı dahı bile alup gelesin.

Yazıldı.

1001 *Dutsak Bâlî'ye virildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975*

Çirmen sancağı beğine ve Zağra kâdîsına hüküm ki:

Bâlî ve Behram isimli şahısların, esirlikten kurtulması için kefil oldukları Döğünci isimli şahsın, borcunu ödemediği ve Zağra kazasında Büyük Kara (?) karyesinde olduğu haber alındığından, adı geçenin yarar adamlarla Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Bâlî gelüp; "bundan akdem Behrâm ve Döğünci nâm kimesneler ile küffâr-ı hâksâra dutsak olup mezbûr Döğünci Sarugedük'den (?) Yûsuf nâm kimesnenün beş yüz altun bahâsına kefîl olmağın mezbûr Yûsuf habsden ıtlâk olunup ba‘dehû Döğünci'nün üç yüz filori bahâsına bunun ile mezbûr Behrâm kefîl olmağın mezkûr Döğünci habsden ıtlâk olunup mukayyed olmayup gaybet eylemeğin ( ) bu dahı mezbûr Behrâm kefîl olup hâliyâ mezbûr Döğünci Zağra kazâsında Büyük Kara (?) nâm karyede mütemekkin olduğın" i‘lâm itmeğin

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Hamza Beğ âdemisi Mahmûd'a virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

1002

Vize beğine hüküm ki:

Ehl-i fesâd olan Gazi'nin kefillerinin Vize beyi tarafından serbest bırakıldığının duyulduğu; bu işe Kara Ali mübaşir tayin olunduğundan, Vize beyinin bu işe karışmayıp serbest bıraktığı kişileri bularak adı geçene teslim etmesi.

Hediyeli nâm karyeden Gâzî nâm kimesne ehl-i fesâd olup sekiz nefer kimesne[ye kefîle] virilüp bu husûsda Dergâh-ı Mu‘allâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid Kara Alî *zîde mecdühû* mübâşir ta‘yîn olunup mezbûr kefîlleri habseyledükde Alî ve Kâsım nâm kimesne mu‘âvene[ti]yle mezbûr kefîller senün cânibünden ıtlâk olunduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Bu husûsa emrüm mûcebince mûmâ-ileyh mübâşir olup senün cânibünden dahlolunmayup ve zikrolunan kefîlleri ıtlâk olunmış ise elegetürüp mûmâ-ileyhe teslîm eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 5 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Serrâclardan Alî'ye virildi.

1003

Sofya ve Şehirköy ve Berkofça kâdîlarına hüküm ki:

Daha önce yarısının gönderilmesi emrolunan Sofya, Şehirköy ve Berkofça'daki nevbetli çayır voynuklarının hizmete kifayet etmeyeceği anlaşıldığından, tamamının gönderilmesi.

Hâliyâ çayır zamânı karîb olup bundan akdem nevbetlü çayır voynuklarınun nısfı gelüp hıdmetlerin edâ idüp nısfı kalmışdı. Hâlâ nısfı gelürse hıdmete vefâ itmeyüp ol nısf nevbetlü turup tamâm nevbetlüsi gelmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz taht-ı kazânuzda olan voynuklardan emrüm üzre tamâm nevbetlüsin gönderesin ki, mehil alup gelüp irişüp hıdmetlerinde olalar. Ammâ; bârgîrleri kısrak u aygır olmayup cümle bârgîr ola. Mezbûrlarun ihrâc u irsâli mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyüp emrolunduğı üzre tamâm nevbetlüsin ihrâc idüp vakti ile gelüp irişeler. Şöyle ki; vakti ile gelüp irişmeyeler, mu‘âteb olursız; ana göre mukayyed olasız.

[Yev]mü's-Sebt, fî 7 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1004 Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Donanmanın deryâya açılma zamanı geldiğinden gemilerin hazır olup olmadığı, eksikliklerinin ne şekilde tamamlandığı ve ne zaman sefere çıkılabileceğinin bildirilmesi.

Hâliyâ Do[na]nma-i Hümâyûn deryâya çıkacak zamân olup cümle hâzır u müheyyâ olmış mıdur ve ne mikdâr kürekci gelmişdür ve nicedür; ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre Do[na]nma-i [Hümâyûnum] gemileri cümle hâzır mıdur ve ne mikdâr kürekci gelmişdür ve ne zamânda çıkılmak mukarrer olup ne vechile tedârük olunmışdur; mu‘accelen yazup bildüresin.

Yazıldı.

1005 *Bu hükm-i şerîf Alî Kethudâ'ya virile.*

Mezbûr kethudâya virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975

Halka zulmettiğine dair hakkında şikâyette bulunulan Nâib Ali'nin şikâyetler doğru ise nâiblikten azledilmesi.

Erzurum beğlerbeğisine ve Bayburd kâdîsına hüküm ki:

"Nâyib olan Alî nâm kimesne haylî zamândan berü niyâbet idüp fukarâya hılâf-ı şer‘ te‘addîsi vardur." diyü şikâyet olunmağın **buyurdum ki:**

Hılâf-ı şer‘ te‘addîsi vâkı‘ ise niyâbetden ref‘ idesin.

Yazıldı.

1006 *Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975*

Mimarbaşının Edirne'deki Eski Câmi'de açılacak pencereler hususu için Südde-i Saâdet'e gelmesi.

Mi‘mârbaşına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de Eski Câmi‘'da ba‘zı yirde pencere açılmak lâzim olduğı ecilden Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre husûs-ı mezbûr içün Südde-i Sa‘âdetüm cânibine gelüp gidesin.

1007 *Yazıldı.*

Bkz. hkm. 846.

Karasu Yenicesi ve Kavala ve Drama ve Avrethısârı kâdîlarına hüküm ki:

Koyun hıdmetinde olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmûd Çavuş *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "sol-kol celeblerinün üzerlerine yazılan koyunlarından yetmiş bir bin yedi yüz beş re's koyunları İstanbul'a gönderilüp iki bin yedi yüz kırk re's koyunları bâkî kalduğın" i'lâm itmeğin zikrolunan bâkî koyun dahı ber-vech-i isti'câl mahrûse-i Edirne'ye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresiz; her birinüzün taht-ı kazâsında vâkı' olan atîk u cedîd celeblerün şimdiye değin teslîm itmeyüp üzerlerine bâkî kalmış ne mikdâr koyunları var ise defter mûcebince bî-kusûr tahsîl itdürüp dahı celeb-keşlerile mahrûse-i Edirne'ye göndermek üzre olasız. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; ihmâl [ü] müsâhele olunmaya.

Yazıldı.

1008 *Çavuş âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 7 Ramazân*

Et sıkıntısı çekildiğinden, Çirmen'de bulunan bahar koyunlarının âcilen gönderilmesi.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın bahâr koyunı ale't-ta'cîl ihrâc olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ Çavuş vardukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp taht-ı kazânda vâkı' olan bahâr koyunını cem' u ihzâr eyleyüp ale't-ta'cîl sürüciler ile irsâl ü îsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Yazıldı.

1009 *Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975*

Biga beğine hüküm ki:

Biga beyi sancağı askeriyle birlikte deryâ seferinde görevlendirildiğinden, vaktinde Boğaz Hisarı'nda hazır olup donanma geldiğinde gemilere girmesi.

Hâliyâ sancağun askeri ile bu def'a vâkı' olan Do[na]nma-i Hümâyûnum ile deryâya varmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp sancağun alaybeğisi ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârın kânûn üzre cebe vü cevşen ve cebelüleriyle ve esbâb-ı ceng ü cidâl ve edevât-ı harb u kıtâl bi'l-cümle düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ itdürüp ve sen dahı cebe vü cevşenünle hâzır u âmâde olup mevsiminde Boğaz Hısârı'nda bulunasın ki, Do[na]nma-i Hümâyûnum vardukda aslâ te'hîr u terâhî vü tevakkuf olunmalu olmayup sancağun askeriyle girüp hıdmetde bulunasın. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Paşa hazretleri kapucılarından Rıdvân'a virildi.

1010

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Çingeneler'in Atpazarı'nda canbazlık ettikleri bildirildiğinden, at alıp beslemelerine mâni olunması.

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da At Bâzârı'nda Çingâne tâyifesi cânbâzlık itdüklerin" bildürmişsin. Sâbıkâ; "Çingâne tâyifesi at binmeye ve alup satmayalar." diyü hükm-i şerîf virilmişdür; ol emr-i şerîf kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sâbıkâ gönderilen hükm-i şerîf mazmûn-ı hümâyûnıyla âmil olup Çingâne tâyifesine [at] aldurmayup ve besletdürmeyüp gereği gibi men' u def' eyleyesin; men'le memnû' olmayanları isimleriyle ve resimleriyle yazup bildüresin.

Yazıldı.

Âhûrı Kethudâsı Polad'a virildi. Fî 8 Ramazân

1011

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Şehrizol'da kul bölüğünde olan mahlûllerin, kul-oğlu ve kul-karındaşları ile işe yarar garip yiğitlere tevcih olunması talep edildiğinden, seferde mahlûl olan gediklerin orada tevcih olunup, diğer mahlûllerin Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup; "Şehrizol'un kul bölüğinde düşen mahlûl gedükler anda* tevcîh olunmayup yüze irişdükde Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin ki, bunda tevcîh oluna." diyü fermân olunmağın Şehrizol'un kulı kalîl olup mahlûl gedük nâdir olup kul-oğullarından ve karındaşlarından ve garîb yiğitlerden yarar yiğitler ellerinde emr-i şerîfle gelüp ahyânen bir gedük vâkı' oldukda ol makûle yiğitlere tevcîh olunup serhadde yarar yiğit gelüp turmağa bâ'ıs olur idi. Cezâyir Seferi'ne elinde emri olan yiğitlerden haylî yiğit gelüp nicesi başdan çıkup ve nicesi mecrûh olup emekleri zâyi' olmağın düşen gedük ber-karâr-ı sâbık ellerinde emr-i şerîf olan yarar yiğitlere tevcîh olunmasıyçün mukaddemâ arzolunup emr-i şerîf recâ olunmışdı. Emr-i şerîf vârid olunmamağla tekrâr arzeyledüğün" [bildürdüğün] ecilden **buyurdum ki:**

Seferde düşen gedükleri tevcîh idüp seferden sonra vâkı' olan gedükleri tevcîh itmeyesin.

1012

Yazıldı.
Azeblerden Mustafâ'ya virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975

Anabolu muhafazası için tayin olunan kaliteye kürekçi lâzım olduğu bildirildiğinden, kürekçi olarak yirmi mücrim gönderildiği; oradan da yeteri kadar mücrim tedarik olunması.

Kapudânum Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Anabolı muhâfazasıyçün ta‘yîn olunan kaliteye kürekci lâzim olduğı i‘lâm olunmağın bu cânibde bulunan mücrimlerden yiğirmi nefer zimmî mücrim irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol cânibde olan mücrimlerden dahı mezkûr kaliteye kifâyet mikdârı mücrim tedârük idüp koyup muhâfaza içün ol cânibe irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı, Rıdvân Çavuş'a virildi.

1013

Anatolı beğlerbeğisine:

Donanmanın denize açılma vakti yaklaştığından, Anadolu Beylerbeyiliği'nde donanmaya katılması gereken sancakbeylerinin hazırlıklarını tamamlayıp daha önceleri gemiye girdikleri yerlerde beklemeleri ve donanma geldiğinde gemilere girmeleri.

Hâliyâ Do[na]nma-i Hümâyûnum deryâya çıkmağa karîb olup beğlerbeğiliğünde Do[na]nma-i Hümâyûnum ile bile gitmek emrüm olan sancakbeğleri sancakları askeriyle vakti ile kadîmden gemiye girdükleri mahallerde hâzır bulunmaları lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeğiliğünde olan emrolan Do[na]nma-yı Hümâyûnum ile bile gitmek fermân olunan sancakbeğlerine tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, âdet ü kânûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri bi'l-cümle düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ olup mevsiminde varup kadîmden her biri gemiye ne mahalden giregelmişler ise Do[na]nma-i Hümâyûnum vardukda bilâ-te’hîr ol mahalden gemilere girüp tevakkuf olunmalu olmaya. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Şöyle ki; me’mûr olan mahalde hâzır bulunmayup inşâ’a'llâhü'l-E‘azz Do[na]nma-i Hümâyûn deryâya çıkup dahı tevakkuf lâzim gele, gereği gibi mu‘âteb olmaları mukarrerdür. Ana göre tenbîh oluna ki, bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyeler.

1014

Donanmanın denize açılma zamanı yaklaştığından, kürekçi talep olunan kadılıklardan kürekçiler gelmiş ise ne kadarının geldiğinin bildirilmesi, gelmemiş ise mahallerinden talep edilmesi; deryâ seferinde görevlendirilen sancakbeylerine de zamanında hazır olmaları hususunda tenbihte bulunulması.

Yazıldı.
Bu dahı.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Do[na]nma-i Hümâyûn çıkacak zamân olmışdur. Kürekci ta‘yîn olunan kâdîlıklardan şimdiye değin kürekci gelüp hâzır olmış mıdur; eger gelmemiş ise hıdmetde olan çavuşlardan ulağla irsâl eyleyüp mu‘accelen ihrâc itdürüp irişdürmek lâzimdür ve deryâya ta‘yîn olunan sancakbeğlerine dahı tenbîh olunup; "Mu‘accelen me’mûr oldukları mahallerde hâzır bulunalar." diyü beğlerbeğisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Kürekci ihrâcı emrolunan kâdî[lı]klardan kürekciler gelüp irişmiş midür, nicedür; eger dahı gelmemiş kürekciler var ise yanunda olan çavuşlardan mu‘accelen ulağıla irsâl eyleyesin ki, gelmeyen kürekcileri ale't-ta‘cîl çıkarup getürüp mûmâ-ileyhe irişdür[e] ve şimdiye değin ne mikdâr kürekci gelmişdür, nicedür; yazup bildüresin ve deryâya emrolunan beğlere dahı mu‘accelen tenbîh eyleyesin ki, sipâhîleri ve cebelüleriyle müretteb gelüp mahall-i me’mûrda hâzır bulunalar ki, inşâ’a'llâhü'l-E‘azz deryâya çıkıldukda tevakkuf lâzim gelmeye.

Yazıldı.
Dîvân-ı Hümâyûn kâtibleri[n]den Sa[ğ] Hızır Beğ'e virildi.

1015

Mekke'de yapılan suyolu için ihtiyaç duyulan malzeme ile suyolu Emini Mehmed'e ait olan eşyaların Yemen'e gidecek olan gemiler ile gönderilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır'da Nâzır-ı Emvâl iken Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolı üzerine Emîn ta‘yîn olunan kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Mehmed *dâme ızzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "masâlih-ı mezbûreye gitmelü oldukda zikrolunan su mühimmâtına ve kendüye müte‘allik olan esbâb u eskâlin mahall-i mezbûra irişdürilmeğiçün bir kadırga lâzim olduğın" arzitmeğin Yemen'e giden gemiler ile irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan su mühimmi içün lâzim olan esbâb u [e]skâli Yemen'e giden gemiler ile gönderesin.

1016

Zamantı'da işlenen güherçile için Akdağ kadısının nâzır tayin edildiği; defteri gönderilen sipahizâdelerin güherçile hizmetine nevbetle tayin edilip istihdam edilmesi.

Yazıldı.
Erzurum beğlerbeğisi kethudâsına virildi.

Zülkadr beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfüm mûcebince vâkı‘ olan sipâhî-zâdeleri defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermişsin. İmdi; güherçile husûsı ehemm-i umûrdan olup kazâ-i Zamantu'da işlenen güherçile üzerine Aktağ kâdîsı nâzır ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûr sipâhî-zâdeleri nevbetle güherçile hıdmetine ta‘yîn itdürüp istihdâm eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; ihmâl eylemeyesin.

Yazıldı.

1017 Kili kâdîsına hüküm ki:

Gelibolu'da yapılması emrolunan gemiler için Kili kazasından âlet ve edevâtlarıyla birlikte neccar gönderilmesi.

Hâliyâ Gelibolı'da binâsı fermân olunan gemilere neccâr lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânda bulunan neccârlardan zikrolunan gemiler binâsıyçün neccâr tedârük idüp âlât ü esbâblarıyla Gelibolı'ya irsâl eyleyesin ki, varup ücretleriyle fermân olunan gemiler binâsı hıdmetinde olalar ve ne mikdâr neccâr gönderilürse defter idüp bir sûretin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.
Sekbân Alî Beğ âdemlerinden Topcı Ahmed'e virildi.

1018 Vize sancağı beğine hüküm ki:

Fesad ehlinden olup hapsedilen ve Kara Hacı adlı kişinin getirdiği hüküm sebebiyle serbest bırakılan Gazi isimli şahsın bulunması; eğer bulunamazsa kefillerine buldurulup mübaşir tayin olunan Dergâh-ı Âli Müteferrikası Ali'nin adamlarına teslim edilmesi.

Hediyeli nâm karyeden Gâzî nâm kimesne ehl-i fesâd olup ba‘zı müslimânlarun evlerine girüp elegirüp habsolunup Kara Hâcî nâm kimesne bir tarîk ile hükm-i şerîf alup habsden ıtlâk olunmış. İmdi; bu husûsda Dergâh-ı [Mu‘allâm] müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Alî *zîde mecdühû* mübâşir ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûrı elegetürüp müşârun-ileyhün Alî ve Kâsım nâm âdemlerine teslîm olunup

gaybet iderler ise kefîllerin eleviresin. Bi'l-cümle bu bâbda mûmâ-ileyh mübâşir ta‘yîn olunmışdur; senün cânibünden dahlolunmaya.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 8 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ âdemlerinden Topcı Ahmed'e virildi.

1019

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Fesadcı olduğu sabit olup hakkında küreğe konulması için emir bulunduğu halde Kara Hacı adlı kişinin getirdiği hüküm sebebiyle Vize beyinin serbest bıraktığı Gazi isimli şahsın bulunması; eğer bulunamazsa kefillerine buldurulup mübaşir tayin olunan Kara Ali'nin adamlarına teslim edilmesi; ayrıca yakalanan bir hırsızda elegeçirilen koyunların mübaşir tayin edilen Kara Ali gelmeden kimseye verilmemesi.

Hediyelü nâm karyeden Gâzî nâm kimesne ehl-i fesâd olup ba‘zı kimesnelerün evine girüp hâtûnına yapışup şekvâ olundukda Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kara Alî *zîde mecdühû* mübâşeretiyle elegirüp ba‘zı fesâdı sâbit olup küreğe virilmek emroldukda Urganişe nâm karyeden Kara Hâcî nâm kimesne bir tarîkla hükm-i şerîf ihrâc idüp Vize beğine ve kâdîsına habsden ıtlâk itdürmişler. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr Gâzî'yi elegetürüp gaybet ider ise kefîllerine buldurup müşârun-ileyhün Alî ve Kâsım nâm âdemlerine teslîm idüp mûmâ-ileyh mübâşir olduğı kazıyyeye âhardan kimesneyi dahlitdürmeyesin ve bir hırsuzun Beytü'l-mâl'e râci‘ üç yüz koyunı var imiş; müşârun-ileyh varmadın kimesneye virdürmeyüp zâyi‘ u telef itdürmeyüp şer‘-ı kavîme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Haydar'a virildi. Fî 8 Ramazân

1020

Silistre sancağı beğine hüküm ki:

Tuna üzerinde harâmilik edenlere karşı muhafaza hizmeti görmek üzere Kili, Akkirman, Bender ve Brayil kalelerinden nevbetleşe azeb görevlendirilerek iki şayka donatılıp muhafaza hizmetinde istihdam olunması.

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Tuna üzerinde kapudân olma[ma]ğla dâyimü'd-dehr hırsuz u harâmî hâlî olmayup iskeleye gelen tüccâr gemilerin basup rızkların yağmâ vü gâret idüp âdemlerin suya garkeyleyüp envâ‘-ı fesâddan hâlî değillerdür. Silistre'den Kili'ye değin Tuna üzerinde üç aded kayık ile bir kapudân ta‘yîn olunmak lâzim olmışdur." diyü arzeylemişsin. İmdi; livâ-i mezbûra tâbi‘ Brayil Kal‘ası'nda elli nefer

müstahfız ve Akkirman sancağına tâbi‘ Kili Kal‘ası'nda yüz nefer ve Akkirman Kal‘ası'nda yüz altmış dört nefer ve Bende[r] Kal‘ası'nda yüz yiğirmi nefer azebler olup anun gibi ehl-i fesâd ü şenâ‘atden Memâlik-i Mahrûse'yi hıfz u hırâset eylemek ehemm-i mühimmâtdan olmağın zikrolunan müstahfız u azebler ile nevbet ile iki kıt‘a şayka donadup ol cânibleri ağalarıyla hırâset itdürmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsda tamâm mukayyed olup emrüm üzre iki kıt‘a şayka tedârük eyleyüp zikrolunan müstahfız u azebler ile nevbet ile donadup ol semtleri tamâm mertebe hıfz u hırâset eyleyüp Tuna üzerinde mürûr u ubûr iden tüccârı ve sâyir re‘âyâ vü berâyâyı ol makûle hırsuz u harâmîlerün fitne vü fesâdlarından emîn ü masûn eylemek bâbında sa‘y ü ikdâmun vücûda getüresin ve bu bâbda Akkirman beğine dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür; ehl-i fesâdun def‘ u ref‘ı bâbında mücidd ü sâ‘î olasın.

Yazıldı.

1021 *Mezbûrun âdemisi İbrâhîm'e virildi. Fî 11 Ramazân, sene: 975*

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in vasîsi olup Mısır'da Çerâkise Ağası olan Murad Ağa'nın, Mısır'a giden gemilerden biriyle gönderilmesi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün vasîsi olup mahrûse-i Mısır'da Çerâkise Ağası olan Murâd *zîde mecdühû*yı Mısır'a giden gemilerden birisiyle irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezbûrı mahrûse-i mezbûreye giden gemilerden birine koyup ol cânibe irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

1022 *Kapukethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975*

Bkz. hkm. 1020.

Akkirman sancağı beğine hüküm ki:

Silistre Sancağı Beği Yûnus *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Tuna üzerinde hırsuz u harâmî tâyifesinün hareketi olup mürûr iden tüccârı gâret ü hasâret eyleyüp Tuna üzerinde üç aded kayık, bir kapudân ta‘yîn olunmak lâzim olmışdur." diyü arzeylemeğin; "İki kıt‘a şayka tedârük eyleyüp Silistre sancağına tâbi‘ olan Brayil Kal‘ası'nda elli nefer müstahfız ve Akkirman sancağına tâbi‘ Kili Kal‘ası'nda yüz nefer ve Akkirman Kal‘ası'nda yüz altmış dört nefer ve Bender Kal‘ası'nda yüz yiğirmi nefer azebler olup nevbet ile ağalarıyla iki kıt‘a şayka donadup hıfz u hırâset-i memleket eyleyesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup emrüm üzre iki kıt‘a şayka tedârük

eyleyüp zikrolunan kal‘alarda vâkı‘ olan müstahfız u azeb tâyifesi ile nevbet ile mezkûr şaykaları donadup ağalarına tenbîh ü te’kîd eyleyüp hıfz u hırâset-i memleket bâbında dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

1023 *Çerâkiseler Ağası Murâd'un âdemisi İbrâhîm'e virildi. Fî 11 Ramazân, sene: 975*

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in vasiyeti binâen vârisleri tarafından mescid yapılmak istendiğinde engel olunmaması.

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün, vefâtından mukaddem; "Sülüs-i mâlumdan bir mescid yapıla." diyü vasıyyet eyledüği i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun vasıyyet[i] mûcebince veresesi ma‘rifetiyle sülüs-i mâlından mescid binâ itmek istedüklerinde kimesneye hılâf-ı şer‘-ı şerîf nizâ‘ itdürmeyesiz.

Yazıldı.

1024 *Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.*

Mısır'da İstanbul'da olandan daha fazla çavuş ve müteferrika bulunduğu duyulduğundan, bu sayı eski seviyesine ininceye kadar çavuşluk ve müteferrikalık gediği tevcih edilmemesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Mısır'da vâkı‘ olan çavuşlar ve müteferrikalar Südde-i Sa‘â-detüm'de olanlardan ziyâde olduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, çavuşluk ve müteferrikalık gedükleri eski karârın bulmayınca kimesneye tevcîh eylemeyesin ki, âdet-i kadîmeden ziyâde olmaya; şöyle bilesin.

Yazıldı.

1025 *Kapukethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975*

Akkirman sancağı beğine hüküm ki:

Bender Dizdarı Hasan bin Kaya'nın adamlarının, dizdarın işi için gittikleri halde Bender beyinin ulağıyız diyerek halkın hayvanlarını ve parasını alıp zulmettikleri bildirildiğinden, bu kişilerin yakalanıp sicil sûretleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "teftîşi fermân olunan Bender'ün Dizdârı Hasan bin Kaya'ya tâbi‘ Benderlü Ca‘fer ve Apostol nâm kâfir ve Bender

müstahfızlarından Topuklı Memi'ye tâbi‘ Dellâl Îsâ, mezkûr dizdârun masâlihına gitdüklerinde; "Bender Beği Pîrî ulağıla gönderdi." diyü re‘âyânun bârgîrlerin ve akçaların alup bu makûle te‘addîlerinden nice kimesneler şikâyete gelüp ve Hırsova nâyibi dahı vech-i meşrûh üzre olan zulm ü te‘addîleri mektûbı ile i‘lâm itdüğin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi olup mezbûrlar; "Ulakdur." diyü müslimânlarun tavarların ve akçaların [aldukları] mukarrer ise tutup sûret-i sicilleriyle gönderesin ki, görile.

Yazıldı.

1026 *Mezbûrun Ağası İbrâhîm'e virildi. [Fî] 11 Ramazân*

Bkz. hkm. 968.

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Vefât iden Mahmûd Beğ'ün muhallefât u metrûkâtı üzerine sâbıkâ Kethudâsı olup hâlâ Çerâkise Ağası olan Murâd *zîde kadruhû* nâzır ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müteveffâ-i mezbûrdan hak taleb idenleri meclis-i şer‘de müşârun-ileyh ile muvâcehe idüp dahı şer‘le sübût bulan mevâddı ashâbına alıvirüp küllî hak taleb idüp ol tarafda faslolmayan mevâddı arzeyleyesiz [ki], Atebe-i Ulyâm'da görile ve fürûht olunan muhallefâtın dahı müşârun-ileyhün ma‘rifeti[y]le fürûht idüp anun gibi Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesi lâyık olanı defter idüp irsâl eyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 9 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1027 *Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975*

Şâm kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Bkz. hkm. 954.

"Trablus Kâdîsı olup vilâyet-i Şâm'un tîmârı tevzî‘ı emrolunan Mevlânâ Şeyhî ve Kâtibi Zeynî sipâhî ve evkâf u emlâk sâhıblerinden küllî nesne eklidüp ve mukaddemâ yazılduğı karyelerden ba‘zın noksân üzre yazup hımâyet idüp defteri muhtell idüp ahz ü celb eyledükleri" istimâ‘ olunmağın defterleri tatbîk idüp yirlü yirinden görilüp ve sipâh tâyifesinden ve evkâf u emlâk sâhıblerinden ekleyledükleri husûslar teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhi getürdüp mukaddemâ yazılup beyâz olan defterlerile tevzî‘ defterin tatbîk idüp ve yirlü yirinden görilüp fi'l-vâkı‘ ba‘zı karyeleri yazılduğı üzre komayup noksân üzre yazup hımâyet eyledüği ve sipâh tâyifesinden ve evkâf u emlâk sâhıblerinden ahz ü celb eyledüği husûsları gereği gibi dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresiz; ne asıl kimesnelerden eklidüp ve tevzî‘ eyledükde ne makûle husûsları noksân

üzre yazup nice eylemişdür; hakîkati ile ma‘lûm idinüp dahı her mâddeyi mufassal ü meşrûh yazup defter idüp mühürleyüp vukû‘ı üzre yazup bildüresiz.

Yazıldı.

1028 *Bu sûretde eski hükmi olup tecdîd olunmışdur.*

Edirne hâssa harcı emininin, Dimetoka hisar-erenlerinden on nefer getirterek yanında mutemetlik hizmetinde istihdam etmesi.

Mahrûse-i Edirne hâssa harcı emînine hüküm ki:

Yanunda mu‘temedlik hıdmetin itmek içün Dimetoka Hısârı erenlerinden on nefer kimesne gelüp hıdmet itmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal‘a-i mezbûreden on nefer kimesne getürdüp mu‘temedlik hıdmetin itdüresin.

Yazıldı.

1029 *Mezbûr Teke-zâde Mahmûd* Çavuş'a virildi. Fî 10 Ramazân*

Dulkadriye'deki mâl-ı mirî ve bakâyanın teftiş ve tahsili ile görevlendirilen Mahmud Çavuş'a yeteri kadar adam verilmesi.

Zülkadriyye beğlerbeğisine hüküm ki:

Anda ba‘zı emvâl-i hâssanun tahsîli ve zimemde olan ba‘zı bakâyânun teftîşi ve tahsîli içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmûd *zîde kadruhû* irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl bulup mübâşeret itdükde, zikrolan hıdmete istihdâm içün âdem lâzim olup taleb itdükde vilâyet-i mezbûrenün boyı beğlerinden ve mîr-i mîrân çavuşlarından ve hısâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem ta‘yîn idesin ki, mâl hıdmetine istihdâm eyleye.

Yazıldı.

Tezkireci Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi.

1030 *Bu sûretde eski hükmi olup tecdîd olunmışdur.*

Arda ve Meriç nehirlerinde bahçe sahiplerinin bahçelerini genişletmek için setler yaparak nehir yatağını daraltmaları sebebiyle nehir asıl yatağından çıkıp etrafa zarar verdiğinden; nehrin eski yatağında akması için gerekli tedbirlerin alınması.

Edirne kâdîsına ve Bostâncıbaşı Hızır'a hüküm ki:

Mahmiyye-i mezbûre halkından ba‘zıları Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; " "Nehr-i Arda ve Meriç üzerinde mîrî cânibinden binâ olunan cisr-i cedîdün başında şimâl cânibinde nehr-i

Arda kenârında vâkı‘ olan birkaç bâğçe sâhıbleri bâğçelerin tevsî‘ içün kenârına mezbele döküp söğüd budakları dikmekle nehr-i mezbûr kadîmî mecrâsından çıkup köpri başında Karaağaç nâm karyeye toğrı giden tarîk-ı âmm üzre cârî olmağla mezkûr yolı yıkup bi'l-külliyye mürûr munkatı‘ olmağın bi'z-zarûrî âhar yirden tarîk-ı cedîd vaz‘ olunmışdur ve hâlâ; "Sunun meyli muttasıl köpri başın alup harâb itmek üzredür." diyü şimdiki hâlde su bozmak ihtimâli olan yirlere söğüd ağaçları dikilüp ve ba‘zı tedârük olunup ve ol bâğçe sâhıbleri sedditdükleri yirler açılmağla mecrâya vüs‘at hâsıl olup nehr-i mezbûrı mecrâ-yı aslına meylitdürmekle def‘-ı zarar mümkindür. Şöyle ki; iki-üç def‘a seyl gelürse bu zararun def‘ı tedârük olunup su köprinün başın basup âhar yire akmağla köpri karada kalup ve her dem bâğçelerimüz ve mülklerimüz ve yollarımuz harâb olmak mukarrerdür." didüklerin sâbıkâ Edirne kâdîsı arzitdükde; "A‘yân-ı vilâyetün ehl-i vukûfı ile üzerlerine varup anun gibi bâğçe sâhıbleri tevsî‘ içün sedditdükleri yirleri giderdüp* eski yirlerine iletüp andan gayri su bozmak ihtimâli olan yirleri dahı vech ü münâsib gördüğünüz üzre eger ağaç dikilmekledür, eger gayri tarîkladur; her ne yüzden mümkin ise tedârük idüp suyı mecrâ-yı aslîsine icrâ itdüresin ve min-ba‘d bâğçe sâhıblerine tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, anun gibi vaz‘ itmeyeler; eger idüp hâliyâ gidermekde ınâd idenlerdür ve eger şimdiye değin memnû‘ olmayanlardur; isimleriyle yazup bildüresin ki, haklarından geline." diyü merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhü* emr-i şerîf erzânî kılduğın" bildürüp ana göre Südde-i Sa‘âdetüm'den hükm-i şerîfüm taleb eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Ol hükm-i hümâyûnla amel idüp ana muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.

1031 Sis ve Uzeyr ve Kars sancakları beğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Kürt âsilerinden Mansur'un akrabalarının fesad ve şenâate devam ettiği bildirildiğinden, yakalanmaları hususunda Adana Beyi Derviş Mehmed Bey'e yardımcı olunması.

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me’âb Dervîş Mehmed Beğ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ekrâd-ı bed-nihâdun serdârlarından Mansûr nâm müfsidün ale'l-gafle haylî âdemle üzerine varup kendüyi ve Velî nâm oğlın elegetürüp Mansûr'un hakkından gelüp oğlın Adana Kal‘ası'nda habsidüp perâkende olan akribâ vü etbâ‘ı girü fitne vü fesâd üzre olup haklarından gelinmek lâzimdür." diyü bildürüp; "elegelmeleri husûsında mu‘âvenet olmasın" i‘lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; her kankınuzun taht-ı hükûmetinde zikrolunan müfsidün akribâsından ve sâyir tevâbi‘ından olup fesâd ü şenâ‘at üzre olanları elegetürmek içün müşârun-ileyh mu‘âvenet taleb eyledükde te’hîr itmeyüp elegelmeleri bâbında mu‘âvenet eyleyüp fesâd ü şenâ‘atleri ne vechile olduğın yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 11 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Mezbûr Mahmû[d] Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

1032

Haleb defterdârına hüküm ki:

Dulkadriye bakâyasının tahsili ile görevlendirilen Mahmud Çavuş'a sarraf lâzım olup talep ettiğinde kendisine bir sarraf gönderilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* vilâyet-i Dulkadriyye'de ba'zı bakâyânun cem' u tahsîli içün irsâl olunup cem' olunan mâlı sarrâflamak içün sarrâf lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh emrolunan mâlun cem' u tahsîline mübâşeret idüp senden sarrâf taleb eyledükde bir yarar u ehil sarrâf gönderesin.

Yazıldı.

1033

Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Mısır beylerbeyinin, beylerbeyiliğe başladığı tarihden itibaren, Mısır'da ulûfeye mutasarrıf kimselerin mutasarrıf oldukları mevâciblerinin mukabele defterinden bir sûreti çıkarılarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Ol diyârda olan umûmen sancakbeğlerinün ve müteferrika vü çavuşlarun ve gönüllülerün cümle Hızâne-i Âmirem'e gelen nakdiyyeden gayri ol diyârda ulûfeye mutasarrıf kimesnelerün ale'l-infirâd mutasarrıf oldukları mevâciblerini mukâbele defterinden bir sûreti ihrâc olunup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahrûse-i Mısır'a dâhıl olduğun târîhdan ne mikdâr mevcûd nefere mevâcib virilürse mukâbele defterinden emrüm üzre sûretin ihrâc idüp dahı mühürleyüp mezbûr çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1034

Erdel'den Lipova Kalesi'ne tuz satmak için gelen dört rençberin hapsolunup tuzlarına elkonulduğu duyulduğundan, Erdel'den Tımışvar'a gelip-giden tüccar tâifesine kanunlara aykırı olarak müdahale edilmemesi ve sebepsiz olarak hapsedilenler var ise serbest bırakılması.

Yazıldı.
Tercemân Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 20 Ramazân

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel re‘âyâsından dört nefer kâfir Lipova Kal‘ası'na bey‘ itmek içün tuz getürdüklerinde dutılup habsolunup ve tuzları girift olunduğı istimâ‘ olundı. İmdi; vilâyet-i mezkûreden gelüp rencberlik iden re‘âyâ tâyifesine vech-i meşrûh üzre dahl ü tecâvüzün aslı nedür ? Anun gibi Erdel'den vilâyet-i Tımışvar'a gelüp giden tüccâr tâyifesi rencîde olunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı tefahhus idüp göresin; vilâyet-i Erdel re‘âyâsından rencberliğe gelenlerden hılâf-ı şer‘ habsolunmış kimesne var ise salıvirüp bi'l-cümle vilâyet-i Erdel'den gelen tüccâr tâyifesine kimesneyi şer‘ u kânûna mugâyir rencîde itdürmeyesin ki, varup gelüp rencberliklerinde olalar.

Yazıldı.
1035 *Paşa hazretlerine gönderildi.*

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır Beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in hâssa-i hümâyuna vasiyet ettiği üsküfleri, cebehânesi, kürkleri ve yarar atlarının defteriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Bundan akdem Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğ'ün cümle üsküflerini ve cebe-hânesini ve kürklerini ve yarar atlarını hâssa-i hümâyûnum içün vasıyyet eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-yı müşârun-ileyhün vasıyyet eyledüği üzre cümle üsküflerini ve cebe-hânesini ve kürklerini ve yarar atlarını defteriyle Çerâkiseler Ağası olan Murâd ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.
1036 *Paşa hazretler[i] kapucılarından Mahmûd'a virildi.*

Bkz. hkm. 1096.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ müceddeden binâ olunacak hammâm içün taht-ı kazândan on bin kıntâr kireç ve bin zirâ‘ kayağan taşı ve ferş içün dört yüz zirâ‘ mermer ve yiğirmi aded kurna taşı ve pence[re]leri içün [on aded ve kapuları içün iki aded söğe taşı ve külhan içün][H] üç yüz zirâ‘ od taşı tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp kadîmden anda işleyügelen üstâdlara zikrolunan kireci yakdurup ve taşları kesdürüp ve ne vechile tedârük ü ihzâr itdüğün yazup bildüresin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olur ise mûcebiyle amel oluna.

[H] İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 1096

1037

Yazıldı.
Kethudâyla irsâl olundı. Fî 10 Ramazân

Maâdin Nâzırı Kenan tarafından, Vezir Mehmed Paşa'nın yaptıracağı binada kullanılmak üzere satın alınan kurşunun nakli için yol üzerindeki kazalardan kira ile araba temin edilerek kurşunun Sofya'ya ulaştırılması; ancak araba kiralanırken yolsuzluk ve halka zulüm yapılmaması ve kaç araba temin edilip ne kadar kira verildiğinin defter edilerek nâzıra teslim edilmesi.

Niş ve Leskofca ve Ürgüb ve Alacahısâr kâdîlarına hüküm ki:

Ol cânibde Ma‘âdin Nâzır[ı] olan Ken‘ân *zîde kadruhû* düstûr-ı ekrem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*nun binâsı mühimmâtı içün akçasıyla kifâyet mikdârı kurşun alıvirüp getürdilmesiyçün ma‘âdinden Sofya'ya gelince araba lâzim olmağın taht-ı kazâlarınuzdan kirâ ile kifâyet mikdârı araba tedârük ü ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Nâzır-ı mezbûrun âdemleri vardukda, bu bâbda her birinüz gereği gibi mukayyed olup kurşun-ı mezbûrun tahmîli içün kirâ ile kifâyet mikdârı araba ihrâc ve kurşunı tahmîl idüp Sofya'ya ulaşdurasız. Ammâ; araba ihrâcı içün nâzırun varan âdemleri ve bu husûsa ta‘yîn ideceğünüz nâyib ü muhzırlarınuz ve gayri bu bahâne ile fukarâdan celb ü ahz itmekden ve kimisinün arabasın çıkarup kimisinün yazup ve arabaları ve öküzleri olmayan fukarâya araba teklîf olunmakdan tamâm ihtiyât u ihtirâz idüp araba vü öküzleri olanları şimdiye değin anda virilügelen kirâlarıyla ihrâc idüp ve kirâların bî-kusûr sâhıblerine yanınuzda virdürüp virilügelen kirâdan kimesnenün bir akça ve bir habbesin alıkodurmayasız ve sâhıblerine kirâları virildükden sonra nâyib ü muhzırlar ve gayri birer bahâne ile girü alurlarımış; bu makûlenün aleyhi şerri size râci‘ olur. Ana göre bu bâbda mukayyed olup kaç araba ihrâc olunup ve ne mikdâr kirâ virildüğin esâmîleri ve sıhhati ile defter idüp ve mühürleyüp nâzır-ı mezbûra teslîm idesiz.

1038

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi. Fî 14 Ramazân

Pavlo Köprüsü'nün derbent âdeti üzerine muhafazası için, etraf köylerden kırk hâne getirilerek iskân olunup, ziraatları için bir miktar yer verildiği ve hâssa korudan da bir miktar yer verilmesi gerektiği bildirildiğinden, yer verilmesi gerekiyorsa sınırları tesbit edilerek bir miktar yer ayrılması.

Ergene ve Hayrabolı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Pavlo Köprüsi'nde ba‘zı ehl-i fesâd ebnâ-i sebîlün yolına gelüp fesâd ü şenâ‘at eylemekden hâlî olmadukları ecilden köpri başına derbend âdeti üzre hıfz u hırâset

içün etrâfda olan kurâdan kırk hâne getürilüp mahall-i mezbûrda ikâmet itdürilüp* mezbûrlara zirâ‘at ü harâset ve mer‘â vü çayır içün birer mikdâr yir ifrâz ü tahdîd olunup mezkûrlara virilüp bir cânibi hâssa koruya müntehî olup korudan dahı bir mikdâr yir alınmak lâzim olduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup hâssa korudan dahı yir ilhâk olunmak îcâb ider ise münâsib olan mahalden bir mikdâr yir ifrâz eyleyüp tahdîd ü ta‘yîn eyleyüp ve alâmet içün âdet-i kadîme üzre sınur taşların diküp bir vechile temyîz* eyleyesin ki, sonra nizâ‘a mü’eddî olmaya; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

1039 *Bu dahı.*

Bağcılar rüsumunu tahsile gönderilen Nasuh'un dönüşünde mal, davar ve hizmetkârlarıyla yolda kaybolduğu ve yapılan araştırmada en son Çorlu'da görüldüğü bildirildiğinden, adı geçenin, kendisini en son gören ve yiyecek veren kişilerden soruşturularak bulunmaya çalışılması.

Çorlu ve Tekfurtağı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı Mu‘allâ kullarından Nasûh nâm kimesne bâğcılar rüsûmı cem‘ına ta‘yîn olunup emr-i şerîfüm mûcebince cem‘ eyledüği mâlı ile yolda gelürken cemî‘ mâl ü hıdmetkâr u tavârıyla nâ-bedîd olmağın teftîş olunup keyfiyyet-i ahvâli nice olduğı ma‘lûm olmağıçün Südde-i Sa‘âdetüm çavuşlarından Mustafâ Çavuş *zîde kadru[hû]* ile Rûmili kâdîlarına hükm-i şerîf virilüp teftîş eyledükde izleyüek Çorlu kasabasına sağ u sâlim geldüği zahîre viren ve ba‘zı kimesneler şehâdeteriyle sâbit olup lâkin Çorlu'dan çıkduğı ma‘lûm olmaduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Evren Çavuş vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mezkûrı gören ve zahîre viren kimesneleri ihzâr eyleyüp dahı dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezbûr Çorlu'ya sağ u sâlim geldükde ne yirde konmışdur ve konduğı yirden kalkup gitmiş midür, nice olmışdur, görenlere ve zahîre virenlere ve sâyir mazınna olanlara ikdâm u ihtimâm idüp bi'l-cümle ne tarîkla mümkin ise zuhûra getürmeğe sa‘yeyleyesiz. Şöyle ki; bulmakda te‘allül iderler ise bu bâbda mazınna olanları ve getürenleri ve zahîre virenleri mezbûr çavuşumla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp kazıyye neye müncerr olur ise vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz.

Yazıldı.

1040 *Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 12 Ramazân, sene: 975*

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in vasiyet ettiği borçlarının metrukâtından ödenmesi.

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, sâbıkâ Mısır'da Hızâne-i Âmirem Defterdârı olan Mehmed *dâme ulüvvühû* ile Südde-i Sa‘âdetüm'e bir huccet gönderüp; "mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğ'ün ba‘zı kimesnelerden karz altun aldığına vasıyyet eyledüği" mastûr u mukayyed olmağın zikrolunan huccetün sûreti kâdî-askerlere imzâ itdürilüp irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı‘ huccet-i mezkûrede mastûr olan düyûn mukarrer ise vasıyyeti mûcebince metrûkâtından ashâbına edâ idüp ve sâyir vasıyyetin dahı icrâ eyleyesiz; hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Mısır gönüllülerinden arz getüren Hüseyin'e virildi.

1041

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Medine'de Nevbetçiler Ağası olan İbrahim Ağa nevbetçilerin iki yıllık cerâye ve aliklerini alamadıklarını bildirdiğinden, cerâye ve aliklerin tehir edilmeyip zamanında gönderilmesi.

Medîne-i Münevvere'de Nevbetciler Ağası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrâhîm *zîde mecdühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "nevbetcilerün sene: erba‘a ve seb‘în [ve] tis‘a-mi’e Şevvâli gurresinden tokuz yüz yetmiş beş Ramazânı gâyetine gelince iki yıllık cerâye vü alîkları gönderilmeyüp Ömer-oğlı elinden ise tahsîl mümkin olmayup ahvâlleri mükedder olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre cerâye vü alîkların te’hîr itmeyüp vakti ile gönderesin.

Yazıldı.

1042

Arz getüren Havâle Ca‘fer'e virildi.

Dubrovnik keferesiyle müslümanlar arasında ortaya çıkan davalarda, Dubrovnik beylerinin daima müslümanları haksız çıkardığı, Dubrovnik'e bir nâib tayin edildiği takdirde davaların adaletle görüleceği bildirildiğinden, Dubrovnik'e bir nâib tayin edilmesi.

Hersek beğine ve Nova kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "Dubravenik keferesiyle kazâ-i mezbûrdan ba‘zı kimesnelerün şer‘î da‘vâları olup görilmek içün hükm-i şerîf alup anda vardukda Dubravenik beğleri kendü ra‘ıyyetlerine hımâyet eyleyüp müslimânlara cüz’î bahâne ile veyâ deyn taleb itmekle metâ‘ların mezâda virüp ednâ bahâyla; "Beğliğe lâzimdür." diyü cebr* ile satun alup râzî olmayanları habsidüp te‘addî iderler." diyü şikâyet olunup ve bi'l-fi‘l gümrük emîni ve kâtibi anda sâkin olmağla kıbel-i şer‘den bir nâyib dahı oturmak lâzimdür ki, re‘âyâya te‘addî ve mâl-ı mîrîye gadrolmayup ve kuzât-ı sâbıka zamânlarında

dahı bir nâyib vaz‘ olmağıla haylî nef‘ müşâhede olmışdur; girü nâyib nasbolmasın murâd itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre bir nâyib nasbidüp gönderesin ki, şer‘le vâkı‘ olan kazâyâyı görüp kimesneye şer‘-ı kavîme muhâlif te‘addî vü tecâvüz olunmayup mâl-ı mîrîye dahı gadrolmaya.

Yazıldı.
Âdemlerinden Ahmed'e virildi. Fî 12 Ramazân
1043 *Eski hükmi olup tecdîd olmışdur.*

Ağrıboz'da yakalanan suçlulardan idam mahkûmu olmayanların Sakız Beyi Kaya Bey'e teslim edilip sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livânda fesâd ü şenâ‘at idüp şer‘le salb ü siyâset lâzim gelmeyen mücrimleri kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Sakız Sancağı Beği Kaya *dâme ızzühû*ya teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi taht-ı hükûmetünde elegelüp şer‘le salb ü siyâset lâzim gelmeyen mücrimlerden –ki, cerîmeleri sâbit ü müseccel olmış ola– mûmâ-ileyhe teslîm idüp cerîmelerinün sûret-i sicillerin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, gelüp şekvâ itdüklerinde cevâb virile.

Yazıldı.
Âdemlerinden Ahmed'e virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 975
1044 *Eski hükmi olup tecdîd olunmışdur.*

Sakız Beyi Kaya Bey Sakız muhafazası için Ağrıboz ve Atina kalelerinden getirilen hisar-erlerinin, devamlı kendilerinin istihdam edilmesinden şikâyetçi olup etraf kalelerden de müstahfız alınmasını istediklerini bildirdiğinden, daha önce hangi kalelerden müstahfız alınıyorsa yine o kalelerden nevbet ile hisar-eri alınması.

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Sakız Sancağı Beği Kaya *dâme ızzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "bundan akdem Ağrıboz ve Atina Kal‘ası müstahfızlarından seksen nefer hısâr-erleri istihdâm olundukda zikrolunan kal‘alar ahâlîsi* cem‘ olup; "Sâbıkâ İnebahtı Beği olan Sâlih Beğ-oğlı bizi bu vechile istihdâm itmez idi; etrâfımuzda olan kılâ‘ müstahfızlarından ilhâk ile hıdmetlenürdi. Dâyimâ bu iki kal‘a müstahfızları istihdâm olunıcak bize ziyâde muzâyaka virür. Cevânibimüzde olan kılâ‘ müstahfızları ile ma‘an istihdâm olunmak bâbında hükm-i şerîfüm" recâ itdüklerin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mukaddemâ kangı kal‘alarun müstahfızlarından istihdâm idegelmiş ise girü mûmâ-ileyh dahı ol kal‘alarun müstahfızlarından taleb itdükde sâbıkâ istihdâm olunduğı

üzre nevbet ile hısâr-erenlerinden viresin.

Yazıldı.

Arz getüren Süleymân nâm sipâhîye virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 975

1045

Emir Arslan adlı sipahiyi ve İmam Hasan'ı ziyaret ettiği sırada Süleyman adlı sipahiyi yaraladığı ve kendi hanımını da saban demirini vurup öldürdüğü bildirilen Divriği sipahilerinden Hızır'ın siyaset olunması.

Rûm beğlerbeğisine ve D[iv]riği kâdîsına hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Divriği sipâhîlerinden Süleymân Hazret-i İmâm Hasan *nevvera'llâhü merkadehû* Âsitânesi'ne ziyârete vardukda livâ-i mezbûr sipâhîlerinden Hızır nâm kimesne mezbûr Süleymân'un katl[i] içün Abdullâh nâm kulınun eline bir varsak bıçağın virüp makâm-ı şerîfde kitâba bakar iken mezkûr Arab nakîbler arasında boynında urup haylî zamân mecrûh olup sonra nakîbler i‘lâm eyledüğin ve Emîr Arslan nâm sipâhî dahı; "İki def‘a beni bıçağla urup mecrûh eylemişdür." diyü şekvâ idüp ve livâ-i mezbûr sipâhîleri mezbûrdan râzî olmayup fesâd ü şenâ‘at üzre olduğın bildürüp ve hâtûnın saban demüri ile urup katleyledüğin" sen ki kâdîsın, sûret-i sicil gönderdüğün ecilden mezbûr[a] siyâset olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûr[a] siyâset eyleyüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresiz.

Yazıldı.

1046

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1097.

Hâliyâ müceddeden binâ olunacak hammâm içün taht-ı kazândan on bin kıntâr kireç ve on aded direk ve iki yüz aded [kırkar karış][H] hatıl ve üç yüz aded [otuz beş karış][H] hatıl ve yedi aded çûb-ı Bana –ki, tûli on ikişer zirâ‘ ola– tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp zikrolunan kireci ve kerestileri tedârük itdürüp ne vechile tedârük ü ihzâr itdüğün yazup bildüresin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel idesin.

[H] İlâve edilen kısımlar için bkz. hkm. 1097

1047

Bkz. hkm. 1091.

Yazıldı.

Tımışvar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Defterdârı Muharrem Südde-i Sa‘âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "Tuna'nun öte yakasında Tımışvar'a tâbi‘ olan sancaklarda yüz yıldan ziyâde hâlî vü harâbe ba‘zı yirlerin hâric vilâyetlerden re‘âyâ ihyâ vü âbâdân eyleyüp hudûd [u] sınurları mu‘ayyen olmamağla nizâ‘dan hâlî olunmayup havâss-ı hümâyûnuma müte‘allik yirlere ve bâğlara dahlolunduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibi kadîmden hâlî vü harâbe olup sonradan ihyâ olan yirlerden münâze‘un-fîhâ olan yirlerün üzerine bi'z-zât ehl-i vukûf kimesneler ile varup sınurlarını tecdîd ü temyîz* eyleyüp yir yir alâmet içün taşlar diküp sınurların bir vechile temyîz* eyleyesin ki, sonradan nizâ‘a mü’eddî olmaya.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 12 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1048 *Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.*

Rudnik Madeni'nde çalışan rençberlerin zahire konusundaki sıkıntılarının giderilmesi için, Semendire ve Alacahisar sancakları dahilindeki kazalardan zahire temin edilerek adı geçen madene gönderilip günlük narh üzerinden sattırılması.

Semendire sancağı beğine hüküm ki; livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Rudnik Ma‘deni'nde işleyen rencber tâyifesinün zâd ü zevâdeleri bâbında muzâyakaları olup taht-ı hükûmetinüzden zahîre tedârük ü ihrâc olunmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzdan olan yirlerden akçaları ile zahîre tedârük ü ihrâc idüp sâhıbleriyle ma‘den-i mezbûra gönderesiz ki, narh-ı rûzî üzre bey‘ idüp anlara sebeb-i ticâret ve tâyife-i mezbûreye si‘at-i ma‘îşet vâkı‘ ola. Bu bâbda ihmâl ü müsâhele itmeyüp zâd ü zevâdeye muzâyaka çekdürmeyesiz. Ammâ; bu bahâne ile re‘âyâdan celb ü ahz olunmakdan ve [za]hîresi olmayanlara zahîre teklîf olunup te‘addî olunmakdan hazer idesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Alacahısâr beğine, kâdîsına.

1049

Sofular köyü ahalisi tarafından, bazı kişilerin koyun otlatmak sûretiyle ekinlerine ve meralarına zarar verdikleri yolunda şikâyette bulunulduğundan, reâyanın ekinleri yakınlarında ve hâssa çayırlarda koyun otlattırılmaması.

Yazıldı.
Mezbûr karye halkından (———) virildi. Fî 15 Ramazân

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan karyelerden Sûfîler nâm karye halkı Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "karye-i mezbûre toprağında ba‘zı kimesneler koyun yöridüp mer‘âlarına muzâyaka virüp ve ekinlerin yidürüp ve çiğnedüp te‘addî itdüklerin" bildürdiler. İmdi; Ada dar yir olup ekser yiri hâssa-i hümâyûnum içün korunmış çayırlar olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Ada toprağında hâssa çayırlarun ve re‘âyânun ekinleri kurbinde min-ba‘d kimesnenün koyunın yöritmeyüp zarar u ziyân itdürmeyesin; memnû‘ olmayup zarar u ziyân idenleri isimleri ile yazup bildüresin.

Yazıldı.

1050 Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mısır'da vefat eden ve geride kalan kumaş vs. malları Beytülmal için zaptolunan Mağrib tüccarının muhallefâtının ayrıntılı olarak defter edilip bir sûretinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Mağrib tâcirlerinden biri mahmiyye-i mezkûrede fevtolup muhallefâtından küllî akmişe vü emti‘a kalup Beytü'l-mâl içün zabtolunduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, müteveffâ-i mezbûrun cümle muhallefâtın mufassal defter idüp bir sûretin anda alıkoyup bir sûretin muhallefâtıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Anun gibi verâset da‘vâ iderise Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eyleyesin ki, da‘vâları şer‘le görile.

Yazıldı.

1051 Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'den alacaklı olduklarını iddia edenlerin davası ile beylerbeyinin vasiyet eylediği hususların, vârisi olan Kurd'un marifetiyle görülmesi.

Kurd Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün vârisi olup müşârun-ileyhden deyn taleb itdükleri husûslar ve vasıyyet itdüği kazıyyeler bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf kendü ma‘rifetiyle görilmesi bâbında hükm-i şerîfüm" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-i müşârun-ileyhden hak taleb ider kimesneler var ise şer‘le anda istimâ‘a kâbil olan [ve] vasıyyet eyledüği husûsları bunun ma‘rifetiyle görüp hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye dahl ü nizâ‘ itdürmeyesiz. Anun gibi Südde-i Sa‘âdetüm'de istimâ‘ı lâzim olanları Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki, bunda görile.

1052

Yazıldı.
Tımışvar Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi.

Tımışvar Defterdarı Muharrem Bey, reâyanın öşürlerinin zamanında alınmadığı ve otlak resmlerinin kanunda belirtilenden fazla alınarak ahaliye zulmedildiğini bildirdiğinden, bu konuda dikkatli olunması ve kanun dışında iş yaptırılmaması.

Vilâyet-i Tımışvar'da vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Tımışvar Defterdârı Muharrem *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan varoşlar ve karyeler re‘âyâsınun terekeleri a‘şârı harmen zamânında alınmayup ve öşr-i şıraları dahı mevsiminde alınmayup ve ziyâde alınup ve yazda ve kışda koyunları uğradukları topraklarda resm-i otlakları kânûn üzre alınmayup ziyâde alınup beğlerbeği vü sancakbeği vü zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve evkâf u emlâk sâhıbleri re‘âyâya zulm ü te‘addî eyledüklerin" bildürdi. İmdi; [murâd-ı hümâyûnum] eyyâm-ı ma‘delet-fercâm-ı pâdişâhânemde bir ferde şer‘a ve kânûna muhâlif te‘addî olunmamakdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan re‘âyâ vü berâyâya beğlerbeği vü sancakbeğleri âdemlerinden ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdan ve gayriden bir ferde zulm ü te‘addî itdürmeyüp şer‘a ve kânûn u deftere muhâlif bir akça ve bir habbelerini aldurmayup ve terekelerin vakti ile ta‘şîr itdürüp* ve öşürlerin aynı ile aldurup ve müft ü meccânen nesnelerin aldurmayup her ne alurlar ise ihtiyârıyla satanlardan akçalarıyla aldurup memnû‘ olmayanları isimleriyle yazup arzeyleyesiz. Şöyle ki; şer‘-ı şerîf ve kânûn-ı münîfe muhâlif re‘âyânun ziyâde nesneleri alınup zulm ü te‘addî olunduğı istimâ‘ oluna, sizün tama‘-ı hâm veyâhûd adem-i ihtimâmınuza hamlolunup mu‘âteb olmanuz mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

Mükerrerdür.
Yazıldı.
Bir sûreti, Tımışvar beğlerbeğisine ve kâdîlarına.

1053

Tımışvar Defterdarı Muharrem Bey Göle Kalesi'nde nevbetçi olan yeniçerilerin ahaliye zulmettiğini bildirdiğinden, yeniçerilerin ahalinin araba ve beygirlerini meccânen kullanmamaları, odun ve otluklarını zorla sürdürmemeleri, her ne alırlarsa bedeli karşılığında almaları, aksine hareket eden olursa dirliklerinin alınacağı.

Yazıldı.
Tımışvar Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

Budun yeniçerileri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar'da Hızâne-i Âmirem Defterdârı olan Muharrem *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "Göle Kal‘ası'nda nevbetci ta‘yîn olunan yeniçerilerinden ba‘zı ticâret tarîkıyla ve âhar husûs içün havâss-ı hümâyûn karyelerine ve gayra varup re‘âyânun müft ü meccânen yim ü yimeklerin alup ve koçilerin ve arabaların müft istihdâm idüp dört-beş günlük yola sürüp ba‘zı Belgrad'a varınca arabaların iledüp esbâb yükledüp ve bârgîrlerin alup zâyi‘ eyleyüp kış ve yazda getürdükleri odun u otluğı narh-ı cârî üzre almayup kurâ üzerine çıkup cebr ile odun u otluk sürüp zulm ü te‘addî eyledüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yeniçeri tâyifesine muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, re‘âyâ vü gayriden aslâ vü kat‘â müft ü meccânen nesne almayup her ne alurlar ise narh-ı cârî üzre akçalarıyla rızâlarıyla bey‘ eyleyenlerden alup müft ü meccânen arabaların ve koçilerin ve bârgîrlerin ve kendülerin istihdâm eylemeyüp ve odun u otluk ve gayri nesnelerin cebr ile sürdürmeyüp bi'l-cümle re‘âyâya zulm ü te‘addî eylemeyeler. Şöyle ki; bu makûle zulm ü te‘addîleri bir dahı istimâ‘ oluna, dirlikleri alınur; bilmiş olsunlar. Ana göre mezkûrlara tenbîh eyleyesin ve kılâ‘ muhâfazasıyçün nevbetci ta‘yîn eyleyüp gönderdüğün yayabaşılarına dahı gereği gibi te’kîd eyleyesin ki, kimesneye zulm ü te‘addî itdürmeyüp kendülerile olan yeniçeri kullarumı muhkem zabtideler. Şöyle ki; emr-i şerîfe muhâlif zulm ü te‘addîleri ola, dirlikleri alınmağla konılmayup her vechile mu‘âteb olurlar; ana göre mukayyed olup re‘âyâdan bir ferde zulmitdürmeyesin.

Yazıldı.
Tımışvar tîmârları defterdârına virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

1054

Tımışvar vilâyetinde bulunan Havâss-ı Hümâyun varoşlarına ve köylerine voyvodalar ile iş erlerinin girerek ahalinin yiyecek, araba ve beygirlerini karşılıksız olarak alıp zulmettikleri duyulduğundan, ahaliye bu gibi zulümler yapılmasının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması.

Tımışvar Beğlerbeğiliği'nde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Sancağuna tâbi‘ olan yirlerde olan havâss-ı hümâyûn varoşlarına ve karyelerine voyvodalar ve iş-erleri girüp re‘âyânun küllî cerîmelerin ve müft ü meccânen yimlerin ve yimeklerin ve ulak bârgîrlerin ve arabaların alup ve kendülerin istihdâm idüp ve ba‘zı voyvodalar varoşlarda sâkin olup re‘âyâya nice zulm ü te‘addî olmağla ekser re‘âyâ perâkende olduğına bâ‘ıs oldukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât kendü nefsünle mukayyed olup min-ba‘d eger beğlerbeği ve eger sancakbeğleri voyvodaların ve âdemlerin havâss-ı hümâyûnum varoşlarına ve kurâ re‘â[yâ]sına dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ve içlerinde sâkin olup ve müft ü meccânen

re‘âyânun ve gayrinün yimlerin ve yimeklerin ve bârgîr ü koçilerin ve bi'l-cümle bir akça ve bir habbelerin aldurmayup men‘ u def‘ eyleyesiz; her ne alurlar ise ihtiyârlarıyla satanlardan akçalarıyla aldurasız. Şöyle ki; men‘le memnû‘ olmayup tâyife-i mezbûreden ba‘zı varup havâss-ı hümâyûn re‘âyâsınun içlerinde sâkin olup vakıtlü vakıtsüz mücerred yimlerin yidürmek içün üzerlerine konup müft ü meccânen nesnelerin alalar, isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin ki, gereği gibi haklarından gelinüp sâyirlerine mûcib-i ıbret ola.

Yazıldı.
Tımışvar Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975
Bir sûreti, Tımışvar beğlerbeğisine, kâdîsına.

Yazıldı.
1055 *Muhıb Çavuş ile paşa hazretlerine virildi. Fî 15 Ramazân, sene: 975*

Hürrem Sultan'ın Kâbe ve Medine'deki vakıflarının sâbık nâzırı olan Mustafa Bey'in muhasebesinin görülerek ortaya çıkan zimmetinin tahsil olunduğu, âdet üzere gönderilmesi gereken buğdayın gönderilmeyip yerine bedelinin gönderilmesi sebebiyle halkın sıkıntı içinde olduğu ve hâlâ nâzır olan Mustafa Bey'in muhasebesini gördürmemekte direnip vakfa zararı olduğu bildirildiğinden, hesabının Mısır Divanı'nda görülüp yerine işten anlayan, dürüst bir kimsenin tayin edilmesi ve her sene fakirlere verilmesi gereken buğdayın yerine niçin altın gönderildiğinin bildirilmesi.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Mısır'da Nâzıru'n-nuzzâr olan Haydar, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ka‘be-i Mu‘azzama ve Medîne-i Münevvere'de merhûme vâlidem *tâbe serâhâ* evkâfınun sâbıkâ Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün nezâret zamânınun muhâsebesi görildükde sekiz bin altun bulunup Mahmûd Paşa hayâtda iken Hızâne-i Âmirem'e teslîm olunup lâkin âdet-i kadîme üzre her sene fukarâya buğday irsâl olunmayup dört bin sikke altun irsâl olunur. Ammâ; ol yirlerde bir habbe buğday elegirmeyüp ve sâyir vilâyetden dahı gelmeyüp fukarânun hâli d[î]ger-gûn olup ve hâlâ Nâzır olan Mustafâ dahı sâyir nâzırlar gibi muhâsebesin gördürmeğe râzî olmayup vakfun ahvâli müşevveş olmışdur. Yirine bir müstekîm kimesne ta‘yîn olunursa vakfa küllî nef‘ hâsıl olur." diyü bildürmeğin imdi; müşârun-ileyhün muhâsebesin âdet-i kadîme üzre Dîvân'da görilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kazıyye arzolunduğı gibi midür, şimdiye değin muhâsebesi görilmemeğe bâ‘ıs nedür, müşârun-ileyhün ibtidâ-i mübâşeretinden intihâsına dek vâkı‘ olan müfredâtı defterlerin getürdüp dahı Dîvân-ı Mısır'da yirlü yirinden muhâsebesin gördürüp keyfiyyet-i ahvâli neye müncerr olursa yazup ve fukarâya ta‘yîn olunan buğday kadîmden irsâl olunugelmiş iken sonradan altun gönderilmeğe sebeb nedür ve irsâl olunan altun müstehıkk olanlara vâsıl olur mı, nicedür; bi'l-cümle cemî‘ ahvâli mufassal ü meşrûh ma‘lûm idinüp dahı vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz ve mezbûrun yirine bir müstekîm yarar kimesneyi

ta‘yîn eyleyüp istihdâm itdüresiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 14 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Bu dahı.

1056

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Medine'de ferraşlık ve müşidlik hizmetlerinden biri mahlûl olduğu zaman Medine kadısı ve Şeyhu'l-harem tarafından tevcih edildiği halde Mısır kadısının tevcihe müdahale ettiği duyulduğundan, Mısır kadısının tevcihe müdahale etmemesi.

Medîne-i Münevvere'de olan ferrâşlık u müşidlik hıdmetlerinden biri mahlûl oldukda şimdiye değin kâdîsı ve şeyhu'l-Harem olanlar ma‘rifetleriyle virilügelüp hâliyâ senün tarafundan dahlolunduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi Medîne-i Münevvere'de ferrâşlık u müşidlik mahlûl oldukda âdet-i kadîme üzre Medîne-i Münevvere kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar ma‘rifetleri ile virilüp senün cânibünden dahlolunmaya.

Yazıldı.

1057

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Medine'deki bîmarhânede vefat edenlerin metrukâtını kimlerin zaptettiği, satıldığında yılda ne kadar hâsılat elde edildiği ve nerelere harcandığının ayrıntılı olarak yazılıp bildirilmesi.

Medîne-i Münevvere'de vâkı‘ olan bîmâr-hânede vefât eyleyen kimesnelerün metrûkâtın şimdiye değin kimler zabtidüp ve satıldukda akçasın ne makûle masrafa sarfolunduğı ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûr bîmâr-hânede vefât idenlerün metrûkâtın kim zabtidüp ve bahâları* ne asıl yire sarfolunup ve yılda ne mikdâr nesne hâsıl olduğın ma‘lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl olunmayup şimdiye dek anun gibi metrûkâtı zabtidenlerden defter taleb idüp îrâd ü masrafların görüp vukû‘ı üzre bildüresin.

1058

Dergâh-ı Muallâ solaklarından iki neferin yeniçeri bölüğüne ilhâk olunarak, bunlardan mahlûl olan gediklerin de yangın söndürme hizmetinde görevli yeniçerilerden hakedenlere verilmesi dağıtılmak üzere gönderilen akçenin de hak edenlere dağıtılması.

Yazıldı.
Muhzır kâtibine virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm solaklarınun müstehıkk olanlarından iki neferi bölüğe ilhâk olunup gedükleri âteş def‘ında hıdmetde bulunan yeniçerilerden müstehıkk olanlara virilüp ve tevzî‘ içün yiğirmi akça dahı ınâyet idüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre solaklarun müstehıkk olanlarından iki neferin bölüğe ta‘yîn idüp tezkirelerin gönderüp ve mezkûr iki nefer solaklarun mahlûl olan gedükleriyle zikrolunan yiğirmi akçayı hıdmet-i mezbûrede bulunan yeniçeri kullarumdan müstehıkk olanlara tevcîh eyleyesin.

Yazıldı.
Abdurrahmân Beğ âdemisi Ferruh Beğ'e virildi. Fî 16 Ramazân

1059

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Bursa'da oturan sâbık Davutpaşa Müderrisi Mircanzâde'nin, üstüne vazife olmayan davalar ile Beytülmal'e müdahale edip mâl-ı mirîye zarar verdiği bildirildiğinden, kendisini ilgilendirmeyen dava ve hususlara müdahale etmemesi, aksi takdirde başka bir yere sürüleceğinin kendisine bildirilmesi.

Sâbıkâ Dâvûdpaşa Müderrisi olup Burusa'da sâkin olan Mîrcân-zâde evini mahkeme idüp dâyimâ şirret ü şekâvet üzre olup medhali olmayan da‘vâya karışup müslimânları rencîde idüp ve Beytü'l-mâl cânibini dahı mesdûd idüp mâl-ı mîrî[ye] küllî zararı olduğı i‘lâm olunmağın mezbûr hakkında iftihâru'l-ümerâ’i'l-kirâm Burusa Sancağı Beği Abdurrahmân *dâme ulüvvühû*ya emr-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Sen dahı ol bâbda mukayyed olup müşârun-ileyh ile göresin: Şöyle ki; mezbûr kendü hâlinde olmayup Beytü'l-mâl'e ve sâyir medhali olmaduğı da‘vâ vü husûslara karışup ol vechile tecâvüzi var ise muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d ol vechile karışmayup tecâvüz eylemeye. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh kendü hâlinde olmayup girü şirret ü şekâvet ider ise ol yirden dahı kaldırılup mu‘âkab olmak mukarrerdür.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Burusa Beği Abdurrahmân Beğ'e yazıldı.

1060

Mağrib Trablusu Beylerbeyi Ali Paşa'nın, ahalinin emniyette ve itaat üzere olduğu ve düşman donanmasının Anapoli'de bulunduğu hakkında gönderdiği mektubunun alındığı; Donanma-i Hümâyun'un yakında denize açılacağı, kendisinin de hazır bulunması ve elde ettiği bilgileri ulaştırmaya devam etmesi.

Yazıldı.

Mağrib Trablusı Beğlerbeğisi Alî Paşa'ya hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "şimdiki hâlde re‘âyâ vü berâyâ ve Arab [u] Urbâ[n] emn ü emân ü itâ‘atde olup ve küffâr-ı hâksârun Anapoli'de kemâ-kân donanması olduğın" bildürmişsin. İmdi; bu cânibden dahı inşâ’a'llâhü'l-E‘azz Do[na]nma-i Hümâyûnum deryâya çıkmak üzredür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı hâzır u müheyyâ olup ve vâkıf olduğun ahvâli ale't-tevâlî i‘lâm eylemekden hâlî olunmaya.

Yazıldı.

1061 Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Anadolu Defter Emini Ali'ye, Konya Muharebesi'ndeki hizmetlerinden dolayı verilen terakkîyi oğullarına bildirdiği halde tekrar kendisine terakkî verilmesi için tezkire gönderildiğinden, bu terakkî oğullarına bildirdiği terakkî mi yoksa başka bir şey mi olduğunun araştırılarak bildirilmesi.

Hâliyâ Anatolı Defterleri Emîni olan Alî bundan akdem; "Konya Muhârebesi'nde yoldaşlıkda bulundı." diyü on bin akça terakkî ve iki bin akça mezîd-i ınâyet terakkîsin şartla virilmeğin iki nefer oğlına min-ba‘d kendüye olmamak üzre bildürüp hâliyâ yedi bin akça terakkîye zâyi‘ sûretinde bir mühürlü hükm-i şerîf sûretin ibrâz idüp ve ze‘âmetine ilhâk idüp tezkiresin Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gönderüp nazar olundukda mahall-i şübhe olmağın **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûr zikrolunan terakkîsi kendüye bedeli virilmemek üzre oğlına bildürmiş iken girü ze‘âmetine ilhâk olunmağa sebeb nedür, ilhâk olunan ol terakkîsi midür; tamâm ma‘lûm idinüp dahı ketmitmeyüp vukû‘ı üzre arzeyleyesin.

Yazıldı.

1062 *Âdemisi Abdülkâdir'e virildi. Fî 15 Ramazân, sene: 975*

Bilecik Madeni'nde dökülen yuvalak hizmetine tayin edilen Anadolu Defteri Kethüdası Ahmed'in maiyyetinde çalışmak üzere Bolu, Teke, Manavgat, Karesi, Biga, Ankara ve Sultanönü müsellem ve piyadelerinin bir nevbetlilerinin, çeribaşı ve mukaddimleri ile birlikte adı geçen madene gönderilmeleri.

Bolı sancağı beğine hüküm ki:

Bundan akdem sancağun müsellemlerinün bir nevbetlüsi Bilecik Ma‘deni hıdmetine ta‘yîn olunup hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâlâ ma‘den-i mezbûrede dökilen yuvalak hıdmeti Anatolı Defteri Kethudâsı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed *dâme mecdühû*ya ta‘yîn

olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm üzre sancağun müsellemlerinün birer nevbetlüsini olıgelen âdet ü kânûn üzre çeribaşıları ve mukaddimleri ile altışar aylık zâd ü zevâdeleriyle bî-kusûr ihrâc idüp mahall-i me'mûra iledüp müşârun-ileyh ma'rifeti ile hıdmete mübâşeret idüp ketm veyâ eksük eylemekden hazer eyleyesin. Şöyle ki; müşârun-ileyh ihmâl ü müsâhelenüz arzeyleye, mu'âteb olursız; ana göre mücidd ü mukdim olasız.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Teke ve Manavgad müsellemleri beğine.
550

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Karesi piyâdeleri beğine.
406

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Biga piyâdeleri beğine.
281

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ankara piyâdeleri beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Sultânöni piyâdeler[i] beğine.
313

Yazıldı.
1063 *Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 975*

Edirne zahiresi için daha önce ilkbahara yakın gönderilmesi istenen arpa ve unun hemen gönderilmesi.

Ruskasrı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Taht-ı kazândan dört yüz müd arpa ve dört yüz müd un tedârük ü ihzâr olunup arpa anda hıfzolunup un mahrûse-i Edirne zahîresiyçün evvel-bahâra karîb irsâl idesin." diyü buyurılmışdı. Hâliyâ zikrolunan arpa vü un mahmiyye-i mezkûreye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî itmeyüp taht-ı kazândan ta'yîn ü ihzâr olunan unı mu'accelen nâyiblerün koşup defteri ve sâhıbleriyle veyâ vekîlleriyle mahmiyye-i mezkûreye irsâl eyleyesin. Bu husûs ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp zikrolunan zehâyiri

ta‘cîlen irsâl itmek bâbında dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

1064

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Tanrıdağı yörükleri Subaşısı Davud'un yörüklerinden, Rumeli kazalarında bulunanlardan ikinci nevbetlilerin Rudnik Madeni hizmetine gönderilmeleri.

Hâliyâ Tenritağı Yörükleri Sübaşısı olan kıdvetü'l-emâcid Dâvûd *dâme mecdühû*nun yörüklerinün ikinci nevbet[lü]ler[i] –ki, üç yüz yiğirmi üç ocakdur– Rudnik Ma‘deni hıdmetine ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı kazâsında müşârun-ileyhün yörüklerinden ikinci nevbetlü yörük bulunursa aslâ te’hîr u terâhî itdürmeyüp âdet ü kânûn üzre çeribaşıları ve zâd ü zevâdeleriyle ihrâc idüp mahall-i me’mûra gönderesiz ki, varup vakti ile hıdmetde olalar. Hıdmet-i mezbûr mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

1065

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Çingene Subaşısı Murad'ın, Bahşı isimli şahsın kâtillerinden Bâlî'yi kefile vererek serbest bırakıp teftiş için mahkemeye davet olunduğunda da kaçmasına yardım ettiği bildirildiğinden, kâtilin adı geçen subaşıya buldurulması; bulmaz ise kendisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Dârendegân Oruç ve Kemâl nâm hâtûnlar gelüp; "mezkûre Oruc'un oğlı ve Kemâl'ün karındaşı Bahşı nâm kimesneyi Memi nâm kimesne ile Çingâne Bâlî nâm kimesne katlidüp bundan akdem mezkûrlar elegetürilüp habsolunup Çingâne Sübaşısı Murâd kendüye tâbi‘ Ahmed ve Mevlânâ ve dîger Memi nâm kimesneleri kefîl virüp mezbûr Bâlî['yi] habsden ıtlâk idüp ba‘dehû teftîş içün mezbûr Bâlî taleb olundukda mezkûr Murâd'un evinde bulunup meclis-i şer‘a da‘vet olunıcak itâ‘at eylemeyüp muhârebeye mübâşeret idüp firâr eyledüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi olup kâtil Bâlî mezkûr Murâd'un evinde olup kıbel-i şer‘den taleb olundukda itâ‘at itmeyüp elevirmedüği sâbit olursa kâtil-i mezbûrı her ne tarîk ile mümkin olursa mezkûra buldurup te‘allül iderse çavuşumla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 15 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1066

İsfirlik Kalesi Dizdarı Ahmed'in kalede oturmadığı, kale efrâdından rüşvet alarak izin verip nevbet tutacak adam bırakmadığı ve kanuna aykırı olarak ecnebîye gedik verdiğine dair kale kethüdası şikâyette bulunduğundan, iddiaların aslının araştırılarak sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.
Arz getüren Kâsım Kethudâ'ya virildi. Fî 15 Ramazân

Vidin sancağı beğine:

İsfirlik kâdîsı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "İsfirlik Kal‘ası'nun Kethudâsı olan Ömer bin Nusret meclis-i şer‘a gelüp bi'l-fi‘l kal‘a-i mezbûrenün Dizdârı olan Ahmed içün; "Aslâ kal‘anun hıfzında olmayup hefteler[ce] çiftliğinde ve kasabalarda ve köylerde fisk u fücûr üzre kendü hevâsında olup her bir neferün rişvetin alup icâzet virüp hısârda hîç kimesne sâkin olmayup kal‘a hâlî kalup nevbetler beklenmeyüp ve Âsitâne-i Sa‘âdetüm'den emr-i şerîf vârid olup; "Ecnebîye ve akıncıya [ve] oğullarına ve sipâhîlere gedük virilmeyüp ma‘zûllere virilsün." diyü fermân olup girü emre mugâyir ba‘zı kimesnelere gedük virür." diyü şekvâ eyledüğin" i‘lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre dizdâr-ı mezbûr heftelerce kal‘adan hâric yirlerde yatup fisk u fücûr idüp ve hısâr-erenlerinün akçasın alup icâzet virüp kal‘a hâlî kalup ve hılâf-ı emr ba‘zı kimesnelere gedük virdüği vâkı‘ mıdur, nicedür; tamâm gavrine irişüp vukû‘ı üzre ale't-tafsîl yazup arzidesin.

Yazıldı.
Dervîş Efendi'nün Çavuşı Bâlî Çelebî'ye virildi.

1067

Vize'de sulehâya meşrût vakıf karye ve mezraalardan mahlûl var ise birisinin Vize'de Şeyhsinan karyesinde sakin olan Şeyh Yusuf'a tevcih edilmesi.

Vize Sancağı Muharriri Mustafâ'ya hüküm ki:

Livâ-i mezbûrda karye-i Şeyhsinân'da Şeyh olan Şeyh Yûsuf *zîde takvâhü* âdem gönderüp; "livâ-i mezbûrda vilâyet defterinde fukarâya meşrût vakf-ı âm karyeler ve mezra‘alar [olup] anun gibi vakf mezra‘alardan biri kendüye virilmek" bâbında ınâyet recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibi sulehâya meşrût vakfolmış karye vü mezra‘alardan sulehâya meşrût vakf karye vü mezra‘adan mahlûl nesne var ise müşârun-ileyhe tevcîh idüp arzeyleyesin.

1068

Semendire'den, Rudnik Madeni'nde ücreti karşılığında çalıştırılmak istenen ırgatlara Semendire beyi tarafından engel olunmayıp bilakis yardım edilmesi.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

Semendire Sancağı Beği Tur Alî'ye hüküm ki:

Livâ-i mezbûrdan Rudnik Ma‘deni'ne ücret ile ihrâc olunan ırgad tâyifesine senün mâni‘ olduğun i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ma‘den-i mezbûra istihdâm içün sancağundan ücret ile ihrâc olunan ırgad tâyifesine mâni‘ olmayup her vechile mu‘âvenet eyleyesin ki, varup hıdmet-i mezbûra mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat ideler.

Yazıldı.

1069 Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Hüdavendigâr sancağı tahririne emin tayin olunan şahsın doğru iş yapmadığı duyulduğundan, eminliğe Hüdavendigâr beyinin tayin olunduğu; şayet hâlen kâtib olan İbrahim dürüst bir kişi ise göreve devam etmesi, yoksa başka birinin görevlendirilmesi için durumun bildirilmesi.

Hâliyâ livâ-i mezbûrun kitâbetine ta‘yîn olunan emînün sekâmeti istimâ‘ olunmağın emânetden ref‘ olunup bu bâbda sana i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın zikrolunan emânet hıdmetin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre hıdmet-i mezbûreye mübâşeret eyleyüp emîn-i mezbûra virilen defterleri alup itmâm-ı maslahat eyleyesin ve kâtib ta‘yîn olunan İbr[â]hîm'ün dahı eger istikâmeti var ise hıdmet-i mezbûreye istihdâm eyleyüp değil ise yazup arzeyleyesin ki, âhar kâtib gö[nde]rile.

1070

Rudnik Madeni'ne tayin edilen Ofçabolu, Tanrıdağı, Selanik ve Naldöken yörüklerinden bedel akçesi kabul edilmeyip bizzat kendilerinin göreve gönderilmesi; hasta ve yaşlı olanların yerlerine ise madendeki kömürcü vs. tâifeden ücretle adam istihdam edilmesi.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

Yörük sübaşılarından Ofçabolı ve Tenritağı ve Selanik ve Na‘ldöken yörükleri sübaşılarına hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfümle ta‘yîn olunduğunuz Rudnik Ma‘deni hıdmetine bedel kabûl olunmayup yörük tâyifesi bi'z-zât ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre çeribaşılara tenbîh idesiz ki, yörük tâyifesinün bedellerin kabûl itmeyüp bi'z-zât kendülerin ihrâc idüp hıdmet-i mezbûreye varup mübâşeret ideler. Ammâ şöyle ki; pîr ü marîz olup harekete iktidârı olmayanlarun bedel akçaların almayup anlarun yirine ma‘dende kömürci tâyifesinden ve gayriden ücret ile istihdâm ideler.

Yazıldı.
Mezbûr Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

1071

Atana kâdîsına hüküm ki:

Dulkadriye'de emin ve âmillerde bâki kalan malın tahsili için Mahmud Çavuş'un gönderildiği, Adana kadısının da bu işe mübaşir tayin olunduğu; kadı'nın başka görevi varsa dahi bırakıp bu işle ilgilenmesi ve toplanan malın hisar-erenleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* vilâyet-i Dul-kadriyye'de ümenâ vü ummâl uhdelerinde olan mâlun cem‘ u tahsîli içün irsâl olunup ol bâbda senün dahı mübâşir olman emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, âhar hıdmet fermân olunmış ise dahı mâlumun cem‘ u tahsîli husûsını mukaddem görüp emr-i şerîfüm mûcebince ve çavuşum mübâşeretiyle vâkı‘ olan mâlumun cem‘ u tahsîli bâbında sa‘y ü ikdâm eyleyesin ve cem‘ olunan mâlı Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e göndermelü oldukda hısâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Âdemisi Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân

1072

Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Bursa'da Acem diyarından gelen tüccarlara yapışarak ipeğini satan, hasta olan tüccarları evine ve köylere götürüp, ölen tüccarların ölülerini kaybedip metrukâtını gizleyip zimmetine geçiren Abdullah adlı kişinin mâl-ı mirîye zararı olduğu bildirildiğinden, adı geçen kişinin teftiş edilerek kimleri evine götürdüğü ve ne kadar mallarını aldığının bildirilmesi.

Burusa nâzırı mektûb gönderüp; "mahrûse-i mezbûrede Abdullâh nâm kimesne mîzân dellâlı değil iken her tâcir ki, Acem diyârından gele, varup ana yapışup ipeğin satup haste

olanları evine iletüp vefât itdükden sonra varup yoklandukda cüz'î nesne bulunup mîzânda fürûht olan ipeği yoklandukda küllî meblağ olup kendüden sü'âl olundukda; "Bilmezin." diyü cevâb virüp ve ba'zı bâzergân hastelerin dahı köylere iletüp fevtolanun meyyitlerin, [metrûkâtın] ketm içün [nâ-bedîd idüp] bi'l-cümle mâl-ı mîrîye küllî zararı vâkı' olup bâzergân tâyifesi dahı her vechile şekvâ üzre oldukların" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; arzolunduğı gibi olup merkûm Abdullâh bâzergân hastelerin evlerine ve köylerine iletüp fevtolanlarun metrûkâtın ketm ü bel' eyleyüp meyyitlerin nâ-bedîd itdüği vâkı' ise nenün gibi kimesneleri evlerine iletüp ve ne mikdâr rızkların ekl ü bel' eyleyüp ve ne asıl kimesneleri köylere alup gidüp fevtoldukdan sonra meyyitlerin nâ-bedîd eylemişdür; tamâm gavrine irişüp mufassal ü meşrûh yazup arzidesin.

Yazıldı.
Mezbûr zimmîlere virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

1073

Sağ-kolı tahrîr iden Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Eskiden köy yeri olup ahalisi perakende olan Seğidlüviranı köyünde iskân olunanlara civar köyler ahalisi tarafından vukû bulan müdahalenin engellenmesi.

Keşan kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "zimmî tâyifesinden Nikola ve İstani ve İstemad ve Diyo ve Yorgi ve dîger Yorgi ve Yani ve Koca Yorgi nâm zimmîler meclis-i şer'a gelüp; "kadîmden eski köy yiri olup ehli münteşir olan Seğidlüvîrânı nâm karyede mütemekkinler olup harâc defterine kaydolunup her yıl harâcların virüp zirâ'at ü harâset iderken ba'zı kimesneler garaz idüp; "Mer'âmuzdur." diyü mezbûrları yirlerinden kaldurmak istedüklerin" bildürüp üzerlerine varılup görildükde zikrolunan karye kadîmden köy yiri olup kiliseleri ve evleri ve kuyuları hâliyâ yirlü yirinde olup; "Mer'âmuzdur." diyü taleb iden karye ile mezkûr karyenün mâbeyni ba'îd olup aslâ zararı olmayup ve harâc emrinde dahı; "Girîhte olan köyleri bulup yirlü yirine getürdesin." diyü fermân olunmağın mezkûr zimmîler harâc defterinde mukayyed oldukları sebebden bulup getürdüp mezbûr karyeye yine gelüp mütemekkin olmaların" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup nizâ' olunan yirler mezbûr karye halkınun fi'l-vâkı' kadîmî mer'âları olmayup* vech-i meşrûh üzre kadîmî karye olup girîhte olanlar gelüp mütemekkin oldukların mezbûr karye halkı şer'a ve kânûna muhâlif nizâ' iderler ise men' u def' idüp gelüp mütemekkin olanları ale'l-esâmî deftere kaydidüp toprak kâdîsı ma'rifetiyle kadîmî sınurların temyîz idüp hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesin.

1074

Samakov'da celep yazılan mirî samakovcuların celeplikten çıkarılarak, yerlerine celepliğe kâdir zengin kimselerin celep yazılması ve yazılan koyunların da zamanında gönderilmesi.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

Samakob ve Dobniçe kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Samakob kazâsına tâbi‘ Radovil nâm karyeden Petre Maleşko ve Tekle Mihayil ve Radol Göynük ve Yovan Rayo ve Çuprapetel nâm karyeden Açuyo ve Soboyo (?) ve Dobniçe kazâsına tâbi‘ Bana nâm karyeden Uyko Kirko ve Miyo Kalosin ve Ustuyo Dimitre ve Ofcar nâm karyeden Nova İstemade nâm zimmîler Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Bunlar nefs-i Samakov'da yaz u kış mütemekkin samakovcılar olup mîrî içün lâzim olan mühimmâtı hâzır u müheyyâ eyleyüp her birinün ikişer-üçer samakovları olup ancak anlarun uhdesinden gelür iken hâliyâ celeb tahrîr olundukda bizi dahı deftere celeb kaydeylediler." diyü tezallüm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hâliyâ samakovlar üzerine nâzır ta‘yîn olunup Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* ile bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezkûr zimmîler mîrî samakovcılar olup hıdmet iderler iken celeb tahrîr olundukları vâkı‘ ise celeblikden ihrâc eyleyüp yirlerine celebliğe kâdir ve yarar u mün‘ım ü mâldâr kimesneler bulup ne mikdâr nesneye mâlik olduklarına ehl-i vukûf yüzlerine şehâdet itdüklerinden sonra mezkûr zimmîlerün üzerlerine ta‘yîn olunan ağnâmı anlarun üzer[lerine] tahrîr eyleyüp şehâdet iden kimesneleri ale'l-esâmî yazup defter idüp bir sûretin yanunda mahfûz olan celeb defterine kaydeyleyüp ve bir sûretin dahı mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, bunda olan celeb defterine dahı ol vechile işâret oluna ve mezbûrlarun üzerlerine takdîr olunan ağnâmı dahı te‘allül itdürmeyüp vakti ve mevsimi ile bî-kusûr ihrâc itdürüp olıgeldüği üzre yarar süriciler ile irsâl ü îsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

1075

Vize kâdîsına hüküm ki:

Vize'de evinde mahkeme kurup, kadı ve beylerin işine karışıp her türlü fesadı yaptığı bildirilen Murib Mustafa ve oğlu Memi'nin teftiş olunarak üzerine sabit olan maddelerin sicil olunması ve sicil sûreti ile birlikte mübaşir çavuşa koşulup gönderilmesi.

Vize Beği Mehmed Beğ mektûb gönderüp; "Bundan akdem nefs-i Vize'de sâkin olan Mu‘rib Mustafâ ve oğlı Memi içün nice def‘a ahkâm-ı şerîfe vârid olup; "Beğlere ve kâdîlara karışmasun." diyü fermân olunmış iken girü beğler ve kâdîlar kapusından hâlî olmayup evinde mahkeme kurup müslimânlarun ve kâfirlerün bi-gayri hakkın esbâbların ve akçaların alup ummâl tâyifesine dahı karışup mâl-ı mîrîye zararı olup mükemmel rahtlı at ile ve harîr esbâb ile gezüp re‘âyâ ana varmayınca beğlere ve kâdîlara varmayup ve ba‘zı kimesneleri dahı dutup örfeyleyüp akçasın alduğı sicill olunmışdur." diyü i‘lâm itmeğin bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Evren mübâşir ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp

göresin; fi'l-vâkı‘ müşârun-ileyhün arzitdüği üzre mezkûr Mustafâ ve oğlı Memi, beğler ve kâdîlar maslahatına karışup evinde mahkeme idüp ve mâl-ı mîrîye gadri olup müslimânlarun hılâf-ı şer‘ akça vü esbâbın almış mıdur ve ne makûle maslahatlara girüp ve ne asıl kimesnelere örfidüp sicill olmışdur; tamâm ma‘lûm idinüp üzerine ne makûle mevâd sâbit olursa sûret-i sicilliyle mübâşir çavuşumla bi-nefsihî gönderesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

1076

Hayrabolı kâdîsına hüküm ki:

Hayrabolu Subaşısı Kurd, Arpa Kâtibi Pîrî'nin kendisini döğdüğü yolunda şikâyette bulunduğundan, olayın aslının bildirilmesi.

Vize sancağı beği âdemlerinden Hayrabolı Subaşısı olan Kurd Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "hâssa serrâclarumdan olup anda Arpa Kâtibi olan Pîrî mezkûrı döğüp mahkemeye kaçup ardınca hıdmetkârların gönderdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, göresin; fi'l-vâkı‘ mezkûrı döğüp ve mahkemeye hıdmetkârların gönderüp döğdüği vâkı‘ mıdur, nicedür; ılmün olduğı üzre yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 16 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Oğlı İbrâhîm'e virildi. Fî 15 Ramazân

1077

Dergâh-ı Mu‘allâ müteferrikalarından olup Kütâhiyye sancağı

Tahrir esnasında bir şahsın bir vakıf zırnîh madeninin iltizamına tâlib olduğunu bildiren Kütahya Muharriri Rahimî'nin şimdilik tahrir işiyle meşgul olup bu gibi hususları Südde-i Saâdet'e gelince arzetmesi.

tahrîr[i] fermân olunan Rahîmî'ye hüküm ki:

Hâliyâ; "anda bir vakf zirnîh ma‘deni olup bir kimesne kendüye yedi bin akça terakkî ve bir oğlına dirlik olmak şartıyla ma‘den-i mezbûrun vakf cânibine râci‘ olan hukûkın bî-kusûr edâ itdükden sonra Hızâne-i Âmire'ye yüz bin akça teslîm itmek üzre iltizâm itdüğin" i‘lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiki hâlde tahrîr-i vilâyet iderken anun gibi mukayyed olmayup Südde-i Sa‘âdetüm'e geldüğünde arzeyleyesin ki, ol bâbda emr-i şerîfüm ne vechile sudûr bulursa mûcebi ile amel oluna.

1078

Hersek beyinin, Levend Kaptanı Kara Hâce'nin durumu ve Mezid Bey'in kadırgaları hakkında gönderdiği mektubun alındığı; adı geçenin çevrede olup bitenlerle küffar hakkında vâkıf olduğu bilgileri ulaştırmaya bundan sonra da devam etmesi.

Yazıldı.
Âdemisi Mehmed'e virildi.

Hersek beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Levend Kapudânı Kara Hâce ahvâlin ve Mezîd Beğ kadırgaları" husûsın i‘lâm eylemişsin. İmdi; ol bâbda her ne dimiş isen ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba‘d dahı ol cânibleri tetebbu‘ u tecessüsden hâlî olmayup eger deryâya ve eger küffâra müte‘allik her ne ahvâle vâkıf u muttali‘ olursan ale'l-ittisâl i‘lâm ü ihbârından hâlî olmayasın.

Yazıldı.

1079 *Piyâle Paşa'ya; "sâbıkâ Yemen beğlerbeğisini habs" içün irsâl olunan hükm-i şerîf sipâhî-oğlanlarından Mehmed'e virildi.*

Sâbık Yemen beylerbeyinin hapsedilmesi için Piyale Paşa'ya gönderilen hükmün sipahi oğlanlarından Mehmed'e verildiği.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 16 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1080 *Mehmed Çavuş'a virildi. Kıt‘a: 12*

Pojega sancağı beğine hüküm ki:

Beç Kralı Maksimilyanoş'un talebi üzerine barış için sekiz yıllık ahidnâme verildiği; bu sebeple serhadde olan sancakbeylerinin ahidnâmeye aykırı herhangi bir hareket yapmaktan sakınmaları ve züamâ, erbâb-ı timar vs. neferâta da bu konuda gereken uyarıları yapmaları; aksi takdirde ahde aykırı vukû bulacak her türlü hareketten sorumlu tutulacakları.

Hâliyâ iftihâru ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Beç Kralı Maksilmiyanoş Kral Atebe-i Azamet-unvânum'a ilçisin gönderüp ve; "sâl-be-sâl otuz bin altun harâc irsâl eylemek şartıyla sekiz yıla değin sulh u salâh olmak bâbında istid‘â-yı ınâyet eyledüğin" bildürüp Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolundukda iltimâs ü recâsı karîn-i kabûl-i husrevânem olup ol bâbda mufassalen ahid-nâme-i hümâyûnum ınâyet olunup bu bâbda beğlerbeğine müstekıl hükm-i

şerîfümle ahid-nâmenün bir sûreti irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda sen dahı mukayyed olup taht-ı livânda olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra ve neferlerine tenbîh ü tehdîd idüp ve martolos ile levend tâyifesin gereği gibi zabtidüp bu barışlık içinde aslâ ahde muhâlif bir vaz‘ itdürmeyesin. Müşârun-ileyh beğlerbeği sulh u salâha müte‘allik olan masâlihda tenbîh ü te’kîd eyledüği husûsda aslâ muhâlefet itmeyüp sözinden tecâvüz eylemeyeler. Şöyle ki; anlar cânibi[n]den ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif vaz‘ sudûr ider ise dahı anun gibi fesâda mübâşeret ideni elegetü[rü]p arzeyleyesin. Şöyle ki; taht-ı livânda olan eger zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdur ve eger ulûfe vü dirlik tasarruf iden neferâtdur ve martolos u levend tâyifesidür ve gayridür; ahde muhâlif bir iş eyleyeler, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmayup senden bilinüp azl-i ebedî ile konılmayup her vechile mu‘âteb ü mu‘âkab olman mukarrerdür; ana göre basîret üzre olasın.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Kopan sancağı beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Mohaç sancağı beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Şimontorna sancağı beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, İstoni Belgrad beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Usturgon beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Seçen beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Novigrad beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Filek beğine.

Yazıldı.
m.
Bir sûreti, Solnok beğine.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 18 Ramazân

Bir sûreti, Bosna beğine yazıldı. *Âhırinde bu tafsîl üzre:* "...Klis ve Zaçesne beğlerine ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür; "Vech-i meşrûh üzre ahde muhâlif evzâ‘ olmakdan ihtiyât idüp dâyim senün sözünden tecâvüz itmeyüp sulh u salâha müte‘allik husûslarda nasîhatünle mütenassıh olalar." diyü emrüm olmışdur. Sen dahı ana göre mukayyed olup müşârun-ileyhimâya dâyim tenbîh ü te’kîd eyleyüp ahde mugâyir iş itdürmeyesin."

Yazıldı.
m.

Birer sûreti, Klis ve Zaçesne beğlerine. *Âhırinde bu tafsîl yazılmışdur:* "...Bu bâbda Bosna beğine dahı mufassal ü meşrûh hükm-i şerîf gönderilüp; "Dâyimâ sulh u salâha müte‘allik husûslarda size tenbîh ü nasîhat ey[le]mekden hâlî olmayup ahd ü emâna muhâlif evzâ‘ itdürmeye." diyü emrolmışdur. Siz dahı müşârun-ileyhün sözine muhâlefet itmeyüp gereği gibi basîret ü intibâh üzre olasız".

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 18 Ramazân, sene: 975

1081

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Beç Kralı Maksimilyanoş'un talebi üzerine barış için sekiz yıllık ahidnâme verildiği ve vergi verecek karyelerin vukû bulacak nizalarının ahidnâme gereğince hallinde esas olacak defterin de gönderildiği; ayrıca serhadde olan sancakbeylerine ahidnâmeye aykırı herhangi bir hareket yapmaktan sakınmaları ve züamâ, erbâb-ı timar vs. neferâta da bu konuda gereken uyarılarda bulunmaları, ahde aykırı vukû bulacak her türlü hareketten sorumlu tutulacaklarına dair emir gönderildiği; bu hususta Budun beylerbeyinin de ilgililere tehbihte bulunması.

Beç kralı Dergâh-ı Sa‘âdet-penâhum'a ilçilerin gönderüp; "sekiz yıla değin sulh u salâh olmak üzre sâl-be-sâl otuz bin altun harâc irsâl eylemek şartıyla" ahid-nâme-i hümâyûnum taleb eylemeğin iltimâs ü recâsı karîn-i kabûl-i husrevânem olup ba‘zı şerâyıt ile ahid-nâme-i hümâyûnum ihsân olunmışdur. Cümle şerâyıtdan biri; defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olan karyelere dahl ü ta‘arruz eylemekden geçüp dâhıl-i defter olan karyeler viregeldükleri virgülerin getürüp vireler, bu cânibden dahı deftere muhâlif ziyâde nesne taleb olunmaya. Anun gibi defterde mukayyed olan karyelerün virgüleri bâbında ve gayri husûslarda bir nizâ‘ olsa berü cânibden sen nâzır olup öte cânibden anlar dahı bir nâzır nasbidüp bi'z-zât görilmeğe kâbil olur ise görilüp değil ise iki cânibden vekîller nasbolunup yarar âdem ile mahall-i nizâ‘un üzerine varılup vech ü münâsib olup memleket ü Hazîne'ye enfa‘ olanıla amel olunmak içün defterde mukayyed olan karyeler ve mezra‘alar ale'l-esâmî yazılup tuğrâ-yı hümâyûnumla mücelled ü memhûr irsâl olunmışdur. Mahall-i ihtiyâcda ana mürâca‘at olunup defter-i hâkânî muktezâsınca amel olunup ana göre tedârük oluna; ve serhadlerinde haydûd u harâmî vü levend tâyifesin hıfzidüp aslâ Memâlik-i Mahrûsem'e ve re‘âyâ vü berâyâya

vechün mine'l-vücûh te‘addî vü tecâvüzleri olmayup Sigetvar Seferi'nde kuvvet-i kâhire-i husrevânem ile fetholunan kılâ‘dan bi'l-fi‘l harâb olan kal‘alar yirlerinde ve topraklarında kal‘alar ihdâs ü ta‘mîr olmayup ve Erdel vilâyetine dahı aslâ dahlolunmayup ve Çehvar ve Bana ve Erdod Kal‘aları'n dahı ta‘mîr eyleyüp mâdâm ki, mufassalen virilen ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif anlar cânibinden bir vaz‘ sâdır olmaya, bu cânibden dahı serhadlerde beğlerbeğiler ve beğler kullarum taht-ı hükûmetlerinde olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr u neferâtı ve bi'l-cümle dirlik[lü] ve dirliksüz levend ü martolos tâyifesin gereği gibi hıfzidüp ol cânibe aslâ te‘addî vü tecâvüz itdürmeyeler. Şöyle ki; "Birinden ahde muhâlif bir vaz‘ sâdır ola, azl-i ebedî ile konılmayup eşedd-i ıkâbıla mu‘âkab olmak mukarrerdür." diyü ahkâm-ı şerîfe gö[nde]rilmişdür. Ana göre tenbîh olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğlerine ve zü‘amâsına ve erbâb-ı tîmâr u neferâta ve martolos u levend tâyifesine ve gayriye gereği gibi tenbîh ü tehdîd idesin ki, aslâ vü kat‘â ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir bir hâlet eylemeyeler. Eger anlar cânibinden ahde muhâlif bir vaz‘ sâdır olursa anun gibi fesâda mübâşir olanı elegetürüp hakîkati üzre arzoluna ki, Südde-i Sa‘âdetüm'de sâkin olan vekîlleriyle söyleşüp ol bâbda fermân-ı celîlü'l-bürhânum ne vechile sâdır olursa amel oluna. Şöyle ki; serhadlerde olanlardan her kim olursa olsun birinden ahde muhâlif bir vaz‘ sudûr eyleye, her kimün taht-ı hükûmetinde olursa; "Bilmedüm." ve; "İşitmedüm." veyâhûd; "Levend tâyifesi eylemişdür." diyüp beyân idecek özri aslâ makbûl olmak ihtimâli yokdur; gereği gibi [cezâ-yı] sezâsı virilüp sâyirlerine mûcib-i ıbret olur. Bu emr-i celîlü'l-kadrüm mukarrer bilüp ahd ü emâna muhâlif işden be-gâyet ictinâb u ihtirâz üzre olalar. Sen dahı basîret üzre olup serhadlerde olan beğler kullaruma ve gayriye dâyimâ tenbîh ü te’kîd eyleyüp lâzimü'l-arz olan kazâyâyı ale't-tevâlî i‘lâm eylemekden hâlî olmayasın.

Yazıldı.
Kethudâsı Ca‘fer'e virildi.

1082

Sigetvar sancağı beğine hüküm ki:

Bobofça Kalesi barkanının, inşaatın yarım kalması sebebiyle harap olmaya başladığı bildirildiğinden, barkanın tamamlanması için Zigetvar sancakbeyinin Pojega, Sekçuy, Kopan ve Mohaç sancakbeylerinden yardım talep etmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem ihdâs olunan Bobofça Kal‘ası'nun parkanı [binâsı] mübâşeretine emr ve mu‘âvenet içün ta‘yîn olunan Pojega ve Sekçuy ve Kopan ve Mohaç sancaklarınun re‘âyâsı yapdukları hıssalarun üsti tahta ile örtülmemek ile dîvârlarınun sıvaları yıkılup harâba müteveccih olmakdan hâlî olmayup parkan-ı mezbûr ihdâs olundukda orak zamânı olmağla re‘âyâya icâzet virilüp ve parkan etrâfında kazılan handek dahı ziyâde kazılmak lâzim olup şimdi zamânı olduğın*" arzeylemişsin. İmdi; husûs-ı mezbûr içün müşârun-ileyhim beğlere ahkâm-ı şerîfe yazılup her biri sancaklarından kifâyet mikdârı âdem gönderüp mu‘âvenet eylemek fermân olunmışdur. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, anun gibi parkan-ı mezbûrun binâsına mübâşeret eyleyüp mu‘âvenet içün âdem lâzim oldukda müşârun-ileyhim beğlere âdem gönderüp sancakları re‘âyâsından kifâyet mikdârı âdem taleb idüp itmâm-ı maslahatda bezl-i makdûr eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

1083

Zigetvar sancakbeyi tarafından Bobofça Kalesi barkanının tamamlanması için Pojega, Sekçuy, Kopan ve Mohaç sancaklarından yardım istendiğinde, yeterli miktarda adamın âlet ve edevâtıyla yardıma gönderilmesi.

Mohaç sancağı beğine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Sigetvar sancağı beği Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bobofça Kal‘ası'nun ta‘mîrine mu‘âvenet içün ta‘yîn olunan Pojega ve Sekçuy ve Kopan ve Mohaç sancaklarınun re‘âyâsı yapdukları hıssalarun üsti tahta ile örtülmemek ile dîvârlarınun sıvaları harâba müteveccih olmakdan hâlî olmayup parkan ihdâs olundukda orak zamânı olmağıla re‘âyâya icâzet virilüp ve parkan etrâfında kazılan handek dahı ziyâde kazılmak lâzim olup şimdi zamânı olduğın" arzeylemeğin zikrolunan parkanun üsti tahta ile örtilüp handekı dahı ziyâde kazılmak içün müşârun-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh parkan-ı mezbûrun binâsına mübâşeret idüp mu‘âvenet içün senden âdem taleb eyledükde sancağun re‘âyâsından kifâyet mikdârı âdem kazmaları ve kürekleri ve sâyir levâzimleri ile gönderesin ki, varup hıdmetde bulunup edâ-i hıdmet eyleyeler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Pojega sancağı beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Sekçuy sancağı beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Kopan sancağı beğine.

1084

Semendire sancakbeyinin, Rudnik Madeni'nde işlenen demir yuvalaklara dair gönderdiği mektubun alındığı, sancakbeyinin bu iş için tayin olunan çavuşa her türlü yardımı yaparak daha çok yuvalak işlenmesine gayret etmesi.

Yazıldı.
Topcılar Kethudâsı Hasan'a virildi.
Mezbûr çavuşa virildi.

Semendire sancağı beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Südde-i Sa‘âdetüm çavuşlarından Mehmed Çavuş Rudnik Ma‘deni'nde bu yıl işletdüği demür yuvalaklarun iki bin iki yüz on yedi yuvalağı Belgrad Mahzeni'ne teslîm olunup ve sâyiri defter olunup yirinde kalduğın ve mezbûr çavuşuma teslîm olunan külünk ü kazma ve sâyir âlâtdan ne mikdârın Belgrad Mahzeni'ne teslîm itdüğin ve âlâtda ne kadar kesr geldüğin ve nice olduğın" arzitmişsin. İmdi; ol hıdmet içün mezbûr çavuşum ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup gereği gibi mu‘âvenet idüp zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp on beş bin mikdârı yuvalak işletdürilmek bâbında envâ‘-ı sa‘y ü ikdâmun zuhûra getürüp ikdâmda dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

1085 *Sûret-i sicil getüren Galata azeblerinden Mustafâ'ya virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975*

Midilli muhafazasında olan kadırgada kürek cezası çekmekte olan Kratovalı Durali'nin, yelkenci Memi Reis'in damadı Şehsuvar tarafından salıverildiği ve daha sonra Topcu Mahmud'un evinde kalpazanlık yaparken yakalandığı bildirildiğinden, bu işin içinde olan kimselerin yakalanıp hapsedilmesi ve durumun arzedilmesi.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Cezîre-i Midillü hıfzı içün ta‘yîn olunan hâssa kadırgada olan mücrimlerden Kratovalı Tur Alî nâm mücrimi Yelkenci Memi Re’îs küyegüsi Şehsüvâr bendden ıtlâk idüp girü muhâfaza hıdmetinde olan Topcı Mahmûd nâm kimesnenün evinde kallâblık iderken Midillü sancağı beği ile kâdîsı mezbûrı ihzâr idüp teftîş eyledükde; "Topcı Mahmûd'un evi altında mahzeni içinde içi gümüş üsti altun kaplu firengî sikkelü elli altun kesildi." diyü ikrâr eyledüği müseccel olmağın sicill-i mezbûrun sûreti aynı ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh sancakbeğinden sü’âl idüp göresin; vâkı‘ ise sûret-i sicil mûcebince husûs-ı mezbûrda mübâşir olanları elegetürüp habsidüp arzeyleyesin.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

1086 Südde-i Sa‘âdetüm'de Kapucılarum Kethudâsı Gülâbî *zîde kadruhû*

Bazı kimselerle kavga ettiği için küreğe konulan Kapıcılar Kethüdası Gülabi'nin hizmetkârı Ali'nin salıverilmesi.

gelüp; "Alî nâm hıdmetkârı mukaddemâ ba‘zı kimesneler ile gavgâ eylemeğin te’dîben küreğe konılup bi'l-fi‘l gemide mahbûs olduğın" bildürüp ıtlâk olunmasın recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûr bi'l-fi‘l gemide mahbûs ise ıtlâk eyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fi 17 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1087 *Âdemisi Mehmed'e virildi.*

Nikşik nahiyesinin Kolsek (?) köyü halkının fesad üzere oldukları, yol kesip adam katlettikleri, mahkemeye davete icabet etmedikleri ve günden güne fesadlarını arttırdıkları bildirildiğinden, Hersek beyinin, üzerlerine varılmak gerekiyorsa varıp, fesad edenleri yakalayıp haklarından gelmesi.

Hersek sancağı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nikşik nâhıyesinde Kolsek (?) nâm karye halkı cemî‘ zamânda fitne vü fesâddan hâlî olmayup âyende vü revendenün yollarına gelüp telef-i nefs idüp ve mâl [ü] menâllerin ve fukarânun tavarların gâret idüp şer‘-ı şerîfe da‘vet olundukda itâ‘at itmeyüp günden güne şenâ‘atlerin ziyâde idüp etrâfda olan ahâlî-i vilâyet mezbûrlardan ziyâde müteşekkî olup haklarından gelinmek lâzimdür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı gibi olup mezbûrlarun vech-i meşrûh üzre fukarânun mâlların ve tavarların gâret idüp zulm ü te‘addîleri mukarrer ise hüsn-i tedbîr ü tedârük ile mazarrat u te‘addîlerin def‘ u ref‘ eyleyesin. Eger üzerine varılmak lâzim gelürse varup fesâdı olanları elegetürüp bir vechile haklarından gelesin ki, sâyir menba‘-ı fesâd olanlara mûcib-i ıbret ü nasîhat ola. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunmayup kendü hâlinde olanları rencîde vü remîde itdürmeyesin.

Yazıldı.

1088 Dulkadir beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Maraş Mahkemesi Nâibi Şeyhî ve Kâtib Mehmed ile İsmail adlı şahsın kadı adına sahte mühür kazdırıp temessükler verdiği bildirildiğinden, teftiş olunup suçları sabit olursa hapsolunmaları ve neticenin bildirilmesi.

Bi'l-fi‘l Mar‘aş Mahkemesi'nde Nâyib olan Şeyhî ve Kâtib Mehmed ve İsmâ‘îl nâm kimesneler ittifâk idüp kâdî nâmına müzevver mühürler kazıdup ba‘zı husûslara temessükler virüp tezvîre sülûk itdükleri Südde-i Sa‘âdetüm'de i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı‘ mezkûrlar vech-i meşrûh üzre müzevver mühür kazıdup ba‘zı kimesnelere temessük virdükleri vâkı‘ mıdur, nicedür; a‘yân-ı vilâyetden ve mu‘temedün-aleyh kimesnelerden tetebbu‘ u tefahhus idüp şer‘ ile tezvîr ü telbîsleri sâbit ü zâhir olursa habsidüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz; sonra emrüm ne vechile olursa amel

eyleyesiz. Ammâ; bu [bâ]bda mukayyed olup kendü hâllerinde ise ehl-i garaz söziyle şer‘-ı kavîme muhâlif te‘addî itdürmeyesiz.

Yazıldı.

1089 Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Piyale Paşa'nın, kendisine gönderilen on mücrim ile Budun'dan gelen otuz kafiri teslim alıp zapteylemesi.

Hâliyâ on nefer mücrim ile vilâyet-i Budun'dan gelmiş otuz nefer kâfir defteri ile sol-gurabâdan otuz nefer kimesne ve sübaşı cânibi[n]den iki bölükbaşı ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, defter mûcebince alup* zabteyleyesin.

Yazıldı.

1090 Mukaddemâ Tımışvar Tîmârları Defterdârı olup Paşa sancağınun sol-kolınun tahrîri fermân olunan Mehmed'e hüküm ki:

Tahrir olunan Paşa sancağında müsellem, yörük, küreci, taycı, demirci ve yağcı tâifesinden olduklarına dair temessük ibraz edenlerin teftiş edilerek bu tâifelerden olmayıp kendilerini raiyyetlikten kurtarmak için bir yolunu bularak temessük ibraz ettikleri belirlenenlerin ayrı ayrı defter edilip bildirilmesi.

Hâliyâ tahrîr itdüğün yirlerde; "Müsellem ü yörük ü küreci vü taycı vü timürci vü yağcı tâyifesindenüz." diyü temessük ibrâz idenler yirlü yirinden aslı ve hakîka[t]i ile teftîş olunup görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup anun gibi zikrolunan tavâyifden temessük ibrâz iden kimesneleri aslı ve hakîkati* üzre teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezkûrlar eben an-ceddin müsellem ü yörük ü küreci vü yağcı vü taycı vü timürci tâyifesinün oğullarından olmayup mücerred kendülerin ra‘ıyyetlikden halâs itmeğiçün birer tarîkla temessük ibrâz* idenlerün tamâm gavrine irişüp vâkıf u muttali‘ olduğun üzre ale't-tafsîl başka defter idüp geldüğünde arzeyleyesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, sol-kolı tahrîr idüp Rûmili'nde Defter Emîni olup zü‘amâdan olan Mustafâ'ya.

1091

Tımışvar'a tâbi olan sancaklarda boş ve harabe olup, hariç vilâyetlerden gelen reâyanın sonradan mamur ettiği yerlerde sınır tartışmaları meydana geldiği ve havâss-ı hümâyuna ait karyelerdeki bağ ve çayırlara dahlolunduğu bildirildiğinden, Tımışvar defterdarı ve kadısının sınır işaretlerini yeniden düzenleyerek sınır tartışmalarını ortadan kaldırmaları.

Yazıldı.

Tımışvar defterdârına, kâdîsına hüküm ki:

Sen [ki] defterdârsın, Südde-i Sa‘âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Tımışvar'da vâkı‘ olan sancaklarda yüz yıldan, bel dahı ziyâde zamândan berü hâlî vü harâbe yirlere hâric-i vilâyetden re‘âyâ gelüp sâkin olup şenelüp ihyâ vü âbâdân karyelerün kadîmî hudûd u sınurları nâ-ma‘lûm olmağla erbâb-ı tîmâr mâbeynleri her zamân nizâ‘dan hâlî olmayup ve havâss-ı hümâyûn karyelerinün dahı kadîmî hudûd u sınurları ma‘lûm olmayup havâs karyeleri yirlerine ve bâğlarına ve çayırlarına dahı dahlolunup her birinün hudûd [u] sınurı ta‘yîn ü tebyîn olunmak lâzim olduğın" i‘lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Kadîmî alâmetleri olanlarun kadîmî alâmetlerin tecdîd [ü] ta‘yîn idüp ve kadîmî müşâ‘ u müşterek olmayup ammâ; alâmetleri olanlarun kadîmî alâmetleri ahâlî-i kurâ ittifâklarıyla görüp hudûd u sınur ta‘yîn ü tebyîn idüp alâmetler nasboluna ki, mâbeynlerinde kat‘-ı nizâ‘ ola.

Yazıldı.

1092 *Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Ramazân, sene: 975*

Semendire sancağı beğine, kâdîsına ve dizdârına hüküm ki:

Rudnik Madeni hizmetine tayin olunan Mehmed Çavuş'a Semendire'den yeteri kadar topçu ve hisar-eri verilmesi.

Hâliyâ Rudnik hıdmetine me’mûr olan Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*ya kifâyet mikdârı istihdâm içün topcı vü hısâr-eri taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, kifâyet mikdârı topcı vü hısâr-eri taleb eyledükde viresin.

Yazıldı.

1093 Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Mehâyif teftişi sırasında suçları sabit olup küreğe konulması gerektiği bildirilen mücrimlerin isimleri ve suçlarına ait sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi ve kendilerinin donanma gemilerine verilmek üzere Golos Kalesi dizdarına teslim edilmeleri.

Hâliyâ emr-i şerîfümle senünle mahâyif teftîşinde olan Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından

Pîrî *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "Hîn-i teftîşde ba‘zı mücrimler zuhûr idüp ve sâbıkâ olan kâdîlar zamânında nice def‘a sicill olmış müttehem ü mücrim a‘yân-ı vilâyet yanında zâhir olup lâkin şer‘le katl îcâb ider nesneleri sâbit olmayup bu makûle mücrimler küreğe gönderilmek münâsibdür; zikrolunan mücrimler sipâh veyâhûd eşkünci tâyifesiyle Golos veyâ İzdin İskelesi'ne gelen Donanma kadırgalarına teslîm olunup irsâl olunalar." diyü arzidüp ammâ; zikrolunan mücrimler kaç neferdür ve günâhları nedür; beyân olunmamış. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan mücrimler kaç neferdür ve her birinün cerîmeleri nedür, isimleri ve üzerlerine sâbit olan cerîmelerinün sûret-i sicilleri ne ise mufassal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve kendülerin sipâh veyâhûd eşkünci tâyifesinden mu‘temedün-aleyh kimesnelere koşup Golos Kal‘ası dizdârına teslîm eyleyesin ki, Do[na]nma-i Hümâyûn kadırgaları vardukda teslîm eyleyeler ve alınup teslîm itdüklerine temessük alalar. Bu bâbda Golos dizdârına dahı hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Zikrolunan mücrimleri kaç neferdür; ol cânibe kadırgalar vardukda teslîm idüp ve kimün gemisine teslîm olundukların yazup arzeyleyesin." diyü fermân olunmışdur; ol hükm-i şerîfümi dahı ulaşdurasın.

Yazıldı.

1094 Golos Kal‘ası dizdârına hüküm ki:

Golos Kalesi dizdarının Yenişehir kadısının göndereceği suçluları teslim alarak, donanma geldiğinde küreğe konulmak üzere donanmaya teslim edip hangi kadırgalara verdiğini bildirmesi.

Emr-i şerîfümle [mahâyif] teftîşinde olan Yenişehir* kâdîsı ba‘zı mücrimlerün katl îcâb ider günâhları olmayup küreğe konılmaları içün sana teslîm eyledüklerinde ellerinde temessük virilüp Do[na]nma-i Hümâyûnum gemileri anda vardukda gemilere teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kâdî-i mezbûr tarafından sana irsâl olunan mücrimler kaç nefer teslîm olunursa ve kadırgalar ol cânibe vardukda teslîm idüp ve kimün gemisine teslîm olundukların dahı yazup arzeyleyesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

1095 Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1144.

Köpri kazâsından Paraskive nâm zimmî ehl-i fesâd olup İstemad nâm zimmî kefîl olup hâlâ mezkûr Paraskive gaybet idüp mezbûr zimmî bulup getürmek içün hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, merkûm Paraskive nâm zimmî her kankınuzun taht-ı kazâsında

bulunursa elegetürüp mezkûr kefîline teslîm eyleyesiz ki, alup Südde-i Sa‘âdetüm'e getüre.

Yazıldı.

1096 *Paşa hazretlerine gönderildi.* Fî 18 Ramazân*

Mehmed Paşa'nın Edirne'de yaptırmakta olduğu hamam için gereken kireç ve taşların Çirmen kadısı tarafından tedarik edilip hazırlanması.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem Mehmed Paşa hazretlerinün mahrûse-i Edirne'de binâ olunacak hammâmı mühimmi içün taht-ı kazândan on bin kıntâr kireç ve bin zirâ‘ kayağan taşı ve ferş içün dört yüz zirâ‘ mermer ve yiğirmi aded kurna taşı ve pencereleri içün on aded ve kapuları içün iki aded söğe taşı ve külhan içün üç yüz zirâ‘ od taşı tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp kadîmden anda işleyügelen üstâdlara ücretleriyle zikrolunan kireci yakdurup ve taşları kesdürüp tedârük ü ihzâr itdüresin ki, vakti ve mevsimi ile hâzır bulunup tevakkuf lâzim gelmeye. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ta‘yîn olunan mikdârı kireci ve taşı mu‘accelen işleyüp-gelenlere ücretleriyle işledüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

Yazıldı.

1097 *Bu dahı.*

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Mehmed Paşa'nın Edirne'de yaptırmakta olduğu hamam için gereken kireç ve kerestenin Dimetoka kadısı tarafından tedarik edilip hazırlanması.

Düstûr-ı mükerrem Vezîr-i A‘zam Mehmed Paşa hazretlerinün mahrûse-i Edirne'de binâ olunan hammâmı içün taht-ı kazândan on bin kıntâr kireç ve on aded direk ve iki yüz aded kırkar karış hatıl ve üç yüz aded otuz beş karış hatıl ve yedi aded çûb-ı Bana –ki, tûli on ikişer zirâ‘ ola– akça ile tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp zikrolunan kireci ve keresteleri akçalarıyla tedârük ü ihzâr idesin ki, mahallinde hâzır bulunup tevakkuf lâzim gelmeye. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Akçalarıyla lâzim olan keresteyi mu‘accelen tedârük idesin.

1098

Bobofça Kalesi barkanı inşasının tamamlanmasına yardım etmeleri hususunda Pojega, Sekçuy, Kopan ve Mohaç sancakbeylerine hüküm gönderildiği; bu hususta Budun beylerbeyinin de mukayyed olup akçe lâzım olduğunda vermesi.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Sigetvar Sancağı Beği İskender *dâme ızzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem Bobofça Kal‘ası'nun ta‘mîrine mu‘âvenet içün ta‘yîn olunan Pojega ve Sekçuy ve Kopan ve Mohaç sancakları re‘âyâsı orak zamânı irişüp icâzet virilmekle yapdukları yirlerün üsti tahta ile örtilmeyüp harâba müteveccih olmak üzre olduğın" arzeylemeğin zikrolunan sancaklarun beğlerine ahkâm-ı şerîfe yazılup; "Anun gibi müşârun-ileyh kal‘a-i mezbûre binâsına mübâşeret idüp âdem taleb eyledükde her biri sancakları re‘âyâsından bennâ vü neccâr ve gayriden kifâyet mikdârı âdem gönderüp mu‘âvenet idüp itmâm-ı maslahat eyleyeler." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı onat vechile mukayyed olup zikrolunan sancaklarun beğlerine gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, anun gibi müşârun-ileyh kal‘a-i mezbûre binâsına mübâşeret idüp mu‘âvenet içün âdem taleb eyledükde gönderilen evâmir-i şerîfe mûcebince vakti ile kifâyet mikdârı âdem gönderüp itmâm-ı maslahatda ikdâm üzre olalar ve mezkûr kal‘a ta‘mîri içün müşârun-ileyhe akça lâzim olursa kifâyet mikdârı akça virdürüp tenbîh eyleyesin ki, akçayı itlâf u isrâfdan hazer eyleye.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 18 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1099 *Dragman Ferhâd Beğ'e.*

Ticaret için Erdel'e gelip-giden Dubrovnik tâcirlerine, gümrüklerini vermişlerse sebepsiz olarak müdahale edilmemesi.

Memâlik-i Mahrûse kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru'l-ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Erdel Kralı İstefan Kral Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Dubravenik bâzergânlarından ba‘zı ticâret tarîkı ile kendüye lâzim olan ba‘zı metâ‘ ile vilâyet-i Erdel'e gelüp gitdüklerinde her kankınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olurlar ise bî-vech dahl ü ta‘arruz olunmayup kimesne mâni‘ u müzâhım olmaması" bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi Dubravenik bâzergânlarından ba‘zı ticâret tarîkı ile Erdel vilâye[ti]ne varup gelürken taht-ı hükûmetinüz[e] uğrayup âdet ü kânûn üzre gümrüklerin edâ itdüklerinden

sonra bî-vech rencîde vü remîde iderler ise men‘ u def‘ idüp hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneye iş itdürmeyüp kendü hâllerinde emîn ü sâlim varup gelüp rencberliklerinde olalar.

Yazıldı.
Bu dahı.

1100

Memâlik-i Mahrûse kâdîlarına hüküm ki:

Ticaret için Erdel'den Osmanlı ülkesine gelen Varadin ve Karansebes tâcirlerine müdahale edilmemesi.

Hâliyâ iftihâru'l-ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Erdel Kralı İstefan Kral Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ Varadin tâcirlerinden ba‘zı ticâret tarîkı[y]la Memâlik-i Mahrûsem'e gelüp gezdükleri yirlerde emîn ü sâlim yörimeğe komayup ba‘zı kimesneleri bî-vech rencîde idüp ve gayri kimesnelerün borcı mezbûrlardan taleb olunup şer‘-ı kavîme muhâlif rencîde iderler." diyü i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Bu bâbda her birinüz mukayyed olup anun gibi vilâyet-i mezkûre tâcirleri ticâret üzre taht-ı hükûmetinüze varduklarında emîn ü sâlim gezüp bî-vech kimesneye rencîde itdürmeyüp ve âharun deyni anlardan taleb olunmayup hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, yine Erdel vilâyetinden Karansebes tâcirlerine yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Erdel vilâyeti tâcirlerine yazıldı.

[Yev]mü's-Sebt, fî 20 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Muhzır yoldaşına virildi.

1101

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Yakalanan Soğanoğlu adlı harâminin gemiye konulmayıp müstakil bir yerde muhafaza edilmesi ve suç ortaklarının yerlerinin öğrenilip elegeçirilmesi.

Hâliyâ Soğanoğlı dimekle ma‘rûf bir meşhûr harâmî tutılmış. Şerîkleri ve yatakları varımış; anlar dahı elegelmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûr Soğanoğlı dimekle ma‘rûf müfsidi gemiye komayup müstekıl bir yirde gereği gibi hıfzidüp dahı şerîkleri ve yatakları kimler idüğin haber alup elegetürüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel oluna.

1102

Yazıldı.

Nakşa Dükası Yasef, Girit'ten Boğdan'a götürülen şarabın İstanbul Boğazı'ndan geçirilmesi hususundaki iznin sadece kendisine mahsus olmasını talep ettiğinden, bu hususta kendilerine de izin verildiğini söyleyen bazı zimmîlerin ellerindeki izin emirlerinin alınarak müdahalelerinin menolunması ve emre aykırı olarak boğazdan şarap geçirilmesine izin verilmemesi.

Piyâle Paşa hazretlerine ve Hâslar kâdîsına ve Yenihısâr dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Nakşa Dükası Yasif, Tabîb David nâm âdemin Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderüp; "bundan akdem Girit atasından her sene bin fuçı hamr alup İstanbul yakalarından vilâyet-i Boğdan'a geçürmek içün emr-i şerîf virilüp hâliyâ ba‘zı zimmîler dahı; "Elimüzde emrimüz* vardur." diyü dahleyledüğin" i‘lâm idüp; "ol hıdmet müstekıll olmak" bâbında istid‘â-yı ınâyet eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûr emr-i sâbık mûcebince her sene Girit atasından bin fuçı hamr alup İstanbul Boğazı'ndan Boğdan'a geçürmek istedükde kimesne[yi] bî-vech dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp anun gibi; "Hamr geçürmeğe elimüzde emrimüz vardur." diyü dahlidenleri men‘ u def‘ eyleyüp ellerinde olan emirlerin alup der-kîse idüp mühürleyüp kapuma gönderesin ve tenbîh idesin ki, min-ba‘d emre muhâlif hamr geçürmeyeler; memnû‘ olmayanlarun hamrların girift idüp ahvâllerin ale't-tafsîl yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

1103

Muhzır yoldaşına virildi.

Piyale Paşa'nın Mısır'a gidecek gemiler hususunda gönderdiği mektubun alındığı; hazır olan gemilerin yola çıkarılması ve Mısır beylerbeyine gönderilen hükmün Mısır'a gidecek bir kişi ile yerine ulaştırılması; ayrıca daha önce Südde-i Saâdet'e gönderilmesi istenmiş olan mimarbaşının da bir an önce gönderilmesi.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Asker ile Mısır'a gidecek gemiler hâzır olup irsâl olunmışdur. Girü akabince hâzır olan gemiler gönderilmek üzre olduğın" bildürmişsin; dahı her ne dimiş isen ma‘lûm oldı. **Buyurdum ki:**

Arzeyledüğün üzre girü hâzır olan gemileri [göndermek] ardınca olasın ve Mısır beğlerbeğisine irsâl eylemek içün hükm-i şerîf gönderilmişdür. Anı dahı gider âdem ile mûmâ-ileyhe irsâl ü îsâl eyleyesin ve bundan akdem mi‘mârbaşınun bu tarafa gelmesi husûsıyçün hükm-i şerîf gönderilmişdi; henüz* haberi belürmedi. Eger dahı çıkmamış ise müşârun-ileyhi mu‘accelen gönderesin.

1104

Yazıldı.
Kaysariyye sipâhîlerinden kâğıd getüren Hasan'a virildi.

Bozok Beyi Çerkeş Bey'in, beylerbeyi gelinceye kadar Sivas'ın muhafazasında kalmaya devam etmesi.

Bozok Sancağı Beği Çerkeş Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "fermân-ı şerîfüm üzre henüz Sivas muhâfazasında olduğun" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeği gelince muhâfaza hıdmetinde olup beğlerbeği geldükden sonra varup sancağun hıfz u hırâseti[n]d[e] olasın.

Yazıldı.
Bu dahı.

1105

Canik Beği olan Memiş Beğ'e dahı hüküm ki:

Sivas muhafazasında bulunan Bozok beyi geri gelinceye kadar Canik Beyi Memiş Bey'in Bozok muhafazasından ayrılmaması.

Bi'l-fi‘l Bozok Sancağı Beği olan Çerkeş *dâme ızzühû* Sivas muhâfazasında olup; "Beğlerbeği gelince..." müşârun-ileyhe; "... muhâfaza hıdmeti[n]de olasın." diyü emrüm olmışdur. Eyle olsa; senün dahı müşârun-ileyh sancağına gelince muhâfazada olman lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeği gelüp vech-i meşrûh üzre gelüp müşârun-ileyh dahı muhâfaza hıdmetinden sancağına gelince muhâfaza hıdmetinde olasın ve mûmâ-ileyh geldükde sen dahı sancağuna varup hıfz u hırâset-i vilâyet bâbında gereği gibi mukayyed olasın.

Yazıldı.
Mükerrerdür; yukarıda tekrârdur.

1106

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1040.

Sâbıkâ Mısır Defterdârı olan Mehmed *dâme ulüvvühû* ile Südde-i Sa‘âdetüm'e bir huccet gönderüp; "mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi iken vefât iden Mahmûd Beğ ba‘zı kimesnelerden karz altun aldığın vasıyyet eyledüği" mastûr u mukayyed bulunmağın zikrolunan huccetün sûreti kâdî-askerlerde imzâ itdürilüp irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı‘ huccet-i mezbûrede mastûr olan düyûn mukarrere ise vasıyyeti mûcebince metrûkâtından ashâbına edâ idüp ve sâyir vasıyyetin dahı icrâ eyleyesiz; hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesiz.

1107 *Yazıldı.*
Ağrıboz Sancağı Beği Kethudâsı Ömer'e virildi. Fî 21 Ramazân

Mora sancağında havâss-ı hümâyundan Vostice Mukâtaâtı Emini Mehmed'in yakaladığı ve Balyabadra Kalesi'nde mahbus olan harâmi levendlerden ikisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Mora sancağı beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrda havâss-ı hümâyûndan Vostice Mukâta‘âtı Emîn[i] Mehmed nâm kimesne nâhıye-i mezbûrede elegetürüp Balyabadra Kal‘ası'nda mahbûs* olan harâmî gemici levendlerinden iki nefer levendler Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te’hîr u terâhî eylemeyüp mezbûrları sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, basîret üzre olup yolda ga[y]bet itdürmekden hazer idesin.

Yazıldı.

1108 Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'da kâşif ve zâbitlerin, çiftçilere dağıtılacak tohumluk terekeyi zimmetlerine geçirip çiftçilere, tohumluklarını kendilerinin bulup ekmeleri yolunda baskı yaparak çocuklarını hapsedip hapiste ölmelerine sebep oldukları duyulduğundan, bu hususun üzerinde önemle durulup yapılan zulmün önlenmesi.

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede her karyede şûneler olup tekâvî içün virilecek mîrî tereke anda mahfûz olup zirâ‘at zamânı geldükde re‘âyâya mikdârları kadar tevzî‘ idüp girü hâsıl oldukda tohum ifrâz olunup ol şûneler[de]* zirâ‘at zamânı gelince hıfzolunugelmiş iken hâliyâ kâşifler ve sâyirler âdet-i kadîme üzre tekâvî içün virilecek tohumı hıfzitmeyüp ekl ü bel‘ idüp zirâ‘at zamânı geldükde re‘âyâya teklîf idüp anlar dahı âdet üzre tohum taleb itdüklerinde mevcûd tohum bulunmayup; "Beher-hâl bulun, ekün." diyü sağîr oğulların habsidüp niceleri tohum bulmayup oğlı ve kızı ol habsde fevtolup her sene re‘âyânun evlâdından bu te‘addîden birkaç bin evlâdları helâk olduğı istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zirâ‘at zamânında her kâşifün ve sâyir zâbıtlarun taht-ı yedlerinde olan şûneleri yokladup âdet-i kadîme üzre zirâ‘at içün re‘âyâya tekâvî virüp anun gibi kendüler tohumı ekl ü bel‘ idüp dahı re‘âyâya; "Tohum bul, zirâ‘at eyle." diyü ve olugelene mugâyir evlâdların habsitdürmeyesin ve bi'l-cümle bu bâbda küllî ikdâm u ihtimâm eyleyüp re‘âyâdan bu te‘addîyi ref‘ eyleyesin ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

1109

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Edirne'de yaptıracağı hamamda çalıştırılmak üzere Karasu Yenicesi ve Gümülcine kazalarından acele olarak bennâ ve neccar gönderilmesi.

Yazıldı.
Husâm Beğ'e virildi.

Karasu Yenicesi ve Gümülcine kâdîlarına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'de düstûr-ı mükerrem Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ*nun binâ olunacak hammâmı mühimmi içün bennâ vü neccâr lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuzdan mu'accelen elli nefer yarar bennâ vü neccâr yazup âlât ü esbâblarıyla ihrâc idüp mahrûse-i Edirne'ye gönderesin ki, ücretleriyle işleyeler. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden ihtirâz idüp ta'yîn olunan elli nefer bennâ vü neccârı ber-vech-i isti'câl ihrâc idüp mahall-i me'mûra irsâl ü îsâl eyleyesiz ammâ; yararların ihrâc idesiz.

Yazıldı.
Hâssa Harc Emîni İskender'e virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 975

1110

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Kilâr-ı Âmire'ye Mısır'dan gönderilen şekerin en kalitelisinden tedarik olunması.

Hâliyâ Kîlâr-ı* Âmirem içün gönderilen şekerün gâyet a'lâsın gönderilmek emridüp* **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şeker husûsında Muhzır Mustafâ'yı karışdurmayup Kîlâr-ı Âmirem'e gönderilecek şeker kem olmadın gâyet a'lâsın irsâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; gereği gibi mukayyed olup emrüm üzre gâyet a'lâ şeker tedârük idüp gönderesiz.

Yazıldı.
Hâssa Harc Emîni İskender'e virildi. Fî 23 Ramazân

1111

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'dan gönderilen güherçile yeterli gelmediğinden daha fazla güherçile gönderilmesi.

Bundan akdem güherçile husûsı fermân olunmağın; "Dergâh-ı Mu'allâm'a iki bin kıntâr güherçile irsâl olunup ve bin kıntâr dahı anda alıkonılduğı" i'lâm olundı. İmdi; güherçile bâbında muzâyaka olup gönderilen güherçile gâyet az olup dört-beş bin kıntâr dahı ziyâde gönderilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, güherçile husûsında ihtimâm eyleyüp dört-beş bin kıntâr dahı ziyâde

güherçile işledüp göndermek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur; bâb-ı dikkat ü ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

Yazıldı.

1112 Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Cülûs-ı hümâyun dolayısıyla yenilenen züamâ ve erbâb-ı timar beratlarının Ruznâmçe'den tezkire sûretlerinin çıkarılıp gönderildiği; beratların rüsum ve dividdâriyesi Hazine'ye teslim edilmemişse tezkire emininden tahsil edilerek teslim edilmesi ve teslim tezkiresi ile mufassal defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Sene: erba‘a ve seb‘în ve tis‘a-mi’e târîhında vâkı‘ olan Rebî‘u'l-evvel ayının on ikinci güninde taht-ı sa‘âdete cülûs-ı hümâyûnum oldukda umûmen zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra âdet-i kadîme üzre tecdîd-i berât itmeğe fermân-ı şerîfüm sâdır olmağın sene-i mezbûre Muharremi gurresinden sene: hamse ve seb‘în ve tis‘a-mi’e Ramazânı'nun on ikisinde vâkı‘ nevrûz-ı mübâreke gelince mahlûl ü tecdîdden bin üç yüz kıt‘a tezkire vârid [ve] berât olup –[ki,] her tezkireden binde on iki ve yiğirmi üç akça dividdâriyye hısâbınca rüsûmı yüz altmış altı bin üç yüz altmış üç akça olur– zikrolunan tezkirelerün Dergâh-ı Mu‘allâm'da olan rûz-nâmeden sûreti ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeğiliğüne müte‘allik zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra mahlûlden ve kendü tîmârları içün tecdîd-i berât itmeğe virdüğün tezkireleri yanunda olan rûz-nâmeden yoklayup gönderilen rûz-nâmede sûretin ana tatbîk idüp ve sâhıbi eline berât olmağıçün virilen henüz berât olmaduk tezkire zuhûr ider ise ol asıl resmi alınan tezkireleri ve tezkiresüz tîmârlarun ve kılâ‘ müstahfızlarınun tîmârları tezkirelerinden târîh-ı mezbûra gelince vâkı‘ olanı isimleri ve tîmârları ve kânûn üzre mîrîye âyid rüsûmı ile yazup defter itdürüp şimdiye değin rüsûm-ı tezkireden hâsıl olan mâlum anda Hızâne-i Âmire'ye teslîm olmamış ise tezkire emîninden bî-kusûr aldurup teslîmi tezkiresiyle defterin mühürleyüp Bâb-ı Sa‘âdetüm'e gönderüp ve ne mikdâr akça teslîm olunursa tezkirelünün ve tezkiresüzün ve kılâ‘ müstahfızları tîmârlarınun tezkireleri rüsûmını müstekıl defter idüp mufassal ü meşrûh yazup bildüresin [ki], bunda olan muhâsebe defterine kaydoluna. Bu bâbda tamâm ikdâm u ihtimâm idüp rüsûm-ı tezkireden bir akça ve bir habbe ketmolmakdan ve emîn zimmetinde bâkî kalmasından ziyâde ihtirâz idesin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Tımışvar beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt‘a: 509
Rüsûm: 62.305

Yazıldı.
Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 2.056
Rüsûm: 113.071

Ammâ; Anatolı'da ve Karaman'da ve sâyir ol cânibde olan vilâyetlerde dividdâriyye on beşer akça olmak üzre.

Yazıldı.
Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 1.249
Rüsûm: 48.970

Yazıldı.
Bir sûreti, Dulkâdiriyye beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 312
Rüsûm: 23.324

Yazıldı.
Bir sûreti, Haleb beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 104
Rüsûm: 17.627

Yazıldı.
Bir sûreti, Şâm beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 436
Rüsûm: 60.000

Yazıldı.
Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 560
Rüsûm: 40.092

Yazıldı.
Alî Kethudâ'ya virildi. 8 Zi'l-ka'de, sene: 975
Bir sûreti, Erzurum beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 123
Rüsûm: 14.302

Yazıldı.
Bir sûreti, Diyâr[bekir] beğlerbeğisine.
Tezkire, [kıt'a]: 65
Rüsûm: 7.515

Yazıldı.
Bir sûreti, Van beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 25
Rüsûm: 5.591

Yazıldı.
Bir sûreti, Bağdâd beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 30
Rüsûm: 3.331

Yazıldı.
Bir sûreti, Şehri[z]ol beğlerbeğisine.
Tezkire, kıt'a: 26
Rüsûm: 4.586

"Hazîne olan yirde müsevvidine göre, olmayanlarda hâsıl olan rüsûmı bî-kusûr defteri ile gönderesiz." diyü yazıldı.

Yazıldı.
Kethudâsı Ömer'e virildi. Fî 22 Ramazân

1113

Ağrıboz Beği Behrâm* Beğ'e hüküm ki:

Mısır'a giderken fırtınaya yakalanan bir karamürsel gemisinin levend gemileri tarafından hile ile elegeçirildiği, sahilde bulunan müslümanlara ait köylere levend gemileri tarafından tecavüz edildiği ve gemi olmadığı için deryâ hıfzının karadan mümkün olmadığı bildirildiğinden, Ağrıboz beyinin bu levendlerin kimler olduğunu ve nereden geldiklerini araştırarak bildirmesi ve denizdeki gemilere ve kıyıda olan köylere kefere ve levendden zarar gelmemesi için gereken gayreti göstermesi.

Mektûb gönderüp; "yiğirmi beş nefer müsellemler karamürsel gemisi ile Mısır cânibine giderken rûzgâr Değirmenlik adasına sürüp demür üzerinde tururken Mesina gemilerinden yiğirmi iki oturak bir kalite üzerlerine gelüp cengiderken cezîre-i mezbûre keferesi; "Kâfir çokdur; taşra dökülün." diyü hîle ile çıkardup zikrolan kalite levendleri gemilerin aldığın ve andan gayri on altı oturak bir harâmî levend kalitesi leb-i deryâda olan müslimânlarun koyun u kuz[ı]sın gâret idüp ve Karlıili sancağında Ayamavra [ve] Voniçe nâm kal'alar levendâtından haylî eşkıyâ cem' olup Salina Limanı'nda ve etrâfında ve Atina kazâsında bir nice* kimesneyi katlitdüklerinden mâ'adâ yiğirmi beş nefer harâc-güzârı dutup satdukların ve gemi olmayıcak karadan deryâ hıfzı müyesser olmaduğın" arzitmişsin. İmdi; deryâda yörir levend çokdur; zikrolunan levendler ne makûle kimesnelerdür ve ne yirdendür; tafsîl üzre i'lâm olunmamış. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûr ehl-i fesâd levendler ne makûle kimesnelerdür ve ne yirdendür; isimleriyle ve resimleriyle ma'lûm idinüp dahı sıhhati üzre yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesin ve sen dahı dâyimâ basîret üzre olup kefereden ve levendden deryâda yöriyen gemilere ve yalılarda olan re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend* irişdürmemek bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 21 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1114 Rûm beğlerbeğisine ve Şarkîpâre kâdîsına hüküm ki:

İşledikleri suçlardan dolayı küreğe konuldukları halde kürekten kurtuldukları bildirilen Şarkîpâre kazasından Hacı Veli ve oğullarının yakalanarak hapsedilmeleri.

"Şarkîpâre kazâsından Hâcî Velî nâm kimesnenün ve Mehmed Hâcî ve İbrâhîm nâm oğullarınun şirret ü şekâvetleri ve fesâd ü şenâ'atleri olduğın" sâbıkâ ol cânibde Vilâyet Müfettişi olan İlyâs *dâme ızzühû* bildürmekle küreğe koşılup hâlâ bir tarîk ile halâs olup kemâ-kân şirret ü şekâvet üzre oldukları Dergâh-ı Mu'allâm'a i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; mezbûrlar ol vechile küreğe koşılmış iken halâs olmışlar ise mezkûrları her kande ise elegetürüp habsidüp vâkı'-ı hâllerin hakîkati ile arzeyleyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Şehir subaşısına virildi.

1115 İpsala kâdîsına hüküm ki:

İnöz kazasından Çoban İbrahim'i öldüren isimleri yazılı kişilerin yakalanıp, davalarının görülmesi için Edirne'ye gönderilmeleri.

Kazâ-i mezbûra tâbi' İnöz nâm kasabada Çobân İbrâhîm'i katlidenlerden İnöz'den Todora veled-i Yani ve Efrence veled-i Mihal ve İstanobyo veled-i Makriyan ve Gorki ve karye-i Şerha'dan Niko veled-i Koban ve Androni veled-i Şeyan ve Kranko ve oğlı ve Yorgo Lazari veled-i Bonets ve Mihal veled-i Bonets ve Bosko ve Mihal [De]mürci (?) ve Derzî Yorgi ve Timür Koca nâm zimmîler ile Hurrem Sübaşı ve İnehân ve Murâd nâm kimesneler elegetürilüp bunda mahrûse-i Edirne'ye gönderilmelerin emridüp* **buyurdum ki:**

Sübaşısı olan Hüseyin Çavuş *zîde kadruhû*nun âdemi vardukda, mezbûrları yataklarına ve turaklarına ve akvâm u akribâsına ve kefîllerine bi'l-cümle şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp dahı mezbûrları yarar âdemlere koşup bunda mahrûse-i Edirne'ye gönderesin [ki], ahvâlleri görile. Ammâ; yolda gelürken gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin.

1116

Teftiş edilmek üzere tutuklu bulunan Mecitözü kadısının, neden teftiş edilmeyip serbest bırakıldığının bildirilmesi.

Yazıldı.
Nefs-i Mecîdözi'nden Ortacalu nâm karyeden Mahmûd'a virildi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Mecîdözi kâdîsınun şikâyetcisi olup teftîşi fermân olunup dahı anda hâzır iken ahvâli görilüp arzolunmadın ıtlâk olunduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; kâdî-i mezbûr anda hâzır iken ahvâli görilüp arzolunmadın ıtlâk olunmış mıdur ve ıtlâk olunduğına sebeb nedür; yazup bildüresin. Bi'l-fi‘l anda ise fermân olunduğı üzre teftîş idüp anda değil ise çavuş gönderüp ahvâlin görüp arzeyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 23 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.
Âdemisi Hasan'a virildi.

1117

Tata[r]bâzârı kâdîsına hüküm ki:

Remmal Haydar oğlu Ali'nin zeametinde olan Pazarcık İhtisâbı mahsulünü zapteden Halil'in kefilleri aracılığıyla buldurulup hapsedilmesi ve üzerine sabit olan suçların bildirilmesi.

Müteveffâ Remmâl Haydar'un oğlı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Alî *zîde kadruhû* Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "bundan evvel Bâzârcık İhtisâbı ze‘âmetinden iken mahsûlin zabteyleyen Halîl nâm kimesne fesâd ü şenâ‘at idüp gaybet eyledüğin ve karındaşı Arslan kefîl olup andan gayri dahı ba‘zı kefîlleri olduğı müseccel idüğin" bildürüp; "kefîllerine buldurmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûrı buldurup kefîline [ve] bi'l-cümle [buldurılması] lâzim olanlara buldurup getürdüp habsidüp üzerine sübût bulan fesâd ü şenâ‘ati yazup bildüresin.

Yazıldı.
Arz getüren çavuşlardan Kubâd'a virildi.

1118

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Şehrizol'da cülûs-ı hümâyun terakkîsi isteyen alaybeyi, züamâ ve erbâb-ı timara terakkîlerinin verilebilmesi için ilgili defterlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrede vâkı‘ olan alaybeğleri ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr umûmen sana gelüp; "sâyir kullaruma virildüği üzre kendülere dahı cülûs-ı hümâyûnum terakkîsi virilmek" bâbında istid‘â-yı ınâyet eyledüklerin" arzeylemişsin. İmdi; vilâyet-i mezbûrede olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârun mevcûd defteri görilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, arzitdüğün üzre beğlerbeğiliğünde vâkı‘ olan sancaklarda bi'l-fi‘l mevcûd olan beğleri ve zü‘amâ vü çeribaşıları ve çeri sürücileri ve sâyir erbâb-ı tîmârı esâmîsi ve tîmârlarınun mikdârı ve baş köylerinün isimleriyle ale'l-infirâd defter idüp mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, kânûn üzre terakkîleri virile.

Yazıldı.

Beğlerbeği âdemlerinden Kurd'a virildi.

1119

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olup

Sofya'da Dubrovnik tâcirlerinden Tolarda'nın evinin soyulması olayından dolayı hapiste tutulan mahbusların muhafaza edilip, teftişe memur olan Köstendil Beyi Ahmed Bey Sofya'ya geldiğinde ona teslim edilmesi.

Sofya'da teftîş hıdmetinde olan Dervîş Çavuş *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Hâliyâ Sofya'da evi açılup esbâbı sirka olunan Dubravenik tâcirlerinden Tolarda nâm tâcir husûsıyçün habsünde aseslerden ve sûhte tâyifesinden ba‘zı tutsaklar var imiş. Zikrolunan tutsaklar hâliyâ teftîş-i mezkûra me’mûr olan kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Köstendil Sancağı Beği Ahmed *dâme ızzühû*ya teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan tutsakları müşârun-ileyh Sofya'ya gelince gereği gibi hıfzidüp geldüği gibi isimleri ve resimleri ile defter idüp defteriyle bî-kusûr teslîm eyleyesin ve ne mikdâr mahbûs teslîm eyledüğün [ve] kimler idüklerine memhûr temessükin alasın. Ammâ; bu bâbda ihtimâm idüp mûmâ-ileyh Sofya'ya gelince mezkûrları onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

Yazıldı.

1120

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Nakşa Dükası Yasef' tarafından yalıları gâret ettiği bildirilen Şaban Reis'in elegeçirilerek teftiş olunması; ayrıca yalıları gâret eden başka levend tâifesi de varsa elegeçirilerek yalıların muhafazasının sağlanması.

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ’i'l-milleti'l-Mûseviyye Nakşa Dükası Yasif Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Şa‘bân Re’îs nâm levend Nakşa cezâyirlerine girüp re‘âyâdan esbâblarıyla birkaç zimmîler alup esîr idüp ve bunun emsâli nice levend dahı hurûc idüp dâyimâ fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmadukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol cânibde olan kapudânlara mü’ekked mektûb gönderüp mezbûr Şa‘bân Re’îs nâm levendi her ne tarîk ile mümkin ise elegetürüp dahı teftîş ü tefahhus idüp göresin; o makûle fesâd ü şenâ‘ati mukarrerse habsidüp arzeyleyesin ki, gereği gibi hakkından gelüp sâyir fesâd ü şenâ‘at üzre olanlara mûcib-i ıbret ü nasîhat ola ve andan mâ‘adâ vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ‘at idüp Memâlik-i Mahrûsem re‘âyâsın esîr ve esbâb u eskâllerin

nehb ü gâret ider levend tâyifesi var ise elegetürüp yalılarun emn ü emânı ve re‘âyânun istirâhat ü itmînânı bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getüresin.

Yazıldı.

1121 Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Nakşa adasında Hıristiyanlar arasında yerleşip reâyaya zulmettikleri bildirilen bölük halkı vs.'den fesad çıkaran bazı kişilerin, oralardan kaldırılmaları için gönderilen emre itaat etmedikleri duyulduğundan, bu kişilerin oturdukları yerden kaldırılması ve karşı çıkanların isimlerinin bildirilmesi.

Nakşa cezîrelerinde kefere arasında bölük halkından ve gayriden ba‘zı kimesneler hâliyâ varup temekkün idüp anda olan re‘âyâyı dâyimâ ta‘cîz idüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmadukları mukaddemâ i‘lâm olundukda anun gibi müslimânlardan cemâ‘at-i kesîre ile mescid olmayup kefere arasında varup tavattun idüp fesâd üzre olanlarun ref‘ olunmaları içün hükm-i şerîfüm gönderilmişken hâliyâ ınâd idüp fesâddan ve re‘âyâyı rencîde itmekden hâlî olmadukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûrûn kimesneler sâkin oldukları cezîrelerde müslimânlardan cemâ‘at-i kesîre ve mescid olmayup kefere arası olup re‘âyâ[ya] ol vechile te‘addîleri mukarrer ise emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca anun gibileri her kim olursa def‘ u ref‘ idüp ınâd idenleri isimleriyle vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

1122 *Mehmed oğlı İnci Çavuş'a virildi.*

Padişah Edirne'den İstanbul'a döneceğinden yol üzerindeki konak yerlerinde ordu için zahire hazırlanması; yolda ve köprülerde yapılması gereken tamirat varsa yapılması.

Hâsköy ve Kırkkilise ve Bınarhısâr ve Vize ve Silivri kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sa‘âdet ü ikbâl ile mahmiyye-i İstanbul'a teveccüh-i hümâyûnum olup inşâ’a'llâhü'l-E‘azz mahrûse-i Edirne'den Hâsköy'e, andan Ulûfeciler'e, andan Hamzabeğlü'ye, andan Ahmedbeğlü'ye, andan Uğraş köyine, andan Hediyelü'ye, andan İncüğez, andan Bosna köyi, andan Halkalu'ya nüzûl ü iclâl mukarrer olup Ordu-yı Hümâyûnum içün zahîre tedârük ü ihzâr olunması lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzdan onar bin akçalık etmek ve bulunan yirlerden arpa vü saman u otluk u odun ve sâyir zehâyirden vâfir ü müstevfî zahîre tedârük ü ihzâr eyleyüp taht-ı kazânuza ta‘yîn olunan konaklara sâhıbleri veyâ vekîlleriyle Ordu-yı Hümâyûnum'a irsâl eyleyesiz ki, Ordu-yı Hümâyûnum'a si‘at-i ma‘îşet ve ashâbına ticâret vâkı‘ ola. Zahîre husûsı ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp Ordu-yı Hümâyûnum içün her birinüz taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan yollarda köprüye muhtâc olan

mevâzı‘a köpri ve ta‘mîri lâzim olan köprileri termîm eyleyüp bi'l-cümle yollarun tevsî‘ u tathîri bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesiz.

[Yevmü']l-İsneyn, (?) **[Fî] 26 Ramazân, sene: 975***

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi.

1123

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Boğdan voyvodasının ölümü üzerine memleketin ileri gelenlerinin isteği doğrultusunda, voyvodalığın oğluna verildiği.

Sâbıkâ Boğdan Voyvodası olan baban Aleksandra Voyvoda'nun Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e envâ‘-ı ubûdiyyet ü ihlâsı zuhûra gelmeğin Boğdan Voyvodalığı ınâyet olunmışıdı. Hâlâ vefât idüp ol vilâyetün bolarları ve a‘yânı;, seni baban yirine voyvoda olman bâbında istid‘â-yı ınâyet eyleyüp ve Âsitâne-i Sa‘âdet-unvânum'a sadâkat ü ubûdiyyetle hıdmet idenlerün evlâd ü ensâbı* bâbında avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemüz dâyimâ mebzûl ü masrûf kılınmak kâ‘ıde-i marzıyye-i husrevânemüz olduğı ecilden senün hakkunda dahı mezîd-i ınâyet-i hıdîvânem zuhûra getürüp vilâyet-i Boğdan'un Voyvodalığı'n sana ınâyet idüp müjdesi hıdmeti Dergâh-ı Mu‘allâm'da kapucıbaşılarından olan Sinân Ağa'ya ta‘yîn olunmışdur; sancağ-ı hümâyûnum ile gönderilmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ca‘fer *zîde kadruhû* vusûl buldukda, tamâm basîret ü intibâh üzre olup vilâyet-i mezbûrenün a‘yânın ve bolar u porkolaplarını getürdüp istimâlet virüp sancağ-ı hümâyûnum varınca Boğdan vilâyetin baban hıfzidegeldüği üzre sen dahı kemâl-i adâlet ü sadâkat üzre hıfz u hırâset ve zabt [u] sıyânet itmek bâbında envâ‘-ı sa‘y ü ikdâmun zuhûra getürüp bir vechile tedârük eyleyesin ki, ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir bir vaz‘ olmak ihtimâli olmaya ve siz ki bolarlar ve porkolaplar ve Boğdan vilâyetinün a‘yânısız, müşârun-ileyh Boğdan vilâyetine babası yirine voyvoda olmak bâbında ınâyet recâ eyledüğünü[z] ecilden ınâyet olunup şöyle ki; mûmâ-ileyhe yâhûd memleket [ü] vilâyete bir zarar müterettib ola, sizden bilinür. Her birinüz ana göre mukayyed olup müşârun-ileyhe ve vilâyete zarar u ziyân irişdürilmekden hazer idesiz. Cümlenüz kemâl-i sadâkat ü ubûdiyyet üzre yek-dil ü yek-cihet* olup ta‘zîm u ihtirâmı bâbında dakîka fevteylemeyesiz.

Yazıldı.

Sebasi (?) Martin nâm zimmîye virildi. Fî 26 Ramazân

1124

Vilâyet tahrîr iden Dukagin Sancağı Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

İpek kazası dahilinde derbent olması teklif edilen köyün derbent olması gerekip gerekmediğinin, olduğu takdirde ahaliye faydası olup olmayacağının bildirilmesi.

Hâliyâ İpek kâdîsı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Yaylak'dan kasaba-i İpek'e gelen tağ dibinde hâlî yirler olup harâmîden ziyâde havfolunup ekser zamânda fesâddan hâlî olunmayup mezbûr derbend kurbinde İsbas Kenîsesi dimekle ma‘rûf kilise Makarena nâm râhibün olup harâmîler gelüp kapusın yıkup mâl-ı mîrîden otuz-kırk bin akçasın alup hıfzı lâzim olmağın on altı hânelü Bodofca ve sekiz hânelü (———) nâm karyeler halkı meclis-i şer‘a gelüp didiler ki: "Karyemüz derbend kaydolunursa hıfzına mültezim oluruz." didüklerini" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp göresin: Şöyle ki; zikrolunan karyeler derbend oldukları takdîrce Memâlik-i Mahrûse'ye ve re‘âyâ vü berâyâya enfa‘ u evlâ olup ve mahall-i mezbûrun vech-i meşrûh üzre hıfz u hırâset* olunması lâzim midür, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp dahı vukû‘ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.
Mu‘temed Husrev'e virildi.

1125

Çatalca ve Ağrıboz ve İzdin ve İstefe ve Livadya kâdîlarına hüküm

Süleymaniye imâreti için gerekli zahireyi satın almak üzere gönderilen imâret gemisindeki görevlilere istedikleri kadar zahire alabilmeleri için gereken kolaylığın gösterilmesi.

ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehû*nun mahrûse-i İstanbul'da vâkı‘ olan Imâret-i Âmiresi'nün mütevellîsi mektûb gönderüp; "ımâret-i mezbûre gemisinün re’îsi Bünyâd ımâret-i mezbûre mühimmâtıyçün zikrolunan kâdîlıklardan buğday getürmek içün müteveccih olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, te’hîr u terâhî eylemeyüp gemisi ne mikdâr tereke alur ise bey‘ idenlerden akçasıyla alıvirüp dahı yarar kefîllerin alalar ki, hârice alup gitmek ihtimâli olmaya ve ne mikdâr tereke alup ve ne zamânda müteveccih olduğın hükm-i şerîfümün zahrına kaydidüp ve es‘[â]r-ı müslimîn anda nice ise hakîkati* üzre bildüresiz.

Yazıldı.
Vakfun kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 25 Ramazân

1126

Üsküb beğine, kâdîsına hüküm ki:

On iki yıldan beri rakabe olunan Üsküb'deki Yahya Paşa Evkâfı'nın bu zaman zarfında hâsıl olan gelirinin nerelere sarfedildiğinin bilinmesi için mütevelli kaymakamı, câbi vs. vakıf görevlilerinin teftiş olunup zimmetinde vakıf malı olanlardan zimmetlerinin tahsil edilmesi.

Nefs-i Üsküb'de Yahyâ Paşa Evkâfı mütevellîsi olan, Vakfun Kâtibi Seyyid Ca‘fer nâm kimesneyi Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp; "evkâf-ı mezbûre on iki yıl mikdârı rakabe olup ol zamândan berü mahsûl-i vakf neye sarfolunmışdur; vakfun muhâsebesi görilmesi" bâbında

hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı‘ evkâflarından on iki yıldan berü rakabe olup ol zamândan berü vakfun mahsûli neye sarfolmışdur, câbîlerini ve kâyim-makâm-ı mütevellîyi ve vakfun mübâşirlerini ihzâr idüp bir def‘a şer‘ıle görilüp faslolmayan kazıyyeleri mufassal defter idüp yirlü yirinden onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresiz; her kimün zimmetinde mahsûl-i vakfdan nesne sâbit olursa hükmidüp vakf içün zabtitdürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz; hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tamâm hakk üzre görüp kimesneye şer‘-ı kavîme muhâlif te‘addî itdürmeyesiz.

Yazıldı.

1127 *Mezbûr beğün âdemisi Mehmed'e [v]irildi.*

Tarsus'un Mine Limanının sürekli olarak küffarın fitne ve fesadına maruz kaldığı, şayet bir miktar hâne muafiyet üzere muhafaza hizmetine tayin olunursa emniyetin sağlanabileceği bildirildiğinden, bu hususun Adana kadısı tarafından araştırılarak bildirilmesi.

Atana kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Tarsus sancağı beği, kâdîsı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda Mine nâm limanda dâyimâ küffâr-ı hâksârun fitne vü fesâdları eksük olmayup vilâyet-i mezbûr gâyetde sehîl olmağla yaylağa göçüp gitdüklerinde hâsların zabtitmeğe kalan âdemlerin esîr ve mâlların gâret idüp dâyimâ zarar u ziyân itmekden hâlî olmayup mahall-i mezbûrı hıfz u hırâset içün yiğirmi otuz hâne mu‘âf olunursa re‘âyâ emn üzre olur." diyü arzitdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzolunduğı gibi olup mahall-i mezbûr vech-i mesfûr üzre mahûf u muhâtara yir olup dâyimâ müslimânlarun mâlları gâret ü hasâret olunup ol mikdâr hâne mu‘âf olmağla memleket [ü] vilâyete emniyyet ü huzûr ile âsûde-hâl olup memleket [ü] vilâyete ve müslimânlara enfa‘sa tamâm ma‘lûm idinüp hakî[ka]ti üzre yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

1128 Silistre beğine ve kâdîsına ve Bender kâdîsına hüküm ki:

Bender müstahfızları tarafından Bender Beyi Hasan Bey hakkında vukû bulan şikâyetlerin araştırılarak bildirilmesi.

Kal‘a-i Bender müstahfızlarından ruk‘a sunılup; "Bender Beği Hasan *dâme ızzühû*nun Voyvodası Keyvân ve çavuşbaşısı şürb-i hamr iderler iken bir kimesneyi katlidüp mahalleye bırağup bende fukarânun hılâf-ı şer‘ altı bin akçaların alup ve bundan akdem Boğdan Voyvodası İstefan Voyvoda'nun oğlı müslimân olup Bender Kal‘ası'na geldükde müşârun-ileyh yanına alup ba‘dehû Leyh ile Çeh mâbeyninde Lasnova nâm kâfire sekiz bin altuna satup mükemmel rahtlarıyla altı re’s yarar atlar ile iki nefer martolos koşup mezkûr

kâfire gönderüp zikrolunan martoloslar ile atları Boğdan voyvodası tutup müşârun-ileyhe gönderdükde birin ata süridüp siyâset idüp ve biri kaçup vilâyet-i Boğdan'a gidüp anda tutılup habsolunup ve serrâcbaşısı emrine muhâlefet idüp martoloslar ile bile gitmedüği içün habsidüp bunun emsâli zulm ü te‘addîsinün nihâyeti yokdur." diyü tezallüm ü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hakk üzre teftîş idüp göresiz; tâyife-i mezbûrenün arzitdükleri mâddeler vâkı‘ mıdur, yanınuzda ne vechile sübût ü zuhûr bulursa kimesneye meyl ü muhâbâ eylemeyüp sâbit ü zâhir olduğı üzre yazup bildüresiz; tamâm hakk üzre olup hılâf-ı vâkı‘ nesne arzitmekden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

1129 *Mezbûra virildi.*

Önemli bir iş için gönderilen Dergâh-ı Âli çavuşlarından Ali Çavuş'un Eflak vilâyetinde yol emniyetinin sağlanması.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ bir mühim husûs içün Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Alî *zîde kadru[hû]* irsâl olunmışdur. Varup Eflak vilâyetine dâhıl oldukda **buyurdum ki:**

Gidişde ve gelişde mezbûrı emîn ü sâlim ulaşdurasın.

Yazıldı.

1130 Menteşe ve Teke ve Hamîdili sancağı beğlerine ve zikrolunan sancaklarda vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Rodos için Menteşe, Teke ve Hamid sancaklarına koyun almaya gelenlere engel olunmaması.

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Rodos Sancağı Beği Yahyâ *dâme ızzühû* Dergâh-ı Sa‘âdet-me’âbum'a mektûb gönderüp; "Rodos halkı ve kal‘a-erenleri ve azeb tâyifesi ve cengci yeniçeri kullarumdan ve ımâret-i âmire mütevellîsi gelüp Menteşe ve Teke ve Hamîd sancaklarından koyun gelüp satılup ve kassâblar varup alup getürüp müslimânlar müntefi‘ olup bir nice yıldur ki, rencber tâyifesinden kendü rızâlarıyla koyun getürüp ve kassâblar evvelki gibi koyun alup getürürken Menteşe ve Teke ve Hamîd sancaklarında tağlarda ve billerde ve tenhâ yirlerde ba‘zı kimesneler ve sancakbeği âdemleri; "Hâric-i sancağa koyun u zahîre virilmek memnû‘dur." diyü tavarların hılâf semte* gönderüp ziyâde te‘addî iderler; müslimânlar et bulmayup muzâyaka çekerler." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Rodos sancağı beği ve kâdîsı mektûbları ile varan rencber tâyifesinden ba‘zı kimesneler vardukda, taht-ı kazânuzdan rızâlarıyla bey‘ iden kimesnelerden Rodos Kal‘ası içün koyun götürürken yollarda ve billerde kimesneye ol vechile dahlitdürmeyesiz; eslemeyenleri sekidüp ziyâde ınâd idenleri yazup bildüresiz.

1131 *Yazıldı.*
Rodos'da Hısâr Çavuşı Mehmed'e virildi.

Rodos'ta zahire sıkıntısı çekildiğinden, zahire almak için gelen gemilere zorluk çıkarılmayıp narh üzerinden zahire verilmesi ve kime ne kadar tereke verildiği defter edilerek defterin Rodos beyine gönderilmesi.

Teke ve Hamîdili sancakları beğlerine ve livâ-i mezbûr[d]a olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Sancağı Beği Yahyâ *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Kal‘a-i Rodos cezîre olup nevâhîsinden ziyâde* tereke tahsîl olmayup ahâlîsi cemî‘ zamânda zahîre bâbında muzâyakadan hâlî olmadukların nice def‘a i‘lâm olundukda; "Rodos'a zahîrelik Teke ve Hamîd ve Menteşe vilâyetlerinden virilmek" içün emr-i şerîf virilüp rencber gemilerin bu cânibden mektûb ile varup getürmek istedüklerinde Meğri kâdîsı müceddeden emir taleb itmeğin tereke virdürmeyüp hısâr halkı ve cezîre-i mezbûre halkı zahîre bâbında kemâl mertebede usret üzre olup ekseriyâ rencber gemileri ve barçalar mevsim elvirmeyüp nice gün karâr eyleyüp zahîrelerin bâbında muzâyaka çekilüp bir yıllık kifâyet mikdârı tereke virilmek içün emr-i şerîf virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre müşârun-ileyh sancakbeği ve kâdî tarafından mektûb ile varan rencber gemilerine siz ki beğler ve kâdîlarsız, taht-ı hükûmetinüzden akçalarıyla narh-ı rûzî üzre tereke aldurup ve sen ki Meğri kâdîsısın, her kime ne mikdâr tereke tahmîl olunursa ve kimün gemisine tahmîl olunur, târîhıyla defter idüp imzâlayup defteri âhar kimesne ile Rodos beğine ve kâdîsına gönderesin [ki], ana göre taleb ideler. Bi'l-cümle deryâya ve küffâra tereke virilmeğe rızâ-yı şerîfüm yokdur; bir vechile tedârük idesin ki, aldukları terekeleri deryâya ve küffâra virilmek ihtimâli olmaya. Şöyle ki; bu bahâne ile deryâya ve küffâra tereke virile veyâhûd arzolunduğı üzre kifâyet mikdârından ziyâde virile, netîcesi size âyid olur; öz[ri]nüz makbûl olmaz, bilmiş olasız. Mu‘âteb olmanuz mukarrerdür; ana göre ziyâde tereke virilmek-den ihtiyât idesiz.

Yazıldı.

1132 Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Bursa'da sarhoş halde iken bir kadına sarkıntılık ettikleri için siyaset olunmaları emrolunan sipahi ve kapıcıdan sipahinin siyaset olunduğu, kapıcının ise kaçtığı ve sonra yakalanıp küreğe konulduğu bildirildiğinden, onun da siyaset olunması.

Bundan akdem mahrûse-i Burusa'da bir sipâhî ile bir kapucı şürb-i hamr idüp bir müslimânun menkûhasına el uzadup sâbit olup sancağı beği arzeylemeğin; "Siyâset oluna." diyü hükm-i şerîfüm gönderilüp sipâhî siyâset olunup kapucı firâr idüp hâliyâ elegelüp bi'l-fi‘l kürekde olduğı arzolunmağın anı dahı siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr kapucı dahı siyâset olunup emrüm icrâ olundugın yazup bildüresin.

Yazıldı.

Hâssa serrâclardan Filibelü Alî'ye virildi.*

1133

Hâsköy ve Kırkkilise ve Bınarhısâr ve Vize ve Silivri kâdîlarına

Padişah İstanbul'a döneceğinden tayin olunan konaklarda Istabl-ı Âmire için yeteri kadar otluk ve saman tedarik olunması.

hüküm ki:

Hâliyâ sa'âdet ü ikbâl ile mahmiyye-i İstanbul'a teveccüh-i hümâyûnum olup ta'yîn olunan konaklarda Istabl-ı Âmirem mühimmi içün her konağa saman u otluk tedârüki lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda ta'yîn olunan her konakda yüz elli araba otluk ve yüz elli çit saman tedârük ü ihzâr eyleyüp Ordu-yı Hümâyûnum'a sâhıbleri veyâ vekîlleri ile irsâl eyleyesin ki, Istabl-ı Âmirem'e teslîm olunup ashâbına sebeb-i ticâret vâkı' ola.

Yazıldı.

Bu dahı.

1134

Hâsköy kâdîsına ve Babaeskisi ve Bergos ve Çorlı ve Silivri ve

Dârüssaâde ile gönderilecek hayvanlar için isimleri yazılı kazaların her birinden yüz araba otluk ve yüz çit saman tedarik edilmesi.

Hâslar kâdîlarına hüküm ki:

Dâru's-sa'âdetüm ile gönderilen tavarlara otluk u saman tedârüki lâzim olmağın her birinüz yüz araba otluk ve yüz çit saman tedârük eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 25 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1135

Vilâyet-i Boğdan Voyvodası Boğdan'a hüküm ki:

Boğdan'a yeni voyvoda tayin olunanların Südde-i Saâdet nişancıları ile reîsü'l-küttâblarına ve Divân-ı Hümâyun kâtiblerine vermeleri âdet olan vergilerin yeni voyvoda tarafından da gönderilmesi.

Kadîmü'l-eyyâmdan Boğdan Voyvodalığı ınâyet olunugeldükce Südde-i Sa'âdetüm'de nişâncum olanlara üç yüz sikke ve re'îsü'l-küttâba iki yüz elli sikke ve Dîvân-ı Hümâyûnum

kâtiblerine elli sikke filori virgü virilmek kânûn-ı mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Sen dahı te'hîr itmeyüp kadîmden virilügelen virgülerini bî-kusûr yarar âdemünle irsâl ü îsâl eyleyesin.

Yazıldı.

1136 Zülkâdirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Dulkadir beylerbeyinin on kişiden fazla mülâzım çavuş kullanmaması ve yeni çavuşları eski çavuşların üstüne geçirmemesi.

Hâliyâ Zülkâdir'ün defterlü çavuşları elli nefer olup yetmiş-seksen mikdârı mülâzim çavuş olup ve yeni çavuş olanlar kadîmî çavuşlarun üzerine oturdukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Kazıyye arzolunduğı üzre ise on nefer mülâzim çavuş alıkoyup ondan ziyâde mülâzim çavuş kullanmayasın ve yeniden çavuş olanları eski çavuşlar üzerine tasaddur itdürmeyüp yollı turup olıgelene muhâlif iş itdürmeyesin.

Yazıldı.
Kâtibe virildi.

1137 Beç kralına giden Tercemân İbrâhîm Beğ'e yol hükmi.

Beç kralına giden Tercüman İbrahim Bey'e yol hükmü verildiği.

1138

Bkz. hkm. 1041.

Yazıldı.
Nevbetciler Kethudâsı Hüseyin'e virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Medîne-i Münevvere kâdîsı ve nevbetciler ağası mektûb gönderüp; "zikrolunan nevbetcilerün sene: erba'a ve seb'în ve tis'a-mi'ede müstehıkk oldukları cerâyeleri vâsıl olmayup hâliyâ Bender-i Süveys'den irsâl eylemek içün" hükm-i şerîf recâsına arzitdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlarun sene-i mezbûrede müstehıkk oldukları cerâyelerin olıgelen âdet-i kadîme üzre irsâl ü îsâl eyleyesin.

1139

İstanbul'daki mirî hizmet için Üsküb'de neccar yazıldığında Üsküb dışından Üsküb'e gelenlerin yazıldığı ve bunların da firar ettikleri, ancak bunlara verilen yol harçlıklarının yerli neccarlardan talep edildiği bildirildiğinden, ister yerli, ister dışarıdan gelen bennâ ve neccarlardan yerli kefil alınması.

Yazıldı.
Mu'temed Karagöz'e virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 975

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "nefs-i Üsküb'de mütemekkin olan Mi'mârbaşı Hayrullâh ve Üstâd Memi ve Yûsuf ve sâyir neccârlar gelüp; "Mahrûse-i İstanbul'da mîrî binâ vâkı' oldukda emirle Üsküb'den neccâr yazılup hâricden Üsküb'e işlemeğe gelen neccârlardan yazılup İstanbul'a gitmek sade[di]nde iken hâricden gelenler firâr idüp mîrî cânibi[n]den yol harcluğı içün virilen akçayı bizden taleb iderler; hayfdur. Hâricden gelen neccârlar yirlü kefîl virsünler." diyü emr-i şerîf virilmesin [taleb itdüklerin]" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi bir mîrî binâ vâkı' olup taht-ı kazândan emr-i şerîfümle bennâ vü neccâr yazılup mahrûse-i İstanbul'a veyâhûd Edirne'ye irsâl olunmalu oldukda eger yirlü ve eger hâricden gelen neccâ[r]lardan yirlü ve yurtlu yarar kefîllerin alup irsâl eyleyesin ki, virilen yol harcluğı kefîllerinden taleb olunup bu bâbda mukayyed olup eger yirlü ve eger hâricden gelüp emr ile mahrûse-i İstanbul'a ve gayri yire gönderilen neccârlarun yirlü ve yurtlu yarar kefîllerin almayınca göndermeyesin.

Yazıldı.
Mîr-i mezbûrun Kapucıbaşısı Alî'ye virildi. Fî 27 N., sene: 975

1140

Tekeili beğine ve Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Teke, Alâiye ve Manavgat'ta ortaya çıkan ehl-i fesâd gurbet ve suhte tâifelerinin elebaşılarının her ne sûretle olursa olsun elegeçirilmesi.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Teke ve Alâ'iyye sancaklarında ve Manavgad kazâsında otuz-kırk hâne gurbet tâyifesi zuhûr idüp cümle yetmiş-seksen mikdârı müsellah kimesneleri olup vilâyete te'addî idüp karyeler gâret ve yollar kesüp ve gice ile sârikları bî-nihâye olup haklarından gelinmeğe varıldukda telef-i nefs olmayınca rızâ virmeyüp ve ba'zı beşikde olan oğlancıkların kendüler katlidüp vilâyet halkına ziyâde zulm ü te'addîleri olup ve ba'zı sûhte tâyifesi âlât-ı harble gezüp zulmidüp anlarun men'ı içün emr-i şerîf virilmesin" arzeyledüğün ecilden zikrolunan müfsidlerün yarar bellü başlu olan müfsidleri ahsen vechile elegetürilmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca tâyife-i mezbûrun bellü başlu olan müfsidleri her ne tarîkla mümkin ise elegetürüp elvirmeyüp yarağa yapışup muhârebeye kasdiderlerse anun gibilerün demi hederdür*; üzerlerine varup ahsen vechile haklarından gelesiz. Ammâ;

basîret üzre olup kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı şer‘ dahl ü ta‘arruz olunmayup ve ehl-i fesâd olanları dahı hüsn-i tedârük ile elegetürmek ardınca olasız.

Yazıldı.

Mîrzâ Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Ramazân, sene: 975

1141

Vilâyet tahrîrinde olan Za‘îm Mehmed *dâme mecdühû*ya hüküm ki:

Sultan Süleyman Hân'ın vakıf köylerinden Filibe'ye bağlı İstenmaka köyündeki voynuklar ile Zağra-i Atik'in Hızırbeylü karyesindeki voynukların vakfa raiyyet yazılıp vakıf toprağında hâsıl olan baştineleri mahsûlünün vakfa ilhak edilmesi ve noksan gelen voynukların tahrir esnasında çıkan zevâyid-i voynuğan ve haymâne voynuklardan tamamlanıp baştinelerinin tedarik edilerek deftere kaydedilmesi.

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhü*nün evkâfından Filibe kazâsına tâbi‘ İstenmaka nâm vakf karyesi toprağında ba‘zı voynuklar sâkin olup zirâ‘at itdükleri yirlerün öşri vakf içün taleb olundukda; "Voynukluk baştinelerimüzdendür." diyü dâyimâ nizâ[‘]dan hâlî olmadukları i‘lâm olunmağın merhûm-ı müşârun-ileyhün mezbûr vakf karyesinde sâkin olan voynuklar vakfa ra‘ıyyet yazılup tasarrufında olan yirlerinün mahsûlâtı dahı vakfa ilhâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûr vakf karyede sâkin olan voynukları emrüm üzre vakfa ra‘ıyyet yazup ve vakfun toprağında vâkı‘ olan baştineleri mahsûlâtın dahı vakfa ilhâk eyleyüp noksân gelen voynukları hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyid-i voynuğândan ve haymâne voynuklardan tekmîl idüp kânûn üzre baştinelerin tedârük idüp deftere kaydeyleyesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Mehmed Paşa hazretlerinün Zağra-i Atîk'da Hızırbeğlü nâm karyede olan voynuklar içün.

Yazıldı.

Kethudâsı Alî'ye virildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 975

1142

Akşehir beğine hüküm ki:

Akşehir'de hırsızlık ve adam öldürme suçlarından dolayı siyaset edilmesi emrolunan ve siyaset edilmeden hapisten firar eden Ahmed bin Hasan'ın evinde olduğu bildirildiğinden, yakalanarak siyaset edilmesi.

Bundan akdem mahâyif müfettişi olan Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ mektûb gönderüp; " "Livâ-i Akşehir'de Yazı-Yahsiyan nâm karyeden Ahmed bin Hasan nâm müfsidün hırsuzluğı ve sâyir fesâd ü şenâ‘ati vardur; havfından firâr itmişdür." diyü ehl-i karyesi haber virmeğin gâyib defterine işâret ve cerîmeleriyle yazup ba‘dehû gelüp Abdî nâm kimesneyi okla helâk

eyleyüp elegelüp Akşehir Sübaşısı Hüseyin habsindedür." diyü arzeyledükde siyâset içün hükm-i şerîf virilmişdi. Siyâset olmadın habsden kaçup hâliyâ girü evine gelüp bi'l-fi'l evinde idüği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı hufyeten tecessüs idüp te'hîr itmeyüp elegetürmekde ikdâm u ihtimâmun vücûda getürüp göresin; mukaddemâ siyâset emrolunan sahîh bu kimesne olup ve mezbûr Abdî'yi katleyledüği şer'le sâbit ü zâhir olursa emr-i sâbıkum müsted'âsınca siyâset idüp emrüm icrâ olunduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.
Tîmâr Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi.

1143

Tımışvar beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Tımışvar'da bulunan kalelerde neferleri az olan ağalıkların birbirlerine ilhak olunması, Kalnak Kalesi'ndeki beşli ve martolos ile Pançova Kalesi'ndeki azeblerin kaldırılması, Tımışvar Kalesi'ndeki kumbaracı ve cebecilerin de hisar-eri kaydolunmaları.

Hâliyâ sen ki defterdârsın, Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Tımışvar'da vâkı' olan kılâ'un neferleri ba'zı ağalıkda kırk ve ba'zında otuz ve dahı eksük olup bu makûle neferleri az olan ağalıklarun neferlerin âdet-i kadîme üzre birbirine ilhâk olunmasın ve Kalnak Kal'ası'nda olan yiğirmi sekiz nefer beşlü ve otuz nefer martolos ve Pançova Kal'ası azebleri ref' olunmasın ve Tımışvar Kal'ası'nda tîmârı olan on nefer kumbaracı ve on nefer cebeci fethdan berü hıdmetleri olmayup hısâr-eri kaydolunmasın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzeyledüğün üzre zikrolunan kılâ'un neferlerin âdet-i kadîme mûcebince vech ü münâsib görildüği üzre birbirine ilhâk eyleyüp ve Kalnak Kal'ası'nda olan yiğirmi sekiz nefer beşlü ve otuz nefer martolos ve Pançova azeblerin ref' idüp hısâr gedüğin ta'yîn eyleyüp bi'l-cümle emr-i şerîfüme muhâlif iş olmakdan ihtiyât üzre olasın.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.

1144

Rûmili'nde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Köprü kazasında ev yakıp fesad çıkaran Paraskive adlı şahsın yakalanarak kefiline teslim edilmesi.

Köpri kazâsında Paraskive* nâm zimmî ehl-i fesâd olup evler ihrâk idüp İstemad nâm zimmî taleb olundukda kefîl olup ihzâr lâzim oldukda; "Gaybet eyledi*; arayup bulduğum yirde bana teslîm olunmak bâbında hükm-i şerîf virilmesin taleb eyledüm." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vech-i meşrûh üzre kefîl olduğı mezkûr Paraskive* nâm zimmî her kankınuzun taht-ı kazâsında bulunursa elegetürüp kefîline teslîm eyleyüp yazup Südde-i

Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz.

Yazıldı.
Arz getüren Hızır'a virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 975

1145

Çirmen sancağı beğine ve Akçakızanlık kâdîsına hüküm ki:

Çanakçı köyünden Hüseyin'in katil zanlıları oldukları için yakalanan ve Hızır Çeribaşı tarafından salıverildiği bildirilen suçluların, çeribaşıya buldurulup, davalarının görülmesi ve suçları sabit olursa şer‘an lazım gelen cezanın verilmesi; ayrıca adı geçen çeribaşı zanlıları kadıdan habersiz bırakmış ise bildirilmesi.

Hâliyâ sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Çanakcı nâm karyeden Hüseyin nâm kimesne karye-i mezbûre ile Sûfîler ve Kozluca ve Oğlanhızır nâm karyeler mâbeyninde vâkı‘ olan hudâyî hammâmda gâyib olup vârislerinden zevcesi Hümâ ve kızı Sâbire ve karındaşı Hasan meclis-i şer‘a gelüp; "Mezkûrun katli husûsında mazınna olan Sünbülî ve Kurd Alî ve Kalkal nâm ahâlî-i fesâdun ahvâli a‘yân-ı vilâyetden tefahhus olunup bî-garaz müslimânlarun şehâdetleri [ile] tescîl ve ehl-i örfe teslîm olunup hak zuhûr idecek mahalde Bâyezîdlü nâm karyeden Hızır Çeribaşı nâm kimesne mezkûrları habsden ıtlâk idüp da‘vâmuza mâni‘ oldı." diyü şekvâ itdüklerinde mezkûrlarun ve mezbûr çeribaşınun ahvâli a‘yân-ı vilâyetden bî-garaz kimesnelerden sü’âl olundukda; "Ehl-i fesâd ü şenâ‘at kimesnelerdür; eyü âdemler değildür." diyü haber virdüklerin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları mezbûr çeribaşı habsden fuzûlî ıtlâk eyledüği zâhir olursa teklîf idüp şer‘le buldurup bundan akdem bir def‘a şer‘le faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmiş değil ise onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûrı katlitdükleri bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olursa kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyleyesiz ve şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasız ve mezbûr çeribaşı kâtilleri vech-i mesfûr üzre habsden ma‘rifet-i kâdî olmadın ıtlâk eylemiş ise anı dahı bildüresiz.

Yazıldı.
Arz getüren kâdî âdemi Bâlî'ye virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 975

1146

Çatalca kâdîsına hüküm ki:

Çatalca kazasında elegeçirilen suçluların Golos Kalesi'nde hapsolunduğu bildirilerek küreğe konulmak için emir talep edildiğinden, sözkonusu suçluların donanma geldiğinde sicil defterleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "mukaddemâ mü’ekked hükm-i şerîf gönderilüp; "İnebahtı sancağı kazâlarında bulunan ahâlî-i fesâd ü şenâ‘atden şer‘le kısâs lâzim gelenden mâ‘adâ kat‘-ı uzva veyâ habs [ü] te’dîbe müstehıkk olanlar küreğe gönderilmek" fermân olunmağın hâliyâ taht-ı kazânda olan ahâlî-i fesâd teftîş olundukda ba‘zı ehl-i fesâd ü şenâ‘at kimesneler elegetürilüp

bi-hasebi'ş-şer‘ kısâs lâzim geldüği ecilden Golos Kal‘ası'nda habsolunup küreğe gönderilmek içün hükm-i şerîfüm virilmesin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ne mikdâr ehl-i fesâd bulunup elegetürilmiş ise kal‘a-i mezbûrede habsidüp dahı yanunda şer‘le sâbit olan mâddelerin vukû‘ı üzre mufassal ü meşrûh yazup tescîl ve iki defter idüp bir sûretin anda alıkoyup ve birin Donanma-i Hümâyûn geldükde sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, küreğe konıla.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd'a virildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 975

1147

Boğdan Voyvodası Aleksandra'nın vefatı üzerine voyvodalığın oğluna tevcih olunup sancak gönderildiği; düşman tarafından Boğdan'a bir saldırı vukûunda Niğbolu beyinin Boğdan voyvodasına yardıma gitmesi; bu hususta Kırım hânına, Eflak voyvodasına, Silistre, Vidin ve Akkirman beylerine de emir gönderildiği.

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Boğdan Voyvodası olan Aleksandra Voyvoda mürdolup voyvodalığı oğlı olan Boğdan'a tefvîz olunup sancağ-ı hümâyûnum gönderilmişdür. İmdi; vilâyet-i Boğdan sâyir Memâlik-i Mahrûsem gibi re‘âyâsı dahı harâc-güzârlarum olduğı ecilden anun gibi a‘dâ tarafından bir hareket olursa mu‘âvenet içün cenâb-ı emâre[t]-me’âb hân *dâmet ma‘âlîhi*ye nâme-i hümâyûnum ve Eflak voyvodasına ve Silistre ve Vidin sancakları beğlerine ahkâm-ı şerîfem yazılup irsâl olunmışdur. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup ve a‘dâ tarafından nâzır u hâzır olup anun gibi a‘dâ cânibinden bir hareket olup mu‘âvenet lâzim gelürse vech ü münâsib görildüği üzre mu‘âvenet ü muzâheret eyleyüp a‘dâdan vilâyet-i Boğdan'a ve re‘âyâsına zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ‘-ı ikdâm u ihtimâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Silistre beğine.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Akkirman beğine.

[Yev]mü's-Sebt, fî 28 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1148

Tımışvar'a tâbi bulunan Şemlik, Pançova ve Arad barkanları ile Pankota Kalesi'nin tamamen yıktırılması; Kalnak, Facet ve Sülmüş kalelerinde ise emrolunan miktarda nefer bırakılarak diğerlerinin Göle vs. kalelere yerleştirilmesi.

Yazıldı.
Defter kâtiblerinden Dervîş Çelebî'ye virildi.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Tımışvar'a tâbi‘ olan Şemlik ve Pançova ve Arad Parkanları'nun ve Pankota Kal‘ası'nun memlekete ol mikdâr nef‘ı olmayup külliyyen hedmolunup ve Kalnak Kal‘ası'nun on beş neferi ve Facet Kal‘ası'nun yiğirmi neferi ve Sülmüş Kal‘ası'nun yiğirmi beş neferi yirlerinde bâkî kalup mâ‘adâ neferâtı ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre zikrolunan Şemlik ve Pançova ve Arad Parkanları'yla Pankota Kal‘ası'n külliyyen hedmidüp eser-i binâsından nesne komayup ve Kalnak ve Facet ve Sülmüş Kal‘aları'nun dahı emrolunan mikdârı neferlerin yirlerinde ibkâ idüp anlarun dahı mâ‘adâ neferlerin ihrâc eyleyüp Göle Kal‘ası'nun neferlerin yoklayup düşen mahlûlâtdan mezkûrlara gedük virilüp tedrîcle sepişdüresin ve zikrolunan kal‘alarun ihrâc olunan dizdârlarını ve kethudâlarını isimleriyle yazup arzeyleyesin ki, anlara sülüsân üzre tîmâr virile.

Yazıldı.
Defter kâtiblerinden Dervîş Çelebî'ye virildi.

1149

Çanad Sancağı Beği İskender Beğ'e hüküm ki:

Tımışvar'da güherçile bulunan yerlerde güherçile işletilmesi için Çanad Sancakbeyi İskender Bey'in mübaşir tayin olunduğu; adı geçenin mümkün olduğunca çok güherçile işletmek hususunda gerekli gayreti göstermesi.

Hâliyâ vilâyet-i Tımışvar'da küllî güherçile hâsıl olduğı istimâ‘ olunup sen ol vilâyetün ehl-i vukûfı olduğun ecilden seni mübâşir ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup bulunan yirlerden vâfir ü müstevfî güherçile işletmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin. Güherçile husûsı mühimdür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

1150

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Boğdan Voyvodası Aleksandra'nın vefat etmesi üzerine voyvodalığın oğlu Boğdan'a tevcih edilerek kendisine sancak-ı hümâyun gönderildiği; Boğdan vilâyeti Memâlik-i Mahrûse'den olduğundan, Eflak voyvodasının herhangi bir düşman saldırısı halinde Boğdan voyvodasına gerekli yardımı yapması; bu hususta Kırım hânına da nâme-i hümâyun gönderildiği.

Vilâyet-i Boğdan* Voyvodası olan Aleksandra Voyvoda mürdolup voyvodalığı oğlı Boğdan'a tefvîz olunup sancağ-ı hümâyûnum gönderilmişdür. İmdi; Boğdan ve Eflak

vilâyetleri şemşîr-i zafer-me'serimüz ile fetholunmış Memâlik-i Mahrûsemüz'den olup re'âyâsı dahı harâc-güzârlarumdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi a'dâ tarafından bir hareket olup vilâyet-i Boğdan'a* zarar u gezend* irişmek ihtimâli olup senden mu'âvenet taleb ider ise sen dahı gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret idüp a'dâdan vilâyet-i Boğdan'a ve re'âyâsına zarar u gezend* irişdürilme[me]k bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmun zuhûra getüresin. Bu bâbda cenâb-ı emâre[t]-me'âb Devlet Giray Hân *dâmet ma'âlîhi*ye dahı; "Ol cânibe hâzır u nâzır olup anun gibi a'dâ tarafından hareket olup bi'l-cümle mu'âvenet lâzim gelürse mu'âvenet oluna." diyü nâme-i hümâyûnum gönderilmişdür; sen dahı ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Vilâyet-i mezbûre Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi.

1151

Tımışvar muharririnin, beylerbeyilerin züamâ ve erbâb-ı timara terakkî olmak üzere tahminen ve eli emirlilere ibtidâdan timar olarak verdikleri defteri-i cedîde kaydolunmamış köy ve mezraaların bedelleriyle beratlarında yeni tahrirde bedeli verilmemek şartı bulunanların bedellerini vermemesi; tahrire gelmeyen köyleri beylere hâs tayin etmesi ve arzettiği üzere knez ve şahin kayacısı kaydetmesi.

Tımışvar defterdârına [hüküm] ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "tahrîr-i cedîde gelince beğlerbeğiler zü'amâya ve erbâb-ı tîmâra tahmînden terakkîlerine bedel ve ba'zı eli emirlüye ibtidâdan tîmâra virdükleri ba'zı karyeleri ihyâ vü âbâdân olmağla tahrîr-i cedîde yazılup ve ba'zı kurâ vilâyet-i Erdel'e tâbi' olmağla tahrîr olunmayup ve ba'zınun berâtlarında olan mezâri'un sâhıbleri olmamağla defter-i cedîde hâsıl kaydolunmadığın ve Tımışvar ve Lipova sancaklarında defter-i mufassal-i atîkda olan kırk pâre karye hâliyâ tahrîr-i cedîde gelmedüğin ve tahrîr olunan Tımışvar sancakları kurâsından otuz nefer knez ü karaynik (?) ve kırk iki nefer şâhîn kayacısı emrolunup kânûn-ı kadîm üzre baştineleriyle mu'âf olmasın" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeğiler hâric ez-defter tahmînden terakkîlerine bedel ve tîmâra virdükleri kurâ vü mezâri' – ki, defter-i cedîdde kaydolunmış olmaya– ve berâtlarında tahrîr-i cedîdden bedelleri virilmemek şartı kaydolunanlarun bedellerin virmeyüp ve Tımışvar ve Lipova sancaklarında defter-i mufassal-ı atîkda olup tahrîr-i cedîde gelmeyen karyeleri beğlere hâs ta'yîn eyleyüp ve otuz nefer knez ü karaynik (?) ve kırk iki nefer şâhîn kayacıların defter-i cedîde baştineleriyle mu'âf olmak üzre kaydeyleyesin. Bi'l-cümle emr-i şerîfüme ve deftere muhâlif iş olmakdan ihtîyât üzre olasın.

1152

Medine-i Münevvere'de ferraşlık ve müşidlik hizmetinde mahlûl vukûunda, eskiden olageldiği gibi Medine kadısı ile Şeyhü'l-harem olanlar tarafından tevcih yapılması ve Mısır kadısı olanların tevcih işine karışmamaları.

Yazıldı.
Medîne-i Münevvere['de] ferrâşlık hıdmetinde olan Îsâ Çelebî'ye virildi.

Medîne-i Münevvere kâdîsına ve şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de olan ferrâşlık ve müşidlik hıdmetlerinden biri mahlûl vâkı‘ oldukda kadîmden Medîne-i Münevvere kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar viregelüp hâliyâ Mısır kâdîsı cânibi[n]den dahlolunduğı istimâ‘ olunmağın; "Olıgeldüği üzre amel olunup Mısır kâdîsı olanlar dahleylemeyeler." diyü emrüm olup ol bâbda Mısır kâdîsına dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi Medîne-i Münevvere'ye müte‘allik olan ferrâşlık ve müşidlik ve bu makûle husûslar vâkı‘ oldukda kadîmden olıgeldüği üzre münâsib olanlara siz tevcîh eyleyüp arzeyleyesiz.

1153

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1056.

Medîne-i Münevvere'de vâkı‘ olan ferrâşlık ve müşidlik hıdmetlerinden biri mahlûl oldukda şimdiye dek kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar ma‘rifetiyle virilügelüp hâlâ senün cânibünden dahlolunduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Medîne-i Münevvere'de anun gibi mahlûl oldukda âdet-i kadîme üzre Medîne-i Münevvere kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar ma‘rifeti[y]le virilüp senün cânibünden dahlolunmaya.

1154

Yazıldı.
Bu dahı.

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1057.

Medîne-i Münevvere'de vâkı‘ olan bîmâr-hânede vefât eyleyen kimesnelerün metrûkâtın şimdiye değin kimler zabtidüp ve satıldukda akçasın ne makûle masrafa sarfolunduğı ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi mezbûr bîmâr-hânede vefât idenlerün metrûkâtın kim zabtidüp ve bahâları ne asıl yire sarfolunup ve yılda ne mikdâr nesne hâsıl olduğın ma‘lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin. Husûs-ı mezbûr ihmâl olunmayup şimdiye dek anun gibi metrûkâtı zabtidenlerden defter taleb idüp îrâd ü masrafların görüp vukû‘ı üzre bildüresin.

1155

Yazıldı.

Padişah Edirne'den İstanbul'a döneceğinden Hasköy menzilinde yeteri kadar otluk, saman ve ekmek tedarik edilmesi için Hasköy kadısına gerekli emrin verildiği, Edirne'den de Hasköy'e yeterli miktarda arpa gönderilmesi.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sa‘âdet ü ikbâl ile mahmiyye-i İstanbul'a teveccüh-i hümâyûnum olup inşâ’a'llâhü'l-E‘azz mahrûse-i Edirne'den çıkılup Hâsköy'e nüzûl ü iclâlüm mukarrer olup Ordu-yı Hümâyûnum içün zahîre tedârüki lâzim ü mühimm olmağın Hâsköy kâdîsına otluk u saman u etmek tedârüki içün hükm-i şerîfüm yazılup irsâl olunup Edirne'den dahı kifâyet mikdârı arpa gönderilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup kifâyet mikdârı arpa ve sâyir zehâyirden mümkin olduğı üzre tedârük eyleyüp sâhıbleri veyâ [ve]kîlleriyle mahall-i mezbûra gönderesin ki, Ordu-yı Hümâyûnum'a si‘at ve ashâbına sebeb-i ticâret olup muzâyaka çekilmelü olmaya. Arpa husûsı ziyâde mühimdür; kifâyet mikdârı arpa tedârükinde ihtimâm üzre olasın.

Yazıldı.
Çavuşbaşına gönderildi.

1156

Hâsköy kâdîsına hüküm ki:

İran elçisi geri döneceğinden, Hasköy kadısının konak tayin olunan Hafsa'da yeteri kadar ekmek, otluk, saman vs. yiyecek hazır etmesi.

Hâliyâ diyâr-ı şarkdan Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçi hüsn-i icâzetüm mukârenetiyle avdet idüp mahmiyye-i Edirne'den taht-ı kazânda olan Hafsa konak ta‘yîn olunup müşârun-ileyh içün kifâyet mikdârı ekmek ve sâyir zahîre tedârük olunması lâzim ü mühimm olmağın arpa ve sâyir zahîre [tedârükinde] sana mu‘âvenet içün Dimetoka kâdîsına dahı hükm-i şerîfüm yazılup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zahîre bâbında gereği gibi mukayyed olup müşârun-ileyh içün kifâyet mikdârı etmek ü otluk u saman tedârük eyleyüp ve mümkin olduğı üzre bulunan yirlerden arpa dahı ihzâr eyleyesin ki, vardukda muzâyaka çekilmelü olmaya.

1157

İran elçisi geri döneceğinden, anılan kadılıklarca İstanbul'a kadar yol üzerinde bulunan konaklarda yeteri kadar ekmek, arpa vs. yiyecek hazırlanması.

Yazıldı.
Bu dahı.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı şarkdan Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçi hüsn-i icâzetüm mukârenetiyle avdet eyleyüp Hafsa'da konak mukarrer olmağın müşârun-ileyhe kifâyet mikdârı zahîre tedârüki içün Hâslar kâdîsına hükm-i şerîfüm yazılup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı zahîre bâbında mukayyed olup taht-ı kazândan kifâyet mikdârı arpa ve sâyir zehâyirden vâfir ü müstevfî zahîre tedârük eyleyüp sâhıbleri veyâhûd vekîlleri ile irsâl eyleyesin ki, müşârun-ileyh zahîre bâbında muzâyaka çekmeyüp ashâbına dahı sebeb-i ticâret vâkı‘ ola.

Yazıldı.
Bu dahı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Babaeskisi [kâdîsına]; "ekmek ü zahîre tedârükine".

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ergene kâdîsına; "mu‘âvenet" içün.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Bergos kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hayrabolı kâdîsına; "mu‘âvenet".

Yazıldı.
Bu dahı, Husrev Çavuş'a.
Bir sûreti, Karışduran kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Migalkara kâdîsına; "mu‘âvenet".

Yazıldı.
Bu dahı.
Ahmed Çavuş'a (———)
Bir sûreti, Çorlı kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Rodoscuk kâdîsına; "mu‘âvenet".

Yazıldı.
Bu dahı.
Alî Çavuş ta'yîn olundı; Bevvâb-ı Edirne.
Bir sûreti, Silivri kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "mu'âvenet".

Beşîr Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Küçük Çekmece, Silivri kâdîsına.
Yazıldı.

1158 Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

İran'dan gelen elçi ile Piyale Paşa'ya gönderilen ve Padişah'a takdim edilen nameye Piyale Paşa tarafından münasib bir cevap yazılması.

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Yukaru Cânib'den gelen ilçi ile sana gönderdüği nâmeyi aynı ile irsâl eyledüğün" bildürüp ol nâmede her ne ki dimiş isen Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûlüm muhît olmışdur. İmdi; **buyurdum ki:**

Zikrolunan nâmeye vech ü münâsib gördüğün üzre cevâb yazup ilçiye teslîm eyleyesin.
Yazıldı.
Mi'mârlardan Şa'bân'a virildi. Fî 5 Şevvâl

1159 Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Silivri'de yapılması emredilen köprü için gerekli kereste vs. malzemenin Silivri'ye getirilmesi için bir kadırga tahsis edilmesi ve kadırgada ne kadar acemi oğlanı görevlendirmek gerekiyorsa yeniçeri ağasından alınıp görevlendirilmesi.

Hâliyâ Silivri'de yapılması fermân olunan köpriye lâzim olan kereste ve sâyir mühimmâtı taşıyup Silivri'ye getürmek içün bir kadırga lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr içün vech ü münâsib gördüğün üzre bir kadırga ta'yîn eyleyesin ve içine kifâyet mikdârı acemî-oğlan virmek içün yeniçeri ağasına emr-i şerîf gönderilmişdür, ne mikdâr oğlan lâzim olursa müşârun-ileyhden taleb idüp alup mezkûr kadırgaya koyup gönderesin ki, varup hıdmetde olalar.

1160

Silivri'de yapılması emredilen köprü için gerekli malzemeyi taşımak üzere tahsis edilecek kadırga için ne kadar acemi oğlanı istenir ise yeniçeri ağasının tayin etmesi.

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Silivri'de yapılması fermân olunan köprinün mühimmâtın taşıyup Silivri'ye getürmek içün bir kadırga ta‘yîn olunup içine kifâyet mikdârı acemî-oğlanı konmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan kadırga içün ne mikdâr acemî-oğlanı lâzim gelürse ta‘yîn eyleyesin ki, mezkûr kadırgaya koyup me’mûr oldukları hıdmete mübâşeret eyleyeler.

Yazıldı.

1161 *Mezbûr beğlerbeği kethudâsına virildi.*

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Evlerinde hapishâne kurup ahaliye zulmettikleri bildirilen isimleri yazılı sipahilerin mahkemeye gönderilmesine engel olan Karaman Beylerbeyi Kethüdası Hüdâverdi'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Seferîhısâr ve Yapalu kâdîları Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "yiğirmi yedi nefer kimesne meclis-i şer‘a gelüp; "Mansûr ve Bektaş ve Celâl nâm sipâhîler evlerinde habs-hâne yapup bunları habsidüp cebr ile atların ve katırların ve develerin ve kul u koyun ve sâyir tavarların ve rızk [u] mâlların alup ve gök terekelerine tavarların salup evlerin yıkup ağaçların alup te‘addî [eyledüklerin" bildürüp şekvâ] itmeğin meclis-i şer‘a ihzârı içün defe‘âtle muhzır u mürâsele gönderildükde Kethudân olan Hudâvirdi ol cânibe emr ile mübâşir olmağla meclis-i şer‘a ihzârlarına mâni‘ olup anlar dahı kethudâya i‘timâden meclis-i şer‘a gelmeyüp şer‘-ı şerîfe itâ‘at itmedüklerin" arzeyledükleri ecilden mezkûr kethudân Südde-i Sa‘âdetüm'e göderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr u terâhî itmeyüp kethudânı müşârun-ileyhe koşup mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

1162 *Alî Kethudâ'ya virildi.*

Sivaslı İbrahim'in zimmetinde bulunan mâl-ı mirînin tahsil olunması.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Sivaslu İbrâhîm nâm kimesne zimmetinde olan mâl-ı mîrînün tahsîl olunmasın emridüp

buyurdum ki:

Göresin; mâl-ı mîrîden mezbûrun zimmetinde ne mikdâr mâl-ı mîrî zuhûr iderse Gâzî Çavuş'ı havâle ta‘yîn idüp bî-kusûr tahsîl itdürüp Hazîne-i Âmire içün zabtitdüresin.

Yazıldı.

1163 Tekeili beğine ve Kalkanlu kâdîsına hüküm ki:

Kalkanlı'da adam öldürme, hırsızlık ve fesad çıkarma suçlarından dolayı aranan Nurullah ve suç ortaklarının elegeçirilerek hapsedilip üzerlerine sabit olan suçların arzedilmesi.

Nefs-i Kalkanlu halkı âdem gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîf ile bölük seçilüp ahzi fermân olunan ehl-i fesâddan Nûrullâh nâm kimesne Delü Muharrem ve Pîrkulı ve Mûsâ nâm kimesneleri yanına cem‘ idüp kiminün atın ve devesin ve esbâbın sirka idüp ve kiminün oğlın ve kızın çeküp ve âdem katlidüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmadukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğı gibi ise hüsn-i tedbîr ile ehl-i fesâdı elegetürüp habsidüp ve şer‘le üzerlerine sâbit olan mevâddı mufassal sûret-i sicilleriyle yazup arzeyleyesiz.

Yazıldı.

1164 *Mustafâ Çavuş'a virildi.*

Mahmil-i şerif ile Şam'dan gidecek hacı kâfilesini korumak üzere, emîr-i haccın emrinde yeterli miktarda yeniçeri görevlendirilmesi.

Şâm yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ hacc-ı şerîf mevsimi karîb olup mahmil-i şerîf ile Şâm'dan giden kâfile-i huccâc muhâfazasıyçün âdet-i kadîme mûcebince kifâyet mikdârı yeniçeri ta‘yîn olunup emîr-i hâcca koşılup gönderilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden olıgelen âdet ü kânûn üzre kifâyet mikdârı yeniçeri ta‘yîn eyleyüp emîr-i hâcca koşup gönderesin ki, yollarda vech ü münâsib gördüği üzre muhâfazada olalar.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 975

1165 Mahmiyye-i Şâm'un Hazîne defterdârına hüküm ki:

Mahmil-i şerif ile Şam'dan gidecek hacı kâfilesinin mühimmât ve levazımının tedarikinde Şam Hazine defterdarının, Şam Muhafızı Murad Paşa'ya gerekli yardımı yapması.

Hâliyâ hac mevsimi karîb olup Şâm'dan âdet-i kadîme mûcebince mahmil-i şerîf ile

Ka‘be-i Mu‘azzama'ya teveccüh idüp kâfilenün levâzim ü mühimmâtı tedârük ü ihzâr olunup vakti ile gönderilmesi lâzim olmağın ol bâbda Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasına ta‘yîn olunan Murâd *dâme ikbâlühû*ya; "vakti ile mühimmât ü levâzimin tedârük idüp irsâl eylemek" içün hükm-i şerîfüm yazılup müşârun-ileyhe irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi müşârun-ileyhe mahmil-i şerîf ile Şâm'dan giden kâfile-i huccâca müte‘allik mühimmâtun tedârükine mu‘âvenet idüp kadîmden olıgeldüği üzre levâzimi sarfına senden akça taleb eyledükde âdet-i kadîme mûcebince kifâyet mikdârı akça virüp olıgelen âdet ü kânûn üzre lâzim olan mühimmâtı tedârükinde mu‘âvenet eyleyüp vakti ile kâfileyi ihrâc u irsâl eylemek bâbında envâ‘-ı ikdâm u ihtimâm idüp dakîka fevteylemeyesin ve mâlun cem‘ u tahsîline sa‘y-i belîğ idüp vâkı‘-ı hâli yazup bildüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

1166

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Murad Paşa'nın, Zebid'deki emlâk, eşya vs. mallarından Hasan Paşa tarafından kabzedilenlerin eksiksiz olarak tahsil edilip Murad Paşa'nın oğluna verilmesi.

Mektûb gönderüp; "Murâd Paşa'nun vefâtı gayr-i vâkı‘ olup; "Mutahhar yanında mahbûsdur." diyü cengden halâs olan Abdü[l]kerîm nâm kâtibi haber virüp emlâkin ve muhallefâtın Hasan Paşa kabzeylemişdür. Uğur-ı hümâyûnumda şehîd olduğı takdîrce oğlına intikâl ider. Bu bâbda hükm-i şerîf virilmesin" istid‘â eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Murâd Paşa'nun Zebîd'de olan mâ-melekinden ve gayri esbâb u emvâlinden Hasan Paşa ne mikdâr nesnesin almış ise bî-kusûr oğlına alıviresin.

Yazıldı.

1167

Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Murad Paşa mahbus ise Hasan Paşa'nın kurtarmaya çalışması, şehit olmuşsa kabzettiği mallarını oğluna vermesi.

Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Murâd Paşa'nun mahbûs olduğı haberin alup olan mâ-melekinden ve sâyir emvâl ü esbâbın alup kabzeyledüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh eger bi'l-fi‘l hayâtda olup mahbûs ise her ne tarîk ile mümkin ise istihlâsına sa‘yeyleyüp eger uğur-ı hümâyûnumda şehîd olduğı mukarrer ise cümle kabzeyledüğün emlâk ü emvâl ü esbâbın her ne ise oğlına bî-kusûr teslîm eyleyesin ve yazup bildüresin.

1168

Özdemiroğlu Osman Paşa ile Mustafa Paşa'nın Yemen mühimmi için Mısır'dan istedikleri top, gemi mühimmâtı vs. hususların geciktirilmeden tedarik olunması.

Yazıldı.
Osmân Paşa Kethudâsı Ahmed Kethudâ yoldaşı Fethî'ye virildi. Fî 7 Şevvâl

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Osmân Paşa mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi içün lâzim olan gemiler ve topcılar ahvâliyle; "kâşiflerden ve çavuşlardan ve Mısır kullarından istihdâm içün taleb eyledüği kimesneleri ale'l-esâmî defter idüp kendüyle bile koşılmak" bâbında hükm-i şerîf taleb eyledüğin" bildürmiş. İmdi; bundan esbak ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Yemen mühimmi içün Vezîr Mustafâ Paşa serdâr ta'yîn olunup ve Mısır'dan lâzim olanlar aslâ tevakkuf olunmayup tedârük oluna." diyü fermân olmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mukaddemâ gönderilen evâmir-i aliyye mûcebiyle amel olunup Vezîr Mustafâ Paşa'ya ve mûmâ-ileyhe Yemen mühimmi içün lâzim olan husûslarda aslâ tevakkuf olunmayup mu'accelen tedârük ü ihzâr oluna. Anun gibi; "mevcûd hazîne bulu[n]mazsa karz tarîkıyla tedârük olunup sonra edâ ve yeniden gemi yapılmak ahvâlin" bildürmiş.* Anda mevcûd olan gemiler vefâ ider; âlât ü esbâbdan kusûrları var ise bâzergânlardan alıvirüp bî-kusûr müretteb ü mükemmel eyleyüp nihâyet on top tahmîl idüp zâyid yük eylemeyüp ammâ; darbzenden kifâyet mikdârı virüp bi'l-cümle lâzim ü mühimm olan ne ise vech ü münâsib görildüği üzre mevcûd olanlardan tedârük idüp aslâ bir husûsda avk u te'hîr lâzim gelmelü eylemeyesin. Yeniden gemi yapılup gönderilince zamân geçer; anda mevcûd olan gemilerle itmâm-ı maslahat itmek bâbında ihtimâm olunup ondan ziyâde top lâzim gelürse kadırgalarun baş topları dahı maslahata yarar; mümkin olduğı üzre maslahat ilerü gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.

1169

Osmân Paşa'ya hüküm ki:

Yemen mühimmi için Özdemiroğlu Osman Paşa tarafından, istenen gemi, darbzen ve diğer harb âletlerinin âcilen temini ve eksik olanların bezirgânlardan tedariki için Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; yeniden gemi yapılması için vakit müsait olmadığından mevcut gemilerle idare edilmesi.

Mektûb ü defter gönderüp Yemen mühimmi içün lâzim olan husûslardan arzeylemişsin. Bundan akdem Mısır beğlerbeğisine ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Husûs-ı mezbûr içün lâzim olan mühimmâtı aslâ tevakkuf eylemeyüp mu'accelen tedârük ü ihzâr eyleyesin." diyü emrüm olmışdur. Hâliyâ girü müşârun-ileyh Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür ki; "Bu bâbda Serdâr olan Vezîr Mustafâ Paşa'ya ve sana lâzim olan husûslarda her vechile

mu‘âvenet ü muzâheret idüp mevcûd hazîne bulunmazsa bâzergânlardan istikrâz idüp itmâm-ı maslahat eyleyesin ki, sonra sâhıblerine edâ oluna." diyü emrolmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda mevcûd olan gemilerden on mikdârı top ve kifâyet mikdârı darbzen ve gayri mühimm olan esbâb-ı ceng ü cidâli tahmîl idüp âlâtdan ve gayriden noksân üzre olanları bâzergânlardan tedârük idüp alup aslâ kusûr nesne konılmayup itmâm-ı maslahat itmek bâbında envâ‘-ı sa‘y-i cemîlün zuhûra getüresin. Mukaddemâ* irsâl olunan ahkâm-ı şerîfede; "cem[î]‘ lâzim olan husûslar tedârük olunmak" emrolunmışdur; ana göre muka[yye]d olasın. Yeniden gemi yapılmak ahvâlin dahı bildürmişsin; yeniden gemi yapılınca zamân geçer; mevcûd olan gemilerle bi-ınâyeti'llâh itmâm-ı maslahat müyesser ola. Hemân bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyüp mücidd ü merdâne olasın.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân

1170

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya

Şam muhafazasında bulunan Karaman beylerbeyinin, mahmil-i şerif ile Şam'dan Kâbe-i Muazzama'ya gidecek hacı kâfilesinin deve vs. mühimmât ve levazımını eksiksiz tedarik edip, şayet Şam Hazinesi'nde yeterli miktarda akçe yoksa Haleb Hazinesi'nden temin etmesi; ayrıca Şam yeniçeri ağasından da yeniçeri isteyerek, yetmez ise Karaman sipahilerinden de takviye ederek kâfilenin muhafazasını sağlaması.

hüküm ki:

Hâliyâ hacc-ı şerîf mevsimi karîb olup mahmiyye-i Şâm'dan âdet-i kadîme muktezâsınca mahmil-i şerîf ile Ka‘be-i Mu‘azzama'ya giden kâfile-i huccâcun kadîmden olıgelen âdet ü kânûn üzre levâzim ü mühimmâtı tedârük olunup vakti ile gönderilmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup; "Beğlerbeğisi bunda yokdur." dimeyüp kadîmden olıgeldüği üzre kâfile-i huccâcun eger devesi ve eger kadîmden mahmil-i şerîf muhâfazası[na] ta‘yîn olunugelen sipâhî ve gayriden ve sâyir le[v]âzim ü mühimmâtı her ne ise tedârük ü ihzâr eyleyüp Şâm'da kalan sipâhî mahmil-i şerîf muhâfazasına vefâ eylemeyüp dahı lâzim olursa Karaman sipâhîlerinden kifâyet mikdârı âdem yazup emîr-i hâcca koşup vakt ü mevsimi ile ihrâc u irsâl eyleyesin. Bu bâbda defterdâra dahı; "kadîmden virilügeldüği üzre kifâyet mikdârı akça virmek" ve yeniçeri ağasına; "âdet-i kadîme mûcebince kifâyet mikdârı yeniçeri ta‘yîn eylemek" fermân olunup ahkâm-ı şerîfe yazılup sana irsâl olunmışdur. Zikrolunan ahkâmı müşârun-ileyhimâya îsâl eyleyüp dahı kadîmden olıgeldüği üzre defterdârdan kifâyet mikdârı akça alup mahmil-i şerîf ve kâfile-i huccâcun levâzim ü mühimmâtına sarfidüp ve yeniçeri ağasından kifâyet mikdârı yeniçeri taleb eyleyüp müşârun-ileyh emîr-i hâcca koşup vakti ile irsâl eylemek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle vücûda getüresin. Bu bâbda dahı [Haleb] defterdârına hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Anun gibi Şâm Hazînesi'nde muzâyaka olup kifâyet mikdârı akça hâzır bulunmazsa Haleb Hazînesi'nden kifâyet mikdârı akça viresin." diyü emrüm olmışdur. Şâm Hazînesi'nden akça

vefâ eylemezse müşârun-ileyhe âdem gönderüp lâzim olduğı mikdârı akça taleb eyleyüp sarfeyleyesin ve kâfile-i huccâc ne zamânda kalkup ve ne vechile tedârük eyledüğün ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde vâsıl olduğın mufassal yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin.

Yazıldı.

1171 *Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 975*

Mahmil-i şerif ile Şam'dan Kâbe-i Muazzama'ya gidecek hacı kâfilesinin mühimmât ve levazımının teminine Şam Hazinesi kifayet etmeyip Karaman beylerbeyi Haleb Hazinesi'nden akçe talep ederse yeteri kadar akçe verilmesi.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ hacc-ı şerîf mevsimi karîb olup mahmiyye-i Şâm'dan mahmil-i şerîf ile Mekke-i Mükerreme'ye giden kâfile-i huccâcun levâzimi vakti ile tedârük olunup irsâl olunmak lâzim olmağın bu bâbda Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasına ta‘yîn olunan Murâd *dâme ikbâlühû*ya; "levâzimin tedârük ü ihzâr eylemek" emrüm olup; "mühimmâtına sarfeylemek içün lâzim olan akçayı virmek" içün Şâm defterdârına dahı hükm-i şerîfüm yazılup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh kâfile-i huccâcun levâzimi tedârükine mübâşeret idüp mühimmâtına sarfeylemek içün [Şâm] Hazînesi'nden kifâyet mikdârı akça hâzır bulunmayup Haleb Hazînesi'nden bir mikdâr akça lâzim olup müşârun-ileyh âdem gönderüp senden taleb eyledükde Haleb Hazînesi'nden kifâyet kadar akça virüp yarar, mu‘temedün-aleyh kimesneler ile müşârun-ileyhe gönderesin ki, vakt[i] ile kâfilenün levâzim ü mühimmâtın tedârük eyleyüp irsâl eyleyesin ve hazîneyi tahsîl idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl ü îsâl itmek bâbında sa‘yidesin.

Yazıldı.

1172 *Kâsım Çavuş'a virildi.*

Kırkkilise kâdîsına hüküm ki:

Padişah Edirne'den İstanbul'a döneceğinden, isimleri yazılı kaza kadılarının, belirtilen konaklarda belirtilen miktarlarda zahire, arpa, otluk, saman, ekmek vs. tedarik ve hazır etmeleri.

Sa‘âdet ü ikbâlle mahrûse-i İstanbul'a teveccüh-i hümâyûnum olup inşâ’a'llâhü'l-E‘azz mahrûse-i Edirne'den çıkılup Ulûfeciler köyi dimekle ma‘rûf [mahall] ikinci konak ta‘yîn olunup zikrolunan konakda Ordu-yı Hümâyûnum içün zahîre lâzim olmağın taht-ı kazândan vâfir ü müstevfî otluk u saman u ekmek ü arpa vü odun tedârük olunup zikrolunan konağa rûz-ı Hızırilyâsa hâzır olmak lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup taht-ı kazândan vâfir arpa vü otluk u saman u odun u ekmek ve sâyir zehâyirden tedârük ü ihzâr eyleyüp sâhıbleri veyâ vekîlleri ile Ulûfeciler Menzili'ne gönderüp rûz-ı Hızırilyâsa hâzır u müheyyâ eyleyesin ki, Ordu-yı Hümâyûnum'a si‘at ve ashâbına sebeb-i ticâret olup muzâyaka çekilmelü olmaya. Bu

husûs ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin ve taht-ı kazândan on bin akça etmek ve yüz müd arpa ve kifâyet mikdârı otluk u saman tedârük idesin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Bınarhısâr kâdîsına; "üçünci konak Ha[m]zabeğlü".

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a; mezkûr oğlı.
Bir sûreti, Vize kâdîsına; "dördünci konak Ahmedbeğ köyine".

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş oğlı Mehmed Çavuş'a.
Bir sûreti, Çorlı ( ) kâdîlarına; "beşinci konak Uğraş köyi".

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a; mezkûr oğlı.
Bir sûreti, Vize ( ) kâdîlarına; "Altıncı konak Hediyelü'dür." diyü.

Yazıldı.
Alî Çavuş'a; Bevvâb-ı Edirne.
Bir sûreti, Silivri kâdîsına; "Yedinci konak İncüğez'dür." diyü.

Pervâne Çavuş, Hırsovalıdur.
Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "sekizinci konak Bosna köyi".

Pervâne'ye; Hırsova.
Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "Halkalu'ya mu‘âvenet" içün.

Yazıldı.
İlyâs Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, İstanbul kâdîsına; "To[k]uzıncı konak Halkalu'dur." diyü.

Yazıldı.
Bir sûreti, Silivri kâdîsına; "Çekmece Konağı'na mu‘âvenet" içün.

Pervâne Çavuş'a; Hırsovalı.
Bir sûreti, Çatalca kâdîsına; "Bosna köyine".

Yazıldı.
Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına; "Evvelki konak ta‘yîn olunmışdur. On bin akça ekmek ve yüz müd arpa ve ana göre sâyir zahîre".

1173

Mâzul sipahiler, Şam yeniçerileri ve hisar-erenleri mukâtaa iltizam ettiklerinde resm-i bevvâbân alınmaması hususunda Sultan Süleyman Han zamanında çıkarılan hükmün yenilenmesi istendiğinden, sözkonusu hükmün aynen uygulanması.

Yazıldı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "sâbıkâ Hızâne-i Âmirem Defterdâr[ı] iken fevtolan Murâd Çelebî Haleb Defterdâr[ı] iken merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehû* zamânında Atebe-i Ulyâları'na kazâyâ defterin virüp; "erbâb-ı tîmârdan ba‘zı kimesnelerün ellerinde tîmârları yoğken mukâta‘ayı iltizâm idüp veyâhûd iltizâm eyledüğinden sonra bir tarîk ile tîmârı alınup rüsûm-ı bevvâbân u çavuşân içün kapucı gelüp elinde olan hükm-i şerîfde; "kapum halkından ve erbâb-ı tîmârdan gayri" diyü mukayyed iken; "Elünde tîmâr yokdur." diyü resm taleb idüp ve hısâr-eri ve Şâm yeniçerileri mukâta‘a iltizâm itdüklerinde anlardan dahı resm taleb itdüklerin" arzeyledükde; "Ma‘zûl sipâhîden ve Şâm yeniçerilerinden ve hısâr-erenlerinden resm-i bevvâbân alınmak câyiz değildür; hılâf-ı emr u kânûn mezbûrlardan nesne aldurmayasın." diyü fermân olunup hükm-i şerîf virildüğin" bildürüp ve; "hâliyâ dahı ol hükm-i şerîf mûcebi ile amel olunmak" bâbında müceddeden hükm-i şerîfüm virilmek recâsına arzitdüğün ecilden emr-i sâbık mûcebi ile amel olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; arzitdüğün üzre ol vechile hükm-i şerîf virilmiş ise ol hükm-i şerîf mûcebi ile amel idüp min-ba‘d hılâf-ı emr u kânûn nesne aldurmayasın.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân

1174

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Harfuş oğlu Musa başbuğluğunda kavvas hazırlanması için Şam muhafazasında bulunan Murad Bey'e emir gönderildiği; şayet Yemen mühimmi için Vezir Mustafa Paşa sözkonusu kavvasları istihdam etmek isterse Murad Bey'den talep edip yanına getirtmesi.

Hâliyâ; "Yemen mühimmi içün diyâr-ı Şâm'dan bin nefer eyü ok atar yarar kavvâs tedârük olunup mukaddimlerden ze‘âmete mutasarrıf Harfûş-oğlı Mûsâ tâyife-i mezbûreye baş u buğ olup ol mikdâr yarar kavvâs bulup Yemen'e varup edâ-i hıdmet ider ise Saydâ sancağı sadaka olunup ve kavvâslara dahı beşer akça ulûfe ile Yemen'de ve Şâm'da yeniçeri gedükleri virilmek" emrüm olup ol bâbda; "Mezkûr [kavvâslar] tedârük ü cem‘ olunup akabünce gönderilmek" içün Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd *dâme ikbâlühû*ya hükm-i şerîfüm yazılup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan mikdâr kavvâs cem‘ u tedârük olunup Yemen mühimmi içün akabünce gönderilmek münâsib görilürse müşârun-ileyhe mektûb gönderüp mezkûrları taleb eyleyüp vech ü münâsib gördüğün üzre istihdâm eyleyesin.

1175

Mahmil-i şerif ile Şam'dan Mekke-i Mükerreme'ye gidecek hacı kâfilesinin muhafazası için Şam'da kalan sipahiler yeterli gelmezse Halep'den yeterli miktarda sipahi gönderilmesi.

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ hac mevsimi karîb olup mahmiyye-i Şâm'dan mahfil-i şerîf ile Mekke-i Mükerreme'ye giden kâfile-i huccâcun hıfz u hırâseti içün Şâm'dan kalan sipâhî vefâ eylemeyüp Haleb sipâhîlerinden bir mikdâr sipâhî ta‘yîn olunup gönderilmek lâzim olursa Haleb sipâhîlerinden yüz nefer sipâhî ta‘yîn olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahmiyye-i Şâm'dan mahmil-i şerîf ile Ka‘be-i Mu‘azzama'ya giden kâfilenün levâzim ü mühimmâtı görilüp gitmelü olduklarında senden dahı âdem taleb olunursa Haleb sipâhîlerinden yüz nefer sipâhî ta‘yîn eyleyüp Şâm mîr-i hâccına koşup gönderesin ki, vech ü münâsib gördüği üzre muhâfazada olalar.

Yazıldı.
Bu dahı.

1176

Yemen mühimmi için Vezir Mustafa Paşa'nın hizmetine gönderilmek üzere Şam muhafazasında bulunan Murad Bey'in, Harfuş oğlu Musa'nın başbuğluğunda bin nefer kavvas hazırlaması.

Şâm muhâfazasında olan Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı Şâm'da eyü ok atar yarar kavvâslar olup Yemen mühimmi içün bin nefer mikdârı yarar kavvâs yazılup Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya gö[nde]rilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Diyâr-ı Şâm'da olan mukaddimleri cem‘ eyleyüp dahı her birine kudretine göre eyüce ok atar yarar kavvâs bulmak teklîf eyleyüp bin nefer tamâm oldukda Şâm mukaddimlerinden ze‘âmete mutasarrıf olan Harfûş-oğlı Mûsâ mezbûr kavvâslara serdâr ta‘yîn olunup tenbîh eyleyesin ki, inşâ’a'llâh Yemen'e varup Vezîrüm Mustafâ Paşa vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulunup edâ-i hıdmet ider ise Saydâ sancağı kendüye sadaka olunup ve kavvâslara dahı eger Şâm'da ve eger Yemen'de murâd eyledükleri yirde yeniçeri gedüği tevcîh olunup ri‘âyet olunmaları mukarrerdür. Ana göre hıdmet-i mezbûreye terğîb eyleyüp emr-i şerîfüm üzre bin nefer mikdârı yarar, eyüce ok atar kavvâsları tedârük idüp müşârun-ileyhe göndermek bâbında envâ‘-ı ikdâm u ihtimâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.

1177

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Hasköy Voyvodası Mahmud'un hapsedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.

Hâsköy Voyvodası olan Mahmûd Voyvoda'nun habsolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrı emrüm üzre tutup habsidüp arzeyleyesin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel eyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 29 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1178 *İskender Çavuş'a virildi.*

Dersaâdet'e gelmek için izin isteyen Eflak voyvodasının, yerine güvenilir bir vekil bırakarak gelmesinin uygun görüldüğü.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Yüce Âsitânemüz'e ( ) nâm âdemün gönderüp; "Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a irsâl ü îsâl idegeldüğün hazîne ile kendün bile gelmek" bâbında istid'â-yı ınâyet eyledüğün ecilden avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden icâzet-i hümâyûnum ınâyet olunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İskender Çavuş irsâl olunup memleket [ü] vilâyetün zabt u sıyâne[ti]ne ve re'âyâ vü berâyânun hıfz u hırâsetine kâdir yarar âdemün koyup memleket [ü] vilâyete zarar u gezend irişdürmekden ihtirâz üzre ola. Bu bâbda Devlet Giray Hân'a dahı nâme-i hümâyûnum gönderilüp; "Sen girü vilâyet-i Eflak'a varınca ol cânibe göz kulak tutup vilâyet ü ra'ıyyete a'dâdan zarar u ziyân irişdürilmemek husûsında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin" dinilmişdür. Sen dahı ana göre tedârük üzre olup çavuşum vardukda eğlenmeyüp gelüp gidesin.

Yazıldı.

1179 Mar'aş kâdîsına hüküm ki:

Kadı adına sahte mühür kazdırıp temessükler verdiği ve halka zulmettiği yolunda Dulkadriye vilâyeti ileri gelenleri tarafından hakkında şikâyette bulunulan Nâib Şeyhî'nin her nerede ise buldurularak teftiş olunup, davalarının görülmesi ve sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb [gönderüp]; "defter kethudâsı mübâşeretiyle teftîşi fermân olunan Şeyhî nâm nâyib gaybet itdükde Zülkadriyye vilâyetinün ulemâ vü sulehâ vü a'yân u fukarâ vü sipâhîlerinden ve gayriden cemm-i gafîr meclis-i şer'a gelüp; "Bundan akdem nâyib-i mezbûrun [def'-ı] zarar-ı vilâyet [ve] mefâsid-i bî-nihâyesiyçün Der-i Devlet'e mahzarlar gönderilüp ref' olunmasıyçün defe'âtle evâmir-i aliyye vârid olup ahkâm-ı şerîfeyi getüren kimesnelere iftirâlar* itmekle zuhûra getürilmeyüp bi'l-fi'l kâdîlar nâmına telbîs mühürler kazup avârız içün re'âyâdan akçalar alup temessükler virüp fesâddan hâlî olmayup vilâyetimüzde zarar-ı âmmdur." didüklerin" bildürüp ve bu bâbda olan mahzarların dahı Südde-i Sa'âdetüm'e göndermişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş *zîde kadru[hû]* vusûl buldukda, mezkûr nâyib gaybet iderse her kande ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp dahı mezkûrdan da‘vâ-yı hakk ider kimesneler var ise bir def‘a şer‘le faslolunmayup üzerinden on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin hakk üzre teftîş idüp göresin; hukûk-ı müslimînden ve gayriden üzerine sâbit ü zâhir olan mevâddı defter idüp mufassalen Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Yazıldı.

1180 Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hacca gitmek için izin isteyen Masum Sultan'a izin verildiği; Van'a geldiğinde kendisine iyi muamele edilip hac kâfilesine katılmasının temin edilmesi.

Cenâb-ı emâret-me’âb, eyâlet-nisâb, ızzet-iktisâb, devlet-intisâb, el-mahfûf bi-sunûfi avâtıfi'llâhi'l-Meliki'l-Müste‘ân Ma‘sûm Sultân *dâmet ma‘âlîhi* Atebe-i Âlem-penâhum'a mektûb gönderüp; "tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* içün ruhsat istid‘â eyledüği" Pâye-i Serîr-i Âlem-masîr-i Husrevânem'e arzolundukda hüsn-i icâzetimüz mukârin kılınmışdur. **Gerekdür ki:**

Müşârun-ileyh levâzim-i merâsim-i şe‘âyir-i şer‘-ı şerîfi şi‘âr ve âdâb-ı ma‘rûfe-i tarîka-i hacc-ı münîfi disâr idinüp kâ‘ıde-i kadîme-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâc üzre edâ-yı hacc u ziyâret içün serhadd-i Van'a dâhıl oldukda ahsen-i vech ve eshel-i hâlât ile geçürüp âdet-i kadîme-i huccâc muktezâsınca kâfile-i hacc-ı şerîfe mülâkî olup huzû‘-ı tamâm ve huşû‘-ı mâlâ-kelâm ile edâ-yı ferâyız u sünen idüp mahbûru'l-hâtır ve müreffehü'l-ahvâl av[de]t eyle[y]e.

Yazıldı.

1181 Paşa sancağınun sağ-kolın tahrîr iden Za‘îm Mehmed'e hüküm ki:

Sofya, Filibe, Tatarpazarı, Zağra-i Atik, Şehirköy ve Berkofça'da Sultan Süleyman Vakfı köylerinde oturan voynuk, şahinci, doğancı, taycı, küreci ve yund oğlanlarının oturdukları köylere raiyyet yazılması ve noksan gelen voynukların da tahrirde ortaya çıkacak olan zevâyid-i voynuğân ve haymâne voynuklardan tamamlanıp deftere kaydedilmesi.

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhü*nün evkâfından Sofya ve Filibe ve Tatarbâzârı ve Zağra-i Atîk ve Şehirköy ve Berkofça kazâlarında vâkı‘ olan vakf karyeleri toprağında mütemekkin voynuk u şâhinci vü toğancı vü taycı vü küreci vü yund-oğlanları mütemekkin oldukları vakf karyeler toprağında ra‘ıyyet yazılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi merhûm ve [mağfûrun-leh] babam *tâbe serâhü*nün zikrolunan kâdîlıklarda vâkı‘ olan vakf karyelerinde mütemekkin voynuk u şâhinci vü toğancı vü taycı vü küreci vü yund-oğlanları var ise emrüm üzre sâkin oldukları vakf karyelere ra‘ıyyet kaydeyleyüp dahı noksân gelen voynukları evlâdlarından ve karındaşlarından ve akribâsından* hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyid-i voynuğândan ve haymâne voynuklardan tekmîl idüp deftere kaydeyleyesin.

Yazıldı.

Şâh Sultân âdemisi Süleymân Sübaşı'ya virildi. Fî 5 Şevvâl

1182

Dimetoka kazasında Basan cemaatinden hırsız ve ehl-i fesâd olup yakalanan Abdülcelil'in, işlediği suçları itiraf ettiği bildirildiğinden, küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi; suç ortaklarının da yakalanıp teftiş olunup sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi‘ Basan Cemâ‘ati'nden Abdülcelîl nâm kimesne Sun‘ullâh ve Yeni nâm kimesnelerün birer yundın alup ve; "Gazanfer ve Ahmed nâm yoldaşlarum yundları varup Kille'de beş yüz akçaya satup bana yüz otuz akça virüp bâkîsin kendüler alup Todora nâm zimmînün kovanların Turgud ve Hasan ve Ramazân nâm kimesneler ile varup alup ve Atalanı nâm karyede bir kâfirün havlîsından bir bârgîr arkasından bir boz çul alup kebe çul benüm evümdedür." diyü ikrâr itdüği" mastûr u mukayyed olmağın mezkûr Abdülcelîl küreğe konmak içün kayd ü bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilüp sâyirlerinün ahvâli şer‘le görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Haydar Çavuş mübâşir ta‘yîn olunup vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûr Abdülcelîl'i kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, küreğe koşıla ve şerîkleri dahı gaybet itmişler ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin hakk üzre teftîş idüp göresin; sârik u ehl-i fesâd olup üzerlerine şer‘le nesne sâbit olur ise kendülerin habsidüp üzerlerine sâbit olan mevâddı defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin ki, sonra ol bâbda emrüm ne vechile sudûr iderse mûcebi[y]le amel oluna.

1183

Önemli bir iş için gönderilen Ramazan Çavuş Akkirman ve Kili'ye geldiğinde, tehlikeli bölgelerde güvenliğinin sağlanması ve gideceği yere ulaştırılması.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi.

Akkirman ve Kili kâdîlarına ve Akkirman ve Kili'de vâkı‘ olan beşlü ağalarına hüküm ki:

Hâliyâ mühim maslahat içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ramazân *zîde kadruhû* ulağıla irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuza dâhıl oldukda, mahûf u muhâtara olan yirlerde kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim ulaşdurasız.

Yazıldı.

1184 Vilâyet-i Boğdan'a varınca yol üzerinde olan sancakbeğlerine ve

Nakşa Dükası Yasef'in Leh vilâyetine gönderilen adamlarının, Boğdan vilâyetine varıncaya kadar ihtiyaçlarının karşılanarak gidecekleri yere güvenli bir şekilde ulaştırılmaları.

kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Nakşa Dükası olan Yasif'ün âdemlerinden Hayemi (?) Efrayil ve Estehar nâm âdemleri ba‘zı maslahat içün vilâyet-i Leyh'e irsâl olunmışlardur. **Buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olurlarsa akçalarıyla zâd ü zevâdelerin alıvirüp ve mahûf u muhâtara olan mahallerden emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurasız ve kendülerine ve bindükleri bârgîrlerine bî-vech kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz.

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.

1185

Eflak voyvodası İstanbul'a geleceğinden, Eflak vilâyeti bolarları ve âyanının onun yokluğunda memleketin muhafazası hususunda gerekli gayreti göstermeleri.

Vilâyet-i Eflak bolarlarına ve sâyir a‘yâna hüküm ki:

Eflak voyvodası; "hazîne ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmek" bâbında istid‘â-yı ınâyet eylemeğin icâzet-i hümâyûnum ınâyet olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh voyvoda hazîne ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp girü varınca cümlenüz yek-dil ü yek-cihet olup müşârun-ileyh varınca memleket [ü] vilâyete ve re‘âyâsına a‘dâdan ve gayriden zarar u ziyân irişdürmemek üzre olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; memleket [ü] vilâyete ve re‘âyây u berâyâya zarar u gezend irişe, sizden bilinür; ana göre mukayyed olasız.

1186

Karasu Köprüsü'nün harab olduğu ve daha önce burada iki geminin mevcut olduğu; sözkonusu gemilerin hâlen mevcut olup olmadığı ve bir kimsenin vakfı mı, yoksa mirî tarafından mı konulduğunun ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Paşa sancağınun sol-kolın tahrîr iden Mustafâ'ya hüküm ki:

Karasu üzerinde olan köpri harâba müteveccih olup âyende vü revende mürûr* u ubûr itmekde usret çekilüp bundan akdem mahall-i mezbûrda iki kıt‘a gemi olup mezbûr gemiler şimdiki hâlde var mıdur, nice olmışdur; görilmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolan gemiler mukaddemâ mîrî cânibinden mi vaz‘ olunmışdur veyâhûd kimesnenün vakfı mıdur; vakf oldığı takdîrce defter-i atîkda mukayyed vakfı var ise kemâ-kân deftere yazup eger ref‘ olmış ise bâ‘ıs ne olmışdur; tafsîl ile ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa.

1187

Padişah sürgün avına niyet ettiğinden Üsküdar halkının Figile'ye, Edirne halkının Çölmekçi köyüne, Çöke ve Ada nahiyeleri halkının da Timür köyüne ve diğer emir gönderilen yerler halkının da emrolundukları yerlere gelip hazır bulunmaları.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sa‘âdet ü ikbâlle sürgün şikârına niyyet-i hümâyûnum olup taht-ı kazâna tâbi‘ olan Üsküdar nâhıyesi Figile'ye ve nefs-i Edirne halkı Çölmek[ci] köyine ve Çöke ve Ada nâhıyeleri bâzârirtesi gün Timür köyine gelüp hâzır olmak emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup emrüm muktezâsınca taht-ı kazâna tâbi‘ olan Üsküdar nâhıyesi halkı Figile'ye ve nefs-i Edirne halkı Çölmekci köyine ve Çöke ve Ada nâhıyeleri halkı yevm-i mezbûrda Timür köyine sürüp getürüp sürgün avı içün ihzâr eyleyesin. Bu husûs mühimdür; bi'z-zât mukayyed olup ihmâl ü müsâhele eylemeyesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına; "Hamzabeğlü nâm karyeye gele." diyü.

Yazıldı.
(———) Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Dimetoka kâdîsına; "Çölmek[ci] köyine gele." diyü.

Yazıldı.
Timürhân Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Çirmen kâdîsına.

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi; öteden gelmişdür.
Bir sûreti, Kızılağaç Yenicesi kâdîsına; "Rûmbeğlü nâm karyeye gele." diyü.

Zülkadir beğlerbeğisine hüküm ki:

1188 Hâliyâ vilâyet-i Zülkâdir'ün defterlü çavuşları elli bir nefer olup

Bkz. hkm. 1136.

otuz-kırk mikdârı mülâzim çavuşı olup ve emr ile gedüklü çavuş olanlarun üzerlerine mülâzim çavuşlar sonra gedük alduklarında; "Bizüm mukaddem mülâzemet iderüz." diyü üzerlerine oturdukları i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ husûs-ı mezbûr arzolunduğı gibi ise nihâyet on nefer mülâzim çavuşı alıkoyup ondan ziyâde mülâzim çavuşı istihdâm itmeyesin ve anun gibi emr ile mukaddem çavuş olanlarun üzerlerine sonradan çavuş olanları; "Biz sizden mukaddem mülâzemet idegeldük." diyü üzerlerine tasaddur iderlerse men‘ idesin ki, yollu yolıyla turalar.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 22 Ramazân

1189 Akkirman beğine hüküm ki:

Bender ile Boğdan arasında sınır hususunda daima anlaşmazlık olduğu bildirildiğinden, şimdiye kadar sınır bilirkişilerce ne şekilde tesbit edilmişse ona göre amel olunması.

Mektûb gönderüp; "Bender ile Boğdan sınırı husûsında Boğdan voyvodasıyla dâyimâ gavgâ vü nizâ‘ olunup Botna tarafınd[a] vâkı‘ Bender karyeleri re‘âyâsı eküp biçdükleri yirlerden Boğdanlu gâh cebren alup ve gâh; "Bağışladum." diyü voyvoda mektûb gönderüp sınırı ta‘yîn olunmak husûsı arzolundukda mukaddemâ çavuş gönderilüp sınur ta‘yîn olunmışdur. "Ta‘yîn olunan sınurlardan öte Boğdan sınurına dahl ü tecâvüz itmeyeler ki, iki cânibün re‘âyâsı refâhiyyet ü şükrân üzerine olalar." diyü fermân olunup ammâ; sınur-nâme gönderilüp sınur ta‘yîn olunmamış; ol ecilden ehl-i vukûf eski kimesnelerden sü’âl olundukda şöyle haber virüp şehâdet eylediler ki: "Sınur ta‘yîn itmek içün Ferruh Çavuş geldükde Biğ deresinden ve Adol (?) yurdına ve Camte'de (?) Kresne yurdına, Alarka başından Eskerihan (?) öyükleri altından Botna (———) Eflak yurdına, Çatal öyüğe Babac yurdına (?), Bosna suvadına, Akkirman'dan gelen büyük yoldan Porkolap bınarı üstinde olan öyüğe, Lonte (?) ensesinden, Kopanka (?) ensesinden ve Kordına göline andan Turlı'ya ve zikrolunan yirlerde aslâ ımâret eseri olmayup hâlî vü harâbe yirlerdür." Şöyle ki; sınur andan ta‘yîn olunmaya, Botna'da olan karyelerün öşr ü gallâtın vilâyet kâtibi sancağa mahsûl kayditmişdür; ol dahı

ref‘ olmak gerekdür." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin ehl-i vukûf ma‘rifeti[y]le görilüp ne vechile sınur ta‘yîn olunmış ise olıgeldüği üzre amel oluna ammâ; yirleri resmidüp gönderesin.

Yazıldı.

1190 Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup Paşa sancağınun sağ-kolın tahrîr eyleyen Mehmed'e hüküm ki:

Bkz. hkm. 1090.

Hâliyâ tahrîr itdüğün yirlerd[e]; "Müsellem ü yörük ü küreci vü taycı vü yağcı tâyifesiyüz." diyü temessük ibrâz idenleri yirlü yirinden aslı ve ha[k]îkati ile teftîş idüp görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi zikrolan tavâyifden temessük ibrâz idenleri aslı ve ha[k]îkati ile teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezkûr[lar] eben an-ceddin müsellem ü yörük ü küreci vü taycı tâyifesinün oğullarından olmayup mücerred kendüler[in ra]‘ıyyetlikten halâs itmek içün birer tarîk ile temessük ibrâz idenlerün gavrine irişüp vâkıf u muttali‘ olduğun üzre ale't-tafsîl başka defter idüp geldüğünde arzidesin.

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a viridi.

1191 Çirmen ve Uzunova Hâsköyi ve Filibe ve Tatarbâzârı ve Zağra

Istabl-ı Âmire beygirleri çayıra çıkarıldığında bir kısmının çalındığı ve çalanların Tatar tâifesinden olduğu sanıldığından, emir gönderilen kadılıklarda araştırma yapılarak her kimin elinde mirî damgalı beygir bulunursa tutulup elinde bulunan beygirlerle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Eskisi ve Zağra-i Cedîd ve Kızılağaç Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Istabl-ı Âmirem bârgîrleri çayıra çıkdukda on dört bârgîr sirka olunup ekser Tatar tâyifesinden olduğı zannolunur. Tetebbu‘ olunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânuzda âyende vü revende vü Tata[r] tâyifesinden ve sâyir zannolunanlardan her birinüz muhkem tetebbu‘ u tecessüs idüp ve imâmların ve kethudâlarına dahı muhkem tetebbu‘ idüp mîrî tamga ile her kimün elinde bârgîr bulunursa kayd [ü] bend idüp elinde olan bârgîrlerile ma‘an Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz.

Yazıldı.
Küçük Âhûr odabaşısına virildi.
Bir sûreti, Gelibolı'ya varınca.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Prevadi'ye varınca.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ferecik'e varınca.

Mehmed Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Baba kâdîsına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Bınarhısâr kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Kırkkilise kâdîsına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Vize kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Silivri ve Çorlı kâdîsına.